ST. 117

UNDER THE PATRONAGE OF
MAHARAJA SIR BIR MITRODAYA SING DEO DHARMA-
NIDHI, K.C.I.E.,
Ruling Chief of Sonepur State.

TYPICAL SELECTIONS
FROM
ORIYA LITERATURE

EDITED BY
B. C. MAZUMDAR, B.A., B.L.,
Lecturer in Comparative Philology, Anthropology and Indian Vernaculars in the University of Calcutta

VOL. II

CALCUTTA:
PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS, AND PUBLISHED BY
THE UNIVERSITY OF CALCUTTA

1923

CENTRAL LIBRARY

Or
117

Typical Selections from Oriya Literature

SECTION II

(Concluded).

POEMS OF UPENDRA BHANJA.

BCU 1600
GCS 3981

CENTRAL LIBRARY
Or
117

ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ-ପରିଚୟ

ସଙ୍ଗୀତ ।

(1)

ରାଗ କାମୋଦ—ତାଳଖଡ଼

ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀପତି ବୃନ୍ଦାବନେ କେଳି ରଚିଲେ ।
ବୃନ୍ଦାବନ ଶୋଭିତରୁ । ତରୁତଳେ କଳ୍ପତରୁ ।
ତିରୁଣୀରତନ ତରୁ । ତରଳାକ୍ଷି ମାତିଲେ । ଘୋଷା ।
ସାରଙ୍ଗରଦ ପଲଙ୍କେ । ସାରଙ୍ଗ ପଙ୍କିଲ ପଙ୍କେ ।
ସାରଙ୍ଗମୁଖୀ ସାରଙ୍ଗ । ସାରଙ୍ଗରେ ମାତିଲେ ।
କମଳଦେବଣ କମଳ । କମଳେ କମଳ ମାଳ ।
କମଳମୁଖୀ କମଳ । କମଳରେ ମାତିଲେ ।
ହରି ପରେ କସ୍ତୁ ସେନ । ହରସେ ମୃଗଲୋଚନୀ ।
ହରରସୁ ରସୁହର । ହେଲ ସେବା ବାଞ୍ଛିଲେ ।
ଅଶେଷ ରସରେ ରସି । ରସାଇ ରସିକା ରସି ।
ହରଷରେ ରସି ରସେ । ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଭାସିଲେ ।

(2)

ରାଗ ସାମ୍ବବତୀ—ଆଠତାଳି

ପରମାନନ୍ଦଙ୍କ ପଣ୍ଡିତରୁ ଦୂତୀ, ପ୍ରୀତି ହୃଦ ବନ୍ଧା ନେଲେ ।
କଳନ୍ତ୍ରର ଲାଗି ମୋ ଯୁବା ବୟସ ସେତେକ ସେ ଭୋଗ କଲେ ।
ଏଥି ଉତ୍ତରୁ ଯେ, ନ ବଞ୍ଚିନ୍ତୁ ମୋର ଧନ ।
ସାକ୍ଷୀ ହୋଇ କରି ଅଛୁ ପଞ୍ଚମନ ନ କହେ କପଟ ପିଶୁନ ।
ଅବଧୂତ ମୋଙ୍କ ବଳଳ ନକର ଜୀବନ ପିବାର ହେବ ।
ସୁର ଗଜ ଅଗେ ବଷୟ ପଡ଼ିଲେ ଯେମନ୍ତ ମତ ଭ୍ରମବ ।
ଜାଣି ଅଛଇ ଯେ, ସ୍ନେହ ଧନ ନେଲା ବେଳେ ।
ତାହା କେଉଁଠାରେ ଲୁଚାଇ ଥୋଇଣ ସାହସ କରନ୍ତି ମୋରେ ।
ମୂଳ କଳନ୍ତ୍ରର ସବୁହିଁ ବୁଝିଲେ ନାହିଁ ମୋ ତହିଁ ବଳର ।

ମୁଁ ତାଙ୍କର ବୋଲି ଲେଖି ଯା ଦେଇଛ ଚରଣୁ ମୋର ପତର ।
ଲୋକେ ଜାଣନ୍ତୁ ଯେ, ବଶୋଧନ ମୋ ହେବାର ।
ଏଥି ଉତ୍ତାରୁ ଯେବେ ନଷ୍ଟ ପଡ଼ିବ ପ୍ରମାଣ ହେବ ମୋହର ।
ସାହୁ ପଣ ଏହି ପ୍ରକାରେ କରିକ ଶ୍ୟାମଲୁ କହିଲୁ ଦୂତି ।
ଜୀବ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଭାଙ୍ଗିଥାଲୁ ନଷ୍ଟ କଳଙ୍କ ନ ଥାଉ କ୍ଷିତି ।
ଏହି ରସକୁ ଯେ, ଭଣେ ଭଞ୍ଜ ଉପେନ୍ଦ୍ର ।
ସବୁଠାରୁ ଅଷ୍ଟ ସୁବୁଦ୍ଧି ସୁଜାଣ କର୍ପୂ ନ ଭାଙ୍ଗ ଏ ଦ୍ୱନ୍ଦ ।

(3)

ରାଗ କେଦାର—ଅଠତାଳି

ରମଣୀ ରତନ ।
ବେଦ ଯୁଗ୍ମ ଋତୁ ବୟସୀ ମୋ କର ଧରି ପାଇଲି କଷଣ ରେ । ଘୋଷା ।
ଶିଖର ଶିଖରେ ଶିଖୀ ଯେବେ ନାଦ କରୁଥିବ ଘନ ଘନ ।
ତା ଦେଖି ନବୀନା ମୋହ ଯାଉଥିବ ଶରଦଚନ୍ଦ୍ର ବଦନ ରେ ।
ପଞ୍ଚାସ୍ୟର ପତି ପତିର ଅରିର ବନ୍ଧୁ ଥିବ ପଞ୍ଚବାଣ ।
ହର ହର ରବ ଶୁଣି ଅମ୍ବୁଜାକ୍ଷୀ ହେଉଥିବ ଛନ୍ନ ଛନ୍ନ ରେ ।
ଶିଖି ନାଥ ମାତ-ବାହନର ରିପୁ ଦନ୍ତ ପଲ୍ୟଙ୍କ ଡେଙ୍କଣ ।
କାମ ତାତ କ୍ରୋଧ୍ୟ ମୁକୁଟ ଧାରଣ ପରେ ଲୋଟୁଥିବ ଧନ ରେ ।
ସତେ ସଦାଶିବ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇବେ ଦେଖିବି ପ୍ରିୟା ବଦନ ।
ବୋଲେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ବୀରବର ଧ୍ୱନିଦା ବଚେଣୀ ପଣ ରେ ।

ଚଉପଦୀଭୂଷଣ

ବା

ଉପେନ୍ଦ୍ରଭଞ୍ଜଚମ୍ପୂ

ରାଗ ଅଶାବରୀ—ତାଳ ଏକତାଳି

କୁସୁମବଶିଖେ ତାପୀ ପ୍ରବାସରେ ରହି ।
କେଉଁ କାମୀ ପ୍ରିୟାଭାବମାନ କହୁଅଇ । କୃଶୋଦରି ରେ ।
କାହିଁ ମୁଁ ପଡ଼ିଲି । କନକଗୋଷ୍ଠୀ ତୋ ସଙ୍ଗ ବଦ୍ଧ ଅର୍ଥେ ଛାଡ଼ିଲି ।
କରିବାବେଳେ ଗମନ ବଚେଣଲୁ ମୁହିଁ ।
କି କରି ଅନାଉଥିଲୁ କରସତା ହୋଇ । କଳାବତି ରେ ।
କାନ୍ତିନେବେ ନୀର । କରଥିଲୁ ପୁଣ୍ଡ୍ର ଦଣ୍ଡୁଥିଲା କି ରୁଚିର ।

କଣ୍ଠ ଗଦଗଦରୁ ବିରୋଧୁଥିଲା ଭାଷା ।
କ୍ରୋଧଭରରେ ଫୁଲୁଥିଲା ତିଳଫୁଲନାସା । କେଉଦାବି ରେ ।
କମଳବଦନ । କେମନ୍ତ ଦିଶୁଥିଲାଟି ହୋଇ ଅପ୍ରସନ୍ନ ।
କାଲୁ ଗଲ ପାଶୋରି ପଦ୍ମଶ୍ରବଣ ଯାଏ ।
କହିଲ ରହ ମେଲାଣି ଦିଅ ମୋତେ ପ୍ରିୟେ । କେଳିଗାଣ ରେ ।
କଠୋର ମୋ ହୃଦ । କିପାଇଁ ନ ଗଲା ଫାଟି ସହିଲା ବିଚ୍ଛେଦ ।
କାମକାଣ୍ଡେ ପଶିଲିବ ଦେଇ ତୋତେ ଧନ ।
କଣ୍ଠ ସହି ରହିଅଛି ଯାହା ଏ ଜୀବନ । କୁନ୍ଦଦନ୍ତି ରେ ।
କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ଯାଉ । କହେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ସ୍ନେହାଧୀନ ହେଉ ।

ଦଶପୋଇ ।

ପ୍ରଥମ ଛାନ୍ଦ ।

ଋତୁ ବସନ୍ତସମୟ ଅତି ରସମୟ ପ୍ରବେଶ ଅବେଶ ଚଉଦିହିଁ ।
କୁହୁକୁହୁ କରି ପିକେ ଡାକିଲେ ଉତ୍ସୁକେ କାମକୁହୁ ଯୋଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ।
କହେ ମଳୟପବନ ପଲ୍ଲବିଲେ ବନ ଦହେ ବିଦେଶୀଙ୍କି ବିଷଗୁଣେ ।
ଚୂତ ମୁକୁଳ ଧଇଲା କାମ ତସିଇଲା ବିନ୍ଧିପକାଇବ ଏହି ବାଣେ ।
ଗନ୍ଧେନ୍ଦୁଙ୍ଗ ରସାଇଲା ବସେ ବସାଇଲା ପଶିବେ ଚତେରିପରତେ ହୋଇ ।
ଯୋଗିନିକର ଡାଇଲେ ଉଚ୍ଚେ ଉଡ଼ାଇଲେ ଶମନାମରେ ଅକାର ଦେଇ ।
ଦେଲା ଫୁଟାଇ ସୁନାଶ୍ରି ନାଲ କରେ ଧରି ନାଗେଶ୍ୱର କଡ଼ି ଗୁଡ଼ ଜବା ।
ଉଡ଼ି ଭାଲୁକ ପଲାଶ ପଡ଼ିବାରୁ ଅଙ୍ଗ ଲସିବୋଲି ଚମକିଲେ ଯୁବା ।
କୁତ ପଲାଶ ପଲାଶ ହୋଇ ପୁଷ୍ପବେଶ ଅନଙ୍ଗଅନଳ ପ୍ରାୟେ ଦିଶେ ।
ଏକାକୀନର ଉଲ୍ଲାସ କରିବାରେ ଧ୍ୱଂସ ଅଳିପନ୍ତି ଧୂମାବଳୀ କି ସେ ।
ଚମ୍ପା ମାଧବୀ ସେବତୀ ହେଲେ ପୁଷ୍ପବତୀ ଜାଣି ଭ୍ରମରେ ଉନ୍ମତ୍ତେ ରସି ।
ଫଲ୍କେ ଭେଣ୍ଡି ଧରି କି ସେ ଏକାଳେ ପ୍ରବାସେ ଯେ ରହିଲାସେହି ଗଳାଭାଙ୍ଗି ।
ଶୁଣି କେଉଁ କାମିବର ହୋଇ ଡର ଡର ଘରକୁ ଯିବାକୁ କଲା ମନ ।
ପଥୁଁ ଅଧୁଁ କେ ବଣ୍ଟରେ ସଖାଙ୍କୁ ପତ୍ରରେ ପଶ୍ରଣପରି କରିବ ମାନ ।
କେହି ବୋଲେ ଶିବ ଶିବ ଏବେ କରି ଜୀବବନ୍ଧୁ ସିବାଯାଏ ଜୀବେଥାଉ ।
ମୋର ସେନ କନ୍ଦନା ବିରହବେଦନା କୁତଅପସରେ ଅଭିଯାଉ ।
ନବମାଳିକା ଅଶୋକ ଦେଖିକରି ଶୋକ କେଉଁ ବିରହିଣୀ ହୃଦ ସଳି ।
ଲଞ୍ଜାସକୁ ପକାଇଲା ଫେଡ଼ି ନ କହିଲା ସଖୀଙ୍କ ଏହିଁ ବୋଇଲା ମଳି ।
ଯାଉ ପଥିକ-ପାଦଙ୍କା ପାଶ୍ୱଲେ କେତକୀ ସମଦାତେ ଆମ୍ଭେ ପଢ଼ିଲାଇଁ ।
କହେ ନୃପ ସୁବଳଞ୍ଜ ବଙ୍କଣିତକଣ୍ଠ ସରସୀ ରସିକା ଶୋଭା ଏହିଁ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଚୋଖି

କୁନ୍ଦକରଙ୍କ ହୀରଙ୍କ ମୁକୁତାପନ୍ତି କରଙ୍କ ଦୁଦବ୍ୟକଣ୍ଠ ନାୟକ ସତ୍ତୁରଦନା ।
ସିନ୍ଦୂର ମନ୍ଦାର କାଳଅରୁଣ ବିମ୍ବ ପ୍ରବାଳ ମାଣିକ୍ୟ ବନ୍ଧୁଲୀଫୁଲ ରଦଚ୍ଛଦନା ।
ନବବଧୂ ମଧୁରାଧିକା । ଅଦରଣ ସାରସବଦନୀ ରାଧିକା ।
ସେ ସୁରତ ସୁରତରୁ ତରୁଣୀରତ୍ନ ରମ୍ଭୋରୁ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀର ଚାନ୍ଦ୍ରକୁ ଉଠି ବସିଲା ।
ପୂଜିବାପାଇଁ ସୁମନଶରଙ୍କୁ ବେଗେ ଗମନ ତୋଳିବାପାଇଁ ସୁମନମନରସିଲା ।
ସଙ୍ଗେ ସେ ନ କଲା ସଜନୀ । ମଣ୍ଡିଲା ମହାମଣ୍ଡନୀ ବନ ଅବନୀ ।

ଅବନୀ ରସତରଙ୍ଗ

ପ୍ରଥମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ମାଳବ

ଜୟ ଭକତବତ୍ସଳ ଜଗଦୀଶ୍ୱର । ଦଶରଥ ନନ୍ଦନ ବନ୍ଦନ ଜନକଙ୍କର ।
ବରଧନ ଅନନ୍ତ ଯଶ ଏ ଜଗତର । ବର ଧନ ଅନନ୍ତ ସହଜ ଭକତର ।
ରକ୍ଷ ଚକ୍ର ଦର କର ସକଳ ସମୟ । ରକ୍ଷଚକ୍ର ଦରକର ନବରସ ମୟ ।
ଲକ୍ଷଣବନ୍ତ ଅଲକ୍ଷ ଲପନ ସହଜ । ସକଳ ଲକ୍ଷଣବନ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମଣଅଗ୍ରଜ ।
ଧର୍ମବନ୍ତ ବରମଖ ରକ୍ଷଣ ତତ୍ପର । ଇନ୍ଦ୍ରପଦ ବହୁ ତପସ୍ୱୀର ସଙ୍ଗତର ।
ବଢ଼ ଦମ୍ପଣ ହୃତ କର ରକ୍ଷଗଣ । ଅଶରଣ ଶରଣ ଅମର ପ୍ରବରଣ ।
ଅକଥନ କର୍ମ କର ପଦ ସ୍ପର୍ଶର । ନବ ଅବସ୍ଥବନ୍ତ ପଥର ପଥର ।
ନଦ ତରଣର କଲବର୍ତ୍ତ ଅପହର । ଜନକ ଜନପଦ ଗମନ ତତପର ।
କର କଣ କରକଣ ବଶର ପ୍ରଭବ । ଦଣ୍ଡନ ଏରଣ୍ଡଦଣ୍ଡବହୁ ଅଜଗବ ।
ଉପଯମ ବଶ ବଢ଼ ମଙ୍ଗଳ ସର୍ଜନ । ଜନକ ନବର ବର ପଦ ସଂରଞ୍ଜନ ।
ସତ୍ତ୍ୱର ମଣ୍ଡନ କର ସବ ଗର୍ବ ହର । ପରମରମ୍ୟ ବର୍ଦ୍ଧନ ଲବ ଲବ କର ।
ସ୍ୱବଳସହ ଗମନ କରଣ, ପଥର । ସହସ୍ରକରକ୍ଷୟକ ଗରବ ଅନ୍ତର ।
ସଦ୍ବନ୍ତ ରହସ୍ଥଳ କଳାଶ୍ୱରସଙ୍ଗ । ନବରସ ନବରତ ନବର ତରଙ୍ଗ ।
ସମିଲବଧର ସମ୍ଭ୍ରର ଦ୍ୱୟଗତ । ଅମର ଶରଣ ଭୟତୟ କ୍ଷୟଅର୍ଥ ।
ସହସଲ ମଣ୍ଡନ ଜନକ ବଟସ୍ଥର । ଜଣ୍ଟ ବଳକଳପଣ୍ଟବନ୍ଧ ବନଚର ।
ଲକ୍ଷଣାଙ୍କରଧରଣଦବନ୍ଧ ସଙ୍ଗ । ଛୁଦନ ସଦନର ରଚନ ରସରଙ୍ଗ ।
ଅଙ୍କପଣ୍ଟ ବଢ଼ପଣ ସର୍ମଦ ଅବଣ । ସମର୍ପଣ କଣ୍ଟକ ଭରତ ସମଯଣ ।
ବନରବନଜନର ମନର ଭରମ । ଅବସ୍ଥବନ୍ତ ଏମଦନ ବର ରମ୍ୟ ।
ମହତ୍ତମ ସମପଣ କଳମଶ ହର । ଦଣ୍ଡକ ଗତ ଦଣ୍ଡକ ପଥ ଅଣ୍ଡପର ।

ଅବଶ୍ୟ ପଙ୍କ୍ତିର ତବଭରସ୍ ଅନ୍ତର । ରସ ବର୍ଣ୍ଣନର, ମମ ମନ ତତ୍ପର ।
ସଦସ୍ୟ କର ସଦସ୍ୟ ଅର୍ଣ୍ଣବ ବନ୍ଧନ । କର ଉତ୍ତମ ରସଜ୍ଞ ଜନ ତନମନ ।
ନଭସବ ଭରଗ ନର ଦରପ ହର । କନକ ନଗରଇଶ ଦଶବଦନର ।
ଏକଉଦର ଜନନ ଗଜ ଗନ୍ଧ କର୍ଣ୍ଣ । ଖଣ୍ଡନ ଦଣ୍ଡ ଦର୍ଶନ କ୍ଷଣ ଛନ ଛନ ।
ଖର ଖର ଦହନ ଗହନ ମଧ୍ୟ ଗତ । ଦଶ କନ୍ଧର ଲବଧ ଏମନ୍ତ ଉଦନ୍ତ ।
ଦଣ୍ଡକଅରଣ୍ୟ ଗତ ଏମନ୍ତ ଲମ୍ପଟ । ରକ୍ଷ ଜଣଙ୍କ ରଚନଏଣକ କପଟ ।
ତତକ୍ଷଣ କନକ କମଳର ଲକ୍ଷଣ । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ନଗ ସର ସମ ଉଟଜଅଙ୍ଗଣ ।
ଲଗିଲଅଗ୍ରଜବଦଧରଣ ଅରତ । ଟୁଟଟୁଟ ତନ୍ଦ୍ରଟ ଚଳ ଅନବରତ ।
ବଶ ଦରଶନ କ୍ଷଣ ଦଇବର ବଳ । ଥବ ଅରତ ଏସନ କଥନ ଚପଳ ।
ଉଠ ଇଣ ସକଣର ବଧ ଏ ଟମର । ବର କବର ଗର୍ଜ୍ଜିକ ଅର୍ଥ ଦଣ୍ଡ କର ।
ନରବର ବତ ବଶ ସ୍ୱଜନର ବଧ । ଖରପର ଗମନ କରଣ ସନ ମଧ ।
ପବନରଥ ଚହ୍ନର ଅନ୍ତର ସତ୍ୱର । ଚରମ ଗତ ଅନନ୍ତ ପନ୍ଥରକ ଶର ।
ମରଣର ବଶକର ଅମଙ୍ଗଳ ସ୍ୱର । ଶ୍ରବଣ ପର୍ଣ୍ଣସଦନ ସ୍ୱସ୍ତ୍ୱ ଜନଙ୍କର ।
ଗମନ ଉଦ୍ଦମ ଲକ୍ଷ୍ମଣର ଅଦର୍ଶନ । ଭୂଷଣ ପଦବନ୍ଧକ କଥନ ଏସନ ।
ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶବଦ ଶ୍ରବଣ ସହଜ । ନକରତ ଗମନ ଭରତ ଅବରଜ ।
ମମ ବକ୍ଷଭର ସହ କପଟ ଗମନ । ଭରତକଳଙ୍କ କରଣର ତବ ମନ ।
ଅନ୍ତସ କରଣ ଗତ ଇନ୍ଦ୍ର ଏ ବଚନ । ଅମରସ ବଶଗତ ଚର୍ମ୍ମକ ବରଣ ।
ଏ ସମସ୍ତ ଦଶକନ୍ଧ କପଟ ତପସ । ରଚନ ମନରଞ୍ଜନ ବଚନ ରହସ ।
ଅଞ୍ଜନମତର ତରତର ବଳକର । ତମଧରଶଣ ତବ ସମ ଶଶଧର ।
ମର୍ତ୍ତ୍ୟଭବ ବନଜଭବନ ଜନ ସତ । ନୟନ ଲପନ କର ପଦ ତଦଗତ ।
ଉନ୍ମତ ଉରଜ କଟିଉଦରର ଛନ । ଲଙ୍କଇଶ ପ୍ରଭଞ୍ଜନ ବଶ ସଙ୍କର୍ଷନ ।
ଜନକ ଦୁରଜ ତପ ଅର୍ଜ୍ଜନ କନକ । କମଳ ଭବ ରଚନ ଉତ୍ତମ ପଦକ ।
ମହତ ନରବରଜ ବକ୍ଷର ମଣ୍ଡନ । କର୍ମ ମଦ୍ୟପ ତସ୍କର କରରପତନ ।
ରଥଗତ କ୍ଷଣ ଘନ ସମସ୍ତର ସମ । ନୟନ ଜଳଦ ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳ କରଦମ ।
ନଦଜନ ମମଜ୍ଞାନ ସ୍ୱସ୍ତ ସ୍ତନତଟ । ଗନ୍ଧବହ ପବନ ପ୍ରଖର ପରକଟ ।
କଲକଣ୍ଠ କଣ୍ଠବନ ତମସ ଜଗତ । ଅଦରଶନ ଧବଳକର ହଂସସତ ।
ପତନ କକ୍ଷ ତଡ଼ାକ ଦମ୍ଭଧରପର । ଉଚ୍ଚରବ ଷଡ଼ଜ ଶବଦ କରକର ।
ଅମ୍ବୁପଇନ୍ଦ୍ର ଶବର ବନରଙ୍ଗ ମତ । ଖଗବର ତନସ୍ତ୍ର ସରଭ ଉପଗତ ।
ଭସ୍ମ ସରଥ ଲକ୍ଷଣ ସମସ୍ତ ଜନନ । ହସ୍ତଗତ ଖଡ଼ଗର ଦକ୍ଷଣ ହନନ ।
ପତଙ୍ଗ ଲକ୍ଷ ସ୍ୟନ୍ଦନ ଶମନ ଗଗନ । ଧରବନ୍ତ ପରସ୍ତ ପ୍ରବଗ ପଞ୍ଜକନ ।
ଦରଶନର ବକ୍ଷର ଯଶ ପ୍ରକଟକ । ପତନ କର ବସନ ରତନ କଟକ ।
ଅର୍ଣ୍ଣବ ମଧ୍ୟନଗର ଉପବନ ସ୍ଥଳ । ରକ୍ଷ ସଉଧ ସଦନ ମଧ୍ୟଗତ ଖଳ ।
ସହସ୍ରନୟନ ଦଣ୍ଡ ଅମର ଅଶନ । ତତକ୍ଷଣ ସପ୍ରସନ୍ନ ସକଳ କଥନ ।
ନମ୍ର ଲପନ ଏକତ ଗଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କର । ସକଳ ଲକ୍ଷଣ ଉରସ୍ଥଳ ଜର ଜର ।

CENTRAL LIBRARY

କହିଲ୍ ଉସଘପନ କର ପଲ୍ଲବର । ଏମନ କଷଣ ସହ ସମ୍ପଦର ଘର ।
ଉପେନ୍ଦ୍ର କରଇ ସହସ୍ର ଦଣ୍ଡ ବତ । ଜନମ ଜନମ କର ତବର ଭକତ ।

ତୃତୀୟ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ମଙ୍ଗଳ ଗୁଜ୍ଜରୀ

ଅଜ ନନ୍ଦନ ନନ୍ଦନ ଭ୍ରମଣକାଳ । ଏମନ୍ତ ଭକତ ବଂଶ ଘନ ବରନ ।
ପମ୍ପ ଦଉ କରଇ ତନୟ ହରଷ । ତତପର ଏକରଦ ମହ ହରଷ ।
ଶବର ଉଦନ ପଦ ରଞ୍ଜନ ଫଳ । ଦଉ କ୍ଷଣ ଲକ୍ଷଣ ଜଗତ ମଙ୍ଗଳ ।
ଦଇବ ବଳ ପବନ ନନ୍ଦନ ସଙ୍ଗ । ପରସ୍ପର କଥନ ସକଳ ପ୍ରସଙ୍ଗ ।
ଦରଶନର ସପଦତ୍ତ୍ୱ ତନୟ । ଦତ୍ତ ବସନ କଙ୍କନ ମଣ୍ଡନ ଚୟ ।
ଉପଳ କଥନ ଧନ ଗତ ଅୟନ । ଯବ ଜଳସନ୍ଧୁ ପଦୁ ପଦ୍ମ ନୟନ ।
ଏକ ଏକ ମଣ୍ଡନ ଦର୍ଶନ କରଣ । ଉଛୁଳ ମନର ତତକ୍ଷଣ ମରଣ ।
ମନମଥ ମଥନ ଅସହ୍ୟ କଥନ । ଶ୍ରବଣ କର ଉଠନ ସତ୍ୟ ବଚନ ।
ତୁଟିକ ଧନ ଅଙ୍ଗର ଅନବରତ । ଏସମସ୍ତର ଅଗ୍ରର ପଥର ସତ ।
ଏଣୁଲ ବଟକ ଉଠଇତ, କରମ । ଏମନ୍ତ ମମ ତବର ଏକ କରମ ।
ମଣ୍ଡନର ମଣ୍ଡନ ଚୂଡ଼ିକ ରତନ । ତଦ ଅଗ୍ରର ତବର ହୃଦରଞ୍ଜନ ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ମନ, ମମ ମଙ୍ଗଳକର । ସଦା ଅଗ୍ରର ରଖଇ ଅଙ୍ଗଦ କର ।
ଏଥନନ୍ତର ଅମ୍ବର ଓଡ଼ାଙ୍କ ଅଙ୍ଗ । ତତପର ବଦନର ଏସ୍ତବ ସଙ୍ଗ ।
ଧନ ଶୁକଳ ଅଙ୍ଗର ଜଡ଼ ବସନ । ସହ ଅନଳ, ପଥର, ଜଳ, ପବନ ।
ହର ଶର କମଳ ସକଳ ଏମନ୍ତ । ମମ କବଚ କରଣ ଅର୍ଥ ଭକତ ।
ତବ ତପ ଫଳ କ୍ଷୟ, ନଧର ମନ । ରହଇ ଅଙ୍ଗର ତବ ସଙ୍ଗ, ବସନ ।
ଏଥନ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଜନକଷଣହର । ମଉଷ କରଣ ତପନ ତନୟର ।
ନଖରଜ ରକ୍ଷ ଶବ ପ୍ରଦତ୍ତ ଅଗ । ଗଗନ ଗତ କରଇ ସ୍ୱବଳ ଭଗ ।
ଖପତ ଗନ୍ଧ କର୍ତ୍ତନ ଏକଶରର । ପ୍ରନତ ଚଣ୍ଡକରଜ ପଦ ପସ୍ୱର ।
ପର କର୍ତ୍ତକ ସହଜ ଦ୍ୱୟର ରଣ । ପକଟ କର ମର୍କଟବର ମରଣ ।
ସକଳ ସମ୍ପଦ ଦତ୍ତକର ସଙ୍ଗର । କନ୍ୟ କଣ୍ଠ କର ଅବରଜ ସଙ୍ଗର ।
ଚତୁରଙ୍ଗଣଧର ପର ଯକ ଗମନ । ତବ ରଞ୍ଜନ ରଞ୍ଜତ ସମସ୍ତ ମନ ।
ଲଭଇ ମନ୍ଦତ ମନ୍ଦଉଲର ସମ । ଅନନ୍ତ ଉନ୍ନତ ଦନ୍ତ କଟକ ରମ୍ୟ ।
ନଗର ସମ ଶତାଗ ଲକ୍ଷ ଉଛୁଳ । ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ଗମନ କଣ୍ଠିତପଳ ।
ଅମର ନଗର ବତ ଗଜଙ୍ଗ ଯନ । ଅର୍ଣ୍ଣବ ଲକ୍ଷଣ ଚନ୍ଦ୍ରଧର ଶୟନ ।
ଘନ ଲକ୍ଷ ଶମ୍ବର ଧରଇ ଉଦର । ସକଳ ଚନ୍ଦ୍ର ମଣ୍ଡନ ସତ ଛୁଇର ।
ଏମନ୍ତ ଅଚଳ ପର ଲୁବ ସଦନ । ଗରନ ବନ୍ଧନ ଦଶରଥ ନନ୍ଦନ ।
ଲଭଉକ ଅଗ୍ରଜ ଜନକଜ ପସ୍ୱର । ସମସ୍ତ ସମ୍ପଦ ଉପେନ୍ଦ୍ର କହିବ ।

କଳାକଉତୁକ ।

ପ୍ରଥମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ରାମକେରୀ

କମଳଧର ହେ କମଳାଧରକାନ୍ତ ନାୟକ ।
କମଳଧର ଯାର ରାମନାମ ସଦା ଧାୟକ ।
କମଳା ସାକ୍ଷାତ କମଳାସାର ସୀତାନାୟକ ।
କମଳାସନ ଦର୍ଶନରୂପେ ବନ୍ଦେ ପୁଷ୍ପଶାୟକ ।
କଦମ୍ବ କଦମ୍ବ ଲଭିଏ ନାଶ ହେବା ଲୟକ ।
କଦମ୍ବଫୁଲକୁ ତ ତନୁ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଶୋଭା ଶାୟକ ।
କଳାପ କଳାପ ବନ୍ଧନେ କଣ୍ଠ ଯେ ବଧାୟକ ।
କଳାପକନ୍ଦରେ ରଞ୍ଜିତ ଧୃତ ଧନୁଶାୟକ ।
କନକ ନୃପ କଉତୁକୀ ହେ କନକକ୍ଷୟକ ।
କନକ ଗତ ଯାହା କୋପ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଅତ ଲୟକ ।
କର୍ବୁରନଗରେ କର୍ବୁରବାରଦର ଶାୟକ ।
କର୍ବୁର ସ୍ତମ୍ଭନେ ସାଗରେ କଳ ଯେ ଉପାୟକ ।
କବ କବରେ ଅଘୋରର ଖ୍ୟାତ କୀର୍ତ୍ତିଦେୟକ ।
କବ କରିଅଛୁ ହୋଇବ କବ ହେ ରକ୍ଷୟକ ।
କରୁଣାକର ହେ କରୁଣା କର ହୋଇ ହେତୁକ ।
କହିବ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ କୃଷ୍ଣକଳା କେଳିକୁତୁକ ।
କଳାକଉତୁକ ଏ ଗୀତ ନାମ ହେବ ଖ୍ୟାତକ ।
କରୁଥିବେ ପଦପାଦରେ ବାସ [illegible]ଦ୍ୟ ପାଠକ ।
କଷ୍ଟକୁ ଜାଣିବେ ସୁଜନ ଯେଉଁମାନେ ପାଠକ ।
କ ଥାଉ ଲୁମରେ ଯେ ଖଳ ସେହୁ ପରପନ୍ତିକ ।
କଢ ନ ଥିବ ଅଭିଧାନମାନ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କ ।
କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗ ବୋଲାଇବ କଥା କହୁ ସେ ଲୋକ ।
କଙ୍କଣଶିକାକୁ କଳୌକା କଳ ହୋଏ ଦଂଶକ ।
କଉଶିକେ କହୁ ନ ଦଣେ ହେଉଁ ପ୍ରାତଃଅଲୋକ ।
କରଳ ଲୁଧେ ମହୀରେ କି ଫୁଟି ଦେଉ କଣ୍ଟକ ।
କଞ୍ଜୁଳିନ ଘନ ମଣିଙ୍କ କହୁ ଗୋପକଣ୍ଟକ ।
କରଣୀ ଲହିକ କରଣେ ଛୁଡ ଅଙ୍କୁଶ ନାକ ।
କର୍ଣ୍ଣିମି ପ୍ରୁବ ଉଦୟ ଯଥା ଉଦ୍‌କାର୍ମୁକ ।
କଇରବ କୋକନଦ କି ସନଦରେ ମୁଣ୍ଟକ ।
କଳାନନ୍ଦ ଭାନୁ ରଜନୀ ବନେ ସେହୁ ଛୁଟକ ।

କଳର ପଦ୍ମର ଶରେଣି ଯହିଁ ଅଛି ଶ୍ରେରକ ।
କଳ୍ପ ହେଲା ଭାବ ପଲ୍ଲବ ହୋଇ ମହାସ୍ତବକ ।
କଙ୍କାଳୀ ଜଗତରେ ହୋଇ ନାସ୍ତି ଶିଶୁ ଜାତକ ।
କଳକଣ୍ଠ ଦେଶଭାଷାରେ ଯୋଗ ଗୀତ ଗାୟକ ।
କଳହପ୍ରିୟ ନରେ, ଗମେ ହୋଇ ବୀଣାବାଦକ ।
କଳୁଷ ସଂହାର ବସ୍ତୁର କରିବଇଁ ଦେଶିକ ।
କଦଳ ଚଣ୍ଡିଳା ହରିତାମ୍ବରେ ଏହୁ ଶମ୍ବକ ।
କରନ୍ତୁ ଚଣ୍ଡିଳା ହରିତାମ୍ବରେ ଲୀଳା ରମ୍ୟକ ।
କରଣେ ଚଣ୍ଡିଳା ହରିତାମ୍ବରେ ଲୀଳା ବାଞ୍ଛକ ।
କର ପ୍ରସ୍ତବେ ପୁନଃପୁନ ସେହୁ ଏହୁ ଲକ୍ଷକ ।
କର କର୍ପୀ କଳ୍ପ ମର୍କଟେ ଅଙ୍ଗ ସହୁ ସ୍ଫୁଟିକ ।
କଳନ୍ଦ ଜଗତେ ଗଙ୍ଗାରେ ଏହୁ ପରୁପାଟୀକ ।
କରୁଁ ଦୃଷ୍ଟି ସ୍ନେହ ନୈୟାଳିକ ନୈଷ୍ଠ ଗୋ କଦମ୍ବକ ।
କବଳ ଅଣେ ଗୋପମଣି ଅଣେ ଅବଲମ୍ବକ ।
କଳରବ କଳରବରୁ ଜଣା ଯାମ ଯାମକ ।
କରୁଁ ଲୋଚନ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି କଣା ଦନ ବାରକ ।
କଳନା ଲଙ୍କା କ ସେ ଶୁକ ମନ୍ଦୋଦରୀ ଦୀପକ ।
କଳ୍ପନା ଅଳକା ଧନଦ ବଳୁଶିତ ପୁଷ୍ପକ ।
କଉଶିକ ବାସ ସ୍ୱର୍ଗ କ ସିଦ୍ଧବନ ସିଦ୍ଧକ ।
କବରେ ଉଦତ ବେଦ କ ରାମାୟଣ ପୁସ୍ତକ ।
କରସି ଏ ରାଧାସ୍ପଦରୁ ମଥୁରାରୁ ପ୍ରାସ୍ତେକ ।
କଉରବପୁରୀ ପଦ୍ମମ ପୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରହଂସକ ।
କସ୍ତୁରୀ ଏତେ ପଦ୍ମତ ସେ ସୁରଭି ପୂର୍ଣ୍ଣିକ ।
କରକଣକ ଦଣ୍ଡ ଛନ୍ଦ ବୃନ୍ଦ ଯହିଁ ସାସ୍ତୁକ ।
କଳକୋଳାହଳ ଗହଳରେ ଯେ ସ୍ଥାନ ସେ ଶବ୍ଦକ ।
କଲି ରେତ୍ର କାଳ ଗହନରେ ଯେ ଘନ ମନବୋଧକ ।
କସ୍ତୁକରେ ସଦା ଅଟଇ ସେହୁ ଅଧରସକ ।
କସ୍ତୁକରେ ପୁଣି ହୃଦନ୍ତ୍ର ହୃମନ୍ତ୍ରରେ ଭୂସକ ।
କଦାଚରରେ ପାନ ମନ ତହିଁ ନାହାନ୍ତ୍ର ଏକ ।
କରନ୍ତୁ ଏକ ଯଣ ଦାସେ ଦନ ମନ ଅନେକ ।
କବି ଶିଷ୍ୟଗଣେ କରନ୍ତେ ଯହିଁ ରମାନାୟକ ।
କଷକ୍ରୁତ ନର ଲୀଳାରେ ବଛ ଧେନୁପାଳକ ।
କରମେ ପୁତନା ଶକଟା ପୁଣି ତୃଣାବର୍ତ୍ତକ ।
କଇ କ୍ଷୟ ବଳେ ହୋଇଲେ ବକାସୁର ଅନ୍ତକ ।

କରିବାକୁ କେଳି ଅଭିରମ ବୃନ୍ଦାବନ ରାଜକ ।
କଶ୍ୟପସୁତଙ୍କ ମାନସ ନନ୍ଦନକୁ ରାଜକ ।
କଥନ ଶୋଭା ନୋହିବ ଯେ କ୍ଷଣେ କ୍ଷଣେ ବାତକ ।
କର ନାମ କୀର୍ତ୍ତି ତଲ୍ଲବରଥ ଏ କି ରୁଚକ ।
କଦମ୍ବ କଦମ୍ବ ତରୁଣ ତରୁ ନୋହେ କ୍ଷୀଣକ ।
କଣ୍ଟକର ଲୋକ ଲତାରେ ପୁଣି ପଦ୍ମ ପୂର୍ଣ୍ଣକ ।
କଳାକର ସୂର କରଣ ଅଂଶୁମାଣ ଭେଦକ ।
କରଷଣ କଲ୍ଲ ପଲ୍ଲବେ ତହିଁ ନମୁ ଅଲୋକ ।
କଳା-କମଳରେ ଗଉର ପୁଂସ କି ଲମ୍ପଟକ ।
କରୁ ସନ୍ତରୁ ନିବାସ ଷଟ୍ ପୁଷ୍ପ ସ୍ଫୁଟକ ।
କଥା ନ କହନ୍ତି ତରୁ ସେ ତପୀ ଜଟାଧାରକ ।
କରମେ ସଫଳେ ଅଗସ୍ତି ଯହିଁ ପୁରୁଷସ୍ତକ ।
କଇବାରେ ଶୁଳ୍କ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସ୍ୟନ୍ଦନରେ ଠାଠିକ ।
କପଟ୍ଟ ଭେଦନେ ବନାଣ ଯହିଁ କଂସସେନକ ।
କଲ୍ଲାପୀ ନଟନ୍ତି ରଟନ୍ତି ଯହିଁ ପରପୁଷ୍ଟକ ।
କରଣେ ଗୁରୁପଣ ସ୍ଥିତ କି ନର୍ତ୍ତକ ଗାୟକ ।
କମ୍ପିଲେ ତା ପୁଚ୍ଛ କର କି ଦେଖାନ୍ତି ଏ ହସ୍ତକ ।
କଙ୍କଣ କି ଅଳମଣ୍ଡଳ ମରକତ ପୂର୍ଣ୍ଣକ ।
କପୋତକଣ୍ଠରୁ ଅଦରେ କସ ମୃଦୁ ଆନକ ।
କଟା ଟିନ ନେତ୍ର ତଷ୍ପଲେ ଅତି ଶୋଭା ସ୍ଥାପକ ।
କମନୀୟ ପୁଷ୍ପ ବେଢାରେ ନବପୁଷ୍ପ ଅଶୋକ ।
କଟିର ଝିଲ୍ଲିକା ଝଙ୍କାର ପୁଣି ତାଳ ମେଳକ ।
କଳକଣ୍ଠ ଅଦ୍ୟ ଅକାରବନ୍ତ ସୂତ୍ରଧାରକ ।
କର ସକଳେ ବୃକ୍ଷରାଜ ପଦ ସେ ଉଦ୍ଧାରକ ।
କର ଅଛୁ ଦେଖି ସଙ୍ଗତେ ସହଚରୀ ସୁକ୍ତକ ।
କର ବଳେ ବିବେଚନା ହେ ଅରମ୍ଭି କି ନାଟକ ।
କଉଣଳ ପୁଣି ପୁଂନାଗ ବଟ ବଟ ପାଣ୍ଡକ ।
କଳାପେ ସୁନାସ୍ତି ସୁମନା ଗଣିକା ଯେ ହର୍ଷକ ।
କରିଁ କଳସାଟେ ମଙ୍ଗଳ ଭେଦେ ଅମ୍ଭେ ମନ୍ଦକ ।
କର*ପୁଷ୍ପେ ହାସ ମଲ୍ଲିକା ଲୁନ କାଣ ସାହକ ।
କରପଲ୍ଲବରେ ଉଦ୍ଧତ ଠାରେ ମୁହିଁ କନକ ।
କର୍ଣ୍ଣେ ଏ କତକ ବୋଲି କି ନାଗେଶ୍ୱର ଚମ୍ପକ ।
କଳ କଳ ଯାହା କୁହନ୍ତି କହନ୍ତି ଶାସ୍ତ୍ରୀ ଶୁକ ।
କର ନା ଶୋଚନା ଗନ୍ଧର୍ବ ବିଦ୍ୟାଧରକୁ ଭୁଜ ।

କଳୁଷଣ୍ଡ ରସ ସୁମନ ଜାତ ବେନ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ।
କର ରଦ ବେନ ଅଛୁ କି ଅଛୁ ଦନ ପ୍ରିୟଙ୍କ ।
କମଳଜ ବନ କାନନ ବନ ସମନ ତୁଳ ।
କଇଣ କୁମୁଦ ଅମ୍ବୁଜ କୋଳ ପରତୋଷକ ।
କବଣ୍ଡି ସଞ୍ଜିବନୀ ଦବା ବଣୀ ପ୍ରାବୃକଳାକ ।
କରେ ସମ ବନେ ହିଇର ଲୀଳା ଉଣ ସ୍ତ୍ରୀବକ ।
କଇବ ଅନେ ବନେ ବାଚ ଅର୍ଥ ବାଞ୍ଛି ଅର୍ଥିକ ।
କବ କୁଡେ ପୂର୍ବେ ନାହିଁଟି ଶ୍ଳେଷ ଏ ବଧୂ ଶ୍ଳୋକ ।
କହିଲେ ଗୋପ ବୃନ୍ଦାବନ ଶୋଭା ଲବ ଲବଙ୍କ ।
କବ ଉପଇନ୍, ଭଞ୍ଜ ଯେ ଶୀତା ରାମ ଭାବୁକ ।

ଅଷ୍ଟମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ବଙ୍ଗଳାଶ୍ରୀ

କଥା ହେଉ ବୋଲି କଲା ବଧୂ ମଧୁମଙ୍ଗଳ ଅନୁକୂଳକ ।
କଳହଂସଗତି ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ଅଳୀ ଅଙ୍କରେ ହେଉଁ ମେଳକ ।
କବରୀ ସାଜିବା କୁସୁମ ତୋଳିବା ସୁମନ ଅଭିଳାଷକ ।
କଟିମେଖଳା ପଞ୍ଚି ରଞ୍ଜି କୁରଙ୍ଗ ପ୍ରାପ୍ତେ ଶୃଙ୍ଗେ ଆଘାତକ ।
କଦମ୍ବ ସଖୀଙ୍କ ପଦ୍ମ ଅସ୍ତୁ ଗଣବଣ ଏଣୀ ସଦୃଶକ ।
କର ନାଟ ନକଟକୁ ଯାଇ ଗାଇ ଏ ଗୀତ ବୃନ୍ଦ ବନ୍ଧୁକ ।
କଲା ଯେ ଯାହାକୁ ଯାଣ ସେ ତାହାକୁ କୁହଇ ସାହାପକ୍ଷକ ।
କଳମ୍ବେ ଅବଳମ୍ବେ କାମ ନାଶୁଛୁ ତା ବିନା ନାହିଁ ରକ୍ଷକ ।
କହଇ ନୋହୁ ଯେନାଇ ସଙ୍ଗସତୀ ପୁଣ୍ୟ ହୁଅଲା ଅନେକ ।
କମଳା କହୁ ବସା ନାହିଁ କେ କାହା ବଣ ଶୁଣି ଯତନାକ ।
କଲା ସିଜନାମା ତୋଷ କ୍ଷୀର ଶିବ ନାମେ କହୁବା ଲଜ୍ଜିକ ।
କହୁ ନ ଜାଣିଲେ ଗୋସାଇଁ ଶ୍ରବଣେ ବୋଇଲେ ବେଣୁବାଦକ ।
କମଳା ନଗରେ ସଦା ବିପରୀତ ହେବାରେ ମୁଁହି କାମ୍ୟକ ।
କଇବ ଶାରଣା କି ସେବା ଛମୁରେ ବୋଲ ସଖୀ ଭଙ୍ଗିତକ ।
କଇବ କାସ ବରତନ ଯତନ ବୋଲି ସେ ପରିହାସିକ ।
କପର୍ଦ୍ଦିକା ବୋଲୁଁ ବୋଇଲା କପର୍ଦ୍ଦିଠାରେ ଯେମନ୍ତ ଯାକ ।
କସ୍ତୁରୀ ଲେଟ ଏକାନ୍ତେ ହରଭୂଷୀ ହେବ ବୃନ୍ଦ ସର୍ଜ୍ଜନକ ।
କରୁଣା ଗୁଣା ଅଧିକରୁ ଜାଣିମା କରମ ବିପାକ ପାକ ।
କଭାଇକି ନେଇ ଭଅଇ ବିପିନେ କଲା ଅଣି ସଂସ୍ଥାପକ ।
କସ୍ତୁରୀ ବାଶ୍ଚ ଅନନ କାନନରେ ଗମେ ସଖୀ କେନ୍ଦ୍ର ଏକ ।

କଢ଼ାଇ ବନମାଳିଙ୍କ ପାଶେ ନେଇ ନବବାଳିକା ଫଳକ ।
କହଇ ନବମାଳିକା କହିବାକୁ ହେବ ଯେ ଅଳି ବୁଚକ ।
କରାଞ୍ଜଳି କର ଯୁକ୍ତ ଅରମ୍ଭିଲେ ମାଧବ ଯଥା ଯାଚକ ।
କଉଥିଲେ ଭୃଙ୍ଗ ହେମପଦ୍ମମାରେ ଝୁଲିବା ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପାତକ ।
କହ ମୁଖେ କଥନାସ୍ତ ଶୋଭା ତାର ଭାଗ୍ୟେ ମୁଁ କର ଅଲୋକ ।
କଣକ ମାତ୍ରେ ଦେବରୂପ ଧଇଲ ହୋଇଲା ଦୂର ପଲକ ।
କଳସେ ଅଛି ପିୟୂଷ ପର ସବୁ ମୋହିନୀ ରୂପଧାରକ ।
କହାଇବୁ ଚରଣୋଷିର ଶିରୀଷ-ଅଙ୍ଗିନା ମହାପାବୁକ ।
କଳାବ ଥିଲା ପିଭୁଲାକୁ ଯଉଡ଼ି ପିଭୁଲା ତୋତେ ଅମୃକ ।
କମନୀୟେ ତୋର ଲାଗି ରହୁଅଛି ଲୌହ ସେ ଭୁଜ ଚୁମ୍ବକ ।
କବଳୁ ବଞ୍ଚିରୁଁ ଚଲୁର କରେଣି ଅନଳତାର ସ୍ତବକ ।
କରୁଣାନୀର ବରଷା ଅଗ ହେବ ପ୍ରେମ-ସଲିଲ ସେଚକ ।
କଲପେ ଜୀବତା ଜୀବ କର ତୋତେ ନୋହିଲେ ନେବ ଅନ୍ତକ ।
କଲ ଧନ ଭୁଲେ ଉଚ୍ଚେ ଡାକ ଦେଲ ତାହାକୁ ଅଳପକ ।
କମଳଭବ ବରଷ ରୂପେ ଜାତ ସଖୀବେ ଯହୁଁ ଦାହକ ।
କଦର୍ଥିତ ଚତ୍ରେ କାମନା ସିଦ୍ଧକୁ ଭୁଣଇ କଲା ଜନକ ।
କଉଲୁ ଥିବା ମାନସେ ଦେହାନ୍ତରେ ତପ କାମ ସଫଳକ ।
କପିଳ କୋପାଗ୍ନି ଦଗ୍ଧଜନେ ସେହି ଦେହେ ଜାହ୍ନବୀ ଶାନ୍ତକ ।
କରତା ସେ ବୃଦ୍ଧି ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା ସ୍ୱାଗକୁ କଉବ ଦନେ ଦନେକ ।
କଉଶେୟ ବାସେ ପିନ୍ଧାଇ କେବଳ ଦେବ ସିନ୍ଦୁରୀ ଅଂଶୁକ ।
କଉବ କେବଣେ ସେ ଅଳକା ଯେ ଯହିଁ ଥିବ ପ୍ରବାଳ ମାଣିକ ।
କପୋଳେ ଭରଳେ ଚମ୍ପକ ଲେଖିବ ଗୋଲ ଗୋଲ ଗଇଉକ ।
କପାଳେ ଅନ ଚଡ଼ା ଥିଲେ ପୋଛି ତା ଦେବ ସିନ୍ଦୂର ତିଳକ ।
କଞ୍ଜଳିତ ପାଦେ ରଞ୍ଜନ କରିବ ଅତ୍ୟନ୍ତ ରଙ୍ଗ ଜାବକ ।
କଲେବର ଯାକ ବୋଳ ଦେଉଥିବ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କଉଣ ବାହ୍ଲିକ ।
କର୍ଣ୍ଣାବତଂଶ କଉଣ ଦେଉଥିବ ମୁଁ କୋକନଦ କୋରକ ।
କବଳକୁ ତାମ୍ବୂଳକୁ ଭୁଞ୍ଜାଇବ କୋଳେ ବସାଇ କାଳକ ।
କଣ୍ଠରେ ପାଟଳ ବଣି ଯାଉଥିବ ତା ବୋଲ ପ୍ରବମୃକ ।
କତ ଶାମଳ ଚୂଡ଼ା କର ଲୋଡାଇ ଅଣୁଥିବ କୁରୁବକ ।
କରବୀର ଫୁଲଗଭା କରୁଥିବ ସଜାଡ଼ାଇ ସଂଗ୍ରହକ ।
କହୁଥିବ ଯେ ଅନଙ୍ଗ ରଙ୍ଗବର୍ଣ୍ଣି ପୋଷାଇ ତା ଗୁଣ ସ୍ତୋକ ।
କମଳେ କମଳେ ମିଶିଲା ପ୍ରାୟେ ମୁଁ ତୋ ଅଙ୍ଗ ମିଶାଅଇକ ।
କଇତ କରେ ହୃଦବାସେ ହର ଗଲେ ଯେନବ ଚମ୍ପକ ।
କଳାପି କଳାପ ମୁକୁଟେ ହୋଇବ କେତକୀଦଳ ଦଳକ ।

କଣ୍ଟକ ହୋଇବ ଭୃଙ୍ଗ ଶୃଙ୍ଗ ପୁଚ୍ଛେ ମାଳ କରିବ ତମକ ।
କଙ୍କଣ କୁଣ୍ଡଳ ସୁବର୍ଣ୍ଣେ ଅଛିତ ଏଥିବେ ମୁହିଁ ଲମ୍ପକ ।
କଣ୍ଠୁ ବାଣୀ ଏକା ମୋହିବାରେ ପୁଣ ଜଣା ଯାଉ ଶଗ ଟେକ ।
କରିଇ ଶ୍ରୀ ନାଥ ବସନ୍ତେ ମୋ ଚିତ୍ତ ହେବ ଅତି ଉଲ୍ଲାସକ ।
କଲ୍ୟାଣ କର ଉଦିତ ମାଳବରେ ହୋଇଲେ ସ୍ନେହ ଦାନକ ।
କଣ୍ଠ ମଣିବ ତାହାର ଅନୁରକ୍ତ ବଳା ଶୁଣି ଏ ମାଳକ ।
କରୁଣାଚିତ୍ରୁ କର ଅବଲମ୍ବନ ଭୃଙ୍ଗଙ୍କୁ କର ଅଲୋକ ।
କହିଲେ ଚତୁରୀ ଝୁରୁଣୀକ ତର୍କି ସଂସାର ସାର ରସିକ ।
କନ୍ଦର୍ପ ବଣ ନାନା ଫୁଟିଲେ କେଳି ଅଛି ମାଳତୀ ପରି ଅଧିକ ।
କହେ, ପାର୍ବତୀ ଅର୍ଦ୍ଧଅଙ୍ଗ କଲେହେଁ ଗଙ୍ଗା ବହନ୍ତି ମସ୍ତକ ।
କମଳାଙ୍କ ବଣ ରୋହିଣୀରେ ହୋଇ ବହିତ ତାରାନାୟକ ।
କରିଥିବ ସାତ ହତେ ଅଉ ସାତ ସ୍ୱାଧୀନଭର୍ତ୍ତା ଭୁ ଏକ ।
କଗଲେ ଶ୍ରବଣ ଏ ବାଣୀ ଦ୍ରବଣ ସୁନ୍ଦରୀ ଧରି ପୁଲକ ।
କହନ୍ତି କସ ମୋହନ୍ତି ବାମା ମନ ଲଜ୍ଜା ସଖୀ ନିବାରକ ।
କଳାପ ଲକ୍ଷଣେ ନୈଋତକୋଣେ ଲୁଚି ହସି ଅଣିଲା ଭୃଙ୍ଗିକ ।
କରି ବେଳା ପ୍ରାପ୍ତେ ଦୃଷ୍ଟ ଦଶିଗଲା ନାଳ ମୁକୁତା କୋଟିକ ।
କମ୍ବୁପାଣି ଯେଉଁ ସାହା ହେଲା ମୋତେ ଝଟକାଇ କୌଶେୟକ ।
କଦନେ କରି ମଦନଶର କଲା ଛେଦନ ପ୍ରତିଶାୟକ ।
କଲାଦକୁ ବାଳାଦର୍ଶନ ପୂରିଲୁ ନ ଗଲେ କୃଷ୍ଣ କ୍ଷଣକ ।
କରୁଁ ଗମନ ନନ୍ଦାନନ୍ଦ-ଦାୟିନୀ ବନେ ଖୋଜି ସମୁୟକ ।
କରୁ ସଂଯୋଗ ଅଉ ଛେଦ ଏକ୍ଷଣ ଉଦେ ଏଥି ପ୍ରକାଶକ ।
କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗ ପ୍ରାପ୍ତେ ତେଉଁ କହି ଯେ ବେଲା କୃଷ୍ଣ ବଦୁଷକ ।
କର୍ଣ୍ଣମୂଳ ଗିରେ ହର ହରଣାକ୍ଷୀ ଦୂରଗତ ଅରମ୍ଭକ ।
କହି ଗଲେ ଯୋଗୀ ପୁଷ୍ପ ନେଇ ଅମ୍ଭେ ପୂଜିବାକୁ ବିଶ୍ୱମ୍ଭକ ।
କଉଶିକ ରାଗେ ବେଣୁଗୀତ ଶୁଣି ନନ୍ଦରାଣୀ ଗର୍ବିନ୍ନକ ।
କଳୁଷ ଦୂର ପୂର୍ବରେ ଗିଳିଥିଲା ଅଘ ଗିଳୁଥିଲା ବକ ।
କଲଲେ କି କରି କୃଷ୍ଣ ବେଣୁ ବୋଲି କେ ଅବା ହେବ ଦୂଷକ ।
କପୋଳ ସ୍ତନ ମୟୂର ଭୁଜଙ୍ଗମ ଏକସ୍ଥାନେ ବଳସକ ।
କହେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଏ ଗୀତରେ ଦୂଷଣ ନୋହୁ ଅନ୍ତକ ।
କରିଛୁ ଅଜନ୍ମୁ ଯତ୍ନ ଏ ବାଞ୍ଛାରେ ମୁଁ ଯେ ଦୂଷଣ ଅର୍ଣ୍ଣକ ।

ଚିତ୍ରକାବ୍ୟ ବନ୍ଧୋଦୟ

ଦ୍ୱିତୀୟ ଛନ୍ଦ

ରାଗ କେଦାର—ଚକ୍ରକେଳୀ ବାଣୀ

ଏଥି ଅନ୍ତରେ ମେଧାବୀ ସୁବୁଦ୍ଧି । ଲୁହ ଚିତ୍ରପ୍ରବନ୍ଧ ବନ୍ଧବିଧି ।
ଛନ୍ଦମଞ୍ଜରୀ ଛନ୍ଦ ରତ୍ନାକର । ଯେତେ ବିଦଗ୍ଧମଣ୍ଡନ-ବିସ୍ତର ।
ଶିକ୍ଷା ଥିଲା ଜନ ଦେଖ ଏ ପୋଥି । ହେବ ନୋହିଲେ ସିନା ଏଥି ମତି ।
ଦ୍ୱିଜହୀନ ଜନ ଯଥା ଅଭଗ୍ନ ! ପୂଗ ଚର୍ବଣେ ମୁଖ ହୁଏ ଭଗ୍ନ ।
ଏହା ଜାଣି ଜାଣି ଅଣି ବିସ୍ତର । ନ କହୁବଟି ଗୀତ ଅଗ କର ।
ଏବେ ଶୁଣ ସିଦ୍ଧମଧ୍ୟ ନଗର । ସ୍ଥିତ ଯେତେ ରସିକ ସମାବର ।
ଉପପତ୍ତ ବନ୍ଧକାଶ୍ରେଣୀ ସ୍ଥିତ । କେତେ ସାମାନ୍ୟ ଭୁଜଙ୍ଗ ପ୍ରବୃତ୍ତ ।
ଏମାନଙ୍କେ ପ୍ରୌଢ଼ା ମଧ୍ୟାନବୀନା । ଉତ୍ତେ ଯେ କରେ ଯେତେ ସମ୍ଭାବନା ।
ଅବନାରେ କେଉଁ ରସିକ ଭାଷି । ଦୂତୀ ଆଗରେ ବାଳା ଶୋଭାସିନି ।

ଅବନା

କଚଚୟ ନବଘନଉଜ୍ଜ୍ୱଳ । ଲପନ ଦର ଅମଳକମଳ ।
ଶଶଧର ଦରପଣ ଗଞ୍ଜନ । ଅକ୍ଷ ଖଞ୍ଜନ ଗଞ୍ଜନ ରଞ୍ଜନ ।
କନକ ଚମ୍ପକ ବରବରନ । ହରଷସବଲ ଘନଜଘନ ।
ରକତକମଳ ଚରଣ କର । ଉରଜ କଳଶ ଅମ୍ବରଧର ।
ମଦକଳ କଳକଣ୍ଠ ବଚନ । ଗଜର ସମ ମନ୍ଥର ଗମନ ।

ବନା

ବଦନେ ରହୁ କେବଣ ନାଗର । ବନାରେ ଭୂଷଇ ଧନୀଙ୍କ ହାର ।
ଶୋଭାରେ ମୋହିପାରେ ସେ ଶୁଚଙ୍କ । ନାହିଁ ନାହିଁ ଲୋକେ ଭୁଲା ବାଳଙ୍କ ।
ସାଧୁ ବିଧୁମୁଖୀ କେଳନଧାମୀ । ଲୀଳାବିଳାସିନୀ ଚିନ୍ତାନାଶିନୀ ।
ଶିଶୁଷାଙ୍ଗୀ ନାସ୍ତି ସାହା ମୋହର । ମୋହିନୀ ମୋଦହାସ ବନ୍ଧୁଗୋଷ୍ଠୀ ।
ମୋ ପ୍ରାଣାଧିକାପିନା ସେ ଭାବିନୀ । ସ୍ନେହାଧୀନ ବାଣୀବାଣୀ କାମିନୀ ।
ଦ୍ୱିଅକ୍ଷରେ କେବଣ ପୁଂସବର । ଯୋଷା ପ୍ରଶଂସା କରୁଛି ବିସ୍ତର ।

ଦ୍ୱିଅକ୍ଷର

ରସାରେ ସାର ସୁରସ ସରସୀ । ହଂସାରଣିଶ୍ରୀ ସୁରସସରସୀ ।
ଏକାକ୍ଷରେ କେ କହୁ ସମସ୍ତରେ । ପ୍ରିୟା ରତି ସ୍ୱିତ ଭାବନା କରେ ।

ଏକାକ୍ଷର

ହାହାହାହା ହା ହିଁହିଁହିଁହିଁହିଁ ହିଁ । ହୀଁହୀଁହୀଁହୀଁ ହୀଁ ହୁଁହୁଁହୁଁହୁଁହୁଁ ହୁଁ ।
ଯେମନ୍ତ କହେ ସୁରତେ ତରୁଣୀ । ତାଙ୍କ ପ୍ରିୟମୁଖୁଁ ନ ଥିବେ ଶୁଣି ।
ଦନ୍ତ୍ୟ ମୂର୍ଦ୍ଧଣ୍ୟ ତାଳବ୍ୟ କେ ପୁଂସ । ଭାବଇ ସୁନ୍ଦରୀ ଶୋଭନ ହାସ ।

ଏ ସକାର ଶସ୍

ସାଂଶ ଶଶୀ ଶିଷ ଶ୍ରୀଶେଷାଶେଷ । ସ୍ୱାଂଶ ଶଶୀ ଶିଶୁ ଶୀର୍ଷେଣ ଶ୍ରୀଶ ।
ମୋହ ପାରେ ଇଷିଛେ ମୋ ତରୁଣୀ । କରଅଛୁ ମୋତେ ସୁରତେ ରଣୀ ।
ସଖୀ ଅବେ ସଖୀ ଓଷ୍ଠ୍ୟ କେ କହ । ପ୍ରାଣସଖି ଅଭ ଜୀଇବ ନାହିଁ ।

ସ ଓଷ୍ଠ୍ୟ

ଭ୍ରମ ପ୍ରାଭବ ଭୂମିପ ପ୍ରାଭବେ । ବାମ୍ବ ପଭବ ଭବ ଭବ ଭାବେ ।
ପୁଷ୍ପବଭବ ବପୁ ପ୍ରାପ୍ୟେ ପବ । ବପଭ୍ରୀ ପଲ୍ଲୁଭାବ ଭାବ ଭାବ ।
କେଉଁ ରସିକକୁ କହଇ ଦୂତୀ । ନରେନ୍ଦ୍ରୋଷ୍ଠ୍ୟ ରସିକା ବରନ୍ଧ ଶୀତ ।

ନରେନ୍ଦ୍ରୋଷ୍ଠ୍ୟ

ରଜ୍ଜୁ ଚନ୍ଦନ ଅଙ୍ଗେ ଦେଲେ ନେଇ । ଅନଳ ସର ନାଗସ୍ତ୍ରୀ ଧେନଇ ।
ନନ୍ଦନନାଲ ଦେଖିଲେ ଡରଇ । ଗରୁଡ଼ ଗରୁଡ଼ ସେ ଉଚ୍ଚାରଇ ।
କ୍ଷିତିଶୟନ ତାର ନିରନ୍ତର । ନୟନୁ ନ ରହେ ଲୋତକ ଧାର ।
କ କରେଛି କହ ଏସନ କଳା । କଣ୍ଠରେ ଜୀଅଇ ଅଛୁ ସଜନୀ ।
ଦିଣି ପ୍ରଥମ ଯାମରେ ଅବେଶେ । କେଉଁ ଦମ୍ପତି ସୁରତ ଲାଳସେ ।
ମେଳ ହୋଇ ତୋଳେ ପଞ୍ଚ ତୋଳାକୁ । ସ୍ନିହି ଅଣିଲା ଏମନ୍ତ ମନକୁ ।
ତୋ ବିନା ଆନ ନାହିଁ ବୋଲି ମୋତେ । କହୁଥାନ୍ତି ଏ କଥକେ କେମନ୍ତେ ।
ପ୍ରଥମା ଦ୍ୱିତୀୟା ଅଦ୍ଧରା କର । ଅଛନ୍ତି ମୁହିଁତ ଅପର ନାରୀ ।
ରଖିଦେଲା ଲପନକୁ ଉରଜେ । ଲେଖି ବସିଲା ମସ୍ତକ କରଜେ ।
କମ୍ପାଇଲା ଅଧରସଙ୍ଗେ ସ୍ତନ । ଚଳଦଳ ଲାଗି ଯଥା ପବନ ।
ପୂରୁ କଲା ପାଣି ଗଣ୍ଡ ନୟନେ । ଛଣ କାତର ହୋଇଲା ଲୋକନେ ।
ସୃଷ୍ଟି ଅରମ୍ଭିଲା ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ତରେ । ଅନୁଷ୍ଟୁପ ଶ୍ଳୋକ ଛନ୍ଦ ଗୀତରେ ।

ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ତର

ତୋର ପ୍ରତପଦ କେଉଁ ସଂସ୍କୃତେ ।	ତବ
ତୋର ଅସ୍ତ୍ରକେ ମାରଇ ଜଗତେ ।	ରୂପ
ବାସସ୍ଥାନ ଅଡ଼ରେ କ ଭାରତୀ ।	ପ୍ରତି

ଚିତ୍ରକାବ୍ୟ କେ, କ୍ଷୋଭ କି ଦୁଷ୍କର ।	ଛାତ୍ର-ରଞ୍ଜନେ
ଆପଣାର କି ବାଣୀ ଦବ୍ୟସ୍ଥଳେ ।	ମମ
ନୈଷଧୀୟେ ଷଷ୍ଠୀରେ କି ଆଭାସେ ।	ନୈଷଧୀୟେଃ
ପଞ୍ଚାଷଡ଼ ବର୍ଣ୍ଣେ ଦଶ ଇକାର ।	କିଂ
ଲକ୍ଷ୍ମୀଲେଖି କର ତା ସାନୁସ୍ୱାର ।	ମାଂ
ଖେଦଦେବାରେ କି ବୋଲନ୍ତି ଦବେ୍ୟ ।	ଖେଦସ୍ୟସେ
ସମ୍ବୋଧନେ ନାରୀରେ କି ସମ୍ଭବେ ।	ମୁଗ୍ଧେ
ବ୍ୟର୍ଥଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗେ କି ଉତ୍ତର ।	ମୁଧା
ଷଷ୍ଠୀ ଏକୋକ୍ତିରେ କି ହରପର ।	କାମସ୍ୟ
ମାରଣର ତୃତୀୟା ବିଭକ୍ତିରେ ।	ମାର୍ଗଣୈଃ

ପାଦପ୍ରାନ୍ତ ସଂସର୍ଗ ବିସର୍ଗରେ ।
ଶ୍ଳୋକ ଅର୍ଥ ବୁଝି ଗ୍ରାମା ହରଷ ।
ଚଢ଼େଇଲା ସ୍ପୃହିବା ଅଦରଣ ।
କେଉଁଧନୀ ନାଗର କୁଞ୍ଚିମାରେ ।
କହେ ଏମନ୍ତ ମଣ୍ଡକ ପ୍ରଭିରେ ।
'ଦେ'ଖ ଭ'ବ' ଅସ୍ତ 'ସୁ'ଖଦା ନ' ରେ ।
'ଅ'ସୁ ଦୋ'ଅ'ଲୀ ପ୍ରା'ଣ'ରଣ' ମୋ'ରେ ।
'ପା'ଶେଅ'ସ'ଗୋ ରା'କୁ' ବୋଲିକରି ।
ବଳେଇକରି ରହିଛି ନେଷ ଦେଇ ।
ଦୁଇ ଦୁଇ ବର୍ଣ୍ଣ ଛାଡ଼ି ଶମ୍ଭଳୀ ।
କହିବାକୁ ତାମନ ଗଳ୍ପ ବଳ ।
ଜାଣିଲା ନାଗର ଏହି ଭାଷକୁ ।
ଦେବ ସୁନର୍ଯ୍ୟା ଆଣ ମୋ ପାଶକୁ ।
କେଉଁ ଦମ୍ପତି ଖେଳୁଥିଲା ପଣା ।
ମାନସ କଷଣ ଅତି ଉତ୍କଣ୍ଠା ।
ଖେଳ ଲାଗିଥିଲା ପାଶପଟ୍ଟରେ ।
ନାୟକ ଦାନ ପକାଇଲା ଖରେ ।
ହରଷେ ଦ୍ୱିତୀୟା ହେଲା ବୋଇଲା ।
ହଲସ୍ତନା ମନେ ଅନ ପେଶିଲା ।
ଛାଡ଼ ସେ ଗୃହ ହୋଇଲା ବରଷ ।
ମୁଖେନ୍ଦୁ କଲା ନବ ଦରଶେଣ ।
ପରିକର ପରସ୍ତ୍ରୀଙ୍କି କହି ।
ଚତୁରାଚତୁ ନ କର ଯାଅ ସହି ।
ଲକ୍ଷଣ ଉପମା ଥିଲା ବାଉଳ ।

ସେ କ୍ଷଣରେ ତାଙ୍କୁ କଲା ବାଉଳା ।
ଜାଣିଲା ନାୟିକ ଉଷ୍ମା ମାନ ।
ଧନୀ ଯେବେ ହେଲା ହେଠବଦନ ।
କହେ ଚତୁର ଧରକର କରେ ।
ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଶାର୍ଦ୍ଦୂଳବିକ୍ରୀଡିତରେ ।
କ ବ ର ଣୋ ହେ ରେ ତୋ ମାନସରେ ।
ଉ ସ ସା ଭ ଜା ଣୀ ଉଢ ରୂପରେ ।
କର ବଣ ରସାଶୋଭ ହେଲାରେ ।
ତୋଷି ମାର ନର ସବୁ ରେ ପରେ ।
ହୋଇବାକୁ ସୁରେଣ ଯାର ଜାର ।
ହୋଇଥିଲେ ସେ ପଥରେ ପଥର ।
କରୁଁ ତହିଁରେ ଅସ ଅସପଦ ।
ଗଲା ଶାପର ଅପବାଦ ବାଦ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ସେହି ଚରଣ-କଞ୍ଜ କଞ୍ଜ ।
ହୁଏ ଦୁଃଖ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଭଞ୍ଜ ।

ତୃତୀୟ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ମାଳବ

ଏ ଅନନ୍ତରେ ଶୁଣ ଜନେ ଜଳନଧିପୁତ୍ରୀ ।
ସ୍ଥିତ ଯେତେକ ରସିକ ନାଗର ନାଗରୀ ।
ଅନ୍ତର୍ଲିପି ବହିର୍ଲିପି ଇତ୍ୟୁକ୍ତ ଗୀରେ ।
କଥା ହେଉଛନ୍ତି ଯେଉଁରୂପେ ପରସ୍ପରେ ।
ଅନ୍ତର୍ଲିପିରେ କେ ପୁଂସ ପରବାସେ ଥାଇ ।
ବେନବର୍ଣ୍ଣେ ଗୋପ୍ୟ ଭାଷା ଚଟାଉ ଲେଖଇ ।
କମଳନୟନା ଅନାୟତେ ମୁହିଁ ଅସି ।
ଅନେକ ଦୁଃଖ ପାଇଲି ହୋଇଣ ବିଦେଶୀ ।
କୁମୁଦ ଚନ୍ଦ୍ର ପୀରତି ତୋର ମୋର ଥିଲା ।
ଏ ପଣ୍ଡଣ ନ ସାଇଣ କର୍ପାଇ ରହିଲା ।
ଲଦ୍ଧୁ ଲକ୍ଷେ ଦେବ ଗଣେଶଙ୍କୁ ହେଲେ ଭେଟ ।
ମହିବେ କ କାମବାମ ଏ ଘୋରସଂକଟ ।
ଅବରତେ ନୟନ-ମନରେ ଅଛୁ ତୁହି ।
ଧ୍ୱନିକ ଗତେବରସ ସମ ହୋଏ ସହି ।
ମୋର ତୋ ବାହାରେ କାହିଁ ଅଛି ଅନ ଗତି ।
ଭଜନ କରଇ ତୋର ନାମ ସିନା ନତି ।

ଉଦ୍ଭିଦ୍ ହୋଇଣ ମୁଁ ବଞ୍ଚଇ ଯାମିନୀରେ ।
ହୃଦ ପ୍ରୀତ କରିଅଛି ତୋତେ କାମିନୀ ରେ ।
ଭାବମାନ ଭାବ ଭାବ ହୃଦୟଇ ଅତୁର ।
ଏଣନ ବସ ସମାନ ବନପଲ୍ଲ ପୁର ।
ଶୀତେ ଯାହା ଅଛି ଏହା ବିସ୍ତର କରନ୍ତୁ ।
ତାହା ସ୍ନେହାଧିନା ଭୁ କେବେ ନ ଅଟନ୍ତୁ ।
ପାଦାଦ୍ୟ ଦ୍ୱିବର୍ଣ୍ଣିକୁ ଜାଣିଲା ନାରୀଗଣ ।
ମନେ ମୁଁ ପଢ଼ୁଥିବନ୍ତି ରଜନୀ ଦିବସ ।
ବଢ଼ଇ ଶୋଭିତ କର ବନ୍ଧୁସ୍ତ୍ରୀକ କୋଳେ ।
ଯେନ କେଉଁ ପୁରୁଷ ପଶ୍ଚରେ ଭାବଭୋଳେ ।
କେ ହରଇ କୁ-ମାରି କେ ହରିମନୋହାରୀ ।
କେ ନାରୀଜୀବ-ବାନ୍ଧବ ଶସ୍ତ୍ରକୁ କି କରି ।
କି ବୋଲି ଯା ପ୍ରୀତି-ବଶ କାହା ନେଇ ଦହି ।
ବସନ୍ତେ କେ ଶୋଭା-ବନ ଦସ୍ୟୁ ସାର କେହି ।
କି ବୃଦ୍ଧି କରେ ଯ-ନ ଦିବସ ନାମ କସ ।
କାହା ଯାର ଉପୁ-ବୀର କେ ରମେ ସାରସ ।
କେ ଉରସ୍ଥଳ ବି-ହାରୀ ପଥ କି ପଶ୍ଚିମେ ।
କେ କରେ ମନ ହ-ରଣ କେ ଖ୍ୟାତ ସଂଗ୍ରାମେ ।
କେ ବଇଷ୍ଣବ ରସିକ ମନତୋଷକର ।
ବାମବର୍ଣ୍ଣେ ପ୍ରକାଶ ଏ ଅନ୍ତର୍ଲିପିକାର ।
ରମଣୀ ବୋଇଲା ଏହୁ ଭଲ ମନବୋଧେ ।
ଲୋମ ବିଲୋମରେ ଗୋପ୍ୟ ବେନବର୍ଣ୍ଣ ମଧ୍ୟେ ।
ଏ ଅନ୍ତର୍ଲିପି ହୋଇଛି ଅତି ସୁରୁଚିର ।
ଅନ୍ତ୍ୟାକ୍ଷରେ ଖ୍ୟାତ 'ମାଧବ ବନବିହାର' ।

କହ ଏ ଅନ୍ତର୍ଲିପିକା ରସଧାମାବଣ ।
ରୌପ୍ୟବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଣ ଥାନ୍ତୁ ଏ ଅଛି କସ । ରସ
କେଉଁ ଜୀବ ଚନ୍ଦ୍ରମାର ହୃଦସ୍ଥ ଭୂଷଣ । ଶଶ
ଗଙ୍ଗାରେ କି କାମନା କରନ୍ତି ଅର୍ଥୀଗଣ । ଧାମ
ବଳକର କେଉଁ ଶସ୍ୟବୀଜ ଲକ୍ଷ ସତ । ମାସ
କି କରନ୍ତି ସୁନ୍ଦରୀକାମିନୀ ପୁଂସଙ୍ଗତ । ବଶ
କେହୁ କମଳବନର ସର୍ବଦା ନିବାସ । ସର
କଣ୍ଠାରେ କସ ପ୍ରକାଶଇ ଦେଶ-ଭୂଷ । ବର

ମହାଦେବ ତପ ଭାଙ୍ଗି କେହୁ ଥିଲା ଯାଇ । ମାର
ବରଷାକାଳରେ ଜଳଧର କି ମୁଞ୍ଚଇ । ଧାର
ବାଇକ କିସ ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ଏକ ଶ୍ରମ । ଶର
ରମଣୀ ବୋଇଲା ଷଡ଼ବର୍ଣ୍ଣେ ମନୋରମ ।
ଋଷବର୍ଗ ସମ୍ବୋଧନେ 'ରସଧାମାବଣ, ।
ଏ ଋତୁବର୍ଣ୍ଣେ ବର୍ଣ୍ଣନା ଅଶେଷ ରହସ୍ୟ ।

ପ୍ରବାସକୁ ଗମନ କରୁବାବେଳେ ପତି ।
ଅନ୍ତର୍ଲିପିରେ କହୁଛି କେଉଁ ଋଷବର୍ଗ ।
ମୀନମାନଙ୍କର କେହୁ ସଦନ ଅଟଇ । ବନ
କଣ୍ଠରେ କେହୁ ପ୍ରତପାଳତ ହୁଅଇ । ପିକ
ରଜନୀ ପ୍ରକାଶେ କି କରନ୍ତି ପକ୍ଷୀଅରି । ଋତ
ଶିବନୟନ ଅନଳେ କେହୁ ଗଲା ଜଳି । ମାର
ସବୁକାଳେ କେହୁ ବନ୍ଧୁକୋଳେ ମନୋହର । ରମା
ସଂସାରେ କେ କରୁଅଛି ପରଉପକାର । ତରୁ
ଲଙ୍କାପୁରୀ ଧ୍ୱଂସ କଲା କେହୁ କୋପଚରେ । କପି
ଗ୍ରହମାନଙ୍କ ଗଣନା ସଂଖ୍ୟା ପୁଣ କେତେ । ନବ
ସ୍ୱୟମ୍ବରେ ସଖୀ କି କହେ କନ୍ୟାକୁ ଚାହିଁ । ବର
ଛପନକୋଟି ଜୀବରେ ସାରସ୍ୱତ କେହୁ । ନର
ଇଷ୍ଟଦେବତାଙ୍କୁ କିସ କହନ୍ତି ଯବନ । ପିର
କି ସେବନ୍ତି ପଜାରଣଠାବରୁ ସଜନ । କର
ବାମନ କାହାର ପୁଣ୍ୟ ହୋଇଣ ପ୍ରକାଶ । ସୁର
ଶିଷ୍ୟକୁ କି ବୋଇ ଗୁରୁ କରନ୍ତି ଅଶିଷ । ତର
ମୁକ୍ତକାଳେ କେଉଁ ବାଣୀ ହୁଅଇ ପ୍ରଖ୍ୟାତ । ମାର
କୋକିଳ କରଇ କିସ ହୋଇଲେ ବସନ୍ତ । ରବ
ବପ୍ରଲବ୍ଧା ପଣ୍ଡତେ କରଇ କିସ କାନ୍ତେ । ମାନ
ଜୀବନମୁକ୍ତ କେ ପୁଣ କହ ଏ ଜଗତେ । ତପା
ସାମ ଯଜୁ ଅଥର୍ବ କେ ଅଉ ବେଦ ସାର । ଋକ
ଏ ବସନ୍ତ ଋତୁରେ କେ ଶତ୍ରୁ କାମିଙ୍କର । ପିକ
ନାୟକ କହିଲା ବନ ପିକ ଋତ ମାର ।
ହା ପଣ୍ଡିତା କରୁ ଅଷ୍ଟ ଅକ୍ଷରେ ବିସ୍ତର ।

ରହ ବଦେଶ ନ ଯାଅ କୋକିଳେ କହାଇ ।
ବଞ୍ଚକର ଏମନ୍ତ ପ୍ରିୟାକୁ ପଶୁରଇ ।

ସୁରଗଣ ଅଦ୍ୟ ଖାଦ ନୁହଇ ଅସୁର । ସୁ
ବସୁଧା ପାତ୍ରରେ ଅଛି ନୋହେ ପାରାବାର । ଧା
ହାରର ମଧ୍ୟସ୍ଥ ସେହୁ ନୁହଇ ତରଳ । ର
ବାସ ଅନ୍ତେ ବସାଇତ ନୁହଇ ଅଞ୍ଚଳ । ସ
ପୂର୍ବଦଗ ଅଦ୍ୟ ଅଛି ଉଦସ୍ୱାଦ ନୋହେ । ପୂ
ଅର୍ଣ୍ଣବ ମଧ୍ୟରେ ମଥନାଜ ନୋହି ରହେ । ର୍ଣ୍ଣ
କଶୋଗ୍ର ମଧ୍ୟ ମଣ୍ଡନ ନୁହଇ ରସନା । ଶୋ
ଭାବ ଅଦ୍ୟରେ ସମ୍ଭବ ନୁହଇ ଅଞ୍ଜନା । ଭା
ଜଳଧି ପାତ୍ରରେ ଖାଦ ପ୍ରକସ୍ ସେ ନୋହି । ପ
ପୟୋଦ ମଧ୍ୟରେ ବନ୍ଧ୍ୟ ନୋହି ଝଟକଇ । ୟୋ
ଅଧର ମଧ୍ୟରେ ଅଛି ନୁହଇ ଅମୃତ । ଧ
ଶରୀରଶେଷେ ବୁଡର ଚରଣ ନୋହଇ । ର
ଗୀତେ ଯାହା ଅଛି ତାହା ପ୍ରକାଶ ହୋଇବ ।
ବୁଝ ଏ ଅନୁରଁପିବା ମାନସ ମୋହିବ ।
ରାମା ବୋଇଲା ଏ ହେଲା ବଡ଼ ଚମତ୍କାର ।
ଖାଦ ସୁଧାରସ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶୋଭା ପୟୋଧର ।

ହେ ରସିକ ଆଗେ ବସାଇ ନିଜ ବନିତାଙ୍କୁ ।
ସ୍ନେହେ କହେ ପଞ୍ଚଶର ଅନୁରଁପିକାଙ୍କୁ ।
ମୋଚକଣନ ତୁ ସଖି ମୋର ମୁକୁଟର ।
ତୋ ପଣ ପ୍ରୀତି ଲେଖିବାକୁ ନାହିଁ ପାର ।
କଳସି ଭାତରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ମୋ କାମନା ।
ଅନାସ୍ୱାଦ ଏ ସେନ ତୋର ମୁଁ ଚନ୍ଦ୍ରାନନ ।
କାହିଁକି ମାଗିଲେ ବପଣ୍ଡିତ କଲୁ ନାହିଁ ।
ମତେ ପର ପଣ କଲୁ କି ରେ ପ୍ରାଣସହି ।
ପଶୁବୁଛି ମୋ ଶପଥ ପଚାରଣ ତୋରେ ।
ଅଦ୍ୟ ପାତ୍ର କର କହ ବୁଝି ନରଷରେ ।
ନାଗରୀ ବୋଇଲା ହରି ଏ ଅଛି ଏଥିରେ ।
ମୋର ଚୌର କନା ଅନା ନାହିଁ ମଣ୍ଡପରେ ।

ଲୁକୁ ଚଉଟକୁ ଶୁଣି କେଉଁ ବରାଙ୍ଗନା ।
ଲୁକଙ୍ଗପାଣଁ ସିବାକୁ ହେଲା ତନମନା ।
କର ଧରୁ ସେନାପେନ କାଣୀ ସ୍ପର୍ଶ କରେ ।
କରଭୁକେ ମୁକ୍ତ ହେବ ଅନୁରଁପିକାରେ ।

CENTRAL LIBRARY

କହ ରମା ରସିକ-ପୁରୁଷ କାହିଁ ବଶ । ରସେ
ପ୍ରୀତି ପୁଂସ କହିଁ ନାରୀ କି କରେ ପ୍ରକାଶ । ହସେ
ସେତୁ ଖନ କଲେ ଗିରି ବୁହାଇ କାହିଁରେ । ଖିଣେ
ନଥ ଗୁଣା ବେଶର ମଣ୍ଡିତ କେଉଁଠାରେ । ନାସେ
ମିତ୍ରଜନଙ୍କୁ ବସାଇ କେଉଁ ପ୍ରଦେଶରେ । ପାଶେ
ସମସ୍ତ ପଢ଼ିଲେ କହ ଏଥୁଁ କି ବାହାରେ ।
ସୁନ୍ଦରୀ ବୋଇଲା ରସ ଅକ୍ଷରେ ପୂରିଛି ।
ରହ କି ନା ପାଶେ ଏଥୁଁ ଏବେ ବାହାରୁଛି ।

କହଇ ଏକ ପୁରୁଷ ଶୁଣ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖି ।
ବୁଝ ଏ ଅନ୍ତର୍ଲିପିକା ଦ୍ୱିଅକ୍ଷର ଲେଖି ।
ପାଣ୍ଡୁଯୋଗ୍ୟ ହୁଏ କସ ଜାଣିଲେଟି ନର । ବନ୍ଧୁର
ଗଗଦ୍ରବ୍ୟକୁ କି ବୋଲି ବୋଲନ୍ତି ସଂସାର । କଣ୍ଟକ
ବସ୍ତୁ ହେଲେ କିରୂପ ଭୃଙ୍ଗୀସ୍ ଅବତାରେ । ଶୂକର
କେହୁ ପୁଣି ବଡ଼ କୋମଳତା ଉପମାରେ । ବାଉଳି
ବରଷା ପ୍ରବେଶେ କି କରନ୍ତି ଖଗଗଣ । ନିବାସ
କୁଟେ କୁରୁକୁଳକୁ କେ କରାଇଲା ନାଶ । ଶକୁନି
ସୁବର୍ଣ୍ଣକୁ ଭୂଲ କସ କରେ କେଉଁ ଜାତି । ସୁନାରି
ଦୁର୍ଗାରୂପ କେଉଁ ଦୈତ୍ୟ କମିବେ ପାର୍ବତୀ । ମହିଷ
ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ନର୍ତ୍ତେ କେ ଅଟଇ ସାର । ପବନ
ପକ୍ଷମାନ କାହାର କାଟିଲେ ବଜ୍ରଧର । ଅଚଳ
ଅଦିତ୍ୟଙ୍କୁ ଦେଖି କେହୁ ହୁଏ ବିକସିତ । ବନଜ
କାହାକୁ ପ୍ରଶଂସା ପଚ୍ଛେ କରନ୍ତି ଜଗତ । ସଜ୍ଜନ
ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର କାହାଠାରେ ପକ୍ଷପାତ । ଭକତ
କି ବୋଲନ୍ତି ଶିବ ଥାଇ ସେତଙ୍କ ସଙ୍ଗତ । ସେତେଶ
ମଧ୍ୟବର୍ଣ୍ଣ ବାହାର ହୋଇବା ଭାଷା ଜାଣି ।
ସ୍ନେହେ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲା କୁରଙ୍ଗ ଈକ୍ଷଣୀ ।
ବୋଇଲା ମନକୁ ଅସେ ବାହାରୁଛି ଏବେ ।
କହିଁ କହିବାକୁ ନାହିଁ ବଚନ ଜଗତେ ।
କେବଣ ପୁଂସ ବଦେଣ୍ଣୁ ରମଣୀ ପାଶରେ ।
ଲେଖେ ବହୁଲ୍ପି ସ୍ତିତ ଅନ୍ତର୍ଲିପିକାରେ ।
ବାସବ ବଦାଦେ କି ଥଇଲେ ଗିରିଧର ।
ଔଣଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ତୃପ୍ତି ନ କରେ କହ କେ ମନର ।

CENTRAL LIBRARY

ମାରଣର ଜାତରେ କି ହୁଅନ୍ତି କାମୁକ ।
କାମୁକ କି କରେ ଶୁଣି ପଳାଇ ଦମକ ।
ଛନ୍ଦେ ଦେଇ ପକ୍ଷ୍ ବୋଲେ କି ତୋଷ ମନରେ ।
କି ଗତ କରନ୍ତି ଯୁବା ଯୁବତୀ ବାଥରେ ।
ଲଣ ଅଭିମୁଖନ୍ତଦେ ବସେ କେ ଦବରେ ।
କାହିଁ ନଦୀ ପାର ହୋଇ ସଭିଲ ବନାରେ ।
ନାଗରୀ ପଢ଼ି ନାଗର ଚତୁର ବଧାନ ।
ପୂରାଇ ନୟନେ ଲୁହ କଲା ଥନ ଥନ ।
ପ୍ରାନ୍ତ ବେନ ବର୍ଣ୍ଣ ଅଦ୍ୟ ପଞ୍ଚାକ୍ଷରେ ଚନ୍ଦ୍ର ।
ଧନ ମୁଁ ମନେ ଥିବ ନା ବୋଲି ଲେଖି ଛନ୍ଦ ।

ପଲଙ୍କ-ଅଙ୍କେ କେ ପୁଂସ ବସାଇ ପ୍ରିୟାଙ୍କୁ ।
ପଞ୍ଚାକ୍ଷରେ ପୁଚ୍ଛନ୍ତି ଅନ୍ତେ କହନ୍ତି ପିକାଙ୍କୁ ।
କହ ବନ୍ଧୁ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ବାଣୀ କି ବୋଲାଇ ।   କେକା
ଶ୍ରୀରବାହ କି ଯବନସ୍ଥାନରେ କୁହାଇ ।   ଶିକା
କେହୁ ପାଣ୍ଡି ଡାକିଲା କୃଷ୍ଣେ ଦ୍ୱେଷୀ ହୋଇ ।   ବକା
ବୁଡ଼ି ନଦୀରେ ଜୀବନ ଦାସଙ୍କର କେହୁ ।   ନୌକା
ସମସ୍ତ ପଢ଼ିଲେ କେଣ କେଶବ ସମ୍ବାଦ ।
ହେବ ପୂର୍ବଦଳେ ଥାଇ ସମ୍ବୋଧନ ପଦ ।
କତ କୃଷ୍ଣ ପୁଚ୍ଛନ୍ତି ଶୁଣେ କହ କେ ଚଞ୍ଚଳ ।
କୃଷ୍ଣ କେଣେ ପୁଚ୍ଛନ୍ତି ପଡ଼ ଜଳେ କେ ଚପଳ ।
ଉକ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟୁକ୍ତିରେ ଜାଣି ରମଣୀ ହସିଲା ।
କେଶବ ନୌକାରେ ଏତେ କଉତୁକ ହେଲା ।
ଏକାନ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ବସି ବେନ ସଖୀ କାହିଁ ।
ଏକ ମୁଖ ଶୁହିଁ ଏକ ବଚନ କହଇ ।
ଜାଣ ପୂର୍ବବର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣି ନାମକୁ ଉଚିତ ।   ଜଣା
ସୁନ୍ଦରୀର ପକ୍ଷ ବେନ ଅକ୍ଷରୁ କହତ ।   ପତ
ପ୍ରକାଶିତ ଦ୍ୱି-ଅକ୍ଷରେ ଶୁଭ ଯହିଁ ରତ ।   ଗୀତ
ଋଷି କ୍ରୋଧ ବାଣୀ ବେନ ବର୍ଣ୍ଣେ ହେବ ଖ୍ୟାତ ।   ଶାପ
ଖେଳ ଗୋଟିଏ ହୋଇବ ବଲୋମେ ବାହାର ।   ପଣ
ବାର୍ଷିକ ପୁଷ୍ପ ଦ୍ୱିବର୍ଣ୍ଣେ ଯେ ଗୋବନ ହାର ।   ନୀପ
ମୂଷିକର କଣ୍ଠ ଦ୍ରବ୍ୟ ଦ୍ୱିବର୍ଣ୍ଣକୁ ହେବ ।   ଚନ
ପୁରସଂଖ୍ୟା ପୁଣି ଆଦ୍ୟ ପ୍ରାନ୍ତେ ବାହାରିବ ।

Gs 3781

ଶୁଦ୍ଧିକ ଶ୍ଳେଷେ ଭାବଲେ ହୁଅନ୍ତା ପ୍ରଶସ୍ତ ।
ଚନ୍ଦ୍ରମା ହେବ ମିଶାଇ ପଢ଼ିଲେ ସମସ୍ତ ।
ଏ ବହିର୍ଲାପିକା ବେଦଅକ୍ଷରେ ବସ୍ତୁର ।
ଚତୁରଚିତ୍ତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପଣ୍ଡିତ ବୃନ୍ଦର ।
ଶୁଣି ଆରମ୍ଭି ହସି କହିଲା ଏ ଗୀତ ।
କଣାପଦକୁ ହୋଇଛୁ ଏତେକ ବାହାର ।

କେହି ନାରୀ ସଙ୍ଗରେ ରଙ୍ଗରେ ଉପଗତ ।
ବସି ଭାଷି ରହେ କହେ ଏମନ୍ତ ଭାରତୀ ।
କର୍ଣ୍ଣସୁଖଦାୟିନୀ କେ ଅଦତ୍ୟ ନନ୍ଦନ ।
ରତିଲାଳସୀ କେ ସୁଖ କରଇ ବର୍ଦ୍ଧନ ।
ହରଣନୟନା କେହୁ ସଂସାର ସର୍ବ୍ବଦ ।
ରହସ୍ୟବର୍ତ୍ତିନୀ କାହିଁ ରସ ପ୍ରବର୍ତ୍ତଦ ।
ସଖି କେହୁ ଅଟଇ ନାରୀଙ୍କ ପ୍ରିୟକର ।
ମାନନୀର କସ ଛଡ଼ାଏ ନାଗରବର ।
ନରଇନ୍ଦ୍ରଜା ବସ୍ତୁର କେହୁ ଅବତାର ।
ଶଶୀହାସି କେ ଭୂଷଣ ମହାଦେବଙ୍କର ।
ଅନ୍ତର୍ଲାପି ଅଦ୍ୟ ବହିର୍ଲାପି ପ୍ରାନ୍ତେ ଭାଷା ।
ଭୁଞ୍ଜିଣ ସୁବସ୍ତୁ କର ସରସିଜଦୃଶା ।
ବସ୍ତୁବର୍ଣ୍ଣେ ଖ୍ୟାତ ବୋଇ ରମଣୀ ଭାଷିଲା ।
ସ୍ନେହେ ମୃଦୁ ମୃଦୁ ହସି ଆଲିଙ୍ଗନ କଲା ।
ପାଦାଦ୍ୟ ଦ୍ୱିବର୍ଣ୍ଣ ବାମ ଭାଗରେ ପ୍ରକାଶ ।
ଏଥୁଁ ବାହାରୁଛି କର ହରଷ ମାନସ ।

କେ ମିତ୍ର ମିତ୍ରଙ୍କୁ କହେ ହସି ହସି କଥ ।
କହ ଏ କୌତୁକକୁ ତୁ ସଖା ହେ ବସ୍ତୁତ ।
ତାଙ୍କ କାମ ରତ ଇନ୍ଦ୍ର ସୁରରକ୍ଷ ଅହେ ।
ଝାଉଁ ରୂପେ ଚନ୍ଦ୍ର ପର କଷ୍ଟ ଶୋକ ଦହେ ।
ପଦେ ହେବ ଦେବସ୍ତୁତ ଏ ଭାଷା ବଇଦେ ।
ଅନ୍ତ୍ୟେ ହେବ ଦେବ ନାମ କବ ନାମ ଉଦେ ।
ଏ ଅନ୍ତର୍ଲାପିକା ସାର ବୁଝିବ ବସ୍ତୁତ ।
କୋବଦଙ୍କୁ କହୁଛି ବନସ୍ତୁ ଭାବ କଥ ।
ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରକ୍ଷ ହେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଲକ୍ଷ୍ମୀ କହେ ।
ବୋଲନ୍ତେ ହରଷ ହେଲେ ସେହି ମିତ୍ର ଦୁହେଁ ।

ଏ ଅଷ୍ଟାଦ ବନ୍ଧ

ପଞ୍ଚମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ବଙ୍ଗଳାଶ୍ରୀ

ଏଥୁଅନ୍ତେ ଶୁଣ ସଂଖ୍ୟାବାନଗଣ ହୋଇକରି ସାବଧାନ ।
ଦ୍ୱାରିକାପୁରେ ଚତୁର ଚତୁରେ କହିବା ବନ୍ଧ ବିଧାନ ।
ପ୍ରଭାତେ ଅଷ୍ଟାଦଳପରେ ନିଦ୍ରା ତେଜି କେ ପ୍ରିୟ ପ୍ରିୟାଙ୍କୁ କୋଳେ ।
ବସାଇ ମାନସ ରସାଇ ଏ ଗୀତ ନିରତ ଗାଇଲା ହେଳେ ।
ଜୟ କୃଷ୍ଣ ସୁରବୈର୍ୟାକେ ଶିଶୁହିଁକୁ କାହ୍ନା ଭେଟାଇଲେ ଯମ ।
ମଞ୍ଚାରୁ ଉଠି କଂସର ସଭିଙ୍କୁ କେ କରେ କାହ୍ନା କଲେ ରମ୍ୟ ।
ନାଶ ଭଲ୍ଲୁର କଂସ କରେ ଭିଜିଲେ ତଥ୍ୟଭାବ ବିସ୍ତାରିକ ।
ଶୋଭା କାହ୍ନା ରଣହିତରେ ମଗଧ ସନ୍ଦୋହ ନୃପସ୍ଥାୟିକ ।
ଶରେ ଅଶୁକେ ବାରବାଣ ଭୂତଙ୍କ ରକ୍ଷ ଷଣ୍ଡ ଭଦ୍ର ବୀର ।
ତର୍କ ରସ କେଉ ପୁଷ୍କର ସୁଷମା ଦିବ୍ୟରୂପ କି କ୍ଷୀରର ।
ଏ ଅଷ୍ଟ ବନ୍ଧ ହରଯଶ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ଲିପି ଗୀତ ନାମେ ।
ମଧ୍ୟରେ କେଳପା ଭୂଷ ମେଷସୁଦ୍ଦେ ହୋଇଛି ଲୋମ ବିଲୋମେ ।

ରସିକହାରାବଳୀ

(ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ବନ୍ଦନା, ବିଦ୍ୟାଧରପ୍ରତି ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଶାପ ରସିକହାରାବଳୀର ଜନ୍ମ ଓ ତାହା ଶୋଭା ଶ୍ରବଣେ କୋଶଳଦେଶ ରାଜପୁତ୍ରର ବିବାହ ଇଚ୍ଛା ଏବଂ ସୁନ୍ଦରୀର ପରିଚିତା ଏକ ବ୍ରାହ୍ମଣୀଠାରୁ ତାହାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟାଦି ଶ୍ରବଣ ।)

ପ୍ରଥମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ମଙ୍ଗଳଗୁଜ୍ଜରୀ

ଜୟ ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାରୁରୂପଧାରୀ ।
ନୀଳଗିରିଶ ଶେଖର-ବଦନମାୟ ହରି ।
ମହାବଳ ବଳ-ଅନୁଜ ଭଦ୍ରାଗଜ ।
ଗରୁଡ଼ାସନ ସନକପୂଜ୍ୟ ଚତୁର୍ଭୁଜ ।
ନାରଦସୁନ୍ଦର ଦରହର ହରିପଦ ।
ଶମନ ମନରେ ଜାତ କଲେ ମହାଖେଦ ।
ସେ ପ୍ରଭୁ କମଳାକାନ୍ତ କାନ୍ତପଦ ଧ୍ୟାନେ ।
ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜବର ଅଘ ଦୋଷମନେ ।

ବର୍ଣ୍ଣିବି କରିବ ଉତ୍ତମ ଛନ୍ଦଗୀତ ।
ରସସାର ଶୃଙ୍ଗାର ଯହିଁରେ ହେବ ବ୍ୟକ୍ତ ।
ଅନୁଭବକୁ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ମାନସରଚନା ।
ଶୁଣ ସୁରସିକମାନେ ହୋଇଣ ସୁମନା ।
ବସନ୍ତେ ଇନ୍ଦ୍ର ବିଜୟ ମଳୟ ଭୂଧରେ ।
ଅପସରୀ ଅପସର ଅଛନ୍ତି ଛାମୁରେ ।
ନାରଦ ବୀଣାବାଦ୍ୟରେ ହୋଇ ସାବଧାନ ।
ଶୁଣୁଛନ୍ତି ମନ ଦେଇ ଉର୍ବଶୀଗାୟନ ।
କେଦାର ରାଗ ଆଳାପ କରୁଛି ଅବଳା ।
ଏଣୁ ହୋଇଛନ୍ତି ବଳାସ୍ତ ଅତି ଭୋଳା ।
ଚାହୁଁଥିଲା ସୁନ୍ଦର ଏକହିଁ ବଦ୍ୟାଧର ।
ପୁଷ୍ପଶରବକାରେ କମ୍ପିତ କଳେବର ।
ମଦନ ଶକ୍ର ଉପରେ ଏଣୁ ସେ କୁପିତ ।
ବୋଇଲେ ତୁ ଶାପ ଯେନ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ହୁଅ ଜାତ ।
ବଜ୍ରାଘାତ ପରାୟେ ସେ ବଚନ ମଣିଲା ।
ଶାପପ୍ରତିକାର କର ଯୋଡ଼ଣ ମାଗିଲା ।
କୃପାବଶେ ବୋଇଲେ ଉତ୍କଳେ ଜନ୍ମ ହୋଇ ।
କ୍ଷେତ୍ରବରକେ ବହୁକାଳ ବିଷ୍ଣୁ ସେବ ତୁହି ।
କଣ ରଙ୍ଗି ଭୂମିରେ ଅମରପୁରରେ ଆସ ।
ଏ ବଚନେ ବଦ୍ୟାଧର ମନ୍ଦରେ ପ୍ରବେଶ ।
ନଜ ବନତାକୁ ଯେନ ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ ଜନ୍ମିଲା ।
ଜାତିସ୍ମର ହେବାକୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବାସକଲା ।
କେତେ କାଳ ବଦ୍ୟାଧରୀ ସେବଲା ବମଳା ।
ଦବ୍ୟସୁତା ପ୍ରାପତରେ ମନ ବଳାଇଲା ।
ସେ ଦେବୀର ଏମନ୍ତ ସ୍ତବକ୍ତି ଧାତା ଦଉ ।
ଉତ୍ତମ ରାମା ନର୍ମାଣେ ହେଲା ତତ୍ପରତ ।
ଦର୍ପଣୁଁ ଫଳ କମଳୁଁ ବାସ ବଳେ ହର ।
ଚନ୍ଦ୍ରୁ ଆହ୍ଲାଦ ନେଇଁ ଲୋଚନରେ ଭର ।
ନୀଳୋତ୍ପଳୁଁ ନୀଳ ଖଞ୍ଜନକୁ ଚଞ୍ଚଳତା ।
ବଣିଙ୍କୁଁ ତୀକ୍ଷଣ ଅଣି ଅକ୍ଷି କଲା ଧାତା ।
କାଦମ୍ବୀକଳ ଜଳଦ ଠାରୁ ହର କଳା ।
ସୁନ୍ଦର ନୀଳଭ୍ରମରଙ୍କୁଁ କୁଞ୍ଚିତ ହରଲା ।
କେଶ କଲା ତାହା କେଶ ହେବାପାଇଁ ପାଞ୍ଚ ।
ଫୁଲ କକଟକା ପାଚମ୍ବେ ଥିଲା ସଞ୍ଚ ।

ଲବଣୀ ଶିରୀଷରୁ କୋମଳ ନେଇଁ ଦେହେ ।
ବଦ୍ଧ୍ୟହେମ ଚମ୍ପାକାନ୍ତି ହରକାନ୍ତି ବହେ ।
ଯେଉଁ ଅଙ୍ଗକୁ ଉପମା ଯେଉଁ ଦ୍ରବ୍ୟ ହୋଇ ।
ତହୁଁ ସାର ନେଇଛନ୍ତି ସେ ତନୁ କଲା ବହି ।
ଜନ୍ମ ଦେଲା ଆଣି ଅପସରୀର ଉଦରେ ।
ଅବନୀ ସୁନ୍ଦର ହେଲା ତାହାରଶୋଭାରେ ।
କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସୁନ୍ଦରୀ ବୋଲି ନାମ ଦେଲେ ।
ଯେତେ ଲୋକ ବାଳକାଳେ ବାଳାକୁ ଦେଖିଲେ ।
ସଙ୍କ ଯେ ବୋଇଲେ ଏ ରସିକହାରାବଳୀ ।
ପିତା ମାତାହିଁ ଡାକଲେ ହେନ ନାମେ ଛନ୍ଦ ।
ଜନମୁଖେ ଖ୍ୟାତ ହେଲା ମହୋଜ୍ଜ୍ୱଳ ଯଶ ।
ପାଇଲେ ନୃପନନ୍ଦନେ ଏଣେ ମନେ ତ୍ରାସ ।
ପୂର୍ବେ କୋଶଳଦେଶର ନରେଶକୁମର ।
ଦ୍ୱିଜଙ୍କ ବଦନୁ ଶୋଭା ଶୁଣୁଥାଇ ତାର ।
ଗୁଣୁଥାଇ ମୋର ସେ କି ହୁଅନ୍ତା ବାନ୍ଧବୀ ।
କରନ୍ତି ମୁଁ ପଦତଳେ ମହତପଦବୀ ।
କେତେ ଶୋଭା କେତେ ତାକୁ ବର୍ଣ୍ଣିବ ପଦ୍ୟରେ ।
ସ୍ଥିର କେ ହୋଇବ ଏହି କଥାର ବଲ୍ୟରେ ।
ବପ୍ରକାମିନୀଏ କହି ଆରମ୍ଭିଲା ତାକୁ ।
ମୁଁ ଯାଉଥାଇ ସେ ମନେ ରମାର ପୁରକୁ ।
କହଇ ତାହାର ସ୍ୱତ ଶୁଣ ଶୋଭା ଲେଶ ।
ବାଣପଦରେ ଏହି ଛନ୍ଦ ହେଲା ଶେଷ ।

(ପୁରୁଷୋତ୍ତମକ୍ଷେତ୍ର ଓ ଚନ୍ଦନଯାତ୍ରା ବର୍ଣ୍ଣନା)

ତୃତୀୟ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ରାମକେରୀ

ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରାଜ ବର୍ଣ୍ଣନମାନ ଗରୁଡ଼ଧ୍ୱଜେ ।
ଶ୍ରବଣେ ଚିହ୍ନଇ ଭୁଲଇ ଜନ ହୁଅଇ ଗଟଙ୍କେ ।
ଯେବଣ କଟକେ ଲୁଟକେ ବର୍ଗଟକେ ମୁକତ ।
ମହାପ୍ରସାଦରେ ସାଦରେ ଲୋକମାନେ ଲଭନ୍ତି ।
ଅଳପ କଳପବଟର ଯହିଁ ଛାୟାଅଣ୍ଡେତ ।
ଜଳଦ ଜଳପ ନର କଳୁର ତରଳା ମତ ।

ବନାଭୂଷାଭୂରେ ତଭୁରେ କ୍ଷଣ୍ଣ ପତନେ ଯହିଁ ।
କାକର ହେଲା କର ସ୍ୱର କସ ବସ୍ତ୍ରର ତହିଁ ।
ଦକ୍ଷିଣ ଦକ୍ଷିଣସମୁଦ୍ର ପାପ କ୍ଷୀଣକୁ ତହିଁ ।
ଯମଦୂତଙ୍କର ବଡ଼ ଭୟ ବଡ଼ଭଙ୍କ ଅନାଇଁ ।
ଅବଦ୍ୟାଚକ୍ର ପ୍ରାପ୍ତେ ଚକ୍ର ଚକ୍ର କଣି ବଯୋଗ ।
ପ୍ରସନ୍ନ ଦର୍ଶନେ କରାଇ ଅନ୍ତେ ସେ ସ୍ୱର୍ଗଭୋଗ ।
ପତାକା ଅଞ୍ଚଳ ଚଞ୍ଚଳ ଡାକେ ପାପିଙ୍କୁ ଅବା ।
ଏ ନୀଳନଗ ନଗରକୁ ଆସ ଭଲ କରିବା ।
ଯେତେ ଦୂର ସମ୍ମାନନାଦ ଶୁଭେ ନବରେ ନେଇ ।
ପକାଏ ଅନନ୍ତ ଦୁଷ୍କୃତ ଗଳେ ଗଳଥା ଦେଇ ।
ସୁମନ ମନରେ ଲହନ୍ତି ତହିଁ ବେଶ୍ୟାପାଦକୁ ।
ଗମନରେ ନରେ ଦେଖନ୍ତି ଶମନର ଭୟକୁ ।
ଶିଖିଣ ଅଙ୍କରେ ଶିଖଣ ଅଷ୍ଟ କ୍ଷେତ୍ରରକ୍ଷକ ।
ତଣ୍ଡୀ ଭୁଶ୍ରୀକୃତ ଖଣ୍ଡିତ କରେ ବସ୍ତୁ ଯେତେକ ।
ଦୀନବାନ୍ଧବ ମାଧବର ତହିଁ ମାଧବମାସେ ।
ନୃପତିନନ୍ଦନ ଚନ୍ଦନଯାତ୍ରା ଦେଖେ ହରଷେ ।
ନରେନ୍ଦ୍ର ତଡ଼ାଗେ କଣ୍ଟନ୍ଦ୍ର ସୁରେନ୍ଦ୍ର ପରସ୍ପର ।
ନାବରେ ଭାବରେ ବଜସ୍ତୁ କରି ସୁଖେ ବିହାର ।
ପଙ୍କ୍ତେ ରହିଁ ସ୍ୱଚ୍ଛେ ବରହସ୍ତେ ଦ୍ୱିଜେ ସେବନ୍ତି ।
ଉତ୍ତମ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ସଜ୍ଜନ କରେ ଧରି ବାଣ୍ଟନ୍ତି ।
ସଂସାରସାର ସନସାରପିଠକା ନେ ମାରଇ ।
କ୍ଷୀରନଦୀ ଧୀରଲହରୀ ପରି କ୍ଷମର ଶୋଭ ।
ଦର୍ଶନେ ଦର୍ଶନେ ଦୁଷ୍କୃତ ନାନା ପାପ ହରଣୀ ।
ଚନ୍ଦ୍ରନିର୍ମିତ ଚନ୍ଦ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟ ଦାରେ ଦାର ପ୍ରକାଶି ।
ପ୍ରବଳ ଶୋଭନ ଧବଳହର୍ମ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣି ନୁହଇ ।
କଳରେ କବଳ ଧବଳକର ଶୋଭା କରଇ ।
ଅଡ଼ମ୍ବର ମେଘାଡ଼ମ୍ବର କେତେ ଦେଖି ଅମ୍ବର ।
ଅମରପୁରେ ସମ୍ଭ୍ରମ ନାନା ବାଦ୍ୟ ନାଦର ।
କପଟ ଦର୍ଶନ ଲମ୍ପଟ ବଟଶ୍ରୀଦକ ସ୍ୱହିଁ ।
ଯେ ସୁଧୀ ସୁଧୀରେ ବୋଲନ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରବରଟି ଏହି ।
ବନ୍ଧୁର ଉଚିତ ମଧୁର କରି ଗାଆନ୍ତି ସାଧ ।
ଅଗତ ହୋଇଣ ନାଚନ୍ତି ଯହିଁ ଗଣିକାବଧୂ ।
ମୁରଜ ପାଦକୁ ଉରଜ ଉରଜ ଯେ ଚମକେ ।
ନୂପୁର ମୋହନ୍ତି ବୋଲନ୍ତି ସେ କ ନୃତ୍ୟହମକେ ।

ଗୋପୀ ଗୋପୀନାଥ ମୂବେଶ ସବୁ ପ୍ରବେଶ ନୃତ୍ୟେ ।
ଅତି ବନ୍ଦୀଗଣ ମାଗଧ ଘୋଷେ ଚରିତ୍ର କବିତ୍ୱେ ।
ଜୟ ଜୟ ଧ୍ୱନି ଦୂରତେ ଶୁଭେ ଅନବରତେ ।
ଦଣ୍ଡଧର-ଦଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡନ କରେ ଦଣ୍ଡନମାନେ ।
ଛନ୍ଦନ ସଦନମାନଙ୍କୁ କେହି କରୁଅଛନ୍ତି ।
ବାସବାସରେ ସାମନ୍ତଙ୍କ କାମିନୀଏ ଦେଖନ୍ତି ।
ବାତାୟନ ପାଶେ ନୟନ ଦେଇ ନିକଟେ ଚାହିଁ ।
ସଲ୍ଲୀଳ ସଞ୍ଚଳଭ୍ରମଣ ଜଗଦନ୍ଧୁର ତହିଁ ।
ଜୟ କି ତଣ୍ଡିକ ଅବରୋହ ଖେଳେ ଏମନ୍ତ ଭାବ ।
ଏହିମତି ଯେନ ମତରେ ଲବଜଙ୍କୁ ଦାପବ ।
ଅତି ସୁକୁମାର କୁମାର ମାନେ ଏକାଳେ ଜର ।
ସୁଦାମରସାକ୍ଷୀ ଗଜବୀ ମୋଦେ ପାପତ ଜର ।
ସେହି ଉତ୍ସବ ଦରଶନେ ମନ ଉଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ।
ଏ ରସେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ବୀରବର କହଇ ।

ଲାବଣ୍ୟବତୀ

ପ୍ରଥମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କଳଶୀଗୌଡ଼ା

ରାମ ବନ୍ଦି ପ୍ରଥମଛାନ୍ଦ ବାଣୀରେ ମଙ୍ଗଳାଚରଣ

ଜୟ ଜୟ ଜୟ ରାମ ଜନକସୁଖଦ ।
ଶ୍ରୀମ ହରଷ ଦାନରେ ସଦା ବଶୀଭବ ହେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରହାସେ ଶୋଭିତକର ସମସ୍ତ କାଳର ।
ଲକ୍ଷଣବନ୍ତ ଅଲକ୍ଷ୍ୟ ମୁଖ ମନୋହର ଯେ ।
ଜବଜ୍ୱରଭଞ୍ଜ ଅଗୋଚର ଛବି ଯାର ।
ସୁମନାବୃନ୍ଦନନ୍ଦନ ଏଣୁ ନିରନ୍ତର ଯେ ।
ମହାଶୟ ବଳଯୁକ୍ତ ପରେ ତାପକର ।
ଛନ୍ଦରକ୍ଷକଦକ୍ଷ କାତର ଅପସ୍ମର ହେ ।
ସହସ୍ରକର ଉନ୍ନତହର ତେଜବାନ ।
ହରପକ୍ଷ ସଦାନନ୍ଦ ଦୋଷ ବିବର୍ଜ୍ଜନ ହେ ।
ସେ ପ୍ରଭୁ କଣ୍ଠଚରଣେ କରି ଚହଁପର ।
ଭଞ୍ଜ ବୀରବର କବି ମାନସ ଭ୍ରମର ହେ ।

CENTRAL LIBRARY

ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ କରୁ ସୁହୃଗୀତ ବସ୍ତୁରଳ୍ ।
ଏଣୁ କରି ଥିବ ଅଳଙ୍କାର ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଯେ ।
ପଦ ସରଳ ଧ୍ୱନିରେ ମାନସ ମୋହିବ ।
ଅଥିଜନପବରଙ୍କୁ ଅନନ୍ଦ କରିବ ହେ ।
ଡ-ର-ଳରେ ସାବର୍ଣ୍ୟ ଯା ବ୍ୟାକରଣେ କହି ।
ସୁତରେ କରଇ ଗୀତ ଏଣୁ ହିତପାଇଁ ଯେ ।
ବୁଝାଇଲେ ଜଡ଼ଜନ ଭାବକୁ ପାଇବ ।
ଖଳ ଖର ରଦାଙ୍କୁର ଗ୍ରାସ୍ ନ ଖାଇବ ହେ ।
ମଧୁମକ୍ଷିଉଚ୍ଛିଷ୍ଟେ ଅମୃତାବର ସ୍ମରେ ।
କରନ୍ତି ଯେମନ୍ତ ସାଧୁଜନେ ସେ ପ୍ରକାରେ ହେ ।
ଦୋଷ ଥିଲେ ରସ ବଶୁ କରିବେ ଆଦର ।
ଏଣୁ ଅଧିଶସ୍ତ ସଂଶୟକୁ କରଦୂର ହେ ।
ଏ ବଚଶ ଚରିତ ରଚିତ ସୁମଧୁର ।
ଶୁଦ୍ଧ ବଦନରେ ପାନ କର ବୁଧଜନେ ହେ ।
ଦିନେ କଇଳାସେ ବସି ଏକାନ୍ତେ ଗଉରୀ ।
ପଶାରଙ୍ଗେ ଇସିବାକୁ ସ୍ୱସଙ୍ଗେ ବସିଣ ହେ ।
ଏକ କନ୍ୟା ଏଅଭିଳେ ମନ ଜାତ ହେଉ ।
ସୁଷମାରେ ସମରେ ତ୍ରିଲୋକରେ ନ ଥାଉ ଯେ ।
ଯେ ଜଗତଜନନୀ ସେ କଲେ ମନୋରଥ ।
ଜାତ ଦିବ୍ୟସୁନ୍ଦରୀ କାହିଁକି ହେବ ବ୍ୟର୍ଥ ହେ ।
ଅଭି କି ପ୍ରଶଂସିବା ଉମାଙ୍କୁ ଜନ୍ମ ଯାର ।
ଶାମ୍ଭୁଙ୍କୁ ମୁକ୍ତା ଜାତ ହୋଇଲା ପ୍ରକାର ଯେ ।
ବାଞ୍ଛାରୁ ଉପୁଜି ବାଞ୍ଛାବତୀ ନାମ ଦେଲ ।
ଖେଳେ ବଳାଇଲେ ମତ ଦୁହେଁ ବସି ତହିଁ ଯେ ।
ଏ ସମୟେ ଶୁଭିଲା ଡମ୍ବରୁ ଘୋର ନାଦ ।
ପାର୍ବତୀ ମନରେ ଜାତ ଏମନ୍ତ ବିଷାଦ ଯେ ।
ହରନେତ୍ର ପାତ ଯେବେ ହେବ ଏ ଶୋଭିଣୀ ।
ସିଦ୍ଧ ସିନା ମୋହର ସୁଭଗୀପଣ ଭାଙ୍ଗି ଯେ ।
ବିଷବୃକ୍ଷ ସ୍ଥାପି ନାଶ କରିବାର ଦୋଷ ।
ଏ ସଂସାର ଅମ୍ଭ ଖେଳଘରର ସଦୃଶ ଯେ ।
କିଛୁକାଳ ଅଗମ୍ୟ ଅରଣ୍ୟେ ଏହୁ ଥାଉ ।
କନ୍ୟାନ୍ତେ ପୁରୁଷ ସଙ୍ଗ-ବିଳାସକୁ ପାଉ ଯେ ।
ବନଦେବୀ ଗଣଙ୍କୁ ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ।
ସେ ନେଇ ଘୋର କାନନେ ପୁତ୍ରେକ ରଖିଲେ ଯେ ।

ତହିଁ ଋଷି କହିଲେ ଲଙ୍ଘିଲୁ ଯେବେ ଦ୍ୱାର ।
କହୁକାଳେ ପ୍ରାଣ ହତ ହୋଇବ ତୋହର ଯେ ।
ଯେବଣ ପୁରୁଷ କର ଗ୍ରହଣ କରିବ ।
ଅନନ୍ତକୁ ପ୍ରାପତରେ ସେ ପତ ହୋଇବ ଯେ ।
ଏତେ କହି ସେ ଦେବୀ ହୋଇଲା ତିରୋହିତ ।
ଗହନରେ ବାଞ୍ଛାବତୀ ଦିବ୍ୟପୁରେ ସ୍ଥିତ ଯେ ।
ଏମନ୍ତରେ ଗଲା ତହିଁ କେତେ ସମ୍ବତ୍ସର ।
ପ୍ରଭାକର ନାମେ ଏକ କ୍ଷତ୍ରିୟକୁମାର ଯେ ।
ତପ ତା ଅକଥନୀୟ ଦିବ୍ୟ ନାରୀ ଲଭେ ।
ପଞ୍ଚାଗ୍ନି ସ୍ଥାପନ କରେ ତପଋତୁ ମଧ୍ୟେ ଯେ ।
ପ୍ରାବୃଟକାଳରେ ଶୃଙ୍ଗୋପରି ତ ଯାଇ ।
ଝଂଝାବାତ ଜଳଘାତ କରକା ସହଇ ଯେ ।
ଶୀତେ ଜଳଶାୟୀ ଭୂମିଶଯ୍ୟା ବସନ୍ତ ସ୍ଥନେ ।
ମୃଡ଼ଜାଣଙ୍କର ପୂଜା କରେ ପ୍ରତିଦିନେ ଯେ ।
ସେ ସୁକୃତଗୁଣି ଅସି ତୁଳ ହୋଇ ତାର ।
କେଦାରେଶ୍ୱର ଦର୍ଶନେ କଲା ବଳାହାର ଯେ ।
ଯାଉଁ ଯାଉଁ ସେ ଅଗମ୍ୟ ଅରଣ୍ୟେ ମିଳିଲା ।
ରତ୍ନମୟ ପୁର ଦୃଷ୍ଟି ଚତ୍ୱରେ ପଡ଼ିଲା ଯେ ।
କବଣ କନର ବା କାହାର ଏଥି ସ୍ଥିତ ।
ଦେଖିବା କକ୍ଷକୁ ଦେଖେ ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ ଯୁବତୀ ।
ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ନିନ୍ଦା କରୁଛି ମୁଖ ହାସ କାନ୍ତି ।
ସାରଙ୍ଗକୁ ନିନ୍ଦୁଛି ନୟନ କୁରୁପତ୍ର ।
ନାସା ଓଷ୍ଠ ମଧ୍ୟ ନିନ୍ଦେ ତରୁଣ ହୃଦକ ।
ଅପବାଦ ଅପସରଲକ୍ଷ ସେ ନାୟିକା ।
ଅମର ସଖଙ୍କୁ ଲଭି ବିଲୋକନ ପାଶେ ।
ନାରୀରୂପ ପିତୁଳା ଲେଖନ ହେଲା ନେତ୍ରେ ।
ସେ ପ୍ରେମମଞ୍ଜରୀ ଶୋଭା ପଞ୍ଜରୀ ହୋଇଲା ।
ପୁଂସନେତ୍ର ଅଞ୍ଜସୃଷ୍ଟ ତହିଁରେ ରହିଲା ।
ଶ୍ରୀମ ଶବ୍ଦ ବହୁ ବଚନରେ କଲା ଜପ ।
ରମା ରୂପଶ୍ରୀତ ସେହିକାଳେ ବହୁ କୋପ ଯେ ।
ଶରୀର ମଧ୍ୟ ଲୋପକୁ ଶରୀର ମଧ୍ୟକୁ ।
ଯୋଷି ପ୍ରହାରିଲା ବକ୍ଷଘଣ ତା ବଧକୁ ।
ତାକୁ ସ୍ତୁତ କଲା ତୋ ନାରୀରେ ଇଚ୍ଛା ମୋର ।
ଭାବ କି ହେଉଛି ପର ଏ ଅନ ପ୍ରକାର ।

ଜାଣୁ ନାହିଁ ଅଭିଧାନ ବିଧାନମାନଙ୍କୁ ।
କହନ୍ତି ବନ୍ଧୁ ଚନ୍ଦ୍ରମା ବନ୍ଧୁ କର୍ପୂରଙ୍କୁ ।
ଏକାଳରେ ପୁଂସତାରେ ରମା ଦୃଷ୍ଟିପାତ ।
ଜଳ୍ପଅଙ୍କ ନୟନଙ୍କୁ ଲଭିଲେ ଯେମନ୍ତ ।
ମନମଥମଥନେ ଥଇଲା ହେଲା ଜାନୁ ।
କଦମ୍ବକୋରକ ଶୋଭା ଲୁଟି କଲା ତନୁ ।
ନେତ୍ରବଡ଼ସୀରେ ସେ ଧଡ଼ସି ଅନୁରାଗେ ।
ପୁରୁଷମନମୀନଙ୍କୁ ଧର ନେଲା ବେଗେ ।
ସେକାଳେ ସୁକେଶୀମଣି ଧୀବର ହୋଇଲା ।
ଭରଣ କୁବେଣୀ ସଂପୁଟରେ ପକାଇଲା ।
ସେ ସମସ୍ତେ ପୁରୁଷ କହିଲା ଯୋଡ଼ି କର ।
ହେ ରସଉଦୟା ସୁହୃଦୟା ଦୟା କର ।
ତପତତପନୀୟାଙ୍ଗି ତପଫଳ ମୋର ।
ତୃଷିତେ ଇଷିତେ ସଫଳ କର କର ।
ଅଭିପାନ କ୍ଷୀଣ ସ୍ନାନ ମୁଁ ମଦନଶରେ ।
ରକ୍ଷାକର କକ୍ଷା କର କୁଟିଳାକ୍ଷା ବାରେ ।
ଏ ବଚନେ ସୀତ୍କାର କଣ୍ଠାକ୍ଷେ ଅଣିଲା ।
ରସିକା ଭଞ୍ଜଲା ଭାବ ରସିକ ଜାଣିଲା ।
ଏକେତ ଏକାନ୍ତ ତୁଲେ ତରୁଣ ତରୁଣୀ ।
ଲେଟ ସାହା ଲୋଡ଼ୁଥାଇ ଫୁଲଧନୁପାଣି ।
ପଞ୍ଚବଣିଙ୍କୁ କେତେ ଲକ୍ଷ ଅବା କଲା ।
ଭଲା ଲକ୍ଷ୍ୟ ନାଗର ନାଗରୀ ସ୍ତବ୍ଧ ହେଲା ।
ପୁରୁଷ ନିକଟ ଲଭିବାକୁ କୁଶକଣ୍ଠୀ ।
ଭାବବତୀ ମନେ କଲା ଅଇଲା ପାଲଟି ।
ସୁବାଦେବ ବହୁ ଏ ଉତ୍ସବଁ ବଢ଼ କଇ ।
ଉତ୍ସବ କେଳି କାହିଁରୁ କେ କହୁ କସ୍ତୁର ।
ଦଇବେ ଦେହଳୀ ବନ୍ଧ କୈବଳୀ ଶୋଭିତା ।
ଅଲିଙ୍ଗନ କଲା ପୁଂସ ହୋଇଣ ଲୋଭିତା ।
ଚୁମ୍ବିବା ବେଳକୁ ମୁଖସରୋଜ ତାହାର ।
ଜୀବସ୍ଲାନ ହୋଇ ତା ରହିଲା କଲେବର ।
ସ୍ୱହିଁ ତରୁଣ ଅରୁଣୋତ୍ତ୍ରୀଳ ଏ ଶୁଭ ।
କବନପବନ କେତେ ଦତ୍ତ କଲା ଶୁଭ ।
ଶୀତଳ ଜଳରେ ଅଙ୍ଗ ଧୋଇ ଦେଲା ମୁଖ ।
ବୋଇଲା ମୁଁ ନ ମରି ଦେଖିଲି ଏତେ ଦୁଃଖ ।

ଏ ସମୟରେ ଶୁଭିଲା ଅମ୍ଭକୁ ଏ ବାଣୀ ।
ଗଙ୍ଗାସାଗର ସଙ୍ଗମେ ଝାସ ପୁଂସମଣି ।
ଏ ବଲ୍ଲଭଙ୍କ ଲଭିଲୁ ନୃପସୁତ ହୋଇ ।
ଅନଳେ ନ ଦହୁ ସେହୁଠାରେ ଯାଅ ଥୋଇ ।
ଏ ବଚନେ ସନ୍ନ୍ୟାସିଙ୍କୁ କହି ଶାନ୍ତ କଲା ।
ବଙ୍ଗଦେଶେ ଯାଇଁ ଗଙ୍ଗାସାଗରେ ଝାସିଲା ।
କର୍ଣ୍ଣାଟଦେଶରେ କାଞ୍ଚୀନାମେ ନଗ୍ରସାର ।
ଶଶିଶେଖର ନାମରେ ତହିଁ ନରେଶ୍ୱର ।
ଶଶିରେଖା ନାମେ ତାର ଯେ ପଟ୍ଟମହିଷୀ ।
ପୁତ୍ରାର୍ଥେ ଅନେକବ୍ରତେ ତୋଷି କାଶୀବାସୀ ।
ତା ଉଦର ଆକାଶରେ ପ୍ରକାଶ ହୋଇଲା ।
ଅକଳଙ୍କ କଳାନିଧି ପରାୟେ ଶୋଭିଲା ।
ଅହ୍ଲାଦେ ଚନ୍ଦ୍ରଭାନୁ ଦେଖି ଭୂପ କର ।
ଚନ୍ଦ୍ରଭାନୁ ନାମ ଦେଲେ ବିଚାରି ବିଚାର ।
ବେଦ ବେଦାନ୍ତେ ବିଧାତା ବ୍ୟାକରଣେ ହର
ସଙ୍ଗୀତରେ ନାରଦ ଶୃଙ୍ଗାରଶାସ୍ତ୍ରେ ମାର ।
କବିପଣେ ଗଣେଶ ଜ୍ୟୋତିଷେ ବୃହସ୍ପତି ।
ଅଶ୍ୱାରୋହେ ମିହିର ଭୈରବ ପରି ଗତି ।
ଧନୁର୍ଦ୍ଧରେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ଗଦାରେ ବୃକୋଦର ।
ଦାନରେ କର୍ଣ୍ଣ ମାନରେ କୁରୁଦଣ୍ଡଧର ।
ବଳିଷ୍ଠରେ ବଳୀ ଧାର୍ମ୍ମିକରେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ।
ସୁନ୍ଦରପଣରେ ତାଙ୍କୁ ସେହି ପଞ୍ଚଶର ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ଜ୍ୟୋତିଷ ସାଧୁତ୍ର ପୁତ୍ରବୋଧାକୁମାର ।
ନାମ ଗୁଣନିଧି ବସନ୍ତକ ପୁରନ୍ଦର ।
ବିଭୁଧ୍ୱଜ ସହିତେ ଏ ସୁରମିତ୍ରହିତ ।
ନିଶି ଦିନ ଭିନ୍ନ ନୋହେ ଏହାଙ୍କ ସଙ୍ଗତ ।
ହେ ରାମ କୃଷ୍ଣ ସୁନ୍ଦର କଳାପମଣ୍ଡନ ।
ସୁଧାପତି ଇତିହାସ ଅସବନାଶନ ।
ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ବୀରବର ମନୋରଥ ।
ଏ ଗୀତ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବାରେ କର ଏହା ସାର୍ଥ ହେ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଛାନ

ରାଗ—ପଞ୍ଚମସ୍ୱର

ଶୁଣ ହେ ସୁଜନେ ଭାସ କର୍ଣ୍ଣ ମନ ଲୋଭା ।
ରତ୍ନାକର ମଧ୍ୟରେ ସିଂହଳ ଦ୍ୱୀପ ଶୋଭା ।

କହିବାର ନୋହେ ଯେ କଣ୍ଟକ ଲୁଣ୍ଠକଙ୍କୁ ।
ରତନ ଲୁଣ୍ଠକରେ ଦଣ୍ଡେ ଅନ କଣ୍ଟକଙ୍କୁ ।
ଅଛନ୍ତି ଧନଦସମ ଧନବନ୍ତମାନ ।
କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣାଅଛୁ ସେମାନଙ୍କ ଏକା ଦାନ ।
ଯେତେକୋଟି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଯାହାକୁ ମିଳେ ତହିଁ ।
ତେତେଗୋଟି କଳଶ ସେ ମନ୍ଦିରେ ବସାଇ ।
ଗୋରୋଚନା ପ୍ରକାରେ ଯହିଁରେ ମୃଗମଦ ।
ନବ କୀର୍ତ୍ତିବସନଙ୍କୁ ବଳନ୍ତି ପୂଜନ ।
କୁଙ୍କୁମ ଉଲୁଟାଇ ହୁଅନ୍ତି ନାସ୍ତି ଯହିଁ ।
ଜଗଦ୍ବାରେ ଆଦର କରିବେ କାହିଁପାଇଁ ।
ମାର୍ଗ ମାର୍ଜ୍ଜନେ ରଜ ନକର ଅଣିଯାଇ ।
ରଜନୀକର ଅଣନ୍ତି ଶକଟରେ ବହି ।
ଜଗଦଙ୍କାପାଇଁ ହୁଅଇଲେ ବୈଦ୍ୟକୂଳ ।
ଦ୍ୱାରବାନେ ଦ୍ୱାରରେ ଆଣନ୍ତି ଜାତିଫଳ ।
ଶବରୀ ଶବରୀ ଶେଷେଁ ଅରଣ୍ୟକୁ ଯାଇ ।
ଜଗବଦାରତ କର-ମୋଡ ପଡ଼ିଥାଇ ।
ବଦରୀ ଆଦରେ ନେଇ ସରୋବରେ ଧୋଇ ।
ବଳା ତା ନ ଯିବ ବୋଲି ଅପନ୍ତି ପକାଇ ।
ଖଣ୍ଡପରଶୁ ଧାରଣ ପୁରପରିଷ୍କାରେ ।
ନ ବହନ୍ତି ଶାମୁକ ମୁକୁତା ବନ୍ଧନରେ ।
ଯେହ୍ନେ ହେମ କମନୀୟ କମ କରେ ହୋଇ ।
ସେ ଲବଣ ଦାରବାନେ ଦ୍ୱଜପାତ ନାହିଁ ।
ଶିଶୁକାଳକୁ ମେଧାବୀ ମଦନ ଶଳାକା ।
ରକ୍ଷନ୍ତି ଲବଙ୍ଗ ନାଗବଲ୍ଲୀଦଳ ଏକା ।
ଏଣେ କଣ୍ଠରୋଧବାଧହୀନ ତତ୍ତ୍ୱଧାନ ।
ଶିକ୍ଷି ବସ୍ତୁ ଗଉତ କରନ୍ତି ଭୂମି ଗାନ ସେ ।
ଗଜ ହସ୍ତ ଉପଜୀବ ଭ୍ରମନ୍ତି କେଦାରେ ।
ନାଗର ଜ୍ୟୋତିଙ୍କ କର ଜବସ ମନରେ ।
ବାସ କର ଲବଣେ କରନ୍ତି ଯହିଁ ମନ୍ତ୍ର ।
ଧାବନ୍ତି ଏହୁ ପଥରେ ପଥରେକ ସ୍ତୁତି ଯେ ।
ବଲ୍ଗୁଜାତ ବନ ଗଜ ନ ଅଣନ୍ତି ବନ୍ଧୁ ।
ଅୟଗାଲେ ବନ୍ଧା ନୋହେ ସିନ୍ଧୁଜାତ ବନ୍ଧୁ
ମସ୍ତକରେ ନେପାଳୀ ପାଳନା ବୃଥା ଦରେ ।
ଗଜମାର୍ଜ୍ଜାର ପୋଷିତ ବଡ଼ାଳ ପଦରେ ଯେ ।

ମାଡଅଡ ଦକ୍ଷିଣାବର୍ତ୍ତକ କନା କମ୍ବୁ ।
ନ ଦେଖନ୍ତି ଦେବାଙ୍କୁ ହରଚରଣେ ଅମ୍ବୁ ଯେ ।
ଏକମୁଖୀ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ଗ୍ରହଣ ଯୋଗୀ କରେ ।
ବାଳକେ କଣନ୍ତି ଦ୍ରାକ୍ଷା କେବଳ କୋଳରେ ଯେ ।
ଖଡ୍ଗର ଚର୍ମ ଅଡ୍ଡେଣୀ ଧାରଣ ନ ଯାଇ ।
ଖଡ୍ଗଚର୍ମିଙ୍କୁ ଅନ ଚର୍ମ ନ ଯୋଗାଇ ଯେ ।
ଯହିଁ ବୃକ୍ଷଜାତ ବଲ୍କଳବତ ମିଳଇ ।
ବଲ୍କଳବତ ରେ ଅନୁରାଗ ଥିବ କାହିଁ ଯେ ।
ପଦ୍ମିନୀ ଜନମସ୍ଥାନ ପଦ୍ମାକର ପୁରୀ ।
ଅନଙ୍ଗାଦି ନାରୀଏ ଯହିଁରେ ପରସ୍ପରୀ ଯେ ।
କଳସ୍ତ୍ରୀ ଗୀତ ଶ୍ରବଣ ଯହିଁ ନିତ ନିତ ।
ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ସ୍ୱର୍ଗ ସେ ହୋଇଛି ଉଦୟତ ଯେ ।
ସେ ନଗର ନରବର ନାମ ରତ୍ନେଶ୍ୱର ।
ବତ୍ସ୍ୟଲତା ନାମେ ପଟ୍ଟମହିଷୀ ତାହାର ଯେ ।
ପଞ୍ଚଶରସମେ ପଞ୍ଚସୁତ କଲେ ଜାତ ।
ଦଧ୍ୟକୁମାରୀ ପ୍ରାପତେ କରେ ନାନାବ୍ରତ ଯେ ।
ତୈତ୍ରେ ମଙ୍ଗଳବାରରେ ଆରମ୍ଭି ପୂଜାଙ୍କୁ ।
ପଞ୍ଚମପାଳରେ ତୋଷ କଲେ ଗୌରୀଙ୍କୁ ।
ବାଞ୍ଛାବନ୍ତ ପିଣ୍ଡ ଥିଲା ଅଗମ୍ୟକାନନ ।
ଆପଣେ ଅମ୍ବିକା ଯାଇ କଲେ ସଂଜୀବନ ଯେ ।
ବୋଇଲେ ସୁନ୍ଦରୀ ହସ୍ତ ଭୁ ରସାଳ ଫଳ ।
ଅଙ୍ଗୀ ଅବଧାରିଲା ସେ ରମା ତତକାଳ ଯେ ।
କରେ ଦେନ ସ୍ୱପ୍ନାବେଶେ ମହାଦେବୀ କରେ ।
ଦେଇ ଗଲେ ସେ ଅମ୍ବକୁ ପାଞ୍ଚଙ୍କୁ ସତ୍ୱରେ ଯେ ।
ତେବ ସ୍ୱବସ୍ତ ଦେଖିଲା ହସ୍ତେ ଅଛି ଚୂତ ।
ତାହା ଭକ୍ଷି ମୃଗାକ୍ଷୀ ନାୟକ ସଙ୍ଗେ ରତ ।
ଶୁଭବେଳେ ଗର୍ଭ ଦର୍ହିହାସୀ ଶୁଭ୍ରକେଶୀ ।
କେତେଦିନ ଶୋଭା ତାର ଅନ ଅନ ଦଶି ଯେ ।
କାନ୍ତି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଦୋହଦ ପାରଦ ମିଶିଲା ।
ରକ୍ତତପିଣ୍ଡୁଳା ଭୁଜା ଅବଳା ଦଶିଲା ଯେ ।
କ୍ଷୀଣ ଯାଇ ପୀନ ହେଲା ରେଜସଂଖ୍ୟା କଟୀ ।
ଖସି ନିତମ୍ବବିମ୍ବକୁ ଅଟେ କଲା ଶାଟୀ ଯେ ।
ବେଣରେ ଅବେଶ ହେବା କ୍ରମଶେ ଭୁଟିଲା ।
ଅହାରେ ବମନା ହୋଇ ଗଗନେ ଫୁଟିଲା ।

CENTRAL LIBRARY

ବାହାର ହୋଇଲା ପତିବହାରରୁ ମତି ।
ମହିଳା ମଣ୍ଡଣସ୍ଥନେ ବଳାଇଲା ପ୍ରୀତି ଯେ ।
ଦଦ୍ୟବୁଡକ ଲୁଚିଲା ମୁଣ୍ଡକା ଲକ୍ଷଣ ।
ଚଞ୍ଚଳ ଚଳନମାନ ଛାଡିଲା ଈକ୍ଷଣ ଯେ ।
ପୃଥୁଶ୍ରେମାନସ୍ତନୀ ଉଦର ପୃଥୁତର ।
ଅତି ଶୋଭା ନାଭି ଲେଉଟିଲା ପରକାର ଯେ ।
କସ୍ତୁର ବଶିଲା ଓଷ୍ଠ ଭୁଟି ପାରିଁ ରଙ୍ଗ ।
ଘନଘନ ଜୃମ୍ଭା ପୁନଃପୁନଃ ମୋଡ଼େ ଅଙ୍ଗ ।
ଶ୍ୟାମଳ କୋମଳଅଙ୍ଗୀ ସ୍ତନଅଗ୍ର ବହି ।
ହରିଧରଣୁଙ୍କୋ ଜଳଧର ପଶ୍ଚ ଶୋହି ଯେ ।
ଦଶମାସ ଶେଷ ରସବତୀ ଅଶକତ ।
ଉତ୍ତମ ଲଗ୍ନ ମଧ୍ୟରେ ସୁତା ପ୍ରସବତ ଯେ ।
କଳ ବସ୍ତ୍ରରେ କି ଶୁଭମୁଖ ସଙ୍ଗେ ବାଦ ।
ଅତଏ ମଦନ ମହୀପତି ବହି ମଦ ଯେ ।
ଉଦରଶୋଭା ଉଦଧି ମନ୍ଥିଲା ଉଦ୍ବେଗେ ।
ଉରଜ ମନ୍ଦର ବଳ ସର୍ପରଜ୍ଜୁ ଯୋଗେ ଯେ ।
ତହିଁରୁ ଜାତ ଜଗତ-ମୋହିନୀ ସ୍ୱରୂପେ ।
ଅବଶ୍ୟ ହୋଇବେ ହରି ତପୋଭଙ୍ଗୀ ଏବେ ଯେ ।
ଧାତ୍ରୀ ଧରଣୀନୃପାଙ୍କୁ ନାଭିଚ୍ଛେଦ କଲ ।
ଗଣକଗଣେ ବସିଣ ଜାତକ ବସ୍ତୁର ଯେ ।
ସୂତିକାଗୃହରେ ଯେତେ ବିଧି ଶେଷ କଲେ ।
ଦଶବାଂଶ ଦନେ ଦୋଳୀଶୟନ ବହିଲେ ଯେ ।
ଅପିଥିଲେ କଳ୍ପରୂପି ଶୋଭା ଗୁଣି ବୃହିଁ ।
ବଢ଼ଉଲେ କେତେକଲ୍ପ ଶ୍ରମ କଲ ବହି ଯେ ।
ମୁଖ ହେବ ଏମନ୍ତ ବହୁର ପଦ୍ମ ବଧୂ ।
ହସ୍ତକଳା କରି ଅଗ୍ରେଁ ଗଢିଗଲା ସାଧୁ ଯେ ।
ତହୁଁ ବସ ଅହ୍ଲାଦ ଦର୍ପଣରୁ ଝଟି ।
ଲହସ୍ତରୁ ଲୁଚିଲ ଅଞ୍ଜନପୁଞ୍ଜ କାଳୀ ଯେ ।
କୁରଙ୍ଗରୁ ତରଙ୍ଗ ବଦ୍ରୁମ ରଙ୍ଗ ହର ।
ଲବଣୀ ଶିରୀଷରୁ କୋମଳ ବଳେ ଦୂଢ଼ ଯେ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣର ବର୍ଣ୍ଣ ଗଜ ହଂସଠାରୁ ଗତି ।
ଏରୂପେ ଉପମାବର୍ଗ ଯେତେକ ଅଛନ୍ତି ଯେ ।
ବହି ସବୁଠାରୁ ସାରସାର ଭାଗ ଅଣି ।
ପୁରଷ୍ଟପ୍ରତିମା ପରି ରଚିଲା ରମଣୀ ଯେ ।

କବି ଯେବେ ଥିଲେ ସ୍ୱୀକାର ତା ନ କଲେ ।
କଥାଟା କଥାଣି କାହିଁ ଏ ହେବ ବୋଇଲେ ଯେ ।
ଦେଖ ପଦ୍ମ ଲଚନଶୋଭାକୁ ଯାଉ ହାର ।
ଚରଣତଳେ ଶରଣ ପଶିଅଛୁ ଡର ଯେ ।
ପଦ୍ମ ଜାତ ପିନା ବକ୍ଷ ବହଳାକେମନ୍ତେ ।
ଏମନ୍ତ ସନ୍ଦ ହେଲା ସମସ୍ତଙ୍କ ଚିତ୍ତେ ଯେ ।
ସର୍ବ ମତେ ସର୍ବ ଶୋଭାସ୍ଥାନ ବୋଲି ଜାଣି ।
ଲାବଣ୍ୟବତୀ ନାମକୁ ଦେଲେ କୁଳ ଜାତ ଯେ ।
ବଳକ୍ଷପକ୍ଷର କଳାକର କଳା ପରି ।
ବଢ଼ୁ ଦିନ ଶୋଭା ବୃଦ୍ଧି ନରେନ୍ଦ୍ରକୁମାରୀ ।
କେତେଦିନେ ଉଭା ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଥଇ ବମ୍ୟାଧସ୍ତ୍ରୀ ।
କରୀଗମନରେ ପୁଣି ମନ୍ଦ ଶୋଭାକର ଯେ ।
ରଜନୀକରବଦନା ରଜନୀକରରେ ।
କରଇ ଖେଳ ରଚନା ଶିଶୁଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଯେ ।
ରବି ରଥ ରଖେ ବଶ ହୋଇ ତା ସୁଷମେ ।
ଏଣୁକରି ଦୀର୍ଘଦିନ ଜାଣିଲ ଗ୍ରୀଷମେ ଯେ ।
ବର୍ଣ୍ଣସୂକ ବର୍ଣ୍ଣକର୍ମୀ ଶିଳ୍ପୀ ହୋଇ ଗୋପ୍ୟେ ।
ନିର୍ମାଣ ବାରଣଦନ୍ତପିତୁଳା ତା ରୂପେ ଯେ ।
ଉପି ଲେପି କୁଙ୍କୁମ ଦଅନ୍ତି ନେଇ କରେ ।
ହେବ କି ନୋହିବ ସମ ଏମନ୍ତ ଶଙ୍କାରେ ଯେ ।
ମନକୁ ନ ଆସି ଅରଦର୍ଶ ଚଳକର ।
ହୋଇ ତବେ ବଢ଼ଟ ଲେଖନ୍ତେ ଶୋଭା ତାର ଯେ ।
ତଥାପି ସୁଷମା ସମା ପ୍ରତିମାତ ନୋହୁ ।
ଶୋଭାକୁ ବର୍ଣ୍ଣିବା କବି ବୁଝି କରି ତହିଁ ଯେ ।
ଏମନ୍ତ ଯଶ କେମାର ଜଗତେ ଶୁଭିଲା ।
ଯୋଗିଜନମୋହନାସ୍ତ୍ର ମାର ଉଅଇଲା ଯେ ।
ଏ କଥାରେ ମହେଶ ପାଷାଣ ହେଲେ କିବା ।
ସୁବା ହେବାପାଏଁ ଅଭ ଶସ୍ତ୍ରେ ନ ଥିବା ଯେ ।
ପଦ୍ମାଶୁକେ ଶିଳ ଧୂପ କୋଳକେ ବରଷା ।
ହୋଇଲା ପାଠପଠନ କାଳ-ମୁହୂର୍ତ୍ତା ଯେ ।
ସରସ୍ୱତୀ ଗୋଡ଼ରରେ ବିଦ୍ୟା ଥିଲା ଯେବେ ।
ଦେଲେ କହି ସେ ବୃନ୍ଦ୍ଧ ଭୁ ନ କରକୁ ମୋତେ ଯେ ।
ଲଜ୍ଜାପନ୍ଥ ମହର୍ଷୀଙ୍କ ସେନ ଯଉବନ ।
ତଳା ଅସି ଅକର୍ଷିଲା ଅଙ୍ଗଦେଶମାନ ଯେ ।

ପାଞ୍ଚ ମନ୍ତ୍ରୀ ନନ୍ଦମ୍ କଦନ ଭଞ୍ଜ ନୃପ ।
ଶାନ୍ତି ପାଇ ଏମାନେ ହୋଇଲେ କୃତକୃତ୍ୟ ଯେ ।
କୃତ ଅଙ୍କୁରବାରେ ବଚନ ଉଠେ ଦଣେ ।
ସ୍ତୁଦସ୍ତବେଣୀରେ ଅଭିଷେକକ୍ରମ୍ କ ଯେ ଯେ ।
ଏ ସମସ୍ତ ମାହାମ୍ଭ ସୁନ୍ଦରୀ ମନ୍ତ୍ରକଣୀ ।
ଅନ୍ତଃପୁର ଟେକାପରେ ରଙ୍ଗିଲା ବଳେ ଥାଇ ଯେ ।
ନେତ୍ରାଞ୍ଚଳେ ଚଞ୍ଚଳ ପ୍ରକାଶ ହେଲା ଅସି ।
ଚତୁର୍ଥୀ ବଳ କୃତୁଗ୍ରମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକାଶି ଯେ ।
ଏ ପ୍ରଗୀତ ସୁବାକିତ ଇଚ୍ଛା କର ସ୍ୱାନ୍ତୁ ।
ଶର ବଙ୍କ ଶିଖେ କି ସଂସାରସ୍ତୁ ତୁଠାଇଁ ଯେ ।
ସୁନ୍ଦରୀ ସଂସାରେ ସେ ହେବାକୁ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ।
ହେଲା କି ପ୍ରତିଅଙ୍ଗରେ ଭୂପତ୍ର ସମ୍ପତ୍ତି ଯେ ।
କୁନ୍ତଳ ଦେଶରେ ଚୂଡ଼ା ଶୋଭା କରାଇଲା ।
ବିଦର୍ଭରେ ହାସକୁ ପ୍ରକୁଟପଣ ଦେଲା ଯେ ।
ମାଳବରେ କଣ୍ଠକୁ ଭୂଷଣ କଲା ନେଇ ।
କୋଙ୍କଣରେ ଶୋଭିତ କଲା ଉରଜକୁ ଯହିଁ ଯେ ।
କାଞ୍ଚୀରେ ରଞ୍ଜନ କଲା ମଧ୍ୟକୁ ନିରତ ।
କନକକଟକେ କଲା ପାଦକୁ ପୂଜିତ ଯେ ।
ମଣି ରମଣୀମଣିଙ୍କ ଶାଣ ଯଉବନ ।
ବହୁମୂଲ୍ୟ ପ୍ରଭାକୁ ବଢ଼ାଇ ଦିନ ଦିନ ଯେ ।
ଉପମା ଅଣିବ କାହିଁ ମହାକବି ହେଲେ ।
ସୁନ୍ଦରେ ଯାହାର ଅଙ୍ଗେ ସୁନ୍ଦରୀ ହୋଇଲେ ଯେ ।
ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ ରାମ ଶ୍ରେୟର ନିଳୟ ।
ମୁନିଗଣ କାମଦାୟ ପଦ୍ମବାପିପ୍ରିୟ ହେ ।
ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ବୀରବରର ଭାରତୀ ।
ସନ୍ତୋଷରେ ଏହି ଗୀତ ହେଉ ସମାପତ ହେ ।

ଚତୁର୍ଥ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ଚିନ୍ତାଦେଶାକ୍ଷ । ଉପକୋଇଲି ବାଣୀ

ଏଥି ଅନ୍ତେ ଶୁଣ ରସିକଜନେ । ଦିନେ ବସ୍ତ୍ରି କହଲେ ସଖୀମାନେ ।
ଅମ୍ଭ ସଜନୀ ଯେ ସୁନ୍ଦରୀ ସାର । ନାହିଁ ନୋହିବ ନ ଥିବ ସଂସାରେ ସେ ।
ପୁଣିତ ଶୋଭା ବୟସେ ଯେ ।
ଅମ୍ଭ ଲୋଚନକୁ କିବ ବଚନକୁ ପବିତ୍ର କରିବା କେଉଁଣେ ଯେ ।

ଏମନ୍ତ ଭାବ ଜଣାଇଲେ ଯାଇ ।   ଜନନୀ ଡାକିଲେ ଅଙ୍କ ଡକାଇ ।
କି କର ତୁମ୍ଭେ କେମା ପାଶେ ଥାଇ ।   ସୁବେଶ ଗୀତ ନ କର କର୍ପାଇ ସେ ।
କେ ଜାଣେ କାହା ମାନସ ଗୋ ।
ତୁ ମନେ କରନ୍ତୁ ଭୂଷଣ ଭୂଷା ମୁଁ କାହିଁକ ହୋଇବ ବେଶ ଗୋ ।

ଉସବଷସ୍ ଶ୍ରବଣ କରିବା ।   ବନ୍ଧପଞ୍ଜଳପଞ୍ଜଲୁ ଚାହିଁବା ।
ଦିବ୍ୟ ଅଳଙ୍କାରେ ମଣ୍ଡନ ହେବା ।   ଏତେ କଥାରେ ବଶ ହୋଇ ସୁବା ଯେ ।
ଶୁଣି ସୀତ୍କାର କରୁ ଯେ ।
ବ୍ୟାଘ୍ର ଚର୍ମର ବାଛିତ ଉପରେ ବୈଦ୍ୟ ବହୁଲାର ପର ଯେ ।

ଭଙ୍ଗୀରୁ ଜାଣିଲେ ସଙ୍ଗିନୀବ୍ରାତ ।   ହେଲା କୋମଳଅଙ୍ଗୀ ଅଙ୍ଗୀକୃତ ।
ତାଙ୍କ ନୟନ ଇଙ୍ଗିତରୁ ଜାଣି ।   ଚତୁରୀ ପରିବାରମାନେ ଜାଣି ଯେ ।
ଶୃଙ୍ଗାରୀ ଭୂଷଣ-ପେଡ଼ୀ ଯେ ।
ଯତନ ରତନମଣ୍ଡନ ବସନ ବାଛିଲେ ସଜନୀ ଫେଡି ଯେ ।

ମଞ୍ଜୁ ବଦ୍ୟୁଗ୍ରାକ ପଲ୍ୟଙ୍କେ ଗଳ ।   ଚାହିଁଲେ ନୟନ ହୋଇବ ଭୁଲ ।
ଅଳକାକୋଷେ ଥିବ ଅବା ତୁଲ୍ୟ ।   ହେଳ କରିବ ଧାତା ଅବା ମୂଲ୍ୟ ସେ ।
ଏକାଳେ ସଞ୍ଜାତ ଅଣି ଯେ ।
ଫୁଲ-ଶୃଙ୍ଗାର ଚମ୍ପକ ପେଡା ଫେଡି ସୁବାସ ଉଠିଲା ପୁଣି ଯେ ।

ସଜ୍ଜବସ୍ତ୍ର ସଜ୍ଜ ସଜନୀ ଦେଖି ।   ଆସନେ ବସାଇ ପ୍ରସନ୍ନମୁଖୀ ।
ଆଗେ ଦେଖାଇଲେ ମୁକୁର ମାଜି ।   ହାର ନିର୍ମଳେ କି ଶରଣ ଭଜି ସେ ।
ଫେଡିଲେ କୋମଳ ବାଳ ଯେ ।
ବେଗରେ ଦଳିଲା ଯୋଗରେ ଶାଇଳସ୍ତନାଏ କଲେ କୋମଳ ଯେ ।

ଚରମେ ପଡି ମନୋରମ ଦଶେ ।   ମଧ୍ୟେ କି କଣୀ ଦନ ଦୁଇପାଶେ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ବୃଦ୍ଧି ଦେଖି ମୁଖଚନ୍ଦ୍ରର ।   ପଳାଇ ଯାଉଛନ୍ତି ଅନ୍ଧକାର ସେ ।
ସଂଗୀଏ ଜାଣନ୍ତି ବଶେ ଯେ ।
ଭ୍ରମର ମୟୂରପୁଚ୍ଛ ଯା ଚ୍ଚଳନ୍ତି ନିର୍ଭିଉଛନ୍ତି କେଶେ ଯେ ।

ମର୍ଦ୍ଦଳାକାର କଙ୍କତିକା ଝଳ ।   କାଙ୍ଗୁଲା କମ ସୁଷମା ପିଉଳୀ ।
ସୁପକ୍ଷ ପକ୍ଷ ଦଶନଅବଳୀ ।   ଗଢିବ କି ନାହିଁ କୁନ୍ତଳ ଭାଲି ସେ ।
ଅଳୀ ଖତିକା ଗଳାଇ ଯେ ।
ନଖେ ଟେକାଇ ଦ୍ବୈରଣ ବେଣୀକାସ୍ତି ଦେଲା କେଶ ଲଣ୍ଡିଅଁଇ ଯେ ।

ମାଙ୍ଗଭାଙ୍ଗ ରଖି ଉତ୍ତମାଙ୍ଗରେ ।   ଅମ୍ବୁ ଦ କରି ସାମନ୍ତଲା ଧୀରେ ।
କଙ୍କଣ ଧରି ମୂଳେ ଭିଡ଼ା ଭିଡ଼ରେ ।   ଅଦ୍ଭୁତ ଉପମା ଜନ୍ମିଲା ଚତୁରେ ସେ ।
କି କୋକନଦ ମଧ୍ୟରୁ ଯେ ।
ଖଣ୍ଡିତ ଜାହ୍ନବୀ ବହୁଛି ଶୃଙ୍ଗାର ହାହା ସେ ଅଭ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁ ଯେ ।

ଭଙ୍ଗଭଙ୍ଗି ଭର ଦର୍ପ କୁନ୍ତଳକୁ । ସଜାଇଲେ ସୁବାଳାଜନ କୁନ୍ତଳକୁ ।
ତମ ନିବାର କି ହୋଏ ବାହାର । ପ୍ରଭାତେ ପ୍ରଭାବନ୍ତ ପ୍ରଭାକର ସେ ।
        ହେଳ ବନ୍ଧୁପାଶ ପିନ୍ଧି ଯେ ।
    ଯୋଗିଜନ ମନମୃଗ ବନ୍ଧନେ କି କଲେ କଅପଣୀ ବାନ୍ଧ ଯେ ।

ସିନ୍ଦୂର ଶାଭ ସୀମନ୍ତରେ ଦେଲେ । ବନ୍ଧୁରୁଦଲ୍ଲ ବନ୍ଧୁ ଜାଣିଥିଲେ ।
ଶୁଣି ନାହିଁ କି ଏ ରଥାଙ୍ଗ ପାତ । ଅଙ୍ଗ ହୋଇଛୁ ଉକତ ବ୍ୟକତ ସେ ।
        ସେ କ୍ଷତ କ୍ଷତଜ ଲୁହିଁ ଯେ ।
    ଲଳାଟେ ଅଛେ ବଦନବନ୍ଧୁ ପାଶେ ନ ଶଙ୍କେ ଭୟ ପାଇ ଯେ ।

କ୍ଷ୍ୟୋତମୋତ ମଥାଜାଇ ମଣ୍ଡିଲେ । ନାହିଁ ଧଇର୍ଯ୍ୟ ଖଣ୍ଡିଲେ ।
କି ନୀଳମଣି ଧରଣୀରେ ଅଛି । ଗର୍ବାକ୍ଷେ ଗନ୍ଧ ପ୍ରକାଶିତ ଶଶୀ ଯେ ।
        କୁଡ଼ାଜାଇ ଏ ସଦୃଶା ଯେ ।
    ଶ୍ୟାମଳ କମଳକଳରେ କଲ୍ଲ କି ପେକ୍ଷଣ ସୁଧାବରଷା ଯେ ।

ବନ୍ଧୁତର୍ଭିଗ ହେମଦୁବର୍ଣ୍ଣଙ୍କ । ଦେବାକୁ ବଶିଲ୍ଲ ଏମନ୍ତ ପଙ୍କ ।
କାମ ସମୁନାଜଳ କେଳ ଇଛୁ । ସୁବର୍ଣ୍ଣନାବ କ୍ଷେପଣୀ କରଉଛୁ ସେ ।
        ଡୁବ ସା କମ୍ପିଲା ହୋଇ ଯେ ।
    ତାରେ କି ନାକ ନର ନାଗ ନଗରେ ଏ ସମାନ ଶୋଭା ନାହିଁ ଯେ ।

ସହଜେତ କଭ୍ରୁରତଅଳକା । ପକାଇଲେ ଭୃଙ୍ଗଶ୍ରେଣୀରେ ତକା ।
ଦମ୍ଭ ଅରମ୍ଭ ବନାଶନ ଅଣେ । ମନ୍ଥୁଳ କଲେ ଅବତଂସ ଶେଷେ ସେ ।
        ଏମନ୍ତ ତତ୍ତ୍ୱରେ ଭଳ ଯେ ।
    ମର୍କତନଳୀକୁ ବାହାର ଯାଉଛୁ କି ଅଂ କୁନ୍ତଳ ଗୁଚ୍ଛ ଯେ ।

ଅଳକା ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱେ ହିଲମିଲମାଳୀ । ଝୁଣ୍ଟକେ ଝୁଣ୍ଟକେ ଖଞ୍ଜିଲେ ଅଳୀ ।
ଏମନ୍ତ ଅଦ୍ଭୁତ ନ ଥିଲା ଦେଖା । କନା ମେଘରେ ସ୍ଥିର ବିଦ୍ୟୁତରେଖା ସେ ।
        ପାଶକେ ଧାଉଏ ତାଗ୍ର ଯେ ।
    ଲିହାରେ ନେଇ ବନ୍ଦୀ ହେବ ମଣ୍ଡିଲା ଅନଙ୍ଗ ବଟଶ୍ୱକାଗ୍ର ଯେ ।

ଲଲାଟପଟ୍ଟ ଅର୍ଦ୍ଧଅର ପର । ମୃଗମଦ ତହିଁ ତଳକ କର ।
ବହୁ ବାଦ ଇଚ୍ଛି କଣା-ନାୟକ । ଭଅଇ ଅଣି ଅବତ୍ରେଣୀ ଶାମ୍ବକ ସେ ।
        ରହିଛୁ ସଂଯତ ହୋଇ ଯେ ।
    ଅଳକା ନୟନସୀମାକୁ ଲଙ୍ଘିଲେ ଜାଣିମ ସଂଶୟ ନାହିଁ ଯେ ।

କର୍ଣ୍ଣେ ତାଟଙ୍କ ମଣ୍ଡିଲେ କସ୍ୱର । କର ଗୀଷ୍ମତ ନାମୁ ଅଣି ଧର ।
କାକ ତର୍ଗବଲ୍ଲ ବାନ୍ଧିଲା କି ସେ । ଅନନ ବେକପାଶେ ବେକପାଶେ ସେ ।
        କେନ୍ଦ୍ରାଗ୍ରେ କରେ ତର୍ଜନ ଯେ ।
    କୁନ୍ତଳେ ଉପମା ନାହିଁତ ବୋଲନ୍ତି ତୁମ୍ଭେ କି କର ବର୍ଣ୍ଣନ ହେ ।

ବଦନ ଫୁଲ ଅଟଇଁ ସଦନ । ଝଲକେ ଝଲକା ଏ ଅନୁମାନ ।
ହର ମାରଙ୍କୁ ଭସ୍ମ କରଦେଲା । ଏକା ଛୁଟ କ ରଦ ଠାରେ ଥିଲା ସେ ।
କଣି ଶୋଭାରେ ତାହାଙ୍କୁ ଯେ ।
ଲୋକେ ବଡାଇ ଜାଣିବାକୁ ଛଡାଇ ମଣ୍ଡନ କଲେ ଏହାଙ୍କୁ ଯେ ।

ମଲ୍ଲୀକଳୀର ପରିଂପରା କହି । ମଣ୍ଡିଲେ ବେଣୀଅଗ୍ରାପରା ସେହି ।
ଖଞ୍ଜିଲେ ସଜନୀ ଏହି ବଳେକେ । ଭୁଲନ୍ତୁ ପୁଂସମନ ସର୍ପସ୍ତିକେ ସେ ।
ତହିଁ କେ ପଡବ ପୁଣି ଯେ ।
ବାଳୀ ବୋଲି ବାଳୀ ଗୁପତ ଶଙ୍କୋଳୀ ପାଶରେ ରଖିଲେ ଅଣି ଯେ ।

ନେଷ ଭୁରୁ ବାଣ କମାଣ ଯୋଗେ । ମରମକୁ ଭେଦେ ବିନା ପ୍ରୟୋଗେ ।
ଯାହା କଜ୍ଜଳ ଶାଣି ତହିଁ ଦେଲେ । ଅଭ କ ସଖୀ ବୁଦ୍ଧି ରଖିଥିଲେ ସେ ।
ବଡ ଭଙ୍ଗୀ ସୁକୁମାରୀ ଯେ ।
କୁସ୍ମିତଜନଙ୍କୁ ଏ ଶସ୍ତ୍ରେ ମାରିବ ନ ବଳେ ଏହା ବସ୍ତୁର ଯେ ।

ଶ୍ରବଣଙ୍କୁ ଯାହା ଲକ୍ଷ୍ମି ଲାଗିଛି । ସେ କ ଅକ୍ଷିର ତାଙ୍କ ଶିଖାଉଛି ।
ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ହେବ ଧାତା ବଧରେ । ତୋ ଅଇ କୁରଙ୍ଗ ହରତା ଧରେ ସେ ।
ପାଇଲେ ତାହାଙ୍କୁ ମାରି ଯେ ।
କାହିଁଛି କାହିଁଛି ବୋଲି ଖୋଜିବାରେ ଚକ୍ଷଲଗତ କ ତାର ଯେ ।

ଯୋଣାରେ ଦେଲେ ମୋତି ନାକଚଣା । ଠିକଣା କରି ଏ ଉପଲକ୍ଷଣା ।
ମାରି ନେବ ମନମୀନ ଓଡ଼ାଇ । ଥୋପ ଲଗାଇ କ ବଡ଼ଶୀ ଧରି ସେ ।
ପୁଟକେ ମାଣିକ୍ୟ ଗୁଣା ଯେ ।
ଝଟକେ କ ଦଣେ ଅନଳ ଜ୍ୟୋତି ସେ ଛୁଟକେ କଲୁଛି ବଣା ଯେ ।

ଗଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ କରି ମକଣ୍ଡ ଝଳ । ମୁକୁରବନ୍ଦେ କ ତମାଳବଲ୍ଲୀ ।
ଚାଲୁକେ ଭ୍ରମର ଓଷ୍ଠ ବଳକୁ । ମଧୁ ନ ପିଏକ ଏହି ବଳେକୁ ସେ ।
ନାଷା—ଶୀର ଅଛି ଝଣି ଯେ ।
ବନ୍ଧୁ ହୋଇଥିଲେ ଜନ୍ମୁ ବୋଲି ମୋତେ ନ ପୁଣ ତନ୍ତୁରେ ଖ୍ୟପି ଯେ ।

କଣ୍ଠେ ଦର୍ପଣେ ମୋତି ଲୁପସ୍ସରା । ରହିଲେ ଉପମା ଏ ଅପସରା ।
କ କମ୍ବୁ ଜିଣିଲା ଯଶ ପ୍ରକାଶ । ମଣ୍ଡୁ କପୋତେ କ କଲୁଛ ହାସ ସେ ।
ଯୋଡମାଳ କାତମାଳୀ ଯେ ।
ଅଭ ମାଳୀଅଳ ଜଳତେଳ କହିବା ଯେତେକ ମଣ୍ଡିଲେ ଅଳୀ ଯେ ।

ଫୁଲ ଲମ୍ବି କଳା ଚରମ ଶୋଭା । କେଳାଇବା ପାଇଁ ଭରମ ପ୍ରଭା ।
ଶରଣେ କାମ କ ମଣ୍ଡନ କଲା । ଜାଲରଙ୍ଗ ପୀତବର୍ଣ୍ଣେ ଶୋଭିଲା ସେ ।
ବଦନ ଦୃଷ୍ଟି ପ୍ରକଟି ଯେ ।
କ ଲଳୀବର ଶୋଣକଞ୍ଜ କୁମୁଦ ନର୍ଜ୍ଜିନ ନଦୀରେ ଫୁଟି ଯେ ।

ହେମ କଳିକର ଅଛି ପ୍ରଭାବ । ସଉରଭ ଗନ୍ଧ ଲୁଚ ଅମନ୍ଦ ।
ଦେଖିଲ ଷୋଡ଼ଶୀ କି ମଣ୍ଡନ ହାର । ଯବାକମାଳା କି ବଉଳଫୁଲ ସେ ।
ପଦକ ମାହୁନ୍ତ ସ୍ଥାଣ ଯେ ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ଶ୍ୟାମା ସୁଷମା କଲେ ତା ଏହି ଉପମାକୁ ଘେନ ଯେ ।

କାଉଁରିଆର କାବ ଦେଲେ ତାହି । କାନ ଡାହୁନକ ତାଡ଼କୁ ବହି ।
ଅମୂଲ୍ୟଧାରେ ମଣିକଳ ପଟଳ । ଅମୂଲ୍ୟ ମଣ୍ଡିଲେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱଚ୍ଛ ସେ ।
ଦେଲେ ମରକତ ଭୂଷ ଯେ ।
ପକ୍ଷିମାନେ ପାଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗୁଳ ଯହିଁ । କଲେ ପାଞ୍ଚ ପାଞ୍ଚ ନାଗର ଏହି ।

ପାଞ୍ଚ ନାରଙ୍ଗ ଦାମ ଭ୍ରମରେ ଭ୍ରମରେ ଭ୍ରମରେ କି ଅବା କତ ଯେ ।
ପକ୍ଷିମାନେ ଭସ୍ମ ହେଲା ଦଳ । ଥୋଇଲେ କି ଦେଖି ଏ ରମ୍ୟ ସ୍ଥାନ ସେ ।
ଭେଦକ ପଞ୍ଚମନକୁ ଯେ ।
ପଞ୍ଚରହି ଦେଇ ପୂଜା କରିବା କି ବୋଲି ମୁଦ ଦେଲେ ତାକୁ ଯେ ।

ଝରଡାଳ କାଳୀ ସେନ ବନଡା । ପଦ ଉପରେ ଉତ୍କଣ୍ଠାଇ ଛଟା ।
ମୁକ୍ତାକିଳପ ବନ୍ଧ ବରଚନା । ଫୁଟିଲେ ତହିଁ ମରକତ ମୀନା ସେ ।
କେତରେ ସବୁ ଅଳତା ଯେ ।
ପାଟସୂତ୍ର-ଫାନ୍ଦେ ଫାନ୍ଦିଲା ତାହାକୁ କବା କଉତୁକୀ ଧାତା ଯେ ।

ହଂସକ ଯାହାଙ୍କି ଦେଲେ ତା ପାଦେ । ହଂସକୁ ଏମନ୍ତ କହିବ ନାଦେ ।
ଦିହାରେଡ ସମ ନୂଅ ଗତକ । ସ୍ଥିତ ନ ଲଭିବ କହୁ ଏତକ ସେ ।
ଭୂମ୍ୟେତ ପୋଷିଲ୍ଲ ପକ୍ଷୀ ଯେ ।
ଅକ୍ଷି ନ ଥିବାର ତବେ ଲକ୍ଷିବାର ଭ୍ରମର କି ଦୋଷ ଅଛି ଯେ ।

କଳା ପାଦେ ଅଛି ଅବଳା କେହି । ଏହି କଣ୍ଠରେ କି ଖଞ୍ଜିଲେ ସଖି ।
ହୋଇଅଛି ପୁଣି ଅତ ଝମଳ । ଯୁବା ଚେତନା ଭମକ ଝମକ ସେ ।
ଖଞ୍ଜିଲେ ମଞ୍ଜୁ ମଞ୍ଜୀର ସେ ।
ନୂପୁର ନୂପୁରପର ଅଗୁରକୁ ସୁର କି ସାକଲ୍ଲ ଦୂର ଯେ ।

ଛଡାଇବ ସେ ଟିଙ୍କାରୀ-ଝଙ୍କାର । କହାଇବ ପୁଣି କାମ ବଜାର ।
ପଦପଦେ ଦେଲେ ଝୁଣ୍ଟିଆ ବାଙ୍କେଣୀ । ନ ଜାଣି କାହିଁକି ଏତେ ସାଙ୍କେଣୀ ସେ ।
ସହଚରୀ ହୋଇ ଲୋକ ଯେ ।
ଶାଢ଼ୀ ପାଲଟିବାପାଇଁ ସେ ଅବମାଣୋକ୍ତ କରୁଥିଲେ ଉକ୍ତ ଯେ ।

ବାହାର କଲେ ନୀଳ ଝୀନ ଶାଢ଼ୀ । ସିନ୍ଦୂରୀ ଧଡ଼ୀ ଫୁଲଭଙ୍ଗ ପଡ଼ି ।
ରଖିଲେ ରହିବ ମୁଠା ଭିତରେ । ପଡ଼େ ଉଶ୍ବିଥିଲେ ବଣନଇରେ ସେ ।
ଉଷ୍ଣିଲେ କୁଣ୍ଡିଲେ ସଖୀ ଯେ ।
କାଳା ବଳ ଅଙ୍ଗ କାନ୍ତି ପିନ୍ଧାଇଲେ ଉପମା ଏ କୃଷ୍ଣ ଦେଖି ଯେ ।

ଉରଜେ ପଟ ମୋହିଲେ ନେତ୍ରକୁ । ମୁଖ ଥୋଇଲେ କି କନକ ହସ୍ତକୁ ।
ସ୍ମିତ ଦୃଷ୍ଟି ଲୁଚ ଲୁଚ ବଶିଲେ । ସତ୍ତ୍ୱଭୂମି କି ନୀଳକଣ୍ଠ କଲେ ସେ ।
ତ୍ରିକୋଣ ତେଜ ଜଘନେ ସେ ।
ରୋମାବଳୀଦଣ୍ଡ ମଣ୍ଡନ ଦର୍ପଣ ପଦ୍ମସ୍ତ ପରତେ ମନେ ସେ ।

ନବରୂ ନାଶା ଛବି ଗଲ୍ଲ ଜଣା । କାମମନ୍ଦିରେ ଜାଳିଦେଲୁ ଠଣା ।
ଲଗଲେ ଲୁଣ୍ଠା ଅଗେ ଲମ୍ବି ପଡ଼ି । ଜାଣେ ମଦନ ସାଉଥିଲା ପୋଡ଼ି ସେ ।
ଜୀବ ଦେବ କରେ ଶାନ୍ତ ସେ ।
ସୁବାଙ୍କ ଅଧୋଗତିକ ବଳୟ କି ତେମନ୍ତ ଏ ଧର୍ମପନ୍ତ ସେ ।

ବାଳବା ବେଳକୁ ସେହି ରଞ୍ଜନା । ଯୋଗିଙ୍କ ବୋଲିବ ଯୋଗେ ରଞ୍ଜନା ।
ଯୋଗୀଙ୍କି ବୋଲିବ ଯୋଗରେ ରସ । କଳାକେଳି ଲଗେ ଲଭି କରାଷ ସେ ।
ଭାବ କେଶଶ୍ରୀ କଣ୍ଟିକ ସେ ।
ଅତ ହରଷରେ ବାନ୍ଧଲେ ବାନ୍ଧବା ବାନ୍ଧେଣୀ କ୍ଷୁଦ୍ର ସଣ୍ଟିକ ସେ ।

ଭୁଞ୍ଜାଇଲେ ତଥି ଉତ୍ତମ ପାନ । ଏକେ ଅଧର ଦୁଜେ ପରିମଳ ।
କନ୍ଦୁମ ଉପି ଲଗାଇଲେ ପୁନ । ଅରୁଣ କଲେ କି ସିନ୍ଦୁରେ ସ୍ନାନ ସେ ।
ଶ୍ରୀକରେ ମୁକୁର ଦେଇ ସେ ।
ଦେଖିଲ କି ନୋହିଲା ବୋଲି ପଚାରିଲେ ରମଣୀ ହସିଲା ହୋଇ ସେ ।

ସୋଡ଼ାଇଦେଲେ ସେ ଜରି ସୋଢ଼ଣୀ । ଶଯ୍ୟାରେ ଅଚ୍ଛାଦତ ମାଳମଣି ।
ବ୍ରେପଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଅଗୁଳା ପିଗୁଳା । କେ କଲ୍ଲ କର କେହି ସ୍ଥିର ହେଲା ସେ ।
ଅକ୍ଷିପକ୍ଷୀ ଅଠାକାଠୀ ସେ ।
ଯୋଡ଼ାଇ ଦେଲେ କି ଏହି ଭାବନାରେ ଦନା କେତେ ଥାଉ ବୃଷ୍ଟି ସେ ।

ହିରଣ୍ୟରଚନରେ ସେ ଷଡ଼କାଗ । ଦାସବସ୍ତ୍ରଳ ଶ୍ରମ ନରହର ।
ଆନେ ଅକଟ ଅପ କଲ ହତ । ଉପଲଦ୍ଧ ବାଲବର ରହତ ସେ ।
ଏ ରସିକସିନ୍ଧୁ ବୃନ୍ଦ ସେ ।
କବ ସେ ଜାଣିବେ ଯେତେ ଶ୍ରମ ଏଥି ଏ ବେଣପେଷିଲ ଛନ୍ଦ ସେ ।

ପଞ୍ଚମ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ବସନ୍ତ

ଏହି ସମୟରେ ସୁନ୍ଦରୀ-ଛମୁରେ ପଦ୍ମମଣ୍ଡୁକା ଜଣାଇଲା ।
ଅତି ମଧୁର ମଧୁରୁ ମଦେଶ କଳ୍ପଦନ ହେଲ ହୋଇଲା ।
ଶ୍ରବଣ । କଇ ନାହିଁ ନବକାମିନୀ ।
ପିକବଚନେ ପୁନଃପୁନଃ ପ୍ରକାଶ କଲଣି ଅଙ୍କାର ଯାମିନୀ ।

ମଳୟଶିଖରଶିଖୀ ସ୍ୱେଦ କରି ବହିଲାଣି ମନ୍ଦସମୀର ।
ସୁମନାଙ୍କୁ ବାସ ଛେଉଇ ନେବଟି ବୋଲି କହିଲାଣି ଭ୍ରମର ।
କେଶର । କେଶରେ ହେଲେଣି ମଞ୍ଜୁଳ ।
କେଶରେ ମଣ୍ଡନ କରିବା ବଳରେ ଫୁଟିଲେଣି କେତେ ବଞ୍ଜୁଳ ।

ମଲ୍ଲୀ ମାଧବୀ ମକରନ୍ଦସାଧବୀ ହେଲେଣି ବାନ୍ଧବୀ କାନନେ ।
ତୁଷାର ନାଶ ସହିଁ ହାସ ପ୍ରକାଶ କଲେଣି ପଙ୍କଜ ଆନନେ ।
ହେଲାଣି । ଚର୍ଚ୍ଚରୀ ପ୍ରକଟ କଣ୍ଠେ ।
ଅତନୁ ଫୁଲର କଣିଶ କାର୍ମୁକ ସେନ ବଳିଲାଣି କାମୁକେ ।

ଦୋଳା ଲୀଳା ସରିଗଲାଣି ହରିର ଶରୀର ହେଲାଣି ସ୍ୱେଦକୁ ।
ଚନ୍ଦନ କର୍ପୂର ସୁଧାଲେପପୁର ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବଢ଼ାଇ ମୁଦକୁ ।
ଚେତୁର । ଜାଣି ନ ଥିବୁ ତୁ କପାଇଁ ।
ଆଜ ଅଭିରାମ ଆରାମ ଦେଖିବା ବନେ କରିବାକୁ ଜଣାଇ ।

ସଜନୀଜନକର ଜାଣି ଶୀତକାର ମାର୍ଗପରିଷ୍କାର କରିଲେ ।
ଅମଳ କମଳ କୋମଳ ଚରଣ ପୀଡ଼ା ନୋହିବାକୁ ପାଖୁଲେ ।
ପଙ୍କରେ । ଗନ୍ଧସାର ଗୋଳ ସିଞ୍ଚିଲେ ।
ପୁବନ୍ତୀ ସେବତି ପାଖୁଡ଼ା ମିଶାଇ ସନସାର ଚୂର ବିଞ୍ଚିଲେ ।

ଫୁଲ ପଲଙ୍କ ବନ୍ଧଣାପାନପୂର୍ଣ୍ଣ ସଜନୀ ସଜାଡ଼ିଲେ ତହିଁ ।
ନନ୍ଦିନନ୍ଦନ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନାଙ୍କୁ କରବର ଦେଇ ଉଠାଇ ।
ସୁନ୍ଦରୀ । ସୃଷ୍ଟିରାଜ ରାଜକୁମାରୀ ।
କଳ୍ପିତ ସେତ ଅତପତ୍ର ଟେକିଲେ ସ୍ମରଗଜନ ପ୍ରକର ।

କେଉଁ ପ୍ରବୀଣା ବୀଣାକୁ ବଜାଉଛ ଯାଉଛ ପ୍ରଗୀତ ହେଉଛ ।
ବନ୍ଦରେ ବନ୍ଦୁରଙ୍ଗାଅଛି ଏଥିରେ ସାବଧାନ ଥାଅ କହୁଛୁ ।
ଗମନେ କେମାର ମ ମନେ କରଇ ।
ମନମଥ ରଥଯାତ୍ରା କି କରୁଛ ପଥ ମନୋରଥ ପୂରିବ ।

ଲଲାଟ ଲପନ ଚନ୍ଦ ଦରପଣ ଚକ୍ଷୁର ସ୍ମରର ପହିଁରେ ।
ତରଙ୍ଗ କୁରଙ୍ଗନୟନ ଭୁରଙ୍ଗ କି ରଙ୍ଗ କରଇ ତହିଁରେ ।
କଳସ । ଚକ୍ର କୁଚ ଶ୍ରୋଣୀ ଚଞ୍ଚଳ ।
କଟୀମେଖଳା ପକ୍ଷି ସହିଁ ପ୍ରକଟି ଅଞ୍ଚଳ ପତାକା ଚଞ୍ଚଳ ।

ଶୋଭା ଏ ବଧୂରେ ପ୍ରବେଶ ସଖୀରେ ପୀନସ୍ତନୀ ଏ ବପିନରେ ।
ଖେଳିବା ଖେଳିବା କୁସୁମ ତୋଳିବା ଆରମ୍ଭିଲେ ତୋଷମନରେ ।
ତହିଁରେ । ଛଳ ଉକ୍ତିମାନ କହିଲେ ।
ଶୁଣି ପରଭୃତ କେତେ ସୁକୃତ ମୁନିବଲ୍ଲଭଙ୍କ କହିଲେ ।

CENTRAL LIBRARY

କହେ ଏକ ନାରୀ କଣେ ସେ ସୁନାରୀ ଏ ଦେଶରେ ବାସ କରନ୍ତୁ ।
ଭୃଙ୍ଗ କଂସୁକୁସ ଚଞ୍ଚଳମାନସ ଏଥି ଚଷି ପୁଣ ଯାଉନ୍ତୁ ।
ତହିଁକି । ଛଳ କହିଲା କେଉଁ ଭୃଙ୍ଗୁ ।
ମହାବଦେଳୀ ହୋଇ ଭୃଙ୍ଗ କପାଇଁ ମଧୁପ ନାମକୁ ବହୁଁ ।

ଏକକୁ ସ୍ୱହିଁ ଅଚେରେକ ସଖୀ କହୁ ନକହେ ନାଗେଶ୍ୱର ମୋର ।
ବୋଇଲା ହୋଇଥାଉନ୍ତି ନାଗେଶ୍ୱର ସୁପର୍ଶରେ କର ଅଦର ।
ସେ ଛଳେ । ଚହିଲା ନାଗେଶ୍ୱର କହ ।
ସୁମନାଭୂଷଣ ଦର୍ଶିତ ପାଇବ ତାପରେ ଯାଇ ଅଗ୍ରେହ ।

କେ କାହାକୁ କହେ ମୋହଠାଇଁ ସଖି ରଖିଥିବୁ ଏକା କରୁଣା ।
ଦେବବଲ୍ଲଭକୁ ଲଭିବାକୁ ତୋତେ ବଧାତା କଲଣି ଫଲୁଣା ।
ସେ ଶୁଣି । ବୋଇଲା ଏକଥା ଛଳରେ ।
କୋଳରେ ନ ପାଇ ମୁଁ ବକୁଳାବଳୁ ପଡ଼ିଲି ବଗନ୍ଧ ଦାହରେ ।

କେତେ ସ୍ୱଭୁରରେ କହେ ସହଚରୀ ମୁଖକୁ ତାହାର ଅନାଇଁ ।
ବଣ କରବୀରେ ହୋଇଲା ଉତ୍ତରେ ମଞ୍ଜି ମଞ୍ଜି ହେଉ କର୍ପାଇ ।
ସେ ବୋଲେ । ଭଙ୍ଗିରେ ଅଳକ ଦେଖା ଇ ।
ନଥିଲି ହେଲଣି ଦେଖିଲା ଉତ୍ତରୁ ପଲାଶପାଶେ ଯା ଗମଇଁ ।

କେ କହେ ଅଶୋକ ଲଭିଲୁ ସୁନାଉ କେତକୀ ହେଲଟି ମୋହର ।
ସେ କହେ ସୁବର୍ଣ୍ଣକାନ୍ତିହର ସେହି ସୋଡ଼ାଇ ସିଦ୍ଧି ଶରୀର ।
ଏକାଳେ । ଆଉ ଜଣେ ଛଳ ଉତ୍ତର ।
ଦେଖାଇ ତରୁ ଲୁଚଅନାପାଶକୁ ସିବ କି ନ ସିବ ପଥର ।

ଦେଖରେ ରସାଳବଞ୍ଚପୀ ପ୍ରବାଳ ବକୁଳମାଳରେ ଶୋହନ୍ତୁ ।
ଶୋଭା କନପ୍ରିୟ ଅବଲମ୍ବ ଥିଲେ ବହୁତ ବେଳମ୍ବ ମୋହନ୍ତୁ ।
ଏମନ୍ତ । ଭାବ ବଚନେ କରୁଁ ବଳାସ ।
ସେନଣ ଚର୍ଚ୍ଚଶ୍ରୀବଣୀ ସହଚରୀ ପାଉବାଉକାଏ ପଦେଶ ।

ଦେଖି ହରଷ ବୃକ୍ଷପାଦେ ସାଉନକତରଣ ରସପଣ୍ଡିତା ।
କମନୀୟ କମ ଉଭୟନା ସେନ କାଞ୍ଚିଲରେ ହେଲା ଶୋଭିତା ।
ବାଜିଲା । ଭିତ ମଧ୍ୟେ ଶାଢ଼ୀପଣନ୍ତୁ ।
ପଦ୍ମମୁଖୀ ଖୋଜି ହସିବାର ସ୍ୱହିଁ ସଖୀଏ ସାଙ୍କରେ ଭୂଷତ ।

ଉନ୍ନତ ମଦକାଶିନୀ ସଙ୍ଗେ ରଙ୍ଗେ ତରଙ୍ଗେ ଖେଳଲେ କାମିନୀ ।
ମଧ୍ୟଅକାଶେ ଏକାବେଳେ ପ୍ରକାଶେ କି ଅବା ଅନେକ ଦାମିନୀ ।
କି ଅବା । ଚଳସୁସ୍ୱଲତା ହେମର ।
ମହା ଅନୁରାଗ ପଦ୍ମରାଗବୃକ୍ଷରେ ହୋଇଅଛନ୍ତି ତତ୍ପର ।

କଞ୍ଚନ ଖଞ୍ଜନଗଞ୍ଜନ ନେତ୍ରୀକି ଧନସ୍ପୃହାରେ ବଧାଉଛ ।
ଅଭି ଅସାଧ୍ୟ ହୋଇ କେଉଁ ସୃଷ୍ଟିକି ରହିଛ ମନରେ ଧ୍ୟାଉଛ ।
କାହିଁ କି । ଏତେକ ବଢ଼େଇ ତାହାର ।
କୋଟିଏ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କୋଟିଏ ଭଙ୍ଗୀରେ ଜଣିନା ଗୁମାନ ଯାହାର ।

ମୁଠାକୁ ଫିଟି ସିବାରେ ଏ ପ୍ରଭାତ ଫଗୁ ଖେଳିବାରେ ଲଳନା ।
ବସନ୍ତରଜା ବଣକୁ କି କରନ୍ତ ରଙ୍ଗପାଟଭେଳ ସ୍ୱଜନା ।
ସେ ରଜ । ଯାହିଁ ଶୂନ୍ୟେ ଲୁଣ୍ଠ ହୋଇଲା ।
ଅଚ୍ୟୁତ ଗୁଣିକି ଦଶପରିବାର ମାଣିକ୍ୟହ୍ରଦ କି ଧଇଲା ।

କଙ୍କଣକ୍ୱଣିତଧ୍ୱନିକୁ ମଣିତ ଲୁଚି ଉଣ୍ମିନ କି ବାଇଲା ।
ଭଜବାର ବାଣୀ ମଙ୍ଗଳଗାନ କି ଅଭିଷେକ ବେଳ ହୋଇଲା ।
ସ୍ୱପ୍ନେ । ଲୁଚ ପୂର୍ଣ୍ଣଲୁମ୍ବ ଗଳଛ ।
ସ୍ୱଚ୍ଛ ଶୈଳ ପୁତପଲ୍ଲବ ସଂସ୍ଫୁଟ ହାର ଉପହାର ସାଜିଛ ।

ରମଣୀ ରମଣୀସ୍ କଲେ ଅବରଗୁଣ୍ଡିରେ ମୋ ବନସରଣୀ ।
ମଲ୍ଲୀମହଲା ଲଭିକାଳ ଲଭିଲା ଏସନ ମାନସକୁ ଅଣି ।
ସେ ଧୂଳ । କାହିଁ ପବନଯୋଗେ ଉଡ଼ି ।
ଶୁକ୍ଳସ୍ତବକ କହ ଜଳଦଶ କି ଯାଉଛ ଶିରେ ବାନ୍ଧି ଶାଢ଼ୀ ।

ପକାରଣରେ ନରନ୍ଦରେ ପିଚକା ଖେଳନ୍ତେ ଶାରଦୃବଦନା ।
ମନ୍ଦ ମନ୍ଦୀର ସନରବ ମଧୁର କସନ୍ତେ କରେ କି ବରଷା ।
ବଜୁଳୀ । ପନ୍ଥ ଝଟ ଭୂଷାରତନ ।
ଅଙ୍ଗରଙ୍ଗେ ଅନଙ୍ଗ ଉଡ଼ିପଡ଼େ ହୋଏ କି କରକା ପତନ ।

କୁଙ୍କୁମ ପିଚକା ବାଜି ଜରଜର ସୁନ୍ଦର ଉରଜ ଯାହାର ।
କନକାଚଳକୁ କବା ନଭଚାଳପବାହ ହେଉଛି ବାହାର ।
କର୍ପୂର । ଗୁଣ୍ଡି ମଣ୍ଡିତ କାହା ସ୍ତନ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଧୂସ୍ତ୍ରମ୍ ଶମ୍ଭୁଯୁଗଳ କି ହୋଇଲେ ଭସ୍ମ ବଲେପନ ।

କାହା ଲୁଚ ଫଗୁରଙ୍ଗକୁ ସୁରଙ୍ଗ ଏହିପାଇଁ ହୋଏ ମାନସେ ।
ହୃଦୟ-ସରୋବର ମଧ୍ୟେ ଉଦୟ କୋକନଦକଳୀଯୁଗ୍ମ ସେ ।
କାହାର । ଛିଡ଼ି ହାର ଖସେ ମୁକ୍ତା ।
ପୟୋଧର ଲୁକେ କ୍ଷୀରବିନ୍ଦୁ ବୃଷ୍ଟି କରିବାରେ କି ସେ ଶୋଭିତ ।

କାଶ୍ମୀରରଜ କେ ମାରନ୍ତେ ପାଲଟି ଗ୍ରୀବା କଣ୍ଠ କର ଶୃଙ୍ଗେ ।
ମଦନମଲ୍ଲୁଡେ କି ଉଲଟି ନଭଜ ଅଭସଂସୁକ୍ତରେ ରହିଲା ।
କେ କାହା । ମୁଖେ କସ୍ତୁରୀ ପଙ୍କ ଡାଳି ।
ମୃଗାଙ୍କ କଳଙ୍କ ଲୁଚାଇ ହେବାକୁ ବହିଯାଉଛି କବା କାଳୀ ।

କାହା ଲଲାଟଁ ସିନ୍ଦୁର ବହି ପଡ଼େ ସ୍ୱେଦ ବହାଇବାକୁ ଜନତ ।
କେଶରାହୁ ବକ୍ରପାତକୁ ବ୍ୟକତ ଇନ୍ଦୁଦେହରୁ କି ଭଳତ ।
ସେକାଳେ । ଅତ ଉଜ୍ଜଳ ନେତ୍ରଗତ ।
ଦଗଧରିଲୁ କି ଶ୍ୟାମଳ କୋମଳ କମଳେ ମଣ୍ଡନ୍ତି ମୁକୁତା ।

ରବିକିରଣେ ଭାନୁପ୍ରଭା ପ୍ରକାଶି ଶ୍ରବଣେ ତାଟଙ୍କ ତଳନ୍ତି ।
ପ୍ରମଦା ପ୍ରମୋଦଭରେ କି କରନ୍ତି ଅନଙ୍ଗେ ମଙ୍ଗଳଆଳତି ।
ତଳତ । ନାସିକା ମୋତି ଉରହାର ।
କାବେ ନୂପୁରନାଦେ କି ନାଚୁଛନ୍ତି ନର୍ତ୍ତକୀଗୁଣେ ଅହଙ୍କାର ।

କେଉଁ ଲତାକୁ କୁସୁମ ଖଣିବାକୁ ଏମନ୍ତ ହେଉଛି ପରତେ ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ବୋଲି ପ୍ରଶଂସା କରି କି ରହି ବାଞ୍ଛୁ ଛନ୍ତି ନରତେ ।
ପଗର । ଛଳେ ସିଞ୍ଚୁଛନ୍ତି କର୍ପୂର ।
ପଲ୍ଲବ ଛଳେ ପଣନ୍ତେ ବାଞ୍ଛୁଛନ୍ତି ଉପକାର ଭୃତେ ତାଙ୍କର ।

କେଉଁ କେଉଁ ତରୁ ତରୁଣୀମାନଙ୍କୁ ପକ୍ଷିନିନାଦରେ କହନ୍ତି ।
ଏପରି ଉତ୍ସବ କେବେ ନୋହିଥିଲା ଦେଖି ନ ଥିବ ସୁରପତି ।
କେ ତରୁ । ଶାଖା ଲୋଟନ୍ତି ଫଳଭରେ ।
କି ପରିରମ୍ଭ ଆରମ୍ଭ କରୁଛନ୍ତି ରମ୍ଭୋରୁ ପାଦ ଲାଗୁ ଶିରେ ।

ଏମନ୍ତବେଳେ ଏକସଖୀ କହିଲା ଦିନପ୍ରହର ହେଲା ବେଲ ।
ସ୍ନାନମାନଙ୍କୁ ଅବଧାନ ନୋହିଲା ଏତେକେ ରହି କୁତୂହଳ ।
ଶୁଣି ସେ । ସେ କଥା କଲା ଅଙ୍ଗୀକାର ।
ଏହି ସମସ୍ତେ ଥୋକାଏ ଦାସୀ ଆସି ସେନଣ ମାର୍ଜନା-ସମ୍ଭାର ।

ଅନନ୍ତ ଭୂଷଣ ଭୂଷଧନୁସୁତସମ୍ଭବ ଭବତାପନାଶୀ ।
ଶ୍ରୀନିଳୟ ଦ୍ୱିଜରାଜବଦନୀୟ କନକସୂତ୍ରକୁ ପ୍ରକାଶି ।
ସୁମର । ମନେ ସେ ସ୍ନାନେ ଶିବ ।
କହେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ବୀରବର ସୁବାଳକ କର୍ଣ୍ଣଉତ୍ସବ ।

ଷଷ୍ଠ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ସୁମକେଶ୍ୱ

ମନ ଦେଇ ଶୁଣ କୋବଦେ ନୃପସୁତା ସୁକେଶୀ ।
କୂଳରେ ବକୁଳମୂଳରେ ପୀଠଉପରେ ବସି ।
ସରସୀଶୋଭିତ ଅନାଇଁ ମନ ନେଇ ଲୋଭିତ ।
ତଟ ଘଟନା ବନ୍ଧୁ ମଧରେ ପକ୍ଷିପନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣିତ ।

କି ନୀଳଶାଢ଼ୀ ହଂସାବଳୀ ରଙ୍ଗଧଡ଼ି ହୋଇଛି ।
ଅବନୀବନିତା ବସ୍ତ୍ରରେ କିବା ଜଣିବା ଇଚ୍ଛି ।
ପାଉଛି ସ୍ୱଚ୍ଛ ସ୍ଫଟିକରେ ନୀରଗିରି ପ୍ରଣୀତ ।
ସ୍ୱଦେଶୀ ପରଣ ଭାବ କି ତହିଁ ବିଦେଶୀ ଖ୍ୟାତ ।
ଦୀପଦଣ୍ଡୀ ଲଭି ମଙ୍ଗଳପତ୍ର ଦିଏ ଉଭିଁଶ୍ରୀ ।
ବଡ଼ ବଡ଼ାଙ୍କ ବେଢ଼ି କି ଶୋଭା ବୃକ୍ଷିତଉଭିଁଶ୍ରୀ ।
କଳ କଲ୍ଲୋଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ଜନମନ ହରୁଛି ।
ଛଳ ନିର୍ମଳରେ ଅଦର ଅଦରଣ୍ ଯାଉଛି ।
ଗଳ୍ପର ଗୁଣକୁ ପଣ୍ଡିତଠାରୁ ସ୍ପୃହିତ କର ।
ନର୍ତ୍ତକୀଠାବକୁ ଉଭିଁଶ୍ରୀ ଶିକ୍ଷା ପଦ୍ମ ଏଥାଉ ।
ଅମୃତ ସଙ୍ଗତେ ହୋଇଛି ମିତ ମଧୁରଗୁଣେ ।
ବଧିର ଶ୍ରୁତିକୁ ବଧିର କରେ ଶୀତଳପଣେ ।
ଜାମ ପଞ୍ଜାରୀରେ ପ୍ରକାଶମାନ ସୁଖଦାନରେ ।
କୁମୁଦରେ ବସଣ୍ ବଦତ ତେଣ୍ ହୃଦପଙ୍କାରେ ।
ସରଶୋଭା ଦେଖ୍ ଦେଖ୍ ସେ ସରେ ମର୍ଦ୍ଦନ କଥ୍ ।
ବକ୍ଷପ୍ରମାଣ ଜଳେ ଯାଇଁ ବଳେ ଲାବଣ୍ୟନଥ୍ ।
କବ ବସ୍ତ୍ରଭଳି ବଟକ୍ଷ ହେଲା ଭୂମୀ ଭୂତଳା ।
ନ ଭୂତ ଶଇଳ ସଲିଳ ଉପରରେ ରହିଲା ।
କଣ ପୁଣ ଦେଖା ନ ଯାଇ ଯେତେ ଥାଇ ଜୀବରେ ।
ବିଷମ ସମସ୍ୟା ପୂରଣ ହେଲା ଏହି ଠାବରେ ।
ଅପୂର୍ବ ଅମ୍ବୁଜ ମୁଖକୁ ଚାହିଁ ଭୃଙ୍ଗ ଚକୋର ।
ଚୁମ୍ବିବା ଲୋଭରେ ଧାଇଁଲେ କ୍ଷୁଦ୍ର ଚାହିଁ କାତର ।
କେଣ ଦରଶନେ ରଥାଙ୍ଗ ଧାଇଁ ଅହ୍ନାରବଣେ ।
ବଚ୍ଛେଦ ଭୟକୁ ପଳାଇ ଗଲେ ନ ରହି ପାଶେ ।
ନୟନ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳକଜ୍ଜଳଲାଞ୍ଛି ଅନାଇଁ ଦେଇ ।
ଗଭୀର ଜଳରେ ପଶିଲେ ମୀନ ଭୟକୁ ପାଇ ।
ଭୃକୁ ନୟନ ନଅନକୁ ଚାହିଁ ଖଞ୍ଜନମାନେ ।
ଲୁଚିଲେ ହୋ ଅମ୍ଭେ ମଲୁଁ ବୋଲି ଡାକିଲେ ସ୍ୱନେ ।
ସମ୍ମୁଖେ ଜନନୀ ଅମ୍ବରେ ସେହୁକାଳେ ପଶିଲେ ।
ହାସ ପରିହାସ ସରସ ଉକ୍ତିମାନ ଭାଷିଲେ* ।
ଦେଶରେ ନନ୍ଦନ ନନ୍ଦନୀ ନନ୍ଦିନୀରେ ପୂରିତ ।
ଭ୍ରମନ୍ତି ଭ୍ରମରେ ଭ୍ରମରେ ଭ୍ରମରେ ଏ ଶୋଭିତ ।
କରଜ କରଜ ଅଙ୍ଗୁଳି ମୀନ ଲକ୍ଷଣପାଇଁ ।
ଗଣିକ ଗଣାବନସ୍ୱନା ଏଥି ଖେଳି କରଇ ।

ସଜଳେ ଉତ୍ପଳ ଦେଖ ରେ ହୋଇଅଛି ଶୋଭନ ।
ସଜଳେ ଉତ୍ପଳବଦନ ଦେଖିବାକୁ ମୋ ମନ ।
ନବୀନଜୀମୂତ ଜୀମୂତସ୍ତନା କଏ ଉଦିତ ।
ଏ ନୀଳକମଳ କମଳବନ୍ଧୁ ବହୁ ହେମନ୍ତ ।
ଭୁବନ ଏଥିରେ ପୂରିତ ମୋହେ ସର୍ବଭୁବନ ।
ଜୀବନବନ୍ଧୁ ଏ ନୟସ୍ୱେ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ଜୀବନ ।
ଅହିମକର-ତାପ ନାଶେ ଶୋଭା ସାରସଚନ୍ଦ୍ରେ ।
ଅହି-ମକର-ତାପ ନାଶେ ଶୋଭା ସାରସ ଚନ୍ଦ୍ରେ ।
ବଣ ପ୍ରକାଶିବ ସୁମନସର ସୁମନସର ।
ମଣ୍ଡାଙ୍କ ଅଣିଲା ସୁମନସର ସୁମନଶର ।
ମଣ୍ଡିକା ପୁଚ୍ଛିଲା ଭେମାକୁ ସ୍ନେହବର୍ଣ୍ଣେ ଏଥିନେ ।
ଏକାକ୍ଷରେ ଆଦ ଧରଣୀ ବରଭୂଷା ଦ୍ୱିବର୍ଣ୍ଣେ ।
ବସ୍ତ୍ର ନାମ ଆଦ ମୁଦ୍ରା ଯାହା କରେ ସେ ହେବ ।
ପ୍ରାକର୍ମ ଦ୍ୱିବର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣେମେ ଗ୍ରାମଭ୍ରମର ହେବ ।
ବ୍ୟସ୍ତେ ବସନ୍ତାଦ ପୁଲେକ ତହିଁ ତଟର ନାମ ।
ସମସ୍ତ ପଢ଼ିଲେ ହୋଇବ ଜଳେଖିଲା କୁସୁମ ।
ଚତୁର୍ଥ ଭୂଷାରେ ଜାଣିଲା ହସି କହିଲା ତହିଁ ।
କଂସକରଭବର ପଦ୍ମସ୍ତେ ମୋତେ ପରତେ ହୋଇ ।
'ଫଳ' ବେନବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଦେଲେ ମୁକୁତା ନାମା ।
ଶୁଣି ଧନ୍ୟ ବୋଲି ପ୍ରଶଂସା କଲେ ସକଳବାମା ।
ଏ ବାପୀରେ ଭାସି ଭାରଙ୍ଗ ଜଳ କ୍ଷେପଣ କର ।
ଦେଖିବା ନ ଥିଲା ଚଞ୍ଚଳା ବରଷିବାର ବାରି ।
ଅଳି କି କୁସୁମନାଶକରଙ୍କ ବନ୍ଧୁ-ମାଳା ।
କଳୁଷ ହେମନ୍ତ ଶୋଭାକୁ ପୁଣି ବହଲେ ବାଳା ।
କୁଚ କେ କାହାର ଚରଣ ଧରି ସେ ଜାଣି କ୍ଷିପି ।
ଗଗନେ ଗଜ ଅଛି ବୋଲି ମୋତେ କୁମ୍ଭୀର ଖାପି ।
ନାସ୍ତି ବାର ବାର ନୋହିଲେ ତହିଁ ସତେ ଯାଏ ।
ହାସ କୁମୁଦ ନେତ୍ର ମୀନ ମୁଦ କମଳ ପ୍ରାପ୍ତେ ।
ଉଦସ୍ଥ କମଳପଲାଶ ନାଭି ଜଳଭଉଁରୀ ।
କର କୋକନଦ ସୁବାହୁ ଯହିଁ ମୃଣାଳ ସରି ।
ବାଳୀ ଜଳେ ମିଳ କରନ୍ତୁ କେହି ଏ ହୋଏ ଜଣା ।
ସଖୀ ସଙ୍ଗେ ମିଶି କ୍ରୀଡ଼ଇ ଯହିଁ ଚଞ୍ଚଳେକ୍ଷଣା ।
କାହିଁକି ଏମନ୍ତ ବୋଇଲେ ବୋଲି କେବା ବୋଲିବ ।
ସୁଲକ୍ଷଣାକୁ ଏ ଲକ୍ଷଣା କାହିଁ ସମାନ ହେବ ।

ସ୍ନାନ ଅବଶେଷେ କୂଳକୁ କୁଳପାଳିକା ଆସି ।
ଗଉରଅଙ୍ଗରେ ଲଗି ସେ ଶାଢ଼ୀ ଏମନ୍ତ ଦିଶି ।
ସ୍ଫଟିକବାଡ଼ ଫୁଟି ଦିଶେ କି ସେ ହେମପିତୁଳା ।
ସ୍ତନସଂପୁଟେ କି ବାରଣଦନ୍ତ ପିଧାନ କଲା ।
ଅତି ଜର ଜର ନୀରରେ ସର୍ବ ଏମନ୍ତ ଭାବ ।
ସେ ଚନ୍ଦ୍ରଶୀଳଶଇଳ କି ହାସଚନ୍ଦ୍ରଲେ ଦ୍ରବ ।
ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ଜଳ ରହିଛି ସ୍ୱଳ୍ପ କୁଟିଳବାଳେ ।
ତୁଷାର ବୃଷ୍ଟି କି ହୋଇଛି ନବତମାଳଦଳେ ।
ନବସନେ ଜଳ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରୁ ତାର ତାରକାଶ୍ରେଣୀ ।
ମୋତି ପତନ କି ହୋଇଛି ନୀଳମଣିଧରଣୀ ।
ଅଙ୍ଗ ଅଙ୍ଗନାର ପୋଛିଲେ ସଖୀମାନେ ସତ୍ୱରେ ।
କେଶ ପୋଛି ଦେଇ ଗଣ୍ଠିକି ଦେଲେ ଅଗ୍ରଭାଗରେ ।
ଉଚ୍ଛି ଦେଲେ ପୀତାମ୍ବରକୁ ଉତ୍ତୁଙ୍ଗକ ଭୁଜ ।
ପିନ୍ଧି ନିତମ୍ବିନୀ ନବଡ଼େ ନୀବୀବନ୍ଧକୁ ବାନ୍ଧି ।
ତୋଷ ହୋଇଲା ଗୋପ୍ତଦେହ ଅଲଙ୍ଗନକୁ ପାଇ ।
ଯଦି ନ ଥିଲେ ଶାଢ଼ୀ ଥିଲା ପରା ଦିଶନ୍ତା ନାହିଁ ।
ଜଣାଇଲେ ଏବେ ବନରେ ସିବା ଅସ୍ତୁ ଦର୍ଶନ ।
ଜଗତମୋହିନୀ ଜଗତପରେ ହେଲୁ ସୁବେଶ ।
ଶୁଣି କରି କରପଲ୍ଲବ ଦେଇ କଲେ ସୁନ୍ଦରୀ ।
କାମକଳାକୁ ସେ ଆକ୍ଷେପି ସଜନୀକି ପଚାରି ।
ହାଇ କରେ କିସ ଶୋଭିତ ସର୍ବେ କେ ହୋଏ ଭବ ।
କାମେ କାମୁକ କି କରନ୍ତି ଶ୍ରମ କାହିଁ ଶୋଭନ ।
କେ ବଲଜ-ସ୍ରଜ ସଂସାରକରତା କେ ଅଟଇ ।
ନୂପୁର ଅଗରେ କି ବୋଲି ସହାସ୍ୟେ ଡାକଇ ।
କି ଶୋଭା କରେ ଚନ୍ଦ୍ରକରେ ତାପ୍ତ କାହିଁ ଉଦିତ ।
କସ୍ତୁରୀ ସର୍ବଦା ମଣ୍ଡନ କି କି କହ ଦୂରତ ।
ସେ କହେ କମଳ ରଥାଙ୍ଗ ଦର ଗଦା ନନ୍ଦକ ।
ମଣିମା ହସନ୍ତ ଅମୁର ବୋଲି ହୋଏ ନର୍ତ୍ତକ ।
ସ୍ତବନେ ପ୍ରଶଂସା ସଂସାରସାର ରମଣୀ କଲା ।
ସଦନେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇ ସେ ପୁଣି ସୁବେଶ ହେଲା ।
ଏଥୋକୁ ଏ ଛନ୍ଦ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବେ ଲକ୍ଷଣେ ଯୁକ୍ତ ।
ଶ୍ଳେଷରେ ଅବୃଙ୍ଗ ସବଙ୍ଗ ଭଙ୍ଗାରଙ୍ଗହିଁ ବ୍ୟକ୍ତ ।

ଛନ୍ଦଅ ଯମକ ରୂପକ ଅନୁସ୍ୱରେ ସାଦର ।
ବନ୍ଧୁଲିଁପି ଅନ୍ତରିଁ ପିଲା ସେନ କର୍ଣ୍ଣଗୋଚର ।
କାଳୀ ଛନ୍ଦ ଶମ ବାମନମୂର୍ତ୍ତି ମନରେ ଆସି ।
ଉପଜନ୍ତୁ ବାଳବର ଯେ ଏଥୁ ରସ କହଇ ।

ସପ୍ତମ ଛାନ

ରାଗ—ଭୂପାଳ

ଏଥୁ ଅନନ୍ତେ ଶୁଣ ଜନେ ମନ ଦେଇ । ମନୋହର ବସନ୍ତବଲ୍ଲଭ ସହିଁ ।
ବନ୍ଧେ ଅଗ୍ରମେ କର୍ଣ୍ଣାଟରାଜ ସୁତ । ସମୀପରେ ବସିଛନ୍ତି ବୃଦ୍ଧ ମିତ୍ର ।
ସାବଧାନ ମଣିମା ଖୁଣ୍ଟିଆ ତାଙ୍କେ । ସେବା ନୈପୁଣ ତହିଁ ଖଣ୍ଟଣି ଲୋକେ ।
ଯଶ ବର୍ଣ୍ଣନା କରନ୍ତି ଭାଟେ ଶ୍ଳେଷେ । ଏକପଦରେ ଗୀତ କବନ୍ତି ବଶେ ।
ତନ୍ତ ସେହି ଭାଷପର ସାର ଦାମା । ଖାର୍ତ୍ତି ନବେଶ୍ଚି ତାର ହାର ଧୀର ମାମା ।
ଯାନ ନବ ଦେଖି ପର ଦର୍ପଣ୍ଣନେ । ପାଏ ସୁଖ ଭବନାସ୍ତ ନେଦନେ ।
ଲେଉଟେ କବ ଗୀତ କର ଶିବଶ୍ରରେ । ପ୍ରାନ୍ତଯମକ ଶୁଣିନା ଗୋମୁଖରେ ।

ଦ ର ତ ସ୍ତ୍ର ହ ଗ ଧୀ ର ଘ୍ର ଶଂ ସା ର ।
ସା ର ଅ ସ୍ତୁ କ ର କ ର ଏ ସଂ ଖା ର ।
ଧା ର ଯା ର ସ ତ ଶ ଭ ବେ ଲୁ ମା ର ।
ମା ର ପ ର ଶ ଡ ଶ ତ ସୁ ଲୁ ମା ର ।

ନୃତ୍ୟ ଦେଖାଉଅଛନ୍ତି ନଟ ତହିଁ । ତଡ଼ି କଣଣକାକାରେ ଢୋଲ ବାଇ ।
ନାଟ କରୁଅଛନ୍ତି ଗଣିକା ଆଳୀ । ଗୀତ ଗାଉଅଛନ୍ତି ଗୁଣିକେ ମିଳି ।
ଶଳ ଅଣ୍ଡ ରତନ ବସନ ମାନ । ମୂଲ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ଜ୍ଞାନଶୀଳ ଜନ ।
ରାଜାମାନେ ଶତ ସୁବନଥା ଭାଷି । କରୁଛନ୍ତି ସାଧନ ପଦାତ ଅସି ।
ବସନ୍ତକମୁଖ ସହିଁ ପରିହାସେ । ଏହି ସମୟରେ ଶୁଣନ୍ତି ଭଟ୍ଟେ ।
ଭୂମି କନ୍ୟା ଲାଭ ହେଲ ଦ୍ୱୀପାନ୍ତରେ । କିଛି ଅପୂର୍ବ ପଦାର୍ଥ ଏ ଉତ୍ତରେ ।
ଯୁବରାଜ ଛାମୁରେ ନ କଲ ଭେଟି । ଶୁଣି ସଲଜ ହୋଇ ସେ ବେଗେ ଉଠି ।
ନଜ ରମଣୀ ପାଶକୁ ନେଇ ଖାର । ଦେଲା ପଦା ଶୁଣି ସବେ ଢୋଷରର ।
ଏହିକାଳେ ଜଣାଇଲା ବେଶକର । ଆଣି ବୋଇତଆଲେକ ଅଛି ଦ୍ୱାର ।
ବୋଲେ ସିଂହଳଦ୍ୱୀପୁଁ ଆସିଛି ମୁହିଁ । ଇଚ୍ଛା ମୋର ଯୁବରାଜ ଭେଟ ପାଇଁ ।
ଶୁଣି ନୃପସୁତ କଲା ସୀଉକାର । ଅଣ ଛାମୁରେ ଭେଟାଇ ପ୍ରତିହାର ।
ଶିରେ କର ଦେଇ ଭେଟି ଏତେ ଦ୍ରବ୍ୟ । ଦେଲା ପ୍ରମୋଦଭରରେ ସେ ସାଧକ ।
ମେଷଚକ୍ଷୁ ଲୀଳା କୃତ୍ରିଜାତ ଖଗ । ତାର ମୁକୁତା କୁଙ୍କୁ ଟଭମ୍ବ ପଗ ।
ଅଛି ସୁମାଣିକ୍ୟ ପଦ୍ମରାଗ ଜାତ । ଅମ୍ବରକ ପ୍ରବାଳହିଁ ପନ୍ତି ପନ୍ତି ।

ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତପାଷାଣ ନୀଳେନ୍ଦ୍ରମଣି । ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ଶିଳା କୋଟିଏ ଗଣି ।
ଅଗ ଚନ୍ଦନ ଅଗର ଶ୍ରୀକର୍ପୂର । କିଲୁ ପାତାଳ ଦ୍ରୁଆ ପନୀରନୀର ।
ସମସ୍ତକ କୁଆଦ ଜାଦବାଜିଲ । ମନୋହର ବଣପକ୍ଷି ହରତାଳ ।
ରୌପ୍ୟ ଇଛାକୁ ଫଳ୍ ଭୁଲରେ ଦେଇ । ଜମ୍ବୁନଦ ବନା ଆନ ହେମ ନାହିଁ ।
ମଣିପଦରେ ମିହିରମଣି ଲେଖ । ବଲ୍ଲେ ଦନ୍ତିଦନ୍ତ ନଖେ ବ୍ୟାଘ୍ରନଖ ।
ଚର୍ମ ଅସନରେ ସାର ବୋଲିବାର । ଚର୍ମ ଅଡ଼ଣୀ ଖଡ଼ଗଚର୍ମ ବାର ।
ଭିନା ତରବାରୀ ଭୁଜ ଯମଦର । ଶଙ୍ଖ ଦକ୍ଷିଣାବର୍ତ୍ତକ ଶୁଦ୍ଧତର ।
ଏକମୁଖୀ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷରେ ସୁଶୋଭନ । ଖଲୁ କନକମୃଗ ଚର୍ମମାନ ।
ଶୁଭ୍ରକାଗଜ ଲାହୁରଦେଶଜାତ । ବାମ କାଞ୍ଚନ ନାଳା ଅପରମିତ ।
ପିଙ୍ଗଜାତ ହସ୍ତ ଭାରବାହ ଖର । ବଙ୍ଗଜାତ ଗଜ ପାଟହାଲ ନୀର ।
ନେପାଳକା ମୃଗିକା ସାଳଅ ଖଲୁ । ଲବଙ୍ଗର ଲତା ଜାତଫଳ ତରୁ ।
ଚକୋରକ ଦନହତା ପାରାବତ । କଳପନ ଶୁନ-ଖସ୍ତ ସୁରକ୍ଷିତ ।
ଲୋହ ଚୁମ୍ବକ ପରଶୁଭାବ ସହିଁ । ଦାସୀନେଏ ଗଉଶ୍ୱାବେଏରେ ଶୋହି ।
ଶୁଙ୍ଗକମାଣ ତୀର ଖଡକପଏ । ଲାଗି କ ବଚଏ ଦଶ କରେ ନେଏ ।
ମାନଦଉସାସ୍ତ୍ରକ ଉଭମଫସ୍ତ । ଅଛି ନୈପଣ ବନକେ ଚଏ କର ।
ଦେଖି ଦବ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ସମ୍ମୋହନରେ । କରେ ସାଧୁଙ୍କୁ ପ୍ରଶଂସା ସୁମନରେ ।
ଏକଦେଶେ ଏ ନ ମିଳେ ବସ୍ତୁ ଭଲେ । କେଉଁ ଦେଶରୁ ଆଣିଛ ପଣ୍ୟ ଭଲେ ।
ସେ ବୋଇଲା ସିଂହଳ ଦ୍ୱୀପର ମୁହିଁ । ଏ ଦେଶକୁ ଆସିଛୁ ବାଣିଜ୍ୟ ପାଇଁ ।
ଯେତୁ ଲାବଣ୍ୟବତୀ ସମ୍ଭବ ସ୍ଥାନ । ତହିଁ ଅପୂର୍ବ କେଉଁ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀପରିପୂରିତ ସେ ସବୁକାଳେ । ଏବେ ଅଧିକ ରାଜକୁମାରୀ ବଳେ ।
ହେଉ ନାହିଁ ସେ ଭରସା ତାହାଙ୍କର । ଏହା କହିବାକୁ ଛନ୍ଦ ଅନୁସର ।
ହଇ ଉପ୍ତଙ୍ଗସଦନ ମୋର ଲକ୍ଷ୍ୟ । ନୋହୁ ତାକୁ ନ କହନ୍ତୁ ଏ ମୋ ପୃଷ୍ଠ ।
ଏ ବଚନ ଶ୍ରବଣେ ସେ ଖଲୁଇମିବେ । ପରସ୍ପରେ ଠସ୍ତରେ ହେଲେ ନେବେ ।
ମନ୍ତ୍ରିସୁତ ବୋଇଲା ଭୃତ୍ୟକୁ ଖଲହିଁ । ଦନ କେତେ ବେଗ ହୋ ସଞ୍ଚର ଯାତ ।
ଏ ବଚନକୁ ତାକଲା ପ୍ରତିହାରୀ । ହୁଅ ସମସ୍ତେ ମେଳାଣି କଳପୁରୀ ।
ତାହା ତାକ ପ୍ରମାଣେ ନିର୍ଜନ ସଭା । ପୁଚ୍ଛେ ସାଧୁକୁ ନୃପଜ ହୋଇ ଲୋଭା ।
ତୁମ୍ଭେ ଯାହା କହିଲ ହେ ଅଲୌକିତ । ସତେ ଏମନ୍ତ ସୁନ୍ଦରୀ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଜାତ ।
ସେ ବୋଇଲା ଅମୃତରେ ଏତେ କଥା । ସେନ ପ୍ରଥମପଦରେ ନାହିଁ ମିଥ୍ୟା ।
ପର ଦ୍ରବ୍ୟ ପରସ୍ତ୍ରୀସ୍ତ ହରଣକୁ । ଲେଖଁ ଶୁଭଙ୍କର ତନ୍ତୁଁ ମରଣକୁ ।
ନାହିଁ ଖଳ ଦୁର୍ଜନ ନିର୍ଦ୍ଧନ ଜନ । ଶୁଣିଲାର ପ୍ରସଙ୍ଗ ନ କହୁଁ ପୁନଃ ।
ଦୂତ କବ ଭାଟ ଜନଗଣ ଜଣେ । ନୋହୁଁ ଅଧିକ କହିବୁଁ କ କାରଣେ ।
ଯାହା ସମେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଉଦରେ ବର । ନାହିଁ ଜଗଜ୍ଜନଙ୍କୁ ପଞ୍ଚଶର ।
ତାକୁ ସମାନ ଦେବାକୁ ଅଛି ଏହି । ଯାହା ଦର୍ପଣ ମଧ୍ୟରେ ଦଶେ ସେହି ।
ତାକୁ ଏରୂପେ ନିର୍ମାଣ କଲା ବହି । ଭାଟ କାହୁଁ ଯେମନ୍ତ ଅକ୍ଷର ହୋଇ ।

ଯେତେ କବି ବର୍ଣ୍ଣିଛନ୍ତି ଯେତେ ନାରୀ । ଠିକେ କହି ରମ୍ଭାରତି ନୋହେ ସରି ।
ବଡ଼ କରି ବୋଲନ୍ତି ଲାବଣ୍ୟବତୀ । ସେହି ଜନମ ହୋଇଣ ଅଛି କ୍ଷିତି ।
ଯଥା ନ ଦେଖି ନ ଖାଇ ସୁଧା ନାମ । ସର୍ବମତେ କହି ସ୍ୱାଦୁ ମନୋରମ ।
ତଥା ଅର୍ଗୁ ଜାତ ହେବ ବୋଲି ବାମା । ଖ୍ୟାତ ହୋଇଲା ଲାବଣ୍ୟବତୀ ନାମା ।
ଦାସ ଅଧର ଗ୍ରହିଲେ ଏ ସଂଶୟ । କରୁଅଛି କାହା ଶୋଭା କେ ଉଦୟ ।
ବାଳଅରୁଣ କି ସୁଧାସ୍ନାନ କରି । ଅନୁରାଗ ହରଷ ମିଶିଲା ପରି ।
କିବା ମାଣିକ୍ୟକୁନ୍ଦରୁ ମୋତି ଜ୍ୟୋତି । ଦଣେ ତଥା ଝଟକଇ ଦନ୍ତପନ୍ତି ।
ସେ ଅଧରରେ ଶୋଭା ତାମ୍ବୁଳ ବୋଳ । କେ କାହାକୁ ରଙ୍ଗ କଲା ହୋଏ ଗୋଳ ।
ହାହା ଉଦନ ସେ କାଳେ କି ସୁନ୍ଦର । ସିନ୍ଦୂରରେ ମାଜିଲା କି ଘନସାର ।
ବୋଳ ଚୋକ୍କବାବେଳେ ଦଶଇ ଗଲେ । ଫଗୁପିତକା ଯେମନ୍ତ କାଞ୍ଚନରେ ।
କଲେ ଥାଇ ପାନପିକ କି ମଞ୍ଜୁଳ । ପଦ୍ମରାଗରଙ୍ଗ ପ୍ରାୟ ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳ ।
ଅଙ୍ଗେ ଅଛି ନବପୁଷ୍ପ ନବପକ୍ଷୀ । ଏକ ଏକ ଅଙ୍ଗେ ଲାଗି ରହେ ଅକ୍ଷି ।
ଛିଅଇଛି ଛଣି ଅଣି ଶୋଭାସାର । ଜଗଜ୍ଜୟ ଜଙ୍ଗମମୂରତି ମାର ।
ଅଥ ମନ୍ମଥର ମନ ଭେଦଣର । ମରମକୁ ଭେଦବାରେ ମନୋହର ।
ହର ପଥର ହେଲେ କାତର ଯୋନ୍ତି । ଯେବେ ଏଥର ସିବ ହୃଦୟ ଫୁଟି ।
ରୂପ ଚୁମ୍ବକଶିଳର ମିଶ୍ର କି ଏ । ହୃଦଁ କାଢ଼ି ନେବ ମନ ଲୋହ ପ୍ରାୟେ ।
ବରବର୍ଣ୍ଣିନୀ ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁ ଯେତେ । ଉପମାଙ୍କ ଲାଭ ତାହା ହାନି ତେତେ ।
ଭାବ ହାବ ଲୀଳା ବିଳାସାଦି ତନ୍ତ୍ର । ଯାହା ଅଙ୍ଗେ ହୋଇଛନ୍ତି ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ।
ତାହା ଶୋଭା କହିଲେ ସରିବ କାହିଁ । ପୂର୍ବେ ନ ଥିଲା ନୋହିବ ଏବେ ନାହିଁ ।
ରାଜା କହୁଛି ଜେମାକୁ କର ବର । ମୋର ମିଶ୍ର ମନ୍ତ୍ରିକି ହୋଇଛି ଭାର ।
କନ୍ୟା ଅନୁରୂପେ ଆଉ ବର ନାହିଁ । ମନ ପ୍ରଧାନ ବନ୍ଧାକୁ ଅଛି ତହିଁ ।
ଶୁଣି ମନ୍ତ୍ରିସୁତ କଲା ଏ ଉତ୍ତର । ଅମ୍ଭ ନୃପତିସୁତ ନୂତନମାର ।
ହୋଇବ କି କାର୍ଯ୍ୟ ଉଦଯୋଗ କଲେ । ଶୁଣି ଶୁକ ପଢ଼ିଦେଲା ସେହିକାଳେ ।
ସୁଧାପାନ କଲା ରାହୁ ଉପାୟରେ । ପ୍ରୀତି ହୋଇଅଛି ଚନ୍ଦ୍ର କୁମୁଦରେ ।
ଗୁଞ୍ଜ ତୁଳା ହୋଇଛି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ତୁଲେ । କର୍ମ ସବୁ ଉଚ୍ଚ ନୀଚ ପାଞ୍ଚ ବଳେ ।
ଶୁଣି କୁମାର ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଯେନ । ବୋଇଲେ ତୁହି ଦେଖିଲୁ କି ମେଧାବନା ।
କୀର କହିଲା ସେ ରସାରୂପା ଯୋଷା । ଶିଶୁକାଳରୁ ମୁହିଁ ତାହାଙ୍କ ପୋଷା ।
ଶୁଣି ଚଞ୍ଚୁ ଚରଣକୁ ଧରି ତାର । ପୁଣ ଧଇଲା ବୋଇଲେ ଆଳ କର ।
ରମା ନାମେ ମୋହନ ଉଚ୍ଚାଟ ପର । ରୂପେ କି ଥିବ ନୋହୁଛି ସେ ଗୋଚର ।
ତୁମ୍ଭ ବଚନ ବସନ୍ତଋତୁ ହେଲା । ତାହା ଯୋଗୁଁ ଆଶାତରୁ ପଲ୍ଲବିଲା ।
କଲେ ନଶଣ ହୋଇ ଗ୍ରୀଷମକାଳ । ତାକୁ ଜାଳଦେବଟି ବରହାନଳ ।
ଶୁଣି ସେ ବୋଇଲେ କୀର ହୁଅ ସ୍ଥିର । ଅମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଯେନ ଉପାୟ କର ।
ପରବେଶ ହେଲେ ପ୍ରସ୍ତକାଳ ସାର । ପିକ ନ ଲଭଇ ନକ୍ଷ ସରକାର ।
ଏ ବଚନେ ଶାନ୍ତ ଲଭି ସେହୁ ପୁନଃ । ଶତ ପକାଇ କଲେ ଶକୁନମାନ ।

ସାଧୁତଙ୍କୁ ତହିଁ ଅନୁକୂଳ ଦେଲେ । ବଙ୍କାବୃନ୍ଦସ୍ତ୍ରୀ ଜଣେ ସଙ୍ଗେ କଲେ ।
ଶୁଭେ ସେକାଳେ ଅତାସ୍ତ୍ରୀବାଣୀ ଭୁମେ । ଗଲା ଦକ୍ଷିଣ ଦ୍ୱିଜ ଗୋମାୟୁ ବାମେ ।
ପଛୁଁ ପବନ ବହିଲା ହୋଇ ସ୍ୱଚ୍ଛ । ଗୋପୀ ଧୀବରୀ ଡାକଲେ ଦଧି ମାଛ ।
ଏଣା ବରିଲା ଶୁଭସୂଚକ ଜାଣି । ଛନ୍ଦ ସମାପତ ତୋଷ ପୁଂସମଣି ।
ନୀଳାଶୈଳଭୂଷଣଶ୍ରୀର ଦରହାସୀ । ଶ୍ରୁତନସ୍ତାରକ କୀର୍ତ୍ତିଖ୍ୟାତକାରୀ ।
ମୀନମୂର୍ତ୍ତି ରଘୁପତି ଶ୍ରୀପଦ୍ମର । ଭଣିବେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ବୀରବର ।

ଅଷ୍ଟମ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ମଙ୍ଗଳଗୁର୍ଜ୍ଜରୀ

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ରସ ଶୁଣ ସୁଜନ ।
ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଡାକି ସିଂହଳଦ୍ୱୀପ-ରଞ୍ଜନ ।
ବୋଇଲା କିଶୋରଦଶା ପ୍ରାପ୍ତ କୁମାରୀ ।
କର ବେଗେ ବର ଦେବା ବିବାହ କରି ।
ଶୁଣିଲେ ସୁନ୍ଦରୀ ଶୋଭା ହର ଦୋଷରେ ।
ହର ସେନସିବେ ଅବା ବଧୂବଶରେ ।
ନୃପତି ହୋଇ ପ୍ରମାଦ ସମ୍ମତବାଧ ।
ଗିରିସ୍ନେହ ଭୁଟିଗଲେ ସେ ହେବେ କ୍ରୋଧ ।
ଶୁଣି କରଯୋଡ଼ି କହେ ଶଚିବ ତହିଁ ।
ମୋହ ବଚରକୁ ବର ଦଶୁତ ନାହିଁ ।
ଶିବଙ୍କୁ ଦେଲେ ପାର୍ବତୀ ଶାପ ପଡ଼ିବ ।
ଭସ୍ମଭୂଷଣ-ଅଙ୍ଗେ ଏ କେହି ଜଡ଼ିବ ।
ଚନ୍ଦ୍ରତ କ୍ଷୀଣ କଳଙ୍କୀ ତହିଁ କି ସୁଖ ।
ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାର ହେଲେ ତୁରଗ ମୁଖ ।
କୁସୁମଧନୁ ଅତନୁ ଅଛି ଅଭ ତେ ।
ତହୁଁ ପଛେ ଦେଖାଇବା ମାନବଲୋକେ ।
କୁଣ୍ଡ ନରବରପନ୍ତି କରିବା ଏଣି ।
ଇନ୍ଦ୍ରାବର କରୁ ପଛେ ରମଣୀମଣି ।
ଭୂପତିବର ତହିଁକି ହେଲେ ସମ୍ମତ ।
ମାନବେ ଲେଖା ନ ଗଲା ସୁନ୍ଦରୀ ଚତୀ
ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ ନାମେ ଏକ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଥିଲା ।
ଶଚିବ ଘରକୁ ମାୟା ସମୀପେ ଗଲା ।
ସେକାଳେ ସେ ବିଶ୍ୱକର୍ମା ଏକଚିତ୍ତମନେ ।
ନର୍ମିଣୁଛନ୍ତି ପ୍ରତିମା ଦେଜିମା ସମାନେ ।

ଜଗତମଣ୍ଡୁ ମଣ୍ଡପମଧ୍ୟେ ପ୍ରତିମା ।
ଦର୍ପଣେ ଫୁଟି ଦିଶୁଛି ବାଳା ସୁଷମା ।
ଏକାଳେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ କର ସାମ ଗାୟନ ।
ଲାବଣ୍ୟବତୀ ସ୍ୱରୂପ ସେନଲ୍ଲ ଦାନ ।
ଦାନ କଲାବେଳେ ମାବ କହିଲେ ଏତେ ।
ଅମ୍ଭ ବଖାଣିନ୍ତୁ ଖ୍ୟାତ କର ଜଗତେ ।
ସ୍ୱୀକାର କର ଯୋଗୀ ବାହୁଡ଼ି ଅସି ।
ଦେଖାଇ ସ୍ୱରୂପ ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ତୋଷି ।
ସେ ବୋଇଲେ ଧର୍ମତାତ ଅମ୍ଭେ ଭ୍ରମୁର ।
ଅମ୍ଭ ବୋଲେ ଏହା ଯେନ ଭ୍ରମ ସଂସାର ।
ଦେଖାଇ ଭୂପତିଗଣେ ବଶ କରିବ ।
ଦୋଷଗୁଣ ମୂଦରପଣକୁ ବୁଝିବ ।
ଏ ବଚନେ ଶିଷ୍ୟ କରେ ପେଡ଼ାଲୁହାଇ ।
ଶୁଣ ଏବେ ଏତେ ଦେଶ ଭ୍ରମିଲ୍ଲ ସେହି ।
ଯେଉଁ ଦେଶେ ଯେଉଁ ରୂପେ କଲେ ଆଦର ।
କହୁଥାଇ ସ୍ମୃହିଁ ମନ୍ତ୍ରୀପତି ନଙ୍କର ।
କୁନ୍ତଳେ କୁନ୍ତଳବର୍ତ୍ତି ଖାଇଲେ ଦନ ।
ମସ୍ୟଜନ ମସ୍ୟପର କନିସନ୍ମାନ ।
ନିଷେଧ ନିଷେଧ ଅନ ଲୋକନ କଲେ ।
ମାଳବରେ ମାଳ କର ତାହା ଜପିଲେ ।
ମଘରେ ମଘବାପଦ ପାଇଲ୍ଲ ପଘ ।
ବିଦେହ ବିଦେହଣରେ ହୋଇଲେ ପାର ।
କନ୍ୟାଉଜ କନ୍ୟା ଉଜ ଶୁଣିଲ୍ଲ ବାଣୀ ।
ମରୁଦେଶ ମରୁ ରମ୍ଭା ଏମନ୍ତ ଭଣି ।
ଅଙ୍ଗରେ ଅଙ୍ଗନା ଅଙ୍ଗ ପ୍ରଶଂସା କଲେ ।
ଏହି ରମ୍ଭା ବୋଲି କରି କଳଙ୍ଗେ ନେଲେ ।
ଧାତା ହଟ ଏହି ମରହଟ ବସ୍ତୁର ।
ସଉରାଷ୍ଟ୍ରେ ଭାଷି ସଉଦାମିନୀ ସ୍ଥିର ।
କେରଳେ ନକେରଳେ ଯୋଡ଼ାଇ ରଖିବା ତନ୍ତ୍ରା ।
ଦ୍ରାବିଡ଼େ ନବଡ଼େ ଅଲିଙ୍ଗନେ ମମତା ।
ଗୁଜୁରାଟ ଗୁଡ଼ବନେ ଦେଖିବା ଲଜ୍ଜା ।
ବିଦର୍ଭରେ ଦର୍ଭିବାସୀ ଦର୍ଶନ ବାଞ୍ଛା ।
ଉତ୍କଳେ ଉତ୍କଳ ହୋଇ ବରଜେ ଭାଷା ।
ଗଉଡ଼ୀ ଏ ଗଉଡ଼ବ ଗଉଡ଼େ କର ।

ନେପାଳେ କପାଳେ ଥିଲେ ପାଇବା ଭାବ ।
ମାଗଧେ ମାଗଧମୁଖେ ବର୍ଣ୍ଣାଇ ସ୍ତବ ।
କୁଣ୍ଡଳେ ଗଲେ ବାଳ କୁଳବା ସ୍ନେହ ।
ବଙ୍ଗାଳୀ ଗାଇ ଉପମା-ବଳୀକ ଦେଇ ।
ଲୋମଶ ଲୋମହର୍ଷିତ ଦେଖି ଦ୍ରୁପଦ ।
କଳେବରେ କଳେବରେ ଅନଦ ଜାତ ।
କେରଳେ ଭାବେ କେରଳମାସ୍ୟା ହୋଇବ ।
କମନ ମନକୁ ଛନ୍ଦ ନୋହିଲା ଭାବ ।
ସିନ୍ଧୁରେ ଭାସିଲେ ସିନ୍ଧୁରେ ସେ ଝାସିବ ।
ସିନ୍ଧୁରଗମନା ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗେ ମିଶିବ ।
ବାଳା ଭୁଲାପି ଭୁଲାକୁ ଚାହିଁ ସଙ୍ଗରେ ।
ପିଙ୍ଗଳା କର ରଖିଲେ ନସ୍ୱନପୁରେ ।
ବଦଗଧେ ବଦଗଧ କାମ ଦହନେ ।
ସେ ଭୁବନ ନ ଛଡ଼ିଲେ ରଜଣୀ ଦନେ ।
କେବୋଲେ ପଦ୍ମ କି ଏ କାହାର କପଟ ।
ଦେଖିଲେ କାନ୍ତିହ ତର ହୋଏ ଲମ୍ପଟ ।
କେ ବୋଲେ ଏ କେହି ହେଲା ଦମ୍ଭ ରହିଲା ।
ଶାତକୁମ୍ଭକୁମ୍ଭଉରଜାକୁ ବହିଲା ।
କେ ବୋଲେ ସତେ କାମିନୀ ଅଛୁ ଏମନ୍ତେ ।
କେମନ୍ତେ ଗଢ଼ିଲା ବହୁ ଅଧ୍ୟୁଷ କେତେ ।
କେ ବୋଲେ ସତେ ଏରୂପେ ଥିଲେ ତରୁଣୀ ।
ଏତେକାଳେ ଅଳଂକୃତା ହେଲା ଧରଣୀ ।
କେ ବୋଲେ ମୋହନ ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ହୋଇଲା ।
ସକଳ ସୁନ୍ଦର ଅଙ୍ଗେ ସେବ ଅଇଲା ।
କେବୋଲେ କ ଅନ ନୋହେ ନେଶମୁକୁତ ।
ଦେଖିଲାଈଁ ଲାବଣ୍ୟବର୍ଣ୍ଣର ଅଦ୍ଭୁତ ।
କଲ୍ୟରଲେ ସୁବାସ୍ତୁ ଜବା ପଳସ୍ ।
ହୋଇଲା ହୋଇଛୁ ଉତପାତ ଉଦସ୍ ।
କଦ୍ୟାସ୍ତିର ଚନ୍ଦ୍ର ତର କଶି ଦବସ ।
ଅମଙ୍ଗଳ ହୋଇତ ନଗର ବକାଶ ।
ପୁଣି କଲ୍ୟରଲେ ବଳଭୂମି ବସ୍ତ୍ର ।
ଅଙ୍ଗେ ଅନଙ୍ଗ ରହିଲା କ ଦୁର୍ଗ କର ।
ଦେଖ ଏ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କଥା କପଟ କର ।
ମାରେ ଏତେ ଅପେକ୍ଷାଛି ହୃଦକ କର ।

ଦର୍ଶନେ ସୁଜନ ଯୋଗ ଅଟେ ଦେ ଲକ୍ଷ ।
କାନ୍ତପରେ ରଞ୍ଜନ ଅଞ୍ଜନ ହୋଇଛି ।
ଯେ ବର୍ଣ୍ଣିଣ କେତେ ଅନୁମାନ କ ତାର ।
ନୋହେ ସେ ପୁରୁଷ କେତେ ଥିବ ତା କର ।
ହେଲେ ହୋଇଥିବ ଅବା କଥାତାମାତା ।
ମନେ ମନାସିବା କଥା କୁହାଇ କ ତା ।
ଉଦ୍ୟୋଗେ ଅମୃତ ସୀତାସଦୃଶ ପଦ ।
ଏ ରୂପକୁ ଅଛି କ ସେ ନିର୍ମାଣ କର ।
ଏମନ୍ତେ ସୁମା ପ୍ରଶଂସା ସଂସାରେ ଖ୍ୟାତ ।
ନୃପତିସମୂହ ହେଲେ ଉନ୍ମତ୍ତ ।
ମନକୁ ପ୍ରେରିତ କଲେ ସିଂହଳଦ୍ୱୀପ ।
ଶୟନେ ଦେଖିଲେ ସ୍ୱପ୍ନ ବାଳାସ୍ୱରୂପ ।
ଅପର ପାଇ ବଜିଲା କୁସୁମଶର ।
ଖାଇଲେ ଉଶୀରବାଟୀ ଶିଶିରକର ।
ଶିଶିରକରରେ ରବି ରୂପ ପାଇଲେ ।
ନବପଲ୍ଲବଶୟନ କର ଶୋଇଲେ ।
ଦ୍ୱିଜ ବୁଣ୍ଡୀ କୁଡ଼ କର ଶ୍ରୀବରଣ ।
ପ୍ରତିଦିନ କରିବାରେ ହେଲେ ନିପୁଣ ।
ଶର୍ମାଗୋଷ୍ଠୀ ଅନୁକମ୍ପା ଲଭିବା ପାଇଁ ।
ଶିବେ ଗୋଦୋହନ କରି ଦର୍ଭା ଚଢ଼ାଇ ।
ଅଞ୍ଜନମୁଖୀ ନୟନେ ଦେଖିବା ପାଇଁ ।
ଗଣେଶଙ୍କୁ ଲଡ଼ୁ ଦେବା ଗଣନ କାହିଁ ।
କାମଶାସ୍ତ୍ର ଦେଖି ସ୍ତ୍ରୀବଶୀକରଣ ।
କଲେ ମନ୍ତ୍ର ଅଭ୍ୟାସ ମଣି ଭୂଷଣ ।
ଶୋଭା ଅର୍ଥେ ମନ୍ତ୍ରୀ ହେଲେ ଉଦ୍ୟାନକାରେ ।
ପଉଣ୍ଡ୍ରିକ ବାସୁଦେବ ହେଲେ ପ୍ରକାରେ ।
କେତେକୀଫୁଲ ବାଞ୍ଛିତ ଯଥା ମଧୁପ ।
ତଥା ନୃପମଣ୍ଡଳ ବାଳାରେ ଲୋଲୁପ ।
ନ ଛୁଟିଲା ପୁଣି ଯଶ କେବେ ତାଙ୍କର ।
ବିରହିଣୀନାୟିକା କିବଳୀ ପ୍ରକାର ।
ଉଜାଡ଼ରୂପରେ ଶଙ୍କେ ଅଶାୟୀ ପଦ ।
ଲାବଣ୍ୟବତୀ ନାମକୁ ମନ୍ତ୍ର କର ।
ବାଳା ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ଶୋଭା ମାନଙ୍କର ଥାଇ ।
ଆପଣା ଶୋଭାକୁ ଅବଲଣରେ ଲୁହିଁ ।

ବାହ୍ୟରେ ଉରମ୍ ସେ ଅନ୍ତରେ ବ୍ୟାକୁଳ ।
ଭସ୍ମଅଚ୍ଛାଦନରେ ଥାଇ ଯଥା ଅନଳ ।
ବିଚକ୍ଷଣ ଜନ ଯେତେ ସିଂହଳଦ୍ୱୀପେ ।
ପ୍ରୀତି ଲଗାଇଲେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ମହୀପେ ।
ଲାବଣ୍ୟବତୀ ସ୍ୱରୂପ ଅସିବା ପୋଷ ।
ଅଗ୍ରୁ ପ୍ରକଟ ହୋଇଲା କର୍ଣ୍ଣାଟଦେଶ ।
ଚନ୍ଦ୍ରଭାନୁ ଭାବ ଯାହା ସାଧୁତ କହ ।
ତାଙ୍କୁ କେ ନିର୍ମାଣି ରୂପ କେ ପଟେ ଲହ ।
ରୂପକାର ଭଙ୍ଗୀଭାବ ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ କାହିଁ ।
ମନକୁ ଅସେ ମସବାକୁ ବନେ ନାହିଁ ।
ହୋଇଥିଲା ମୋ ନେତ୍ରର ବଧାତା ଭ୍ରଣୀ ।
ଶୁଣିବ ବୋଲି କି ଅଟେଣ ପ୍ରତରୁଣୀ ।
ଗୁରୁଦ୍ରୋହୀ ପୁଣ ସ୍ୱର୍ଗ ଭୋଗ ପାଇଛ ।
ସାତସିନ୍ଧୁ ଚଳୁଭିତରେ ରହିଛ ।
ପକ୍ଷବନା ହୋଇଅଛ ଗଗନଗତ ।
ଜଳଉପରେ ଶଇଳ ଭାସିଅଛନ୍ତି ।
ଯେଉଁ ବଳବେ ହୋଇଛ ଏତେ ବଧାନ ।
ସେହି ବଳବେ ହେଲ କି ବାଳାରଜନ ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠେ ତୃଷିତ ଚାତକ ଯେମନ୍ତ ହୋଇ ।
ଜଳଦ ଦର୍ଶନେ ତନମନ କରଇ ।
ଆଷାଢ଼େ ଘନଦୁର୍ଦ୍ଦିନ ଚକୋରପନ୍ତି ।
ଆଶା ଯେପରି ଶରଦ ଆଗମେ କରନ୍ତି ।
ସ୍ୱରୂପ ପ୍ରବେଶ ତଥା ଟେକଲା ଆଶା ।
ଅସର ହୋଇଲା ଦେଶୁ ବାସର ନିଶା ।
ପାଟେଶଟାଇ ପିଠିଅଇ ମନକୁ ମୁଦେ ।
କର୍ଣ୍ଣ ତେଲରେ ଯଥା ମୃଗ ପଞ୍ଚେଣକବେ ।
ସପ୍ରେମ ନୟନ ସେହି ଦଗକୁ ଟେକ ।
ନରେଶେ ଜାଗତକ ଯଥା କୁମୁଦ ।
ନିଦ୍ରା କ୍ଷୁଧା ବାଧା କରପାରଲେ ନାହିଁ ।
ଅଳପ ଅନୁରାଗ କି ହୋଇବ କହ ।
କନସ୍ୟାକଯୁକ୍ୟ ସଦାଶିବ ତୋଷଦ ।
ସୁମନଯଶଣର ଯେ ହରେ ବଷାଦ ।
ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ କବିବର ବଶ୍ବରେ ।
ଏ ଗୀତ ଶେଷ କରବ ତାଙ୍କ କୃପାରେ ।

CENTRAL LIBRARY

ଏକାଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଚୋଖି

ଏଥୁଅନ୍ତେ ଶୁଣ ରସ ଭୀଷଣେ ବଣୀ ପ୍ରବେଶ ଉଦୟ ତାର—ନିବେଶ
ହେଲେ ଅକାଶେ ।
ଚନ୍ଦ୍ର-ସୂର୍ଯ୍ୟଚନ୍ଦ୍ର-ନକ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରବଦନେ ସ୍ମରକଟକ ଫିଙ୍ଗିଛୁ ତାତସିନ୍ଧିରେ କାମ କ ଦେଶେ ।
ବେଣ ହେବ କ ଗ୍ରସି ବାଳୀ । ସ୍ଫଟିକପେଟୀରେ କବା କସ୍ତୁରୀ ବନ୍ଦ ।
ଅଳି କ ବଲ୍ଲବସ୍ତ୍ରକ ହୋଇବ ବସ୍ତ୍ର ବର କ ମଲ୍ଲୀମାଳା ଦେଇ ବଧୂ କରଣେ ମଣି ।
ଏ ବଚନ ସ୍ୱପ୍ନରେ ନାୟିକ ବଇଲା ବର ଏତେକାଳେ ଦେଖାଗଲା ଏକଥା ପୁଣି ।
ରବକରେ ମଲ୍ଲିମହ୍ଲା । ତାପି ହୋଇଥିଲା କ ଚନ୍ଦନ ଲେପିଲା ।
ଶୀତଳ ଯାତ୍ରା କରଣ ପରସ୍ପରେ ସମୀରଣ ରଣରଣ ନିଶ୍ୱପଣ ସେନ କ ଏବେ ।
ବରହମ୍ପଣ ବରସ୍ଥଠାରେ ଅଦଇଲା ସେହି ସେ ଅଛ ଯା ଗର୍ଭେ ତହୁଁ ଜାତ ସ୍ୱଭାବେ ।
ପୁଂସ ଶୋଇ ସୁଧାଚନ୍ଦ୍ର । ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁହିଁ ହୋଇଲା ଅଧିକେ କାତର ।
ହାସ ନାସା ଗତ ଶ୍ରୀତ ବଚନ ରମ୍ୟତା ପ୍ରୀତ ଏକାନ୍ତ ହେବାଦ ଯେତେ
କଥା ସ୍ମରେ ।
ସ୍ୱରଭଙ୍ଗ ତବଳରେ ଭାଷା କେ ବର୍ଣ୍ଣେ ଉଦ୍ଧରେ ତଥାପି ବାଳାଭ୍ରମନା ଥାଇ ତହିଁରେ ।
ସବର୍ଣ୍ଣାଦ ଶବଦ ଶୁଣି । ସାଧୁ ଶୁକ ଅଇଲେ କ ହୃଦୟ ଗୁଣି ।
ଯେମନ୍ତ ଦେଖିଛୁ ତବେ ତେମନ୍ତ ଦଶଇ ନେବେ କେମନ୍ତେ ଲଭିବ ମୂଳ ବସ୍ତୁର ଏହି ।
ଯେବେ ଏ ସୁବା ବୟସେ ଦବ୍ୟଶମା ନାହିଁ ପାଶେ କ ଲାଭ ତହୁଁ ନୃପତ୍ୱମଣ୍ଡ ଥାଇ ।
ଅବତେ ସେ ଚନ୍ଦ୍ରଲା ଶିବ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖାଅ ନୋହିଲେ ଯାଉ ଏ ଜୀବ ।
ଚେତଣେ ନୃପତନନ୍ଦନୀ ଚୂତରତର ଚନ୍ଦନୀଗ୍ରହରେ ମଣ୍ଡି ଚନ୍ଦନୀ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଚାହିଁ ।
ପଦ୍ମିନୀ ହେଲା କାତର ଭଲ୍ଲ ମଦନବକାର କରଇ ତରେ ବସ୍ତ୍ରର ଶ୍ୱାସ ପକାଇ ।
ମୋହ ସମ କରମସ୍ଥିନ । କାହିଁ ପତିସଙ୍ଗ ନାହିଁ ଲଭି ଯୌବନ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣସମାନ ନାସ୍ତ୍ରୀ ବନସ୍ଥ ଚାଙ୍ଗଣାପରି ବରହୃଅନଳେ ହୋଇଥାଇ ସେ ଦହି ।
ଭାବକଳସ୍ତୁ ଭ୍ରୁବଣେ କୋଳକସ୍ତଟିରେ କସେ ପରଣ ରସାଣ ପ୍ରୀତ ବାନ ବଢ଼ାଇ ।
କମ କର କରଇ ଭୋଗ । ବଣିକ ଗୁଣିକପ୍ରିୟ ବହ ସଂଯୋଗ ।
ଦୁର୍ଗା ମୋ ଦୁର୍ଗତ ହର ଏମନ୍ତ ବ୍ୟାକୁଳ ତାର ହର ଉମା ଦୟା କଲେ
ସେ ନାସ୍ତ୍ରୀ ପୁଂସେ ।
ନିଦ୍ରାବଶରେ ସ୍ୱପନ ଦେଖିଲେ ସତ ବଧାନ ଏକଯୋଗିନୀ ପ୍ରବେଶ କୁମାର ପାଶେ ।
କର ଧର ନିଦ୍ରା ଭାଙ୍ଗିଲା । ଗଗନମାର୍ଗେ କୁମାରୀପୁରକୁ ନେଲା ।
ବୋଇଲା ଲାବଣ୍ୟବତୀ ଅଟଇ ଏହି ସୁବତୀ ଚନ୍ଦନୀରେ ଶୋଇଅଛି ସେ ପଲ୍ୟଙ୍କର ।
ସଖୀ ବେଢ଼ି ଚଉପାଶେ ଜ୍ଞାନହୀନ ନିଦ୍ରାବଶେ ମନାଇ ପାଇଲେ ଭୋଗ କର ନାଗର ।
ଏତେ କହି ହେଲା ଅନ୍ତର । ଶୋଭା ଚାହିଁ ଲୋଭ ହୋଇ ଉଭା କୁମାର ।

ମନେ ପାଞ୍ଚେ ମଞ୍ଚେ ଜାତ କାହିଁକି ଏ ଅଦ୍ଭୁତ ଏବେ ଜାଣିଲି ମୋହର ନୟନଭାଗ୍ୟେ ।
ଏ ବର୍ଣ୍ଣ ସୁବର୍ଣ୍ଣକମ ହୁଅନ୍ତା କି ତାରତମ ଭେଦ ଜାଣି ହେଲା ସିନା ରଚନ ଯୋଗେ ।
ହରଷ ଏମନ୍ତ ସ୍ୱରୂପ । ଏତେକାଳଯାଏ ହୋଇଥିଲା ଏ ଗୋପ୍ୟ ।

ଏକା ଏ ନୋହେ ହରଷ ପୁଣି ମିଶିଛି ସରସ ମିଳିଛି ଶୋଭା ବିଶେଷ ଦୀପ୍ତିକ ଯେକ ।
ସୁବାସ ମନ୍ଦର ଏହି ଦିଶୁଅଛି ବ୍ୟକ୍ତ ହୋଇ ବହିଲା ସୁକୃତ କରିଥିଲା ଅବନୀ ।
ଭାବ ହାବ ଲୀଳା ପ୍ରସନ୍ନ । ହୁଅନ୍ତ ଯାହାପ୍ରସାଦେ ଯେ କି ସମାନ ।

ଅଣିମାଦିସୁଖଦାତ୍ରୀ ଶୋଇଅଛି ଅଣିଆଇଁ ପଲ୍ୟଙ୍କଅଙ୍କରେ ଦିଶେ ଏମନ୍ତ ଶୋଭା ।
ରଷାଣ ରଜତବାଡ଼େ କନକଲତା କି ଜଡ଼େ ବିଶଦ ଘନରେ କି ସେ ଚପଲା ପ୍ରଭା ।
ବାମାକର କପୋଳତଳ । କେଳିପଲ୍ଲବେ ଥୁଅ କି ଫୁଲ୍ଲକମଳ ।

ଲୁକିବାକୁ ଶୋଭା ନେଣ କି ନୀଳେନ୍ଦୀବରପଣ ଉଲଟାଇ ଦର୍ପଣେ
ଥୋଇଛି କୌତୁକେ ।
କି ଅବା ଖଞ୍ଜନ ଯୁଗ ନଞ୍ଜନ ହେବାକୁ ଯୋଗ ଅଞ୍ଜନ ଅଠାକାଠିରେ ଏକାବେଳକେ
ମୀନଶ୍ରେଣି ଉଦୟ ଅସି । ମୃଗାଙ୍କଅଙ୍କରେ ହେଲା ପ୍ରଶ୍ରୟ ବସି ।

ବାମା ବାମଦେବ ତୁଇ ଯେଣୁ ତ୍ରିପୁରବିଜୟୀ ହୃଦ କରି ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ତ୍ରିଭାଗ କଲେ ।
ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ଭାଲ ଦେଶେ ଗୌରବ ପ୍ରକାଶ ଅଶେ କର୍ଣ୍ଣେ ପ୍ରମୋଦ ମାନସେ
ଆଣି ବହିଲେ ।
ସେବକଅଛି ଚନ୍ଦନପାଣ୍ଡି । ଲୋକେ ଏହି ଉପମା ମନେ ପ୍ରକଟି ।

ଝିଲମିଲମାଳୀ ପାନପତ୍ରିରେ ଅଛି ଶୋଭନ ମାର ମଙ୍ଗଳ ପଲ୍ଲବତୋରଣ ପରି ।
କଳ୍ପବଲ୍ଲରୀ ଫଳ ବାଢେ ଚନ୍ଦେ ଅଳିଅଳୀ ପକ୍ଷ ଖୋଲି କିବା ଉଡ଼ି ଯିବାକୁ ଡରି ।
ମୂଲ୍ୟତା ସୀମନ୍ତ ଉପରେ । କାଳିନ୍ଦୀମଧ୍ୟେ କି ବହେ ଜାହ୍ନବୀଧାରେ ।

ଶବାକୁ କରିଛି ଯୋଷା ଚୂର୍ଣ୍ଣଚିକୁରକୁ ଖୋଷା ଦିଶୁଛି ଯହିଁ ଚଉଁରୀ ରହି ଲଉଁରୀ ।
ହେଉ ମୁଣ୍ଡୁତୁଣ୍ଡେ ପଶି ଗଲାଣି ଶରଦଶଶୀ କେବଳ କରିଣ ଦିଶୁଅଛି ମାଧୁରୀ ।
ଆଡ଼ଖୋଷା କୁସୁମ ତୋଳ । ହାହାକାରକର କୁଣ୍ଡଳୀଭୂତ କି ଢାଳ ।

ଗଣ୍ଡଖଣ୍ଡପରେ ପଦ୍ମସଉଦାଙ୍କର ସନ୍ଧି ଚନ୍ଦ୍ରଠାରେ ସାନ୍ଦ୍ରସ୍ନେହ ଆଦ୍ରା କଲେ ।
କରେ ବିପରୀତ ରତ ସେପରି ହୋଏ ପ୍ରଣୀତ ମିଶିଣ ସେ ଜ୍ୟୋତି ଆସି
ଫୁଲେ କି ଦିଶେ ।
ଜଣାଉଛି ରସିକା-କର୍ଣ୍ଣ । ତୋ ଶୋଭା ଯଶ ହେଲାଣି ମଣ୍ଡଳେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଅଛି ବକ୍ରମଲ୍ଲୀକଳୀ ବଧାତା କି ବଲ୍କେ ଗଢ଼ି ସୁନଦ୍ରଗ୍ଲାସଂସାରେ ଭେଦ କରି ଦେଇଛି ।
ଧରିଯ୍ୟ-ଲୁବ୍ଧ-ଅସୁର ନାଶ କରିଣ ଏଥର ସ୍ଥିରଗମନା କି ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହିଛି ।
କରିଛି ଝଲକା ଝଲକ । ମୁହିଁ ରଖି ନାହିଁ ଯୁଭ ନେବେ ପଲକ ।

ଯାନ କଲ ପୂର୍ବ ଭୁବନେ ପୁଣି ଫୁଟି ଦଶେ ଗଣ୍ଡେ ମୂଳରେ ଜବା କୁସୁମ ପ୍ରଚୟମେ 'କ ।
ଶ୍ୟାମଳଶେ ଫୁଟିଲେ ଯୋଷା ତହିଁ ଲୀଳା, ନାଳିଗଣା ଉହିଫୁଲ୍ଲ ତଳଫୁଲକୁ
ଭୃଙ୍ଗ ଭ୍ରମେ କ ।
ଯୋପିପତ୍ରେ ରଙ୍ଗ ଅଧରେ । ଜପୁସ୍ଥାନ ପଲ୍ଲବମେ ମନ ନ ଧରେ ।

ଦମ୍ଭଉଦସ୍ଥ ମନ୍ଥନ ଅବଲମ୍ବନ ଚନ୍ଦନ ଲେପନ ହୋଇ ଶୋଭନ ବସନ ଗଣ ।
ମୁଧାକୋଷ ବେନି ଅଣି ତାଙ୍କି କ କାଚବାକୁଣୀ ଭ୍ରାଳ ଦସ୍ତିତ ଭୋଗକୁ ରଖିଛି ବାଳୀ ।
ସ୍ଫଟିକପ୍ରାସାଦ ସଦୃଶୀ । ନବଘନ କାନ୍ତି ଅଛି ତହିଁରେ ମିଶି ।

ଯାଉଁକ ତାଡ଼ ସଙ୍କାଡ଼ି କଲ ଅଗ୍ର ଶଙ୍ଖଚୂଡ଼ି ସମୀପରେ ଯେନବାକୁ କାନ୍ତି ଅଧିକା ।
ସ୍ନୀବେ ମୀବେ କରସ୍ଥିତ ନଖେ ମଞ୍ଜୁ ମଞ୍ଜୁଅତ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ହୋଇଛି ପୁଣି ଶ୍ରୀଦ ତାରକା ।
ଭୂମୀ ଦଣ୍ଡସାର ଉଆଇ । ବାଣୀ ହେବ ଗୁଣୀ ଅଣି ଯାଇଛି ବହି ।

ଶାତୀଧତ୍ରୀ ପତ୍ର ଜତ ଶବଡ଼େ ମୀବା ନବାତ ଅଛୁ କେତେ ଛନ୍ଦେ ଉତ ବବେକ ଲଳ ।
କବଦମ୍ଭୁଲ୍ଲବଧର ପଲ୍ଲବ ମନୋହର ଚତୁର୍ମଦ-ଦ୍ୱିରଦ-ବନ୍ଧନ-ଶିକୁଳ ।
ଉପମା କୁଡ଼ାଇବା କଷ୍ଟେ । ଶୋଭନଦୀ କ ଲହରୀ ଦେଲ ପ୍ରକଟେ ।

କଟମ୍ଭ ନଗମ ସ୍ଥାନ ପାଶ ପାତଛି ମଦନ ଧରିବାକୁ ଅକ୍ଷିପକ୍ଷୀ କରି ମମତା ।
କଟେଲଣୀ ନୟନ ମନ ମୀବାରେ ତାର ସଦନ ହେଲେ ସେ ମୀବାସଦନ ଏ ସଂଶୟ ତା ।
ଅବକାଶ ରଖିଲ ନାହିଁ । ଅଉ ଶୋଭାଦେଖିବାକୁ ଉହନ୍ତି ଯହିଁ ।

ଭଜୁ ନ ଭଜୁ ବାନ୍ଧବୀ ଅଗ ମୁଁ ନିଦ୍ରା ଭାଙ୍ଗିବ ତନୁ ହେଲେ କୁହିଁ ଥିବ ଏ ବଡ଼ ଲାଭ ।
ଯେ ଯାବେ ବାଳା ମନାଇଁ ନର୍ତ୍ତେଁ ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ଇନ୍ଦ୍ର ସେହି ମନରେ ଭାବନା କରି
ପରମସୁଖ ।
କାକୁ ଧରି ଦେଲା ଝୁଲାଇ । ପୁଂସକର ଲାଗି ନିଦ୍ରା ବିନାଶ ହୋଇ ।

ଉଠି ଭାଙ୍ଗନ୍ତେ ଅଳସ କ ଶୋଭା କୁଚକଲଶ ଟେକ ହୋଏ କ ମେରୁକୁ
କଣିବା ଗର୍ବେ ।
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱେ ଛନ୍ଦ କର ବେନି ଶୋଭା ଲପନକୁ ଯେନ ଚନ୍ଦ୍ରେକ ବନ୍ଧ୍ୟପରିଷ
ହୋଇଲା ଏବେ ।
ମୁଖ ଜୃମ୍ଭାବଶେ ପ୍ରକଟ । ଦରବିକଶିତ କୋକନଦ ଯେମନ୍ତ ।

ନୟନେ ଚଞ୍ଚଳ ମିଶେ ଗଣବଣାଏଣୀ କ ସେ ଶରପ୍ରାୟ ଯାଇ ପୁଂସଲକ୍ଷେ ପଡ଼ିଲା ।
ସେ ସୁନ୍ଦର ପାଶ୍ୱବାର ରସରତନଆକର ମୀନପ୍ରାୟ ହୋଇ ତହିଁ ବେଗେ ବୁଡ଼ିଲା ।
ଲୋକେ ମୁଖ କୁଆଇଁ ଯନେ । ସମ୍ଭାବନା କଲପ୍ରାୟ ଉଠିଲା ଛନେ ।

କାଳୁଛି କୁସୁମ ମାରି ନାହିଁ ଫୁଲଧନୁଶର ସୁଧାକର ନୋହେ ତହିଁ କଳଙ୍କ ଅଛି ।
ଅଉ ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ଦର୍ପ ଅଣିବା ମନକୁ ମୋହରି ସୁକୃତ ଏ ପୁରୁଷ ହୋଇଛି ।
ମୋର ପୁଣି ସୁକୃତ କେତେ । ଏମନ୍ତ ଶୋଭା ହେବାକୁ କାତ ଜଗତେ ।

ନକଟେ ଗୋଲୁଲେ ହୃଦ ମୋହନରୂପଙ୍କୁ ଧ୍ୟାଉଥିଲେ ନାଶ କରିଛନ୍ତି ଅନ୍ଧକାର ।
ଏତେବେଳେ ଅବତାର କର୍ପା ହୋଇବ ତାଙ୍କର କ ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ଉପମାଦ୍ରବ୍ୟଙ୍କ ସାର ।
ଏରୂପେ କହନ୍ତୁ ସୁକେଶୀ । କ୍ଷୀର ନୀର ପ୍ରାୟ ମନ ସୁରୂପେ ମିଶି ।
ଏକାଳେ କର ଯୋଡ଼ିକ କରି ତରୁଣତିଳକ ବୋଇଲା ହେ ଗୀର୍ବାଣେଶ୍ୱର ତନୟ ସେନ ।
ଚରଣେ ଅଳତା ପଦ୍ମ ପଟ୍ଟେ ପଟ୍ଟେ ଛନ୍ଦପର ଅନୁଭବ ଥିବାରୁ ମୋ ହେଉଛି ମନ ।
ମୋତେ ଦଶ୍ୟ ବଶନଭାଗ୍ୟ । ହେଲଣି ସବୁମତେ ମୁଁ କୃତାର୍ଥ ଯୋଗ୍ୟ ।
ଯେବେ ମୋର ଭାଗ୍ୟ ନାହିଁ ତୋତେ କ ପାରନ୍ତି ଏହିଁ ବଶେଷତ ତନୁ ଛୁଇଁବ
ଏ କଥା ଥିବ ।
ମୋ ମତେ ମୁଁ ତୋ ସେବକ ହେଲଣି କାମ-ପାବକ ଜାଣିଲେ ଏତୁ ଅପଣ
କାହାକୁ ନେବ ।
ତନୟ ପ୍ରଶଂସାକୁ ବାଣୀ । ନାହିଁ ମୁଁ କ କହିବ ଭୁ ଦୟାଳୁମଣି ।
ମିଥ୍ୟା ନୋହେ ନବ୍ରାବ୍ୟାଙ୍କେ ନେଈ ସମଦାହଲୁ ଯେ ରଖିଥିଲୁ ପଞ୍ଚକୋଷ୍ଠ
କରି କାହାର ।
କୁଚରେ ମାର ଓଷ୍ଠାଧରେ ସେବଗଲୁ ଜୀବନ ଦେହ ମୂଳରେ ରୁଧିରେ ହୋଏ କର୍ଜ୍ଜର ।
ହାସ ଔଷଧୀଣ ପ୍ରକାଶ । ନ କଲେ ନଯନ ଗଇଯିନା ବନାଶ ।
ଯେ ରମଣୀ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ହୋଇଲା ଏମନ୍ତ ମଣି ଏହୁ ତନ୍ତ୍ରେ ଦ୍ରବୀଭୂତ କଲା ନାଗର ।
ହାସ ପୂରିଲା ପରସ୍ପେ ଶ୍ରୀମୁଖ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଏ ହେଲା ଜାଣି ବନ୍ଧନେକ୍ଷ ତା ଶୀତକାର ।
କର ଧରି ଶିରେ ଲଗାଇ । କୋଳ କରି ସୁରଯିକ ପଲ୍ୟଙ୍କେ ନେଇ ।
ବସି ବସାଇଲା କୋଳେ ଲୟନ ଚୁମ୍ବିବା ବେଳେ ଜେମାକରେ ଦେଲା ବେଗେ
ରତନମୁଦ୍ରା ।
ଜେମା କାଢ଼ି ମୋଦମାଳା ଲମ୍ୱାଇଲା ପୁଂସ୍ୱଗଳା ପରସ୍ପର ବରଣେ ହୋଇଲେ
ପ୍ରମୋଦା ।
ସେକାଳକୁ ଅସ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରମା । କୁମାର ସ୍ୱରୂପେ କାଢ଼େ ଲେଖି ପ୍ରତିମା ।
ଦେବୀ ଯେ ମାୟା ହରିଲା ବାଳକୁ ସ୍ୱପୁରେ ନେଲା ରଜନୀ ବନାଶ ନନ୍ଦ୍ରା
ସେକାଳେ କଢ଼ ।
କଲୁ କର୍ପା ନ ପଡ଼ିଲ ଏ ଦଣ୍ଡ କାହିଁକି ହେଲା ପିଶୁନ ଧାତା କ କଲା ଦାରୁଣ ଭୂତ ।
ରାମ ବୋଲି କମ୍ବୁସ୍ୱ ହୋଇ । ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭାଇବର ଏ ରସ କହି ।

ପଞ୍ଚଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ବସନ୍ତଭୈରବ

ଶୁଣ ଜନେ ଏଣୁ କଥାଟାକୁ ବଡ଼ ହୋଇ ।
ଦ୍ୟାନେ ଧନ ଅର୍ଜ୍ଜନେ ଅନେକ ଦେଶ ବୁଲି ସେ ।

ସିଂହଳଦ୍ୱୀପେ ପ୍ରବେଶ ହେଲା କଟକର ।
ଲୋକବଣକାଣ୍ଡ ସେ ବନୋଦ ନାମ ତାର ଯେ ।
ହସ୍ତେ ଟାକି କାଷେ ଯାଉଅଛନ୍ତି ସର୍ପପେଟୀ ।
ଦେହେ ସପି ହୋଇଛି ଚନ୍ଦନପଙ୍କ ମାଟି ଯେ ।
ମନ୍ତ୍ରବଦ୍ୟପଣ୍ଡିତ ପଡ଼ନ୍ତି ବାନ୍ଧୁଦେନ ।
ଦହିଁତ ଶୋଭିତ ସେ ମୟୂରଚୂଳ ବେଣ ଯେ ।
ବନ୍ଧକୁଡାଲୁ ଦେଖିଛି ଅର୍ଦ୍ଧଚାଉଫୁଲ ।
ଉଦର ଧଉଛି ଲଲ୍ଲ କଲା ଓଉମାଲ ଯେ ।
ସୁନାମୋତିଅ ପନସକଢ଼ିଅ କୁଣ୍ଡଳ ।
ଦୋହଲ ଶୋଭା କରୁଛି ତା ଗଣ୍ଡମଣ୍ଡଳ ଯେ ।
ହସ୍ତ ଦଶେ ସୁନାଶିଳ ଫୁଲ ଫୁଲ ଦନ୍ତେ ।
ପାନେ ପାନ ଯାଉଛି ସେ ଜମ୍ବୁଫଳ ମତେ ଯେ ।
ସିନ୍ଦୂର ତଡ଼ାଛି ତା ଚକ୍ଷେକେଶରପଣେ ।
ରକ୍ତିତ ପସି ହୋଇଛି ଯୁଗଳ ଲକ୍ଷଣେ ଯେ ।
କଳ ଶାମଳ କାଳା ତା ଭୂଜଙ୍ଗ ପଟ୍ଟା ।
ମହା ମହା ଗୁରୁମାନଙ୍କର ଦର୍ପହର୍ତ୍ତା ଯେ ।
ଲୁଣ୍ଡିକଲା ଚରଣେ କର କଙ୍କଣରେ ।
ବସାଇଛି ହେମବାଲୀ ବାମଶ୍ରବଣରେ ଯେ ।
ପିନ୍ଧିଛି ପଟ୍ଟାଫେଟା ଫାଉ ଗାଗ କଉ ।
ରଙ୍ଗପାଟ ଖଣ୍ଡଏ କଟୀରେ ମାଧୁରୀ ଯେ ।
ଦେଖିଲେଣ୍ଟ ଶିଷ୍ୟ ଉପଶିଷ୍ୟ ବେଶ ହୋଇ ।
କେ ତଉଡନା କେ ପାଗ ମୁଣ୍ଡେ ମଣ୍ଡିଅଛି ଯେ ।
ପିନ୍ଧ ଚଳନାକାଛିକୁ ବାନ୍ଧିଛନ୍ତି ତାହୁ ।
ଭୁଲେ କାଳୀ ତଡା କେ କବୁଡ ଲୁଗାଦେଖୁ ଯେ ।
କହୁଛନ୍ତି ସେ ସାର୍ପଣକାଜା ଅଦ ଚୋର ।
ଘଟ ବାଟ ଅଉଟୀ ଭଣପା ଯେ ମନ୍ତ୍ରୁ ଲ ଯେ ।
ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରେମରୂପା ନାମେ ନଟୀବାର ।
ବୟସରେ ଷୋଡ଼ଶୀ ବେଶରେ ମନୋହର ଯେ ।
ସେ କଟପୀ କଟପ ଧର୍ମ୍ମର୍ କଟପିଙ୍ଗ ।
ଛେଦନେ କୁଠାର ପଶୁ ମନରେ ଦରଜ ଯେ ।
ଚଳେ କର ଧରିବାକୁ ଦର୍ପଣ ଫୁଟକ ।
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ନାଦ ଦଳରେ କରଛି ଜଳ ଜଳ ଯେ ।
ଅଙ୍ଗେ ଖଙ୍ଗ କରିଅଛି ସେ ବନହଳଦୀ ।
କାନ୍ତି ହୋଉଛି ପାତଳଖଣ୍ଡ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନୀ ଯେ ।

କବରୀରେ ଅଳକାକୁ ନୂତନେ ଖଣ୍ଡିଛୁ ।
ଫୁଲଗୁଡ଼ାଏ ଜୁଡ଼ାରେ ଯତନେ ମଣ୍ଡିଛୁ ଯେ ।
ଦଣ୍ଡିଛୁ ସେ ଜଳଦ ବକାଳୀ ମହୋଜ୍ଜ୍ୱଳ ।
ବହଳ କରି ଯେନଛୁ ନୟନେ କଜ୍ଜଳ ଯେ ।
ମୃଗ ହୋଇଲାକୁ ଅଛି ଚଞ୍ଚଳସ୍ୱଭାବୀ ।
ଖେଳାଭୂମିଯାକ ବଣ୍ଟି ଦେଇଛି କସ୍ତୁରୀ ଯେ ।
ଅଭ୍ରଚଢ଼ା ଶୁଭ୍ର ହୋଇଅଛି ଭାଲପଟ ।
ଭାନୁକର ଲାଗି ଫୁଟକରି ଫୁଟ ଫୁଟ ଯେ ।
କଳେ କି ତହିଁ ଜୀବନ କାମ ଡାଳୀ ବହି ।
ଅସ୍ତୁଥିଲା ଉପମାକୁ ସେ ବାମା ଲଭଇ ଯେ ।
ଶରଲକ୍ଷ କଟାକ୍ଷ ତା ପାଇଁ ଯୋଦଗଣ ।
କନ୍ଦବା ଭସ୍ମେ ଥଇଲେ ମୃଗଚର୍ମ ଦେକ ଯେ ।
ବେନପୁଷ୍ଟରେ ତା ଗୁଣା ନାକଚଣା ଅଛି ।
ନାସାଦଣ୍ଡି ଫୋଡ଼ାଇ ଗୁଣାଏ ଲବାଇଛି ଯେ ।
ତନପୁତ୍ରେ ମୋଦେ ରଢବଚକ୍ଷଣାଗଟେଣ ।
ନାସ୍ତି ନାହିଁ ବୋଲି ଚଢ଼ ବହିଛି ଅପଣେ ଯେ ।
ସୁନାମଣ୍ଡୀକଡ଼ୀ ଫୁଲକାଲପଟ୍ଟିଅମ ।
ବାଳାରେ କରିଛି ଶ୍ରବଣକୁ ମନୋରମ ଯେ ।
ତହିଁରେ ହଲଇ ସେ ଫୁଲକ ଫୁଲକାକୁ ।
ଅସ ବୋଲି ପାଣକୁ ଡାକଇ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଯେ ।
ଅଧରେ ସେ କରଅଛୁ ପାନରଙ୍ଗ ସଙ୍ଗ ।
ପ୍ରବାଳ ଉପିଲା ଥୋପି ପଡ଼ଇ କି ରଙ୍ଗ ଯେ ।
କୁଟାଇଛି ଚକ୍ଷୁକେ ମକ୍ଷିକା ବିଭୂତିବ ।
ଓଷ୍ଠେ ମଧୁ ଝସୁବାକୁ କି ସେ ଉପସ୍ଥିତ ଯେ ।
ଲାକ୍ଷା ତିଣ୍ଟାରସେ ପଶୁଇଛି ଦନ୍ତଗଣ ।
ଦେଉଛି ସେ ପାବଲା ଡାଳିମ୍ବମଞ୍ଜି ଶଙ୍କି ଯେ ।
କାଚମାଳୀ ମୋତିମାଳୀ କଣ୍ଠିମାଳୀ ମଞ୍ଜୁ ।
କମ୍ବୁ କଣ୍ଠେ ଲଗାଇଅଛି କି କୁନ୍ଦାରକୁ ଯେ ।
ନବଘନ ଦେଲା ହାସ୍ୟ ଗିରଶୃଙ୍ଗ ଗିଳି ।
ଉଚ୍ଚକୁଚେ ବକଦ ହୋଇଛି ନୀଳବେଳୀ ଯେ ।
କକ୍ଷଭୁଜ ଅର୍ବକୁ ବୋଲି ସେ ଅଛି ଗ୍ରାସି ।
କାଇଦକୁ ମୃଣାଳ ବାହାର ପଖ ଦଶି ଯେ ।
ସେ କୁଙ୍କେ ବାନ୍ଧିଛି ରୂପାସୂତା ବଦମାଳୀ ।
ପାଣିରେ ତା ପାଣିକାଚ ମିଛା କଡ଼ିଆଳୀ ଯେ ।

ଅଞ୍ଜନଚିତ୍ରେ ରଞ୍ଜନା କରନ୍ତ ପାପୁଲି ।
ଦର୍ପଣବସାମୁଖାରେ ସାପିତ ଅଙ୍ଗୁଳି ଯେ ।
ଅଛି କର୍ପିତକେ ଉଡ଼ି ଦେଇ କଞ୍ଚୀତୋରେ ।
ପିନ୍ଧିଛି ସେ ଅତଳସଲ୍‌ହଙ୍ଗା ଉପରେ ଯେ ।
ବାନ୍ଧିଅଛି କ୍ଷୁଦ୍ରସଣ୍ଟି ବାଜେ ଝମଝମ ।
କଣ୍ଠେ ଉପରଣ କଣ୍ଠିକଡ଼ିତ ସୁଷମ ଯେ ।
ରଣଝଣ ହୋଏ ଖଣ୍ଡାପାହୁଡ଼ ଚରଣେ ।
ତାଙ୍କେ ରଙ୍ଗିକେ ସମ୍ପୂତ ଧନ ବଡରଣେ ଯେ ।
ମୁଖା ଲଗାଇଛନ୍ତି ଘନ ଘନ ପ୍ରପଦରେ ।
ଧରିଛି ଅମୃତ ପଞ୍ଚାଧନ ବେନି କରେ ଯେ ।
ଏମନ୍ତରେ ନଟ ନଟୀ ଗଜଦ୍ୱାରେ ଯାଇଁ ।
ଦେଖିବାକୁ ଲୋକେ ଛନ୍ଦ ସଙ୍ଗତେ ଗୋଡ଼ାଇ ଯେ ।
ସିଂହଦ୍ୱାରେ ବସି ବଜାଇଲେ ଢୋଲ ତୁରୀ ।
ନୃପତିସମ୍ମୁଖେ ଯାଇଁ ଜଣାଇଲେ ଦ୍ୱାରୀ ଯେ ।
ହେ ବଡ୍ଡେ ବନ୍ଧୁ-କୁମୁଦ-ବନ୍ଧୁ ମହାରାଜ ।
ଆସିଛି ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲିକ କର୍ଣ୍ଣାଟ ତା ରାଜ୍ୟ ଯେ ।
ଶୁଣି ତୁମ୍ଭ ଦାତୃଗୁଣ କରିବାକୁ ହଟ ।
ଅସ୍ତୁ ବୋଲିବାକୁ ତହିଁ ନୃପମୁକୁଟ ଯେ ।
ଝଟିଁ ଦେଲେ ପ୍ରତିହାରୀ ଦଣବାଂଶ ଧାଇ ।
ସମ୍ମୁଖେ ସେ ବେଠାଇଲେ ନଟ ନଟୀ ନେଇଁ ଯେ ।
ରାଜା ପଚାରିଲେ ଆହେ। କି କି ବିଦ୍ୟା ଜାଣ ।
ସେ କହିଲା ଦ୍ୱୀପେଶ୍ୱର ସାବଧାନେ ଶୁଣ ହେ ।
କୁହୁକ ଗୋଟିକାଞ୍ଜନ ସ୍ତମ୍ଭନ ମୋହନ ।
ବଶ ଉଚ୍ଚାଟନେ ଜାଣ ମୁଁ ଭେକରାଜନ ଯେ ।
ଗଦ ପଦେ ବସଢ଼ାଡ଼ା ନ ମୁଁ ଧନୁର୍ବୃତ୍ତି ।
ଗୁରୁଏ ଦେନନ୍ତି ମୋତେ ମହାଗୁରୁ କରି ଯେ ।
ମାସୁ। ରତନରେ ମସ୍ତୁ ପରୁ ମୋତେ ଯେନ ।
ପୁଣ ଏ ଅଙ୍ଗନାସାରେ ଗୁଣ ଅକଥନ ଯେ ।
ନୃତ୍ୟ ଦେଖିଲେ ବାସବ ରମ୍ଭା ପାସୋରିବେ ।
ଗାନ ଶୁଣିଲେ ବାଣୀଙ୍କୁ କର୍ପା ପ୍ରଶଂସିବେ ହେ ।
ଆମ୍ଭ କୁଳଧର୍ମ ବିଦ୍ୟାରେତ ନାହିଁ ସରି ।
ତୁମ୍ଭେ କ ଆଜ୍ଞା କରୁଛ କହ ଦଣ୍ଡଧାରି ହେ ।
ନୃପତି ବୋଇଲେ ରହ କରିବାକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ।
ରାମାୟଣ ଦେଖାଅ ଜାଣିବା ତୁମ୍ଭ ବିଦ୍ୟା ହେ ।

କେତେବେଳେ ହେଲା ତହିଁ ସନ୍ଧ୍ୟା ଅବଶେଷ ।
ସ୍ୱଳ୍ପା ଅବବୋଧନାଶୀ ଜଗତୀ ପ୍ରବେଶ ଯେ ।
ବଡ଼ ବଡ଼ସ୍ୱମସ୍ତକ ମଣ୍ଡିଲା କୁମାରୀ ।
କେବଳ ଅଛନ୍ତି ସଙ୍ଗେ ପ୍ରିୟ ସହଚରୀ ଯେ ।
କହନ୍ତି କସ୍ୱାନ୍ତଗତ ଏ ପାଞ୍ଚ ସ୍ୱଭାବ ।
ରାମଚରିତ ଦେଖିଲେ କାମ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ଯେ ।
ଏହିକାଳେ ଜାଗିବ ବୋଇଲ ନେଶ ସ୍ୱନ ।
ନେଶ ସ୍ୱଜନ୍ମେ ରଚିଲା ସେ ମାୟାଶମାନ୍ ଯେ ।
ସ୍ୱହିଁ ଲୋମୋତ୍ତମ ଜନେ ଲୋମପାଦ ବୋଲେ ।
ଜରତା ଉଚ ରେ ଋଷ୍ୟଶୃଙ୍ଗ ଅସି ହେଲେ ଯେ ।
ସେ ଦେଶରେ ବୃଷ୍ଟି କଲା ତୁଷ୍ଟି ହେଲେ ରାଜା ।
ଶାନ୍ତା କାନ୍ତା ଦେଇଜନଇ କଲା ଦକ୍ଷ୍ୟପୂଜା ଯେ ।
ଦଶରଥ ମନୋରଥ ସାର୍ଥ ହେବାପାଇଁ ।
ସେ ମୁନିଙ୍କ ଘେନଗଲେ ରଥରେ ବସାଇ ଯେ ।
ସ୍ୱସ୍ତି ତନ୍ତ୍ର ସ୍ୱରୂପେ ହୋଇଲେ ପଦ୍ମନାଭ ।
କଉଶଲ୍ୟା କୈକେୟୀ ସୁମିତ୍ରା ଉଷ ଗର୍ଭେ ଯେ ।
ଅଭିରାମ ଶ୍ରୀରାମ ଶୁଭରତ ଭରତ ।
ସୁଲକ୍ଷଣ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ହେଲେ ଜାତ ହେ ।
କ୍ରତୁ ରକ୍ଷା ହେତୁ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଅସି ନେଲେ ।
ବନେ ତାଡ଼କା ଶମନ ଭୁବନେ ପେଷିଲେ ହେ ।
ସୁବାହୁ ସୁବାହୁତେଳେ ମାର ମାରିଚନ୍ତି ।
ଅକାଶରେ ଶ-ର ଉଡ଼ାଇଲେ ଯେ ପଣଙ୍କୁ ଯେ ।
ପଥରେ ପଥରେ ନାରୀ କର କଲେ ମୋଦ ।
ଦାସବତ୍ସଳ ଦାସରେ ଧୂଆଇଲେ ପଦ ଯେ ।
ଖଣ୍ଡପରଶୁକୋଦଣ୍ଡ ବେନି ଖଣ୍ଡ କରି ।
ସୀତାବିବାହ କଲାହ ନୃପଦର୍ପ ହରି ଯେ ।
ବଲ୍ଲଭ ଭୃଗୁପତିଙ୍କୁ ଗୁଳ ଭେଦିଲେ ।
ଅଭିଷେକ କରିବା ମନତା ପିତା କଲେ ଯେ ।
ମନ୍ଥରାମନ୍ତ୍ରେନେ କାନ୍ତାନୁଜ ସେନ ସଙ୍ଗେ ।
ବଢନ୍ତି ଚକ୍ରକୂଟରେ ବନ୍ଧୁଦଲେ ରଙ୍ଗେ ଯେ ।
ବନ୍ଦ କଲେ ଶଙ୍କସୁତଙ୍କ ନେଶବଳ ।
ଭରତ ପ୍ରବୋଧ ସୁନ୍ଦରୀଙ୍କେ ଶବ ତେଜ ଯେ ।
ଶରସ୍ତମ୍ଭେ ବନସ୍ତମ୍ଭେ ବଧ ବସ୍ତ୍ରଲେ ।
ଅମଳାନବସ୍ତ୍ର କୁନ୍ତଳସ୍ତୁତି ପାଇଲେ ଯେ ।

ଦଣ୍ଡକାରଣ୍ୟକୁ ମଣ୍ଡି ସୂର୍ପଣଖା ଦଣ୍ଡି ।
ଖର ଖର ଦୂଷଣ ତ୍ରିଶିର ଶିର ଖଣ୍ଡି ଯେ ।
ହେମସାରଙ୍ଗରଙ୍ଗରେ ଲଙ୍କା ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ସୀତା ସୀତାଂଶୁମଣୀକି ଉତ୍କଳକୁ ହରି ଯେ ।
ଫଳଦାନେ ମୋକ୍ଷଫଳ ଲଭିଲା ଶବରୀ ।
କ୍ଷୀରପାନେ ବରବରଜର ବାଞ୍ଛା ପୂରି ଯେ ।
କାମ କାମନାକୁ ମୂକ ଚିତ୍ତେ କମ୍ପାଇଲେ ।
ପମ୍ପାସରରେ କୋକଶୋକକାରକ ହୋଇଲେ ଯେ ।
ମିତ୍ରବଂଶୀ ମିତ୍ର କରି ମିତ୍ରସୁତସଙ୍ଗେ ।
ଭେଦ ଶାଳ ଦୁନ୍ଦୁଭିଅସ୍ଥି କ୍ଷେପନେ ରଙ୍ଗେ ଯେ ।
ଶାଖାମୃଗରାଜ ମୃଗରାଜକୋଟିବଳ ।
ରେ ଶରଭରେ କଲେ ବନାଶ ଚପଳ ଯେ ।
ମାଲ୍ୟବନ୍ତ ଧରଣୀଧରରେ ପୁର ରତ ।
ରଘୁବୀର ବରହେ ବରଷାକାଳ ବଞ୍ଚି ଯେ ।
କକୁତ୍ସ୍ଥକୁ ମୁକୁଟ ସେ ଗିରିକୂଟେ ଦେଇ ।
ଲଭି ବଲ୍ଲଭୀ ଉଦନ୍ତ ଦୂତ ପଠାଇଲି ଯେ ।
ଜଳେ ସେତୁ କଲେ ଗିରେ ନଳେ ଦେଇ ଯତ ।
ଲଙ୍କା ବେଢ଼ି ଶଙ୍କା କରାଇଲେ ଦୈତ୍ୟବଂଶ ଯେ ।
ବିଷଧରପାଶଶ୍ୱାସ ନାଶ କଲା ବିଷ ।
ଅନକନୀ ଅନେକ ହୋଇଲେ ରଣେ ନାଶ ଯେ ।
ଘଣ୍ଟାକର୍ଣ୍ଣ ସଟଢ୍ୟାଗ ଅତିକାୟ କ୍ଷୟ ।
ପୁରୁହୂତଜିତ ହତ ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତ୍ର ଉଦୟ ଯେ ।
ହନୁମାନ ଗନ୍ଧମାଦନ ଗମନ ଲୀନା ।
ଭରତ ଉଦନ୍ତ ପ୍ରାପ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଜୀଇଲା ଯେ ।
ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର କରେଇନ୍ଦ୍ର ଶରେନ୍ଦର୍ପ ନେଇ ।
ଲଙ୍କାପତି-ଅଙ୍କେ ଯଷ୍ଟୀ ଭିତରେ ପୂରାଇ ଯେ ।
ଅଭ୍ରଷଣ କଣ୍ଟିସଙ୍ଗେ ଅଭିଷେକ କରି ।
ବଇଦେହୀ ଦହି ଅନଳରେ ହେମ ପରି ଯେ ।
ପୁଷ୍ପକରେ ପୁଷ୍କରେ ସବଳେ କଲେ ଗତି ।
ଯୋଦ୍ଧା ବୀର ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ହୋଇଲେ ନୃପତି ଯେ ।
ଦେଖାଉଁ ଦେଖାଉଁ ରାମାୟଣ ମହୋତ୍ସବ ।
ଚନ୍ଦ୍ରବଦନୀକି ଦେଖାଇଲା ଅନ୍ୟଭାବ ଯେ ।
କର୍ଣ୍ଣାଟରାଜନନ୍ଦନ ରାମ ଅଗେ ରଚି ।
କଣ୍ଡମୂଳ ଅଗେ କଣ୍ଠେକୁ ଯଥା ଶୋଭି ଯେ ।

କୁମାରୀଙ୍କ ଶୁଣୁଛୁ ଏମନ୍ତ ଜଣାଉଛୁ ।
ଆନ ବରେ ମୋର ପ୍ରୟୋଜନ ନାହି କହୁ ଯେ ।
ହେ ରାମ ଶ୍ୟାମ ସୁନ୍ଦର ଅଛୁ ବର କରି ।
ସୁଗ୍ରୀବଙ୍କୁ ତାରା ବଶ୍ୟଷଣେ ମନୋହରୀ ଯେ ।
ଲାବଣ୍ୟବତୀ ସୁବଦନୀଶିରୋମଣି ମୋର ।
ମନୋହାରୀ ହୋଇବ ଏମନ୍ତ କୃପା କର ହେ ।
ସେ ନବନୀ ବିନା ଆନେ ନ ରସେ ମୋ ମନ ।
ଦହନ କରୁଛୁ ମୋତେ ମଦନଦହନ ହେ ।
ପ୍ରଭୁ ତୁମ୍ଭେ ବିରହବେଦନା ଅନୁଭବୀ ।
ନ ସେନଲେ ଅଉ କାହା ଆଗେ ଜଣାଇବ ଯେ ।
କରୁଣାଲୋକନେ ରାମ ଅମୃ ବାଣୀ ଭଷି ।
ଦେଖି ଶୁଣି ଏମନ୍ତ ସେ ନମ୍ରସୁବାସୀ ଯେ ।
ଅଳୀକ ଦେଖାଇ ଦେଲ ଅଙ୍ଗୁଳ ଦେଖାଇ ।
ସ୍ୱପନସମ୍ଭବ ସତ ପୁରୁଷ ମା ଏହି ଯେ ।
ସଖୀ ବୋଇଲେ ସୁନ୍ଦରଶ୍ଳକ୍ଷ୍ଣ-ପୁରନ୍ଦର ।
ଏଥର ଆଇଲେ ଯାଣେ ଏ ଉପାୟ କର ଯେ ।
ଭବତଙ୍କୁ ବଶ୍ୟର ନ କର କମ୍ବୁକଣ୍ଠୀ ।
ବେଣ୍ଟ ଦେବୁ ଅଞ୍ଚଳେ ଅଞ୍ଚଳେ ଦୃଢ଼ ଗଣ୍ଠି ଯେ ।
ଯେଉଁ ରତ ରସ ବଶ କରଇ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ।
ଅନ୍ଧକ କଉବା ପୁରୁଷ ଭ୍ରମରଙ୍କୁ ଗୋ ।
ସଜନୀଏ ମଧୁର ବଚନେ କହୁଁ କହୁଁ ।
ଜଗତ ପ୍ରବେଶ ସେ କୁମାର ସ୍ୱହୁଁ ସ୍ୱହୁଁ ଯେ ।
କୁମାରୀ ବଶ୍ୟରେ ସ୍ୱପ୍ନ ସଙ୍ଗ ଦନ ନଣୀ ।
ସେହି ଶୁଣଲଗ୍ନ ସେନ ବାହୁଡ଼ି କ ଅସି ଯେ ।
ଏମନ୍ତେ ସେ ରସିକ ପ୍ରକାଶେ ବଚନଙ୍କୁ ।
କହିଲୁ ଧନ ଜୀବନ ମନ ଲୋଚନଙ୍କୁ ଗୋ ।
ମଧୁ ବିନା ମଧୁପର ଆନ ଗତ ନାହିଁ ।
ବଧୁ ବିନା ଆନେ କ କୁମୁଦ ପ୍ରକାଶଇ ଗୋ ।
ବନ୍ଧୁ ବିନା ଆନ ଗତ ନାହିଁ ମୋ ଜଗତେ ।
ଆନଙ୍କୁ ନ ବର ଏବା ବଇକୁ ଭୁ ମୋତେ ଗୋ ।
ଏତେକ ମାତୃଣି ମୋ ଭେଟସୋବରନାଙ୍କୁ ।
ସେ କୁମର କରୁଁ ଏ ବନୟ ରତନଙ୍କୁ ଜଯ ।
ସଖୀ ବୋଲେ ଅମୃ ସଖୀ ସତ୍ୟଭ ଜନନୀ ।
କରଣ ସେ କରୁଛୁ ମୁକ୍ତାମାଳ ସେନ ଯେ ।

କୋଟିକଳ୍ପେ ଏ କଥା ହୋଇଛି କଳି ଅନ ।
ପନ ଦେଇ ଗଙ୍ଗାଜଳେ ସ୍ୱତକର ମନ ଯେ ।
ତୁମ୍ଭେ ପୁତ୍ରପେ ସମ୍ଭବେ ଚନ୍ଦ୍ରମା ପ୍ରକାଶ ।
ଦାସ୍ୟପଦ ହୋଇଲେ କୁମୁଦେ ଲୋଗନର ଯେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀକି ରଖିଛୁ ସଖୀ ଅଳ୍ପ ଲାଜ ।
ମନେ କରେ ଗଳାରେ ଦେବାଇ ଦେବ ଭୁଜ ଯେ ।
ଜାଣି ତାହା ସନ୍ତତଶ୍ରୀ ଅନ୍ତର ହେବାକୁ ।
କୃତ୍ତିକକୁଳଜ ହର ନେଲା ସେ ମାତ୍ରାକୁ ଯେ ।
କୁମାର କୁମାରୀ ଶୀତ ଅନଳକୁ ନ ଦଶି ।
ସମାପ୍ତଣ ତଉଦ୍ଧେ ସମସ୍ତେ ହେବେ ତୋଷୀ ଯେ ।
ପଟ ହାଟକ କଟକ ଯୋଟକ ରତନ ।
ହାଟ ବାଟ ଭୂରି ଶାଢ଼ୀ ବାସ କଲେ ଦାନ ଯେ ।
ଯେତେ ଲୋକ ଦେଖୁଥିଲେ ଦେଲେ ଯଜ୍ଞ ଭୂରି ।
ସନ୍ତୁଷ୍ଟପେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ମନୋରଥ ତାର ଯେ ।
କ୍ୟାକୁଳେ ଅନଳେ ଦଗ୍ଧ କୁଟିଳକଟାକ୍ଷ ।
ଶତ୍ରୁମିତ୍ର ଦେଲା ପ୍ରାୟ ମୋହ କଲା ରକ୍ଷା ହେ ।
କେତେବେଳେ ଏମନ୍ତ ରହିଲା ଭୁବନମୟୀ ।
ଜନନୀ ହକର କେତେ ଦଣ୍ଡକୁ ବଞ୍ଚାଇ ଯେ ।
ଏଭଳକୁ ଶଙ୍କା ଉପୁଜାଇ ଦେଲେ ଆଗି ।
ସୁପଦ କଥା ପ୍ରକଟ ହେଲା ନବବାଳ ଗୋ ।
ଭୁ ରାଜକୁମାରୀ ତୋତେ ହେବ ବଡ଼ ଲାଜ ।
ସଉବ ଆମ୍ଭ ମହତ୍ତ୍ୱ ନ ପାଇବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଗୋ ।
ହଳାହଳ ପାନେ ପ୍ରାଣରକ୍ଷା ବାଞ୍ଛା କରୁ ।
ସନ୍ନିପାତକୁ ସେହୁତ ହୁଏ ସିନା ଗୁରୁ ଗୋ ।
ତେଜ ବେଗ ଜନମିଲେ ଅଉ ରକ୍ଷା କାହିଁ ।
ଚତୁରୀର ଏତେକ ବଚନ ନେଉ ନାହିଁ ଗୋ ।
ଏହି ବଡ଼ ଭୟ ତା କରୁଛ ହୋଇବାର ।
ପଳାଇଲା ପ୍ରାଣକୁ ରଖିବା ବଳେ ଧର ଯେ ।
ନଟ ଯାଇ କେତେବେଳେ କର୍ଣ୍ଣାଟେ ପ୍ରବେଶ ।
କୁମାରକୁ କହିଲା ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ କନ୍ୟା କଣ ଯେ ।
ନାମ ଦେଶ ପଚାରିଲେ ତାହା ପ୍ରକାଶିଲା ।
କୁମାର କର୍ଣ୍ଣରେ ମୋର ସୁହୃଦ ବସିଲା ଯେ ।
ଅପରଜୀତ୍ର ପାଉନ୍ତ୍ର ଅଯୋଧ୍ୟା ନରେନ୍ଦ୍ର ।
ଭାବ ଛଳ ଶେଷ କଲା ରଙ୍ଗ ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଯେ ।

ଊନବିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—କଳଡା

ଏହିଁ ମଣିଦେବ ହସ୍ତରେ ପତ୍ରିକା ବହି ପୁଲକିତ ଗାତ୍ରକୁ ।
କରି ନଉଛଳ ବେନି ନେତ୍ରକୁ ।
ଚଞ୍ଚଲେକ୍ଷଣୀ ଅଞ୍ଚଳେ ଭିଡ଼ି କରି ପାଏତା କଲା ପତ୍ରକୁ ସେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଯେସନ ଶିରେ ଲଗାଇଲା ସାଦରେ । ଶଶୀ କରଗତ ଚକ୍ର ଛଳରେ ।
ମୁଦରେ କୁମୁଦହାସକୁ ପ୍ରକାଶି ମୁଦ ଭାଙ୍ଗିଲା କି ତରେ ସେ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଯୋଷିଲା ଏମନ୍ତ ଦେଖିଲା ଅଲକ୍ତେ ଲେଖିଲା ଅକ୍ଷରପଙ୍କ୍ତିକ ।
କେଉଁ ପ୍ରଟେ ରଙ୍ଗ କଲା ମୋହକ ।
ବଢ଼ିଲା ଆନନ୍ଦସାଗର ପଢ଼ିଲା ରସଗର୍ଭିଭାରତୀକ ସେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଅଛି ସଉନ୍ଦର୍ଯ୍ୟବନ୍ତୀ ମୁନିଧୈର୍ଯ୍ୟକମ୍ପାକାରି ଶମ୍ପାଗଉର ।
ମଣ୍ଡି ମହିଳାର ଚମ୍ପାଚଉର ।
ଯାହା ସୁଷମା ସମାନ ନୋହି ହରଅଙ୍ଗେ ଲୁଚିଲା ଗଉରୀ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଯେଣୁ ପରମାନନ୍ଦସୁଦାୟୀ । ବାପ୍ତି ମଣ୍ଡିତ ସ୍ନେହ ସୁଧାମୟୀ ।
ଶୋଭିବିକି ଜାତ ରମ୍ଭା କି ଚନ୍ଦ୍ରମାଛନ୍ଦୁ ନାହିଁ ଏ ସଂଶୟୀ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଶୋଭା ପ୍ରଶଂସାରେ ସଂସାରେ ଜଣେ ଭି ନାହିଁ ତୋ ରୂପ ସମସରି ।
ଉପମା ଏ ରହିଲେ ଅପସରି ।
ବରବର୍ଣ୍ଣିନୀ ବର୍ଣ୍ଣିନା ମୁଁ ନ କଲି ଏହି କଥାକୁ ବିଚାରି ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
କବିଗଣେଶ ଗଣେଶ ହୋଇବ । ଶେଷବଦନକୁ ପୁଣି ବହିବ ।
ବିଧାତା ଆୟୁଷ ପାଇଲେ ତୋ ଶୋଭା ଲେଶ ଶେଷ ବା କହିବ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ସୁରନଗରୀନାଗରୀଶିରଭୂଷା ଯୋଷାରତନ ରସାଳସି ।
କେତେ ବାର ଗଙ୍ଗାରେ ଥିଲି ଝାସି ।
ଶିର ଦେଇଣ ଶିଶିରକରଶିର ମନାଇବି ପୁଣ୍ୟ ବଶିରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ହେଲି ଜଣାଣ ଦେବା ଯୋଗ୍ୟ ମୁହିଁ । ଏ ପୁଣ୍ୟକୁ କି ଏଡ଼େ ଭାଗ୍ୟ ହୋଇ ।
ପ୍ରଭୁ ସେବକଙ୍କୁ ବଢ଼ କରେ ତୋର ଅନୁଗ୍ରହ ଫଳ ଏହି ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ରଙ୍ଗସ୍ଥଳୀବଚରଣରେ ଶରଣ ପଶିଲି ଏ ଯେନ ଭରସା ।
ଗଜ ନୋହି ରେ ତୋ ଗତିସଦୃଶା ।
ଶରଣେ କାରଣ କଲୁ ଅଙ୍ଗୀକାର ବାରଣଗତି ପ୍ରଶଂସା ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଆଶା କେବେହେଁ ନୋହିବ ଛେଦିତ । ଶ୍ରବଣରେ ହୋଇଲଣି ମୋହିତ ।
ରସଉଦୟା ସୁହୃଦୟା ଦୟାକୁ ନାମ ଜଗତେ ବଦତ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ମନ ମୀନ ହୃଦହ୍ରଦରେ ଥିଲା କଟାକ୍ଷ ବଡ଼ଶୀ ପକାଇ ।
ତୋର ମୁଖ ମନୋରମ ମନ୍ଦିରେ । ମୋର ନୟନେ ରହିଲେ ବନ୍ଦିରେ ।
ବନ୍ଦୀ ହୋଇଲେ ତ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ମୁଖ କଥନ ନୋହେ ବନ୍ଦିରେ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।

ବିରହ ଅନଳ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ଅତି ମୋତେ କରିବ ବୋଲି ଦାହ ।
କର୍ପା ନ ଦହେ ଯେସନେ ମୁଁ ସନେହ ।
ତୋ ପ୍ରେମନୀର ହୃଦୟରେ ପୂରିଣ ଯେଣୁ କରକର ଦେହ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଜୀବ ନେବ କାମ ଅଛି କଷ୍ଟାଇ । ଯତ୍ନ କରି ରଖିଛି ଏହା ଜାଣି ।
ଭଜିଗଲେ ପଞ୍ଚ ତଳ ସିବ ସିନା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ନେହବାରି ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଅବଧାନେ ଅଛି ଦେବାରେ ଦେବନା ଭୋଗ ଦାରିଦ୍ର୍ୟରେ ବନ୍ଧନ ।
ହୋଇବାକୁ ଉତ୍ତରମ୍ୟରେ ସ୍ନେହ । ମୋକ୍ଷପଦ ଗୀତାରେ ଅଛି ରହି ।
ଅଭ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ହୋଇ ତୋତେ କେ ଅଛି କେବଳ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଭୁଜ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଗୁଣସମ୍ପଦ ସଂଗ୍ରହଙ୍କୁ ସାଗର ବିଗ୍ରହ ନିଶ୍ଚୟ ତୋହର ।
ସତେ ରସରତନର ଆକର ।
ତହିଁ ମହାଶୀଯୋଗ ଏବେ ପଡିଛି ମନ୍ଥନେ କୃତାର୍ଥ କର ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଯେନେ କୁଳଶୀ ଚନ୍ଦନେ ଅହି ଥିଲେ ଭୟରୁ ଶୀତଳ ପବନ ।
ତହିଁ ସେସନେହ ଛଡ଼ାଇ କ ଯେନ ।
କର୍ମକୁ ସ୍ପୃହିଁ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ହେଲେ ତୋତେ ଛଡ଼ି ନ ପାରିବ ଧନ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
କାମ କରୁ ପଛେ କରେ ଅଶୁଭ । ଗନ୍ତ୍ର ପ୍ରାପ୍ୟେ ମୋର ଆଶା ଆରମ୍ଭ ।
ହର ଅବ ଦେବେ ବିରୋଧୀ ହୋଇଲେ ଲଭିଲିଙ୍କ ସୁଧାଲୋଭ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ହୃଦକେଦାରରେ ଅନୁରାଗବୀଜ ଅତି ଯତ୍ନ କରି ବୁଣିଛି ।
ଭଲକାଳ ହେଲା ଯହୁଁ ଜାଣିଛି ।
କ୍ରମେ ସେ ଅଙ୍କୁର ଘନରସ ବୃଷ୍ଟି ବିହୀନେ ଦୁଃଖୀ ହୋଇଛି ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ନ କରିବ କି କରିବ ବରଷା । ପଚ୍ଛେ ତୁ ଯେ ମହାଜ୍ୟୋତିଷ ଯୋଷା ।
ନାସିକାମୋତି ବୃହସ୍ପତି ଚଳନଯୋଗକୁ ଦେଖିଛି ଆଶା ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଅଛି ଯେଉଁ ଜୀବ ବାଣାନଣାବାଣୀ କଣା ଅଙ୍ଗଦେଶେ ତୋହର ।
କେତେ କରସା ସନ୍ତାପ ବ୍ୟାଧିର ।
ଶମନପାଶେ ଉତ୍ପନ୍ନ ପଣେ ଧରି ନେବାପାଇଁ ତତପର ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
କଲ ଗୋଚର ମୋର ଦୋଷ ନାହିଁ । ହେବ କାହାକୁ ଏ ଅଯଶ ସହି ।
ତୋତେ ଏମନ୍ତ ବୋଲିବା ଅଧିକାର ମୁଁ ପୁଣି ପାଇଲି କାହିଁ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ନବବନିତା ଅପୂର୍ବ ପୁଷ୍ପଲତା ପ୍ରକାଶ ସୋଲକାଳ ଫଳ ।
ଜଳପୁଷ୍ପ କୁନ୍ଦ ସ୍ୱର କମଳ ।
କୁମୁଦ ବଧୂଲି ପାଟଳୀ ନଆଳୀ ଚମ୍ପା ଶିରୀଷ ଉତ୍ପଳ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଷଣ କୁସୁମ ଅଶୋକ ମନ୍ଦାର । ହେମିଗୁଣ ମୁଁ ଭ୍ରମରେ ଅଧୁର ।
କେତକୀବରଣୀ ନାମ ଅଙ୍ଗୀକାର କଲେ ସର୍ବ ନଷ୍ଟ ମୋର ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଅନଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁବା ଇଚ୍ଛା କରି ତୋରେ ବଳି ନ ପାରୁଥିବ ବାଣ ।
ଶୋଭା ଅନାଇ କ୍ଷୀଣ ହେବ ଗୁଣ ।

ମୁଁ କି ଉପାୟେ ତୋ ଦରଶନ ପାଏ ଜୀଇବ କହିବୁ ପୁଣ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ବଞ୍ଚିଥିଲେ ଅଛି ଏତେ କାରଣ । ଲକ୍ଷ୍ୟ ଲେଖିବ ଧରି ତୋ ଚରଣ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ଗ୍ରହିଁ ଭ୍ରୁ ଯେ ପ୍ରଶଂସା କରିବୁ ସେ ବାଣୀ ହେବ ଶ୍ରବଣ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଗଣ୍ଡକୁ ଶୋଭା ହେବା ଭଳି କୁସୁମ ଗୁନ୍ଥି ଦେଉଥିବ ସୁଗନ୍ଧି ।
ଶିବସ୍କନ୍ଧ କରିବ ସବୁ ଗନ୍ଧି ।
ଅଗ କି ମାଗିବ ସେବା ଜାଣି କୃପା କରୁମିନା କୃପାପାଳି ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଇଚ୍ଛା ମନ ଉଦରେ ଦେହ ରହୁ । ଏ ନୋହିଲେ ବିଧାତା ପକ୍ଷ ହେଉ ।
ଯାହିଁ ତୋ ପାଶେ ମୋ ସେବା ଦେଖାଇବା ଯୋଗ ବେଗ ହୋଇ ହେଉ ରେ ।
ସୁନ୍ଦରୀ ।
କ୍ଷିତ ଥିଲେ ନରପତି ଶୋଭାପାଇ ଗତ ଥିଲେ ଚନ୍ଦ୍ର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।
ପଦ୍ମ ଥିଲେ ସତଗବର ମସ୍ତକ ।
ଯେଣ ସେହିମତ ସୁବର୍ଣ୍ଣକନକରେ ଥିବା ସୁବାର ମଙ୍ଗଳ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଲଭ ନାହିଁ ଯେ ବନ୍ଧୁଲିସୁରସ । ମହାସମ୍ପତ୍ତି ଥାଇ ହେବ କସ ।
ନୟନ ନ ଥାଇ ଦେବ ଦରଶନେ ଗଲା ପ୍ରାପ୍ତ ଉପହାସ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଯେଣ ରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣପରଶ-ପରଶୁ ପୁରୁଷ ଲୋହ କରେ ହେମ ।
ଭଙ୍ଗୀବଚନ ହରମଧାମ ସମ ।
ହୃଦୟସ୍ଥଳ ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତ ମଣିର ଦ୍ରବୀଭୂତକୁ ସେ କ୍ଷମ ରେ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଏହା ଶୁଣିଛି ରସିକବଦନ । ଅନୁଭବ ନାହିଁ ମୋର ଏମାନ ।
କି କରି ଜାଣିବ କଉଳତନ୍ତ୍ରଗତ କହିବୁ ଏ ଅବଧାନ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଶିରଫୁଲ ଗନ୍ଧା କେତେକାଳ ଶୋଭା କି ଶୀତଳକାନ୍ତି ଚନ୍ଦନ ।
ଏ ବଚନ କି ତୋଠାରେ ବନ୍ଦନ ।
କି ବୋଲି ବୋଲିବ ମଣାଶ୍ରମଣକ ପର୍ଯ୍ୟ ଭ୍ରମୁଛି ମନ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ବନ୍ଧୁଧନ ତୋତେ ରେ ପ୍ରେମଶୀଳା । ବୋଲିବ କି ନାହିଁ ଚତୁ ରସିଲା ।
ଗଲେ ପ୍ରାଣ ରହି ବନ୍ଧୁ ଧନ ଦୁର ଥିଲେ ଅଛି ଏ ଶୁଣିଲା ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଅବଦାଉତ୍ର ମୁଁ ବହିବନଣିକ କରୁଛି ଉପାୟ ବଳରେ ।
ଭଲ ମନ୍ଦ ଅଛି କି କପାଳରେ ।
ଦଇବ ଯେ ଭୁଲି ସେ ତୋତେ ଶୋଚରେ ନଯ୍ୟାରେ ଲଗା କଲରେ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ
ମାର ଦସ୍ୟୁର ଯେନ ଦର ଅଛି । ପ୍ରାଣଧନ ଲୁଟିବାକୁ ଲଗିଛି ।
ଅଷ୍ଟଦାରିକ୍ୟ ଅଣଗୁସ ପବନ କ୍ଷଣ ଭୁମେ ପକାଉଛି ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ନେତ୍ରେ କଣ୍ଠିକୁ ଆକ୍ଷେପ କରି କରି ଶ୍ରିତଧେ କରନ୍ତୁ ବନ୍ଦନ ।
ହାସେ ହରଚନ୍ଦ୍ର ଦର୍ପ ଦଳନ ।
ଜୀମୂତବାହନପଦ ଦରଶନ ଭଜନେ କରଅଛୁ ଦାନ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଦେଖି ଭେଟାଇଲା ବଣାର୍ଦ୍ଧେ ପର୍ଯ୍ୟଙ୍କେ କରଥିଲୁ ବାଲା ଶୟନ ।
ହା ହା କି ଶୋଭା ଦେଖିଲା ନୟନ ।

ସେହି ଦୂତିକେ କୋଟି କୋଟି ମଣିବାସମ୍ପତ୍ତି କରନ୍ତୁ ଦାନ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଯେବେ ତାର ହୁଅନ୍ତା ସେ ମୁହୂର୍ତ୍ତ । ସୁଧା ବୃନ୍ଦେ ହୋଇଥାନ୍ତି ସାମନ୍ତ ।
ଘାରୁ ଉଦ୍ଧାରୁ କୁରିଁ ଝୁଲାଇ ଦେବାର ନୋହେ ଇତର ସୁକୃତ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ନିଦ୍ରା ବନାଣ ଅଳସଭର ଯେବେ କଷାଇତ ନେତ୍ର ଶ୍ରୁତି ।
ମୋତେ ବନ୍ଧେ ଅନାଇଲୁ କି କରୁ ।
ଅନୁରାଗଜଳେ ବୁଡ଼ାଇ କମଳ ବେଗେ ଢାଳଦେଲା ପତ୍ର ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଲାଜବଶରୁ ରସିକା ସିହାଣି । ଶୁହିଁ ନ ଶୁହିଁଲା କଲୁ ରାହାଣୀ ।
ଉଡ଼ି ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ମଣ୍ଡଳୁଁ ମନ୍ଦରେ ବସିଲା ପରାଚୟେ ପୁଣି ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ବନସ୍ତରେ ମୋ ଲସ୍ତ ଦେଇ ଉଦସ୍ତ କଲୁ ଯେ କରୁଣା କଳ୍ପିତ ।
ପ୍ରାଣ ରଖିଲା ସେ ସୁଧା ସମ୍ପୃତ ।
ମାଣିକ୍ୟ କୁହରେ ହୀରା ଝଟକିଲା ପରା ସ୍ମିତହାସ ଜାତ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ମୋର କଲ୍ୟାଣେ ଖଣ୍ଡତପ ଥିଲା । ସେହି ସମୟେ କଶି ନାଶ ହେଲା ।
ବଢ଼ିବାରୁ ମହାସନ୍ତାପ ନୟନ ମନେ ଆନ ନ ରୁଚିଲା ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଚତୁର୍ଭୁଜ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଶ୍ରୁଭରା କର ଯେ ଯେତେ ବାଣୀ କହି ଯୁଗତେ ।
ସେ କି ସମ ହେବ ନାହିଁ ଜଗତେ ।
କର ଯୋଡ଼ି ମୁଁ ଜଣାଉଛି ସନ୍ଦେଶ ଦୋଷ ନ ଧରିବୁ ଚତୁରେ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ସବୁ ସଖିଙ୍କି ସଙ୍ଗୋଳା ମୋହର । ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗତେ ଜଣେ ମୋତେ କର ।
ମନ ମନାଇଁ ଅବକାଶ ଅନାଇ ଯେନାଇଁ କହି ଗମ୍ଭୀର ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ବେଗେ ଦୂତକୁ ମେଲାଣି ଦେଇ ଦେବ ଶ୍ରୀହସ୍ତସମ୍ଭ୍ରମ ଲେଖକୁ ।
ପାଇ ପାଇ ମୁଁ ଅଲେଖ ସୁଖକୁ ।
କ୍ଷଣ ହେଲେ ଅଶାଦଣ୍ଡ ଅବଲମ୍ବନ କରି ପଡ଼ିଡ଼ି ଦୁଃଖକୁ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ସିବ ଜୀବତେ ପ୍ରଭୁର ଛାମୁକୁ । ବ୍ୟଥା କହି ଦଣ୍ଡାଇବ କାମକୁ ।
ଏତକ କାମନା ଏ ବନା ନଗାନା ମିଳୁଛି ଯାହା କର୍ମକୁ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ବଳଥାଇ ଯେ କିବଳୀଶୋଭିମାକ କହିବାକୁ ଅଛି ଅନ୍ତର ।
ପ୍ରୀତି ବରେଣ୍ୟ ଯେତେ ସନ୍ନତସ୍ତି ।
ଦଇବେ ହୋଇବେ ପ୍ରବୋଧ କରିବୁ ତାହାଙ୍କର କର ଧରି ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ପର ଉପକାର ଯଶ ଥୋଇଲେ । ଦେଖ ମହାଦେବ ବିଷ ଖାଇଲେ
ଦେଖ ଉତ୍ତ୍ୟପଦ ଦୁର୍ଦେଂଧର ହର ଭବଭାସ୍ମ ବୋଲାଇଲେ ରେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଦେଖିଲା ଦ୍ଵିଜକୁ ସେ ମୋହକଳାପ । ମନେ ଏ କଥା କରି ସଙ୍କଳପ ।
ଏହାରତାରେ ଏ ହାର ଥିଲେ ଦେଖି ଜାଣନ୍ତି ମିନା ସନ୍ତାପ ସେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ପ୍ରତିଉତ୍ତର ପତର ଦେଇ ତାଙ୍କୁ କାତରପଣରୁ ଉଦ୍ଧର ।
କହେ ଏକାଳେ ବ୍ରହ୍ମକୃଷ୍ଣ ଗାନ ।

ଅନୁନୟ ଲେଖ ଛନ୍ଦ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ରସିକ ଉଲ୍ଲାସ କର ହେ । ସୁଜନେ ।
ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଅମ୍ବୁଜବଦନ । ବୃନ୍ଦ ସଜ୍ଜନଙ୍କର ଯେହୁ ବନ୍ଧନ ।
କହେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ବୀରବର ତାଙ୍କ ପାଦେ ଦେଇ ମନ ହେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।

ବଂଶତ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ଚିନ୍ତାଭୈରବ

ଅଣି କାଗଜକୁ ନବବାଳୀ । ଅକ୍ଷରଙ୍କୁ ନ ଲେଖିଲା କାଳୀ ।
କୁଙ୍କୁମେ ଲିଖିତ ବର୍ଣ୍ଣ କନକବର୍ଣ୍ଣ ଭାଇ ଆଳୀଙ୍କ ନାମରେ ଛନ୍ଦ ଏ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ବନ୍ଦେ ବୀରବର ଭୂପସୁତ । ଗଣେଶ୍ୱର ସମାନେ ପଣ୍ଡିତ ।
ଗୁଣରେ ନାହିଁତ ଅବନୀମଣ୍ଡଳେ ଏଣୁ କରି ଗୁରୁ ପ୍ରଶଂସିତ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ମହାମହ ମନୋହର ଧାମ । ଅମ୍ଭେ ବୋଲୁ ଅଛୁଁ ଅନୁପମ ।
ହେମ ଭୂଲେଖଙ୍କ ତୁଳନା ପର୍ଯ୍ୟେ ଯାହା ଇଚ୍ଛା ବୋଲନ୍ତୁ ସେ କାମ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ଦାତାପଣ କର୍ଣ୍ଣେ ଅଛୁଁ ଶୁଣି । ତହିଁକ ଲକ୍ଷ ଦେବାକୁ ପୁଣି ।
ଯାଚକ ମାନସ ଏରୂପେ ସନ୍ତୋଷ ଏକା ଏହାର ହେଉ ଧରଣୀ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ପଶୁ ବଧ କରିବାରେ ଅଭି । କର ଯଶକୁ ଅଛୁ ବସ୍ତାରି ।
ଦୟାଳୁ ଗୁଣତ କୁହାଇ ଜାଣିମା ତୁମ୍ଭେ କେଡ଼େ ପରଉପକାରୀ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ଯାହା ରତନ କୋଷ ସଞ୍ଚିତ । ସଦା ଅଛନ୍ତି ସମଦବତ ।
ଏହି କଥା ମାନ ବଡ଼ଙ୍କ ମଣିଲୁ ସେହି ଗୌରବ ନେଇ କ ଯତ୍ନ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ସ୍ୱପ୍ନେ ଦେଖାଦେଲେ ଯେଉଁ ଦଶା । ହୋଇଥିଲା ସେ ଦନ ସୁଦଶା ।
ଜଳ ଜଳଣ ଚନ୍ଦ୍ରବିମ୍ବ ଧରିବା ପରି ଯେହ୍ନେ କରୁଥିଲା ଆଶା ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ଏବେ ଦଇବେ ହେଲା ସେ ସତ । କେହି ନୋହିବ ପୁଣି ଲୋଭିତ ।
ଜୀବନ ସିବା ପାଇଁରେ ନ ପାଇଲେ ଏହି ବାଣୀ ହୋଇବ ବଦତ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ସାର ପଦ୍ମଶ୍ରୀକ ଶତେକୋଣ । ତାର ମେରୁ ଲଙ୍ଘିବାକୁ ଆଶ ।
ଜଳେ ସଗରସୁତ ପ୍ରାପ୍ତେ ସଜୀବେ ତାପାନଳେ ନୋହେ କ୍ଲେଶ ନାଶ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ହର ହର ସୁପ୍ରସନ୍ନ ଥିବ । ମାର ପୁରନ୍ଦର-କରୀ ହେବ ।
ଭାଗ୍ୟ ଭଗୀରଥ ହୋଇ ଯେବେ ତବ ସ୍ନେହ-ଗଙ୍ଗାଜଳେ ମଜ୍ଜାଇବ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ଜାବେ ମନ୍ତ୍ର ଅନାଇ ଯାହାକୁ । ଏକା ବର ବରିବ ଏହାକୁ ।
ତାକୁ ସେ ଏକାନ୍ତେ ରସିକ ବୋଇଲେ ବାଳା ନ ଛାଡ଼ିବ ଧ୍ୟାନକୁ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ଛଳେ ସେ ଦୟା ସଲିଳରାଶି । ନ କରିବେ ମୋତେ ଶଙ୍କ ଦାସୀ ।
ସେନାଇ କହିବା କଥା ଏ କୁହଇ ସେନ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କେମନ୍ତ ଦଶି ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ଦୂତ ସଙ୍ଗେ ଆଇଲେ ଦେଖିବ । କଥା ଯଥାର୍ଥ କେ ବା ଲେଖିବ ।
କୃଷ୍ଣକନ୍ତୀ ଆଗେ ପାଞ୍ଚେଟି ସିବାର ବସ୍ତ୍ର ସ୍ତିରୀ କରନ୍ତୁ ଦଇବ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।

ଫୁଲ୍ ଭ୍ରମର ଭୃଙ୍ଗ ଫୁଲର । ଫୁଲ୍ କରଇ କି ଅଭିସାର ।
କରି ପ୍ରତିବନ୍ଧି ମନକୁ ପେଷିଛୁ ତାହା ସଙ୍ଗେ ଏବେ ବନ୍ଦୋ କର ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ଯେବେ ନାହିଁ ଏତେ ଅନୁରାଗ । କେମନ୍ତେ ନେତ୍ରେ କର୍ପା କଲ ସ୍ନେହ ।
ତୁମ୍ଭ ପୁରତ ଅଳକାରୁ ଅଧିକ ତହିଁ ରମ୍ୟ ହେଲା କି ଏ କହ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ହୃଦବନେ ଥିଲା ମନମୃଗ । ତହିଁ ବିରହ-ଅନଳ ବେଗ ।
ପଳାଇ ତୁମ୍ଭ ଶୋଭାବନେ ପଶିଲା ତହିଁ ନାହିଁ ପରା ଏ ଉଦ୍‌ବେଗ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ପ୍ରକ୍ତୋ ବସ୍ତୁର କରିବ ମନ । ସ୍ୱରମାନହିଁ ଏହି ବିଧାନ ।
ପ୍ରକଟି କୁବୃଷ୍ଟି ତପନଙ୍କୁ ଘୋଟି ନାଶ କରଦେଇ ପଦ୍ମବନ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ପରମିତ୍ର ସେ କଳନକୁ ମାରେ । ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ମାୟ ଛଳା କରେ ।
ତୁମ୍ଭେ ବଳବନ୍ତ ଅବଳା କୋମଳା ଅମ୍ଭ ପ୍ରାଣସଜନୀ ହେଉଛିରେ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ରାମା ତୁମ୍ଭ ସ୍ନେହ ହେଲାଠାରେ । ବିରହ ଯେ ଅଙ୍ଗଭୋଗ କରେ ।
ଏ ଦଶା କାହାକୁ ହେବ ମନେ ମନେ ବସି ଭାବନା କରିବ ଥରେ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ଜାତ ପଦ୍ମିନୀ ହାସକୁ ଚାହିଁ । ଜଡ ମହା ଶ୍ୱାସ କରୁଥାଇ ।
କନ୍ଦ ସେ ହଂସାରେ ଷାନ୍ତ ହୋଇ ଏବେ ଚନ୍ଦ୍ରମାକୁ ଦେଉଛି ଦହି ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ଜାଣପର ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲମାୟା । ସବୁ ଦଗେ ଦେଖାଉଛ କାୟା ।
ମାୟା କରି ମୋହିବାକୁ ତୁମ୍ଭଠାରେ ବାଳା ହୋଇ ନାହିଁ କି ବନସ୍ତ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
କେତେ କୁସୁମ ଜଗତେ ନାହିଁ । ରବିକର ନ ପାରଇ ସହି ।
ଭଲେ ସେଫାଳିକା ଏ ନବମାଳିକା ତଥା ବେଦନା ସହି କୁହଇ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ତୁମ୍ଭ କୀର୍ତ୍ତିଚନ୍ଦ୍ରମା ଉଦିତ । କୁଳ-କୁମୁଦ କୁଳ ମୋଦିତ ।
ତାତ ସିନ୍ଧୁ ମାତ ଚକୋର ଉଲ୍ଲାସି ନୀତେ ପଣ୍ଡିତ କଲ ଜଗତ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ନୃପସୁତ-ତାରାମଧ୍ୟେ ଶୋହି । ପର ଦସ୍ତୁଲକୁ ଭୟ ଦେଇ ।
ଅମ୍ଭ ସଜନୀ ରଜନୀଠାରୁ କାମତମ ନ ଖଣ୍ଡିଲ କାହିଁ ପାଇଁ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ଭାନୁ ଭଜିଲେ ମିହିରମଣି । ଯଥା ଅଗ୍ନି ଜାତ କରେ ପୁଣି ।
ତୁମ୍ଭ ବିରହବଶରେ ମହାବ୍ୟଥା ତଥା ପାଉଅଛି ରମଣୀମଣି ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ଅମ୍ଭସଖୀ ଅଟି ସ୍ନେହାଧୀନ । ଛାଡ଼ିବ କି ହେଲେ ହୀନମାନ ।
ଅନଳେ ଦହିଲେ ସୁବାସକୁ କିଛି କେବେ ଛାଡ଼ଇ ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦନ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ମନେ କରିଅଛି ପଙ୍କଜାକ୍ଷୀ । ମଲା ପୀଡ଼ରେ କପୋତ ପକ୍ଷୀ ।
ଧନ୍ୟ ଶରବତ ସେଭୁରୂପେ ରହିବ ଅଗ ସ୍ନେହରେ ତାହାକୁ ଲେଖି ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ମହାଶଙ୍କା ହୋଏ ଏହା ଭାବି । ଗାଉପଣେ କର୍ତ୍ତିକ୍କିନ୍ନ କବି ।
ଅତି କଠିନ ଉରସ୍ଥଳେ ବାନ୍ଧିଲେ ସବୁରୂପେ ହୃତ ହୁଏ ପବ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ନାସ୍ତି ବୋଧ ଏହା ଶୁଣିକରି । ହୋଇଥିବ ନାରିକେଳ ପରି ।
ଦୟାଶୀଳ-ନାମ ନୋହିଲେ କାହିଁକି ହୃଦେ ଅଛି ସନରସ ପୂରି ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ଚନ୍ଦ୍ରମାର ଅଣ୍ଣନାକୁମାର । ଏମାନେ ଯେ ପରମ ସୁନ୍ଦର ।
ଏ ମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇ କ୍ଷିତିରେ ଉଦୟକୁ ବୋଲି ପ୍ରଶଂସା ଖ୍ୟାତ ତୁମ୍ଭର ହେ । ସୁନ୍ଦର ।

ଶୋଭା ଯହିଁ ଶିଳା ଦ୍ରୁମକୁଞ୍ଜ । କର ଉତ୍ତମ ସୁବାର ଚରୁ ।
ନୃପନନ୍ଦିନୀର ବ୍ୟାଘ୍ର ନାଶ କଲେ ଅମ୍ଭେ ଜାଣିବୁଁ ଏ କଥା ସତ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ସେହି ଗୁଣ ବର୍ଣ୍ଣାମ ମଣ୍ଡପ । କାହିଁ ସ୍ତୁତ ତାଙ୍କ ଅନୁରୂପ ।
ଆମ୍ଭ ସଖୀ ଯା ଭ୍ରମର ବୋଲାଉବ କେଉଁ ସ୍ଥାନେ କରିଥିଲା ତପ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ଆଉ ଅଧିକ ଜଣାଇ କସ । କ୍ଷମା କରିବା ଜଣାଣ ଦୋଷ ।
କର୍ମ ମୋହ ସ୍ରମ୍ଭ ପଢବନ୍ଧ ଯେଣୁ ଲେଖି ନ ପାରିଲା ଗ୍ରମାଣ୍ଡେ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ଶିବଗୌରୀ ନାମରେ ଉତ୍ସବ । ଗନେଶ୍ୱର ଦେବଠାରେ ହେବ ।
ଯେବେ କରୁଣା ଅରୁଣାଧରୀଠାରେ ଥିବ ସେଠାକୁ ବଜେ କରିବ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ପଡ଼ି ପତଙ୍ଗ ସେନେହ ଧରି । ଯଥା ଅନଳ ତାହାକୁ ଜାଗି ।
ବଜେ ନ କଲେ ଏ ପୀରତି ଜୀରତି ଖ୍ୟାତି ହୋଇବଟି ସେହପରି ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ଲେଖି ଏରୂପେ ପତ୍ରିକା ବାଳା । ମସ୍ତିନନ୍ଦନା ହସ୍ତକୁ ଦେଲା ।
ପାଠ କରି ଯେନ ରସଗର୍ଭିଣୀ ଅତି ଭୃପତ ହୋଇ ମୁଦିଲା ସେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
କୃଷ୍ଣବନ୍ଧନ ଲୁଚାରଟୀରେ । ଜଭୁ ଦେଲା ଯତନେ ଉପରେ ।
ଦୁର୍ଗା ମାଧବ ସୁମରି କୃଷ୍ଣସ୍ୱରୂ-କରେ ଦେଲା ଅତି ହରଷରେ ସେ । ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଜୀର ସହିତେ ଦ୍ୱିଜର ଆଗେ । ସଖୀମାନେ କହିଲେ ସରଗେ ।
ବେଗେ ଆଗମନ ନ କଲେ କୁମାର ଗମା ହେଲାଟି ଶମନକୋଗେ ହେ । ସୁନ୍ଦର ।
ସରୁ ଯେନଣ ଅମୂଲ୍ୟ ମୁଦ । ହୁଦ୍ ଦ୍ୱିଜ ହୋଇନଲ ପ୍ରମୋଦ ।
ମେଲାଣି ହୋଇ ସାଧୁଙ୍କୁ କହିଣ କରି ହରଙ୍କି ମଙ୍ଗଳପ୍ରଦ ହେ । ସୁଜନେ ।
ଯେନ କାନ୍ତିଶୋଭିନୀ ଉଦନ୍ତ । କାଞ୍ଚୀପୁରରେ ଗମନ ଭୁରିତ ।
ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ବୀରବର ଚରୁ ଭଙ୍ଗ ଗମ ପାଦପଦେ ରତି ହେ । ସୁଜନେ ।

ଦ୍ୱାବିଂଶ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—କାମୋଦୀ

ଦେଖି ନବକାଦକା ବକାଉକାମାଳିକା ଅଳୀ କାଉକାକାନ୍ତ ସ୍ୱର ।
ରକ୍ଷା କେମନ୍ତ କର କରିବା ମତ୍ତକରୁଗଣଙ୍କ ଏମନ୍ତ ବଚ୍ୟୁର ସେ । ସହଚରୀ ।
ଭାବେ ବଞ୍ଚିଲେ ଏ କାଳକୁ । କଥା ଥିବ କାଳକାଳକୁ ।
ଏକେତ କ୍ଷୀଣ ଦିନ ହେଲା ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ ଦିନ ନ ଲଭୁଁ ବନ୍ଧୁଭମେଳକୁ ରେ ।
ହିତ ଅଳମାନଙ୍କୁ ସତ କାମିଜନଙ୍କୁ ଅହିପରି ଅହିତ ଏହି ।
ହିତ ଲୁଣାକୁ ସାନୁମାନଙ୍କୁ ଭାନୁଙ୍କୁ ତାପକୁ ବର୍ଷୁଛନ୍ତି ମହି ରେ । ସହଚରୀ ।
ବରହାନଳ ହୃଦସ୍ଥଳେ । ଜଳେ ସେ ହିତ ନୋହେ ଜଳେ ।
ନବୁଛି ଜାତ ଜାତବେଦଙ୍କୁ ସତ ଶତହ୍ରଦା ଛଳରେ ଘନକୋଳେ ରେ ।
ଯେଉଁ ସୁନ୍ଦରୀ ଦଶବୃନ୍ଦକୁ ଗଣ୍ଡ ଧରି ଧରଣୀ ଶୟନ କରଇ ।
କଣ୍ଠେ ଜୀବନ ଦନପୂର୍ତ୍ତିନସ୍ୱନ ସନ ସନ ନିଃଶ୍ୱାସକୁ ଛାଡ଼ୁଛି ରେ । ସହଚରୀ ।

ପକାଇ ଆପଣା ଅଙ୍କର । ଛୋଡ଼ିଲେ ନ ଲାଗଇ କର ।
ଯେହୁ ଏଡ଼େ ଦୁର୍ବଳ ଝଞ୍ଜାନିଳ ପ୍ରବଳ ଉଡ଼ିଯାଇଛି ଯତ୍ନ କର ରେ ।
ଯୋଉଁ ପଟଙ୍କୁ ମାର ଚିତ୍ତେ ପଟକୁମାର ପିକତାନକୁ ଶୁଣି ଯେହି ।
ଏ ନାଦ ସହି ସହି ହୋଇ ମହାବିରହୀ ରହିବନ୍ତି ଜୀବନେ କେହି ରେ । ସହଚରି ।
ସ୍ତନତଟେ ଲେଲେ କର୍ଷି କର । ଦେବ ତା ଏ ଉପାୟ କର ।
ପୟୋଧରଙ୍କୁ ଧରି ବକ୍ଷର ପୟୋଧର ଶାସେନ୍ତି ପୁଟରବରେ ଜଳ ରେ ।
ଜଳ ପିକଙ୍କୁ ମୂକ ମକମକ ଶାମୁକ କାମୁକ ଚମକଙ୍କୁ ନଦେଇ ।
ଶମା ହେବାକୁ ଶିବା ଶିବାଗଣ ଯୋଷିବା ଶିବାଙ୍କୁ ମନାଇବା ବ୍ରତେ ରେ । ସହଚରି ।
ତୋଷି ଖଣ୍ଡପରଶୁଧର । ନନ୍ଦ ଲେପାଅ ସୁଧାପୁର ।
ଧନଙ୍କୁ ଉପର୍ଜ୍ଜିବ ଧନଙ୍କୁ କି ବର୍ଜ୍ଜିବ ଯେସ ତା ନ ପଡ଼ିବ ଶର ରେ ।
ଦେଖ କେକକଳାପ ନାଚେ ଚଟକ କଳାପ ବିପ୍ରଳାପ କରୁଚି କେତେ ।
ଏହାର କି ଲବଧ କରି ଅବଧ ବଧ ବ୍ୟାଧଙ୍କୁ କହିବା କି ହିତେ ରେ । ସହଚରି ।
ପଣ୍ଡିବାଡ଼ ଲଗୁଡ଼ ପାଶ । ଯେନ କରନ୍ତୁ ବେଗେ ନାଶ ।
କର ସ୍ୱା ପଞ୍ଚଗୋଷ୍ଠ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଅଚପଣ ଦେବାଙ୍କୁ ଦେବାକୁ ମନାସ ରେ ।
କୁହ ଏଥିଁ ଉଦାସ ଦାସ କରିବା ଦାସ ଅଣୁ ସେ ପାଶେ ପାଶେ ଥିଉ ।
ତାକେ କାଳକଣ୍ଠଙ୍କ ବରହୁଣୀକଣ୍ଠକ ଯାଉ ତା ଉତପାତ ସଭ ରେ । ସହଚରି ।
ଉପାଡ଼ିବା ପୁଷ୍ପଲତାଙ୍କୁ । ଭ୍ରମନା ନ କରନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ।
ସୁମନା ରେ ସୁମନାଲୋଭୀ ଭୃଙ୍ଗ ସୁମନା ହୋଇ ଚାପିବେ ସୁମନାଙ୍କୁ ରେ ।
ମସ୍ତଳ ମାନସଙ୍କୁ ଯାଉଛି ମାନସଙ୍କୁ ଏ କଥା କେବେ ନ ଅଣିବ ।
ଯାର ନାହିଁ ଜୀବେଶ ତାର ଜୀବ ଜୀବେଶ ଦେଶରେ ପ୍ରବେଶ କରିବ ରେ । ସହଚରି ।
ପକ୍ଷ ପକ୍ଷକୁ ଉଡ଼ି ଯାଇ । ଛଡ଼ିଦେବା ଉପାଡ଼ିତାହିଁ ।
ଅମ୍ଭ ନେତ୍ର-ସମ୍ପତ୍ତି ପଦ୍ମସଙ୍ଗତି-ଶଙ୍କ ପାଇବାପାଏ ଥାଉ ରହି ରେ ।
ଜାତ ହୋଏ ସ୍ଫୋଟକ ଯେ ଝଟକ ହାଟକତନୁରେ ଲାଗିଲେ ଚନ୍ଦନ ।
ଏ ମହୋଜ୍ଜ୍ୱଳ ଜଳ ଜ୍ୱଳନ ଜଳସ୍ଥଳ ଛୁଇଁଲେ ଜଳିବ ଦହନ ରେ । ସହଚରି ।
ଏହାଙ୍କୁ ଯତ୍ନ କରିଥିବା । ଭ୍ରମରେ ଚହରେ ନ ନେବା ।
ହତ ଉଶୀର ବାଟି କଳୀ ପରମ୍ ବାଟି ଜଳାକବାଟୀକି ନାଗିବା ରେ ।
ଏ ଦୁରନ୍ତ ଦର୍ଦ୍ଦୁର ଚେତନା କରେ ଦୁର ଉଦୁର କାହିଁ ଅନେ ପଡ଼ି ।
କରମଙ୍କୁ ଏହାର ହରହାର ଆହାର ଗରୁଡ଼ କଲ୍ପ କବା ଛୋଡ଼ି ରେ । ସହଚରି ।
ଅରଜଥିଲୁ ଏ ଉତ୍ସବ । ଗରଜ ଗରଜି ମଭବ ।
କେ ନେବ ଏ ବଚନ ହୋଇ ସିଂହ-ଶରଦ ନୀରଦ-ଦ୍ୱିରଦ ଭାଙ୍ଗିବ ରେ ।
ଏ କାଳ ଏକା ଏକାକୀରେ ପକାଇ ତନୁ ବନ୍ଧୁପଟକା ଅଛି ବହି ।
କି କଲେ ସିଂହ ଚଟକା ଚିତ୍ର-ଚମକ-ଚଟକା କଚଳା ମାଲୁଛି ଭୁବାଇ ରେ । ସହଚରି ।
ଏହି କାମନା ପଦରେଶେ । ଏହା ଭିଆଇଥିଲୁ ବେଶେ ।
ଯଥା ଜୀପକ୍ଷାଳକ ତଥା ପରପୁଷ୍ଟ ପୂର୍ବ ସୂଚନ ଚନ୍ଦ୍ରଦେଶେ ରେ ।

ଯେମନ୍ତ ନୀରଧାର ତେମନ୍ତ ନିରନ୍ତର ନୀର ନୀରଜ-ନେତ୍ରୁ ବହୁ ।
ଯଥା ପଙ୍କିଲା ମହୀ ମହିଳାଗଣ୍ଡ ସେହି ପଥ ପଥଦଳରେ ହୋଇ ରେ । ସହଚରୀ ।
ପିକ ପ୍ରାୟ ବାଣୀ ନ ଫୁଟୁ । ଅବାର ପ୍ରାୟ ଚିନ୍ତା ଯୋଟୁ ।
ମାର-ମାର୍ଗଣଗଣ ପ୍ରହାରେ ପୁଣ ପୁଣ ମାଳତୀ ସଙ୍ଗେ ଭୁଦ ଫୁଟୁ ରେ ।
ହେଉ କାନ୍ତ ଶୁଭଦ ସପତ୍ନହୃଦବତ ପଦ୍ମବନ ହେଉ କ୍ଷୀଣ ।
ରଖିଛୁ ସବୃତାର ଏହି ପ୍ରଜାରେ ତାର ଧୈର୍ଯ୍ୟ-ଲୁଠ ଲୁଟାର ପଣ ରେ । ସହଚରୀ ।
ଯେତେ ଉପାୟ ଭାଳଇଁ । ସେ ତପତ କଛୁ ନୁହଇ ।
ଲୁଚି ସମ୍ପ୍ରତି ଦୂତଙ୍କୁ ଯେଜ ବାରତ ନପଠ ଆନ କ କରଇ ରେ ।
କେ ପୁଣି ବେଗେ ଯିବ ଜୀବଧବେ କହିବ ଜୀବଧବେ ହୋଇଛି ଜୀବ ।
କେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଉଜବ ପଛେ ଯେମନ୍ତ ଯିବ ନ ଦେଖିବ ମୁଖରାଜୀବ ରେ । ସହଚରୀ ।
ଭୁଲେ ତନୁ ସେ ଜୀବନ୍ତୀବ । ଶୁଣିବା ଉପାୟ ସଜିବ ।
ଉଚରେ ଥିଲେ ଜୀବ ଏ ଶୁଭ ଅବକତ ଆସିବା ବଲମ୍ବ ନୋହିବ ରେ ।
ପୁଣି ଧୂଳିଲ ଏହିକାଳେ ହା ଗତେ ତହିଁ ନ ସହୁ ସଖୀ ଗଲେ ଧାଇଁ ।
ଅଛି କ ନାହିଁ ଭଳା କରଣେ ପ୍ରାଣ ଭଳା ଜାନୁ ବର୍ତ୍ତୀ ନାସେ ଦେଇ ସେ । ସହଚରୀ ।
ଚିତ୍ରପିତୁଳା ପ୍ରାୟ ସ୍ଥିହିଁ । ଟେକ ଫୁଙ୍କିଲେ କର୍ଣ୍ଣ ଦୁଇ ।
ଅଷ୍ଟ ପଷ୍ଟରେ ମିତ୍ର ଶୀର୍ଷକଣ୍ଠିଙ୍କ ବସ୍ତ୍ର ଲଲାଟେ ଚନ୍ଦ୍ରବୃଷ୍ଟି ଦେଲ ସେ ।
ତନ୍ତ୍ରୀରନ୍ଧ୍ର ଖଣ୍ଡରେ ରଣ୍ଡୀ ମନାସି ମନେ ଶବ୍ଦଶାନ୍ତିକ ବସ୍ତ୍ରରଲେ ।
ପୀତବସନ କାର୍ତ୍ତସ୍ୱର ବହୁତ ଅର୍ଦ୍ଧସ୍ୱରେ ଭୂଷ୍ୱରେ ଉଯୁଗଲେ ସେ । ପ୍ରାଣସହି ।
ଭାଳନ୍ତ ପାଦ ଅଭ ଜୀବ । ଅମୃ ଉଗଲୁ ଅଉଜବ ।
ଚେତଚେବେଳେ ଚେତନ ପାଇ ସ୍ମାରଦନ ଧାଁରେ ବୋଇଲା ଶିବ ଶିବ ଯେ ।
ସଖୀ ଏମନ୍ତ ମତ୍ତକାଶିନୀ ଚିତ୍ରହିତ ନମିତ୍ତେ ବଚନ ରଚିତ ।
ପ୍ରସ୍ଥାନ କାନ୍ତ କାନ୍ତ କଲେ ଉଦନ୍ତ ଦନ୍ତଶୋଭିନୀ କହିଲେ ସାଧୁ ତ ରେ । ସହଚରୀ ।
ରହିଛନ୍ତି କେରଳଦେଶେ । ନର୍ମଦାନଦୀ ଲୁବିକଣେ ।
ଗୁଣମଣି କ ଗୁଣେ ଶଳ୍ପିତ ଦ୍ୱିଗୁଣେ ଫଗୁଣେ ହେବେ ପରବେଶେ ରେ ।
ଏହି ପ୍ରମାଣ ମାଣବକମୃଗାକ୍ଷୀ ପ୍ରାଣ ପ୍ରାଣଙ୍କୁ ଚେତେଚେତନ ରଖ ।
ସମ ଅନୁରାଗରେ ନାହିଁ କେଉଁ ନଗରେ ସେହି ନାଗରେ ସାର ଲେଖ ରେ । ସହଚରୀ ।
ମହିତ ଯେ ଅନନ୍ତ ସେହି । ତୋ ହିତ ଶୁଣିବାରୁ ସହି ।
ମରଣଙ୍କୁ ବରଣ କରିବେ ଭଣଭଣ ବାଣଗଣତାପକୁ ବହି ରେ ।
ଏ ବାଣୀ ତତକ୍ଷଣ ଚକ୍ଷଣକୁ ରକ୍ଷଣ କ୍ଷଣକାନ୍ତିକାନ୍ତିକ ହେଲା ।
ସୀମାଳଣୀ ବଚନା ସୁଲୋଚନା ଶୋଭନା ରଚନା କଲ୍ଟି ଶାନ୍ତ କଲା ସେ । ସହଚରୀ ।
ଜାଗ୍ରତ କ୍ଷଣଦା ବାଗରେ । ହୋଇଶକ୍ତି ତା ପାଶରେ ।
ଫୁଲ ନାଗ୍ରଭନାସ୍ୱତକୁ ହେଲା କବଚ ଦରଶନ ଲୋଭ ଯହିଁରେ ।
ସନସୋତ ଯୋତଣ ଖଣ୍ଡୁମୁଦ୍ରଣକାନ୍ତ ଶୁଣି ସେ ଦନ ମନେ ।
ଚେତ ମହାଗସ୍ୱନ ପ୍ରକାଶି ବାତାସ୍ୱନ ନୟନ ନବେଗେ ତକ୍ଷଣେ ଯେ । ସହଚରୀ ।

ମାନଙ୍କୁ ଲାଗଇ ଏ ଲାଗ । ବାହାରେ ମୃଦୁମୃଦୁ ହସ ।
ହେଲେ କି ମାନବେଶସୂଚ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରବେଶ ଏ ଦେଶ ଲୁଙ୍ଗ ଏ ସନ୍ଦେଶ ରେ ।
ସୁଂସ-ଦୃଶ ସଦୃଶ ଯେବେ ସାରସ ରସକଳା ଭ୍ରମନ୍ତ ଧଏ ଉଗି ।
କର ମୃଣାଳନାଳ ମାଳ ତମାଳମାଳମଣ୍ଡଳା ବସି ନାମ ଯୋଷି ସେ । ସୁକୁମାରୀ ।
କାନ୍ତକୁଳେ ପିକେ ଅମ୍ବର । ହାସ କୁଳେ ଯେତେ କର୍ପୂର ।
ହୋଇ ଉଭାବମସ୍ତ ନେଲା ଧନସମସ୍ତ ରକ୍ଷା ହେବଲ ସଜନୀବାର ସେ ।
ଶରଦକାଳେ ସୁଧାକରକର ବସ୍ତୁ ଦ୍ୱେଷାଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ନ ଦେଲେ ।
ବିଭୂଷଣ ଭୂଷଣ ନ ପୁନ ହେଉଭୂଷଣ କରିବ ବୋଲି ବସ୍ତ୍ରପଟେ ସେ । ପଦ୍ମଚକ୍ଷୁ ।
ପଦ୍ମିନୀ ପଦ୍ମବାସୀ ସଖୀ । ପଦ୍ମନୟନୀ ପଦ୍ମମୁଖୀ ।
ପଦ୍ମକର ପସୃଇ ପଦ୍ମପତ୍ର ଉଦର ପଦ୍ମକୋଷ ଉରଜେ ଯୋଷି ସେ ।
ଶୁକ ପୋତ କପୋତ ରତ ଶୀତମଳ୍ଲୁତ କଣ୍ଠେ କରୁଥାଇ ପୁନ ।
ଏ ଚନ୍ଦ୍ରା ଅଦସ୍କୃତ ଚିତା ହୃଦେ ସଂହୃତ ସଖୀବେ ସଜନୀ ବନ୍ଦନ ହେ । ସାଧୁଜନେ
ଏ ଛାନ୍ଦ ଏବେ ହେଲା ଶେଷ । ଗୂଢ଼ବୋଧକ ଏ ରହସ୍ୟ ।
ସୁମର ଉପେନ୍ଦ୍ର କହଇ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ବୀରବର ଏ ରସ ଯେ ।

କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସୁନ୍ଦରୀ

ପ୍ରଥମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ମଙ୍ଗଳଗୁଜ୍ଜରୀ

(ମଙ୍ଗଳାଚରଣ)

ଶୁଣ କୋବିଦେ ଭରତଖଣ୍ଡେ ପୁଣ୍ୟଧାମ ।
ଯେଣୁ ନାରାୟଣଦେହୀ ତେଣୁ ସେହି ନାମ ହେ ।
ଗୀର୍ବାଣମତେ ନିର୍ବାଣ ସାଯୁଜ୍ୟକୁ ଦେଇ ।
ସାକ୍ଷୀ ପକ୍ଷୀ କରନ୍ତି ପ୍ରଚମାରୂପେ ଥାଇ ସେ ।
ଯେ ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟା-ପାତକ-ନିପାତକ ମନ୍ତ୍ର ।
କପାଳମୋଚନ ତ୍ରିଲୋଚନ ସାକ୍ଷୀ ଯହିଁ ହେ ।
ଅଛି କାଶୀଶ୍ୱର ବାସ କଲେ ଏହା ଜାଣି ।
ଅନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ସମସ୍ତଙ୍କ ଏ ମୁକୁଟମଣି ହେ ।
ଏଣୁ କ୍ଷେତ୍ର-ନଗରେନ୍ଦ୍ର ପଦତ ସମ୍ଭାବିତ ।
ବିନାଶେ ଲିଙ୍ଗ-ଦୋଷ ତାକୁ କେତେମାତ୍ର ହେ ।
ଅବିଦ୍ୟା-ବିଷମ-ଅଶୀବିଷଘାତୀ ଜନେ ।
ଜ୍ଞାନାଞ୍ଜନେ ପରସ୍ତୀନେ ଏ ସ୍ଥାନ ଗମନେ ହେ ।

ଶ୍ରୀମହାପ୍ରସାଦ ଗଦ ପଦ ଘଣ୍ଟଘୋଷ ।
ଭକ୍ଷଣେ ଶ୍ରବଣେ ଯେ କଳୁଷ-ବିଷ ନାଶ ହେ ।
ଉନ୍ନତ ପ୍ରାସାଦଧ୍ୱଜ ପତାକା ଉଡ଼ାଇ ।
ଏ ପ୍ରଦେଶେ ସମବର୍ତ୍ତୀପଣ ନାହିଁ ନାହିଁ ହେ ।
ବଟବୃକ୍ଷ ଶାଖା ଯେନ ନିଗମ ସାକ୍ଷାତ ।
ପାପ-ତାପ-ପଶୁ ନାଶ ସୁକର୍ମ ଉଦତ ଯେ ।
ସେ ଦୁର୍ଗ-ପରିଖା ତୀର୍ଥରାଜ ଗର୍ଜନରେ ।
କହେ ଅବଗାହେ ପାପବ୍ୟୂହ ଦହ କରେ ହେ ।
ଦହି ସବୁ ବାଡବକେ ଦେବ ଏ ପକାଇ ।
ଏ ଦରବଣରୁ ଦୂରୁ ଦୁରିତ ପଳାଇ ହେ ।
ସେ କମ୍ବୁ କଟକ ରାଜା ନାମ ଜଗନ୍ନାଥ ।
ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣେ ଚତୁର୍ବର୍ଗ ଦେବାକୁ ସମର୍ଥ ହେ ।
ଭକ୍ତି ଦେବା ଗୁପ୍ତ ହୋଇଅଛି ସୁକ୍ତାକ୍ଷରେ ।
ବୈଷ୍ଣବ ବିହନେ କେବା ଜାଣିବ ସଂସାରେ ହେ ।
ପାଦେ ବନ୍ଦେ ସାର୍ବଭୌମ ବୋଲିବା କି ପଣ ।
ବୃଷାସନଙ୍କର ଶିର ଲଗିବାକୁ ଅଣ ହେ ।
ଯାହା କଟାକ୍ଷ-କୁଠାର ପତନମାତ୍ରରେ ।
ଅନେକ ଦୁଃଖ-ଅନୋକହଙ୍କୁ ଛେଦ ପାରେ ହେ ।
ସେହି ପାଦପଦ୍ମାସନୀ ପାଟମହାଦେବୀ ।
ଅଷ୍ଟୈଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟଦାୟିନୀ ଅଷ୍ଟଶକ୍ତି ସେବ ହେ ।
ଭରସା କର ଅସନ୍ତି ଦୂରଦେଶୁଁ ପ୍ରାଣୀ ।
ଆରତଭଞ୍ଜନ ଦୀନବନ୍ଧୁ ନାମ ଶୁଣି ହେ ।
କର ଯୋଡ଼ି ସମ୍ମୁଖରେ ଜଣାଇ ପକ୍ଷଧର ।
ଆର୍ତ୍ତଜନ ଗୁହାରକ ସାବଧାନ ହେବ ହେ ।
କୋଟି-କନ୍ଦର୍ପ-ଲାବଣ୍ୟ-ମୂର୍ତ୍ତି ଦରଶନ ।
ଦେବାକୁ ସୁବେଶେ ବସେ ରତ୍ନସିଂହାସନ ହେ ।
ଶିରେ ହେମ-ରତନ-ମୁକୁଟ ସପ୍ତଶାଖା ।
କରୁଣା-ସିନ୍ଧୁରେ କି ବଡ଼ବାନଳ ଶିଖା ହେ ।
କର୍ପାଇ ସାର୍ଥ ନୋହିବ ଏମନ୍ତ ବସ୍ତୁର ।
ପୁଣି ମଞ୍ଜୁଳ କୁଣ୍ଡଳ ମକର ଆକାର ହେ ।
ପ୍ରବାଳଗଞ୍ଜିଣୀ ଦୀପ୍ତି ରଙ୍ଗାଧରେ ଅଛି ।
ବଦନେଷ ଯହିଁ ଲାବଣ୍ୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ସମ୍ଭବଛି ହେ ।
ଦଶଅବତାର ଲୀଳା ଯାହା ବରତନ ।
ଜନଙ୍କୁ ଦେଖାନ୍ତି ପୁରାଣର କଥାମାନ ହେ ।

ସ୍ନାନ ଗୁଣ୍ଡିଚ୍ ଏ ବେଳ ସ୍ୱୟଂ-ଲୀଳା ଯାର ।
ପତିତପାବନ ଅର୍ଥେ ପ୍ରାସଦ୍ଧିଁ ଯାହାର ହେ ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୌର୍ଣ୍ଣମାସୀ ପୂର୍ବଦଣି ଅବଶେଷେ ।
ସେବକେ ଉତ୍ସୁକେ ନିଜ ମହାପ୍ରଭୁ ପାଶେ ହେ ।
ସେ କାଳକୁ ଅନୁସରି ଯାତ୍ରୀ ନର ନାରୀ ।
ଯେ ଯାହାର ନିତ୍ୟକର୍ମ ତ୍ୟଜି ହୋଇ ଧାଇ ହେ ।
ହରି ହର-ଦ୍ୱାରେ ମିଳି ହରି-ଧ୍ୱନି କଲେ ।
ହରଷ ପୁଲକ ଚିତ୍ତରେ ତହିଁ ହେଲେ ହେ ।
ପଡ଼ିଲା ଭୂଲୀ* ପାହାଡ଼ା ବିଜୟ ନିମନ୍ତେ ।
ବାଜିଲେ ମେସା ମୃଦଙ୍ଗ ମର୍ଦ୍ଦଳ ସହିତେ ହେ ।
କଂସାଳ ଢୋଲ କର୍ତ୍ତାଳ ପଟହ ଝର୍ଝରୀ ।
ମୋ ପରେ ବଳେ କରିବେ ଜୟ ଘୋଷ ଧରି ହେ ।
ନୋହିବେ ସବାଙ୍କ କ୍ଷମ ବ୍ରହ୍ମ-ପରିକର ।
ଜାଣିଲେ ନିସ୍ତର ପ୍ରଭୁ ଦକ୍ଷିଣ-ଲୁଣ୍ଠର ହେ ।
ପୂର୍ବଜରେ ପୂର୍ବଗଜ ଭାବ ଉପୁଜାଇ ।
ପହଣ୍ଡି ବିଜୟ କଲେ ଝୁଲାଇ ଝୁଲାଇ ଯେ ।
ଏମନ୍ତ ନୋହିଲେ କି ପ୍ରାସାଦ-ଦଶା ଦେଖି ।
ମଣ୍ଡପ-ସର ଅବଗାହିରେ ତଡ଼୍ ମଣ୍ଡି ହେ ।
ଯାର ଗଜସାର-ପଙ୍କେ ଭୂଷିତ ହୋଇବେ ।
ଜନ-ପଙ୍କ-ପଙ୍କଜ-ବନକୁ ଉଜାଡ଼ିବେ ହେ ।
ସବୁଦିନେ ଲୀଳାସ୍ଥାନ ନୀଳମହୀଧର ।
ଭକ୍ତଭାବ-ରଜ୍ଜୁରେ ବନ୍ଧନ ଅଛି ଯାର ହେ ।
କଡ଼ ଯେତେ ଛନ୍ଦ ଏତେ ଭାବ କି ଜାଣିବେ ।
ବାହୁଡ଼ିବା ବେଳେ ବେଣେ ବ୍ୟକତ ହୋଇବେ ହେ ।
ଭବ-ସାଗର-ସୁବର୍ଣ୍ଣ-ତରଣୀ ବସ୍ତୁର ।
ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କୁ ବଳେ କଷ୍ଟଇଲେ ତଥା ଧରି ହେ ।
ତାପ-ଶସ୍ୟ-ଭଣ୍ଡ-ଭଞ୍ଜନକୁ ଦଣ୍ଡଧର ।
ସୁଦରଶନଙ୍କ ବଳେ ସେହି ପରକାର ହେ ।
ଇନ୍ଦ୍ରପଦଦାତା ଯେ ଶ୍ରୀଜାଗ୍ରଜେଣ୍ଡର ।
ବଳେ କଳେ ଦ୍ୱିଜେ ଦେଇ ନିଜ କରିଭର ହେ ।
ଚାଲନ୍ତି ସ୍ୱମର ସ୍ୱେଦବିନ୍ଦୁ ଟେକା ତହିଁ ।
କ୍ଷୀର-ସାଗର-ଲହରୀ ଭ୍ରମ ଉପୁଜାଇ ହେ ।

---

* A pillow of silk case.

ଗହଳ ହୋଇଣ କଳାହୁଣ୍ଡ ଶୋଭା ଦଶି ।
ଭୃଙ୍ଗ ଶିଖଣ୍ଡୀ ପରେ କି ଜଳଦ ଅବର୍ଣ୍ଣ ହେ ।
ପତାକା ବ୍ୟାଜକି ଦେକେ ଶୂନ୍ୟେ ନୀରଧାର ।
ସ୍ୱେଦଜଳେ କରେ ନରତକୁ ଜରଜର ହେ ।
ଚଞ୍ଚଳାଖେଳା ଦୋଳା ଖଦ ପୀତବାସ* ।
ତୃଷିତ ଦ୍ୱିଜ-ଚାତକ ଜଳପାନେ ତୋଷ ହେ ।
ଏ ପ୍ରମାଣ ବରହୁଣ ପୁଚ୍ଛ ଦେଶ ତଳେ ।
କଣାଣ-ମଣ୍ଡୁକ-ନାଦେ ଦଗନ୍ତ ଉତ୍କୁଳ ଯେ ।
ପ୍ରଭୁ ଚଳନ୍ତ ଶବଦ ଜନତ ପ୍ରନତ ।
ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜଳି-ବକାବଳୀ ଉଡ଼ି ଖେଳେ ସତ ହେ ।
ଏମନ୍ତେ ସ୍ନାନମଣ୍ଡପେ ସିଂହାସନ ପର ।
ବଳେ ମହାପ୍ରଭୁ ଯେନ ଭଗ୍ନୀ ସହୋଦର ହେ ।
ନାଗ ନର କନ୍ନର ଗନ୍ଧର୍ବ ଛନ୍ତି ଚୁହିଁ ।
ଅନେକ କନକପଟେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ତହିଁ ହେ ।
ଢାଳଲେ କୁମ୍ଭରେ ନୀର ଶ୍ରୀମୁଖମଣ୍ଡଳେ ।
ଧାବମାନ ପତନ ହୋଇଲା ମହୋତ୍ପଳେ ହେ ।
କି ମେରୁ-ସୁଷ୍ମ-ମାରଗ-ହେମ-ଶୃଙ୍ଗ ଖସି ।
ଜାହ୍ନବୀ ଯମୁନା ହରତାଳ-ଧାରା ଆସି ଯେ ।
ଲେପନ ଚନ୍ଦନ ଖସି ଦଶିଲା ଏମନ୍ତ ।
ଯେ ହରଶୃଙ୍ଗୁ କି ଜାତ ତରଳ-ରଜତ ଯେ ।
ଦେଖିଲା ଆଖିରେ ଦରିଦ୍ରତା ନ ରହିଲା ।
ମନହିଁ ଦୁଃସହ ଦୁଃଖମାନ ଉପେକ୍ଷିଲା ହେ ।
† ହରି ଚନ୍ଦନ ସଙ୍ଗରୁ ସେହୁ ବୋଲି ଯେନ ।
ବସ୍ତ୍ରଧଲେ ହେବେ ଏତ ବାଞ୍ଛାବରଦାନୀ ହେ ।
ସତ୍ତ୍ୱରୂପେ ଏ ଉପମା ଉତ୍ତମ ସମ୍ଭବେ ।
ବରାଜତ ଭୁଜ-ଶାଖା ଅଧର-ପଲ୍ଲବେ ହେ ।
ଭକ୍ତି ମୁକ୍ତି ଫଳ ଅଛୁ ନ ଦେଖନ୍ତି କେହୁ ।
ସ୍ୱଭାବରେ ବ୍ରହ୍ମ-ଦାରୁ ବ୍ୟସ୍ତପଦେ ରହୁ ହେ ।
ସୁରଭିର ସ୍ଥାନ ସେନାପଟ୍ଟା ବଳକଳ ।
ଯାହା ପଦେ ସଦା ଢଳଢଳ ଗଙ୍ଗାଜଳ ହେ ।

---

* Yellow Cloth.

† A pun—first, Hari besmeared with *Chandana*; and second, Harichandana—the heavenly tree.

ଭାଗ୍ୟରୁ ଏ ଉପମାକାରକ ମୁଁ ଯେ ହେଲି ।
ପୁଲକିତ-ଶରୀରେ ହରଷରେ ସ୍ତୁତି କଲି ହେ ।
ମହିମା ଅନନ୍ତ ପ୍ରଭୋ ମହିମା ଅନନ୍ତ ।
ମନୋବାଞ୍ଛା ସହୋଦର ହୋଇ ଯାଉ ଖ୍ୟାତି ହେ ।
ଅଘ-ଦର-ହର ବିଭୋ ଅଘ-ଦର-ହର ।
ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଧରି ନାନାବିଧ ଅବତାର ହେ ।
ବିଭୀଷଣ-ଆଶ ବିଭୀଷଣ-ଅଘ-ହର ।
ସ୍ଥାନ କରି ଦେଲ ଲଙ୍କା ନିଜ କଳେବର ହେ ।
ଭବ-ବରିଷ୍ଠ-ପୂଜିତ ହେ ଭବ-ବରିଷ୍ଠୀ ।
ଶ୍ରିତ-କମଳକ ସଦାନନ୍ଦ ସଦାଶ୍ରିତ ହେ ।
ରଚିବ "କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ-ସୁନ୍ଦରୀ" ଚରିତ ।
ସୁଜାତି ସୁମନାପରି ହୋଇବ ଏ ଗୀତ ହେ ।
ସୁରଭିରେ ମୋହିତ-ମାନସ ହେବେ ସର୍ବେ ।
ଗୁଣବନ୍ତେ ହୃଦେ ମାଳା କରିଣ ଧରିବେ ହେ ।
ରସିକ-ଭ୍ରମରେ ହେବେ ରସ ସେବି ବଶ ।
ନିର୍ଗୁଣେ ସେବିଲେ ନ ସେବିଲେ ଅଛି କଷ ହେ ।
କବି ଉପେନ୍ଦ୍ର ତବ କୃପାରେ ହୋଇଛି ।
ଏବେ ମନୋରଥ ସାର୍ଥେ କି ସଂଶୟ ଅଛି ହେ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଛାନ୍ଦ *

ରାଗ—ମାଳବ । ଚୋଖୀ ବାଣୀ

(ଚମ୍ପାନଗର ବର୍ଣ୍ଣନା ଓ କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସୁନ୍ଦରୀର ଜନ୍ମବୃତ୍ତାନ୍ତ)

ପୁରାଣ ଅଭିଧାନ ଜାଣିଥିଲେ । ଜାଣି କବି ହେବ ବିବୁଧ ହେଲେ ।
ସାବଧାନ ହୋଇ ସୁବୁଦ୍ଧିଗଣ । ନଗରବର୍ଣ୍ଣନା ମନକୁ ଆଣ ।
ଚମ୍ପା ସେ ରମା-ଯୋଷା ଶିରେ ବହି । ଶିବ ତହିଁରେ ଗୁରୁତର-ସ୍ନେହୀ ।
ଜନ-ମନୋହର ସୁବାସ ଅଛି । ଭ୍ରମର ଅବଲମ୍ବ ନାହିଁ କିଛି ।
ଦେଖିବାରୁ ଯାହା ଭୁବନଭୂତି । ଶଙ୍କା ଲଭି ଲଙ୍କା ଅଳକା କାଞ୍ଚୀ ।
ତରୁ ତରୁଣୀରେ ଶରଣ ଲଭି । କର୍ମ ସ୍ତମ୍ଭ ଉଚ୍ଚା ଦେବେ ନ ଦେଖି ।
ବଢ଼ଭି ବଡ଼-ଭୀ † ଜନମ କରେ । ହରହସ୍ତ ହସ-ହସ୍ତ ଚରିରେ ।

---

* Pun all throughout with reference to *Champa* flower and Champa town.

† The pun on *bara-bhi* is often repeated *Bara-bhi*—a mansion and great fear.

ବଇକଳ୍ପ ଭୁଲୁ ଜଣିବ ବୋଲି । ବଇକଳ୍ପ ସ୍ଥଳେ ଲିଖନ ସ୍ଥିତ ।
କହାନ ଏଥନ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଧରି । ଯେସନ ଗଗନ ନଦୀମାନରେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳ ଜଳେ ପ୍ରକାଶିତ । ପୁଣି ତାର ତାର-ପ୍ରଭା ଲୁଳିତ ।
ସେହିଁ ପ୍ରକୃତ ବୃଷ୍ଟ ଆସମ୍ଭବ । ଉପରେ ଭରନ୍ତି ଅନ୍ଧେପ ଅତି ।
କେତେ ରମ୍ଭା-ଭଳୁ ଜଣି ଅଛନ୍ତି । ଅଇରବତ ସହାସତି ଦାନ୍ତି ।

ଦଶମ ଛନ୍ଦ

ଋତ—ବସନ୍ତ

(ସୁନ୍ଦରୀର ବନବିହାର)

ଏହୁ ସମୟେ ମଧୁର ମଧୁ-ମାସେ ମଧୁର ମଧୁ-ଭଣ୍ଡ-ଭୂଷୀ ।
ସୁଧାଂଶୁ-ପଦ୍ମ ସୁଧା-ସ୍ରୁତେ ବସୁଧା-ମଣ୍ଡଳ ସୁଖେ ସ୍ନାନ କରି ।
ଏହି ପୁଳକୁ । କ ଯୋଗ ମର୍ଦ୍ଦଳ ବଜାଇ ।
ଦେଖିବା ରେ ଘଣ ତପସ୍ୟା-ଭଙ୍ଗିଣୀ ସଙ୍ଗିଣୀଙ୍କ ଏହି ବୋଲଇ ।
ଶତ-ଭଗ ଲତା-ଲଳିତ ସୁରସୁ-କଦମ୍ବ ପ୍ରକାଶିଲା ଛାଇ ।
ଭରତେ ପୁରତେ ପ୍ରାବୃଟ ଅରତେ ପ୍ରକଟ ତୁମ୍ଭର ଯେ ଯେତ ।
ଏକାକାର ଯେ । ସତତ ମିଥୁନ ହେବାରେ ।
କମ୍ବୁ-ଭ୍ରମର କାଟି ଜଳେ ଅଜଗ ଦାନତ ପାଣି ଲାଗିବାରେ ।
ଦେଖି ଦେଖି ଜଳେ ସୁମନା ଉତ୍ପଳ ପୁନଃପୁନଃ କନ୍ଧ ପ୍ରସ୍ଥର ।
କେତେକେବଳେ ଚେହୁ ଅଚଳ ଲଗଇ ତଳ ପତଳ ପନ-ଝାର ।
ମାର ପ୍ରତାପ । ଯୋଗ ଅଧିକରେ ପ୍ରକାଶ ।
ଯେ କାଳ ହୋଇଲେ ଯେ ଯେଉଁ ଦେଖିବା ନ୍ୟାସ୍ତକରେ ତୁମ୍ଭ ଆଦେଶ ।
କସ୍ତୁରୀ ଲୁଣ୍ଠ ଚିତ୍ରିତ ଏକ ପ୍ରାଣେ ସମସ୍ତ ଗଙ୍ଗା ହୋଇ ଜାତ ।
ପାଞ୍ଚ ମନୋଭବ ଅଙ୍ଗ ତୁମ୍ଭର ଶର-ବଳେ ଯେ ପ୍ରଶଂସିତ ।
ଏତେ ସୁଖଦ । ରଞ୍ଜକ ଲତାମାନ ରତ ।
ତରଣୀ ପଦ୍ମ କାମେଶ୍ୱର ଯୋଗିଙ୍କୁ କହାଇ ପଦସଙ୍କେ ଲୁଚ ।
ବାଳା କହଇ ହେଲା ପଥ ଭରଷ ଗାର-ରସ ସିନା ଯେ ସହୁ ।
ବାଣୀ ବାଣୀଙ୍କ ଭଣିଲ ମୁଁ ହେବୁଁ ଯୋଗୀ ଭ୍ରମ୍ୟା ଅଛୁ କହିଁ ।
ଶୁଣି ରମଣୀ । ହେଲେ ଅଧୋମୁଖୀ ହୋଇଲେ ।
ଏ କାଳେ ମିତ ଜାଦମ୍ବିନୀ ନୟନ-କାଦମ୍ବିନୀ ଅଳେ ଉହୋଇଲ ।
କରିପିଲା ତଟ ନକଟ ଅଟବ ମଧ୍ୟେ କୁଞ୍ଜଲତା ହେଉଛି ।
ସୁଣ-ନଥାନ ସାବଧାନୀ ତୁମ୍ଭ ଭେ ଦେଖି ପିବାକୁ ମୁଁ କହୁଛି ।
କହୁ ହେମନ୍ତୁ । ମଧୁକାଶିକା ପଣ୍ଡୁପଣ୍ଡ ।
ତରୁଣୀ ଶଶୀ କହୁତ ସ୍ୱପ୍ନସ୍ୱରେ ଭୁଲକେ ବାଣୀ ଉଚ୍ଚାରଇ ।

ଶୁଣ ରେ ସ୍ୱପନସୁଖା ଉନ୍ମାଦିନୀ ବସନ୍ତ ଅନୁପମରେ ।
କୁଞ୍ଜରେ ଲତିକା ବଣାଇ କ୍ରୀଡ଼ିତ ଚନ୍ଦ୍ରରେଖା ତଟ୍ଟା ଲମ୍ବନରେ ।
ଅଛ ସୁବେଶ । ପୁଣି ଭୁଲ୍ଲଦନ୍ୟା ବସ୍ତ୍ରେଶ ।
ଭଙ୍ଗୀ ଉଗଦେଶ ଚମ୍ପକଲତା ମଧୁସୂଦନର ଭ୍ରମଣେ ।
ମଞ୍ଜୁଳ-ହାର ଶେଖର କଳସ୍ୱର ଅଶେଷ ଶୋଭିଲେ ଯେ ଶୋଭେ ।
ମଦନ ତହିଁ ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ହୋଇଛ ଦେଖିବେ ବେଶ ଧୃତ ଶୁଭେ ।
ଅମ୍ବ ପ୍ରଦେଶେ । ସୁମନ ସୁଦାମ ହୋଇବ ।
ରଙ୍ଗିଣୀ ପ୍ରବଳ ବଳ ହୋଇ କର ନାନା ଲୀଳା ଉଚ୍ଚଟିକ ।
ଶୋଭରେ ଯେ ସୁଲ-ଶରତ ସ୍ରୋତରେ ସ୍ନେହରେ ଚଲ ମଜ୍ଜାଇଲା ।
ଧର ଧଣୀ ଭଲ ଧରଣୀ-ଶୋଭ ଯେ ଉଗ୍ର ଦହିଲ ଶୋଭ କଲା ।
ଦେଖ ମଧୁପ । ପୁଷ୍ପ ଭ୍ରମର କେ ଗାଉଛେ ।
କେ ତହିଁ ପଞ୍ଚମ ମଣାଇ ଭଣାଇ ଅଣାଇ ଗାଣ କେ ବାଇଲେ ।
ପୁଷ୍ପଗଣ ପବନରେ ସୁପବନ ଯେଉଁ ଶରଣି ହୋଇଥିଲେ ।
କସ୍ତୁର ଅନୁସ୍ୱର ସୁକୁମାରିକ ଯେ ଦରେ ବଳେ କରୁଛିଲେ ।
ବନେ ଭ୍ରମନେ । ମିଳି ହୋଇଲା ବକୁଳବାଳା ।
କଣ୍ଟପ କଣ୍ଟପୀ ଏଥିତ କନ୍ଦୁକ କନ୍ଦ୍ରିତ ଥିଲୁ ଅନ ସ୍ଥଳୀ ।
ବାଣୀରା ଭଲ ପ୍ରମାଣ ମାଣବକ-ମୃଗ-ଶତ-ଶ୍ରେଣୀ ଭଲ ।
ଏଥିରେ ବାଳା ବାଳାସ୍ତରେ ଅଛ ରେ ଏହ କହାଇ କାକହାଳ ।
ସୁଦା ଦେଖରେ । ଯମୁନା-ଭଲୀ ମନୋହରେ ।
ଧଉଳ ଭଲଷ୍ଟ ଘନଶ ଗଣିନା ଲବେ ସୁବାସ ହୃଦବାଲେ ।
ଶଶିକଳା ଭଲ ଯେ କଥା ଅସ୍ତତ ଏମନ୍ତ କହୁଲ ଚୋଷରେ ।
ଘନ୍ତ ତପସ୍ୱିନୀ ଯେବେ ବନ୍ଧୁରେଖ ଶୋଭା ହୋଇଥିଲା ଏଥିରେ ।
ଯାହା ପ୍ରେୟତ । ସେ ଲବେ ଦେଖାଇଲା ଭଲେ ।
କେ କେଉଁ ମଞ୍ଜୁଳୁନ ଲତା ଅନାଇ ତପୋବନର ପ୍ରମା ଦୋଳେ ।
ପୁରାଣ ନାଗର ଦେଖ ରେ ବୋଲି କେ ଦେଖାଇଁ ଅପୂର୍ବରେ କଳ ।
ଏହୁତ ତରୁ ତରୁଣ-ଶ୍ରେଣୀ ନୋହେ ତରୁଣୀ-ଉଦର ପଲ୍ଲବ ।
ମଞ୍ଜୀ ବୋଲନ୍ତ୍ରେ । ଜାହ୍ନିକ ବୋଲ ଯେ ଭୁଷର ।
ମାଧବର ଏହିଁ ମାଧବ ବୋଲନ୍ତ୍ରେ ଏହ ମଧୁପୁର ଭ୍ରମର ।
ଅଣିମ ରଣୀ ସୁଖରେ ନାରେଖରେ ତାର ସବିଶେଷ ଯାଉଁ ଦେଖ ।
ମଥାକୁ ତାର ଏ କଥା ପୁଚ୍ଛା କଲ କଥା-ପ୍ରସଙ୍ଗ ହେଲୁ ଦେଖ ।
ଦେଖ ବୋଇଲା । ଅଣିମ ସୁପର୍ଣ୍ଣ ବଇବା ।
ଗଣୀକୁ ଗୁଣ ମିଣିବାକୁ ହେଲ ଯେ ଏତେ ଭୁଷିଲ ସୁଦୃଶା ।
ତମ୍ପା କହ ନା ଜଗତ-ଜନନୀକୁ ଜଣାଦେ ଗିନା ଏହେନ ।
ଅମ୍ଭ ନଗର ନରସ୍ତୁପ ହେଲ କ ବୋଲି ଯେ କହୁବ ବନନ ।

ତୋରେ କେ ଚହିଁ । ହୋଇ ଏ ଶୋଭି ପ୍ରକାଶିଛୁ ।
କେ କହେ ଲୋକେ ଏ ପରମପଣ୍ଡିତା ମନକୁ ଜାଳାର୍ଥ ଅଛୁ ।
ଏମନ୍ତ ଉତ୍ସବ କଣ ହୁଏ ହୁଏ ଦ-ଶପନ୍ତ ପ୍ରାପ୍ତେ ଗମନ ।
ଶମନ୍ତ୍ରେ ସୁବେଶ ପ୍ରବେଶ ହୋଇବେ ନାଗଙ୍କାଙ୍କ ଶୁଣ ଚପିନ ।
କାଦମ୍ବିନୀ ଯେ । ଯତନେ କରାଇ ନେଉଛୁ ।
ବସ୍ତ୍ରରେ ବସ୍ତ୍ରକର ଅଙ୍ଗ ଅବଶ୍ୟ ନୋହୁବ ଏ ହେତୁ ହୋଇଛୁ ।
ସେ ଜନ ଧନ୍ୟ ସମାନ ନାହିଁ ଅନ୍ୟ ଯେବଣ ପୁଣ୍ୟବନ୍ତ ଜନ ।
ଏଣୁ ପିକବ୍ୟୁଥ କଥନ୍ତ୍ର ଶ୍ରେଣୀରଥ ଜନକର ଭଜନ ।
ସତ ଏ କଥା । ପ୍ରକଟ ସୁଲକ୍ଷଣ ଅଛୁ ।
ଫୁଲ ପଦନ ସ୍ତନ-ନାଇକେଳରେ ପତ୍ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛୁ ।
ଉପକୂଳା ଆଦ ଉପକରଣକୁ ଅଛୁ ଏ ଗର୍ବିତ କର ।
ତମାଳ-ଦଳ ଲୁଗ୍ନ ବାଷ୍ପ ନାହିଁ ଅତପ-ସ୍ପର୍ଶ ସ୍ଥଳ ଯାଉ ।
ଧନ୍ୟ ବାସରେ । ଅଛୁ ଯେ ଅଚ୍ଛାଦନ ହୋଇ ।
ଲତେ ପୁଷ୍ପରଜ ବାଙ୍କ ନଳ ଦେଖି, ଲୁକ୍କମ ଶୁଣ ଉଚ୍ଚ ଠାଇ ।
ଏ କଥା ବୃଥା ହୋଇଥିଲେ ଶୋଭିତ ଲଭିଥାନ୍ତା କିପାଁ ସେ ସ୍ଥଳେ
ରତ୍ନ ବିଲପ-ଲପ-ଚୂର୍ଣ୍ଣ ରଚେ ନାଭ ଲୁପର୍ଶ-ନାଭ ସ୍ଥଳେ ।
ପଶ୍ଚ ଅଗ୍ରରେ । ପୁରେ ଯେଉଁଠାରେ ଏ ବର୍ଣ୍ଣ ।
ଲଲୁପ ପ୍ରିୟବଶ ସୁବଳ ଏ ପାଉଠ ନ ପାଉବ ଯିଣୁ ।
ତହିଁ ସୁହିଁ ଶୋଭୁ ଶ୍ୟାମଳା ଅବଲା ମେଳା ତପସ୍ବିନୀ ତରଳ ।
ଅବଳା-ବନିତା ଶଙ୍କୁ ଶୋଭୁ ପୀତ ଶାଳ ଅମ୍ଳାନ-ମାଳାରେ ଭ ।
ଅଛୁ ମଧ୍ୟରେ । କେତକୀ-ଦଳ ଧ୍ୱଜଏତ ।
ଦେହୁ ସୁବାସରେ ପାଣକୁ ଭ୍ରମରଶ୍ରେଣୀ ବେଢ଼ିଉଛନ୍ତି ଅଗତ ।
ଯେଉଁଣି ମିତ ସୁଲକ୍ଷଣୀ ମିତଣୀ ସଙ୍ଗେ ମାଙ୍ଗଳ୍ୟାଙ୍କୁ ଓଳଗି ।
କଲ୍ୟାଣ କରେ ଯେ ଉତ୍ସବେ ତୁଅ ରୁ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ତାହାର ଶୋଭୁଛି ।
ଯେତୁ ଉତ୍ସବ । ଜାଣି ଶଙ୍କିତେ ମଦନ ।
କି କେଶ-କେଶ-ଜାତକେଦରେ ଦହନ ହୋଇଲା ବଦନ ।
ପୁଚ୍ଛା କଲା ଦେହୁ ବାଞ୍ଛା ବ୍ରହ୍ମ ହୋଇ ଯୁଗ୍ମେ ବାଞ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣ କରବ ।
କହୁବ ଯେ କାହିଁ କରୁଛୁ କି ନାହିଁ କି ଦେବ ଦାନବ ମାନବ ।
ହେଲେ ବଞ୍ଚନ । କେମା ଜାଣିଲ ମିଥ୍ୟା ଭବ ।
ଯେ ଭାବି ଅମ୍ଭ ମନେ ଏତ ଅଭ୍ୟାସି ଏ ପୁରେ ଅବଶୀତ ଶୁଦ୍ଧ ।
ଶୁଦ୍ଧ କିପାଁ ଅଛୁ ଅଛନ୍ତି ଏ ପୁରେ ଜାଣୁଥାଇ ଏଣୁ ଭଙ୍ଗୀ ।
ଅଭିମାନ ମାତ୍ରୁ କରେ ତନୁ ତନୁ ସକଳ କଟାକ୍ଷର ଶୀଘ୍ର ।
ସେହୁ ହୋଇବ । ହୋଇରେ ଅବଧୂତ ସୁରେ ।
ଯା ଯେଉଁ ପୁନରଙ୍ଗୁଳେ ଅଧମୁଖା ଚକ୍ଷୁ-ଚମ୍ପକେ ବୋଳାଇରେ ।

ପୁଷ୍କରାବର୍ତ୍ତେ କ୍ଷୀର ଉପକୂଳେ ଶଙ୍ଖରେ ପୂଜ ଦାନ ଅର୍ଥେ ।
ମଣି ଯେ ଗାଇ ଷଟପଦ ମଣ୍ଡାଇ ନେଲା ଅନୁପମ ପଦାର୍ଥେ ।
ହାହା ଶୋଭନ୍ତୁ । ପୁଷ୍ପକେତୁ ନାମ ତାହାଙ୍କୁ ।
ପାଣ୍ଡୁକୀପୁଷ୍ପ ନୃପପୁଷ୍ପ ହେବ ଦମିତ ଲଭିଲେ ଏହାଙ୍କୁ ।
ବୋଇ ଦେଖାଇଁ ଯେ ଲଭିଲୁ ଲଲିତ-ଗଳ-ଲଳିତ-ଦର୍ପଣାଭ ।
ପୁଲକ ଅଙ୍କୁରେ ମୁକ୍ତାରେ ଯେ ଯୁକ୍ତ କଲେ କପୋଳ ତଟପାଳ ।
ଜୟ-କୋଲାହଳ । ଧରଣୀ ନ ଲକ୍ଷଲତା ।
କ୍ଷମାଲେ ଅଧର ଏହୁ ଶୋଭା ଧରେ ଫୁଟେ ଅବା ଲତା-କଳିକା ।
ବଧିଲୁ ଦୃଢ଼ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରମଦା ପୀଡ଼ିତା ହୋଇବ ସ୍ୱକୁ ସନ୍ଧିକି ।
କଲ୍ୟାଣୀ ବଚନ ଶୁଣ ଗୋ ସୁଦତ୍ତି କଲ୍ୟାଣ ଯେତ ହୋଇବାକି ।
ପ୍ରତିଉତ୍ତର । କଲେ କ ହେବ ଯତ ହୋଇ ।
ପୁନରୁକ୍ତି ହେଲା ନ ନ ପରିକାଲେ ବାଲେ ଦେବା ଆମ୍ଭେ ଦେଖାଇ ।
ଦେଖାଇବ ଏହା ଲେଖାଇବ ନାହିଁ ତାହାଙ୍କୁ କନସ୍ୱପତର ।
ଲେଖାଇବ ଯେବେ କନସ୍ୱପତ୍ରିକା ଲଗାଇବ ଏହା ପାଶର ।
ସାକ୍ଷୀ ଦେଇ ଯେ । କୃତାର୍ଥ କରିବ ନାହିଁ କ ।
ଏକ ସଙ୍ଗୀତ ଲଙ୍ଗିତ ଉକ୍ତି ଯେତ ଗାଇଲେ ନୋହିବ କାହିଁକି ।
ବଦ୍ୟା-ବଣାଇଦା ଶାରଦା ଏକାଲେ ମାଙ୍ଗଲ୍ୟ ପଞ୍ଚସୁଂଶ ମନେ ।
ପ୍ରବେଶ ଅବେଶ କରାଇଲେ ମାଧ୍ୟାଉତେନ ବେଳ ଦଇବେନ ।
ଯେହୁ ପୁହୁବି । ଶୁଭଙ୍କ ଦାୟକ ବଚନ ।
କାଳକ ପ୍ରଥମପତ୍ର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ମନୋରଥ ପଦ୍ମ ବଖାନ ।
ଅଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ପୁରୁଷ ଏ କାର୍ଯ୍ୟେ ଯୋଗର ଯୋଗରେ ଭାବିଲେ କଲ୍ୟାଣୀ ।
କଲ୍ୟାଣୀ ଉଦ୍ୟମ ଉଦୟ କରାଇ ଏହା ଅନ୍ତୁଦୃଷ୍ଟ ଜାଣି ।
ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ଯେ । ସେ କାର୍ଯ୍ୟ କଥା ସନ୍ଦେଶ ।
ଏଣୁ ସେ ବେନି ହୃଦୟ ଅବଲେଶ ଅବଶେ ପ୍ରବେଶ ସୁବେଶ ।
ଜାତ-ଜାତ୍ର-ହର ଜାଗି-ଜାତ୍ର ହର ଜାଇ କଲେ ଏ ଉତ୍ସବ ।
ଦେଖା ଦେଖି ହୋଇ ଲେଖା ଲେଖି ହୋଇ ନୟନେ ନୟନେ ରସିକ ।
ବୋଇ ନୃପଙ୍କ । ନୃପଙ୍କ ପୁରେ ପଠାଇଲ ।
ସାନବନ୍ଧୁ ନାମ ସ୍ୱଙ୍ଗେ ସୁଗନ୍ଧି ଦନବନ୍ଧୁ ଦେଖା ନ ପାଇ ।
ବହୁତ ତାପର ପ୍ରଶଂସା ଶଶାଙ୍କ ବହୁତ କଲା ଆପଣ ।
ଶରଦିନେ ମଣାଏ ଦଶା ଭୁଜଙ୍ଗଣା ବଶୀଭୂତ ହୋଇବ ଯେତକ ।
ସେହୁ ହେତୁରେ । ଦାଶରଥୀ ରଘୁନାଥ ।
ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ଉପକ୍ରମ ଦାତ୍ର ରହିତ ରଚନେ ସମର୍ଥ ।

ଦ୍ୱାଦଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ବସନ୍ତ । ଅଶାଢ଼ଶୁକ୍ଳ ବାଣୀ

(ସୁନ୍ଦରୀର ବେଶ ରଚନା)

ଖଳ ବାଇଶେ ଏ କଥାପ୍ରସଙ୍ଗ । ତାଙ୍କ ଚର୍ କାହିଁ ଯୁଗୀତେ ସଙ୍ଗ ।
ଯେ କବି ଅର୍ଥୀ ପଣ୍ଡିତ ସୁହୃଦ । ରସିକ ସେହି ସେନମେ ଏ ଛାନ୍ଦ ।
ବ୍ୟସ୍ତ-ଅଳଙ୍କାର । ମଣ୍ଡନ-ବଧୂ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ବସ୍ତୁର ।
ଉତ୍ପ୍ରେକ୍ଷା ଉପମା ରୂପକ ଚନ । ବକ୍ରୋକ୍ତି ଶ୍ଳେଷ ଅନୁପ୍ରାସ୍ ଯେନ ।
ଦଣ୍ଡ ତ୍ର୍ୟକ୍ଷରର ଉଦୟ କାହିଁ । ଲୁହୁଁ ସଂଖ୍ୟାବାନ* ଅଯୁତ ନାହିଁ ।
ନିତ ସାଉବାକୁ । ସଖୀଗଣେ ବେଢି ନୃପ-ଜେମାକୁ ।
ସୁଭଦ୍ରା-ବଳୀ ଭ୍ରାଜ ଏ ବାଳା । ବଣ୍ଟକ ହେମ ପୁରଟ-ପିତୁଳା ।
ଦିବ୍ୟ ପୀଠ କୁଳ-ପାର୍ଶ୍ୱେ ବସାଇ । ହରିଦ୍ରା ଲେପ ଦେଲ ଉହ୍ନ ଠାଇ ।
ପଦନ ସେ ରେଣୁ । କର-କମଳେ ପରଷଣ ଯେଣୁ ।
ନୂତନେ ଦହିତ ବରହ୍ଵା-ନଳେ । ହେବାରୁ ଜାଣି ମଜ୍ଜାଇଲେ ଜଳେ ।
ତୈଳ-ଯୋଗ-ଦେଲ ଛଳ ଉଷାଣ । ପାଇ କାନ୍ତି ମହୋଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦ୍ୱିଗୁଣ ।
ତହୁଁ ନେଇ ପୁରେ । ବସାଇ ବେଶ କରିବା ବସ୍ତୁରେ ।
ଶିଳ୍ପକାରକାଏ କହିଲା ତହିଁ । ମହା ମଣ୍ଡପଡ-ଲମାଣି ଭୁହି ।
ନିଦା ଅଳଙ୍କାରେ ହେବାର ଶୂନ୍ୟ । ଅଳଙ୍କାରେତ ହୋଇଲୁ ନ ଧନ୍ୟ ।
ଅଳକାରେ ତୋତେ । ଅଳଙ୍କାର କର ଲେଖୁଁ ସମସ୍ତେ ।
ତାର ଏମନ୍ତ କହୁଁ ଭୃଙ୍ଗା-ଅଳୀ । ବେଶ ସମ୍ଭାରମାନ ଯେନ ମିଳି ।
କେ କରେ ମାଜି ମୁକୁର ଦେଖାଇ । ମୁଖ ବିମ୍ବ ଧର ବିମ୍ବ ବୋଲାଇ ।
ବୋଇଲା ଯେ ଜଣେ । ଦରପଣ ପିନା ବହେ ଈକ୍ଷଣେ ।
ଏ କଥା କହିବାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ । ଅଧିକ ବସ୍ତୁ ବାସେ ଶିରୋଧାର୍ଯ୍ୟ ।
ଫେଇ ସୁଗନ୍ଧ ଧୂମେ ଧୂପ ଦେଇ । ଗଜଦନ୍ତ-କଙ୍କତିକା ଚଳାଇ ।
ସେ ଏମନ୍ତ ଦଶି । ଜଳଦ ପଟରେ ଧାମେ ଅର୍ଦ୍ଧଶଶୀ ।
ଭଲ ଭଲ ବେଣୀ ହେଲା ଏ ଦୃଷ୍ଟି । କୁରୁଣ୍ଟକ ଗଣ୍ଠି କଜ୍ଜଳ ଫୁଟି ।
ରାଜହଂସପନ୍ତ ମୋତି-ସୀମନ୍ତ । ସୁରା-ପିହାଣିଆ ଅଗ୍ରରେ ତଥ୍ୟ ।
ବଣା ଏକ ହଂସୀ । କାଳନ୍ଦୀ ସ୍ରୋତେ ଯାଉଅଛି ଭାସି ।
ସୁନାସିମାନେ ଝିଲମିଲମାଳୀ । ବେନି ପାଶେ କଲେ ଉତ୍ତଂସ ଝଳ ।
କଲେ ଅଲକା-ଦାଣ୍ଡେ ହୀଠ ଯଗ । ପ୍ରସରଇ ଦୃଷ୍ଟି ତହିଁ ପସଗ ।
ଚନ୍ଦ୍ର-ଝୁମ୍ପା ତହିଁ । କାହା ମାନସ ହର ନେଉ ନାହିଁ । †

---

* ସଂସ୍ୟାବାନ୍, ପଣ୍ଡିତ । The toilet described is still in vogue in Orissa.

† Names of various ornaments may be noted.

ଭ୍ରୂରୁ ନୟନ ହାବ ଅଳଙ୍କାର । ବଶୀକରଣ ମଣି ତୋଳା ତାର ।
ଅସ୍ତ୍ର ଭାବେ ଦେଲେ କଜ୍ଜଳ ଅଣି । କେତେ ଅପୂର୍ବ କଲେ ବସେ ଜାଣି ।
ସେ ମହା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ । ହେଲା ମୋହିବ ଭୁବନ-ମଣ୍ଡଳ ।
ଯେନତଲେ ଦ୍ୱିଜ-ଶୋଭନୀ ଏ ବାମା । ସଙ୍କ-ଉସ୍ତୁ ପଞ୍ଚ-ପୂଜା-ପ୍ରଥମା ।
କଲେ ମଲ୍ଲୀକଢ଼ୀ ଫୁଲେ ଅର୍ଚ୍ଚନା । କର୍ଣ୍ଣ-ତାଟଙ୍କ ଅଳତ ରଚନା ।
ସୁବାସ ଚନ୍ଦନ । ଗନ୍ଧ ମିଶ୍ରିତ ଚଳକେ ବନ୍ଦନ । *
କର ସେ ଅତି ଜ୍ୟୋତି-ମୋଦ ଗୁରୁ । ନାନା ଭୂଷଣମାନ୍ତୁ ହୋଇଲେ କରୁ ।
ପାଣି ଅଞ୍ଜଳି କର ମୁଦ୍ରାମାନ । ଦେଖାଇ ଅଙ୍ଗୁଳି ଧରିଲେ ପୁନ ।
ଭୋଗ କର ତହିଁ । ତାମ୍ବୁଳ ବଟିକା ହରଷେ ଦେଇ । †
ଉରଜ ମହେଶ ଉନ୍ନତ ପାଇ । ନୀଳ-ଚେଳ ଗଜ-ଚର୍ମ ଯୋଡ଼ାଇ ।
ହାର ଦେଇ ଗଙ୍ଗାଧର କହାଇଲା । କେ ବୋଲଁ କେ ବୋଲେ କେବେଁ
ନୋହିଲା ।
ଏ ପୁଂନାଗ-ମାଳା । ସମ୍ଭାବତ ଯହିଁ ତହିଁ ରହିଲା ।
ଜ୍ୟୋତିର୍ବିଦା କାନ୍ତି ଏ ଶୋଭା-ରାଶି । ନକ୍ଷତ୍ର-ମାଳା ଯୋଗେ ଶୋଭା ବସି ।
ପୁଣି ଚନ୍ଦ୍ର ଭୋଗ କରେ ଏ ନିତ୍ୟ । ଶଉର ସଙ୍ଗରେ ସବେଦ ଭୂତ ।
ଦେବ ତାତ ଲଗ୍ନେ । ଉଦିତ ହେବ ନବ ବୃଷ୍ଟି ଲଗ୍ନେ । ‡
କି ବୃଷ୍ଟି ବୋଲି ପଚାରିଲା କେହି । ବୋଲେ ମରକତେ ନିର୍ମିତ ସେହି ।
ଯନାଇଙ୍ଗନେ ଶଙ୍କା ସ୍ଥିର ପସ୍ର । ବଶି ହୋଇବ ଯେ ନୟନ-କାସ୍ର ।
ଦୃଷ୍ଟ କର ଦେଲେ । ସେହି ଶୋଭାକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ଦେଖିଲେ ।
ସୁମନାମାନେ ମାନସେ ବସ୍ତୁର । ଲାବଣ୍ୟ ନିନ୍ଦୁ ଲଙ୍କେ ଏ ନାଗରୀ ।

---

* ଦ୍ୱିଜ-ଶୋଭନୀ (ଦନ୍ତ-ଶୋଭନା) କମ୍ବା ଶୋଭନା (ଶୋଭାବତୀ) ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ମନରେ ଯୋଜଲେ—ଅମ୍ଭେ ଦ୍ୱିଜ (ବ୍ରାହ୍ମଣ), ଏ ବାମା ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ [କାମ]ର ସବ (ପଞ୍ଚବାଣ) ପୂଜାପ୍ରଥମା, ଅତଏବ ମଲ୍ଲୀକଢ଼ୀ ଫୁଲରେ ଅର୍ଚ୍ଚନା (ପୂଜା) କଲେ (କାନରେ ମଲ୍ଲୀକଢ଼ୀ ଏବଂ କର୍ଣ୍ଣଫୁଲକୁ ଦେଲେ), କର୍ଣ୍ଣ-ତାଟଙ୍କ ଅଳତ ଦେଇ ତାକୁ ରଚନା କଲେ (କାନରେ ତାଟଙ୍କ ଦେଲେ), ସୁଗନ୍ଧମିଶ୍ରିତ ଚଳକେ ଯାହା ବନ୍ଦନ କଲେ ସେ ସୁବାସ ଚନ୍ଦନ ଦେଇ ତହିଁରେ ବନ୍ଦନ [ପୂଜା] କଲେ ।

† ପାନବଢ଼ାବା ପାନଗିଲ୍ ହରଷେ ଦେଲେ ।

‡ ଜ୍ୟୋତିର୍ବିଦା (ଜ୍ୟୋତିଷଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞା) ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ—ଏ ଶୋଭାରାଶି (ସ୍ତନଦ୍ୱୟ) ରାଶି=Constellation ତୁଲ୍ୟଶୋଭା that is ଶୋଭାମୟୀ । ପୁଣି ସେ ରାଶିରେ ଶଉର (ଶନଶ୍ଚର) ସଙ୍ଗରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଭୋଗକରେ, ଦେବତାତ୍ [ଗୁରୁ] ଲଗ୍ନେ (ମଙ୍ଗଳଠାରେ) ନବ (ଶୁଭ) ବୃଷ୍ଟି ଗର୍ଭେ (ଲଗ୍ନରେ) ଉଦିତ ହୁଏ; ଏ ସରସ୍ୱ (ଲଭସ୍ଥଳ) ସ୍ତନ ସଙ୍ଗରେ ଚନ୍ଦ୍ର (ସୁବର୍ଣ୍ଣହାର) ଭୋଗ କରେ ଏଠାରେ ଲେଖଦରେ ଶଉର ଶରଗ୍ର ହେଲା, ଏହା ଲୁଗରେ ତାତ୍ ଦେବ ସେ ଲୁ [ପ୍ରଥମରେ] ତାତ୍ତ୍ୱ [ଭୂଜର 'ଟ' ନ୍ୟାସ, ତାହାରେ 'ଦ' ଦନ୍ତ] ଦେବ ଏବଂ କବମାନଙ୍କର ବର୍ଣ୍ଣିବା ବୃଷ୍ଟି ଲଗ୍ନରେ ଲଭକ ହେବ ।

କର ମକରୀ ଭୂଷଣେ ଶୋଭିତ । ଭ୍ରମ-କଣ୍ଠରେ କରେ ସଂଯୁତ ।
ପୁଣି ସେ ସହିତ । ପୟରେ ଲୀଳା ଦେଇ ହଂସକର । *
କୋଇଲେ ଧନ ମେଳ ହେବାବେଳେ । ଦେବ ଯୁବା-ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଲୁଚାଇ ହେଲେ ।
ଗମ୍ଭୀର-ଗୁଣ-ନିପୁଣା ଏ ପୁଣି । ମୀନ ନୟନ ତରଙ୍ଗ ଉହାଣି ।
କମଳାସ୍ୟ ଶ୍ରୀ । ସବୁ ପ୍ରକାରେ ଅଛୁ ଜାତ କରି । †
ଚତୁରୀ ସଖୀଏ ମଞ୍ଜୁ ମଞ୍ଜୀର । ଖଞ୍ଜି ପାଦେ ବୋଲେ ଅନୁ ଏହାର ।
ହେମ-କରଣୀ ଏ ତରୁଣୀ ଯେତ । ଯଉବନ-ମଦେ ହେଲା ଏ ମତ୍ତ ।
ଲଜ୍ଜା-ଅଙ୍କୁଶରେ । ଶାନ୍ତ ହୋଇବ ଯିବା ଅନନ୍ତରେ ।
ହେଉ କେ କହେ ଏ ମୁଦିର ନାଦେ । ନୀଳକଣ୍ଠ ବଶ ହେବେ ପ୍ରମୋଦେ ।
ଯୋଗ କଳା ଭୋଗେ କରିବେ ମତ୍ତ । ଉଦ୍ଦୀପନକାରୀ କାଳର ଗୀତ ।
ଅଲମ୍ବନ ଭାବ । ଶୁଣିଣ କେମନ୍ତେ ଦମ୍ଭ ରହିବ । ‡
ପଦ୍ମିନୀ ବେଣ ସମ୍ପାଦିତ ବାସ । ପିକାଳି ସଜନୀ ହୋଇଲେ ତୋଷ ।
କୋଇଲେ ଦେଖିଲା ଜନ ନୟନ । ହେବତ ନରତନ-ନକେତନ ।
ଭୁଲିଲା କେ ଭାବେ । ରସିକା ରସିକା ହୋଇଲା ତେବେ ।
ଏ କଥ୍ୟ ରସନାଥ୍ୟ ବେଣ ଯାଉ । ନିଜ ବ୍ୟାପାରେ ଗଲେ ଶିକ୍ଷକାରୀ ।
ଏ କାଳେ ଦ୍ୱିଜେ ଭ୍ରାନ୍ତି ଗ୍ରାମ ଯୋଷ । ବନ-ବିହାରେ ହୋଇଲେ ଲାଳସ ।
ଉପେନ୍ଦ୍ର ଘୋଷେ । ଶ୍ରୀରାମ ଭଜ ଅସନ୍ତମ ନାଶେ ।

---

* ଯୁବତୀ (ସୁନ୍ଦରୀ) ସଖୀମାନେ କହୁଛନ୍ତି ଏ ନାୟିକା ଲାବଣ୍ୟ-ସିନ୍ଧୁ, ଅତଏବ ସମୁଦ୍ରରେ ମକରମତ୍ସ୍ୟ ସର୍ବଦା ହୋଇଥିବା ପରି ସଞ୍ଚରେ ମକରାଚିହ୍ନକୁ ଭୂଷଣେ ଶୋଭିତ କଲେ, ସମୁଦ୍ର ଭ୍ରମର (ଭ୍ରମ=ଜଳଭଉଁରୀ) ଏକ କଣ୍ଠରେ [ଲବଣରେ] ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ହେତୁରୁ ଭ୍ରମକଣ୍ଠରେ (ଶଙ୍ଖକଣ୍ଠରେ) ସଂଯୁକ୍ତ କଲେ, ପୁଣି ସମୁଦ୍ର ପୟରେ (ଜଳରେ) ହଂସକର (ସ୍ୱଚ୍ଛହଂସର) ଲୀଳା ହୋଇଥିବାରୁ ସହିତ ପୟରେ [ପାଦରେ] ହଂସକ (ପାଦାଭରଣ) ଦେଇ ତାହାର ଲୀଳା କରାଇଲେ । **Notice that ହଂସ and ଭଉଁରୀ as are not noticeable in the sea, have been introduced.**

† କହିଲେ—ସମୁଦ୍ରରେ ଧନ (ବଗ) ମେଳ ହେଲା ବେଳେ (ବର୍ଷାକାଳରେ) ବୃଷ୍ଟିକ ଲୁଚାଇ ନେଇଥିବା ତରଙ୍ଗରେ ପାଦାଭରଣଧ୍ୱନି ମେଳ ହେଲାବେଳେ ଏ ଲାବଣ୍ୟସିନ୍ଧୁ ଯୁବାମାନଙ୍କର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଲୁଚାଇ ନେବ, ସମୁଦ୍ର ଗମ୍ଭୀର, ଏ ଗମ୍ଭୀରଗୁଣନିପୁଣା, ମୀନ ପରି ନୟନ, ତରଙ୍ଗପରି ଭଙ୍ଗୀ ତ୍ରିବଳୀ, ଶ୍ରୀ (ଲକ୍ଷ୍ମୀ) ପରି କମଳାସ୍ୟ ଶ୍ରୀ (ମନୋହର ଶୋଭା) ଇତ୍ୟାଦି ସମୁଦ୍ର ଲକ୍ଷଣକୁ ସବୁ ପ୍ରକାରେ ଜାତ କରିଛୁ ।

‡ ଯାଦରେ ମୁଦ୍ର କରଇ କେ କହେ—ଏ ମୁଦିର [ମେଘ] ନାଦରେ ନୀଳକଣ୍ଠ [ମୟୂର] ପ୍ରମୋଦ ହେଲା ପରି ଏ ମୁଦିର ନାଦରେ ନୀଳକଣ୍ଠ (ଶିବ) ପ୍ରମୋଦ ହେବେ, ଯୋଗ କଳା ଭୋଗରେ ମତ୍ତ କରିବେ । ବର୍ଷାକାଳର ଗୀତ ଉଦ୍ଦୀପନକାରୀ ହୋଇଥିବାରୁ ଶୁଣିଲେ ନବଯୁବା କାଳର ଗୀତ ଉଦ୍ଦୀପନକାରୀ ହୋଇଛି ଏବେ ଶିବ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ଚିତ୍ତକୁ ଅଲମ୍ବନ (ଆଶ୍ରୟଭାବ) ହୁଁ ଉଛି, କେମନ୍ତେ ଦମ୍ଭ ରହିବ ।

ବଂଶ ସ୍ତବ

ରାଗ—ଚଳିତ୍-ସୁକେଦାର ଓ କୁସାଳ *

ଭୁଜଙ୍ଗାରସେ ଦେବନ ଶ୍ୱଗ ଭୁଟର । ଶାରକ୍ଷୀରମ୍ଭିତ ଦ୍ୱିରୁକ୍ତି ବାର ଯେ ।
ଶୁକ କହୁବାରତା ସ୍ୱଭୁଗ୍ନ ସ୍ୱର । ଧାସ୍ତ ଅଗଡେ ମୃଦୁତରହିଁ କହ ଯେ ।
ନାଗରମଣି ସାର ଶୁଭ-ଶ୍ରୀ-ଧାମ । ନାହିଁ ଶ୍ରୁତରେ ତାହା ଗାରବ ସମ ଯେ ।
ସୁନା ସାଦୃଶ କାନ୍ତି କ ମନୋରମ । କାମିନୀତସ୍ୱ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ହରନ୍ତ୍ୟ କ୍ଷମ ଯେ ।
ଲୋକେ କେଶରୀ ବୋଲି ସ୍ତୁତିକ ଭଣି । କର ଅଗ କଟିକୁମ୍ଭରେ ପୁଣି ଯେ ।
ବଧୀର ତତଦୁଃଖ ସେ ପାଇଲା ଯେ । ବଣ କେମନରେ ଶାହି ବଞ୍ଚନା ଲୋକେ ଯେ ।
ସୁମନସର ପାତେ କ ଦଣ୍ଡିରୁହେ । ଚନ୍ଦ୍ର ସୁନ୍ଦର ତତା ଟେମକେ କେତେ ଯେ ।
ମାର ଦେଶ ବନରେ ଅବଗାହନ । ରତନବନକେଶେ ନ ବଳେ ମନ ଯେ ।
ତା ପଲ୍ଲବ ଶୟନେ ନ ଆସେ ନିଦ୍ରା । ଲେଖ ନେତ୍ର-ସମ୍ପନ୍ନ ଶରଧା ସଦା ଯେ ।
କରନ୍ତେ ଭ୍ରମି ସେ ଯେ ସରସୀ ତର । ଅନ ନ ଦେଖେ ପ୍ରତିଅଣାରେ ତାର ଯେ ।

---

* ଏ ଗୀତରେ ପୁରୁଷଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଶୁକ ଚଳିତ-ସୁକେଦାର ସ୍ୱରରେ ଓ କୋଇଲି ସ୍ତ୍ରୀ ଶାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ସାରୀ କୁସାଳ ସ୍ୱରରେ କହୁଅଛି । ଏଥିରେ ଦୁହିଙ୍କର ଉକ୍ତି ମିଶ୍ରିତ ହୋଇଛି ।

ପୁରୁଷପକ୍ଷ—ନାଗରମଣି (ସ୍ତ୍ରୀପକ୍ଷ) ନାଗ+ରମଣୀ, (ନାଗରଶ୍ରେଷ୍ଠ) ସାର ଶୁଭ-ଶ୍ରୀ-ଧାମ (ସ୍ତ୍ରୀ) ସୁରଭ+ଧାମ । ଶ୍ରୁତରେ=ଶାସ୍ତ୍ରରେ (ଶୁଣିବାରେ), ସାର୍ଦ୍ଧ=(ସ+ଅର୍ଦ୍ଧ) ସୁନାସାଦୃଶ= ସୁନା+ସାଦୃଶ (ସୁନାସା+ଦୃଶ) ।

କେଶରୀ (କେ+ଶର), କର=**doing and** କରୀ=**Elephant,** ମଧ୍ୟ **for** ମଧ୍ୟଦେଶ **+waist,** ବଧୀର+ବସ୍ତ୍ର-ରଚିତ, ବଞ୍ଚନା **is used to mean** ଲୁଚାଏ ।

1st ମନସର=ମନର, **2nd** ସୁମନସର=ପୁଷ୍ପର, ଦଣ୍ଡିରୁହେ **for fear,** ଚିତା=ଚିହ୍ନ ।

ପୁ—ତା (ତାଙ୍କ) ପଲ୍ଲବଶୟନେ (ପତ୍ରଶଯ୍ୟା ଶୟନରେ) ଲେଖ (କ୍ଷୀଣ) ସରସୀ (ପୁଷ୍କରିଣୀରେ) ଭ୍ରମିଲାପର ବରନ୍ତେ ଭ୍ରମଇ, ତାର (ସୁନସର) ପ୍ରତ୍ୟାଶା ବଂଶୀତ ଅନ ତଳ (ପଲ) ନ ଦେଖଇ ।

ସ୍ତ୍ରୀ—ତାପ ହେତୁ ଶୟନରେ ଲବନାଥ ନିଦ୍ରା ନ ଆସଇ, ଲେଖ (ଦେବତାମାନଙ୍କର) ନେତ୍ରସମ୍ପନ୍ନରେ (ଅପଲକ ହେବାରେ) ସଦା ଶଙ୍କା ପ୍ରକାଶ କରୁଛି, ପ୍ରତିଅଣାରେ (ପ୍ରତିପଦରେ) ତାର (ପୁରୁଷର) ଅନନ (ମୁଖ) ଦେଖଇ, ସରସୀତର (ରସିକର) ପରେ ପଥ ଦେଇ ଯାଇ ବୋଲି ଭ୍ରମଇ ।

ପୁ—ଅଗମ ନ ପାଉଛି (ପ୍ରାପ୍ତି ଅଣା ପାଇ ନାହିଁ) ପ୍ରଭାତେ ବସଇ, ଏ ଦେହ ଲବଣ ଭଉଁଶାରେ ହର୍ତ୍ତ୍ରୋଷେ ବସଇ, ପାଷର ମୋହର ପକ୍ଷଳକଟୁ (ବେଣୀ ଭାବ ହେଉ) ଲଭ ଜର ପାଇ ସ୍ୱରେ (ଅବଶ୍ୟ) ତାଙ୍କୁ ପାଇବ, ତା ଅଧରମୃତ ମତେ ଜଳେ କାରଣ ହେବ ।

ସ୍ତ୍ରୀ—ଅପ ତା ପାଶକୁ ମନ ଯାଉଛି, ପ୍ରଭାତେ ଦେଶେ (ଦଶମାନଙ୍କରେ) ଲକ୍ଷ (ପାଇବା= ଦର୍ଶନ) ଲାଭ ହେଉଛି, ପାଞ୍ଚର ଭୁସାରେ (ପୁଷ୍ପନାରେ) ସନ୍ତୋଷରେ ମୋତ ବସରେ ଅଛି ଏପର ପକ୍ଷୀତନ (ପ୍ରାଣସଖା)କୁ ଜାଣେ ପାଇବ ? ଅଧର (ଧର ନ ଦେଲେ) ମତେ ଜଳେ ମୃତ (ମରଣ) କାରଣ ହେବ ।

ପୁ—କ୍ଷମନା ସ୍ୱଗଲରେ ପ୍ରଭୁ କରିବ (ଦୂତ ପଠାଇବ), ପ୍ରତିଶ୍ରବର (ପ୍ରତିପାରେ) ଏହିତା ଆଉ—ସେ କ ଉଚନ୍ତି ! ଦେବକୀକୁମାର (ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ) ପୁତ କରନ୍ତୁ ।

ସ୍ତ୍ରୀ—କାମବାଣ ଫଳରେ କର+କଟୁର, ପ୍ରତିପ୍ରାପ (ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର) ବହିବାକୁ ସାର (ଶୁକ) ସନ୍ଦେହଯାଇ ହୋଇଛି । ଏବେ କରୁଣାକର କୁମାର (ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ)କୁ ଦେବ କି ?

ଅଗମ ନ ଯାଉଛୁ ଶ୍ରୀହାଟେ୍ର ବଣେ । ଲଭିବା ଭରସାରେ ସନ୍ତୋଷେ ବସେ ଯେ ।
ପାଟେଶ୍ୱ ପକ୍ଷ ଜନମୁଁ ପାଇବ ସତେ । ନଚେଣ୍ଟି ଅଧଶ୍ରମୁଢ କାରଣ ମତେ ଯେ ।
କାମନା ସଫଳରେ କରିବ ସ୍ଥିର । କ ରସନଶ୍ୱ ଥାଇ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣର ଯେ ।
ଦେବକୀକୁମାରଙ୍କୁ କରାଇ ସ୍ତୁତ । ଆତେ କରୁଣା କରମୁଁ ଅଢଆର୍ତ୍ତି ଯେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତମୁଖୀଙ୍କ ଦୁର୍ବଳ ବୃହି । ହା ସେ ଚନ୍ଦ୍ରପ୍ରଭଙ୍କୁ ଧ୍ୟାନ ଏହୁ ଯେ ।
ଭ୍ରମରଙ୍କୁନସ୍ୱନୀ ପୁଣି ଯେ ପୃଚ୍ଛେ । ମତ୍ତେଭଗତି ସ୍ନେହେ ତାଉବ ପୁଚ୍ଛେ ଯେ ।
କର ଯେ ଠୁଙ୍କ କ୍ଷିତ ପାନ ସେ ଯାଉ । ତନୁସ୍ଥାନଶୋଭନ ଜୀବତା ହ୍ୱାଉ ଯେ ।
ହା ଶ୍ୱବର ତା ପାଶ ସୁହୃଦେ ଛନ୍ତି । ରଜନୀକର କରେ ଶୟନ ଯେନ ଯେ ।
କରେ ଶଉଣ୍ଡିପତ ସେବାରେ ପ୍ରେମ । ମାଳିକରେ ଆଦର ଜପଇ ନାମ ଯେ ।
ଶିବଦେବ ଅବସ୍ ଦେବାରେ ଧ୍ୟାସ୍ତି । ଈଶ ପରାଧୀନରେ ଏମନ୍ତ ହୋଇ ଯେ ।

ପୁ—ସେ ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତମୁଖୀ (ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ) ଙ୍କ ସ୍ନେହ ମୁଁ ଦୁର୍ବଳ ବୋଲି କହୁଅଛୁ । ହା ! ସେ ଚନ୍ଦ୍ରପ୍ରଭଙ୍କୁ (ସୁବର୍ଣ୍ଣବର୍ଣ୍ଣୀ) ଏହୁ ଧ୍ୟାନ କରୁଛୁ । ପୁଣି ସ୍ୱପ୍ନରେ ମିତ୍ରଙ୍କୁ ପୃଚ୍ଛଇ—ସେ ଭ୍ରମରଙ୍କୁନସ୍ୱନୀ (ଚଞ୍ଚଳ ମୃଗଲୋଚନା) ମତ୍ତେଭଗତି ସ୍ନେହରେ ମୋତେ ଚାହିବ କି ?

ସ୍ତ୍ରୀ—ମୁହିଁ ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତମଣି କି ? ତାଙ୍କର ଚନ୍ଦ୍ରପ୍ରଭଙ୍କୁ ସନ୍ଦର୍ଶ ଆଶରେ ଦ୍ରବଇ, ଧୀ (ବୁଦ୍ଧି) ଅବ ହୋଇଗଲା ଏହୁ କଥା କହି ପୁଣି ସେ ଭଙ୍କୁନସ୍ୱନୀ (ମୃଗନେତ୍ରୀ) ଭ୍ରମ ହୋଇ ସ୍ୱପ୍ନରେ ପାଶସ୍ଥିତ ଶୁକଙ୍କୁ ପୃଚ୍ଛଇ—ଉତ୍ତମ (ଭକ୍ତି) ସ୍ନେହରେ ମୋତେ ଚାହିବ କି ?

ପୁ—ସେ (ପୃଥ୍ୱୀରେ) ସନ ହୋଇ କର କପାଳରେ ଠୁକ (ମାରୁଛୁ), ତନୁ (ଦେହ) ସ୍ଥାନ ଶୋଭନ (ଅଶୋଭନ) ହୋଇଅଛି ଜୀବତା (ଚେତନା) ହ୍ୱାଇବାରୁ ତା ପାଶରେ ଥିବା ସୁହୃଦେ ହା ସ୍ୱର (ହାସ୍ ହାସ୍ ଧ୍ୱନି କରି) ଛନ୍ତି ଦେଉଛନ୍ତି, ଦେହତାପ ଶାନ୍ତ ନିମିତ୍ତ ରଜନୀକର (କର୍ପୂର)ରେ ଶୟନ କରାଇ ଏମନ୍ତ ଯେନ ।

ସ୍ତ୍ରୀ—କରରେ (କରରେ) କ୍ଷିତ ଠୁକ ସେ ପାନ ସାରୁଛି, ତନୁସ୍ଥାନ-ଶୋଭନ (କନ୍ଦର୍ପ ପ୍ରାସେ ସୁନ୍ଦର) ପୃଷ୍ଠଦେଶରୁ ତାହାର ଜୀବ ରହିଛି, ତା ସୁହୃଦେ (ଉତ୍ତମ ହୃଦୟରେ) ଥିବା ହାସ୍ୱବର (ଉତ୍ତମ ମାଳାକୁ) ପାଶ ବସ୍ତ୍ର ଛନ୍ତି ଦେଉଛି, ରଜନୀକର (ଧୂଳିରେ) ଶୟନ କରେ ଏମନ୍ତ ଯେନ ।

ପୁ—ମାଳିକରେ (ମାଳୀହାସ୍ତ) ଗୌରିପତି ସେବାରେ ପ୍ରେମ କରଇ, ଆଦରରେ ନାମ ଜପଇ, ଶିବଦେବ (ସୁଖଦାତା ପ୍ରଭୁ ମହାଦେବଙ୍କୁ) ଅବସ୍ ଦେବା ନିମିତ୍ତ ଧ୍ୟାସ୍ତି ଈଶପର—ଅଧୀନରେ= କାମାଧୀନ ହୋଇ ଏମନ୍ତ କରୁଅଛି ।

ସ୍ତ୍ରୀ—ଗୌରି (ଗୌରାଙ୍ଗୀ) ପତିସେବାରେ ପ୍ରେମ ପ୍ରକାଶ କରଇ, କରେ ମାଳୀ ଧରି ଆଦରରେ ନାମ ଜପଇ, ହେ ଅଇସ୍ୱଦେ (ଅଇସ୍ୱବରଦାୟିନୀ—ଅମ୍ବିକେ) ! ବାଦେ (ଅରେ) ଶିବ ଦେବ (ମଙ୍ଗଳ ସଙ୍ଘଟିବ) ବୋଲି ଧ୍ୟାସ୍ତି, ସେ ଈଶ-ପରାଧୀନରେ (ପତିପରାଧୀନ ହୋଇ) ଏମନ୍ତ କରୁଅଛି ।

ପୁ—ସ୍ୱଚ୍ଛ ମାନସର (ମାନସସରୋବରରେ) ହଂସ ପରି ସୁଗତି (ସୁଗମନା) ମନରେ ରତି (କ୍ରୀଡ଼ା) କରୁଛି । ସବରେ (ସେସବାରେ) ସ୍ଥିତ ସ୍ରୋତ (ପ୍ରବାହ) ସ୍ନେହ କୁଟିଲ କି ? ତାଇ ଜୀବନ (ଜଳ) ବନା ରକ୍ଷା ଅଛି କି ? ସେହିପରି ସୁରମଣୀ (ଉତ୍ତମାସ୍ତ୍ରୀ) ଚନ୍ଦନ-ସୁବାସୀ ଏକମାତ୍ର ପତି ସିନା ।

ସ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ୱଚ୍ଛ ହଂସସୁଗତି (ହଂସଗମନାର) ମାନସ ମନ ସୁନ୍ଦରତାରେ ରତ ହୋଇଛି, ତାହାର ପବନରେ (ଜବଦରେ) ତାହାରେ ସ୍ନେହ ସ୍ଥିତ ହୋଇଛି, ସେ ସ୍ରୋତ (ଅଶ୍ରୁ) ସ୍ନେହ କି ଧନ୍ଦଳରେ ଲୁଚିଯିବ । ତାଇ ଅଉ ଜୀବ (ଜୀବନ) ରକ୍ଷାର ଉପାୟ ଅଛି କି ? ଚନ୍ଦନସୁବାସୀ ନଗରର ସେ ସୁରମଣି (ନାରୀଶ୍ରେଷ୍ଠ) ଏକମାତ୍ର ପତି ସିନା ।

ସଦା ହଂସମୁଗତ ମାନସରତ । ସ୍ତୋକ ସ୍ନେହ କ ଭୁଞ୍ଜି ସନରେ ସ୍ଥିତ ଯେ ।
ଅଛୁ କ ତାର ରକ୍ଷା ଜୀବନ ବନା । ସୁରମଣି ଚନ୍ଦନସୁବାସୀ ସିନା ଯେ ।
ସୁରତରଙ୍ଗିଣୀରେ ମଜ୍ଜିବା ମତ । ଇଚ୍ଛେ ଏହା ତାହାର ଜନ୍ମାନ୍ତ ପ୍ରୀତ ଯେ ।
ମୁ କନ୍ଦକ ଲଭିବ ସୁକୃତ ଥିଲେ । ଜୀବନୀରତରସେ ଜର୍ଜ୍ଜର ହଲେ ଯେ ।
ଇଷିତ ସିବା ନାହିଁ ଦେହଳୀ ବଳ । ଯୁଗଳ ବସିବାର ପ୍ରସନ୍ନ ଭାଳ ଯେ ।
ଖଟ୍ଟି ମିତେ ପକାନ୍ତ ନିଶ୍ୱାସ ଖର । ଅବା ଜୀବ ପବନେ ଉଡ଼ି ଏ ଡର ଯେ ।
ଅହା ଭଡନଲୁଟେ ବସଦକର । ଏକାକୀ ସ୍ୱିତଭର କପୋଳେ କର ଯେ ।
ତାହା ପଗ୍ରପତ ମୋ ହୋଇବ କେହୁ । ମୋହତ ସେ ସଂସାରେ କ ସ୍ନେହ ବହୁ ।
ରସିକବର ନୋହିଁ ସୁମନ ବାରେ । ବରବର୍ଣ୍ଣିନା କଣ୍ଠୀଗତକ ସ୍ମରେ ଯେ ।
କହେ ରସାଳସିରେ କୋକିଳ ବାଣୀ । ଶତ କୋଟି ଲକ୍ଷ୍ୟ ସେ ଚିତ୍ତକୁ ଅଣି ଯେ ।

ପୁ—ଦେହଳୀ (ଦ୍ୱାରବନ୍ଧ) ଲଙ୍ଘି ସିବା ଶକ୍ତି ଇଷିତ (କିଞ୍ଚିତ୍) ନାହିଁ, ପ୍ରସନ୍ନ (ପ୍ରଫୁଲ୍ଲଭାବରେ) ଯୁଗଳ ହୋଇ ବସିବାର ଭାଳଇ, ଏମନ୍ତ ଦେଖି କେବେ ଏ ଶୁଭଯୋଗ ଘଟିବ ବୋଲି ମିତେ (ମିତ୍ରମାନେ) ଖଟ୍ଟି (ଖଡ଼ି) ପକାନ୍ତି ଏବଂ ଖରନିଶ୍ୱାସ ଦେଖି ଡର ହୁଏ ଏ ପବନେ (ଏ ନିଶ୍ୱାସପବନ ସହିତରେ) ଜୀବ ଅବା ଉଡ଼ି (ପ୍ରାଣ ଅବା ଉଡ଼ି ଯିବ) ।

ସ୍ତ୍ରୀ—ଦୁଃଖରେ ଭୁଷିବା ଇଷିତ (ଇଷି ଇଷି ବଢ଼ିବଢ଼ି) ଦେହଳୀ ଲଙ୍ଘି ଯିବାକୁ ନାହିଁ, ଯିବାର ପ୍ରସନ୍ନ ସ୍ଥଳି ଲବ ସମସ୍ତ ଯୁଗସମାନ ବୋଧ ହେଉଛି, ଏ ଅବସ୍ଥାରେ ମିତେ (ସଖୀମାନେ) ଖଟ୍ଟି (ସେବା କରି କରି) କଷ୍ଟସ୍ୱରେ ଖରନିଶ୍ୱାସ ପକାନ୍ତି, ଅତକ୍ଷୀଣ ହୋଇଛି ପବନରେ ଅବା ଉଡ଼ି ଯିବ ସେମାନଙ୍କର ଏ ଡର ହେଉଛି ।

ପୁ—ସ୍ୱିତଭର (ଉତ୍କଣ୍ଠିତ) ହେଉ କପୋଳେ କର ଦେଇ କହେ ଅହା ହେ ଉଦନଲୁଟେ (ଲବ୍ଧକାନ୍ତ) ବସଦକର (ଚନ୍ଦ୍ର) ମୁଁ ଏକାକୀ, ତାହା (ସେ ସ୍ତ୍ରୀର) &c. ସେ ସଂସାରରେ ମୋ ହିତ (ମୋର ହିତକାରିଣୀ), ମୋଠାରେ କି ସ୍ନେହକୁ ବହୁଛି ।

ସ୍ତ୍ରୀ—ବସ-ଦକର (ବସ ଉପ୍ତରେ) ଅହାରଦ ନ ଲୁଟଇ, ଏକାକୀ ଦୁଃଖରେ ଉତ୍ତଭର (ଚାହିଁକୁ ଅରକ୍ତ) କପୋଳେ କର ଦେଇ ବସଇ, ତାହା ପଗ୍ର ପତ କେହି ହୋଇବ, ସେ ସଂସାରରେ ମୋଠାରେ ସ୍ନେହ ବହୁ ମୋହିତ ହୋଇଛନ୍ତି କି ?

ପୁ—ସେ ରସିକବର ବାରେ (ଥରେ) ସୁଦ୍ଧା ସୁମନ (ସୁଖୀ) ନୋହି, ସେ ବରବର୍ଣ୍ଣିନା କଣ୍ଠୀଗତକ ସ୍ମରଣ କରୁଛି, କହୁଛି ରେ ରସାଳସି ! ରେ କୋକିଳବାଣି, ଏହିପରି ଶତବାର କୋଟିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ (ଲକ୍ଷଣାବୋଧକ କଥାମାନଙ୍କୁ) ସେ ଚିତ୍ତକୁ ଅଣୁଛି ।

ସ୍ତ୍ରୀ—ସେ ରସି କରି ସୁମନବାରେ (ପୁଷ୍ପସମୂହରେ) କବର (କେଶବେଶ) ନୋହି ବର (ସତ ପୁଷ୍ପକେଶର) ବର୍ଣ୍ଣିବା କରି ଗତକ (ତାହାର ଉପାସକୁ) ସ୍ମରଣ କରୁଛି, ରସାଳଶିରେ (ଅମ୍ବବୃକ୍ଷ ଉପରେ) କୋକିଳବାଣୀ କହେ, ତାକୁ ଶତକୋଟି (ବହୁ) ଲକ୍ଷ୍ୟ (ତୁଲ୍ୟ) ସେ ଚିତ୍ତକୁ ଅଣୁଛି ।

ପୁ—କଷ୍ଟେ ସେ ପଦ୍ମିନୀ ସ୍ୱଇଚ୍ଛାର କରଗ୍ରହଣ କେବେ କରିବ ଏହି ଶୋକରେ ଦ୍ରବ ମୃଣାଳ ସୁମନା (ପଦ୍ମପୁଷ୍ପକୁ) କେମାଇ ବାନ୍ଧି ଏବଂ କରକମଳ କଷ୍ଟର କରରେ ଧରି ଛେଦଇ ଏଣୁ ଉଦରଜାଳରେ ପଦ୍ମର ସୁସ୍ପର୍ଶରେ (ଉତ୍ତମ ସମ୍ପର୍କରେ) ଅତଇ କରି ଭାବରେ ଶଯ୍ୟା କରଇ । ପଦ୍ମପତ୍ର ପୟର (ଜଳରେ) ସରଞ୍ଜକ ହୋଇଥାଏ ବୋଲି ତହିଁରେ ପାଣି ସିଞ୍ଚଇ ।

ସ୍ତ୍ରୀ—ସୁମନା (ସଖୀମାନେ) କରଗ୍ରହଣ (ହାତରେ ଧରିଥିବା ମୃଣାଳକୁ ଛେଦିବାରେ ପଦ୍ମିନୀ (ପଙ୍କଜନେତ୍ରା) ଶୋକେ ତାକୁ କଷ୍ଟେ ଦ୍ରବକର (ଦର୍ବୀକର=ସର୍ପ) ବୋଲି ଭୁଲଇ, ଏଣୁ ଅତର କରି ସୁସ୍ପର୍ଶରେ (ଭଲଭାବେ) ଭାବେ (ଭାବନା କରଇ) ପୟ (ଜଳ) ସୁକ୍ତ ମୃଣାଳକୁ ସର୍ବାଙ୍ଗ ଉପରଞ୍ଜକ (ବିଷମଣ୍ଡିତ) ସର୍ପ ବସ୍ତରେ ।

ନଟସ୍ତେ ପଦ୍ମନୀ କରଉନ୍ନଣ ଶୋକେ । ଦ୍ରବ କର ମୃଣାଳ ସୁମନା ଟେକେ ଯେ ।
ସୁପର୍ଷ୍ଠରେ ଅଦର ଏଣେ ଛିଁ ଭାବେ । ପଦ୍ମ ରସରଞ୍ଜନ କରଉଛୁ ଏବେ ଯେ ।
ସୁବା ସା ନୂପୁରକୁ ମଣ୍ଡିବା ପ୍ରୀତ । ସ୍ୱାମୀ ନା କରେ ସାର ଭୋଗ ଏ ମତ ଯେ ।
ଧର ତାର କେଶକୁ ଯତନ କଲେ । ହେବ ହରଷ ସାରସେକ୍ଷଣୀ ଭଲେ ଯେ ।
ଅନୁରାଗୀଉଚନ ମନ ଏ ଭାବ । ଘନସ୍ତନତ ଯୋଗେ ଜୀବନ ଶିବ ଯେ ।
ଚିତ୍ତ ଭବ ମୋହନୀ ମାସ୍ୱାରେ ଲୀନ । କରମ ସେ ଉଦସ୍ .କରବ ପୁନଃ ଯେ ।
ଯୋର ବେଦନା ସହ ଗୋଚର ନୋହୁ । ରସ ସଂଯୋଗ ହୋଇ ମିଳୁନ ନାହିଁ ଯେ ।
ବଳ ଚିତ୍ତ ଯେମନ୍ତ ଉତ୍ସୁକ ମେଳେ । ହେବ ସୁମନାବର ଉତ୍ସବ ଭଲେ ଯେ ।
ସିଦ୍ଧି କବ ଯେ କାବ୍ୟ ଅର୍ଥ ସେ ଯୋଡ଼ି । ଅଛୁତ୍ର ହାସେ ଅଦ୍ୟ ରସରେ ଜଡ଼ି ଯେ ।
କହେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ବର୍ଣ୍ଣିଲଗିବୁ ବାର । ଛନ୍ଦ ଗଙ୍ଗା ଯମୁନା ସଙ୍ଗମ ପର ଯେ ।

ତ୍ରୟୋବିଂଶ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—କଲ୍ୟାଣଆହାରୀ

କାଦମ୍ବିନୀ କାଦମ୍ବିନୀ-ଜିତ-କେଶୀ ପୁରତେ ଏକାଳେ ପ୍ରବେଶ ।
ଦେଖିଲା ଶତପତ୍ର-ପତ୍ର-ନୟନା ପ୍ରେମପତ୍ର ଯେନ ଅବେଶ ।
ସେ ଗତ । ଅଗତ ଭୁବନ ଜୀବତ ।
ମଲ୍ଲୀଶ୍ୱାରସ ସହିତ ସ୍ଥାଳୀ ଅଣି ବାଳୀ ଆଗରେ କଲା ସ୍ଥିତ ।

ପୁ—ସୁବା ପୁଷ୍ପକେତୁ ସା (ସାହାର) ପାଦରେ ନୂପୁରକୁ ମଣ୍ଡିବାକୁ ପ୍ରୀତ କରୁଛି, ଏବ ମତରେ ଭାବୁଛ—ସେ ସ୍ୱାମୀ ଯେବେ ନା କରେ ତେବେ ତାର କେଶକୁ ବାନ୍ଧିବାକୁ ଯତ୍ନ କଲେ ସାରସେକ୍ଷଣୀ (ପଦ୍ମନୟନା) ଭଲେ ହର୍ଷ ହେବ, ଏ ସାରଶ୍ଳେଷ ।

ସ୍ତ୍ରୀ—ସେ ସ୍ୱାମୀ ସୁବା ଜାନୁପୁରକୁ ମଣ୍ଡିବାକୁ ପ୍ରୀତ କରୁଛି, ନାକରେ (ସ୍ୱର୍ଗରେ) ଏ ଭୋଗ ସାର ବୋଲି ମତରେ ଭାବୁଛି । ତାର କେଶକୁ (ଚିକୁରକୁ) ଧରିବାକୁ ଯତ୍ନ କଲେ ସାର (ଭଲ୍ଲୁକ) ହର୍ଷ ସେହ୍ଲଣୀ ଭଲେ ହେବ କି ?

ପୁ—ଅନୁରାଗୀଉଚନ ସ୍ୱକାନ୍ତଙ୍କର ମନରେ ଏହି ଭାବ—ଘନସ୍ତନୀ ଯୋଗେ (ସଂଯୋଗରେ) ଏ ଜୀବ (ପ୍ରାଣ) କି ଶିବ, ଭବ (ଶିବଙ୍କର) ଚିତ୍ତ ମୋହନୀ ମାସ୍ୱାରେ ଲୀନ ହୋଇଛି, ସେ ପୁନଃ କର୍ମକୁ ଉଦସ୍ କରିବ ଅର୍ଥାତ୍ ରାଜକନ୍ୟାର ସଂଯୋଗ ସୁଖ ମିଳିବ ।

ସ୍ତ୍ରୀ—ସେ ଅନୁରାଗୀ (ଅନୁରାଗିଣୀ ରାଜକୁମାରୀ) ପ୍ରିୟୁସଠାରେ ଉତ୍ସୁକ ହେବା ହେତୁ ଏ ଭାବ ହେଉଛି, ବର୍ଷାକାଳ ହେଲେ ଘନସ୍ତନିତ (ମେଘଗର୍ଜନ) ଯୋଗେ ଜୀବନ ଶିବ, ଚିତ୍ତଭବ (କାମର) ମୋହନୀ ମାସ୍ୱାରେ ମନ ଲୀନ ହୋଇଛି, କ୍ରମଶଃ (କ୍ରମେ କ୍ରମେ) ସେ ପୁଣି ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଉଦୟ କରିବ ।

ପୁ—ସେ ଯେଉଁ ଘୋର ବେଦନା ସହୁଛି ତାହା ଆଉ କାହାକୁ ଗୋଚର ହେଉ ନାହିଁ, ସଂଯୋଗ (ମିଳନ) ରସ ମିଳୁ ନାହିଁ । ମୋର ସୁମନାବର (ଇନ୍ଦ୍ର) ଉତ୍ସବ ହେବ ବୋଲି ବଳିସ୍ୱା ଚିତ୍ତ ଯେମନ୍ତ ଉତ୍ସୁକରେ ମେଳ ହୋଇଛି ସେହିପରି ଏ ସୁମନାବର (ସ୍ୱାଙ୍ଗେଷ୍ଟ) ରାଜକନ୍ୟାର ମିଳନ ଉତ୍ସବକୁ ଭାବି ଉତ୍ସୁକ ହୁଅଇ ।

ସ୍ତ୍ରୀ—ତାର ଘୋର ବେଦନା ସଖୀ (ସଖୀମାନଙ୍କୁ) ଗୋଚର ହେଉ ନାହିଁ, ଶୃଙ୍ଗାରରସ ସଂଯୋଗ (ମଙ୍ଗଳସୂତ୍ର) ହୋଇ ମିଳୁ ନାହିଁ, ପ୍ରିୟୁସଠାରେ ଯେମନ୍ତ ଚିତ୍ତ ବଳି ଉତ୍ସୁକରେ ମେଳ ହୋଇଛି କେମନ୍ତ ସେ ସୁମନା (ରାଜକନ୍ୟା) ବର (ପତି) ଉତ୍ସବ କେବେ ହେବ ଭାବୁଛି ।

CENTRAL LIBRARY

କହୁଲା ଦକ୍ଷିଣ ପବନ ବହୁଲା ହୁମରଜ କରୁ କ୍ଷେପଣ ।
ଏ ଉତ୍ତରୁ ଘନରସଯୁକ୍ତ ହୋଇଁ ନ ବହିବ କି ସମୀରଣ ।
        ଶ୍ରବଣେ । ହୃଦୟ ପଦ୍ମ ବିକଶିଲା ।
ପଦ୍ମିନୀ ଯାମିନୀରୂପ ତ୍ରପା ଛୁଟି କୃପା-ପ୍ରଭାତ ପ୍ରକାଶିଲା । *
ଲେଖିଲା ଯାହା ପଦେ ପଦେ ସେ ଇନ୍ଦ୍ରପଦେ ସ୍ଥାପିବ କୁମାରକୁ ।
ସଜନୀ ବେନ ବର୍ଣ୍ଣି ଯେନ ବୋଇଲେ ମଧ୍ୟମଣି ହେବ ହାରକୁ ।
        ଶୁଣି ତା । ଶଶୀକଳା ପାଶ ହୋଇଲା ।
ପାଇ ନାହିଁ କି ଗୋ ତରଳଭାବକୁ ତାହ କିବା ହେବ ବୋଇଲା । †
ଉପାସ୍ୟ-ଉପାସିକା ଉପାଧ୍ୟାୟୀ ଯେ ମୁଦ ମୁଦ୍ରାଇଁ ହସ୍ତେ ଧରେ ।
ଗୁଟିବଦ୍ୟା-ବଦ୍ୟା ଅବଧୂତି ମିଳି ଧଇଲେ ତାର କର କରେ ।
        ସେଠାରୁ । କଥା ପରସ୍ପରେ ଗମନେ ।
ପୁଷ୍ପପୁର ରାଜକୁମାର ବିହାର ଉପବନେ ସ୍ଥିତ ଜବନେ । ‡
ଦେଖିଲେ ଅରାମ ଅତି ଅଭିରାମ ଯେ ଦେଖିବ ଏହି ପ୍ରଶାନ୍ତ ।
ମନରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ରତି କାମ ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତେ କି ବନ୍ଧା ହୋଇଛନ୍ତି ।
        କୋକିଳ । ଗାୟକ ଉଚ୍ଚେ ଗାଏ ଗୀତ ।
ଝିଙ୍କାରୀ-ଝଙ୍କାର ଖଞ୍ଜରୀଟ ତାଳ୍ହିତ ସୁବାଦ୍ୟରେ ବଦତ ।
ଶୁକ ଭରଦ୍ୱାଜ ବେନକୁଳ ଦ୍ୱିଜ ଶ୍ରୁତି-ମନ୍ତ୍ର-ବାକ୍ୟ ଉଚ୍ଚାର ।
ମଲ୍ଲୀକଦ୍ଧୀ-ଶଙ୍ଖ ଅସଂଖ୍ୟ ଅନେକ କନକ ମଧୁରୀ ମାଧୁରୀ ।
        ମଧୁପ । ଭ୍ରମନେ ଧ୍ୱନି କରେ ନାଦ ।
ମରୁତ ଅଧିକାରୀ ଯେନ ସୁବାସ ରଙ୍ଗଣୀଠାରୁ ଗତାଗତ ।
ସୁକୁଞ୍ଜକୁଟିର ଛତ୍ରାମଣ୍ଡପର ତଳେ ବେଦକାଦ ନମୀଣ ।
ସ୍ଫୁଟ କୁରୁବକ ପାବକ ଦୀପକ ପଲ୍ଲବ ପାଠକୁଞ୍ଚାଗଣ ।
        କେତକୀ । ମାଳୀ ଦେଇଥିବା ମୁକୁଟ ।
କ୍ରମୁକ ନାରିକେଳ ପରିପୂରିତ ଶାଳକ ସୁରଭି ପ୍ରକଟ ।

---

* କହୁଲା—ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳୀନ ଉତ୍ତପ୍ତ ଦକ୍ଷିଣ ପବନ ହୁମରଜ (କର୍ପୂର ଧୂଳି) କ୍ଷେପଣ କରୁ ଶୀତଳ ହୋଇ ବହୁଲା, ଏ ଉତ୍ତରୁ ବର୍ଷାକାଳରେ ଘନରସ (ମେଘଜଳ) ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ସମୀରଣ ନ ବହିବ କି ? ଅନ୍ୟାର୍ଥ—ତୋତେ ବିରହିଣୀ କରିଥିବା କାନ୍ତ ଦକ୍ଷିଣ (ଅନୁକୂଳ) ହୋଇ ହୁମରଜ (କର୍ପୂର ଧୂଳି) କ୍ଷେପଣ କରି ସଦୃଶ ପ୍ରେମପତ୍ରିକା ପ୍ରେରଣ କଲା, ଏ ଉତ୍ତରୁ ଘନରସ (ନବଦ୍ଧ ରସବଚନ) ଯୁକ୍ତ ଉତ୍ତରପତ୍ରିକା ନ ଦିବ କି ? ଏ କଥା ଶ୍ରବଣରେ ପଦ୍ମିନୀ ପ୍ରିୟସଖୀର ଯାମିନୀରୂପ ତ୍ରପା (ଲଜ୍ଜା) ଛୁଟି କୃପାରୂପ ପ୍ରଭାତ ପ୍ରକାଶ ହେଲା, ହୃଦୟପଦ୍ମ ବିକଶିଲା ।

† ସଜନୀବେନ (ସଖୀଦ୍ୱୟ) ବର୍ଣ୍ଣି ଯେନ (ସ୍ୱଇଚ୍ଛିତ ବର୍ଣ୍ଣମାଳ ପଢ଼ି) ବୋଇଲେ କୁମାରର ହାରକୁ ଏ ପତ୍ର ମଧ୍ୟମଣି ହେବ । ତାହା ଶୁଣି ଶଶୀକଳା ପାଶ ହୋଇଁ କହିଲା—କୁମାର ତରଳ (ଚଞ୍ଚଳ) ସ୍ୱଭାବରୁ ପାଇ ନାହିଁ କି ? ଏ ତାକୁ (ତରଳ=ହାରମଧ୍ୟମଣି) କିବା ହେବ ? ଅର୍ଥାତ୍ ସେ, ସୁଜସ୍ଥାନରେ ଯେପରି ଅନୁରାଗୀ ହୋଇଛି, ତହିଁରେ ଏ ପତ୍ର ପାଇଲେ ଖଣ୍ଡି କଣ୍ଠରେ ଲମ୍ବାଇବ ।

‡ ଉପାସ୍ୟଉପାସିକା=ବହୁଉପାସ୍ୟ ପଣ୍ଡିତା । ଗୁଟି=ଅଷ୍ଟଧାତୁରେ ଘନବାଗମନ କରୁ ପାଠ-ନାର ଔଷଧ । ଗୁଟିବଦ୍ୟାବଦ୍ୟା=ଗୁଟିବଦ୍ୟା ନିପୁଣା ।

CENTRAL LIBRARY

ହରିତ୍ ସିନ୍ଦୁରି ପକ୍ୱଫଳ ଧରି ସହକାର ଶୋଭେ ବଶେଷେ ।
ଗଜସୁଣ୍ଡ ସଂଯୁକ୍ତଚମ୍ପ ମଧ୍ୟେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ମାଣିକ୍ୟ ଜ୍ୟୋତି ଦିଶେ ।
ଅକ୍ଷତେ । ଦେବି ବଣରେ ଜାତ ଦୋଷ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣୀରେ ପୁଣି ବନ୍ଧିତ ହୋଇଛି ଯାର ଅନୁରାଗ ପ୍ରକାଶ ।
ହିଙ୍ଗୁଳୀ କପର୍ଦ୍ଦୀ ବାଜ ଜରକର ରଗାଜୀବୀ ଲୁଚେ ଦେଖାଇ ।
ଶୁଦ୍ଧାନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ପ୍ରାକାର ଯହିଁରେ ଅବାପଠାରେ ସମ୍ଭବଇ ।
ଯତନେ । ପରାଗ-କର୍ପୂର-ପତନେ ।
ଶେଫାଳିକା ଅଳୀ ସଙ୍ଗାଡ଼ି ସଂଯୋଗ ହେବାକୁ ଶଯ୍ୟାକୁ ସୁମନେ ।
ମଧ୍ୟେ ସରସୀ ନୂତନେ ରସାଇସି ରସିକ ରସିକା ଯେମନ୍ତ ।
ନୀଳୋତ୍ପଳଦଳ ଚଳଦ୍‌ଗଣ୍ଡଲ ମୀନ ଚଞ୍ଚଳେ ଭାଳେ ନେତ୍ର ।
ଅଛନ୍ତି । ସେ କାମ-ଶର୍ବରୀ ବଣରେ ।
ଢଳ ଶୈବାଳ ଦ୍ରୁଲ ଅଳଅବଳୀ ବେଣୀ ଚଳିତ କମ୍ପିରେ ।
ଏସନ ବନସରସୀରେ କୁସୁମଶର-ତୀରେ ହୋଇ ଉଚ୍ଛନ୍ନ ।
ଚତୁର ଚମ୍ପା ମଧ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ର-ବେଦରେ ଚତୁର କରଛି ଶୟନ ।
ଯେ ପୁରେ । ଜୀବନ ସେ ତଳରେ ରହି ।
କଳାକର କଳାକର ଶୁଭ୍ର ଅଭ୍ର ଅର୍ଦ୍ଧ ଉଦୟ ଯଗ ହୋଇ ।
ଜଟିଳା ଲଣି କଂକରେଣନନ୍ଦିନୀ-ପାଠପଠିନୀ ପଣ୍ଡ ଦଣ ।
ପଣ୍ଡିତା ବୋଲେ କହିବାକୁ ଅକ୍ଷରେ କାଟି ରଖ ଗୋ ଏକାଦଶ ।
ଯେ ଛଳ । ଏ ନଗରେ ଭ୍ରମ ନିବାସ ।
ପୁନରୁକ୍ତି ହିଁ ଆଗତ କଦର୍ଥେ ଯଦର୍ଥେ କହି ହେବ କସ ।
ତଥାପି କହିବା ତୁମ୍ଭେ କେ କହ ଯେ କହେ ମୁଁ ସ୍ୱର୍ବେଦ୍ୟରଙ୍ଗିଣୀ ।
କୃଷ୍ଣ-ଅନୁଜ ଅନ୍ତଃପୁର ଅବଳା ବିଭ୍ରମବ୍ରେଗ-ବିଳାସିନୀ ।
ଶୁଣି ତା । ଭଣିଲା ଅମ୍ବ ବାଳାମଣି ।
ଅଦ୍ଭୁତେ କ ଦେଖି କୃତପଦକ୍ଭୁତ ଭୂତ ଲାଗିଲା ପ୍ରତି ଅଣି ।
କାରବାର ଯର ଦରେ ତା ଶୟନ କର୍ଣ୍ଣି ନାହିଁ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନେ । *
ଲକ ବହୁତ ପନବାର ସୁକେଶୀ ତନ୍ତୁକୁ ନ ବନ୍ଧ ସପନେ ।
ତପତ । ସଦା ରହିଅଛି ଶରୀରେ ।
ବ୍ୟାଘ୍ର କନକ କ ଗୋଚର କୁହୁକ୍ କରେ ଚନ୍ଦ୍ରାକୁ ଯେ ବସ୍ତ୍ରରେ ।
କହେ ଏ ପଦ ହରିକ ସପଦ୍ୟୋଗେ ଏ ତାପ ଶାନ୍ତିକ ତାପସୀ ।
କୃଷ୍ଣ ନଦୀରେ ଲୁଣ ପ୍ରାପ୍ତେ ଭାସିଲା କଲୁଣି ଭାଷଙ୍ଗ ବହୁସୀ ।
ପୁଣି ସେ । କାହିଁକୁ କଲ ବୋଲି ପୁଛି । *
ସ୍ମର କାସାକୁ ଯନ୍ତ୍ରିତ ସଂପୁଟକୁ ବୋଲନ୍ତେ ବୋଲେ ଲଭେ ଅଛି ।

* The poet asks that a letter to be dropped here and added there arbitrarily to bring about different meanings in the text; for instance, ଏପ୍ରବ has to be made ବପ୍ରବ, ଉର has to be made ଉରୁ etc.

କି ଅଛି ଗିରେ ଛନ୍ଦଲା ଧୀରେ ଯେସନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ନବ ସରସୀତ ।
ତା ହୃଦପଦ୍ମ ସନ୍ଧ୍ୟା ପାଣି ପରଶ ଅଙ୍ଗସ୍ଥ ଶୀତରଜ୍ଜ ହୃତ ।
        ଶ୍ରବଣେ ।   ନୃପଜ ମନ୍ତ୍ରୀଜ ଏ କଥା ।
ବିଦ୍ୟାନିଧିଙ୍କ ସନ୍ନିଧିକି ସିବାକୁ ସମ୍ମତେ ଟେକିଲେ ସ୍ୱଲ ମଥା ।
ସେ ଯାଇ ବୋଇଲା କି ଭାଗ୍ୟ ହୋଇଲା ସର୍ବଙ୍କ ବାଞ୍ଛିତ ଅଗତ ।
ନ ଥିଲା ନାହିଁ ନୋହିବ ତସ୍ୱରୂପେ ଦେଖିଲା ଅମ୍ଭ ନୃପସୁତ ।
        ଚନ୍ଦ୍ରରେ ।   କଳେବର କର୍ତ୍ତେ ନିର୍ମିତ ।
ଦ୍ୱିତୀୟା ଚତୁର୍ଥୀ ଅଷ୍ଟମୀ ପୂର୍ଣ୍ଣିମୀ ଚନ୍ଦ୍ର ଏକାବେଳେ ଉଦିତ ।
ସେ ଚନ୍ଦ୍ର ମଧ୍ୟେ ଅମଳଭାବ ବହି କମଳ କରଛି ଭବନ ।
ମହା ଅଦ୍ଭୁତ ସ୍ଥିତ ଏ ତୁଲ୍ୟମତ ସମ୍ମତ କରୁଅଛି ମନ ।
        ଅଶୁଏ ।   ବହୁଛି କୁନ୍ତଳ ମାଳେ ।
ଦେବନ ଶିଖରୀ ତହିଁ ପରେ ମାଧୁରୀ ନଳ ରଖିଲା ପ୍ରାନ୍ତେ କଳେ ।
ସେ ପୁଣି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଚମ୍ପାମାଳା ଦେଲା ଗଳାରେ ପକାଇ ଥୋଇଛି ।
ସତ୍ୟରେ ଦ୍ୱାପର କ୍ରମେ କଳି କଳି ଆଉ ଯୁଗ ଯେଣୁ ନୋହୁଛି ।
        କାମନା ।   ପୂର୍ବେ ଯେ ମଣ୍ଡପ ମଧ୍ୟରେ ।
ସୁକ୍ତି ଅପୂର୍ବ ଚକ୍ଷୁଖେଦ ଅବସ୍ଥା ହୃତ ପ୍ରାନ୍ତେ ଅଛି ଏଥିରେ ।
ମନ୍ଦ ଭଲ ଦୁଇ ହାସ ନେବେ ଥୋଇ ଯେ ବଧୂ ଚାଳିଛି ସର୍ଗଂ ।
ଏଥୁଁ କି ହୋଇବ ଏ ପ୍ରଶ୍ନ କହିବ ପୁଂସଲୁ ତାରବ ଉଦ୍ବେଗଂ ।
        ଉର୍ବ୍ବିକୁ ।   ବହିଁ ସର୍ବଙ୍କ କହେ ଲିବ ।
ପୂର୍ବା କଲ ଯା ହୋଇଛି ଦିବ୍ୟ ବୃକ୍ଷ ଏ ଜୀବ ଏକନାମ ହେବ ।
କେତେ ବିଶ୍ୱକର୍ମୀ ନିର୍ମାଣେ ମୋହନପ୍ରତିମା ସେ ବଶ ହେବାର ।
ଗୁପତମନ୍ତ୍ରର ଅମୃତରେ ଅଛି ଦେବା ଜପ କରୁ କୁମାର ।
        ଫଳିବ ।   ଏମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ହୋଇବ ।
ବହିବା ମାର ଚେକିବ ଧନୁ ଶର ଏ ତା ବକ୍ଷସ୍ଥଳ ଲଭିବ ।
ଦ୍ୱିଜ ଶୁଣି ଅବଧାନ କରି ବୋଲୁଁ ଥିରି ବାମା କର ଧଇଲା ।
କରୁଣା ଧରି ଅରୁଣାଧରୀଟାକୁ ଅଗ ସିବା କିଲ ବୋଇଲା ।
        ଉତ୍ତର ।   ପ୍ରାପତ ହୁରୁକୁ ମନ୍ତ୍ରରେ ।
ଅମ୍ଭେ ଲକ୍ଷଣାକ ଜନ ସିନା ବେନି ଲକ୍ଷଣା ଦେଲା ସୁମନାରେ ।*
କଲା ସେ ପ୍ରମାଣ ମାଣବକ-ମୃଗନେତ୍ରୀର ହେଲା ମାଣବକ ।
ଭୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ସେ ପୂର୍ଣ୍ଣେ ମାଳା ପାଇବ କର୍ତ୍ତେ କରି ଏହି ବଦେକ ।

* ଅରୁଣାଧରୀଟାକୁ ଅଗ ସିବା କିଲ ବୋଇବାରୁ ସେ ଉତ୍ତର କଲା—ହୁରୁକୁ (ଗୁରୁପଦ) ମନ୍ତ୍ରରେ (ଏକମନ୍ତ୍ର) ପ୍ରାପ୍ତି ହୋଇଛି, ଅମ୍ଭେ ଏକଲକ୍ଷଣାକଜନ ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ସିନା, ତାକୁ ବେନିଲକ୍ଷଣା (ସ୍ତ୍ରୀ ପୁଂସଲକ୍ଷଣା=ଯୋଡ଼ା) ସୁମନାରେ (ସ୍ୱପ୍ନ ମଧ୍ୟରେ) ଯୁଗଳ ମନ୍ତ୍ରରୂପ ଦିଶାଉ ଦେଉଛି ।

ଦେଦେବନ୍ତି । ଧବଳପକ୍ଷ ପକ୍ଷ ପାଇ ।
ସକଳରୂପେ ଉଦେ ହେଲେ ଇନ୍ଦୁ କି ସକଳ କଳା ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୋହି । *
କୁମାରବର ନାମ ସାର୍ଥ ତାହାରେ ଏ ପଦକୁ ଅଛି ଅତର ।
ବର୍ଣ୍ଣେକ ପଲଙ୍କ ଦ୍ୱିବର୍ଣ୍ଣ ଅତଙ୍କ ଜନମାଇ ଦବାଣବାସ୍ତ୍ରୀ ।
ପ୍ରାନ୍ତର । ଦୁଇବର୍ଣ୍ଣ କେହି ସହର ।
କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସୁନ୍ଦରୀ ହୋଇବ କରନ୍ତେ ଏହି ବସ୍ତର । †
ଭୂରଙ୍ଗରେ କର ସୁଧାଂଶୁ ଏ ବେନ ନାମ ସୁକ୍ତ ନାମ ସୁମର ।
କହେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ କବ ବୀରବର ପଦର ଯେ ମାଧୁରୀ ।
ଏ ଛନ୍ଦେ । ଧ୍ୱନି କାବ୍ୟ-ଉକ୍ତି ରୂପକ ।
ଶ୍ଳେଷ ଲୁପ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ତ୍ର୍ୟେତଦକ୍ଷରର ଅନୁଲ୍ଲିପିକା ଅବ ତର୍କ ।

ପଞ୍ଚବିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଚିନ୍ତାଦେଶାକ୍ଷ, କାଫିକାମୋଦୀ, ମାଳବଗଉଡ

ଅସାର ସସନ କାଳ ହୋଇ ଉଦୟ ।
ଅସିତ ପରବଳକୁ ବରଣମୟ ।
ସୁବତ ହିଁ ଯୁଝି କାଳକଣ୍ଠ ବଲୁତ ।
ଅତରପକ୍ଷ ହିଁ ତାର ଦଣେ ଦଣେତ ।

* ଦସ ପ୍ରମାଣ କଲା ମାଣବକମୁଖଦେହାଇ (ବିଶୁମୁଖଦେହାଇ) ସାଇବା ମାଣବକ (ଅର୍ଦ୍ଧମଣ୍ଡ) ମାଣବକ (ଅର୍ଦ୍ଧମାଳ) ଖଣ୍ଡ ହେଲା । କହି ଦେ ଭଙ୍ଗେ (ଶାସ୍ତ୍ର) ଦାଣିଲା—ସେବେ ଅର୍ଦ୍ଧମାଳ ପାଇଲାଣି ଦେଦେବନ୍ତି ପୂର୍ଣ୍ଣମାଳା ଲକ୍ଷେ ସାଇବ ଏହ ବବେକ କର । ଧବଳପକ୍ଷ (ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ) ପକ୍ଷ (ସହାୟ) ପାଇ ସକଳରୂପେ (କଳାସହତରୂପରେ) ଇନ୍ଦୁ ଉଦୟ ହେଲେ ସକଳ କଳା ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହଇ କି ? ଅର୍ଥାତ୍ ଅପୂର୍ଣ୍ଣବସ୍ତୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ ।

† ତାହାରେ କୁମାରବର ନାମ ସାର୍ଥକ ହୋଇଛି, ଏଣୁ ଏ ପଦକୁ ଅତରଛି—[ଅନୁଲ୍ଲିପି]—ବର୍ଣ୍ଣେକ (କୁମାରବର ନାମର ଏକବର୍ଣ୍ଣ (କୁ=ପୃଥ୍ୱୀ) ପଲଙ୍କ କରଛି ଅର୍ଥାତ୍ ତହେ ଶୋଇଛି, ତବା ଏକସ୍ଥଳେ ଦ୍ୱିବର୍ଣ୍ଣ (ମାର) ଅତଙ୍କ (ଭୟ) କହାଇଛି, କେହି (କପର) ପ୍ରାନ୍ତର ଦୁଇବର୍ଣ୍ଣ (ବର) କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସୁନ୍ଦରୀ ହୋଇବ କରନ୍ତେ ଏହ ବସ୍ତର ହେଉଛି ।

This piece exhibits great verbal skill, as has been noticed in the introduction. As it is, the poem describes the rainy season; if however the initial letters of all the lines be dropped, the poem in another metre becomes a description of the winter season; and again if the first two letters of the lines be dropped, the summer season is described in a third metre.

L. 1.—(1) ଅସାର—ସସନ=ଧାରାରେ ଜବନ ; **(2)***ସାରସ—ସନ (ସ)=ପଦ୍ମବାଣ-ବାଣ; **(3)** ଉଦୟ=**Dry summer.**

L. 2.—(1) ଅସିତ—**(not white, i e. darkness)** ପ୍ରବଳକୁ ବର୍ଣ୍ଣମୟ **(like** ଅମାବସ୍ୟା**) ; (2)** ସିତ **reduced to** ଶଙ୍ଖ..ଦଳ **(white as conch-shell)** ଶମୟ **to be read as** ସମୟ **(3)** ତପର ବଳକୁ **(because of** ତପ **or** ତାପ**=heat)** ଦର **(fearful)** ସମୟ ।

L. 5. ଝିଙ୍କାରି ସଙ୍ଗୀତରେ କାମୁକ ଉଲ୍ଲାସ ।
ଧରମଣି ଅଚ୍ଛାଦନେ ଘନ ବିଳାସ ।
ଜପବନ ସୁର୍ଣ୍ଣ-ଦାନକର ଉତ୍ସବେ ।
ସ୍ତୋକରଣ୍ଟ ମସୃଣଂ ଯେ ଝିଙ୍କା ବସେ ।
ସେ ଅହି ମକର ହର ଉତ୍ତ ମୋହିଲା ।
ନଦୀ ବଣ ସଲିଳେ ଅଧିକ ହୋଇଲା ।
ନୀତ୍ର ଉଚିତ କାମରେ ବିଯୋଗୀ ଶଙ୍କି ।
ଯେଉଁ ହ୍ୱା ଉବର ସେ ଯେ ଅସି ବସକ ।
ନୀରତରୁ ସ୍ୱରୁ ଫୁଲସରେ ମଣ୍ଡନ ।
ଦମ୍ପତି ଉପକାରକ ବଦେଶୀ ଛନ୍ଦ ।
ଅଣନପାତ ପସ୍ତେମ ଏକା ଗୋଷ୍ଠରେ ।
ସୁମଃ ଶ୍ୱପାହିତ ପାନ୍ଥ ସ୍ୱରୁ ବକ୍ଷରେ ।
କାଶ ସୁରଭି ସୁମନା ପ୍ରକାଶ ହୋଇ ।
ମଧୁପ ଉମ ସ୍ୱେଚ୍ଛକ ନବାସ ତହିଁ ।
ପଶାରଙ୍କ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ହେଲା ମଞ୍ଜୁଳ ।
ଦୁର୍ଦ୍ଦିନବରେ ଅବ ଉଡରେ ଚଞ୍ଚଳ ।

L. 3.—(1) ଘନଦ (ମେଘଗର୍ଜ୍ଜନ) ହିଁ (ଅବଂଶ୍ୟ)....କାଳକଣ୍ଠ (pea-cock); (2) ଜବା (said to be ତଗର flower)....କାଳକଣ୍ଠ (ଶୁକ); (3) ତହିଁ (for that reason)....କାଳକଣ୍ଠ (କୋକିଳ)

L. 4.—(1)....କାର=ଉତ୍କଳ; (2) କାର=କଣ୍ଟକ ଠିଆରୁ; (3) ର—ସ୍ତରୁରେ= sun's rays=ଉତ୍କଳ ।

L. 5.—(1) Easy; (2) କାର=ଶୁକ; (3) ଉତ୍ସ-ଗାଢରେ (ଗା reduced to simple ଗ).

L. 6.—(1) ଧର=mountain; (2) easy; (3) easy.

L. 7.—(1)....ରଭସେ=ଶାସ୍ତ୍ର; (2) ସବନ ସୁଣ-ଦାନ- (ଦାନ=ଛେଦନ) କର..
(3) Indicates ବନବହ୍ନି

L. 8.—(1) ସ୍ତୋକରଣ୍ଟ (ଏକକର ଶବ) becomes ମସୃଣ; ଝିଙ୍କା fireflies sit (on trees understood); (2) କରଣ୍ଟ=କାକ is ମସୃଣ on account of ଝିଙ୍କା or ଜ୍ୟୋତି of the sun; here ବସେ to be substituted for ବସେ; (3) ରଣ— sound is sweet all about as the ଝିଙ୍କାs are creaking (cricket).

L. 9.—(1) ଅହିମକର—ଅହି+ମକର, ହର (ହେବ); (2) ଅହିମ-କର, ହର (ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ); (3) ହିମ-କର—ହର (ଚନ୍ଦ୍ର-କିରଣ)

L. 10.—For the second season ବା of ବଣ to be read as ବ and ଣ of ବଣ to be ଣ, to get ବନଷ; ସଲିଳ to be read ସଲିଳେ (*adv*); (3) object wanting and the word ଠିଉ is to be indented to get some meaning.

ଘନବୃନ୍ଦଙ୍କୁ ଝଟିତରେ ପ୍ରକାଶେ ।
ଧର୍ମସାର ବନ୍ତ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତଙ୍କ ପରଶେ ।
ସୁସଂକେତଙ୍କା ବନ୍ଦେ ଉତ୍ଫୁଲ୍ଲ ପୁଲକ ।
ବନ୍ଧ୍ୟ ସହକାର ଯେ ଭ୍ରମରେ ମେଳକ ।
ଅରସ୍ୱେ କାଳକଣ୍ଟକ ଦଳେ କରନ୍ତି ।
ବାମାନଅଳୀ ଯେ କାନ୍ତେ ସୁମନ ବହି ।
ଭେଲ ତବ ସ୍ଫୁଟ ଘନେ ହରେ ସୁତର ।
ବକଂକ କେଳି ପ୍ରକଟ ହେଲା ବହୁତ ।
କରନ୍ତରେ ଏ ସମସ୍ତେ ପତ୍ନୀ କାତର ।
ସୁକୁମାର ତନୁ ତାପି ଦକ୍ଷାନଶିର ।
ଅନ ଜ୍ଞାନ ହୃନଦଣ୍ଡା ବେଦରେ ହୋଇ ।
ଘନରସେ କାନ୍ତାଲିଙ୍ଗନକୁ ଧ୍ୟାଇ ।
L. 33. ସଂତାପିକ ମଞ୍ଜୁ କଳରବେ ନନ୍ଦଇ ।
ଅପଦରେ ସ୍ୱରଲଙ୍ଗ ପୁଲକ ବହି ।

L. 11.—(1) Construction fails. The line has to be read with additional words in the brackets ଶାଢ଼ ରଚିତ (ଯେଣି) . . . . ଶକ୍ତି (—ବ-ହେଲ) ; (2) ତର-ଚିତ=ତସ୍ମୁକ୍ତ ଚିତ, etc.

L. 12.—(1) ହାର ବର or good ହାର when placed on bed (ଶେଜେ) is doubted if it is a snake ; (2) read ତ as ଶ, the falling of ଶାହାର is doubted if it is ବସନ poison that has *come* (ଅଚ୍ଚି=ଅଚ୍ଚିଅଛି with change of ଚ) ; (2) ହା-ରବ is made considering 'ର' or ଅର୍ଚ୍ଚି (fire) or sun's rays to be as poison.

L. 13.—(1) ସାର-ବନ୍ଧୁ (ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ବୃକ୍ଷ) ; (2) ର ବନ୍ଧୁ on account of amourous feeling ; (3) easy.

L. 14.—For the 3rd meaning ରରସକାରକ=ରଦସ୍ଥାରକ ।

L. 15.—(1) ସଦ୍ୱରେ or ସ୍ଥାଣେ=ପାଦ୍ରାଦାସ୍ୱକ ବୃଦ ଏକା=only, ଚୋଷରେ on the mountain ; (2) ସନ୍ନିପାତ (Crisis in fever) ପଦ୍ମ=like, ଚୋଷରେ= ବାଟରେ ; (3) like ନପାତ (ମରଣ), ଯୋଷରେ=କୂସରେ ।

L. 16.—(1) ସକ୍ଷୁପାତ୍ର mutters ସୁମନ୍ତ୍ର and says ପାହ୍ର=save me ; (2) the orthodox commentary on it stands as—ପାତ୍ର, ଏକା (କସ୍ତୋପା) ହୋଇ ଯୋଷରେ (ପଥରେ) କସୂରଲେ—ଏକାଙ୍କୁ ଧକୁ (ସ୍ତ୍ରୀ) ମନ୍ତ୍ର ପଇ ପା (ରକ୍ଷ କରିବାକୁ) କୁହ ଅଟେ, (3) ପାତ୍ର ସକ୍ଷୁ=କଳହଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ, କ୍ଷପା (ଲକ୍ଷାକୁ) କୁହ or କୁଡକର କସୂରେ ।

L. 33 and 34.—ସନ୍ତାପିକ (ମନସ୍ତାପଯୁକ୍ତ) ହେବାକୁ ମଞ୍ଜୁ (ମନୋହର) କଳରବେ (ମସୃଣଧ୍ୱନିକ) ନିନ୍ଦା କରନ୍ତି । କହ୍ଲୁଚ ଅପଦରେ ସ୍ୱରଲଙ୍ଗ ଏକ ପୁଲକ (ସମାଶକୁ) ବହନ୍ତି ।

ତାପିକ (କାମତାପଯୁକ୍ତ) ହେବାକୁ ମଞ୍ଜୁ କଳରବେ (ପାଖଧ୍ୱନିକ) ନିନ୍ଦା କରନ୍ତି । ଶୀତର ପଦରେ (ଅଶ୍ୱପଭଂଗରେ) ପୁଲକ (କର୍ମ) ବହିବାକୁ ସ୍ୱରଲଙ୍ଗ କୁପଇ ।

ପିକର ମଞ୍ଜୁ (ମନୋହର) କଳରବେ (ମଧୁରଧ୍ୱନିକ) ନିନ୍ଦା କରନ୍ତି ପଦରେ (ଲସୂରେ) ସ୍ୱରଲଙ୍ଗ କୁପଇ, ଦେହ ପୁଲକ (କର୍ମକୁ) ବହଇ ।

L. 35. ହେମନ୍ତହୀନସିଦ୍ଧି କର ହେ କାଳକାନ୍ତ ।
ସ୍ୱପ୍ରାସ ବନ୍ଧରେ ହୋଇବାକୁ ସନ୍ତତ ।
ବର୍ହି ରତ ମଦନଜନ୍ମା କୁବୁଦ୍ଧି ମନ୍ତ୍ରୀ ।
ସେହି ମକରକେତନେ ମେଳ ଉନ୍ମତ ।
ଭାବ ଛଳବଚନ ଏ ପ୍ରକାରେ କହି ।
ପଥର ସମତରେ ସେ କପଣ ସହି ।
ଗଜଗତ ସୁରଶୋଭୀର ନାମ ଜପଇ ।
ମନୀଷା କରେ ଅଳୁଚ ପ୍ରକାଶ ଯହିଁ ।

L. 35 and 36.—ସ୍ୱ ଅପଣାର ମନରେ ପ୍ରାସ (ପୀଡ଼ା) ଦେବା ଭଳି ବନ୍ଧରେ (ବନ୍ଧନମାନଙ୍କରେ) ବର୍ଷାକାଳ ସନ୍ତତ ହେବାକୁ କହିଲେ ହେ କାନ୍ତ (ମନୋହର) ବର୍ଷାକାଳ! ତୁମ୍ଭେ କାଳ (ଯମ) କି? ବୋଲିଲେ ହେମନ୍ତ (ଜୀବହୀନ) ଦଶାକୁ କାହିଁକି ସିଦ୍ଧି କରୁଛ ।

ପ୍ରାସ (ମନରପୀଡ଼ା) ଦେଉ ବନ୍ଧରେ (ଅଧୀରତାରେ) ସନ୍ତତ ହେବାକୁ କହିଲେ ରେ ଶୀତକାଳ! ସମସ୍ତଙ୍କୁ ତୁ ହୀନକାନ୍ତ (ଅସୁନ୍ଦର) କରିବାକୁ ହୋଇ ତୁହିନ ନାମକୁ ସିଦ୍ଧି କରୁଛୁ କି? ଶୀତକାଳର ନାମ ତୁହିନ ।

ସ (ପବନ) ବନ୍ଧରେ (ବିଶେଷ ଧୀରତାରେ) ସନ୍ତତ ହୋଇ ବହିବାକୁ କହିଲେ, ରେ କାଳକାନ୍ତ (ବସନ୍ତକାଳ)! ତୁ ହୀନସିଦ୍ଧିକି କାହିଁକି କରୁଛୁ ଅର୍ଥାତ୍ ବିରହୀ ବିରହିଣୀମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ପୀଡ଼ା ଦେଉଛୁ ।

L. 37 and 38.—ବର୍ହିର (ମେଘ)ର ମଦନଜନ୍ମା (ଶାତଜନ୍ମା) ଅଛି, ସେହି ମକରକେତନେ (ଜଳରେ) ମେଳ ହେବାକୁ ଉନ୍ମତ୍ତ ଲଭି କୁବୁଦ୍ଧି ମନ୍ତ୍ରୀ ପରି ହୋଇଛି ।

ରେ ଶୀତକାଳ! ମଦ (ଦୁର୍ବାସନା) ଜନ୍ମାଇବାକୁ ତୁ କୁବୁଦ୍ଧି ମନ୍ତ୍ରୀ ପରି ବିରତ (ବିରକ୍ତ) ହୋଇ ହିମକରକେତନେ (ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳରେ ସ୍ଥିର କରି ରହିବାରେ) ଉନ୍ମତ୍ତରେ ମେଳ ହୋଇଛୁ ।

ରେ ମଦନଜନ୍ମା (କୋକିଳ)! ତୁ ମକରକେତନେ (କନର୍ପସଙ୍ଗେ) ମେଳ ହେବାକୁ ଉନ୍ମତ୍ତ ଲଭିଛୁ ।

L. 39 and 40.—ଭାବ (ଭାବନା କରି) ଏ ପ୍ରକାରେ ଛଳ (ଚତୁରତା) ବଚନକୁ କହି ପଥରର ସମତରେ (ଷମାବତୀରୂପରେ) ସେ କପଣକୁ ସହିଲେ ।

ଏ ପ୍ରକାରେ ବଚ୍ଛଳ (ବତ୍ସଳ=ସ୍ନେହଯୁକ୍ତ) ବଚନକୁ କହି ଥର (କମ୍ପିର) ସମତରେ (ମହତା ସହିତରେ) ସେ କପଣକୁ ସହିଲେ ।

ଏ ପ୍ରକାରେ ଛଳ (ବ୍ୟାଜ) ବଚନକୁ କହି ଉପମତରେ (ଚିହ୍ନରେ ମତ ହୋଇ) ସେ କପଣକୁ ସହିଲେ ।

L. 41 and 42.—ଗଜଗ୍ରୀବ ଗଜଗତ (ଗଜଗମନା) ସୁଶୋଭିର (ସୁନ୍ଦରୀର) ନାମ ଏବଂ ଗଜଗମନା ଗଜଗ୍ରୀବୀ ସୁଶୋଭୀର (ଉତ୍ତମ ଅଛି ଶୋଭା ଯାହାର=ଗଜଗ୍ରୀବର) ନାମ ଜପଇ । ଆଉ ଯହିଁ ମନୀଷା (ବୁଦ୍ଧି—ବାଞ୍ଛା) କରେ ତହିଁ ଅଳୁଚି ପ୍ରକାଶ ହୁଅଇ ।

ଯହିଁ (ସେଠି ଶୀତକାଳରେ) କଣାକରେ (ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତାରେ) ଅଳୁଚି ପ୍ରକାଶ ହୁଅଇ ସେ କାଳରେ ଜଗତ (ସଂସାରରେ) ସୁଶୋଭୀର (ସୁନ୍ଦରର) ନାମ ଗଜଗ୍ରୀବ ଏବଂ ସୁଶୋଭୀ (ସୁନ୍ଦରୀର) ନାମ ଗଜଗ୍ରୀବୀ ଜପଇ ।

ସେଠି କାଳରେ ଶାଖରେ (ବସନ୍ତରେ ସୁତ୍ରଜଗତ୍ରୁବ ବ୍ୟାପ୍ତ କରାଏ) ଅଳୁଚି ପ୍ରକାଶ ହୁଏ ସେ କାଳରେ ତୁମ୍ଭେ ତୁମ୍ଭର ନାମକୁ ପତ (ଉପାସେପାସ୍) ଭୁଲି ଜପ କରନ୍ତି ।

L. 43. ଜଳଜାତ ଶୋକପୂର୍ଣ୍ଣ ଯନ୍ତେ ଆଶାରେ ।
ସେବ ଶେଷରଞ୍ଜନ ହର ଶାହି ସ୍ମରେ ।
ନିରଜନକରେ ସେ ଶୟନ ରଚନା ।
ଇଷିବାରେ ସ୍ତୁତିଗିରେ କରେ ଅର୍ଚ୍ଚନା ।
ବ୍ୟଜନ ରସିତ ଉପକରଣକାଳେ ।
ଉତପନ ଶର ବୃଦ୍ଧି ଅବ୍ଜ ମୃଣାଳେ ।
ରସନାଖ୍ୟ ପ୍ରତିମା ସେ ତାହାର ହେଲେ ।
ବଜ୍ର ହେବ ଭାବଲୟ ବାଣୀ ଶୁଣିଲେ ।
ବସ୍ତ୍ର ବରଣ କରିବା ମାନସେ ଚିନ୍ତ ।
ଉପସ୍ଥିର ବାର୍ତ୍ତା ଏ କଥାରେ ଅରତ ।

L. 43 and 44.—ଜଳଜାତ (ବିଶେଷରେ ଜାତ) ହେବା ଶୋକରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଆଶାରେ (ଜଳଧାରକୁ) ଯାଆନ୍ତି, ଶେଷରଞ୍ଜନ (ବାସୁକୀଭୂଷଣ) ହର (ଶିବଙ୍କୁ) ସେବ ଶାହି ଶାହି ବୋଲି ସ୍ମରଣ କରନ୍ତି ।

ପୂର୍ଣ୍ଣଶୋକ ଜନକ (ଜାତ) ହେବାରୁ ଆଶାରେ (ଦିଗମାନଙ୍କୁ) ଯାଆନ୍ତି, ଜଗେ କଣ୍ଠ ହର (ସୃଷ୍ଟିରେ) ଶେଷ ସରଞ୍ଜନ ଯାହାଙ୍କର ଏମନ୍ତ ଯେ ଶିବ ତାଙ୍କୁ ଶାହି ଶାହି ବୋଲି ସ୍ମରଣ କରନ୍ତି ।

ଜାତ (ଜନ୍ୟ) ଶୋକପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଆଶା କରି ଯାଆନ୍ତି, ଶେଷରଞ୍ଜନ (ଅନୁରାଗପୂର୍ଣ୍ଣ) ହର (ଶିବଙ୍କୁ) ଶାହି ଶାହି ବୋଲି ସ୍ମରଣ କରନ୍ତି ।

L. 45 and 46.—ସେ ନୀରଜନକରେ (ପଦ୍ମପତ୍ରସମୂହରେ) ଶୟନ (ଶଯ୍ୟା) ରଚନା କରନ୍ତି । ସ୍ତୁତିଗିରେ ଇଶ କହି କହି ଇଷିବାରେ (ଋଷିସମୂହରେ) ଶିବଙ୍କୁ ଅର୍ଚ୍ଚନା (ପୂଜା) କରନ୍ତି ।

ରଜନକରେ (ଧୂଳିରେ) ସେ ଶୟନ ରଚନା କରନ୍ତି, ସ୍ତୁତିଗିରେ ଶିବାରେ (ପାର୍ବତୀଙ୍କ) ଅର୍ଚ୍ଚନା (ପୂଜା) କରନ୍ତି ।

ସେ ଶୟନ ରଚନା କରି ଶୋକଯୋଗୁଁ କରେ (କଲକୁ = ଅଶ୍ରୁକୁ) ଜନ (ଜାତ) କରନ୍ତି । ବାରେ (ବାରମାନଙ୍କରେ) ସ୍ତୁତିଗିରେ ଦେବତାଙ୍କୁ ଅର୍ଚ୍ଚନା (ପୂଜା) କରନ୍ତି ।

L. 47 and 48.—ଜରତ୍ପିତାପଙ୍କୁ ଉପକରଣକାଳେ ବ୍ୟଜନ ରସିଲେ । ଅବ୍ଜ ଏବଂ ମୃଣାଳରେ ଶର ବୃଦ୍ଧି ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଲା ।

ଯେଉଁ ଶୀତକାଳରେ ଜନମାନେ ଶୀତୋପକରଣସମୂହରେ ରସିଲେ ସେ ସମୟରେ ଅବ୍ଜ (ଚନ୍ଦ୍ର) ଏବଂ ମୃଣାଳ (ବେଣାଚେରରେ) ତପନ ଏବଂ ଶର (ବାଣ) ବୃଦ୍ଧି ହେଲା ।

ଉପକରଣସମୂହରେ ଆଉ ନ ରସିଲେ, ଅବ୍ଜମୃଣାଳେ ପନ୍ନଗ (ସର୍ପ) ବୃଦ୍ଧି ଜାତ ହେଲା ।

L. 49 and 50.—ରସନାଖ୍ୟ ପ୍ରତିମା ସେ, ମୁଁ ତାହାର ହେଲେ ଏବଂ ଭାବଲୟ (ଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ) ବାଣୀ ଶୁଣିଲେ ବଜ୍ର ହେବ ବୋଲି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇଲେ ।

ସନାଖ୍ୟ (ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟଯୁକ୍ତ) ପ୍ରତିମା ସେ, ମୁଁ ତାହାର ହେଲେ ଏବଂ ଭାବଲୟ (ଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ) ବାଣୀ ଶୁଣିଲେ ଜ ହେବ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇଲେ ।

ରସ୍ୟ ପ୍ରତିମା ସେ ମୁଁ ତାହାର ହେଲେ ଏବଂ ବାଣୀ ଶୁଣିଲେ ଭାବଲୟ (ଭାବମୋହିତ) ହେବ ହୋଇଲେ ।

L. 51 and 52.—ଦେବାର୍ଚ୍ଚନା ନିମିତ୍ତ ବସ୍ତ୍ର ବରଣ କରିବାକୁ ମନରେ ଚିନ୍ତା କଲେ, ବର୍ତ୍ତମାନର ଉପସ୍ଥିର କେବଳ ବାର୍ତ୍ତା ଏହି କଥାରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ହେଲେ ।

ସନ୍ତୁଷ୍ଟଙ୍କୁ ପାଇଲେ ପ୍ରବରଣ (ଶୀତନିବାରଣ ବସ୍ତ୍ର) ପ୍ରାପ୍ତ କରିବାକୁ ମାନସରେ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି, ବାର୍ତ୍ତା ସମ୍ପ୍ରତି ଏହି କଥାରେ କେବଳ ଅଭିଯୁକ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି ।

L ୫୩. ସୁବାସ ସୁମନେ ପାଣ ହେବାରେ ଆସି ।
ଉପାହତ ରସନାଶ୍ୱ ସର୍ବଦା ସେହି ।
ନବରସଜ୍ଞାତା ନାହିଁ ସଙ୍ଗ ତାହାର ।
ସହିତ ରସରେ ସୁକ୍ତ ଅନୁକ୍ଷଣର ।
ସୁନବ ରତନେ କଣ୍ଠ କିଳାଲ ଛନ୍ଦେ ।
ବସୁଦେବନନ୍ଦୋଷଦାତା ଉପେନ୍ଦ୍ର ବନ୍ଦେ ।
ବର୍ଣ୍ଣ୍ୟାତ ରସରେ ଲଚ୍ଛି ଲୁପ୍ତବର୍ଣ୍ଣର ।
ସୁମନରେ ମୋଦେ ତନଛନ ବସ୍ତ୍ର ।

ମାନନସୂଣୀ ଲଯ୍ ଯେମନ୍ତ ବାରେ ଯେ । ପୁଂସଲଯ୍ ବମାରେ ସେହିପ୍ରକାରେ ।
ନାରୀ-ପୁରୁଷେ ସାର ଏ ବେନି ଙ୍କ ଯେନାଯେନ ଯେନ ଅବନ
ଜାତ ହୋଇଲେ ମିତ ମିତଣୀ ପ୍ରଶଂସା କରେ ଯେ ।
ଏହି ସମୟେ ନୃପନନ୍ଦନ ନୃପନନ୍ଦନା ପ୍ରୀତି ବନ୍ଦନ
ସଖା ସଖୀଙ୍କ ଅଗ୍ରେ କଥନ ରସ ରହସ୍ୟେ ଯେ ।
ପୀରତ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ର ହୋଇଛୁ ସେ ମୁଁ ସୁଣୀଳ ସୁଣୀଳା ଲଚ୍ଛି
ଦିନ ରଜନୀ ଉଦୟ ଅଛୁ ପରଣ ବଣେ ଯେ ।

ବରଣ କରିବା ବିଷୟ କେବଳ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି ଏବଂ ସ୍ୱରବାର୍ତ୍ତ କଣ ଏହି କଥାରେ ଅହିଂସୁକ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି ।

L. 53 and 54.—ସୁବାସସୁମନେ ପାଣ ହେବାରେ (ନକଟରେ ପହଞ୍ଚିବାରେ) ସର୍ବଦା ଧାଇଲେ ସେହି ରସନାଶ୍ୱ ସଙ୍ଗରେ କପର ଉପାହତ (ମିଳନ) ହେବ ।

ବାସେ (ବସ୍ତ୍ରରେ) ଏବଂ ସୁମନେ (ପୁଷ୍ପମାଳାରେ) ପାଣ ବୃଦ୍ଧି ହେବାରେ ଧାଇଲେ ସର୍ବଦା ସେହି ରସନାଶ୍ୱ ପାହତ (ଲବ୍ଧାରବର୍ଜିତ) ।

ସେ ସୁମନେ (ଉତ୍ତମମନରେ) ପାଣ ହେବା ବିଷୟରେ ଧାଇଲେ ସର୍ବଦା ସେହି ରସନାଶ୍ୱ ହତ ।

L. 55 and 56.—ପୁରୁଷ ମୋହର ନବରସଜ୍ଞ (ନୂତନ ରସଜ୍ଞ) ସୁନ୍ଦରୀ ସଙ୍ଗ ନାହିଁତା, ସ୍ତ୍ରୀ ମୋହର ନବରସଜ୍ଞାତା (ନବରସ=ପଣ୍ଡିତ) ପଣ୍ଡିତଙ୍କର ସଙ୍ଗ ନାହିଁ, କପର ଅନୁକ୍ଷଣ ତାହାର ସହିତ ରସରେ ସୁକ୍ତ ହେବ ।

କେବେ ତାହାର ସଙ୍ଗ ହେବ, କିତ ହେବା ରସରେ ଅନୁସଣ ସୁକ୍ତ ହେବ ଏକଥା କହିବାକୁ ବର୍ଷଜ୍ଞାତା (ବର୍ଷମାନଙ୍କର କଥା ଜାଣିବା ଲୋକ) କେହି ନାହିଁ ।

ପୁରୁଷ ରସଜ୍ଞ (ରସନିପୁଣ) ସଙ୍ଗ ନାହିଁତା, ସ୍ତ୍ରୀ ରସଜ୍ଞାତା (ରସନିପୁଣ) ପୁରୁଷ ସଙ୍ଗ ମୋହର ନାହିଁ ଅତଏବ ଅନୁକ୍ଷଣ ତରସରେ (ଉଲ୍ଲାସରେ) ସୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ।

L. 57 and 58.—ବସୁଦେବଦୋଷଦାତା=ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ । ସୁଦେବଦୋଷଦାତା=ଉତ୍ତମରୂପେ ଦେବତାମାନଙ୍କର ତୋଷଦାତା ସମରନ୍ତି । ଦେବଦୋଷଦାତା=ବିଷ୍ଣୁ ।

L. 59 and 60.—ଲୁପ୍ତବର୍ଣ୍ଣର=ଅକ୍ଷରଶ୍ଳେଷରେ । ସୁମନେ=ଉତ୍ତମ ମନରେ । କରେ ମୋଦେ ଲୁପ୍ତବର୍ଣ୍ଣର ଛନ୍ଦମାନଙ୍କୁ ଜଗତେ (ଶାସ୍ତ୍ର) ବସ୍ତ୍ର କର ।

ଦେଖ ବଡ଼ବାନଳ ଜାତ କରଇ ଯେ ।   ଦେଖ କ୍ଷଣ କ୍ଷଣକେ ଦ୍ରବାଇ ଦେଉ ଯେ ।
ଦ୍ୱିମଣି କେଳିରୂପେ ମିଶିଲା ପ୍ରାଣ ଅଧିକ ପରକୁ କଲା
ଏ ଚମତ୍କାର କାହୁଁ ଶିଖିଲା ବିଧାତା ବିହି ଯେ । *
କହିଲେ ସଖା ସଖୀ ତାଙ୍କର ଯହୁଁ ବହିଲା ଏ ଚମତ୍କାର
ତହୁଁ ବହିବ ଦେବ ଶରୀର ଜଡ଼ତା ଭାବ ଯେ ।
ଦୁହେଁ ଦୁହିଙ୍କ ପତି ହୋଇବ ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ଆଉ ପ୍ରୀତି ନ ଥିବ
କଣି ଦିବସ ସରିବ ଲବ ପ୍ରାପ୍ତ ସ୍ୱଭାବ ଯେ ।
ଭୃଙ୍ଗ ପୁଷ୍ପ ସ୍ନେହରେ ଅଛି କି ଶଙ୍କା ଯେ ।   ଶୁଣ ମୂକ ରସିକ ଭାଷେ ରସିକା ଯେ ।
କଣ୍ଟକ ରହି ସଂଯୋଗ ନାହିଁ କେତକୀ ମଧୁବ୍ରତର ତହିଁ
କୁରଙ୍ଗରଙ୍ଗ ଯେମନ୍ତ ହୋଇ କଳ୍ପାଇ ଦକା ଯେ । †
ବୋଇଲା ଆଳୀ କର୍ପୂର ଭଳୁ ନୋହିଲା ଦ୍ରବ କରମବଳୁଁ
କରୁଅଛନ୍ତି ସମୁଦ୍ର ଚଳୁ କେବଳ ନରେ ଯେ ।
ନରେ ସମସ୍ତେ ଇନ୍ଦ୍ର ହୋଇଛି ନରେ ଧରଣୀ ଟେକ ଧରିଛି
ଏ ସ୍ୱପ୍ନରେ ସୁଯୋଗ ଅଛି କୁମରବରେ ଯେ ।
ସୀତା ରାମ କଲେଟି ପୂର୍ବକାଳରେ ଯେ ।   ଜଳେ ଗିରି ବନ୍ଧନ କୀର୍ତ୍ତି ବାନରେ ଯେ ।
ବିସ୍ମୟ ହୋଇଛନ୍ତି ଅନ୍ତର ଚନ୍ଦ୍ର ସେ ଦେବ ପଦ୍ମପସ୍ତର
ଉପେନ୍ଦ୍ର ବୀରବର ଭ୍ରମର ସଦା ତଥିରେ ଯେ । ‡

ଅଷ୍ଟବଂଶ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ବସନ୍ତବରାଡ଼ି

ବନ୍ଦି ସୁଜନ ରଞ୍ଜନ ପଦମାନ ମାନସେ କରବି ବିସ୍ତର ।
ଅଳ୍ପ ଲୁହ୍ୟପ୍ରୀତି ଉପୁଜି ନାଗପତ୍ର ବାନରମୂର୍ତ୍ତି ପରକାର ।

---

*—ଏହି ସମୟରେ ନୃପନନ୍ଦନ ଏବଂ ନୃପନନ୍ଦିନୀ ପରସ୍ପର ପ୍ରୀତିକି ବନିବ (ପ୍ରଶଂସା କରି) ରସଉତ୍ସବେ (ରସକୌତୁକରେ) ସଖା ସଖୀଙ୍କ ଆଗରେ କଥନ କଲେ—ଆମ୍ଭ ପ୍ରୀତି ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ର ପରି ହୋଇଛି, ସେ ସୁଶୀଳ (ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତ ମଣି) ସୁଶୀଳା (ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତ ମଣି) କି ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି, ଦିନରେ ଓ ରଜନୀରେ ଉଦୟ ହୁଅନ୍ତି, ତାଙ୍କ ସ୍ପର୍ଶବଶରେ ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତମଣିରୁ ଅଗ୍ନି ଜାତ ହୁଅଇ, ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତମଣି ଦ୍ରବଇ । ସେ ମୁଁ ସୁଶୀଳ ସୁଶୀଳାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁଁ, ଦିନ ରଜନୀ ପରି ଆଶା କରଣରେ ଉଦୟ ହେଉଛି, ସେ ତୀବ୍ର ସ୍ପର୍ଶବଶରେ ଦେଖ କେବେ ବଡ଼ବାନଳ ଜାତ କରୁଛି, କ୍ଷଣକ୍ଷଣକେ ଦ୍ରବାଇ ଦେଉଛି । ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ଦ୍ୱିମଣି (ସୂର୍ଯ୍ୟକାନ୍ତମଣି ଓ ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତମଣି) ଭାବ କେଳିରୂପେ ମିଶିଲା, ପରକୁ ପ୍ରାଣରୁ ଅଧିକ କଲା । ବିଧାତା ଏ ଚମତ୍କାର କାହୁଁ ଶିଖି ବହିଲା (ବିଧାନ କଲା) ।

†—ଭୃଙ୍ଗ ଓ ପୁଷ୍ପର ପରସ୍ପର ସ୍ନେହ ବିଷୟରେ କି ଶଙ୍କା (ସନ୍ଦେହ) ଅଛି? ଶୁଣି ରସିକ ମୂକ ହେଲା ଓ ରସିକା ଭାଷିଲା—ହେ ସଖି! କଣ୍ଟକ ରହିବାରୁ କେତକୀ ମଧୁବ୍ରତର (ଭ୍ରମରର) ସଂଯୋଗ ହୁଏ ନାହିଁ, କୁରଙ୍ଗରଙ୍ଗ (ମୃଗସ୍ଥିତ ହେତକ ନୟନ) ଯେମନ୍ତ ହୋଇ ଦକା (ଭୟ) ଜାତ କରଇ ।

‡—ଅଗସ୍ତ୍ୟ ସମୁଦ୍ରକୁ ଚଳୁ କରି ଦେଇଥିଲେ । ନହୁଷନୃପତି ଇନ୍ଦ୍ର ହୋଇଥିଲେ । ଅ[illegible] ଧନୁର୍ଦ୍ଧରରେ ପୃଥ୍ୱୀକି ଟେକି ଧରିଥିଲେ ।

ଷଡ଼ତ୍ର । ନାହିଁ ଅଟେ ବଡ଼ ଏ ଗର୍ବ ।
ଏ ଗୀତ ସବୁ ପଦ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ତାମସ ତମସ ନାଶିବ ।
ବଶୀକମାନ ନାଗଙ୍କ ଧନୁର୍ଦ୍ଧର ରାଜବଂଶୀ-ଶ୍ରୀଜନକର
କନ୍ୟାରତ୍ନ ଲାଭ ଅବେଶେ ସୁବେଶେ ପ୍ରବେଶ ଚମ୍ପାବତୀପୁର ।
ସ୍ଫୁହିଁଲେ । ଅମରେ ରହିଲେ ସ୍ୱବଶେ ।
କୁଷ୍ମାଣ୍ଡରାଣ୍ଡ ଦୃଷ୍ଟିରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ଯେଉଁ ବୀରନୂର ଶବଦେ ।
କୁଞ୍ଜର କୁଞ୍ଜର ପୁଞ୍ଜର ଗମନେ ସୁମନେ ସୁମନେଶ ଭୁଲେ ।
ପକ୍ଷହନ୍ତା ମୁହିଁ କାହା ପକ୍ଷ ପାଇ ଅଚଳ ଅଚଳାରେ ଚଳେ ।
ସଭଙ୍ଗ । ଅଭଙ୍ଗ ରୂପକକୁ ଧ୍ୟାଏ ।
ଦନ୍ତ-କଣ୍ଟକ ଭୃଙ୍ଗ ପୃଥୁଳକାୟ ଶିକଳା-ଧାତୁଧାରେ ଶୋଭ । ୧
ସିନ୍ଧୁ ଜାତକୂଳେ ପ୍ରବଳ ତରଙ୍ଗେ ବାଡ଼ବ ରଙ୍ଗେ ଭ୍ରମବନ୍ଧ ।
ସିନ୍ଧୁଜାତକୁଳେ ପ୍ରବଳ ତରଙ୍ଗେ ବାଡ଼ବ ରଙ୍ଗେ ଭ୍ରମ ବନ୍ଧ ।
ଚତୁରେ । ସଙ୍କାସମକ ଭାବ ଲକ୍ଷି ।
ମେଳ ତ୍ରିବେଣୀ ରଙ୍ଗ ଦେଶେ କି ବସେ ଅକାଳେ ପ୍ରଳୟ ହେଉଛି । ୨
ରଥେ ଘନ ଘନପଥେ ଯେ ଗମନ ଅମ୍ବରମଣ୍ଡଳେ ଲୁଚର ।
ସ୍ପନ୍ଦ-ଦର୍ପଣ ଝଟ ଝଟ ଝଟକେ ନେତ୍ର ଅଟକ କରନ୍ତର ।
ପ୍ରକଟ । ଚକ୍ର କଟକଟ ରଟରେ ।
କେକୀ ଟେକି ପୁଚ୍ଛ ଗଣକ ଗଣିଲେ କି ହେଉଛି ଭୂକସୁମ୍ଭରେ । ୩

୧—କୁଞ୍ଜରକୁଞ୍ଜରପୁଞ୍ଜର (ହସ୍ତିଶ୍ରେଷ୍ଠମାନଙ୍କର) ଗମନରେ ସୁମନେଶ (ଇନ୍ଦ୍ର) ସୁମନରେ ଭୁଲଇ,—ପର୍ବତ ସବୁର ମୁଁ ପକ୍ଷହନ୍ତା, ସେ ଅଚଳ ଏବେ କାହା ପକ୍ଷ (ସହାୟ) ପାଇ ଅଚଳା (ପୃଥ୍ୱୀରେ) ଚଳଇ । ଏଠାରେ ସଭଙ୍ଗ ଅଭଙ୍ଗ ଦୁଇ ପ୍ରକାର ରୂପକକୁ ଧ୍ୟାଏ ହସ୍ତୀ ଦନ୍ତ-କଣ୍ଟକ (ଦନ୍ତବଳୟ) ଓ ଶିକଳା ରେ ଶୋଭିତ, ପୁଣି ଭୃଙ୍ଗ ପୃଥୁଳକାୟ । ପର୍ବତ ଦନ୍ତ (ଶୃଙ୍ଗ) ଓ କଣ୍ଟକ (ସିଦ୍ଧ-କଦମ୍ବ) ରେ ଶୋଭିତ, ପୁଣି ଭୃଙ୍ଗ ଏବଂ ପୃଥୁଳକାୟ । ଦନ୍ତ-କଣ୍ଟକ ଓ ଶିକଳା-ଧାତୁଧାସଠାରେ ସଭଙ୍ଗ ଏବଂ ଭୃଙ୍ଗ ଓ ପୃଥୁଳକାୟଠାରେ ଅଭଙ୍ଗ ।

୨—ସେ ସ୍ଥାନ ସିନ୍ଧୁପରି ହୋଇଛି,—ସିନ୍ଧୁ ପ୍ରବଳ ତରଙ୍ଗେ କୂଳରେ ଏବଂ ବାଡ଼ବରଙ୍ଗେ ଓ ଭ୍ରମ (ଜଳଭଉଁରୀ) ବନ୍ଧନ ମଧ୍ୟରେ ଜାତ କରଇ । ଏଠାରେ ସିନ୍ଧୁଜାତକୁଳେ (ସିନ୍ଧୁଦେଶ ଜାତ ଘୋଟକମାନେ) ଏବଂ ବାଡ଼ବ (ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଘୋଟକମାନେ) ପ୍ରବଳ ତରଙ୍ଗେ ରଙ୍ଗେ ଭ୍ରମବନ୍ଧ (ଚକ୍ରବେଢ଼ା ବନ୍ଧ) କରୁଛନ୍ତି । ଚିତ୍ତରେ ଏପରି ସନ୍ଦେହଜନକ ଭାବକୁ ଲକ୍ଷୁଥାଇ । ପୁଣି ରଙ୍ଗଦେଶେ (ଧଳା କଳା ରଙ୍ଗ ବର୍ଣ୍ଣ ହେତୁ) ସ୍ମରୁଥାଇ—ଏ କି ବସେ (ବଶସ୍ଥ), ତ୍ରିବେଣୀ ମେଳ ହୋଇ ଅକାଳେ ପ୍ରଳୟ ହେଉଛି କି ?

୩—ରଥେ (ରଥସବୁ)* ହେଉ, ମେଘ ଘନପଥେ (ଆକାଶରେ) ଗମନ କରଇ, ଏ ଘନପଥେ (ଜନଗହଳରେ ପଥରେ) ଗମନ କରୁଛି ; ସେ ଅମ୍ବରମଣ୍ଡଳେ (ଆକାଶକୁ ଭୂଷଣ କରିବାରେ) ଲୁଚିଲ ଏ ଅମ୍ବରମଣ୍ଡଳେ (ବସ୍ତ୍ରମଣ୍ଡଳରେ) ଲୁଚିଛି ମେଘରେ ଥିବା ବିଜୁଳୀପରି ରଥରେ ଥିବା ସ୍ପନ୍ଦଦର୍ପଣ ଝଟଝଟ ଝଟକରେ ଚାରିଆଡ଼େ ନେତ୍ରଗତ ଅଟକ କରୁଛି ; ମେଘଗର୍ଜ୍ଜନ ସଦୃଶ ପ୍ରକଟ ହେଉଥିବା ଚକ୍ରର କଟ କଟ ରଟରେ କେକୀ ବର୍ଷାକାଳ ହେଲା—ବୋଲି ପୁଚ୍ଛକୁ ଟେକିଲେ । ଏସବୁ ଦେଖି ଗଣକ ଗଣିଲେ—ଭୂକ (ମଙ୍ଗଳ) ସ୍ତମ୍ଭରେ ଅଛନ୍ତି ବର୍ଷାର ଆଗମ କିପରି ହେଉଛି । ମଙ୍ଗଳ ସ୍ତମ୍ଭ ହେଲେ ବର୍ଷା ହୁଏ ନାହିଁ ।

ମନ୍ତ୍ରୀବର ବେଶ କହେ ନୃପବର୍ଗ ଅଭିଧାନ ବର୍ଣ୍ଣାନନ୍ଦଙ୍କୁ ।
କାଣ୍ଡାଦି କାଣ୍ଡ ପ୍ରକାଶ ଜନଲୋକ ଜତ ଭୂତ-ଶ୍ଳୋକବୃନ୍ଦଙ୍କୁ ।
ଉତ୍ତମ । ବର୍ଣ୍ଣ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସର୍ବେ ତହିଁ ।
ଉପବନ ହେବ ସ୍ୱଭାବେ ପୁସ୍ତକ ଲେଖାଭାବେ ଦେବା ରଖାଇ । ୧
ରାଜା ସମ୍ମତ ଏରୂପେ ଶେଷପକ୍ଷ ଚନ୍ଦ୍ର ଉଦୟ ହେବା ଅଛି ।
ଗୁଣ ସଂଯୋଗରେ ପୂଜନ କରିବା ଗଣେଶ୍ୱରଜାତ ଅସୁଛି ।
ସଚିବ । ଜାଣଇ ସେ ଯେତେ ସଜନ ।
ତେତେ ଆଦର କରି ରଖି ଉଦ୍ୟାନେ ରହି ବାସ ଦେଲ ବନ୍ଦନ । ୨
ସେ ବନ ନନ୍ଦନ ସମାନ ବନ୍ଦନ ସଦା ସୁମନାକର ଥାଇ ।
ପାଶେ କଉଶିକୀ ସେ ମନ୍ଦାକିନୀ କି ସୁରସନ୍ତାପକୁ ହରଇ ।
ଦେଖନ୍ତି । ରାଜନେ ଦୁହିଙ୍କ ଶୋଭନ ।
କରନ୍ତି ସଲୀଳେ ପରଭୃତ ସ୍ୱନ ସଲିଳେ ପରଭୃତ ସ୍ନାନ । ୩
ଖେଳୁଛନ୍ତି କଳକଣ୍ଠ ଚଳୁଛନ୍ତି କଳକଣ୍ଠ ଅବିରତର ।
କାହିଁ କୁମୁଦ ଗନ୍ଧସାର ଛପ୍ୟାଦି କାହିଁ କୁମୁଦ ଗନ୍ଧସାର ।
ଭ୍ରମରେ । ଗୁଞ୍ଜିତ ଭ୍ରମରେ ଗୁଞ୍ଜିତ ।
କେ ମଧୁର ବାସ କେ ମଧୁର ବାସ କେବଳ ମଧୁର ବାସ ସତ । ୪

୧—ପୁସ୍ତକସମୂହମାନେ ପ୍ରବେଶ ହେବାର ଦେଖି ମନ୍ତ୍ରିବର ବର୍ଣ୍ଣାନନ୍ଦଙ୍କ ରାଜାଙ୍କୁ ବେଶ କହନ୍ତି—ଏ ନୃପବର୍ଗ ଅଭିଧାନଶାସ୍ତ୍ର ହେଲେ ; ଅଭିଧାନ କାଣ୍ଡାଦି ବର୍ଗ କାଣ୍ଡ ଜନଲୋକ ଏବଂ ଜତ (ଲକ୍ଷ୍ମୀ) ଭୂତଶ୍ଳୋକବୃନ୍ଦଙ୍କୁ ପ୍ରକାଶ କରୁଥାଏ, ତହିଁରେ ଉତ୍ତମ ବର୍ଣ୍ଣ ଓ ସର୍ବେ (ସର୍ବନାମ) ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇଥାଏ । ପୁସ୍ତକସମୂହମାନେ ପଲ୍ଲବପର୍ଣ୍ଣ କାଣ୍ଡାଦି (ମନୋହର ବେଶ ଇତ୍ୟାଦି), କାଣ୍ଡପଲ୍ଲବ ଶସ୍ୟାଦିରେ ପ୍ରକାଶ ହୋଇଛନ୍ତି, ସାମ୍ପ୍ରତରେ ଜନଲୋକ ଜତ, ଭୂତଶ୍ଳୋକ (ଧାର୍ମିକ), ସର୍ବେ ଉତ୍ତମବର୍ଣ୍ଣ (ଜାତ) ଏବଂ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଏମନ୍ତ ପୁସ୍ତକବୃନ୍ଦଙ୍କୁ ଉପବନ ସ୍ୱଭାବେ ପୁସ୍ତକ ହେବ ତହିଁ ଲେଖାଇବେ (ଅକ୍ଷରଧାଡ଼ି ଲେଖିବାରୂପରେ ଶ୍ରେଣୀବଦ୍ଧ କରି) ରଖାଇ ଦେବା ।

୨—ଏ କଥାରେ ରାଜା ସମ୍ମତ ହୋଇ ଏରୂପେ କହିଲେ—ପୁସ୍ତକର ଶେଷପକ୍ଷରେ ଚିହ୍ନ ଉଦୟ ହୁଏ ଅର୍ଥାତ୍ ଶେଷପକ୍ଷ ଚିହ୍ନିତ ହୁଏ ଓ ଏହି ଗୁଣ (ଡୋରି) ସଂଯୋଗରେ ଗଣେଶ୍ୱରଜାତ (ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀରେ) ପୂଜନ ହୁଏ । ଏଠାକୁ ଗଣେଶ୍ୱରଜାତ (ରାଜଗଣେଶ୍ୱର ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ର ପୁସ୍ତକେଲୁ) ଅସୁଛି, ସେ ସପକ୍ଷ (ସାନସହିତ) ହୋଇ ଚିହ୍ନ (ଅଶୁଚିରୂପେ) ଉଦୟ ହେବାର ଅଛି, ଅତଏବ ସେ ପୁସ୍ତକସମୂହକୁ ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଗୁଣ ସଂଯୋଗରେ (ଶୌର୍ଯ୍ୟାଦି ଗୁଣାନୁସାରେ) ପୂଜନ କରିବ ଉଚିତ ହେଉଅଛି । ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ସଚିବ ସେ ଯେତେ ରାଜା ତାହାତ ଜାଣଇ, ତାଙ୍କୁ ତେତେ ଆଦର କରି ଉଦ୍ୟାନେ ରଖି ବନ୍ଦନ ରହିବାକୁ ଦେଲେ ।

୩—ସେ ବନ ନନ୍ଦନ ସମାନ ବନ୍ଦନ (ବନ୍ଦନାସ୍ଥ) ହୋଇଛି । *ନନ୍ଦନ ବନରେ ସଦା ସୁମନାକର (ଦେବ) ଥାଏ, ଏଠାରେ ସୁମନାକର (ଉତ୍କୃଷ୍ଟପୁଷ୍ପମାନ) ଅଛି । ସେ ବନ ପାଶେ ସଦା କୌଶିକୀନଦୀ ମନ୍ଦାକିନୀ କି ? ମନ୍ଦାକିନୀ ସୁର (ଦେବତାମାନଙ୍କର) ସନ୍ତାପକୁ ହରଇ, ଏ ସୁର (ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର) ସନ୍ତାପକୁ (କିରଣତାପକୁ) ହରୁଛି । ରାଜାମାନେ ଦୁହିଙ୍କ ଶୋଭାକୁ ଦେଖୁଛନ୍ତି । ବନରେ ପରଭୃତ ସଲୀଳେ ସ୍ୱନ କରନ୍ତି ; ନଦୀରେ ପରଭୃତ (ରାଜାଙ୍କ ପାଳିତ ଲୋକମାନେ) ସ୍ନାନ କରନ୍ତି ।

୪—ଅବିରତର ବନରେ କଳକଣ୍ଠ ଖେଳୁଛନ୍ତି, ନଦୀରେ କଳକଣ୍ଠ (ହଂସମାନେ) ଚଳୁଛନ୍ତି

ମାଳିନୀପୁର ମାଳିନୀ ଫୁଲ ତୋଳୁଁ ସେ ବନେ ମାଳିକା ରଚନେ ।
ଲକ୍ଷ ନୃପତି ଲକ୍ଷ୍ୟ ଲୋଭେ ପ୍ରବେଶ ଶୁଣି କେତେ ଦେଖି ଲୋଚନେ ।
ବାହୁଡ଼ି । ମଗଧଦେଶ ମନ୍ତ୍ରୀସୁତ ।
ଯେଉଁ ଫୁଲ ମାଗି ସହିଁରେ ସବୁରୀ ନୃପଙ୍କାଠାରେ ହେବ ଖ୍ୟାତ । ୧
ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚାରିଲା ପ୍ରସନ୍ନ-ଆନନେ ସେ କେଳିକାନନେ ।
ନରନାୟକ ଯେତେକ ପୃଥ୍ୱୀପାଳ ପୂରି ଗଲେ ତହିଁ ସଦନେ ।
ଦେଖି ମୁଁ । ଜାଣିଲି ମନେ ତଥ୍ୟ କର ।
ଶର୍ମଦେ ମଦେ ପ୍ରମୋଦେ ବାରପଦେ ଅଧିକ କହୁଛ ବର୍ଣ୍ଣର ।
କହେ ଦ୍ୱିପୁର ଜଣିଛ କାଶୀଶ୍ୱର କହଇ କାଶୀଶ୍ୱର ସେହି ।
ବଳଦେବରାଜା ଅସିଥିଲୁ ବଳଦେବରାଜା ଏଥି ଏ ଯେମନ ନାହିଁ ।
କୋଦଣ୍ଡ । କାଣ୍ଡ ସହିଁରେ ତା କମୀଣ ।
ସେ ପୁର ନୃପଙ୍କ ବକ୍ଷେ ଚନ୍ଦ୍ରପ୍ରଭା ସ୍ୱଭାବେ ସେ କ୍ଷ୍ୟାତିରଙ୍ଗଣ ।
ଗୁରୁ ଜନ ଲୁବ ନିଏବେଳ ବେଳ ପାଶେ ଥିଲେ ମୋଦେ ବସିଲା ।
ଦୃଷ୍ଟି ଏ ତହିଁ ଗୋଟିଏକ ଖସିଲା ମୋର ନିକଟକୁ ଅସିଲା ।
ମୋ ନେତ୍ର । ମୀନ ସୁଖ ଭୋଗ ଅଣିଲା ।
ମାଗିଲା ସୁଗନ୍ଧ ଫୁଲ ଯେତେ ଦେଲି ତହିଁରୁ କିଛି ନ ଘେନିଲା ।
ମୁଁ ବୋଲନ୍ତେ ଯାହା ଇଚ୍ଛା ତାହା ନିଅ ଉଦ୍ବେଗେ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସକୁ ବହି ।
ଗୁହ୍ଲିଲା ଗଣି ନେଇ ଚମ୍ପାବନଶ ସୁଡ଼ାରେ ବାରବଣ କହି ।
ମୋହୁଛି । ଭୁବନ ବର୍ଣ୍ଣମଙ୍ଗଳରେ ।
ସେଠାରେ ବସି କ ରସିକ କୁମାର ଶିରମଣ୍ଡନ କଲା ଧୀରେ । ୨
ମିଥ୍ୟା କହେ ପୁର କ କଉ ଜାଣିଲା ସେନମ ବା ହୃଦଭାଗରେ ।
ଫୁଲ ମାଗିବା ପୂର୍ବୁ ସେ ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ତୁମ୍ଭ ଗୃହ କେଉଁ ନଗରେ ।

(ପଦ୍ମକୁଞ୍ଜ) । ଯାହିଁ କୁମୁଦ (ସମ୍ଭାଇ ବା ଧାଉଳି ବୃକ୍ଷ) ସଞ୍ଜଗାର (ଚନ୍ଦନବୃକ୍ଷ) ସ୍ୱାଦ (ସୁରବାଭା) ହୋଇଛି ଓ ଯାହିଁ (ବଗାର ବେଣ୍ଟିଠାରେ) କୁମୁଦର ପଦ୍ମ ସାର ହୋଇଛି । ଦଳ ଭ୍ରମରରେ ସଜଳ ନବ ଭ୍ରମରେ (ଜଳଭଉଁରରେ) ସଜଳ । କେ (ବନ) ମଧୁର (ବସନ୍ତକାଳର) ବାସ ଓ କେ (ନବ) ମଧୁର (ଜଳର) ବାସସ୍ଥାନ । ସବ ସୁନ୍ଦର ମଧୁର (ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର) ବାସସ୍ଥାନ ।

୧—ମାଳିନୀପୁର (ଚମ୍ପାପୁର) ମାଳିନୀ ମାଳିକାରଚନେ ସେ ବନରେ ଫୁଲ ତୋଳୁଁ, ଲକ୍ଷସଂଖ୍ୟକ ନୃପତି ଲକ୍ଷ୍ୟଲୋଭରେ (ଲକ୍ଷ ବିନ୍ଧିବା ଲୋଭରେ) ପ୍ରବେଶ ହେଲେ । ମାଳିନୀ କେତେ ରାଜାଙ୍କ ନାମ ଶୁଣି ଓ କେତେ ରାଜାଙ୍କୁ ଲୋଚନେ ଦେଖି ବାହୁଡ଼ି, ମଗଧଦେଶ ମନ୍ତ୍ରିସୁତ ଯେଉଁ ଫୁଲ ମାଗି ସହିଁରେ ସବୁରୀ (ସ୍ନେହ) ହେଲା ତାହା ମାଳିନୀ ଯାଇ ନୃପଙ୍କାଠାରେ କହିବାକେଲେ ଖ୍ୟାତ ହେବ ।

୨—ଚମ୍ପାଫୁଲ ଗଣିଦେଇ ସୁଡ଼ାରେ ଗୁହ୍ଲି—ବାରବଣ କହିବା ଭଙ୍ଗିରୁ ଏହି ଅର୍ଥ ପ୍ରକାଶ ହେଲା ଯେ ଚମ୍ପାବଣ-ସୁଡ଼ାରେ (କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସୁନ୍ଦରୀଠାରେ) ବାର (ରାଜପୁତ୍ର) ବଶ ହୋଇଛି । ଆଉ ଦେଖିବ ବର୍ଣ୍ଣମଙ୍ଗଳରେ (ଲୁପ୍ତଶୋଭାରେ) ଭୁବନ ମୋହୁଛି ଯେଉଁ ଏକ ରାଜକୁମାର ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ବସିଛି, ସେ କ ରସିକ, ଏସ ମାଳାକୁ କେଉଁ ଧୀରେ ଶିରମଣ୍ଡନ କଲା ।

CENTRAL LIBRARY

କହୁଛୁ । ଦୁଷିଲା ହୋଇ ସେ ମୃଦୁଳେ ।
ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣେ ସ୍ୱରଅଙ୍ଗ ହେବ ତଳେ ପାଟଳିପତ୍ରର ଅଣିଲେ । ୧
ମୋ ସ୍ୱତ୍ୱେ ସ୍ଥଳ ପୋଟା ପର ବୋଲାଏ ତହିଁ ବଣେ ସେ କହୁଥିବ ।
ଜାତ ନଳିନୀ ଖଟଣି ମାଳିନୀ ଏ ଦେଶୁ ବଉଦଲେ ଏ ଭବ ।
ବାଳା ସେ । ପକ୍ୱରସାଳ ପସ୍ତ ଦେଖୁ ।
କର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରବେଶ ଶ୍ରବଣରେ କନକ-କଣ୍ଟକୀଫଳ ଲକ୍ଷ୍ୟ ବହୁ । ୨

ବୈଦେହୀଶବିଳାସ

ପ୍ରଥମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ସାହାଡ଼ିଆକେଦାର

ବନ୍ଦଇ[୧] ଦୀନବାନ୍ଧବ ହରି ଯେ ତମ—ତନ୍ଦ୍ର ଖଣ୍ଡନକାରୀ ସଦା କମଳା ନନ୍ଦ ବସ୍ତାର ସ୍ୱଭାବେ[୨] ଇନ । ବନ୍ଧୁ[୩] ଅନନ୍ତ ଅଙ୍କବିହାରୀ କରପ୍ରତାପ ଯାର ସଞ୍ଚିତ କଣାତରଙ୍କ ଉଲ୍ଲାସ କରସୂଚକେ ସୁମନ । ବଇନତେୟ ଯାହା ଅଗ୍ରତେ ସ୍ଥିତ । [୪] ବଳକ୍ଷୁଣ୍ଣ ପକ୍ଷକ-ଲୋକ ତୋଷିତ । ବିକାଶ ଅଖଣ୍ଡିତ ମଣ୍ଡଳେ ସିଂହାସନବରେ କ୍ରୀଡ଼ିତ-କାଳେ ଭବେ[୫] ତରଣୀ ହୋଇ ମନ୍ଦୁଲେ ଗିରଉଦୟ । ୧ *

ବହୁତ ଯେହୁ ସ୍ନେହତମୂର୍ତ୍ତି ଶୁଦ୍ଧ—ରଞ୍ଜନକାରକ ଅତି ହଂସ ହୋଇଣ ଯାହା ପ୍ରଶସ୍ତି ଅଛୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତି ଯେ । ବଗଳରୂପ ଯାହାର ପୁଣି ଦ୍ୱିଜତେଜ ଯା ଦର୍ଶନ ଗୁଣି ଅମ୍ବୁ-ପର ସଂସାରେ ଭଣି କ ଶୁଭ୍ର କୀର୍ତ୍ତି ଯେ । ବୁଧଜନକଣିରଭୂଷଣ ଯେହୁ ଯେ । ବନସ୍ଥ ସେ ଅନ ବାଣୀ ନ କହ ଯେ । ବଳ ଯାହାଙ୍କୁ ସର୍ବଦା ନାହିଁ ଦ୍ୱୀପ ପ୍ରସନ୍ନକରତା ସେହ ପୁଣତ ଧର୍ମସ୍ୱରୂପ-ଶାସ୍ତ୍ର କ ସୂତ୍ର ତହିଁ ଯେ । †

୧—ପୁର=ନଗର । ମୃଦୁଳ=କୋମଳ । 'ପାଟଳିପତ୍ର'ର ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣେ (ଚତୁର୍ଥବର୍ଣ୍ଣ 'ପ'ଠାରେ) ତଳେ ସ୍ୱରାଙ୍ଗ (ହ୍ରସ୍ୱଉକାର) ଚିହ୍ନ ଅଣିଲେ ନଗର ନାମ (ପାଟଳିପୁତ୍ର) ହେବ ।

୨—ସ୍ୱତ୍ୱ=ସ୍ୱତ । ମୋ ସ୍ୱତ୍ୱରେ ଏକବର୍ଷ କାଳ ରହୁଥିବା ପୋଟା ପର ଜଣେ ସେଠାରେ ପଶିଲା ଜାତ ନଳିନୀ (ପଦ୍ମିନୀଜାତ ରାଜକୁମାରୀ) ଏ ଖଟଣି ମାଳିନୀ ଏମନ୍ତ ସେ କହୁଥିବ । ରସାଳ= ଆମ୍ବ । କର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରବେଶ ଶ୍ରବଣରେ=କର୍ଣ୍ଣ ଜନସ୍ୱରେ ପ୍ରବେଶ ହେବାରୁ ଶୁଣି । କନକକଣ୍ଟକୀଫଳ= ସୁବର୍ଣ୍ଣପନସ । ଲକ୍ଷ୍ୟ=ଲକ୍ଷ୍ୟ ।

In adoration of Visnu and Surya, hence double meaning throughout.

* ୧ ସାଦ୍ୱ ଓ ବନ ; ୨ ପଦ୍ମ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ନାମ ; ୩ ପ୍ରଷର+ଯୋଡକି ; ୪ ଶମ୍ଭୁ, ଉଡୁ ; ୫ ବୃଷ୍ଟି-ଭଲ୍ପରେ, ସିଂହାସନରେ ; ୬ ନୌକା ସୂର୍ଯ୍ୟ ।

† **Pun on** ସୁତ **and** ସୂତ, **(pathway)** ବସ୍ତ୍ର, ସୂର୍ଯ୍ୟ ; ଦ୍ୱିପ=**Elephant and** ଦ୍ୱୀପ=**Island or land.**

ବିଶ୍ୱକର୍ମା ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେଣ୍ଡର ପରମପଦ ଉଜ୍ଜଳି କରି ଲଭେ ଏ ଦେଶର ଜନ୍ମ ଆଦ୍ୟର ଭବନ ତାଙ୍କୁ ଯେ। ବଶ ଯାହାର ତାଙ୍କୁ ଉପଚି କବ ବଳରେ ଯେ ଦେବେ ସ୍ତୁତି ବିଧାନ କରି ଅତି ସୁମତି ଅଣ ମନକୁ ଯେ। ବର୍ଣ୍ଣି ଅଭଙ୍ଗ ସଭଙ୍ଗରେ ଏ ଦେଶ ଯେ। ଭୁଞ୍ଜ ସ୍ଥାନସ୍ଥାନରେ କରି ପ୍ରକାଶ ଯେ। ବଳାଇ ତର ଅନବରତ ଭାବେ ଗାୟନ-ଧାରଣମନ୍ତ୍ର ଶୀତା ଶ୍ରୀରାମଚରିତ ଗୀତ ଲୁଚେ ଲାଳସ ଯେ।

ବାଲ୍ମୀକି, ବ୍ୟାସ କବି ଯହିଁରେ ମହାକାବ୍ୟ କେ ପୁରାଣ କରେ ମହାନାଟକ କାଳସୂତରେ ହେଲେ ରଚନା ଯେ। ବହିଲେ କାବ୍ୟ ଯେ କାଳିଦାସେ ଚମ୍ପୂ ରଚନା ଭୋଜନରେଣେ କୁପାସିନ୍ଧୁ ଏ ଗୀତ ପ୍ରକାଶେ ଛଡ଼ିଲି ଚମ୍ପୁ ଯେ। ବରେକଲି ଉଦୟ ଏମନ୍ତ ଆସି ଯେ। ବ୍ୟୋମେ ତାରକା ଯେବେ ଝଲକୁ ଥାଇ ଯେ। ବିତ୍ତବର୍ଣ୍ଣରେ ଜ୍ୟୋତିରଙ୍ଗଣଗଣ ଜ୍ୟୋତକ ଦେଖାନ୍ତି ପୁଣ ସୁଜନେ ସାବଧାନରେ ଶୁଣ ଛନ୍ଦ ରଚନ୍ତି ଯେ।

ବିଦ୍ୟୁତକେଶ ବଂଶରେ ଜାତ ସୁମାଳୀ, ମାଳୀ ଯେ ମାଲ୍ୟବନ୍ତ ସ୍ୱର୍ଗ ଲୁଣ୍ଠନେ ଅସ୍ତ୍ର-ଅସ୍ତ୍ରତ ଧ୍ୟାନ କରି ଯେ। ବିଧି-ସମରେ ଜ୍ୟୋତି ଜ୍ୱଳିତ ବିଧି-ସମରେ ହେଲେ ଅଗତି ଯେ ଆରୋହିତ ଅସ୍ତ୍ର-ଅହୃତ ଗଦାକୁ ଧରି ଯେ। ଦଶାନନ ଶଙ୍କାର କାରଣେ ପାତ ଯେ। ବଧ କଲେ ଶଙ୍କାର ବିଶ୍ରମ୍ଭ ଯେ। ବିଜୟୀ ଲଭି ଯାହାଲେ ଲୁଚ ଲଙ୍କା ବଡ଼ଉତ୍ସୁକଙ୍କୁ ମୁଣ୍ଡ ଲଙ୍କା ଯେ ଦଣ୍ଡପାଣିରେ ଭଚ ଭୟ ଯେମନ୍ତ ଯେ।

କାହାର ପୁନ୍ୟଜନେ ବହାଇଲେ କହାର ପୁଣ୍ୟଜନେ ବହିଲେ ରଞ୍ଜନ ପୁଣ୍ୟଜନ କୁବେରେ ରେ ଦୀପ୍ତିମାନ ଯେ। ବାସ ନଗର ପାଶ ନଗର ନଗର-ତଳେ କରି ସହର ଜଗତ-ତାତ-ମୁଦ-ଲୁମର କଲେ ଯେ ସ୍ଥାନ ହେ। ବହୁ ସମସ୍ତ ଅନ୍ତ୍ୟେ ଏହିପ୍ରକାର ଯେ। ବାର୍ତ୍ତା ପାଇ ସୁମାଳୀ ଏମାନ ବୃତ୍ରେ ଯେ। କଣ୍ଟକା-ଦ୍ୱୀପର ସନ୍ନିଧିକନେଙ୍କ ଦୁହିତା ରସନାଧିକ ଶୋଭାରେ ବଟେର ଯେ ଅଙ୍କ ଅଙ୍କ ନାଶୁମାନରେ ଯେ।

* * * * * * * * *

କାମା ଓଳଗି ସନମତ କରଇ ଯେ। ବହି ସାକ୍ଷିରେ ବଳଭାବ କହାଇ ଯେ। କେବେ ସୁଭଦ୍ର-ରତ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସନ୍ଧ୍ୟାମଣୀ ଯେ ତାର ଗର୍ଭରେ ଜାତ ହୋଇରେ ରକ୍ଷଣଶୀଳରେ ସୁତ୍ର ତନସ୍ୱୀ ଯେ।

କଂଶଉକ୍ତିକ ବିଶାନନରେ କି ଦଶା ଦେବ ଦେବ କଳ୍ପରେ ନର ନାଗରେ ଧରଣୀ ଥରେ ହେଉଁ ପତନ ଯେ। ବିକଟରୂପ ପ୍ରକଟ ଅତି ଉକଟ ପଶୁ ବାଙ୍କତ କାନ୍ତ ସଙ୍ଗଣ ଘଟ ସଦୃଶ ଶ୍ରୁତ ଭୈରବ ଧ୍ୱନ ଯେ। ବିଷ୍ଣୁରଥା ନିକଟେ ଶୁଣିଲା ଜନ ଯେ। ବଳତ ଯେ ଭୂଷଣେ ଭନ୍ନ ନନ୍ଦନ ଯେ। ବୋଲାଇଲେ ଯେ ଦଶବଦନ, ଲମ୍ବ-ଶ୍ରବଣ ଯେ ବଳବିଣ ନନ୍ଦନୀ ସୂର୍ପଣଖାର ନଖ ସୂର୍ପସମାନ ଯେ।

ବୁଦ୍ଧି ଯତନୁ ବନକୁବନୁ ଗିରି ସନ୍ନକରେ ବଶିଲି ତକୁ ଗିରିସମରେ ଏ ଅନୁମାନୁ କୁହିଲ ଅନ ଯେ। ବିଶାଳ ମହାଶାଳ କି କରି ଶାକୁ ସମାନେ ଉନ୍ନତ ଶିର

କୁଣାକୁ ଯଉ ଦେଲନକର ଲୁଦଇ ଯେନ ଯେ। ଯଦ୍ୟମାନ ଦୋଷର ତଥା ଲୋଚନ ଯେ। ବର୍ଦ୍ଧମାନଲଲଳା ଶାଦ ଶୋଚନ ଯେ। ଭୁଇଲେ ପୁରେ ପୁରେ ବିହରେ ମାତଲେ ନାନା ଦ୍ରବ୍ୟ ଭକ୍ଷରେ ଗଲା ଦ୍ୱାଦଶ ସମ୍ୱତ୍ସରରେ ଯେ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ଯେ।

ଯହିଁତ ଜନ ଶୀକନ ନେଇ ଭବ୍ରଭଲୁ ପଦେଦଶେ ଯାଇ ଉତର କୁରଙ୍ଗର ନ ସହି ଲଙ୍କେ ନ ମାନ ଯେ। ଯଲ୍ଲଯାଦଲୁ ମଣି ଇଦର ଉଦ୍ଧାଣ୍ଡି ଦଗ୍ଧ ଐରାବତର ଦନ୍ତାରେ ମୋହ ମୁରଣ୍ଡଙ୍କର ପଲାଇ ଯେନ ଯେ। ଯଜ୍ଞସଣ ଯକ୍ଷରେ ତ୍ରିନ ଲଚ୍ଛ ଯେ। ଯସ୍ତାଣ୍ଡର ସ୍ଥାନେ ଦଶାସ୍ୟ ଗଢ ଯେ। ଯଦଲାମଣ୍ଡଳରେ ଡିପସ୍ୟା ଜଳଲୁସ୍ ରେ ଜଉ ମଳାସା ଅଶନସ୍ଥଳେ ଦବସ ଲଣା ଜାଲ ବନ୍ଧିତ ଯେ।

ଯଜନ ଭୁଲ ଲେକ୍ଷନବର୍ଣ୍ଣ ମୁଣ୍ଡ ପଚଣ୍ଡାନଲେ ଦହନ କରଣ କଲା ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନ ପତନ କଣ୍ଠ ଅଦ୍ୟେଭ୍ର ଯେ। ଯନ୍ଧସା ଭବେ ଭୁଜ ମୂର୍ଚ୍ଛାରେ ଯେ ଦଣ୍ଡ ଭୂମି ଭବେ ଶବାରେ ଧମନୀ ଗୁଣ କର ବେଧାରେ ବନସ୍ପୀ ଗୀତ ଯେ। ଯାହିଁ ଶାହିଁ ହୋଇଲେ ଅଶି ପ୍ରସନ୍ନ ଯେ। ବର କାମନାପୂର୍ଣ୍ଣେ କଲେ ପ୍ରଦାନ ଯେ। ଯତିଁଲୁ ମୁଗ ଲୁପନଗଣ୍ଡା ବରଣୀ ହେବ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ଷଣ୍ଡା ସୀତାହରଣ ନଷ୍ଟେ ମରଣ କାରଣ ଜାଣ ରେ।

ଦେଖିରେ ସୀତା ଯହୁ ଯୋଷିତା ଯେ ହୋଇଥିବ ଜନକସୁତା ଯହିଁତ ରାମ ପରକାଶିତା ଯେ ଦାଶରଥି ଯେ। ଯାଦ୍ରେବା ଅପି ବସିଲେ ଗତେ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣର ଜରଦକାଳେ ନଦ୍ରା ମୁଁ ପିବ ବୋଲି ଋପଲେ ମାଗିଲା ତଥି ଯେ। ଯଯ୍ୟଲକ ନ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭଠିଲୁ ଦେଖେବ ରେ। ଯଥ ଅବଶ୍ୟ ହେବ ତୋହର ଦେବେ ରେ। ଯସ୍ତୁଲକତ ହୋଇ ଅମର ଜଗତ ମଧ୍ୟେ ଜର ବନ୍ଧାଇ ଗଢ ପଦ୍ମଜ ଦେଇ ଏ ବର ସାନୁଜେ ଜନେ ଯେ।

ଯାହୁତ ତହୁଁ ଯାତାଲେ ସୁଳ ନଜଯାମ୍ନଜ୍ୟୁଷ୍କଲୁ ସାକ ଦେଟିଲେ ଲଙ୍କା ଲୁଟେର ଦେଜ ସଲ୍ଲ ସେ ପୁର ଯେ। ଯମାନେ ନେଲା ସବ ସମ୍ପତ୍ତ ଯମାନେ ଯଥା ଗଗନେ ଗଢ ସେ ମନୋରଥଲ-ରଥ ଯାପଦ ଇଚ୍ଛି ସମର ଯେ। ଯନ୍ତ୍ରେ ଭଲ୍ଲଟଯବା ପକ୍ଷ ଜଉ ଯେ। ଯଥୁରୁଦ ଯଥୁଲୁ ଲାଗିଲା ପଉ ଯେ। ଯଣ୍ଡେଜ୍ଞରେ ହୋଇ ଅଦମ୍ୟା ଶୋଭା-ଅରମ୍ୟା ରମ୍ୟା ସୁରମ୍ୟା ଭବୁଲୁ ମତ, ହୋଇଲା ବଶ ମଦ୍ୟ-କୁମାରୀ ଯେ।

କୁସଯଦୃଶ ସୁରଇ ଅଳୀ ଗୋଷ୍ଠ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ଜଲା ସେ ଜେଇ, ପ୍ରଜାପତିଙ୍କ ସମାନେ ଙ୍ଗଇ ଅନେକ ସୁତ ଯେ। ଯର୍ତ୍ତିବା ଜଶ ଜ୍ୟେଷ୍ଠକୁମାର ଜାତ ରତନ ଶୁଣି କୁମାର ଛାଡ଼ି ସେ ମେଘନାଦ ଉପର ପଡ଼ି ଅଦେତ ଯେ। ଯଲେ ମେଘନାଦଲୁ ଭାହାର ସ୍ୱନ ଯେ। ଯନ୍ତ୍ରେ ସେ ମେଘନାଦ ନାମ ପ୍ରଧାନ ଯେ। ଯନ-ଦେଷ୍ଟିତ ସ୍ଥାନରେ ରହି ସିଂହ ଶାର୍ଦ୍ଦୁଳ ଯଉଗ୍ନେ ହୋଇ ଯଲ୍ଲ-ମୃଗ-ପିଶିତ ଆସ୍ୱୀ ଅତ୍ର ନନନ ଯେ।

ଯାମକରରେ ହୋଇଣ ଯାମ ଯାମଦେବର-ଗେହ କୁସୁମପର ଉତ୍ପାଟି ଧରଣେ କ୍ଷମ ହେବା ଜାଲର ଯେ। ଯାହାର ଦରବରେ ଏ ସ୍ୱର ଛଣ୍ଟରତାଲୁ ଗ୍ରବଶେଣର

ଦେଖିଲେ ପଣ୍ଡିତଗଣ ଶିର ଯେ ବହିବାର ଯେ । ଯଶୋମତ ଦେଖିଲେ ଲକ୍ଷଣ କଲ ଯେ । ଯକାଶକୁ ବୈଦ୍ୟର ସ୍ପର୍ଶ ନଗର ଯେ । ଯଲୋକ ରୋପ୍ୟନଗରେ ସ୍ଥିତ ଉପୁକ ଯାଇ ଏ ଗୁଣାଗ୍ରତ ଶୋଭିତ ଦେବଗଣେ ଯକୃତ ଅନ ପ୍ରକାର ଯେ ।

ଯହିଁ କୃପାଣ ସାଧନ କଲେ ଛେଦନ ଶଙ୍କା ଜମ୍ବୁ ପୃଷ୍ଠରେ ଅଗମ୍ୟ ହୋମକର୍ମ ଲୁଣରେ ବହନ ସ୍ଥିତ ଯେ । ବାହୁଳୀ ଧର୍ମ କୋଷ୍ଠ ଚମକେ, ଭୋଜନ କାଳେ ରସ୍ୱଦ ଶାକେ, ଶୟନେ ଧୂଳୀ କରଣେ ଶଙ୍କେ ଶାଳୁଳୀ ନଦ ଯେ । ଯହିଁ ଦେବପୂଜନ ପୃଷ୍ଠରେ ରସ୍ ଯେ । ଯଲେ ଉପାଡ଼ି ନେବ ହୋଏ ଉଦସ୍ତ ଯେ । ଯବନ୍ଧନ କରପଦାପେ କର କରଇ ହେବେ ପ୍ରଜାଅବର ପୃଥ୍ୱୀମଣ୍ଡଳ ଦକ୍ଷାନ୍ତକର, ମହାଦୁର୍ଲଭ୍ୟ ଯେ ।

ଦେବମଣ୍ଡଳରେ ମତ ବଳାଇ ଦେଲା ଯେ କନ୍ୟା ତନୁ ଜଳାଇ ମୋ ହେତୁ ମୃତ୍ୟୁ ଏ ପାଶ ପାଇ ତହିଁ ଉପଲେ ଯେ । ବୋଇ ମର୍କଟ ନନ୍ଦ ନନ୍ଦୀରେ, ଅନନ୍ତ ହୃଦ ଚଳପଦ୍ମରେ ବୋଲେ ଯେ ହେଉ ପାରିବ ତୋରେ ବାନର ବଳେ ଯେ । ବାଞ୍ଛିଲା ଅରଣ୍ୟକୁ ଅଯୋଧ୍ୟାପୁରରେ ଯେ । ଯଶ୍ରହବରେ ଅତ ମାସ୍ୱାୟୁବରେ ଯେ । ଯଶେ ମୋ ନାଶ ସିନ୍ଧୁ ଅବଶ୍ୟ ନର ଅବଜ୍ଞା କଲୁ ବୃକ୍ଷର, କହନ୍ତା ତହିଁ ସେହି ମଣ୍ଡଳ ହୃଦକାଳରେ ଯେ ।

ଯଲକ୍ଷ୍ମଣ ଯାହା କଗଣ୍ଠ ଯଲକ୍ଷ୍ମଣ ତଷ୍ଟଲେ ସ୍ୱର, ମୋତେ ଏ ବାଳ ନେବାକୁ ଗତ କରେ ନଇରେ ଯେ । ଯକର୍ଣ୍ଣନର ରଥ ହାବୋଡ଼ି ରଙ୍ଗେ ମଧ୍ୟଗମନ ଛାଡ଼ି ଦେବଅସ୍ତ୍ର ଚଳନେ ଜଡ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତିରେ ଯେ । ବୃଥା ଏ କଥା ନୋହେ କୁହ ଯକ୍ଷର ଯେ । ବୋଲଇଛ ଯେ ମେଘଦଣ୍ଡ ପାତେଶ୍ରୀ ଯେ । ଯଳରପୁର ଦୁର୍ଗମଦୁର୍ଗ ଯହିଁ ପଶ୍ଚିମ ସାଗର ଅଗ ଏପର ହୋଇପାତାଳ ସ୍ୱର୍ଗ ଯେ ଅଳ କର ଯେ ।

ଯକୀ ଏକରେ ଯେ ତ ଭୂତର ଯହୁତ ଯକୀ ଛନ୍ନ ଏଥିର ଯେ ସ୍ୱକୁ ଦୋଷରଙ୍ଗେ ଏ ଚର ଅଶେଷ ରଙ୍ଗେ ଯେ । ଯସଇ ସୁନାଶୀରେକ ତହିଁ ଏ ବେଢେ ସୁନାଶୀରରେ ଶୋହି ଏପର ହୋଇ ଚକ୍ରରଥହିଁ କେବଳ ବର୍ଗେ ଯେ । ବଡ଼ ବଡ଼ ଦାନବ ପୂର୍ବରେ ଥିଲେ ଯେ । ବଢ଼ାଇକ ଏରୂପେ କର ନ ଥିଲେ ଯେ । ଭରତ ଗୀରବର ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ସ୍ୱହିନେ ବରଷ ଛନ୍ଦ ଚତ୍ର ବର୍ଷିଲେ ଗୀତାବୃତକୁ ସ୍ଥାନ ଖପଲେ ଯେ ।

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଛନ୍ଦ । ଅଦ୍ୟଯମକ

ରାଗ—ସୁମନୋହର

ଗୀତାବଳୀ

ଯଦୁଷ ହେ ଶୁଣ ଭଞ୍ଜନରସ ମନକୁ ଦେଇ ।
ଯଦୁଷଣ ସ୍ୱଜନମାନେ ଧର୍ମସ୍ୱରୂପ ସେହି ।
ଯଦତ ନିଷ୍ଠୁର ନୃପତ ନାମ ଜନକ ତାର ।
ଯଦନ୍ତରଙ୍ଗରେ ହୋଇଛୁ କାତ ଯଶ ଯାହାର ।

ବିଦଗ୍ଧ ଯଜ୍ଞକର୍ମରେ ସର୍ବଦାରେ ଯେ ଅଛି ।
ବିଦଗ୍ଧ-ଚିତ୍ତ ପ୍ରାପତ ନୋହିବାରେ ଦୁହିତା ।
ବିଶାଳ ମଖଶାଳା ଖୁଦେ ଦିନେ ତହୁଁ ଅବନୀ ।
ବିଷାଶାପୁଁ ମୁକ୍ତ ପାଇଣ ମେନା ନାମେ କାମିନୀ
ବସି ବିମାନରେ ଗଗନେ କରୁଅଛି ଗମନ ।
ବଶୀଭୂତ ଶୋଭା ପଦ୍ମରେ ହରେ ଜନନୟନ ।
ବୁଧଜନଙ୍କ କି କଳକଣ୍ଠେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ପଦେ ।
ବୁଧଜନ କରେ ପରତେ ନବେ ଦବଦେ ଉଦେ ।
ବିଷଦ୍ୱିଷା ଯେ ମଣ୍ଡିବାରେ ଚିତ୍ତ ଅତି ଉଦ୍ବେଗ ।
ବିଷଦ୍ୱିଷା ଏହି ତରଙ୍ଗେ ଚାଳିବାରେ ଅପାଙ୍ଗ ।
ବିହ୍ୱଳିତ ପୁନଃପୁନଃ କି ସୁଧା ପିଇ ଚକୋର ।
ବିହ୍ୱଳତରେ ଯେ ବହୁଛି ନଶ୍ୱେ ଏ ମନୋହର ।
ବଳାହତପୁରମଣ୍ଡନା ଶୋଭା ଜନକ ସ୍ପୃହି ।
ବଳାଇଲେ ଚିତ୍ତ ମୋ ସୁତା ପୁଣ ହୃଷ୍ଟଅନ୍ତା ଏହି ।
ବାଳାବ୍ରୁଣାଧରୀ କହିଲା ଜାଣି ତାହାଙ୍କ ଚିତ୍ତ ।
ବାଳାଏ ଏକ୍ଷଣି ଅଭୂତେ ହୋଏସିନା ପ୍ରାପତ ।
ବଳାହକୁଁ ଜନ୍ମ ହୋଇଲା ପଦ୍ମ ହ୍ରଣରଶ୍ମିରୁ ।
ବଳାହକେ ବିଦ୍ୟୁ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରାପ୍ତେ ଗନ୍ଧବତୀରୁ ।
ବାଣୀ ଯେ ଏପରି ଲାଗଇ ଅଟେ ଜାତ ମଞ୍ଜୁଷେ ।
ବାଣିଜ୍ୟ ରତ୍ନସଂଯୁକ୍ତକ ଲଭ୍ୟ ପଦ୍ମ ମଞ୍ଜୁ ଯେ ।
ବଣମୋହିନୀଏ ତା ମଧ୍ୟେ ଦେଖି ମହା ହରଷ ।
ବଣ୍ଣିକମୀ କୁତ କୁର୍ମିମଯୁଣୀ କି ଜଳବଣ ।
ବସୁନ୍ଧରଭବା ଜନକ କୋଳ କରି ସ୍ୱଭାବ ।
ବସୁ ଧରାଇଲା କୃପଣେ କି କୃପାଳୁ ଦଇବ ।
ବସୁକ ଏକ କଥିଛୁ ଧନ ଶୋଭାଚୟୁଁ ।
ବଣ୍ଠେବେରୁ କେରୁ ବାନ୍ଧିଲା ଜାଣି ଜଗଜ୍ଜୟିକୁ ।
ବହୁ ଋଷି ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ ମେଳ ହୋଇ ଯେ ଥିଲେ ।
ବହୁ ସୀତା ନାମ ଏ ସୀତା ଯୋଗେ ଜାତ ବୋଇଲେ ।
ବଧୂ ସନମତ ପୃଥ୍ୱୀଭବା ପାଥିବା ଏହି ।
ବଧୂରେ ମିଥିଳା ଉପ୍ରବଳାସ୍ତ ମୈଥିଳୀ କହି ।
ବଦେହଜାୟା କୋଟିଏକ ହେଲେ ସମ କି ଆଉ ।
ବଦେହ ଦେଶରେ ଉଭବ ବଲଦେହୀ ବୋଲାଉ ।
ବଦେଷ ଜନକ ପାଳନେ ବୋଲାଇବ ଜାନକୀ ।
ବଦୂଷଣ ଶୋଭା ଲେମାର ଅଭ ସମ ଅନ କି ?

ବାସରେ ଉତ୍ପଳ କି ଲକ୍ଷ ପାଦକାନ୍ତକ ଭୃଙ୍ଗ ।
ବାସରେ ଚହଟେ ଯୋଜନ-ଗନ୍ଧା ନାମହିଁ ସ୍ୱଚ୍ଛ ।
ବଢ଼ାଇ ଉପରେ ଦୋଳରେ ରଖି ଧାତ୍ରୀ ପାଳନ୍ତ ।
ବଢ଼ି-ଶ୍ରୀ ଉପମାମାନଙ୍କ ଅପମାନରୁ ଜାତ ।
ବନ୍ଦନ୍ତୁ କି ହେମ ଶଯ୍ୟନେ ଦୁର୍ଗା ରୂପାପଲ୍ୟଙ୍କେ ।
ବନର୍ଗତ ଅନ ଉପମା ସେହିକାଳେ ପଲଙ୍କେ ।
ବାଳକା ଲୀଳା କଉତୁକେ ଅନ୍ତଃପୁରସ୍ଥ ମୋହି ।
ବାଳ କି ଶୈବାଳ କମଳକୋଷ ଉପରେ ଶୋହି ।
ବାଡ଼ବର ଚନ୍ଦ୍ରପ୍ରତିମା ପର ଧର ତା ଉଭା ।
ବାଡ଼ବର ମଧ୍ୟେ ପକାଏ ଅନ ସମାନ ଶୋଭା ।
ବଢ଼ିମ୍ବ ନୂତନମଞ୍ଜରୀ ଚଳନ୍ତ କି ପବନେ ।
ବଢ଼ମ୍ବଣ ଅନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟି ଯେ ଚଳ ଚଳ ଗମନେ ।
ବଚନୁ ବାଗକେ ନ କହୁଁ ପୁଣି ଶୁଣି ଉତ୍ସାହ ।
ବଚନୁ ପିଦ୍ଧିଲା ପଢ଼ିଲା ଶୁକ ମୁଖରେ ରହି ।
ବାଳୀ ସେ ଖେଳନ୍ତି ଶିଶୁଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କ୍ରମ କ୍ରମରେ ।
ବାଳଣେ ଲକ୍ଷିବେ ସେକାଳେ ରମ୍ଭା ରମା ସମରେ ।
ବେଣୀ ସ୍ତୁବୁଣିରେ ଶୁକଳ ରଙ୍ଗଫୁଲେ ଯତନ ।
ବେଣୀବିପୁଳ କି ନଇଭୁ ହେଉଅଛି ପତନ ।
ବଳମ୍ବିତ କର୍ଣ୍ଣେ କୁଣ୍ଡଳ କି ସେ ଶାକୁଳୀବଳା ।
ବଳମ୍ବିତ-ଦମ୍ପତିଙ୍କରେ ଦେବ ସ୍ବହିଁ ମୋହିଲା ।
ବସ୍ତ୍ରକଲି କାହିଁ ଏ ସ୍ୱୀତମାନ ସୁନ୍ଦରୀମଣି ।
ବସ୍ତ୍ରସଙ୍ଗତକ ପ୍ରକାଶି ଆନ ପ୍ରକାରେ ଅଣି ।
ବକ୍ଷକାଳେ ନାରୀ ଯେମନ୍ତ କନ୍ୟାଳଙ୍କାର ମୁଣ୍ଡି ।
ବକ୍ଷବନା ହେଲି ତହିଁରେ ନବବିଳାସ ରଞ୍ଜି ।
ବସନ୍ତଦୂତ ଧ୍ୱନି କଲାବେଳେ କେତେ ଇଙ୍ଗିତ ।
ବସନ୍ତରାଗରେ ଆଳାପ ତହିଁ କରଇ ଗୀତ ।
ବସନ୍ତବସନେ ଗଣ୍ଠିକ ଦେଇ କନ୍ଧେ ପକାଇ ।
ବସନ୍ତବସନ ମୋହିବ ଏହି ଗୁମାନ ବହି ।
ବନ୍ଦନ କରେ ନାନା ଛନ୍ଦେ ଗୀତ ସେ ପୁନଃ ପୁନଃ ।
ବନ୍ଦତନ୍ତ୍ରଙ୍କ ଏକାନ୍ତେ ବନ୍ଦିବାରେ ସୁମନ ।
ବନ୍ଦ ଯାହାକୁ ବଡ଼ ବୋଲି ସଉନ୍ଦର୍ଯ୍ୟେ ଧନ୍ୟରେ ।
ବନ୍ଦୀ ପର ହୋଇ ରହିଲା ଅବରୋଧେ ଧନ୍ୟରେ ।
ବଳା ହଂସକ ନାଦେ ଗତ ବଢ଼ାଇ କି ଶୁଣାଇ ।
ବଳାହ୍ଲାଦରେ, ମନ୍ଦ ଗରଣେ ଗଜ ହଂସ ଜିଣଇ ।

ବାରଣଭୂଷା ଶଙ୍ଖ ଖଣ୍ଡ କର ଉଭୁ ଶୋଭିତ ;
ବାରଣବନ୍ତ କୁଚାଗ୍ରମ୍ଭ କି କୁଙ୍କୁମ ଲେପିତ ।
ବାହୁ ଶୋଭା ଶୁଣି ମୃଣାଳ କଣ୍ଟକକୁ ବହିଲା ।
ବାହୁଟି ତାଡ଼ରେ ଜାଣିଲ ସେ ପୂଜାକୁ ପାଇଲା ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ନାହିଁ ସେ ବସ୍ତୁ ତୁଲ କହିବା ତର୍କେ ।
ବ୍ରହ୍ମା ଯେଣୁ ଦେଲା ଅତୁଳ କରି ନାମ କଟକେ ।
ବଲ୍ଲଭେ ସେ ଲୁଣା କଣ୍ଠସ୍ଥ ସବୁ ସୁନ୍ଦରୀ କରେ ।
ବଲ୍ଲ ସେ ଜାନକୀ ଅତୁଲ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଅମ୍ଭେ ଏଠାରେ ।
ବନ୍ଧଅ ମଣ୍ଡନେ ଶ୍ରବଣେ ତାଳପତ୍ର ସଉଡ଼ି ।
ବନ୍ଧଅ ନୋହୁ କି ସେ ସିବ ଯେଉଁ ନୟନ ପଡ଼ି ।
ବାଳୀ ଝୁଲକାଦ ସୁଫୁଲ ମଲ୍ଲୀକଢ଼ି ବଣେଷେ ।
ବାଳୀ ଝୁଲକାଇ ଯେମନ୍ତ କହୁ ନୋହିବ ଶେଷେ ।
ବଙ୍କା ସୁମନରେ କୁଡ଼ା ଯେ ଯେଉଁ ଚକୁଡ଼ା ସେହୁ ।
ବଙ୍କା ସୁମନକୁ ପକାଇ ନେବ କେ ମୁକୁଳାଇ ।
ବଣେଷେ ଚଞ୍ଚଳ ଈକ୍ଷଣ ବାଣ ସେ ଗତାଗତ ।
ବଷେ ସେ ସୁନ୍ଦ କି ଅନ୍ତରେ ଯେଣୁ ଅତି ଲୁଚିତ ।
ବାଙ୍କବାର ଭୟେ କୁରଙ୍ଗ ମୀନ ବନେ ପଳାଇ ।
ବାଙ୍କବାର ଗତାଗତ ସେ ଗତି ଶିଖିବାପାଇଁ ।
ବର୍ତ୍ତୁଳମୁକୁତା ତଳେ ନାସାପୁଡ଼ା ସେ ଫୁଲେ ।
ବର୍ତ୍ତୁ କେ ତା ଶୁଣି ଅଙ୍ଗନ କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲେ ।
ବନ୍ଧୁ କରିବାର ଇଚ୍ଛିଲା ଯେଣୁ ଅଧର ଭୁଲେ ।
ବନ୍ଧୁକ ନାମହିଁ ରହିଲା ତେଣୁ ରକ୍ତବ ଫୁଲେ ।
ବଧୂଲୀଅଧର ବୋଲିବା ଯୁକ୍ତ, ଅର୍ଥରେ ଅନ ।
ବଧୂ କରେ ତହିଁ ଉପରେ ହାସ ପ୍ରକାଶମାନ ।
ବଲର୍ତ୍ତି ମୋତିପତ୍ରବନ୍ତ ଓଷ୍ଠ ମାଣିକ୍ୟପାତେ ।
ବଲଦ ଶୋଭାର କେ କହୁ ଯେ ବଚଶ ବଚନେ ।
ବକ୍ଷୁପଣ ନାନାପ୍ରକାରେ ଯେତେ କରନ୍ତି ନତ ।
ବକ୍ଷୁପଣ ପଦ୍ମ ତହିଁକ ବଣେ ସୁନ୍ଦରୀକୋପାତ ।
ବଦନରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଦର୍ପଣ ପଦ୍ମ କରିଥାଇବା ।
ବଦନରେ ଏହୁ ଉକ୍ତିକ ଅନ କି ଲଜ୍ଜା ଦେବା ।
ବରବର୍ଣ୍ଣିନ ରସଲତା ନବଯୌବନୀ ସେ ।
ବରଣ କରିବା ଜନକ କହେ ଯତନ ପାଣେ ।
ବାଦଲେ ବାଲ୍ମୀକି ଟେକିବ ଯେହୁ ଶିବଧନୁ ।
ବାଉଜଗଙ୍କାକୁ ପ୍ରଦାନ କଷ୍ଟେ କରିବା ତାକୁ ।

ବୋଧ ଜନକ ହରଧନୁ ଦୃସ୍ୟୁର ଉଚିତ ।
ବୋଧକର ମୂର୍ଖେ ବର୍ଣ୍ୟାଦି ନୃପଗଣେ ଅଗାଧ ।
ବାସ କରନ୍ତୁ ସେହି ସୀତାଞ୍ଜଳା ସଦା ମୋ ହୃଦ ।
ବାଷଠୀପଦେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ କହେ ଏ ଛନ୍ଦ ।

ଅଷ୍ଟମ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—କାଳୀ

ସୀତା-ରୂପ ବର୍ଣ୍ଣନ

ବଳସ୍ତ୍ରି ବୀର ! ବଳଜ୍ୟ କର ସୀତା ମିଥିଳାପୁର ।
ବାହାର ହୋଇ ବିହାର ତହିଁ କରନ୍ତି ମୁନିବର ।
ବଲଦେଶ୍ୱ ସେ ସୁନ୍ଦରୀବୃନ୍ଦେ ଅମୂଲ୍ୟଚୂଡ଼ାମଣି ।
ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ରୂପ ଭବସ୍ୟେ ନାହିଁ ନୋହିବ ପୁଣି ।
ବଶୀକରଣମୂର୍ତ୍ତି ଧାରଣେ ଉଚ୍ଚାଟନ ତା ସ୍ୱରୂ ।
ବଧୂ ସୁନ୍ଦରୀପୁରନ୍ଦରୀ ସେ ତାହାକୁ ବୋଲିବାକୁ ।
ବହିଲା ବହୁ ଚକ୍ଷୁ ଏ କାହିଁ ଶୋଭାସଂଗ୍ରହ ପାଇ ।
ବଣା ବିବେକ ପଣ୍ଡିତଲୋକମାନଙ୍କୁ କଲ ଦେଇ ।
ବସନ୍ତକାନ୍ତ କି ଫୁଟକାନ୍ତ କନକ ଅନାଇଲା ।
ବାନ ବିହାଇ ଅଗ୍ନିକି ଡେଇଁ ଶିଳେ କଷାଇ ହେଲା ।
ବର୍ଣ୍ଣିକଶ୍ରେଣୀ ଅସମ ଜାଣି ହେଲେ ପ୍ରହାରଦାନୀ ।
ବସାଇ ଭୁଲେ ଇଦଏ ବୋଲେ ଦେହକ ଲକ୍ଷ୍ୟ ସେନ ।
ବତରଳେଖ୍ୟାଦି ଲଭି ସେ ଗ୍ରନ୍ଥ ବନ୍ଧ୍ୟ ଲକ୍ଷଣ ଏତେ ।
ଭୂଳ ଇକ୍ଷଣ ହୁଏ ତକ୍ଷଣ ଯାହା ଦର୍ଶନମାତ୍ରେ ।
ବଢ଼ାଇଥିଲ କଣ୍ଟକ ପର୍ଣ୍ଣ ମଧ୍ୟରେ ଦବେ ଲୁଚ ।
ବାସ ସମେତ କେତକୀ ଫୁଲ କେତେ ମନକୁ ରୁଚ ।
ବାଞ୍ଛୀକବୃନ୍ଦ କଲ ସେବନ ମନକୁ ମନାଇଲା ।
ବରବର୍ଣ୍ଣିନା ଜଗତ୍ମଦନା ଏଣୁ କି ବୋଲାଇଲା ।
ବରବର୍ଣ୍ଣିନା କବି ଉଚନା ବୋଲାଇ ତର୍କ ହୋଏ ।
ବଲକ୍ଷ ସୁରପ୍ରିୟାଙ୍କି ସୁର ଇତ ନାମକୁ ପାଏ ।
ବହୁଁ ସମୁଦ୍ର ମନ୍ଥନ ଇନ୍ଦୁ ଜନମ ସେଉଁକାଳେ ।
ବହୁନ କ୍ଷୀଣ କଳଙ୍କେ ଜାଣ ନିର୍ମଳ ହୋଇଥିଲେ ।
ବଦନେ ଜାନକୀର ସମାନ ମନ ଜାଣିନ୍ତି ବହୁ ।
ବିମ୍ବ ବେଷ୍ଟନ ନୋହିଲା ବର୍ଣ୍ଣ ଗ୍ରହେନ୍ତି କାନ୍ତି ଦେଇ ।

ବନଜ ଅବରଣ କି ବାଦ ଇତ ହୃଦୟନ୍ତେ ଯୋଗ ।
ବସ୍ତାଇ ଅହା କି ଏହି ଅହ୍ଲାଚ୍ଛାଦ ସୁବାସ ମୁଖ ।
ବଲ୍ଲୋଳ ତଳ ସୁଧାକଲ୍ଲୋଳ ଲାବଣ୍ୟସରିତରେ ।
ବଖାଣ ହାସ କରଇ ହାସ ହୀରକୁ ନିରନ୍ତରେ ।
ବଧୂ ବଧୂର ଗନ୍ଧକୁ ଦୂର ପବନଦ୍ୱାରା ଦହିଁ ।
ବଜଣିତରେ ସେ ଇଷିତରେ ନ ଲଭିଲା ସନ୍ଦର୍ହିଁ ।
ବକଶିତ ସେ କୁମୁଦପୁଞ୍ଜେ ସାନେ ସଙ୍କୋଚ ବହି ।
କୁଡ଼ଣା ନୀରେ ପଡ଼ି ଲାଜରେ ବୁଡ଼ ଅପୂର୍ବ୍ବ ଖାଇ ।
ବସ୍ତାରିତ ତା ଲୋଚନ ଗତାଗତ କରଇ ଦୋଳା ।
ବଲକ୍ଷ ଭୃଙ୍ଗ ସଙ୍ଗେଙ୍କେ ସଙ୍ଗ ହୋଇ ଶିଖେ ସେ ଲୀଳା ।
ବାଟେ ଚଳଇ ନୀଳୋତ୍ପଳହିଁ ସେ ଛବ ଲକ୍ଷ ହେଲା ।
ବାଳକ କରେ ସାରଣୀ କରେ ଖେଳା ତରୁଣ ଦେଲା ।
ବନ୍ଧବ୍ରୁ ଲତା ନକଟେ ସ୍ଥିତା ଏହିଁ କମାଣେ ରହି ।
ବଶିଖ ଗତ କରୁ ଅନ୍ଧକ୍ର ପକ୍ଷ ପକ୍ଷନ୍ତୁ ବହି ।
ବର୍ଣ୍ଣି ବିବ୍ଧୁଁ ଶାଇତ ସାଧୁ ହିଙ୍ଗୁଳ କଳା ଶଙ୍ଖେ ।
ବହୁରୂପାଏ ଅନ ପଦାର୍ଥେ ଯଥା ଆପଣା ସୁଖେ ।
ବପିନସଦନେ ପଶି ବହନେ ଦେଖିଲେ ହାର ମୃଗ ।
ବଶରେ କେହି ସେ ସମଧାପ୍ତୀ ମର ଇନ୍ଦୁରେ ଯୋଗ ।
ବାଞ୍ଛିତ କର୍ମହୀନର ଶ୍ରମ କଲେ ପ୍ରାପତ ନାହିଁ ।
ବମଳ ପଦାର୍ଥକୁ ସର୍ବ୍ବଦା ସମଳ କଲା ଯହିଁ ।
ବସିଲେ ଭୁଲେ ଦଇବବଳେ ଗୁଞ୍ଜ କ ରହୁ ପାସ୍ୱେ ।
ବନମୀଷ ସେ ମୀନସମାଜେ, ଗଞ୍ଜନ କର୍ମେ ଭଶ୍ୱେ
କୁଡ଼ାଇ ଶୀତକୁଣ୍ଡରେ ବେଗ ବେଗ ଅପାଙ୍ଗ ତାଳ ।
ବଡ଼ିଶ ପର ନଏ ଓଟାଇ ମନ-ମୀନକୁ ବାଳୀ ।
ବଲୋକ କଇ ଅଳକ ପଇ ଏଥିକି ସମ ନୋହି ।
ବେତାଳ ଭଇରବକୁ ଧାତ୍ରୀ ଖଡ଼୍ଗୁ ପ୍ରହାର ବହି ।
ବାସ ଲଲାଟ ପଟ୍ଟରେ ପଟ ଅଉ ତା କ ଲକ୍ଷିବା ।
ବଗଳତାଙ୍କ ଅର୍ଦ୍ଧଣାଙ୍କ ଯୋଷିବା ନ ଯୋଷିବା ।
ବଡ଼ିମା-ତତ-ଶୋଭାର ଶ୍ରୁତ ବଣ୍ଡାମ ଖଟ ଦୋଳ ।
ବୋଲ ପାଟଳୀ ପା ବୋଲ୍ଲି ଟଳ ଦାର ଉପମା ଏଳ ।
ବର୍ଜ୍ଜିତ ସାର ଦୀର୍ଘଇକାର ହ୍ରସ୍ୱ ତ ସାନ ହେଲା ।
କୁଚିକ ପାଣ କରନ୍ତେ ପାଣ ଗର୍ତ୍ତରେ କୁଡ଼ିଗଲା ।
ବସ୍ତ୍ରଶ୍ରେହାର ନାସାଭୂମ୍ପର ଇଚ୍ଛା ନଲକୁ ଶୁନ ।
ବନା ଦୋଷରେ ଶିକୁଳ ଛଳେ ଶାଙ୍କୋଳୀ ଦଏ ଲୋକ ।

ବନ୍ଧୁଗପିକା ହୋଇ ଉନ୍ମନା ପାଇଲା ନାହିଁ ପାନ୍ଥ ।
ବନତାପୁନ ସିବି ଉନତ ସ୍କନ୍ଧି ଗଜେନ୍ଦ୍ର ଇତ ।
ଭୁଞ୍ଜାଇ ଫଳ ଅସମେ ଫଳସୁମନ ବହୁ ନାମେ ।
ବନ୍ଧୁ କି ଦୂଣ ଉପମା ପୁଣ ନର୍ମାଣ ପଣ୍ଡିତର୍ମେ ।
ବେଣୁ ବରୁଣ ଯେନଣ କାଣ ସମୁଦ୍ର ମଧ୍ୟେ ପଣେ ।
ବ୍ୟାଳି ଗାସ ତ ମଳୟ ବାତ ଭୁଜ ହେଲାକୁ ଶ୍ୱାସେ ।
ବାଳା ଅଧର ଅରୁଣ ସାର ଛବି ବନ୍ଧୁବା ଦୂର ।
ବାଳ ଅରୁଣ ଯେନ ଅରୁଣ ପଦ୍ମାନୁରାଗେ ପୂର ।
ବରଙ୍ଗ ସେହି ଦଣ୍ଡକେ ହୋଇ ସନ୍ତାପ ବଦ୍ଧୂସଣ ।
ବହେ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ମାଣିକ୍ୟ, ଧରେ ଜ୍ୟୋତିଙ୍କ କର ଘଣ ।
ବଉଳ ଦେବେ ମଲ୍ଲି ଅର୍ପିବେ ପୁଣିହିଁ ସେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ।
ବାଳ ବୃନ୍ଦର ଯଥା ପାଶୋର ଦନ ଦନକ କଥା ।
ବୋଲଇବା କାହିଁ ମନ୍ଦାର ଅଉ ଧରନ୍ତି ମନ କାଳୀ ।
ବୈରାଗୀ ହେବ ବସ୍ତୁର ବମ୍ଭ ଭସ୍ମ ହେଲାନ ବୋଲ ।
ବନ୍ଧୁମ ଯହିଁ କ୍ଷୁଦ୍ର ମରଇ ସୂଚକା ବ୍ୟାଜେ କ୍ଷୁଦ ।
ବନ୍ଧୁଜୀବ ଯେ ଅନ୍ତକେ ଭଜେ ମଜନ ନ ସମ୍ବାଦ ।
ବୈଭବ ଶୁଭେ ଲଲାଟେ ଶୋଭେ ନାଗର ସେ ସିନ୍ଦୂର ।
ବହ୍ନାଇ ଯେତ ପରେ ଦଳତ ସ୍ୱପତ ସମ୍ପୁଟର ।
ବଜ୍ର ଦଶନ କହୁ ପ୍ରସନ୍ନ ହରଣେ କରୁଁ ଚନ୍ଦ୍ରା ।
ବସାଇ ଶାଣେ କର୍ତ୍ତପମାଣେ ଦଣ୍ଡ ଦଆଇ ଧାତା ।
ବୋଧଇ ଶୁକ୍ତିରବ ଉତ୍ପତ୍ତି ନୋହି ମୁଁ ଦନ୍ତବାସ ।
ବମୁକ୍ତ ହୋଇ ମୁକ୍ତା ବୋଲାଇ ତାର କି ହେଲା ନାଶ ।
ବାଳକା ରଦ କ୍ଷୋଦବ କୁନ୍ଦକଳିକା ତୁଦ ପନ୍ତି ।
ବୀଜ ଦେଖାଇ ସମାନ ନୋହୁ ଦାଡ଼ିମ୍ବଫଳ ଫାଟି ।
ବୃକ୍ଷରେ ଲମ୍ବେ ଲପନ ନମ୍ରେ ଏହାଙ୍କ ଲଭ ଲାଭ ।
ବ୍ୟର୍ଥ ହେଲା ଦଣ୍ଡଳମାଳା ନାହିଁ ସ୍ଫଟିକପ୍ରଭ ।
ବନାଇ ମିତ ଶାରଦା ନତ ହୋଇ ବଦନ ଭୁଲେ ।
ବାଣୀ ଭାରତୀ ଯେ ସରସ୍ୱତୀ ଦୁହିଙ୍କି ଲୋକେ ବୋଲେ ।
ବଲ୍ଲକୀ ତାର ଭୁଲି କି ସ୍ୱର ପରବଶେ ସେ ଜାଦ ।
ବନପ୍ରିୟହିଁ କୀନ୍ତୁ ଯା କହୁ ଅନ୍ଧାର ବଶି ସତ ।
ବଡ଼ ମଧୁର ଦ୍ରାକ୍ଷାକୁ ଗିର ସେହୁ ଶ୍ରୁତିସ୍ଥାନ ।
ବର୍ଣ୍ଣିଥିଲେ ତା ଭୃଣକୁ ପିତା ଆନ ଚରଚମାନ ।
ବକ୍ତୃଥାଣର ଅମୃତ ପାନ ହୋଏ କେବଳ ମୁଖେ ।
ବଟେବନ୍ଧ ! ଯେନ ଶ୍ରବଣେ ପାନ ଯାହା କରନ୍ତି ସୁଖେ ।

ବଇରିଁ ଚମ୍ପାଇ ବଶେଷ ଚମ୍ପକ ବର୍ଣ୍ଣପାଶ୍ୱ ।
ବଧାତାଙ୍ଗୁଳୀ ଚାଳିଲେ ଯୁଗ ନାରଙ୍ଗ କେତେମାଶ୍ୱ ।
ବହି ଖିରେଖା ଖିପୁରେ ଦେଖା କଣ୍ଠକୁ ନାହିଁ ଲକ୍ଷେ ।
ବୃତ ବାଛିତ କପୋତଗ୍ରୀବ ଖଲୁ ଶିଳାକୁ ଲକ୍ଷେ ।
ବ୍ୟଳୁ ଲକ୍ଷଣାମାନଙ୍କୁ ଜଣା ମୁଖମଣ୍ଡଳେ କରୁଁ ।
ବଳାପି ଶିଖୀ ତମସ୍ୱୀ ଦେଖି କହନ୍ତି କେଶ ସ୍କନ୍ଧୁ ।
ବରହ୍ମ ଏଣୀ ପୁଚ୍ଛକୁ ଅଣି ଉପାଟି ଛେଦ କଲେ ।
ବଙ୍କ ଏତେକ ମୂଲ ବୋଲି କ ଦେଖାନ୍ତି ଏ ଭୁବନେ ।
ବକେଶୀସେହୁ ସେ ନର୍ତ୍ତିଲେ ଚାଳବା ବ୍ୟାଜେ କେଶେ ।
ବ୍ୟୋମଧ୍ୟମକୁ ତାହା ସମକୁ ଲକ୍ଷିବା କ ମାନସେ ।
ବସ୍ତ୍ରବ କଇ ନୋହେ ମୁଁ ଷଇ ବୋଲି ଉଦୟକାଳେ ।
ବନ୍ଧୁ ସେ ଗହ୍ୱ ଉପମା ଯେହ୍ନ ତକ୍ରରେ ଛେଦ ଦେଲେ ।
ବକର୍ତ୍ତନକା ସେ ସମେ ମକ୍କା ବାଟ କୁଞ୍ଚିତେ ସ୍ୱେହ୍ମା ।
ବଷ ଯେ କଳା ସଙ୍ଗମେ ମେଲା କାଳେ କାଳୀୟ ବହି ।
ବନାଶେ ଅଣା ପ୍ରବେଶେ ଅଷାଢ ଯେ ଅବଳପଦା ।
ବଣ୍ଡ ଲୋଚନ ବେଚନ ସେନ ତମସ ନୋହେ କଦା ।
ବବର୍ତ୍ତିଂ ଭୁଲ ତମାଳଦଳ ବୋଲି କ ପୁରସ୍କାର ।
ବେଣ୍ଟରେ ପଇଶତ ସେ ଥଇ ଯୁଡ଼ାଇ ବାରମ୍ବାର ।
ବନ୍ଧୁ-ପଦହିଁ ମାଳତୀ ବହି ଚମ୍ପର ଭୁଳ ସ୍ନେହେ ।
ବଥେ ତା ଥୁଳ ଥୁଷର କଇ ବାତ କ ଗର୍ଜେ ନୋହେ ।
ବହିଲେ ମାଳ ଗଳେ ସେ ଭୁଲ ବାଷ୍ଟାରେ ମହାଦେବେ ।
ବସ୍ତ୍ରଇ ଉମା ନୋହେ ସେ ସମା ବେବଇ ବାହୁ ଭାବେ ।
ବକଳ ସେ ଯେ ଶୀତା ଶୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟେ ଏମନ୍ତ ସେନ ତତ୍ତ୍ୱ ।
ବଦେ ଗଉସ୍ତ ପଦରେ କର ସୁନ୍ଦରୀମଣି ମିତ ।
ବାଉତ ସୀମା ବାଡ଼ ଉପମା ଅଳକା ମୁଖ କେଶେ ।
ବେଳାରେ କାପୀ ଗଙ୍ଗାଇ ତପୀ ମୂକ, ତଇବା ଅଶେ ।
ବୋଧ ଗୁଣବେ ଏ ଦେଖିଥିବେ ଏତେକ ବାତାୟନେ ।
ବଚଣ ପଦେ ଏ ଛନ୍ଦ ଛନ୍ଦେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ତୋଷମନେ ।

ନବମ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ଦେଶୀ

ସ୍ମରତନ୍ତ୍ର ମିଶ୍ରଗମକ

ବଡକଙ୍କୁ ଅଲିଙ୍ଗନ କଇ ଜାହ୍ନବୀ ଶୋଭନ ହରେ ସୁର-ବର ଚାପ ସ୍କନ୍ଧଧାର ସେ ।
ବନ୍ଦେ ମକର-କେତନ ଉତ୍କଳ ରଥ ସମାନ ପୂରତ ହୋଇଛୁ ପୁଣି ଅଶେଷ ରସେ ।
ବଦ୍ୟ ହିମବନ୍ତ ପଦରେ । ବଶକଣ୍ଠ ତୋଷଦାନ ବେଳ ମତରେ ।

ବିଷ୍ଣୁପଦୀ ବିଷ୍ଣୁପଦ ଇକାର ଭେଦ ଶବଦ ତରଣୀର ଗତାଗତ ତହିଁ ଉଚିତ ।
ବଣାରତ ସେ ସାମନ୍ତ ମତରେ ଦାସ ସେବତ ତାଙ୍କୁ ନ ଶୁଣନ୍ତେ ରଘୁନାଥ କଥିତ ।
ବିଷଧର ଯାଏଁ କି ଭୁଜ । କେଳେ ନେଇ ତାଇ ଶୁଣ ଉଦାର ନୋହୁ ।
ବଥିର ଜ୍ଞହୀ ବୀର ବୋଇଲା ତହିଁ ଧୀବର ଶୁଣିଅଛି ପଥର ପଥର ଅବଳା ।
ବାଇ ପଡ଼ି ତୋ ଚରଣୁ ଅଗଙ୍କା ଉପୁଜେ ଏଣୁ ନଉକା ନାୟିକା ହେଲେ ବୃଢ଼ିକ
ଭେଳା ।
ବୃଝ ଏ ମୋ ପୋଷେ କୁଟୁମ୍ବ । ବସାଇ ନ ଦେବ ପାଦ ନ ଧୋଇ ନାବ ।
ବଢାଇ ଦେଲେ ପଦ୍ମର ଭାବଗାମ୍ଭୀ ରଘୁବୀର ପଦ୍ମରେ କ୍ଷାଳିତ କର ବସନେ ପୋଛି ।
ବୃନ୍ଦାରେ ଯୌତ ଯେ ପଦ ନୋହୁଛି ଶିବ ବିଷାଦ ନ ପାଇ ଚରଣାମୃତ ପାନରୁ ଲଚ୍ଛି ।
ବଞ୍ଚାଣ କୈବର୍ତ୍ତ ଧୋଇଲା । ବଦେ ପତିତପାବନ ନାମ ରହିଲା ।
ବିଷ୍ଣୁ ପଲ୍ଲବ ନାବରେ ପଦ ବକଳ୍ପ ମନରେ ପତନାଶ୍ରୀ ପରରେ ମଣାଇ ବଧାଇ ।
ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କୁ ଶ୍ରୀରାମ ପଚାରିଲେ ଗଙ୍ଗା ନାମ ଭାଗିରଥୀ କପାଁ ହେଲା କହ ଗୋସାଇଁ ।
ବିଷ୍ଣୁ ନଖକୋଣେ ଏ ଥିଲା । ବାମନାବତାରେ ଭଗୀରଥ ଅଣିଲା ।
ବିଶ୍ୱପୂର୍ବ କର ଋଷି ସମସ୍ତ ତରିତ ଭାଷି ତଣ୍ଟି ତ ହୃଦୟ ଯାଇ ଲାଗେ ନୂପୁର ।
ବିହାଶ୍ରୀ ହେଲେ ମାର୍ଗର ମାର୍ଗଣ-କମାଣ ଧରି ମାର୍ଗଣ ଶୋଭାଲେଶକୁ କନ୍ଦର୍ପ ଯାର
ବିଦେହମଣ୍ଡଳେ ପ୍ରବେଶ । ଭାର ଦେବ ପୁର ସାର ମୋହନ ପୁଂସ ।
ବିପଣିରେ ଥିଲା ଜନେ ଭାବନା କଲେ ଦର୍ଶନେ ଅଗତ କି ଧାତା ହର ମଧ୍ୟରେ ହର ।
ବିଭଞ୍ଜନ ଶିବଧନୁ କର ମରକତତନୁ ବଳା ହେବେ ସୀତା ନତେ କରିଛି ଶିରୀ ।
ବଣ ଏ ରମ୍ୟରେ ମାନସ । ଭକ୍ତେ ରାମ ଅବଲୁଢେ ଶୁଭେ ଏ ପୋଷ ।
ବିଭ୍ରମ୍ଭ ଏ ଶତ ଚନ୍ଦ୍ରେ ଗଳା ହୋଇଗଲା ଶ୍ରୁତେ ନାଶିଏ ଭାଳଲେ କେହି ସେ
ରୂପବନ୍ତ ।
ବଳଇ କବ ମାନସ ନାମ ପକ୍ଷେ ତ ପ୍ରକାଶ ଅଖଣ୍ଡଚନ୍ଦ୍ର ଏ ହୋଇବାର ଉଚିତ ।
ବୋଧିବେ ନୟନ-ଚକୋର । ବଶେଷ ଶୋଭା ପୀୟୂଷ ପାନ ବିସ୍ତାର ।
ବିଲୁଧାଳୟ୍ ଜଗତ ସ୍ଥିର ନାରୀ-ସୂରୀ ଭାରି ସୁମନା ମନମୋହନ ଛବି ଯାହାର ।
ବଲୁ ବାହାରଇ ପର ନାଗ-ନାଗରୀ ସ୍ୱରୂପ ମଣି-ଭୂଷଣୀ ମଧ୍ୟରୁ ଯେତେ ବାହାର ।
ବେଲ୍ଲାରେ ତ ମାନଙ୍କ ସବେ । ବୟଧାତ୍ରୀ ପରେ ଲୀଳା ଯାର ସମ୍ଭବେ ।
(ପକ୍ଷେ) ବଶୁବ ବୈପୁର ଲୀଳା ତହିଁ ସମ୍ଭବେ ।
ବାମା କାଳେ ଭାନୁ-ବାମା ପଦକ ସ୍ୱ କୁ ସୁଷମା ଲକ୍ଷିତ ହୃଦ୍ଦ୍ୟ ଅନ ଅନନ ଦୀପ ।
ବରନ ବସନ ଧରେ ନୀଳ ପୀତ ପରସ୍ପରେ ସୁର ମଧୁ ଅଇଙ୍ଗନ ବହିଲା ଶୋଭା ।
ବିହ୍ୱଳତ ଦମ୍ଭ ଅନାଇ । ବାସ କଲା ତତ୍ର ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣେ ଯାଇଁ ।
ବାଢ଼େ ଯେ ଅଉକ ରହ ତନ୍ଦ୍ରପଦମା କି ଦେହ ନରବଲମ୍ବିନୀ କି ଭଜନପିଲ୍ଲା ।
ବିଜଙ୍ଗା ସ୍ୱଭାବ ଲୁଚି ପତିବ୍ରତା କଲେ ହଟି ସ୍ୱମୂର୍ତ୍ତି ମହଦଭକ୍ତି ତାଙ୍କୁ ରଖିଲା ।
ବୋଇଲନ୍ତି କି କାହା ଶୁଣନ୍ତି । ବଞ୍ଚିତ ନୋହିବ ମାତଙ୍କ ଚେତାଅନ୍ତି ।
ବୈଦେହୀ କମଳଦେହୀ କମଳକେଶରେ ନାହିଁ ସଖୀ ସହିତରେ ଥିଲେ ମନ୍ତ୍ରି ଅନ୍ତାଳୀ ।

ବହୁ ଲୋକନେ ପ୍ରଶଂସା କରାଇଁ କଲେ ଲାଳସା ଗଉରେ ଗଉରବଧା ନୋହେ ନ
ତାଇ ।

ବର ଦେବରେ ଯେ ମନାସେ । ବର ଦେବର ହେବାକୁ ମାନସେ ପୋଷେ ।
ବାମଲୋଚନ ସ୍ପୃହତା ବାମମୋହନ ବଧୀତା ପାଣ୍ଡୁ, ପୁଲକ-ପୁଲକ କପୋଳେ ବହି ।
ବ୍ରହ୍ମବଧ୍ୟସୁଗ୍ରୀବର ଭାର୍ଗବ ଏ ଧନୁବର ମନରେ ଏମନ୍ତ କର ତା ଜାଣି ଭାଷି ।

ବ୍ୟକ୍ତ ଏମନ୍ତ ବଚନ । ବିଣ୍ୟାସ ବିଣ୍ୟାସ ହାସ ନାସା ଅନନ ।
ବୃକୋଦର ବାସବର ବଳବନ୍ତୀ ମନୋହର ବହର ମଣ୍ଡଶାଳରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ।
ବଶିକ ରାଜା ମାନସ ମଧ୍ୟରୁ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ସାରସ ଅପସରଣେ ଦରଶନେ ଉତ୍କ୍ରାନ୍ତି ନେଲେ ।

ବତ୍ସ-କର୍ମୀଙ୍କ ଅଲୋକେ । ବଦେହ ରାଜା କୌଶିକେ ପୁଚ୍ଛିଲେ ଏବେ ?
ବୋଇଲେ ମୁନି ଭୂଭୃତ ଦଶରଥ ନନ୍ଦନ ସୁତ ବନେ ତାଡ଼କା ବନାଶି ରକ୍ଷି ମୋ ଯାଗ
ବନ୍ୟସ୍ତ କର ଚରଣ ଗୌତମ-ନାରୀ ଦାରଣ ଶିବଚାପ ଦେଖିବାକୁ ଏବେ ଉଦେଗ ।

ବୋଇଲେ ଦେଖିଲେ ଦେଖନ୍ତୁ । ବାଳ କୁମାରେ କି ହେବ ଏହାଙ୍କ ହେତୁ ।
ବ୍ୟତପନ କଲେ ନେଇ ତପନବଂଶିଙ୍କ ତହିଁ ସଭାରେ ଲୋଭି ଅନାଇ ନୃପସକଳ ।
ବଦର୍ଭି, କର୍ଣ୍ଣାଟ, ଭୋଟ, ସଉରାଷ୍ଟ୍ର, ମରହଟ୍ଟ, କୁନ୍ତଳ, କେରଳ, ଚୋଳ, ସିନ୍ଧୁ, ଉତ୍କଳ ।

ବାହ୍ଲିକ, ଭୁରସ୍ତ, ନଷେଧ । ବଙ୍ଗ, ଅଙ୍ଗ, କଳଙ୍ଗ, ତ୍ରୈଲଙ୍ଗ, ମଗଧ ।
ବେଦ, ଚେଦ, ମଦ, ମତ୍ସ୍ୟ, ଦ୍ରାବଡ଼, ଗଉଡ଼, ମ୍ଳେଚ୍ଛ, ଆରବ, ମାଳବ, କଚ୍ଛ, କୁରୁ,
ପଞ୍ଚାଳ ।
ବନାଉଜ, କନାଉଜ, କାଶ୍ମୀର, କାମେସ୍ୱା, କୁନ୍ତଗଳ, ଡାହାଲ, ଲୋମଶ, ପୁଣ୍ଡ୍ର,
କୋଶଳ ।

ବେଲାଉଳ ଅଦ ଏ ଠିକ । ବଶେଷି କହିବା କେତେ କହେ ଜନକ ।
ବନନ୍ଦ୍ୟ ରୂପତମାନେ ବହୁଦକୁ ଅଭିମାନେ ବସ କି କାରଣେ ଧନୁ ଅଣ ନ କହ ।
ବ୍ୟାଜଦମ୍ଭ ପଣ୍ଡା ଯତେ ଏବେ ଦଶରଥସୁତେ ଅସିଛନ୍ତି ଦେଖିବାକୁ ବଳାଇ ଦେହ ।

ବୋଇଲେ ଅଣିବା ସେ ଚାପ । ବଦନ୍ତେ ଅଣାଅ କହେ ନୃପକଳାପ ।
ବଳବନ୍ତ ଏକୁ ଏକ ଆଣ୍ଟାକୁ ମଲ୍ଲ ଅନେକ ଯତନ୍ତ ଓଁକାର ଅଣିଲେ ମଞ୍ଜୁସ ଗୋଟି ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡପାକ ଧଇଲେ ଟଳନ୍ତା ନାହିଁ ଯେ ତଳେ ଚକ୍ର କହୁଁଟ ହୁଂକାର ନଦେ ପକଟି ।

ବାକ୍ୟଭୂଷା ମଡ଼ଥଳର । ବାଣାସନ ଅମିଳା ବଳମ୍ବ ନ କର । *
ବଳବାନେ ଅଥିକ କେ ଜାଣି କସନ୍ତି କାର୍ମୁକେ ସମ୍ଭଳେ ହୋଇଲ ସିନା ସୁବର୍ଣ୍ଣ
ଷଟେ ।
ବଇଦେହୀଙ୍କ ଯେ ଅମ୍ଭେ ଭୂଷଣକର୍ମ ଅରମ୍ଭେ କନ୍ୟା-ରତ୍ନ ସଙ୍ଗେ ଯୋଗ କରିବୁଁ
ଦେବେ ।

ବଚ ଶ୍ରୋତେ ଗଲେ ସମସ୍ତ । ବ୍ୟାପ୍ତ ପତନ ସନ୍ତ୍ରାକୁ ବହିଲା ମତ । †
ବସ୍ତ୍ରବସ୍ତୁ ବସ୍ତ୍ରବସ୍ତୁ ଏକସ୍ଥାନେ ଏ କି ବର୍ଣ୍ଣ ଭାବ ନେଇ ବୁଝ ମୁଖ ପଙ୍କଜୁ କଲେ

* ସେଡ଼ା (ଧନୁ ଉଦ୍ଧବାର ସେଡ଼ା) ; ମିଥିଳାପତି ଜନକ ; ଧନୁ ।

† ଧନୁ ; କୁଳୀନ, ସୁନା ; ବଣିକ, ବଦେହପତ ।

ବଳ ନନ୍ଦ୍ରା ହର ବୃଷ ବଳ ନନ୍ଦ୍ରା ହର ବୃଷ ଦେଖି ଯଥା ପଳାୟିତ ତଥା ହୋଇଲେ ।
କାଟେ ଯାଇ କେତକୀ ପାଶେ । କଟେ ପଲାଶେ ଭୃଙ୍ଗାଳି କ ଶୋଭା କୃଟେ । *
ବୈରାଗ୍ୟ ଅକୂଳ-ଜଳେ ଭାସିଲେ ଭୂମିପକୂଳେ ଭାସିଲେ ଜନକ ଗମ ଶ୍ରୀରାମ ବେଗେ ।
ବଡାଇ ସୁମିତ୍ରାବଛ ନାହିଁ ସୁମିତ୍ରାଇ ବୃଛ ନମ୍ରେ ଥାଇଲେ ବାଛୁବେ ଶୃପେ ଓଳଗେ ।
କଣ୍ଠାମିତ୍ର ନେତ୍ରକୁ ଜାଣି । କାହାରଲେ ଶସ୍ତ୍ର ଦେଇ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ପାଣି । †
କନ୍ଦମଗଜଙ୍କ କହ ଶରଧା କ୍ରମକୁ ଚାହିଁ କେଶରୀ ଶିର ମଧ୍ୟରୁ ଯେହ୍ନେ ପ୍ରଭାବେ ।
କଶକମୂର୍ତ୍ତି ଯେ ଧୃତ ମଞ୍ଜୁ ମଞ୍ଜୁସରୁ ତତ ଧନୁ ଅକର୍ଷି ଅଣିଲେ ପନ୍ନଗ ଭାବେ
କନପୁଷ୍ପମାଳା ମାଳକ । କନ୍ଦସ୍ୱକୁ ସଙ୍ଗତାକୁ ଟେକିଲା ଦୃଜ । ‡
କଗୂଢ଼ବଣେ ଓଟାରେ ପତଣ୍ଡମନ୍ଧ ହସ୍ତରେ ଏରଣ୍ଡଦଣ୍ଡ ପଡ଼ିଲା ପର ସ୍ୱାକଳା ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଭାଣ୍ଡ ପୂରତ ପ୍ରଳୟ କାଳେ ଏକାବ ସମ୍ବର୍ତ୍ତମେଘ ଗର୍ଜିଲା ଶବଦ ଗର୍ଜିଲା ।
କନ୍ଧୁଧେ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ଚେତାରେ । ବେଳେ ପ୍ରାଣ ଅମୃତ ରଖିଲା ବଳରେ ।
ବସୁଧାଭୃତେ ଟଳିଲେ ବସୁଧାଭୃତେ ଚଳିଲେ ଯେହ୍ନ ଦରଳିତ ଧାକୁ ଧାର ହେଲାଟି ।
ବନ-ବର-ବଳ ବର ଆନ କ ହୋଇବ ମୋର ଭାବେ ଶତକୋଟି ଶତକୋଟିତ ବୃଷ୍ଟି ।
କଟନ୍ଧ କ ନରେ କନ୍ଧରେ । କଚେତନ ହେଲେ ଯହିଁ ନାରକୀ-ନରେ ।
କଲ୍ପକ୍ଷ ଯେ ବୃନ୍ଦସଖୀ ଧ୍ୟାନ ତହିଁକ କଷ୍ଟର କଭୁକ୍ଷ ଯେ ବୃନ୍ଦ ସ୍ୱରମୁଖ କେବହିଁ ।
କଷଣ୍ଡନ ଚଣ୍ଡୀମାନ ଈଶରେ ସେହ୍ଣ ନ ଯେନ କଷଣ୍ଡନ ଚଣ୍ଡୀ ମାନ ଈଶରେ ସେହ୍ଣ ।
କାହାରନ୍ତେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଫୁଟି । କରବ ସମସ୍ତଙ୍କର ଜ୍ଞାନ ତୁଟି ।
ବୀଟରଣ୍ଡର କର ପୂଜା କଲା ସେ ମିଥିଳା ରାଜା କସାଇ ରଘୁତ୍ତମଙ୍କୁ ସିଂହାସନରେ ।
କହାୟତେ ଦେବେ ଅଟେ ରାମ ଦର୍ଶନ ଲାଳସେ, ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଶ୍ରବଣ ମିଳିଲା ସେଠାରେ ।
ବୀର ସେ ବାହୁତେ କରଟେ । କସ୍ତାଳଣ ପଦେ ଛନ୍ଦ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭାଷେ ।

ଦଶମ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ରସକୋଇଲି

ସୀତାଙ୍କର ବେଶ

କଭୁ-ଷଣ-ପୁଟେ ଓ ଯା କାନ୍ତି ଜାଣ । କକୃପଣ କଲ କନ୍ୟାକୁ ଆଣ ।
କାରଣରେ ।। ପଦ ଦେଇ ଅସୁ । କରଣ କର ରାମ ମନ ତୋଷୁ ସେ ।
ବୋଲି ଦେଲେ କଉଶିକ ସେ ।
ବୋଲ ଦେଲା ପ୍ରାୟେ ଗୋଲ ତନୟଙ୍କୁ ହୋଇଲେ ରଘୁବଂଶିକ ।
କଧାନ ହୋଇଛୁ ଯା ନାମ ସୀତା । କର୍ଣ୍ଣନେ ଶୋଭା ଅତି ମଧୁରତା ।

* ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ; ଅଗ୍ନି ; ସର୍ପ ଅର୍ଥାତ୍ ଚକ୍ଷୁର ; ସିଂହ ; ଶଣ ; ସର୍ପ ; ସର୍ପ ; ମୁକ୍ତା ; ପଦ୍ମ ।
† କହୁଛି, କଦେକ ; ପ୍ରଜାମାନେ ; ଉତ୍ତମମିତ୍ର, ପ୍ରଧାନ ଶତ୍ରୁ (ସୁମିତ୍ର-ପୁତ୍ର) ; ହସ୍ତ ।
‡ ଶାହସିକପନକ ବା କର୍ଣ୍ଣିକପନକ ; ସିଂହ ; କପର୍ଦ୍ଦୀ, ଶମ୍ଭୁ ; ନକୋଦର ; ସେତା ; ସର୍ପ ; ପଦ୍ମଫୁଲର ମାଳା ।
§ ହେ କଲ୍ଲ, ଶଣପୁଷ୍ପେ, i.e. ଶଣ flower.   ‖ ବସ୍ତୁ ।

ବୁଢ଼ି ନେଇ ଅଙ୍କ ନେବ ପବନ । ବଶେଷେ କର୍ଷି ଦେଇ ତୁଦକ୍ଷେପ ଯେ ।
ବୁଣିଲଣି ସ୍ନେହ ବୀଜ ଯେ ।
ବସ୍ତୁରୁ ଏମନ୍ତ କନକ ସମ୍ପଦ ଶୁଣିଲେ ସଖୀସମାଜ ଯେ ।
ବେଶକାରୀ ତାଙ୍କ ପାଶେ ବସାଇ । ବେଶ ବରଚଲେ ଚତୁ ରସାଇ ।
ବମ୍ବ ଦେଖାଇଲେ ଲମ୍ବୁରେ କେହୁ । ବମ୍ବାଧରୀ ଆଡ଼ମ୍ବରକୁ ବହୁ ଯେ ।
ବନ୍ୟାସ କଲେ କୁନ୍ତଳ ଯେ ।
ବଡ଼ଶ ମଣି ନୀଳମଣି ପଟ୍ଟୀ ଭର୍ତ୍ତି ପ୍ରକାଶିତ ତଳ ଯେ ।
ବଲେପି ଅଳ୍ପ ଉଜ୍ଜଳ ଶ୍ୟାମଳ । ବାରଣଦନ୍ତ ପ୍ରସାଧନୀ କୃତ ।
ବକ୍ଷବନ୍ଧୁଜା କଲ୍ଲୋଳରେ ଭାସେ । ବକଶି ଅସିଲା କୁମୁଦ କ ଯେଷ ଯେ ।
ବାନ୍ଧିଲେ ଜୁଡ଼ା ଯତନେ ଯେ ।
ବନ୍ଦୀ ହୋଇଲା ମର୍କଟକୁବେଣୀରେ ବନ୍ଦୀ ହେବେ ମନମାନେ ଯେ ।
ବଦ୍ଧୁଳ ମଥାମଣି ମାଣିକ୍ୟର ବନ୍ଧନ ସୀମନ୍ତ ସିନ୍ଦୂରଗାର ।
ବନ୍ଦବନ୍ତେ ଲତ ପାଟସୂତ୍ରରେ । ବଧୂ ତୁଦ ଗଲ ନିଜ ହସ୍ତରେ ଯେ ।
ବଧିବଣେ ଜବା ପଡ଼ି ଯେ ।
ବକୁଳଗର୍ଭିକ ସୁଧା ଉଦ୍ଗାରୁଛି ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ନ ଦେଇ ଛାଡ଼ି ଯେ ।
ବକୁଷୀ କଥପଞ୍ଚୀ ମୋତିଜାଲ । କପିନେ ତମାଲର ଜବା ଫୁଲ ।
ବନ୍ଦନ କୁଚ ପାଶ ଜାଲି ଦୁଇ । ବଶିଖ ଫୁଲବାଟିକ ଦେଖାଇ ଯେ ।
ବନ୍ଧୁଭରିଗହ ଧନୁ ଯେ ।
ବାଜିବ ଧୈର୍ଯ୍ୟମୃଗକୁ ବନ୍ଧିବାକୁ ଏଠାରେ କଲେ ଅତନୁ ଯେ ।
ବବଧ କୁସୁମମାଳା ଖଞ୍ଜନ । ବ୍ୟୋମେ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ପ୍ରଭା ଗଞ୍ଜନ ।
ବହୁଁ ତନ୍ତ୍ରୁଣି ଫୁଲମିଳକା । ବକ୍ଷବକ୍ଷୀ ପ୍ରାନ୍ତ ସ୍ୱତ ଅଳକା ଯେ ।
ବେକ ସପ୍ତଋଷି ଗଣୀ ଯେ ।
ବମୋହିତ କଲେ ମନ ଏକାବେଳେ ପଡ଼ିଲା ପଶ୍ଚାତ୍ତେ ଖସି ଯେ ।
ବେଷ୍ଟିଲା ଶ୍ରବଣେ ସଖୀ ଖଞ୍ଜିଲେ । ବକ୍ତ୍ରେ ବ୍ୟାକୁଳ ଅର୍ଗ୍ଗି ଜାତ କଲେ ।
ବହିତ ଫୁଲ ତହିଁ ସ୍ଫୁଟ କଲ । ବଳୀଙ୍କ ଭଜ ବୋଲି ବାଜ ଡାଉ ଯେ ।
ବଜୟ ବଙ୍କ ତଦ୍ଭିର ଯେ ।
ବଚ୍ଛେଦ କୁଡ଼ାଇଦେବ ଯୋଗୀ ଯୋଗ ଜନତ ଦୁଇ ସକାର ଯେ ।
ବଧାସ୍ତୁକ ଚନ୍ଦ୍ର ଭାଲପଟ୍ଟରେ । ବନ୍ଦନ ଲଲେ କସ୍ତୁରୀ ସିନ୍ଦୁରେ ।
ବଣ୍ଟକୁ ତଳକେ କରିବ ବଶ । ବଧୂତ ଏ ଯେବ ତଳକ ଭାସ ଯେ ।
ବେକ ଲାଗ୍ରଅବତଂସ ଯେ ।
ବର୍ଣ୍ଣି ଅଣି ମୁକ୍ତ ଜବା କୁରୁ ଜବ ସେହୁ ଚନ୍ଦ୍ରକର ଯଣ ଯେ ।
ବସ୍ତ୍ରଣୀ ମାଣିକ୍ୟ ଗୁଣା ମୁକୁତା । ବେକ ପୁଟେ ଦେଇ ନାସା ଶୋଭିତା ।
ବଦନକୁ ଲହିଁ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଲହିଁ । ବମଳ ଏହୁ ତ ସମଳ ସେହୁ ଯେ ।
ବ୍ୟାଭିଲ୍ଲୁର ହେଲେ ପଦ୍ମ ଯେ ।
ବଧୂରେ ଅଭଦ୍ରା ତନ୍ତ୍ରରେ ଅଭଦ୍ରା ଗୋହଣୀ ଏ ବେକ ତାରା ଯେ ।

ବଷ୍ଟର ଉପେ ଯା କେଶୁ ମଞ୍ଜର । ବଷ୍ଟଙ୍କ ଉପେ ତା ମକଶ୍ରିକର ।
ବଚେବକ୍ଷା ସଜ୍ଜନା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଗୋଳେ । ବଳେ ଛଡ଼ାଇ ଦେଖାଇ କପୋଳେ ସେ ।
ବନ୍ଧୁଏ ମୃଗମଦରେ ଯେ ।
ବଦେନ ଟେକ ଚକ୍ଷୁକେ ମଧୁମକ୍ଷିକା ଏ ସ୍ତବକ ସଙ୍ଗ ଭଙ୍ଗରେ ଯେ ।
ବଡ଼ାଣୀ ସାରଣୀ ଲକ୍ଷ ସେ ନେତ୍ର । ବଲମ୍ବିତ କଲେ ଅଞ୍ଜନସୂତ୍ର ।
ବାହାର ପକ୍ଷ୍ମପେଡ଼ାକୁ ପଳାଇ । ବଳ-ଶ୍ରୋଣେ କ ଦମ୍ଭ-ଦଂଶ-ଅହି ସେ ।
ବଷେ କ ନ ଜାଣି ତନ୍ତ୍ର ସେ ।
ବକାଶ ମୀନସାଣି ବେନ ପାଲୁଣେ ହେଲା ବେନ ଧୂମକେତୁ ଯେ ।
ବାଟଉଣରେ ମୋତକୁପସଙ୍ଗ । ବଚର୍କ ତହିଁରେ ଦେବେ ଛନ୍ଦ ।
ବାନ୍ଧି ତଣ୍ଡୁଳବତ ପାଶ୍ୱବତ । ବନ୍ଦୀ ହେଲା ପଶ୍ୱ ପାଶରେ ସତ ସେ ।
ବନ୍ଧୁଳ ମାଣିକ ଭାନ୍ତି ଯେ ।
ବନ୍ଦନା ଅଛୁ ଶଙ୍ଖ ବୋଲି ଯାହାକୁ କେ ଦାହା ପାଉବ ଭାନ୍ତି ଯେ ।
ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ ବାହୁ ଦଣ୍ଡବଥ । ବନଦ ସ୍ତନ ଛତ୍ର ପଥନଥ ।
ବନସ୍ ତାଡ଼ସାରକୁ ନଯୋଗି । ବକ୍ଷୋଜ କୁମ୍ଭକା ଥିବାକୁ ଲାଗି ସେ ।
ବସ୍ତୁଳ ବାହୁ ଯୁଗଳ ଯେ ।
ବାଲ୍ମୁ—ବନ୍ଧ ଦେଇ ମୁଦ ଦେଲେ ତାକୁ ନୋହିଲା ଲକ୍ଷ ସଙ୍କଳ ଯେ ।
ବଳ୍ଗୀ ପର ଗିର ଲକ୍ଷକୁ ମାଣ୍ଡ । ବଦୃଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ କ ପୁଷ୍ଟ ତଣ୍ଡ ।
ବଳ୍ପୀ ଦୃଶ୍ଚିକସ୍ତ୍ରୀ ଶୀଳଶୈଳୀ । ବଳସାଇ ହାସ ବଦଣ୍ଡ ଫୁଟ ସେ ।
ବକ୍ଷ୍ୟ ମନର ଯୋଡ଼ାଇ ଯେ ।
ବହ୍ନ୍ୟ ଧାରକେ ଘନଥାରେ ବଳାକାପଙ୍କ୍ତି ମିଣ କ ତହିଁ ଯେ ।
ବଳା ଭୁଜାକୋଟି ଖଞ୍ଜିଲେ ପାଦେ । ବୋଇକ ଭୁଜାକୋଟି ଭୁଞ୍ଜ ନାଦେ ।
ବଗୂଢ଼ ହଂସକ କରେ ଗମନ । ବ ଗୂଢ଼-ସ୍ୱନ ହଂସକ ମଣ୍ଡନ ସେ ।
ବନ୍ଧୁର ମାର୍ଗ ଜଣାଇ ଯେ ।
ବର୍ଣ୍ଣଭେଦ ଗିନା ଝୁଣ୍ଟିଆ ଝୁଣ୍ଟିଆ ପ୍ରପଦେ ରସିଲେ ତହିଁ ଯେ । *
ବେଢ଼ରେ ପାଦରେ ଲେଖିଲେ ଲାକ୍ଷା । ବାଇ ହେଲା ବେନ ରଙ୍ଗ କ ଦ୍ରାକ୍ଷା ।
ବକଶିତ କୋକନଦ ମଧ୍ୟର । ବେଢ଼ି ଭ୍ରମେ କ ସରସ୍ୱତୀ ଶାର ସେ ।
ବଣନଭରେ ଥିବାର ଯେ ।
ବାଛି ପିନ୍ଧ ଦୁର୍ବାଦଳ—ଶୀଳଡେଲ କୋଳ ଇଚ୍ଛି ଶାସ୍ତ୍ରମର ଯେ । †
ବସନାଞ୍ଚଳ ଯେ ଚଳଲେ ବେଗେ । ବସ ନା ଠାରେ ସେ ଯୋଗିଙ୍କି ଯୋଗେ ।
ବଲ୍ଗେ ତାହା ଅଟେ କୁଞ୍ଚା ଭଞ୍ଜ । ବାଙ୍କ୍ଲ ନୋହୁ ଉକୁ ଫୁଟିଏ ପାଞ୍ଚ ସେ ।

---

* କ୍ଷୁଦ୍ର ; ଉପମାସମାନ ବା ଉପମାସମୂହ ; କନକ ; ପୁଷ୍ପକ ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣବର୍ଣ୍ଣକ ; ସଡ଼ାଇ ।

† ଅଳଡା ; କାଞ୍ଚନ ରଙ୍ଗ ଅର୍ଥାତ୍ ପାତ୍ ବା ସୌଭିକ ରଙ୍ଗ ; ଭକ୍ତପତ୍ ; ଦୁର୍ବାଦଳ ପତ୍ର ବୃତ୍ତ ଅର୍ଥାତ୍ ମନୋହର ।

CENTRAL LIBRARY

ବାଳ କଣ୍ଠରେ କଙ୍କିଣୀ ଯେ ।
ବାଳ କଣି କଣି ଚତୁ ନେବ କଣି ଯୁହିଁବେ ନୟନ ଏଣୀ ଯେ । *
ବେଳା ଜାଣିବାକୁ ସଖୀ ବସାଇ । ବଢ଼ିକା ନାଗବଲ୍ଲୀର ଲୁଣ୍ଡାଇ ।
ବଡ଼ମ୍ବ କୋହଳ ଅନ୍ତଃପୁରେ । ବାଳରବି ବ୍ୟୋମ ଜବା କି ଧରେ ମୋ ।
ବତିଶଲକ୍ଷଣ ପୁଷ୍ପ ଯେ ।
ବଧାନ ଉପମା ଚତୁ ସ୍ତୁରଙ୍କ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଦଉ କରୁ ଯେ ।
ବଜୁସା ହେମ ରତ୍ନ ଯେତେ କହୁ । ବାଳାମଣି ଶାଣ ଉପାଣ ନାହିଁ ।
ବଦଳ ଅଞ୍ଜନ କସ୍ତୁରୀ କଣୀ । ବଧୂ ବର୍ଣ୍ଣୁ ଉତ୍କଳ ଦଣି ସେ ।
ବଦେହଜା ପଦ ଗୁଣି ଯେ ।
ବଂଶଜ ପଦେ ଏ ଛନ୍ଦ ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଗାଉଦର ଲଣି ଯେ ।

ଏକାଦଶ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ବସନ୍ତ ବରାଡ଼ୀ

ଗୀତା—ସପ୍ତସ୍ୱର

ବେଲଣ୍ଡୁଲବରେ ପ୍ରବେଶ ଅବରେ ବେଶ ସଖୀ ଏ ସାଉଥିଲେ ।
ବସ୍ତ୍ରରେ ସୁମନା ଶ୍ରୀ—କରେ ସୁମନା ସୁମନା—ମାଳା ନେଇ ଦେଲେ ।
ବୋଇଲେ । ବଣଙ୍କ ଏ କଳାଗୁଣର ।
ବସି ଦଶରଥ—ସୁତ ଜାନୁ—ରଥ ଯେ ମନୋରଥ ସାର୍ଥ କର । †
ବେଷ୍ଟିତଦର ଭଗଳାକ୍ଷୀଙ୍କ ତାରତାର ପଦ୍ମଙ୍କ ବଧୂରେ ।
ବସ୍ତ୍ରରେ ମଙ୍ଗଳବସ୍ତ୍ରରେ କେ ହୁଳହୁଳୀକ ବହଲେ ବସ୍ତ୍ରରେ ।
ବସନ୍ତ । ବଧୂତୂର୍ଣ୍ଣି କେତୁ ଅଗରେ ।
ବଜାଇ ହେଜାଇ ମାର୍ଗ କେ ପ୍ରବୀଣା ବୀଣା ଧରି ଅନୁରାଗରେ । ‡
ବଳସି ବଳସି ଗର୍ଜ୍ଜି ଲସି ହଂସୀ ମନ୍ଥରଗମନ ଗତିରେ ।
ବର ସନ୍ନିଧିକ ସେ ଶୋଭନଅଙ୍କ ନେଇଁ ଅଙ୍କଅଙ୍କ ଉତରେ ।
ବହୁଲେ । ବସୁମତୀପତି ସକଳେ ।
ବଧାତା ବଧାମ ଇଛାଟନଧାମ ନୋହେ ସାବଧାନ ହୋଇଲେ ।
ବର୍ଯ୍ୟା ପ୍ରଭଙ୍ଗି କୋଣିଅଇ ଅନାଇ ସେ ଭଙ୍ଗି ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଭଙ୍ଗି ଦେଲ ।
ବାହୁଡ଼େ ତୁଡ଼େ ସେ ପଥରେ ମନ୍ତ୍ରରେ ମନ ପାଳଟ କରି ନେଲ ।

---

* ପଣନ୍ତ ବା ଲୁଚାବାକ ; ଜାନୁ ; ମୁଗୀ ।

† ପଣ୍ଡିତା ବା ସୁଚତୁରା ; ସଖୀ ; ମାଳତୀ ପୁଷ୍ପମାଳା ।

‡ ଅଧରସ୍ ବେଷ୍ଟନ ଅର୍ଥାତ୍ ଓଷ୍ଠ ବା ସୁନ୍ଦରଅଧରେ କେହି ; ରକ୍ତାକ୍ଷୀ ; ଲକ୍ଷ୍ମଣ ତାରକା ; ମଣ୍ଡଳ ବା ବେଷ୍ଟନ ; ଉତ୍ତୁଙ୍ଗ ; ଉଳରେ (ତ—ଏହାରେ ବ ବା ବସନ୍ତ ଧାଉତା ସହିତ ଅର୍ଥାତ୍ ଲଳ) ; ବର୍ଷ ଉର୍ଣ୍ଣି ।

ବାହୁର ।   ବମଳ ରମ୍ଭାଦାମ ସ୍ୱବ ।
ବାହୁଡ଼ାଇ ଧନ ଢଣ ଦେବା ଦନ ଦେବାଙ୍କୁ ବିଲ୍ୱରେ ରସବ । *
ବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଗଲ୍ଲ ସୁବର୍ଣ୍ଣରତନ ନେଏଷେଶ ଗଲ୍ଲ ନବର୍ତ୍ତି ।
ବସ୍ଥାପନ ରଡ ଳାଇକ ଯେମନ୍ତ ଦେଖାଇ ହୁରଇ ଦତ୍ତ ।
ବାଲାର ।   ବଲୋକନ ସେହୁ ସ୍ରକାର ।
ବସର୍ଜ୍ଜନେ ସଙ୍ଗ ସ୍ୱଜନେ ଗମିଲେ ସ୍ଥିତ ରାମ ଅଶ୍ରମପୁର । †
ବସ୍ତମଙ୍ଗଳ କାଇ ପଇ କରବା ବଶ୍ୟାମିତ୍ରେ କହେ ଜନକ ।
ବରୋଧିଲେ ଶୁଣି ସେ ବାଣୀ ଲକ୍ଷ୍ମଣ କ ବସ୍ତ ନ ଜାଣି ଜନକ ।
ବହଭୁ ।   ବହୁନ ଶତାନନ୍ଦ ହେଲେ ।
ବଂଶପଦେ ଶେଷ ଶେଷଶାୟୀ ଚନ୍ଦ୍ର ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଲକ୍ଷ କହିଲେ ।

ବୈଦେହୀଶବିଳାସ

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଛନ୍ଦ ରାଗ—ମଙ୍ଗଳଗୁର୍ଜ୍ଜରୀ ‡

ରାମ-ବିବାହ

ବେହରଣ ଭଙ୍ଗି ବନ୍ଧନ ମୂଳ କର ।
ବଶୁଦ୍ଧ ଢାଳ ଲଗ୍ନକୁ କ୍ଷୋଦଶେ ବସୁର ଯେ ।
ବର୍ଦ୍ଧକେଶ୍ କି ମନ୍ ବଣକର୍ମୀ ଗୁରୁ ।
ବେଦକା ମଣ୍ଡପ କଲେ ଅଚଣମ୍ ଶ୍ରମୁ ଯେ ।
ବଲକ୍ଷଣପୁର୍ଁ ରଥ ପଡ଼ିଲ୍ଲ କି ଙ୍ଗି ।
ବଲକ୍ଷଣପୁର-ଶଙ୍ଖ ଶୋଭନକୁ ହସି ଯେ ।
ବହୁରତ ହରତବସନ ହୋଇଛନ୍ତି ।
ବ୍ୟୁହପନ୍ତ ଦଳରେ ଉପରେ ରମ୍ଭା ସ୍ଥିତ ଯେ ।
ବଲୁମିଲ୍ଲ ଚନ୍ଦ୍ର ଛଦ୍ମାମଣ୍ଡପକୁ ଏହି ।
ବେଢ଼ି ରହିଲ୍ଲ କି ସୁରସଙ୍ଗ ଅସି ତହିଁ ଯେ ।
ବନସ୍ତୃତ ସୁମନମାଳରେ ଅବରତ ।
ବାଞ୍ଛା-କଳ୍ପଦ୍ରୁମ ପଇ ଫଳରେ ସଂଯୁକ୍ତ ଯେ ।
ବରଣ କୁଳୁଣାଳୟ ପ୍ରାପ୍ ବେଷ୍ଟନରେ ।
ବଦତ ତଣ ମକର ଗଙ୍ଗା ଯମୁନାରେ ଯେ ।

---

* ରମ୍ଭାମାଳ ; ମହାଦେବ, ଗଜ ।

† କେଶାଞ୍ଚଳ ବା କେଶସେଚର ଏକପ୍ରକାର ଔଷଧ ; ଭୁଜଙ୍ଗ ; ଉପବନସ୍ଥିତ ଗୃହ ।

‡ **Pun on many words, all throughout.**

ବେଢ଼ ନରେଶ୍ୱରଙ୍କର ମଣ୍ଡିତ ନଗରେ ।
ବଜାଇଲେ ଗନ୍ଧର୍ବଗଣ ମହା ଉତ୍ସବରେ ଯେ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ସାତ ସଅଳଙ୍କାର କରି ତହିଁ ।
ବସ୍ତ୍ରପାଟ ଲଲାଟେ ସିନ୍ଦୂରଚିତା ଦେଇ ଯେ ।
ବଯୋଗିଲେ ଚନ୍ଦ୍ର ଶାସ୍ତ୍ରମାନ ଲମ୍ବସ୍ତି ।
ବନ୍ଧୁରଦ୍ୱାରେ ଧନସ୍ତମ୍ଭ ହୋଇ ପରଣଂଗି ଯେ ।
ବସନ୍ତମେଣ୍ଡ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୁଷ୍ପ ନାରିକେଳ ସ୍ଥିରେ ।
ବରହ୍ମଣୀପ୍ରାୟ ଦଦାକୀର୍ତ୍ତି-ନାରୀ ଧରେ ଯେ ।
ବଜ୍ରଘଡ ଦାଟେ ଯେ ସନ୍ଦ୍ରଦକ୍ଷିଣ ପରି ।
ବେଶ୍ୟାବାର ସଙ୍ଗୀତମଣ୍ଡଳ ଶୋଭା ଧରି ଯେ ।
ବୀଣା କଣ୍ଠ ପଖ୍ୱାଧରି ମର୍ଦ୍ଦଳ ଗଜନ ।
ବସ୍ତ୍ରାର ନୃତ୍ୟ ନର୍ତ୍ତକୀ ନେଇ ବାଦ୍ୟ ଗୀତ ଯେ ।
ବାହାରୁ ଯେ ମୁଖର—ରସନା ସ୍ତନ କଲେ ।
ବସ୍ତ୍ରାରେ ଅନ୍ତଃପୁରସ୍ଥ ବନ୍ଧୁମଙ୍ଗଳେ ଯେ ।
ବାଗଣନ ନଳପ୍ରାୟ ନିଷେଧ ଅସ୍ତ୍ରପ ।
ବାପିବାଲେ ଶଙ୍ଖ ବାଦ୍ୟ ସାଦଙ୍କ ପ୍ରବୃତ ଯେ ।
ବଜ୍ରଗର୍ଭେ ସ୍ୱର୍ଦ୍ଦିନେନ୍ତ୍ର ପକ୍ଷୀ ମୃଗ ପରି ।
ବଶିଷ୍ଠଙ୍କୁ ବନଜନ୍ୟ ସମ୍ଭ୍ରମେ ଧରି ଯେ ।
ବନ୍ଦିଲେ ଦେବୀ ଦେବଙ୍କୁ ପରସ୍ତରେ ଯାଇଁ ।
ବର କନ୍ୟା ଗନ୍ଧସିଲେ ଗନ୍ଧ ପୁଷ୍ପ ଦେଇ ଯେ ।
ବଯୋଗ ନବ୍ରାରେ ଭୃତ୍ୟ ଦଶା ଥାଇଁ ଯାଚେ ।
ବୃଦ୍ଧ ବହୁ ପରିଭୃତ୍ୟ ପଦ୍ମବୃତ ନାମେ ଯେ ।
ବସିବାସ୍ଥାନେ ପୂଜାଇ ଲବଣସ୍ତମ୍ଭ ।
ବ୍ରତଲକ୍ଷ୍ମୀ ପରି କରି ଲୁଣି ପୁଲ୍ଲମାଳୀ ଯେ ।
ବେଳେ ଯାଉ ପବନ ଏ ବଶ ବର କନ୍ୟା ।
ବରଙ୍କୁ ଦେଇଁ ଏ ରନ୍ତବତ ବନ୍ଧୁ ଧନ୍ୟା ଯେ ।
ବ୍ୟାସଙ୍କୁ ଅନୁରାଗରେ ସବଦା ଏ କାଳେ ।
ବଶପୁଷ୍ପ ବୋଲି ନଜ ନବାସଙ୍କୁ ଭଲେ ଯେ ।
ବୃଦ୍ଧାଇବ ସିନ୍ଦୂଳରେ ତାମ୍ରପାଶ ରବ ।
ବସ୍ତ୍ର ଶୀତା ରାମର ନକଟ ଥାଦା ଭବ ଯେ ।
ବାଉଥିନ ଉଦେ ଅଙ୍କ ଦୁର୍ବାଦଳ ଭରି ।
ବନାଇବ ରୂପାସ୍ଥାଳୀ ଛାଗନାଗ୍ନ ଧରି ଯେ ।
ବଲଦେ ଉଦ୍ଭବ ହେଲା ବେଦଧ୍ୱଜାଦ୍ୱାରେ ।
ବର୍ଣ୍ଣାଉଲୁ ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତେ ଭଦା ଅନୁସରେ ଯେ ।

ବୃନ୍ଦ ବୃନ୍ଦ ବସିଲେ ଜଳଦ ଜଇବର ।
ବ୍ୟୋମ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକଟ ପଟହ ନାଦ ଢାଇ ଯେ ।
ବଗଛତ ଜଳଧାରା ସହିଁ ଦାନ ଜଳ ।
ବଜ୍ରନିର୍ଘୋଷ ନାଗସ୍ୱରବାଦନ ରହିଲ ଯେ ।
ବ୍ୟନ୍ତ ଲସ୍ତାଲୁହିଁ ଅଣ୍ଡ ତଣ୍ଡୁଳ ଦୃଶ୍ୟନ୍ତି ।
ବୈଣମାସ୍ୱନଙ୍କ ଚନ୍ଦ୍ରା ମାଗଧଙ୍କ ସ୍ତୁତ ଯେ ।
ବାଲ୍ମୀକି ନଳୀ କି ଇନ୍ଦ୍ର କୋଦଣ୍ଡ ହାତେଚ ।
ବଢିକଣ ଜାତ କି ଖଦ୍ୟୋତ ଦହଣ ଫୁଟ ଯେ ।
ବନ୍ଧ୍ୟତ-କଣ୍ଟଳ-ପୀତ-ଗଇଳ ଘଟଳ ।
ବଳ୍ପମେ ସ୍ୱତଜଯନ୍ତ୍ର ତୁଚ ଶୋଣାମାଳ ଯେ ।
ବକ ଶଙ୍ଖ ଦାନ୍ତ୍ୟହ ମଧୂସ୍ୱ ଜଙ୍କ ରେଖା ।
ବର୍ଷାଲୁ ଚମକନାଦେ ଦଶଦଶ ପୂର ଯେ ।
ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଶାମୁକନାଦ ଦାଶୀ-ହୁଳହୁଳୀ ।
ବଳସିତା ଇନ୍ଦ୍ରଗୋପ ବେଶ୍ୟା ପାଟଶ୍ରେଣୀ ଯେ ।
ବସନ୍ତ ଶିଳୀନ୍ଧ୍ର କୁଞ୍ଜ ସନ୍ଧକେ ବସିଲେ ।
ବାଣାଳୀ ଜାଇ କୁଇଚ ସଢ ଫୁଟିଗଲେ ଯେ ।
ବରହଣ ନର୍ତ୍ତକ ନର୍ତ୍ତନ ପ୍ରକାଶିତ ।
ବ୍ୟାପେ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ କୁହୁକ ଜାଳବରେ ଷଢ ଯେ ।
ବର୍ଷୋପଳ ପାତ ଦାତା ଗଜତ ପ୍ରଦାନ ।
ବାହାର ପୁର ଶିରକୁ କେହଲେ ଫୁର-ସୈନ୍ୟ ଯେ ।
ବବର୍ଦ୍ଧନ ରାଜମାର୍ଗନଦୀ ହେଲା ତହିଁ ।
ବଇରଣ ଉଷ୍ଣୀଷ ହସ୍ତୀରମାନ ସହିଁ ଯେ ।
ବୀରତକୁ ପୁଷ୍ପବନ୍ତ୍ର ହୋଇ ସମଧୂପ ।
ବେନକୂଳ ବେନପାଶେ ସ୍ଥିତ ବୃକ୍ଷଦୀପ ଯେ ।
ବାଗ ବେଗରେ ଗମନ ଲଭିଲା ସେ ଯାତ୍ରା ।
ବଙ୍କ ସିଂହଦ୍ୱାରରେ ଏମନ୍ତ୍ର କୁଂହୁପର ଯେ ।
ବଦେଶୀ ପାନ୍ଥ ପ୍ରଧାନଜନ ତଣ୍ଡ ଯାନ ।
ବନ୍ଧନ ଡେଜ କଲେ ସେ ସଦନ ଗମନ ଯେ ।
ବେଶ୍ମସ୍ଥା ମୁହୂର୍ତ୍ତଏ କଉଶଳ ଅବ ।
ବଇଲେ ଜଳ ଶାଳକେ ବସିଲେ ଦେବନ ଯେ ।
ବବାହ ସ୍ଥାନରେ ପରବେଶେ ବସାଇଲେ ।
ବ୍ରହ୍ମା ଅଗ୍ରସେ ବେଦକେ ସୁଗଭୁଗ କେଲେ ଯେ ।
ବଶିଷ୍ଠ ଶତାନନ୍ଦ, କାଶ୍ୟପ କଉଶିକ ।
ବାମଦେବ ଗଉତମ, ଜାବାଳ ବାଲ୍ମୀକି ଯେ ।

ବହି ରଚିତ ଶାଳକେ ଥୁଆଇଲେ ପଦ ।
ବହି ଅନଳ ଗଗନେ ତମସ୍ବ ବନୋଦ ଯେ ।
ବଦୃଷ୍ଟ ଅନ୍ତରେ ପାଷ୍ଟ ଲୁକ୍ତି ବଶରେ ।
ବଲ୍ଲବର୍ଣ୍ଣ ପଦ୍ମିନୀର ହୋଏ ପରୀକ୍ଷାରେ ଯେ ।
ବଇଗଲେ ସୁପଞ୍ଚୋପଚାର ଦୃଷ୍ଟି ତହିଁ ।
ବପ୍ରଲବ୍ଧା ହୋଇଥିଲେ ଅଣିଲେ ବୋଧାଇ ଯେ ।
ବାଞ୍ଛାକଳ୍ପଦ୍ରୁମ ପାଶେ କାମଧେନୁ ମିଳେ ।
ବାମନେଣୀ ଦକ୍ଷିଣ କରାଇ ବସାଇଲେ ଯେ ।
ବସୁନ୍ଧରା ପରାପ୍ତେ ଅଙ୍ଗଣ ନବଖଣ୍ଡ ।
ବଲ୍ଲବସ୍ତ୍ରୀ କ ଅଗ୍ରେ ତାରାପଣ୍ଡ ଭୁଣ୍ଡ ଯେ ।
ବୃକ୍ଷ ପ୍ରତ୍ୟେ ରଙ୍କେ ଫଳବନ୍ତ ହୋଇ ସେହି ।
ବାନ୍ଧବ କୁମୁଦର କ ସୁଧା ପତ୍ରୀ ବହି ଯେ ।
ବୃନ୍ଦା ଯନନଙ୍କୁ ଯେ ହୋଇଲା ଅନୁରୂପ ।
ବେଦବାକ୍ୟେ ସ୍ଫୁର୍ତ୍ତି ହୋଇ ଚତୁରମଣ୍ଡପ ଯେ ।
ବପ୍ରେ ଲକ୍ଷିତ ହୋଇଲେ ତାଙ୍କ କର ସଙ୍ଗେ ।
ବକ୍ଷର ତାମ୍ରସୁପାଣୀ ସ୍ତ୍ରୁବ ସ୍ତ୍ରୁତ ଯୋଗେ ଯେ ।
ବରକନ୍ୟାଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ଈଶ୍ୱର ପାବକି ।
ବାନ୍ଧିକଲି ସେ ମୁକୁଟ କର କ ଏହିମତ ଯେ ।
ବର୍ଦ୍ଧିତ ପୁଣ ଏ ସୋମବଂଶବର ଖ୍ୟାତ ।
ବଣୀନ୍ଦ୍ର ସ୍ତୁତିହିଁ ହୋଏ କାମର ଉଦବତ ଯେ ।
ବୈଣାଲେ ଶୂଳ ଭରମ ଉପୁଜ ତା ଥିବ ।
ବଳା ଡମ୍ବରୁ ନାଦଙ୍କୁ ଶୁଣି ପଳାଇବ ଯେ ।
ବାଦହୋଏ ଲାଜାହୋମ କରୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀବଳୀ ।
ବଳରେ ବସ୍ତ୍ରରେ କାହିଁ ହୋଇବା ସମ୍ପାତ ଯେ ।
ବନାଇଲେ ଦୁହିଙ୍କର କର ସେ ବୋବଦେ ।
ବାମା ପୁଂସ ଏକଳଙ୍ଘ ସେ ଦମ୍ପତପଦେ ଯେ ।
ବସ୍ତ୍ର ଦୁହିତାଏ ତହିଁ ପରବେଶ ହେଲେ ।
ବପଦପାଣ ଫିଟିଲା ପାଞ୍ଚ ଫିଟାଇଲେ ଯେ ।
ବାହାରଲେ ଗଣ୍ଡିଏଲ ଅଳଙ୍କୃତ ହୋଇ ।
ବଣକେଳୁ ରଣାରମ୍ଭେ କ ସେ ଶାଢ଼ି ପାଇ ଯେ ।
ବସନ୍ତକେ ଅନ୍ତଃପୁରେ ସୂତ ଖେଳାଇଲେ ।
ବଳବନ୍ତ ଅବଳା ଧରଣି ନ ପାରଲେ ଯେ ।
ବୁଦ୍ଧିବନ୍ତ ତଟଡକୁ ଉତ୍ପାଟି ରସାଇ ।
ବେତସ ମଧ୍ୟରେ କିଛି କରି ନ ପାରଇ ଯେ ।

ବହିଁ ପଞ୍ଚଭାଷୀ ହସ୍ତ ସ୍ଥାଣକୁ ନ ଯିବ ।
ବଳୟେ ରାମମୂରତି ଦଶନ୍ତେ ମୈଥିଳି ଯେ ॥
ବାଉ ବଧୂବମ୍ବେ ଯଥା ଚକୋର ସୁଚେଷ୍ଟା ।
ବସି ପଦ୍ମାସ୍ତନବୃକ୍ଷେ ଟେକ ନ ଅନାଇ ଯେ ॥
ବହିଲା ଏ ବିଧାନ ଶାଶୁଏ ବନାଇଲେ ।
ବଦରଣ ଅମୂଲ୍ୟ ରତନମାନ କଲେ ଯେ ॥
ବାରବରଭଞ୍ଜ ସୀତା ରାମଙ୍କୁ ଆସ୍ପୃଶି ।
ବାଷଠିପଦେ ଏ ଛନ୍ଦ ଶେଷକୁ ବହିଲା ଯେ ॥

ସପ୍ତଦଶ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ଧନାଶ୍ରୀ

ଶ୍ରୀରାମ-ବନବାସ

ବସି ବଶିଷ୍ଠ ଜାବାଳି ବାମଦେବ କାଶ୍ୟପ ସୁମନ୍ତ୍ର ସେନ ।
ବୋଲେ ଦଶରଥ ମୋର ମନୋରଥ ମଣ୍ଡାଇବ ରାଜଧାନୀ ।
  ବୀରବୃନ୍ଦରେ ଇନ୍ଦ୍ର । ବସୁ ନୃପପଦେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ॥
ବ୍ରହ୍ମା ସର୍ଜ୍ଜନାରେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ କାହିଁଛ ଅଉ ମୋ ତନୟ ସଉ ।
ବାମେ ବାମଦେବ ଧନୁଲୁ ଭାଙ୍ଗିଲା ବାମେ ଭୃଗୁପତି ହାର ।
  ବସୁପତି ସମସ୍ତ । ବସୁଁ ସେବକେ ସେବକମତ ॥
ବୋଲିଲେ ସୁମନ୍ତ୍ର ସେ ପୁଣି ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଛିବେଟି ପିତୃଭଣ ।
ବଧ କାରକ ଅନରଣ୍ୟରାଜାର ବଂଶରେ ହେବେ ନଗୁଣ ।
  ବେଧା ବିଧାନ ପୁଣି । ବୈବସ୍ୱତବଂଶୀ ଦୋଷ ଶୁଣି ।
ବୁଝିଲେ ଲଗ୍ନ ମଗ୍ନ ହୋଇ ଶୁଣିଲେ ମଙ୍ଗଳଦାନରେ ତହିଁ ।
ବୃହସ୍ପତି ରାଶି ଅଷ୍ଟମେ ବଳଶି ନୃପତି ହୋଇବେ କେହି ।
  ବାମଦେବ ଉତ୍ତର । ବକ୍ତା ବଶିଷ୍ଠ ହେବ ଈଶ୍ୱର ॥
ବସେ କି ପୁଚ୍ଛେ ରାଜା ଯାଦେ କହଲେ ହେବେ ଦଶ୍ୟ ଭୂତଭୋଗୀ ।
ବଧୂଶ୍ରବଣକୁ ଜଣିବେ ପୁସ୍ତକ ମଣ୍ଡନେ ହୋଇ ସରାଗୀ ।
  ବୋଲୁ ଅଙ୍କୁ ଏମନ୍ତ । ବୋଧ ନରଦେବ ଦେବଦତ୍ତ ॥
ବାର୍ତ୍ତା ପାଇ ମାତାମାନେ ହରଷିତା ଶୀତା ତୋଷ କୁହେ କହ ।
ବଧୂଦର୍ଶନେ ଯଥା ସିନ୍ଧୁ କଲ୍ଲୋଳ ଅଧିକରେ ଲୋଲ ବହ ।
  ରଣ ଅଭିଷେକରେ । ବେଳେ ଦେଖି ହେବା ସେପ୍ରକାରେ ॥
ବନ୍ଧୁହେ ପାଞ୍ଚିଲେ ସୁଲଭେ ଧେନୁ ଯେ ହେବେ ଅମ୍ଭ କ୍ଷୀରବର୍ଷୀ ।
ବାଦବାଦ ଦେବେ ଅମ୍ଭ ବାଦୀ ଏବେ ନାଶ ନୋହିଲା ଏ ମତ ।
  ବ୍ରହ୍ମାସମୀପେ ଗଲେ । ବଲ୍ଲଭ ସେ କୈକେୟୀଙ୍କି କଲେ ॥

ବିପଣିରେ ଶୁଣି ରାମ-ରାଜା ବାଣୀ ବାହୁଡ଼େ ମନ୍ଥରା ଦାସୀ ।
ବାରି ଭରିଅଛି ନୟନଯୁଗଳେ ଗଳେ ପ୍ରାଣ ଥିଲା ପଶି ।
ବୃକ୍ଷ କାଟିଲା ପ୍ରାୟେ । ବିପତ୍ତିତ ତା ଆଗରେ ହୁଏ ।
ବୋଲେ କୈକେ ଏ କି ଭରତଜନନୀ କହୁ ଅଛ ତହିଁ କିବ ।
ବଡ଼ସୁଭାଗୀ ବୋଲାଉ ରେ ଶୋଭାଙ୍ଗୀ ଭାଙ୍ଗିଗଲା ତୋ ଗରବ ।
ବେରି କି ହୁଏ ତୋର । ବିଷପ୍ରାୟ ଘାରେ ମୋ ଶରୀର ।
ବିବେକ ଧାର୍ମିକ ଲୋକ ପ୍ରଶଂସାରେ ସଂସାରେ ଜଣେ ନ ଗଣ ।
ବାଞ୍ଛିଲ ଯାହାର ବକ୍ତ୍ରରୁ ଆଶୁକ କି ବର୍ତ୍ତିବା ତାର ବାଣୀ ।
ବିଦିତ ସେ ନନ୍ଦନ । ବୋଲିବୁ ବା ବୟସରେ ସାନ ।
ବିଳମ୍ବ ଦାନବେ ପୂର୍ବଦେବ କହି ଅନୁଜ ଦେବତା ଇନ୍ଦ୍ର ।
ବୋଲାଇ ସପତ୍ନୀ ସେ ଯାହାର ପ୍ରୀତି କେହି ହୋଇ ନାହିଁ ସାନ୍ଦ୍ର ।
ବଶ କରି ନୃପତି । ବୁଦ୍ଧି ଥିଲେ ବୋଧ୍ୟ କ୍ଷିତିପତି ।
ବିହ୍ୱଳମତି କଡବେ ଅହଲ୍ୟା ଦୂଷଣ ଲଭିଲା ପରି ।
ବଦନ ମାଡ଼ି ଶୟନ-ସଦନରେ ନୟନରେ ପୂରି ବାରି ।
ବିକେ ନୃପ ଏକାଳେ । ବନ୍ଧୁ ବନ୍ଧୁ ବୋଲିଣ ଡାକିଲେ ।
ବିଷବୈଦ୍ୟ ପଦ ନ ମାନିଲା ପ୍ରାୟ ସ୍ୱଭାବେ ଭାମିନୀ ସେହି ।
ବହ୍ନି ସେନହିରେ ପତଙ୍ଗ ପ୍ରକାରେ ପାଶେ ପରବେଶ ତହିଁ ।
ବୋଧେ ଚିବୁକ ଧରି । ବନାବୋଲେ ପ୍ରଣୟିନୀ ଗୋରି ।
ବିଷ୍ଟେ ଇନ୍ଦ୍ରନ ଦେବୀ ମନ୍ତ୍ରେ ପୂଜିଲେ ସେ ଯଥା ନ କହେ କଥା ।
ବିରସ ହୋଇଲା ପ୍ରାୟ ସ୍ୱପନରେ ବସି ନ ଟେକିଲା ମଥା ।
ବାରେ ମୋତେ ତୁ ଚାହିଁ । ବନ୍ଧୁ ଦେବ ମୁଁ, ମାଗିବୁ ଯାହା ।
ବୋଲୁଁ ନରପତି ବୋଇଲା ସୁଦତୀ ଭିନବାର ସତ୍ୟ କଲେ ।
ବୃକାସୁର ତାହା କରି ନଳଗିରେ ଯଥା ଦେଲା ହର ବୋଲେ ।
ବଧୂ କଲା ନୃପତି । ବଶମୋହିନୀ ନାରୀଙ୍କ ପ୍ରୀତି ।
ବାହିଲ ରଥ ସ୍ତ୍ରିଶି ହୋଇ ସମରସମରେ ନାହିଁ କି ମନ ।
ବିହିଲ ସତ୍ୟ ସୂଚ ହୋଇ ତୋଷିଲୁ ତୋ ସୂନ ହେବ ରାଜନ ।
ବାଳ ବାଲୁକାଖେଳ । ବିଷ୍ଣୁରେ ଅନ ଭୂମି ବୋଲ ।
ବସୁଧାପତିପଦ ରାମେ ଉଚିତ ନୋହେ ସେ ଜାମାତା ତାର ।
ବନେ ହୁଅନ୍ତୁ ବିନ ଚଉଦବରଷ ପୁଣ ରାଜା ହେଉ ମୋର ।
ବାମାବଚନ ଶୁଣି ବଜ୍ଜ୍ଞାନ ସେ ଜ୍ଞାନେ କହେ ବାଣୀ ।
ବିଶ୍ୱେଚନ ନାରୀ ଇଚ୍ଛେ ହୋଇ ହର ରାଜବ ଯେମନ୍ତେ ହରି ।
ବଧ ସଧ କରି ମୋର ସେହିରୂପେ ଭୁହି ଥିଲୁ ଅବତରି ।
ବୋଲି ଏତେ ମଉନ । ବିଭୋଳନେ ହରିଲେ ସେ ଦିନ ।
ବେଳାରୁ ନ ଲଙ୍ଘେ ସନ୍ଧ୍ୟ ପାରାବାର ଯଥା ତାକୁ ନ ଲଙ୍ଘିଲା ।

ବିଷ ଲକ୍ଷଣେ ବିରୂପାକ୍ଷ ପରାଏ ମୁନିକେ ସମ୍ମତ ଦଶିଲା ।
ବଡ଼ ସନ୍ତୋଷ ରାଣୀ । ବିଜେ ଶ୍ରୀରାମ ଡକାଇ ଆଣି ।
ବିଦିଲା ପ୍ରଥମେ ପିତାର ସତ୍ୟକୁ ରଖିବ କି ନାହିଁ ସାଧୁ ।
ବିଶେ ଯାହାର ଭଗୀରଥ ସମ୍ଭବ ଉଦ୍ଧରିଲେ ପିତୃ ବନ୍ଧୁ ।
ବୋଲେ ରାମ ବହନ । ବିଷସ୍ତ କି କର ଅବଧାନ ।
ବନେ ତୁମ୍ଭେ ଯିବ ଭରତ ହୋଇବ କୋଶଳପତି କୁଶଳେ ।
ବେଶକୁ ଲଗାଇ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ବିଭୂତି ଥୋଇଦେଲା ଆଣି ତଳେ ।
ବାଳୀ ସାକ ମନ୍ଥରା । ବେଗେ ଶ୍ରୀରାମ ସମ୍ମତ କଲ ।
ବୈଦେହୀ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ପ୍ରବେଶ ତତକ୍ଷଣ ସଙ୍ଗେ ଯିବାକୁ ଆଗୁରେ ।
ବଶିଷ୍ଠାଦି ପାତ୍ରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଣ ଦଶରଥଙ୍କ ପଶ୍ଚରେ ।
ବିଶ୍ୱବଶ୍ୟ ଯାମରେ । ବଳୁ ହୃଷ୍ଟେ ପରା ରାଜ୍ୟରେ ।
ବିଶ୍ୱକରକୁଳେ ନାସତ ହୋଇଲ ସତ୍ୟ କରିବାରେ ମୁହିଁ ।
ବିବେକ ମୋର କୈକେୟୀ ପୂର୍ବଜନ୍ମେ ପିଶାଚୀ ଥିଲା କି ହୋଇ ।
ବାକ୍ୟ ଯେତେ ମୁଖରେ । ବୈଶ୍ୱାନରହିଁ ଜଳେ ତହିଁରେ ।
ବିଦୁଷେ ଧୀରେ, ରାଜାରିରେ କହିଲେ ଏ କଥା ପ୍ରମାଣ ନେବ ।
ବିହିତବ୍ରତ ଫଳଦ ଧର୍ମ୍ମଦାର୍ ଦେବଦବରଣେ ଥିବ ।
ବଲ୍କଳ ପ୍ରତିମ ବସନରେ ଦେବୀ ହେଲା କ୍ଷମ ।
ବିଶ୍ୱର ପାପ୍ ଯହିଁ ଲୟ୍ ଅନେକ ତହିଁ ସେ କାହିଁ ନ ରହେ ।
ବିଘ୍ନ ଗହନଗାମୀ ହେଉ ରାମ ଶିଶୁ-ପାଠ ପରା ଦୋଷେ ।
ବଳକୁ ଯେସନ । ବନପ୍ରିୟ ମଧ୍ୟେ କରେ ସ୍ୱନ ।
ବଣନଳୀରେ ରଖି ନେଲି ବସନ ଦେଲେ ସୀତା ପାଇଁ ଆଣି ।
ବହିଲେ ସେ ପାତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଇକ୍ଷ୍ୱାକୁକୁଳର ଯେ ଚୂଡ଼ାମଣି ।
ବାହାରିଲେ ସେ ତନ । ବଧୂ ବୋଧନ୍ତି ରାମଜନନୀ ।
ବିପିନରେ ପୀନ-ଉରଜା ଅପୂର୍ବଦ୍ରବ୍ୟ ଦେଖି ନ ମାଗିବୁ ।
ବେନି ସହୋଦର ମଧ୍ୟରେ ଅଦର ବିପଥରେ କରିଥିବୁ ।
ବାଷ୍ପେ ଭରିଲା ଉର । ବାଣୀ ନ ସ୍ଫୁରେ କଣ୍ଠୁ ତାଙ୍କର ।
ବୋଇଲେ ମୁନିବେ ପୂର୍ବେ ସେବିଥିବୁ ଶ୍ରୀରାମ ମାନସ ଜାଣି ।
ବନରେ ସର୍ବଲୋକଙ୍କ ହରିବୁ ହୋଇ ଧନୁଶରପାଣି ।
ବଧୂ ଯାଉଛୁ ସଙ୍ଗେ । ବଡ଼ମାନ୍ୟା ବା ରାକ୍ଷସ ପୁରେ ।
ବିମାନେ ବସାଇ ନେବାରେ ସୁମନ୍ତ୍ର ଯିବାରେ ଦେଖିଲେ ଜନେ ।
ବିମୁଗ୍ଧ ହୋଇଲେ ପଛେ ଗୋଡ଼ାଇଲେ ନନ୍ଦା ବହିଲେ ରାଜନେ ।
ବୃଦ୍ଧସମସ୍ତେ କମ୍ପି । ବାମାତାରେ ଏତେ ଅନୁକମ୍ପା ।
ବୈଶାଖ ହୋଇଲା ମନ୍ଥରା ଅଯୋଧ୍ୟା ରାଜ୍ୟେ ଥିଲା କ୍ଷୀରପୂର ।
ବଲ୍ଲଭୀ କୈକେୟୀ ମନ୍ଥରକୁ ନବନୀତ ବିଶେଷ ବାହାର ।
ବନବାସୀଙ୍କି ଦେଇ । ବହୁଲୋଚନ ଅଶନ ପାଇଁ ।

ପଞ୍ଚବିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଶଙ୍କରାଭରଣ

ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ କୁଟୀର ପ୍ରତ୍ୟାଗମନ

ବାଣୀ ବାଳବାରେ ଶାହି ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶବଦ ।
ବରତନେ ରାମ ଭ୍ରମ ହୋଇଲେ ସ୍ତବଧ ।
ବହୁଳିତ ନର-ବାଣୀ । ବିପଦ ନ ପୁଣ ଉପସ୍ଥିତ ହୁଏ ଶୁଣି ।
ବିକଳ କେମନ୍ତ ତନ୍ତ୍ର ସେ ନ ମାରୁଁ ମତ ।
ବସିଲା କଳଙ୍କ ହୋଇ ଅଙ୍କେ ସେହିପରି ।
ବଧ ମୋହଯୋଗୁଁ ଏହି । ବନ୍ଧେ କଳଙ୍କ ନ କଲୁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମୁହିଁ ।
ବଞ୍ଚନ୍ତି ମାୟାମୃଗର କ୍ଷୋଭ ବାହାରିଲା ।
ବପୁରେ ସେ ଦୂଷଣରିପୁର ମିଶିଗଲା ।
ବଡ଼ ସୁଲୁଡ ଶବର । ବାହୁଡ଼ିଲେ ଘର କରି ସୁମନସବର ।
ବାଟରେ ଅନୁଜ ଭେଟ ମତ କରସିତା ।
ବୋଲେ ଘର ସୀତା କାହିଁ କଲୁତ ଏକତା ।
ବର୍ଣ୍ଣି ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର । କହିଲ ସେ ଥରେ ଲୟେ ହୃଦୟପଥର ।
ବୋଇଲେ ସୁମିତ୍ରାସୁତ ଶୁଣ ରଘୁରାଣ ।
ବଣା ହେଲେ ଜଣାଥାଇ ରାମ୍ଭ ବାରପଣ ।
ବାଣୀ ମୋର ନାମେ ଶାହି । ବିକାଶନ୍ତୁ ସବୁମଧ୍ୟା ଛାନ୍ତୁ ଲୟ ବହି ।
ବୈଦେହୀ ପ୍ରମାଣ ଫଳେ କଷ୍ଟ କର ଜାତ ।
ବଦାରତ ହୃଦକ୍ଷେତ୍ର ସୀତାନାମ ସତ ।
ବନା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଜନେ ବାମା । ବାଣୀ ସୁଧା ବୋଲେ ସୁରମତେ ନୋହେ ସମା ।
ବିଜ୍ଞ ଯେଣୁ ଯୋଗୀ ତେଣୁ ଛାନ୍ଦାରେ ନ ଶୁଣି ।
ବୋଲେ ରାମ ଶିବକୁ କେ ବଡ଼ଯୋଗୀ ପୁଣି ।
ବହୁ ଅର୍ଦ୍ଧଅବସ୍ଥେ । ବଧୂର ଶଙ୍କାରେ ଶୁଣୁଛନ୍ତି ରାଘ ଦବେ ।
ବତନ ଦୀର୍ଘ ରତନ ସଦ୍ଧର ଗମନ ।
ବାଳା ଅନୁସର ନ ଅସିବା ଦେଖି ଛନ୍ନ ।
ବସ୍ତ୍ରରନ୍ତ୍ର ସ୍ନେହାଧୀନା । ବିମନା ନୋହେ ସଦୋଷେ ଏବେ ଦୋଷ ବନା ।
ବୃକ୍ଷ କରୁଣାରେ ସେ ନରଣ ଫଳ କାହିଁ ।
ବନ୍ଧୁ ସ୍ୱାଧୀନଭର୍ତ୍ତୃକା ବୋଲ ଯେବେ ମୁହିଁ ।
ବାଟେ ଲେଖିଥାଇଁ ସୁର । ବୋଲୁଥାଇ ଲେଖ ତବାଧୀନ ଭର୍ତ୍ତା କର ।
ବରହୋହ୍ଲର୍ଣ୍ଣତାସାର ନାଗସ୍ତ୍ରୀ ରତନ ।
ବସ୍ତ୍ରରତ ଥାନ୍ତା ନବ ଭାବମାନ ।
ବଚନ କେ ମୁଁ ତାହାର । ବନନେ କବରୀ ଅଣି ଅସିଛୁ ତଉରୀ ।

ବାସକସଜ୍ଜା ହୋଏ ମୁଁ ଯାଣୁଁ ଶଲକ୍ଷଣେ ।
ବେଶ ସାରି ଶଯ୍ୟା କରି କରେଣୋ ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ ।
ବିପ୍ରଲବ୍ଧା ହୋଇ ଧନ । ବନାଶକୁସୁମ କାଳେ ଦେଖି କେଳି ସ୍ଥାନ ।
ବାର ବାର ଅଭିସାର ମୋ ପାଶେ ପଣ୍ଡିତା ।
ବିପରୀତ ମାଗିବାରେ ହୁଅଇ ଖଣ୍ଡିତା ।
ବଶ୍ୟ ପ୍ରୋଷିତଭର୍ତ୍ତୃକା । ବାକବାକୁ କରିବାକୁ କରୁଅଛୁ ଦକା ।
ବିହୁଥିବାରେ ଶଶ୍ୱର ଜୀବନଇଣ୍ଡସ୍ୱୀ ।
ବହିବ ନାହିଁ କଳହାନ୍ତରିତା ସ୍ୱଭୂଷା ।
ବିବର୍ଜିତ ପ୍ରିୟାଦ୍ଭୁତ । ବନ୍ଧନରେ କେମନ୍ତେ ସେ କଲା ଅପପଦ ।
ବୋଇଲେ ଦେହଲୀ ପାଶେ ମୃଗଦ୍ୱାର ଥୋଇ ।
ବାସ ଦେହର କ କରି ନବାଉବୁ ତୁହି ।
ବିଳମ୍ବୁଁ ମୋ କରି ହଟ । ବଧାନ ଯେ କରଅଛୁ ଲୁଚବା କପଟ ।
ବିଲେପ ନୋହିଲୁ ଉସବତି ପୁରି ତମେ ।
ବକ୍ଷରେ ପ୍ରସନ୍ନମୁଖୀ ହାସ ହାସ୍ୟ କ୍ରମେ ।
ବିସ୍ମାୟିତ କରି ପାଣି । ବେଶ୍ୟେ ପଣି କୋଳକୁ ଅସ ରେ ପ୍ରିୟା ଭଣି ।
ବୋଲଥିଲୁ ଅଣ ଏକା ମୃଗଚର୍ମ ପୁଚ୍ଛ ।
ବାଛି ବାଛି ତୋଳ ଅଣିଅଛୁ ପୁଷ୍ପଗୁଚ୍ଛ ।
ବସ ସେ ଅଙ୍କନେ ବେଗେ । ବାନ୍ଧଇଁ ମୁଁ କୁନ୍ତଳ ସ୍ୱମର ଫୁଲ ଯୋଗେ ।
ବହିବୁ ଶଙ୍କା ତଉଁଶ ଦେଇ ମୋର ହସ୍ତ ।
ବଦାଇବେ ରତବାକୁ କ ପୁରୁଷାୟିତ ।
ବୋଲିବାକୁ ନାହିଁ ଦାହିଁ । ବୋଇଲା ବଚନ ଅନ ହୋଇଛୁ ମୋ କାହିଁ ।
ବନ୍ଧୁ ତୁହି ଧନ ତୁହି ପ୍ରାଣ ତୁହି ସବେ ।
ବନ୍ଧୁଧନ ଦୂର କରି ଅଣିଛୁ ସଙ୍ଗତେ ।
ବଶତ ତୁ ହେଲେ ରକ୍ଷା । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ କଳ୍ପତରେ ଅଛୁ ମୁକଟାକ୍ଷା ।
ବସଇ ହୃଦୟେ ଦୟା କଠିନ ଉରଜ ।
ବଦ୍ୟ ଜଗତରେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଅଟଇ ସହଜ ।
ବିକର୍ମିବୁ ମୋର ହେଲ । ବସ୍ତ୍ରସ୍ନେହା ଏମନ୍ତ ଭାବକୁ ଅଛୁ ଭଲ ।
ବନତ ଇଙ୍ଗିତ ଛଳ ବଚନ ପ୍ରକାଶି ।
ବେଳେ ନ ଯାଇଲେ ଯହିଁ ବାଳା ମନ ତୋଷି ।
ବ୍ୟର୍ଥ ବାସୁଲେ ପଣ୍ଡିତ । ବୁଝାଇଲା ଯାସ୍ ଶାସ୍ତ୍ର ହୋଇଲା ତେମନ୍ତ ।
ବକତା ଲକ୍ଷ୍ମଣେ କ ଜାନକୀ କ୍ଷୀଣଲକ୍ଷ୍ମୀ ।
ବଶ ହେଲା ଶୂର୍ପଣଖୀ କପଟେ ଗଲା ଲକ୍ଷି ।
ବାଧ ବୋଲି ସ୍ତ୍ରିଶ ବଧ୍ୟା । ବଧ ନ କଲକୁ ଶୁଣାଇଲା ବଇରତା ।

ବିଧାତା ବିମାଣ କଲା କେ ଅନ କରିବ ।
ବୋଲିଁ ପିତା ହା ରାମ ହା ରାମ ଗଲା ଜୀବ ।
ବିକଳ ପଡ଼ିଲା ଲକ୍ଷ୍ମଣ । ବୋଲିଁ ହା ରାମା ହା ରାମା ଯିବ ମୋ ପରାଣ ।
ବିରଚି କରୁଣ ତୋତେ କୃପାସିନ୍ଧୁ ମିତ ।
ବୋଲଇ ଯେ ପ୍ରଥମୁ ପୀୟୂଷ କରୁ ଜାତ ।
ବିଷ କରି କଲୁ ଶିବ । ବିଷ ଜଳାଇଲୁ ଅନ ଅର୍ଥେ ପାରି ଯିବ ।
ବୋଲନ୍ତି ଯେ ଚନ୍ଦ୍ର ଶଶୀ କର୍ପୂର ହାଟକ ।
ବାର ଶଶୀ ମାତ୍ର କରେ ଜଗତ ଆଲୋକ ।
ବିଧ୍ୱଂସଇ ତମ ଯୋଗ । ବିବେକରତନ ଧନ ମନେ ବେଳେ ନର ।
ବସନ୍ତ ଋତୁର ଅନ୍ତ ହୋଇନାହିଁ ଗୋର ।
ବଚନ କୋକିଳ କିମ୍ପା ଛାଡ଼ିଲା ମାଧୁରୀ ।
ବେଲିଁ ବେଲିଁ ସେ ଅଧିକ । ବିଭ୍ରମ କଲୁ ପାଦପେ ବନସ୍ପତିକ ।
ବଲ୍ଲୀ ଅଲିଙ୍ଗନ ତ ଭ୍ରମର ନାହିଁ ଭଜ ।
ବିଯୋଗୀ ହେଲ ବିଶେଷେ ଅନୁସରିଥିଲ ।
ବାଳୀ କାହିଁ ଗଲା ଭୃଷ । ବିକଶିତପୁଷ୍ପେ ତ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ହୋଇ ହସ ।
ବୋଲାଉଛ କେ ରସାଳ କେ ପୁଣି ଅଶୋକ ।
ବିଜ୍ଞାତକ କେହି କରି ତୁମ୍ଭ ମଧ୍ୟେ ଓକ ।
ବିନା ରସ ମୁଁ ହୋଇବ । ବୁଡ଼ି ଶୋକରେ ସ୍ତିତକ ହୋଇ ବନ ନେବ ।
ବୋଲାଅ ଯେ ଫଳବନ୍ତ ମୋ ପ୍ରତି ଅଶାରେ ।
ବିଫଳ ହୋଇଣ କିଏ ହୋଇବ ସଂସାରେ ।
ବିହ୍ୱଳ ମୁଁ ନୋହେଁ ମିତ । ବହି ବୋଲ ତୁମ୍ଭେ କଥା ମୁଁ ବହୁଛ ସତ ।
ବିମୋଦିତ ଏକ ପଞ୍ଚ-ବାସ ସୁମନରେ ।
ବଲ୍କଳ ପିଧାନ ପୁଣି ଶାଖା ରଞ୍ଜନରେ ।
ବିଳସିତ କରେ ଖଗ । ବାର୍ତ୍ତା କହ ମୋ ପ୍ରିୟାର ନାଶ ହେ ଉଦ୍ବେଗ ।
ବାଟେ ପଲ୍ଲବ ଚଳିଲେ ଯେଉଁ ମାର୍ଗେ ନଗେ ।
ବିବେକ ଏ ଠାରନ୍ତି ଅଛି କି ଏହି ବଗେ ।
ବାସ ନିକଟେ ଭୃଷିଙ୍କ । ବଣୁବବାକ୍ୟଙ୍କୁ ଶିଖିଛନ୍ତି ଶାରୀ ଶୁକ ।
ବୋଲନ୍ତି ରାମ ରାଘବ ଦାଶରଥି ବହିଁ ।
ବିବେଚନା ନାମ ଧରି ଡାକେ କି ବୈଦେହୀ ।
ବେଗି ହୋଇ ଦେଖି ମାର୍ଗ । ବୈଷ୍ଣବ ସରସୀ ପ୍ରାୟ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତେ ଯୋଗ ।
ବଦନ୍ତି ଭ୍ରାତେ ସୁଦନ୍ତି ସୁଦନ୍ତିଗମନୀ ।
ବଳେ ବସାଇ ସ୍ୟନ୍ଦନେ କେ ଗଲା କି ଯେନ ।
ବାଉ-ବୁଣି ମଧ୍ୟେ ମୋର । ବିହୁଏ ଫଟାଇ ଧନ କରି ନେଲା ଚୋର ।

ବାଣିଜ୍ୟ ବନ୍ଧନେ କେହି ଜୀବନ ପୋଷିବ ।
ବର୍ଷ୍ଣ ଶିଳେ କାହା ତନୁ ସୁବର୍ଣ୍ଣ କଷିବ ।
ବାଉବାନକୁ ସେ ଫାଇଁ । ବୁଦ୍ଧି ଉଡ଼ ଗଲା ମନ ଅନ୍ଧରୂପେ ପାଇ ।
ବହୁଳଲା ମାନସ ହିଲ୍ଲିକା—ଧ୍ୱନ ଶୁଣି ।
ବାକୁଛିଡ ନୂପୁର ସଂଦ୍ରାବ ଯୋଷାମଣି ।
ବେଗି ପୁଣି ଏଡେ ଭଣି । ବରାଙ୍ଗନ ରଥକୁ ଦେଖିଲେ ଚକ୍ରପାଣି ।
ବଲ୍ଲୋଲ ତର ମୋ ଶୁଭକର୍ମେ ଏ ଭଗନ ।
ବାମା ସ୍ୱେର ମଗ ତାକୁ କରେ କି ଗମନ ।
ବଦେ ଭ୍ରମର ଝଙ୍କିଣୀ । ବରଡବାରୁ କି ରଣ ରଣ ପୁଣି ପୁଣି ।
ବାଣୀ ଶୁଣାଇବା ଭଳି ଉହ ଉହ ଡାକ ।
ବନ୍ଧୁ ଉସସିନ୍ଧୁ ଉସାହୃଷ୍ଟା ବୋଲି ଠେକ ।
ବକ୍ତୃଭୁଲେ ବଧୂ ଘୁଲୁ । ବଦ୍ୟମାନ କବ ଦୁନ୍ଦପାଶେ ଲଘୁ କଲୁ ।
ବୃକ୍ଷା ଯହୁଁ ଜାତ ତାକୁ ଦଳକୁ ପାଦରେ ।
ବନାଭ ଶାଠୀ ଧଡ଼ୀରେ ସିଂହକୁ ମଧ୍ୟରେ ।
ବପକ୍ଷର ଜୀବନକୁ । ବଳାଇକୁ ମୋର କରେ ଦେବାର ମନକୁ ।
ବୋଲି ବୋଲି ଯାଉଁ ଏହା ଜଟାୟୁ ପୁଚ୍ଛିତ ।
ବଜ୍ଞାନ ହତ ଅନ୍ତରେ କହିଲା ଏମନ୍ତ ।
ବଦେହ୍ଲ କୋଦଣ୍ଡଧାରଣ । ବୈଦେହୀ ସେନ ଗଲାଟି ଲଙ୍କାକୁ ରାବଣ ।
ବବାଦେ ମୁଁ ଭାଙ୍ଗିଲି ଶରାଙ୍ଗ ମୋତେ ହାଣି ।
ବସାଇ ପୁଷ୍ପକେ ସେନ ଗଲା ରମାମଣି ।
ବଯା ମଧ୍ୟରୁ କପୋତ୍ତି । ବଦୀକର କାଲେ ଯଥା ଲୁବ୍ଧକେ ନିଅନ୍ତି ।
ବକେ କର ଦକ୍ଷିଣେ ଦକ୍ଷିଣ ଭୂମେ ଗୁଣେ ।
ବଂଶକର ପ୍ରାଣ କ୍ଷୀଣ କର ତୀକ୍ଷ୍ଣବାଣେ ।
ବୋଲି ବସର୍ଜ୍ଜିଲା ଜୀବ । ବହାୟୃସେ ଉହ ଦବ୍ୟରୂପେ କଲା ସ୍ତବ ।
ବମଳ ହୋଇ ଲଭିଲା ସେ ପରମଗତି ।
ବଧି ଯୋଗ କଲେ ଶବ ସ୍ୱୟଂ ରଘୁପତି ।
ବାସବରେ ବନ୍ଧ୍ୟ ଯେହ୍ନ । ବପଦୋଷ୍ୟ ପୁଷ୍ପ ପାସ୍ ପ୍ରେତକ୍ରିୟା ବହି ।
ବହିଲା ପ୍ରାପ୍ତେ କଳନ ପନ୍ଥାଁରୁ କାନନୀ ।
ବକ୍ଷଃସ୍ଥଳେ ପଡ଼େ ଅଶ୍ରୁ ଗଳେ କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ।
ବସ୍ତ୍ରାଭଣ ପଦେ ଛନ୍ଦ । ବରଚନ ବୀରବର ଚନ୍ଦ୍ର ରାମଚନ୍ଦ୍ର ।

ଅଷ୍ଟାବିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଦେଶାକ୍ଷ । ଚକ୍ରକେଳିବାଣୀ

ସୁଗ୍ରୀବଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମିତ୍ରତା

ବୋଲେ ସୁଗ୍ରୀବେ ରାମ କୋଶଳଭୂଷା । ବେନି ଜଣେ ପଡ଼ିଛୁ ଏକଦଶା ।
ବଧୂବସୁବଶେ ଛାଡ଼ି ଅମ୍ଭର । ବଶ୍ୟରେତ ତୁମ୍ଭେ ତାଙ୍କ କୁମର ।
ବନ୍ଧୁଁ ଅଯୋଧ୍ୟା କଷ୍ଟିଦା ରାଜନ । ବଧୂହରେ ବନେ ହେଲୁ ସଦନ ।
ବାମାବଚ୍ଛେଦ ପରଧରଷଣେ । ବସ୍ତି ଦନ ଫଳ-ମୂଳ-ଭକ୍ଷଣେ ।
ବଶ୍ଚ ଅନୁଜ ମନ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରବୋଧନେ । ବୋଧ ହୋଇ ରହିଥାଉଁ ଜୀବନେ ।
ବାଧା ମାତା ତ୍ରାତାରେ ଉପୁଜୁଛି । ବଇରଙ୍କ ସାଧିବା ଇଚ୍ଛା ଅଛି ।
ବ୍ୟନଦ୍ୱାରେ ମିତ୍ର ହେବା ଉଚିତ । ବୋଲେ ସୁଗ୍ରୀବ ଶୁଣ ରଘୁସୁତ ।
ବୁଲି ଧରଣୀ କଇଁସୁରେ ତୁମ୍ଭେ । ବାଇତରେ ଗିରିରେ ଲୁଚୁଁ ଅମ୍ଭେ ।
ବଳବନ୍ତ ହେଲେ ଯଥା କେଶରୀ । ବଧେ ଗଜାଦି ଶରଭକୁ ଡରି ।
ବହି ପାଇବ କେଉଁ ଉପକାର । ବୋଲ ମିତ୍ର ହେବା ତୁମ୍ଭ ଅମ୍ଭର ।
ବୋଲେ ରଘୁବୀର ଶୁଣି ଉତ୍ସୁକେ । ବଜ୍ର ପକାଇବ ବାଳୀ ବାଣକେ ।
ବ୍ରହ୍ମଲୋକେ ଥିଲେ ସୀତା ଖୋଜାଇ । ବାଦ ରଚନେ ଆଣିମି ସେ କହି ।
ବୀର ଏରୂପେ ମୋର ସଙ୍ଗେ ଅଛି । ବାଳଭାନୁ କାନ୍ତି ତେଉଁ ଧରିଛି ।
ବୋଲି ବୋଲି ସେ ହୋଇ ଏତେମାତ୍ର । ବହ୍ନି ସାକ୍ଷୀ କରିଇଁ ହେଲେ ମିତ୍ର ।
ବୋଲିଲୁଁ ଶତ୍ରୁକୁ ଦେଖାଅ ରାଘବ । ବୋଲୁ ଅଛି ସଦନସ୍ଥେ ସୁଗ୍ରୀବ ।
ବଳିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ଯେବେ ବାଳିଙ୍କ । ବଳ କଷ ଦୁନ୍ଦୁଭିଅସ୍ଥି ଟେକ ।
ବଚ୍ଚେ ରାମ ଶୁଣି ସେ ସବିସ୍ମର । ବୃଦ୍ଧାଙ୍ଗୁଳିକ ବାମଚରଣର ।
ବନ୍ୟସ୍ତ ସେ କଲେ ଅସ୍ଥିଗିରିରେ । ବନରୁହେ କଞ୍ଚବର ପରି ରେ ।
ବେଗେ ତୋଳେ ଅନାମ୍ବାସେ ଯେମନ୍ତେ । ବହ୍ମାସ୍ତ୍ରେ ସେ ଫିଙ୍ଗିଦେଲେ ତେମନ୍ତେ ।
ବରେ ଶୁଭନ୍ତେ ଶବଦ ତାହାର । ବ୍ୟୋମେ ଦୃଷ୍ଟି କଷ୍ଟିଦାବାସିଙ୍କର ।
ବଡ଼କିଁଡେ ସେ ମଇନାକ ଉଡ଼ି । ବଜ୍ରପାଏ ବହ୍ନିତଦୂରେ ପଡ଼ି ।
ବଳଜ୍ଞତା ଉପୁଜିଲା ସୁଗ୍ରୀବେ । ବଡ଼ଗରୁ ଏ ହୋଇଥିଲା ପୂର୍ବେ ।
ବପା ଅଦ ମାଂସ ଚର୍ମେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ । ବନାଶର ପୂତବଶେ ସେମାନ ।
ବଦନ୍ତ୍ୱାନ କରଣେ ଶୁଷ୍କଭାବ । ବନ୍ଦେ ବାଳୀ ଦେବେ ଏବେ ରାଘବ ।
ବୋଲେ କଥାଏକ ଅଛି ଆହୁର । ବଳ୍କୁଁ ଅସ୍ଥି ସପ୍ତଶାଳ ମାଧୁରୀ ।
ବାଳୀ ଛାଡେ ଭାଗ ମଣ୍ଡୁ ବସୁଧା । ବଳ ଅଧେ ରଖିଛି ତହିଁ ବେଧା ।
ବନ୍ଦେ ତୁଳପାଏ ରହନ୍ତେ ସମାନେ । ବସ୍ତ୍ରବରେ ଗୁରୁଦ୍ରବ୍ୟ ଯେସନେ ।
ବଜ୍ର ଭେଦ ନ ପାରନ୍ତି ରୁଦ୍ରାଦି । ବାଣକରେ ପାରିବ ଯେବେ ଛେଦି ।
ବରିଥାଇ ବୋଇଲେ ଜାହିଁ ଜାହିଁ । ବନ୍ଦିମୁଖଶ୍ରେଷ୍ଠ ନେଇ ଦେଖାଇ ।

(ବାଗବନ)

“ ବଣାଳତା ପବ ଦୃଢ଼ ସେବନ । ବୃକ୍ଷବୃତ ଶତପର୍ଣ୍ଣ ଭଞ୍ଜନ ॥ ୧
ବକ୍ଷେ ରହି ସଶୋଭା ଧୃତା ସ୍ନେହ । ବହି ନାଗ ଗାଢ଼ ତରୁ ବଣଇ ॥ ୨
ବପ ତାରତର ସାର ନବୀନ । ବସ ସପତ୍ନରେ ବନ୍ଧଗହନ ॥ ୩
ବନକୁହପଦ ପ୍ରବଳ ବଳ । ବନସ୍ଥ ରତ ସର୍ପ ସପ୍ତଶାଳ ॥ ” ୪
ବ୍ୟାଳ ସଳଖି ହେଉଁ ରଘୁବୀର । ବାଣ ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ସେ ସତ୍ୱର ॥ ୫
ବୃକ୍ଷ ସାତ ଭେଦ ଛେଦ ପବତେ । ବାହୁଡ଼ିଲା ସେ ମାର୍ଗଣ ତୂଣତେ ॥ ୬
ବନ୍ଧୁ ମଣି ଚନ୍ଦ୍ରବଦନେ ସୁଗ୍ରୀବ । ବନତ ସେ ଅଦ୍ଭୁତ ଦେଖି ଯବ ॥

(ରବବନ)

“ ବଳି ଖରପର ମେଳ ସାଧକ । ବନ୍ଦସାଳ ମେଘଦନ୍ତ ଭ୍ରା-ରବ ॥ ୭
ବୀର-ଭ୍ରା କୁଢ କ ସ୍ୱ ଭୂପସବ । ବାଣପଲ୍ଲ ସ୍ୱତରେ କ ବସ୍ୱାବ ॥ ୮
ବଭ୍ରାବକରେ ଖେଦ ଭେଦ ଯବ । ବପଦଭେଦନ ତାର ପଦବୀ ॥ ୯
ବଦପର ତାପସ ଦତ୍ତ ହବ । ବହ୍ନିତ ଦଶରୂପ ରକ୍ଷୀ ଭୂବ ॥ ୧୦
ବୋଲି ଓଲଗି ହୋଇଲା ବାନର । ବେନି ସୋଦର ମନ୍ତ୍ରିଏ ସଙ୍ଗର ।
ବାଟେ ଯାଉଁ ଦେଖିଲେ ଦବ୍ୟସରେ । ବାଦ୍ୟନାଦ ଶୁଣେ ଜଳଭିତରେ ।
ବଡ଼ବ୍ରତ ବୋଇଲେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର । ବନ୍ଧୁ ଶୁଣି ପ୍ଲବଗକୁଳଚନ୍ଦ୍ର ।
ବନୌକାଏ ନାମ ତା ମନ୍ଦକର୍ଣ୍ଣି । ବରତଇ ତପସ୍ୟା ବସି ବନ ।

---

୧ ସେ ସପ୍ତ ସାଳବୃକ୍ଷ ଅଧିକ ମୋଟତ୍ୱକୁ ଧାରଣ କରିଛି ଓ ବଜ୍ରତୁଲ୍ୟ କଠୋରତ୍ୱଗୁଣରେ ସେବକ ହୋଇଛି, ଆଉ ବୃକ୍ଷସାତ ଅବୃତତ୍ୱରେ ଅର୍ଥାତ୍ ମଣ୍ଡଳାକୃତ ହୋଇ ରହିଥିବାରୁ ସୁନ୍ଦର ପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ଭଞ୍ଜନାପ୍ତ ହୋଇଛି ।

୨, ୩ ସେ ବୃକ୍ଷସପ୍ତକୁ ଏକ ନାଗସର୍ପ ଗାଢ଼ରୂପେ ବହିଁ ବକ୍ଷସ୍ଥଳରେ ସୁଶୋଭିତ ହୋଇ ରହି ଥିବାରୁ ପ୍ରାଣିର ପରିବେଷ୍ଟିତ ଦୁର୍ଗପର ବୃକ୍ଷ ଅନନ୍ତ ଶୋଭାକୁ ଧାରଣ କରିଛି, ନୂତନ ମଜ୍ଜାସାରଯୋଗେ ଦେହର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳକାନ୍ତି ଅଧିକ ହୋଇଛି, ଆଉ ସର୍ପର ପରିଭ୍ରମଣରେ ସହିତ ହୋଇଥିବାରୁ ପଶୀବହୀନ ହୋଇଛି ।

୪ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ପଦାଘାତରେ ସର୍ପକୁ ପ୍ରବଳ ଅର୍ଥାତ୍ ସୁନ୍ଦର ବଳରେ ସର୍ପର ବଳ ହୀନ ହୋଇ-ଯିବାରୁ ସେ ବନସ୍ଥରେ ରତ ହେଲା ।

୫, ୬ ତେଣୁ ତେବେ ସର୍ପ ସଳଖି ହେବାରୁ ସପ୍ତଶାଳ ସରଳଭାବରେ ଧାଡ଼ିହୋଇ ରହିଗଲା । ଏହିସମୟରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଶୀଘ୍ର ଶର ପ୍ରୟୋଗ କଲେ । ଶର ।

୭ ତୁମ୍ଭେ କପିଶ୍ରେଷ୍ଠ, ଖରସନ୍ତାପର ଦମନ, ପତିବ୍ରତା ସୀତା ସଙ୍ଗେ ତୁମ୍ଭର ମେଳ, ତୁମ୍ଭେ ସପ୍ତଶାଳଭେଦକ, ମେଘଗର୍ଜନ, ସୁର୍ଯ୍ୟକପ୍ରାପ୍ତ ଭେକସ୍ୱର ।

୮ ତୁମ୍ଭେ ବୀରଗଣରେ ବନ୍ଦ୍ୟ, ସ୍ୱୟଂ ସ୍ୱବାଦନ ବନ୍ଧୁ, ଭୂପସବ ଅର୍ଥାତ୍ ପୃଥ୍ୱୀରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଛ, ତୁମ୍ଭେ ପଦ୍ମୁଦର ପଦ୍ମ, ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ସ୍ୱଚିତ୍ତବତ୍ତେ ବ୍ରହ୍ମା ଧ୍ୟାନ କରନ୍ତି ।

୯ ବଭ୍ରୁବକରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଭକ୍ତମାନଙ୍କଠାରେ ଜାତ ହେବା ଖେଦକୁ ଭେଦନ କରିବା ବିଷୟରେ ତୁମ୍ଭେ ବଡ଼ୁସର, ଅତଏବ ତୁମ୍ଭର ବିପଦଭେଦକ ଉପାୟ ଦେବୀସମ୍ମାନ ହୋଇଛି ।

୧୦ ତୁମ୍ଭେ ଯାହାଙ୍କ ନିମିତ୍ତ ଜ୍ଞାନଶ୍ରେଷ୍ଠ ତାପସମାନଙ୍କୁ ପୂଜ ଦତ୍ତ କରିଛ ଜଣା ତୁମ୍ଭ ‘ପରିତାପହର’ ପରବ୍ରହ୍ମଣଜାତ, ସୁତାନ୍ତୁଙ୍କ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ସଦର ହେଉଛି ।

CENTRAL LIBRARY

ବଳାହ୍ଲାରେ ଏ ଉନ୍ମତ୍ତ ନେବ । ବାର ବାର ଶଙ୍ଖ ଭମ୍ ସମ୍ଭବ ।
ବାର ବାରବଧୂଙ୍କୁ ଦେଖି ଦେଇ । ବାରଣୀର ବୁଦ୍ଧି ସେ ତାଙ୍କୁ ସ୍ପୃହି ।
ବାର ମଧ୍ୟେ ପୁର ପୁରଶିଳ୍ପୀ ଯେ । ବାରସ୍ତୁତ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କଳ୍ପି ସେ ।
ବଶ କରି ସେ ନୃତ୍ୟ-ଗୀତେ ମନ । ବାଜେ ମର୍ଦ୍ଦଳ ତାଳ ତାଳୀମାନ ।
ବୁଝି ଷଣ୍ଡାସ୍ପଦର ବୋଲ ଯାଇ । ବନପଣ୍ଡଦ୍ୱାରରେ ସ୍ଥିତ ହୋଇ ।
ବୀରତାଳ ସଜ୍ଜିଲା ଅଛ ଶାଣ । ବର୍ଷା ବନା ଗର୍ଜ୍ଜେ କି ମେଘ-ଦ୍ରୋଣ ।
ବଣା ବଦେକ ହେଲେ ପୁରଜନେ । ବାଳୀ ଥିଲା ସେ ମଧ୍ୟାଭରଣସ୍ଥନେ ।
ବାରୁଣୀକି ପାନହିଁ କରିଥିଲା । ବାରୁଣୀରେ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଧାଇଁଲା ।
ବଜ୍ରମୁଠେ ସୁଗ୍ରୀବ-ଦମ୍ଭଶୁଙ୍ଗ । ବରିଷ୍ଠନେ ବାହୁଡ଼ିଗଲା ବେଗ ।
ବଲୋକିଲେ ଏହାଙ୍କ ଶୃପଧାରା । ବଦ୍ୟୁ ଦୃଷ୍ଟକି ଲୀନ ହେଲା ପର ।
ବପଥ ଯେ ଶୁଷ୍କନଦୀ ଭୁଜଙ୍ଗ । ବଡ଼ିଜଳ ପଡ଼ି ଶୀଘ୍ର ସହଜ ।
ବଣ୍ଟାମଲ୍ଲ ନ ପାଇ କେଉଁଠାରେ । ବଳ୍ମୀକ ସେ ଗିରି-ଗୁହା-ସାଗରେ ।
ବାହୁଡ଼ାବଙ୍କେ ଦାଶରଥି କହି । ବଳ କିଛି ନାହିଁତ ମିଥ୍ୟଦେହ ।
ବାତାତ୍ମଜ ବାଣୀ କଲା ପ୍ରକାଶ । ବୃକ୍ଷପଲସ୍ତକଳେ ମେରୁ ନାଶ ।
ବୁଲି ଋଷ୍ୟମୂକେ ଖୋଜି ନ ପାଇ । ବବ୍ବରକେ ସେ ଠାବ କଲେ ଯାଇ ।
ବୃଷଦଂଶ ଭୟେ ଯଥା ଇନ୍ଦୁରୁ । ବାହାରଇ ନାହିଁ ନିଜ-ବିବରୁ ।
ବୋଧ ନ ସେନ ସେ ଏମନ୍ତ ବୋଲି । ବୁଝନ୍ତମଙ୍କେ ଅଭ ଗଲେ ମଲି ।
ବ୍ୟର୍ଥେ ନ ଅରଜ ପଶୁପାତକ । ବେଲେ ଗଲ ନ ବୁଝି ଯେଣୁ ବାନ ।
ବସ ଖାଇଛୁ ଜାଣୁ ଜାଣୁ କେହି । ବର୍ତ୍ତିଥିଲେ ସମ୍ପତ୍ତି ଭୋଗ ହୋଇ ।
ବଚେଷ୍ଟାଲୁ ଦେଖି ରଘୁନନ୍ଦନ । ବଳ ଦେଲେ କଉଣ ଅଲଙ୍ଗନ ।
ବ୍ୟାଘ୍ର ବପନେ ଯଥା ଲୁଚିଥାଇ । ବାହାରଇ କ୍ଷୁଧାର୍ତ୍ତେ ଉଡ଼ି ଦେଇ ।
ବେନଭ୍ରାତ ଏକମୂର୍ତ୍ତି ବହନ୍ତି । ବାଉ ନୋହିଲେ ବୋଲି ରଘୁପତି ।
ବନମଲ୍ଲୀମାଳା କରି ରଚନ । ବଲମ୍ବାଇ କଣ୍ଠରେ କଲେ ଚଳି ।
ବତାସର ପଶ୍ଚାତେ ଧ୍ୱନିମନ୍ତ୍ର । ବେଗେ ଯାଇ ନଗରଯାଚେ ସ୍ଥିତ ।
ବୃକ୍ଷାନ୍ତରେ ରହିଲେ ରଘୁତ୍ରାଣ । ବସାଇଣ କୋଦଣ୍ଡଗୁଣେ ବାଣ ।
ବ୍ୟାଧ ଲାଗି ଯେମନ୍ତ ଜାଲସାଟ । ବାତାସନ ଅଗମନେ ଲମ୍ପଟ ।
ବସ୍ତୁ ସେ କିଷ୍କିନ୍ଧାବାସୀ ସ୍ପୃହି । ବୋଲେ ପିତ୍ରବାସ ହେଲା କେ ତହିଁ ।
ବୋଲେ କେ ଖଗବନ୍ଧ ପକ୍ଷ ଥିବ । ବଶେସରେ ତେଜତଳ ସମ୍ଭବ ।
ବୋଲେ ଅପୂର୍ବ ଶିବ ହେବ କେହି । ବହୁସଙ୍ଗେ ଫୁଲ-ମାଳୀ ସେବଇ ।
ବୋଲେ କେ କର୍ମ ଉଦୟହିଁ ଖ୍ୟାତ । ବକ୍ଷରେ ନଂସ୍ତ ତୋଷଦାନେ ସ୍ଥିତ ।
ବୋଲେ କେହି ବନୀକାବାର ଏହି । ବାଞ୍ଛା ଲକ୍ଷ୍ମୁ ତଡ଼ାଲେ କି କରଇ ।
ବକର୍ତ୍ତନସୁତ ଏହି ସମୟେ । ବାଳି ଅଷ ରେ ବୋଲି ଡାକ ଦଏ ।
ବୋଲାଉ ତୁ ମଣ୍ଡଳ ଏ ଭୁବନ । ବକ୍ଷଭେଦ ସକାର ଏବେ ସେନ ।
ବଳେବନ ରହିବ ତରମରେ । ବୀରଶାର୍ଦ୍ଦୂଳ ମୂର୍ଖ-ପତନରେ ।

ବର୍ଣ୍ଣି ଅଧିକ ମଣ୍ଡଣ ପଦରେ । ବନ୍ଧାଇବା ଯେ ମଣ୍ଡଣସ୍ୱନରେ ।
ବର୍ଷାମୁଖେ ଶୁଣି ଯଥା ସ୍ତନିତ । ବହୁ ଗରବ ଶରଭ ପ୍ରମତ୍ତ ।
ବଡ଼ାଇରେ କେ ମୋ ଆଗେ ଗର୍ଜଇ । ବଦାରଣେ ନ ଜାଣି ମୃତ୍ୟୁ ଡେଇଁ ।
ବାଳୀଶ ତ ତଥା କୋପେ ଗମିତ । ବାଳୀ ଶତପ୍ରକାରେ ନିଷେଧିତ ।
ବାଳୀଶ ତ ବୁଦ୍ଧ ଯେନ ସୁତତ୍ତ୍ୱ । ବାଳୀବଶିଷ୍ଟ ତ୍ର୍ୟଚେ ସଦା କତ ।
ବାଦେ ସହାୟ ସେ କାର ପାଇଛୁ । ବାସରକେ କେଉଁଠର ଥାଇଛୁ ।
ବଢ଼ିଥିବ ପରୀକ୍ଷା କର ସେହୁ । ବଢ଼ଶବ୍ଦେ ଶୁଭିଲା ଅଳ କାହିଁ ।
ବ୍ୟୋମେ ଦୁନ୍ଦୁଭିଅସ୍ଥି ଉଡ଼ାଇଲା । ବଳ ଅବା ସପ୍ତଶାଳ ଥୋଇଲା ।
ବଦନ ମୋ ଚନ୍ଦ୍ର ପର ତାଙ୍କଙ୍କ । ବୃହନ୍ମତ ଶୁକ ପର ଟଙ୍କେ ।
ବଧୁ ଥାଉଁ ସେ ତାର ନୋହୁ ଅସ୍ତ । ବାସ ପ୍ରସାର ମାଗୁଅଛୁ କାନ୍ତ ।
ବଳ୍ଗୁସ୍ୱର ବଚନ ନ ଯେଜଲ । ବାୟୁବେଗେ ଦୁର୍ଗଦ୍ୱାରେ ମିଳଲା ।
ବଶୀକ୍ରବର ଦ୍ୱୀପୀ ବେଷ୍ଟାଇଛି । ବଶୀକ୍ରବ ଉଦଶ ଯଥା ଉଚ୍ଚି ।
ବବାଦୀ କ ଶଉଷ୍ଣ ଲୁଳ ତୁଲ । ବଣ୍ୟମୃଗ ଭାଗିବଣେ କମ୍ପଲ ।
ବ୍ୟାଲ ଯୁଗ୍ମ କ ଖେଳ ଗଡ଼ାଗଡ଼ି । ବୃକ୍ଷ ପାଷାଣ ଦନ୍ତୁ ଲାଗି ଛୁଡ଼ି ।
ବାଳ ସୁଗ୍ରୀବ ଉପରେ ଦଶିଲା । ବାଳ ଶୁକଲୁ କ ମାଡ଼ି ବସିଲା ।
ବାଣ ପ୍ରହାରେ ଦେଖି ଦୃଷଣାଇ । ଭୁଜ ଫୁଟି ପୃଷ୍ଠେ ମୂନ ବାହାର ।
ବଲ୍ଲୁଧାତ୍ରରେ ଯେସନେକ ହୋଇ । ବାରଣେନ୍ଦ୍ର ଦଶନ ଭେଦ ଗତ୍ତ ।
ବୋଲ ଅଙ୍ଗଦ ଚକ୍ଷୁରେଣ ଗଳଲା । ବନ ଜାରଣେ ଅଙ୍ଗ ଦଗ୍ଧ ହେଲା ।
ବପ୍ରକ୍ରଜ ମୂଷିକ କର ଯମ । ବନ୍ଧନରେ ପାଶରେ ଯଥା କ୍ଷମ ।
ବାହୁ ଟେକ ହସ୍ତରେ ପେଲି ଦେଇ । ବରୋଚନନନ୍ଦନ ଉଦ୍ଧ ହୋଇ ।
ବାହାରଲେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ରାମ ଯେନ । ବୃକ୍ଷାନ୍ତରୁ ଯେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣସେନାନୀ ।
ବ୍ୟାଘ୍ର ବଳ ପକାଇ କଚ୍ଛଦୂରେ । ବେଢ଼ି ଦେଖନ୍ତି ଯାଇ ଯଥା ନରେ ।
ବାନରେଣ ପାଶେ ଥିଲେ ଦେଖିଲା । ବପୁବନ୍ତ ଦର୍ପକ ଏ ଯୋଷିଲା ।
ବଖ୍ୟାଇଲା ଦର୍ପକ ଏ ଅଗ୍ରତେ । ବଳବାନ ସୁନ୍ଦର ଯେ ଜଗତେ ।
ବସୁନ୍ଧରା ଚୂଡ଼ାମଣି ମର୍କଟ । ବଶୀକରା କ୍ୟୋତ ଏବେ ବ୍ୟକତ ।
ବୋଲନ୍ତି କେ ତୁମ୍ଭେ ବୋଇଲେ ଶ୍ରୀରାମ । ବଂଶେ ରଘୁନୃପତର ଜନମ ।
ବସୁମତୀରେ ଭାଗ ହେଲେ ଦୁଃଖେ । ବଂଶ ପଢରେ ଏହିକଥା ପୃଚ୍ଛେ ।
ଭୂଲ ବନରେ ବରଧ କବନ୍ଧ । ବଳସହିତେ ଖର କଲୁଁ ବଧ ।
ବାତାତ୍ମଜ ଏ ହୋଇ ଅଛି ମାରୀଚ । ବନ୍ଧୁ ତାହାକୁ ଗୋଡ଼ାଇ ଜାଗତ ।
ବସନ୍ତୁ ସେ ପ୍ରାଣ ବାନ୍ଧୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ । ବଦ କଲା ଭ୍ରାତ ଗଲା ତକ୍ଷଣ ।
ବାମା ସେନେନେହେ ସଙ୍ଗେ ଆଣିଥିଲା । ବୈଣ୍ଣବଣ ଏକା ଦେଖି ହରିଲା ।
ବନତାକୁ ଖୋଜନ୍ତୁ ଋଷ୍ୟମୂକର । ବଡ଼ ଦୀନ ଦନବନ୍ଧୁ ଲୁମର ।
ବହିଁ କରୁଣା ମିତ୍ର ସେ ହୋଇଲୁଁ । ବୈର ମିତ୍ରର ବୋଇଣ ମାଇଲୁଁ ।
ବାଳୀ ବୋଇଲା ଭୁ ଦାଶରଥି କ । ବୃକ୍ଷବାନରେ ନାଶିଲୁ ଏଥିକ ।

ବସ୍ତ୍ରା ଜଣି ଯାହାର ଶନ୍ଧ ଖଣ୍ଡ । ବସ୍ତ୍ରାଇଛୁ ଶୀରଙ୍କ ସନ୍ଧକ ।
ବମର୍ଦ୍ଦନ-କ୍ଷତ୍ରିୟ ଭୃଗୁବର । ବାଦେ କ୍ଷମ ନୋହିଲାତ ତାହାର ।
ବଂଶବାହୁ ତୋର ଦାଶରଥିର । ବାଦ ତା ସଙ୍ଗରେ ଅଗ ନ କର ।
ବୃଷଦଂଶ ରୂପରେ ଗୁପ୍ତେ ରହି । ବାଣେ ବନ୍ଧାଲୁ ଦେଲେ ରହେ ସେହି ।
ବଡ଼ାଇକ ଲକ୍ଷଣେ ଅପଣାର । ବୋଇଦେଲେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଏ ଗିର ।
ବଳ କୋଟିସିଂହର କି କାନନେ । ବସେ ବସେ ଶଜନପଦବାରେ ।
ବନ୍ଧେ ସିନ୍ଧୁରେ କି ନବ ଦର୍ପଣ । ବାମା ଅନୁକମ୍ପାରେ ହରଣ ।
ବୃଜିନଙ୍କୁ ଛେଦ ତୋ କନ୍ଧପଦେ । ବଧ ଜଣଙ୍କୁ ଋଣ ଦେଲୁଁ ମିଦେ ।
ବୃଦ୍ଧି କଳନ୍ତୁର ହୋଇ ପ୍ରବଳ । ବଧିବେ ସେ ରାବଣ-ପୁଣ୍ୟ-ନାଳ ।
ବୋଇଲୁ ସୀତା ଅଣି ଦେବାର । ବଳୀ ବୋଇଲା କ୍ଲେଶରେ ଦେବାର ।
ବଳେ ଶରେ କେ ମୋ ବନା କରତା । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ସେ ଏକା ମୋରେ ବନତା ।
ବକ୍ଷ କର ତେଜସ୍ୱୀ ଯଥା ହେଲେ ବଧନ୍ତୁ ଦ କେବଳ ଶାପେ ଭଲେ ।
ବଶଲ୍କୁ କରବା ରାମ ଭଣି । ବଇକୁଣ୍ଠଙ୍କୁ ମୋତେ ବାଛ ଦମି ।
ବଇକୁଣ୍ଠ ଭୁ ହେଲୁ ନାଶହେତୁ । ବର୍ଷବନ୍ତେ ଅବଶ୍ୟ ହୋଏ ମୃତ୍ୟୁ ।
ବୋଲୁଁ କପିଗଣ ଅପେ ଅଙ୍ଗଦ । ବାର୍ତ୍ତା ପାଇ କହେ ଲଭ ବଷାଦ ।
ବଉଦ୍ଧେକ ପୂର୍ବରେ ହୋଇଥିଲା । ବନ୍ଧ୍ୟବରୋଧୀ ସମୁଦ୍ର ପିଇଲା ।
ବଉଦ୍ଧେକ ଏବେ ତୋହ ଶରୀରେ । ବକ୍ରେ ଦତ ହୋଇଲା ଶୀଘ୍ରଣରେ ।
ବମ୍ଭୁ ମଧୁକଇଟଭ ପାତାଳେ । ବନାଶରୁ ଏ କୀର୍ତ୍ତି ବଳାଇଲେ ।
ବରବରାହ ମୂରତ ଧରବା । ବଡ଼ ନୋଚେ ହିରଣ୍ୟାକ୍ଷ ମାରବା ।
ବଳ ହିରଣ୍ୟଦାରଣ ଏ ଘଣ । ବଳୀ ପାତାଳେ ରଖିବା ରହସ୍ୟ ।
ବଳୀ ଭୂତ ଭବଷ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନେ । ବକ୍ଷମୁଖେଣ ସମ କେ ଭୁବନେ ।
ବଳ ଦଶହରଙ୍କୁ ଦଶଶିର । ବଳ ଅଛୁ ମନ ଏବେ ଦେବାର ।
ବସ୍ତୁ ଏହି ବୋଲଣ କପୀଶ୍ୱର । ବଲମ୍ବାଇ ସୁଗ୍ରୀବ ସୁଗ୍ରୀବର ।
ବାସ୍ତୋଷ୍ପତି ଦେଲା ରତ୍ନମାଳାକୁ । ବାହୁ ଧର ସମର୍ପି ଅଙ୍ଗଦଙ୍କୁ ।
ବାହୁକେୟୂର କି ଶର ନେଇଁ କ୍ରୌଞ୍ଚ । ବାହୁକେଶ ଉପାଟ ଶର ରଚି ।
ବଶେଷେତ ତପ ସଦ୍ଧ ହୋଇଲା । ବନର୍ଗତ ଜୀବନରେ ରହିଲା ।
ବତଶ୍ଚଳ ନେତ୍ରମୀନ ସୁବଧ । ବକଶିଲା ନାହିଁ ହାସ କୁମୁଦ ।
ବାଳ-ବଟେ ଯେମନ୍ତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ହୃଦ । ବାର୍ତ୍ତା ବହୁ ତାରା ଶୁଣି ଖେଦ ।
ବାଳ ପିଚ୍ଛି ଲୋଚେ ପୃଷ୍ଠେ ଧାବନ୍ତେ । ବାରଦ କି ଖେଳେ ହେମପଙ୍କତେ ।
ବକ୍ର ଖସିଲା ପର ପୁଷ୍ପ ପଡ଼େ । ବାମ୍ପଜଳ ନୟନସୁରଙ୍ଗୁ ଗଡ଼େ ।
ବଧୂଥାକୁ ଦୂର କହେ କଳଙ୍କ । ବଲ୍ଲୁ ପାଶେ ଚଞ୍ଚଳ ତାଙ୍କ ।
ବକାରେ କି ବାତର ଶୋଭା ଜଳେ । ବେନ କର୍ମଳତର ତାର ଚଳେ ।
ବକ୍ଷୋଜଙ୍କୁ ଖସେ ହାର ମୁକ୍ତା । ବସୁନ୍ଧରା-ନୀରବନ୍ଦୁ ଶୋଭିତା ।
ବୈବର୍ଣ୍ଣତାପ୍ରଭେ ଗଲା ଏ ସ୍ୱର । ବଧବା କଲ ମୋତେ ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର ।

ବେଳ ଅସ୍ତ ହୋଇଲା ପ୍ରଭାତରେ । ବୋଲା ପଡ଼ିଲା ବାନର ଉପରେ ।
ବଳାହକଙ୍କୁ ଛୁଡ଼ିପଡ଼ି ବିଜୁଳୀ । ବଳାହକ ଉପରେ ଜବା ଝେଡ଼ ।
ବିଲୋକନ କରଣ ରଘୁବୀର । ବିସ୍ମୟଲେ ବାନରୀ ଅସୁନ୍ଦର ।
ବୋଲନ୍ତି ଯେ ଜନମାନେ ସଂସାରେ । ବିଲକ୍ଷିତ କେଉଁ ରମ୍ଭା ଏହାରେ ।
ବୋଲାଇଲା ଏଥିକି ନାମ ତାରା । ବିହି ବହିଁ ହୋଇଲା ନେତ୍ରତାରା ।
ବାଳବାଳୀ ଶ୍ରୀରାମେ ଅନାଇଲା । ବାଣୀ-ବାଣ ବ୍ୟାକୁଳେ ଯୋଗ କଲା ।
ବିଚ୍ଛେଦ ଯେ କଲ୍ଲ ମୋ ବଲ୍ଲଭର । ବାଳାଭୋଗ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନୋହୁ ତାର ।
ବ୍ୟଥା ଉପୁଜାଇ ରଘୁନାଥଙ୍କେ । ବାଳ-ବନ୍ଧବା କାଣ୍ଡରୁ ଅଧିକେ ।
ବିଧବା ଭୁ କର୍ପାଇ ହେବୁ ଲୋକେ । ବସ ସୁଗ୍ରୀବ କୋଳେ ଅଭିଷେକେ ।
ବର୍ଷଁ ପ୍ରହ୍ଲାଦ ଇନ୍ଦ୍ରପଦ ଲଭି । ବୃଷା ଥାଇଁ ଶଚୀ ତାର ବଲ୍ଲଭି ।
ବିଧୂ ଅଧିକ କି ଶାଶୁଠାବରୁ । ବୋଧି ତାକୁ ବାଣୀ ଏହି ନ୍ୟାୟରୁ ।
ବାନରେନ୍ଦ୍ର ମିତ୍ରକୁ କରି ମୋଦେ । ବିହି ଯୁବରାଜ ପଦ ଅଙ୍ଗଦେ ।
ବଦ୍ୟ ପଟ୍ଟମହିଷୀ ତାରା ହୋଇ । ବନ୍ଧ୍ୟା ସାଧ୍ୱୀପଦରେ ବର ପାଇ ।
ବଦନକୁ ମିତ୍ରର ଚାହିଁ ଭାଷେ । ବଡ଼ ଦୁଃଖୀ ହୋଇଛ ବନବାସେ ।
ବିଚ୍ଛେଦତ ହୋଇ ପ୍ରିୟବର୍ଗରେ । ବିଚ୍ଛେଦତ ନାଚରେ ସୁର-ଘରେ ।
ବର୍ଷ ବରଷାଯାଏ ରହି ପୁରେ । ବାଧୀ ହେବା ଲଙ୍କେଶେ ତତ୍ପରରେ ।
ବର୍ଷା ବଞ୍ଚୁ ଅମ୍ଭେ ବାଲ୍ୟବନ୍ତରେ । ବୋଲି ବଢେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସଙ୍ଗତରେ ।
ବ୍ରତ ସେନାନୀରେ ହୋଇ ସୁଗ୍ରୀବ । ବାହୁଡ଼ାଇଁ ନଦେଲେ ପଥୁଁ ରାଘବ ।
ବଳ ସାଙ୍କ ଅସ ନ ବଳୁ କଣ୍ଠ । ବୋଲି ସୌମିତ୍ରେୟ ବାଣୀ ପ୍ରକଟ ।
ବର୍ତ୍ତିବସୁବଣିକ ହର ହୋଇ । ବସା ମାଲ୍ୟବନ୍ତରେ କଲେ ଯାଇଁ ।
ବଣ୍ଡଯାକ୍ଷୀଙ୍କୁ ହିତ ହେଲେ ଯାଉଁ । ବକ୍ଷ୍ୟାତବେ ଅସୁରନାଶ ଯାଉଁ ।
ବସୁମଣ୍ଡିଧରଭେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସାର । ବୋଲାଇଲା ରତ୍ନୁ ସ୍ଥାନ ବହାର ।
ବିଗତଦୁଃଖ ସୁଗ୍ରୀବ ସୁରଙ୍ଗେ । ବଳସିତ ସେ ତାରା-ରୁମା-ସଙ୍ଗେ ।
ବିମଳନ ଲୁବ୍ଧ-ଭ୍ରମରପୁଞ୍ଜ । ବଶୀକୃତ ଭ୍ରମଣରେ ସହଜ ।

ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ପଞ୍ଚାରବ

ସୀତା-ଅନ୍ୱେଷଣ

ବର୍ଷା କଟାମୁକୁଟ । ବଢେ ମାଲ୍ୟବନ୍ତକୂଟ ।
ବୈକୁଣ୍ଠ ତଉକତ ଯୂଥପତ କି ଅଣ୍ଣା ଦେବେ ସମ୍ରାଟ ।
ବାରବେବନଲୋକେ ସାର । କାରଧୂ ଖ୍ୟାତ ଯାହାର ।
ବୋଲନ୍ତି ସୁଗ୍ରୀବେ ପ୍ରିୟା ଖୋଜ ଏବେ ଦଶେ ଦଶେ ଯାନ୍ତୁ ବୀର ।

ବଳ-ବନ-ଗିରି-ପୁରେ । ବଳସନ୍ତୁ ଖୋଜିବାରେ ।
ବଳମ୍ ନ କରି ସନ୍ଦେଶ ସମସ୍ତଦେଶରୁ ଆଣନ୍ତୁ ଖରେ ।
ବଡ଼େ ଯେ ଶବଲ୍କୁ ବହି । ବୋଲଇ ଶ୍ରବଣ ସେହି ।
ବନ୍ଦୀ କରିଛି କେ ରମଣୀମଣିଙ୍କ ସମୂଳ କରିବା ତାହି ।
ବସିବା ସ୍ଥାନ ଅଛିରି । ବଣା ହେବ ସେହିପରି ।
ବାସ କୁଳକଣ୍ଠାର୍ ସ୍ଥିତ ଡାକଣୀର ରକ୍ଷଗ୍ରାମ ଲଙ୍କାପୁରୀ ।
ବାଦ କନକକନଗରେ । ବହନ୍ତ୍ରାଇବା ବେଗରେ ।
ବଲ୍ଲୁଧାଡଲେ କ ସମୁଦ୍ର ଖେକୂଳେ ଯିବାକୁ ସଂଶୟ କରେ ।
ବୈଦେହୀ ସୀତା ମୋ ରାମା । ବୈଦେହୀ ବଣିକବାମା ।
ବସ୍ତୁପତି ସୀତା ଶୁ ଭକାରସ୍ଥିବସୀତାରେ ନୋହି ବଭ୍ରମା ।
ବୁଝିବ ପୁଣି ସନ୍ଧକେ । ବନ୍ଦେ ଷଡ଼ନାମ ଯେ ଯେ ।
ବୈଦେହୀ ଜାନକୀ ମୈଥିଳୀ ପାର୍ଥିବୀ ଯୋଜନଗନ୍ଧା ସୀତା ଯେ ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ନ ଥିଲା ସରି । ବପାକକର୍ମ୍ମ ମୋହୋଡ ।
ବନନ୍ୟରେ ନନ୍ୟ ଉପମା ଦେବାକୁ ହୋଇଲା ସମାନ କରି ।
ବଧାତାବଧାନୀ ନୋହି । ବୁଧ କବ ଥିଲେ କହି ।
ବହି ଲକ୍ଷଣ ତା ସର୍ଜନା ଉପମା ଦଅଇ ବଚ୍ଛେଦ ବହି ।
ବଡ଼ିଣ ତୃଷ୍ଣିକ୍ରମ । ବଜଥିବ ଅର୍ଦ୍ଧଭାଲ ।
ବକ୍ଷୋରୁହେ ମୁଖ ମେଳ କରଥିବ ଏ ଦୃଷ୍ଟିକୁଡେ ସଫଳ ।
ବଭାବରୀ ଅବଶେଷେ । ବଧୁନୁଦ ଅନ୍ତଗାସେ ।
ବାରୁଣୀ-ଅଚଳତୃଳେ ପୂର୍ଣ୍ଣଶଶୀ ପ୍ରଭାହୀନ ଯଥା ଦଶେ ।
ବଳ ଶୋଭା ରୋମାବଳୀ । ବର୍ଣ୍ଣି କୁଚ ପାଣ୍ଡୁ ଝଳ
ବଲ୍ଲକୀ ଉଦରେ ଅଉଳାଇ ଶାରଦା ତନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଗ ଗୁଣା ଭଳ ।
ବମଳନୟନ୍ତୁ ଜଳ । ବହି ପଡ଼ୁଥିବ ତଳ ।
ବଲ୍ଲଭତ ଶଙ୍ଖ ନୀଳ ହଙ୍ଗୁଳରେ ଶାସ୍ତ୍ରିକ ସଙ୍ଖେ କ ଫଳ ।
ବଦ୍ଧବଦ୍ଧାଣି ସକାନ । ବଫଳୁ ନ ଥିବ ସେନ ।
ବାଣାସନ ଭ୍ରୁକୁ ଭ୍ରୁରୁର ଅଞ୍ଜନ ସିଞ୍ଜିନୀ ହେବାକୁ ଶୀର୍ଣ୍ଣ ।
ବାଳ ଖରଣ୍ଡାସ ତାର । ବରଙ୍ଗ ଭଳ ଅଧର ।
ବମ୍ବଫଳ ପାତ ଶୁଖିଗଲା ତୁଲ କରଥିବ ଅଙ୍ଗୀକାର ।
ବଶୀର୍ଣ୍ଣରେ ସୁକୁମାରୀ । ବହିଥିବ ମଧ୍ୟ-ଶିରୀ ।
ବକ୍ଷୁଲୁଛ ସ୍ମୃତୁ ମଧ୍ୟ ଅତି ସରୁ ହୋଇଥିବ କାହିଁପରି ।
ବୋଲିବ ଯେବେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ । ବରହିଣୀ ଏହି ମତ ।
ବଗତ ତନେନେ ପଞ୍ଚବଣସ୍ମନେ ନ ଥିବ ଯେ ସେନ ମତ ।
ବାମଦେବବାମା କେବେ । ବଭାତ ସମା ଜଗତେ ।
ବନ୍ଧୁ ସଙ୍ଗତେ ମୋ, ସେତ ଅର୍ଦ୍ଧଅଙ୍ଗୀ ବରହୀ ହେବେ କେମନ୍ତେ ।

ବାକ୍ୟ ବନ ହୋଇଥିବ । ବରଷାପିକ ସ୍ୱଭାବ ।
ବୃକ୍ଷ ହେବ ତୁମ୍ଭେ ମୋ କଥା ଶ୍ରବଣ ଜନ୍ତୁ ପାନ କରାଇବ ।
ବାରତା ଶୁଣିଲେ ମୋର । ବଦନେ ପ୍ରସନ୍ନ ତାର ।
ବହୁ ଅଶ୍ରୁ ମନ୍ଦେ ଦୂର କରି ଗିଲେ କସ୍ତୁରି ହେବ ମୁକୁର ।
ବହୁବାକୁ ଶାଢ ରଙ୍ଗେ । ଖର ସାଢ ସାଢ ସଙ୍ଗେ ।
ବସନ୍ତ ପୂନରେ ପଦ୍ମନାକ୍ଷୀଣଙ୍କୁ ନାଶ ଅର୍ଥେ ପେସି ବେଗେ ।
ବଭେଦନେ ଦୁଃଖଗ୍ରଣି । ବାରୁଣୀଙ୍କ ଶୋଭ ପେଷି ।
ବର୍ଗେ ଉତ୍ତରେ ଶତବଳୀ ଅବଳା-ବଳଦ ହେବା ମନାସି ।
ବାଳୀ ଅନଳକରଣେ । ବାଇନନ୍ଦନ ଦକ୍ଷିଣେ ।
ବପୁ ନାହିଁ ଅନୁମାନ ହନୁମାନ ମାନସ ହେବ ବୀକ୍ଷଣେ ।
ବାର୍ତ୍ତା କହେ ଶ୍ରମ ନେଇ । ବନ୍ଧୁ ଦେଖ ଚିହ୍ନୁ ତେଇଁ ।
ବଣ୍ୟାସ ନ କଲେ ଅଣ୍ୟାସ କରି ତୁ ଏହି ମୁଦ୍ରିକାକୁ ଦେଇ ।
ବଣ୍ୟାସ ଏତେଣ ନ କଲେ । ବୋଲ ତଶକୁ ଶୈଳେ ।
ବତଷ ତଶକ ଗଇରକେ ପଗ ଲେଖିଥିଲେ ଦବ ଭାଲେ ।
ବଳସ୍ତୁଁ ଯେ ଖଗଣିଶୁ । ବଡ଼ବସ୍ତେ କୋଳେ ପଣୁଁ ।
ବରାଙ୍କ ତୋ ତଡା କାନ୍ତସ୍ତୁଦେ କାନ୍ତ ତୋ ଭାଲେ ସେ ତୁଦପାଶୁ ।
ବାରୁଣୀ ପ୍ରାଗ ମାଧୁରୀ । ବେନ ସ୍ଥାନ ସନ୍ଧ୍ୟା ପରି ।
ବମ୍ଭ ସବତାର ଚନ୍ଦ୍ରକର ତାର କଥା ହେଲ ସ୍ନେହ ଭର ।
ବଦାଳିଁ ଦେବୁ ପାବକ । ବହ୍ନି ମଧୁଶଯ୍ୟା ବେକ ।
ବଢି ସାକ୍ଷୀ କରି କଳା ନଗ୍ନମଙ୍କୁ ତରେ ଥିବ ଏକା ସେନ ।
ବଡ଼ ଚତୁରୀ ସେ ସବ । ବୋଲନ୍ତେ କସ କହନ୍ତ ।
ବୋଲିବ ବୋଲିଛୁ ଅନ-ଅନନକୁ ନ ବୃହିବ ଶ୍ରଦ୍ଧାଯୁକ୍ତ ।
ବହୁ ସ୍ୱରୂପ କନ୍ଦର୍ପ । ବଶୀକରଣକୁ ଅପ ।
ବସାଇ ଲୂପରେ ଉନ୍ମାଦ ମୋହନ ଶୋପ ମିଳଲେ ସମୀପ ।
ବୋଲିବ ଏଥିକୁ ଯାହା । ବାନ୍ଧ ଗଣ୍ଠି କରି ତାହା ।
ବାଣିଜ୍ୟ କରିବା ସେହି ସୁବର୍ଣ୍ଣରେ ନାଶ ହୋଇବ ଉତ୍ସାହା ।
ବରଷାଯାଏ ନୋହିବ । ବଯୋଗ ଭରସା ଦେବ ।
ବଲ୍ଲଭଙ୍କାନୁସିଂହାସନାଭିଷେକା ଏଥି ଉତରେ ହୋଇବ ।
ବୋଲିବ ନ କର ଚିନ୍ତା । ବଧେ ରାବଣର ସୀତା ।
ବନ୍ଧୁ-ବଧ ପରଶୁରାମ-ଗର୍ବ-ଖର୍ବ ତବ ବଳୋଦ୍ଧତା ।
ବେଳ ହେଉ ଶୁଭ ସର୍ବ । ବରଦ ଦୁର୍ଗା ମାଧବ ।
ବାଉଖୁସୁତା ନରସିଂହ ଦୁଆରୁ ଠାବ କରି ବାହୁଡ଼ିବ ।
ବାହାର ତାରାନନ୍ଦନ । ବାତଜ ଗନ୍ଧମାଦନ ।
ବୈବିଦ୍ୟ କପିଙ୍କ ତାରାକ୍ଷ ଜାମ୍ବବାନ ନଳ ନୀଳ ବନ୍ଦ୍ୟମାନ ।

ବହୁଭଲେ ବଣେ ବଣେ । ବାନରବୃନ୍ଦେ ରଭସେ ।
ବିଶେଷ କଣ୍ଟକ ଗ୍ରାମ ଘୋଷ ପତ୍ତଣାଦି ତହିଁ ବାସେ ବାସେ ।
ବସୁଧାଭୂତେ ନ ଛଡ଼ି । ବଡ଼ ସାନ ଆଦି ଗୋଡ଼ି ।
ବନରେ ବନରେ ଶୃଙ୍ଗେ ଶୃଙ୍ଗେ ରଙ୍ଗେ ଖୋଜି ଗଲେ ଦୁଃଖ ପଡ଼ି ।
ବନେ ବନେ ପୁଣ ଲୋଡ଼େ । ବୃକ୍ଷେ ବୃକ୍ଷେ କୋଡ଼େ କୋଡ଼େ
ବଲ୍ମୀକର ଉଦେ ହୋଇବା ସ୍ଥାନକୁ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନେ ଯାଇଁ ବୁଡ଼େ ।
ବାଉଦ ଶୀତ ବସନ୍ତ । ବରଷବା ଯାଏ ଗତ ।
ବାହୁଡ଼େ ଶିବଗ ବୃତ ମାସପୂର୍ଣ୍ଣେ କାହିଁ ନ ଦେଖିଣ ସତୀ ।
ବସ୍ତ୍ରପୂର୍ଣ୍ଣ କଲ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ବରଷା କଥିତ ସର୍ବ ।
ବହୁଲେ ଉତ୍ତର ଉତ୍ତର, କହିଲେ ପକ୍ଷୀବର ପ୍ରଭାବ ।
ବୃକ୍ଷଜ ନାମରେ ରମ୍ୟା । ବେଢ଼ ଫୁଲ ଜଳଧାମା ।
ବାମା-ନେତ୍ରସ୍ଥିତ, ଲତା-ମୁଖ-ଜାତ, ଠିକ ମଣ୍ଡପତ ନାମା ।
ବପୁଧାରି ଅଦ କର । ବଲୋକ ବାର୍ତ୍ତା ପତ୍ରର ।
ବଇଦାନସେନା ଏକା ଦେଖି ନାହିଁ କାହିଁ ଅଛି ରୁକ୍ମାଣୀ ।
ବସୁନ୍ଧ୍ରେ ଗ୍ରାମ ନବାକ । ବୋଲେ ପ୍ଲବଗନାୟକ ।
ବଳାହକ ହୋଇ ଦକ୍ଷିଣବୃନ୍ଦେ ସେ ଦୋଷିବେ ତତ୍ତ୍ୱତକ ।
ବଳୁ ଅଙ୍ଗଦ ସମ୍ଭବ । ବଦ୍ୟ ଜରତ ଜାମ୍ବବ ।
ବର୍ଣ୍ଣି ନୀଳ ପବମାନ ଜାତ ମେଳ ସନରସ ଉପୁଜବ ।
ବୋଧକ୍ରେ ଶ୍ରୀରାମ ହସି । ବକାଶେ ଶିଶିର ଅସି ।
ବ୍ୟାଘ୍ର ହାସ୍ୟେ ଜାଡ଼ ମାଡ଼ିବସୁଁ ଲୋକେ ମୋଡ଼ି ହୋଇ ଲସି ଭସି ।
ବାସର ଶିଶୁ ସମରେ । ବଢ଼ି ଅସଇ କ୍ରମରେ ।
ବାଣୀ ଶୁକପୋତ ଭୃତ ପ୍ରକାଶିତ କଉତୁକ ସୁରମ୍ୟରେ ।
ବଗତଶଯ୍ୟା ପ୍ରାତରେ । ଲୁଡ଼ା କରେ ସାଧୁ ନୀରେ ।
ବୃଜନ ଦୋଷ ନାହିଁ ବୋଲି ଅମୃତ ମାଧବ ନାମ ଉଚ୍ଚାରେ ।
ବର୍ତ୍ତୁଳ ଲାଙ୍ଗଲୀଫଳ । ବତଣ୍ଡ ତଣ୍ଡେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।
ବକ୍ଷୋଜ ଏରୂପେ ଧରବା ବସ୍ତୁର ପୂଜିଲେ କଣୋରକୁଳ ।
ବାଲ୍ୟଅବସ୍ଥା ସେବତୀ । ବସନ୍ତି କ ପୁଷ୍ପବତୀ ।
ବଦେହ ଲଗ ଅତ ତରୁଣ ଧାତୁକୀ ଅନୁସରଣ କଣ୍ଟତ ।
ବରଲୁ ସୁମନା ହୃଦେ । ବଣ୍ଟ ମଧଲିଟବ୍ରାତେ ।
ବ୍ୟଥିତ ତେଜ ସମତ୍ରେ ରସେ ମଜ୍ଜି ଅନବରତରେ ମାତେ ।
ବହଲୁ ଦକ୍ଷିଣସ୍ଥରେ । ବାଟେ ଏକ ମହାସୁରେ ।
ବରୋଧୀ କେଣ ଲୁକ ପାଦ ଧରଣ ମାରେ କପୋଣିପହାରେ ।
ବୁଲ ବୁଲ ଶ୍ରମ ପାଇ । ବକେକ ଲେଟିଲେ ସାଇ ।
ବ୍ୟାଳ ସାହସ ଗୁହାମାଳା ସଦୃଶ ପ୍ରବେଶ ତହିଁ ଯେସାଇଁ ।

ବୈକୁଣ୍ଠ ଈଶ୍ବର ପଦ । ବଲୋକନ୍ତ ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ।
ବସିଛ ରମାଏ ଲାବଣ୍ୟଧାମାଏ ନାନାଭୂଷଣେ ସଜ ।
ବାଳ ଅଳକ ଶ୍ରେଣୀମାଳୀ । ବକ୍ରଦୋଳା ଲୁଲୁବଳ୍ଲୀ ।
ବାରବାର ନୀଳମଣି ମରକତଶ୍ରେଣୀକୁ ଦଶଇ ଝଟ ।
ବନ୍ଧୁ ଓଷ୍ଠ ନେତ୍ରାନ୍ତ । ବନଜ ଚରଣ ହସ୍ତ ।
ବଦ୍ରୁମ ମାଣିକ୍ୟ ଅମୂଲ୍ୟ ଛବିରେ ତତ୍ର ହୁଏ ଅନୁରକ୍ତ ।
ବକାଶ ହାସ ଦଶନେ । ବସନ୍ତ ନଖ ପ୍ରସନ୍ନେ ।
ବଜ୍ରମଣି ମୋତିପଙ୍କ୍ତି ଅପସନ-କାଞ୍ଚନେ ଜଡ଼ି ଯତନେ ।
ବୋଲେ କେ କୋହେ ଏ ରମା । ବଧାତା ସୃଜନପ୍ରତିମା ।
ବାଞ୍ଛିତ ତ୍ରିପୁରମୋହେ ତନୟୁ ଏ ଦେଇ କରୁଛ ସୁଷମା ।
ବାନ୍ଧିଅଛ ମନ୍ଦମନ୍ଦ । ବଦନ ସରସୀରୁହ ।
ବଳଳ ଅଙ୍ଗୁଳ ନବୀନ ଚମ୍ପାକଳୀ ଶିରୀଷ କୋମଳଦେହ ।
ବୋଲେ କେ ମନ୍ଦେ ସଙ୍ଗୀତ । ବ୍ୟର୍ଥ କୁହୁଳ ଏ ଧ୍ରୁବ ।
ବସେ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଖଞ୍ଜନ ମକ୍ଷିକା ଚନ୍ଦ୍ରବାକ ଅସମ୍ଭବ ।
ବସ୍ତୁର ବୋଇଲେ ବାଳୀ । ବାନରେ କାହିଁର ମିତ ।
ବୋଇଲେ ଶ୍ରୀରାମଦୂତ ଆମ୍ଭେ ଖୋଜୁଅଛୁଁ ବନେ ମହାସତୀ ।
ବଡ଼ ତୃଷାର୍ତ୍ତ ହୋଇଲୁଁ । ବବରକୁ ଯାଇଁ ଦେଖିଲୁଁ ।
ବସ୍ତିରେ ନୀରେ ଝରଝର ତହିଁରୁ ବାହାରେ ଆମ୍ଭେ ପଶିଲୁଁ ।
ବନାଶ ହେ ତୃଷା କ୍ଷୁଧା । ବାନରେ ବୋଇଲା ମୁଗ୍ଧା ।
ଭୁଜ ନେତ୍ର ଯାଅ ବହୁଶାସ୍ତ୍ରୀରୁ ସ୍ୱୟଂପ୍ରଭା ମୁହିଁ ସିଦ୍ଧା ।
ବଂଶକୁଳପୁରେ ନେଇ । ବନ୍ଦୀ କରୁଛି ବୈଦେହୀ ।
ବୋଲଲୁ ତାହାର ଆଚରଣ କହ, ବନ୍ଧ୍ୟାଗିରିପରେ ସୋହ ।
ବଦୃଶ୍ୟନ୍ତେ ତହିଁ ବଣ । ବହୁଲେ ଶରଣାଗତ ।
ବନ୍ଧୁଁ କୁଶଶଯ୍ୟା ଅଙ୍ଗଦ ସମ୍ପାତି ପାଶ୍ଵକୁ କରଇ ତ୍ରାସ ।
ବନ୍ଦୁଁ ସେ ଅଉମାନଙ୍କୁ । ବାର୍ତ୍ତା କହ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କୁ ।
ବନାଶ ତାହାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଜଟାୟୁ ଲଭେ ପରମଧାମକୁ ।
ବହଗ ପକ୍ଷରେ ତାଙ୍କୁ । ବଧିଲା କେ ଜଟାୟୁକୁ ।
ବ୍ୟବସ୍ଥିତେ ସବୁ କହୁଁ ବୋଲେ ଚେଇନାଥ ହେ ମୋତେ ଯାନକୁ ।
ବାଜ ପକ୍ଷବଳେ ତାର । ବକ୍ରେଶେ ଲୁହିଁ ସେ ନାର ।
ବସାଇ ପୃଷ୍ଠରେ ଲଙ୍କା ଦେଖାଇଲା ସୁମକୁ ଅସି କୁମର ।
ବେନ ଗଲେ ହିମାଳୟେ । ବଶେ ଅଷ୍ଟ ଜନ୍ମମୟେ ।
ବନନ୍ଦ୍ୟେ ଭଞ୍ଜନ ନବ ଉପୁପତ ଶୀତାର୍ତ୍ତେ ସୀତାର୍ଥେ ଲୟେ ।
ବପୁ ଏବେ ଥରଥର । ବାଜେ ପଞ୍ଚଶର ଶର ।
ବଲବନ୍ତୁକୁ ଏତେଦୂର କରଇ କ କୋହକ ଅବଲାର ।

ବେଳ ବେଳ ମେଳ ହୋଇ । ବାଳେ କେ ପାଶ ନ ଥାଇଁ ।
ବଳେ କେ ଦେହ ବଲ୍ଲନେ କ୍ଷତ କଲା ହୃଦୟମଧ୍ୟେ ରେଖଇ ।
ବସ୍ତୁଭଲେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର । ବାତସୁତପଦେ ଏ ଛନ୍ଦ ।
ବୋଲେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ମାସ ଲେଖି କୃଣ ବୈଦେହୀଶୋକରେ ଯାନ୍ତ ।

ପଞ୍ଚତ୍ରିଂଶ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ଚିନ୍ତାଭୈରବ

ଅଶୋକବନରେ ରାବଣ ଓ ସୀତା

ବୁଧେ ଶୁଣିମା ହେଉ ସୁମତି । ବଇଶ୍ରବଣେ ଲଙ୍କଦେବଣି ।
ବହିଲା ସମ୍ଭ୍ରମ ହେଲାଟି ଜାତେଣ ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରବେଶ ଜାନକୀକଟରେ ।
ବଂଶାକ୍ଷ ।

ବସି ସ୍ୱପନ ଦେଖ ଭୀଷଣ । ବାହାରଇ ସେ ଅଶୋକବନ ।
ବହୁତ ବହୁଡ଼ୀ ଆକାର ପଉଡ଼ି ଶୁଭେ ମଣିମା ମଣିମା ସ୍ୱନ ସେ ।
ବଥୀରେ ।

ବୁଲଉଛ ଚକ୍ର ହାତେ ନେଇ । ବଜ୍ର ଶୂଳ ଗଦା ଅସିପଇ ।
ବଣାଂର୍ଦ୍ଧ ଅନଳ ଶୋଭି ଅନ ଅନ ଅନ ନ ଲଫେ ଯା ଦେବଗୋଷ୍ଠ ସେ ।
ବଂଶାକ୍ଷ ।

ବଡ଼ଗୁଳ ଉଠି ଯାଉଁ ବୃକ୍ଷ । ବଡ଼ଗୁରେ ସୀତା କଲେ ପୃଷ୍ଠ ।
ବସୟମାନ ଅତଶୟ ସଂଶୟ ନଷ୍ଟ ହେବ ଭାବ ହେଲା ବୃକ୍ଷ ସେ ।
ବାଟଙ୍କ ।

ବସେ ପାଶେ ହୋଇ ମଧୁବ୍ରତେ । ବାଣୀ ସରସ ଶର କି ଶ୍ରୁତେ ।
ବସଇ ଭାସଇ ବୈଦେହୀ, ନ ବସଇ କର୍ଣ୍ଣ କୃପା ମୋହନଠାରେ ପଡ଼େ ରେ ।
ବଶୀଙ୍ଗି ।

ବଦାନ୍ୟ ସେ ଲୋକେ ହୋଇଥାଇ । ଭୃଙ୍ଗ ତନୁ ଦାନ କି ନ ଦେଇ ।
ବଧୂରେ ତୁ କମ୍ବୁଭୁଷା ଉସନିଧି ମୁଁ ଯେ ତୋହର ସନ୍ନିଧିସ୍ଥାୟୀ ରେ ।
ବଶୀଙ୍ଗି ।

ବକ୍ଷଳର ବନ୍ଧୁକୁ ପଦ୍ମିନୀ । ବଳସଇ ସେ ମଧୁପ ଯେନି ।
ବକ୍ଷକରବଶି ପ୍ରିୟା ତୁ ପଦ୍ମିନୀ ମୁଁ ମଧୁପ ତୃଷା ଉଷଦାନୀ ରେ ।
ବଶୀଙ୍ଗି ।

ବାଉ ପାଶକୁ ତୃଷାର୍ତ୍ତ ଯାଇ । ବସ୍ତୁରତ କରେ ସେ କି ନାହିଁ ।
ବାରଦବାରରେ ଅଶାସ୍ୱୀ ଚାତକ ତୃଷା ନିବାରେ ଭୂଷାର ପିଇ ରେ ।
ବଶୀଙ୍ଗି ।

ବହୁ-ନାୟିକା-ବଲ୍ଲଭ ଶଙ୍କା । ବନ୍ଧୁ ବମୁଖ ପାଣ୍ଡୁ ଭଗିକା ।
ବପୁଲବ୍ଧା ସମ ମୁଷମ ସମସ୍ତେ ହେବେ ହେଲୁ ସ୍ୱାଧୀନଭର୍ତ୍ତୃକା ଲେ ।
ବଙ୍ଗୀ ।

ବଂଶୀ ସମ୍ମୋହକ ତାସ୍ତପଡ । ବଧୂ ବୈରିହଣୀ ତା ପ୍ରିୟବଣ ।
ବଲ୍ଲଭ ନୃନ ମୁଁ ମୁକ୍ତଭ କରୁଛୁ ତୋହୋ ଭୂତ ଭନେ ମୋର ପୀର ଲେ ।
ବଙ୍ଗୀ ।

ବାଣୀ ବାଣ ମୋହୋର ହୋଇଲା । ବ୍ୟଥା ସୀତାଙ୍କୁ ଦେଲା ଜାଣିଲା ।
ବେଦମନ୍ତ୍ର-ମତ ନ ପୁଣ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଶାପ ଦେବ ଏ ଭୟେ ଉଠିଲା ସେ ।
ବଂଶାକ୍ଷ ।

ବୋଇଲା ସେ ଏମାନେ ରମଣି । ବଲ୍ଲଭଙ୍କୁ ନ ପାଇଲେ ଜାଣି ।
ବଖ୍ୟକ ଅବଶ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ ସେନ ଚନ୍ଦ୍ରହାସଶୋଭ ଥାଅ ଜାଣି ଲେ
ବଙ୍ଗୀ ।

ବହୁମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନ ଯୋଗୀଠାବେ । ବନ୍ଧା ହୋଇଥାଇ କରେ ତେବେ ।
ବଲ କରବା କରଣି ତାର କାହିଁ ପଡ଼େ ତସ୍କର କରରେ ଯେବେ ଲେ ।
ବଙ୍ଗୀ ।

ବାହୁଡ଼ିଲା ସେ ସଙ୍କୋଚ ହୋଇ । ବାଟେ ରାକ୍ଷସୀମାନଙ୍କୁ କହି ।
ବଣତ ନୋହୁଲା ସ୍ନେହରେ କହନ୍ତେ ଏବେ ଭୟରେ ଭୟ ଦେଖାଇ ସେ ।
ବାମାଲୁ ।

ବୋଲନ୍ତି ବାହୁଡ଼ିଣ ରଣାଚଣ୍ଡୀ ହେବି ଭୟଙ୍କରରୂପ ଧରି ।
ବାଣ୍ଟ ପଲ ପଲ କର ଏହା ପଲ ଗିରେ ଉପଲ ଦାଢ଼ ଉଚ୍ଚାର ସେ ।
ବାମାଏ ।

ବଣ ନୋହେ ଏ ରାକ୍ଷସୀଗଣେ । ବଡ଼ପଣ ଦେଖାଇଛୁ ଯେତେଯେଁ ।
ବାୟସୀ ହଂସ-ପ୍ରେୟସୀ ଯୋଗ କାହିଁ ବର୍ଣ୍ଣି ଅଶିତ ସିତ ଜ ଲକ୍ଷେ ଗୋ ।
ବାମାଏ ।

ବ୍ୟବହାର ଏହା ଶୁକ ପର । ବଲସନ୍ତା ସୁବର୍ଣ୍ଣପଞ୍ଜରା ।
ବନଭବନ ଭ୍ରବନ ଏକା କରେ ଭଲା ପଢ଼ାଇଛୁ ଜଟାଧାରୀ ଗୋ ।
ବାମାଏ ।

ବୋଲୁ ଅଛୁ ଏକା ଶ୍ରମଭ୍ରମ । ବନ୍ଦୀମୋକ୍ଷଣେ ହେବ କ କ୍ଷମ ।
ବବେକ ପଚର ପକ୍ଷୀ-ବନସ୍ଥଳୀ ବାଇ ପଶୁ ଲୁଚ ଏ ମୁଷମ ଗୋ ।
ବାନବ ।

ବୋଧୁ ଶିଳଟା ତାହାଙ୍କ ଭଙ୍ଗି । ବୋଲେ ସୀତା ସିତାଂଶୁମୁଖୀ ।
ବରୁଣଦଗେ କ ତରୁଣଅରୁଣ ଉଦେ ହୋଇଛୁ ଦେ ଅଛୁ ଦେଖି ଗୋ ।
ବାମାଏ ।

କନକଶିଖ୍ରୁ କି ଶିଖରଶିଖେ କନା ଜଳରେ ପଦ୍ମ ତା ମୁଖେ ।
କଞ୍ଚନ ଅଣାକନରେ କି କୁଙ୍କୁମ ଶୁଣା ପ୍ରବନ୍ଧ କି ମୂର୍ଖମୁଖେ ଗୋ ।
ବାମାଏ ।

ବଳ ପଡ଼ି ବା ଏମାନ ହେବ । ବଇଦେହୀ ତତ୍ତ୍ୱ ନ ଚିହ୍ନିବ ।
ବିନା ଶ୍ରୀରାମରେ କୋଟିଏ କାମରେ ଏତ ପାମରେ କି ସମ୍ଭବ ଗୋ ।
ବାମାଏ ।

ବୋଲି ମଉନ ଜାନକୀ ହେଲେ । ବନ୍ଧବସ୍ତ ଶେଷ ଏହି କାଳେ ।
ବରିଷ୍ଠ ନାରଦ ତୁମ୍ବୁରୁ ଲଙ୍କାରେ ସେବା ବରତବାକୁ ଅସିଲେ ସେ ।
ବେଗରେ ।

ବେଦ ବୀଣା ସ୍ତୁତି ଆରମ୍ଭଣେ । ବୋଲେ ହ୍ୱାସ୍ଥ କେଉଁ ବଡ଼ପଣେ ।
ବୟସ୍ ନ ଜାଣିହୁଅ କଳକଳ ରହ ସକଳେ ମଉନେ କ୍ଷଣେ ହେ ।
ବନ୍ଧୁଧେ ।

ବସେ କି ବୋଲ୍ ବୋଲେ ଦ୍ୱିରତ । ବ୍ୟାସ୍ତ ସ୍ୱକା ଅନ୍ତର୍ଗତେ ଜାତ ।
ବୈଦେହୀ ପାତକ ରସ ରତ୍ନାକର ବରତନକୁ ଅର୍ଚ୍ଚନ ତତ୍ତ୍ୱ ହେ ।
ବନ୍ଧୁଧେ ।

ବ୍ରହ୍ମା ବୋଲେ ତେବେ ସନ୍ନିପାତ । ବନାଶନେ ତେଜ ହୁଏ ସତ ।
ବହିଲ ଲଗୀ ତ ନ ଲୁଚି ଇଙ୍ଗୀତ ଜାଣ ପରା ସଙ୍ଗୀତ ସାହିତ୍ୟ ହେ ।
ବଥାତଃ ।

ବିଧ୍ୱଂସନ ତମସ କ୍ରମଣେ । ବକର୍ତ୍ତନ ଉଦେ ହୋଇ ଅସେ ।
ବଣ୍ଡଭୁଜୀ ଉଲ୍ଲହାର କସ୍ତୁରୀ ସେନେ କୁଙ୍କୁମ ବସ୍ତ୍ରସ୍ତବଣେ ସେ ।
ବରହେ ।

ଲୁଷା ବାହାର ତଡ଼ି କୁଞ୍ଜର । ବ୍ୟକତ କି ତା ଶିର-ସିନ୍ଦୂର ।
ବହେ ରଙ୍ଗାମ୍ବରେ ଛବି ଅଡ଼ମ୍ବରେ ଅମ୍ବରେ କି ଦଗପଉବାର ସେ ।
ବସନ୍ତେ ।

ବାହାରିଲେ ଐନ୍ଦ୍ରୀ ଆନନ୍ଦ । ବାଜେ ଦେବାଳୟେ ଶଙ୍ଖବୃନ୍ଦ ।
ବନ୍ଧିଲେ କୋଡ଼େ ଲୁଚିଲେ ଶର୍ବରୀରେ ନ ମୁହିଁଲେ କଦା ଭସ୍ମ ହୁଦ ସେ ।
ବାସରେ ।

ବାକ୍ଷଣ ଏ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କଲେ । ବଭ୍ରକ୍ଷଣେ ମନ ବଳାଇଲେ ।
ବଗତ କର୍ତ୍ତ୍ରୀ ଗୁପତ ଜଗତରକ୍ଷ୍ମୀର ପାଶ୍ୱକୁ ହେଲେ ସେ ।
ବେଗରେ ।

ଲୁବଗଣ୍ଡ ନବୀ ସ୍ନାନରେ । ବଳାଇଲେ ତତ୍ତ୍ୱ ତତପରେ ।
ବଲମ୍ବ ଗମନ ପ୍ରଲମ୍ବଲୁଲିକା ଅବଲମ୍ବ ଏହି ମନୋହରେ ସେ ।
ବୈଦେହୀ ।

ବଣେଷିତ ଗର୍ବ୍ବଳସୀ ହଂସୀ । ବନଜନୀଦଳେ କ ବଳସି ।
ବାହୁ ଲମ୍ବିତ ଲୁତ ଚକ୍ର ଚୁମ୍ବିତ ମୃଣାଳକୁ ଏହୁ ଲକ୍ଷ ଅମି ସେ ।
ବୈଦେହୀ ।

ବେଣୀ ଅଳପ ତରମେ ତଳେ । ବସି ମୟୂର ପୁଚ୍ଛ କ ସ୍ଥଳେ ।
ବେକ ତୋଳାହିଁ ନ ସହିଁଲା କ ଶୋଭିଲା ହୋଇ ଭୁଙ୍ଗ ଖେଳେ ସେ ।
ବାଇଲେ ।

ବାନ୍ଧି କାଢେ ଇନ୍ଦୁ ନଷ୍ଟଲଙ୍କା । ବଦନରେ ଲଢ଼ି କ ସେ ଶଙ୍କା ।
ବଢ଼ିଲେ କଢ଼ିଲେ ସୋଢ଼ିଲେ ଭାଲୁର୍ଦ୍ଧ ବେଢ଼ି ଚକୋରପନ୍ତି ଅଳକା ସେ ।
ବୈଦେହୀ ।

ବତଳତ ନାସା ଶ୍ୱାସବଳେ । ବସି ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱେ କ ଶୁକ ଚଞ୍ଚଳେ ।
ବିମ୍ବାଧର ଶୁଷ୍କ ଧରଣୁ ଧରସେ ନାହିଁ ଏହୁ ଉପଲକ୍ଷ ମିଳେ ସେ ।
ବୈଦେହୀ ।

ବକ୍ଷୋଜ ତଳେ ରୋମାଳୀ ସାଧୁ । ବଜନସ୍ଥାନ ସ୍ତୁଦ ବଣୁହିଁ ।
ବାହୁଡ଼େ ସରସା ଶରଧାରେ ଭରେ ସଜ୍ଜି ଅବା ରାମ-ପ୍ରେମ-ମଧୁ ସେ ।
ବୈଦେହୀ ।

ବଲକ୍ଷି ଏମାନ ହନୁମାନ । ବସ୍ତୁର ଏ ଅନୁମାନମାନ ।
ବକ୍ଷାମି ଏକ ତରୁତଳେ ତରୁଣୀ ଏଥି ଉତ୍ତରୁ ଅମୃତପାନ ସେ ।
ବାହୁଲେ ।

ବୋଲେ ଦାଶରଥି ସ୍ୱପଧାରୀ । ବନ ଦଣ୍ଡକେ ପୁଣି ବହରେ ।
ବନ୍ଦେ ନାମ ରାମ ଶ୍ରୀରାମ ରାଘବ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରାମଭଦ୍ର କହ ସେ ।
ବଧାଦଃ ।

ବନ୍ଧୁ ପ୍ରାଣର ପୃଥ୍ୱୀକୁମାରୀ । ବସର୍ଜ୍ଜିନ୍ତି କ ଦବା ଶର୍ବରୀ ।
ବତକ୍ଷଣ ସେ ଲକ୍ଷଣରେ ରକ୍ଷଣ ଭ୍ରାତ ଲକ୍ଷ୍ମଣହିଁ ଅନୁସର ହେ ।
ବଧାଦଃ ।

ବାଲା ଗଳାମାଳା ହୋଇଥିଲା । ବଚ୍ଛେଦଣ ହେ ତା ସ୍ପର୍ଶ କଲା ।
ବାରତା ଶ୍ରବଣ ସ୍ୱଦଣ ଦ୍ରବଣ କ୍ରମେ ସୁଗ୍ରୀବ ସଂଯୋଗ ହେଲା ହେ ।
ବଧାଦଃ ।

ବେନ ଚେତନକୁ ପ୍ରାଣ ଜାତ । ବନଚରେ ହୋଇଛୁ ମିଳତ ।
ବୋଲନ୍ତିତ ଜାଣୁ ରମଣୀମଣିକ ବୁଦେ ମଣି ଅଣିଲେ ଏ ସତ ହେ ।
ବଧାଦଃ ।

ବାଳୀ ମୃତ୍ୟୁପିଣ୍ଡ ହୋଇଥିଲା । ବତ ସଂଜୀବନୀମନ୍ତ୍ର ହେଲା ।
ବାହୁଲା ଜାଢ଼ୀ ଶୁକକଣ୍ଠେ ରହିଲା ନାହିଁ କହିବାର ଆରମ୍ଭିଲା ସେ ।
ବୈଦେହୀ ।

CENTRAL LIBRARY

ବାଲୁ କେ ତୁମ୍ଭେ ପାଣକୁ ଅଣ । ବେଗେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ମୋର ପଣ ।
ବଚନ ସଇଳ ସେଚନ ରଚନ ତାପମୋଚନକୁ ହେଲା ଲେଣ ସେ ।

ବଣେଶ ।

ବପୁବନ୍ତ ଦୁର୍ଦ୍ଧର ମର୍କଟ । ବଲୋକଣ ତ୍ରିଅବନ୍ତେ ପ୍ରକଟ ।
ବଷ୍ଟରେ ଲମ୍ପଟ ଏ ନଷ୍ଟେ କପଟ ବଦେ ଅମୂଲ୍ୟ ପଟମୁକୁଟ ଏ ।

ବାନର ।

ବହିଁ ସୁକର ନ କହିଁ ଗିର । ବସ୍ୱଇଲା ସେ ପାବନ ଧୀର ।
ବୋଲେ ସୁରଗମାଅକସ୍କୁମାରଅଙ୍ଗ ବାଦକୁମାର ମୁଁ ସ୍ୱର ଗୋ ।

ବୈଦେହୀ ।

ବସନରେ ରଖିଥିଲା ମୁଦ । ବଶ ପାଶ୍ୱ ଫେଡ଼ି ଦେଲା ମୁଦା ।
ବେଗରେ ଆଦରେ ଶିରେ ଥୋଇ ଦରେ ଲେଖା କଲା ହୃଦରେ ସମ୍ବାଦ ସେ ।

ବୈଦେହୀ ।

ବୋଇଲ ଦେଲା ତହିଁ ହନୁମନ୍ତ । ବନ୍ଧ୍ୟାଚଳ କହିବା ବୃପତ ।
ବରଷ ହରଷ ବବାଦ ସାରସ-ଆନନରେ କରାଇଲା ଜାତ ସେ ।

ବାଦକ ।

ବଦେ କ୍ରୀଡ଼ନ୍ତୁ ଚଣ୍ଡକୁଟାଚଳେ । ବହୁଁ ଗଇରକେ ଚତା ଭାଲେ ।
ବଳନ୍ୟ ଭସ୍ମରେ ସାଣକଟମ୍ବରେ ଲଗାଇଛ ପ୍ରିୟ ବକ୍ଷସ୍ଥଳେ ଗୋ ।

ବୈଦେହୀ ।

ବାସରକରେ ଅବନୀଶୋଭି । ବଣ୍ଟି ଜଗିଥିଲ ମୃଗନାଭି ।
ବଳରେ ମିଥ୍ୟା କି କବଳ ଅର୍ଥରେ ବମ୍ବାଧରେ କ୍ଷତ କଲା ଲୋଭୁ ସେ ।

ବାସ୍ୱ ।

ବଲ୍କଳ ହିଁ କହନ୍ତନ୍ତ୍ର ତାହୁ । ବଘାତକ ପଦ ହେଲା ପହିଁ ।
ବୋଲି ମିଥ୍ୟା ଏ ସେ ଶବଦ ବଦନେ କହିବାକୁ ମୁଁ ସ୍ତବଦ ହୋଇ ଗୋ ।

ବୈଦେହୀ ।

ବଜ୍ର ବନାବେ ମଧୁଣସ୍ନେ । ବଧୁନନ ନ ରଚନ୍ତୁ ସୁମନେ ।
ବଥ କରଇଛ ନବୀନା ଶ୍ରମ ବନା ବନ୍ୟାଶିବ ନାହିଁ ଚତ୍ତ ଅନେ ଗୋ ।

ବୈଦେହୀ ।

ବୋଲେ ନିଃସଂଶୟ ସୀତା ଗିର । ବଣ୍ୟାସୀ ଭୁ ବଡ଼ ପଲ୍ଲକର ।
ବୋଇଲୁ ନାହିଁତ ସେ କଥା କହତ ସାକ୍ଷୀ ରହୁ ତ ବେ ସେ ସ୍ଥାନର ହେ ।

ବାନର ।

ବହେ ଉତ୍ତର ସେ ସଦ୍ୟସନ୍ଧ । ବୋଇଲେ ସେ ନ ବୋଇଲେ ସିଦ୍ଧ ।
ବଲ୍ମ ଏଷ୍ଟତ ଦେଉଛ ବାଷ୍ପତ ଦୀପ ସିନା ସ୍ନେହ ପ୍ରେରମଧ୍ୟ ଗୋ ।

ବୈଦେହୀ ।

ବିଚ୍ଛେଦକୁ ଭୁଜପାଶ କଲ । ବେନି ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ସଭ ।
ବିସ୍ମର ପତ୍ରରେ ପତ୍ରରେ ଯାହାଙ୍କୁ ସ୍ନେହ ଛଡ଼ିଲା ସେ ଜଣା ପଉ ଗୋ ।
ବୈଦେହୀ ।

ବିନଶ୍ୟତି ହେବ ଏବେ କହ । ବିବେକୀରେ କି କହିବ ମୁହିଁ ।
ବିଜେ କର ମୋର ସ୍କନ୍ଧରେ ହରିବ ତାପ ବିହରିବ ରଥ ହୋଇ ଗୋ ।
ବସ୍ଳକେ ।

ବୋଲେ ଜାନକୀ ତୁମ୍ଭେ କି କହ । ବୃକ୍ଷେ ଦେଖିଲା କପିତ କୁହ ।
ବଳାହ୍ଲାଦରେ ବଳପବନ ଅବଳା ଅଣିଲାକୁ ଜଣା ସତ୍ୟ ସ୍ନେହ ହେ ।
ବାଦକ ।

ବାଧ ପଦ୍ମବୀରଥିଲୁ ହେବ । ବେନି ବସସ୍ତ ତଉଷ୍ଟେ ସିବ ।
ବହି ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦୁର୍ବନ୍ଧସାଗର ତରି ବନ୍ଧନ ଗାରଢ ଥିବ ହେ ।
ବାଦକ ।

ବିକାଶର ନାହିଁ ପ୍ରଥିଅଣା । ବେଢ଼ି ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଅନ୍ଧାରନଶା ।
ବଳସାଇଲ ପ୍ରଥପଦ ଅସ୍ତୁଦ ହେବ ଦ୍ୱିଶସ୍ୱଭାବ ସଦୃଶା ହେ ।
ବାଦକ ।

ବଣ ମଧୁପ କାହିଁ ଲଭିବ । ତୁହି ଶିବଗଣି ସମ୍ଭବ ।
ବଣ୍ଡିତକୀ ହୋଇ ପାତଣୀ କେତକୀ ମୁକାଗ୍ରରେ ଲଗ ହେବ ହେ ।
ବାଦକ ।

ବନ୍ଦି ଦୂରତେ ପାବନ କହ । ବେଦ ଶଙ୍ଖାସୁର ସେ ହେରଳ ।
ବକ୍ଷାଳ ପାଇଲା ଲୁକ୍ଷର ସିନ୍ଧୁରେ ମୁଖ ରସ୍ଥର ଧ ତାରେ ସେହିଗୋ ।
ବୈଦେହୀ ।

ବିଧୁରତା ଯେତେ ଦନ ଥିଲା । ବିଷ୍ଠାରେ ପୁଣ ସମ୍ଭବିଲା ।
ବେନି ବେନି ଭାବ ପଦ୍ମାବ ସ୍ୱଭାବ ମୋକ୍ଷ କେଉଅଣେ ନ ପାଇଲା ଗୋ ।
ବୈଦେହୀ ।

ବେନି ଜନଙ୍କ ଚେଷ୍ଟା ଭ୍ରମର । ତୁହି କରୁଛୁ ଏହିବସ୍ତର ।
ବିଧାତା ସଂସାରସାର ପ୍ରଶଂସାଇ ବହୁ ବସିଲା ଏକଣଣିର ଗୋ ।
ବୈଦେହୀ ।

ବସ୍ତ୍ରଭଲା ପୁରୁଷେ କରିବ । ବାମା ଏପରି କାହିଁ ଅଣିବ ।
ବେଶରେ ଶୋଭାରେ ପଦ୍ମରେ ସ୍ନେହରେ ଗୁଣେ ଦ୍ୱିମୂର୍ତ୍ତି କଲା କି ଭାବ ଗୋ ।
ବୈଦେହୀ ।

ବର୍ଷୁ ସ୍ୱନ୍ଦି ବସ୍ତ୍ରେ ଭ୍ରମର । କରନ୍ତ ସେ ଠକ ବଣିକାଇ ।
ବେଶେ ଲୁପ୍ୟ ବେଲ ଜାତଲୁପ ନେଇସୋଠି ପ୍ରଲୁପ କାମଅଛାର ଗୋ ।
ବୈଦେହୀ ।

CENTRAL LIBRARY

ବକଭଡ୍‌ ତବ ଧବ ତତ୍‌ । ବର୍ଣ୍ଣ ପାଲଛ ଅଛ ଦୁଃଖିତ ।
ବ୍ୟକ୍ତ କର ସ୍ଫଟିକ ମରକତ ନେଲା ଅଣକତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୋ ।
ବୈଦେହୀ ।
ବେଣବର୍ଣ୍ଣ ଅମୂଲ୍ୟ ପଦାର୍ଥ । ବ୍ୟାପି ପରସ୍ପରେ ହୃଦପଥ ।
ବର୍ଣ୍ଣି ରତନ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମାଳା ଯତନ ତନମନ ଯେସଣେ ମନୋରଥ ଗୋ ।
ବୈଦେହୀ ।
ବୋଲେ ଜାନକୀ ତା ବାଣୀ ଶୁଣି । ବଖ୍ୟାତ ହୋ ଅଣି ରାମ ଅଣି ।
ବନ୍ଦିଲେ କଣ୍ଠ ବନ୍ଧଷ୍ଟ ରକ୍ଷନାଥ ବନ୍ଦବତ କରବନ୍ତି ପୁଣି ହେ ।
ବାଢଲ ।
ବେଦନାକୁ କି କହିବ ଦେଖ । ବନ୍ଧୁ ଦୀନବନ୍ଧୁ ମୁଁ ମାରକ୍ଷ ।
ବୋଲି ରମଣୀଶିରୋମଣି ତା ଶିରୋମଣି ଦେଇ ଭାଷେ ରଖ ରଖ ହେ ।
ବାଢଲ ।
ବନାଇଲେ ଏ ରତ୍ନ ଶଣ୍ଡରେ । ବଦ୍ୟମାନ ପଦାର୍ଥ ଏ ସୁରେ ।
ବସନସ୍ଥିତ ଭୂଷନସୂତ କଲା ସୁପ୍ରସନ୍ନବଦନୀ ଦେବାରେ ସେ ।
ବନ୍ଧନେ ।
ବୋଲେ ମେଲାଣି ହୋଇଲ ମୁହିଁ । ବ୍ୟଥା ଦେଲ ସୁଧାକରମୁହିଁ ।
ବଦତ କଥା କାଳକାଳ ହୋଇବ କାଳକାଳ ଏକା ଥାଅ ଯାଏଁ ଗୋ ।
ବୈଦେହୀ ।
ବୋଇଲେ ସେ ଜନକକୁମାରୀ । ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଯାରେ ଅନୁସରି ।
ବନ୍ଦୀ ମୁଁ ତାହାରେ ବନ୍ଦୀ ପରକାରେ ବନ୍ଦିଲେ ସେ ପାଇବେ ନିସ୍ତାର ହେ ।
ବାଢଲ ।
ବଧାତାରହିଁ ନାହିଁ ଅସ୍ତ୍ର । ବେଦ ପଢ଼େ ଅନୁସରି ନିତ୍ୟ ।
ବସ୍ତୁ ମାତର କାତର ନୋହିବନ୍ତ କଷ୍ଟ ଅନ୍ତରକୁ ଯାଏଁ ତତ୍‌ ହେ ।
ବାଢଲ ।
ବାତାତ୍ମଜ ସତ୍ୟ ବୋଲି ଯାଇ । ବୀରବର ଉପଇନ୍ଦ୍ର କହି ।
ବାସ୍ତୁରପଦ ଛନ୍ଦ ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱାଦ ମୂର୍ଦ୍ଧବପଦକାରକ ଏହି ହେ ।
ବସ୍ତ୍ରୀଣେ ।

ଦ୍ୱିଚତ୍ୱାରିଂଶ ଛନ୍ଦ

ରସ—କୌଶିକ

ହନୁମାନର ଯୌଦ୍ଧ୍ୟ

ଭୁଞ୍ଜି ଭୁଥ ଯୁଦ୍ଧ ନ ପାଇଲା ଜନ ପ୍ରଦକ୍ଷାରେ ଉଠେ ଜଳ ।
ବର୍ଦ୍ଧନ୍ତେ ଅଳକ କପିଗଣ ରଣ ମଧ୍ୟେ ଅମ୍ଭେ ଥିଲେ ମିଳ ସେ । ବୋଲେ ।
ବୀରମାନେ ସ୍ୱାଜ୍ଞା ନାଶ କଲେ । ବେଢ ଗଡ଼େ ଯାହାନ୍ତି ରଖିଲେ ।

ବାଜୀ ଝଂପଟଙ୍କୁ ଗଜ ଚକଟଙ୍କୁ ସ୍ଥାନ ନୋହି କର୍ବା କର୍ଣ୍ଣ ।
ବୁଝିଲା ନାହିଁତ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରମାନ ଏବେକ ଯେତେକ ହୃତ ସେ । ବୋଲେ ।
ବଂଶଲୋଚନ ଶଙ୍ଖ ପାହୁଲେ । ବକେଇ କଉଚ ବସ୍ତ୍ରାରସ୍ଥଳେ ।
ବନଦେବେ ମୋଦେ ବସାଦେ କଣୀ ନେଲେ ଉଷାଙ୍କୁ ସମରେ ଝାଳେ ।
ବଦନଚନ୍ଦ୍ରେ ମଦନ-ସୁନ୍ଦର ପ୍ରସନ୍ନ ଏସନାମ୍ନେକ ସେ । ବୋଲେ ।
ବକ୍ରମ ଭ୍ରୁ ଲଙ୍କା ଅବ୍ଧ ବେଳେ । ବ୍ରହ୍ମଣର ନଷ୍ଟ କରତଳେ ।
ବଧାନ କରାଇ କରୁଣାନିଧାନ ସୁଷେଣେ ଚଟାଉ ଦେଲେ ।
ବସିଛୁ ଜଗତ ଉପରେ ରାବଣ ହନୁମାନ ଯାଇ ମିଳେ ସେ । ବୀର ।
ବୋଲେ ଉଠ ଉଠ ବଂଶକର । ପ୍ରଭୁ ଅଜ୍ଞା ଯେସନ ଲଗା ଶିର ।
ବୈଦେହୀ ନ ସମର୍ପିଲେ ମୃତ୍ୟୁ ଏଥି ଚଢ଼ିଥା ମାର୍ଗଣ ଏହି ।
ବୋଲେ ରାବଣ ମାର୍ଗଣ ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ଆଗୁଁ ରହେ ଚାଲ ଦେଇରେ । ବାର
ବୋଲି ହେକ ପାରୁ ନାହିଁ ତୁହି । ବେଳେ ବେଳେ ମାଗି ପଠିଅଇ ।
ବାର୍ତ୍ତା ଯା ଲେଖିଛୁ ଅଜ୍ଞାପତ୍ର ନୋହେ ଜଣାଣ ସେ ଦେଇଥିବ ।
ବ୍ରହ୍ମାନପ୍ତା ସୁତ କୁବେର ମୋ ଭ୍ରାତ ପୁତ୍ର ଜଣିଛୁ ବାସବ ରେ । ବାଇ ।
ବନବାସୀ ସେ ତା ଦୂତ ତୁହି । ବାରେ ଶୁଣିମା ପତ ଶୁଣାଇ ।
ବସେ ସମାନେ ଲାଙ୍ଗୁଳ ଚଢ଼ାଙ୍କୁଦେ ପଠନ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବଚନ ।
ବପୁବଲ୍ଲନାମେ ରାମ ବୋଲାଇଙ୍କୁ ରାଜରାଜପଦ ଯେସନ ସେ । ବଳ ।
ବମର୍ଦ୍ଦନେ ଅମ୍ଭେ ଗୁଣଶାଳୀ । ବଶ୍ୱପୂର୍ବେ ଦରନାଶେ ଝଳ ।
ବଦନ୍ତ ବୈପୁରବକର୍ତ୍ତ୍ରୀ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ନରସିଂହ ଦେବେ ଏବେ ।
ବସୁନ୍ଧରା-ଶିଶୁ ସୀତା-ରମ୍ୟପ୍ରେମରସରେ ବଶ ହୃଭାବେ ସେ । ବଦେ ।
ବଡ଼ ଲାଜ ରାବଣାୟପଦେ । ବେନଅର୍ଥ ଯେଣୁ ନ ହସାଦେ ।
ବୋଇଲା ରାବଣ ଜାଣିଲ କଟିଲ ହୋଇଛୁ ପ୍ରକାଶେ ତାହି ।
ବଳୟୀ ରଣେ ମୁଁ ବଳୟ କରୁଛୁ ଅଜ ଥାଉ ସଜ ହୋଇ ତା । ବୋଲେ ।
ବେଗେ ବକ୍ରମୀ ନଭୋମଣ୍ଡଳେ । ବାୟୁପୁତ୍ର ରାମପାଶେ ମିଳେ ।
ବରନ୍ଧ ବଚନମାନଙ୍କୁ କହନ୍ତେ ସୁଗ୍ରୀବ ସୈନ୍ୟ ସଜାଇ ।
ବାଜଣିଆ ବଳ ଲଙ୍କାକୁ ବାହାର ଏକାଳେ ବାଦ୍ୟ ବଜାଇ ସେ । କ୍ୟାପେ ।
ବଳ ସାଜ କ ମେଘକଳାପେ । ବ୍ୟାପ୍ତ ଥିଲେ ଦୁର୍ଗନଗାଗ୍ରପେ ।
ବଇଜୟନ୍ତ ପୀତ ସ୍ୱଚ୍ଛ ବଦ୍ୟୁତ ପଥ ପ୍ରକଟ ସେ ସଙ୍ଗେ ।
ବରହୃଣଗଣ ନୃତ୍ୟକଲା ପ୍ରାପ୍ତେ ଅସନ୍ତ ପଦାନ୍ତ ରଙ୍ଗେ ସେ । ବାଜେ ।
ବନ୍ଧ୍ୟ ପଣ୍ଡି ଶାମୁକ ଝମାଳେ ସେ । ବଦାଉ କ ପଞ୍ଚକର୍ମ ସାଜେ ।
ବାର୍ଦ୍ଧିବ ଏମନ୍ତ ବୁଦ୍ଧି ପ୍ରକଟିତ ଶ୍ୟନ୍ଦନ କୂର୍ମୀ ଭୁରଙ୍ଗେ ।
ବହୁଣ କୂର୍ମୀର ମହାମୀନମାନ ଗତ କଲନ୍ତ କ ରଙ୍ଗେ ସେ । ବାଜୀ ।
ବାରପାଣୀ ସଦୃଶ ବରାଳ । ବାସ ଉଷ୍ଣୀଷ ହୃଣୀର ସାଜ ।
ବାଭକ୍ୟାଲଜାଲ କଚ୍ଛପ ମଣ୍ଡଳ ସାବେଲୀ ଅଡ଼ଣି ବହି ।

ବ୍ୟୂହପତି ହୁଏ କ୍ରମେ ଚକ୍ରାକୃତ ପୁଚ୍ଛର ଶୀର୍ଷମ ଯହିଁ ଏ । ବ୍ୟୂହ ।
ବିଧାନରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କେ କେ କହ । ବିଗ୍ରହର ଯଥା ମହାଗ୍ରହ ।
ବିଭୀଷଣ ଭଣି ଶୁଣ ରଘୁମଣି କାହାକୁ କହିବି ଗୁହ୍ୟ ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଏକେ ଏକେ ଜିଣିପାରନ୍ତି ଅଷ୍ଟଦଶଗଣ୍ଡା ବସୁ ହେ । ବୀର ।
ବିକ୍ରାନ୍ତ ପ୍ରଥମ କୁମର । ବାରିଦକୁ ଜିଣୁ ରଡ ଘୋର ।
ବୋଲାଇ ସେହି ଅତିକାୟ ସେ ସୁରେ ସମରେ ନାଗରେ ନାହିଁ ।
ବିକ୍ରମେ ମହାପାର୍ଶ୍ୱ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ନ ବସନ୍ତି ଭୟ ବହି ସେ । ବୀର ।
ବଡ଼ ଦରଦାଢ଼ା ମହୋଦର । ବାମେ ଟେକି ପାରିବ ମନ୍ଦର ।
ବିଷକୁ ବିଷମ ଶୂଳକମ୍ପ-ଶର ସାଧିବେ ହର ହୋଇଲେ ।
ବଣ୍ଡ ଧୂମ୍ରାକ୍ଷ ଧୂମମୟ କରିବ ସାଗ୍ନିକ ଏକ ବନ୍ଧିଲେ ହେ । ବୀର ।
ବହେ ନିକୁମ୍ଭନାମ ସେ ବୀର । ବସୁନ୍ଧରେ ନିଶ୍ଚ ଦାରଧର ।
ବାଞ୍ଛି କାଳଦଣ୍ଡ ଯମଦଣ୍ଡ ଦଣ୍ଡୀ ଯମ ଉପଯମ ଭାବ ।
ବକ୍ର ଦଂଷ୍ଟ୍ର ଦନ୍ତୁରଗତକୁ ଏକା ଲକ୍ଷ ହୋଇଅଛି ଯବ ହେ । ବୀର ।
ବ୍ୟକ୍ତ ମହାଶ୍ରବଣ ନାମର । ବାଞ୍ଛେ ମହିମ ବର୍ଦ୍ଧ ଉପର ।
ବୋଲିଁ ବୈଦ୍ୟୁତ ଅନଳ ଗହନରେ ନୀଳତଣୀ ବେଢ଼ ଦେଲେ ।
ବାଣାସନ ଗୁଣ ଧନୁ ଟଳନ୍ତ ଦେଇ ରଣକୁ ଧାଇଲେ ସେ । ବୃକ୍ଷେ ।
ବସିଥିଲେ ତହିଁ କପିମୁଖ୍ୟେ । ବେଗେ ଉପାଡ଼ି ଧାଇଁ ତା ବକ୍ଷେ ।
ବେନସୈନ୍ୟ ଭେଟ ଅଟଇ ସାମାନ କଣ୍ଟକଦ୍ରାବେ ଅଗମ୍ୟ ।
ବହିରେ କେଶରୀ ସିଂହ ବେନି ବନେ ବହନ୍ତି ଏତର୍କେ ଶମ କେ । ବନେ ।
ବଲ୍ଲକିତ ଗବୟ ଗମନେ । ବନେ ଶାର୍ଦ୍ଦୂଳ କ୍ରୀଡ଼ାକୁ ସେନେ ।
ବନକେ ଡାଳିମ୍ବ କାମ୍ବ ପନସ ତନେନହିଁ ମନୋରମ ।
ବନକରେ ମେଘନାଦ ଶୁକ କଙ୍କ ମଣ୍ଡଳୀ ଯେ ହୁଏ ରମ୍ୟ କେ । ବନେ ।
ବପଢ଼ନ ଶାଖା ଅବଲମ୍ବନେ । ବନେ ଜନ୍ତୁ ଅତି ଯାତ ସନେ ।
ବାଇଦେ ବାପଢ଼ ମେଳ ହେଲା ପ୍ରାୟେ ଭକ୍ଷ ରାକ୍ଷସଙ୍କ ବୃନ୍ଦ ।
ବରଷେ କେ ତହିଁ ଉପଳ କେ କରେ ଆୟୁଧ ଲୁଚଣେ ବେଦ ସେ । ବେନ ।
ବଳାଗନ୍ତି ତହିଁ ଘୋରଧ୍ୱନ । କଳହକୁ ଜଳଧାର ଦାନ ।
ବଣେସ ତଞ୍ଚଳା ଗଢ କେ ସେନନ୍ତ ଅଚଳାଲିଙ୍ଗନ କେତେ ।
ବହିବାକୁ ତହିଁ କଲାଲ ସରିତ ପ୍ରକଟ କବନ୍ଧ ନୃତ୍ୟେ ସେ । ବାରେ ।
ବିଲୋକନକୁ ଆନ ନ କରେ । ବଦ୍ୟ ଢରଣି ସ୍ତୁକ୍ତ ବାସରେ ।
ବାଦ୍ୟ ଅଶ୍ୱସେନା ଯୂଥପତି ସଙ୍ଗେ ଗଜପୁଞ୍ଜ ଏକ ଏକ ।
ବାହିନୀମାନେ ଜଗଜ୍ଜେଠିମାନଙ୍କେ ଏ ବଥ ରଣରଙ୍ଗ ସେ । ବଳୀ ।
ବ୍ୟାପ୍ତ ବ୍ୟାପ୍ତ କି କରନ୍ତି କଢ଼ । ବୃଷ ବୃଷ କି ବିରୋଧୀ ମିଢ଼ ।
ବିଭୀଷଣ ନିଶୁମ୍ଭଜ ଭବସ୍ଥିତ ମହୋଦର କଲେ ଦ୍ୱନ୍ଦ ।
ବାଳି-ତନୟ ଅତିକାୟ ମାରୁତ ମହାପାର୍ଶ୍ୱରେ ବାଦ ସେ । ବୃନ୍ଦ ।

ବଳିସୁତ ଯୂଥକପି ସୁଷେଣ । ବଜ୍ରଦଂଷ୍ଟ୍ର ନଳ ରଣମାଝେ ।
ବେଢ଼ି ଶକ୍ରପରପନ୍ତି ଅବ ଅଷ୍ଟରଥୀ ଦଶବଦନ ସମ ।
ବସାଙ୍କେ ତାହାମଧ୍ୟରେ ଦାଶରଥି ଶୋଭା ରଚିଣାକୁ ରମ୍ୟ ସେ । ବେଳେ ।
ବଦ୍ଧ୍ୟାନ ଯୁଦ୍ଧ ନ ଛାଡ଼ିଲେ । ବନ୍ଧୁଥିଙ୍କ ହୃଦ ସବୁକାଳେ ।
ବପନ୍ତ ଉଛୁଡ଼ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶ୍ରବଣେ ଝାମ୍ପି କାଳୀ-ସଭା ଲଭି ।
ବସ୍ତ୍ରମାଳୀ ଭୋଗିବର-କ୍ଷୋଣୀ ପୁଣ କଣ୍ଠଜରେ ଯେଣୁ ଶୋଭୁ ସେ । ବଳି ।
ବେଗେ ମସ୍ତକଙ୍କପଣ୍ଡ ସନ । ବସପ୍ରଚଣ୍ଡ ଝାଡ଼ିଲେ ଶୋଣ ।
ବାରେ ବାରେ କଲା ସେତେକ ପ୍ରୟୋଗ ନ ବାଜି ଛେଦିଲେ ଗାଣ୍ଡେ ।
ବାରଣୀ ଜାଣଇ ଯଣ୍ଡ ବୋଲି ଶୁଣି ହୋଇଲା ଦାହାର ତତ୍ତ୍ୱ ସେ । ସାର ।
ବ୍ୟାକୁଳରେ ଛାଡ଼ି ରଡ଼ି ଘୋର । ବ୍ରଣ ପୂରିଲା ଯହିଁ ଶରୀର ।
ବସ୍ତାର ପଞ୍ଚତ୍ୱ ଏହିକ୍ଷଣି ହେବ ପଞ୍ଚମନେ ଏହା ଚନ୍ତ୍ର ।
ବାମେ ଥାଇ ବାମ ହୋଇ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ପ୍ରହାରେ ଅମୋଘଶକ୍ତି ସେ । ବେଗେ ।
ବସୋଇଲା ଯେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଅଙ୍ଗେ । ବଜ୍ରାନ ସେ ଯଥା କୁଭିଁ ନାଗେ ।
ବଂଶାକ୍ଷ ଦେଖି ସୁଖୀ ରଥୁଁ ଓହ୍ଲାଇ ଦୋଳୁ ନ ତଳ ଲଦାଏ ।
ବାସୁକୀ ବନା ଧରଣୀଧରଣକୁ କ୍ଷମ କ ମଣ୍ଡଳଦାଏ ସେ । ବଧା ।
ବହିଁ ମାରୁତ ହୋଇ ସକ୍ରୋଧା । ବାହୁଡ଼ିଲା ଛାଡ଼ି ଦଶମୂର୍ଦ୍ଧା ।
ବନସ୍ଥଳେ ଲଯ୍ୟ ପବନତନୟ ଟେକି ସେନଗଲା ବହି ।
ବାଦ ଉଡ଼ାଇ କ ଶିବିରେ ଏକ କୁଟିଲୁ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟ ବହି ସେ । ବାଛି ।
ବାମଦେବାସ୍ତ୍ରକୁ ଶକ୍ତ ଅଛୁ ସେ । ବଳ ଏଡ଼େ ତା କପି ନେଉଁଛୁ ସେ ।
ବାଳଅନୁଜ ବିଭୀଷଣ ସୁଷେଣ ଜାମ୍ବବ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଭୁଲେ ।
ବାଟେ ଯାଉଁ ସେ ସୁବଳଙ୍କୁ ବେଦନା ପାଇଁ ପ୍ରଣକାମ କଲେ ସେ । ସାର ।
ବୋଧି କପିଶ୍ରକ କଲେ ଧୀର ସେ । ବ୍ୟାପେ କୋପ ରସ୍ନାଥ୍‌କର ସେ ।
ବରଷିବ ନାହିଁ ତେତେ ମାର ସନ ଶର ପ୍ରହାରଲେ ଯେତେ ।
ବଦଣବଣକୁ ଲୁଟିଛି ଝଟିତ ଯୋଦ୍ଧାଙ୍କ ନାହିଁ ତେମନ୍ତେ ସେ । ବୈର ।
ବଳଯାକ କାଣ୍ଡପୂର୍ଣ୍ଣ କର ସେ । ବଢ଼ାଇଲେ ସେ ପ୍ରବିଁଛୁପଢ ସେ ।
ବରକ୍ତେ ରକ୍ତେ ଜରଜର କବଚ ଉଦ୍ଧବତନ ସ୍ଫୁରତ ।
ବଦ୍ରାବଣ କଉଣପଗଣ ହେଲେ ତରମେ ଜନତ ପାତ ସେ । ବାମ ।
ବଚ୍ଛେଦନ କଲେ ଧ୍ୱଜସ୍ତୋମ ସେ । ବେପଥୁତ ଗାତ୍ରେରେ ଜନମ ସେ ।
ବଢ଼ିଲାନଦୀ ଭେଳକରେ ମେଳକ ହୋଇଣ କସ୍ତ୍ରେକ ଯଥା ।
ବୃଷ୍ଟିକ କର୍କଟ ଭ୍ରମି ଯାଉଁଥାଇ ରଥେ ଲଙ୍କପତ ତଥା ସେ । ବଳ ।
ବୃହ ବସିଥିଲା ଲକ୍ଷ ତର୍କ ସେ । ବାସବାରଅଦ ରଥୀଯାକ ସେ ।
ବାନରେ ଲୟ ବ ବୃତପ୍ରାୟ ହୋଇ ଶାଖାପସ୍ତର ପଡ଼ନେ ।
ବଳାଇ ଦ୍ୱାର ବାହୁଡ଼େ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ବଳେ ସୁବେଳରେ ସନେ ସେ । ସାର ।
ବର ଲକ୍ଷ୍ମଣ ନମେ ପସୁର ସେ । ବଡ଼ ଅଣଙ୍କା ମାନସୁ ଦୂର ସେ ।

ବୋଲନ୍ତି ଶ୍ରୀରାମ ଅଟନ୍ତି ଉତ୍ତମ ଲୁଙ୍ଗ ଲୁମୁତଳେ ସେ ଦୂର ।
ବଜ୍ରାସଣ ତୋଡେ ଯେ ଶକ୍ତି ମାଇଲା ଲକ୍ଷ୍ମଣେ ଯେ ଶକ୍ତି ବହୁ ହେ । ବୀର ।
ବଷ୍ଟାଇଲୁ ଭୁ ଖଗଦ୍ଧକାର ହେ । ବାଳ ଅନୁଜ ମୋହ ମୋହର ହେ ।
ବୋଇଲେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶୁଣି ତା ଚଳ୍ଳକ୍ଷଣ ପାର୍ଶ୍ୱଂ ପ୍ରହାର ଅଙ୍କାରେ ।
ବାଣାସନ ଛୁର୍ଦ୍ଦ ନମ୍ରମ କଲୁଛ ତାହା-ସମର ମୋ ଭୁଲେ ସେ । ବୀର ।
ବୋଲୁ କୋପେ କମ୍ପେ କଳେବର ସେ । ବଳେ ଯାଉଁ ଶିଖରଶିଖର ସେ ।
ବରସେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଓଲ୍କାଇ ଖଡ୍ଗ କର ଦସି ରବଣ ଲୁଞ୍ଚିଲା ।
ବଜ୍ରତକାଳବୃନ୍ଦେ ଅବୁ ଅଦ୍ଭୁତ ଏ ଗୋଳପୁଞ୍ଜ ଦେଖିଲା ଏ । ବଧୁ ।
ବେନବ୍ରତ ସମଧର୍ମୀ ଯୋଧୀ ଏ । ବଳବନ୍ତେ ଏକେ ଏକେ ପିଦ୍ଧି ଏ ।
ବୋଲେ କେ ଥିଲ ବୈପୁର-ହରଣେ ବୋଲେ କେ ତାରକାହବେ ।
ବୋଲେ କେ ଥିଲ ତଣ୍ଡୀପୁଟେ ନୋହୁଛ ଏ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱନୋହବ କେବେ ହେ । ବୀର
ବୃଷଧ୍ୱଜ-ବନ୍ଧୁ-ଦୁର୍ଗାଙ୍କର ହେ । ଦଣ୍ଡବାଲୁ କାହିଁଛ ସହର ହେ ।
ବୃଷଭ ଖଗେନ୍ଦ୍ର ସିଂହ ଐରାବତେ କପିଙ୍କ ପ୍ରାକର୍ମ ନାହିଁ ।
ବୋଲୁଁ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତ ବୋଇଲା ଦଣ୍ଡେକ ନ ସହୁଲ କାହିଁପାଇଁ ମୁଁ । ବଧୁ ।
ବୀର ସାନୁଜଙ୍କୁ ଶକ୍ତି ସଜ ମୁଁ । ବଡ଼ ଯତ୍ନେ ଅଣନ୍ତି ବାଜ ମୁଁ ।
ବାର୍ତ୍ତ୍ୱବନ୍ତେ ଅସି ଏ ସମସ୍ତେ ଲୁଷି ଶକ୍ତି ଚର୍ମେ ନ ଫୁଟିଲା ।
ବାଜବାଟେବଗରେ ଚେଙ୍କରେ ମାଶ୍ଚକ କ୍ଷଣେ ମୋହ ହୋଇଥିଲା ସେ । ବୀର ।
ବାଟେ ଚେତନା ହୋଇଲା ତାର ସେ । ବଦ ପତଙ୍ଗ କଲା ଅପାର ସେ ।
ବଇଶ୍ରବଣ ପୁତ୍ରମୁଖ ଲୁହାନ୍ତେ ବୋଇଲା କୃପାଣ କଶି ।
ବର୍ତ୍ତିବେ ନାହିଁ ଏଥର ରଣେଏକ ସଙ୍ଗ ଶେଷହେଉ ନଶୀ ହେ । ବନ୍ଦେ ।
ବୀରବର ଏ ଉଷକ୍ଷମୂତ୍ନେ ହେ । ବସ୍ତ୍ରାଜଣପଦ ତତ୍ତ୍ୱ ମୋହେ ହେ ।

୪୯ଶ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ପଞ୍ଚମବରାଡ଼ୀ

ଯୋଦ୍ଧାବକତରଳଙ୍ଗାବାଣୀରେ—ସମସବଣ ଯୁଦ୍ଧ

(The fight has been compared with game of dice; hence double meaning of many words will be met with. For ଦତ୍ତସର **and** ଦ୍ୟୁସକ୍ଷର **trick, see introduction.)**

ବଳାଷ ଅଙ୍କରେ ସେହୁ ତଣ୍ଡୁରପାଇରେ ଶୋହ କଣ୍ଟସାଙ୍କ ସାରରେ ମାରଣ ।
ବଡ଼ପାତ ଯୋଜ ପୁନ ଦଶପମୁଖରେ ଦାନ କାଠିପତନହିଁ ଅନୁକ୍ଷଣ ସେ ।
ବଣାରବ । କେତେ ଲୋକେ ମାର ମାର ସ୍ୱନେ ।
ବଳ ନାହିଁ ବଡ଼ ରଙ୍ଗେ ଖେଳ ସବଙ୍ଗ ଅବଙ୍ଗେ ଦତ୍ତ ଦ୍ୟୁତାକ୍ଷରେ ଅତ ସନେ ସେ ।
ବଦ୍ୟ ସିନ୍ଧୁ ପରଂପରା ଲବଣ ଯେ ଇକ୍ଷୁ ସୁରା ଘୃତ ଦଧି ଦୁଗ୍ଧ ପସ୍ୱ ଖାତ ।

ବଳନ୍ତି ବଦ୍ଧରେ ଭବେ ଅଧିକ ରତ୍ନସମୁଦ୍ରେ ତହିଁ ଏଥିମଧ୍ୟେ ଦ୍ୱୀପ ସ୍ଥିତ ଯେ ।
ବଣାରଦ । ବଦତ ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ତଥା ।
ବଲକ୍ଷିତ ମାର୍ଗ ଉପରେ ନବଢ଼ ହୋଇଁ ତମିରେ ତରଣି ଲୁଚିବା ନୋହେ ବୃଥା ଯେ ।
ବେଷ୍ଟନେ ଯୋଡ଼ିଲେ ଯୁଥପତି ସେନା ଦଶରଥସୁତ ସନାସନଶୋଭା ସରେ ।
ବରସି ଘନ ପ୍ରସ୍ତର ଧରଣୀ କଲେ ପ୍ରସ୍ତାର ବଳ୍ପ, ଶରପାତ କରାନ୍ତରେ ଯେ ।
ବଂଶବାହା । ବହୁ ସୁମ୍ଭୀକୃତଙ୍କୁ ଶରୀରେ ।
ବସ୍ଥାନପକ୍ଷ ହୋଇଲା ଅଚଳପଦବୀ ନେଲା ଲଙ୍କା ଜାତ ସଦ୍ଭର ତୂର୍ଣ୍ଣରେ ଯେ ।
ବସ୍ତ୍ରୟଣ ଯେ ପ୍ରବେଶ କର୍ମ କରିବାରେ ଶେଷ ଇଷ୍ଟକାମେ ସେ ମାନ୍ତ୍ରିକ ଦ୍ୱିଜ ।
ବନୌକାବର ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶାଖାଭୁଜ ଯୋଗେ ଭୃଣଙ୍କୁଡରସେ ସାପ୍ତଅର୍ଗ୍ଯି ଦେଲ ଯେ ।
ବସ୍ତାକତ । ବାଣଶସ୍ତ୍ରସନ ସ୍ତୁବ ଶତ ।
ବଗହ୍ୱମଣ୍ଡଳ କୁଣ୍ଡ ସ୍ୟନ୍ଦନ ସମିଧକୁଣ୍ଡ ଦଶାନନ ପଣ୍ଡୁଦଶା ପାଞ୍ଚ ଯେ ।
ବସ୍ତ୍ରୟଣ ଦୂରଦର୍ଶୀ ଅଦ୍ଭୁତ ଖଗ ଗରସି ସଙ୍ଖାବେ ପଳ ଖଣ୍ଡନ ଯହିଁ ।
ବରେବଢ କଉଶିକ ମର୍ଦ୍ଦିତ ପକ୍ଷୀ ଅନେକ ମହା ଅଭୁତ ବଂଶବାହୁ ଯେ ।
ବସ୍ଥିରଲା । ବଣଖନକ ଘନ ସମୂହେ ।
ବକ୍ଷୀବେନ ପୁଣ ତାଡ଼ି ଏବେ ମହାତରୁ ଲୋଡ଼ ଦାବ ଭାଙ୍ଗିବ ମୁଁ କଳ୍ପିଶିଲେ ଯେ ।
ବକ୍ରୁଦଶ କଥା କସ ଦଶପାଳେ କ ପ୍ରକାଶ ଏକବେଶ ଅଷ୍ଟଡ ସୁନାଶିର ।
ବ୍ରହ୍ମାସ୍ତ୍ର କୃଶାନୁଭବ କାଳବଳ୍ପିତ ପ୍ରଭବ ଶବଦେ ଶର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଯୋର ଯେ ।
ବାରୁଣୀରେ । ବଶ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣନତ ପୁଣ୍ୟଜନ ।
ବରଇଣ ପିତାମହ ପୁତ୍ରୁସତ ନାଗକ୍ୟୁହମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଧାନ ହୋଇଁ ଧନ୍ୟ ସେ ।
ବୁଲଇଁ ଏହୁ ସମସ୍ତ ଏକସଙ୍ଗ ଯେନ କାସ୍ତ୍ର ବଢ଼ାଇଁ ବନ୍ୟାଶଷଡଶିଖେ ।
ବଭି କଳକଳ୍ପପରରେ ବୋଲେ ବସ୍ତ୍ରୟଣେ ମାରେଁ ଶିଶୁଲକ୍ଷ୍ମଣ ନ ରହୁ ମୁକ୍ତେରେ ।
ବସ୍ତ୍ରକ ସେ । ବେଢ଼ାରେ ଦାସର ହେଲେ ଅଗ ।
ବଳେ କର୍ଣ୍ଣ ନାସିକାର କାକୋଦର ପରକାର ଶରପୂର୍ଣ୍ଣ କଲେ ବେଗ ବେଗ ଯେ ।
ବୈଶ୍ରବେୟ ହୋଇଲା ସାଙ୍ଗ ଅଗପକ୍ଷେ ଗତାଗତ ଶକ୍ତି କ୍ଷୋଭସ୍ୱଲେ ଅସେ ଯୋଡ଼ି ।
ବନପୋଡ଼ି ହୁତାଶନେ ବନାଶନେ ଯଥା ଜନେ ବୃକ୍ଷ ତଥା ସୁଗ୍ରୀବାଦ ପିଟ୍ଟି ଯେ ।
ବାଉବାହ । ଶରେ ରାମ ଜଳ ବରଷନ୍ତ୍ର ।
ବନ୍ଧିଲେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଯେବେ ବାକୁଉବଦେ ଖଦ୍ୟୋତେ ଝଲକାନ୍ଥାନ ସେ ସେହିମତ ଯେ ।
ବେଳୁଁ ବେଳୁଁ ପ୍ରଭାକର ଶକ୍ତିକ ପକ୍ଷେନକର ନିଦ୍ରପ୍ରାୟେ ମୁଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷି ।
ବଦମୁଖଦ୍ୱାରେ ତହିଁ ତଉମେ ବଦନ ଥୋଇଁ ନବାଜ-ଶରରେ ହେଲେ ଲକ୍ଷି ସେ ।
ବଦେତନ । ବଳୀ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ହେଲେ ପତନ ।
ବକ୍ତ୍ରେ ଶିର ଭେଦମତେ ବାସବ ପୃଥ୍ୱୀବହୁତେ ଫୁଟି ପାତାଳକୁ ଦେଲା ମୁନ ସେ ।
ବେନବଳ ଲୋକାଲୋକ ଭୁଜ ପାଶେ ନିର୍ମଳକ ପାଶେ ହୋଇଁ ଅନ୍ଧକାର ପୁଞ୍ଜ ।
ବବେକ ଦଶକନ୍ଧର ଅନନ୍ତଙ୍କୁ ଅନ୍ତରର କାଇ ଅତ୍ୟନ୍ତ କଇବ ତୃପ୍ତ ଯେ ।
ବାହୁଡ଼ାଇ । ବମାନଙ୍କୁ ଗ୍ରସକ ସଙ୍ଗେ ।

ବିକ୍ରମିଲେ ଅବସ୍ଥରେ ଜୀବରାବେ ଚରଣରେ ରହେ ଦେଖି ଗଡ଼ଦ୍ୱାରସ୍ଥଳେ ଯେ ।
ବିକଳ ସକଳ ରୂପେ ମିଳିଲେ ଭୂତ ସମୀପେ ଛିଣ୍ଡ ଉତ୍ତାନେ ଯେମନ୍ତ ଦଣ୍ଡ ।
ବିଲୋକି ଶକ୍ତି ଉପାଟ ବୋଲ୍ଲେ ଶୂଳେ ଉପିରନ୍ତି ସମସ୍ତ ଚଳେ ଅବନୀଖଣ୍ଡ ଯେ ।
ବସୁଧରେ । ବାମକରେ ଧରି ଉପାଟିଲେ ।
ବାରଣ ସନାଳକଣ୍ଠପରି ସେ କରି ବଳିଷ୍ଠ ମାରୁତି ଅଙ୍ଗଦ ମାଡ଼ିଥିଲେ ଯେ ।
ବୁଦ୍‌ବୁଦ ଜମ୍ବାଳେ ଜାତ ଷଟ୍‌ପଦ ଜାତ ଯେମନ୍ତ ପଦ୍ମାକରଟିବ ସେ ସୁନ୍ଦର ।
ବନଜ ବଦନ ନୀଳଉତ୍ପଳ ନେତ୍ର ଶୈବାଳ ବାଳ କୋକନଦ ପଦ-କର ଯେ ।
ନାଳ ବାହୁ । ବନାଚଳିତ କୁମୁଦହାସ ।
ବିଜାଣ ଲେଖହିଁ ନାହିଁ ଦନୁଭାବ ଭଳ ତହିଁ ପ୍ରକଟ ସହିଁ ସୁବୁଦ୍ଧିବଣ ଯେ ।
ବକ୍ଷସ୍ଥଳେ ଦେଖି ଗର୍ବ ରଥାଙ୍ଗ ଲକ୍ଷ ଭୂଷିତ ରଥାଙ୍ଗରଜନୀ ହୋଇଥିଲା ।
ବ୍ୟାଧ କ୍ରବ୍ୟାଦ ଜୀବନହରଣେ କେହି ଚେତନ ରହିଛୁ ଏହି ବଚନ ହେଲା ସେ ।
ବନଚାରି । ବିକଳି ଅଧିକ ହୋଇ ବେଗ ।
ବିଭୂଷ ଅନଙ୍ଗଜିତ ନାମାର୍ଦ୍ଧରେ କଲେ ରବ ବଡ଼ ମୁଁ ନାଶ ନୋହିଲି ଆଗ ସେ ।
ବସାଇଁ ଜାନୁଜଘନ ମର୍କଟଗଣଙ୍କୁ ଦୃଷ୍ଟି ଗଣ୍ଡଗଳ କି ଷଣି ପଡ଼ି ।
ବହିତ ନେତ୍ର ଗହ୍ୱରୁ ନିର୍ଝରନୀର କି ଝରୁ ବୁଦ୍ଧ-ପ୍ରସାଦେ ଗଲା କଡ଼ି ସେ ।
ବାଣୀ ନ୍ୟାସଁ ବୈଦ୍ୟଚନ୍ଦ୍ର ସୁଷେଣ ଚରିତ ।
ବିନାଶ ନୋହିବା ପଦ ବିଜାଣି ବୁଦ୍ଧିକୁମୁଦ ଚନ୍ଦ୍ରଚକୋର ସୁବବାସ୍ତିତ ସେ ।
ବୋଲ୍ଲି ଅଣ ଅଉଷଧି ଗନ୍ଧମାଦନେ ପଶିବି ଉତ୍ତରଭାଗେ ସେ ସେନା ତାଙ୍କ ।
ବୃନ୍ଦାକେଳିନରେ ଅଛୁ କଣ ଥାଇଁ ଜଣେ ବାଛି ଅଣ ଭଣ ଦୂରଲେଖି ଶଙ୍କି ଯେ ।
ବୋଲନ୍ତି ସେ । ବିଲୁଣ୍ଠିବଣୀ ଜଣିବା ଗ୍ରୀତ ।
ବୋଇଲା ସେ ସଦାଗତିତନୟ ତ ସଦାଗତି ଶୁଣି ଓଲଗି ଗମି ମାରୁତି ଯେ ।
ବାର୍ତ୍ତାପାଇ ଲଙ୍କାପାଳ କାଳନେମିଙ୍କ ତହିଁ ମଣାଇଣ ସକଳ ପ୍ରେଷଣ ।
ବେଗେ ଗନ୍ଧନଦୀକୂଳେ ନର୍ମିଣି ଶମ୍ଭୁଦେଉଳେ ତପୀରୂପେ ବସିଛୁ ଅପଣ ସେ ।
ବଡ଼ାସ କି । ବହିଲି ଯାଇଁ ପବନସୁତ ।
ବିପ୍ର ପିବାକାର୍ଯ୍ୟେ ହେବ ଏସରେ ନ ମଜ୍ଜି ଶିବ ନ ଦେଖି ଗଲେ ଏଗିରଲୃତ ସେ ।
ବଶୋଭିଁ ଏକଥା ଶ୍ରୋତ ହେଉଁ ସରସି ରସିତ ନକ୍ରରୂପା ଧରିତ୍ରୁ ପତ୍ରି ।
ବୁଡ଼ି ପସ୍ତରେ ତପଲେ ଚକ୍ରଚକ୍ରେ ପକାଇ କୂଳେ ଭୂତଗଣଙ୍କ ପୁରତବର ସେ ।
ବୋଇଲା ସେ । ବୃନ୍ଦାଙ୍କୁ ଏ ମୋଦେହ ତଗଭିଁ ।
ବିସ୍ମର ପରିଷ୍କରଣ ଦୁମ୍ଭେ ହେଲ ମୋ ତାରକ ମାର ଗ୍ରହଣସେବକ ଏହୁ ସେ ।
ବଧୀରେ ତା ବଧଶାଳୀ ବସ୍ତ୍ର-କେଳିଗୋଷ୍ଠେ ମିଳ ଭାବ ବୃନ୍ଦପଦ ବପିନରେ ।
ବିଶଲ୍ୟ ଖୋଜି ସେ ଶଲ୍ୟ-ପଶ୍ଚିମଭାଗରେ ଶଲ୍ୟ ଶର ମାର ଭଲ ସାବର୍ଣ୍ଣିରେ ସେ ।
ବନ୍ଧ୍ୟାଧରେ । ବୁଝେ ଏ ଲକ୍ଷଣା ଏଣୁ କହ ।
ବଧାରେ ସେ ବାନୁମାନ ଶତ୍ରୁସାଜନ ଉଗନ ମୁଷ୍ଟିପ୍ରହାରେ ତାହାଙ୍କୁ ମାଇ ସେ ।
ବାସୁକି ଶିରସେ ଯଥା ଧରିଛୁ ଧରଣୀ ତଥା ଗିରି ସେ ବହି ଆକାଶେ ଅସେ ।

ବସ୍ତୁରଥ ସୁଧା ହର ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଅସିଲାପରି ଦ୍ରୁତେ ଶ୍ରବଣ ଗ୍ରହଣ ଯେପରେ ଯେ ।
ବଳବନ୍ତ । ବଳ ଦଶସହସ୍ର ସଂଖ୍ୟାରେ ।
ବହ୍ନାସ୍ତ୍ରରେ ବେଢ଼ିଲେ ରବକ ପାଦେ ପୋଡ଼ିଲେ କାଳକେତୁଗଣ ପରକାରେ ସେ ।
ବପ୍ର ତର୍ପଣ ମାରଣ କରାଇ, ଯା'ଙ୍କ ଧାରଣ ପଦ ପ୍ରସ୍ତରଣ ପ୍ରକାଶିଲା ।
ବଶେଷ ଦୋଷ ଦେବତା ପିତାମହ ଏ ମମତା ମୋ ସୃଷ୍ଟିରେ ଏବେ ଦେଖା ନ ଥିଲା ଯେ ।
ବମର୍ଦ୍ଦନ । ବପୁ ଉପରୁ ତଳକୁ ଆସି ।
ବ୍ୟୋମକେଶ ଅକାଶର ମଣ୍ଡନ ପୁଷ୍ପକର ଖସିପଡ଼ିଲାର ପରି ଦଶି ସେ ।
ବର୍ଣ୍ଣିନା ଭାକୁ ହୋଇଣ ପ୍ରଭାରେ ଦକ୍ଷିଣାୟନ ଦେଇ ଉତ୍ତରାୟଣ ବର୍ତ୍ତରେ ।
ବଡ଼ ଯୋଦ୍ଧା ଅଯୋଧ୍ୟାର ଉପରେ ଗମନ କର ଭ୍ରମେ ଭରତ ଭ୍ରମେ ବନାରେ ସେ ।
ବାହୁବଳ । ବସାଉକୁ ଖସି ଅଳ୍ପ ମୂର୍ଚ୍ଛା ।
ବସୁଧାଭୂତେ ମୂର୍ଦ୍ଧାରେ ଧାରଣ ଉଠି ସତ୍ୱରେ ଗ୍ରୀବୀ କେବେ ଅଛ କାଳ ପୁଣ ସେ ।
ବଷସ୍ତ କ ତରତର କାଶୀଖଣ୍ଡ ଦ ପଶୁର ଲରତ ଭାସ୍ତୁ ମାରୁତ ଭକ୍ତି ।
ବସମ ଲଙ୍କାପୁରରେ ବାଦଲୁତ ରାବଣରେ ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣେ ଭେଦତ ଶକ୍ତି ସେ ।
ବଧୂ ସ୍ପୃହି । ଭାଇ କୈକେୟୀ ଭାସେ ରହସେ ।
ବରହ ଡାକିନୀସ୍ଥାନେ କମର୍ଥେ ଭୂଷ ଏମାନେ ଶୋଭା ଅର୍ଜ୍ଜୁନାଦ ମୃଗ କେ ସେ ଯେ ।
ବାସୁକି କଲା ଉତ୍ତର ରକ୍ଷସ୍ଥାନ ଲଙ୍କାପୁର ରାମ ଯାହାଙ୍କ ଶରୀରେ ଅଣ୍ଡିତା ।
ବହୁକ୍ଷେତ୍ର ଯେ ଜାଣି ରାମ ବନେ ବଞ୍ଚପାଇଁ ରାମ ରାବଣ ନେଲା ବୈରାଗ ସୀତା ଯେ ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ । ବଦତ ସେ ଦାଶରଥି ରାମ ।
ବାଳୀ ବଧି ସୁଗ୍ରୀବର ମିତ୍ରତା ଭୃତବାନର ସିନ୍ଧୁ ତର ଶୈଳେ ପରେ ବାମ ଯେ ।
ବାତକ ତାଙ୍କ ଅନୁଜ ଭରତ ମୁଁ କ ଅଣ୍ଡଯିଁ ଶୁଣିଲ ହରବଲ୍ଲଭ ନେଇ ।
ବଣ୍ଟୁକ ଅଛୁ ଲୁଣ୍ଠିଁ ଭୃଣାଙ୍କୁରେ ଭେଦ ହୋଇ ଗଣ୍ଡକର ଦେହ ତଥା ଏହ ଯେ ।
ବାତସୁତ । ବୋଲେ ଏମନ୍ତ ନୋହେ ଏମନ୍ତ ।
ବାଉଦ୍ଧରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଭୁସ୍ତୁ ମନ୍ଦରମନ୍ଥନେ ଖ୍ୟାତ ମେରୁ ଭେଦେ ଐରାବତଦନ୍ତ ଯେ ।
ବଷାଦ ସାଦରେ ବେନ ପରାକ୍ରମ ହାନ ଯେବ ବଡ଼ାଇ ରସି କସ୍ତ୍ରମ କଲେ ।
ବଜ୍ରମି ନବେ ପାବନ ପ୍ରବେଶ ସୁବ-ଅବନୀ ବେନମନ୍ତ୍ରୀ ଗିର ଉଚ୍ଚାରଲେ ଯେ ।
ବୃକ୍ଷ ଚଢ଼ି । ବମଦିଁ ଡୋଳ ତହିଁର ପଣ ।
ବହଦେହ ନାସ ଅଞ୍ଜନ ନାଶ ଲ୍ଲାନ କ୍ଷଣଚଇ ଉଠିଲେ ଶୀଘ୍ରେ ସୁମିତ୍ରାସୁତ ।
ବସନ୍ତେ ସେ ଜଡ଼ ଶକ୍ତିପାତ ଭୁଝି ବକାଶନ୍ତ ରାମ ନନ୍ଦନ ମଉଳ ଅସ୍ୟ ।
ବରସ ଦେଇ କୁମୁଦପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଲଭିଲେ ମୋଦ ଲକ୍ଷଣଯୁକ୍ତ ଜ୍ୟୋତି ପ୍ରକାଶ ସେ ।
ବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣି । ବଣବାସ୍ତ୍ର ଖର ନିଃଶ୍ୱାସୀ ।
ବଧାତାଦ୍ରଶଙ୍କ ସ୍ଥାନେ ଥୋଇପାଇଁ ହନୁମାନେ ସୈନ୍ୟ ପେଷିଁ ଲାଗିଲେ ସେ ଧ୍ୱଂସୀ ।
ବଭୀଷଣ ଶେଷକାଳେ ସୁରତ ଶଙ୍ଖ ମଙ୍ଗଳେ ସ୍ତନନଫଳୁ ତାମ୍ବଲେ ତୋଷି ।
ବରାଗିଲା ଗଳାକ୍ଷଣେ ତମ୍ଭୁପଲେ ଭୀଷ୍ମବାଣେ ମର୍କଟ ପ୍ରକଟ ହେବା ରାସି ସେ ।
ବୃକ୍ଷ ଛାଡ଼ । ବହୁ ଓଗାଳଲା ଅସି କାଳ ।

ବଣ୍ଣକର୍ମୀସୁତ ହନୁମନ୍ତ କପିପତିଙ୍କୁ ସମ୍ଭାଳବେ ଆରମ୍ଭେ ଭୁମୁଲ ଯେ ।
ବଧୂରୁଦ ବାଇପୁଷ୍ପ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମାନ ଚନ୍ଦ୍ରନେଷ୍ପ ମୋଦକର୍ଷେ ପାବନ ଶାର୍ଦ୍ଦୂଳ ।
ବରପୁଞ୍ଜ ନଳ ତହିଁ ଭଲ୍ଲୂକେ ବସାଇ ବହୁ ଧଇ ଏହୁ ବେବସ୍ଥନ ଶୀଳ ଯେ ।
ବଶୋକରେ । ଶୀଘ୍ର ସ୍ଥୂଳକର୍ପ ଯୋଉଡର ।
ବର୍ଷାପନ ସନ ଶରଦରେ ଖର ନୀଳ ଦୂର କୁନ୍ଦ ଫୁଟିଲା ଭୁହନ ଗିର ଯେ ।
ବ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଶିଶିରେ ଶୀର୍ଣ୍ଣ ସାରସ ପ୍ରଚ୍ଛଦ ସ୍ଵନ ମଧୁମବ୍ ସେହୁ ତପବଲେ ।
ବସ୍ତ୍ରବସୁବଶ ଯୋଗେ ପ୍ରକାଶମାନଙ୍କୁ ନଗେ କାଳଶ୍ରିତ ଶେଷ ଚଢ଼କାଲେ ଯେ ।
ବୈଦେହୀଶ । ବସ୍ତ୍ରପଣେ ପୁଚ୍ଛକଲେ ଏ କେ ।
ବଢ଼ିଲା କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣିକୁ ଏତ ଇନ୍ଦ୍ରଜିତଠାରୁ ରଥ ଅଣି ପକାଡରେ ଛେକ ଯେ ।
ବଳ କ୍ଷୟ୍ୟାତିଷ୍ଠ ଯୋଗ ପୂର୍ବାର୍ଦ୍ଧ ସେନାନୀବର୍ଗ ଉପୁଜାଇଲା ଇତର କୀର୍ତ୍ତି ।
ବଦ୍ୟାତ ଭଲ୍ଲବ ଇନ୍ଦ୍ରମତନନ୍ଦନ ଏ ଇନ୍ଦ୍ରମତ ତପପଉ ଗଡମୀତ ଯେ ।
ବଧ୍ୟଂସନ । ବନ୍ଧୁ ଦରଶନ ଦରଶରେ ।
ବୋଲାଇ ଏ ସ୍ଥୂଳକର୍ପ ଠୁଳ ସକଳ ପ୍ରବର୍ଗ ବଳେ ଅଣି କଲା ଏକଠାରେ ଯେ ।
ବଦାନ୍ୟ ହୋଇବା ଗାଢ଼ କସାଇ କଣ୍ଡୁରୁପଶ୍ଵରଜ ପାଦ ତଥା ଶ୍ରବଣୀ ଏ ।
ବୋଲି ଶ୍ଵନ ପଲ୍ଲଭର ରହିଲା ବୃକ୍ଷମାତର ହେଲା ପଲାଶ ହୃତ ସମୟେ ଯେ ।
ବାର୍ତ୍ତା ପାଇଁ । ବସ୍ତୁରତା କୈକେଶୀତନୟେ ।
ବସ୍ତୁପଦଙ୍କୁ ବସୁୟେ ଶୃଙ୍ଗ ଶଙ୍କି ଦେବତାଏ ନପୁଣ ସ୍ଵର୍ଗେ କରେ ବଜୟେ ଯେ ।
ବଦନ କରି ମସ୍ତକ ସେ ଭୂଲେ ତର୍ଜ୍ଜେ ଅହଙ୍କ ଏକ୍ଷଣି ମୋତେ କେ ଅଉ ଧରୁ ।
ବଳେକ ଉଦୟ ତତ୍ତ୍ଵେ ଦଇବେ ହୋଇଁ ଉଡ଼ତେ ଅଗ ରଘୁନାଥ ଶରୁଁ ତରୁ ଯେ ।
ବପକ୍ଷରେ । ବଜ୍ରେ ମୁଦ୍ଗଲ ଗିରୁ ଉପରେ ।
ବଢ଼ଶପଦେ ରଞ୍ଜନ ଛନ୍ଦ ଭୁଞ୍ଜକ ସୁଜନ କୁତ ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଗାଉବରେ ଯେ ।

୪୮ ଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ଚଳପଣ୍ଟ କେଦାର

ମନ୍ଦୋଦରୀର ଉକ୍ତି

ବୋଇଲା । ବସି ପୁରେ ବଶୀଭୂତ ବାମାରେ ଲଙ୍କେଶ ଯେ ।
ବପରୁ ଉପୁଜୁ ଏ ସମ୍ପଦ ଗଲା ନାଶ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବଣଡରୁ ପଶ୍ଚ ବଣ ପଡ଼ୁବେ ତରୁଣ ଯେ ।
ବଷନ୍ତ ଶ୍ରମବଣରେ ହୃତ ପୁଣ ପୁଣ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବ୍ୟାଘ୍ରଭାବ ସୀତାଭାବ ହୃଦୟେ ଉଦୟେ ଯେ ।
ବଶେଷ ଶେଷ ହେବାର ଉପାୟ ନ ପାଏ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବଛଣ୍ଣେଷ୍ଟ ତା ଲଭ ଭରସା ରଖାଇ ଯେ ।
ବହୁ ତହିଁ ତ ଭେଷଜ ସନ୍ଧାନତ ଏହୁ ଯେ ।

ବୋଇଲା । ବ୍ୟାସବୃତ୍ତି ଗୀତାମଧୁରତା ରତା ମୁଗ୍ଧ ଯେ ।
ବଙ୍ଗେ ବନ୍ଧୁଦବନ୍ଧୁତା କନ୍ୟାଦାନ ରତ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବନବାସିରସିକା ରସିକା ନୋହୁଥିବ ଯେ ।
ବନ୍ଧୁଜୀବ ବୋଲିବାକୁ ବନ୍ଧୁ ଜୀବ ସ୍ୱାନ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବାସ ବାସନ୍ତୀଲଗାଙ୍କୁ ରଙ୍ଗ ଲଭେଛି ଅଙ୍ଗ ଯେ ।
ବର୍ଷାରେ ବସ୍ତ୍ରରେ ଶୋଭା ରୂପେ ଅଛି ଲୁଚ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବହନ୍ତୁ ଶୋଭାଅରମ୍ଭା ରମ୍ଭାଉରେ କେତ ଯେ ।
ବଙ୍ଗେ ଯେତେ ସୁନ୍ଦରୀ ନେ ସୁରନଗରୀ ଲଭ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବାଳକ ବୃଦ୍ଧ କମ୍ପାବନମଧ୍ୟରେ ନ ମଜ୍ଜ ଯେ ।
ବମଳ ଉତ୍କଳଜଳ ଛଡ଼ି ମହାରଙ୍ଗ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବାଣୀ ବାଣୀ କେ ଦହିଁରେ ପ୍ରମାଣ ପ୍ରମାଣ ଯେ ।
ବନତାଗଣ କନତା କରେ ପୁଣ୍ୟପୁଣ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବଟନେ ବଂଶବାହୁ ଯେ ବାହୁକେ ହସିବେ ଯେ ।
ସାରପଣେ ସମର୍ପଣେ ଭୃଣା ସଙ୍କଳବେ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବଳର ବେଦେହିଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ବହ ନ ମାନବେ ଯେ ।
ବନାଶନ ବନ୍ଧୁନ କ ଜୀବେ ଶ୍ରଳବେ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବଦେହ-ଶୀତନସୁତା ବଦେହଯୋଷାରେ ଯେ ।
ବସୁନ୍ଧରାଙ୍କ ଅନ୍ଧକାରେ ଅକ୍ଷାରେ ସଂସାରେ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବାହ୍ୟରେ ଯେ ରସାଳସା ରସାଳସଦୃଶ ଯେ ।
ବରନାରୀ ନାଗକେଳ ଅନ୍ତରେ ସରସ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବନତା ମୁଁ କଠିନତା ପ୍ରକାଶି ମୋହରେ ଯେ ।
ବନ୍ଦେ କୋମଳତା ପ୍ରେମଲତା ଶ୍ରମତାରେ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବଉଳ କେତକୀପରି ସାତଲି ଭ୍ରମରେ ଯେ ।
ବସିବ ଶିବଶିରସି ରସି ବଶୀକରେ ଯେ । ·
ବୋଇଲା । ବାଣୀଏ ଅନୁରକ୍ତରେ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ-କେମା ଯେ ।
ବସ୍ଥିତ-ଭ୍ରମାପର ମନାଇଁ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବପକ୍ଷରେ ସୁରନେ ଅସୁରପକ୍ଷ ଯେନ ଯେ ।
ବଲକ୍ଷକର ବପକ୍ଷ କର୍ମଦଳ ମାନ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବାହୁଡ଼ାଇ ନ ଜଡ଼ାଇ ଶ୍ରପାରେ ମାନସ ଯେ ।
ବହୁତ ଅଙ୍କରେ ଅଙ୍କ ପ୍ରକାଶରେ ଦୃଶ୍ୟ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବନାଶ ବହୁତକଳା ରହୁ ଯେ କଳାକେ ଯେ ।
ବୃତ୍ତି ବନଗାତ୍ର ବନାପନା-କାଳେ ଲୋକେ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବୋଇବ ଅବା ଯେମାନ ଈଶାନମଣ୍ଡଳ ଯେ ।
ବର୍ଣ୍ଣସୁଧା ସୁଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଛଳିଯୁକନନ ଯେ ।

ବୋଇଲା । ବରଷିତା ଯୋଷିତା ଜିନା ସେ ସୀତା ବଧୂ ଯେ
ବଳଷିତେ ଉଲ୍ଲସିତେ ଏ ସମ୍ପଦେ ଥାଅ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବର୍ଜନ ମୂଳଧନକୁ କଳାନ୍ତରବତ ଯେ ।
ବନସ୍ତ ସେନକ ହେବ ଭନସ୍ତ ବସ୍ତୁତ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବୈଷ୍ଣବଣ ଶ୍ରବଣରେ କି କହୁ ରମଣି ଯେ ।
ବପଣୀ ଏ ସଂସାର ତହିଁର ସାରମଣି ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବଡ଼ାକୃପଣ ତଉରପଣ କର ଅଣି ଯେ ।
ବସର୍ଜିବ ଜୀବ ସଚେତନ କେବେ ପୁଣି ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବୁଧ ବନ୍ଧୁଗଣରେ ଅମୂଲ୍ୟତ ସତ ଯେ ।
ବୋଇବା ରମଣୀମଣି ଏବେ ସମ୍ମାବତ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବନେ ଗଲା ଶକ୍ତିସ୍ରଷ୍ଟ ଶକ୍ର ଅଦେ୍ୟ ବଢ଼ ଯେ ।
ବାଣ ତୋଳା ତଞ୍ଚଉତ ତନତକୁ ଲୁହିଁ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବଢ଼ିମା ସେ ରଙ୍ଗରେ କୁରଙ୍ଗ କଲା ମୃଗ ଯେ ।
ବୋଇବା କବ କବଦେ ସେ ବଡ଼ ଅଯୋଗ୍ୟ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଯେତେକ ବଲକ୍ଷବର୍ଣ୍ଣକ ଯେ ।
ବାମାପାସ ପାଶ ହୋଇ କାଳିଛୁ ମତକ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବରାଙ୍ଗୀ ତାରକାଶୋଭି ନାରକାସୁରଲା ଯେ ।
ବହୁ ନ କହୁବ ସମେ ସୁସମେ ବୋଲି ଯା ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବଦ୍ୟକନ୍ଥ କ ବଦୁଷ ବଦ୍ୟକାରୁପୁବା ଯେ ।
ବଧାମୀ ଶୋଭନଧାମୀ ସାବଧାମୀ ହେବା ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବାହୁଡ଼ାଅ ମହୁକାମହୁଲା ନେଉ ଯତ ଯେ ।
ବୋଇବା ତାକୁ ଉଥର ଅଉ ଏକ ମୂର୍ତ୍ତି ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବଂଶଲୋଚନ ବଚନ ଦେହୁଁ କାତ ଛଇ ଯେ ।
ବର୍ଣ୍ଣ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲେ କଳା କାନ୍ତ ହୋଇ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବାଇ ସେ ନବାଘ ଦୃଷାର୍ତ୍ତିର ଦୃଷା ପାରେ ଯେ ।
ବଣ ହେବକ ମୁଁ ମୃଗ ମୃଗତୃଷ୍ଣାତାରେ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବଜ୍ଞାନ ନାଶେ ସୁଜ୍ଞାନ ଉଦୟ ଏମନ୍ତ ଯେ ।
ବନତାସେ ଶୁଣ ଏବେ ନତାନ୍ତ ଉଚିତ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବୈକୁଣ୍ଠ ନ ମାନି ଅମ୍ଭେ ବୈକୁଣ୍ଠ-ପାଳତ ଯେ ।
ବୈକୁଣ୍ଠବାସୀ ବଜସ୍ତ ଜସ୍ତ ବେକ ଭୂତ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବିଶ୍ବମନୋରମା ରମା ଏକାନ୍ତରେ ସ୍ଥିତ ଯେ ।
ବେଦବାଗୀ ସନକାଦ ଦରଶନ-ଅର୍ଥୀ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବଶେଷୁଁ ବଶେଷୁଁ ଦ୍ବାର ନ ମାନ ସେ ମାନ ଯେ ।
ବଳେ ପ୍ରାରବ ଉଭବ କଲୁଁ ଅମ୍ଭେ ବେକ ଯେ ।

ବୋଇଲା । ବୋଇଲେ ବନ୍ଧୁ ଶୁଣ ଅମ୍ବୁଜରୂପ ସତ ଯେ ।
ବୋଲାଇବ ବନ୍ଧୁଦ୍ୱେଷୀ ଏ ବଇବ କୁତ୍ସ୍ୟ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବାସରେ ବାସରେ ଲୁଣି ସଙ୍ଗ ମଧୁହାସ୍ୟ ଯେ ।
ବାସରେ ଅଙ୍ଗବାସରେ କେଶରେ ମାଧୁସ୍ୟ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବକ୍ଷେ କମଳା କମଳା କମଳାକ୍ଷୀ କରୁଁ ଯେ ।
ବଧୂରଯାନ ବଧୂର ଉଦୟ ଅତରୁଁ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବୋଇଲେ କର୍ବୁରକାନ୍ତ କର୍ବୁରନନ୍ଦକା ଯେ ।
ବହନ ବନ୍ଧ କର୍ବୁର ରୂପ ଏଥୁଁ ଯା ଯା ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବନକମୁଖରେ କରୁଁ ମୁଁ ଖରେ ଗୁହାସ୍ୟ ଯେ ।
ବୋଇଲେ ସେ ଲେଖେ ଦୋଷ ନାହିଁତ ଭ୍ରମ୍ଭ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବନ୍ଦତ ନାହିଁ ବନ୍ଦୀବନ୍ତ ଭକ୍ଷ ଭ୍ରଷି ଯେ ।
ବନ୍ଧୁ ମର୍ତ୍ତ୍ୟରୂପ ବହୁମୂଲ୍ୟ ଲହୁ ବେଣୀ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବଇଦେଶ୍ମି ସେହୁ ରମା କ୍ଷମା ଜାତକଳା ଯେ ।
ବେଦମନ୍ତ୍ରୀ ବନଦ ଧର୍ଷଣେ ମୋର ଥିଲା ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବୀଳଥିଲା ମୋ ହେତୁଁ ଅମରଣବ ମର ଯେ ।
ବଳେ ବଳେଶମୂପସ୍ତ ଗୁପ୍ତ ଶ୍ରୀଶସ୍ତର ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବସ୍ତୁ ମୋ ମାଇଣେ ଅଭିରାମ ରାମମୂର୍ତ୍ତି ଯେ ।
ବୈକୁଣ୍ଠ ହର୍ମ୍ମ୍ୟରକ ଏ ସର୍ମ୍ମଗ୍ର ବପତ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବଷସ୍ରେ ତଲୁଭ ତଲୁଲକ୍ଷ୍କେ ଲ୍ବୁ ଯେ ।
ବହୁ କରେ ଶଙ୍ଖାର ଶଙ୍ଖାରରୂପ ଧରୁଁ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବର୍ଣ୍ଣରେ କନ୍ଦର୍ପଦର୍ପ କରୁଥିଲୁଁ ଲୋପ ଯେ ।
ବହଲୁଁ ସେହୁ ଉଭୟ ଲସ୍ଵଙ୍କର ରୂପ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବୋଲାଉ ହିରଣ୍ୟାସୁର ହିରଣ୍ୟାକ୍ଷ ପୂର୍ବେ ଯେ ।
ବରାହ ନୃହରି ହର ହଭ ପ୍ରାଣ ଦେବେ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବଳିରେ ପକାଇ ନବ ଶିର ନବଜକ ଯେ ।
ବନ୍ଦନ ଲେଖନ-ଭାବ ପଠନ ସ୍ୱଭାବ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବର ମରକତ ଜାତରୂପ ରୂପ ତୁଲ ଯେ ।
ବରଣ୍ଣ ଚିତ୍ରପଟ୍ଟଲୁ ଲେଖାଇ ଦେଖାଇ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବଧାନ ନାୟକ ଏକ ପ୍ରଧାନ ପଦକ ଯେ ।
ବଲ୍ଲେଦକ ମୁଁ ଶୁଣାସ୍ତ ଲୋକ୍ସ ଦଜଦଜ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବୋଲଥିଲା ବହୁ ବହୁ ଏ ବୃଷ୍ଟିସ୍ନେହ କ ।
'ବଣସାଜ ଦଣ୍ଡଧର ଦଣ୍ଡ ପାଷ ତଳିଁ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବଜ୍ରାଘଣି ପଳାଇଛୁ ଲକ୍ଷ ଗଡ କଥା ଯେ ।
ବଲ୍ଲଭ ବୋଇ ନ ଲଭ ମୋତେ ମନୋବ୍ୟଥା ଯେ ।

CENTRAL LIBRARY

ବୋଇଲା । ବିଳାସବତୀ ସୁବତୀ ବସ୍ତୁପୁରେ ମୋର ଯେ ।
ବଞ୍ଚା ଉପପତି ପରି ଉପପତି କର ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବିନାଶନେ ହୁତାଶନେ ଯେବେ ଦେବ ଝାସ ଯେ ।
ବ୍ୟର୍ଥ ପ୍ରସଙ୍ଗ ମୋ ସଙ୍ଗ ପାଇବାର ଆଶ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବାରିଦ ବାରି ଦାନରେ ଚମର ଶୀତଳା ଯେ ।
ବହିରଇ ସୁରନଦୀ ସୁରସେ ଅଭି କି ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବିପରୀତପୂଜନ-କାରୀଙ୍କ ମୋକ୍ଷ ଦାତା ଯେ ।
ବଭ୍ରମୁ ସୁଗତେ ଗତେ ପାତାଳେ ମୁଁ ସ୍ଥିତା ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବିଲୋକିତ ଅବଲୋକିତ ପୁର ମୁହିଁ ତୋଳେ ଯେ ।
ବାମା ପୁଂସ ମଣ୍ଡପେ ମଣ୍ଡନ ପସାଖେଲେ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବିପ୍ରତିକ ଚନ୍ଦ୍ରମାର ଭବ ମାର ମୂର୍ତ୍ତି ଯେ ।
ବାଣୀ ନ୍ୟାସେ କେ ଅନ୍ୟାସେ ସେ ଭାରତି ଭତି ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବସୁମହିମା ଏ ମଣ୍ଡିବନାଶର ବଣ ଯେ ।
ବେନକର୍ଣ୍ଣ ମଣ୍ଡଳିତା ମହିଳା ପୁରୁଷ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବଦୁଷ୍ଟି ଏ ଶ୍ରୁତକଥା ଶୁତକଥା ପର ଯେ ।
ବନୋଦୀ ସାରଙ୍ଗରେ ଶାରଙ୍ଗ-ଶର-ଧାରୀ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବିଭେଦନେ ମାର୍ଗଣ ସେ ଗଣେ ଦଶଂଦେଶ୍ମ ଯେ ।
ବିହାଯ୍ୟସେ ବିହାରୀ ସେ ବିମାନ ଆରୋହି ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବନେ ଲକ୍ଷଣପତନେ ତତକ୍ଷଣ ବାଞ୍ଛି ଯେ ।
ବଡ଼ପାତକୀ ଆତଙ୍କୀ ମୁଁ ସୀତା ଅଣିଛୁ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବନ୍ଧ ଚତୁରଲପନ କଳପନା ଜାଣ ଯେ ।
ବ୍ରହ୍ମପ୍ରଳୟରେ ତାର କ୍ଷୟ ହୋଏ ପୁଣ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବ୍ୟତିପନ୍ନ ଅସ୍ପୃଷ୍ଟ ଭୁବନଗଣ୍ଡୀ ଯୁଗ ଯେ ।
ବାହୁଡ଼ାଇ ହୁଡ଼ିବଙ୍କ ଏତେ ଶୁଭ ଯୋଗ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବଳିପ୍ରହ୍ଲାଦଙ୍କ ଅଣୁଭାତଲୁ ଅନାଇଁ ଯେ ।
ବନ୍ଦନ ଅତଙ୍କ ପରନପାତକ ମୁହିଁ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବହୁ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ ଝମକାଇଁ ଯେ ।
ବଢ଼େଇବ ଶତ୍ରୁ ଭଣେ ଶରଣ କେ ନାହିଁ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବାର୍ଦ୍ଧିନ୍ଦ୍ରିବାଳୀ ବାଳକ ସେ ଅଛୁ ବଧ୍ୟ ଯେ ।
ବାଳୀଶା ପ୍ରିୟା ଭୁ କୁଣ୍ଠ କର କୁଣ୍ଠୀ ବାଣ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବ୍ୟାପ୍ତବର ଶବରି ମାରନ୍ତ୍ର ଗୁରୁଯୋଗେ ଯେ ।
ବକ୍ରିନ୍ତ କ ଦନ୍ତକ ବିବାଦ ଭଳ ଅଗେ ଯେ ।
ବୋଇଲା । ବାସ୍ତୁଚପଦରେ ଛନ ଭଞ୍ଜ ଉପଚନ୍ତ୍ର ଯେ ।
ବସ୍ତୁର ଅନୁସରଣ ଅନୁପ୍ରାସେ ସାନ୍ଦ୍ର ଯେ ।

୪୯ ଶ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ବଙ୍ଗଳାଶ୍ରୀ

ରାବଣ ବଧ

ବର ବଳୀବଳୀ ଥାଇଁ ସେ ବେଳରେ ସମ୍ଭାଳେ ସୈନ୍ୟ ଅଣାଇଁ ।
ବନ୍ଧୁମାଳୀ ବନ୍ଧୁ ମାଳୀ ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ବସ୍ତ୍ର ଅଳଂକାର ଦେଇ ।
ବେଗେ ଜନଦଗେ ଭଲ ଭଲ କର କରୀ ହୟ ରଥ ପେଷି ।
ବହୁତ ମାହୁନ୍ତ ସ୍ୱଭଟ ସାରଥୀ ରଥୀ ବସି ଅଣୀ କଷି ।
ବାହୁଜୀ ହୋଇ ବାହୁତ ଯାନମାନ ମାନବଣେ ପୁଷ୍ଟମାନେ ।
ବୃଦ୍ଧି ଶାଖାମୃଗ ମୃଗ କର ଜଗି ମାଉବା ବ୍ୟାଧସମାନେ ।
ବଳ ପରବଳ ସ୍ତୁହିଁ ପରବଳ ମାର ମାର ଆଜ୍ଞ ଭଣେ ।
ବାନର ନର ମିନା କେତେ ମାତର ମନ୍ତ୍ରିବ ଶ୍ୱବ ମୁଁ ରଣେ ।
ବାଦ୍ୟବାଜଣା ଜଣାଅର୍ଥେ ନ କର ପରସ୍ପରେ କଥା ନୋହି ।
ବପିନ ପୀନଶିଳାପଟଳେ ସେ ଦ୍ୱିପୀ ତ୍ରାସେ ଅବଦତ ହୋଇ ।
ବାହାରେ ବାହାରେ ବଂଶବାହା ବାଜି ବଇରବକ୍ତ୍ରଠବାନା ।
ବସି ପୁଷ୍ପକରେ କରବାଳକରେ କରଇ ସୁରେ ତର୍ଜନା ।
ବଛନ୍ଦ ରଙ୍ଗ ଚତୁର ଚତୁରଙ୍ଗ ସଙ୍ଗର ବହି ସଙ୍ଗର ।
ବଲ୍ଲ ଅନଳଗଡ଼ କର ଶାଳ ଦୁର୍ଗମ ଦୁର୍ଗ ସନ୍ଧର ।
ବଗ୍ରଧାର ଧନୁର୍ଦ୍ଧାରୀ ଜାମ୍ବବାନ ମଙ୍ଗଳାରୋପଣ ବହି ।
ବଭବ ମାର ଗଉଣୀ ଲବ ବୋଲି ଗଉଣୀତବକ ଦେଇ ।
ବଳେ କରୁବରୁ କରୁଣାସିନ୍ଧୁର ବେନପାଟେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ ।
ବର୍ଣ୍ଣ ଶାଳ ଶ୍ୱେତ କଳଦ ସିନ୍ଦୂର ଯୋଟକ ଯୋଟକ ଏତ ।
ବଗ୍ରୋଧେ ସାଗରଗ୍ରୋଧେ ଦଶେ ପଟଳେ ରଥମସ୍ତ ଏ ସମସ୍ତେ ।
ବସ୍ତ୍ରପଣୀ କହି ସ୍ତ୍ରପଣ ଶ୍ରବଣ ଜପନ୍ତି ଅଜ ଉପାଏ ।
ବଳାସରେ ନେଶ ମାଗ୍ରୀଚମାଇବ ଜାଣି ଉଲ୍କାସରେ ଧାଇଁ ।
ବନ୍ଦନ ବାଲନନ୍ଦନ ହନୁମାନ ନଳ ଅଭିମାନ ଝାସି ।
ବଶୃଙ୍ଖ ଶୃଙ୍ଖ ଯୂଥପତି ସେ ଯୂଥ ଯୂଥ କରି ସୈନ୍ୟ ନେଲେ ।
ବେଗେ ମିଶି ଗୋମୂତ୍ର ସର୍ବାଙ୍ଗମକ ଶୃଙ୍ଖଳାଛନ୍ଦ ମଣ୍ଡିଲେ ।

ଏପଦ ଗୋମୂତ୍ରଛନ୍ଦ

ବାଜି ବାଣ ଜୁଦର୍ପାତ କ୍ଷୁଣ୍ଣପାତ ଗର୍ଦ୍ଦ ଶବ ବାସୀ ରହି ।
ବାଜିଗଣ ପାଦଧୂଳି ହୃଦଭେଦ ଅର୍ଦ୍ଦରବ ସାଦୀ ବହି ।

ଏପଦ ସର୍ବାଯମକ

ବଦାରଣ ହେଲେ ସେ ବଳ କୁଞ୍ଜରେ ପ୍ରହାରଣେ କର ଦନ୍ତୀ ।
ବଦାରଣ ହେଲେ ସେବଳ କୁଞ୍ଜରେ ପ୍ରହାରଣେ କରଦନ୍ତୀ ।

ଏପଦ ଶୃଙ୍ଖଳା

ବିରଥି ରଥିର ମନ ମନ କପି କପିଶ ଶ-ବଣ ବରି ।
ବିରଷକ ବର ଶକଟ କଟର ଟରସ୍ତର କରି ବାରି ।
ବିଲୋମ ଲୋମ ମେଷଯୁଦ୍ଧ ପ୍ରକାରେ ସଂଗ୍ରାମ ପ୍ରଧାନ କରି ।
ବୃକ୍ଷ ଗଦା ଶର ସଦା ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଅବସ୍ଥାନରେ ପ୍ରହାରି ।

ବିଲୋମ ଅନୁଲୋମ

ବାଣ ଯେତେ ସେନା ବାର ରସା ସାର ରବା ନାଶେ ଦେବଙ୍କ ଭବ ।
ବନ୍ଦେ ଦନ୍ତ ପୁତ୍ର ତରତମ ମଦ ଭଦ ଉପୁଜନ୍ତ ଦେବ ।

ବୃକ୍ଷବନ୍ଧ

ବିଶାଳ ଶାଳ ତାଳଜାଳ ଟେକ ଯେ କଣ୍ଟକ ଜୀବଧବ ଯେ ।
ବହୁ କରେ କପି କକ୍ଷାବଲ୍ଲୀ ବଢ଼ା ବିରସେ ବୋସେ ଶେସେସେ ।

ଗଦାବନ୍ଧ

ବଦା ସଦା ମୋଦା ଗଦା ଗରଧରି କରି ତାରି ତାହି ବହି ;
ବହି ମଣ୍ଡି ମଦବ୍ରଜ ଛନ୍ଦ କନ୍ଦ କହି ନୋହେ ତାହି ବହି ।

ଶରବନ୍ଧ

ବାଣ ଶରଭର ଖରଧାରି ଖର ଖରକର ତାର ତାର ।
ବାର ବାର ବାଣବାର ଟଳ ଟଳ ହୁଟି ହୁଟି ହର ହର ।
ବିପାତ ବୈଦେହୀଶିରେ ହୋଇଥିଲେ ଶଉଚ ସମ୍ମୁଖ ଜନେ ।
ବିତ୍ରଦାନ ବଳେ ପ୍ରଧାନଙ୍କ ମେଳେ ପାତ୍ରବୀଗଣଙ୍କ ବନ୍ଦେ ।
ବିକ୍ରମି ନୋହିଲା ପ୍ରଥମମଥନେ ମହାପାଲୁଷ ପାଲୁଷେ ।
ବସୁଧା ସୁଧା ପୂରତ ହୋଇଗଲା ଯମଘଣ୍ଟା-ନାଦଘନେ ।
ବଲ୍ଲିକ୍ଷିବଣୀ ଦେଖି ଭୂଷିଅଦ୍ଭୁତସମୂଦ ହେଲାତ ଏହି ।
ବୃତ୍ତଣା ଲୁଣଅଳ ଲୁଣବନ୍ଦୁରେ ସିନ୍ଦୁରେ ଯାହାକୁ ନୋହି ।
ବିଭୂଷଣ ଶୁଣି ଭୂଷଣ ମର୍କଟକାଲରେ ମର୍କଟକାଲ ।
ବଜନ କର ବଧନ ବସ୍ତ୍ରଭବା ରହିବ ଏ କେତେକାଳ ।
ବିପକ୍ଷ ମାରିଁ ମାରୁତ ସେନ କପି ବାମେ ସେ ସାହା ମୋହର ।
ବଳସ୍ତ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଅଙ୍ଗଦସ୍ତୁଳେଣ ଅଗେଅଗେ ବଳେ କର ।
ବଦ୍ଧଣ ପାଣଜନ ତମ ଗଞ୍ଜନ ରଜଗାର ଜାତ ଜ୍ୟୋତ ।
ବର୍ଣ୍ଣିନ ପଞ୍ଚଭାଷାରେ ଭୁଞ୍ଜ ଜନେ ସୁକ୍ତ ରଥବନ୍ଧ ଗୀତ ।

ଏଠାରୁ ଶୂନ୍ୟପଦ ରଥବନ୍ଧ

ବିଦ୍ୟାରମ୍ୟ ଓଜ ହର ଚଳଇତ ଲୁପାପକତ ଭବତ ।
ବାସ୍ତୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଶୁଭ ଅନନ୍ତ ଶଶୀ ପଞ୍ଚ ସାରସ୍ୱତ ନନ୍ଦ୍ୟ ।

ବଦୋଷକାଣ୍ଡସ୍ଥ। ଫଳସ୍ୱାଦକର ହେବ ଝସି ପଦ୍ମ ନରେଁ ।
ବନାସ୍ତ୍ରକମାନ୍ୟ ତାପସ-ହରକ ଉଦସ୍ତକ ସମରନ୍ତୁ ।
ବ୍ୟାକୁଳେଁ ଶ୍ରବଣ ମନ ଛନ୍ଦକାଶ୍ରୀ ପୁଷ୍ପକ ପରେ ବଳେଁ ।
ବାମେ ଦେବସୁତ ପ୍ରିୟବାହୁ ଶୁଭ ଶୁଜନ ଶ୍ଳାଗରହେଁ ।
ବବରବର୍ଣ୍ଣିକ ଭୃଙ୍ଗାସାର ଥିଲ ଭୁଷତାବସ୍ଥଳ ଛବ ।
ବବଧରେ କୁଳ ତରୁଧର ବ୍ୟୂହ ପ୍ରକାଶ ବରୁଣ ରବ ।
ବକ୍ରମି ସାରଥିବାକ୍ୟେ ଦାଶରଥି ରଥାଗ୍ରେହେଁ ବସ୍ତ୍ରସଣ ।
ବଲୋକଲା ନେବେ ବବାଣେ ଜଡ଼ିଲା ଜମ୍ବୁ ଭାଷିଲେ ଗିର୍ବାଣ ।
ଭୁଞ୍ଜ ଚତ୍ତ୍ ଦେଇଁ ଉଚତ ଏ ଗୀତ ଗଚତ ସର୍ବକୋବଦେ ।
ବୋଲେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଶେଷ ହେଲା ଛନ୍ଦ ବସ୍ତ୍ରାଣୋଲ୍ଲପଦେ ।

୫୮ ଛନ୍ଦ

ସ୍ୱର—କଳହ୍ରା

ଯସ୍ତି ସମ୍ବଣ

ବଲ୍ଲଭ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ସନ୍ଦେଶ ଲଭନ୍ତେ ସୀତା ଉଷିତ-ହାସ-ବଣ ।
ବେଶ ହେବାରେ ନୋହିଲା ଅବେଶ ।
ବଚ୍ଛେଦ-ବପତ୍ତି ଦରଣନେ ପତ ମଦକ ନଇ ପରେଶ ସେ । ବସ୍ୱାଙ୍ଗୀ ।
ବମି ସୁକାସନେ କରେଁ ଗମନ । ବେଢ଼ି ଶ୍ରବଣ ମହାଦେଇମାନ ।
ବଲହ୍ଣବରହ୍ ଭ୍ରମର ଅଲିଟ ଶବ୍ଦ କରନ୍ତି ଶୁଜନ ସେ । ବନତା ।
ବହାଉ ବାହଅଲହସ୍ତ ଯେମନ୍ତ ତହିଁ ବହଉ ଶିଶ୍ର ଅସେ ।
ବନକନାଲତା କ ପାଶେ ଭାସେ ।
ବଚକ୍ଷ ତରଣୀ ମଞ୍ଜୁଳଧାରଣୀ ହାଦୋଳା ଦୋଳାସ୍ଥିତ ସେ ଯେ । ବଦୁଷେ ।
ବେକ୍ଷକର ଗତ ମସ୍ୟଚହ୍ଟ । ବୋଇବାର ମଣିମା ରେଙ୍କରଟ ।
ବୋଇଲେ ଗ୍ରମ ତଲାର୍ଦ୍ଧେଁ ଅଣ ଦେଖି ପାଶୋରନ୍ତୁ ସବେ କଷ୍ଟ ଯେ । ବେଗରେ
ବାଟେ ଦ୍ୱିବଦ କହିଲା ଏ ଉଦନ୍ତ ସୁଦନ୍ତଶୋଭ୍ରା ଶୁଣି ଭ୍ରାଲେ ।
ବଭୁ ବସ୍ୱାଗୀ ମୋହତାରେ ହେଲେ ।
ବନକନାଦଳେ ଗର୍ଣ୍ଣିକସୀ ହଂସୀ ଲୁଇବା ଶୁଇକ ଦଳେ ସେ । ବସ୍ୱାଙ୍ଗୀ ।
ବାସେ ଲୋଷ୍ଟ ହୋଇଁ ଉଙ୍ଗମଣ୍ଡଳୀ । ଭୁଲେ ରନ୍ଧ୍ରଚ୍ଛବରେ ପୋଷଣାଳୀ ।
ବଶେଷ ଶୋଭ୍ରାରେ ଗୀରତ କ ରତକ ଉଦରେ ଛେଦେ ଭାଉସେ । ବଦୁଷେ ।
ବଶ୍ୱରଲେ ସବେ କେଶ୍ୱପାତ ମାନେ ବଧାନ କଲା କେ ଏହାଙ୍କୁ ।
ବଲୋକନ ନ କଲାଇଁ ତାହାଙ୍କୁ ।
ବୋଲନ୍ତି ଯାହାଙ୍କୁ ଭୂଷଣଭୂଷଣା ଅନ ଉପମା ଏହାଙ୍କୁହେ । ବଧାତା ।
ଭୁବି କେତେ ଗତା କମିଣ ଏହାର । ବଣା ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଉର୍ବଶୀରେ ଯାହାର ।
ବାସ୍ତ୍ରାଙ୍ଗୁଳ ଯେବେ ଦରଣନେ କଲୁ ନ କଲୁ ସେହୁ ପ୍ରକାର ହେ । ବଧାତା ।

CENTRAL LIBRARY

ବାମଦେବ କନ୍ୟା ଗଉରୀଙ୍କ କାନ୍ତି ବୋଲନ୍ତ ଥିଲା ଏ ସଂଶୟ ।
ବଳେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଶବଦେ ଗୁଣ କାୟ ।
ବାଳୀରଚନଛନ୍ଦଙ୍କ ଅନୁସାରୀ ଯେଣୁ ହେବେ ଉପମେୟ ହେ । ବିଧାତା ।
ବନ୍ଧେ ଏମନ୍ତ ପରରେ ତାହାଙ୍କୁ । ବାମା ନାହିଁତ ଉପମା ଦେବାକୁ ।
ବସନ୍ଧିଲା ପ୍ରାଣ ନ ମୁଖ ଶ୍ରବଣ ବିପୁରେ ଭ୍ରମି ଥିବାକୁ ହେ । ବିଧାତା ।
ବଦନଶୋଭାକୁ ଯହିଁ ମହାକାର କଳାକର ନାଶ ବହିଲା ।
ବଧୂରେ ତ ବିବେକ ନ ରହିଲା ।
ବେଦଜଡ଼ ସିନା ଅନନ୍ତେ ପୁଚ୍ଛିବ ଅନନ୍ତ ତାକୁ ହୋଇଲା ହେ । ବିଧାତା ।
ବୋଲିବାକୁ ସ୍ତ୍ରୀପଦରେ ସମୃଦ୍ଧେ । ବନାୟକମତରୁ ସୀତାଠାବେ ।
ବରବର୍ଣ୍ଣିନୀ ବରାରୋହା ଉତ୍ତମା ଶ୍ୟାମା ହୋଇଛି ତା ଭାବେ ହେ । ବିଧାତା ।
ବାଛି ବାଛି ଲକ୍ଷପତ ଆଣିଥିଲା ସଂସାର-ସାର ସୁନ୍ଦରୀଙ୍କି ।
ବିଦେହଜା ତହିଁ ଚକାଉଚ୍ଛେଳି ।
ବସ୍ତୁକୁ ଏସନ ତା ବସ୍ତୁ ଦର୍ଶନ ଲଭେ ଶ୍ରମସମ୍ବନ୍ଧିକ ହେ । ବିଧାତା ।
ବୋଲେ ସତ୍ୟବାଦୀ ହୋଇ ଏ ଗିର । ବରଧନୁ ବିନାଶ କଲା ପର ।
ବଜ୍ରବସୁପତି ପଦ୍ମିନୀ ମଧୁପେ ରସିତା ଏ ଶ୍ଳେଷ କର ଗୋ । ବରାଙ୍ଗୀ ।
ବୈଦେହୀ ଗୁଣଗର୍ବିତା ହୋଇ ଭାଷେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣନା ଯାହାରେ ।
ବୋଲିଁ ଶୁଣି ହୃଦ ଅଛି ତହିଁରେ ।
ବୋଧିଲେ ଲେଖାକେ ସିନା ହୋଇଁ ମୁହିଁ କହିଛି ଅନ ପ୍ରକାରେ ହେ । ବସ୍ତୁର
ବାଡହୋଇବେ ପରୀକ୍ଷା କଣା ତାର । ବୋଲିଁ ସାଧନୀ କଲେ ସୀଉକାର ।
ବଣିକଭାବେ ଇନ୍ଧନକୁଣ୍ଡେ ଅଗ୍ନିଯୋଗେ ଥାପିଲେ ସତ୍ୱର ହେ । ବରାଙ୍ଗୀ ।
ବଳଲେ ସକଳେ ଭାଳେ କି କରୁଣା ନ ଜାଣେଏ ବଡ଼ ଦାରୁଣ ।
ବେଧାବିଧାନ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ପ୍ରମାଣ ।
ବନ୍ଧ ବନ୍ଧ ବୋଲି କରଣ ଜଳାଇ ସେକାଳେ କଲେ କରୁଣ ସେ । ବୀରେନ୍ଦ୍ର ।
ବହ୍ନିକିରମଣି ସେ ହୋଇଥିଲେ । ବଧୂମଣିଭାବ ପୁଣି ବହିଲେ ।
ବଞ୍ଚବଞ୍ଚରେ ପ୍ରୀତରେ ଦୁଇ କଥା କହିଲେ ପୁଣି ଦ୍ରବିଲେ ସେ । ବକଳେ ।
ବାଇଣବଚନେ ଜୀବନ ତେଜିବା ଉଚିତ ହୋଇଲା ତୋହର ।
ବୁଡ଼ିଗଲା ସୃଷ୍ଟି ଏବେ ମୋହର ।
ବୋଲଉଛ କାହିଁ ତନୁମା ହୋଇଲେ ଅନର୍ଥେ ଦୋଷାକରରେ । ବରାଙ୍ଗୀ
ବଂଶାକ୍ଷ କି ତୋତେ କ୍ଷୀଣ ଲାଜନ । ବିବେଚନା କରଣ ମନେ ଯେନ ।
ବଳମ୍ବ ଅବଲମ୍ବକୁ ତ୍ୟଜ ତ୍ୟଜ ନ କର କୃଶାନୁସ୍ଥାନରେ । ବରାଙ୍ଗୀ ।
ବାଉଦଅଙ୍କରେ ଲୀନ ହୋଇ ଥାଇ ପ୍ରକାଶଇ ଯଥା ଚଞ୍ଚଳା ।
ବିକାଶିଲୁ ମୋ ଭାଗ୍ୟେ ସେହିଲୀଳା ।
ବୋଲିବାକୁ ଜଳମଗ୍ନ ଜନ ପାଏ ବାହାର ହେଲେ ନର୍ମଳା ସେ । ବରାଙ୍ଗୀ
ବେଢ଼ିଥିଲା ଜନେ ଭୟ ଯୋଷିଲେ । ବଧୂ ରାହୁମୁଖୁଁ ମୁକ୍ତ ଭାଷିଲେ ।

ବହ୍ନାସ୍ୟସବୁ ବହ୍ନାସ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ସେ କାଳେ ଆସି ଅସିଲେ ଯେ । ବଲ୍ଲଭ ।
ବଦନ ଶିଖି ପଞ୍ଚାସ୍ୟ ଅବ କର ପରେତଗଣ୍ଡ ବରୁଣହି ।
ବାସବର ତ ପରିମଳ ଶୋହି ।
ବଳସନ୍ଧ୍ୟା ହେଲେ ମନ୍ଦୁରେ ଗନ୍ଧର୍ବେ ମରୁଦ୍ଭେ ଅପୂର୍ବ ନୋହି ଯେ । ବହୁଧେ ।
ବଚନ୍ଦ୍ ଏ ଅଙ୍ଗଳାତେ ଭୂତର । ବୋଲେ ଶ୍ରୀ ଦାଶ୍ରି କରବା ବେଗର ।
ବନ୍ଧୁ ତୁମ୍ଭେ ଶକକୁମାର ହୁଲବେ ସୁବାଦ୍ୟସରେ ଯାଉ ହେ । ବଳୁର ।
ବୃଷାଙ୍କନ କହି ବାମୁକୀ ଶ୍ରୀ ସେହି ତୁମ୍ଭେ ମୋହପର ଯୋଗରେ ।
ବସୁବଗ ଫନ୍ତିକାର ଯୋଗରେ ।
ବଭି ଯାହାକୁ କୀର୍ତ୍ତି କରି ନ ପାରେ ଅନ ନୈଅର୍ଣ୍ଣବ ତାରେ ହେ । ବତ୍ସର ।
ବୋଲେ ଶ୍ରୀପତି ଜନ-ଅପବାଦ । ବଧ୍ୟଂସିଲାରୁ ଭଲ ଏକ ମନ ।
ବଣ୍ଟୁର ଯେବେ ମୁହିଁ ମୋତେ ଦେବେ ସେବେବେ ବୃନ୍ଦାବନ ହେ । ବନସ୍ୱେ
ବ୍ରହ୍ମା ବୋଇଲେ ମୋପୁଷ୍ପ ଶିବ ବୋଲେ ମୋମିଷ ଜାଣି ଅନୁସରେ ।
ବହୁଯବେ ତାଙ୍କ ପୁଷ୍ପ ସେବାରେ ।
ବର୍ତ୍ତିବେ ସୈନ୍ୟ ରକ୍ଷ ଦୁଷ୍ଟବଣ୍ଟନ ଦେବେ ଆଜ୍ଞା ପାଳନରେ ହେ । ବଲ୍ଲଧେ ।
ବୃଷ୍ଟି ସୁଧା ଯେ ବସନ୍ତ ମରୁତ । ବଣେ ସମସ୍ତ କଲା ପଲ୍ଲବତ ।
ବଣ ଦୁଷ୍ଟର ମୃତ୍ୟୁଭାବେ ରହିଲେ ଥିଲା ଜନେ ଆଚମ୍ବିତ ହେ । ବହୁସେ ।
ବ୍ୟାପାରେ ବଳ ବନଦ୍ ଜନ ଯଥା ସ୍ୱାର୍ଥେ ତଥା ସର୍ବେ ଧାଇଁ ।
ବେନଦରା ମନ୍ତ୍ରୀ ଏ କବର୍ତ୍ତାଇଁ ।
ବାହୁଡ଼ିଲେ ସୁରେ ସର୍ବେ ଅଯୋଧ୍ୟାକୁ ଜବେ ସିବା କେହି କହ ହେ । ବୀରେନ୍ଦ୍ର ।
ବସ୍ତ୍ରାସଣପୁଷ୍ପକ ସମର୍ପଇ । ବଇଶ୍ରାଙ୍କ ମନୋବଶ ତହିଁ ।
ବଳୋଇ ରହିଲେ ଶ୍ରୀରାମ ସଙ୍ଗେ ବସନ୍ତେ ଗଗନେ ଯାଇସେ । ବଧାନ ।
ବର୍ଣ୍ଣି ବର୍ଣ୍ଣନେ ଅମରବରମଣି ମରକତ କର ଯାହାରେ ।
ବାରକ ସେ ପ୍ରିୟାଙ୍କରେ ସ୍ନେହବରେ ।
ବସିବା ଦକ୍ଷିଣ ସମ୍ମୁଖରେ ରଥେ ପ୍ରଭେ ନଥିଲା ମନରେ ରେ । ବାନ୍ଧବ ।
ବାଳାମଣି ଶୁଣି କଲେ ଉତ୍ତର । ବପନ୍ତକ ସାକ୍ଷୀ ପୁଣି ଏ ମୋର ।
ବରସ ହରସ ମୁନିଗଣଙ୍କୁ ଦରଶନ କଲା ଦଇବର ହେ । ବାନ୍ଧବ ।
ବଦର୍ପକର ଦର୍ପକର ଲୁତ ସେ ଭରଣ୍ଡି ରତନେ ବଡନେ ।
ବନ୍ଦେ ଭୁଣାଙ୍କର ମେଲୁ ତୋଗାନେ ।
ବନ୍ଧ ବନ୍ଧନ ନଳହେତୁ ଜଳରେ ତଥା ରହିଥିଲା ଶୋକେ ରେ । ବାନ୍ଧବ ।
ବରୁଣର ପଞ୍ଚନ୍ଧ ମନେ ଧାଇଁ । ବହି ଏସ୍ଥାନେ କୁଶଶଯ୍ୟା ମୁହିଁ ।
ବାମାକ୍ଷୀ ଭାସେ ଅଶୋକବନେ ବଣେ ଏଥେଁ ମୁଁ ମନ୍ଦିରେ ଶୋଇଁ ହେ । ବାନ୍ଧବ ।
ବ୍ୟବସ୍ଥିତେ ଦେଖ ମାଲ୍ୟବନ୍ତକେସି ମାଲ୍ୟବନ୍ତ ଗମ କଷ୍ଟତ ।
ବର୍ଷାବାରେ ବରଷା କ ବ୍ୟଥିତ ।
ବରଗିଲୁଁ ବୃଦ୍ଧ ତୋପାଣେ ଉଦନ୍ତ ଦେନ ସେ ବାହୁଡ଼ି ସ୍ଥିତ ରେ । ବାନ୍ଧବ ।

ବୃକ୍ଷ ଶିଂଶପା ଏ ସେ ସୀତା ବୋଲି । ବ୍ୟଥାବନେ ମୁଁ ଯଥା ଅଣ୍ଡା କଲି ।
ବାରତା ପାଇଁ ତା ତଳେ ଅଣାବୃକ୍ଷି ଅଣାମାନ ରହିଁ ଥିଲି ହେ । ବନ୍ଧବ ।
ବଲ୍ଲକ୍ଷିବଣୀ ବୋଲନ୍ତି କ୍ଷୀଣଲକ୍ଷି ଅନା ଏ ଲୁଣ୍ଠମୂଳ ଦଶି ।
ବ୍ୟାପିଥିଲା ସନ୍ତାପ ତମନଣୀ ।
ବାୟୁଜ ଅରୁଣ ସହିନିଶ୍ଚ ସଂପାଦରେ ବୁଦବୁଦ ତୋଷି ରେ । ବାନ୍ଧବ ।
ବନ୍ଦ କଉଣିକଲବ ଗୁପ୍ତରେ । ବଇଦେହୀ ପ୍ରମାଣ ତାହା କରେ ।
ବଖାନ ମୁଁ ଚନ୍ଦ୍ର ତାର ଭୂଷଣରେ ସାନ ହୋଇଁ ଏହି ଠାରେ ହେ । ବାନ୍ଧବ ।
ବଚ୍ଛେଦ ଥିଲା ଦମ୍ପତଙ୍କୁ ତରୁଣି ବଚ୍ଛେଦ ପରଶୁ ଟୋହର ।
ବାହୁବଳେ ପଡ଼ିଲି କବନ୍ଧର ।
ବନାଦର କଲା ସୋଦର ଏସ୍ଥାନେ ଗିରି ଅଦଭ ସମର ସେ । ବସ୍ତ୍ରୀ ।
ବୋଲେ ତୁମ୍ଭେ ବଲବନ୍ତକେଶରୀ । ବସ୍ତ୍ରର ମୁଁ ଅବଳା ସୁକୁମାରୀ ।
ବଲୋକନ କରିବା ପଞ୍ଚବଟୀକି ଏହିଗିନା କଷ୍ଟକାରୀ ହେ । ବାନ୍ଧବ ।
ବାହୁଜବର ବୋଇଲେ ବନଦୋଷ ବାନ୍ଧବ ମନରେ ନ ଘେନ ।
ବଣିଜର ଭାବ କର ବର୍ଜନ ।
ବସାଇ ବଚ୍ଛେଦ ଭୁଲପାଶେ ଭୁଜ ଦେଲା ସିନା ପ୍ରେମଧନରେ । ବାନ୍ଧବ ।
ବାରେ ନରେଶ ଚନ୍ଦ୍ରକୁଟଗିରି । ବନୋଦକୁ ଥିଲୁ ଏଥେଁ ଆଦରି ।
ବୋଲୁଁ ଭରଦ୍ୱାଜବନେ ମିଳେ ଭରଥ ରହ ବୋଲି ଯେଣୁ ସୁଖ ସେ । ବୀରେନ୍ଦ୍ର
ବ୍ୟୋମରେ ଅମରେ ବାମନ୍ତ୍ର କ ଭୃଷିଲୁମରେ ମନେ କରଥିଲେ ।
ବଳ ଶିବଧରେ ନହିଁ ଦେଖିଲେ ।
ବଢ଼ ଚରସ୍ଥାର ତ୍ରିବିକ୍ରମ ତହିଁ ଦେଖି ଗୁରୁଙ୍କୁ କହିଲେ ସେ । ବହୁଶେ ।
ବ୍ୟଗ୍ର ହୋଇ ପୂଜନ କଲେ ଅସି । ବେଳନ୍ତିବେଳ ହୋଇଲେ ଅତି ତୋଷୀ ।
ବିଭୂଷକର ହିରଣ୍ୟପଣ ରଙ୍ଗେ ସେ ନରକେଶରୀ ଭାଷି ସେ ।
ବସାଇ ଅଣ୍ଟମେ ଅସନେ ଶୁଣିଲେ ବାତ୍ସ୍ୟାବଚ୍ଛେଦ କଷ୍ଟ ଖେଦ ।
ବଧ କରିବା କବନ୍ଧ କ୍ରବ୍ୟାଦ ।
ବଞ୍ଚ ସନ୍ତୁଣାଳ ସୁଗ୍ରୀବ ସପକ୍ଷ କପୀନ୍ଦ୍ର କରିବା ଉଦ ହେ । ବହୁଶେ ।
ବାଉପରେ ମନ୍ମଥର ଭାଗିବା । ବଣସହିତେ ରାବଣ ନାଶିବା ।
ବହିଲା ଗଜ ସଜ ମୋତେ ହୋଇଛି ଶୁଣି ମୁନ ପ୍ରଶଂସିବା ଯେ । ବାଦଳ ।
ବନ୍ଦ୍ୟ ବଳନାସ୍ ଜାଣି ତାର ମନ ବାରୁଣୀବନେ ପଠିଆଇ ।
ବଲୁଜରେ ମହାଲକ୍ଷ ଦେଖାଇ ।
ବକାଣ ମନ୍ତ୍ରସ୍ତମ୍ଭରେ କଲାପାସ୍ ସୁବାଇତେ ଯନ୍ତ୍ରିଂରହି ସେ । ବାଦଳ ।
ବଳ୍ପବସ୍ତ୍ର ସମ୍ମୁଖରେ ଯେମନ୍ତ । ବନରୁହରେ ବଦୀ ମଧୁବ୍ରତ ।
ବମୂଲ୍ୟ କରାଇ ରାମନାମ ପଦ୍ମ ବୃତଣ ହୋଇ ଉଭାଡ ସେ । ବହୁଶେ ।
ବୋଧକଲେ ପଲ୍ଲ ଲେଖ ଆସି ବେଜକୁଳନେ ଦେଇ ଏହି ଲକ୍ଷିତ ।
ବ୍ୟାସନାଶାଳିନ ସାତେ ବ୍ୟଥିତ

ବିମର୍ଦ୍ଦନେ କ୍ଷମ କପି ନୋହେ ହୋଏ କି ତାହାକର୍ମ ଅଦ୍ଭୁତ ହେ । ବାରକ ।
ବିସୃଷ୍ଟନେ ଯା ରଭସ ଶାସିତ । ବଜ୍ରସ୍ତୁ ଭୁ ହୃଷ୍ଟ ଅଙ୍ଗ ଜଗତ ।
ବୋଲଣ ବୈଦେହୀସ୍ତ ପାଣକୁ ଦେଖିତ ଜାଣିବାପାଇଁ ଉଦନ୍ତ ସେ । ବୀରେନ୍ଦ୍ର ।
ବଦାଇଥିଲେ ଶୃଙ୍ଗବେରପୁରକୁ ମେଳ ହୋଇ ସଙ୍ଗ ଜାଣିଲା ।
ବସିଷ୍ଠଙ୍କ ବନା ଗିରେ ଜଣିଲା ।
ବ୍ୟୋମନାସିକା ପଥ ହୋଇ ଅକାଶେ ବଳାଷ ପ୍ରକାଶ କଲା ସେ । ବାଳତ ।
ବଲ୍ମୀକକୁ ଯେମନ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ତୁପ । ବ୍ୟାପି ନଭରେ ଥରେ ପଦ୍ମରୂପ ।
ବଡବଡା ଦେଖି ଅଯୋଧ୍ୟାଗମନେ ଉସୁକ ଶବରସ୍ଥପ ହେ । ବହୁଦେ ।
ବଡର୍ଣ୍ଣି କହନ୍ତୁ ବରଦ ଭରତଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସମ୍ମେଳନ୍ୟ ।
ବନ୍ଦେ ନନ୍ଦୀଗ୍ରାମ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏଷନେ ।
ବହୁତ ତାରକା ନଭପଥେଣେ, ଜଳପାଶ୍ୱେ ଯୋଷନେ ହେ । ବହୁଦେ
ବଦଳିଲ ତା ଦେଖି ହନୁମନ୍ତ । ବୈମାନିକରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଭରତ ।
ବାସିତ ପୁଷ୍ପ ସେ ଏ କଣ୍ଟକପଥ ଏକା କେତକୀରୁ ଜାତ ହେ । ବଧାତ ।
ବୋଲିବୋଲି ହେଉଁ ଲଙ୍କାକଣ୍ଟକାଦି ଲଗ୍ନ କେଉଁଧନ ଶ୍ରବଣେ ।
ବଚେଳକତା ଲାଗିଲା ସୁଲକ୍ଷଣେ ।
ବାହ୍ୟ କର୍ଣ୍ଣ ଦେଖାଇ ରସଗର୍ଭେ ହୋଇଗଲା ତତକ୍ଷଣେ ସେ । ବାରକ ।
ବ୍ୟୋମୁ ଖସି ଭରତେ ପ୍ରଣପଦ୍ୟ । କରହରେ ଦେଖି ସେତୁ ଜଡ଼ିତ ।
ବାର୍ତ୍ତା କ ବାର୍ତ୍ତା ପୁଛି ଜୟ ଜୟ ପଲ୍ଲ ବଜାୟ ଭ୍ରମିତ ସେ । ବାରକ ।
ବାରବାମାମାନଙ୍କୁ ଧାଈଁ ଶୁଣି ଭଣ କନସ୍ତ୍ରିମାନ ଅସିଲେ ।
ବାଣୀ ସଲକ୍ଷଣଟିକ ଭାଷିଲେ ।
ବୋଇଲେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭଦେ ପୂର୍ବରେ କ୍ଷୀଣେ ଥିଲା ମୁଣ୍ଡଥିଲେ ସେ । ବାରକ ।
ବଧାଇକ ବହୁତରୁପେ ଦେଇ । ବଶୁରନ୍ତେ ପାଶେଟିସିବା ତହିଁ ।
ବିମାନେ ରବନେ ଅସନ୍ତ ଥିଲା ସେ ସ୍ନାନାମଲକ୍ଷେରେ ବନ୍ଧୁ ସେ । ବାରକ ।
ବନୌକାଅଷ୍ଟମେ ପୁଷ୍ପକ ଳ ଶେଷ କରି ଅଶେଷ ଦୋଷରର ।
ବଇଦେଶାଚ୍ଛୋଟରେ ତତପର ।
ବଗତ ଅନଙ୍ଗଜ୍ୱର ସନ୍ନିପାତ ଭସ୍ମ ଶୀତଳ ବନ୍ଧାର ସେ । ବୀରେନ୍ଦ୍ର ।
ବାଦ୍ୟ ଶୁଭନ୍ତେ ଧରଣୀ ଉଚ୍ଛଳ । ବାହୁ ଜର୍ଜ୍ଜେ ନୃପଙ୍କ ବୃନ୍ଦ ତୋଷ ।
ବହୁତ ବାକତଙ୍କା ରଙ୍କୁଧ୍ୱତ କୁଞ୍ଜରା କ ଦୁନ୍ଦୁଭି ଶବ୍ଦ ସେ । ବହୁଦେ ।
ବାଲ୍ୟଅବସ୍ଥା ସୁମରଣା କର୍ଣ୍ଣରେ ସାରଣୀ ଫିଙ୍ଗିଲା ପଛରେ ।
ବମାନ ଭଗ ଜଳିଅଛି ସନ୍ଧ୍ୟରେ ।
ବଳାଗି ପାଶ୍ୱବର୍ତ୍ତ ବୃକ୍ଷେ ବସିବା ଯଥାଶ୍ରେ ସ୍ଥିତ ମଣ୍ଡଳରେ ସେ । ବମାନ ।
ବ୍ୟୋମକେଶ ବୋଲନ୍ତି ତ୍ରିଲୋଚନ । ବୃନ୍ଦିବାରେ ଉପମା ବଦ୍ୟମାନ ।
ବଜ୍ରୁଷି ଥିଲେ ପାଇଜ୍ଞାତମାନଙ୍କୁ ଖସି ସେ ହେଳାପତନ କ । ବହୁଦେ ।
ବନ୍ଧାଇ କ ଭୁଜା ରଷା ରମାଜଷା ଅକାଣ-ବେଶଜାଗ୍ରି-କରେ ।

ବିରଚିଲ ବୃକ୍ଷପତ୍ରାଳୀକେ ସେ ।
ବନ୍ୟସ୍ତ୍ରୀ କର୍ପୂର କାଠିକ ସ୍ତୁକରେ ରାମରହିଁ ଦିବ୍ୟବାସେ ସେ । ବିଦୁଷେ ।
ବାହାରିଲେ ସେ ରଥୁଁ ରଘୁମଣି । ବିକାଶେ କି ପୂର୍ବାଦ୍ରିରୁ ତରଣି ।
ବିପ୍ର ନୃପତି କଳାପ କରାଞ୍ଜଳି ବିରଚିଲ ସ୍ତୁତି ଭଣି ହେ । ବିଦୁଷେ ।
ବିଚିତ୍ରଦେଉଳ ଅଗ୍ରତରେ ଗୁଣ୍ଡିଚ୍ଛରଥ ସେ ଦେଖିଲ୍ଲ ତରକ ।
ବିଲୋକନେ ବିଳାସୀ ସର୍ବଲୋକ ।
ବିଦିତ ନରେଶେ ଉତ୍ସବ ସେଠାରେ ଏ ନବ ଦିନ ସଂକ୍ଷକ ହେ । ବିଦୁଷେ ।
ବେନି ସୋଦର ନମସ୍କାର ଅନ୍ତେ । ବିଧୁ ନେଇ ଆନନ୍ଦେ ମାତୃବ୍ରାତେ ।
ବିଶେଷିତ ଶୁଭରତ ସ୍ତୁ ଭରତ ଶ୍ରୀରାମ କଟାକ୍ଷପାତେ ହେ । ବିଦୁଷେ ।
ବାନରପଙ୍କରେ କେଶରୀ ହରରେ ନରପତିବନ୍ଧୁ ଆଦରେ ।
ବିପ୍ରବନ୍ଧୁ ସୁଷେଣ ଜାମ୍ବବରେ ।
ବିଭୀଷଣେ ରାମ ଅଶ୍ୱର ପ୍ରଶ୍ୱର ପ୍ରଶଂସିତ ସମସ୍ତରେ ସେ । ବିଦୁଷେ ।
ବାଦକ ସେ କୃତାର୍ଥ ହେଲେ ସର୍ବ । ବିଜେ ସଭାରେ ସଂଭ୍ରମେ ରାଘବ ।
ବିରଚି ସ୍ଥାନ ତରତ ସେ ଅନ୍ତରେ ସୁମନ୍ତ୍ର-ସୁମନ୍ତ୍ର ଭାବ ହେ । ବିଦୁଷେ ।
ବର୍ଦ୍ଧିକବର୍ଦ୍ଧନ ଶୋଭା ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ସେ ଦିନୁଁ ଅତଃପରେ କରୁଁ ।
ବିଶ୍ୱକର୍ମା ବାଞ୍ଛିତକୃତେ ଗୁରୁ ।
ବିକ୍ରୀତ ସେ ତ ଅନନ୍ତମଣିରେ ଅନନ୍ତ ମଣିରେ ସ୍ଥିରୁ ଏ । ବିଦୁଷେ ।
ବିସ୍ମୃରଣା ଏ ଅଳକାଶୋଭିତା । ବିଧବ୍ୟ ଅବସ୍ଥା ଅଲଙ୍ଘିତା ।
ବିଶେଷ ଅଳଙ୍କାର ମୂର୍ତ୍ତି ଗଳିକ କେବଳ କରଣ ଚିହ୍ନାଏ । ବିଦୁଷେ ।
ବୋଲିବ ସେ ଲଙ୍କା ତହିଁ କରୁ ଶଙ୍କା ତାପୁଷ୍ପ ଲଙ୍କାକେଶୁଁ ଝସି ।
ବିମଳିନ ପତନ ହୋଇ ବସି ।
ବିସ୍ମୃତା ଯହିଁ ଅମରାବତୀ କହିଁ ବାର୍ତ୍ତକୀ ସ୍ୱଭାବ ବସି ହେ । ବିଦୁଷେ ।
ବସେ ଭୋଗବତୀ ପଦତଳରେ । ବିଖ୍ୟାସିତ ଦାସୀଭାବ ବଳରେ ।
ବିଭିକ୍ଷ୍ଣୀ ସେହି ନାମେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ନାହିଁ ତାରୁଲେ ଭୁଲେ ଭୂକରେ ହେ ।
ବିନସ୍ତ୍ର କୈକେୟୀ ପାଦୁକାକୁ ଥୋଇ ରଘୁବଂଶେଶ ସମ୍ମୁଖରେ ।
ବନ୍ଧୁ ନୃପପଦକୁ ତତପରେ ।
ବାସୁକୀ ବନା ଧର୍ମଭାର ଧାରଣ ଅନ ସୋଦରେ କି ତରେ ହେ । ବୀରେନ୍ଦ୍ର ।
ବୋଲନ୍ତି ଶକ୍ତିଘ୍ନ ଯଥାର୍ଥ ଉଚ୍ଚାର । ବୋଲେ ସୁମନ୍ତ୍ର ହେଉ ଏ ସେପରି ।
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ଅନୁସରି ବ୍ରହ୍ମା ଯେମନ୍ତ ସୃଷ୍ଟିପାଳନାକୁ କରି ହେ । ବୀରେଶ ।
ବଶିଷ୍ଠ ବଶିଷ୍ଟ ଗୁରୁପୁଷ୍ପାଯୋଗେ ଅଭିଷେକ ଦେଲେ ବ୍ୟପିତ ।
ବାମଦେବ କହି ହେଲେ ଏମନ୍ତ ।
ବନେ ଦୂଷଣ ନାଶିଅଛୁ ଅନୁଜପୁତ୍ରଦୂଷଣ ହରିବ ହେ । ବୀରେନ୍ଦ୍ର ।
ବଲ୍ଲ ଅଙ୍ଗୀକୃତେ ଏହା ଶୁଣିଲେ । ବାଯୁପୁତ୍ରକୁ ଜାମ୍ବବ ଭଣିଲେ ।
ବାଳଖିଲ୍ୟାସହ ସନକାଦି ମୁନି ଗଙ୍ଗାଦିଜଳ ଆଣିଲେ ହେ । ବିଦୁଷେ ।

ବଇଦଳକଲେ ଷଣ୍ଠା ଯହିଁ ନଗର ଅରଣ୍ୟବିହାର ଅନ୍ତର ।
ବସିବାକୁ ସମ୍ରାଟ-ପଦବୀର ।
ବସ୍ତି ଭୁବନଦେଶ ଯୁ ମୁପୁର ଅଙ୍ଗଦେଶ ମନୋହର ହେ । ବହୁଶେ ।
ବହୁ ଅନନ୍ତଶୋଭା ମହାଧାର୍ଯ୍ୟେ । ବଧୂ ନକ୍ଷତ୍ରମାଳାରେ ବସନ୍ତେ ।
ବୋଲିଲେ କନ୍ଦର୍ପ କୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦର୍ଶନେ ଜନସମାଜେ ହେ ।
ବାଦ୍ୟଶବଦର ଗମକ ଚମକ ଦାନବେନ୍ଦ୍ର ଦାନ କରଣ ।
ବସ୍ତୁରଲେ ମାଇଲେଣି ଶ୍ରବଣ ।
ବାଜଣା ସାଜଣା କାହିଁକ ଏଣିକ ମାଉବା ଇଚ୍ଛେ ଲବଣ ସେ । ଶାରେନ୍ଦ୍ର ।
ବ୍ୟାଳକ୍ଷେତ୍ର ନଦେଖିବା ଅଭ୍ୟେସନ । ବୋଲାବଇ ହୋଇ ସିବା ଉଗ୍ରକ ।
ବତନେ ଭାବତ ଲୋଚନେ ଦେଖିବେ ମହାଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ଲୋକ ହେ । ବସ୍ତରେ ।
ବାଜି ଗଜ ରଥ ପତ୍ତି ଚତୁରଙ୍ଗ ପରଂପରା ହୋଇ ଏ ସ୍ଥଳେ ।
ବସ୍ତି ଏକ ନୂତନ ତହିଁ ହେଲା ।
ବାନର ଋକ୍ଷ ରାକ୍ଷସଙ୍କର ମେଳ ହଂସାହ୍ନାନ ଶ୍ରମଲୀଳା ହେ । ବହୁଶେ ।
ବଳିକଷ୍କନ୍ଧୀ ଉଚ୍ଚେ ଗ୍ରାଡ ଗ୍ରାଡ । ବନ୍ଦୀବୃନ୍ଦ ବନ୍ଦନରେ ଉଲୁର ।
ବସ୍ତ୍ରପଂ ସୁଗ୍ରୀବାଦି ମହାପତ୍ତ ଯାନମାନ ଅଟେ ହେତ ହେ । ବଳୁଧେ ।
ବସ୍ତ୍ରତ ହେବେ ଦେବ୍ୟବନକଶୀଟ ମର୍କଟମଣି ସତ ଶ୍ରମ ।
ବହିରେତ ଅଯୋଧ୍ୟା ଜନ୍ମଧାମ ।
ବପୁସ୍କନ୍ଦେ ମୁକ୍ତ ହୋଇବେ କଷ୍ଟତେ ଭାବଲେ ଜନମି ପ୍ରେମ ହେ । ବହୁଶେ ।
ବମ୍ଭାଳଶପଦେ ଗାନ ମଧୁର । ବୋଲେ ଉପେନ୍ଦ୍ରଭଞ୍ଜ ବୀରବର ।
ବୈବାହିକ ହେବେ ନ ଭୁଞ୍ଜିଲାଜନେ ତହିଁକ କେଉଁ ବସ୍ତୁର ହେ । ବହୁଧେ ।

ଗୀତାଭିଧାନ

It is interesting to note that with reference to the finals, and not with the initials, that the alphabetical order has been maintained in the following list of words :—

ଗୀତ ଅଭିଧାନ ହୋଇ ସାବଧାନ ଶୁଣ ସୁଜନେ ସନ୍ତୋଷେ ।
ଅମର ତ୍ରିକାଣ୍ଡ ମାଧବ ଶାଶ୍ୱତ ମେଦିନୀ ବସ୍ତ୍ରକାଶେ ।
ପ୍ରଚୁର ଶବଦ ଯେତେ ତା କହିବା ଛାଡ଼ି ଅପ୍ରଚୁରମାନ ।
ଭୁଝାଇଲେ ମୂର୍ଖେ ବୁଝିବେ ଅକ୍ଳେଶେ ହସିବେ କୋବିଦଜନ ।
କତାରୁ କ୍ଷୟ ଏ ଅନ୍ତ୍ୟାକ୍ଷର ଯେବେ ବର୍ଗ ବର୍ଗ ଏ ହୋଇବ ।
ଏକା ଶବଦକୁ ନାନାର୍ଥେ ଭୁଝାଇ କବିଙ୍କ ପ୍ରମୋଦ ଦେବ

କ ବୋଲି ପବନ, ଜଳକୁ, କ ବୋଲି ବ୍ରହ୍ମାକୁ, ଶିରକୁ, ସତ ।
କୁ ବୋଲି କୁତ୍ସିତକଥାକୁ, ପୃଥ୍ୱୀକୁ, ଶୁଣ ବୁଧେ ବେଦ ଚତ୍ ।
ଅର୍କ ବୋଲି ଅର୍କପର୍ଣ୍ଣୀକି, ରବିକି, ତାମ୍ର, ସ୍ଫଟିକ, ଇନ୍ଦ୍ରକୁ ।
ଅଙ୍କ ବୋଲି ଜାଣ କ୍ରୋଡ଼, ଚିହ୍ନ, ପାପ, ଦୁଃଖ, ଦୂଷଣ, ରେଖାକୁ ।
କର୍କ ଶୁକ୍ଳ, ଅଶ୍ୱ, ସଲିଳ, କର୍କଟ, ଅନଳ, ଘଟ, ଦର୍ପଣ ।
କାକ ଅଛି ବୃଷଭେଦେ, ବୃଷଭେଦେ କାକ ରଥବକ, ଦ୍ରୋଣ ।
କୋକ କହନ୍ତି ଚକ୍ରବାକ, ଇହାମୃଗ, ବ୍ୟାଘ୍ର, ଖର୍ଜୁର, ଦର୍ଦୁର ।
ଶୁକ କହ ବ୍ୟାସସୁତକୁ, ରାବଣମନ୍ତ୍ରୀକି, ଶୁକ ଯେ କୀର ।
ଲଙ୍କା ବୋଲାଇ ଯେ ଦୈତ୍ୟପୁରୀ, ଶାଖା, ଡାକିନୀ, କୁଳଟା, ନାମ ।
ଚକ୍ରୀ ଘଟକାର, ଚକ୍ରୀ ଭୁଜଙ୍ଗମ ; ଚକ୍ରୀ ଯେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ।
ଶୁକ୍ର ଦୈତ୍ୟଗୁରୁ, ଶୁକ୍ର ଜ୍ୟେଷ୍ଠମାସ, ଶୁକ୍ର ଅଗ୍ନି, ଶୁକ୍ର ରେତ ।
ରଥପଦରେ ; ଯେ ଅସ୍ତ୍ରଥ, ବୃନ୍ଦରେ, ଚକ୍ରବାକେ, ଚକ୍ର ଉକ୍ତ ।
ଏକ ବୋଲନ୍ତି ଯେ କେବଳ, ଶ୍ରେଷ୍ଠକୁ ; ଜନ, ଭୁବନକୁ ଲୋକ ।
ନାକ ବୋଲାଇ ଯେ ସ୍ୱର୍ଗପୁର ; ସ୍ତୋକ ଅକାଶ, ଅଳ୍ପ ବିନ୍ଦୁକ ।
କଙ୍କ ଯେ ବୋଲାଇ ଲୋହପୃଷ୍ଠ, ଯମ ; ପଦ୍ୟ, କୀର୍ତ୍ତି, ନାମ ଶ୍ଳୋକ ।
ଟଙ୍କ ବୋଲି ନୀଳେ, କପିତ୍ଥେ, ଖନିତ୍ରେ ; କର୍ଦମ, ପାତକ, ପଙ୍କ ।
ବକ ବୋଲି ବକପୁଷ୍ପ, ବଳାକାକୁ, ବକ ପୂତନାଅଗ୍ରଜ ।
ବିତର୍କକୁ ହେତୁ, ଶାସ୍ତ୍ରକୁ, ବାଞ୍ଛାକୁ, ତର୍କ ବୋଲିକର ହେଳ ।
ରାକା ବୋଲାଇ ଯେ ରଜସ୍ୱଳାନାରୀ, ପୌର୍ଣ୍ଣମାସୀ, ନଦ୍ୟନ୍ତରେ ।
ପାକ ବୋଲି ପଚନତାକୁ, ଉମ୍ବକୁ, ପକ୍ୱକୁ, ଗ୍ରୀଷ୍ମସାନ୍ତରେ ।
ଅଶୋକ ବୋଲନ୍ତି କେଳିପାଦପକୁ, ପୁଣି ଶୋକହୀନନରେ ।
ଅଳକା କୁବେରପୁରୀ, ଯେ ଅଳକା ପୁଣି ଚୂର୍ଣ୍ଣକୁନ୍ତଳରେ ।
ଆନକ ପଟହ, ଆନକ ମେଘ, ଯେ ଆନକ ଭମ୍ବରେ, ଉକ୍ତ ।
ଅମ୍ବିକା ବୋଲାଇ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରମାତା, ଅମ୍ବିକା ପାର୍ବତୀ ଖ୍ୟାତ ।
ମେଚକ ମୟୂର ପୁଚ୍ଛ, ଯେ ମେଚକ ଶ୍ୟାମଳ ବର୍ଣ୍ଣ, ଯେ ଧ୍ୱାନ୍ତ ।
ମଣ୍ଡୂକ ବୋଲନ୍ତି ଭେକକୁ ମଣ୍ଡୂକ ବୋଲାଇ ପୁଣି ପଣ୍ଡିତ ।
କାଳିକା ବୋଲାଇ ମେଘସମୂହ, ଯେ କାଳିକା ଚଣ୍ଡିକା, ଜାଣ ।
ଜନକ ବୋଲନ୍ତି ତାତକୁ ; ଜନକ ନୃପତିଭେଦରେ ଯେନ ।
ପେଚକ ହସ୍ତିଲାଙ୍ଗୁଳ, ଯେ ପେଚକ ବୋଲାଇ ବାୟସାରାତି ।
ଉଲୂକ ବୋଲାଇ ଦିବାନ୍ଧ, ଉଲୂକ ଭାରତଯୋଦ୍ଧାରେ ବର୍ତ୍ତି ।
କୂପକ ବୋଲି କୁତୁପରେ, ତୈଳକୁ, କୂପକ ଗୁଣବୃକ୍ଷକ ।
ତାରକ ମନ୍ତ୍ର, ତାରକ ଦୈତ୍ୟଭେଦେ, ପୁଣି ତାରକ ନାବିକ ।

ତାରକା ନାମ କହଇ କନୀନିକା, ତାରକା ତାରା ବୋଲାଇ ।
ଅଲୋକ ଶବ୍ଦ ଦ୍ୟୋତରେ, ଲୋଚନରେ, ବନ୍ଦଭାଷଣେ ବର୍ତ୍ତଇ ।
ବାହ୍ଲିକ ବୋଲାଇ କୁଙ୍କୁମ, ବାହ୍ଲିକ ହିଙ୍ଗୁ, ସେ ବାହ୍ଲିକ ଦେଶ ।
ବର୍ତ୍ତିକ ନେତ୍ରରୋଗନାଶ ଔଷଧ, ବର୍ତ୍ତିକ ପକ୍ଷିବିଶେଷ ।
କଳଙ୍କ ବୋଲି ଲାଞ୍ଛନକୁ, କଳଙ୍କ ବୋଲି ସେ ଅପବାଦକୁ ।
ସୂଚକ ଶବ୍ଦ ଶୁନରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତଇ, ସୂଚକ ବୋଲି ଖଳକୁ ।
ପୃଥୁକ ଶବ୍ଦ ପୃଥୁକାରେ, ଚିପିଟେ, ପୃଥୁ ନୃପଭେଦେ, ଜାଣ ।
ଖନକ ବୋଲାଇ ଇନ୍ଦୁର, ଖନକ ସନ୍ଧିଚୋରରେ ପୁଣ ।
ନାୟକ ବୋଲି ଶ୍ରେଷ୍ଠକୁ, ପୁରୁଷକୁ ; ଶାୟକ ଖଡ୍ଗ, ଶର ।
ବଞ୍ଚକ ଶବ୍ଦ ଶୃଗାଳରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ, ବଞ୍ଚକ ନାସ୍ତିକ ନର ।
ଜମ୍ବୁକ ବୋଲି ଶୃଗାଳକୁ, ନୀଚକୁ, ଜମ୍ବୁକ ଜଳେଶ୍ୱର ।
କଞ୍ଚୁକ ନାମ ସର୍ପଚର୍ମେ, ଔଷଧେ, କଞ୍ଚୁକ ବାରବାଣର ।
ଚଷକ ନାମ କୃଷକେ, ପ୍ରବର୍ତ୍ତଇ ଚଷକ ସେ ମଦ୍ୟପାତ୍ର ।
କୀଚକ ବଂଶଭେଦେ ଅଛି, କୀଚକ ବିରାଟଶାଳକ ଶବ୍ଦ ।
କୁଳିକ ନାମ ନାଗଭେଦେ, କୁଳିକ ଉତ୍ତମକୁଳରେ ଭଣି ।
ନରକ ନାମ ଭୂମିପୁତ୍ର, ଦୈତ୍ୟରେ, ନରକ ନିରୟେ ଗଣି ।
ତକ୍ଷକ ବୋଲାଇ ବର୍ଦ୍ଧକି, ତକ୍ଷକ ଅଷ୍ଟକୁଳନାଗେ ସେନ ।
କଣ୍ଟକ ବୋଲାଇ କ୍ଷୁଦ୍ରଶତ୍ରୁ, ରୋଗ, କଣ୍ଟକ ଲଗ୍ନକୁ ଗଣି ।
ଇକ୍ଷ୍ୱାକୁ ବୋଲାଇ କ୍ଷୁଦ୍ରତୁମ୍ବିକା, ସେ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶନରେଶ୍ୱର ।
ଆତଙ୍କ ବୋଲାଇ ରୋଗସନ୍ତାପକୁ, ଆତଙ୍କ କାମୁକ, କ୍ରୂର ।
ଚୌରିକ ସୁବର୍ଣ୍ଣ, ଚୌରିକ ଚୌର୍ଯ୍ୟ, ସେ ଚୌରିକ ବୋଲାଇ ଶ୍ୱାନ ।
କରକ ଦାଡ଼ିମ୍ବ, କମଣ୍ଡଳୁ ବାଣ, ନାରିକେଳଫଳ ସେନ ।
ଦେଶକୁ, ଶ୍ରେଷ୍ଠକୁ, ଔଷଧିକ, ବୃକ୍ଷଭେଦକୁ, ବୋଲି ତିଳକ ।
ବୃନ୍ଦ, ରୋମାଞ୍ଚ, ହରିତାଳ, ପ୍ରସ୍ତର, କ୍ରମେ ବୋଲନ୍ତି ପୁଲକ ।
ପୁଷ୍ପକ କୁବେରରଥ, ନେତ୍ରରୋଗ, ପୁଷ୍ପକ ରଥ କଙ୍କଣ ।
ପୁଷ୍ପକ ଶକଟ, ପୁଷ୍ପକ କଳକା, ପୁଷ୍ପକ ସେ ରସାଞ୍ଜନ ।
ବାଳିକା ବୋଲାଇ ପତ୍ରକାହାଳ, ସେ ବାଳିକା କର୍ଣ୍ଣଭୂଷଣ ।
ବାଳିକା ବୋଲନ୍ତି ବାଳାକୁ, ବାଳିକା ବାଲୁକା, ଏଳାରେ, ସେନ ।
ରସିକା ରତିବରକ୍ଷଣା ରମଣୀ, ଇକ୍ଷୁଲତା, ଗୁଡ଼ଫଳ ।
ତଲ୍ଲକ ଅମ୍ଲାନ, କନ୍ଦୁକ ସେ ଅନୁରାଗୀ, ସୁରଙ୍ଗହୁଲୁକ ।
ରୁଚକ ବୀଜପୂର, ଦନ୍ତୀ, କପୋତ ; ପୁତ୍ରିକା ପିତୁଳୀ, ସୁତା ।
ଭ୍ରମକ ରୋଗ, ବଡ଼ାଳ ; ହେମ, ଧୂର୍ତ୍ତ, ଜମ୍ବୁକେ, ହ୍ରସ୍ୱଇ ସୁକ୍ତା ।
କନକ ସୁବର୍ଣ୍ଣ, କନକ ଚମ୍ପାୟେ, କନକ ନାଗକେଶର ।
କନକ ପୁଂନାଗ, କନକ ସୁନାରୀ, ପୁଣି କନକ ଧୁସ୍ତୁର ।

ପ୍ରିୟକ, ମୃଗ ପ୍ରିୟକ ଯେ କଦମ୍ବ, ପ୍ରିୟକ ପ୍ରିୟଙ୍ଗୁ ହୋଇ ।
ପ୍ରିୟକ, ପୀତ, ଶାଳତରୁ, ପ୍ରିୟକ ଚନ୍ଦନଠାରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତଇ ।
କଟକ ସମୁଦ୍ରଲବଣ, ବଳୟ, ଦ୍ୱିରଦଦନ୍ତମଣ୍ଡଳ ।
ସାନୁନିତମ୍ବ, ରାଜଧାନୀ, ଏତେକ କଟକଶବ୍ଦ ମଣ୍ଡଳ ।
କୌଶିକ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର, ଇନ୍ଦ୍ର, ନକୁଳ, ପୁଣି ପେଚକ, ଗୁଗ୍ଗୁଳ :
ଶସ୍ତ୍ରବୈଦ୍ୟ ନାମ କୌଶିକ କୌଶିକ, ନଦୀ, ଚଣ୍ଡୀ ନାମ ଭାଲ ।
ମାତୃକା କହ ମାଇକାଙ୍କୁ ; ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ସପ୍ତକା ନଦୀଭେଦକୁ ।
ଯମକ ବୋଲି ସଂଯମକୁ, ଯମଳ, ପୁଣି ଶବ୍ଦାଳଙ୍କାରକୁ ।
ରୂପକ ବୋଲି ମୂର୍ତ୍ତିକି, ନାଟକକୁ, କାବ୍ୟାଳଙ୍କାରେ ରୂପକ ।
ମଲ୍ଲିକା ହଂସ, ଭୂଷଣଶୂନ୍ୟ, ଗଣିକା ବେଶ୍ୟା, ଯୂଥିକାକୁ, ଲେଖ ।
ପଦ୍ମକ ହିଁ ପଦ୍ମକାଷ୍ଠ, ହସ୍ତୀମଦବିନ୍ଦୁ, ଯେ ବିନ୍ଦୁପଦ୍ମକ ।
ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ, ପ୍ରତିକୂଳ, ବିଲୋମ, ଏ ତିନିଙ୍କି ବୋଲି ପ୍ରତୀକ ।
ପଲ୍ୟଙ୍କ ବୋଲି ମଞ୍ଚକୁ, ପର୍ଯ୍ୟଙ୍କକୁ, ପଲ୍ୟଙ୍କ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟସ୍ତିକା ।
କେତନ, ସୌଭାଗ୍ୟ, ନାଟକାଙ୍ଗ, ସେନା ତିନିଙ୍କି ବୋଲି ପତାକା ।
ବଳାହକ ବୋଲି ଜଳଦ, ମେଘକୁ, ଅଶ୍ୱଭୁଜାନାଗେ ପୁଣ ।
ନଗଯୋଷ, ଦୈତ୍ୟ, ଇନ୍ଦ୍ରାର, ଅସୁର ବଳାହକ ନାମ ଜାଣ ।
କପର୍ଦ୍ଦକ ବୋଲେ ଧୂର୍ଜ୍ଜଟିଜଟାକୁ, ବରାଟକେ, ସବିନଇ ।
ବିନାୟକ କହ ତାର୍କ୍ଷ୍ୟ, ଗୁରୁଜନକୁ, ବିନାୟକ ଗଣେଶ୍ୱର ।
ବରାଟକ କହ କପର୍ଦ୍ଦିକ, ପୁଣି ବରାଟକ ବୀଜକୋଷ ।
ଶରଟ, ମୟୂର, ତରଣୀପୃଷ୍ଠଙ୍କୁ, ଭୂଜବାକ ହଂକଭେଦ ।
ପୃଥ୍ୱୀ, ଅମ୍ଳାନହସ୍ତୀ, କୁଲୁଙ୍କକ, ଶୋଣରେ, ଯେ କୁରୁବକ ।
କୌଲେୟକ ଶ୍ୱାନକୁଳ, କୁଳୀନ ; ଯେ ମଣିଭେଦେ ଗୋମେଦକ ।
ଜୈବାତୃକ ବୋଲି ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ, ଭୂଷଣକୁ, ଦୀର୍ଘାୟୁଷ୍କ ସର୍ବମତେ ।
ଭୟାନକ ବ୍ୟାଘ୍ର, ରାହୁ, ଭୟଙ୍କର, ଅଛୁ ନବରସଗତେ ।
ମଣ୍ଡଳକ ବମ୍ଭ, ବୃନ୍ଦାରକ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ମଣ୍ଡଳକ, ଶୋଭା ସୁର ।
ପୁଣ୍ଡରୀକ ନାମ କହେ ପଦ୍ମ, ବ୍ୟାଘ୍ର, ଅନଳକୋଣ, କୁଞ୍ଜର ।
ମାଣବକ ବୋଲି ବାଳକୁ, ଇନ୍ଦ୍ରକୁ, ମାଣବକ ଅର୍ଦ୍ଧହାର ।
ବୈତାଳିକ ବୋଲି ଶିଳ୍ପୀ, ବେତାଳକୁ, ବୈତାଳିକ ବୋଧକର ।
କନ୍ଦୁକ ବୋଲି ଗୃହବଟ୍ଟୁକୁ, ଯେ ପଟ୍ଟନନ୍ଦକକୁ, କହ ।
ଶାଳାବୃକ ନାମ ଶୃଗାଳ, କୁକ୍କୁର, ବାନରେ, ଗାଳକ, କହ ।
କର୍ତ୍ତୃଣକ ବୋଲି ସ୍ଥୂଳଗକୁ, ଗଜ, ବ୍ୟବହାରଣୀ, କ ଗଣେ ।
ସୌଗନ୍ଧିକବୋଲି କହ୍ଲାର, ପଦ୍ମକୁ, ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟରେ, ପାଷାଣେ ।
ଅନୂରକ ନାମ କହେ କହାପ୍ରର, କରଜସାତେ, ଯେ ସନେ ।
ସ୍ୱବସନ୍ତ ବୋଲି ମାଧବୀଲତାକୁ, ଅଦ୍ଭୁତ ମଦନୋତ୍ସବେ ।

ଇତ କାନ୍ତ

ଖ ଶବ୍ଦ ବର୍ତ୍ତେ ଇନ୍ଦ୍ରିୟେ, ସୁଖେ, ସ୍ୱର୍ଗେ, ଅଛଇ କ୍ଷିତ, ଗଗନେ ।
ଶଙ୍ଖ ସଂଖ୍ୟାରେ କପାଳ, ଅସ୍ଥି, କମ୍ବୁ, ନଖ, ଦୈତ୍ୟ, ଅଭିଧାନେ ।
ଶିଖୀ ବୋଲନ୍ତି ଅଗ୍ନିକି, ମୟୂରକୁ ; ନଖ କରରୁହ, ଶୁକ୍ତି ।
ନଖୀ ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ, ନଖୀ ସିଂହ, ଶ୍ୱାନ, ନଖୀ ତପସ୍ୱୀ, ବୋଲନ୍ତି ।
ଶାଖା ବୋଲି କହି ଦ୍ରୁମଶାଖା, ପକ୍ଷ, ବାହୁକ, ବେଦଭାଗକୁ ।
ଶିଖା ବୋଲଇ କାକପକ୍ଷୀ, ଶିଖା ଯେ ଜ୍ୱାଳାକୁ, କେକପୁଚ୍ଛକୁ ।
ବୋଲନ୍ତି ଲେଖ ଦେବତାଙ୍କୁ, ପଂକ୍ତିକ ; ମୁଖ ପ୍ରାରମ୍ଭେ, ବଦନେ ।
ବମୁଖ କହି ଶୃଗାଳରେ, ଛୁଣ୍ଡରେ, ଗଡଭେଦନେ, ନର୍ତ୍ତନେ ।
ବିଶିଖ ବୋଲି ଶରକୁ, ଅମରକୁ ; ବିଶାଖା ଗୋପୀ, ନକ୍ଷତ୍ର ।
ବୈଶାଖ ମନ୍ଥନଦଣ୍ଡ, ଯେ ବୈଶାଖ ମାସଭେଦେ ହୋଏ ମୁକ୍ତ ।
ବଶାଖ ବୋଲାଇ ତର୍କିକୁ, ପୁଣି ଯେ ବିଶାଖ ଯେ ମହାସେନ ।
ସୁମୁଖ ବୋଲି ଯେ ଗରୁଡ଼କୁ କହି ନାଗ ପ୍ରଭେଦରେ ସେନ ।
ଅଗ୍ନିମୁଖ ବୋଲି ଦେବତା, ବିପ୍ରଙ୍କୁ, ଅଗ୍ନିମୁଖ ଭଲ୍ଲାତକ ।
ଶିଲୀମୁଖ ବୋଲି ଭ୍ରମରକୁ ଶିଲୀମୁଖ ବୋଲିଏ ଶାୟକ ।
ଇନ୍ଦୁଲେଖା ବୋଲି ଶଶିକଳାକୁ ଯେ ସୋମଲତାକୁ ଅଛଇ ।
ସର୍ବତୋମୁଖ ବୋଲନ୍ତି ମହାଦେବ, କ୍ଷେତ୍ରଜ୍ଞ, ଅକାଶ, ବାଉ ।

ଘଡ ଶାନ୍ତ

ଗୋ ବୋଲି ଜଳକୁ, ନେତ୍ର, ପୃଥ୍ୱୀଙ୍କ, ନାରାଚକୁ, ସୁରଭିଙ୍କ ।
ନାଗ ବୋଲନ୍ତି ପର୍ବତକୁ, ବୃକ୍ଷକୁ, ନଗ ବୋଲି ଏ ଦୁହିଙ୍କି ।
ଅଙ୍ଗ ବୋଲନ୍ତି ଶରୀରକୁ, ଦେଶକୁ ; ଖଡ୍ଗ ଗଣ୍ଡକ, କୃପାଣ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଶଶ, ଦେବ, ନାରାଚ, ବିହଙ୍ଗ, ଖଗ ବୋଲି ଏତେ ଜାଣ ।
ପୂଗ ବୋଲି ଯେ କ୍ରମୁକକୁ, ବୃନ୍ଦକୁ ; ତ୍ୟାଗ ଯେ ଦାନ, ବର୍ଜ୍ଜନ ।
ଭୃଙ୍ଗ ବୋଲନ୍ତି ପୁଂନାଗକୁ, ଉଛଳୁ ; ଇଙ୍ଗ ଯେ ଅଦ୍ଭୁତ, ଜ୍ଞାନ ।
ଭଗ ବୋଲନ୍ତି ସ୍ୱର୍ଗକୁ ମାହାତ୍ମ୍ୟକୁ ଶାଓଁଙ୍କ ଯୋନିଙ୍କ ପୁଣ ।
ଭଗ ବୋଲନ୍ତି ସର୍ଗଚକ୍ର, ବୀର୍ଯ୍ୟକୁ, ଭଗ ସୌଭାଗ୍ୟ, ନିର୍ବାଣ ।
ଭଙ୍ଗ ବୋଲାଇ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ, ଲହରୀ, ରୋଗଭେଦେ ଅଛି ଭଙ୍ଗ ।
ନୃତ୍ୟ, ସମର, ଲୋହିତବର୍ଣ୍ଣ, ଧାତୁଭେଦକୁ କହନ୍ତି ରଙ୍ଗ ।
ରାଗ ଅନୁରାଗ, ଲୋହିତବର୍ଣ୍ଣ, ଯେ କେଦାର ଆଦିକ କହି ।
ଭୋଗ ଶବଦ ସୁଖ, ଧନ, ଶରୀର, ଫଣାଠାରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତଇ ।
ଭୃଗୁ ନାମରେ ଯେ ମୁନିଏ ଅଛନ୍ତି ଭୃଗୁ ଶୃଙ୍ଗ ସାନୁମାନ ।
ମୃଗ ବୋଲି ଶିଶୁ, କୁରଙ୍ଗ, ନକ୍ଷତ୍ର, କବଭେଦେ, ପୁଣି ସେନ ।
ଲିଙ୍ଗ ଅସ୍ମିଭେଦେ ବ୍ୟାକରଣେ କହି ଶମ୍ଭୁ ; ଶେଫଚିହ୍ନେ ବର୍ତ୍ତେ ।
ଶୃଙ୍ଗୀ ଗୋମୁଗାଦ, ପର୍ବତ, ସୁବର୍ଣ୍ଣ, ମୀନ, ଔଷଧ ବୋଲନ୍ତି ।

CENTRAL LIBRARY

ଯୁଗ ସମ୍ବାଦ, ରଥ, ଅଙ୍ଗେ କହନ୍ତି ଯୁଗଳ ବୋଲାଇ ଯୁଗ ।
ଭବ ବୋଇ କହି ଶିବଙ୍କୁ ଜନ୍ମକୁ ; ଗାଥା ଯୂଥ ବୋଲ ବର୍ଗ ।
ବଙ୍ଗ ବୋଲି ରଙ୍ଗ, ମାରଣେ, ପ୍ରଦେଶେ, କାର୍ପାସେ, ବାର୍ତ୍ତାକୀବୃକ୍ଷେ ।
ଫଲ୍ଗୁ ଉତ୍ପଳ ସୁନ୍ଦର ଫଲ୍ଗୁ ସାନନଦୀକି ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ।
ନାଗ ବୋଲନ୍ତି ଯେ କରୀକୁ, କୃଷ୍ଣକୁ ନାଗ ମାତଙ୍ଗ, ଉରଗ ।
ଶୃଙ୍ଗ କହି ଭୃଗୁନ୍ଦ୍ରକୁ, ଶିଖରକୁ, ପଦ୍ମ, ବିଷାଣ ଯେ ଶୃଙ୍ଗ ।
ଅପାଙ୍ଗ ବୋଲନ୍ତି ବରୁଣଲୋଚନକୁ ପୁଣ୍ଡ୍ରତା ପୁଣି ଅପାଙ୍ଗ ।
ଆଶୁଗ କାଣ୍ଡ, ପବନ ; ଉଚ୍ଚାରତା, କ୍ରମୁକ ଫଳ ଉଦ୍ବେଗ ।
କଳଙ୍କ ଭୂମି, କର୍ଣ୍ଣାଳୁ, ଯେ ଧୂମ୍ୟାଟ, କୃଟକ, ପୃଷ୍ଠକରଜ ।
କଳିଙ୍ଗ ବୋଲି ନଦୀ, ଦେଶ, କଳିଙ୍ଗ ଭୁଜଙ୍ଗମ, ମତ୍ତଗଜ ।
ପରାଗ ବୋଲାଇ ପୁଷ୍ପରାଗ, ପୁଷ୍ପରେଣୁ, ଧୂଳି, ଗନ୍ଧସାର ।
ବଲଙ୍ଗ ବୋଲାଇ ଭଗ, ଗୁଦ, ଗୁଡ଼ବକ ଯେ, ଲୁଣ୍ଠିର, ଶିର ।
ପନ୍ନଗ ଅଶ୍ୱ, ଔଷଧିଭେଦେ ଅଶ୍ୱ, ଶିହ୍ଲରେ, ଭଗ, ଭୁଜଙ୍ଗ ।
ପତ୍ରାଙ୍ଗ ରକ୍ତଚନ୍ଦନ, ନଦୀଭେଦେ, ସ୍ୱପଚ ଗଜ, ମାତଙ୍ଗ ।
ରଥାଙ୍ଗ ବୋଲନ୍ତି ଚକ୍ର, ଚକ୍ରବାକ : ମୃଦଙ୍ଗ ମୁରଜ, ଘୋଷ ।
ପ୍ଲବଗ ମର୍କଟ, ମଣ୍ଡୂକ, ସାରଥି, ନାବିକ, ଦବସନ୍ଦଣ ।,
ପୁନ୍ନାଗ ବୋଲନ୍ତି ସୁଚେଶେ, ଦାରକେ, ପାଣ୍ଡୁ, ନାଶେ, ଜାତୀଫଳେ ।
ପୁନ୍ନାଗ ଦେବବଲ୍ଲଭଠରୁ, ନରଶ୍ରେଷ୍ଠ ନାମ ସବୁକାଳେ ।
ପତଙ୍ଗ ବୋଲନ୍ତି ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ପକ୍ଷିକି ଶଲଭକୁ ବୁଧଜନ ।
ସଙ୍ଗର, ଶଙ୍କର, ସଙ୍କଲ, ସଂଯୋଗ ; ଯୋଗ ପୁଣି ନଥ୍ବନ ।
ପଦ୍ମ, ମୃଗ, ଶଙ୍ଖ, ରଜନୀ, ଚନ୍ଦ୍ରମା, ଧନୁ, ସୁବର୍ଣ୍ଣ, ଚାତକ ।
ହଂସ, ମନ୍ମଥକୁ, ଯେମନ୍ତ ଶାରଙ୍ଗ ନାମ କହନ୍ତି ଏତେକ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ବଦ୍ରୁମ, ମଙ୍ଗଳ, କାମୀ, ଯେ ହେମାଙ୍ଗ ଗରୁଡ଼ କଥ
ଉପସର୍ଗ ଶବ୍ଦ ଲହରପ୍ରେ, ଲହକଲ୍ଲୋଳେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏ ସିନ୍ଧୁ ।
ଭ୍ରୂଭଙ୍ଗ ବୋଲି ବୈଧବ୍ୟଜନରେ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନୃପନାଶକୁ ।
କଥାପ୍ରସଙ୍ଗ ବୋଲନ୍ତି ବସବୈଦ୍ୟ ଅଦ୍ଭୁର ଯେ ବାଦଶକୁ ।

ଘଭ ଶାବ

ଅଘ ବୋଇ କଂସମଣ୍ଡଳକୁ ପାପକୁ ପୂଜାବଶ୍ୟ ମୂଲ୍ୟ ।
ବ୍ୟାଘ୍ର ବୋଲନ୍ତି ଶାର୍ଦ୍ଦୂଳକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠକୁ ଯେମନ୍ତ ଦେବ ବଳ ।
ମୁଦ୍ର ବୋଲନ୍ତି ଯେ ଦେହଜାନଳକୁ, ମୁଣ୍ଡ ଅଗ୍ରି, ଅସ୍ତ୍ର ନାମ ।
ଶୀଘ୍ର ବୋଇ କୃଷ୍ଣାଗୁରୁକୁ ବେଗକୁ ଔଷଧିଭେଦେ ଜାଣିମ ।
ଅନଘ ବୋଇ ନିଷ୍ପାପକୁ ଶୋଭନକୁ ; ଅଘ ପ୍ରସାଦ, କ୍ରୋଧ ।
ମହାମୂଲ୍ୟରେ ନାସ୍ତ୍ରକଠାରେ ବଂଶ ମହାର୍ଘ ଶବ୍ଦ ପ୍ରଗିତ ।

ପଲ୍ଲବ ଅଛି ଶବ୍ଦରେ ଯୋଗରେବେ ; ପଲ୍ଲବ କାତକଲଣ ।
ନବୋଢ ବୋଲନ୍ତି ଶୀଘ୍ରସମସ୍ତଙ୍କୁ ସ୍ୱେଦଜଳଧାରେ ସ୍ନାସ ।

ଅଥ ତାନ୍ତ

କେତ ବୋଲି ଗୃହଧୂଙ୍କୁ କେଶଙ୍କୁ ; କାତ ନେତ୍ରରୋଗ, ମଣି ।
ଚକ୍ରୀଷ ବୋଲି ଦ୍ୱୀପ, ପର୍ବତ, ବହୁଗବଶେଷଙ୍କୁ ଲୋକେ ଗଣି ।
କୃତ ଭୃଗୁ, ଉରଜ, କଠିନ, କୈତବ ; ଚର୍ଚ୍ଚା ଯେ ଚନ୍ଦ୍ରା, ପୂଜନ ।
କାଞ୍ଚୀ ବୋଲି ପୁର, ମେଖଳାଦାମଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ସୁବୁଦ୍ଧିଜନ ।
ଦ୍ୟୁତ ଚର୍ମ, ଗୃହଚ୍ଛିଦ୍ରଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ; ଶାଠ ବାମନ, ପାମର ।
ଭୂତ ଦୀପ୍ତି ; ଶୋଭା, କାନ୍ତି, ଅଭିଳାଷ, ବଡ ବାଣୀ, ବୃକ୍ଷ, ଖାର ।
ଖାତ ବୋଲନ୍ତି ସ୍ତମ୍ଭଙ୍କୁ ତରଙ୍ଗଙ୍କୁ ; ମୋକ୍ଷ, ଶାଳ୍ମଳୀ, କଦଳୀ ।
ଶୁତ ଶ୍ରୀଷମଙ୍କୁ ପର୍ବଙ୍କୁ ଶୁତ ଅଗ୍ନିକ ଶୁକ୍ରଙ୍କୁ ଛଳ ।
ଶୁତ ବୋଲି ପର୍ବତେକ ରାକ୍ଷସେକ ଶୁତ ବଜ୍ରଙ୍କୁ କହନ୍ତି ।
ଶୁତ ନାମ କହେ ଶୃଙ୍ଗାର, ଅସାଢ଼, ଶୁତ ଷଡ୍ରାତ୍ମଧେ ବର୍ତ୍ତି ।
କଣାତ ବୋଲନ୍ତି ପୁଷ୍ପବଲ୍ଲୀଲତା, ଗୁଞ୍ଜ, ସଙ୍କଟ ସହିତେ ।
କବଚ ବୋଲି ସେନାଙ୍କୁ ପର୍ଯ୍ୟଟଙ୍କୁ ମଦ୍ୟଭାଣ୍ଡଙ୍କୁ ଯୁଗତେ ।
ପ୍ରପଞ୍ଚ ବୋଲି ବିସ୍ତରଙ୍କୁ ବସ୍ତାରଙ୍କୁ ; ନମୁଚ ଅସୁର ସାର ।
ମଣ୍ଡିତ କରଣ ; ସପ୍ତଋଷି, ଜାଣ ବଧଞ୍ଚୀ ବୀଣା କହ୍ଲାର ।
ମାଶ୍ଚିତ କଲ୍ଲୋଳ, ଯାଜକ, ଦ୍ୱିଜ ଯେ ମାତ୍ସ୍ୟ ଲୁଗଣ ଅସୁର ।
ସଂକୋଚ ବୋଲି ଯେ ବନ୍ଧ, କୁଙ୍କୁମଙ୍କୁ ; କରଣ୍ଡ ବସ୍ତ୍ର, ଶ୍ରୀଧର ।

ଅଥ ଛାନ୍ତ

ଅଚ୍ଛ ବୋଲି ସ୍ଫଟିକଙ୍କୁ ଭଲ୍ଲୁକଙ୍କୁ ; ଗୁଚ୍ଛ ଯେ ସ୍ତବକ ହାର ।
ସ୍ୱଚ୍ଛ ନିର୍ମଳ, ଅଭିମୁଖ ; ମ୍ଲେଚ୍ଛ ଯେ ଅପଭାଷଣ, ପାମର ।

ଅଥ ଜାନ୍ତ

ଜ୍ୟା ବୋଲନ୍ତି ସରସ୍ୱତୀଙ୍କି ନଦୀଙ୍କୁ ପିଣାକଙ୍କୁ ଗଗନଙ୍କୁ ।
ଜ୍ୟା ବୋଲି ପୃଥ୍ୱୀକି ଜ୍ୟା ବୋଲି ଗୁଣଙ୍କୁ କହେ ଅଣିମ ମନଙ୍କୁ ।
ଅଜ ବୋଲନ୍ତି ବିଷ୍ଣୁ, ଶିବ, ବିଧାତା, ଛାଗ, ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶନୃପ ।
ରାଜା ନୃପତି, ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ, କହି ରାଜା କ୍ଷତ୍ରିୟ, ଯକ୍ଷକଲାପ ।
ବଜ୍ର ବୋଲି ହୀରା, କୁଠାର ; କୁଜ ଯେ ମଙ୍ଗଳ, ନାରକାସୁର ।
ବାଜୀ ବୋଲନ୍ତି ଯେ ଅଶ୍ୱଙ୍କୁ ପକ୍ଷିକି ବାଜ ବୋଲାଇ ଯେ ଶର ।
ଊର୍ଜ୍ଜ ବୋଲି କାର୍ତ୍ତିକଙ୍କୁ, କାନ୍ତି, ଉତ୍ସାହଙ୍କୁ, ବଳ, ପ୍ରାଣ ଦେବ ।
କଞ୍ଜ ବୋଲି ଯେ କରଣ୍ଡ କୁନ୍ତଳଙ୍କୁ ସୁଧାଙ୍କୁ ପଦ୍ମଙ୍କୁ ଯେନ ।
କୁଞ୍ଜବୋଲନ୍ତି ନକୁଞ୍ଜଙ୍କୁ ଦନ୍ତଙ୍କୁ କୁଞ୍ଜ ବୋଲି ହସ୍ତିରଦେ ।
ଦ୍ୱିଜ ବୋଲନ୍ତି ବଣ୍ଟର, ଦନ୍ତଙ୍କୁ ; ଯେ କୁହୁ ଲୁବ୍ଧ ବୃକ୍ଷବେଦେ ।

ଦ୍ୱିଜ ବୋଲନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣ, କ୍ଷତ୍ରି, ବୈଶ୍ୟ ଦ୍ୱିଜ ବିହଙ୍ଗ, ରଦନ ।
ଧ୍ୱଜ ବୋଲିଛି ଯେ ସ୍ୱସ୍ତିକ, ପତାକା, ଖଟ୍ୱାଙ୍ଗ, ଚିହ୍ନ, ମେହନ ।
ରଜ ଶବ୍ଦ ରେଣୁ, ରାଗ, ଶାନ୍ତି, ବ୍ରଜ, ଗୁଣାନ୍ତରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତଇ ।
ରଜ୍ଜୁ ବୋଲି ବେଣ, ଦାମେ ; ପ୍ରଜା ବୋଲି ଲୋକ, ସନ୍ତାନଙ୍କୁ କହି ।
ବୀଜ ବୋଲନ୍ତି ଯେ ହେତୁଙ୍କୁ, ବୀର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ, ବୀଜ ଅଙ୍କୁର କାରଣ ।
ସ୍ୱଜ ବଥ, ବୁଦ୍, ସ୍ୱଜ ବୋଲି ସ୍ୱେଦ, ଶୋଣିତ, ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଗଣି ।
ବାଜ ଅଛି ପକ୍ଷିଭେଦେ ବାଜ ବୋଲି ପକ୍ଷନସ୍ୱନ ବେଗଙ୍କୁ ।
ଖଞ୍ଜ ପଙ୍ଗୁ, ଖଣ୍ଡ, ଗିର, ଖଞ୍ଜ ବୋଲି ଛନ୍ଦ, କୁଟିଳ, ଅଙ୍କଙ୍କୁ ।
ଅଣ୍ଡଜ ବୋଲି ମୃଗମଦେ, ସରଟେ, ଭୁଜଙ୍ଗମେ, ଖଗେ, ଝଷେ ।
ଅଙ୍ଗଜ ବୋଲି ରୁଧିରେ, ପଞ୍ଚଶରେ, ପୁତ୍ରଠାରେ, ପୁଣି କେଶେ ।
ପଦ୍ମ ଚନ୍ଦ୍ର ଶଙ୍ଖ ବୃକହିଁ ଜଳ ଏ ପାଞ୍ଚ ବୋଲନ୍ତି ଅମ୍ବୁଜ ।
ଦେଶବିଶେଷ ଶଙ୍ଖ ହସ୍ତିଭେଦରେ ବୋଲନ୍ତି ଅଛି କାମ୍ବୋଜ ।
କାମ୍ବୋଜ ବୋଲି ନାଗରଙ୍ଗପାଦପେ ସୋମବଲ୍ଲେ ଅଭ୍ୟନ୍ତରେ ।
ବୋଲି କରଜ, କରଞ୍ଜଙ୍କୁ ନଖଙ୍କୁ ; ବାହୁଜ କ୍ଷତ୍ରିୟେ କରେ ।
ପରଞ୍ଜ ଶବ୍ଦ ତୈଳଯନ୍ତ୍ରେ କ୍ଷୁରକାଫଳେ ଫେନଲେ କହନ୍ତି ।
ଗିରିଜା ବୋଲି ପାର୍ବତୀ ମାତୁଲଙ୍ଗେ ହିମଜା କାନ୍ତି ପାର୍ବତୀ ।
କାଶ୍ମୀରଜ ନାମ ବହିଲ କୁଙ୍କୁମ, କୁଷ୍ଠ, ଅତିବିଷାବୃକ୍ଷ ।
ଜଘନ୍ୟଜ ବୋଲି କନିଷ୍ଠେ କୁଷ୍ଟେଲେ ଅଛି ଉଦକେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ।
ଯମ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ବୁଧ ଏ ତିନିହେଁ ବୋଲନ୍ତି ଯେ ଧର୍ମରାଜ ।
ଭୃଙ୍ଗରାଜ ବୋଲି ମାର୍କବ ଭ୍ରମର ପକ୍ଷିବିଶେଷରେ ହେଜ ।
ବୋଲିଛି ଯକ୍ଷରାଜ ଧନପତି ଯେ ମନ୍ତ୍ରୀ କନକବର୍ଜନ ।
ଭରଦ୍ୱାଜ ବୋଲି ମୁନିଏ ଅଛନ୍ତି ବ୍ୟାଘ୍ରାଟ, ବିହଙ୍ଗ ପୁନଃ ।
ଦ୍ୱିଜରାଜ ସୁଧାକିରଣ, କୁବେର, ରାଜରାଜ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ।
କ୍ଷୀରବୃକ୍ଷ ସିନ୍ଧୁଲବଣ, ମୁକ୍ତା, କ୍ଷୀରବୃକ୍ଷ ବଣାପତି ।

ଇତି ଜାନ୍ତ

ଝଂଝା ବୋଲି କହି ଧ୍ୱନିବିଶେଷଙ୍କୁ ପୁଣି ପବନଭେଦଙ୍କୁ ।
ଅମ୍ବୁକଣବର୍ଷଣଠାରେ ଦେଇ ପୁଣି ଝଂଝା ଶବଦଙ୍କୁ ।

ଇତି ଝାନ୍ତ

ଅଜ୍ଞା ବୋଲି ଅବଧାନଙ୍କୁ ସନ୍ଦେଶେ ବହୁତଙ୍କ ପ୍ରଯୋଜନେ ।
ସଂଜ୍ଞା ବୋଲନ୍ତି ନାମଙ୍କୁ ଗାୟତ୍ରୀକି ରବିପତ୍ନୀକି ଚେତନେ ।
ଅଜ୍ଞ ବୋଲି ଜଡ଼ ମୂର୍ଖଙ୍କୁ ; ରାଜ୍ଞୀ ଯେ ରାଜପତ୍ନୀ ସୂର୍ଯ୍ୟଭାର୍ଯ୍ୟା ।
କୃତଜ୍ଞ କୁକ୍କୁର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ; ସର୍ବଜ୍ଞ ଶିବ ବୁଧ କରି ହେଜ ।

ଇତି ଜ୍ଞାନ୍ତ

ରିଷ୍ଟ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଭଦକୁ କ୍ଷେମକୁ ଇଷ୍ଟ ଯାଗ ଅଭିଳାଷ ।
କୂଟ ଗଜଗଣ୍ଡ ଶ୍ରୋଣୀ କଟୂରସ ଲତାଭେଦ ଗ୍ରାମ୍ୟଭାଷ ।
କୂଟ କପଟ, ଗିରିଶୃଙ୍ଗ ; ବୋଲାଇ କୁଟୀ ମୁଷ୍ଟିପଟ ବାସ ।
କୋଟୀ ଅଛୁ ଧନୁଅଗ୍ରରେ ସଂଖ୍ୟାରେ ବୃଷ୍ଟିପ୍ରକ୍ଷେ କଟାକ୍ଷ ।
କୁଟ୍ଟ ବୋଲନ୍ତି ଗୃହକୁ ଉଦରକୁ ବୀରମାନଙ୍କ ଆସନେ ।
ପଟ ବୋଲି ଯେ ପିଆଲପାଦପକୁ ଚକ୍ରପଟକୁ ବସନେ ।
ଘଟ ଶରୀର କୁମ୍ଭ ଘଟ ବୋଲାନ୍ତି ଲଗୁଡର ମୂଳ ବେଳ ।
ତ୍ୱଷ୍ଟା ବୋଲି ଦେବଶିଳ୍ପିକି ଗ୍ରୀଷ୍ମକୁ ଅଦତ୍ୟକୁ ପୁଣି ସେନ ।
ପଟୁ ବୋଲି ନୀରୋଗକୁ ଚତୁରକୁ ପଟୋଳକୁ ଲବଣକୁ ।
ପଟୁ ବୋଲି କମ୍ବଳକୁ ଚକ୍ଷୁଣକୁ ଦେବଗଣ ପାଷାଣକୁ ।
ଯଷ୍ଟି ବୋଲନ୍ତି ଭୁଜକୁ ଲଗୁଡକୁ ପୁଣି ଯଷ୍ଟି ଶସ୍ତ୍ରହାର ।
ବଟ ବୋଲାନ୍ତି ଯେ ଶିଖଣ୍ଡୀ, ଲବଣ, ଶିତ୍ତ୍ୱ, ମୂଷିକ, ଖଦର ।
ହୃଷ୍ଟ ରୋମାଞ୍ଚିତ, ବର୍ଦ୍ଧିତ, ହରଷ ; ସ୍ଫୁଟ ଯେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ବ୍ୟକ୍ତ ।
ମୁକ୍ତି ନାସ୍ତିକ ପାଦସ୍ଫୋଟ କର୍କଟୀଠାରେ ସ୍ଫୁଟ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟକ୍ତ ।
ସୃଷ୍ଟି ବୋଲି ନିର୍ମିତକୁ ସ୍ୱଭାବକୁ ; ସଟା ଯେ ଜଟା କେଶର ।
ଋଷ୍ଟି ବୋଲି କୃପାଣକୁ ଅଶୁଭକୁ ନଟାବସ୍ତୁ ବୈଶ୍ୱାନର ।
ଦୃଷ୍ଟି ବୋଲନ୍ତି ଲୋଚନକୁ ବୁଦ୍ଧିକୁ ଦୃଷ୍ଟି ଦୃଷ୍ଟି ବୋଲନ୍ତି ଦର୍ଶନେ ।
ବୃଷ୍ଟି ବୋଲନ୍ତି ବର୍ଷଣ, ଘର୍ଷଣକୁ ଶରେ କ୍ଷେପ୍ୟେ ଘଟେ ଘନେ ।
ଅବଟ ବୋଲନ୍ତି କୁହରକୁ ପୁଣି ଗର୍ତ୍ତ କୂପରେ ଅଖିଳେ ।
କର୍କଟ ବୋଲି ରାଶି ପକ୍ଷିଭେଦରେ କୁଳୀର ଶାଲ୍ମଳୀଫଳେ ।
ଅରିଷ୍ଟ ବୋଲାଇ ଲସୁନ ଫେନିଲ କାକ କଙ୍କ ଷଣ୍ଡାସୁର ।
କୁକ୍କୁଟ ନିଷାଦ ତାମ୍ରଚୂଡ଼ ତୃଣ ଉଲ୍କା ଯେ ଶୂଦ୍ରକୁମର ।
କରଟ ଗଜଗଣ୍ଡ ଯେ ନନ୍ଦ୍ୟଜୀବ କୁସୁମ୍ଭ ଯେ ବାଦ୍ୟଭେଦ ।
ଧାରାଟ ଚାତକ ତୁରଙ୍ଗ ; ଜଳାଟ୍ୟ ବ ପୁଣି ବଷଦୈବିଦ୍ୟ ।
ବିକୁଟ ବୋଲନ୍ତି ପିଜ୍ଜଲବଣକୁ, ବିକୁଟ ପଦଦାଣ୍ଡରେ ।
ବିକୁଟା ଶବ୍ଦ ବୃତପ୍ତ ଶୂର୍ପଣଖାରେ ବିବୃଦ୍ଧାରେ ମଲ୍ଲିକାରେ ।
କର୍ଣ୍ଣାଟ ନାମ ଗାୟକ ଚକ୍ରକର ; ମର୍କଟ ଲତା ବାନର ।
ଶୈଳାଟ ବୋଲନ୍ତି ଦେବଳ, ସିଂହ, ଶୁକ୍ଳକାଚ, ଯେ ଅବର ।
ପତିତ ବ୍ରାହ୍ମଣୀପୁତ୍ର ଯେ କାମୁକ ଦାସୀ ଜନ କୁଣ୍ଡଳଟ ।
ପ୍ରିୟ ବଲ୍ଲଭକୁ ବେଶ୍ୟାକୁ ସମସ୍ତେ ବୋଲନ୍ତି ଯେ କାମୁକଟ ।
ପୁରସ୍ପୃଷ୍ଟ ପରଭୃତ, ବାରନାରୀ ; ଶିପିବିଷ୍ଟ ଖଳ, ଶିବ ।
ଦଶନ ଦଷ୍ଟ ବୋଲାଇ ଯେ ଦଂଷ୍ଟ୍ରାଗ୍ର ଅହୁର ଅଧରସ୍ଥ ।

କଣ୍ଠ ବୋଲନ୍ତି ଗଳାକୁ ସ୍ୱରକୁ, କଣ୍ଠ ଯେ କର୍ମଣ୍ୟ ମୁଖୀ ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ବୋଲକର ଶ୍ରେଷ୍ଠେ ଅତିବୃଦ୍ଧେ ମାସାନ୍ତରେ ପୁଣି ଲେଖି ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠା ବୋଲାଇ ପଲ୍ଲୀ ଏକ ନକ୍ଷତ୍ର ଷଷ୍ଠୀ ତଥି କାତ୍ୟାୟନୀ ।
ଦାରୁହରିଦ୍ରାକୁ ମାନ ପ୍ରକର୍ଷକୁ କାଳେ ଦଗେ କାଷ୍ଠା ଯେନ ।
ଶଠ ବୋଲନ୍ତି ଯେ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ପୁରୁଷ ଧୂର୍ତ୍ତ ଧୁସ୍ତୁର ସହିତେ ।
ବଣ୍ଠ ବାମନକୁ ଅସ୍ପୃଷ୍ଟ ; ଗୋଷ୍ଠି ଯେ ସଭା ସଂଲାପ ସୁଗତେ ।
କମଠ କଚ୍ଛପ ଭାଣ୍ଡଭେଦେ ଅଛି, କର୍ମଠ ଶିଳ୍ପ ଚତୁରକ ।
କପିଷ୍ଟ ମର୍କଟ ତାମ୍ରକୁ ବୋଲନ୍ତି ; ବୈକୁଣ୍ଠ କୃଷ୍ଣ ଯେ ଶକ୍ର ।
କରଠ କର୍କଶ ପାଣ୍ଡୁରେ କହନ୍ତି ଧୂମ୍ରକୁ କହନ୍ତି ପୁଣି ।
କଳଧ୍ୱନି, ହଂସେ ପାରାବତେ ପିକେ କଳକଣ୍ଠ ବୋଲି ଗଣି ।
ଚଟକ, ମୟୂର, ଖଞ୍ଜନ, ମହେଶ, ଦାତ୍ୟୂହ, ଯେ କାଳକଣ୍ଠ ।
ଜମ୍ବୀର, କପିତ୍ଥ, ନାରଙ୍ଗ, ଭୁରଙ୍ଗ ଏ ସ୍ୱରବେ ଦନ୍ତଶଠ ।
କାଳପୃଷ୍ଠ କହି କଙ୍କବକଙ୍କୁ, ପୁଣି କର୍ଣ୍ଣ ଶରାସନେ ।
ଧୂତକଣ୍ଠ ବୋଲି ବନ କପୋତକୁ, ପୁଣି ପ୍ରକାଶ ଖଞ୍ଜନେ ।
ନୀଳକଣ୍ଠ କହି ହାର ସୁକ୍ଷ୍ମଗଳେ, ହରକଣ୍ଠ ବନସ୍ପେସ୍ପେ ।
ପୂତକାଷ୍ଠ ବୋଲି ସରଳଦ୍ରୁମକୁ, ଦେବଦାରୁବୃକ୍ଷେ କହେ ।

ଣାନ୍ତ ଠାର

କାଣ୍ଡ ତରୁସ୍କନ୍ଧ, ଦଣ୍ଡ, ସ୍ତମ୍ଭ, ନିୟୁଲେଦ, ଭାଗ, ଶର, ନୀର ।
କୁଣ୍ଡ ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡ, ଦେବଜଳାଶୟ, ଜାରଜାତକ କୁମର ।
କୁଣ୍ଡୀ ନଈ, କମଣ୍ଡଳୁ ଯେ ବୋଲାଇ ; କ୍ଷେଡ଼ ନା ଧ୍ୱନିବିଶେଷ ।
କ୍ଷେଡ଼ା କୁଟିଳ, ଲୋହିତବର୍ଣ୍ଣ, ବିଷ, ଶଳାକା, ଯେ ସିଂହଘୋଷ ।
କୋଡ଼ ଶିଉକୋଠ, ପାଦପ, ଅବଟ, କୋଡ଼ ଉତ୍ସଙ୍ଗ ବକ୍ଷେ ।
ଖଣ୍ଡ ବୋଲି ଇକ୍ଷୁବିକାରେ ସକଳେ ମଣି, ଦୋଷେ ପୁଣି କହେ ।
ଗଣ୍ଡ ଗଣ୍ଡକ, ଚିହ୍ନ, ଯୋଗ ପ୍ରଭେଦ କପୋଳ, ହସ୍ତ, ଭୂଷଣ ।
ଜଳ-ଜନ୍ମସ୍ଥାନ ତଳକୁ ପୁଣି ଯେ ଗଣ୍ଡ ବୋଲକର ଜାଣ ।
ଗୁଡ଼ ଗୋଲକ, ମତ୍ତଗଜ, ସନ୍ନାହ ; ଗୁଡ଼ ଯେ ଇକ୍ଷୁବିକାର ।
ଗଡ଼ ମୀନ, ଦୁର୍ଗ, ଗଣ୍ଡାନାଭି, ବୃତ୍ତ, ପାମର, ଜାତଭେଦର ।
ଚଣ୍ଡ ଉଗ୍ରଭୀ, ତୀକ୍ଷଣ, ଦୈତ୍ୟଭେଦେ ; ଚଣ୍ଡ ଯମ ପରୁଷଜନେ ।
ଦଣ୍ଡ ଲଗୁଡ଼ ପ୍ରକାଣ୍ଡ ବ୍ୟୂହ ଭେଦ କାଳ ମନ୍ଥନ ଯେ ସୈନ୍ୟେ ।
ଚଣ୍ଡୀ କାତ୍ୟାୟନୀ କୋପବତୀନାରୀ ; ପାଣ୍ଡୁ ନୃପ, ଶ୍ୱେତଭେଦ ।
ଷଣ୍ଡ କ୍ଲୀବ ଧୀର ; ନଦ୍ୟାଦିଙ୍କେ ପାଦେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ କାଣ୍ଡପଦ ।
ମୁଣ୍ଡ ଶତ୍ରୁଭେଦ ମୂର୍ଦ୍ଧା ମୁଣ୍ଡିତ, ମୁଣ୍ଡ ଅଛି ଦୈତ୍ୟାନ୍ତରେ ।
ଷଣ୍ଡ ବୋଲନ୍ତି ଯେ ପଦ୍ମସମୂହକୁ, ଷଣ୍ଡ ଶଢ ଗୋପତିରେ ।

ବ୍ୟାଡ଼ ହିଂସ୍ରପଶୁ, ସର୍ପ, ପଣ୍ଡିତା, ଯେ ବଧବା, ମୂଷିକପର୍ଣ୍ଣୀ ।
ଷଢ଼ ନବଢ଼ ଦେହମାତ୍ର ଶିଳ୍ପକ ପଣ୍ଡ ବୋଲି କହ ସେହ ।
କୁଷ୍ମାଣ୍ଡ ମାସ୍ୱା, ସ୍ତ୍ରୀ, କର୍ଜାବୁ ; କୋଦଣ୍ଡ ଧନୁ ଭ୍ରୂ, ଭୂଷଣ ଷଢ଼ ।
ଦାଣ୍ଡ ଦେଶଭେଦ ମୁଖ୍ୟ ଯେ ବାଇଡ଼ ବଶ ମନ୍ତ୍ର ମରକତ ।
ଦଣ୍ଡତ୍ରୀ ତମ୍ବ ଚମ୍ପାବୃକ୍ଷ ; କରୁଣ୍ଡି ସେଫାଳିକା, ସିନ୍ଦୁବାର ।
ପଟଣ୍ଡ ବୋଲି ଦୁକ୍ନହ ପତାପକୁ ପୁଣି ଶ୍ୱେତକରବୀର ।
ମାର୍ତ୍ତଣ୍ଡ କୋଡ଼, ଅଦତ୍ୟ, ଭୃଙ୍ଗଙ୍ଗ, ଯେ ମାର୍ଗ ରୋମସ୍ ମଣ୍ଡନ ।
କରଣ୍ଡ ଶମ୍ଭୁ ଶାରକା ମୂଳଶାଖା ଅସ୍ଥିକୁ ପ୍ରକାଣ୍ଡ ଭାଳ ।
ଚନ୍ଦ୍ରବାଡ଼ ବୋଲି କମଣ୍ଡଳୁ, ଲକ୍ଷବାଡ଼ ଲୋକାଲୋକ ଗିରି ।
ଦେବବାଡ଼ ବୋଲି ଶକ୍ର ବୃନ୍ଦାବନେ ଦେବଦାଡ଼ ଖଗ୍ରଖଗ୍ର ।

ଉତ ଚାନ୍ଦ

ଦୃଢ଼ ବୋଲି ସ୍ଥୂଳେ, ନଡ଼ାନ୍ଧେ, ପ୍ରବାଦେ, ଦୃଢ଼ ପୁଣି କଳକଣ୍ଠ ।
ଷୋଡ଼ା ଷୋଡ଼ଶୀ କ୍ରିୟାମା ; ଗୂଢ଼ ବୋଲି ଗମ୍ଭୀର ହୃଦୟରେ ଭକ୍ତ ।
ମୂଢ଼ ମୂର୍ଖ, ବାଳଶୁକ, ଶୁଷ୍କଶୋଷ ; ବାଢ଼ ପ୍ରତାଙ୍କ ଯେ ଦୃଢ଼ ।
ବ୍ୟୂଢ଼ ପୃଥୁଳ ସମୂହକୁ ବୋଲନ୍ତି ; ମୂଢ଼ତ ଘନ ପ୍ରଣିଢ଼ ।
ବୃଢ଼ ଦଣ୍ଡ ମାସ ମଳୟ ପର୍ବତ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଏତେ ଆଷାଢ଼ ।
କନ୍ଦୁଢ଼ ବୋଲି ଅଙ୍କୁରତ ଜାତକୁ ; ଗର୍ଦ୍ଦିତ ଗୁପ୍ତ ବଗୁଢ଼ ।

ଉଣ ଚାନ୍ଦ

ଅଣବ୍ରୀହିଭେଦେ ସୂକ୍ଷ୍ମେ କହ ; ବଣୀ ବଣ ନୃପ ଏକ ବେଣୁ ।
କଣା ପିପ୍ପଳୀ ଜୀରକ ମକ୍ଷିକା ଯେ କୁମ୍ଭୀରରେ ପୁଣି ଜାଣୁ ।
କଣ ଲବ ଧାନ୍ୟ ଅଂଶକୁ ବୋଲନ୍ତି ; କାଣ କାକ ଏକନେତ୍ର ।
ପ୍ରାଣ ବୋଲନ୍ତି ବୋଳ, ଜଳ, ଅନଳ, ଜୀବ, ଦେହସ୍ଥ ମାରୁତ ।
ଦ୍ରୋଣ କାକଭେଦେ, ଦ୍ରୋଣ ଅଶ୍ୱତ୍ଥ୍ୟ ; ଯେ ବାଣ କଳସୁତ ଶର ।
ବାଣା ବହୁମୂଲ୍ୟ ଶାଳ କ୍ରିଣ୍ଟି ; କ୍ଷଣ ଶିବସୈନ୍ୟ ଯେ ଉତ୍ସବ ।
ଘୃଣ ସିଛେନା ବବେକ ପ୍ରଧାନ ଯେ ; ଘାଣା ବସୁକା ବଦ୍ଧ୍ୟତ ।
ରଣ କ୍ୱଣ କ୍ୱଣ ସମର , ଲୁଣ ଯେ ଶିଶୁ ଶବ୍ଦ ଏ ବୋଲନ୍ତି ।
ବେଣୀ କେଶବେଶ ନଦ୍ୟାଗ୍ରରେ ପୁଣି ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡ ପାଦପରେ ।
ଶ୍ରେଣୀ ପଂକ୍ତି ସିଢ଼ୀ ; ମଣି ବୋଲନ୍ତି ଯେ ମୁକ୍ତା ଆଦ ନୃପାଗ୍ରରେ ।
ଦ୍ରୋଣୀ କାଷ୍ଠାମ୍ବୁବାହିନୀ କୁଲ୍ୟାତ ; ବାଣୀ ଭାଷା ସରସ୍ୱତୀ ।
କର୍ଣ୍ଣ ରବିସୁତ ଶ୍ରୁତିକ କହନ୍ତି ; ବର୍ଣ୍ଣ ଲିପି ଜାତି ବାନ୍ତି ।
କୃଷ୍ଣ ବୋଲନ୍ତି ଶ୍ୟାମବର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଜୁନ କାକ ; ବିଷ୍ଣୁ ବ୍ୟାସସୁତ ।
କୃଷ୍ଣା ଦ୍ରୌପଦୀ ଭଷଣା ଦ୍ରାକ୍ଷା ; ନାଳୀବର୍ଣ୍ଣ ଯେ ଜଳ ବକ୍ଷିପ୍ତ ।

ତୀକ୍ଷ୍ଣ ସମୁଦ୍ରଲବଣ ଖଡ୍ଗ ଲୌହ ; ବସ୍ତୁ ଶବ୍ଦ ଯେ ପଦାର୍ଥ ।
କୃଷ୍ଣ ଯାଦବ ପାଷଣ୍ଡ ତଣ୍ଡ ମେଘ ଏହିଠାରେ ହୋଏ ଅର୍ଥ ।
ଅରୁଣ ବୋଲଇ ସୂର୍ଯ୍ୟ ସାରଥି ଯେ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅଳ୍ପ ।
କୃପଣ କର୍ମ୍ମ କୁତ୍ସିତକୁ ବୋଲନ୍ତି ; କୃପାଣ ଖଡ୍ଗ ଛୁରି ।
କାରଣ ହେତୁ କର୍ମ୍ମକର୍ତ୍ତା ; କାୟସ୍ଥ ବନ୍ଧି ଅବ ଏ କରଣ ।
ଅରୁଣା ବୋଲଣ ନିବସ ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା ନିବୃତା ଶ୍ୟାମାଲତାଗଣ ।
ତରଣି ଭାନୁ କୁମାରୀ ନାବ କାମ ; କରୁଣା କୃପାଦ୍ରଭେଦ ।
ପ୍ରାକାର ବେଷ୍ଟନ କନ୍ୟାଦବରଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବରଣ ଶବ୍ଦ ।
ବରୁଣ ଜଳେଶ୍ୱରଙ୍କ ପାଣୀ ; ବାରୁଣୀ ପଶ୍ଚିମ ଯେ ସୁରା ଦୂର୍ବା ।
ପଟୋଳ ମୂଳେ ବଲ୍ମୀକେ ବନ୍ଧଙ୍ଗରେ ରମଣ ପଦ ଯୋନବା ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ କଳଙ୍କ ରାମଭ୍ରାତ କୁରୁରାଜସୁତ ସୁଲକ୍ଷଣ ।
ଲକ୍ଷଣ ସାମ୍ୟ ; ମନୋହାରୀ ଲକ୍ଷ୍ମଣା ବୋଲି ବରାଟକୁ ଅଣ ।
ଶ୍ରବଣ ବୋଲନ୍ତି କର୍ଣ୍ଣ ନକ୍ଷତ୍ରକୁ ; ଶ୍ରାବଣ ପାଷଣ୍ଡ ମାସ ।
ଶ୍ରୀପର୍ଣ୍ଣୀ ବୋଲି କାଶ୍ମୀର ଅଗ୍ନିମନ୍ଥ ପଦ କୁମ୍ଭିକାକୁ ଭାଷ ।
ଧାରଣ ଗ୍ରହଣଯାନ୍ତ୍ରରେ ଲୃପଭେଦେ ; ସରଣୀ ଯେ ମାର୍ଗ ପଙ୍କ୍ତି ।
ସୁଷେଣ ବୋଲନ୍ତି କରମର୍ଦ୍ଦତରୁ କେଶବ ସୁଗ୍ରୀବମନ୍ତ୍ରୀ ।
ସୁପର୍ଣ୍ଣ କହି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଚୂଡ଼ ଗରୁଡ଼େ କୃତମାଳପାଦପକୁ ।
ହରଣୀ ବୋଲି ହରଣୀଙ୍କ ମୃଗୀଙ୍କ କମ୍ବୁନଦ ପ୍ରତିମାକୁ ।
ଶୀଳୁଷୀ ଅଗୁରୁ ନବୋଢରମଣୀ ; ମୃଗ ପାଣ୍ଡୁର ହରଣ ।
ଶୃଙ୍ଗ ଗିରିଶୃଙ୍ଗ ଅଜସିଦ୍ଧ କ୍ଷୀରକାକୋଲୀ ନାଗ ବିଷାଣ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଦ୍ୱିଜପତ୍ନୀ ଭାର୍ଗୀ : ଭୂଦେବ ଦେବଭାଗ ଯେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ।
ସିନ୍ଧୁ ସୈନ୍ଧବ ବୈଦ୍ୟଭେଦ ସମୁଦ୍ର ଭେଦରେ ଅଛି ଲବଣ ।
ବସ୍ତୁ ଅଗ୍ନିକୁ ନାରାୟଣ ; ଅସୁର ମହାଦେବ ବରହାଣ ।
ରକ୍ତରେଣୁ ବୋଲି ପଳାଶକଳୀଙ୍କ ସିନ୍ଦୁରରଜକୁ ପୁଣ ।
ଚୂଡ଼ାମଣି ବୋଲି ଶିରୋରତନକୁ, ପୁଣି କାକଚଞ୍ଚାଫଳେ ।
ଅଶ୍ୱିନୀ ଆଦ ନକ୍ଷତ୍ରକୁ ଦୁର୍ଗାଙ୍କୁ ଦାକ୍ଷାୟଣୀ ବୋଲି ବୋଲେ ।
ତୈଳପର୍ଣ୍ଣୀ ଶବ୍ଦ ମଳୟଜେ, ସିହ୍ଲ, କରେ, ଶ୍ରୀବାସେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।
ଶିଖରିଣୀ ରୋମାବଳୀ ନାରୀରତ୍ନ ପୁଣି ମଲ୍ଲିକା ପ୍ରବର୍ତ୍ତେ ।

ରତ ଶାନ୍ତ

ରତ ବୋଲି ଗୁଳ ସଂଖ୍ୟାକୁ ମଦନବନ୍ଧକ ସୁରତକ ।
ରତ ଅନୁରାଗ ପ୍ରୀତ ; ରତ ବୋଲି ସୁରତ ଗୁହ୍ୟ ଦୁହିଁକି ।
ଖଣ୍ଡ ଲବଣ ଧୂସର ବର୍ଣ୍ଣ ଏହି ତନଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ଧୂର୍ତ୍ତ ।
ଚନ୍ଦ୍ରମଣି, ସୂର୍ଯ୍ୟମଣି, ପ୍ରାଣନାଥ, ଲୌହ, ଯେଉ ଏତେ କାନ୍ତ ।

କାନ୍ତ ବୋଲନ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ, କାନ୍ତି ; ଯେ ପ୍ରସାଦ ଯଶ ଏ ଖ୍ୟାତି ।
କ୍ଷିତି ନିବାସ, ଯେ କ୍ଷିତି କ୍ଷୟ ନାମ କାଳଭେଦେ, ଅଛି କ୍ଷିତି ।
ହେତୁ ଯଜ୍ଞ ମୂଳ, କାନ୍ତି ଶୋଭା ଦ୍ୟୁତି, କେତୁ ଯେ ପତାକା ଗ୍ରହ ।
କୃତି କରଣ ହିଂସା ଚର୍ମ୍ମ କୃତ୍ତିକାତାରା କୃତ୍ତେ କୃତି କହ ।
ଗୁପ୍ତି ବଚନ କାର୍ଯ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ, ଗମନ ଜନପଥ ଇତ ପଥ ।
ସୂତ ଜଳ ଆଜ୍ୟ, ସୁମନା ସଗୋଷ୍ଠ ଜଳ୍ପ ଜନ ନାମ ଜାତ ।
ଧାତା ବିଧାତା ପାଳକ, ତ୍ରେତାଯୁଗନାମ ଅଗ୍ନି ଏସ୍ୟ ହୋଇ ।
ଦନ୍ତ ଶୃଙ୍ଗ କ୍ଷାନ୍ତି ଦଶନ ଏ ତିନି ଦନ୍ତ ଗିରି ଶଙ୍କେ କହ ।
ଦାନ୍ତ ଦଶିତ କ୍ଲେଶ ସହ, ଦତ ଯେ ଖଣ୍ଡନ ବୈଦ୍ୟଜନନୀ ।
ଦୀପ୍ତି ବିଭାସିତ ଦର୍ପ୍ପ, ଜ୍ୱଳିତ ଯେ ଦ୍ୱିଜ ଶୋଭା ରଶ୍ମି ଦେନ ।
ଧାତୁ ବୟସ ଶବ୍ଦ ଯୋନି ଗୈରିକ ମନଃଶିଳାଦି ସହିତ ।
ପ୍ରୀତି ସୁଗାନ୍ଧରେ ମୋଦକୁ କହନ୍ତି ସୁରପତି ନାମ ଉକ୍ତ ।
ପତି କହି ସାମନ୍ତକୁ ବଲ୍ଲଭକୁ, ପତି ବୋଲାଇ ପଦାତି ।
ଭୀତ କୃତ୍ୟ ଭୟ ଦୁହିଁକି କହନ୍ତି, ଭୃତ ଯେ ଭୟ ସମସ୍ତ ।
ଭୂତ ଋଷି ଆଦି ସର୍ବ ଜନ୍ତୁ, ଭୂତ ପିଶାଚ ଦେବଗଣ ଭୂତ ।
ମୁକ୍ତି ମୋଚନ ମୋକ୍ଷକୁ ବୋଲି ମୋକ୍ଷ ମୋଚନ ବୋଲନ୍ତି ମୁକ୍ତ ।
ଭକ୍ତି ବିଭାଗ ସେବାକୁ କୋଳ, ଭକ୍ତି କଲା ଜନ ଅନ୍ନ ଭକ୍ତ ।
ପୋତ ବୋଲନ୍ତି ଶିଶୁକୁ ବହିତ୍ରକୁ, ଭଷ ସୁଗନ୍ଧ ଏ ରକ୍ତ ।
ଲତା ବଲ୍ଲରୀ ପ୍ରିୟଙ୍ଗୁ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀ ଦୁର୍ବା ମାଧବୀ କସ୍ତୁରୀ ।
ଶ୍ରୁତି ସ୍ୱଭାବ ପିଙ୍ଗଳ, ଶ୍ରୁତି କର୍ଣ୍ଣ ବେଦ, ଶକ୍ତି ଶସ୍ତ୍ର ଗୌରୀ ।
ସୀତା ବୋଲନ୍ତି କର୍କଶ ଗଙ୍ଗା ରାମଭାର୍ଯ୍ୟା ଲାଙ୍ଗଳପଦ୍ଧତି ।
ସୁତ ପୁତ୍ର ଭୂପଙ୍କର ଯେ ପାରଦ ମୂଳପ୍ରଭେଦ ସାରଥି ।
ଶୀତ ହିମଗୁଣ ଶୀତଳ ଅଳସ ଧବଳ ଶ୍ୟାମଳ ଶୀତ ।
ଶ୍ୱେତ ଶୁକ୍ଳବର୍ଣ୍ଣ ପୁଣି ଦ୍ୱୀପଭେଦ ଅଦ୍ରିଭେଦରେ ଅଛତ ।
ଶୁକ୍ତି ସମସ୍ତ ଅରତ୍ନ, ଶୁକ୍ତି ଶଙ୍ଖ ନଖ ଯେ ମୁକ୍ତାସ୍ଫୋଟ ।
ଲେଖାଲେଖନେ ତଳକେ ଅଭ୍ରତରେ ବସ୍ତେ ଛନ୍ଦ ଶବ୍ଦସ୍ପୃଷ୍ଟ ।
ତଣ୍ଟା ଅଖପର୍ଣ୍ଣୀ ସୁଭଦ୍ରା ଗୋଦୁଗ୍ଧା ଚତ୍ୱାନକ୍ଷତ୍ର ଗଣନେ ।
ଧାତ୍ରି ମାତା ଉପମାତା ଆମଳକୀ ପୃଥ୍ୱୀକି କହନ୍ତି ଜନେ ।
ଛତ୍ର ଶିଲୀନ୍ଧ୍ର ଆତପତ୍ର ବୋଲାଇ ; ଗୋତ୍ର ସଗୋତ୍ର ଶିଖରୀ ।
ନେତ୍ର ବସ୍ତ୍ରଭେଦ ରଥ ଯେ ନୟନ ; ମିତ୍ର ଯେ ସୁହୃଦ ରବି ।
ଅମୃତ କହି ଯଜ୍ଞଶେଷେ ପୀୟୂଷେ ସଲିଳେ ଘୃତେ ଅହୁତ ।
ଅମୃତ କହି ଅଯାଚିତେ ଅମୃତ ମୋକ୍ଷଦେବେ ଧନ୍ୱନ୍ତରି ।
ଅମୃତା ପଥ୍ୟା ଆମଳକୀ ଗୁଳୁଚି ଅମୃତା ଯେ ଭଲ୍ଲାତକ ।
ଅନନ୍ତଶବ୍ଦ ଅପ୍ରମେୟ ଆକାଶ ଶ୍ରୀହରି ନାଗନାୟକ ।

କର୍ତ୍ତିତ ଛିନ୍ନମ୍ ମ୍ଲେଚ୍ଛଜାତିଭେଦ ; କୁଣ୍ଠିତ ନୈଶ୍ୟପଣ୍ଡିତ ।
ଜଗତୀ ଅଛି ଛନ୍ଦଭେଦେ ; ଜଗତ ଜନ ଅବନୀ ଜଗତ ।
ଜୀମୂତ କହି ଗିରି ଜଳଧରଙ୍କୁ ପୁଣି ଯେ ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡିକ ।
ଉଦ୍ଧୃତ ଉଦ୍ଧାର କୁଙ୍କୁମ ତନୟ୍ ଜଘନ ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗୁଳିକ ।
ଗୋପତି ବୋଲନ୍ତି ନୃପତି ଭାସ୍କର ବୃଷଭ ଯେ ଶିବପତ୍ରୀ ।
ଜୟନ୍ତ ବୋଲନ୍ତି ଭୀମ ଇନ୍ଦ୍ରପୁତ୍ର ଜମ୍ବୁବୃକ୍ଷ କାକ ଯେନ ।
ପଳିତ ଶୈଳଜ କର୍ଦ୍ଦମ ତାପ ଯେ ଖପର ବାଳ ଗଳିତ ।
ଦେବୀ ମୁନି ଅତି ମତ୍ସ୍ୟଭେଦ ବୃକ୍ଷ ଶିଖର ନାମ ପର୍ବତ ।
ପବୃତ୍ତ ବୋଲି ପବୃତ୍ତ ଯେ ଭବନେ ପବାହେ ମଳ ଉତ୍ସର୍ଗେ ।
ପଳିତ ବୋଲି ମାସ୍ୱାଙ୍କୁ ଇନ୍ଦ୍ରପତ୍ନୀ ପିଙ୍ଗଳ ଯେ କବିବର୍ଗେ ।
ପାର୍ବତୀ ବୋଲନ୍ତି ଅମ୍ବିକା ଗୋପାଳ ପୁତ୍ରିକାଭେଦରେ ଯେନ ।
ଭାରତୀ ବୋଲି ବଚନ ସରସ୍ୱତୀ ପକ୍ଷିଭେଦରେ ଯେ ମାନ ।
ଭରତ କହି ନାଟ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରଭେଦରେ ରାମାନୁଜେ ଦେଶାନ୍ତରେ ।
ରୈବତ ରାଜା ରୈବତ ଗିରିରେ ଯେ ରୈବତ କହି ଶଙ୍କରେ ।
ରେବତୀ ମାତୃଭେଦେ ଯାନ୍ତ୍ରତାରକା ହଳଧରମନୋହାରୀ ।
ରୋହିତ ଋଜୁ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ କୁଙ୍କୁମ ମୃଗେନ୍ଦ୍ର ଯାନ ରମଣୀ ।
ବାସନ୍ତୀ ବୋଲନ୍ତି ପାଟଳୀ ଯୂଥିକା ମାଧବୀ ଯେ ନବମଲ୍ଲିକ ।
ବାସନ୍ତ କଟ ବହୁଦଣ୍ଡୁ ବୋଲନ୍ତି ବାସନ୍ତ ବୋଲନ୍ତି ପିକ ।
ଶ୍ରୀପତି ଶ୍ରୀହରି ନୃପତି ଶୁଦ୍ଧାନ୍ତଃପୁର ମଧ୍ୟ କକ୍ଷାନ୍ତର ।
ସଂବର୍ତ୍ତ ପ୍ରଳୟକାଳ କପିଞ୍ଜଳ ଅଛି ଏକ ମୁନିବର ।
ସଲ୍ଲତ ଶୁକ୍ତିହାର ରୌପ୍ୟ ବୋଲାଇ ; ମରୁତ ଦେବତା ବାତ
ଯାତଙ୍କୁ ନରକାନ୍ତରଙ୍କୁ ନିଶ୍ୱଙ୍କୁ ବୃନ୍ଦଙ୍କୁ କହି, ସଂଘାତ ।
ସନ୍ତତ ଗୋଷ୍ଠ ପଂକ୍ତି ପୁଷ୍ପ ; ମହତୀ ବଲ୍ଲକୀ ସମୁଦ୍ରସ୍ଥାନ ।
ସଂଗତ ବଳୟ୍ ଧ୍ୱନିକ ବୋଲନ୍ତି ସଂଗତ ସଂଗମ ଜ୍ଞାନ ।
ସୁନୀତି ଶୋଭା ଧ୍ରୁବମାତା ; ସୁକୃତ ମଙ୍ଗଳ ସତ୍ୟବଚନ ।
ହସନ୍ତୀ ଅଙ୍ଗାରଧାନୀ ମଲ୍ଲିକା ଯେ ଶାକିନୀ ନାମ ପ୍ରମାଣ ।
ହରିତ ମୁନିଭେଦ ପକ୍ଷୀଭେଦରେ ; ହାରୀତ ପୁଣି କୈତବ ।
ନାରଦ ଦଗ ପୁଣି ବର୍ଣ୍ଣ ; ହରିତ ଦୁର୍ବାଦଳଙ୍କୁ ଯେନବ ।
ଐରାବତ ଅବୁ ମାତଙ୍ଗ ନାରଙ୍ଗ ଲକୁଚ ନାଗ ପ୍ରଭେଦ ।
ଋଜୁବର୍ଣ୍ଣ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ଐରାବନ ସୌଦାମିନୀକି ଯେ ତବ ।
ନନ୍ଦବତୀ ପୃଥ୍ୱୀ ଏକ ଗୁଳ୍ମ ବ୍ୟାସମାତା ସୁତା ନାମ ଜାଣ ।
କୁହୁ ରବୁ ଶବ୍ଦ ପିକ ଆଳାପରେ ସୁରତ ଧ୍ୱନିରେ ଅଣ ।
ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି କଇରବ ପଲ୍ଲବିତ ଦ୍ରାକ୍ଷାପଦ ।
ପୁଷ୍ପବନ୍ତ ଅଛି ବିଦ୍ୟାଧର ଭେଦେ ଚନ୍ଦ୍ରଦନ୍ତ ପୁଷ୍ପବନ୍ତ ।

ଭୋଗବତୀ ଧବ ହରପୁର ନାମ ଲକ୍ଷ୍ମୀପତି ନୃପ ହରି ।
ହୈମବତୀ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଗିରି ନନ୍ଦିନୀ ଶ୍ୱେତବତ ଗଙ୍ଗା ଗୌରୀ ।
ବସନ୍ତଦୂତ ଚୂତ ପିକ ପଞ୍ଚମସ୍ୱରଗଲୁ ଜନେ କହନ୍ତି ।
ପାଟଳୀବୃକ୍ଷ ମାଧବୀ ଲତା ଦୁହେଁଟି ପ୍ରମାଣ ବସନ୍ତଦୂତୀ ।
ମୂର୍ଦ୍ଧାଭିଷିକ୍ତ ଶତକ ଯେ କ୍ଷତ୍ରିୟ, ମହୀପତିରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ।
ସମୁଦ୍ର-ନବନୀତ ସକଳମତରେ ପୀୟୂଷ ଯେ କଳାନିଧି ।

ଇତି ଚାରି

ଅର୍ଥ ନାନାର୍ଥ ଧନ ; କନ୍ଥା ମୃଣ୍ମୟ ଗୃହ ପ୍ରାକରଣାନ୍ତର ।
ଗ୍ରନ୍ଥ ପୁସ୍ତକ ଦ୍ରବ୍ୟ ରଥ ; ସ୍ୟନ୍ଦନ ଦେହସ ଯେ କଳେବର ।
ବନ୍ଧନ ଗ୍ରନ୍ଥନ ପାଇଁ ପଙ୍କ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ବୋଲନ୍ତି ସ୍ୱଭାବେ ।
କୋଥ ନେତ୍ରରୋଗ ସଙ୍କଟ ; ଗାଥା ଯେ ଶ୍ଲୋକ ଭାଷାନ୍ତେ ସମ୍ଭବେ ।
ପୃଥୁ ପୀନକପର କୃଷ୍ଣଜଙ୍ଘ ଯେ ଅଗ୍ନି ଏକ ନରେଶ୍ୱର ।
ପୋଥା ହସ୍ତପୋଷା କଟୀମଧ୍ୟ ; ମନ୍ଥ ମନ୍ଥନ ଯେ ଦିବାକର ।
ପାଥ ଅର୍କ ଅଗ୍ନି ଜଳ ; ସକ୍ଥ ବୋଲି ମଧୁଚ୍ଛିଷ୍ଟକୁ ଅନ୍ତରୁ ।
ବଥ୍ ଗୃହାଙ୍ଗଣ କି ଗ୍ରନ୍ଥ ବୋଲନ୍ତି ମୀନଭେଦକୁ ସାନ୍ଦୁକୁ ।
ଅତିଥି ବୋଲି ଅଭ୍ୟାଗତ ପୁଣି ଯେ ଅତିଥି କୁଶ କୁମର ।
ବମଥୁ ବୋଲାଇ ବମନ ବମଥୁ ଅହୁର କରଣୀକର ।
ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ଅଶ୍ୱ ପୌର୍ଣ୍ଣମାସୀ ତିଥି ଯେ ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ପିପ୍ପଳ ଦ୍ରୁମ ।
ପ୍ରମଥ ବୋଲାଇ ହସ୍ତୀତଙ୍କୀ ମହାଦେବପରିକର ନାମ ।
ବରୂଥ କହନ୍ତି ରଥଗୁପ୍ତିକ ଯେ ; ବରଥ ହର୍ମ୍ୟ ସଦନ ।
ବୋଲନ୍ତି ମନ୍ମଥ କାମ ଚନ୍ଦ୍ରା ପୁଣି ; କପିଥ୍ୱ ତରୁ ସଦନ ।
ବ୍ରାହ୍ମୀ ତୁଳସୀ ଅମଳକୀ ଅଟ୍ଟସିଂଳା କାକୋଲୀ ଏ ପାଞ୍ଚ ବୃକ୍ଷ ।
ହସ୍ତୀତଙ୍କୀ ତରୁଗଣ ଯେଣୁ ସାତେ ବୟସ୍ଥା ନାମ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ।
ଦଶରଥ ବୋଲି ଜନକେ ଅଛନ୍ତି ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଦଶରଥ ।
ମଧୁପ ପାଦପ ତୃତୀୟ ଆଶ୍ରମ ଜନେ ବୋଲି, ବାନପ୍ରସ୍ଥ ।

ଇତି ଥାନ୍ତ

କନ୍ଦ ଅଛୁ ଅମ୍ବୁଭେଦେ ମୂର୍ତ୍ତିଭେଦେ କପିଯୂଥରେ ଗଣନା ।
ଖନ୍ଦ କୃଷ୍ଣାକୃତେ [illegible]ଭେଦରେ ; ରୋଗ ଶସ୍ତ୍ର ଗଦା ପିନା ।
ଛଦ ଦଳ ପକ୍ଷ ଗନ୍ତି ପତ୍ରୀ ; କ୍ଷୋଦ ବୋଲାଇ ପେଷଣ ଧୂଳି
କର୍ପୂର ରଥୂର ଜଳ ହେମ କାମନ୍ଦ ଏ ପାଞ୍ଚକୁ ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଲି ।
ଚନ୍ଦ୍ର କୁଟଜ ସୁରପତି ; ରୁଦ୍ର ଯେ ମହାଦେବ ଭୟଙ୍କର ।
ମନ୍ଦ ଅଗ୍ନି ଆଳସ୍ୟ ମୂଢଜନ ମନ୍ଦ କାହିଁ ଶନିଶ୍ଚର ।

CENTRAL LIBRARY

ତମୋଘ୍ନ ସୂର୍ଯ୍ୟ କହି ଲକ୍ଷ ଶଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ବୁଧ ଅଭିଧାନ ।
ଦର୍ଶନ ନୟନ ସ୍ୱପ୍ନ ବୁଧ ଧର୍ମ ଉପଲବ୍ଧି ଯେ ଦର୍ପଣ ।
ଦଶନ ଶିଖର ଦନ୍ତ ବୋଲଇ ଯେ ଦଶନ ଯେ ଲତାକର ।
ନନ୍ଦନ ବାସବ ଉଦ୍ୟାନ ନନ୍ଦନ ନାମ ହର୍ଷକ କୁମର ।
ନଳିନୀ ପଦ୍ମିନୀ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପଦ୍ମଲତା ନଦୀ ସିନ୍ଧୁ ସରୋବର ।
ପବନ ଦାରୁଣ ରଣ ଲୁଣ୍ଠକାର ପାନସ୍ଥାନ ଯେ ସମୀର ।
ପଦ୍ମିନୀ ପଦ୍ମଲତା ନାରୀ ଚନ୍ଦନ ମଳୟଜ କପିଶାଇ ।
ପୂତନା ଅସୁରୀ ହସ୍ତିଦନ୍ତୀ ଶ୍ରେଣୀ ପ୍ରଭେଦ ଶ୍ୟେନ ମାତରି ।
ପ୍ରସୂନ ସବୃନ୍ତ ଫୁଲ ପ୍ରସୂନ ଯେ ପ୍ରସବ ଯେ ପୁଷ୍ପ ଫଳ ।
ଭୋଗିନୀ ସର୍ପିଣୀ ନୃପସ୍ତ୍ରୀ ; ଭୁବନ ଗଗନ ଜଗତ ଜଳ ।
ମଦନ କାମ ଦୂତଦ୍ରୁମ ଧୁସ୍ତୁର ସିକ୍ଥକ ଯେ ପଞ୍ଚବାଣ ।
ମାଳତୀ ମାଧବୀ ମାଳାକାର ନାରୀ ନଦୀଭେଦରେ ପ୍ରକାଶି ।
ଯବନ କହୁ ଯବନେ ଯେମେ ଦେଶଭେଦେ କନ୍ଦନ ଏ ସତ ।
ରଜନୀ ରାତ୍ରି ହରିଦ୍ରା ଯେ ନଳିନୀ କଦଳୀକାରେ ପୁନ ଉକ୍ତି ।
ମିଥୁନ ଯେ ଯୁଗ୍ମ ରାଶି ଭେଦ ରକ୍ତଚନ୍ଦନ ରମ୍ୟ ରଞ୍ଜନ ।
ସୁମନା କହୁ ପୁଷ୍ପକୁ ମାଳତୀଙ୍କ ଅର୍ଥରେ ଦେବରେ ସେନ ।
ଲଳନା ଯାମିନୀ ନାରୀଭେଦେ ଅଛି ଲଳନା ସୁବର୍ଣ୍ଣବର ।
ବାମନ ଖର୍ବ ଦରଦନ୍ତଭେଦରେ ବାମନ ନୀଚ ପାମର ।
ବିମାନ ବୋଲନ୍ତି ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତିପୁର ବିମାନ ଯେ ବ୍ୟୋମଯାନ ।
ଯଜ୍ଞଉପବୀତ ବସ୍ତ୍ରାର ଛନ୍ଦଭେଦେ ଲୋକେ କହନ୍ତି ବିତାନ ।
ଶ୍ୟେନ ଶାନ୍ତ ଅବ ଯମ ; ଶକୁନ କୁକ୍କୁଟୀ ବିହଙ୍ଗମ ।
ଶ୍ୱସନ ଶ୍ୱାସ ମାରୁତକୁ ବୋଲନ୍ତି ଶ୍ୱସନ ମଦନ ଦ୍ରୁମ ।
ଶୟନ ସୁରତ ନିଦ୍ରା ଶଯ୍ୟା ତଳ ; ଶକୁନ ପକ୍ଷୀ ଶକୁନ ।
ଶଙ୍ଖିନୀ ଶ୍ୱେତ ତୃଣ ବଧୂପ୍ରଭେଦ ଚୋର ପୁଷ୍ପ ସିଦ୍ଧସେନ ।
ଶୋଭନ ସୁନ୍ଦର ଯୋଗଭେଦ ; ଅଛି ସଦନ ଜନମନ୍ଦର ।
ବୃଜିନ କଲୁଷ କୁଟିଳ କୁନ୍ତଳ ବେଦନାକୁ ବୋଲେ ନର ।
ଅବଲଗ୍ନ ମଧ୍ୟ ଲଗ୍ନ ଲୁଚନ୍ତନ, ପଦ୍ମାଙ୍ଗ ରକ୍ତ ଚନ୍ଦନ ।
କାତ୍ୟାୟନୀ ଉମା ବିଧବା ଯେ ଯୋଷା ; ମୁନି କାନ୍ତ କାତ୍ୟାୟନ ।
କୁମ୍ଭ ଯୋନି ଦ୍ରୋଣ ବଶିଷ୍ଠ ଅଗସ୍ତ୍ୟ ସନାତନ ମେଷ ଗନ୍ଧ ।
ନିଧୁବନ କମ୍ପ ରତ ; ତସ୍କରକୁ ବୋଲନ୍ତି ଅନଳସୂର୍ଯ୍ୟ ।
ପତଞ୍ଜଳି ଶବ୍ଦ ସଂସ୍କାର ଲାଳସ ଲକ୍ଷଣରେ ଯେ ପ୍ରକାଶି ।
ପୟସ୍ୱିନୀ ଧେନୁ କ୍ଷଣା ନଦୀ ; ତପସ୍ୱିନୀ ଭିକ୍ଷି ଜଟାମାଂସୀ ।
ପୁଣ୍ୟଜନ ଯକ୍ଷ ରାକ୍ଷସ ସଜ୍ଜନ ମଦସ୍ୱିନୀ କାମମଦ ।
ଦୋଷସ୍ୱିନୀ ବପ ଦିନ ; ଗଦସ୍ୱିନୀ କାମୁକ କୃଷ୍ଣ ଅଗ୍ରଜ ।

ଶିଖଣ୍ଡିନୀ ବୋଲି ପୃଥ୍ୱୀକାଉଡାକୁ ଲୁଣ୍ଡୁଣ୍ଡେ ମୟୂରକ ।
ଶିଖଣ୍ଡିନୀ ପୁଣି ଖଳଅଉବାସୀ ଶିଖଣ୍ଡିନୀ ପୁଣି କେକୀ ।
ସଂଯମନୀ ଯମନଗରୀ ସଂଯମ ବନ୍ଧନ ବ୍ରତକୁ ବୋଲି ।
ସରୋଜିନୀ ପଦ୍ମାକର ପଦ୍ମଲତା ସରୋଜିନୀ କରବାଳୀ ।
ଅଗ୍ନି ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ଲୁମର ବୋଲନ୍ତି ଏ ବିରୋଚନ ।
ମେରୁ ଜମ୍ବୁଦ୍ରୁମ ହରଚକ୍ର ଶକ୍ରପୁତ୍ର ନାମ ସୁଦର୍ଶନ ।

ଇତି ନାନ୍ତ

ରୂପ ସ୍ୱଭାବ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଯେ ଶୁକ ନାଟକାଦି ଶବ୍ଦାଳଙ୍କାର ।
କଳ୍ପ ନିଶ୍ଚ ନ୍ୟାସ୍ୱିଧାନ୍ତ ଯେ ସଂବର୍ତ୍ତ ପୁଣି ଯେ କଳ୍ପାବସର ।
କପି ଶିଳ୍ପିକା ଶାଖାମୃଗ କେଶବ ଗୋପ ଗୋପାଳନନ୍ଦନ ।
ଉପକ୍ଷେପ କ୍ଷେପଣ ସନ୍ତାପ ଶୀଷମ ରେଶର ରୋପଣ ଯେ ବାଣ ।
କୃପା ଯେ ଲଜ୍ଜା କୁଳଟା ; ଅମୃତର୍କ କୂପ ପୁଣି କୁଣ୍ଡକୁଣ୍ଡ ।
ବାଷ୍ପ ଉଷ୍ମ ଅଶ୍ରୁପୁଷ୍ପ ଯେ ଅର୍ଣ୍ଣବ ବକାଶ ପୁଷ୍ପ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ।
ଅବାପ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେ ଅଳବାଳ ବୋଲି ଉଡୁପ ଚନ୍ଦ୍ର ତରଣି ।
କଳ୍ପୀ କଳ୍ପିକା ଭେଦ ପାଦାନ୍ତ ଯେ କଳ୍ପୀ ତୂଳ ପ୍ରମାଣି ।
କଳାପ ସମୂହ କେଶମୁକ୍ତ କାଞ୍ଚୀ ଭୂଷଣ ପୁଣି ତୂଣୀର ।
ବିଟପ ବଟ ସ୍ତମ୍ଭ ଶାଖା ବିସ୍ତାର ପଲ୍ଲବ ଯେ ନାରକେଳ ।
ରକ୍ତପା ଜଳୌକା ଡାକିନୀ ରାକ୍ଷସ କୁଣପ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଶବ ।
କଶ୍ୟପ କୁକ୍କୁର ମାର୍ଜାର ; ପ୍ରତାପ ତାପ ତେଜକୁ ସେନିବ ।
ବହୁରୂପ ଶିବ ବସ୍ତ୍ର ମନସିଜ ସରଟ ଯେ କୃତ୍ୟକାର ।
ହେମପୁଷ୍ପ ଜବା ଅଶୋକ ଯେ ମେଷପୁଷ୍ପ ବସ୍ତ୍ର ହସ୍ତ ନୀର ।

ଇତି ପାନ୍ତ

ସୁମ୍ଭା ବାହୁ ଅଳଙ୍କାର ; ରେଫ କହି ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଯେ କୁତ୍ସିତେ ।
ଶେଫ ତରୁମୂଳ ମୂଳ ; ଶିଫାରେ ଯେ ସ୍ତନ ନାଶିକା ସହିତେ ।

ଇତି ଫାନ୍ତ

କମ୍ବୁ ଶମ୍ବୁକ ଶଙ୍ଖ ଗଜ ବଳୟ ; ଖର୍ବ ସଂଖ୍ୟକ ବାମନ ।
ବିମ୍ବ ପ୍ରତିବିମ୍ବ ମଣ୍ଡଳ ବିମ୍ବିକାଫଳ କୃକଳାସ ସେନ ।
କଦମ୍ବ ନୀପ ସମୂହକୁ ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ; କଳମ୍ବ ଯେ ନୀପସାର ।
ପ୍ରଲମ୍ବ ପ୍ରଲମ୍ବନ ହାର ପ୍ରଭେଦ ଲୂତ ଅଙ୍କୁର ଅମ୍ବର ।
ହେରମ୍ବ ଗଣେଶ ମହିଷ ପର୍ବତ ; କାଦମ୍ବ ସରଟ ହଂସ ।
ଗନ୍ଧର୍ବ ମୃଗ କୋକିଳ ଭୁଜଙ୍ଗମ ଖେଚର ଗାୟକଗଣ ।
ନିତମ୍ବ ସ୍ତ୍ରୀକଟୀପଶ୍ଚାଦ୍ଭାଗ ଶୈଳ ସାନୁରେ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ପୁଣି ।
ଦ୍ୱିଜିହ୍ୱ ନାମକୁ ଉରଗେ କହନ୍ତି ଦ୍ୱିଜିହ୍ୱ ଖଳକୁ ଗଣି ।

ଇତି ବାନ୍ତ

ଲୁମ୍ ପୁଚ୍ଛ କପି ମୂର୍ଦ୍ଧାଙ୍କେ ଶ୍ରେଣିରେ ଲମ୍ବକର୍ଣ୍ଣ ଖଳ ।
ଲୁମ୍ କାମୁକ କାଉନାଏ ମୂର୍ଖ ଯେ ଲୁମ୍ ଗୁମ୍ଫ ଭରେ ଭକ୍ତ ।
କମ୍ ଜଳଜନ୍ତୁ ବସ୍ତ୍ର କମ୍ପିଲ ଯେ ; କୁମ୍ ପ୍ରକାଶ କୁମ୍ଭଣ ।
ଦମ୍ କୈତବ କଳ୍ପଦ୍ରୁମ ଲକ୍ଷଣ ସର୍ପଙ୍କୁ ନିଶାଦ୍ ଗଣ ।
ସ୍ତମ୍ଭ ଜଡ଼ ହୁଣ ଶଙ୍କୁ କୁମ୍ଭା ହର ; ଶମ୍ଭୁ କଷ୍ଟ ମହେଶ୍ୱର ।
ରମ୍ଭା କଦଳୀ ଅପ୍ସରା ସଙ୍କ ଯେ କନଗୋଷ୍ଠୀ ଦୃଢ଼ ଗାଇ ।
ନାଭି ମୃଗ ନୃପ ତକ୍ରୀ ମଣ୍ଡ ଏକ ଅଙ୍ଗ କସ୍ତୂରୀ କାମୁକ ।
ଶୁକ୍ ଯୋଗ ଯୋଷା କଲ୍ ବୋଲି ଯତ୍ ମହାଦେବଙ୍କୁ ଯେ ଧର୍ମ ।
କକୁଭ ଅର୍ଜୁନ ଦ୍ରୁମ ବାଣାଙ୍କ କକୁଭ ବୋଲାଇ ଦଶ ।
ଦୁର୍ଲଭ ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ ଜଳ୍ପକପାଳୁପ ; ଦୁନ୍ଦୁଭି ବାଦ୍ୟ ସ୍ୱକ୍ଷର ।
ଦମ୍ଭକ ଦର୍ପିତ ଲୁବ୍ଧୀନ ଅଣ୍ଡ ଯେ କଲମ୍ବ ଦଣ୍ଡକା ବୈଦ୍ୟ ।
କଷମ୍ ବୋଲଣ ଜୈନ କଳହରେ କଣ୍ଟାଦେ ପ୍ରଣୟେ ଭକ୍ତ ।
ସୁରଭି ସନ୍ଧ୍ୟା ମାତୃକ ଚମ୍ପକ ବସନ୍ତ ଯେ ଜାତିଫଳ ।
ସୁରଭି ବୋଲାଇ ସୁଗନ୍ଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଶର ଧନୁ ଗନ୍ଧୋତ୍ପଳ ।

ମଣ ଶବ୍ଦ

ମା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅକାଶ ; ଉମା ହରପ୍ରିୟା ; ରମା ହରଦ୍ରା ଅପ୍ସରୀ ।
ଊର୍ମି ବୋଇ ଲଙ୍ଘ ଉତ୍କଣ୍ଠା ପୀଡ଼ାଲୁ ସଙ୍କୋଚ ପୀଡ଼ାରେ ଭଣି ।
କ୍ଷମା ଅବନୀ ତତ୍କ୍ଷମା ; ମୋକ୍ଷ କଳ ବସନ କୌଶେୟ୍ ବାସ ।
ଶୁକ୍ଳ ସ୍ତମ୍ଭ ତନୁ ଗ୍ରୀବା ସୈନ୍ୟ ; ଘର୍ମ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ସ୍ୱେଦ ରଶ୍ମି ଭାସ ।
ଦ୍ରୁମ ପାରିଜାତ ଦ୍ରୁମ ମହୀରୁହ ଦ୍ରୁମ କିଂପୁରୁଷେଶ୍ୱର ।
ଧର୍ମ ସୋମ ତନ୍ତ୍ର ଅହିଂସା ସବଦା କରୁ ଯେ ପୁଣ୍ୟ ଅଶ୍ୱର ।
ପଦ୍ମ କମଳ ନକ୍ଷତ୍ରଭେଦ ସଂଖ୍ୟା ଯେ ହସ୍ତୀ ମଦବନ୍ତୁ ହୋଇ ।
ଲୁଲୀଣ ଲୁକ୍ଷ ତନ୍ମାତ୍ରେ ଯେ ଗର୍ଜିକ କୈତବଙ୍କୁ ନେମି କହୁ ।
ବ୍ରାହ୍ମୀ କତନ ସୋମବଲ୍ଲୀ ଶାରଦା ବ୍ରାହ୍ମୀ ପକ୍ଷିକା ଯେ ଜାଣ ।
ଭୀମ ହେମନ୍ତ ଅଙ୍ଗ ଭୂମଣ କଲ୍ପମ ଭ୍ରମ ଭ୍ରମ ସୁମନସ ।
ଭୀମ ଦ୍ୱିତୀୟ ପାଣ୍ଡବ ମହାଦେବ ଭୀଷଣ ଅମ୍ଲବେତସ ।
ଭୀଷ୍ମ ଦେବବ୍ରତ ଭୟଙ୍କର ; ଯମ ଶବ୍ଦରେ ସଂଯମେ ଭାସ ।
ଯମ କାମ ଶବ ଲୁତାନ୍ତ ଯମଜ ରଶ୍ମି ଲକ୍ଷଣ କରଣ ।
ଭାମା ନାରୀ ହେଳୁ ରମା କାନ୍ତ ରକ୍ତ ହର ହୁଣ ପୁଣି ଶୋଣ ।
ଭାମ ସ୍ୱପଚ କରୁଣ ପର୍ଣ୍ଣଥଲ ମୃଗଭେଦ ହଳାୟୁଧ ।
ଭାମ ଶୋଭନୀୟ ବାସୁକି କୃଷ୍ଣରେ ଶ୍ୟାମ ଶବଦ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।
ଶ୍ୟାମ ବଟ ଲୁବତାରକ ବାଦବ ପିକ ପୀତ କାଳକଣ୍ଠ ।
ଶ୍ୟାମ ଯେ ଯମୁନା ଭଉଣୀ ଅଙ୍ଗନା ଶଶୀ ସିନ୍ଧୁ ଯେ ଲବଣ ।

ଶ୍ୟାମ ସାର ହୁଏ ଔଷଧ ପିମ୍ପକୁ କହନ୍ତି କୃଷ୍ଣବିବୃତା ।
ସୋମ ଚନ୍ଦ୍ର ନାଗ ବାତ ପିତ୍ତ ଦେବ ବଣରେବ ସୋମଲତା ।
ଧୋମ ବାନର କୁବେର ସନ୍ତାର ସୂକ୍ଷ୍ମ କେତକ ସୁଦାମ ।
ହିମ ତୁଷାର ଶୀତଳ ସୀମା ସାନ୍ଦ୍ର ଚୂଡ଼ ଷେଣ୍ଠ ଅଶ୍ମକୋଷ ।
କୁସୁମ ନେତ୍ରରୋଗ ଫଳ ପୁଷ୍ପ ଯେ କୁସୁମ ଜାତ ସ୍ତ୍ରୀରଜ ।
କୃତ୍ରିମ ଲବଣ ଭେଦରେ କୃତ୍ରିମ ନାମରେ ସୁତ ଦେହଜ ।
କୃମି ମ କୃତ୍ରିମ ଦନ୍ତ କରବାଳ ଜେମ ପୁଣି ବଧାନ ।
ନିଗମ ବୋଲି ମନ୍ତ୍ରଣାକୁ ବେଦକୁ ଅଗମ୍ୟ ବୈଶ୍ୟସଦନ ।
ମଧ୍ୟମ ମଧ୍ୟକ୍ଷ ସ୍ୱର ମଧ୍ୟଦେଶ ଅବଲଗ୍ନ ଯେ ଅଙ୍ଗୁଳି ।
ପ୍ରବଳ ପଞ୍ଚକ ଦ୍ରୁମ ପଞ୍ଚମସ୍ୱର ରାଗଭେଦେ ଜାଣ ।
ବଲୋମ ପଦଲୋମ ଯେ ଭୁଜଙ୍ଗମ ବଲୋମ ବରୁଣ ସ୍ଥାନ ।
ଅନୁପମା ଅତି ଉତ୍ତମା ଯେ ଦିଗକରଣୀ ଭେଦରେ ଯେନ ।
ସାର୍ବଭୌମ ଦିଗଦନ୍ତୀ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରବଙ୍ଗମ କପି ଭେକ ।
ମହାପଦ୍ମ ନାଗନାମ ; ଦଣ୍ଡ ଯାମ ଦିବସ ପୁଣି ଅନ୍ତକ ।

ଯଫଳା

ଆର୍ଯ୍ୟ ବୈଶ୍ୟ ଶିକ୍ଷାଙ୍କରୁ ଅନୁକ୍ଷଣ୍ୟ କନ୍ଦ ଦେଶୁ ତାପତ୍ୟ ।
ଗୁହ୍ୟ କପଟ ଲିଙ୍ଗ ଗୁହ୍ୟ ସୁପଥ ଗଢ଼ ଯେ ଗୁପ୍ତ ନାମାୟ ।
ପ୍ରିୟ ହୃଦୟ ଶରୀର ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର ପୂଜ୍ୟ ପୂଜିତ ଈଶ୍ୱର ।
ବୀର୍ଯ୍ୟ ସାମର୍ଥ୍ୟ ପ୍ରଭାବ ତେଜ ଶୁକ୍ର ; ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅର୍କପର୍ଣ୍ଣୀ ସୁର ।
ମନ୍ୟ ବୈଦ୍ୟ ଶିଳ୍ପୀ ଅଶାନ୍ତରେ କହ ମନ୍ୟ ଭୁଲଙ୍ଗକର ।
ଧାର୍ଯ୍ୟ ଧନାନ୍ତ ; ବଣିଜ ହାର୍ଯ୍ୟ ବସ୍ତୁତ ହରଣୀ ନୈଋତ ।
ଅବସ୍ଥା ଦୁର୍ଗା ହରତଲ ଅବସ୍ଥା ଭଣାଇ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଜନ ।
ଅତେଶ୍ୟ ପୁଷ୍ପବନ୍ତ ମୁନ ଅଶ୍ୱେଶ୍ୟା-ନସାପରେବଦରେ ଯେନ ।
କ୍ଷତ୍ରିୟ ବେଗ ବାହୁଜ ପରଦାରରତ ଚଞ୍ଚଳ ଭୃଙ୍ଗ ।
ଗାଙ୍ଗେୟ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଯେ ; ଜହ୍ନାଏ ପୁତ୍ରୁ ର ସମାଦ ସାନ ।
ସ୍ୱକ୍ଷେତ୍ର ବୋଲନ୍ତି ଚମ୍ପକ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁକୁ ନାଗକେଶର ।
ପ୍ରଣୟ ବଣ୍ଣମ୍ ପ୍ରେମ ; ପ୍ରଳୟ ଯେ ମୃତ୍ୟୁ ମୂର୍ଚ୍ଛା କଳ୍ପାନ୍ତର ।
ବଳୟ ଅଭୟ ପାର୍ଥ ସାର୍ଥରେବ ବଳୟ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଣାନ୍ତ ।
ସମୟ ଶପଥ କାଳ ବିଶ୍ୱାସ ପଦ୍ଧତି ବେନ ଯଶ୍ଚ ସ୍ୱାନ୍ତ ।
ଧନଞ୍ଜୟ ଅଗ୍ନି ପାର୍ଥ ନାଗରେବ ଧନଞ୍ଜୟ ଦେହାନଳ ।
ହରଣୟ ସଣ୍ଡ ନାମ ହରଣୟ ନାମ ଯେ ସୁରଶ୍ରେଷ୍ଠର ।
ରୌହିଣେୟ ବୁଧ ହଳୀ ; ଫଣୋଦୟ ଲାଭ ଯେ ବୈଦଗାଲୟ
ଜଳାଶୟ ବୋଲି ଜଳାଧାରେ କହ ଉଶୀର ଯେ ଜଳାଶୟ ।

ରଫଳା

ର ବୋଲି ଅଗ୍ନି କ ତୀକ୍ଷ୍ଣକୁ ; ଗ ବୋଲି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକୁ ବଲ୍ଲୁ ସତେ ।
ଶ୍ରୀଲକ୍ଷ୍ମୀ ସମ୍ପତ୍ତି ଭାରତୀ କେଶବ ରବ ଶୋଭା ବେଶକୁତେ ।
ଅଘ ଚକ୍ର ଶଙ୍ଖ ଅର ଚକ୍ରଙ୍କେ ଯେ ସନ୍ଧିରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତି ଅଛି ।
କର କରକା କିରଣ ଭାଗଧେୟ ହସ୍ତରେ ତୋରଣ ଅଛି ।
କାରୁ ଶିଳ୍ପୀ ବିଶ୍ୱକର୍ମୀ ଶବ ଦେବ ମୃଗ ଯେ ମାତୃକାରକ ।
ଜାର ଶୂନ୍ୟ କ୍ଷୁଦ୍ର ଅଧମ ଯେ ; କ୍ରୂର କୃପଣ ଅଳ୍ପ ନାସ୍ତିକ ।
କ୍ଷୀର ଦୁଗ୍ଧ ନୀର ; କ୍ଷାର ରସାନ୍ତର ଭସ୍ମ କାଚ ଯେ ଲବଣ ।
ଖର ଗର୍ଦ୍ଦଭ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ; ଖୁର ଯେ କୁଳଦଳ ସର୍ପ ବୋଲି ଜାଣ ।
କ୍ଷୁର ବୋଲନ୍ତି ଯେ ଛେଦନ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ କୋକିଳାକ୍ଷକୁ ଗୋକ୍ଷୁରେ ।
ଗୌର ବୋଲି ଶ୍ୱେତ ପୀତ ରକ୍ତେ ଚନ୍ଦ୍ରେ ବର୍ଣ୍ଣଭେଦ ନାଗକେଶରେ ।
ଗୌରୀ କନ୍ୟା ଉମା ଗୋରଚନ କ୍ଷିତି ହରିଦ୍ରା ପ୍ରିୟଙ୍ଗୁ ନଦୀ ।
ତ୍ୱଷ୍ଟୁ ଶୋଭା ବୃହସ୍ପତି ବିଶ୍ୱକର୍ମୀ ଲୁପ୍ତିତ ଶିଳ୍ପିକ ଜାତି ।
ଗୁରୁ ପିତୃଜନ ଦୁର୍ଜ୍ଜନ ଯେ ଗୁରୁ ଦୀକ୍ଷାଦାତା ସୁରସୂର୍ଯ୍ୟ ।
ଡାର ବୋଲି ବନ୍ଧନକୁ ମୁକୁତାକୁ ଦାନବ ଦୀପ୍ତିକ ହେଳ ।
ତାରା ଅକ୍ଷିମଧ୍ୟ ନକ୍ଷତ୍ର ଗୀତ୍ସୁଦ ବାଲିଭାର୍ଯ୍ୟା ମନୋହାରୀ ।
ପୁର ପାଟଳୀ ଗୁଗ୍ଗୁଳ କଳାବର୍ତ୍ତ ଦେବ ସଦନ ନଗରୀ ।
ବର ଜାମାତା ଦେବରୂପା ବନ୍ଧୁର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଯେ ଶିଦ୍ଧ କୁଙ୍କୁମ ।
ବାର ବୋଲି ଗଜବନ୍ଧନୀ ବାଲୁକା ଜଳକୁ ଜନେ ଯେଣିମ ।
ସର ଗୁନ୍ଦ୍ରବାର୍ତ୍ତା ନୀର ଶର ଜାଣ ସରୋବରକୁ ସଜଳ ।
ସାର ସ୍ଥିରାଂଶ ଉତ୍ତମ ବଳଗିର ଅଙ୍କ ଯେ ମସ୍ତକ ହଳ ।
ସ୍ଥିର ଭୂମି ଶାଳପର୍ଣ୍ଣୀ ; ମୋକ୍ଷଦ୍ୱାର ସ୍ୱଚ୍ଛ ମୂଳ ତ୍ରାମସ୍ମାଳୀ ।
ସ୍ୱାଦୁ ସୁଗନ୍ଧ ଲବଣ ; ସ୍ଥାର ଯେ ବନକଟେ କୁନ୍ଦେ ବୋଲି ।
ହର ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ପବନ ମଘବା ବହ୍ନି କରଣ କେଶରୀ ।
ଯମ ମର୍କଟ ମଣ୍ଡୂକ ଶୁକ ଅଛି ଏ ପୁଣି ବୋଲନ୍ତି ହରି ।
ଅମର ଦେବତା କାର୍ପାସ ଗୁଳୁଚି ସ୍ଥୁଣା ଦୂର୍ବା ଇନ୍ଦ୍ରପୁର ।
ଅଧର ଓଷ୍ଠ ହୀନ ଅଧୋବସ୍ତୁ ଯେ ; ଶୂନ୍ୟ ଜଡ଼ ଅଧାଧାର ।
ଅମ୍ବର ବୋଲନ୍ତି ଆକାଶ ବସନ ଅମର ସୁଗନ୍ଧାନ୍ତର ।
ଅଙ୍ଗାର ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ସବୁଳ ଭୂମିଜ ଲୋମ ବଜାଣ ଅଙ୍କୁର ।
ଅକ୍ଷର ବସ୍ତୁ ମହାଦେବ ଦେବ ଯେ ; ଅସୁର ଅଗ୍ନି ଦାନବ ।
ଆଧାର ଅଧିକରଣ ଆଲବାଳ ପରକ୍ଷା ପୁଣି ଯେଣବ ।
ସାର ଧାତ୍ରୀ ସୁହୃଦ ବେଗେ କହୁ ; ଅସୁର ଦୈତ୍ୟ ମିହିର ।
ଈଶ୍ୱର ଶମ୍ଭୁ ସ୍ୱାମୀ ନାଟ୍ୟ ମନ୍ମଥଦାତୃ ମହତ ଉଦାର ।
ଉତ୍ତର ବରାଟସୁତ ଦଶଭେଦେ ଉତ୍ତର ପ୍ରତିବଚନ ।
କର୍ବୁର ପାପ ଅସୁର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଜଳ ପୁଣି ଦ୍ରାବିଡ଼ ଯେଣମ ।

କର୍ବୁର ଦୁର୍ଗା ସର୍ବଶେଷ ବୋଲାଇ ବାୟସ ଛୀବା କନ୍ଦର ।
କହ୍ଲାର ପଦ୍ମ କରବୀର ତରୁ ଯେ କରୀର ବଂଶ-ଅଙ୍କୁର ।
କବରୀ କେଶବେଶ ଶମ୍ବୁକାମିନୀ ; କୁବେର ଯକ୍ଷେ ଧନଦେ ।
କୁମାର ଯୁବରାଜ ଶିଶୁ ସେନାନୀ ବରୁଣଦ୍ରୁମ କୋବିଦେ ।
କାବେରୀନଦୀ ପୁଣ୍ୟନାମ୍ନୀ ହରିଦ୍ରା କାଶ୍ମୀରଜାତ ଯେ ବଣ ।
କୁମାରୀ ଦୁର୍ଗା ଅପରିଣୀତା କନ୍ୟା ଜମ୍ବୁଦ୍ୱୀପରେ ପ୍ରକାଶ ।
କୁହର ବିଳ ଗହ୍ୱର ନାଗାନ୍ତର ଗାନାରଭେଦେ ସ୍ୱର ।
ଧାନୁକ ପାଟଳୀ କେଶ ମରାଳ ସ୍ୱରଙ୍କ ନାମ କୁଣ୍ଡଳ ।
କେଶର କିଞ୍ଜଳ୍କ ନାଗେଶ୍ୱର ହିଙ୍ଗୁ ପୁଣି ପୁନ୍ନାଗ ବକୁଳ ।
କେଶରୀ ବୋଲଣି ସିଂହ ପଦ୍ମ ନାଗକେଶର ନାମକୁ ଭାଳ ।
କଶୋର ଅଶ୍ୱଶାବକ ଅବସ୍ଥା ଯେ ତୈଳପର୍ଣ୍ଣୀ ପଦ୍ମାକର ।
କେଦାର ଗିରିଶୀ କସ୍ତାନ କଳ ଯେ ମୁଦ ଇନ୍ଦିକା କୁନ୍ଦୁର ।
ଝର୍ଝର କଳିଯୁଗ ବାଦ୍ୟ, ଭୃଙ୍ଗାର ; ହିମ ଶୀତଳ ଶୀକର ।
ଚମରୀ ମୃଗ ; ମଞ୍ଜରୀ ଯେ ଚାମର ବାଲବ୍ୟଞ୍ଜନ ଚାମର ।
ଚକୋର ପକ୍ଷି ବୃକ୍ଷଭେଦ ଉରଗ ଚଳଶୈଳ ଯେ ଚତ୍ୱର ।
ବାଦ୍ୟ ଭାଣ୍ଡେ ଅବ୍ଦଭେଦେ ମଣ୍ଡୁକ ଯେ ଅଭିଧାନରେ ଦର୍ଦ୍ଦୁର ।
ନାଗର ମୁସ୍ତକ ବିଦଗ୍ଧ ନଗର ଭବକୁ ବୋଲନ୍ତି ଜନେ ।
ନିର୍ଜର ଦେବ ଜରାମୁକ୍ତ ; ନିର୍ଜରା ଗୁଳୁଚି ଯେ ଶାଳିପର୍ଣ୍ଣୀ ।
ସନ୍ଦୋହ ସଂସାର ଅପବ୍ୟୟ ଧନନିଧିକ କହି କୁବେର ।
ପ୍ରଖର ହୟ ସନ୍ନାହ ଅଶ୍ୱତକୁ ଅତି ତୀକ୍ଷ୍ଣ କୁକ୍କୁର ।
ପ୍ରବର ସନ୍ତତି ଗୋତ୍ର ; ପ୍ରକର ଯେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୃନ୍ଦ ବିକୀର୍ଣ୍ଣତା ।
ପାଣ୍ଡୁର ଧୂସର ବର୍ଣ୍ଣରେ ; ପ୍ରସ୍ତର ପାଷାଣ ମଣିରେ ଉକ୍ତ ।
ପୁଷ୍କର କରିହସ୍ତାଗ୍ର ଖଡ୍ଗଫଳ କୁଷ୍ଠବନ୍ଧ ସରୋରୁହ ।
ପୁଷ୍କର ଗଗନ ଜଳତୀର୍ଥଭେଦେ ଦ୍ୱୀପଭେଦରେ ଯେ କହି ।
ପୀବର କଚ୍ଛପ ପୃଥୁଳ ବନ୍ଧୁର ଶୋଭା ନତାନତ ପଥ ।
ଭ୍ରମର କାର୍ମୁକ ଭୃଙ୍ଗ ଯେ ; ମନ୍ଦର ବହୁଳ ମତ୍ସ୍ୟ ପର୍ବତ ।
ମନ୍ଦାର ସୁରପାଦପ ପାରିଭଦ୍ର ଅର୍କପର୍ଣ୍ଣୀ ହସ୍ତୀ ଧୂର୍ତ୍ତ ।
ମନ୍ଦର ପୁର ନଗ ସିନ୍ଧୁ ; ମନ୍ଥର ମନ୍ଥନ ଯେ ଅଳସିତ ।
ମଞ୍ଜରୀ ତିଳକ ସ୍ଥୂଳ ମୁକ୍ତାଲତା ମଞ୍ଜରୀ ବୋଲାଇ ହାର ।
ମୁଦିର କାମୁକ ମେଘ ; କାମ ମୃଗ କୁଚି ସବଦା ମିହିର ।
ବନ୍ଧୁର ବୋଲନ୍ତି ନାଗର ଧୀରଙ୍କୁ କୌରବମନ୍ତ୍ରୀ ବିଦୁର ।
ବିଶ୍ଳେଷ ରସନା ବଳକ୍ଷେବ ଏ ତନ କଥା ବୋଲାଇ ବଧୂର ।
ବର୍ବର କୁଞ୍ଚ ଗର୍ତ୍ତ ଯେ ବର୍ବର ଗନ୍ଧଦ୍ରୋ ଜ୍ୟୋସଙ୍ଗ ନର ।
ଶର୍କରାବୃତ ପ୍ରଦେଶକୁ ଦୁଗ୍ଧକୁ ଫେନକୁ ବୋଲି ଶର୍କର ।

କହ୍ଲାର ଭ୍ରମର ସୁକ ଉପୁ ପୁଣି ପୁଂସ ଅଳପ କହ୍ଲାର ।
ଶକର ମ୍ଲେଚ୍ଛ ଜାତିଫଳ ; ଶଙ୍କର ସମସ୍ତ ହେମ ଶିଶିର ।
ଶିଖର ଦ୍ରୁମାଙ୍ଗ ପୁଲକ ଦାଡ଼ିମ୍ବ ବିଜାର ମାଣିକ୍ୟ ଶୃଙ୍ଗ ।
ଶମ୍ବର ବୈଦୂର୍ଯ୍ୟ ମତ୍ସ୍ୟ ବୃଦ୍ଧବଶେଷ ଶୈଳ ସଲିଳ କୁରଙ୍ଗ ।
ଶୃଙ୍ଗାର ସୁରତ ନାଟ୍ୟ ରସ ; ଗଜ ମଣ୍ଡଳ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ସିନ୍ଦୂର ।
ସିନ୍ଦୂର ତରୁ ରକ୍ତ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ସିନ୍ଦୂର ଲୋଚନୀ ରଙ୍ଗ ଅମ୍ବର ।
ଅଲଙ୍କାର ବୋଲି ହାବାଦିକ କହୁ ଅଲଙ୍କୃତ ଅଲଙ୍କାର ।
ଅବତରଣି ପୁଷ୍କରଣୀ ତୀର୍ଥ ଯେ ଏ ତିନିହେଁ ଅବତାର ।
ଅଡ଼ମ୍ବର ବୋଲି ଗଜ ଘୋଷ ; କାଳ ରୌପ୍ୟ ସ୍ୱେତ ଉଦୁମ୍ବର ।
ପୀତ ମସ୍ତକ ଧୂମ୍ୟାଟ ବହ୍ଲଙ୍ଗମ କରଣ୍ଡକ କର୍ଣ୍ଣିକାର ।
ଗିରିସାର ନାମ ମଳୟପର୍ବତ ଲୋକ ବର୍ଗ ପୁଣି କହୁ ।
ଘନସାର ବୋଲି କର୍ପୂର ଦକ୍ଷିଣାବର୍ତ୍ତକ ରବଙ୍କି କହୁ ।
କୃଷ୍ଣସାର ମୃଗ ଶିଂଶପା ବୃକ୍ଷ ଯେ ; ଅହି ବଭ୍ରୁ ଚକ୍ରଧର ।
କ୍ଷେପଣ ଉଲଙ୍ଗ ଅନ୍ଧକାର ମହେଶ୍ୱର ନାମ ଦିଗମ୍ବର ।
ଦ୍ୱୈମାତୁର ଜଗ୍ରସନ ଗଣପତି ; ନୃପ ଯମ ଦଣ୍ଡଧର ।
ଧନୁଧର ଶିବ ବଭ୍ରୁ ଘନୋପଲ ; ନାଶୀର ଯେ ଧରାଙ୍କୁର ।
ନରଚର ବହ୍ଳଙ୍ଗମ ବିଦ୍ୟାଧର ବାୟୁ ସହଜ ସ୍ୱସ୍ତ ।
ନିଶାଚର ପେଚୁ ପେଚକ ଭୁଜଙ୍ଗ ରାକ୍ଷସରେ ହୋଏ ଉକ୍ତ ।
ନୀଳାମ୍ବର ଜାଣ ରେବତୀରମଣ ରାକ୍ଷସ ଯେ ଶନିଶ୍ଚର ।
ପଦ୍ମକର ନାମ ବହ୍ନର ପର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ସମୁଦାୟ ପଦବାର ।
ପୟୋଧର କୋଷ ହାର ନାରିକେଳ ବକ୍ଷୋରୁହ ବାରିବାହ ।
ଶତାବରୀ ବୋଲି ଶଶୀଙ୍କ ଅଭିସାରିକାକୁ କୋବିଦ କହୁ ।

ଘନ ସବ

ଅଳି ମୃଗ ଭୁଜଙ୍ଗ, ଅଳୀ ଖଞ୍ଜୀ ସେତୁ ପଂକ୍ତି ; ନୀଳ ଦାସ୍ୟ କ୍ଷିତି ।
କଳା ଚନ୍ଦ୍ରାଂଶୁ କଳନା କାଳମାନ ଚତୁଃଷଷ୍ଠୀରେ ଉକ୍ତି ।
କାଳ ମୃତ୍ୟୁ ; ମହାକାଳ ଶ୍ୟାମ ବରଣ ସମସ୍ତ ପିତୃପତି ।
କଳ କଳହ କଳିଯୁଗ ; କାଳିକା କୀଟ ଭୁଜଗ ପାର୍ବତୀ ।
କୁଳ ଜଳପଦ ଗୋତ୍ର ଜାତିଗଣ କୁଳ ସୈନ୍ୟ ଯେ ପୃଷ୍ଠରେ ।
କୋଳ କୁବଳ ପିପ୍ପଳୀ ବେଳାଣନେ ଚନ୍ଦ୍ର ଉତ୍ସଙ୍ଗ ଶୂକରେ ।
ଗୋଲା ଗୋଦାବରୀ କୁଳଟା ଦୁର୍ଗା ; ଯେ ଚଳା ନାମ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କମ୍ପ ।
ଜଳ ହ୍ରୀବେର ନୀରଜାତି ଗବାକ୍ଷ ଧନାୟ କୁନ୍ଦ ଯେ ଲପ ।
ତାଳ ଚପେଟ ତଳ୍ପିସାଦେ କାଂସ୍ୟାଦି ବାଦ୍ୟ ହସ୍ତ ତୃଣ ରାଜା ।
ନଳ ପୋଟ ନଳକପିତ ଦେବ ଯେ କପିଶ୍ରେଷ୍ଠ କର ହେଳା ।

ନୀଳବର୍ଣ୍ଣ ଶିବ ନଷ୍ଟଭେଦ ଶିଉଭେଦରେ ସେନ ସୁରତେ ।
ବଳ କନ୍ଦରସ ଦୈତ୍ୟ ହଳୀ ଜାନସୈନ୍ୟ ପ୍ରାକର୍ମ ଉଚତେ ।
ବଳ ଉପହାର ଦୈତ୍ୟ ଇନ୍ଦ୍ର ବଳବନ୍ତ ସ୍ତନହାର ଅଙ୍ଗ ।
କୁନ୍ତଳ ଅଭକ ମୂର୍ଖ ହ୍ରୀବେଲରେ କାଳ ଶବ୍ଦ କଭ ସଙ୍ଗ ।
କାଳୀ ବୋଲି ବାଳା ଅଳଙ୍କାର କପିନାଥ ବେଲା କାଳ ତୁଲ ।
ଲକ୍ଷ୍ମ ଲକ୍ଷ୍ମିକ ଶସ୍ତଭେଦେ ଲକ୍ଷ୍ମ ଯେ ଦେଶ ଲଲାଟଙ୍କୁ କହ ।
ବ୍ୟାଳ ଦୁଷ୍ଟ ଗଜ ସର୍ପ ଶ୍ୱାପଦ ଯେ ; ବଳ ଛିଦ୍ର ଗୁହା ବେଳ ।
ଶାଳୀ କଳମ୍ୱାଦ ପକ୍ଷୀଭଗ୍ନୀ ପୁଣି ଗନ୍ଧମାର୍ଜାରକୁ ଯେନ ।
ଶୀଳ ସ୍ୱଭାବ ପାଷାଣ ; ଶୂଳ ରୋଗ ଅସ୍ତ୍ର ମୃତ୍ୟୁ କେତନ ।
ହାଲା ରସ ସୁରା ହାଲା ବୋଲାଇ ଯେ ହଳାଯାଦ ଅବଜ୍ଞାନ ।
ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ପ୍ରଦୀପ ଶୃଙ୍ଗାର ରସାଦ ପ୍ରକାଶ ଲୋକଙ୍କୁ ଭାଷି ।
ପ୍ରସ୍ତର ରତ୍ନ ଶର୍କରାଦିରେ ପୁଣି ଉପଳ ଶବଦ ଅଛି ।
କପିଳ ବର୍ଣ୍ଣ ଭବ ମୁନିପ୍ରଭେଦ ; କମଳା ବରସ୍ତ୍ରୀ ରମା ।
କମଳ ତାମ୍ର ଜଳ ପଦ୍ମ ଭେଷଜ ଆକାଶେ ମୃଗେ ଯେଣମା ।
କପିଲା ରେଣୁକା ଶିଂଶପା ପ୍ରଭେଦ ପୁଣ୍ଡରୀକର କରଣୀ ।
କରାଳ ଉତ୍ତୁଙ୍ଗ ଦନ୍ତୁର ଭୀଷଣ ସର୍ଜ୍ଜରସ ଦେଖିଲେ ଗଣି ।
କନଳ ଉପସର୍ଗ ନବଅଙ୍କୁର କଳଧ୍ୱନି ସଂଖ୍ୟା ଜାଣ ।
କନଳ ମୃଗ ଶୃଙ୍ଗ ପୁଣି ; କଦଳୀ ରମ୍ଭା ପତାକା ହରଣ ।
କାକୋଳ ବୋଲାଇ ଗରଳ କାକ ଯେ କାକୋଳ ନଗସନ୍ତର ।
କୁଶଳ ମାଙ୍ଗଲ୍ୟ ସୁକୃତ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ; କୀଲାଳ ଜଳ ରୁଧିର ।
କୁବଳ ବଦରୀଫଳ ମୁକ୍ତାଫଳ ପୁଣି କୁବଲ ଉତ୍ପଳ ।
ପାଣି ବଳୟ କର୍ଣ୍ଣଭୂଷା କାଞ୍ଚନ ଗୁଳୁଚ ବଲ୍ଲ କୁଣ୍ଡଳ ।
ଗରଳ ମାନ ବଷ ଉଣମୂଳ ଯେ ; କୁଣ୍ଡଳୀ ସର୍ପ ବଣିକ ।
ତରଳ ଚଞ୍ଚଳ ହାରମଧ୍ୟମଣି ଶିଥିଳ ଦ୍ରବସନାସ୍ତ୍ରକ ।
ଜଟିଳା ପିପ୍ପଳୀ ଜଟାମାଂସୀ ଜଟାଯୁକ୍ତ ତନ୍ତୁ ସେନମାଠା ।
ତମାଳ ଶବଦ ଛଳକେ କୃପାଣେ ତାପିଞ୍ଛେ ବରୁଣେ ଭକ୍ତା ।
ତଣ୍ଡୁଳ ଧାନ୍ୟାଦ ବଡ଼ଙ୍ଗ ; ତାମ୍ବୁଳ ପୁଣି ନାଗବଲ୍ଲୀପର୍ଣ୍ଣ ।
ଦୁକୂଳ କ୍ଷୌମବସ୍ତ୍ର ବୃକ୍ଷ ଉତ୍ତମ ଶୁକ୍ଳ ସୂଦରକୁ ଯେନ ।
ତୁମୁଳ ରଣସଙ୍କୁଳ କଳଦ୍ରୁମ, ନକୁଳ ଜନ୍ତୁ ପାଣ୍ଡବ ।
ମଙ୍ଗଳ କୁଶଳ ଗ୍ରହ ମଙ୍ଗଳ ଯେ ଶିବଦୁର୍ଗା ଉମା ଭବ ।
ଚଞ୍ଚଳା ଚପଳ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଯେ ଚଞ୍ଚଳା କାମୁକ ବାତ ତରଳ ।
ଚପଳା ପୁଂଶ୍ଚଳୀ ପିପ୍ପଳୀ ଦାମିନୀ କ୍ଷୁଦ୍ର ଶୀଘ୍ର ଚପଳ ।
ମଣ୍ଡଳ ଦ୍ୱାଦଶଦେଶକୁ କହନ୍ତି ମଣ୍ଡଳ କୋଷ୍ଠୀ ପରିଷ୍ଟ ।
ମଞ୍ଜୁଳ ଶୋଭା ଜଳତରଙ୍ଗ ତଳ ବନୀ ବ୍ୟେର ଗ୍ରହ ବ୍ୟାଧି ।

ମାତୁଳ ବ୍ରୀହିରେବ ମାତାଳୁଙ୍ଗା ଯେ ; ତା-ଭାର୍ଯ୍ୟା ଅଟଇ ମାତୁଳୀ ।
ତାଳମୂଳୀ ଅଙ୍କୁପର୍ଣ୍ଣୀ ବଳଭଦ୍ର ସ୍ନୁହିଗୋଷ୍ଠିକା ମୁଷଳୀ ।
ଉଷାଳ ଶିଳ୍ପକ ବୋଲି ଉଷ୍ଟ୍ରରୁଦ୍ର ଉଷାଳ ଉଷନା ଦୂଷା ।
ରମିଳ ରମଣ ମଦନ ; ଲାଙ୍ଗୁଳ ପୁଚ୍ଛ ସେଫଳୁ ସେନବା ।
ଲାଙ୍ଗଳୀ ତୋୟ ପିପ୍ପଳୀ ଗୋଦାରଣ କାମପାଳ ନାଉବେଳ ।
ମେଖଳ ଶବ୍ଦ ବନ୍ଧ କାଞ୍ଚୀମାଳା ନିତମ୍ବ ସ୍ଥୂଳ ଅଞ୍ଚଳ ।
ବିପୁଳ ପୃଥୁଳ ଅଗାଧ ପଶ୍ଚିମ ଭୂଧର ମେରୁପର୍ବତ ।
ଅମଳ ସମୃଦ୍ଧ ସଲ୍ଲର ସକଳ ସଶ୍ର ଦୃଢ ବଳେ ଉକ୍ତା ।
ଶ୍ୟାମଳ ଶ୍ୟାମ ସ୍ବେନେ କହ ; ଶୈବଳ ପଦ୍ମକାଷ୍ଠେ ଯେ ଶୈବାଳ ।
ବୃକ୍ଷସାନ୍ତରେ ପଶୁରେବେ ଶ୍ରେଷ୍ଠଙ୍କୁ ବ୍ୟାଘ୍ରଙ୍କୁ କହ ଶାର୍ଦ୍ଦୂଳ ।
ଅକ୍ଷମାଳା ବୋଲି ଅକ୍ଷସୂତ୍ରକୁ ଯେ ଅକ୍ଷମାଳା ଅରୁନ୍ଧତୀ ।
କଳକଳ ବୋଲି କୋଳାହଳକୁ ଯେ ସାଲନର୍ଯ୍ୟାସେ କହନ୍ତି ।
କୁତୂହଳ ବୋଲି ପ୍ରଶସ୍ତକଥାକୁ କଉତୁକ କୁତୂହଳ ।
କିଉତ୍ପଦ ସ୍ଫୁଲୋପଲ ଲଲାଟଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ଯେ ଗଣ୍ଡଶୈଳ ।
ଗଜଫଳ ବୋଲି ଦର୍ଶାକଉଦାକୁ ପ୍ରିୟଙ୍କୁ ପୁଣି ବୋଲଇ ।
ଲକ୍ଷ୍ମିତୋଷ ବୋଲି ଶାମନ୍ତେଟେ ହୁମେ ପାଂଶୁବରଷଣେ କହ ।
ମୁକ୍ତାଫଳ ଶବ୍ଦ କର୍ପୂରେ ମୌକ୍ତିକେ ଲବଣ ଫଳରେ ବ୍ୟକ୍ତ ।
ମଦକଳ ଶବ୍ଦ ମଦରଙ୍ଗେ ବାକ୍ୟମତ୍ତେ ଦତ୍ତେ ହୋଏ ଉକ୍ତ ।
ହସ୍ତୀ ଅଶ୍ୱ ମାତଙ୍ଗଙ୍କ ଶଙ୍ଖ ନାଗ ବନାସ୍ତ୍ରକେ ବଦ୍ୟମାନ ।
କଉତାଳ ଧାତୁରେବଙ୍କୁ ବ୍ୟୋମ ଯେ ରେଖାଙ୍କୁ ମିଶାଇ ଗଣ ।

ଷଡ ଭାଗ

ଜବ କାର୍ତ୍ତିକ ଶୁକ୍ଳ ସଂଖ୍ୟାବାନ ଯେ ଶୀତ ସାର ପରମାଣ ।
ଜୀବ ପ୍ରାଣୀ ପ୍ରାଣ ଜୀବକା ପାଦପ ପରେବ ପୁଣି ଦୂଷଣ ।
ଛବି ଶୋଭନ କରଣ ; ଜବା ବେଗବନ୍ତ ତଶ୍ଵୀ ସୁମନସ ।
ଦେବନୁପତ ଦେବତା ମେଘ ତରୁ ଧବଳରେବ ପାଷାଣ ।
ଧ୍ରୁବ ଶଙ୍କୁ ହର ସୁବିଷ୍ଟ ବସ୍ତୁ ଯେ ଯୋଗ ମୁନି ଧ୍ରୁବ ସାକ୍ଷ ।
ଭବ ସଂସାର କ୍ଷେମ ହର ଉତ୍ପତ୍ତି ସତ୍ତ୍ୱାପାପ୍ତି ପୁଣି ମଙ୍ଗଳ ।
ଭାବ ସ୍ୱଭାବ ଅଭିପ୍ରାୟ ଭାବନା ଚେଷ୍ଟା ଉତ୍ପାଦ ଭାବାର୍ଥ ।
ଲେଖେ ବଳାଣେ ଲେଖନେ ଶମସ୍ତେ ଲବ୍ଧ ଗବନ ସଂଶାଦ ।
ଦେବୀ ଦୁର୍ଗାଦ ନୃପସ୍ତ୍ରୀ କୃପଲତା ; କାବ୍ୟ ଶୁକ୍ଳ ଶତ୍ରୁସାର ।
ପ୍ରବ ପ୍ରବନ ସୃପତ ଭେକ ଭେଳା ପର୍ଚ୍ଛୀ ଦ୍ରୁମ ବାନର ।
ଶିବ ମୋକ୍ଷ ହର ଶୁଭଯୋଗରେବ ସୁଖ ଶୋଭ୍ର ଜଳ ଯେଳ ।
ଲବ ଝିଷ୍ଟା ମଳା ଅମଳଙ୍କ ଗୌଷ୍ଣ ଫେରୁ ପିଶାଚଙ୍କ ମାନ ।

ଶ୍ରୁବ ହୋମପାତ୍ର ଶଣ୍ଢଣ ଦର୍ବୀ ଯେ ହୁଡ଼ଦ୍ରୀ ଦାରୁ ଲୁହାର ।
ମୌର୍ବୀ ଶିଞ୍ଜିନୀ ଧରଣୀ ଶବ୍ଦ ବୋଇ ଲୁଣପ ସନ୍ଧାନ ହୋଇ ।
କେଶବ କୃଷ୍ଣ କେଶବ କୈତବ ଯେ ବୋଲାଇ ଛଦ୍ମଧୂର୍ତ୍ତବ ।
ଉଦ୍ଧବ ଯଦୁଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀ ମହୋତ୍ସବ ; ବାନ୍ଧବ ମିତ୍ର ସୋଦର ।
ପଲ୍ଲବ କିଶଳୟ ଶିଶୁ ଶୃଙ୍ଗାର ଅଲକ୍ତକରେ କହିଁ ।
ଭାର୍ଗବ ଶକ୍ର ଶୁକ୍ର ଧନୁ ପରଶୁରାମଙ୍କୁ ଜନେ କହନ୍ତି ।
ଭାର୍ଗବୀ ରମା ଉମା ଦୁବା ଶ୍ଲାଘତ ବେଦରେ ଭୂଷଣ ହର ।
ମାଧବ କୃଷ୍ଣ ବୈଶାଖ ଯେ ମାଧବ ଯାଦବବଂଶେ ବସ୍ତୁର ।
ମାଧବୀ ମଧୁ ଶର୍କରା କାନ୍ତର ଯେ ମାଧବୀ ମୁଦ୍ରା ତୁଳସୀ ।
ରାଜୀବ ମୀନ ପଦ୍ମ ମୃଗ ରାଘବ ରଘୁବଂଶେ ଜନେ ଭଣି ।
ବଡ଼ବା ଦ୍ୱିଜଯୋଷିତ ଲୁମ୍ବ ଦାସ ବଡ଼ବା ଯେ ଅଶ୍ୱନାରୀ ।
ଯୋଟକ ପାତାଳ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବଡ଼ବାନଳେ ବଡ଼ବା ଅଦର ।
ସୁଗ୍ରୀବ ନନ୍ଦସୋଦରସ୍ୟ ସୁଗ୍ରୀବ ପୁଣି ଶାଖାମୃଗେଶ୍ୱର ।
ସୈନ୍ଧବ ମଣିମନ୍ତ୍ର ନାମ ସୈନ୍ଧବ ଲବଣ ତୁରଙ୍ଗସାର ।
ଉପପ୍ଲବ ସନ୍ଧିକାଳ ଯେ ମାଧବୀ ଧରଣୀ ମିଞ୍ଜିକ ଅଣ ।
ଜୀବଞ୍ଜୀବ ବୃକ୍ଷଭେଦ ଚକୋରଙ୍କୁ ବପଦ ନାମ ପ୍ରମାଣ ।

ଶଷ ବାର

ଅଂଶପଦ୍ମ ଦାଶ କରଣ ବୋଲାଇ ; ଅଶ୍ୱ ଶୀଘ୍ର ଧାନ୍ୟାଗ୍ରର ।
କାଶୀ ବାରାଣସୀପୁର ; କାଶ ପୁଷ୍ପ ; କାଶ କପି ଦଗମ୍ବର ।
କୁଶ ଦ୍ୱୀପ ଜଳ ଦର୍ଭ ରାମସୁତ ; ଈଶ ପଲ୍ଲ ମହେଶ୍ୱର ।
କ୍ଲେଶ ଦୁଃଖ ଦଶା ଜଷ୍ୟ କ୍ଲେଶନାମା ବାଳ ତରୁଣ ଲୁଂବର ।
କୋଷ କୋରକ ଖଡ୍ଗପିଧାନ ଯେ ଦ୍ରବ୍ୟସଂଗ୍ରହସଦନ ।
ଦୃଶ୍ୟ ଦର୍ଶନ ନେତ୍ର ବୁଦ୍ଧି ; ନାଶ ଯେ ନିଧନ ଡାପ ଜୟିନ ।
ପାଶ ପାରୁଷ କେଶବେଶ ବନ୍ଧନ କର୍ଣ୍ଣପୁର ପୁଣି ପାଶ ।
ଦଶା ବୋଇ ଦାରୁହରଦାରୁ ଜାଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତକ ସାତ୍ତ୍ୱଣ ।
ଅଦର୍ଶ କହୁ ଦର୍ପଣକୁ ଟୀକାକୁ ପ୍ରଂଶୁପୁରକୁ ପୁଣି ।
କର୍କଶ କାମ୍ପିଲ୍ଲ କଠିନ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଦୁର ସାହସିକେ ଯେନ ।
ଦାରଣ ନାମ ଶିଶୁ ମୂର୍ଖ କହନ୍ତି ; ଶୈବଳ ବଟ ଭୂଚେଶ ।
ବଳାଶ ବଳତ ଘନାଶ ବୋଲାଇ ; ମୃଦୁ ମେଷ ଯେ ଲୋମଶ ।
ଶଣ୍ଡପର୍ଣ୍ଣ ନାମ ବନ୍ଧନ ପଶୁଗ୍ରାମ ଶଙ୍କର ଭୂର୍ଜଲେଖନୀ ।
ଖାଦତେଶ ଯମ କଞ୍ଚୁଳ ବୋଲାଇ ; କୁର ଲୁଣ ଜଳ ଶଳ ।
ନାଗପାଶ ବଳ ଅସ୍ତ୍ର ; ଦଳଶ ପୂର୍ଣ୍ଣମାସୀ ପଞ୍ଚଦଶୀ ।
ମଇଦେଶ ବୋଇ ପଇଅଳ ବେଷ୍ଟନକୁ ସଙ୍ଗମତେ ଭଣି ।

ଷଷ ଶାକ

ଉଷା ବାଣସୁତା ପ୍ରତିଦେଶ ଉଷି ମୁନ ସାଧିତ ଦେବତା ।
ଉର୍ଦ୍ଧ ଉର୍ଦ୍ଧକେ ଜାନରେବେ ; ଯୋଷ ଯେ ବୃଜକନ୍ୟା ନାମେ ଉକ୍ତା ।
ବୃଷ ଧର୍ମ୍ମ ବଳୀବର୍ଦ୍ଦ ସୁପିରେବ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମୂଷିକ ଋଷଭ ।
ବୃଷା ମୂଷିକପର୍ଣ୍ଣୀକ ଇନ୍ଦ୍ର ମେଷ ପାଲ୍ଲ ବୃଷ କାମପାଳ ।
ପୀୟୂଷ ବସ୍ତ୍ର କ୍ଷୀର ସୁଧା ; ପ୍ରତ୍ୟୂଷ ପୁଂସ ପୁଂନାଗ ପାଦପ ।
ମହର୍ଷୀ ଭୁଜପ ପ୍ରକଳ୍ପୀ ; ପ୍ରଦୋଷ ସନ୍ଧ୍ୟା ଦୋଷରେ ପ୍ରଦୋଷ ।
କଲୁଷ ଅବଳ ପାପ ଦେଖ ତାପ ଆପବିତ୍ର ଯେ କଳୁଷ ।
କଲ୍ମଷ କାନ୍ତିକ ପାବକ ଯେ ; ନାଗ ନୃପ ବେଲେ ନହୁଷ ।

ଅଥ ସାନ୍ତ

ବୋଇ ଶୁଭକୁ ଅଗ୍ନିକୁ ଧନକୁ ପ୍ରିୟକୁ ଯେ ବସୁ ଜ୍ଞାତ ।
ଜଳେଶ ରତନ ଭାରତ କମଳା ଶୋଭା ଶିବର୍ଣ୍ଣଗମ୍ଭୀର ।
ଭାସ ଭାନୁ ମଣି ଦୋଷ ; ବାସ ଗୃହ ସ୍ତ୍ରୀ ଅନ୍ନ ଧୀବର ।
ବାସୀ ତେଜୀ ହିଂସି ; ନାସା ଯେ ନାସିକା ଅଧବାଲୁଣୀ ଅବଳ ।
ବସୁ ଲେବ ଅଗ୍ନି ପ୍ରଭଳ ପ୍ରସୁପୁଣି ଯେ ଅଶ୍ୱ ଜନନୀ ।
ଭାସ ପ୍ରଭ ପକ୍ଷିରେବେ ; ମାଂସ ମେଦ କଣ୍ଟୋଳ ଭକ୍ଷାଲୁ ସେନ ।
ହଂସ କୋଳାହଳ କୋପୀକ୍ରୀଡାରେବ ; କାଂସ ଯେ ମୁନ ବସ୍ତୁତ ।
ରସ ଶୃଙ୍ଗାର ବସ ସାର୍ଯ୍ୟ ପାରଦ ଦ୍ରବ୍ୟ ଧାତୁ ଗଳ ଉକ୍ତ ।
ରସ ବେଳ ଜଳ ଦେହ ; ରସନା ଯେ ମନ୍ଦ୍ରାଣ ଭୂମି ଏ ରସା ।
ମିମି ଶତଧ୍ୱସ୍ତ ଅଭ୍ରମୋଦା ମାଷ ; ଉପଣୀ ରମଣୀ ଯୋଷା ।

ଅଥ ହାନ୍ତ

ହ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ହ୍ରୀ ବେଲ ଲଜ୍ଜା ଲକ୍ଷଣା ; ହେ ଶ୍ରେଷ୍ଠକୁ ଯେ ସମ୍ବୋଧନ ।
ବହି କେଶ ଅଗ୍ନି ଆହ ସର୍ପକୁ ଯେ ବୃଷାମ୍ବୁର ନାମି ସେନ ।
ସହା ପୃଥ୍ୱୀ କୁମାରୀ ତରୁ ସହା ବସୁଳ ଏହ ପାଦପ ।
ବ୍ୟୂହ ଅକ୍ଷି ରଣପକ୍ଷାରେ ବ୍ୟୂହ ଯେ ବୋଲାଇ ପୁଣି କଳାପ ।
ବାହୁ ବାହାନ ଅଶ୍ୱ ; ଗୁହ ଶବଲଗୃହା ଗୁହ କାର୍ତ୍ତିକେୟ ।
ଦେହ ଦେହବନ୍ତ ; ଧରଣୀ ବୋଲାଇ ମହ ମହାବଳବନ୍ତ ।
ଲହ ଲହରୀ ଏକାନ୍ତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶାଖା ସିଂହ କଣ୍ଠୀରବ ।
ଗୃହ ମଠ ଆନ ଗୃହ ବୋଲି ଭବ ଜନନ ଏକଲୁ ଦ୍ରବ ।

ଅଥ କ୍ଷାନ୍ତ

ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ୍ଣ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବିଘରେବ ; ପକ୍ଷ ମୁହୂର୍ତ୍ତ କୃତବଳ ।
କକ୍ଷ ମହତ ବାହୁମୂଳ କକ୍ଷ ଯେ ଗୃହ ପଶ୍ଚାଦ୍ ଅଞ୍ଚଳ ।
କକ୍ଷ ପ୍ରକୋଷ୍ଠ କାଞ୍ଚୀ ଗଜ ରକ୍ଷୁ ଯେ ; କକ୍ଷା ରଥ ଭାଗ ପୁଣି ।
ଦ୍ୱିସନ୍ତା ଲତା ଗଜକଣ୍ଠ ଅକ୍ଷୟ ବୃକ୍ଷ ବୋଲି କଳ ଶଣି ।
ଦକ୍ଷ ପଟୁ ପ୍ରଜାପତି ତାମ୍ରଚୂଡ ; ଧ୍ୱାଂକ୍ଷ ନିଶାଚର କାକ ।
ପକ୍ଷ ମାସାର୍ଦ୍ଧମହାଗ୍ନ ପାର୍ଶ୍ୱ ଗଜ ସାଧ୍ୟ ବରୋହେ ବାହକ ।

ଅଥ ଶାନ୍ତ

CENTRAL LIBRARY

Typical Selections from Oriya Literature

SECTION III.

LATER MEDIEVAL
OR
MARHATTA PERIOD.

(1750—1803)

ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ-ପରିଚୟ

ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତ ।

BY RAMA DAS.

ବଣମ୍ବର ଦାସ

ଯେ ଉତ୍କଳଖଣ୍ଡ ମଧ୍ୟଦେଶ । ଢେଙ୍କାନାଳରେ ତାର ବାସ ।
ଜାତିରେ ବଣିଆ କରଣ । ତାର କୁଟୁମ୍ବ ଜନଗଣ ।
ତାହାର ନାମ ବଣମ୍ବର । ଭକତପଣେ ବଳିଆର ।
ଭାରିଯା ନାମ ତା ରେବତୀ । ପତିର ଆଜ୍ଞା ନ ଲଙ୍ଘନ୍ତି ।
ପୁତ୍ରର ନାମ ରଘୁନାଥ । ପିତାର ଚରଣେ ଭକତ ।
ଆପଣା ନାମ ବଣମ୍ବର । ବଣ୍ଟ ସାଗରୁ ଗତ ପାର ।
ଏମନ୍ତେ ଜନଗଣ ଥାନ୍ତି । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣପାଦେ ଦେଇ ମତି ।
ନାମ ଭଜନ ଅପ୍ରମିତ । ନିତ୍ୟ ପଢନ୍ତି ଭାଗବତ ।
ଯେ କହେ ପ୍ରଭୁ ନାମ ରସ । ତାକୁ ବୋଲନ୍ତି ଦଣ୍ଡେ ବସ ।
ଯାହାର ମୁଖୁଁ ନାମ ଶୁଣି । ଶ୍ରୀଗୁରୁ ପ୍ରାୟ ତାକୁ ମଣି ।
ଯୋଗୀ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବ୍ରହ୍ମିଷ୍ଠ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୈଷ୍ଣବ ଉଦାସୀ ।
ଯେ ଅଭ୍ୟାଗତ ଅବଧୂତ । ଦ୍ୱାରେ ତା ହେଲେ ଉପଗତ ।
ତାହାଙ୍କୁ ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ଦାନେ । ତୋଷନ୍ତି ବିନୟ ବଚନେ ।
ନାହିଁ ବୋଲିବା ମୁଖୁଁ ତାର । କେବେହେଁ କୁହଇ ବାହାର ।
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଅନ୍ତେ । ତା କୀର୍ତ୍ତି ପୂରିଲା ଜଗତେ ।
ସକଳେ କଲେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ । ହୋଇଲେ ସର୍ବଲୋକେ ମାନ୍ୟ ।
ଏମନ୍ତ ସମୟରେ ପୁଣ । ଦଇବ ଘଟସୂତ୍ର ଶୁଣ ।
ଅତିଥି ଜମାଉତ ହୋଇ । ଆଇଲେ ତୀର୍ଥ ଯିବାପାଇଁ ।
ଭିକ୍ଷାର ଅର୍ଥେ ଗ୍ରାମପୁରେ । ମାଗନ୍ତି ବୁଲି ଦ୍ୱାରେ ଦ୍ୱାରେ ।
ଲୋକେ ବୋଲନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ତହିଁ । ଶୁଣ ହେ ବୈଷ୍ଣବ ଗୋସାଇଁ ।
କରଣ ନାମେ ବଣମ୍ବର । ବିଜୟ କର ତାର ଘର ।
ଅବଶ୍ୟ ତୋଷିବେ ଭୋଜନେ । ଶୁଣି ଚଳିଲେ ସାଧୁମାନେ ।
ଦ୍ୱାରେ ତା ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । ଦିବସ ଅସ୍ତ ହେଲା ଶେଷ ।
ଡାକିଲେ ଆହେ ବଣମ୍ବର । ଅମ୍ଭ ଉରଣ୍ଟ ବେଶେ କର ।

ସାଧୁଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣିଣ । ସବୁ ବାହାର ତତକ୍ଷଣ ।
ଦେଖିଲା ସାଧୁବୃନ୍ଦ ତୋଳେ । ପ୍ରଣାମ କଲା ପାଦତଳେ ।
ଉଠି କପାଳେ କର ଦେଲା । କି ଆଜ୍ଞା ହେଉଛି ବୋଇଲା ।
ଅତିଥେ ବୋଇଲେ ହୋ ଶୁଣ । ଅମ୍ଭ ତରଣ୍ଡ ବେଗେ ଆଣ ।
ଖାଣ୍ଡି ଖଇଲ ମୁଗଡାଲି । ଘୃତ ନବାତ ଦୁଧ ଦହି ।
କାଷ୍ଠ ପଇବା ଅଦ ଯେତେ । ଏ ସବୁ ଆଣ ହେ ତୁରିତେ ।
ଅମ୍ଭ ତରଣ୍ଡ ବେଗେ କର । ପୁଣ୍ୟ ତୁ ପାଇବୁ ଅପାର ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ତନଗଲା । ମନରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲା ।
ପୁଷ୍ପ ଭାରଯାଙ୍କୁ କହିଣ । ସକଳ କଲ ଅୟୋଜନ ।
ସାଧୁଙ୍କ ପାଶେ ନେଇ ଦେଲା । ଘୃତ ମାଣକ ନ ପାଇଲା ।
ବୋଇଲା ସାଧୁବୃନ୍ଦେ ଶୁଣ । ଛାମୁରେ କରୁଛି ଜଣାଣ ।
ସମସ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଆଣି ଦେଲି । ଘୃତମାଣକ ନ ପାଇଲି ।
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ସାଧୁଗଣ । ପବଶ କୁହିଲ ଭୋଜନ ।
ଘୃତ ବିହୁନେ ଯେ ଖାଇବ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଯୋଗ୍ୟ ହୋଇବ ।
ତୋ ଦ୍ରବ୍ୟ ଲେଉଟାଇ ନିଅ । ତା ଶୁଣି ବଣିଆର ପୁଅ ।
ଅନେକ ବିନୟ ସେ କଲା । ବିମ୍ନିଷ୍ଟ ହୋଇ ଜଣାଇଲା ।
ହେ ପ୍ରଭୁମାନେ ଶାନ୍ତ ହୁଅ । ବେଗେ ରନ୍ଧନ କର ଯାଅ ।
ଘୃତ ଆସିବ ଶନ୍ଧୁ ଶନ୍ଧୁ । ଅବଶ୍ୟ ଦେବେ ଦୀନବନ୍ଧୁ ।
ତା ଶୁଣି ଅତିଥେ ସୁତନ୍ତ୍ରେ । ଚଳିଲେ ଗାଧିବା ନିମନ୍ତ୍ରେ ।
ଘରକୁ ପିତା ପୁତ୍ରେ ଗଲେ । ବସିଣ ବିଚାର ସେ କଲେ ।
ଯେ ସାଧୁ ପର ଉପକାରେ । ମିଥ୍ୟା କହିଣ ଚୋରି କରେ ।
ଏଥିରେ ଦୋଷ ନାହିଁ କିଛି । ବୋଲି ଶାସ୍ତ୍ରରେ କହିଅଛି ।
ଘୃତ ନ ମିଳିଲାକ କାହିଁ । ଚୋରାଇ ଦେବା ଏଥିପାଇଁ ।
ନୋହିଲେ ଅତିଥି ସମସ୍ତେ । ଭୁଞ୍ଜିବେ ନାହିଁ କଦାଚିତେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବାପ ପୋଏ । କଟରେ ଧଇଲେ ଖଣ୍ଡାଏ ।
ଅବର କାଇ ଗୋଟି ଧରି । ଚଳିଲେ ଗୋବିନ୍ଦ ସୁମରି ।
ରାତ୍ର ପ୍ରହରକ ଉତରେ । ଭେଟିଲେ ଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ଘରେ ।
ଦକ୍ଷିଣେ ସିନ୍ଧି କାଟି ଧରି । ପଶିଲେ ଗୋବିନ୍ଦ ସୁମରି ।
ପିଅର କଟିଛି ବାହାରେ । ପୁଷ୍ପ ଖୋଜଇ ପଶି ଘରେ ।
ଅନେକ ଧନ ରତ୍ନମାନ । ଦେଖି ନ ଛୁଇଁଲ ନନ୍ଦନ ।
ପୂତର ବନା ଦ୍ରବ୍ୟ ଯେତେ । ହସ୍ତେ ନ ଧରେ କଦାଚିତେ ।
ଏମନ୍ତେ ଖୋଜନ୍ତେ ଭବନ । ଦେଖିଲା ଘୃତ ଭାଣ୍ଡମାନ ।
ବହି ଆଣିଲା ଭାଣ୍ଡଦୁଇ । ସିନ୍ଧିରେ ଦେଲାକ ଗଳାଇ ।
ଏମନ୍ତ ସମସ୍ତେ ସାଧଇ । ଚେତନା ପାଇଲା ଦୁହିତ ।

ଦେଖିଲା ସିଙ୍ଘନାଦ ସରେ । ଶ୍ୟେରହିଁ ଗଲୁଛ ସିଙ୍ଘରେ ।
ପବନୁ ବେଗେ ଧାଇଁଗଲା । ଶ୍ୟେରର ଚରଣ ଧଇଲା ।
ବେନି ଚରଣ ବେନି ହାତେ । ଧଇ ଝିଙ୍କିଲା କୋପଚିତ୍ତେ ।
ସୁମର ବୋଇଲା ଶୁଣ ତାତ । ଧଷ୍ଣ ପଡ଼ିଲା ସିଙ୍ଘନାଦ ।
ସାଧୁତ ଝିଙ୍କୁଛ ପସ୍ୱର । ତୁମ୍ଭେ ପାଇଲେ ଝିଙ୍କ ଶିର ।
ଶୁଣି ପିଅର ମୁଣ୍ଡଧଇ । ଟାଣିଲା ଗୋବନ୍ଦ ସୁମର ।
ଦୁହେଁ ଝିଙ୍କିଲେ ଦୁଇକର । ପୁଣ ରହିଲା ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ।
କେଉଁଣି ଅଡ଼କୁ ନୋହିଲା । ତା ଦେଖି ସୁମର ବୋଇଲା ।
ସ୍ୱରୂପ ଶୁଣ ଅହେ ତାତ । ଏଥର ସରିଲା ମହତ୍ତ୍ୱ ।
ରାଜ୍ୟ ଯଦ୍ୟପି ପାଶୁ ସିବ । ତାହିଁ ସାଧୁତ ଦଣ୍ଡ ଦେବ ।
ସାଧୁଙ୍କ ସେବାହିଁ ନୋହିବ । ଏତେକ କଷ୍ଟ ବ୍ୟର୍ଥ ହେବ ।
ଏଥିକୁ ବିସ୍ତର ନ କର । କାଟିଣ ନିଅ ମୋର ଶିର ।
ସାଧୁମାନଙ୍କ ସେବା ହେଉ । ଆମ୍ଭର ମହତ୍ତ୍ୱ ନ ଯାଉ ।
ମୁଣ୍ଡ ନ ଥିଲେ ପିଣ୍ଡ ଏଥେଁ । ଚଳା ନ ସିବ କଦାଚିତେ ।
ଏଥିରେ ନ କର ତୁ ହେଳ । ମୋ ମୁଣ୍ଡ ସୁଢ ସେନ ଚଳ ।
ଶୁଣି ପିତୃର କାଢି ଧର । ମନରେ କୃଷ୍ଣ ଚିନ୍ତା କଇ ।
ଛେଦନ କଲ ପୁଣ ଶିର । ଲୁଣ୍ଠିଲ ରଖିଲା କାଖର ।

ସ୍ୱକାକୁଳଶିଖର

ଏମନ୍ତେ ରାଜା ଏକଦିନେ । ବିଜୟ କରି ସିଂହାସନେ ।
ସୈନ୍ୟ ଅଛନ୍ତି ପଞ୍ଚୁଆଇ । ଗଜ ତୁରଙ୍ଗ ଆଦିକଇ ।
ସଭା ମନ୍ତ୍ରୀଇ ନୃପଗଣ । କରଅଛନ୍ତି ବେହରଣ ।
ସାଧୁ ବୈଷ୍ଣବ ଆଦି କଇ । ବଡ଼ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ।
ଦେଶୀ ବିଦେଶୀ ଏ ସଂସାରେ । ସମସ୍ତ ଗୋଷ୍ଠୀ ସେହିଠାରେ ।
ଶ୍ରୀହରି ରସ କଥାମାନ । କହୁଅଛନ୍ତି ସାଧୁଜନ ।
ରାଜା ଶ୍ରବଣ ତାହା କରି । ଅଛନ୍ତି ଦେହ ଭୁଲି ହାରି ।
ଏମନ୍ତ ସମୟରେ କଥା । ଶୁଣ ସୁମନ ମହାରଥା ।
ଶ୍ରୀ ଗୁରୁଦେବ ତାହାଙ୍କର । ବିଜୟ କଲେ ସେହିଠାର ।
ଦେଖି ସେ ରାଜା ଅତିତୋଷେ । ମିଳିଲେ ଯାଇଁ ଗୁରୁପାଶେ ।
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ କଲ ଦଣ୍ଡବତ । ଉଠି କପାଳେ ଯୋଡ଼ି ହସ୍ତ ।
ଅତି ବିନୟ ଭାବ ହୋଇ । ଗୁରୁଙ୍କୁ ଦିବ୍ୟାସନ ଦେଇ ।
ଦେଖି ସେ ନୃପତିର ଭାବ । ଆସନେ ବସି ଗୁରୁଦେବ ।
ରାଜାଙ୍କୁ ବସ ହୋ ବୋଇଲେ । ଶୁଣି ନୃପତି ବନ୍ଦେ କଲେ ।
ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଆଜ୍ଞା ପାଇ ବସି । ପୁଣି ଶ୍ରୀହରି ଭାବେ ରସି ।

ଏମନ୍ତ ବେଳେ ମାଛି ଗୋଟି । ଉଡ଼ି ସେ ଆଇଲା ତହିଁ ।
ବସିଲା ରାଜାର କପାଳେ । ରୁଧିର ପିଏ କୁତୁହଳେ ।
ରାଜା ଅସୁଖଭାବ ହୋଇ । ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ଦେଲେକ ଉଡ଼ାଇ ।
ଲଲାଟେ ଶ୍ରୀହସ୍ତ ବାଜିଲା । ମାଛି ତକ୍ଷଣେ ଉଡ଼ିଗଲା ।
କପାଳୁଁ ଦଣ୍ଡବତଧୂଳି । ଝଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ମହୀସ୍ଥଳି ।
ତା ଦେଖି ଗୁରୁଦେବ ହସି । ମଥା ପୋଛଣ ମୌନେ ବସି ।
ତାହା ଜାଣିଲେ ନୃପମଣି । ସେତ ବିବେକଚୂଡ଼ାମଣି ।
ତକ୍ଷଣେ ଉଠି ଉଭା ହୋଇ । ଜଣାନ୍ତି ଗଦଗଦ ହୋଇ ।
ମୂର୍ଖ ମତନ କି ନିମନ୍ତେ । ଏ କଥା ଆଜ୍ଞା ହେଉ ମୋତେ ।
ତା ଶୁଣି ଗୁରୁଦେବ ଭଣି । ଶୁଣ ହେ ନୃପତିଅଗ୍ରଣୀ ।
ଯେ ଜନ ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଛାମୁରେ । ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ଦଣ୍ଡବତ କରେ ।
ତା ଅଙ୍ଗେ ଲାଗେ ଯେତେ ଧୂଳି । ତେତେ ଜନ୍ମର ପାପ ଦଳି ।
ଯେ ଧୂଳି ଦେଖି ଯେଉଁ ନର । ହସ୍ତରେ ଝାଡ଼ି କରେ ଦୂର ।
ତାର ପାତକ ହୋଏ କେତେ । ବର୍ଣ୍ଣର କର ହୃଦଗତେ ।
ତୋର ଶ୍ରୀହସ୍ତ ବାଜିବାରୁ । ଧୂଳି ଝଡ଼ିଲା କପାଳରୁ ।
ତେଣୁ ପୋଛିଲୁଁ ଆମ୍ଭେ ମଥା । ତୁ କି ନ ଜାଣୁ ମହାରଥୀ ।
ଶୁଣି ନୃପତି କର୍ଣ୍ଣମାନ । ବଦନୁଁ ନ ସ୍ଫୁରେ ବଚନ ।
କେତେହେଁବେଳେ ସ୍ଥିରହେଲେ । ଗୁରୁଙ୍କୁ ପାଶେ ନ ଦେଖିଲେ ।
ଉଭାଇ ରାଜା ସଭାମୁଖେ । ପୁଚ୍ଛିଲେ ଅତି ମନୋଦୁଃଖେ ।
ହେ ମହାସଭାଜନେ ଶୁଣ । ମୋ ପାପ ହୁଏ ଯା ପ୍ରମାଣ ।
ଶ୍ରୀଗୁରୁଦ୍ରୋହ ଦୋଷ ମୋର । କେମନ୍ତେ ହେବ ଏବେ ଦୂର ।
ଏଥକୁ ଦେଖ ଶାସ୍ତ୍ରପଥ । କିବା ଲେଖିଛି ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ।
ନୋହିଲେ ମରିବ ଅବଶ୍ୟ । ଏ ରାଜପଦେ ନାହିଁ ଆଶ ।
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ବିପ୍ର ଭଲେ । ପ୍ରବନ୍ଧ ଫିଟାଇ ପଢ଼ିଲେ ।
ହେ ରାଜା ଶୁଣ ସାବଧାନେ । ଗୁରୁଚରଣେ ଯେଉଁମାନେ ।
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ଦଣ୍ଡବତ କରି । ଛାମୁରେ ରହନ୍ତି ଉଭାଇ ।
ତା ଅଙ୍ଗେ ଥାଇ ରେଣୁ ଯେତେ । ତେତେ ଜନମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ।
ସଞ୍ଚିର ଥାଇ ଯେ କଳୁଷ । ତକ୍ଷଣେ ହୋଏ ସର୍ବନାଶ ।
ବଡ଼ିମାପଣେ ଯେଉଁମାନେ । ସେ ରେଣୁ ଝାଡ଼ନ୍ତି ଅଜ୍ଞାନେ ।
ତାଙ୍କ ସୁକୃତ ଆଉ ନାହିଁ । କେବଳ କଥାଏଁ ଅଛଇ ।
ଏମନ୍ତ କରି ଯେବେ ପାଇ । ସେ ଗୁରୁଦ୍ରୋହ କର୍ମୁଁ ତରି ।
ତମ୍ବା ପଟାଏ ଗଢ଼ାଇବ । ଦ୍ୱାଦଶହାତ ଦୀର୍ଘ ହେବ ।
ପ୍ରସ୍ଥ ଯେ ତିନହାତ ଜାଣ । ତଉକେ ବହଳ ପ୍ରମାଣ ।
ପୋଡାଇ ତମ୍ବା ଲୁହବର୍ଣ୍ଣ । ସେ ପଟା କରିଥିବ ଦର୍ଣ୍ଣ ।

ଅଙ୍ଗାର ଅଗ୍ନି ତପ୍ତହେଲେ । ଦେହଣ ମହାଯନ୍ତ୍ର ଜାଳେ ।
ସେ ପନ୍ଥା ତାତ ଅଗ୍ନିପ୍ରାୟ । ଦଶିବ ଅତି ଘୋରମୟ ।
ତହିଁରେ ଶତ ଅଷ୍ଟ ବାର । ପ୍ରଣାମ କରିବ ସେ ନର ।
ନେବେତ ଗୁରୁଦ୍ରୋହ ଦୋଷ । ତା ଦେହୁଁ ହୋଇବ ବିନାଶ ।
ନୋହିଲେ ଅନେ ନାହିଁ ପାର । ଏହା ଲେଖିଛୁ ବେଦବର ।

SONGS.

By

SADANANDA KABISURYA.

(1)

ରାଗ ହିନ୍ଦୋଳ—ତାଳ ଆଠତାଳୀ

ବାରିଜାକ୍ଷୀ ମନରୁ ମାନ ବାର ଦେ ରେ ।
ଦେଖ କାଳ ହେଲା କଳା ବାଇଦ ରେ । ପଦ
ଦାସ-ନାଶରେ ମାନସ । ବଳୁଛୁ ଯେବେ ନାରୀଣ ।
କରଞ୍ଜ-ନାସ୍ତୃତ ମାଇ ତର ଦେ ରେ ।
ତୋ ଚରଣ ସେବା ଭଳି । ନୋହିଲୁ ଯେବେବେରେ ଅଳି ।
ଗାଇ ଦଥାଇ ମନ୍ଥତ ସାଇ ଦେ ରେ ।
ଏବେ ବନ୍ଧୁ ଅନାଥରେ । ଦସ୍ତୁ ଥିଲେ ଅନାଥରେ ।
କରୁଣା କଟାକ୍ଷନେକେ ଠାଇ ଦେ ରେ ।
ମହିଳା-ମଣି ଜଗତେ । ତୋ ବିନା ସାହା କେ ମୋତେ
ମାର-ମୁଖୁଁ ବଞ୍ଚାଇବ ଗାଇ ଦେ ରେ ।
ଦ୍ୱିଜ କବିରବି-ବାଣୀ । ଶୁଣି ସେ ରମଣୀମଣି ।
ସ୍ନେହେ ଦ୍ରବ ବହିଗଲା ବାଇ ଦେ ରେ ।

(2)

ରାଗ ତୋଡ଼ୀ—ତାଳ ଏକତାଳୀ

ଦେଖାରେ ମୁଖ ଶଶିରେ ସୁଖସଦନା । ଘୋଷା
ମାନକ ମାନହିଁ ବାଳିକା ତୋହର ପାଲଟିପାଖ ରଖାରେ ।
ଏଣୀ-ବିଲୋକନୀ ଅଣିକ କେଣିକ ମୃଣ୍ମୃଣୁ ନୃତ୍ୟ ଶିଖାରେ ।
କେଶରୀ ତୋ ସରୁ ମଧ୍ୟ-ଭୂଲି କଟି ହେବକତଏଲେଖାରେ ।
ତୈଳାସ ବଡ଼ ଜଳବାହର ଦୋସକୁ ମୃଣ୍ମୃଣୁ ନୃତ୍ୟ-ଶିଖାରେ ।
ହର ମନୋହର ସାର ପୟୋଧର ତଣ୍ଡ ବଢ଼ଣ୍ଡ ଲେଖାରେ ।
ଯାବକରଞ୍ଜିତ ପାଦଦଳଗତ ତୋ ଅନୁରାଗ ଶିଖାରେ ।

(3)

ମାତ ଜନନୀ ଗୋ, ଯାଉଛୁ ବନେ, ଚଉଦ ବରଷେ ଫେରି ମୁଁ ଆସିବି
　　ବଞ୍ଚିଥିଲେ ତୋ କଲ୍ୟାଣେ ଜୀବନେ । ଘୋଷା ।
ପାହାନ୍ତିରୁ ଉଠି ସେବା କେ ଦେବ, ନୀଳମଣି ବୋଲି କିଏ ଡାକିବ
　　ଆଦରି କରି କେ କୋଳେ ବସାଇବ, କେ ମୁଖ ଚୁମ୍ବିବ ତବ ବଦନେ ।
ବାଳକ ଅବସ୍ଥା ବଡ଼ କଠିନ, କେତେ ଯତନେ କରିଛୁ ପାଳନ
　　ଏକାଳେ ବିଧାତା କରୁଅଛି ଭିନ୍ନ, କୃପା କରିଥିବ ଦାସେ ସୁମନେ ।
କେବଳ ଦୁଃଖ ରହିଲା ମୋ'ମନେ, ସେବା କରି ନାହିଁ ଶ୍ରୀପଦେ ଦିନେ
　　ହୋଇ ପରାଧୀନ ନାହିଁ ମୋତେ ଦିନେ, କି କହିବେ ମୋତେ ଏ ତ୍ରିଭୁବନେ ।
ନମସ୍କାର କରି ମାତା ପଦ୍ମରେ, ନମି ସୀତା ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସହିତରେ
　　କୈକେୟୀ ମାତା-ଭାଷାକପଟରେ, ଅସ୍ତାଚଳେ ହୁଇ ଗଲେ ସେମନେ ।
ସଦାନନ୍ଦ ଦାସ ଭାଷେ ଏ ଶୋକେ, ପ୍ରଣମିଲେ ପାଦେ ଅଯୋଧ୍ୟା ଲୋକେ
　　ଆକୁଳେ କମ୍ପିଲେ ରାମଙ୍କୁ ଥୋକେ, ନ ରହିଲେ ଦଣ୍ଡେ ଆଉ ସଦନେ ।

(4)

ସବୁଦିନେ ନାହିଁ ଗୋ ଦୂତ, ସ୍ୱଦେଶୀ ରାଜ ଭାବ ପୀରତି । ପଦ ।
　　ନୂଆ ନୂଆ ବସନ, କରିଥାନ୍ତି ଆଦରମାନ,
　　ନୂଆଠାରୁ ଯହୁଁ ପୁରୁଣା ହୁଅଇ ତାହାକୁ କରନ୍ତି ମସାଲବତି ।
　　ନୂଆ ନୂଆ ପଥର, କରିଥାନ୍ତି ଗଳାର ହାର,
　　ନୂଆଠାରୁ ଯହୁଁ ପୁରୁଣା ହୁଅଇ ସେହିତ ଦଶର ମଦନ କେୟାଦି ।
　　ନୂଆ ନୂଆ ପୀରତି, କରିଥାନ୍ତି ଆଦରମତି,
　　ନୂଆଠାରୁ ଯହୁଁ ପୁରୁଣା ହୁଅଇ ତାହାରେ ଦେଖିଲେ ମୁହଁ ପୋଡନ୍ତି ।
　　ସଦାନନ୍ଦ ବିପ୍ରକହନ୍ତି, ସବୁଦିନେ ନାହିଁ ପୀରତି,
　　ସବୁଦିନେ ଯଦି ପୀରତି ଥାଆନ୍ତା, ଜାରତି-ପତାକା ଉଡ଼ାଇଥାଆନ୍ତି ।

ବିଦଗ୍ଧଚିନ୍ତାମଣି

By ABHIMANYA SAMANT SINGHAR

ପ୍ରଥମ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ମଙ୍ଗଳ

ଅପ୍ରାକୃତ ପ୍ରେମମୂର୍ତ୍ତି କୃଷ୍ଣ ରାଧା-ହରି ।
ଅବ୍ୟକ୍ତ-ଲୀଳାକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ଅବତରି ହେ ।
ଆଦି-ଅନାଦି-କାରଣ ନିର୍ଗୁଣ ସଗୁଣ ।
ଆତ୍ମାରାମ ସନାତନ ବ୍ରହ୍ମନିରୂପଣ ହେ ।
ଈଶ୍ୱର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନ ତୁହି ।
ଇଚ୍ଛାମୟ ସର୍ବଶକ୍ତିମନ୍ତ ତତ୍ତ୍ୱ ବହି ଯେ ।
ଈଶ-ଶେଷାଦି-ସେବକ ସେବ୍ୟ ଏକା ତୁହି ।
ଇଷ୍ଟ ଅଭୀଷ୍ଟଦ ଦୟାନିଧି ଭକ୍ତବାଞ୍ଛା ଯେ ।
ଉତ୍ପତ୍ତିପାଳନାନ୍ତ ହୋ ତ୍ରିଭଙ୍ଗିବକାରେ ।
ଊତପ୍ରୋତ ତନ୍ତୁବାୟସୂତ୍ର ପରକାରେ ଯେ ।
ଊର୍ଣ୍ଣନାଭିବତ ଖେଳୁ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ବଳେ ।
ଉଦ୍ଭବ ହୋଇ ତୁ ଧର୍ମ ସ୍ଥାପୁ କାଳେ କାଳେ ହେ ।
ଋକ ସାମ ଯଜୁର୍ବେଦ ଶ୍ରୁତିଶାସ୍ତ୍ରଭେଦେ ।
ରୂପ ଗୁଣ ଯଶଃ ଅଛୁ ଅଶେଷବର୍ଣ୍ଣାଦେ ଯେ ।
ରୂତର ଚରଣନଖଛଟାର ମହିମା ।
ଋକ୍ଷସଂଖ୍ୟାକଳ୍ପେ କଳ୍ପି ନ ପାରିଲେ ବ୍ରହ୍ମା ଯେ ।
ଌବ୍ଧକ ତାରକ ବ୍ରହ୍ମ-ହରଗର୍ବହର ।
ଌଣ୍ଠାଇପାରି କୃପାରେ ମୁକ୍ତଭଣ୍ଡାର ହେ ।
ୡଠି ଅଳି କରି କୋଳପାଇଁ ଯଶୋଦାଙ୍କୁ ।
ଲୋଲୁପ ଗୋପୀବଦନାମୃତପୀୟୂଷକୁ ଯେ ।
ଏମନ୍ତ ମହିମାବନ୍ତ ପ୍ରେମଭକ୍ତିରସ ।
ଏକ ନଷ୍ଠେ ଅଭିମନ୍ୟୁ କବି କହେ ଅଣ ଯେ ।

ଲୀଳାଶ୍ରୟ । ଦୈନ୍ୟବୋଧିକା । ପ୍ରାର୍ଥନାମୟୀ । ଲାଳସାମୟୀ ।

ଐଶ୍ୱରଦଗଣ ଅଣିମାଦି ଭୋଗ ମୁକ୍ତି ।
ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟାଦିରେ ମୋ ଚିତ୍ତ ନୋହିବ ଆସକ୍ତି ହେ ।
ଓଷ୍ଠପାଣାନନ ହେ ମାଗୁଛି ପଦ ଧରି ।
ଔ କହିବ ଅହୋ ଦାସ ଡାକିଲେ କଣେଶ୍ୱ ହେ ।

ଔଦାର୍ଯ୍ୟ ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟାଦି ନିପୁଣ ପାଦାନ୍ତରେ ।
ଔଷଧ ସେ ମୋର ତୁମ୍ଭେ ବଶ ହେବ ସତେ ହେ ।
ଅନନ୍ତ କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଈଶ୍ବର ଈଶ୍ବର ।
ଅକେତବ କରୁଣାକୁ ପରମେଶ୍ୱର କର ହେ ।
ଅନନ୍ତସିଦ୍ଧି ମୋହର ତୁମ୍ଭ ପାଦାର୍ଚ୍ଚିତ ।
ଅବଶ୍ୟେ ହେଉ ସର୍ବଦା ଆଜ୍ଞା କର ଦତ୍ତ ହେ ।

ଅନୁକ୍ରମଣି ।

କାମନାକଳପତରୁ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ନାମ ।
କଳ୍ପିଛୁ କବିତେ ବର୍ଣ୍ଣିବାକୁ ତବ ପ୍ରେମ ହେ ।
ଖଗପତି ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ଏ ମୋର ମାନସ ।
ଖ୍ୟାତିପାବନ ମଙ୍ଗଳ ବର୍ଣ୍ଣିବ ଜଗତ ଯଶ ହେ ।
ଗୁଣଗ୍ରାହକେ ଗାଇବେ ଚନ୍ଦ୍ରାର ସୁପ୍ରେମ ।
ଗୀତ ହେବ ବଦଗଧ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ନାମ ହେ ।
ଘୃଣାରେ ଘୋଷିଲେ ନର ପାଇବେ ନିର୍ବାଣ ।
ଘୃତବତ ରସିକହୃଦକୁ ରବ ଜାଣ ହେ ।
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ-ଅନ୍ଧାର-ଅଜ୍ଞାନକୁ ଏ ଚନ୍ଦ୍ରମା ।
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ତବ ଏ ଧୀରଚନ୍ଦ୍ରମୁଖଶୀମା ହେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରରୁ ଶୀତଳ ଯାହୁ ସୂର୍ଯ୍ୟରୁ ବିମଳ ।
ଚଉଦ ଗଙ୍ଗାନିର୍ମଳ ସିନ୍ଧୁରୁ ଅଥଳ ହେ ।
ଛନ୍ଦାର୍ଥିକ ଦମ୍ଭଥଳତରଣକୁ ପବ ।
ଛନ୍ଦକଳୋକର ନବଗୁଣବନ୍ତ ଛବ ଯେ ।

ଲକ୍ଷଣ ।

ଯମକାଦ ଚତ୍ୱାର୍ଯ୍ୟପ୍ରବନ୍ଧେ ପ୍ରବନ୍ଧ ।
ଯଥା ଜାତ ଧନା ଏଣ୍ଟି ବୁଧମନବୋଧ ହେ ।

ବୃଥ ଅଳ୍ପବୋଧ ।

ଝୁଣ୍ଟି ମାର୍ଗ ପାଇବେ ପଥିକେ ହେଲେ ଶ୍ରମୀ ।
ଝୁଣ୍ଟଗଡ଼ୁବାଟେ ପଶିଲେ ମୂର୍ଖେ ହେବେ ଭ୍ରମି ଯେ ।
ନ୍ୟାସ୍ତ୍ରାଦି ଶାସ୍ତ୍ର ପୁରାଣ ବେଦାଗମ କାବ୍ୟ ।
ନ୍ୟାସ କଲି ଲୋକର ଏ ହୋଇବଟି ଭାବ୍ୟ ହେ ।
ଟୀକାଣତଣା ଟବଣ ନାରଦ କଳାପଟ ।
ଟେକଓଲ୍କ ବାଜବ ଅବଶ୍ୟ ଶ୍ରମ କର ହେ ।

ଠକ ନୋହେ ଗୁରୁ କୃଷ୍ଣ ବଇଷ୍ଣବେ ଯେହୁ ।
ଠିକେ ଏଥି ମର୍ମ୍ମ ଜାଣିପାରିବେଟି ସେହୁ ଯେ ।
ଡାକି କହୁଛି ମୁଁ ରାଗମାର୍ଗ ଭକ୍ତଜନେ ।
ଢେର କର୍ଣ୍ଣ ସନ୍ଦେହଦ କର ମୋ ବର୍ଣ୍ଣନେ ହେ ।
ତମପଣେ ବର୍ଣ୍ଣିଛି ମୁଁ ଗୋବନ୍ଦଚରିତ ।
ତଣ ତମାଳ ହେଲେହେଁ ସାକ୍ଷାତେ ଅମୃତ ହେ ।
ଥମ୍ଭ ଯେ ହେଉ ସେ ହେଉ ଶାଲଗ୍ରାମ ସ୍ଥନେ ।
ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କାହାର ପାଦୋଦକ ନାମ ଜ୍ଞାନେ ହେ ।
ଦକ୍ଷ ଏପରିରେ ଭାବି ଏ ଗୀତେ ରସିବ ।
ଦୁଷ୍ଟ ମୋ ବଦନୁ ଦୂଷ୍ୟ ବୋଲି ନ କହିବ ହେ ।
ଥୋକେ ଛଳ ହେବ ଦ୍ରାକ୍ଷା ଗୁଡ଼ାକୃତ ଥାକ ।
ଥୋକେ ପାକ ନାରିକେଳ ଖର୍ଜୁର ସ୍ରେଟକ ହେ ।
ଦବ୍ୟ ଅଦବ୍ୟ ଭାଷାରେ ପଦ ହେବ ସିଦ୍ଧି ।
ଦେଖ ମହାଜନମାର୍ଗପରମ୍ପରା ବଧି ଯେ ।)
ଧ୍ୱନି ବର୍ଣ୍ଣିତ ସାକ୍ଷାତେ ଉପମା ଅନୁମାନ ।
ଧରି ବର୍ଣ୍ଣିଲେ ହେବ ଏଥି ଅର୍ଥଜ୍ଞାନ ହେ ।
ନୀରସ ସୋରସ ପରିପାକ ପରି ହୋଇ ।
କଷ୍ଟା ବେଲୁବେଲ ଲୁଚ୍ଛି ହେବ ସ୍ୱାଦୁ ହୋଇ ହେ ।
ପ୍ରେମ ପରିପାକ ଧୀର ଘନ ପରିକ୍ଷ୍ୟତ ।
ପାଣି କ୍ଷାର କ୍ଷୀର ଦୁରି କରନ୍ତି ଏକତ୍ର ହେ ।
ଫନ୍ଦା ମୁଁ କରଛି ଏହି ଯେଜ ଭୂମ୍ ପଦ ।
ଫୁଲ ପରି ଶିରୋଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ମୋର ପଦ ହେ ।
ବଟେକ ଗ୍ରାହକ କୋଟି କବ ଅଚ୍ଛ ଯେନ ।
ବର୍ଣ୍ଣି ଥିଲେ କବ କବତ୍ୱ କି ହେବ ମ୍ଳାନ ହେ ।
ଭାବେ ବୈଣ୍ୟ ପଣ୍ୟେ ମୁଁ ମେଲିଛି ପସରା ।
ଭାବ ସମ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଗ୍ରାହକ ଲୋଡ଼ା ପରା ହେ ।

ଶୋଳଙ୍କା ।

ମଥୁରା-କବକ୍ଟଦୋଷ ପରସ୍ପରେ ଥାଇ ।
ମହିବେ ନାହିଁ କି ଖଲେ ତାହା ନିକ ଖାସ୍ତି ହେ ।
ଯଥା ଜାତ ଲୁଚ୍ଛି ଶୁଦ୍ଧାପୁତ୍ର ପ୍ରାୟ ଯେନ ।
ଯଥାତତେ ନୋହେ ତାଙ୍କୁ କନକ କଳନ ହେ ।
ଯାହୁ ବଡ଼ ବୋଲିବାକୁ ବଧୁନୂଦ ହେଲେ ।
ରସନାକୁ କେ ସେପରି ବୋଲନ୍ତି ଅକିଲେ ହେ ।

ଲାଜ୍ ନ ଥିଲେହେଁ ସର୍ପପଣ୍ଡିତ୍ ଦଂଶନ୍ତି ।
ଲାଗି କରି ରସ ଦେଲେ ବିଷ ଉଦ୍ଗାରନ୍ତି ହେ ।
ବାର୍ ବୋଲାଇବେଡ଼ ବନ୍ଧୁ ନିନ୍ଦଲେ ତାହାଙ୍କୁ ।
ବଡ଼ରଙ୍ଗ ନୋହେ ପିପିଲିକା ବନାଶନ୍ତି ହେ ।
ସୁଜନେ ଆଦର ମିଷ୍ଟ ପଦ ଏ କବିର ।
ସର୍ବ ସୁମନା ସୁରସ କରନ୍ତି ଏକହି ହେ ।
ସରଘା ପରାୟ ଅଳ୍ପ ବୁଦ୍ଧି ଶକ୍ତିହୀନ ।
ସଂସାରେ କେବଳ ମଧୁକୋଷ ଲାଗିଁ ଯେନ ହେ ।
ସ୍ୱାଦ ଆସ୍ୱାଦନ କଲେ ଚିତ୍ତ ମଗ୍ନ ହେବ ।
ସଂସାର-ସାଗର-ତୃଷ୍ଣା ବଧ ବ୍ୟାଧି ଯିବ ହେ ।
ହରେ କୃଷ୍ଣ-ରାମ ନାମ ଯହିଁ ସେହି ତତ୍ତ୍ୱ ।
ହରଷେ ରସିବେ ଯେବେ ସାଧବେ ଏ ଗୀତ ହେ ।
କ୍ଷମାବନ୍ତ କୃଷ୍ଣ ଅବସ୍ଥାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ।
କ୍ଷମେ ଭଣେ ଅଭିମନ୍ୟୁସାମନ୍ତସିଂହାର ହେ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଛାନ୍ଦ

ରାଗ—ମଙ୍ଗଳ । ସୁଗମଭଣତି ବାଣୀରେ

ପଦ-ସମକ

ଧୀରେ ଧୀରେ ଶୁଣ ଏ ଭକ୍ତନ୍ତୁ ଚରିତ ।
ପୁଣ୍ୟ ପୁଣ୍ୟଜନେ କଲେ ସଂସାରୁ ହିତ ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ମନ୍ତ୍ରୀଗଣଙ୍କ ତାପ ଅମାପ ହେଲା ।
ନାଗ ନାଗରେ ଅବନୀ ବୃଥା ନ ଗଲା ।
ପର ପରଜାଙ୍କ କର୍ ହରିଲେ ବଳେ ।
ସୁର ସୁରଦ୍ୱେଷୀ ଶାପେ ବିରସ ହେଲେ
ନରଙ୍କ ନରକ ଅଭଣସ୍ତ ହୋଇଲା ।
ତପ ତପବନ୍ତଙ୍କର ଅସ୍ତ ନୋହିଲା ।
[illegible] ବର୍ଧିରେ ମୁନି ଯାଇ କହିଲେ ।
ଅସୁର ଅସୁରଦର୍ପେ ଦେବେଡ଼ ହେଲେ ।
ଲୋକେ ଲୋକେଶ ଯେ ଦୟା କର ବସ୍ତୁତ ।
ଶଙ୍କ ସର୍ବ ସୁରମୁନି ଯେବେ ବାହାର ।
ଚତ୍ରେ ଚତ୍ରେ କ୍ଷୀରସିନ୍ଧୁତୀରେ ବଧାତା ।
ହର ହରଷରେ ହର ସକଳ ଚମ୍ପା ।
ଅନନ୍ତ ଅନନ୍ତଶୟନରେ ତା ଜାଣି ।
ଲୋକେ ଲୋକେ ଜନମି ତାରିବ ମୁଁ ପୁଣି ।

CENTRAL LIBRARY

ନନ୍ଦରେ ନନ୍ଦରେ ଥାଅ ବନ୍ଧରେ କହି ।
ସିତାଶତାଙ୍ଗଙ୍କ ପ୍ରେମ ଦେଖିଲେ ସେ ତହିଁ ।
ବ୍ରହ୍ମା ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡକରତା ଅଦେଶ ପାଇ ।
ଚନ୍ଦ୍ରେ ଚନ୍ଦ୍ରେ ଏରୂପେ ଜନ୍ମିବେ ଗୋସାଇଁ ।
ସୁମନସ ସୁମନସ ବଧାତା ହୋଇ ।
ଦଶ ଦଶରଥର ବିନାଶିବେ ବୋଲଇ ।
ଅଘ ଅଘ ଥଘ ହରି କରିବେ ନାଶ ।
ଶ୍ରବଣେ ଶ୍ରବଣେ ସୁର ମୁନଏ ତୋଷ ।
ଜୟ ଜୟ କହି ନିଜପୁରକୁ ଗଲେ ।
ମାଧବ ମାଧବ କୁଳେ-ଜାତ ରହିଲେ ।
ଦେବକୀ ଦେବ କନ୍ଦର ତାରଣପାଇଁ ।
ଜନନବାସ ଜନମବାସକୁ ଯାଇ ।
ଲୋକେ ଲୋକେ ଜନ୍ମବାଦ ପ୍ରକାଶ କରି ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟଜାତ ମାନ ଧରିଲ ପୃଥ୍ୱୀ ।
ଜନକ ଜନଙ୍କ ନ ଜାଣିବାରେ ନେଇ ।
ଗୋପେ ଗୋପ୍ୟ ନନ୍ଦଘରେ ବହନ ଥୋଇ ।
ନନ୍ଦନନ୍ଦନ ଯେ ମାୟା ଅଣ୍ଡିତ ହୋଇ ।
ଜାତ ଯାତନାକୁ ଥିଲେ ସୁରତେ ପାଇ ।
ଅଙ୍ଗ ଅଙ୍ଗ ପନ ବନ୍ଧ୍ୟାପାଦ୍ୟେ ମିଶିଲା ।
ପର ପରମାତ୍ମାରେ କି ଜୀବ ପଶିଲା ।
ଶକ୍ତି ଶକ୍ତିମନ୍ତ ତାତେ ପାଲଟ ଦେଲେ ।
ମାୟା ମାୟାରେ ତା ବସୁଦେବ ଯେ ନେଲେ ।
କଂସ କଷଣ ବହିଲା ପାତେ ତା ଜାଣି ।
କ୍ଷଣେ କ୍ଷଣେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ସେ ଠାକୁରାଣୀ ।
ଅଘ ଅଘଧର ତୋର ଜାତ କୁଳୋକେ ।
ଜୀବ ସିବ ଦୁଷ୍ଟଙ୍କର ଶୂନ୍ୟରେ ଡାକେ ।
ଶ୍ରବଣେ ଶ୍ରବଣେ କଂସ ଦେବୀଭାରତୀ ।
ବୁଦ୍ଧି ବୁଦ୍ଧି ବନ୍ଧୁ ବାଦେ କଲା ସେ ମତ ।
ବଳଭଦ୍ର ବଳଭଦ୍ର ରୋହଣୀସୁତ ।
ଅନନ୍ତ ଅନନ୍ତମୂର୍ତ୍ତି ଅଗନ୍ତି ଜାତ ।
କୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣମୂର୍ତ୍ତି ଧରି ପୁଣି ଜନ୍ମିଲେ ।
ଯଶୋଦାଙ୍କ ଯଶୋଦାଙ୍କ କାଖେ ସେ ହେଲେ ।
ସିତାସିତାମ୍ବୁଜମୁଖଯୁଗଳ ଦେଖି ।
ଜନନୀ ଜନ-ନଦୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁଖୀ ।

ବ୍ରଜ ବ୍ରଜ-ଶ୍ୟାମ-ବାଳ-କାଳ ପାଳନ ।
ଶେଷ ଶେଷ କରିବେ କି କଲେ କଥନ ।
ଅନ ଅନନ୍ତଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଦେବାର ନୋହେ ।
ଜନ ଜନକ ଜନନୀ ମନକୁ ମୋହେ ।
ପୂତନାମା ପୂତନା ମାରଣକୁ କଲେ ।
ଶକଟସଙ୍କଟରୁ ନିଃଶଙ୍କେ ତରିଲେ ।
ତୃଣା ତୃଣାବଳୀ ପରିହେଲା ବିନାଶ ।
ବତ୍ସା ବତ୍ସାରଘାତରେ ହୋଇଲା ନାଶ ।
ବକବକଶ ଚିରିଲେ ଦ୍ୱିଫାଳ କରି ।
ଅଘ ଅଘମରଷଣ ତାଙ୍କୁ ବଦାଇ ।
ଯାମଳା ଯାମଳା ପୂର୍ବଶାପୁଁ ତରିଲା ।
ବୃଷ ବୃଷଶ୍ରେଷ୍ଠ ହରି ହସ୍ତରେ ମଲା ।
ଧେନୁକ-ଧେନୁକପାଳ ତାଳାର୍ଥେ ନାଶି ।
ଫୁଟି ଫୁଟିଲାର ପରି ନାଶିଲେ କେଶୀ ।
କାଳୀ କାଳିଅହରଣେ ଦଳି ହୋଇଲା ।
ଧରଧରଣରେ ଇନ୍ଦ୍ର ବାଦେ ହାରିଲା ।
ବର୍ଷୀରେ ବର୍ଷୁରେ ବସ୍ତ୍ରାହରଣେ ଗନ୍ତି ।
ଗୋକୁଳ ଗୋକୁଳସୁତ ହୋଇଲେ ରନ୍ତି ।
କଦମ୍ବ କଦମ୍ବତଳେ ନାଶିଲେ ଶ୍ରମ ।
କନକରେ କନକରେ ସ୍ଥାପି କଲେ ସେ ସମ ।
ବ୍ୟୋମ ବ୍ୟୋମପଥେ ନେଇ ମୁଥରେ ମାରି ।
ପ୍ରଲମ୍ବ ପ୍ରଲମ୍ବକେଶ ଧରି ସଂହାରି ।
ନନ୍ଦ ନନ୍ଦର ଧାରଣ-ବନ୍ଧକୁ ତାରି ।
କାଦବେଦ କାଦବେଦ ଗର୍ଭେ ସଂହରି ।
ମନ୍ତ୍ର ମହିମାକୁ ଦେଖି ହେଲା ହରଷ ।
ଗଣେଶ ଗଣେଶାରେ ସେ ହେବ କି ଶେଷ ।
ହେଳା ହେଳାରେ ଏମାନ ବାଲ୍ୟ ପୌଗଣ୍ଡେ ।
କବ କବ ହେଲେ କହି ନୋହିବ ତୁଣ୍ଡେ ।
ନ-ବରସେ ନବରସେ ବନ୍ଧିଲା ମନ ।
ଅର ଅରଣ୍ୟେ ତାହା ଶୁଣ ସୁଜନ ।
ବଦରାଥ ବଦରାଥଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ଏ ।
ଶ୍ୟାମ ସାମନ୍ତସିଂହାର କରଇ ଲଭେ ।

ତୃତୀୟ ଛାନ୍ଦ

କୃଷ୍ଣଙ୍କର କୈଶୋର ବର୍ଣ୍ଣନା। ଅନ୍ତ୍ୟାନୁପ୍ରାସ

ପଦ—ରସକୋଇଲି

କୃଷ୍ଣ ପଉଗଣ୍ଡକାଳ ଅନ୍ତରେ। ନବକିଶୋର ବୟସ ଆଗତରେ।
ଶୋଭା ବଢେଇଲା ତାହାର ଉଦରେ। ଦୀପ୍ତିମନ୍ତ ହେଲେ ସ୍ଥାନ ସ୍ଥିତରେ ସେ।
ଯେନ ଧୀମନ୍ତେ ଚିତ୍ତରେ ସେ।
କ୍ରମେ କ୍ରମେ ବଢ଼ୁ ବଢ଼ୁ ଅନ ଅନ ଗୁଣ ଖ୍ୟାତ ଅଙ୍ଗିତରେ ସେ।
ଗତ ମତିରୁ ଚଞ୍ଚଳ ଅଧୀରେ। ପଳାଇ ରହିଲେ ନେତ୍ରବନ୍ଧରେ।
ବୀଡ଼ା ବକ୍ଷର ରହିଲା ବକ୍ଷରେ। ସୁରପଙ୍କ ମନ ଭଜିଲା ଧୀରେ ସେ।
କୋଟିଏ ରତନ ବକ୍ଷରେ ସେ।
ସମସ୍ତ ଭଙ୍ଗିମା ଗୁଣ ସାର୍ଥ କଲେ ରହି ଅପଣାସିଦ୍ଧିରେ ସେ।
ସଂସାର ସାରକାନ୍ତିକ ଅଣିଲା। ଅମୃତ ମିଶାଇ ବାଣ୍ଟି ଛଣିଲା।
ବନ୍ଧୁ ଏ ମୂରତିକ ନିର୍ମିଣିଲା। ମର୍କତରଣାଣିରେ ଉଣାଣିଲା ସେ।
ଉପମା ସୃଷ୍ଟି କଣିଲା ସେ।
ମୋହନମନ୍ତ୍ରରେ ଜୀବନ୍ୟାସ କରି ସାରି ସଂସାରେ କଣିଲା ସେ।
ଚନ୍ଦ୍ରମାଳମଣି ହୃଦ ଦର୍ପଣ। ଯୋଖ କରିବା ଯେବେ ପଣ ପଣ।
ତେବେ ତାହାର କାନ୍ତି ବଢ଼ପଣ। ହାର କାନ୍ତିକ ହେବ ସମର୍ପଣ ସେ।
ତହିଁ ଲାବଣ୍ୟ ରୋପଣ ସେ।
ଚନ୍ଦ୍ରଭଙ୍ଗିମାନ ଗାନ୍ଧର୍ବୀ ହେଲା ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତରେ ଆପଣ ସେ।
ଦେଖିବ ଯେବେ ସେ ଶୋଭା ମୂରତି। ଶିବଙ୍କୁ ପ୍ରଶଂସା କରିବ ରତି।
ପଦ୍ମନନ୍ଦା କଲେ ପଦ୍ମବରଣୀ। ମୋ ଛଡ଼ ହୃଦ୍ଗତ ସିନା କରିବ ସେ।
ଅନାଇଁ ପଦ୍ମବରଣୀ ସେ।
ଆରଣ୍ୟ ହୋଇ କେ ସୁରତି ବିହାରେ କରିବ ନାହିଁ ପୀରତି ସେ।
କଳାକମଳ ମର୍କତଆରସି। ଅନନ୍ତ ମନ ନାଏ ଆକରଷି।
ଦେଇ ନ ପାରି ଉପମା ଭରସି। ଭଙ୍ଗିରେ ଯୋଗିଜନ ସିଦ୍ଧ ରସି ସେ।
ମୃଦୁ ସୁଧାକୁ ବରଷି ସେ।
ଭବ ଘନରସ ଉଚ୍ଛୁଳାଇ ଦେଲେ ନାଗରୀହୃଦସରସୀ ସେ।
କ୍ରମେ ବଢ଼େନ୍ତେ ସୁଷମାତରଙ୍ଗ। ଆଶ୍ରୟ କଲେ ଅସି ନାନାରଙ୍ଗ।
ଲକ୍ଷଣ ଦଶଙ୍କେ କଣେ କୁରଙ୍ଗ। ମଦବଘୂର୍ଣ୍ଣିତ ଅଳପ ଭଙ୍ଗ ସେ।
ଭୁଲିତା କାମଣାରଙ୍ଗ ସେ।
ଭଙ୍ଗୀର ଭଙ୍ଗିମା ପ୍ରସଙ୍ଗେ ନାରଙ୍କ ଗଞ୍ଜିବା ପାଇଁ ଶାରଙ୍ଗ ସେ।
ଯା ଶୋଭା ଭଙ୍ଗିମା ନେତ୍ରପଥରେ। ପଡ଼ିଯାଇ ବଣିଷ୍କର ଥରେ।
ଆଣଆତ୍ମ ତରେ ହୃଦୟ ଥରେ। ଅବଧି ବନ୍ଧି ରଚିଲା ଏଥିରେ ସେ।

ଦୁରିତ ହେଲେ ପଥରେ ଯେ ।
ଗଉତମ କଲେ ଉତ୍ତମ ଏ ବାଞ୍ଛା ହେଲା ଅମରନାଥରେ ଯେ ।
ବାଳକାଳଖେଳ କ୍ରମେ ଭୁଲିଲା । ବାଳକସଙ୍ଗରୁ ମତି ହଟିଲା ।
ସମବୟ ସଖା-ପ୍ରୀତି-ଘଟିଲା । ସ୍ବଗୁଣ କଥାମାନ ପକାଇଲା ସେ ।
କାମେ ଚେଷ୍ଟା ଚହଟିଲା ଯେ ।
ପତି-କୃତ୍ତି-ମତି ଧୃତ ସମସ୍ତଙ୍କ ସମୂଳ କରି ଲୁଟିଲା ସେ ।
କୈଶୋର ଗୁରୁ ଯେ ଭଙ୍ଗିମାବାର । କବି କରି କଳା ଶିଖାଇବାର ।
ଭଙ୍ଗିତରଙ୍ଗେ ନେତ୍ର ଠାରିବାର । ମନ୍ଦହାସରେ ଭାଷା କହିବାର ସେ ।
ପ୍ରୀତିଗୀତ ଗାଇବାର ଯେ ।
ମତ୍ତବୃଷଭର ଗଜଗତିମତି ହେଲା ମନ ମୋହିବାର ସେ ।
ଯେସନ ବଢିଲା ତନୁ ସଦନରେ । ଭୂଷାମଣ୍ଡନ ହେଲେ ବଦନରେ ।
ଲତା ସକାଡ଼ି ଦ୍ରବ୍ୟ ସୁମନରେ । ରସିଲେ ରଙ୍ଗପୀତବସନରେ ସେ ।
ମନ ଯାନ ଚନ୍ଦନରେ ଯେ ।
ସଙ୍ଗିସଙ୍ଗରେ ସଙ୍ଗୀତପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଲୋଭ କାଢ଼ ସୁମନରେ ଯେ ।
ନବଯୁବତୀପ୍ରେମ-ଲମ୍ପଟରେ । ଛଳ ଫୁଲାଇ ଗୁଲ୍ମବାଟରେ ।
ନାରୀମାନଙ୍କୁ ହରନ୍ତି ନାଟରେ । କଣ୍ଢର ବୋଲନ୍ତି କାହ୍ନା-ନାଟରେ ସେ ।
କରନ୍ତି କଳସାଟରେ ଯେ ।
ସୁନ୍ଦରପୁରନ୍ଦର ଦନ ହରନ୍ତି ଅଙ୍କଟରୁ କପଟରେ ସେ ।
ଭଙ୍ଗି ବସ୍ତ୍ରରେ କୃଷ୍ଣ ଗଣ୍ଡିଅ । କାହ୍ନା କହିସ୍ଥିତେ ଦେଖି ମାଠିଆ ।
ବୋଲନ୍ତି ବନ୍ଧୁ ମୁଁ ତୋର ବେଠିଅ । ପାଣି ଅଣିବାକୁ ମୋତେ ପଠିଅ ଗୋ ।
ଶୁଣି ଗୋପୀ ହୋଇ ଠିଆ ଯେ ।
ହସିଲା ଗାଗରି ବଡ଼ିଲାକୁ କାହୁଁ ହେଲୁ ଏଡ଼େ ଅପାଠିଆ ରେ ।
ଛଳି ଦଧି ଲଙ୍ଘିବା ବାଟକୁ । ଗୋପୀଙ୍କି ମାଗନ୍ତି ଦଧି ଘାଟକୁ ।
ନେବ ମୁଁ ତନୁ ତନୁସୁରଟକୁ । ଏବେ କହ ଯାଉଁ ଥଉଁ ଘଟକୁ ସେ ।
କେ ବୋଲେ ଏତେ ନାଟକୁ ଗୋ ।
ସଜନ କହ ଗୋରସ ଦେବା ବାଟ ଛାଡ଼ୁ ଏସିବା ହାଟକୁ ଗୋ ।
କେ ତହୁଁ ବୋଲେ କର ଅକଟକୁ । ଜାଣିନାହିଁକି ଏ କଂସରାଟକୁ ।
କେ ବୋଇ କାଳ ଭୁଲିବା ନାଟକୁ । ଏଥିଅବ ମାତାହାତେ ଛଟକୁ ସେ ।
କେ ବୋଲେ ନନ୍ଦଶ୍ଚଟକୁ ଗୋ ।
ମୁହିଁଲେ ଏ ଗୋପେ କେଉଁ ଗୋପୀ ପୁଣି ରସି ଘଉବ ସଟକୁ ଗୋ ।

ଉଦାସୀ ଭଙ୍ଗି

କେ ବୋଲେ କି କହୁଛ ଏ ବଟକୁ । ମୁହିଁ ନ ଲଗାଏ କେହି ଅଟକୁ ।
ଲଲ ବୁଝିଲୁ କି ଏହି ଖଣ୍ଟକୁ । ଜାଣି ନାହିଁକି ତାହା କପଟକୁ ସେ ।

ନେଲା ପୂତନାପଟଳୁ ସେ ।
ନାସା ନାଶିବାକୁ ଅସିରୁ ମସ୍ତକ ବାନ୍ଧିଥିଲା ମୁକୁଟକୁ ସେ ।
କରରେ ଦେଇ କରପଇଠିକ । କହୁଛନ୍ତି କାହ୍ନୁ କେଉଁ ପେଣ୍ଠୀକ ।
ଭୁ ମୋର ସମାନ ହୃଦଗଣ୍ଠିକ । ମଦନ ନ ରଖିବୁ କଥା ଗଣ୍ଠିକ ସେ ।
ମୋର ଜାନୁ ବଇଠିକ ସେ ।
ଦେଇ ବଳେ କର ମହାଦେବ ମୋର, ନ ଦଂଶ ଲେକେ ପିଠିକ ଗୋ ।

ସ୍ୱେଦଭଙ୍ଗୀ

କେଉଁ ଗୋପୀ କହେ ମୂର୍ଖ ହଳଧର । କ କହୁଛୁ କାହ୍ନୁ ଛାଡ଼ ଫୁଲଧର ।
ବଢ଼ପଣ ଦେବୁଁ ଯିବା ଭୁଲଧର । ଚକ୍ରୁଦାନ ମାଗୁ କେଶ ଭୁଲଧର ସେ ।
ମରେଳେ ଅମ୍ଭେ ମଳାଇଁ ନେ ।
ଜୀବ ଥିଲେ ଦେଖାଯିବ ଗୋପୀପାଦମୁଦରେ କେବା ମୂଳଧର ଗୋ ।

ସଦାଭଙ୍ଗୀ

କେ କହଇ ହର ଦୋର ବଢ଼ାଇ । ରଜା ଅଗେ କହ ଦେବୁଁ ଛଡ଼ାଇ ।
ନନ୍ଦର ସମସ୍ତ ଦେବୁଁ ଭୁଡ଼ାଇ । ଦେବୁଁ ଗଦେଇଶର ପଣ ଛଡ଼ାଇ ସେ ।
ମନ୍ଦରୁଁ ଦେବୁଁ ଢଡ଼ାଇ ସେ ।
ଏଡ଼େ ଗରବ ଗୋପୀଙ୍କି ପାଟ ମାଗୁ ନନ୍ଦର ଗୋରୁ ଅଡ଼ାଇ ସେ ।

ଭର୍ଜନଭଙ୍ଗୀ

ଯେବେ ପରାଣ ଥିବ ଏ ପିଣ୍ଡରେ । ଅଉ ଦନେ ନ ଯିବୁଁ ଏ ଦାଣ୍ଡରେ ।
କେଉଁ ପ୍ରୟୋଜନ ଏତେ ଦଣ୍ଡରେ । ଝୁଲ ଗୋ ବାହୁଡ଼ି ଯିବା କୁଣ୍ଡରେ ସେ ।
ମାଡ଼ଛୁ ଫୁଲକାଣ୍ଡରେ ଗୋ ।
ରଣ୍ଡ ହୋଇ ଦେଖ କୃଷ୍ଣ କହୁଛୁ ମଧୁର ନାହିଁ ଭୁଣ୍ଡରେ ଗୋ ।

ବରଳୁଭଙ୍ଗୀ ଉକ୍ତି

କୃଷ୍ଣ କହନ୍ତୁ ଯେ କର ତର୍ଜନା । ଏରୂପେ କହୁ ଯେ ଅଉ ଗର୍ଜନା ।
କୁଟ କପଟ ବଚନ ସର୍ଜନା । ଅପଣା ଇଚ୍ଛାରେ ଦଣ୍ଡ ଅର୍ଜନା ସେ ।
ମାନ ମହତ ବର୍ଜନା ଗୋ ।
ଅନ୍ୟାୟ କାହାର ମାରନ୍ତୁ ପଦର ଶ୍ରମୁରେ ହେଉ ମାର୍ଜନା ଗୋ ।

ସ୍ୱେଦଭଙ୍ଗୀ ଉକ୍ତି

ଶୁଣି ଗୋପୀ ସର୍ବେ ହେଲେ ହରଷ । ହୃଦରେ ପୂରିଲା ପ୍ରେମସୁରସ ।
ବୋଇଲେ ବଳା ଅଗିବୁଁ ଗୋରସ । ଦେଖି ଯାଉଥିବୁଁ ମୁଖସାରସ ସେ ।
ବଢ଼ାଇଲୁ ନିତି ରସ ସେ ।
ତୁମ୍ଭ ବାଞ୍ଛା ପରିବଶିବାକୁ ଅମ୍ଭ ହୃଦ ହେଲା ଅଦରଶ ସେ ।

କୃଷ୍ଣ ଧରିଲେ ଯେ ଗୋପୀଙ୍କ କର । ବୋଇଲେ ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଋଣୀ କିଙ୍କର ।
କରଧାରଣୀ ପଣ ମୋତେ କର । ସମାନ ମୁହିଁ ପଦପାବକର ଯେ ।
ତୁମ୍ଭ ବଚନ ଶାକର ଗୋ ।
ବିନା ମୋ କାମନା ଆନ ନାହିଁ ବନ୍ଧୁ କୁହିଁଛୁ କୃତଣଙ୍କର ଗୋ ।
ପରସ୍ପରେ ଏହିରୂପେ କହିଲେ । ହସି ଗୋପୀ ବଙ୍କନେତ୍ରେ ଚାହିଁଲେ ।
ଜଗତମୋହନ ମନ ମୋହିଲେ । ଗୋପୀଙ୍କ ହୃଦରେ କୃଷ୍ଣ ରହିଲେ ଯେ ।
ପ୍ରୀତ ଅରମ୍ଭ ପହିଲେ ଯେ ।
ଭାବ ସନ୍ଧାନ ବଧାନ ବରଣନ ମାନସେ ଜାଣି ରହିଲେ ଯେ ।
ଦିନୁ ଦିନୁ ବଢ଼ାଇଲେ ପୀରତି । ହଟନାଟ କାହିଁ କେତେ କରନ୍ତି ।
ସେ ନଗରେ ଯେତେ ପତିବରତୀ । ତାହାଙ୍କର ମନ ହେଲା ଅରତି ସେ ।
ଧର୍ମ ନୋହିଲା ଥିରତି ଯେ ।
ଲାଜ ଦୂର କଲେ ରତିପତି କରି ଛନ୍ଦ ଦେବାକୁ କରତ ଯେ ।
କେବେ କୃଷ୍ଣ କାହାପୁରେ ପଶନ୍ତି । କେଉଁ ଗୋପୀ କେଉଁଠାରୁ ଅଚନ୍ତି ।
କେ କାହାର ଗୁଣଗଣ ଘୋଷନ୍ତି । କେ କାହାଠାବକୁ ଦୂତୀ ପେଷନ୍ତି ସେ ।
କେ କଣ୍ଠ ଲଗି ବସନ୍ତି ଯେ ।
ଯାଆନ୍ତି ରସନ୍ତି ମିଶନ୍ତି ହସନ୍ତି ଭୁଷନ୍ତି ରସେ ଭାସନ୍ତି ଯେ ।
ବ୍ରହ୍ମା ଶିବ ପରଜନ ଯାହାର । ସେ କରନ୍ତି ନାନା ରଙ୍ଗେ ବିହାର ।
ସେ ପଦକୁ ମୋର କୋଟି ଜୁହାର । ଧୀରଜନଙ୍କର ହୃଦସ୍ଥ ହାର ସେ ।
ବୋଲେ ସାମନ୍ତସିଂହାର ଯେ ।
କୃଷ୍ଣଲୀଳା ଗୀତ ଶୁଣିଲେ ମନକୁ ହରଷ ନାହିଁ କାହାର ଯେ ।

ଚତୁର୍ଥ ଛନ୍ଦ

ଯଶୋଦାଙ୍କ କନ୍ୟା

ରାଗ—କଲ୍ୟାଣଆହାରୀ

ଧୀରେ ଶୁଣ ରାଧା ଜନ୍ମାଦି ଉତ୍ସବ ତତ୍ତ୍ୱ ସାଧୁଶାସ୍ତ୍ରେ ଘୋଷିବ ।
ବୃଷଭାନୁ ଭାନୁବଂଶୀରାଜ ହେଲେ ଦନୁଜ କଂସରେ ବଶିବ ।
ଅବନ୍ତି ତେଜି ଗୋକୁଳ ପାବଟରେ ।
ରହି କନ୍ୟାସ୍ନେହେ ଗୋକୁଳ ସଂପଦେ ବୃଦ୍ଧ କଳ୍ପତରୁତଳରେ ।
ତାଙ୍କ ମହିଷୀ କୀର୍ତ୍ତିଦା ନାମ ରସି ଶ୍ରୀ ଗୋପେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ସେବାଫଳେ ।
ଉଦର କ୍ଷୀରସାଗରରୁ ପରମା ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ଜାତ କଲେ ।
ଦୁର୍ବାସା ଜାତକ ବଖି ହବିମନ୍ତ୍ର ।
ତ ଭଣ୍ଡି ଋଷି ଅଗ୍ନି ଲାଗି ଅଶ୍ମକା ଯେଣେ ରାଖିକା ନା ଦେଲେତ ।
ଶ୍ରୀମତ ଉନ୍ନତ ଜାଣି ପୂର୍ଣ୍ଣମାସୀ ଶ୍ରୀମତୀ ନାମ ପୁଣି ଦେଲେ ।

ବୃନ୍ଦା ବୃନ୍ଦାବନେଶ୍ୱରୀ ସାର୍ଥ କରି ନାମ କଳ୍ପିତ କରିଥିଲେ ।
ଜନକ ରସ ରସବନ୍ତ ବୋଇଲେ ।
ଜନନୀ ବିନୋଦିନୀ ନାମ ବିନୋଦଭାବ ଆନନ୍ଦେ ଦତ୍ତ କଲେ ।
କିଶୋର ନେତ୍ର ବିମୁଦିତ ହେବାରେ ଜନକ ଜନନୀ ବିରସ ।
ଜାଣି ପୂର୍ଣ୍ଣମାସୀ ଅଗିଣ ଯଶୋଦା ଘେନାଇ ହେଲେ ପରବେଶ ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କ କାଖରେ ଦେଲେ ନନ୍ଦରାଣୀ ।
ବିଲୋକନେତ୍ରେ ବିଲୋକିଲେ କୃଷ୍ଣମୁଖ ପ୍ରଥମେ ଶୁଭ ସୁଲକ୍ଷଣୀ ।
କୃଷ୍ଣ ସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟ ଆହ୍ଲାଦିନୀ ସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟ ଆନନ୍ଦବର୍ଦ୍ଧନ ।
କୃଷ୍ଣ ଅଧରାମୃତ କ୍ଷୀର ପ୍ରଥମେ ଯଶୋଦା କରାଇଲେ ପାନ ।
ଏ କଥା ଦକ୍ଷିଣୀକଳାପ ସମ୍ମତ ।
ଜନକ ଜନନୀ ସେହି ଦିନୁ ଦିନୁ ଦିନୁ ଅନନ୍ତ କଲେ ମତି ।
ସୁରଙ୍ଗ ବାଙ୍କିଥିବେ ରଙ୍ଗ ଦୋଳନ ଶୋଭିନ ଏସନ ମାନଇ ।
ପହୁଡ଼ି ରମା ଉମାମୂର୍ତ୍ତି କର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରବାଳ ପଲ୍ୟଙ୍କେ ଅଛଇ ।
ଲଳନା ପାଳନା ଦିନୁ ଦିନୁ ପାଇ ।
କଳାନିଧିକଳା ବୃଦ୍ଧି କରି ରସନିଧିସୁଷମା ବିରାଜଇ ।
ଅଙ୍ଗୁଳି ଅଙ୍ଗୁଳି ଧରି ଚାଲିବାର ବଡ଼ ବରଷ ଶୋଭା ଦିହି ।
ଗଣପତି ମତ କଳ୍ପିଲା ଜଗତ ଏହା ସାହାରେ ଦେବ ମୋହ ।
ଶଙ୍କର ଜାଣିବାରେ କେତେ ମାତର ।
ନରମନ ନୟନବାଲୁ ଏ ଅମୋଘ ଅସ୍ତ୍ର ଭୂଷଣ ବିଧାତାର ।
କାନ୍ଦରେ ଉହୁଡ଼ି ଭ୍ରୂଙ୍କ କ୍ଷଣକରେ କରେ ଧୂଳି ଗାତ୍ର ମଣ୍ଡନ ।
ଗୋରଜ ପତନ କେତକୀ ପତନ ଶୋଭାକୁ କରଇ ଦର୍ଶନ ।
ଶ୍ରୀ ମୁଖ ସ୍ୱେଦ କନକେ କି ସୁନ୍ଦର ।
ମୃଗାଙ୍କଅଙ୍କରୁ ଅମୃତ ବିନ୍ଦୁ କି ପଡ଼ୁଅଛି ମନୋହର ପ୍ରସର ।
ପଞ୍ଚମବର୍ଷରେ ବିଦ୍ୟା ଅଧ୍ୟାରମ୍ଭ ଦମ୍ଭ କ୍ରମେ ଭଙ୍ଗି ଅତଇ ।
ଅସମାନ ମାସରେ ଯେ ସମାପତ ସମସ୍ତ କଲେ ହେତୁ କଇ ।
ବିଦ୍ୟା କି ସ୍ୱୟଂସିଦ୍ଧ ମହାବିଦ୍ୟା ସେ ।
ବାଣୀ ଋଣୀ ହୋଇଥିଲେ ପୁଣି ଗୁଣୀ ହୋଇଲେ ସକଳ ମାନସେ ।

ଷଷ୍ଠ ଗୀତ

ଅପୂର୍ବାନୁପ୍ରାସ, ନାମାସ୍ୱାଦକ

ରସ—କଳସା

ଆନନ୍ଦେ କୋକିଳେ ପିଅ ଏ ରସ ଶ୍ରବଣେ ।
ଅଦଭୁତ ଶ୍ରୀରାଧିକା ଶ୍ରୀନାମ ଶ୍ରବଣେ ।

ଅଞ୍ଜନ ଧନ୍ୟ ମୋର କରନ୍ତି ନଗର ।
ଅସ୍ମୀ କୃପା କରି କଲେ ଏ ନାମ ପ୍ରଚୁର ।
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ସେ ରାମା ବୋଲି ଯେଉଁ ବେଳ କହି ।
ଅବଲନ କରୁଥାଇଁ କେମନ୍ତ ତା କହି ।
ଅମୂଲ୍ୟ ଅଞ୍ଜନ ନୟନବେନକ ।
ଅନଙ୍ଗ ତରଙ୍ଗିଣୀ ତଟ ଘଟନା ଏ ନକ ।
ଅସ୍ତୁଛି ମନକୁ ରତି ପୀରତି ମୁରତି ।
ଅସିଛି ପବନ କରିବାକୁ ଏ ଧରଣୀ ।
ଅଦ୍ୟ ବେନପଣ ଅନୁରାଗ ଜୀବନ କ ।
ଅନ ତୁଳନା କେ ଦେବ କାହିଁକୁ ତରକ ।
ଅଶ୍ରୁ ଧନୁ ଶର ବୃଷ୍ଟି କରଇ ଅତନୁ ।
ଅସ୍ତ୍ରୀ ଅବଶ୍ୟ ବିବଶ ହୋଇଗଲା ତନୁ ।
ଆରମ୍ଭ ଦମ୍ଭ ଭାଜନ ନ ରହ ହୃଦରେ ।
ଅସକତ ପଦ ତନୁ ହେଲା ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କୁରେ ।
ଅସି କି ଅମୃତରସ ପଡ଼ିଲା ମୁଖରେ ।
ଆସ୍ୱାଦନ୍ତି ରାଧାନାମ ସେବଶୁରେ ଖରେ ।
ଅବେବଶେ ଲେହନ୍ତି ଓଷ୍ଠ ସେ ନାମ ସ୍ୱାଦରେ ।
ଅଚଳ କରନ୍ତି ପୁଣି ବାଣୀ ସ୍ନେହାଦରେ ।
ଅଭ୍ଭକଲେ ସଖୀଙ୍କ ଉରକୁ ବେଣୀଧର ।
ଅରତ ଧ୍ୟାନେ ବରଙ୍ଗ ଦଶିଲା ଅଧର ।
ଅତଙ୍ଗ ହୋଇ ସଖୀ ଏ ଲୁଟେ ପଶୁରନ୍ତି ।
ଅମୃତୁବ କାହିଁ ପାଇଁ ଦେଉଛ କରତ ।
ଅନ କିଛୁ ବର୍ଣ୍ଣାଇ କହନ୍ତେ ରସେଣ୍ଣର ।
ଅଣବଣେ ବଲେ ବାହାରଇ ରାଧାସ୍ୱର ।
ଅଣସ୍ତୁ ବୟସ୍ତ ଜାଣିଲେ ସଖୀବାର ।
ଅସ୍ତୁବ ବଚନମଧୁ କଲା କହିବାର ।
ଅଣି ତାର ସୁଦାମ ବୋଲେ କି ହେଉଅଛୁ ।
ଅନ କେ ବୋଇଲା ତୁ ନ ଜାଣୁ ବସେ କିଛୁ ।
ଅନନ କୁଥାଇଁ ଲୋକେ ବସିଲା ସୁବଳ ।
ଅର୍ଦ୍ଧ କସ୍ତୁରୀ ମନ କୃଷ୍ଣ ପ୍ରେମ ବଳ ।
ଅରବିନ୍ଦୁବଦନ ସଖାସମନ୍ତ ହୋଇଲେ ।
ଅଣାଣି ଗୋବିନ୍ଦଗାଥି ପ୍ରବୋଧ ବୋଇଲେ ।
ଆରସେ ଶୁଣିକୁଁ ଏହିସ୍ଥାନ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ।
ଅପୂର ହୋଇ କାହିଁକି ତୁଷ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ।

ଅମ୍ଭ ବାଞ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ତୁମ୍ଭର ନିକଟେ ।
ଅଦ୍ୟ ସାହା ଦୁଃଖନ୍ତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଂକଟେ
ଅଣାମି କନ୍ଦନ୍ତ କୃଷ୍ଣ ଧରଣି ହେବାରେ ।
ଆରମ୍ଭିଲି ଚେଷ୍ଟା ତୁମ୍ଭ ମନ ଜାଣିବାରେ ।
ଅହୁର କି କଣ ନାହିଁ ହରି କହେ ମଥ ।
ଅକ୍ରୂର ତୋ ସଙ୍ଗୀ ମୁଁ ଶୁଣିଲୁ ପ୍ରେମମଥ ।
ଆଣି କଣ୍ଠର ନ ବୋଲ ଅପଣା ଗାଣ୍ଠରେ ।
ଅକ୍ଷେପ କର ବାପରେ ଗୋବନ ନେଷ୍ଟରେ ।
ଆରତଭଞ୍ଜନଶୀଳା ନ ଯାଉ ମୋ ମନ ।
ଅକଳ୍ପନା କରନ୍ତ ଯେ ଜନ ଅଭିମନ୍ୟୁ ।
ଆ ପୂର୍ବାନୁପ୍ରାସ ଛନ୍ଦ ପାଠ୍ୟସମାଜରେ ।
ଅଧ୍ୟୋଗ ହୋଇଲା ଏ ଦୋଷିବ ରସିକରେ ।

ଅଷ୍ଟମ ଛନ୍ଦ

ବାଳଗରୁଡ଼ଶୀବାଣୀରେ । ଉସ୍ୱାନୁପ୍ରାସ

ସପ—ଅଦାଲ

ଉସ୍ତବରେ ଶୁଣ ହେ ସୁଧୀରେ ଧୀରେ । ଉ ପୂର୍ବହିଁ ପାଠ୍ୟସମାଜରେ କରେଁ ।
ଉଦ୍ଭମା ଯେ କୃଷ୍ଣନାମ ରସେ ଋସେ । ଉଠି ଯାଇ ନ ପାରୁ ଆକର୍ଷେ ବସେ ।
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱନଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ଇ ଘନ ଘନ । ଉପରଲୁ ଦୃଷ୍ଟି ହୋଏ କ୍ଷଣ କ୍ଷଣ ।
ଉଣା ସବ ଅଭିଳାଷ ଧନୁ ଧନୁ । ଉପବାସରେ ସୁତନୁ ତନୁ ତନୁ ।
ଉନ୍ନିଦ୍ରରେ ହେଲା ଚନ୍ଦନ ଦୀନ । ଉଲ୍ଲସଦ ଗାତ୍ର ନେତ୍ର ଥନ ଥନ ।
ଉଚ୍ଛଳିଲ ନୟନରୁ ବାରବାର । ଉରଜରେ ପଡ଼ି ହେଲା ଜରଜର ।
ଉଦ୍ବେଳବଦ ପ୍ରେମେ ହୃଦ ଗରଗର । ଉଦେ ସାତ୍ତ୍ୱିକ ହେବାରେ ଥରଥର ।
ଉଚ୍ଚାରଣେ କୃଷ୍ଣ ଅବିରତ ରତ । ଉଠେ ଗାତ୍ରରେ ତମକ ଶତଶତ ।
ଉର ଉପରୁ ଜଳେ ବାହାର ହାର । ଉଦ୍ବେଗରେ ବାଣୀ କହେ ତରତର ।
ଉପାସ୍ୟ ଯେ କୃଷ୍ଣ ନାମ ମରମର । ଉଦାସିନୀ ନ ଜାଣେ ଅସାର ସାର ।
ଉନ୍ମୁଣୋଭିନୀ ଏକାନ୍ତେ ତନ୍ତ୍ରେ ଘରେ । ଉପୁଜଇ ଚେଷ୍ଟାମାନ କେତେ କେତେ ।
ଉଚ୍ଚରଣ ଚର୍ଚ୍ଚାନ ହେଲେ ହେଲେ । ଉଭାବତ ଏ ଚେଷ୍ଟା ସବଳେ ବଳେ ।
ଉତ୍କଣ୍ଠିତା ବଳପଢ଼େ ବାରମ୍ବାର । ଉପତାପରେ କହେ ହୃଦର ଦର ।
ଉପାସ୍ଥିତ ଏଥିକି ସହିତ ହତ । ଉଦାମରେ କହୁଲେ ଲଜ୍ଜାତ ଜାତ ।
ଉତ୍ପୁପଣ କିବ ଅପମିତ ମତ । ଉଚ୍ଚବାତ ହେବତ ବସତ ସତ ।
ଉଦକାଶସ୍ତେ ପଡ଼ିବ ଜୀବ ଯିବ । ଉଚତେ ଏ ହେବ କି ବସିବ ଶିବ ।
ଉଡ଼ିଯିବ ମୋ ଜନ୍ମ ଏ ପୁଷ୍ପ ପୂର । ଉଷ୍ଣ ହୋଇ ଉଡ଼ିବ ଅହୁର ହୃଦ ।

ଉପନୟଦେ ହେବାପବାଦ ବାଦ । ଉଗ୍ର ହର ମୋର ଏ ଅପଦ ପଦ ।
ଉତ୍ତରକୁ ହେବ ଶୀମସ୍ଥାନ ସ୍ଥାନ । ଉଦଯୋଗ ଦକ୍ଷିଣ ଗମନ ମନ ।
ଉତ୍ସୁକାନ୍ତମୁଖୀ ଚିନ୍ତା କରୁ କରୁ । ଉଚ୍ଛନ୍ନ ତା ମନ ଦମ୍ଭ ଧରୁ ଧରୁ ।
ଉତ୍ତିନାରସପୂର୍ଣ୍ଣ ମାନସକୁ ସରୁ । ଉପଗ୍ରାଣକୁ ମଣେ ନଗକୁ ଗରୁ ।
ଉଦଧିରେ ଯେମନ୍ତ ତରଙ୍ଗ ରଙ୍ଗ । ଉପପ୍ଳୁତ ଚତ୍ତେ ସେ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସଙ୍ଗ ।
ଉତ୍ସର୍ଗ ଯେ ହୋଇଲା ଅଗତ ସତ । ଉତ୍ଥିତ ତା ହୃଦକୁ ବହୃତ ହୃତ ।
ଉଦାହରେ ସେ କୃଷ୍ଣଜହୃତ ହୃତ । ଉପଯୋଗତାପକୁ ସେହୃତ ହୃତ ।
ଉପାଧିକ ଦେଖିଲା ସୁମତ ମତ । ଉପଜୀବ କୃଷ୍ଣ ଗଳିତ ଗତ ।
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଉଷି ବାହାର ମୁଖରେ ଖରେ । ଉପବନ ନ ଲବେ ଅଧୀରେ ଧୀରେ ।
ଉତ୍କଣ୍ଠେ ତାଳ ସୁସଙ୍ଗୀତ ଗୀତ । ଉତ୍ସବକୁ ନ ମଣେ ରୁଚତ ଚତ୍ ।
ଉତ୍କରରେ ବଢ଼ାଇଲା ମୀତ ନୀତ । ଉଷ୍ଣ ଶଶକରତ ଅମୃତ ସୀତ ।
ଉଦନ୍ତ ଯେ ଯେଣେ ବୋଲେ କୃପ କୃପ । ଉଦେଶଣାରୁ ବଢେ ପ୍ରତାପ ତାପ ।
ଉତ୍ପଳାକ୍ଷୀ ଦୁଃଖ ଅସମ୍ଭାର ଭାର । ଉଦ୍ଧତରେ ବୋଲେ ସହ ଧର ଧର ।
ଉଦ୍ଧା କହଇ ସେ ପୁର ଥରେ ଥରେ । ଉଦାମ ସେ କରେ ଅଞ୍ଚଳରେ ନରେ ।
ଉତ୍ପାଧିକୁ ଏ ସ୍ତ୍ରୀତକ ସହ୍ୟ ସହ । ଉଦାମ ଏ ନୋହେ କହେ କେହୁ କେହୁ ।
ଉତପାତ ଏକ ସ୍ତୀତ କହ କହ । ଉଚ୍ଚାଟ ଏ କଥା କୁହେ ରହ ରହ ।
ଉତ୍ଫୁଲାଙ୍ଗରେ କେ ନେଲା ହରି ହରି । ଉଦାରତା ଅଛୁ କବାଥର ଥର ।
ଉରଗକୁ ଗରୁଡ଼ା କଣ୍ଠାସ ଶ୍ୱାସ । ଉତ୍ଫୁଲରେ ଲିଚ୍ଛା କ ନ ଭ୍ରାସ ଭାସ ।
ଉପରୁ କି ଅମ୍ଭେ ଗୋ ରମଣୀମଣି । ଉତ୍ତରତ ନ କହ କି ଗୁଣି ଗୁଣି ।
ଉପପତ୍ତି ଲିଚ୍ଛି କି ଏମନ୍ତ ମତ । ଉଦ୍ଦୀପନ ହେତୁ କେ ବନ୍ଧିତ ଧୀତ ।
ଉପତାପେ ବୁଡ଼ିଲୁ ଅଭୁରେ ଭୁ ରେ । ଉଦ୍‌ଭବ କେ ହୋଇ ସନ୍ଧୁ ରେ କୂରେ ।
ଉଲ୍ଲି ନ ବେଲେ ଶୁଣି ସଂଗୀର ଗିର । ଉପକୋଣେ ନତ ସୁଦାସୀର ଶିର ।
ଉଲସ୍ୱିତ ସନ୍ଦେହରେ ଅଳୀ ଅଳ । ଉପଲକ୍ଷ କଲେ ମନେ ଭାଳ ଭାଳ ।
ଉପଲବ୍ଧ—ପଦ ଅଭିମନ୍ୟୁ ମନ୍ୟୁ । ଉପେକ୍ଷା ଯେ ନୋହୁବତ ଦନ୍ୟୁ ଦନ୍ୟୁ ।
ଉତବାସନା ମୋର ସାଗର ଗର । ଉଦ୍ଧରଣ କର ଏଥୁଁ ଧରାଧର ।

ଦଶମ ଛନ୍ଦ

ବାଲତରୁଣୀବାଣୀରେ କୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗ—ବର୍ଣ୍ଣନ । ଅନ୍ତ୍ୟପ୍ରାନ୍ତାନୁପ୍ରାସ

ସୁର—ଅହାର ।

ଧୀରେ ଶୁଣ ଏ ଉତ୍ତରୁ ଯେତେ ରସ । ଧୀରେ ଭଳ ବଶାଖା ହୋଇ ବରସ ।
ବରଜଯାକରେ କରେ ଅନ୍ୱେଷଣ । ବରବରନାର ସିବାକୁ କଷଣ ।
ବଦନ ନାନ୍ଦମୁଖୀ ଲେଖ ସୁଯୋଗରେ । ଧିନେ ବଶାଖା କହଇ ତା ଅଗରେ ।
ସଜନୀକ ଅମ୍ବର କ ବାନ୍ଧି ହେଲା । ସଜ ଲାଗି ଅଦର କଲେଣି ହେଲା ।

ପୂର୍ଣ୍ଣମାସୀ କୃଷ୍ଣନାମ ଶୁଣାଇଲେ । ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରାରେ ରାଧାଙ୍କୁ ଭସାଇଲେ ।
ଶ୍ରବଣ କରି ସେ ନାମ ହୃଦେ ଧରି । ଶ୍ରବଣ କାହିଁ ନ ଦେଲେ କିବାଧରି ।
ଆନ ଆନକୁ କୁହଇ ତା ବାହାର । ଅନଙ୍ଗ କ ହେବ ହୃଦେ ବହି ହାର ।
ବରସାଧ୍ୱୀ ତୁମ୍ଭେତ ପୁଣି ସୁଜାଣ । ବରାଙ୍ଗୀ ହିତପାଇଁ କ କହ ଜାଣ ?
ହସି କହେ ନାନ୍ଦୀମୁଖୀ ଏ ବଚନେ । ହଂସୀଗତି ବ୍ୟାଧି ଯିବ ଏ ଯାତନେ ।
ନାଗର କୃଷ୍ଣସଙ୍ଗତେ ମିଳାଇବ । ନାଗରେଶର ସୁରସେ ମଜ୍ଜାଇବ ।
ଭୂତ ପଦ୍ମିନୀ ମୂଳ ତହିଁ ପଡ଼ିବ । ଭୂତର ପଞ୍ଚପାକରେ ସଜାଡ଼ିବ ।
ମୃତକା ରସ ସଂଯୋଗ କରି ବଟୀ । ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ପିଅ ଗଧେ କହିବଟି ।
ଯିବ ଦେହଦାହ ତାପ ଏହାଙ୍କର । ଜୀବନଦଙ୍ଗୀ ତୁମ୍ଭେ ସମ୍ମାନକର ।
ବିଶାଖା କହେ ଏ ଦ୍ରବ୍ୟ ସୁଦୁର୍ଲ୍ଲଭ । ବିଶାରଦ ବୈଦ୍ୟ ବିନା କି ସୁଲଭ ।
ଏଣ ଦେଲେ ନାନ୍ଦୀମୁଖୀ ଏ ବଚନେ । ଏସ ସୁପଦାର୍ଥେ ଦେବ ତା ଲୋଚନେ ।
ପୁରକୁ ନେଇଁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣପଟ ଅଣି । ପୁରତେ ମେଳନ୍ତେ କହେ ସେ ସିଦ୍ଧାଣୀ ।
ବିଧାନ କେ କଲା ବିଶାଖିକା ଭାଷେ । ବିଧାତାକୃତ ପଦ୍ମ ସତ ନ ଅସେ ।
ସତ କି ଏ ପଟମୂର୍ତ୍ତି କି କପଟ । ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନୋହିବ କେ ଦେଖିଲେ ପଟ ।
ଧୀରେ ଶୁଣି ନାନ୍ଦୀମୁଖୀ କହେ ଗିର । ଧୀରେ ସେନ ତାକୁ ଏହି ତୋ ସଙ୍ଗିର ।
ତାତ ଦେବକନ୍ଦଦେକୁ କହିଛନ୍ତି । ତା-ତକ୍ଷପାଡରେ ରାଧା ରହିଛନ୍ତି ।
ପରମେଷ୍ଠୀ ପୂର୍ବେ କରୁଥିଲା ସେବା । ପରମପଟ ସେ ଲଭିଥିବ ଏବା ।
ପରସନ୍ନେ ଦେଇଥିଲେ ମୋ ପିତାଙ୍କୁ । ପରତେ ମୁଁ ତାତ କହିବାରେ ତାଙ୍କୁ ।
ଭାଷିଲା ବିଶାଖା ଏହା ଯା ବୋଇଲ । ଭାମିନୀଜନଙ୍କୁ କୂଟେ ଲଗାଇଲ ।
ଅନଙ୍ଗ ସେ ପଟ ଯେନ ଏହା ଭାଷି । ଅନନ୍ତ ପଣତ କରି ପିକଭାଷୀ ।
ପୁରେ ପ୍ରବେଶ ପାଇଁ ରାଧାର ବେଗେ । ପୂରେ ହା ଗବେ ସେ ପୁଣ୍ୟ ଉଦବେଗେ ।
ଶତଦଳନେତ୍ରା ମୁଖ କଲା କରୁ । ଶତ ଉରକୁହେ ଗୋପ୍ୟ କରୁ କରୁ ।
ସଖୀ ଦେଖି କରୁଛନ୍ତି ଉପହାର । ସହି ନୋହେ କେ ବୋଲେ ଏ କି ? ପଟର ।
ସଲଜ୍ଜବେଶ ବଦନ କରି ନତ । ସଜନୀ ଅନବରତେ ଅଜ୍ଞାନ ତ ।
ଲଟକିଲା ପ୍ରକୃତେ ସଖୀ ବ୍ୟାଧି ଛୁଟେ । ଛୁଟିଲେ ସେ ଶ୍ରୀରାଧାର ସ୍ନେହବଳେ ।
ଏହିକାଳେ ବିଶାଖା କହଇ ଯାଇଁ । ଏ ସ୍ଥାନ କଥା ତୁମ୍ଭର ନ ଯୋଗାଇ ।
କୁଳଟାମାନଙ୍କୁ ନୋହେ ଏ ଦୂଷଣ । କୁଳସ୍ତ୍ରୀରତ୍ନଙ୍କ ଏ ଅଭୂଷଣ ।
ଜାତ ରାଧାବାକ୍ୟ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନ ରହଇ । ଜାତବେଦବତ ହୃଦକୁ ଦହଇ ।
ବାସବମୋହିର ଶୁଣି ଏ ଭାରତୀ । ବାସକୁ କାଢେ ବିଶାଖା ସେ ମୂରତି ।
ଅନାଇଁ ସେ ପଟ ରାଧା ସ୍ତମ୍ଭିତ । ଅନାସ୍ତୃତେ କହେ ଏ କି ଅଦଭୁତ ।
ମାନସ ମୋର ନେଲାତ ଅକାରଣି । ମାନ ରଖିବ କେ ପୁଣ ଏଥି ରସି ।
ଅତୁଳ ଏରୂପ ମିତ୍ରେ ଦେଖାଇଲ । ଅତୁଳ ଲୋଭତ ମୋର ବଢାଇଲ ।
ବ୍ରହ୍ମାସୃଷ୍ଟିରେ ନାହିଁ ଏ ଅନୁରୂପ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ବାହାରେ ପ୍ରତେ ଏ ସ୍ୱରୂପ ।
ସର୍ବକଳାବନ୍ତ ଏ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ । ସର୍ବପର ଦେଖିଲେ ଛଡ଼ିବ ଭ୍ରମ ।

ଅବଶେ ନାଶ୍ରି ଅବଧ ଲଭ ବନ୍ଧ । ଅବଧ ବଧକୁ ଅଛୁ ଏହା ବନ୍ଧୁ ।
କଳଇ ବସ୍ତୁର ଏହୁ ଅଭଚନ୍ଦ୍ର । କର ଅସ୍ତ୍ର କେତେ ଯେ ଲେଖିଲା ଚନ୍ଦ୍ର ।
କାମ ପୀଡ଼ା ନ ଥିବ ଯାହାର ତତ୍ତ୍ୱେ । କାମନା କରୁଛୁ ଶଙ୍କା ସେ ଉଠନ୍ତେ ।
ପୁରୁଷ ଅବଶ ହେବ ଦେଖି ତାର । ପୁରୁଷାର୍ଥ ଧନ୍ୟ ଯେ ଲେଖିଛୁ ତାର ।
ଘନରସ ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ଏ ସାକ୍ଷାତ । ଘନ ଏ ରୂପ କି କରୁଅଛୁ ଖ୍ୟାତ ।
ମଦନାର୍ତ୍ତିଦେ ଲକ୍ଷକୁ ନୋହେ ସମ । ମଦନ ଘଟିବ ସ୍ପର୍ଦ୍ଧି ସୁଷମ ।
କି ଚନ୍ଦ୍ର ଲଗିମାରୂପ ପ୍ରାଣ ହରେ । କଣ୍ଠିତ ତତ୍ତ୍ୱ ନ ରହେ ମୋ ଦେହରେ ।
ସେ ସ୍ୱରୂପ ମୋ ଦେହେ ମିଶାଅ ଥରେ । ଶେଷ ହେଉ ତାପ ଦେଖ ତନୁ ଥରେ
ବାର ବାର ଧରଇ ଉର ଉପରେ । ବାରବଧୂ ତାପ ଭଣା ଉତପରେ ।
ଅପରୂପ ନେଇ ପୁଣି କରୁ ତଳେ । ଆପଣା ମୂରତି ଦେଖେ ପାଦତଳେ ।
ଭାଳେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ମୋର ପୁଣ୍ୟ ବର । ଭାଳେ ଲିହୁଥିବ ଏହା ବେଦବର ।
ଲଜ୍ଜା ଦେଖିଲେ ମୁଁ ହେଲି ଅରତ । ଲଜ୍ଜାଭାଇ ଆଣିଲେ କି ଏ ମୂରତ ।
କଳ୍ପନେ ଏ ମୂରତ କି ଲେଖାଯିବ । କଳ୍ପେ କଳ୍ପନା କରୁ କେ ସରିବ ।
ଦୃଷ୍ଟି ସୃଷ୍ଟି ଗମ୍ୟ କାହିଁ ଏ ଅଛୁ କି । ଦୃଷ୍ଟି ଶୁଭରେଦ କରବେ କଛୁ କି ।
ଷରଜନା ନ ଥିଲେ ଦେଖା ନ ଯାଏ । ଷରସେ ମନକୁ ମୋର ଏ ମଜାଏ ।
କାନ୍ତ ମୋ ଏ ହେବ ହେବ ମୁଁ କଳଙ୍କୀ । କାନ୍ତବଦନା କହିଲେ ସତ୍ୟ କରୁ ।
ଅପାପ୍ତ ହେଲେ ଅଣାରେ ଜୀବ ଯିବ । ଅପାରବ୍ଧ କର୍ମ ମୋର କେ ଭୁଞ୍ଜିବ ।
ସୁମତି ଏମନ୍ତ ପାଶ୍ୱେ କମଳରେ । ସୁମରଣା କରୁ ମନ୍ତ୍ରେ ଉଚ୍ଛଳରେ ।
ଅଭିନବବଧୂ ରାଧା ଶ୍ରୀଚରଣ । ଅଭିମନ୍ୟୁ ଜନ କରେ ସୁମରଣ ।
ଚନ୍ଦ୍ରପଦ୍ମ ଦରଶନ ଛନ୍ଦ ସରେ । ଚନ୍ଦ୍ର ଅଦ୍ୟ ପାନ୍ତ ସମଜ ରସରେ ।

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଛନ୍ଦ

ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ଗୁପ-ଘଟନା ସୂଚ ପ୍ରେରଣ । ଅନ୍ତ୍ୟସମକ ସଖ୍ୟାକ୍ଷର

ରାଗ—ବାରୀ ।

ଶ୍ରବଣେ ଧୀରେ ଶ୍ରବଣେ ଧୀରେ ଲଭିବ ମହାନନ୍ଦ ।
ଭାବ କରତ ଭାବକାରତ ହୋଇ ପରମାନନ୍ଦ ।
ଭାସନ୍ତ୍ର ରସେ ଭାସନ୍ତ୍ର ରସେ ମିତ ଅଗରେ ବସି ।
ଗୁଣୀତଳକ ଗୁଣି ଚଳକ ସୁଗ ହୋଇଲା ଅସି ।
ଦର ସନକ ଦରଶନ କଲେତ ପାଇବେ ମାରେ ।
ତାର ମନତ ତାର ମୁଁ ରତ ଲକ୍ଷିବ କି ଗୁଣରେ ।
ମୋହନାଶର ମୋହନା-ଶର ଜନନିଅଛୁ ସେହ ।
ପର-ଶଂସାରେ ପରଶଂସାରେ କହିବ ସେହି ମୁହିଁ ।
ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀଙ୍କ ଚନ୍ଦ୍ରା-ବଳୀ କି ହାର ଶରଣ ନକ୍ଷେ ।
ଦରପଣତ ଦର ପଣତ ପାଇବ ସୋଖ ମୁକ୍ଷେ ।

କି ସୁମନରେ କି ସୁ ମନରେ ମନାଇଥିଲି ହରି ।
ତାରି ଅଲୋକ ତାରି ଅଲୋକ ହେଲା ସେ ପ୍ରୁଚଣ୍ୟ ମୋର ।
ସୁରମଣୀକି ସୁ ରମଣୀକି ତନ୍ତ୍ର କି ମୋହକାର ।
ରତି ଭାରତୀ ରତି ଭାରତୀକି ସେହି ଅଲଙ୍କାର ।
ମୋହ ନମିତ୍ତ ମୋହନୀ ମିତ୍ର ଛନ୍ଦିଅଛି ଅନି ।
ଅନନ ଭାବ ଅନ ନ ଭାବ ସେ ମନ ବନ୍ଦପାଣୀ ।
ସୁନରପଣ ସୁ ଦରପଣ ଦେଖି ପାଇବେ ବର ।
ଅନନ ରତି ଅନ ନ ରତି ଯୋଗୀ ଇଚ୍ଛିବେ ଘର ।
ଅପସନ୍ତ୍ରୀ କି ଅପସର କି ନ ସିବେ ମାନେ ମ୍ରାନେ ।
ଅଳକାପନ୍ତ୍ରି ଅଳକାପନ୍ତ ଦେଖି ମଣ୍ଡିବେ ଛନ୍ଦେ ।
ମନମଥର ମନ ମନ୍ତ୍ରରଗମନା ମୋହପାରେ ।
ନ କନାଣେ କି ନବୀନା ସେ କି ଅନନ୍ତ ଲୋକନରେ ।
ଧ୍ୟାନ କରୁ ଧୀ ଅନ କରୁଅଛି ମୋର ତା ଛବି ।
କୁସୁମଶର-କୁସୁମଶର ହେଲାଣି ଅସି ପବି ।
ଜୀବନ ସିବ ଜୀବନଜୀବ ନ ହେଲେ ସ୍ୱନମୂର୍ତ୍ତୀ ।
ସୁନାସୀରତ ସୁନାସୀ ରତ ପାଇଲେ ହେବ ମୁର୍ଦ୍ଧି ।
ଗତ କି କଲି ? ଗତକି କଳାବତୀ ଅସିବା ବେଳେ ।
ସୁମତ ହର ସୁମତହର ନେଲା ମୋର ସେ କାଳେ ।
ଦର୍ପକରସେ ଦର୍ପକର ସେ ଭାଷିଲି ତାକୁ ସ୍ୱର୍ଦ୍ଧି ।
ଅଙ୍ଗନାବର ଅଙ୍ଗ ନାବର ବନା ତରବ କେହି ।
ସେ ହୃତ ବଣେ ସେହୃତ ବଣେ ନୟନ ପାଣେ ମୋର ।
କେହି ତରକି କେ ହୃତର କି ଜାଣ ଉପାୟ କର ।
ବସ୍ତ୍ର କର ବସ୍ତ୍ର କରଗତ କ୍ଷମୁକୁ ପେସ ।
ବଦେହ ଶରେ ବ-ଦେହ ସରେ ମୋର ପୂର୍ବାଂଶ ଅଣ ।
ହରର ଭାସ ହରର ଭାସ ସକଳ ସଖୀ ଶୁଣି ।
ବରସ ଦେଇ ଜୀର ସଦେଇ ହୃଅ ବୋଇଲେ ବାଣୀ ।
ଗୋବରଧନ ଗୋବରଧନ କାନ୍ତାକୁ ଲେଖ ଲେଖ ।
ମାନବୀ ସେତ ମାନ ବସ୍ତେତ ଦେଖିତ ଭୂମ୍ବ ମୁଖ ।
ଉନ୍ନେ ବାମାର ଉନ୍ନେ ବା ମାର ସବେଶ ହୋଇବ କି ।
ପରମଦାର ପରମଦାର ରମଣୀ କରବ କି ।
ନବରମଣି-ନବରମଣୀ ଅଛି ଶ୍ରୀଦାମ ପାଉ ।
ଶଙ୍ଖାର ଗୁଣ ସଖାର ଗୁଣ ଏବେକ କର ଥାଉ ।
ଭାବର ଲେଖକଭାବର ଲେଖନ କର ମିତେ ହେବେଲେ ।
ମାଧବ ଭାସି ମାଧବ ଭାସି ଯାଅ ଏ ଶୁଭ ବେଳେ ।

ସେ ଉତ୍ତରକୁ ସେ ଉତ୍ତରଲୁ ମାନ ବହନ ଗଲା ।
ଅଙ୍ଗନାଗଣରେ ଅଙ୍ଗନାଗଣରେ ସେ ପୁରେ ଶୁଣାଗଲା ।
ରଜନକର ରଜନୀକରମୁଖୀ ବୋଲେ ଗୀତରେ ।
ହା ସବହିଁ ତ ହାସ୍ୟ କହଇ ନ ପାରେ ଅବଶରେ ।
ସଜନଙ୍କର ସଜନକର ମଣିତ ପଗ୍ର ଭାର ।
ବରସାରସ ବରସାରସନୟକୁ ବନ୍ଦେ ତାର ।
ରସିକା ମନରେ ରସି କାମରେ ସଜନୀ ଅଙ୍ଗେ ଭଣେ ।
ପଣ୍ଡୁପସୂତ ପଣ୍ଡୁପସୂତଙ୍କୁ ସଇ କେଉଁ ଗୁଣେ ।
ନାଗରମଣି ନାଗ ରମଣୀ ଦେଖିଲେ ଭୁଲସିବେ ।
ସୁରସମ୍ପଦ ସୁରସପଦ ଛୁଇଁଲେ ଅରଜିବେ ।
ସୁରତରୁଣୀ ସୁରତରୁଣୀ ହୋଇବେ ଦରଶନେ ।
ମାନ ବଳ ସେ ମାନଗ କ ସେ ବଳେ ଲଭିବେ ଛନ୍ଦେ ।
କିଂକଣ୍ଠବର କି କଇ ବରଳଗ୍ରଜପାଦେ ହେବ ।
ସଙ୍ଗୀନକର ସଙ୍ଗନୀକର ନୋହିଲେ ପ୍ରାଣ ଦେବ ।
ସାର ସମ୍ପଦ ସାରସପଦ ପାଇ ମୁଁ ଛଡ଼ି ଦେଲି ।
ମନ୍ଦାକ୍ଷରେତ ମନ୍ଦାକ୍ଷରେତ ସନାଙ୍ଗ ନ ଦେଖିଲି ।
ଧ୍ରୁବଲୋକରେ ଧ୍ରୁବଲୋକରେ ପୂରନ୍ତ୍ରୀ ପଦେ ନନ୍ଦା ।
କଷ୍ଟର ବାମ୍ଭ ବନ୍ଧୀର ବା ମୁଁ ସେକାଳେ ହେଲି ଧନ୍ଦା ।
ନ କଲି କୋଳ ନକଲି କୋଳସ୍ତ୍ରିଗ୍ଧ ଗଣନା ହେଲି ।
ଭ୍ରାନ୍ତ-ବରଧନେ ଭ୍ରମର ଧନେ ଭଣିତ ନ ବୋଲିଲି ।
କ୍ଷୀରମୂରତି କ୍ଷୀର ମୁଁ ରତ ପାଇବ କ ଉପାୟେ ।
କୁସୁମଧନୁ କୁସୁମ ଧନୁ ହାଣୁଛି କହିଁ ଯାଏ ।
ଧରମ ହତ ଧର ମନ୍ଥର କଥାଏ କହ୍ନୁଁ ସହି ।
ଏ ମନ୍ତ୍ରରତ ଏମନ୍ତ୍ର ରତ କେ ଦେଲା ଚନ୍ଦ୍ରମୁହିଁ ।
କାନ୍ତ ବରତ କାନ୍ତବରତ ଛଡ଼ାଇ ଦେଲା ତୋର ।
ପରମନନ୍ଦା ପରମ ନନ୍ଦା ପରସ୍ତେ ଅଗୋଚର ।
ପରମ ନର ପରମନର ବଶକୁ କରପାରେ ।
ଶେଷ ଶଙ୍କର ସେ ବଶକର ହେଲେ ବା ହୋଇପାରେ ।
ଶତକୋଟିତ ଶତ କୋଟିତ ହୋଇଲା ମିତ ଗିର ।
ପରବେଶତ ପରବେ ଷଡ ହୋଇଲା କୁମ୍ଭର ।
ଭ୍ରମର ମିତ ଭ୍ରମରମିତକାଳେ ପଠାଇ ଦେଲା ।
ବଦର କଲୁ ବଦରଙ୍କୁ ପିହାଣୀ ଜାଣିଗଲା ।
ଉତ୍ପଳଗତ ଉତ୍ପଳଗତ ପ୍ରସାଦ ଲେଖି ଦେବ ।
ପୀୟୂଷକର-ପୀୟୂଷ କରଗତ ପରସ୍ତେ ମାନ ।

ମୁଦ ଶ୍ରବଣେ ମୁଦ ଶ୍ରବଣେ ହୋଇବ ଧୀର ନରେ ।
କଦମ୍ବ ଚନ୍ଦ୍ରା କଦମ୍ବଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ହଇବ ଘରେ ।
ପୂତନାମାର ପୂତନାମାରଣାଦ ଗୁଣକୁ କହୁ ।
ଅନନ୍ତରତ ଅନ ଦରତ ଅଭିମନ୍ୟୁର ନାହିଁ ।

ସପ୍ତଦଶ ଛନ୍ଦ

ଶରତ୍ ବର୍ଣ୍ଣନା ବନଭ୍ରମଣ ଓ ବଂଶୀଗ୍ରାସ ବର୍ଣ୍ଣନ

ରାଗ—କଲ୍ୟାଣ ଅହିରୀ

(୧)

କତଷ୍ଟତପ ବର୍ଣ୍ଣନ ଏ ଛନ୍ଦ । କର ବର୍ଣ୍ଣର ରୁଚିରେ କୋବିଦ ।
କ୍ରମେ କ୍ରମେ ପ୍ରାବୃଟ୍‌ଋତୁ ହଟିଲା । କାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ଶରତ ଘୋଟିଲା ।
କରନ୍ତି, ଶଙ୍କା ସକଳଲୋକ । କଲା ଋଷ ଭ୍ରଣ ଯେଣୁ ଅଧିକ ।
କରନ୍ତୁ ଉତାନ୍ତ ନାୟିକାଗଣ । କଳେବରେ ସ୍ୱେଦ ରଞ୍ଜନ ଅତ ।
କଲା ବ୍ୟଞ୍ଜନ ରଞ୍ଜନ ମନକୁ । କଣ୍ଟ ମଣେ ତତ୍ତ୍ୱ ମିତ୍ରକରଙ୍କୁ ।
କଣ୍ଟିତ, ବାସେ ସ୍ନେହ ବୃନ୍ଦର । କମନୀୟ ପୟୋଧିକୁ ଖଣ୍ଡନ ।
କେବଳ ଦ୍ୱିଜରାଜ ପର ଗଣ୍ଡ । କାନ୍ତର ହୃଦ ହେଲା ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ।
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନକୁ ମନ ବଳେ । କମଳେ ହସି ଅନେ ନ ରସିଲେ ।
କଗ୍ରଏ, ଶୃଙ୍ଗାରେ ବହାର । କଲେ ମଇ ମୁଖେ ବକାଶିବାର ।
କମଳେ ସ୍ୱାଧୀନଭର୍ତ୍ତୃକା ଶିଶୁ ।* କୁମୁଦନୀ ପ୍ରୋଷିତନାୟିକା ଏହ ।
କାନ୍ତର୍ଥିନୀ ପଣ ବନ୍ଧପିବାର । କାନ୍ତବନ୍ତକାଳ ସୁନାଶ୍ରିକର ।
କାନନତୁଦ ବଯୋଗି ପଣ । କୃଶାଣୁ ଜାତ ହୋଇବାକୁ କର ।
କଙ୍କିଣୀ ପଣ୍ଡ ଟିଙ୍କାଶ୍ରିକ ଭଟ୍ଟ । କୁରଙ୍ଗାଧିକ ରସନା ପ୍ରକଟ ।
କର ଅଣଚୁ କାଳ ବପଣ୍ଡିତ । କପୋତନାଦେ ହୁଁ କୁତ ବଦତ ।
କୁଣ୍ଠିତ, ପିକରୁତ ଉଦତ । କଣ୍ଠ ଚୁମ୍ବନେ ମଧୁପ ପ୍ରମତ୍ତ ।

(୨)

ଚକ୍ଷୁ ଏପର ଦେଖି ସ୍ୱାଇ ଧୀରେ । ଚଟାଉ ଗୋବନ୍ଦ ପଦ୍ମା ଭକ୍ତରେ ।
ଚଞ୍ଚଳ ମାନସ ହେଲା ସନ୍ତତ । ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀଙ୍କରେ ଦେବାକୁ ଚତ୍ତ ।
ଚେତନା, ବୁଡ଼ିଯାଏ ଲବକେ । ଚେତ ଭ୍ରମନ୍ତ ଭ୍ରମେ ବନଯାକେ ।
ସ୍ମର ସଖାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଭ୍ରମୁ ଭଙ୍ଗ । ଚତୁରଙ୍ଗରେ କମ୍ପୁଅଛୁ ଅଙ୍ଗ ।
ଚଳ ନ ପାଇ ବଂଶୀବଟ ତଳେ । ଚତୁରବର ଶ୍ରମେ ବଳେ କଲେ ।
ଚଉଦି, ଚତ୍ତେ ହେଲା ବ୍ୟଧାର । ଚମକଲା ଛାତ ଥରକୁଥର ।

* ଯେଉଁ ନାୟିକାର ପୁରୁଷ ସର୍ବଦା ବଶୀଭୂତ ଥାଏ ତାକୁ ସ୍ୱାଧୀନଭର୍ତ୍ତୃକା ବୋଲିଯାଏ ।

ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ ବସ୍ତ୍ରଚନ୍ଦ୍ର ମନେ ।   ଚଞ୍ଚଳା ବଶ ହୋଇବ କେସନେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ତା ଲାଗି ଯାଉ ଜୀବନ ।   ଚଡ଼କ ମୋ ଶିରେ ହେଉ ପତନ ।
ଚତୁର-ଚକ୍ର ଶୁଣି ହସିବେ ।   ଚମ୍ପାଙ୍ଗୀ ବଶ ନ କଲେ ଭାସିବେ ।
ଚଣ୍ଡ ଏ ନାରୀ ବଶ କୁହେ ଯହିଁ ।   ଚରାଚର ଭାର ହରିବ କେହି ।
ଚଉଦଲୋକ ବୈଦ୍ୟବେଗ ହେଉ ।   ଚକ୍ର ଧରି ମୁଁ ନ ମାରିବ ଆଉ ।
ଚତୁରମୁଖ ଜାଣିଲ ଧ୍ୟାନେ ।   ଚକିତ ଗୋବିନ୍ଦ କାମଦହନେ ।
ଚାମିକର-ଗୋତ୍ରୀ କଣୋତ୍ରୀ ଲାଗି ।   ଚନ୍ଦନ ଦମ୍ଭ ଯାଉଛୁ ଭାଗି ।
ଚେତାଇବ ମୁଁ ଚରଣ ପୂଜାର ।   ଚରଣେ ଖଟିବେ ଚତୁର୍ଣବାର ।
ଚପଳେ, ବନ୍ଧୁ ବସ୍ତୁର ଏତେ ।   ଚଡ଼ାଇ ଚଢ଼ି ଅଇଲେ ଭୂତଳେ ।

(ଛ)

ଛେକ ଚରଣତଳେ ପଡ଼ି ବହୁ ।   ଛିଙ୍କକେ ଉଠି କହେ ଛାଡ଼ି ରହୁ ।
ଛକଧର ପାଦେ ଭଙ୍କର ଯାର ।   ଛାଇବ କେ ଅଙ୍ଗ ସଂସାରେ ତାର ।
ଛଳିଛୁ, କାହିଁ ପାଇଁ ହରଷ ।   ଛେକ ଅନଙ୍ଗ ସେ ବସନ୍ତ ଭାସ ।
ଛାହରେ ପଲ୍ଲବ କି ଚଳାପଥ ।   ଛକେ ବନ୍ଦାଉଛୁ ମଦନ ଛନ୍ଦ ।
ଛାଣୁଛୁ କର୍ଣ୍ଣଯାଏ ଶରାସନ ।   ଛାଳ ଦେଉଛୁ ମୋ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଗୁମାନ ।
ଛାଣିକ, ଅଛୁ କହନ୍ତ୍ର ହର ।   ଛେଡ଼ାପ ରାଧା ମୋ ମନ ମତ୍ତ କରି ।
ଛାପର ଯୋଗ୍ୟକେ କହିଲେ ବହୁ ।   ଛାକ ରହିଛୁ ତୋ ଅଙ୍ଗାକୁ ମୁହିଁ ।
ଛେକାଇବ ତୁମ୍ଭେ ରସିକଗଣ ।   ଛକାଇବ କି ଗୁଣ ରତ୍ନପଦ ।
ଛିକାଏ, ବୈନ୍ୟ ହୁଅ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ।   ଛାଣ ମୋହନବଂଶୀ ପାଇବାକୁ ।
ଛୋଟା କେ ଗୋପେ ରହିବେ ତା ଶୁଣି ।   ଛାଉ ଛାଉ ହେବେ ସୁରରମଣୀ ।
ଛଳଛଳ ହେବ ମେରୁଧରର ।   ଛିଙ୍କ ବଳୁ ହେବେ କଣା ଭ୍ରମର ।
ଛନ୍ଦ-ହାସୀ କଣୋତ୍ରୀ ମନ ।   ଛକ ପରି ରସେ ବୁଡ଼ିବ ସେନ ।
ଛେପି ଗୋରନା ସେନ କପୋଳେ ।   ଛିନା ଦେଖି ମୋହ ହେବେ ଅଖିଳେ ।
ଛିକଛିକ ହେବ ସୁବନ୍ଧରତ ।   ଛାଙ୍ଗଣା ସେ ସୁନାକୁ ତୁମ୍ଭ ପ୍ରୀତ ।
ଛମକ, ବଳା ପ୍ରୀତ ରତବେ ।   ଛପଛପ ଭାଷା କେତେ ସହିବେ ।

(ତ)

ତା ଶୁଣି ଗୋବିନ୍ଦ ଆତୁର ହେଲେ ।   ଭୁଜଦେ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ ।
ତତକ୍ଷଣେ ବଂଶୀ କରେ ପ୍ରବେଶ ।   ତା ଦେଖି ଗୋବିନ୍ଦ ବଡ଼ ହରଷ ।
ତହିଁର, ତତ୍ତ୍ୱ ବ୍ରହ୍ମା କହିଲେ ।   ତନ୍ତ୍ର ଯନ୍ତ୍ର ମନ୍ତ୍ର ଚେତାଇ ଦେଲେ ।
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟମୋହନଭରଣେ ନମି ।   ତତକ୍ଷଣେ ବହି ସ୍ତୁତିରେ ଗମି ।
ତହୁଁ ଗୋବିନ୍ଦ ହରଷ ବରଷେ ।   ତପନଜା-ତୀରେ କଦମ୍ବ-ପାଶେ ।
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ-ନାଥ ବିଜୟ କଲେ ।   ତରୁମାନଙ୍କୁ ବଇମେ ବୋଇଲେ ।

ତୁମ୍ଭେ କି ଜାଣ ବୃଷଭାନୁସୁତା । ତନିଭୁବନେ ଯେ ବର ବନିତା ।
ତାହାଙ୍କୁ ମୋହିତ ବେଗେ ଅଣି ଦିଅ । ତଗ୍ରସ କାମଦେବର ବୁଝାଅ ।
ତା ପାଦ, ତୁଦେ ପଦକ କର । ତଭବ କାମ-ହେତୁ-ଲସ୍ ବାର ।
ତପଣୀୟ ଗୋଷ୍ଠୀ ବରନ ଜାଣି । ତଳପତନ ପକ୍ୱପକ୍ୱ ଅଣି ।
ତୀର୍ଥପାବନ ସ୍ଥ ଉରେ ଲଦନ୍ତି । ତଦାକାରଭାବ କ୍ଷଣେ ଭଜନ୍ତି ।
ତକ୍ଷଣେ, ଚେତ ବୋଲନ୍ତି ଅହା । ତରୁଣୀତିଳକ ନୋହିଲା ସାହା ।
ତୁଲା ଅଙ୍ଗୀ ଅଙ୍ଗୀକାର ନ କଲା । ତୁଚ୍ଛ ଜୀବ କାହିଁ ପାଇଁ ରହିଲା ।
ତା ସଙ୍ଗ ସ୍ୱର୍ଗ ଅପବର୍ଗସୀମା । ତନପୁରସାର ସୁଖପ୍ରତିମା ।
ତପସ୍ୟା, ପୂର୍ବେ ନାହିଁ ମୋହର । ତା ଚରଣେ କେହି ହେବ କିଙ୍କର ।

(ପ)

ପରମପବିତ୍ର ନାମ ଉଚ୍ଚାର । ପାପୀ ପଣ୍ଡଣ ଯା ଯା ବେଗ କର ।
ପାଇବୁ ରସିକମୁଖେ ପ୍ରଶଂସା । ପରଲୋକେ ନ ପାଇବୁ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ।
ପ୍ରମଦା, ଶିର ମୁକୁଟମଣି । ପ୍ରାଣର ପ୍ରାଣ କି ସେ ସୁଲକ୍ଷଣୀ ।
ପରମଦାରୁଣ ମଦନକାଣ୍ଡେ । ପିଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କଲା ଉଦଣ୍ଡେ ।
ପବ ପତନ ହେଉ ନାହିଁ ମୁଣ୍ଡେ । ପ୍ରିୟେ ଶାହି ଶାହି ଉକାଳୁ ତୁଣ୍ଡେ ।
ପତିତ-ଶାଣ ଏମନ୍ତ କହି । ପଡ଼ିଲେ କ୍ଷଣେ କ୍ଷଣେ ମୋହ ଯାଇ ।
ପବନ ଲାଗି ପାଇଲେ ଚେତନା । ପୁଣି ବୋଲନ୍ତି ହାହା ରେ ନୂତନା ।
ପରତେ ହୋଇ ନ ପାରଲେ ତୋତେ । ପ୍ରକୁପଣ ବନ୍ଧୁ କରନ୍ତୁ କେତେ ।
ପରକ୍ଷୀ, ନୋହିଲୁ ମୋ ସେବାକୁ । ପାପୀ ପାଇବ କାହିଁ କୃତାର୍ଥକୁ ।
ପାଞ୍ଚୁ ଥାଇ ଧନ ପାଇବ ଯେବେ । ପରିଜନ ପର ହୋଇବ ତେବେ ।
ପାଦେ ଯାବକ ଲେଖି ମନାଇବ । ପିକଭାଷିକି ମୁଁ ଏହା ଭାଷିବ ।
ପରମ, କୃଷ୍ଣଗାଥା କୁ ପଣ୍ଡା । ପାଖେ ରଖ କରୁ ସେବକ ଧୀର ।
ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଭାବନା ଏପରି । ପାଉବକେ କହୁ ଶରୀର ଧର ।
ପରସନେ ସେନ ସୁଜନଜନେ । ପୁରୁଷଶେଖର ଭାବଭାବନେ ।
ପତିତ, ଅଭିମନ୍ୟୁ ବରଷ । ପାଞ୍ଚବର୍ଗାବରେ ଏ ଛାନ୍ଦ ଶେଷ ।

ଊନବିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ଦ୍ୱିରାଗୀ ଅନୁପ୍ରାସ

ରାଗ—ଚସମ୍ପୁଭାବଳୀ

ଜଗନ୍ନାଥବ ଲୀଳା ସାଧବ ଜନେ ଶୁଣ ଦେଇ ମନ ।
ଯହିଁ ସୁମନା ଶଳେ ବମନା ହେଲେ ଶ୍ରୀ ନନ୍ଦନନ୍ଦନ ।
ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖର ଚକ୍ଷୁ କରତ ପକାଉଛୁ କାମ ଶର ।
ଲଇବା ଅବେ ବୁଝି ନ ଅଣେ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀର ମତ ଅତ ।

ଏହି କାଳରେ ସେହି ସ୍ଥଳରେ ସୁବ୍ୟା ସଖୀ ପରବେଶ ।
ଦେଖି ଗୋବିନ୍ଦ ସେ ଅରବିନ୍ଦବଦନାକୁ ହସି ହସି ।
ଚନ୍ଦ୍ରା ସଜନୀ ହେବ ରଜନୀକରମୁଖୀ ବସ୍ଥଇଲେ ।
ଗୁଣଉଦଧି କାହା ସୁନ୍ଦରୀ ଏକା ବୁଲୁ ପଚାଇଲେ ।
ସୁବ୍ୟା ହସିଲା ମନେ ଭାଷିଲା ଶୁଣ ହେ ନାଗରବର ।
ରସବଶହ ହୋଇ କରନ୍ତି ଅନୁବାଦଜନେ ଜର ।
ତୁମ୍ଭ ଅଙ୍ଗରେ ମଦନଶରେ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ଅତି ସରେ ।
ତବ ଉତ୍ତର ମୋହମନ୍ତ୍ର ଜାଣିଲୁଁ ଅମ୍ଭେ ବଳରେ ।
ଅଣା ଦେଖାଇ ନ ଦେଲେ ଖାଇବାକୁ ଅପରାଧ ଗିନା ।
ନ ଥିଲୁଁ ମଣି ରସିକମଣି ସୁବଳପରାଣ ସେନା ।
ତୁମ୍ଭ କାତର ପ୍ରେମଉତ୍ତର ଶୁଣି ଅମ୍ଭେ ବଶ ହେଲୁଁ ।
ସେ ସୁବଦକ ତୁମ୍ଭ ପ୍ରୀତକ କେତେମତେ ମଣାଇଲୁଁ ।
ବୃହୀ ଅକଟ ମହାସଂକଟ ବର୍ତ୍ତି ବ୍ୟାଧିଶାନ୍ତି ଛଳେ ।
ପଦ୍ମ କୁଞ୍ଜରେ ରସନଧରେ ଅଣିଅଛୁଁ ବଳେ ବଳେ ।
ପୂଜି ଗଉରୀ ଗୋଧାଦରୀ ବେଗେ ସିବେ ନନ୍ଦପୁର ।
ସକଳ ମିତେ ତୁମ୍ଭ କମିତ୍ରେ କରଇଁ ଏତେ ବଳ୍ପର ।
ଉମାତୀର୍ଥରେ ଅଳ୍ପକ୍ଷଣ ଅଛେ ଜଣାଇଲି ଶ୍ରୀଗମୁରେ ।
ଆଉ ଭରସା ନାହିଁଟି ରସାମୋହଙ୍କ ଅଣିବଁ ବାରେ ।
ଶୁଣି ମୋହନ କର୍ଣ୍ଣ ବନ୍ଧନ ହାର ଉପହାର ଦେଲେ ।
ମୋ ଜୀବଦାନ ଦେଲୁ ନିଦାନ ଅଭିର ମନେ ବୋଲିଲେ ।
ଉଠାଇ ଜପ କଲେ ବନ୍ଦଜପ ସବ୍ୟା ସଙ୍ଗେ-ସଙ୍ଗେ ହରି ।
ଉମାବାସରେ ନିଜ ଆସନରେ ବସିଲେ ମୁରଲୀଧାରୀ ।
ଏହି କାଳରେ ସଖୀମେଳରେ ବନ୍ଦେ କଲେ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ।
ଅତି ମୋଦରେ ଜୟନାଦରେ ସଖୀ ଦେଲେ ହୁଳହୁଳି ।
ଦେଖି ପୁରତେ କାମ ଆରତେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କମ୍ପମାନ ।
ଅଧୋବଦନେ କମ୍ପି ମଦନେ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ଛନ ଛନ ।
ଲଜ୍ଜା ବଚନ କଲା ରଚନ କ ଯୋଗେ ଆଇଲୁ ଅଙ୍କ ।
ନୋହୁଁ ଦର୍ଶନ ଉମା ପ୍ରସନ୍ନ ହେଉଛିଲୁ ରସିକରାଜ ।
ରମଣୀବର ନନ୍ଦ ସୁନ୍ଦର ବ୍ରଜରାଜସୁତ ସିନା ।
ଛଡ଼ ଅନ୍ତର ଚନ୍ଦ୍ରା ସଦରବଶୂରୀ ପୂରୁ କାମନା ।
କରୁଣାକର ଏକାଳେ କର ଧରି କରନ୍ତି ବନତି ।
ଅରେ ରମଣୀମୁକୁଟମଣି ସେନ ଏ ଦୀନଭକତ ।
ଗଜେନ୍ଦ୍ରଗତି ତୋ ବିନା ଗତି ଅନ୍ୟ ନାହିଁ ମନେ କର ।
ଦେଖା ଦାନରେ ଜୀବଧନରେ ହୋଇଛୁ କଣା କଙ୍କର ।

ସଖୀ ଚତୁରବର ଅତୁଳ ଜାଣନ୍ତେ ଅନ୍ତର ହେଲେ ।
ହେନ୍ତୁ ବଂଶୀର ମୁଖସମ୍ଭର ବୃଷ୍ଟି ହେଲା ବର୍ଷୁଣଲେ ।
ପ୍ରସଙ୍ଗାର୍ଥରେ ରସ ଏଥିରେ ହୋଇଲା ଅତି ରଞ୍ଜନ ।
ଧର୍ମ୍ମଙ୍କ ଧୀରେ ଯେସନ ତେହ୍ନେ ଧୀରେ ବଇଶୀ ଯମକ ସ୍ଥାନ ।

ବଂଶର ଛନ୍ଦ

ରାଗ—କଳସା

ଧୀରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଯେସନ ଏଥି ହେଲ ସ୍ତୁତି ।
ଧରଧର ଧରଣୀଶୋଭାଙ୍କି କହୁଛନ୍ତି ଯେ ।
ସତ ଶତ ଶତକୋଟି ଯାଦ କାନ୍ତ ଶର ।
ବାର ବାର ବାରଣଗମନା ମାରେ ମାର ।
ଥର ଥର ଥରଇ ଥରକୁ ଥର ଅଙ୍ଗ ।
ଜର ଜରଜରଦନା ମାର-ଦର ଭଙ୍ଗ ।
ସୁର ସୁର ସୁରଶବଦା ଥିଲେ ସେ ନାହାନ୍ତି ।
ଭାବ ଭାବ ଭାବବତୀ ବନା କେ ମୋ ଗତି ।
ଜୀବଜୀବ ଜୀବଦୁଃଖ ତନ୍ତ୍ରେ ସ୍ନେହନ୍ତି ।
ଜୀବ ଶିବ ଜୀବନଜନେଶ୍ୱରେ ଦେଖନ୍ତି ।
ସରସ ରସର ଅଣାସ୍ତ୍ରୀ ମୁଁ ମୀନ ବଡ ।
ଘନ ଘନ ଘନରସଦାସ୍ତ୍ରୀ ନିରତ ।
ମନ ମନମନଥନ ଶ୍ରବଣ ଲହ୍ରଇ ।
ଅନ ଅନ ଅନନେ କହୁଛି କାହିଁ ପାଇଁ ।
କନକନ କନକାଙ୍ଗୀ ମୁଣ୍ଡୀ ପଶ୍ରା ଭୁତ ।
ଦରଦର ଦରକଣ୍ଠୀ ଶୁଣିଲୁ ନ ବହ ।
ଜର ଜର ଜର-ଅଙ୍ଗେ ସ୍ୱେଦ ପୂର ତନୁ ।
ଝର ଝର ଝରଇତ ଲୋଚନ ନସ୍ତନୁ ।
ଢର ଢର ଢରକାକ୍ଷୀ ହାସ ଦେଖିବାରେ ।
ବଧୂ ବଧୂ ବଧୂଳୀଅଧର କର୍ପି ମୋରେ ।
ଢାର ଢାର ଢାରପଦମୁଖ ଠେକି ମିଡ ।
ଗର ଗର ଗରୁକଣ୍ଠପର କଳାନିତ ।
ଅନ ଅନ ଅନନକୁ ନ ରଚେ ମୋ ମନ ।
ହର ହର ହର ମନ ନେଇଛନ୍ତି ମନ ।
ଶ୍ରୁତ ଶ୍ରୁତ ଶ୍ରୁତରକୁ ଦେଇ ଦାନ କରି
ଚନ୍ତ୍ରା ଚନ୍ତ୍ରା ଚନ୍ତ୍ରାମଣି ରସ ଚାଳ ହରି ।

ଯାର ଯାର ଜାର ପ୍ରୀତ ତାର କଏ ଖ୍ୟାତ ।
ଅନା ଅନା ଅନାୟତ୍ତେ କର୍ମ୍ମ ହୁମୋ ଛତ ।
ଭାଷ ଭାଷ ଭାଷର ନ ଭାଷଇ ସୁମନା ।
ସରୁ ସରୁ ସରୂପା ରୂପାରେ ମୋ ବେଦନା ।
ହାରେ ହାରେ ହାରେ ବନ୍ଧୁ ଛନ୍ତି ହୀନରେ ।
ଭନ ଭନ ଭନକଳାକେଶି କର ନା ରେ ।
ଧରା ଧରା ଧରାପରା କହୁ ଏ ବିଅରେ ।
ଗୁଣି ଗୁଣି ଗୁଣିମଣି ଶୁଣି ସ୍ୱହ୍ନେ ଧୀରେ ।
ହର ହର ହରପଦ ହୃଦ ହୁଦେ ଚନ୍ଦ୍ର ।
ଦନ ଦବ ଦାନ ଅଭିମନ୍ୟୁ କେଉ ନିତ ଯେ ।

ଦ୍ୱାବିଂଶ ଛନ୍ଦ

ଶାରାନୁପ୍ରାସ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣନ

ରାଗ—ଅବଣ, ସ୍ତୁକୁଳବଙ୍ଗଳତା ବାଣୀରେ

ଧୀରେ ଶୁଣ କୃଷ୍ଣରସ ବାଣୀକ । ସ୍ୱାଦୁ ସମାନରେ ସୁଧା ଅଣିକ ।
ସୁମର, ରାଧାଗୁଣ-ଶ୍ରେଣୀକ । କୃଷ୍ଣ ନ ପାରନ୍ତି ଭର୍ଣି ଅଣିକ ।
ଲଭିଲେ ବରଜ ନବବାଳୀକ । ସୁଖେ ଭୋଗ କଲେ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀକ ।
ଦେବେନ୍ଦ୍ରେ, ନତ ବନମାଳୀକ । କାମ ହେଲା ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍କପାମାଳୀକ ।
ଦେଖିବାରୁ କୃଷ୍ଣ ଦୁଃଖଗ୍ରସିକ । ଚନ୍ଦ୍ରା ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲା ପୂର୍ଣ୍ଣମାସୀକ ।
କହନ୍ତି, ହରି ଶିରଧାରିକି । କହେ ନାଗରେନ୍ଦ୍ର ଏ ବୃତ୍ତାନ୍ତ କ ।
କୋଟି କାମ ଶୋଭା ଭଣା ଯାହିଁକ । ସେ ତନୁ ମଦନ ଦଶେ କାହିଁକ ।
ନନ୍ଦର, ମୁଖ କଳାନିଧିକ । କର୍ପା ଉଛନ୍ତୁ ବରଷବଧିକ ।
ହୋଇ ଅଛର ଅନ୍ତକବ୍ୟାଧି କ ? ଦେଲ ମନ କେଉଁ ରସନିଧିକ ।
ନ କହ, ମୋତେ କାହିଁ ପାଇଁ କ । ଦେବା ଔଷଧ ମଦନବ୍ୟାଧିକ ।
ଦେଖି ତବ ମୁଖ ଭୂଷା ନାଶି କି ? ରମା ଲୋଭ ଛାଡ଼ି ଦେବେ ହରଙ୍କି ।
ଧରବ, ଅଭ କେବା ଧୂ[illegible]କ । ଧନ୍ୟ ଯେ ମୋହିଲା ତୁମ୍ଭ ମ[illegible]କ ।
ଚିନ୍ତା ଏଣର ବ୍ରଜରମଣୀକ । ଦେଖି ମୁଖ ଧରନ୍ତୁ କେ ଅଣିକ ।
ନାହିଁ ସେ, ତୁମ୍ଭମାନ ଶୁଣି କ ? କା ଦମ୍ଭ ବହନ୍ତୁ ପର ଅଣିକ ।
ଧନ୍ୟ କହିବା ନା ସେ ଛଇଳକ । ହେଲା ମୋହନ ମୋହିବା ଭଳକ ।
ବୋଲ ହେ, ତତ୍ତ୍ୱ ଦେଲ କାହିଁକ । ଜାଣିଲେ ବୁଦ୍ଧି କହିବା ତହିଁକ ।
ଦେବା ଶିକ୍ଷା ମନ୍ତ୍ର ଯନ୍ତ୍ର ବିଧିକ । ଅନଙ୍ଗଶିବ ଦେବ ବାମାଦିକ ।
ଅଙ୍ଗନା, ବାମପାଦ ଧୂଳିକ । ମନ୍ତ୍ରି ମନ୍ତ୍ରିବ ନିଜ ମଉଳିକ ।
କିଳାଳ ରତ ପୀରତ ଧୂତିକ । କୁସୁମ ବାଣାସ୍ତ୍ର ନମ ଏତିକ ।
ଏ ଧୂଳି, କାମରାଜବେଦିକ । ମୋହି ନୋହିବ ଅବଳାବଳୀକ ।

କାମ ବୀଜ ନାସିକାଗ୍ରୁ ଯେତକ । ବର୍ଣ୍ଣଜୟ୍ୟାମ୍ଭ ମିଶାଇ ଦେଇକ ।
ମିଳାଇଁ, କାମ ଅକ୍ଷରାକ୍ଷରୀକ । ବଂଶୀ ବୋଇଲେ ରହିବେ ନାରୀ କ ?
କାମ ଜଗନ୍ମୋହନମନ୍ତ୍ର ସାଧକ । ଅସାଧ୍ୟ ତିନିଲୋକ ସୁବଶକ ।
ବଳକ, ଦ୍ରବ ପବ ଅଣିକ । ମୋହିବାର ଭୁଜ ଇନ୍ଦ୍ରାୟୁଧୀକ ।
ଶୁଣି କୃଷ୍ଣ ସ୍ତୁହି ହସି ଅସ୍ପୀକ । ବୋଇଲେ କ ଭାଗ୍ୟ ମୋର ଅଳକ ?
କହିଲ, ଯାହା ଦବ୍ୟ ବାଣୀକ । ଶୁଣିଲ ଶୁଣିଲ ବେଣୁପାଣିକ ।
ବୋଧ୍ୟ ବଦା କର ଭଗବନ୍ତଙ୍କି । କଣୋଶ୍ରଭବରେ ଦେଇ ମହକ ।
ନଳଦ୍ୟେ, ହଳପ୍ରିୟ କଟକ । ପଶ୍ରାଙ୍କିବାଲୁ ମୁରଲୀଶ୍ରଦକ ।
ନଟବରବେଶ ମୋହେ ଖିଦକ । କେକୀ ଚନ୍ଦ୍ରିକା ଚୂଡ଼ା ସଙ୍ଗତକ ।
ମାନସ୍ତୁ, ଢାହା ପଶ ଦହିକ । କବ ତୁଳନାକେ ଦେବକାହିଁକ ।
ଗୁଞ୍ଜରପାନ୍ତି ଅଳକାବଳୀକ । ମକରକୁଣ୍ଡଳ ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳୀକ ।
ଶୋଭକୁ, ଘନଶ୍ୟାମକାନ୍ତିକ । ଦେଖି ସୁର-ଅସି ଲଭେ ଗଢକ ।
ନାସେ ସ୍ଫୁରୁ ଗଜମୋତି ଛବିକ । କେଉଁ ଅନ୍ୟ ଲକ୍ଷ ଦେବ ତବକ ।
କଦମ୍ବ, ପଦ୍ମ ମୋହମାଳକ । ଶୋଭା ହେବଲେ ପାଦ ହୃଦସ୍ଥଳୀକ ।
ପୀତବାସପିନ୍ଧା ପଦ୍ମପାନ୍ତିକ । ଉଦର ଧରନ୍ତୁ କ୍ଷୀଣକଟିକ ।
ସୁବେଶ, ସାରଶୋଭାକୁ ଟିକ । କହିଅସିବ କ କୋଟିପାଟିକ ।
ଦେଖି ସେକାଳ ତ୍ରିଭଙ୍ଗୀଠାଣିକ । ମୋହ ନୋହିବେ ହରରମଣୀ କ ।
ଅଧରେ, ହାସ ଉପମା ବକ । ଅନୁସ୍ଵର ସୁଧା କରେ ବାନ୍ତିକ ।
ଯୋଖି ଅଧରେ ମୋହନବଂଶୀକ । ମୋହ-ମାଦକ ଗଢେଲ ବଉଷ କ ।
ବାଦନ, ସ୍ଫୁରୁ ସ୍ଵରଗୋଟିକ । ମାରଣର ସଣ୍ଡି ଗଲା ସୋଟିକ ।
ସିଂହରଡ଼ି ପଦେ ଦଗଦନ୍ତକି । ନାଗ ଭୟେ ଗର୍ଜେ ଖଗପତକ ।
ରକ୍ଷସେ, କଲେ ମହାଗ୍ରଦକ । ଭ୍ରଢଲେ ଏ ସୁଦର୍ଶନ ଶର କ ।
ଶତକୋଟି ଭୟ ହେଲା ଗିରକି । ମଙ୍ଗଳେ ପୂରଣା ସୁରପୁରୀକ ।
ସକାଶେ, ଅଲୌକିକ ଶକ୍ତିକ । ତଢ଼ିପାରବ କେ ବଂଶୀଭକ୍ତିକ ।
ଯମୁନା ପାଣି ଟେଟକେ ଉଜାଣିକ । ପଥରେ ଦ୍ରବଲେ ବଳ ପାଣିକ ।
ସ୍ତମ୍ଭଦ, କଲା ଜୀବପନ୍ତିକ । ଶୁଷ୍କତରୁ ଯୋଗ୍ୟ ଜୀବତତକ ।
ଶିଥିଳତା କଲା ଗାତ୍ର ନୀବୀକ । ଭାଙ୍ଗେ ପତିବ୍ରତା ଦମ୍ଭ-ପଦକ ।
ସ୍ତମ୍ଭନ, କଗଭଲା ରବକ । ଦବତରେ କଲେ ଗତ ଲୁବକ ।
ଅଗ ଲାଗିଲା ଯୁବା ରମଣୀଙ୍କି । କବେକ ସେ ପିଙ୍ଗାଇଲା ପାଣିକ ।
ସମ୍ଭାଳ, ନ ପାରଲେ ଲୁହିକ । ମଣିଲେ ଅସେ କାଳ ଜଳଧିକ ।
ଯା ଧ୍ଵନ ମୋହ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡାବଳୀକ । ତହିଁ ନାଗରୀ ପାରବେ ବଢକ ।
ଗୋଷ୍ଠିକ, ପୁର ଦହେ ଧୃଢକ । ସପତସ୍ଵରରେ ହେବ କରିକ ।
ଭଜ ସେ ମୋହନ ବଂଶୀଧାରିଙ୍କି । ରାଧାମୋହନ ବ୍ରଜବିହାରିଙ୍କି ।
ବୋଲଇ, ଅଭିମନ୍ୟୁ ପାତକୀ । ତୋ ଭାବେ ଥିବ ସଦା ମୋ ମତକ ।

ସପ୍ତବିଂଶ ଛାନ

ବୈଦେହୀଙ୍କ ଶୋଭା ରାମ ସମ୍ମୁଖରେ ଦୂତୀର କଥନ—ବର୍ଣ୍ଣାନୁପ୍ରାସ

ରାଗ—ରସକୋଇଲି

ବରଜଚନ୍ଦ୍ର ହେ ପଦ୍ମର ଯାହା । ବର୍ଣ୍ଣମଧ୍ୟରେ କେ କହିବ ତାହା ।
ବର୍ଣ୍ଣିବାପାଇଁ କି ଯା ଶୋଭା ଗୁଣ । ବର୍ଣ୍ଣସ୍ତୁତ ଚତୁର୍ମୁଖ ଷଡ଼ାନନ ଯେ ।
ବାମଦେବ ପଞ୍ଚାନନ ଯେ ।
ବାସୁକେଶ ସହସ୍ରଆନନେ ଗାୟନ କରୁଛନ୍ତି ପ୍ରତିଦିନ ଯେ ।
ବିଶେଷ ବଦନ ଶେଷ ହୋଇଲେ । ବର୍ଣ୍ଣ୍ୟମୋହ୍ୟ ଗୁଣ ବର୍ଣ୍ଣିବା ଛଳେ ।
ବର୍ଣ୍ଣନ କରୁଁ ହେଲା ଲୀଳାମୃତ । ବର୍ଣ୍ଣନ ଲୋକେ ବିକଳ୍ପ ହୋଇତ ଯେ ।
ବଣ ଶୋଭା ଗୁଣେ ହୋଇ ଯେ ।
ବସ୍ତୁର ଚକ୍ଷୁଶ୍ରବା ହୋଇଗଲେ ସେ ସୁଖ ଆସ୍ୱାଦନ ପାଇ ଯେ ।
ବନାସ୍ତ କନ୍ଦଭୃଙ୍ଗ ହୋଇଲେ । ବଞ୍ଚିତ ଲବ କୀର୍ତ୍ତିନ ପାଇଲେ ।
ବଶିଷ୍ଠ ଜବ ଏକଦୃଷ୍ଟି ହେଲେ । ବାଚସ୍ପତି ଗଣା ଗଣନ୍ତେ ଗଲେ ସେ ।
ବଣ୍ଟମ୍ୱେ ଶାରଦା ମନେ ଯେ ।
ବାଣୀସ୍ୱରୂପା ହେଲେ ନନ୍ଦାବଚନ ପାଇ ଅଖିଳବଚନେ ଯେ ।
ବହୁତ ରୂପ ଧଇଲେ ଶରସ୍ୱୀ । ବଳ ନ ପାଇ ମୂକମାନେ ହୋଇ ।
ବଧୂତେଣଷଣ-ଶସ୍ତ୍ରରେ ଲୁଚଲେ । ବହୁ ଧବଳ ଅଙ୍ଗ ଦ୍ରବ ଗଲେ ସେ ।
ବ୍ରୀଡ଼ା ପାଇ ଅସ୍ତଗଲେ ଯେ ।
ବନକ ଦର ଆଦରୂପ ଧଇଦ ରହିଲେ ପଦ ଅଗାଧ ଯେ ।
ବସ୍ତୁ ପାଣ୍ଡୁରଣୀ ନପାହି ଉରେ । ବାସ କଲେ ଗୁଣମଣି ଅଙ୍ଗରେ ।
ବଡ଼ କେ ଅଇ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡମଣ୍ଡଳେ । ବଲକ୍ଷ ହେବ ଯେ ଶୋଭାକୁ ଚଳେ ସେ ।
ବାସବ ଦେଖି ଝୁଲଲେ ଯେ ।
ବଜ୍ରଜନଙ୍କର ହୋଥିଲି ସେ ବର ଗଉତମ ଭଲ କଲେ ଯେ ।
ବଲକ୍ଷ ଉଦବାକୁ ନାହିଁତ ସ୍ଥାନ । ବୋଇଲା କି ପ୍ରତିବିମ୍ବ ସମାନ ।
ବଚେଷ୍ଟା ପରିଚ୍ଛେଦ ବୋଇଲା । ବାତୁଲ ହେଲେ ବା ଭୁଲ କରିବା ସେ ।
ବର୍ଣ୍ଣି ବସିଲେ ତା ଗୁଣ ଯେ ।
ବାଇ ବଦନେ ବ୍ୟାକରଣ ପଢ଼ିଲେ ବୁଝିଇ ଜସ ଲକ୍ଷଣ ଯେ ।
ବର୍ଣ୍ଣକାନ୍ତିସାର ପୀୟୂଷେ ଗୋଳି । ବଧି ବନାଇଛି ଶୋଭାପିତୁଳୀ ।
ବରଦୀପ୍ତ ଚାଙ୍ଗଣାରେ ଝାଳିଲା । ବଦନ ହେମ ଉଣାଣେ ଶାଣିଲା ସେ ।
ବସନ୍ତ ଲାବଣ୍ୟନୀରେ ଯେ ।
ଭୁଡ଼ାଇ ଥୋଇ ଜୀବନ୍ୟାସ କରିଛି ପଢ଼ି ମୋହନମନ୍ତ୍ରରେ ଯେ ।
ବତିଶଲକ୍ଷଣା ଗୁଣନିପୁଣା । ବର୍ଣ୍ଣକେଶୁ କେଳିକଳା ପ୍ରବୀଣା ।
ବଧି ଅଷ୍ଟବିଂଶ ଅଳଙ୍କାରର * । ବାସ ବଚେଷ୍ଟା ବିଶେଷ ଭଙ୍ଗୀର ଯେ ।

---

* ଉପସଂହାରରେ ଅଷ୍ଟବିଂଶ ଅଳଙ୍କାରର ଲକ୍ଷଣ ଅଛି ।

ବିଶେଷ କୃପାନିଧାନୀ ଯେ ।
ବିଶାଙ୍ଗୀ ନେତ୍ର ବିଭବ ଭଣ୍ଡାର ଶୋଭାପ୍ରଭା-ବିରଧନୀ ଯେ ।
ବିବେକୀ ଶାନ୍ତା ସୁଶୀଳା ଅଲ୍ୟଳା । ବିଶେଷ ମଦନଶାସ୍ତ୍ର କୁଶଳା ।
ବିଭୁ ଭାବିନୀଙ୍କ ମୂଳନବସ୍ଥଳା । ବାଉନଥିବ ଗନ୍ଧର ଛଇଳା ଯେ ।
ବାଳା ସୁଧାସ୍ୱାଦୁଭାଷୀ ଯେ ।
ବିରପରସମ୍ମାନନୀ ଅଚ୍ଛାଦନୀ ମନଶ୍ଚିତ୍ତ-ମୃଦୁହାସୀ ଯେ ।
ବର୍ଣ୍ଣିଲେ କହ ତାହା ଗୁଣ ଲେଶ । ବୟସ ଶେଷରେ ହୋଇବ ଶେଷ ।
ବିଗତ ହୋଇଗଲେ ଜନକାଳ । ବର୍ଣ୍ଣିବା ଉଚ୍ଚ କେବା ପାଦତଳ ଯେ ।
ବୋଲୁଛି ଯେତେକ ମୁହିଁ ଯେ ।
ବୋଲନ୍ତି ସୁଧାକୁ ସ୍ୱାଦୁ ଯଥା ଜନେ ତଥା ଏ କଥାକୁ କହ ଯେ ।
ବିଶ୍ୱଙ୍ଗୀକୁଟ-ମଉଳ ମୁକୁଟ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଖଣ୍ଡର ସାର ପ୍ରକଟ ।
ବୋଲିବାକୁ ମୁଖ ଲାଜ ପାଉଛି । ବର ଉପମାକୁ କରୁଛି ଛଛ ଯେ ।
ବିରସ ବଦନ ଅଣି ଯେ ।
ବିଧୁ ବିନନ୍ଦ ଦର୍ପଣ ପଣ ଦେଲେ ପାଉଥିବେକ ଅଣି ଯେ ।
ବାଳୀ ଚଇ ଗାଇଦେଲା ଭାଷାକୁ । ବୋଇବା କି ସୁଧା ସ୍ୱାଦୁ ଲକ୍ଷକୁ ।
ବିକଳ କଲା ଭୁଲା ବୀଣା ବାଣୀ । ବିନ୍ଦୁ କଲେ କି ପିକରେ ଗଣି ଯେ ।
ବିରହକାଳରେ ଅବା ଯେ ।
ବରବରନା ବିରନକୁ ଉପମା କନକଚମ୍ପକ ଦେବା ଯେ ।
ବିଭୂଷିତର ଭୂଷିତ ବସ୍ତୁର । ବିଶେଷ ଅଳଙ୍କାର ଅଳଙ୍କାର ।
ବିଚିତ୍ର ଲାବଣ୍ୟ ଜନମସ୍ଥଳ । ବାଞ୍ଛାନିଧି ଭାବଲତିକା ମୂଳ ଯେ ।
ବିଶ୍ୱକର୍ମାଗୁରୁ ଧନୀ ଯେ ।
ବର ଉପମାମାନ ଦାନକାୟଣୀ ଉଗୀ ଗୁଣ କୃତାର୍ଥିନୀ ଯେ ।
ବିଶ୍ୱପବିତ୍ର ପ୍ରେମରସପାତ୍ରୀ । ବିଧାତା ବିଧାନ ନତ କରନ୍ତି ।
ବିଜ୍ଞାନକ-ଦମ୍ଭ-ବାସ କଳୁଷୀ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ବିଜୟୀ ଶର ନାଗରୀ ଯେ ।
ବିରସୁବା ମୋହଫାନ୍ଦ ଯେ ।
ବିଲୋକନ ଜନ ଅନଙ୍ଗସାଗର ବୁଡ଼ିବି ଶ୍ରୀମୁଖ ଚନ୍ଦ ଯେ ।
ବାରଣଗତି ମୂର୍ଚ୍ଛାପଦ ଦାତା । ବନିତା ସଙ୍ଗୀତକାଳ ପଣ୍ଡିତା ।
ବିଚକ୍ଷଣ ସୁବା ମୋହପଦାର୍ଥ । ବିଶ୍ୱକେଉ ପାପ ତାପ କୃତାର୍ଥ ଯେ ।
ବୋଇବା କି ପୁରୁଷାର୍ଥ ଯେ ।
ବଡ଼ କଠିନ ଶ୍ଳୋକ ମୂର୍ଖମୁଖରେ ଯେମନ୍ତ ହୁଅଇ ଅର୍ଥ ଯେ ।
ବିଶ୍ୱସୃଜ କର ସାର୍ଥ ପାର୍ଥିକ । ବିକଳ୍ପି ଶ୍ରୀରାଧା ଚନ୍ଦ୍ରମୂର୍ତ୍ତିକ ।
ବିଶେଷ କାନ୍ତିସାର ସୁଧା ଗୋଳ । ବାର ବାର ଛାଣି କର ଏତିକି ଯେ ।
ବିନାଏ ଅଗ ଅପାର ଯେ ।
ବିଲୁଭ ହାତବଳା କଲା ଯାହା ସେ ହେଲେ ଅପସରୀବାର ଯେ ।

ବନାଇଲା ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କ ପୁଣି । ବନ୍ଦ୍ୟ ଉମା ରତି ବରତରୁଣୀ ।
ବଢ଼ାଇ ଭାଳ ତ୍ରିଭଙ୍ଗ କଳା । ବଦନେ ରମା ରୂପ ବନାଇଲା ସେ ।
ବସ୍ତ୍ରହରଣ ବସି କଲା ଯେ ।
ବଡ଼ନ୍ତି ମଳୁତଳପାତାଳ ଭୁଜ ଲଭିତ କେହି ନୋହିଲା ଯେ ।
ବୃଥାଶ୍ରମ ହେଲା ବସନ୍ତ ଶରେ । ବେଗେ ଫଙ୍ଗିଦେଲା ସକଳ ବଳେ ।
ବରୁଣାଳୟେ ରମା ଅପସରି । ବନେ ରତି ହିମାଳୟେ ଗଉରୀ ସେ ।
ବନା ରହିତ ଭୁବନ ଯେ ।
ବଧୂ ହେଲା କୃଷ୍ଣଦ୍ୱୀପେ ପଡ଼ି କର କହିବା କେତେ ତା ଚେଷ୍ଟ ଯେ ।
ବୃକ୍ଷା କର ଯୌବ କଳପତନେ । ବଣ୍ଡ ମଧ୍ୟେ ଜାତ କେତେ ବଧାନେ ।
ବୃକ୍ଷ ପକ୍ଷୀ ଜୀବ ଫୁଲ ପଟଳ । ବରଣ ମଞ୍ଜୁଳ ଲାବଣ୍ୟସୁକ ଯେ ।
ବମ୍ଭଙ୍ଗୀ ଉପମା ଭଳ ଯେ ।
ବଖ୍ର ରଚନା କଳ୍ପନା ଅନ ନୋହେ ଏଣୁ କବି ମନେ କଲ ଯେ ।
ବାହୁ ଉପମାକୁ ବୋଇଲେ ଛି ଛି । ବଡ଼ ପୁରୁଷାର୍ଥ ତାଙ୍କୁ ଦେଉଛି ।
ବହିଥିଲୁ ଦେହ ଯହିଁପାଇଁ କି । ବଶେଷେ ଯୋଗ୍ୟ ନୋହିଲୁ ତହିଁକି ସେ ।
ବହୁଶେ ଧନ୍ୟ ବୋଇଲେ ଯେ ।
ବସୁଧା ବର୍ଣ୍ଣିବା ଉପମାଅଭାବେ ଛି ଛି ହେଲେ ଖେଦ କଲେ ଯେ ।
ବରପଦବୃତା ଶିରମୁକୁଟ । ବନଜପଦ ଲଭିତ ଦୁର୍ଘଟ ।
ବସୁପତି ତାର ତାରା ଅହଲ୍ୟା । ବାଳୀ ଦ୍ରୌପଦୀ ମନ୍ଦୋଦରୀ ଖଳା ସେ ।
ବହ୍ନଲବଣୀ ବୋଲନ୍ତି ସେ ।
ବସ୍ତୁଇ ଏହା ନାହି ଅମ୍ଭ ନନନ କବୁଥିବେତ ସେ କହି ଯେ ।
ବଚନ ଦୂତୀର ଶୁଣି ଏମନ୍ତ । ବନମାଳୀ ହୃଦେ ବାଢ଼ିଲା ଚିନ୍ତ ।
ବୋଇଲେ ସୁଧାରେ ସ୍ନାନ କରାଇ । ବହୁ ପ୍ରହାରକୁ ମୃତ୍ୟେ କପାଇଁ ସେ ।
ବଶେଷେ ଅଣାଚରବୁକୁ ଶୋ ।
ବଚନରଚନେ ବଢ଼ାଇ ବଢ଼ାଇ କାଟିଲୁ କେଉଁ ଯଶକୁ ଗୋ ।
ବୋଇଲା ଦୂତୀ ହେ ନାଗରମଣି । ବକ୍ଷଶ୍ରୀ-ଲୁଚ-ମନ୍ମଥର ଜଣି ।
ବଣ୍ଟକେତୁ ଫୁଲଶର ନ ଭେଦେ । ବନିତା ବମ୍ଭ ଏଣୁ ଅଛୁ ହୃଦେ ସେ ।
ବର ଉପାୟ ଶଙ୍କିଲେ ହେ ।
ବାରାମଣି ହୃଦ-ପଥରକୁ ପାଣି କଲେ ହୋଇବ କୃଷ୍ଣବେ ହେ ।
ବ୍ୟଥାଏ କଥାରେ କୃଷ୍ଣକୁ ଦେଇ । ବଦା ହୋଇ ଦୂତୀ ପ୍ରବେ ଚଳଇ ।
ବରଜବର ଅନୁରାଗରେ । ଭୁବି ଭାଳିବ ଲଳନା ପକ୍ଷରେ ସେ ।
ବଶେଷେ ଲୁମ ଲଭିଶ ଯେ ।
ବୁଡ଼ାଏ ଉଠାଏ ଶବଦ ଲୁମ୍ଭିର ଲବ ଦଶା ଲସ୍ତ କହ ଯେ ।

ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେଶ୍ୱର ଯାହା ଅଂଶୁ ଜାତ । ବବଣ ଉସରେ ହେଲେ ଏମନ୍ତ ।
ବଟଇ ଦଶଧ ସୁନାସୀରମାନ । ବଡନ୍ତ୍ୟ ସ୍ୱଇହା ପ୍ରୀତ ଦନାଜ ଯେ ।
ବନ୍ଧୁର ସାଥବେ ଯେନ ହେ ।
ବଦଉଁହାସୀ ରଧା କୃଷ୍ଣ ଭାବନେ ଯାନ୍ତୁ ଅଭିମନ୍ୟୁ ଦନ ହେ ।

ଅଷ୍ଟବିଂଶ ଛନ୍ଦ

ଅନ୍ତ୍ୟାନୁପ୍ରାସ

ରାଗ—ସଙ୍କାରବ

ସରସେ ଛନ୍ଦ କରିବ । ସନ୍ତ ମାନସ ହରିବ ।
ସର୍ବାଙ୍ଗୀ ଗମନେ ଗୋବିନ୍ଦ ନମନେ ବୋଲନ୍ତ କେହି ନରିବ ।
ସୁମନସେ ମନାଇବ । ସୁମନସ ବହାଇବ ।
ସୁମନା ଅନନ୍ତ ଅନଙ୍ଗସଦନ ଦର୍ଶନ ଅବା ପାଇବ ।
ସବିଳାସ ହେବାକୁ ହେବ । ସୁରଙ୍ଗ ମନ୍ଦାର ଦେବ ।
ସଙ୍ଗୀତ ନବୀନା ନ କଲେ ତା ବିନା ଜୀବନ ନିଜ ନ ଦେବ ।
ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ର ଖୋଜିବ । ସବୁ ଉପାୟ ବର୍ଜିବ ।
ସ୍ୱବଶ ତାହାକୁ ନ କଲେ ଦେହକୁ ପ୍ରୟାଗରେ ବିସର୍ଜିବ ।
ସତେତହେଁ ଯେବେ ପାଇବ । ସଂସାରେ ସାର ହୋଇବ ।
ସମସ୍ତ ଲୋକରେ ମୁହିଁ ରସକରେ ନୃପଛତ୍ର ଟେକାଇବ ।
ଶୃଙ୍ଗାରିଙ୍ଗୀ ଦେଖିବ । ସୁଭାଗ୍ୟ ନେତ୍ରେ ଲକ୍ଷିବ ।
ସୁନାଶୀରପଦ ସୁନାସୀର ପଦତଳେ କାହିଁକି ଲେଖିବ ।
ସାର ବଚନ ଶୁଣିବ । ସାରଙ୍ଗେ କର୍ପୂର ଗଣିବ ।
ଶାରଦା-ବୀଣାକୁ ମନ ଫୁଲୁଣାକୁ ପାଣିକ କର୍ପୂର ଅଣିବ ।
ସୁନ୍ଦରୀ-ମୁଖ ଚାହିଁବ । ସୁଧାଂଶୁକୁ ନ ଚାହିଁବ ।
ଶୁଣିଲି ତୋ ଦାଉ ମୋତେ ନ କମ୍ପାଉ ଏବେ ସେ କାଳେ କହିବ ।
ସୁନାରୀ ସଙ୍ଗ ପାଇବ । ସୁନାଗର ହୋଇବ ।
ସୁମନଶର ଶରାସନ ନ ଧର ଏଥର କି ଛଳାଇବ ।
ସମ୍ଭୋଗ ରଙ୍ଗେ ସଜ୍ଜିବ । ସୁନାଦ କଳା ଶିକ୍ଷିବ ।
ଷଟ୍‌ପଦନାଦ ବାଦନ ସମ୍ବାଦ କି ବୋଲି ସତେ ତର୍ଜିବ ।
ସୁମତ ଅଙ୍ଗେ ଲିଢ଼ିବ । ସୁଧାସମୁଦ୍ରେ ବୁଡ଼ିବ ।
ସୁବାସ କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ଅଦର କାହିଁ ପାଇଁ ନ ଛଡ଼ିବ ।
ଶ୍ରୀପଦେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ରଞ୍ଜିବ । ଶ୍ରୀପଦ ସବୁ ଅର୍ଜିବ ।
ଶ୍ରୀମୁଖ ଅନାଇଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ କପାଇଁ ଗବୁ ଉତ୍ସବ ବଢ଼ିବ ।

ସେବାସ୍ନେହ ବଢ଼ାଇବ । ଶେଯ ଶୁଆ ଛଡ଼ାଇବ ।
ସେ କୋମଳାଙ୍ଗୀଙ୍କ ଆନନ୍ଦଦାୟୀଙ୍କ ଛାତିରେ ପହୁଡ଼ାଇବ ।
ସ୍ୱାଭିଳାଷ ନ ଏଡ଼ିବ । ଶାଢ଼ୀପଣତ ଛଡ଼ିବ ।
ସାହିତ୍ୟପଠିନୀ ଗହଣଖଞ୍ଜଣୀ ଛାଇ ଯାଏ ନ ଛାଡ଼ିବ ।
ସୁଲକ୍ଷଣାକୁ ବର୍ଣ୍ଣିବ । ଶୁଭ ଅଭ କ କହିବ ।
ସୁର ଅଗରଣି ପଣକୁ ସେ କ୍ଷଣି ଲକ୍ଷଣେ ଦାନ କହିବ ।
ସଗରେ କୋଳ ଲଭିବ । ସବୁ ସମ୍ପଦ ପଞ୍ଚିବ ।
ଛଉଡ ସାଗର ଅଭେଦ ହେବାର କେଉଁ ଅଧିକ ପାଞ୍ଚିବ ।
ଶରୀର ସାର୍ଥ କରିବ । ସର୍ପବନ୍ଧ ଅଟରିବ ।
ସକମା ଶ୍ରୀମୁଖେ ଛଡ଼ା ଛଡ଼ା ଦୁଃଖେ କୋଇଲେ କସ କରିବ ।
ସତ୍ୟ ଅଗ କରାଇବ । ସଙ୍ଗ ଖେଳେ ହସାଇବ ।
ସନାଦ କଙ୍କଣୀ କଟିତଟେ ପୁଣି ଜୀବ ଥିବ ଭରାଇବ ।
ସୁମତିକି ଛଳାଇବ । ଶୁକ୍ଳବାକୁ କଳାଇବ ।
ସୁକ୍ଷ୍ମନବସନା କୋଇଁବ ସଦେନା ? ଭଣୀ ହେଲୁ ଚଳାଇବ ।
ସୁମତି କର ଧରିବ । ଶୁଣି କଙ୍କଣୀ ଦରିବ ।
ଶୁଣି ମୋହ ଭ୍ରମ ବଳା ଖଣ୍ଡ ଯୋଷା ଚରଣ ଧରି ବାଧିବ ।
ସୁବେଣୀ ନାଟ ଦେଖିବ । ସୁମେରୁ ପଦ୍ମେ ରଖିବ ।
ସୁମତି ମୋ ବାଣୀ ଶୁଣି ନାସାମଣି ନଶ୍ୱରିବ ପରଖିବ ।
ଶପଥ ମୋର ଭୁଷିବ । ସନ୍ତ-ନ-କସ୍ୟା ଦୋଷିବ ।
ସପ୍ତକମ ନାଦ ଶୁଣି ମୁଁ ଆନନ୍ଦ-ରସସାଗରେ ଭାସିବ ।
ସେ ଅଙ୍କେ ବାସ ହରିବ । ସ୍ନେହରସ ବର୍ଷିବ ।
ସେ ବ୍ୟାଜ ଖେଦନେ ଅନନ ଧ୍ୱନନେ ଅନ ଦେଲେ କି କରିବ ।
ସାରଣା ଅଗ କରିବ । ଶାଢ଼ୀ ଦେବା ଅଟକିବ ।
ଶାଦକୁମ୍ଭଗୋସ୍ୱାମୀ କୋଲି ସତ କରି କାମନାକୁ ନ ବାଧିବ ।
ଷକନସ୍ ମୁଁ ହୋଇବ । ସଦ୍ୟ ଏବେ କରାଇବ ।
ଶଶଙ୍କରଣରେ ତୃଷ୍ଣାପ୍ରାଙ୍ଗଣରେ ବସନ୍ତରେ ମଙ୍ଗାଇବ ।
ସୁମନେ ବେଣ ସାଜିବ । ସୁମକସ୍ତୁ ସଭଜିବ ।
ସୁପର୍ଣ୍ଣାବଳୀଙ୍କ ଲେଖନେ ବାଳୀଙ୍କ ମନାଇ ନଖ ମାଜିବ ।
ସୁଶ୍ରୀସ୍ତୁ ଦେଖି ତାରିବ । ସୁମନ ମନ ହରିବ ।
ସୁମନବନରେ ଜଳଯନ୍ତ୍ର ସୂତ୍ରେ ବସି ବନକୁ ସ୍ନାଇବ ।
ଶ୍ରୀଖଣ୍ଡ ସ୍ତନେ ଲେପିବ । ଶ୍ରୀଭର ଉରେ ସ୍ଥାପିବ ।
ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଶୀତଳ ପାଇଁ ଶୀତ୍ପକାଳ ଚାହିଁବ ଅଉ ନ ଚାପିବ ।
ଶ୍ୟାମା ମତ ବଢ଼ାଇବ । ସାମୁଦ୍ରିକ ପଢ଼ାଇବ ।
ସାର ଏ କରଣ୍ଡା କୋଇଲି ଉଷାକଣ୍ଠା କଣ୍ଠେ ବାହୁ କେବାଇବ ।

CENTRAL LIBRARY

ଶରଦ ଯହିଁ ଦେଖିବ । ସରୋଜାକ୍ଷୀଙ୍କ ଦେଖିବ ।
ସବୁଛ ମୁଁ ବୃଥରେ ତୁ ପଦ୍ମ ପଲ୍ଲୁବେ ମୋ ଜୀବ କେହି ରଖିବ ।
ସ୍ନେହେ ତାଙ୍କୁ ଦ୍ରବାଇବ । ସେହିକ୍ଷଣି ଅଣାଇବ ।
ସେ ସଙ୍ଗୀତରଙ୍ଗ କରିବ ଅନଙ୍ଗ-ମୂର୍ଚ୍ଛା କାଳ ଲଗାଇବ ।
ଶୀତଳବସ୍ତୁ ଯାଇବ । ଶିବାରକ କମ୍ପାଇବ ।
ମୃତହାସେ ଘାଉ ଦେବ ଏ ଶର୍ବରୀ ବର୍ଦ୍ଧିତ କଣାଇବ ।
ସିହାଣି ଯାବେ ଖଟିବ । ଶୀତ କଲତ ବଟିବ ।
ଶୀପ୍ରରେ ପଣନ୍ତ ଯୋଡ଼ାଇଲେ ମୁଁ ତ ସିସିରଭସ୍ମ କାଟିବ ।
ସାର ଋତୁକୁ ସ୍ତୁତିବ । ଶାରଙ୍ଗୀ କରେ ବାଇବ ।
ସାର ପିକମାନ କର ଗୀତଗାନ ମୋ-ପ୍ରାଣ ଦେଇ କହିବ ।
ସୁମତି କର ଧରିବ । ସୁମନ ତୋଳା ବାଇବ ।
ସୁମତ ଏ ଗୀତ କଲେ ଦାସ ଗତ କସ ଅଭ ପଙ୍କଯିବ ।
ସେ ବନେ ଭ୍ରମି ସ୍ତୁତିବ । ସେବକପଣ କହିବ ।
ଶେଷାଞ୍ଚଳ ଧର ଶ୍ରମ ସ୍ୱେଦ ବାରିବାର ଭାଗ୍ୟ କି କରିବ ।
ଶେଯହିଁ ସଜାଡ଼ାଇବ । ସେବଣୀଙ୍କ ପଡ଼ାଇବ ।
ସେତ ସୁକୁମାରୀ ବାଧିବାକୁ ତର ବୃନ୍ତ ଯତ୍ନେ ଛଡ଼ାଇବ ।
ସୁମନେ ପଙ୍ଖା କରିବ । ସୁମରି ଧନେ ବସ୍ତ୍ରିବ ।
ସୁମତ ତା ଜାଣି ମାଗିଲେ ତା ପୁଣି କେଉଁ ବ୍ୟାଜ କରଇବ ।
ସୁମନା ମନ ବାଉବ । ସୁଶୀଳା କର ଧରିବ ।
ସୁକାନ୍ତ ଏ ଦେହ କାହାର ନ କହ ଏହି ବଚନେ ଟଳିବ ।
ଶତଦଳ ଛୁଇଁବ । ସନ୍ଧି ମୁଖ ଅନାଇଁବ ।
ସଦା ପ୍ରସନ୍ନତା ଥିବ ନା ବନିତା ବୋଇଲେ ଲାଜ ପାଇବ ।
ସେକ୍ଷଣି ପାଦ ଧରିବ । ସେ ଟଳିଲେ ନ ଡରିବ ।
ସେବକର ଦୋଷ କ୍ଷମା ହେଲା ଜ୍ଞାତ କହି ଦୋଷ ଉଛାଇବ ।
ସତେ ମୁକତ ପାଇବ । ଶଶୀକୁ ସୁଧା ପିଇବ ।
ସ୍ୱପନସମ୍ପତ୍ତି ଭୋଗକୁ ପ୍ରାପତ ହେବ ସତେ କହ୍ନାଇବ ।
ସାର ଘଣ ରଖାଇବ । ସୁଧା ମୁଖ ବତାଇବ ।
ସାମନ୍ତ ସିଂହାର ବୋଇଲେ ଦାମୋଦର ରାଧା ଭୁଲେ ମିଳାଇବ ।

ଊନବିଂଶ ଛନ୍ଦ

ଶ୍ରୀରୂପ ବର୍ଣ୍ଣନ—ଅବକା ବସ୍ତ୍ର

ରାଗ—କାଳୀ

ସଜ୍ଜନଗଣ କର ଶ୍ରବଣ ନନ୍ଦନନ୍ଦନ ଅଙ୍ଗ ।
କୁଞ୍ଚକଳାପ ମଦନଶସ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଛନ୍ନ ଭଲ୍ଲ ଭଙ୍ଗ ।

ସଜଳ ନବଘନ ସମ୍ଭବ-ବର ନବରଞ୍ଜନ ।
କ୍ଳୁପ୍ତ କମଳ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲଦଳ ମରକତଗଞ୍ଜନ ।
ରମ୍ୟ କୁନ୍ତଳ-ବର ଉଜ୍ଜଳ ତମସଚୟ୍ ଜୟ୍ ।
ଭ୍ରମର ସ୍ୱଚ୍ଛ ମସ୍ତକ କଚ ବର୍ଦ୍ଧନ ସୁରଭୟ୍ ।
ବରହ୍ନ ବର ମଣ୍ଡନ କର ନବପଲ୍ଲବ ସଙ୍ଗ ।
ଅର୍ଦ୍ଧ ଚନ୍ଦ୍ରକ କମନସ୍ତ୍ରକ ବନ୍ଧନ ଛନ୍ଦରଙ୍ଗ ।
ରତ୍ନ ସଂଘଟ ମକରବତ ଶ୍ରବଣ ଅବତଂସ ।
ରମ୍ୟ ଅଞ୍ଜନ ଅକ୍ଷରଞ୍ଜନ କରଇ ମନ ବଶ ।
ମଦନ ମନ ଅକ୍ଷ-ବନ୍ଧନ ପରତକ୍ଷ ଲପନ ।
କଳଙ୍କହତ ଚନ୍ଦ୍ରମହତ କରଇତ ବଦନ ।
କଜ୍ଜଳବର୍ଣ୍ଣ ପକ୍ଷ୍ମ ପତନ ଘଟ୍ଟନ ଅପଟ୍ଟନ ।
ମର୍କତ ଦରପଣର ଦର ପଣତ ଅପଘନ ।
ପବନବହ କର ସଂଶୟ ସଦ୍ଧ ଅର୍ଣ୍ଣବ ଫଳ ।
ଚନ୍ଦ୍ରର ଖଣ୍ଡ ପ୍ରଫୁଲ ଗଣ୍ଡ ଦର୍ପକ ଦର୍ପସ୍ଥଳ ।
ପଲ୍ଲବରଙ୍ଗ ଅଧର ଭଙ୍ଗ କରଇ ପରତକ୍ଷ ।
ମନ୍ଦ ସରସ ପ୍ରକଟ ହସ ଅମୃତତ ଅଲକ୍ଷ ।
କଣ୍ଠତ ଦରମହିତହର କଳରବ ଗଞ୍ଜନ ।
ପଦ୍ମକଦମ୍ବ ରତନ ଦାମ ହରଇ ସ୍ରକ ସତ୍ନ ।
ଉର ମର୍କତ ଅନବରତ ଅଲକ୍ଷିତ ଲକ୍ଷଣ ।
ଗଜପ୍ରମତ୍ତ କର ସଂଘଟ ହସ୍ତ ଦଣ୍ଡ ଘଟନ ।
ପତଙ୍ଗଭୂତ ରଙ୍ଗ ବ୍ୟକତ କରପଦ୍ମ ପ୍ରକଟ ।
ମଧ୍ୟର ସମ ବଜ୍ରଉପମ ଏଣଇନ୍ଦ୍ର ଅପଟ ।
ଉଦର ଶତପତ୍ରର ଶତ ପତ୍ର ମହତ ହର ।
ବର ତରମ ଫଳକ ରମ୍ୟ ଗରବ ଖର୍ବ କର ।
କନକ ସତ୍ନ ଜୟ ବସନ ସନକ ଦମ୍ଭହର ।
ମଧ୍ୟମଣ୍ଡନ ସ୍ୱନ ମଦନ ମନ ଧନ ଚଉର ।
ସନଜ୍ଜପନ ମଲ୍ଲମର୍ଦ୍ଦନ ସ୍ତମ୍ଭ ଦମ୍ଭ ତସ୍କର ।
ଢଳର ଜଙ୍ଘ ଷଡ଼ଗ ଶୃଙ୍ଗ ଗଜବନ୍ଧନ କର ।
ଚରଣତଳ ରଙ୍ଗକମଳ ମଦ ମର୍ଦ୍ଦନକର ।
ପଦର ବଜ୍ର ସ୍ୱନନ ଶକ୍ର ମନ ଅକର୍ଷିଭର ।
ବଜ୍ର ମଧ୍ୟର କଣ୍ଠକରର ଶଙ୍କର ଦମ୍ଭ ହର ।
ନଟବରତ ବଲ୍ଲଭରୂତ ମମ ମନର ହର ।
ଜଗତନର ସଦ୍ଭବ କର ବଶଯନ୍ତ୍ରଧର ।
ଦମ୍ଭରଞ୍ଜନ ମନରଞ୍ଜନ ଶ୍ରବଣ ଜନଙ୍କର ।

ପଥର ତରଳଇତ ସ୍ୱର ସରସ ପ୍ରଚରଣି ।
ମରଣଗଲୁ ପଲ୍ଲବ ପ୍ରଭୁ ବସନତ ସ୍ଖଳନ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ତପନ ଜଳ ପବନ ପତଙ୍ଗ ସ୍ତମ୍ଭକର ।
ମମ ଧଇର୍ଯ୍ୟ ମନ ମନଜ ଦ୍ରୁତକର ମନ୍ତ୍ର ।
ସର୍ଗ ସଂପଟ୍ଟ ଉତ୍ଫୁଲ୍ଲ ପଟ୍ଟ ପଟ୍ଟକ କମଳଜ ।
କର ସଂପୁଟ୍ଟ ବର ଲମ୍ପଟ୍ଟ ଅକ୍ଷମନର ବନ୍ଧୁ ।
ଜୟ ଶଙ୍କର ବର ଶଙ୍କର ଦତ୍ତ ସଂଗତ କର ।
ବଲ୍ଲଭ ପଦ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ପଦ ବର ଅମରକର ।
ମନ କମ୍ପିତ ବଚ ଜଲ୍ପିତ ସତତ ଥରଥର ।
ଅସମନ୍ଦନ ଅଙ୍ଗର ଧନ ଶ୍ରବଣ ଜନଙ୍କର ।
ନନ୍ଦନନ୍ଦନ ଜଗଦ୍ବନ୍ଦନ ପଦଦ୍ୱନ୍ଦ ସଦନ ।
ମନ ସନ୍ତତ ଶରଣବନ୍ଧୁ ଶକ୍ରଜୟନନ୍ଦନ ।

ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ସିଂହାବଲୋକନ ଭଙ୍ଗୀ ସ୍ୱପ୍ନାନ୍ତର ବିଳାପ

ରାଗ—ବଙ୍ଗଳାଶ୍ରୀ

ଧୀରେ ଏ ଛାନ୍ଦ ଆନନ୍ଦସିନ୍ଧୁସ୍ୟନ୍ଦ ବିସ୍ତାରଣୀ କର ଧୀରେ ।
ଧୀରେ ଭାବନ କଲେ ହେଉ ଚେତନାଗୋଚର ସୁଶୟନରେ ।
ଶୟନରେ କି ମୁଁ ସ୍ୱପନେ ଦେଖିଲି ନାଗସ୍ୱାମିମୁକୁଟମଣି ।
କୁଟ ମଣି କି କନକ କୋଳେ ଧରିଥିଲି ସୁଧାରସେକ୍ଷଣି ।
ସୁଧାର ସେକ୍ଷଣି ହେଲ ହସାଇଲି ସୁରବର ସମ୍ପତ୍ତିକି ।
ସୁରବର ସମ୍ପତ୍ତିକି ନ ଲଭିଲି ପାଇଁ ତାର ମୁଁ କଟକି ।
ତାର ମୁକୁତ କି ବଚନ ରେ ଅଛୁ ଅମୃତ ରସନାଗ୍ରରେ ।
ସନ୍ନିଧିରେ ଧୀରେ ଜଣାଣ ମଣାଣ ନ କଲି ବନ୍ଧୁବଶରେ ।
ସରେ ତା ଗୁଣଗଣ ଭାବ ଏଠାରେ ଶରଣ ପାଏ କାହାର ।
ଏକା ହାର ହୃଦେ ସ୍ପୃହି ବିବେକଲୌ ଭାବେ ହେଲି ସୁନାଶୀର ।
ଭାବେ ସୁନାସୀର ଅନୁଭବ ହେଲା ମାର ନା କୁସୁମଶର ।
ମାର-ନା କୁସୁମଶରୁ ଯେ ବୋଲଇ ଛଳ ବିବେକ ତାହାର ।
ବିବେକ ତାହାର ତରଣି ତରଣି ମଦନ ରତ୍ନାକରକୁ ।
ରତ୍ନାକରକୁ ଦେଇ କରେ ହରଲା କି କହିବ ଦଇବକୁ ।
ବିକଳେନେଶ୍ୱୀକି ମନାଇଁ ନ ଶୁଣିଲି ସୁରତେ କିଙ୍କିଣୀ ବଳା ।
କର୍ଣ୍ଣି ବଳାଶ୍ରିତ ପଦବୀ ଦୟାନ୍ତ୍ରୀ ସୁଜନ ବରଭୁଜା ।

ସନବରଭୁଜ ଉରୁସାନୁସ୍ତନ ମାନସତ ହର କର ।
ମାନ ସତ ହର କରନ୍ତା ହରନ୍ତ ଥାଉ ପଦସାରସର ।
ପଦ ସାର ସରଜାକ୍ଷୀ ପଦତଳ ମାଧ୍ୱକରେ ପଗ୍ରପଚ୍ଛ ।
ପଗ୍ର ପଚ୍ଛତଶ୍ୱାଣୀ ସେ ଅଙ୍ଗୀକାରେ ହୃଅନ୍ତା ଦୀନସମ୍ପତ୍ତ ।
ପଚ୍ଛତପାବନ ପୁରତେ ବପତ ପଗ୍ର ଥିବ ମାନସତ ।
ମାନ ଶତଭନ୍ତ୍ର ଅକ୍ଷଗ୍ରବେ ଲୋଗ୍ର ତନୁ ବସନର କ୍ଷତ ।
ବଣ ନରକ୍ଷତ ସେନ କ ବହୃତ ଗ୍ରସିବ ଗ୍ରବ ନରତେ ।
ଗ୍ରସିବ ଗ୍ରବନ ! ଗତେ କଣ ମୋତେ ବାଳୁ ନାଗରୀ ଜଗତେ ।
ନାଗରୀଜଗତେ ମୋର ବୋଲି ହେଉ ଭବିଷ୍ୟ କେଉଁରାଜାଙ୍କୁ ।
ଭୁ ରାଜକୁମାରୀ ପରସ୍ପର କଲେ ଜଥିବା କବରାଙ୍କୁ ।
ବନ୍ଧୁନେତ୍ରୀଙ୍କ ଏରୂପେ ମନାଇବା ସୁଭାଗ୍ୟ ଦଶୁ ନାହିଁତ ।
ସୁନାହିତ ତନୁକାନ୍ତିକ ମାରସ ସ୍ତନ ସୁନାଗର୍ଯ୍ୟାତ ।
ସୁନାଗରୀ ଅତଯାତରଙ୍ଗୀ ସଙ୍ଗୀ ହସିବାର ସୁଗତଙ୍କ ।
ହଂସୀବାର ସୁଗତଙ୍କ କରୁ କଣେ ହସେ ହରର କଉଳ ।
ହରର କଉ କି ଲକ୍ଷଣ ମନଙ୍କୁ କ୍ଷିପିଯାଉ ପଲ୍ୟଙ୍କକୁ ।
ପଲଙ୍କକୁ ସେ ବୃତ୍ତର ଯାଉନାହିଁ କେତେ ଅନା କଲା କଳୁ ।
କଳୁ କଥ ହରଇଲ ଭାଗ୍ୟଶେଷ କ ପତନରୁ ତନ୍ଦ୍ରକେ ।
ଲୁତ ଲୁକେ ଶମ୍ଭୁସେବା ଦ୍ରୋହ ଫଳେ ହେଲି ମୁଁ ଦୀନ ଉସିକେ ।
ମୁଁ ଦ ନ ରସି କେହି କାର ସଙ୍ଗତେ ହଉବା ଅନ ନ ଦଣେ ।
ହଉବା ଅନନ ଦଣେ ଦେଖାଇଛୁ ସତେ ସେ ମାନସେ ଅସେ ।
ସେ ମାନସେ ଅଣେ କର ଲଭାଉଛୁ ତାଙ୍କୁ କେବେ ଉଭୁ କୋଳେ ।
ଉଭୁ କୋଳେ ଥିଲେ ସଉତସାଗରେ ହସିବ ଅଭେଦ ବଳେ ।
ବଳେ ତହିଁକି ହାରଙ୍କୁ ଅଙ୍ଗହାର କରି ଦେଇଛୁ ଜୀବନ ।
ଛୁ ଜୀବନ ଭଲ ସହି ରହିଥିଲୁ ନ ଲଭି ସୁଦରଶନ ।
ଛି ସୁଦରଶନ କରି ହର ଦଣ୍ଡ ସଦାଶିବ ଗଉରୀଙ୍କ ।
ସଦାଶିବ ଗଉରୀଙ୍କି ହସିବ କି କୋଳେ ଧଉ ବାଳକାଙ୍କ ।
ଧଉ କାଳ ବକ ହେଲା ଦାସ ଯିନା ବାହୁପାଶେ ସତକରେ ।
ସତକରେ ରଖିଥିଲେ ଅଣ୍ଡି ଥିବ ବନ୍ଧୁ ଶ୍ରୀମୁଖ ବଧୂରେ ।
ଧୂରେ ଥାଇଁ ଲଙ୍ଗ କରକ ନାଥର ଦାସ ପେଶି ପଦ୍ମନାଭ ।
ପଦ୍ମନାଭ ବନ୍ଧୁ ସେ ଶୁଣ ନୋହୁଛ ହେଲି ଲୁବ୍ଧମରତ ତ ।
ଭାବ କରତତ ଦରତନ ମୋର ଛନ୍ଦ ଶ୍ରୀପଦ କିଂକର ।
ଛନ୍ଦ ଶ୍ରୀପଦ କି କରର ଧଲେଲ ଭୁ ସାଗର ଅମୃତର ।
ଗର ଅମୃତର ଗୁଣା କରି ଦନମଣିଟି ସନ୍ନିପାତରେ ।
ନିପାତରେ ମୋର କି ହାନି ନୋହିବ ସଙ୍ଗିକୁ ସୁଧା ହାସରେ ।

ଶରେ ସାର ମୀର ପର ମଣି ଭୁମେ ନାମ ମାତ୍ର ପଶୁପତି ।
ପଶୁପତି ହେଲେ ନ ଥାନ୍ତା କି ମୋର ଅଙ୍ଗେ ଗଉରୀ ବଲ୍ଲଭ ।
ଗଉରୀ ବଲ୍ଲଭ ମଣ୍ଡନ ଭୂଷଣ କରେତ ରଜନୀକର ।
କରେତ ରଜନୀକର ମଣ୍ଡି ହେଲୁ ତରେ ତାର ନାଗେଶ୍ୱର ।
ତାର ନାଗେଶ୍ୱର ତୁହେ ବସ୍ତ୍ରଛଡ଼ ଧୃତ କରକମଳର ।
କମଳର ଧୃତକର ମୋର ପୁଣି ସେ ଉପୁ କନ୍ଦରପର ।
ପର ମୁହିଁତ ହୋଇଛି ତାର ଏବେ ବୋଲନ୍ତି ସେ ଶଙ୍କରତ ।
ଶଙ୍କରତ ମୋର ନାହିଁ ତାହାଙ୍କର ରମ୍ୟ ସୁବାସ ହରତ ।
ସୁବାସ ହରତ ବାସ ମୁଁ ସେ ଧୃତ ସୁରତରଙ୍ଗିଣୀବର ।
ସୁରତରଙ୍ଗିଣୀ ବରଣ ହାରରେ ଆନ ଧିଆନ ନ କର ।
ଧିଆନ ନ କର କାହିଁକି ନ ଜାଣ ମୁହିଁ ଯତି ବଯୋଗିରେ ।
ବଯୋଗିରେ ମୋତେ ଗଣିନ ପାରୁଛୁ ବନ୍ଧୁ ସାହା ନୋହିବାରେ ।
ବାରେ ଏପସ୍ତ୍ରୀ ଦୁଃଖଦ ହେଲେ ଧନ ସହିବ କି ବଦେହରେ ।
ବଦେହରେ ଭୁକା ଶିରୀଷ କି ଭୁକା ପୂର୍ଣ୍ଣି ସେ ଘନରସରେ ।
ସେ ଘନ ରସରେ ଶରଦାଣ ମୁହିଁ ବଚ୍ଛେଦୁଁ ଦନ ସରେ କି ।
ବଚ୍ଛେଦୁ ଦୀନ ଶରେ କି ଯଣଃ ଅଛୁ ସରେ ଗୁଣିତଲକ କି ?
ପୁଣି ତଲକ କି କର ହନ ନେବ ଏ ବାସଲୁ ଭାବନାରେ ।
ଭାବ-ନା, ରେ ସହି କହିବେ ଅହୁଉ ଯେନବ କେହି ମନରେ ।
ନରେଣତୁଲ୍ଲା ସେବକବତ୍ସଳା ପୁଣି କୃପାନଅବର ।
ନଅରେ ଦେବା ଭୁଲ୍ୟ କି ମୋର ବନ୍ଧୁ ପ୍ରେମବତରଣୀ ସାର ।
ବତରଣୀ ସାରଯାକ୍ଷୀ ମୋର ନାହିଁ ଭାମିବ ମାର ଜୀବନେ ।
ଭାଷିବ ମାର ଜୀବନେ କି ଦୋଷରେ ମୁଁତ କଙ୍କର ସୁମନେ ।
କିଙ୍କରସୁମନେ ପସ୍ତାପର ଲୁବ୍ଧି ପ୍ରୀତିକ ଏ ପରମାଦ ।
ପରମାଦକୀ ପର ହୋଇ ବଲ୍ଲଭଜନରେ ଭାକଲା ମୁଦ ।
ମୁଦନ୍ତ ଅକ୍ଷି ଦେଖିବା ଅବା ପୁଣି ତଲ୍ପସ୍ଥ ବଭାବରେ ।
ବଭାବରେ ତଲ୍ପଭୂତରେ ଦେଖାନ୍ତେ ମଣି ମାନ ସମାନରେ ।
ମାନସ ମାନରେ ମଜ୍ଜନକଉବା ଭାସୁଛି ଜୀବ ଜୀବନ ।
ଭାସୁଛି ଯିବ ଜୀବତି ଭାଲୁ ଲବ ତା ମୁରତ ଅବଲୋକନ ।
ଉତ ଅବଲୋକନ କି ସୁଖ ଜାଣିଲେ ପାପ କଲୁ ଲୋକନରେ ।
ଲୋକନରେ ଦେଖି ତଳେ ହେବା ଯାର ମୂର୍ଚ୍ଛି ରହିଛି ତାହାରେ ।
ହା ରେ ଜୀବ ଯା ରେ ବନ୍ଧୁ ଶଲ୍ୟ ପଥେ ପାଉଛୁଟି ସୁଗତକ ।
ସୁଗତକ ତେଜ ରହିଲୁ ଅର୍ଜିବୁ ବଶେଷତ ତପତକ ।
ଧତନ ପତକି ସୁବର୍ଣ୍ଣରଚନ ବଚ୍ଛେଦନ ହେବାଉଛି ।
ବଚ୍ଛେଦ ନ ହେବାରତ ସାର ତନୁଁ ଧୀ ବକା ମନା ମାନତ ।

CENTRAL LIBRARY

କାମକାମାନନ୍ଦ ଏ କଥରେ ଧୀରେ କରିଁ ହୃଦ ବଶୋଭନ ।
ବଶୋଭନରେ ଦେଲ ଯେନ ଏଛନ୍ଦ ଚନ୍ଦ୍ରସିଂହାବଲୋକନ ।
କନକାଙ୍ଗୀ ରାଧା ଘନଶ୍ୟାମ କୃଷ୍ଣ ଯୁଗଳପଦ ସାରସେ ।
ରସେ ଅଭଙ୍ଗକ୍ୟ ସାମନ୍ତସିଂହାର ମନ ଅଳି ମଧୁରସେ ।

ଚତୁର୍ବିଂଶ ଛନ୍ଦ

ଶବ୍ଦ ସ୍ତ୍ରୀର ବଳାସ

ରାଗ—ଧନାଶ୍ରୀ

ପ୍ରଥମ ବସ୍ତୁଧାତୁସ । ଧୀରେ ଅଧୀରେ ଗୋବିନ୍ଦ ଥିଲେ ଶୟନରେ ।
ଚେତ ଅଚେତ ହୋଇଲେ ପ୍ରାଣ ପବନରେ ।
ଜ୍ଞାପନ୍ତ ନ ଜ୍ଞାପନ୍ତ ଅଙ୍ଗନା ବର ଦେହ ।
କାମ ନିଷ୍କାମରେ କିମ୍ପା କରୁ ଧ୍ୟାନ ଜ୍ଞାନ ।

ଦ୍ୱିତୀୟପଦ ବସ୍ତୁଧାତୁସ । କାନ୍ତବଚଅଛନ୍ଦ ନାହିଁତ କାନ୍ତ ଗତ ।
ଲଳିଲ ମୁରଲେତ ନ ଲଳିଲ ମୁଁ ରତ ।
ଅଛୁ ସ୍ୱପନରେ ବଳ ନାହିଁ ଧୀ ଅନରେ ।
ଭୃଷେ ଅନା ଥରେ ମୁଁ ନ ଭୃଷେ ଅନାଥରେ ।

ରୂପକ । ଧନ ମୁଖଚନ୍ଦ୍ରମାକୁ ମୋ ନେତ୍ର ଚକୋର ।
ପଦ ସାରସ ମଧୁକୁ ମାନସ ଭ୍ରମର ।
ମୁଁ ଧ୍ୟାନକୁ ସେ ଧନ ଅଛନ୍ତି ମନେ ଜ୍ଞାନ ।
ବର ସଫଳ ତୃଦକୁ ସେହି ମହାଦେବୀ ।

ମହାରୂପକ । ଦେହ ପଞ୍ଚଶ୍ରୀ ପରାଣ ସାଗ୍ରାଣୀବାକୁ ସେ ।
ମନ ମୀନ ପ୍ରେମଜଳ ବର୍ଦ୍ଧନୀ ଅଭ୍ର ସେ ।
କାମ ତାପ ଦୂପା ଗଙ୍ଗା କୂଳେ ଶିବ ଅଛୁ ।
ଗାସରଲୁ ମନକୋଷ ନିଧାନୀ ମଣିଛୁ ।

ମହା ମହା ରୂପକ । ଘନରସଦାମା ପ୍ରେମସାଗରୀ ନାଗରୀ ।
କଳାନିଧି ଶୁଦ୍ଧପଦ ବର୍ଦ୍ଧନେ ଶର୍ବରୀ ।
ପରମାନନ୍ଦ ମୁଖକୁ ଦେବାରେତ ଶିରୀ ।
କନ୍ଦର୍ପନେତ୍ର ରୋଚନକୁ ସତତ ଗଉରୀ ।

ସଭଙ୍ଗ ଶ୍ଳେଷ । ଚିନ୍ତାମଣି ଲଭିବାର ହେଲି ଅର୍ଥ ଭବ ।
ଭୁବନୀରତନ ଲଭିଥିବାରୁ କି ଧ୍ୟାନ ।
ମଦାଲସରେ କାହାମୁଖ ଭୁ ଲହିଁଲୁ ନାହିଁ ।
ଧୀ ଅନରେ ତା ପର ରଖିବି ଅବା କାହିଁ ।

ଅଭଙ୍ଗ ଶ୍ଳେଷ ।

ଭାବବଦନଲକ୍ଷଣୀ ସୁରତରଙ୍ଗିଣୀ ।
ଶ୍ରୁତପଦ ଦାସେ ହୃଦ ବନ୍ଦନ୍ତା ବାଣୀ ।
ମନ୍ତୁ କେତେ ସିଦ୍ଧ ଗୁଣିଜନଙ୍କ ନାକରେ ।
ନାଗରମଣି ଶ୍ରୀପଦଦାସହିଁ ଲୋକରେ ।

ସଭଙ୍ଗ ଶ୍ଳେଷ ।

ଦୀନତାପ ନନାଶନ ପାଇଁକି ସେ ହର ।
ଉତ୍କଳର ନୋହୁଛୁ ଅଚ୍ଛୁତ ବଲ୍ଲଭଶ୍ରୀ ।
କୁମୁଦକାଶ୍ରୀ ଶର ବନ୍ଦେର ତମ ବାର ।
ଜଳ ଶିରୋଧାର୍ଯ୍ୟ ପୁଣି ଅହ୍ଲାଦକାଶ୍ରୀ ।

ବନ୍ଧନପଦ ସ୍ତବକର ସ୍ୱଳ୍ପାର୍ଥ ।

ସୁମନସ୍ନାନନ୍ଦକା କୁଥରଙ୍କା ଭୁ କ ।
ବଲ୍ଲଭେ ସାରଙ୍ଗ ବମୋଦନ ନୋହନ୍ତୁ କ ।
ହର କରେ ନାଗଶ୍ରୀକ ମୃଦ ଦେବ ନାହିଁ ।
ସୁମନସରେ ଶାରଙ୍ଗ ରଞ୍ଜନକୁ ବହ ।

ଦଣ୍ଡମପଦ କୁସୁମିତ ଉଦର୍ଥ ।

କଳାବନ୍ତ କୁବଧର ପ୍ରିୟ ନ କୁତର ।
ଅମୃତ ପଦ୍ମ ପଦଙ୍କ ତାପ ବମୁଞ୍ଚର ।
ରଞ୍ଜନା ବାଦ ନବୀନା ଅନନ ଉତ୍ତର ।
ହରତନ୍ଦନ ଦାତା କ ଅଞ୍ଚାଦେ ମଣର ।

ବର୍ଣ୍ଣିତ ବସ୍ତୁଧାତୁର ଶ୍ଳେଷ ।

ଭାବେ ହର ଅମନକୁ ବମନ କୁମୁଦ ।
ହରଭାବେ ବା ଧର କ କାରଣୀ କୁମୁଦ ।
କୁମୁଦ କର ସୁଖଦ ବହୁ ହରପଦ ।
କୁମୁଦ କର ସୁଗତ ହର ଭକ୍ତ କ୍ଷୋଦ ।

ଲକ୍ଷଣା ଶ୍ଳେଷ ।

ମନ୍ଦାର ଅଧର ତରବାରତ ଦେଖିଛୁ ।
ପୟୋଧର ଅମ୍ବର ଅନ୍ତରେ ବସ୍ତ୍ରକଛୁ ।
ପନରସ କୃଷ୍ଣ କାହିଁପାଇଁ କେଉଁ ନାହିଁ ।
ବଦେହ ତାପ ବଲୋପ ହେବା କର୍ମ୍ଭ କେହୁ ।

ଏକ ପ୍ରବେଶ ଶ୍ଳେଷ ଉଦର୍ଥକ ।

ଶରବାଂସ୍ଯ କରନ୍ତୁ ପାମର ମାର ଭର ।
ତନ୍ତ୍ରା ବ୍ୟାକୁଳ ଅକୁଳ ତାପକୁ ଲବର ।
ସୁରସ ଭାବନା ବନା ଜୀବକାର ନାହିଁ ।
ସମଦଣା ଯେନ ଦୁଃଖୀ ମିତ ମୋର ଗୁହିଁ ।

ବାଞ୍ଛକ ଶ୍ଳେଷ ଅପ୍ରସ୍ତୋକର୍ଥ ।

ସୁରସନ୍ଧି ରେ ଦାସ ଅବ ବୋଲୁ ନାହିଁ ।
ଦର୍ପକରଣରେ ଛେଦ ଦେଇ ସ୍ବହିଁ ସ୍ବହିଁ ।
ଭାବର ଧନକପାଇ ଦେଉଛୁ ମୁଁ ଦାନ ।
କୃତାର୍ଥ ପଦବୀ ଥରେ କଲୁ କନା ଦାନ ।

ଅଧିକ । ମଦମତ୍ତ ଉନ୍ନତଗଜ ମସ୍ତକ ବଡ଼ ।
ଉତ୍କଟ ଧବଳ ରମ୍ୟ ମଣ୍ଡପଠୁ ବଡ଼ ।
ଦକ୍ଷିଣଠ ବରକତ ବନଧରି ସହୁ ।
ଘଟକ କନକଘଟ ସଞ୍ଚଳ ତ ସ୍ତନ ।

ସମ । ଧୀରେ ଧୀରେ କେବେ ଦେ ରେ ଛଟକ ମୋ ଯୋଷି ।
ତବେ ଦଣ୍ଡ ଅସୁ ନାହିଁକି ଦୋଷେ ସୁମୁଖି ।
ଭାବେ ଭାବନାକ ଭାବନ୍ତୁ ମୁଁ ଶାହୁ ହେବ ।
ନାଶିଲେ ଭୁ ମୁକୁନ୍ଦ ବା ମୁଁ କେହୁ ପାଇବ ।

ଅନ୍ୟୋନ୍ୟ । ଭାବ ମୁଁ ମୋ ପାପେ ଉଦ୍ଧ-ବାମାଭାବେ ଭୁମେ ।
ଭ୍ରମ ଉବ ଉବ ବସୁ ଭାବବ କଲ୍ୟମେ ।
ବଢ଼ପୁରବା ବାମାମା ପ୍ରେମେ ବା ବଲ୍ଲଭ ।
ଉଦେ ପୁନକ୍ରୂପ ବୈଭବ ପ୍ରାଉବ ଭବ ।

ବ୍ୟତିରେକ । ଚରଣ ଶରଣ ରଣରଣ ଦରହର ।
ଯତନ ରତନ ଘନ ସ୍ତନତ ରଙ୍କର ।
ଅଙ୍ଗ ଅନଙ୍ଗର ଶର ସଦନତ ସତ ।
ନୟନ ଦର୍ଶନ ଜନରଞ୍ଜନ ସତତ ।

ଅନୁକ୍ତନିମିତ୍ତା । ରାଜ-ନୃପଢନନ୍ଦନା ସହଜେ ଭୁ ପର ।
ଦନୁ ଅନ୍ନଦାନରେ କୃପଣ ନୋହୁ ଧୀର ।
ଧୂର ଦର୍ପକବାଣରେ ମଗର କ ଯଶ ।
ପର ଶତ୍ରୁଙ୍କୁ କେବେହେଁ ନ ଦେଇ ପୌରୁଷ ।

ଉକ୍ତନିମିତ୍ତା । ହୁତକାର କରତାପ କମଳ ନାଶଇ ।
ହୁତକାଲ କର କୃପା ତାପ ବନାଶଇ ।
ଦ୍ୱିଜ ବାରଣ-ସୁଗତ ବୋଲନ୍ତି ସମସ୍ତେ ।
ଦ୍ୱିଜ ବାରଣ ସୁଗତ କହନ୍ତୁ କେମନ୍ତେ ।

ଚିତ୍ର । ଭାବ ନରତରେ କାମିନୀଗତରେ ମନ ।
ଜୀବନ ଯିବ ଅପୂର୍ବ କୃପା କଲେ ଧନ ।
ମୀନନୟନ କୁମୁଦ ହାସରେ କ ଭାବ ।
ନରହେ ବରଣ୍ଡ ଧ୍ୟାନ ଅଛୁ କ ନ ହେବ ।

ଲକ୍ଷଣାଦର୍ଶ । ସମୀର ମଧ୍ୟ ଜ୍ୱଳାଇ ହୃଦ ଘଁଟ୍ଟା କର ।
ଅନଲ ମଧ୍ୟରେ ଦେଇ ପେଷିକୁ କ ଗୋତ ।
ଅବସ୍ଥିତ ଅବସ୍ଥିତ କଲୁ କାହିଁ ପାଇଁ ।
ଅମୃତ ଅଦ୍ୟରେ ପଦ୍ମ ବନ୍ଧୁଅଙ୍କୁ ଦେଇ ।

[illegible] ଲକ୍ଷଣା-[illegible] ସଙ୍କର ।

ସୁନାସୀର-ଦାସ ନ କ ଧନ ବନା କେଶ ।
ସନଇନ୍ଦା ତୁ କାମ ଦନ୍ତେ ପ୍ରେମବ୍ରଣ ।
ନାଗରମଣିତ ମିଷ୍ଟ ମଧୁକଲବତ ।
ସୁରତରଣୀ ମୋହିତ ଧନ ଗୁହ ସତ ।

ବନିତ ଲକ୍ଷଣା ।

ଅସ୍ୟନନ୍ତେ ବସା କେଶ ଅଳସ୍ୱାଟ ସୁର ।
ଦେଖି ତୁଳେ ଅଙ୍ଗ ଦେଶ ହେବ କ ମୋ ତେଜ ।
ପଶ ଭରକ୍କ ବସତ ତହିଁରେ ତ ଭାବ ।
ଗଉସ୍ତୀ ପ୍ରସବେ ସିଂହଦ୍ୱେଷୀ କ ନୋହିବ ।

ଲକ୍ଷଣା ।

ଅନୁରାଗେ ଅସ୍ତ୍ର ଲଗୁ ବକ୍ଷନ୍ତ୍ର ଶଙ୍କର ।
ତୁମେ ବର ଗଙ୍ଗା ପତ୍ନୀ ଶାସ୍ତ୍ରମୁକୁଳର ।
ପଣ କାମେ ଅଛୁ ତୁମେ ପଦ୍ମନାର ପ୍ରୀତ ।
ଅନୁଗତ ଅଙ୍ଗୀକୃତ ଧୀରେତ ପାକସ୍ତ ।

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ।

ଅଣନାଣ ଦୋଷ ଶଶିଅଙ୍କେ ଅଛୁ ଦେଖ ।
ତନୁ ଚକୋରାଣୀ ପଦ ତୁଙ୍ଗରେନ ଲେଖ ।
କନ କନା ମୀନ-ଦନ ଶୀରେ ସରେ ଶଙ୍କ ।
ପକ ଥିଲେ ସନ ଅଣାକୃତକ ଦେଲେ କ ।

ଲକ୍ଷଣାଲଙ୍ଘନା ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତର ରୂପକ-ସଂକର ।

କେଶ ଶରଘାତେ ହୃଦ ବ୍ୟଥାଦ୍ୱେଷୀ ମୁହିଁ ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କେ ବାନ୍ଧବ ଜର ଲୋହଫଳ ସହ ।
କନ୍ଦୁକ ହୋଇବ ମୁଁ ଅଧରାମୃତ ପାନେ ।
ସ୍ତନ ମାତୁଳଙ୍ଗ ଅଛୁ ତେଗ କରେତନେ ।

ଅଶକ୍ତ ଲଦନା ।

ମୁଖ କେଶ ଓଷ୍ଠ ଲଦ ବଣ୍ଡ ମୁତଲୁକ ।
ଶୁତ କେଶ ବାସ ସ୍ତନ ପାଦ ପାଣି ନାକ ।
ଜାତ କାନ୍ତ ସଙ୍ଗ ସୁମାନସରେ ପୂଜତ ।
ଶାରଙ୍ଗସଙ୍ଗି ରଙ୍ଗଲୁ ଦର୍ଶିନୀ ନୋହିତ ।

ଚତୁର୍ବିଧ ସଙ୍କରାଲଙ୍କାର ।

ଅନୁରସଦ୍ୱେଷୀ ହେବେ ଭ୍ରମର ଚକୋର ।
ଅନୁସୂକ୍ତନେ ଶୋଭନ ହେବେ ସରସ୍ୱର ।
ଅରୁଣ ଲୋକନେ ମୁଦ କୁମୁଦ ହୋଇବ ।
କପସ୍ତତ କଥାରେ ସୁଗତ ନ ମିଳବ ।

ଅର୍ଥ ଭୋଷନା ।

ଲଡ଼ାରେ ଫଡଛୁ ବେକ ଶଠକ ସୁଫଳ ।
କମଳରେ ବହୁଅଛୁ କାଉଡୀର ଜଳ ।
ଦଧିର ଅରୁଣ ଅରୁଣଙ୍କୁ ଦଧି ଜାତ ।
ତାପୁଁ କମ୍ପ କମ୍ପୁ ସ୍ୱେଦ ଦେଖି ବଜ୍ରନତ ।

ଅପଶବ୍ଦାଭାସ ।

ସୁକରକା ଦନୁଜେନ୍ଦ୍ର ହଇଲାତ ବଧ ।
ସେ ଲୁବ୍ଧକ ହୋଇ କଲା ଏଡ଼େ ମନ୍ଦବୁଦ୍ଧି ।
ଦାନବରିପତି ପଦ ଦେବଇ ନେଲା କେହୁ ।
କସ ସ୍ୱଭାବକୁ ଅବା ଶଂସିବ ମୁହିଁ ।

ମହାଯମକ ।

ରମ୍ଭା ଉରୁବଶୀ-ବାର ଅଣି କ ଲୋକରେ ।
ରମ୍ଭାଉରୁ ବଶୀବାର ଅଣିକ ଲୋକରେ ।
ଖରେ ହଂସ ଗତ ରହେ କାନ୍ତ ଅଲୋକରେ ।
ଖରେ ହଂସଗତ ରହେ କାନ୍ତ ଅଲୋକରେ ।

ସର୍ବାଯମକ ।

ବଲ୍ଲବରେ ହରବର ହୃମନର ଶରେ ।
ବଲ୍ଲବରେ ହରବର ସୁମନର ସରେ ।

ଛଳ ।

କୂରେ ପଲ୍ଲବରେ କି ପଣ ଦାସର କେଶରେ ।
ରସକଣା ହସିଦେନ୍ତି ଅଣା ବନାଶରେ ।
ଜୀବଧନ କରିବାର ପାଇ କି ବାଞ୍ଛିତ ।
ଜୀବଧନ କରି ନେବାକୁ ଇଚ୍ଛା ଅଛିତ ।

ଗୁରୁ ଲଘୁ ବର୍ଣ୍ଣାଭାସ ।

ବର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ମୂର୍ତ୍ତି ଦୁଇ ଅଛନ୍ତି ଜଗତେ ।
ସାର୍ଥ ଅର୍ଥୀ ପୃଥ୍ୱୀ ଅର୍ଥୀ ହୁଅନ୍ତି ଜଗତେ ।
ବନ୍ଧୁ କନ୍ଧୁ ଭର୍ଗ ସ୍ୱର୍ଗ ଭକ୍ତ ବନ୍ଧୁ ଯୋଗେ ।
ଭକ୍ତି ମୁକ୍ତି ଅନ୍ତ କଳ୍ପଲତା କୃପାସଙ୍ଗେ ।

ଯୁକ୍ତସଂଯୋଗାଭାସ ।

ପକ୍ଷ ଅକ୍ଷ ପରେ ଈଶ ଇତସ୍ତତ ହର ।
ଉତ୍କଳଉତ୍କଳକୁ କୃପାକୃପା ଦାନ କର ।
ଲୁଣ୍ଠିଲୁକ ଏକା ଐକ୍ୟ ଭାବନାକୁ ମନ ।
ଓଜ ଔଷଧ ଅଙ୍ଗରେ ଅଚ୍ଛ କର ଦାନ ।

ରଚନାବୈଚିତ୍ର୍ୟ ।

କାନ୍ତଗୁଣରେ ଗଭସ୍ତି ହେବ କି ପତନ ।
ମଧୁରକୁ ଖୀର ଯେବେ ନୋହିବ ସମାନ ।
କାମବନୋଦରେ ରତ ହେବ କି ରଞ୍ଜନ ।
ଲାଳିତ୍ୟରେ ବାଣୀ ଅଣି କେତେକ ଶୋଭନ ।

ଅପୂର୍ବବିନ୍ୟାସ ।

ଶ୍ରୀଉଦେବନାମ ତବ କର୍ଣ୍ଣରେ ରଚନା ।
ମଧ ଦାନ କଲେ ସେ ମୋ ଶ୍ରୀଉବର୍ଣ୍ଣ ଗିନା ।
ଶ୍ରୀଉଦେବୀ ନାମ ଏହି କର୍ଣ୍ଣରେ ବଧାନ ।
କଚରଣୀ ହେଲେ ହେବ କେ ମୋର ସମାନ ।

ବହୁଲିପି । ସୁଦରଶନବହନକ ବିନା ଗତି ନାହିଁ ।
ଅପୂର୍ବ ବାଞ୍ଛିତ ପଦାର୍ଥହିଁ ଅଛୁ ତହିଁ ।
ବମୁଦନ ନାନାପଥ ପ୍ରସଙ୍ଗେ ହୋଇବ ।
ଆଦ୍ୟ ବ୍ୟସ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣାଯିବ ।

ଶୃଙ୍ଖଳାସି-ଦ୍ୱାଦଶଶ୍ଳୋକ । ଶ୍ରୀଚନ୍ଦ୍ର ଦରପଣ ବଦନ ରଞ୍ଜନ ।
ଜନହରଷ ଜନକ ବର ପରସନ୍ନ ।
ସନକ ମନ ବଣକଜବଦନତ ହସ ।
ହଂସଗମନ ରଖଇ ଦର୍ଶନ ତରସ ।

ମଣ୍ଡୁକପ୍ଲୁତଶୃଙ୍ଖଳା । ବର ବାରଣଗମନା ମନାଉଛୁ ଅନା ।
ଅନାସ୍ଥ ଭରେ ମୁମୁହିଁ ମୁହିଁତ ବମନା ।
ମନାକ କରୁଣା କର କରକଦଶନା ।
ସନାଥ ହେବ ନରତ ରତ ପାଇ ସିନା ।

ସଙ୍ଗାସ୍ରୋତଶୃଙ୍ଖଳା । ବରରସଣର ଉପାସାରକାସହୁ ।
ହୃଦତ ସେ ସେବକ ସ୍ମ, ସ୍ମ, ବବତ ତହିଁ ।
ହୀନନର ରସସଦା ଦାସସଦା ଦାହୁ ।
ହୃଦେ ଦେବେ କେଣେ ସେବ ଯାର ରସେ ମୋହୁ ।

ସର୍ବାଙ୍ଗପାଦଶୃଙ୍ଖଳା । ଣାରଙ୍ଗରଙ୍ଗତ ଗତରୁ ତରୁଣୀ ଋଣୀ ।
ଋତପଦ୍ମପର ପରମରମଣୀ ମଣି ।
ଧନୀର ନରତ ରତ ରତର କରକ ।
ବହୃତ ହୃତହିଁ ତହିଁର ସ୍ମରକ ରଙ୍କ ।

ବର୍ଣ୍ଣବାକଚିତ୍ର । ବାଞ୍ଜନରେ ସଂହନନଙ୍କ ଲଞ୍ଜନରେ ।
ସଙ୍କଟରେ ଅଲକ୍ଷ ଉମା ମତ୍ତ ବଡରେ ।
କଟଙ୍କତପ ଗଜଜାଦବ କଲେ ଅର୍ଥେ ।
ଗଜଜାଦବ କଟଙ୍କତପ କଲେ ଅର୍ଥେ ।

ଭୁବର ଧନ ସ୍ମ ବକ୍ତ୍ର ଅବରତ ତହିଁ ।
ଅଭିମନ୍ୟୁ ଏ ଭୁବନା ଦେଖିବ କି କେହି ।
ପାଞ୍ଚ ଚଉର ଏ ଛନ ଗଣନା ଏତନି ।
ବାରଣ ଭୁବସମୁଦ୍ର ବଢବେ ସେବା କି ।

CENTRAL LIBRARY

ପଞ୍ଚବିଂଶ ଛନ୍ଦ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବିଳାପ ଶୁଣି ନିଷ୍ଠୁରୋକ୍ତି

ରାଗ—ଚକ୍ରକେଳି

ଏକବର୍ଣ୍ଣାନୁପ୍ରାସ । ସନ୍ତଜନ ସେନ ଏ ସଙ୍କ୍ୟ ରସ ।
କଥା ଶୁଣି ଗୋବିନ୍ଦ ଚକ୍ରାଭସ ।
ଦ୍ୱିବର୍ଣ୍ଣାନୁପ୍ରାସ । ଚଳି ନ ସହି ପୁଚ୍ଛନ୍ତେ ଉତ୍ତର ।
ଚଳନ୍ତେ ଦେଖି ମହାକାତର ।
ତୃତୀୟ ବର୍ଣ୍ଣାନୁପ୍ରାସ । ଜୀବରଙ୍କ ଅଙ୍ଗେ ଦଶା ଜ୍ୱରର ।
ଅଣାରସେ ନେଇଁ କାଢ଼ ପ୍ରସାର ।
ଚତୁର୍ଥ ବର୍ଣ୍ଣାନୁପ୍ରାସ । ହାସବଦନେ ନାହିଁ ହା-ଶବଦ ।
ସେ କୁମୁଦନ୍ତୀ ସେ ଲକ୍ଷେ କୁମୁଦ ।
ପଞ୍ଚାକ୍ଷରାନୁପ୍ରାସ । କାମିନୀରତେ ସେ କାମୀ ନରତେ ।
ଭାବ ଉଦତେ ସେ ଭାବରତେ ।
ଉପମାନୁପ୍ରାସ । ମିତେ ପୁଚ୍ଛିଲେ କହ ଏ କି ବାକ୍ୟ ।
ଏତେ ଦୁଃଖଦ ନେବାକୁ କେ ଶକ୍ୟ ।
ଜଣମୋହିତ ଯାକୁ ନୋହେ ତଥ୍ୟ ।
ଧୃତହାସ୍ୟ କି ତାର ଶ୍ରମା ମାଶ୍ ।
କୁଞ୍ଜକୁଞ୍ଜରେ ଗୋବିନ୍ଦ କଥନ ।
କେଉଁଣ କି ବୋଲି ଯାଉଛୁ ଜୀବନ ।
ବ୍ୟାଧିବଳୁର ବାଞ୍ଛା ମଉଷଧି ।
ବ୍ୟକ୍ତ କର କେଉଁଠାଇଥିବେ ବଧି ।
ନବନାଗରୀ ପ୍ରେମସୁଧା ସନ୍ଧୁ ।
କୋଳେ ଥିଲା ଏକ୍ଷଣି ହେଲା ଛନ୍ଦୁ ।
ନେଣ ଭ୍ରମର ମୁଖକଞ୍ଜେ ମଗ୍ନ ।
ଚତୁ ସରସା ରସପାନେ ଲଗ୍ନ ।
କୃତ ସୁକୃତ ଏତ ମିତଗଣ ।
ବୃଥା ଚନ୍ଦ୍ରା ସ୍ୱପ୍ନକୁ ଏତେ କର ।
ଯୁ ଦେବଙ୍ଗୀ ସଙ୍ଗିର ଜାଣି ହର ।
କୃଷ୍ଣ ଯୋଗରଙ୍ଗୀ ଭବ ସୁମର ।
ଶଣ ପାଦକାନ୍ତ ଦଣ୍ଡ ପ୍ରମାଣି ।
ଯାଯା ତା ଗଳ୍ପପଥେ ପ୍ରାଣ ଭଣି ।
ଛନ୍ଦ ଏହା ବୋଲଇ ମିତେ ଭାପି ।
କୁଞ୍ଜନରଶୋଭିନୀଙ୍କ ମନାପି ।

ଯେ ଯେବେନେନ୍ତ ମିଳିବ ଥିଲେ ଜୀବ ।
ବଇଷ୍ଣବଗଣବନ୍ଧୁଙ୍କ ଦେବ ।
ଗୋଗୋଷ୍ଠକୁ ଯିବ କସି କଛଡ଼ା ।
ଦେୌ କୌଶଲ୍ୟା ଯେ କ କର ଜାଣିବା ।
କଙ୍କଣକୁ ନ ଦେଲ ମଧ୍ୟ ଭଣି ।
କଙ୍କାକ୍ଷା କଲେ ଶୁଣି ଅଣି ।
ବର୍ଣ୍ଣାନୁପ୍ରାସ । କଞ୍ଜନୟନ ଅଛୁ ଭୁଜେ ହାର ।
ଚମତ୍କାର ଏ ସ୍ୱପ୍ନ ଅଙ୍ଗୀକାର ।
ଛଳଅଛୁ ଏଥିପାଇଁ ଧୀରତ ।
ତଥ୍ୟ କାହ୍ନୁ ସେନକୁ ଆମ୍ଭ ମତ ।
ପର ପତ୍ର ଆମ୍ଭ ଶିର ନ ଧର ।
ଖରେ ବୃନ୍ଦାବନକୁ ବଳେ କର ।
ଝୁଲ ଝୁଲନବର ଲୁଚେଇ ନେଲେ ।
ଠକପଣେ ହାରକୁ ଚଢ଼ାଇଲେ ।
ଅଥ ଜାଣିଲେ ସେ ହାର ଯାହାର ।
ଫେରନ୍ତରେ ନ ବୋଇଲେ ଉତ୍ତର ।
ଅଙ୍ଗ ଅଙ୍ଗନାଙ୍କର ରକ୍ଷା କରୁ ।
ଅର୍ଦ୍ଧ ଅହ୍ଲାଦନୀ ବେଗେ ହରୁ ।
ଇଚ୍ଛା ଇଙ୍ଗିତଶୀଳା ପୂର୍ଣ୍ଣ କରୁ ।
ଈଦୃଶ ଈଶୀଶ୍ୱରୀ ହରୁ ।
ଉଲ୍ଲୁଣୋଭଣୀ ମାନସରେ ବସୁ ।
ଊରୁସ୍ତନା ପଦ୍ମଣକୁ ଅଶାମ୍ଭୁ ।
ଋଷିମୋହନୀ ରକ୍ଷା କରୁ ଶିର ।
ୠତରୂପା ଲଲାଟ ରକ୍ଷୁ ମୋର ।
ଌଦ୍ଧାନନ୍ଦୀ ଶ୍ରବଣ ଉଭୟକୁ ।
ୡକଣ୍ଠୀ ମୋ ଭ୍ରୂଲତା ସ୍ଥାନ କରୁ ।
ଏଣୀନୟନୀ ନୟନରେ ରହୁ ।
ଐରାବତଗତି ନାସେ ବସୁ ।
ଓଷଧୀଶାନନୀ ପାଳୁ ଗଣ୍ଡକୁ ।
ଔଦାର୍ଯ୍ୟା ସେ ରକ୍ଷୁ ମୋର ଓଷ୍ଠକୁ ।
ଅଂଶୁଶୋଭନୀ ରକ୍ଷୁ ରସନାକୁ ।
ଆର୍ଯ୍ୟା ଅବଧ ରକ୍ଷୁ ବଦନକୁ ।
କମ୍ବୁକଣ୍ଠୀ ଚିବୁକେ କରୁ ବାସ ।
ଖଞ୍ଜନାକ୍ଷୀ ରକ୍ଷୁ କଣ୍ଠଦେଶ ।

ଗଜଗମନା କଣ୍ଠେ ବକ୍ଷେ କରୁ ।
ଘନଜଘନା ବାହୁକୁ ଉବରୁ ।
ଉତ୍ପଳଦ କରୁ କର-କରଣ ।
ଚକ୍ରନିତମ୍ବା ଉରୁ କମୋକ୍ଷଣ ।
ଛଳବଦନା ରଖୁ କକ୍ଷ ବକ୍ଷ ।
ଜଗଦ୍ବନ୍ଦନୀ ଉଦରକୁ ରକ୍ଷ ।
ଝଲବରନା ନାଭିକଳାମିନୀ ।
ନ୍ୟାସ୍କନ ଧାନୀ ମୋ ପୃଷ୍ଠମଣ୍ଡନୀ ।
ଟଳଟଳଗମନା ମଧ୍ୟେ ବସୁ ।
ଠଣଠରଣା ନିତମ୍ବ ଅବର୍ତ୍ତୁ ।
ଡରନାଶିନୀ ସଘନକ୍ରସନେ ।
ଢକାବକା କୃପାଳୁ ଉରସ୍ଥାନେ ।
ଣଣନେମ ସୁମନାଙ୍ଗୀ ଜାନୁରେ ।
ତନୁପାତଳୀ ବନ୍ଧୁକୁ ଜଙ୍ଘାରେ ।
ଥସ୍ତମନା ଗୁଲ୍ଫଦେଶେ ବସନ୍ତ ।
ଦମ୍ଭହରା ପଦରେ ରହନ୍ତୁ ନିତ ।
ଧବଳଶଙ୍ଖପୁଞ୍ଜୀ ରଖୁ ଅଙ୍ଗୁଳ ।
ନବଘନକେଶୀ ରଖୁ ପାଦତଳ ।
ପଦ୍ମିନୀ ଯେ ପାର୍ବଣ ରକ୍ଷା କରୁ ।
ଫଣୀବେଣୀଶୋଭା ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଅବୋରୁ ।
ବନ୍ଧୁ ରହୁ ବଦେକବସ୍ତ୍ରରରେ ।
ଭବପରଦଳହାସ୍ତ୍ର ଭବରେ ।
ମଦାଳସା ମନ୍ମଥପ୍ରେମେ ମନ୍ତ୍ର ।
ଯଶଉଦୟା ନାନାସ୍ତୁତେ ରକ୍ଷ ।
ରସନଅଧର ସରସ କରନ୍ତ ।
ଲଳିତାଙ୍ଗୀ ବକ୍ଷକୁ ରସିବନ୍ତ ।
ବରବରନା ରକ୍ଷିବ ଶତ୍ରୁନେ ।
ଶ୍ରୀମତୀ ଯେ ଉଦରକୁ ରଖ ଦନେ ।
ଷଡ଼ୁକନ୍ତି ସ୍ୱପନେ ହେଉ ସଙ୍ଗ ।
ସରୋଜାକ୍ଷୀ ଜାଗ୍ରତେ କରୁ ରଙ୍ଗ ।
ହରହର ଭାବ ମୁଦ ଏମନ୍ତ ।
କ୍ଷତହରଣୀ ନଶିରେ ସେମନ୍ତ ।
ସିଦ୍ଧିପଦ ଶ୍ରୀରାଧାକୃଷ୍ଣପଦ ।
ଧୀରେ ସୁମର ଲଭିବ ଆନନ୍ଦ ।
ଭଣେ ସାମନ୍ତସିଂହାର ଅଧୀନ ।
ସୁବନରେ ସଦା ରହୁ ବଚନ ।

ଷଟ୍‌ତ୍ରିଂଶ ଛନ୍ଦ

ଶ୍ରୀଲକ୍ଷ୍ମୀ ବଲ୍ଲଭ ବିଳାସ ଉକ୍ତି । ବର୍ଣ୍ଣାନୁପ୍ରାସ

ପ୍ରଥମପଦ ଏକାର୍ଣ୍ଣ ଅନୁପ୍ରାସ

ରାଗ—ବାମୋଦ

ଯେବନ ଅବେ ଅନଘ ମୁରମଂଥନ ଅଘନାଶନ ପ୍ରେମରସ ଶ୍ରାଦ ।
ରସିକଜନ ଗ୍ରାସବର ଅନନ୍ଦ ଓଘ ଘନରସଦାମ୍ଭକ ମେଘ ହେ । ବଣ୍ଟସିଂହ ।
ଅଖିଳଜନଙ୍କର ଅଘ । ଛଗ ବନାଶନଙ୍କୁ ବାଘ ।
ମହା ଅଜ୍ଞାନ ସିଂହନନକର୍ମନେ ମାଘ ଉଜ ଦୁଃଖସାଗର ଲଙ୍ଘ ହେ ।

ସୁପ୍ତାନ୍ତାନୁପ୍ରାସ

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବୃନ୍ଦା କାନନ ମଧ୍ୟେ ବସି ଅନନ ଭାବନ୍ତି ରାଧାର ସନ୍ତତ ।
ଶରବାର ମାରର ପଡ଼ିଲା ଭବୁରର ସମସ୍ତ ବଢିଲା ଘାତତ ଯେ । ବୋଲନ୍ତି ହାହା ।
ଛଳ ହେଲେ ଯେ ମନ୍ତ୍ର ଲୁବ୍ଧ । ଅଶକ୍ତି ହୋଇଲେ ତବୁବୁ ।
କର୍ମଇ ସିଂହନନ ତନ୍ତ୍ରାବାଣୀ ଜନନ ଗୁଣ କୀର୍ତ୍ତନ ସୁଭୁକ୍ତ ଯେ ।

ମଧ୍ୟାନୁପ୍ରାସ

(ଅହା ନବରମଣୀମଣି ତୋ ଗୁଣ ଶୁଣି ଏ ଜୀବ କି ମୋ ଯିବ ।
ସତେ ଭାଗ୍ୟ ଦଶିବ ଶିବ କି ପ୍ରକାଶିବ ଶିବପରତ ନ ମାଇବ ରେ । ନବବଧୂ ।
ତୋତେ ସୁନ୍ଦର ମଉବାର । ମୁକତ କଢଙ୍କ ସଂସ୍କାର ।
ନ ହେଲେ ତୋର ପଦପଦ୍ମ କି ସର୍ବପଦ ପାଇବ ଜୀବ ଛର ରେ ।)

ଛେକାନୁପ୍ରାସ

(ତୋହ ପ୍ରାପ୍ତି ଅଶରେ ବାଞ୍ଛାକଟ ପାଶରେ ତପ ସାଧିବ ନଗ୍ରଶରେ ।
ଶ୍ରୀପଦସାରସରେ ଗଣା ହେବ ଦାସରେ ଦେବେ ମୁଁ ଲେଖା ପୁରୁଷରେ ରେ ।
ସୁଯଶରେ ।
ମୋନାମ ରସଅରଷରେ । ରହିବା ରସକବସରେ ।
ବନ୍ଧୁ କୃପାଲେଶରେ ପ୍ରେମପଦ୍ମକୁଷରେ କର୍ଷାଇବ ଉଦ୍ଦେଶରେ ରେ ।

ଅନ୍ତର୍ବିନ୍ଦୁକାନୁପ୍ରାସ

ନବୀନା ବନା ମୁହିଁ ସନ୍ନ୍ୟାସ ନ୍ୟାସ ବହ ଅଧୀନ ଆନ ନ କରିବ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଶୀର ସ୍ପର୍ଶ ଜୀବଦବର୍ କରି ଲୁବନ କନକ୍ରୁ ଫେଇବ ରେ । ଭାବବତ ।
ଶ୍ରୀପଦ ପଦ୍ମଧୂଳି ଦେବ । ବହୁତ ଭୃତ ବା ସେ ହେବ ।
ନରତ ରତ ନାମେ ମଜ୍ଜିବ ଜୀବ ପ୍ରେମେ କନ୍ଦର୍ପ-ଦର୍ପ କି କରିବ ରେ ।

ଏକାକ୍ଷରାଦ୍ୟଯମକ

ଫଳ ମୁଖ ନଳିନ ଫସଳଦ-ନୟନ ଫସକେତନ ଶରଧର ।
ଫରଫର କରତ ଫରୁଥାଇ ଅମୃତ ଫେଣକ ହାସରେ ତୋହର ରେ । ଫଳକାଙ୍କ୍ଷୀ ।
ଫୁତ୍କାର ବାଣୀ ଝଣା ଗିର । ଫନନ କଙ୍କଣୀ ମଧୁର ।
ଫଫୁର ମୁହୁଂସକ ଫଳବାଦ ଏ ଦକ ଫଟିତ ମୋହେ ତନପୁର ରେ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଣ୍ଣାଦ୍ୟଯମକ

ଗଗନାଦ ବିଲୋକ ସୁମୁଖ ବୃକ୍ଷିଯାକ ଛୁଛ କରୁଛି ମନେ ଭାବ ।
ମମତା ସଦା ମୋର ନାନା ଲଗିମା ତୋର ବବଧ ମଦେ ଦେଖୁଥିବ ରେ । ବଦଗଧା
ମୁଁ ମୁମୁକ୍ଷୁବତ ହୋଇଛି । ଶଶ ଶଶିନ୍ୟାସ୍ତେତ ଅଛି ।
ଶେଷେ ସେବାତ ନାହିଁ ସୁମୁଖ ଦେବ କାହିଁ ଧୀ ଧୀର ଏ ଯେନ ନୋହୁଛିରେ ।

ଏ ପଦ ଆଦ୍ୟଯମକ

ସରଳ ସ୍ନହୃଦୟେ ସର ସଦା ଉଦୟେ ଶରଣବତ୍ସଳା ନିପୁଣ ।
ସୁରଙ୍ଗ ସ୍ନିଗ୍ଧଦୃଷ୍ଟି ଶରଲୁ କଲୁ ବୃଷ୍ଟି ସରସ କୃପା ମିଶାଇଣ ରେ । ସରଳାକ୍ଷି ।
ସରଞ୍ଜନ ହାସ ପୀୟୂଷ । ସରଳ ସିଞ୍ଚ କଲୁ ଦାସ ।
ସଲ ଉଲଟ ଦାମ ସରଇ ହେବ ହାନି ଶରବପର କଲେ ନାଶ ରେ ।

ଦ୍ୱ୍ୟାଦ୍ୟଯମକ

ବରବରନା ଅଳୁ ଦଣେଦଣେ ଦଣୁଲୁ ମାର ମାରଣା ମାରୁଅଛୁ ।
ଏସ ଏଣ ନ ଜାଣ ତୋଷ ତୋ ଷଷ୍ଠାଦାସ ବଶ କଣ ହୋଇ ମାଗୁଛୁ ରେ । ଜୀବଜୀବ
କଲୁ କରୁଣା ପୃଣା ଏବେ । ଲୋକେ ଲୋକେ ହସିବେ ତେବେ ।
ରସି ରସିକାବର ଭ୍ରଷ ଭ୍ରଷ ମଧୁର ତାର ତାରକାଶୋଭ ଏବେ ରେ ।

ଦ୍ୱିରୁକ୍ତିଯମକ

ସ୍ୱେଦର ଗମଗମ ବଦନ ତମତମ ଦଶଇ ଶ୍ରୀହ ଅନ ଅନ ।
ଶରୀର ଫମଫମ ହୃଦୟ ଦମଦମ କାମ କରୁଛି ପନସନ ରେ । ବାରବାର ।
ଲୁହ ବହଇ ଧାରଧାର । ଗତ ହେଲାଣି ଥରଥର ।
ପ୍ରେମରେ ଗରଗର ଡାକୁଛି ହର ହର ଭ୍ରମୁଛି ବନ ଧର ଧର ରେ ।

ସ୍ୱରାଦ୍ୟଯମକ

ସୁକଳା କରକର-ହାସ ସୁଧାର ଧାର ହରେ ଜୀବ କାତରତର ।
ମୋ ତାପବାର ବାର ଭୁତ ସଂସାରସାର ସୁଯଶକୁ ବସ୍ତାର ତାର ରେ । ପ୍ରାଣପାଣ
ନ ବହୁ ଗୁଣ ଦର ଦର । ଦୁର୍ଗତ ଅଦେହର ହର ।
କୃପାରେ ବରବରନ ଭୁ କଙ୍କର କର ନୋହିଲେ ନାହିଁ ଧରଧର ରେ ।

ଅନୁହକଯମକ

ରମଣୀମଣି ସାରସର ସାର ସଂସାର ଶାରଙ୍ଗ ରଙ୍ଗ ବରଧନ ।
ଧନର ନ ରସିବା ଶିବାର ବାର ଦେବା ଦେବାଦ ବାଦର କ ମାନ ରେ । ମାନମାର ।
ମାରସ ରସଦା ହେବାର । ବାର ଦରତରେ ବନ୍ଧର ।
ଦରସ ରସଭାବ ଭାବ ନବମ ସିବ ଜୀବର ବର ସୁଖସର ରେ ।

ସମସ୍ତଯମକ

କୁନ୍ଦର କୋରକର ସୁନ୍ଦର ସୁରଦର ଦୁନ୍ଦର ଦରପର ଶର ।
ଭଙ୍ଗୀର ପରସ୍ପର ସଙ୍ଗୀର ଗିର ବରଯୋଗର ଧୀର ପୁର ବେଶ୍ୟର ରେ । ଦରନ୍ଦର ।
ଭୁ ମାର ବର ଶରପର । ରମାରଭର ଦର ହର ।
ଶିବାର ପୁରଦର ସେବାର ପରସ୍ପର ହେବାର ବର ବର ଦୋର ରେ ।

ଯମକ

ବାରଣଗତ ସାରତରଣ ଫନ୍ଦା ମୋର ଶରଣରକ୍ଷିଣୀ ବୋଲାଅ ।
ମାରଣ କରେ ମାର କାରଣ ନାହିଁ ମୋର ଦାରଣ ଧନ ମୋର ହୃଅ ରେ । ମରଣକୁ
ବରଣ କରଅଛୁ ମୁହିଁ । ହରଣ କର କୃପା କହି ।
ତ୍ୱରଣଦମ୍ଭ ପର ମରଣ ମୁଖ ଛୁଟ ସ୍ମରଣ ଅନ ଦଶ ନାହିଁ ରେ ।

ଆଦ୍ୟନ୍ତଯମକ

ସୁରମଣି ଅସୁର ସୁରତାପ ନାଶର ଶାରଙ୍ଗ ମୁହିଁ ଭୁ ଅପାର ।
ବାରଣ ଦୁଃଖବାର କରକଦମ୍ବ କର ଧରମ କରଣ ଉଦ୍ଧର ରେ । ରସାସାର ।
ବରଷା ସୁନାଗସ୍ତ୍ରୀ କର । ହରଷେ ଦୁଦବାହ ହର ।
ତରଣ ଅନୁତର ନରବଧୂ ଧନୀର ପାଇ କର ଷ୍ଟ ଅନୁପାର ରେ ।

ବିବୃତଯମକ

ବନ୍ଧୁ ମାନବୀ ସେତ ଯେତେ ମାନବୀ ସେଦ ହେବ ମାନ-ବଶେଦ ଧ୍ୱଂସି ।
ରମା ତନୁ ପାଟଳୀ ସମେ ତନୁପାଟଳୀ ଭୁଲ ତନୁପାତକ ନାଶି ରେ । ସୁବଳାସି ।
ମୋତେ ରମ୍ଭା ସୁ-ରମଣିକ । ସେ କ ସର ସୁରମଣୀକ ।
ଧନତ ସୁର ତକୁ ଭୁଲ ଭୁ ସୁରତକୁ ଲକ୍ଷତ ସୁରତରୁଣୀକ ରେ ।

ସାରଯମକ

ନାଗ ରମଣୀଗଣ ନାଗର ମଣି ଗଣନା ନୋହୁ ଦେବଗଣ ପୂଜବେ ।
ସଦାଶିବ ଗଉରୀ ସଦାଶିବ ଗଉରୀ ଦେଖିଲକ୍ଷଣି ତେଜ ଦେବେ ରେ । ଶଶଦୃଶି ।
ଉର୍ବଶୀ ଉର୍ବଶୀ କ । ତିଲୋତ୍ତମା ତିଲୋତ୍ତମା କ ।
କଳାକର ସୁନ୍ଦର କଳାକର ସୁନ୍ଦର ପାଇବ ଶ୍ରୀମୁଖ ବଲୋକ ରେ ।

CENTRAL LIBRARY

ସମପାଦଯମକ

ହର ଭାବର ଧନ ସଦା ଲହୁର ଧନ ହେଲୁ ହର ଭାବରଧନ ।
ବନ୍ଧୁ ଜୀବଜୀବନ ନୋହିଲେତ ନଦାନ ମୋର ବନ୍ଧୁ ଯିବ ଜୀବନ ରେ । ହା ସୁତେନ୍ଧା
ଭାରତୀ ସମ କ ଭାରତୀ । ସୁରତ ତୁଲ କ ସୁରତ ।
କିଂକଣ୍ଠା ତବ ରତ ହେବେ ଦେଖି ମୂରତ ବନା କ କର ତବ ରତରେ ।

ଧ୍ୱନିଯମକ

ସରସ ରସ ରତ ରସର ସର ସତ୍ୟାଙ୍କସଙ୍କ ସଞ୍ଜୀବ ତୋଷେ ।
ସାର ସାର ସାରତ ରସାର ସାରସାଦ ମାନ ମାନ ମାନସ ତପେ ରେ । ଜୀବଜୀବ ।
ରତ ରତ ରତନ ସୂତ । ତରତର ତରୁଣୀ ଭୁତ ।
ରଙ୍ଗ ରଙ୍ଗ ରଙ୍ଗସେ ହର ହର ହରସେ ଭାଷି ଭାଷି ଭାସିଲି ମୁଁ ତ ରେ ।
ଶ୍ୟାମ ପ୍ରେମ ଉନ୍ମାଦେ କାମବାମ ପ୍ରମାଦେ କର ହର ଚନ୍ଦ୍ରା ଏପର ।
ଲବ ଭାବନ୍ତ କଳ୍ପେ ଜୀବ ଥିବ ସଂକଳ୍ପେ ଦେବ ଭାବ କ ପ୍ରାଣେଶ୍ୱରୀ ହେ । ଧୀରବର ।
ଶେଷ ବଂଶପଦେ ଏ ରସ । ଲୁଥବୋଧକ ଅଙ୍କ ଶସ ।
ହେମ ଯମକମାଳା କର୍ଣ୍ଣ କର୍ଣ୍ଣକଳିଲା ଅଭି ଅଭିମନ୍ୟୁ ମାନସ ହେ ।

ଊନଚତ୍ୱାରିଂଶ ଛାନ୍ଦ

ସଖୀ ବିଶାଖା ପ୍ରତି ଉକ୍ତି

ରାଗ—ଅଷ୍ଟାଦଶଶମ୍ଭୁ ବସନ୍ତୀ

ଧୀର ଚନ୍ଦ୍ର ବୃନ୍ଦପଦ୍ମ ମିହିର । ରସିକ ରସ ରତନ ଭଣ୍ଡାର ।
ଗ୍ରାହକ ପ୍ରେମ ବାଣିଜ୍ୟ ପସରା । କାମକାମଦା ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ପରା ।
ଏ ଛନ୍ଦ ଗାଉମା । ପ୍ରୀତ ଅନନ୍ଦସିନ୍ଧୁକୁ ଚନ୍ଦ୍ରମା ।
ନ ଲଭିବାକୁ ଗୋବନ୍ଦ ପୀରତୁ । ଅଧୀରେ ଧୀରରତନ ଅରତ ।
କହନ୍ତ ଧର ବଶାଖାଙ୍କ ହାତ । କହ ପୀରତ କ ଜାତ ପଦାର୍ଥ ।
କାହିଁ ଏ ଅଇଲା । କେଉ ଦଇବ ଏହା ଉପୁଜଲା ।
କହେ ସଖ ଶୁଣ କଶୋରମଣି । କହୁ ରତନାଙ୍କ ପୀରତ ପୁଣି ।
ଅବାଚ୍ୟ ଅକ୍ଷୟ ନତ୍ୟ ପଦାର୍ଥ । କେ ଜାଣିବ ପ୍ରୀତ ଶବଦ ଅର୍ଥ ।
ଅକଥ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ । ବଲେ କରନ୍ତ ପୀରତ ଅଶ୍ରୟ ।
ସମାନ ବୁଦ୍ଧି ବୟଃ ଶୋଭାଗୁଣ । ସ୍ୱଚ୍ଛ ଅରଦ୍ର ସ୍ୱଭାବ ଲକ୍ଷଣ ।
ରସ ରହୁତଦା ଗ୍ରାହକାଶକ୍ତି । ଏତେ ଲକ୍ଷଣେ ଯୁକ୍ତ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ।
ସଂଯୋଗ୍ୟସମ୍ପନ୍ନ । ହୃଦେ ଜାତ ହୋଏ ପ୍ରଣୟବନ୍ଧ ।
ନକ୍ଷତ୍ରଠାରେ ଛାୟା ବିମ୍ବତ । ମଣିରଙ୍ଗରେ ପ୍ରଭବମ୍ ଜ୍ୟୋତ ।
ଅକ୍ଷୟ ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ଅଙ୍କୁରହତ । ଉତ୍ତମ ଜନ ମନରେ ଉଦତ ।
ଅପୂର୍ବ ଅହ୍ଲାଦ । ଲଭିବାକୁ ହୃଦେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନନ୍ଦ ।

ଅଦ୍ଭୁତ ଶୁଣିଛୁ ପ୍ରଣୟବୀଜ । ହୃଦାଳବାଳେ ଯୋଉଟେ କାମଗଛ ।
ନବଯୁବାକାଳେ ଅଙ୍କୁର ହୋଏ । ସୁରସ ଦୃଷ୍ଟି ସଂଯୋଗକୁ ପାଏ ।
ତନ୍ତୁ କଥା ଲେଖା । ହାବ ଭାବ ପରିହାସ ଶାଖା ।
ନାନାକ୍ରୀଡ଼ା କ୍ଷୁଦ୍ରଡାଳ ପ୍ରକର । ଭଙ୍ଗୀ ଚାତୁର୍ଯ୍ୟ ପଲ୍ଲବ ବିସ୍ତାର ।
ସୁଖ ସୁମନ ରାଗାମୃତ ଫଳ । ଆନନ୍ଦ ଆସ୍ୱାଦନେ ମତ୍ତ ଭୋଳ ।
ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ମାଦକ । ଛାଡ଼ଇ ନାହିଁ ଜୀବ ଥିବାଯାକ ।
ସଂସାରେ ଏ ଦେହ ମନ ଆୟତ୍ତ । ସେ ମନ ପୁଣି ଗୋ ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗତ ।
ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ପୁଣି ଗୋ ପ୍ରକୃତିବଶ । ପ୍ରକୃତି ସ୍ୱଭାବବଳେ ପ୍ରକାଶ ।
ମଦନଅଧୀନ । ଏମାନେ ସବୁ ହୁଅନ୍ତି ସେନ ।
ସେ ମଦନ ପୁଣି ସୁରତବଶ । ସୁରତ ହୁଏ ପ୍ରୀତିରୁ ପ୍ରକାଶ ।
ଭାବ ସମ୍ବନ୍ଧ ପ୍ରୀତି ଆଲମ୍ବନ । ନାନାକ୍ରୀଡ଼ାରୁ ପ୍ରୀତି ଉଦ୍ଦୀପନ ।
ତହିଁ ସୁଖ ଜାତ । ତହିଁ ଆନନ୍ଦ ହୁଅଇ ସମ୍ଭୂତ ।
ତହିଁ ମୋହନସାଗର ସତତ । ମାଦକ ଲହରୀ ତହିଁରୁ ଜାତ ।
ଅହ୍ଲାଦାମୃତ ତହିଁରୁ ଜନମ । ତହିଁ ମୋହନ କଥା ଉତପନ୍ନ ।
ତାହା ଯେ ଲଭଇ । କିଛି ନ ଗଣେ ଗନ୍ଧେଶ୍ୱର ହୋଇ ।
ଯେ ଯେତେ ପରତେ ହୋଏ ପ୍ରୀତିକି । ସଂଯୋଗେ ସୁଖ ସେ ଲଭେ ତେତିକି
ବିଯୋଗେ କୋଟିଗୁଣେ ଦୁଃଖ ଦଏ । ଏ ଦୁଇ ସ୍ୱଭାବ ତାର ଉଦୟେ ।
ଅନୁଭବୀ ଜନେ । ଦୁଃଖ ସୁଖ କହି ନୋହେ ବଚନେ ।
କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସୁଧାସିନ୍ଧୁ ସାର । ସଂଭୋଗକାଳେ ସେ ଛାର ଛକାର ।
କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଦୁଃଖସିନ୍ଧୁ ଲବ । ବିଚ୍ଛେଦକାଳକୁ ତୁଲ ନ ହେବ ।
କ୍ରୋଧଗତ ସର୍ପ । ଅଗ୍ନି ଆଚ୍ଛାଦନ ତାପ ଅଳପ ।
ସେ ପୀରତି ଯେବେ ହୁଅଇ ବୃଦ୍ଧି । ଅବସ୍ଥା ଯେଉଁମାନଙ୍କରେ ସିଦ୍ଧି ।
ପର ଆପଣା ତଫାତ ନ ଦଏ । ମନକୁ ଜ୍ଞାନ ଅଗୋଚର ହୋଏ ।
ଥାଉ ସୁଖବାର । ଦେହ ପରାଣକୁ ମଣଇ ପର ।
ଜଗତେ ଅପକୀର୍ତ୍ତି ହାଟ ବସେ । କଳଙ୍କପସରା ତହିଁ ବିକଣେ ସେ ।
ଜାତି କୁଳ ଜ୍ଞାନ ମାନ ବିକଇ । ଚିନ୍ତା ଉତ୍କଣ୍ଠା ବଦନ ଜଣଇ ।
ନିନ୍ଦା-ବୋଲ କାଳେ । ନଇଡ଼େ କୃପା-ଫଳ ଜଣି ଭୁଞ୍ଜେ ।
କ୍ଷଣ କ୍ଷଣକେ କେତେପର ହୋଇ । ଭାବ-ଜଳଧି କଲ୍ଲୋଳ ଉଠଇ ।
କ୍ଷଣେ ବୁଡ଼ାଏ କ୍ଷଣକେ ଉଠାଏ । ଏକ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ଅନେକ ପାଏ ।
ଭାବ ସାବଲ୍ୟତା । କେତେମତେ ତହିଁ ଦିଶଇ ଚିନ୍ତା ।
ସମ୍ଭୋଗେ ରୀତିମାନ ଆନ ଆନ । ରତରେ ଆନନ୍ଦ ବାହାରେ ମାନ ।
କୃପା କୃପାବେଳ ଅକ୍ଷପଲକେ । ହାସଶ୍ଳେଷ ଓଷ୍ଠେ ଜାତ ଲବକେ ।
ଦୂନଇ ସେ ଜଳ । ରାଗ ସରାଗ ଲୀଳା କଳାବଳ ।

ଅପ୍ରାକୃତ ପ୍ରେମ ଯା-ନାମ କାମ । ଅଦ୍ଭୁତ୍ ରହେ କ ସେ ହେଲେ ବାମ ।
ପରବଶ ହୋଏ ଯାହାର ଜୀବ । ତାର କ ରହେ କୁଳ କିମ୍ବା ଭବ ।
ମନେ ଘେନ ଧୀର । ପ୍ରୀତି ଯେ କଲା ସେ ଗଲାଟି ମର ।
ଅନଳ କୁହଇ ଦେହ ଦହଇ । ଅସ୍ତ୍ର କୁହଇ ମରମେ ଭେଦଇ ।
କୁହଇତ ଜଳ ବୁଡ଼ାଏ କୂଳ । କୁହଇ ମାଦକ କରେ ବିହ୍ୱଳ ।
କୁହଇ ବଡ଼ଶୀ । ବଳେ ମନ-ମୀନ ନିଏ ଆକର୍ଷି ।
ପଦାର୍ଥ ଜ୍ଞାନ କଲେ ନ ଘଟଇ । ସ୍ୱାଦୁ ଆସ୍ୱାଦନ କର କୁହଇ ।
ଦେଖି ନ ଥାଇ ରୂପ ନୟନେତ । ସତତ ମୋହିତ କରଇ ଚିତ୍ତ ।
ଦେହ ଥିଲେ ତାର । ନ ଥାନ୍ତା ଆଉ ପ୍ରୀତିର-ସଂସାର ।
ନିଜ ନିଜ ସୁଖ ମନେ ମନାସି । ସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟ ରହେ ପ୍ରୀତିକ ରସି ।
ନ ପାଇ ଧନ ବିକ ହୋଏ ପ୍ରାଣ । ସଂସାର ସୁଖଯାକ ଗଣି ତୃଣ ।
ପ୍ରୀତିର ପୀରତି । ସର୍ବ ଭୂତମୟ ପ୍ରାୟ ଦିଶନ୍ତି ।
ବଡ଼ କଠିନ ଏ ପ୍ରୀତି ପାଳିବା । ତୀକ୍ଷ୍ଣଅସିଧାରେ ପଥ ଚଳିବା ।
ଶୂନ୍ୟ ଆରୋହଣଠାରୁ କଠିନ । ପବନ ଫାନ୍ଦେ ଧରିବା ଲକ୍ଷଣ ।
ପ୍ରୀତି ରକ୍ଷାଠାରେ । ଯଥା ପାରଦ ରଖିବା ମୁଠାରେ ।
ଲୌହଯୋଡ଼ା ନବନୀତସୂଅଇ । ପ୍ରଚଣ୍ଡାନଳପଥେ ଚଳିବାର ।
ତହିଁ ଉକଉ ରହିବ ଶରୀର । ତହୁଁ ଅଧିକ ପ୍ରୀତି ପାଳିବାର ।
କହୁଛୁ ଏତେକ । ବୁଝିଁ କହାର ପୀରତିସ୍ୱାଦକ ।
ପ୍ରଥମେ ପ୍ରୀତି କରିବାର ମଦ । ପର ପ୍ରୀତି କୋଟିଗୁଣେ ପ୍ରମାଦ ।
ଶୋଭାବନ୍ତ ଗୁଣବନ୍ତ ପୀରତି । ସେ ପୁଣି ପ୍ରମାଦେ ପ୍ରମାଦ ଅତି ।
ପସ୍ଥିକ ପରତେ । ଜୀବନସିକା ଅଭସ୍ପସଙ୍କେ ।
ବାରିଦ ଅନଳ ପ୍ରାୟ ପୀରତି । ସଂଯୋଗେ ବାରଣ କରି କୁହନ୍ତି ।
ଦୁହେଁ ନିର୍ବିଶେଷ ହେଲେ ସରଇ । ଉଭୟ ପ୍ରୀତିଅ ତେମନ୍ତ ହୋଇ ।
ଜୀବ ଥିବା ଯାକେ । ବାରଣ ପ୍ରୀତି କରିପାରିବ କେ ।
ଯେତେଣେ ଖୋଜିଁଲେ ତେତେଣେ ସେହି ଦିଶେ । ଚକ୍ଷୁ ବୁଜିଲେ ହୃଦରେ ପ୍ରକାଶେ ।
ନିଦ୍ରା ଆଇଲେ ସ୍ୱପନେ ଦେଖଇ । ଜାଗ୍ରତେ ଥିଲେ ଜ୍ଞାନହିଁ ନ ଥାଇ ।
କାୟ ମନୋବାକ୍ୟେ । ତା ବିନା ସାର ନ ଗଣେ ତ୍ରିଲୋକେ ।
ଯାହା ବୋଲିଲେ ତାହା ନାମ ସ୍ଫୁରେ । ନାନା କର୍ମ କରେ ସେହି ନେତ୍ରରେ ।
ପାଦ ପାଣି ମୁଖହାସ ନୟନ । ଉଦର ଉରଜ ବାହୁ ପ୍ରସନ୍ନ ।
ପଦ୍ମ ବିଲୋକନେ । ତଦଭାସ ଜ୍ଞାନ ଜନତ ମନେ ।
ଗୁରୁଜନମେଳେ ଥିଲେ ଅକଟେ । ପ୍ରୀତି ଆପତତ୍ତ୍ୱ ଦ୍ରବ ଲମ୍ବଟେ ।
ଅଶ୍ରୁଭଙ୍ଗ ହାସ ପୁଲକ ସ୍ୱେଦ । ଏକୈକ ପ୍ରଦେଶେ ଦହଇ ଦେହ ।
ଲଜ୍ଜା ସ୍ନେହ ଘେନି । ଉଦେ ହୋଏ କଳାହାରେ ସଜନ ।

ବନ୍ଧାଇବ ଯେ ସ୍ୱପ୍ନରେ ଛନ୍ଦକ । ମତ କଲାଇବ ସେହି ପ୍ରୀତିକ ।
ଜୀବନ ଯାହା ସ୍ୱ ଅଧୀନେ ଥିବ । ସେହିତ ପ୍ରୀତିପଥେ ପାଦ ଦେବ ।
ପ୍ରୀତି ମହାପାପ । କୃତାର୍ଥ ହେବୁ ପ୍ରେମମନ୍ତ୍ରଜପ ।
ଶୁଣି ମିତଣୀ ବାଣୀ ଧୀର ଧୀରେ । ପଦ୍ମଗନ୍ଧି ସ୍ନେହବରେ ଅଧୀରେ ।
କେଉଁ ଗ୍ରାମରେ ଗୋ ପୀରତି ନାହିଁ । କହିଲେ ତହିଁକି ଯିବଇଁ ମୁହିଁ ।
ବେଗେ କହ କନା । ପ୍ରୀତିପାଶୋଷ ମନ୍ତ୍ରର ଅଛି ନା ।
ଏମନ୍ତ ପାପକୁ ମନ୍ଦ ସହିଲା । କେଉଁ କୁବୁଦ୍ଧି ଏଥିକି ଆଣିଲା ।
ଅକାଳକାଣ୍ଡ ପ୍ରୀତିମୁଣ୍ଡେ ପଡ଼ୁ । ପ୍ରପଞ୍ଚ ପ୍ରୀତି ହାତ ଗୋଡ଼ ଛିଡ଼ୁ ।
ପରମ ପଦାର୍ଥ । ଧୀରେ ବୋଲନ୍ତି ପାଇ କେଉଁ ଅର୍ଥ ।
ଏକେ ଅବଳା ଦୁଃଖପରବଶ । ଜାତି କୁଳ ଲାଜ ବୁଦ୍ଧି ବିଶେଷ ।
ଦାଣ୍ଡଦେହଲୀ ଦୃଷ୍ଟି-ଅଗୋଚର । ପ୍ରୀତି ବେଦନା ତହିଁ ବଳିଆର ।
ଉପରେ ଅପଇ । ତୃଷା-ତୃଷ୍ଣା ଅନାବୃଷ୍ଟି କରଇ ।
କଣାଖା କହଇ କୃଷ୍ଣନାଗର । ପଦ୍ମିନୀ ମୂଳ ସଂଯୋଗ ହେବାର ।
ଉଷ ପଉପାକ ଘଟନା ଯୋଗେ । ଶୁଚମନ୍ତ୍ର ହୋଇ ପିଅ ସଙ୍ଗେ ।
ଦେହଦାହ-ଜ୍ୱର । ଦୁଃଖପିବପାଣି ବହନ କର ।
ହାହା ଏହା କେ କହିଦେବ ସଖୀ । ବିମୋହ ହେଲେ ପାଇ ପ୍ରେମବାଧା ।
ସଖୀ ଜଳ ସିଞ୍ଚି ସାନ୍ତ୍ୱନା କଲେ । ଧଇର୍ଯ୍ୟ କର ମନାଇ କହିଲେ ।
ବୋଲନ୍ତି କଣୋଣ୍ଡି । ଯା ଯା ଜୀବନ ବହନ ବାହାର ।
ଏତେ କଦର୍ଥନାପାଉ କାହିଁକି । ଶଶ ଶଶି ପ୍ରାପ୍ତ ହେବୁ ନାହିଁକି । *
କୁମୁଦାରଣ୍ୟକଟ † ସାକ୍ଷୀ ରୁ ବହ । କୃଷ୍ଣ ଦେହ ପାଇଁ କଷ୍ଟିନ୍ତି ରହ ।
ଶ୍ୟାମନାମଧର । ଯାଯା ଅନୁକୂଳ କର ବାହାର ।
ପୁଣି କହନ୍ତି ସଜନୀକି ମୁହିଁ । ଜୀବନ ଯିବାର ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।
ସଖୀପଣପୁଣି ଏତିକି କର । ଶ୍ୟାମପଦଧୂଳି ବୋଲ ମୋ ଶିର ।
ତାଙ୍କ ଚକ୍ରମୂର୍ତ୍ତି । ଦେଖାଇ ଥାଅ ପାଉ ନେଣ୍ଡ ଗତି ।
ଜୀବନ ଗଲେ ଏତିକି କରିବ । ଶ୍ୟାମନାମ ମୋ-ହୃଦରେ ଲିହିବ ।
ଶ୍ୟାମରୂପ ମୁଣ୍ଡକାରେ ଲଦାଇ । ଶ୍ୟାମବସନ ଅଙ୍ଗରେ ଯୋଡ଼ାଇ ।
ଶ୍ୟାମଗତିପଥେ । ମୋ ଶବ ପୋତିବ ଆପଣା ହସ୍ତେ ।

---

* ଶଶ—ମୃଗବିଶେଷ [ଅର୍ଥାତ୍ ଠେକୁଆ] ଚନ୍ଦ୍ରମଣ୍ଡଳକୁ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର କିରଣ ମଞ୍ଜୁରିକାକୁ ଜଳ ଆଶା କରି ପିଇବା ଇଚ୍ଛାରଖି କୃଷାର୍ତ୍ତରେ ଧାଇଁ ଧାଇଁ ଜଳ ଦୂରରେ ମରୁଥାନ୍ତି । ସମସ୍ତ କବେରକମାନେ ବସ୍ତୁର କଲେ ମୃଗ ଶଶର ସମ୍ମାସ୍ତି ଯିବ କେବଳ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଜଳ ଆଶାରେ ଧାଇ ଧାଇ ମରୁଥାନ୍ତି ଅତଏବ ଏହି ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଅଙ୍ଗରେ ସର୍ବଦା ବସିଥାଇ । ସେହିକଥାରୁ ଚନ୍ଦ୍ର କଳଙ୍କୀ ହେଲେ । ଏପରି କବିପ୍ରବାଦ ।

† କୁମୁଦାରଣ୍ୟକଟ ସେ ଭ୍ରମର [ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁ ଭ୍ରମର କାଳ ଉଦ୍ୟାନରେ ବାସ କରୁଥାନ୍ତି] ସେ ସେଉଁ ଖାଇଲ ପୋକ ଉଦ୍ୟାନ ମାଇ କରି ଆଣନ୍ତି ସେ ପୋକ ମଇବେଳେ ଯେଉଁରୂପକୁ ଦେଖି ଥାନ୍ତି ସେହି ଦେହକୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ଏପରି ପ୍ରବାଦ ଅଛି ।

ଯେବେ ଏମନ୍ତ କରି ନ ପାରିବ । ତମାନେ କୋଳ କରାଇ ଥୋଇବ ।
କୃଷ୍ଣବଂଶୀ ଶୁଣୁଥିବ ଯେଣିକି । କର୍ଣ୍ଣ ତେର ଦେଇଥିବ ତେଣିକି ।
ସବୁ ସଜନୀଙ୍କି । ହାତ ଧରି ମୁଁ ମାଗୁଛି ଏତିକି ।
ପ୍ରୀତିଆ-ପୁରେ ନାଗରୀ ବଜାଇ । ପାପ ପ୍ରୀତିକି ଦେବ ନବର୍ତ୍ତାଇ ।
ମୋପରି ପ୍ରୀତି ଦୁଃଖ କେହି ନୋହି । ପ୍ରୀତିପରଲୋଭି ସଂସାରୁ ରହି ।
ଏତେ କହି ଧନୀ । ଚଳ୍ଲୀବିମୋହେ ଭଜିଲେ ଅବନୀ ।
ତପ୍ତଲୌହପାଂଶୁ ମସ୍ୟ ପରିପ୍ରେ । ତନୁ ବଟେଷ୍ଟା ହୋଇଲା ଉଦୟେ ।
କ୍ଷୀରସିନ୍ଧୁ କ ମନ୍ଥଇ ମନ୍ଦର । ତେମନ୍ତ ହେଲା ହୃଦୟ ଭିତର ।
ପ୍ରାଣ ସନ୍ତାପିତ । ଯଥା ଗର୍ତ୍ତଜୀବ ଧୂମଧୂପିତ ।
ଦେଖି ସଖୀକୁଳ ହେଲେ ଅକୁଳ । ବହନ ଧୂଳ ଝାଡ଼ି କଲେ କୋଳ ।
ଜଳ ସିଞ୍ଚା ବଞ୍ଚା ବକ୍ଷ ଚୂର୍ଣ୍ଣେ । ଗୋବିନ୍ଦନାମ ଶୁଣାଇଲେ କର୍ଣ୍ଣେ ।
ମୃତ୍ୟୁସଞ୍ଜୀବନୀ । ସେହି କାଳକୁ ତା କଲେ ସଜନୀ ।
ଯୁବା ସିବା-ଜୀବ ବାହୁଡ଼ା ବଳେ । ଗଣ୍ଡପାଳିରେ ପୁଲକ ବରଜେ ।
ଦେଖି ସଖୀଏ ଧଇର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଲେ । ନାନା ଉପଚାର ପ୍ରଚାର କଲେ ।
ତେବେ କହେ ଧନୀ । ମୋ ପ୍ରତି ଅଣ ଛଡ଼ ଗୋ ସଜନୀ ।
ପ୍ରାଣସଜନୀର ଶୁଣି ଏ ବାଣୀ । ଧଇର୍ଯ୍ୟ ଧରିବ କେଉଁ ମିତଣୀ ।
ଦୀନ ଅଭିମନ୍ୟୁ ଜୀବନ ଯାଉ । ପ୍ରୀତିବେଦନା ଲଗାଇ ନ ପାଉ ।
ଉମା ମହେଶ୍ୱର । ମୋ ବଚନ ଯେନ ଏତିକି କର ।

ଏକଚତ୍ୱାରିଂଶ ଛାନ୍ଦ

କୃଷ୍ଣ ନାମ କୀର୍ତ୍ତନ ; ନାମ ରୂପକ

ରାଗ—କେଦାରକାମୋଦୀ

ଗୋବିନ୍ଦ ଗୁଣାବଳୀମିଶ୍ର ଏ ଛାନ୍ଦ । ଧୀରଚିତ୍ତ ହୃଦୟପଦ୍ମ ଅନନ୍ଦ ଯେ ।
ଅଜ୍ଞାନ ଅନ୍ଧକାର କ୍ଷୟକାରକ । ଅରସିକ କୁମୁଦ ମୁଦହାରକ ଯେ ।
ଗୋବିନ୍ଦ ଶୋଡ଼ଶଗୁଣ ନାମ ରତନେ । ବାଣିଜ୍ଜାର କଣୋଦ୍ୱ ମଣି ଯତନେ ଯେ ।
ଅଣାଶ୍ରିବରେ ମେଳ ଚାରୁ-ପୋତକୁ । ଉଚ୍ଚେ ସଂଯୋଗ-ଅନୁକୂଳବାତକୁ ଯେ ।
ବୋଲନ୍ତୁ ହା ହା ଗୋପ ଗଗନଚନ୍ଦ । ଗୋପିକା-ଅଣା-ମୃଗୀ ବନ୍ଧନ-ଫାନ୍ଦ ହେ ।
ନାଗରୀଚିତ୍ତ ମତ୍ତ-ଦ୍ୱିରଦ-କ୍ଷୋପ । ଯୁବତୀପରମାଦ ମୃଦକରୂପ ଯେ ।
କାଭନସ୍ତନ ମୀନଧର ଧୀବର । ମାନ-ତରୁ ଛେଦନ ତୀକ୍ଷ୍ଣ କୁଠାର ହେ ।
ସଦା ମାନସ ଅଭିଳାଷ ସଦନ । ରସାମୃତଦାୟକ ନବୀନଘନ ଯେ ।
ପତିବ୍ରତା ମନ ସମ୍ପତ୍ତି ଚୋର । ଚେତନାହୃତକାରୀ ମୋହନାଶର ଯେ ।
ଲଜ୍ଜା-ପର୍ବତ ଖଣ୍ଡକାରକ ପବି । ମଦନାସ୍ତ୍ର-ଅନ୍ଧକାରଚ୍ଛେଦକ ରବି ଯେ ।

କଉକବୃତ୍ତି-ବ୍ରତ ସିନ୍ଧୁ କୁମ୍ଭଜ । ସୁବର୍ଣ୍ଣାଧିପ ମନ୍ତ୍ରଦୀକ୍ଷା ଅର୍ଯ୍ୟ ହେ ।
ଚେତନା-ଚନ୍ଦ୍ରମାଙ୍କୁ ସିଂହିକାସୁତ । ମନ୍ମଥ ବୃତ୍ରାସୁର ଶକ୍ରଦଇତ ହେ ।
ବର୍ଣ୍ଣକାମିନୀ ମନମୋହନମନ୍ତ୍ରର । ମଦନାନଳ ଜ୍ୱାଳିବାର ଯନ୍ତ୍ରର ହେ ।
ବିବେକ ମହାବନ-ପୋଡ଼ା ଅନଳ । ନୟନଭୃଙ୍ଗ ରଙ୍ଗସ୍ଥଳକମଳ ହେ ।
ଅଶାବିଟପୀ ପଲ୍ଲବିତ-ବସନ୍ତ । ଭାବରାଜ୍ୟ ପୀରତି-ପ୍ରଜା ସାମନ୍ତ ହେ ।
ରସ ସଂସାର ସରଜନା ଲୋକେଶ । ମଦନଶାସ୍ତ୍ରକଳ୍ପନପୁଣ ବ୍ୟାସ ହେ ।
କାମାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ଦୋଳାପିଢ଼ୁଳା । ସ୍ମର-ସିନ୍ଧୁତରଣେ ଅବଲମ୍ବ ଭେଳା ହେ ।
ମନ-ମୀନର ତାପହରା ଜୀବନ । ହୃଦ-ପଙ୍କଜ ମୁଦକାରୀ ତପନ ହେ ।
ମଦନ ଦ୍ୱିଜ ଇକ୍ଷୁପୂଜା ପିଢ଼ୁଳ । ପ୍ରେମ-ବନ୍ଧନ ତର୍କପଠନସ୍ଥଳୀ ହେ ।
ନୟନ-ବିମୋହନ ଚିତ୍ର ଭୂମିକା । ଶୋଭାବନ୍ତ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଜୟ ପତାକା ଯେ ।
ଚିତ୍ତ ଲାବଣ୍ୟ ତରଙ୍ଗସିନ୍ଧୁ କଲ୍ଲୋଳ । କେଳିକଳାକଦଳୀ ଜନ୍ମସ୍ଥଳ ଯେ ।
ଅଶେଷ ଗୁଣାବଳୀ ତାରା ଗଗନ । ସୁଖରତନ ଦାତା ଜଳନିଧାନ ହେ ।
କାମି କାମିନୀ କାମକଳ୍ପଲତା । ହୃଦୟ ବଇକୁଣ୍ଠ ପୀଠଦେବତା ହେ ।
ମଦନ ଯମ ଭୟ ବାରଣାମୃତ । ପ୍ରେମ ମହାଜନଙ୍କ ସୁଖ ବୋଇତ ହେ ।
ଅଙ୍ଗନାଅଙ୍ଗଜ୍ୱର ପିନାକଧାରୀ । ବିଯୋଗବ୍ୟାଧିହର ଶ୍ରୀ ଧନ୍ୱନ୍ତରି ଯେ ।
ଅନଙ୍ଗପ୍ରେତ ରସକେଦାର ଗଦା । ପ୍ରେମାହି ବିଷ ଭାରସମ୍ଭାର ପଦ ହେ ।
ପୀରତି ଅଙ୍ଗନାର ଭାଲ ସିନ୍ଦୂର । ଲୀଳା ନାୟିକା ହୃଦମଣ୍ଡନ ହାର ହେ ।
ରତି ରମଣୀ ଶ୍ରୁତିଯୁଗ ତାଟଙ୍କ । କ୍ରୀଡ଼ା ସୁନାରୀ ହୃଦଭୂଷା ପଦକ ହେ ।
ବିରାଗୀଅଙ୍ଗଦେଶଭୋଗ ଈଶ୍ୱର । କାକୁ ବଇଠିବାକେ ବଡ଼ ଠାକୁର ହେ ।
କୁଳୁରମଳୟଗିରି ଶମ୍ଭୁ ଅନଳ । ଅନନ୍ତ ତରୁ ବର ଲାବଣ୍ୟ ଫଳ ହେ ।
ରସକାମିମଣ୍ଡଳ କୁସୁମମାଳୀ । ଆହ୍ଲାଦ ଫୁଲବନ ସେଚନ ମାଳୀ ହେ ।
ବିଳାସ କ୍ଷୀରସିନ୍ଧୁ ବର୍ଦ୍ଧନ ଚନ୍ଦ୍ର । ବଦନାମ୍ବୁଜ ମକରନ୍ଦ ମାକନ୍ଦ ହେ ।
ସନ୍ତାପିନୀ ହୃଦୟ ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦନ । ଦୁଃଖିନୀ ଦୁଃଖ ବିମୋଚନ କାଞ୍ଚନ ଯେ ।
ସଂଯୋଗ ଇଚ୍ଛାବତୀ ବାଞ୍ଛାରତନ । ଅନୁରାଗ ଚନ୍ଦ୍ରମା କ୍ଷୀରନିଧାନ ହେ ।
ମାନିନୀ ମାନସୃଷ୍ଟି ପ୍ରଳୟଜଳ । ଦଶାଗ୍ରାହି ଅଗତ୍ୟ କୁଶଳ ଶୂଳ ହେ ।
ଜାନୁ-କନ୍ଦର-କେଳିପ୍ରିୟ କେଶରୀ । କଣ୍ଠଭୂତ ମାକନ୍ଦ ବିଭୋଗୀ ହଉ ହେ ।
ଯଉବନୀ ଉରଜ-କର-ମାହୁନ୍ତ । ଅଧରସୁଧାଭୋଗୀ କଶ୍ୟପସୁତ ହେ ।
ରତିସଂଗ୍ରାମ ମନଭେଦ ସାୟକ । ପଣସ୍ତ ଯଜ୍ଞବିଧି ବିପ୍ରଋତ୍ୱିକ ହେ ।
ନବଳ ଯଉବନ କୁତଙ୍କ ମଲ୍ଲ । ମର୍ମ୍ମ-ମୃଗଭେଦନ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଭଲ୍ଲ ହେ ।
ବକ୍ଷସ୍ତବକ ହଂସ ମାନସରସୀ । ଅମରନାରୀ ନେତ୍ର ମନ ବଡ଼ଶୀ ହେ ।
ଅନୁଗତ ଯୁବତୀ ବଧୂଜନଙ୍କ । ପ୍ରୀତିବାଣିଜ୍ୟହାଟ ଦଣ୍ଡ-ଟମକ ଯେ ।
ଦମ୍ଭ ଅରମ୍ଭ କୁଳବୁଡ଼ା ଜାଙ୍ଗଲ । ଜ୍ଞାନ ଚଢ଼ାଇଧରା ବଚିତ୍ର ଜାଲ ହେ ।
ମୃଗାକ୍ଷୀଜନତୃଷ୍ଣା-ପତଙ୍ଗ ଦୀପ । ମାନସ ରସକୂପ ଉଲ୍ଲାସରୂପ ହେ ।
ଚଞ୍ଚଳା ମନ ମତ୍ସ୍ୟାଧାର କୁବେଣୀ । ଚପଳ ଦର୍ପନଳ ବ୍ୟାଘ୍ରବାରଣୀ ହେ ।

ସୁଧାବ୍ଧିଦୟ ବର୍ଦ୍ଧିଲ କୁମାରୀ ।   ଉଜ୍ଜ୍ୱଳବସନ କଉସ୍ତୁଭା କଉସ୍ତୁଭ ହେ ।
ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଭବ ଦ୍ରବକାରୀ ତରଣି ।   ଲୋକ ଅପେକ୍ଷା ଲୋହ ଚୁମ୍ବକମଣି ହେ ।
ପ୍ରୀତିବନ୍ଦା ଅବନୀ-ଧାରଣ ଶେଷ ।   ପ୍ରୀତ୍ୟା ଶାନ୍ତ ଭସ୍ମଭୂଷା ମହେଶ ସେ ।
ଅନୁରାଗମାଣିକ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରାବଣିକ ।   ଗୋପିକା ଆଲିଙ୍ଗନ ମୋତିଗ୍ରାହକ ହେ ।
ଦେହ ପଞ୍ଜରୀ ଜୀବ ସାର ଜୀବନ ।   ପ୍ରେମ ବଣିଜାରଙ୍କ ମୁଖ ଅପନ ହେ ।
ଭବ ସ୍ୱରୂପସରଜନ ବନାଣି ।   ବଦ୍ରୋଗ ସ୍ୱର୍ଗ ଆରୋହଣ ନିଃଶ୍ରେଣୀ ହେ ।
ପୁଲିନ ରଙ୍ଗସ୍ଥଳ ଶ୍ରୀ ନଟବର ।   ସଙ୍ଗୀତବିଦ୍ୟାଗୁରୁ ହରଲୁମର ହେ ।
ଗିରୁର୍ସିଭଙ୍ଗୀ ସରସର କଲଶ ।   ହଟ ନଟ ବିଦ୍ୟାରେ ବରବିଦୁଷ ହେ ।
କାନ୍ତଅର୍ଥିନୀ କାମଧେନୁପାଳକ ।   ଚନ୍ଦ୍ରା ଭୁଜଙ୍ଗବର ମୁକ୍ତାଗଣକ ହେ ।
ଯୁବତୀ ସରସ୍ୱତୀ-ବାଦନ ବୀଣା ।   ପ୍ରେମଧନଙ୍କ ଭାବଧନରେ କଣା ହେ ।
ରାଧାବଦନ ଇନ୍ଦୁଧର କନ୍ଦର ।   ଗୋବିନ୍ଦ ନାମୋଦୟ ଅମୃତକର ହେ ।
ଧୀର ହୃଦୟାନନ୍ଦସିନ୍ଧୁ-ବର୍ଦ୍ଧକ ।   ନଶିଲ ଦୀନ ମହାତାପ ହାରକ ସେ ।
ସେ ରାଧା କୃଷ୍ଣ ପଦାବ୍ଜ କମଳ ।   ଅଭିମନ୍ୟୁ ମାନସ ତହିଁ ଭ୍ରମର ସେ ।
ବିଦଗ୍ଧଚିନ୍ତାମଣି ଏ ଛନ୍ଦ ସ୍ୱର୍ଗ ।   ଏଥି ବିହରେ ଧୀର ଅମରବର୍ଗ ହେ ।

ଦ୍ୱିତୀୟାଂଶ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ବସନ୍ତ ।   ଅଷ୍ଟାକ୍ଷରବୃତ୍ତବାଣୀ

ଧୀରଚନ୍ଦ୍ର ହୃଦପଦ୍ମ ମିହିର ।   ରସିକାନନ୍ଦସିନ୍ଧୁ କଳାକର ।
ଗ୍ରାହକ ପ୍ରେମରତନ ପସରା ।   ମୁମୁକ୍ଷୁ କୈବଲ୍ୟଭଣ୍ଡାରପରା ।
ଏ ଛନ୍ଦକୁ ଭାଳ ।   ପ୍ରେମବିଯୋଗି ଯୋଗଜନ ଥାଳ ।
ଗିରିବରଧର ସାର ମୋହନ ।   ରାଧାପ୍ରୀତି ବିନା ମାରେ ମଦନ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଅତୁଳ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘ ।   ଲଳସେ ବଳାବଳ ଦନୁଦନ ।
ଦିନେ ଛନ୍ଦେ ବନେ ।   ସଖୀଙ୍କୁ କହନ୍ତି ମୃଦୁବଚନେ ।
କାହିଁ ଜନମ ହୁଅଇ ପୀରତି ।   କି ଜାତି ବର୍ଣ୍ଣ ତାର ଗୁଣ ରୀତି ।
କଉବା ଜଗତବା ଶକ୍ତି କେତେ ।   କାହିଁ ରହି ସଞ୍ଚରଇ କେମନ୍ତେ ।
ଦେଶ କାଳ ପାତ୍ର ।   କହ ମୋ ଶ୍ରୁତିକି କରି ପବିତ୍ର ।
ଏହା ଶ୍ରବଣେ ହସିବୋଲେ ମଧୁ ।   ପ୍ରେମାର୍ଥ ଅକଳନା ମହାସିନ୍ଧୁ ।
ସାଧବେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରନ୍ତି ଯାହା ।   କହୁ ଶୁଣିଛୁ କହିବ ମୁଁ ତାହା ।
ଗୁଣ ଶବ୍ଦ ଅର୍ଥ ।   ଅଚିନ୍ତ୍ୟ ଅବ୍ୟକ୍ତ ନିତ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ।
ନିର୍ମଳ ଶୁଦ୍ଧ ବୁଧ ବୋଧୋଦୟ ।   ସଦାସର୍ବଦା ଅକ୍ଷୟ ଅବ୍ୟୟ ।
ଆତ୍ମାସଂସର୍ଗୀ ଚେତନା ବିକାର ।   ମନ ବୁଦ୍ଧି ବିବେକରେ ସଞ୍ଚାର ।
କାମ-ଲୋଭସ୍ଥଳେ ।   ଉଦେ ହୋଏ ନାନା ସମ୍ଭ୍ରମ ବଳେ ।

ସ୍ୱାଦୁ ଶୀତଳ ଅହ୍ଲାଦ ଶୋଭା । ବିଧୁ ଅଧିକ ଅଗମ୍ୟ ପ୍ରଭା ।
ଚାଖିବା ଦେଖିବା ସ୍ମରଣ ନାହିଁ । ବିକାରବଳେ ଚଢ଼ାଯାଏ ସେହି ।
    ଅଗୋଚର ମୂର୍ତ୍ତି । ସ୍ୱଭାବ ଭାବବଳେ ହୋଏ ସ୍ଫୂର୍ତ୍ତି ।
ଦେହ ଦେଖି ସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟାଦି ଦେବ । ପ୍ରେମ ଅପୂର୍ବ କେହୁ ଉପଜିବ ।
ଦେହ ଯହିଁକି ମାନସ ନ କରେ । ଦେଖା ଶୁଣା କର୍ମ ନକି ପ୍ରଚରେ ।
    ସେହି ବିନା ମନ । କାହିଁରେ କେବେହେଁ ନୁହଇ ଲଗ୍ନ ।
ସନ୍ଧିନୀ ସମ୍ବିଦିନୀ ଅହ୍ଲାଦିନୀ । ବିକାର ତତ୍ତ୍ୱଗୁଣ ଅଛି ଯେଣି ।
କାର୍ଯ୍ୟ କାରଣ ସମ୍ଭବ କାରଣୀ । ସର୍ବଶକ୍ତିମୂଳ ଏ ଯେଣି ଜାଣି ।
    ବିବେଚନା କଲେ । ଅଶେଷ ବ୍ୟାପ୍ତବନ୍ତ ଦାନ ସ୍ଥଳେ ।
ପଞ୍ଚ ବିଷୟେ ପଞ୍ଚେନ୍ଦ୍ରିୟ ଲୋଭି । ପଞ୍ଚ ଭୌତିକ ବିକାରକୁ ଲଭି ।
ପଞ୍ଚ ରସ ସାର ଏଯେଣି ଯେଣ । ଏ ପାଞ୍ଚ ରସେ ମଧୁର ପ୍ରଧାନ ।
    ରତି ସଙ୍ଗ ପ୍ରୀତି । ପ୍ରୀତି ନ ଥିଲେ ନ ଶୋଭଇ ରତି ।
ପ୍ରେମ ଭଙ୍ଗୀ ହାସ୍ୟ ଲାସ୍ୟାଦି ସ୍ଥିତି । କାଷ୍ଠ ପଥରେ ନାହିଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥିତି ।
ସ୍ଥାବରେ ଏକାଙ୍ଗ ଅନୁସରଣି । ଅଚେତନ ଶକ୍ତିସ୍ୱଭାବ ଗୁଣ ।
    ଏ ଯେଣି କହନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରୀତି ସ୍ଥିତି ସ୍ଥିତି-ସ୍ଥାନ ।
ନାରୀରେ ନାରୀ ପୁରୁଷେ ପୁରୁଷ । ରତିସ୍ଥନେ ପ୍ରୀତି ଦିଶେ ନୀରସ ।
ନାରୀପୁରୁଷେ ରତି ପ୍ରୀତି ଜାତ । ସ୍ୱାଦୁ ସମ୍ବନ୍ଧ ମଧୁର ଅଖ୍ୟାତ ।
    ଦୁଇ ମତ ସେହି । ସ୍ୱକୀୟ ପରକୀୟ ଭେଦ ତହିଁ ।
ବିଷୟ-ସମ୍ବନ୍ଧ ପୀରତି ସ୍ଥିତି । ସ୍ୱକୀୟ ସମ ଯଣ ସେ ବୋଲନ୍ତି ।
ଏଣୁ ସେ ଜଣାପର କାନ୍ତା ସାର । ସେ ପୁଣି ହୁଅଇ ଦେନ ପ୍ରକାର ।
    ପ୍ରୟୋଜନାର୍ଥିନୀ । ସାଧାରଣୀ ସ୍ଥିତି ତାହାଙ୍କୁ ଚହ୍ନି ।
ପ୍ରାଣମୂର୍ଚ୍ଛା ରତିସମର୍ଥା ସେହି । ଦେନପ୍ରକାର ଭେଦାଭେଦ ତହିଁ ।
ସମ୍ବନ୍ଧ ଅନୁଗତ ଜଣାମତ । ସମ୍ବନ୍ଧେ ସ୍ୱକୀୟା ଅଧେ ବିଦିତ ।
    ଶୁଦ୍ଧବିଶୁଦ୍ଧାନୁଗ । ସ୍ୱଚ୍ଛ ଅଛିଦ୍ର ପ୍ରୟୋଜନ ତ୍ୟାଗ ।
ଦୁହେଁ ଅନୁରୂପ ହୁଅନ୍ତି ଯେବେ । ରତିପ୍ରୀତି ସୁଖ ବଢ଼ଇ ତେବେ ।
ମହତ୍ତ୍ୱ ଲୋଭଇ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ବୁଦ୍ଧି । ବିଦ୍ୟାବଳେ ହୋଏ ବିଶେଷ ଶୁଦ୍ଧି ।
    ଯେତେ ଶୋଭାବନ୍ତ । ତେତେ ଚିତ୍ତ ଲୋଭ ହୋଏ ବିଦିତ ।
ଗୁଣବନ୍ତେ ପ୍ରାଣ ହୋଏ ବିକ୍ରୀତ । ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ ସ୍ନେହ ବୃଦ୍ଧି ଦ୍ୱିଗୁଣିତ ।
ଯେତେଗୁପତ ତେତେ ବା ନ ବଢ଼େ । ଯେତେ ଭୟ ତେତେ ଲଜ୍ଜାଇ ଗାଢ଼େ ।
    ଲଜ୍ଜା ଥାଇଯେତେ । ପୀରତି ସୁନ୍ଦର ଦିଶଇ ତେତେ ।
ମାନ୍ୟ ଭୟ ସ୍ଥାନେ ଏଗାଢ଼ ହୋଏ । ଏଣୁ ସେ ପ୍ରୀତି ମହା ସୁଖମୟେ ।
ନବ ଯୁବା କାଳେ ଉଦୟ ପ୍ରୀତି । ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯୁବାକାଳେ ଉଦୟ ରତି ।
    ନିତ୍ୟାନିତ୍ୟ ମିଶା । ଏ ପ୍ରୀତିମାନ ସଂସାରେ ପ୍ରଶଂସା ।

ଶୋଭା ବସ୍ତ୍ର ଭଙ୍ଗୀ ବେଶ ଭୂଷଣ । ଏକାନ୍ତ କ୍ରୀଡ଼ା ନାନା ଆଚରଣ ।
ସଙ୍ଗୀତ ଇଙ୍ଗିତ ବଂଶୀ ଝଙ୍କାର । ସ୍ରକ ଚନ୍ଦନ ତାମ୍ବୂଳ ଦେବାର ।
ଏ ଆଦରେ ଯେତେ । ଉଦ୍ଦୀପନକାରୀ ଏହି ଜଗତେ ।
ସ୍ୱାଭାବିକ ପ୍ରେମ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଭଲେ । ନାମ ମାତ୍ରହିଁ ପଡ଼େ ଯେବେ କର୍ଣ୍ଣେ ।
ଶୋଭା ରୂପ ଭଙ୍ଗୀ ଗୁଣ ଗରିମା । ନାମ ଅର୍ଥ ବଳେ ଆକର୍ଷେ ସୀମା ।
ନୋହି ବିଲୋକନ । ତନ୍ମୟ ଭାବେ ଲଗ୍ନ ମଗ୍ନ ମନ ।
କାର୍ଯ୍ୟକର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରିୟମାନେ । ଅନୁଗତଜ୍ଞାନ ଜ୍ଞାନ ବିଧାନେ ।
ଜାତି ବିଦ୍ୟା ଶୋଭା ଗୁଣ କେ ଜାଣେ । କି ସମ୍ବନ୍ଧ ପରାପର ନ ଗଣେ ।
ବିନା ପ୍ରୟୋଜନେ । ଉତ୍କଣ୍ଠା ବଢ଼ୁଥାଇ ଦରଶନେ ।
ଦୈବ ଯୋଗେ ସେ ହେଲା ଘଟନା । ଦେହ ସଂସାର ପାସୋରିଏ ସିନା ।
ଅକ୍ଷି ଲକ୍ଷି ଇଚ୍ଛେ ପଡ଼ିଲା ସ୍ଥାନେ । ବିବେକର ଶୋଭା ଭଙ୍ଗି କେସଟନେ ।
ମହାନନ୍ଦେ ମାତି । ଭାବସାର ଗୁଣ ନ ପାରେ ଚେତି ।
ଲକ୍ଷେ ବୃତ୍ତି ନିରୂପଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ । ତେମନ୍ତ ସେ ତା ସର୍ବସୁଖମୟେ ।
ଗୁଣ ଶକ୍ତି ବିବେଚନେ କି ହେତୁ । ଅପ୍ରାକୃତ ପ୍ରେମ ଜନିତ ଚିତ୍ତୁ ।
କାମ ନାମ ତାର । ତେଣୁ ବିଦାଏ ସୁରତିବିକାର ।
ଏପା ରୂପା ବିଲୋକନେ ଉଦୟ । ବ୍ୟାଜ ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ମାନସେ ସଞ୍ଚୟ ।
ହାସ୍ୟ ଲାସ୍ୟ କମ୍ପ କୋପ ଔତ୍ସୁକେ । ଦୃଷ୍ଟ ତୁଷ୍ଟ ଭଙ୍ଗୀ ସଙ୍ଗୀ ଆସ୍ୟରେ ।
ତନୁ ପୁଲକିତ । ଲୀଳା ଲାଳସ କଳିତ ତୃଷିତ ।
ବାକ୍ୟଚାତୁରୀ କୌଶଳତା ରସେ । ହର୍ଷେଙ୍ଗିତ ଭଙ୍ଗୀ ସଙ୍ଗୀ ବିଶେଷେ ।
ଭାବଭାବିକ ଭୂଷା ଭୂଷିତ । ଆନନ୍ଦାର୍ଣ୍ଣବେ ମଗ୍ନ ହୋଇ ଚିତ୍ତ ।
ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ସୁଖ । ସେ କାଳେ ବଳେ ମିଳିଗଲେ ଦୁଃଖ ।
ଦେଖିଲେ ତରେ ନ ଦେଖିଲେ ମରେ । ବିଯୋଗାବିଯୋଗ ଏହି ପ୍ରକାରେ ।
ପ୍ରେମସ୍ୱାଦୁ ବଦେ ସୁଧାଶୀକର । ସୁରତ ମୂର୍ଚ୍ଛାରେ ଶବ ଚାକର ।
ସ୍ନେହ ସୁଖ ପହିଁ । ରତିକ ଅବନାଶ କାହିଁ ତହିଁ ।
ମଣ୍ଡିତ୍ୟାନୁରାଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ସ୍ଥାୟୀ । ମଧ୍ୟପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ଦ୍ରବ ନ ତେଜଇ ।
ଛିଦ୍ର ରହିତ ନବୂତ ସଂଜାତ । ନିର୍ମଳ ସ୍ନେହ ଯେମନ୍ତ ଅନନ୍ତ ।
ଅଭେଦ ବିଦିତ । ଯେଉଁ ପ୍ରକାରେ ସାଗର ସରିତ ।
ଧର୍ମ ଚକ୍ରବାଡ଼ ଲଙ୍ଘନ କରେ । ନିନ୍ଦା-ସିନ୍ଧୁ ସ୍ନେହ ପୋତରେ ତରେ ।
କଳଙ୍କ-ମୁକୁଟ ବାନ୍ଧଇ ଶିରେ । ସହବ-ଗୌରବକୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରେ ।
ଲଜ୍ଜାକୁ ଦହଇ । କୁଳାଭିମାନକୁ ତଡ଼ିଦିଅଇ ।
ଭାବ ସାଫଲ୍ୟ କରଣକାରୀ । ନରେ ନାନାମତେ ଯତ୍ନ କରି ।
ସେ ଯା ହାକରଏ ଏ ତାହା କରେ । ବଡ଼ଶିକଗୁଣା ବାଣା ବିଧିରେ ।
ପରାଧୀନ ପରା । ସ୍ୱକ ଭାବନା ତାର ଦନସରା ।

ତା ଦାମ୍ବିକଙ୍କରେ ମଗ୍ନ ମାନସ । ଅପେ ତା ହୃଦେ କ ହୃଦେ ତା ବାସ ।
ତା ଦେହ ନେଶ କ ନେତ୍ରେ ସେ ଅଛି । କ ଶ୍ରୁତି ବଚନେ ମିଶି ରହିଛି ।
ସବୁ ଏହିପରି । କଣ ଅଛନ୍ତ୍ରିଙ୍କରେ ଅଛି ପୂରି ।

ମିତ ହେବ ଏମନ୍ତ ପୀରିତିଶ୍ରିତ । ତାହା ପାଲିଲୁ ଲୋକ ଯିବ କରିତ ।
ମନ ମୀନଙ୍କୁ ସେ ପ୍ରେମବଡ଼ଶୀ । ଲୋଭସୂତ୍ରେ କାମ ନଏ ଆକର୍ଷି ।
ପଡ଼ି ସଙ୍କଟରେ । ମୁକ୍ତିପାପ୍ତିମତ ମଣେ ଚିତ୍ତରେ ।

ଅକ୍ଷିନ୍ତୁ ଅଙ୍କ ମ୍ଳାନ ପ୍ରେମଶଶୀ । ସ୍ମର ପର୍ବତେ ଉଦେ ହୋଏ ଆସି ।
ଆନନ୍ଦ କ୍ଷୀରସିନ୍ଧୁ ଉଚ୍ଛଳାଏ । ମନ ଚକୋର ସୁଧାପାନ ପାଏ ।
ଜୀବତାପ ନାଶେ । ଅଣା ନଣା ଯୋଷା ତୋଷ ପ୍ରକାଶେ ।

ବିଯୋଗେ ସୁଧାଭାନୁ ଚନ୍ଦ୍ରଭାନୁ । ଆନନ୍ଦସିନ୍ଧୁ ତନୁ କରେ ତନୁ ।
ଅଣା ନଣା ଯୋଷା ଦେହ ଦହଇ । ହୃଦ କୁମୁଦ ପ୍ରମୋଦ କରଇ ।
ଜୀବ ତାପ ଜାତ । ଧୀର ଚକୋର ବହୁତ ଦୁଃଖିତ ।

ଦୁଃଖ ସୁଖ ବଷାମୃତ ସଙ୍ଗମେ । ଏ ଦୁଇ ସ୍ୱଭାବ ତାର ଉଦୟେ ।
ହୀର ସମାନ ହୃଦ ହୋଇଥିବ । ପ୍ରୀତ ଛୁଇଁଲେ କ ଫାଟି ନ ଯିବ ।
ବଜ୍ର ହେଲେ ଦେହ । କୃଶାନୁ ପରି କରିଦେବ ଦାହ ।

ସଂଯୋଗେ ସୁଖିତ ବଳ କୁହଇ । ବ୍ରହ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ର ପଦ ପଦକେ ଥାଇ ।
ପଦ ଶଦକେ ବନ୍ୟାସୁ କଟକ । ବଡ଼ ବୋଲିବା ତହିଁ ମୂଲ୍ୟତକ ।
ହୋଇ କଲ୍ୟାଣି । ଆନନ୍ଦେ ଅହ୍ଲାଦ ମିଶିଲା ମଣି ।

ମନକୁ ମନ ହୋଏ ମିଶାମିଶି । ବୃକ୍ଷେ ଜୀବ ପଶିବାର ଅଭ୍ୟାସି ।
ପରସ୍ପରେ ଏ ଅଣ୍ୱାଲମ୍ବନ । ଦ୍ରବ୍ୟ କ୍ରିୟା ଗୁଣ ତା ଉଦ୍ଦୀପନ ।
ଯେବେ ଭିନ୍ନ ହେବ । ବାଲ୍ୟ ନୋହୁ କେ ଜୀବନ ଧରିବ ।

ହାବ ଭାବ ତହିଁ ଜଣା ନ ଯାଏ । ସେ ପ୍ରୀତ ପାଇବାର ଅଭେଦ୍ୟେ ।
ନିରାଧାରେ ଦ୍ରବ୍ୟ ରହିଲା ବଥା । ପ୍ରୀତ୍ୟ ପ୍ରୀତ ରକ୍ଷା ଏତେ ସିଦ୍ଧି ।
ପ୍ରେମ ପ୍ରେତଶସ୍ତ୍ର । ମନ୍ତ୍ର ଯନ୍ତ୍ରମାନ ନୋହେ ଅସ୍ତ୍ର ।

ନିତ ସଙ୍ଗେ ଥାଇ ସେ ଦେଖା ହେଲେ । ପ୍ରେମ ପ୍ରମାଦ ପଡ଼ଇ ସେକାଳେ ।
ବଳାଇଁ ଗତି ପଦ ନ ଚଳଇ । ଲୋକେ ପୀରତି କବାଦ କହଇ ।
ଦେହ ଥିଲେ ଦେଶେ । ମନ ଆକର୍ଷି ହେଉଥାଇ ଏଣେ ।

କାହାକୁ କ କହିଲା ପରି ହୋଇ । ଟିକଏ ଟିକଏ ସେ ରହି ରହି ।
ବାକ୍ୟ ଖୁଣ୍ଟୁଯିଂଙ୍କେ ମଣିଯାଇ । ପଦେ ପଦେ ଅଧେ ଅଧେ କହଇ ।
ନ ସୁହିଁଲା ହୋଇ । ଯୋତ ମଥା କଥା ନସ୍ୟନେ କହି ।

ସୁନା ଶୁଣିତକୁ ଲୋଭ ବାଦ ନୋହେ । ବାରିଁ ବାରିଁ କଥା ଜନତ ଦେହେ ।
ଅଶ୍ରୁ ଅଶ୍ରୁ ଅଣ୍ଟୁକ ଅକ୍ଷିରେ । ଦସି ନ ଦଶଇ ହାସ ଧରେ ।
ଲାଲସ ଅଳସେ । ଶାନ୍ତ ବଚେଷ୍ଟିତ କ୍ଷମା ପ୍ରକାଶେ ।

ନାଗରୀ ନାଗର ଚାଲି ଏମାନ । ମାନରେ ମିଶିଥାଇ ସନମାନ ।
ରାଗ ସରାଗ ପ୍ରେମାମୃତ ଘୋଳ । ଶ୍ରୀମୁଖ ଚାଲ ଦେଇଯାଏ ତାଳ ।
    ଭ୍ରୂଭଙ୍ଗୀ ଚଳାଇ । ସ୍ୱୀକାର ନକାର ଦଏ ଚହଲାଇ ।
କମ୍ପେ ଅଧର ଜାତ ହାସ ଭାଷା । ପକାଇ ଶ୍ୱାସ ଡୋଲୁଥାଇ ନାସା ।
ନବ ଭ୍ରୂବଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିପାତବନ୍ତ । ହାସ କୁଞ୍ଚିତା ଏକଯୋଗେ ଖ୍ୟାତ ।
    ସୁଖ ଦୁଃଖ ଦୁଇ । ଆଶା ନିରାଶାକୁ ଦଏ ଚହଲାଇ ।
ଉଭୟ ସୁଖଦାନୀ ପରସ୍ପରେ । ତନୁ ସଜାଡ଼ନ୍ତି ସେହି ହେତୁରେ ।
ମନକୁ ଜ୍ଞାନ ଅଗୋଚର ଥାଇ । ବୁଦ୍ଧି ବିବେକକୁ ବଶ ହୁଅଇ ।
    ଯେ ବୋଲଇ ଯାହା । ଶୁଣିଲେ ଜାଣି ନ ପାରଇ ତାହା ।
ଖାଉଥିଲେ ଦ୍ରବ୍ୟ ସ୍ୱାଦୁ ନ ଜାଣି । ଗନ୍ଧ ଘେନଇ ଉଦାସୀନ ଯେନ ।
ଦେଖୁଥିଲେ ଅକ୍ଷି ଚାହଇ ନାହିଁ । ଏ କର୍ମ ବୋଲି ସେ କର୍ମ କରଇ ।
    କହୁଁ ଆନ ଭାଷା । ବଳେ ବାହାରେ ପ୍ରୀତିର ପ୍ରଶଂସା ।
ନୀର କୁହଇ କରେ ଜରଜର । ଧନୀ କୁହଇ ମହାଗର୍ବେଶ୍ୱର ।
ତପୀ କୁହଇ ସୁକୃତ ବହୁତ । ପାପୀ କୁହଇ ଲଭଇ ଦୁରନ୍ତ ।
    ଅମର କୁହଇ । ସ୍ୱର୍ଗସମ୍ପତ୍ତିକି ଭୋଗ କରଇ ।
ବନ୍ଧୁ କୁହେ ସୁଧାଶୀତଳ ଦାୟୀ । ଜ୍ୱର କୁହେ ତାପ କମ୍ପ ବଢ଼ାଇ ।
ବୈଦ୍ୟ କୁହଇ ବ୍ୟାଧି ବିନାଶଇ । ପିତ୍ତ କୁହଇ ତ ବାଇ କରଇ ।
    କୁହଇ ମାଦକ । ବିହ୍ୱଳ କରେ ଜୀବ ଥିବାଯାକ ।
ଚାଖ ଦେଖା ନାହିଁ ସ୍ୱାଦୁ ସୁନ୍ଦର । ସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିୟାକର୍ଷେ ଲୋଭ ବିସ୍ତାର ।
ଏପରି ବଚଳତା ଅଛି ଯେତେ । ଅନ୍ୟେ ପ୍ରାଣମିତ କହିବ କେତେ ।
    ପ୍ରୀତି ମହାଖଣ୍ଡ । କେବଳ କରଏ ପ୍ରାଣସଙ୍କଟ ।
ବେଦବାଦୀ ବିଧି ଏ ବେଦବାଦୀ । ଅପଣା ସଂସାର ବଣ ସମ୍ବାଦ ।
ଧର୍ମ କର୍ମ କୁଳ ବିବେକ ନାଶେ । ଅପବାଦ କୁପିଙ୍ଗଳିକା ଭଷେ ।
    ସେ ପ୍ରୀତିକଣ୍ଟକ । ଯେ ଗଲା ସେ ମଲା ପାଇ ଶାସ୍ତ୍ରିକ ।
ଦୁଇହିଁ ତାକୁ କର ନମସ୍କାର । ଆମାନୀ ନୋହୁ ମାନ ଅମ୍ଭ ଗିର ।
ଶ୍ରବଣେ ହସି ବୋଇଲେ ଅଚ୍ୟୁତ । ଅହା କି ବୋଇଲ ପରାଣମିତ ।
    ଜୀବ ଥିବାଯାକେ । ସାର ପ୍ରୀତିକି ତେଜି ପାରିବ କେ ।
ମୋ ମନ ଲୋଭ ଯହିଁ ତାହା ଜାଣ । ତା ଲାଗି ଗଲେ ଯାଉ ପାପୀ ପ୍ରାଣ ।
ପ୍ରେତ ହୋଇ ସିଦ୍ଧ ଏ ବନେ ଥିବ । ତାହା ଦରଶନେ କୃତାର୍ଥ ହେବ ।
    ମନେ ଅଛି ଭାବ । କନ୍ତୁ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ ଅବେଶି ହେବ ।
ଜୀବପସଂସ୍କୃତ ସାକ୍ଷୀତ ଅଛୁ । ଶଗିତକୁଳୁହିଁ ଶଣ ପାଇଛୁ ।
ମରଣ ଭୟ ନୋହିଲା ଏଥିକି । ହାତ ଧର ମୁଁ ମାଗୁଛି ଏତିକି ।
    ଜୀବ ଗଲେ ଶବ । ତା ଗଳିପଥରେ ପୋତାଇ ଦେବ

ବହନ୍ତ ମନାଇଁ ମାଧବୀ ହେବ । ବାନ୍ଧବୀ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଭୋଗ ପାଇବ ।
ମୃଗଶାବକାକ୍ଷୀ ପାଦ ଯାବକ । ହେବାକୁ ତୋଷିବ ଲୋକନାୟକ ।
ଥିବାକୁ ଅଙ୍ଗରେ । ମନାସି ଝାସିବ ଗଙ୍ଗାସାଗରେ ।
ଏମନ୍ତ ବାଞ୍ଛିତ ମିତ ଶୁଣନ୍ତେ । ପ୍ରେମ ଲୋତକକୁ ପ୍ରଶଂସିଲେ ଚିତ୍ତେ ।
ଅଶ୍ୱାସ କହି କଲେ ପ୍ରବୋଧ । ଯେସନ ହେ ପ୍ରେମଗ୍ରାମବାସୀ ବୁଧ ।
କବି ଅଭିମନ୍ୟୁ । ଜୀବନ ଯାଉ ଚିତ୍ର ସଧା କାହ୍ନୁ ।

ସପ୍ତଚତ୍ୱାରିଂଶ ଛନ୍ଦ

ଯଶୋଦା ସଖୀ ସ୍ଥଳରେ ଶୋଭା କଥନ

ରାଗ—କେଦାରଗୌଡ଼ା

ପ୍ରଣୟରେ ଦୁଃଖୀ ହୋଇ ପଦ୍ମଲାକ୍ଷୀ ସଖୀପାଣୀ ଧୀରେ ଧରି ।
ଆନନ୍ଦ ଉତ୍କଣ୍ଠା ଗଦ୍‌ଗଦ ମିଶାଇ କହନ୍ତି ଲାଳସା କରି ଗୋ । ମିତ ।
ବଦନେ କ ଶୋଭା ଦେଖିଲଇଁତ ଗୋ । ସେ ତ ମଦନସାମନ୍ତ ସତ ଗୋ ।
ମନ ଧନ ଚୋର ପରଖିତ ଗୋ ।
କଳାକାନ୍ତିବଳା ଅଞ୍ଜନ ମରକତ ଇନ୍ଦ୍ରନୀଳମଣି ଘନ ।
ସୁଧାଆନନ୍ଦ ଅହ୍ଲାଦ ମାଦକ ଶୃଙ୍ଗାର ପ୍ରେମ ମିଳନ ଗୋ । ପୁଣି ।
ଶୋଭାସମୁହମନ୍ଥା ଲବଣୀ ଗୋ । କୋଟି ସକ୍ଷିକାନ୍ତି ସାରଶ୍ରେଣୀ ଗୋ ।
ମହା ଲାବଣ୍ୟରତନଖଣି ଗୋ ।
କେତେକାଳ କଳ୍ପି କଳ୍ପି ବିଧି ସିଦ୍ଧ କଲା ବଚନ ପ୍ରତିମା ।
ମୋହନମନ୍ତ୍ରେ ଜୀବନ୍ୟାସ କରି ଭୂଷିତ କଲା ଭଙ୍ଗିମା ଗୋ । ଭାବ ।
କଲା ଲଳିତମାଧୁର୍ଯ୍ୟାର୍ଣ୍ଣବ ଗୋ । ହେଲାଗୁଣନିଧିରଣା ଠାବ ଗୋ ।
ମାର ଦେବାର୍ଚ୍ଚନ-ଦେବ ହେବ ଗୋ ।
କେତକୀପାଖୁଡ଼ା ଗୋଷ୍ଠାମଲ୍ଲୀ କେଡ଼ା ଚୂଡ଼ା ଭୂଡ଼ାଇଛି ଘର ।
ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରକ ପରେ କେକୀଚନ୍ଦ୍ରକ ସାର ଦେଉଛି ସଂସାର ଗୋ । ତହିଁ ।
ନବ ଜାମୁଡ଼ାଳ ଖୋସା କେହି ଗୋ । ଝଞ୍ଜା ଗୁଞ୍ଜ ଗୁଞ୍ଜିଗମ୍ଭୁଣ୍ଡହ ଗୋ ।
ପୁଷ୍ପଇଂଗ ତୋଷ ଲକ୍ଷ କାହିଁ ଗୋ ।
ଲଳିତ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ଅହ୍ଲାଦ ପ୍ରସବ ସୁଧା ସ୍ୱାଦୁ ଗୁଣ ଥିଲା ।
କୋଟି ପର୍ବ ଶଶିଶତ ଖତ ଶ୍ରୀମୁଖ ଦେଖା ଦକୁ ହେଲା ଗୋ । ଯେସନ ।
ତହିଁ କଳଙ୍କ ଏ ଚଢ଼ଙ୍ଗନ ଗୋ । ସେତ କ୍ଷୟ ଏ ଅକ୍ଷୟ ସ୍ଥାନ ଗୋ ।
କଳାକର ସେ ଏ କାଳପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୋ ।
ନିବୃତ୍ତଥିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କ ବଳିବ ଅମଳ କଳାକମଳ ।
ଅନନ୍ତ ପ୍ରସନ୍ନ ଜଣଜନ-ମନମୋହନ ମାଦକସ୍ଥଳ ଗୋ । ସଖି ।

CENTRAL LIBRARY

ଭଙ୍ଗୀ କଷ୍ଟନ କାହିଁକି ଦେଖି ଗୋ । ମୁଖସ୍ତୁତିଁକି ମର୍ତ୍ତିବ ଆଖି ଗୋ ।
ଥିକ ଯେ ବୋଲେ ମୁକୁର ଲକ୍ଷେ ଗୋ ।
ଲୀଳ ବ୍ୟାଳ ଓଜ ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ଭଙ୍ଗିମା ପ୍ରସନ୍ନାନ୍ତନ ପୂର୍ଣ୍ଣନ ।
ଶ୍ରୀ ମୃଦୁ ମାଦକ ଲାଳସ ଅଳସ ପ୍ରୀତ ଲୋଳ ଲୀଳା ସ୍ଥାନ ସେ । ନେତ୍ର ।
ସୁଧା ଅନୁରାଗ କଳାପାତ୍ର ସେ । ତନ୍ତ୍ର ଶତପତ୍ରଗୋତ୍ର ମିତ୍ର ସେ ।
ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷଲକ୍ଷ ମୋକ୍ଷକ୍ଷେତ୍ର ସେ
ବସାମୃତ ମିଣା ବସମ ବଣିଷ ଲୁଣ୍ଠନଗତ ସୁଭୁଗ୍ରୀ ।
ଦୃଷ୍ଟି ବୃଷ୍ଟି ହେବା କୋଟିପୁବା ସୃଷ୍ଟି ପ୍ରଳୟ ପାରନ୍ତି କର ତା । ତୋଳା ।
ରଣଭୁରଙ୍ଗ ତରଙ୍ଗଲୀଳା ତା । ଟେଳା ଖଞ୍ଜନ ରଞ୍ଜନ କଳା ତା ।
ରଙ୍ଗେ କୁରଙ୍ଗ ନୋହିବେ ତୁଳା ତା ।
ଂଗାମୃତଗୋଳା କଳାପଦ୍ମ ତୁଳା ବୋଲିବାରେ କେଉଁ ଅଣି ।
ବୁଲିଭବା ବେଳେ ରୁକ ଲବା କେହୁ କାମଲୁବ୍ଧକସାରଣୀ ଗୋ । ମିତ୍ର ।
ଶ୍ରୀଙ୍ଗରୁ ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ସେତ ଗୋ । କୋଟି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଜାତ ପଦ୍ମ ସତ ଗୋ ।
ଲୋକ କଲ୍ଲୋଳ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟବନ୍ତ ଗୋ ।
ସୁତନୁ ତନୁ ଦାରଣ ଫୁଲଧନୁ ଅତନୁଠାରୁ ଛଡ଼ାଇ ।
ଘନ ଘନ ଅନଞ୍ଜନ କଳା ଶୋଭା ଫାଶିଲୁ ହସିଦଅଧ ତା । ଭୃରୁ ।
କାଳବ୍ୟାଳବାଳଖେଳା ଗୁରୁ ତା । ଧୈର୍ଯ୍ୟ କଦ୍ରୁଗ କଦ୍ରୁଗ୍ରୀ ସ୍ୱରୁ ତା ।
କାତପତ୍ର ଅଣିତ ବାଜିରୁ ତା ।
ନାସା ପ୍ରଶଂସା ଭାଷାରେ ଧନ୍ୟ ହେବ ତଳସୁମନ ତୂଣୀର ।
ଅତନ୍ତ୍ରୋଦ୍ଧ ମୋଦ ବସଣୀକସଣୀ ଥିଅ କି କାମଦେବର ସେ । ଦୋଗ୍ର ।
କବ କନ୍ଦଳୁଚ କଦରେ ପଦ୍ମ ସେ । ବଧୂ କୋଳେ କି ବେହଣୀ ତାଗ୍ର ସେ ।
କି ସେ ଦେବଗୁରୁ ଅଗ୍ର କାଗ ସେ ।
କସ୍ତୁରୀତଳକ ଗୋରଚନା ଚନ୍ଦ୍ରା ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେଖା-ରେଖା ହରେ ।
କଣ୍ଠାଗ୍ରୀ କର୍ଣ୍ଣ ଉଷ୍ଣୀଷ ଥୋଇବାର ନେତ୍ରଶଳର ସ୍ଥାନ କରେ ସେ । ଶୋଭା ।
ରଭ-ପଦ୍ମମନ୍ତ ଅନ୍ତଲୋଭା ସେ । ରମା ଦେଖି ବଳେ ହେବେ ବନ୍ଧା ସେ ।
ଯହିଁ କେ ରଖିବ ଦମ୍ପତ୍ତି ସେ ।
ମଞ୍ଜୁଳ ନୀଳ ଅଳକ ଲୋଲ ଲୀଳା ଝଳ ଭାଲଦେଶେ ଦଶେ ।
ଅମଳ କଳାକମଳକୁ ଉପଳନ୍ତୁଅ ବେଢ଼ିଛନ୍ତି କି ସେ ସେ । ଭାଲ ।
କର୍ଣ୍ଣିବାର କେ କରବ ମୂଲ୍ୟ ସେ । ଅର୍ଦ୍ଧଫଳକ କଇବା ତୁଲ ତା ।
ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରହିଁ କି ଲକ୍ଷ ଟୁଲତା ।
ଅହ୍ଲାଦବ ମନ୍ଦ ସୁନ୍ଦର ମଧୁର ସ୍ୱଚ୍ଛ ମନୋହାରୀବଦନ ।
ପ୍ରସନ୍ନ ସନମତ ମଦମାଦକ ସୁଶୀତ ଅନନ୍ଦପଦ ତା । ହାସ ।
ନନ୍ଦେ କର୍ପୂର ଦର ପୀୟୂଷ ତା । କଣେ କାଣ କୁଣ କଇଳାସ ତା ।
ବଳେ ଶଶିକିରଣ ସାରସ ତା ।

ରାଗ ଅନୁରାଗ ଅମୃତ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ଶ୍ରୀଧରପର ଅଧର ।
ପତିବ୍ରତାଧୃତ ଭୂତ କୂରପାଇଁ ଚଳନ ସ୍ଖଳନ ତାର ଗୋ । ଦନ୍ତ ।
କୁନ୍ଦ କୁଡୁବନ୍ଦ ହୀରବନ୍ଦ ଗୋ । ଜ୍ୟୋତି ମୋତି ପନ୍ତି ଉପମିତ ଗୋ ।
କୁନ୍ଦକଳୀ କରକବଳିତ ଗୋ ॥
ସ୍ମିତ ଅଧର ପରସ୍ପର ସୁନ୍ଦର ଦର୍ପକ-ଦର୍ପବର୍ଦ୍ଧନ ।
ପ୍ରବାଳ ଆଲବାଳରେ କଳ ସୁଧା କନ୍ଦଳ ଜାତ ଶୋଭନ ତା । ଓଷ୍ଠ ।
କ୍ଷୀରେ କ୍ଷାଳିତ ମାଣିକ୍ୟ ପରି ତା । ପ୍ରବାଳରେ ବୃଷ୍ଟି ସୁଧାଧାର ତା ।
ଶଶି-ସୂର ଆଲିଙ୍ଗନ ଧାରି ତା ॥
ସୁଧାପିଣ୍ଡ ଚିକଣଗଣ୍ଡ ପଦ୍ମାଗଣ୍ଡ ବନ୍ଧୁକ ଫୁଲ୍ କି ତୁଲ୍ ।
କନ୍ଦ ମାକନ୍ଦ ଆନନ୍ଦ ମକରନ୍ଦ ଥୁଅ କେ କରିବ ମୂଲ୍ ଗୋ । ସଖି ।
ଚମ୍ପକେ କି କ୍ଷୀଣଚନ୍ଦ୍ର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗୋ । ଅର୍ଦ୍ଧମାତ୍ର ଦେଖିଲେ ଦେବ ସାକ୍ଷୀ ଗୋ ।
ଦେଖି ଲେଉଟି ନ ପାରେ ଆଖି ଗୋ ।
ଶ୍ରୁତିକୀର୍ତ୍ତି ପରସ୍ପର ଚତ୍ୱର ବନ୍ଧପାଶ ମନୋହର ।
ମକରାକୃତ କୁଣ୍ଡଳ ଆନ୍ଦୋଳନ ଦରବକେ ମଦନର ଗୋ ।
ଶୋଭା କନ୍ଦେ ଚନ୍ଦ୍ରାର୍କମଣ୍ଡଳ ପ୍ରଭା ଗୋ । ଗୁରୁ କବି କି ବର୍ଣ୍ଣିବେ ଆଭା ଗୋ ।
ପତିବ୍ରତାପଣ୍ଡ ମତ ଲୋଭା ଗୋ ।
ଶଙ୍ଖୀ ଶଙ୍ଖ ଶକ୍ତି କପୋତ ପ୍ରମତ୍ତ ଜିତ ବେଳ ମଞ୍ଜୁଳ ।
ବିଜୟଗନ୍ଧୋଦ୍ଭବା ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟଗ୍ରୀବା ତ୍ରିବଳୀରେଖା ଦେଖା ପରି ଛଳ ଗୋ । ତହିଁ ।
ପତ୍ର ରତ୍ନ ସାର ହାର ବହି ଗୋ । ବନମାଳା ଶୋଭା ଦରେ କେହି ଗୋ ।
ସୁବା କେ ବା ବକାଣିବ ନାହିଁ ଗୋ ॥
ବାହୁଦଣ୍ଡ ପୁଣ୍ଡରୀକ ଶୁଣ୍ଡ ପୁଣ୍ଡରୀକ ଷଣ୍ଡଦଣ୍ଡକର ।
ବାହୁଟି ବାଘଟି ବାହୁଟିଆ ପର ନାଶି କରନ୍ତି ବାଦର ଗୋ । କରେ ।
କଳା କଳାରତ ମୋହି ପାରେ ଗୋ । ମୁଦା ମୁଦ୍ରିତ ଉଦିତ କରେ ଗୋ ।
ଲୀଳାପଦ୍ମ ଧରି କି ହୃଦରେ ଗୋ ॥
ବର ମରକତ ସାଣ୍ଟିଲ କବାଟ ମୁଦା ଉରତଟ ଭାତି ।
ରଙ୍ଗ ମୁକୁତା ଚଳିତ ଅନୁସ୍ୱାରଲତା ପଦ୍ମ ପରିଣତି ଗୋ । ସ୍ତନେ ।
କଉସ୍ତୁଭବରମଣି ଲମ୍ବେ ଗୋ । ପରିସ୍ଫୁଟିତ କମଳମାଳେ ସେ ।
ଲମ୍ବ କଦମ୍ବମାଳା ଲଗ ତଳେ ସେ ।
ବନ୍ଧ୍ୟ ଝଟଝଟ ପର ପୀତପଟ କଟି ତଟରେ ବରକେ ।
ପିଣ୍ଡା ପରିପାଟି କଦଳୀକୋଟିପାଟି ଦେଖିଲେ ବର୍ଣ୍ଣିବ କି ଦେଖକେ ଗୋ । ଯେଣ ।
ମୋଡ଼ା ଦୋଷଡ଼ା ଭଡ଼ା ଯତନ ଗୋ କୁଞ୍ଚା ବଞ୍ଚା ଧଡ଼ି କି ଶୋଭନ ଗୋ ।
ଜଣି କଙ୍କିଣୀ ହରେ ଜୀବନ ଗୋ ॥
ପୁରପର-ପର ଚୂର କି ନୂପୁର କେୟୂରକାତର ସ୍ୱର ।
ଚରଣାର ପୁରନ୍ଦର ଦ୍ୱିରଦର ଗତି ମତ୍ତବୃଷଭର ଗୋ । ପଦ ।

ଅରୁଣଙ୍କୁ ଅରୁଣ ଚରଣ ଗୋ ।   ମରଦଇ ସାରସର ମଦ ଗୋ ।
      ରମା ଅମ୍ବୁଜ ସମ୍ପଦ ପଦ ଗୋ ।
ଚରଣର ନୂପୁରର ମନୋହର ସୁସ୍ୱର ମଧୁର ତର ।
କଣ୍ଠଜନ ମନମୋହନ ମାଦକ ଦକ ପଦ୍ମବନ୍ଧୁଙ୍କର ଗୋ । ସଖୀ ।
ବଶୀକରଣ ଅଞ୍ଜନ ମିଶି ଗୋ ।   ପଞ୍ଚଶର ପୁରେ ଥାଇ ବସି ଗୋ ।
      ଲକ୍ଷିତକେ ପଟେ ଥିଲେ ଖୋଷି ଗୋ ।
ତ୍ରିଭଙ୍ଗିମା ଭଙ୍ଗୀ ସଙ୍ଗୀତ ଲଙ୍ଗୀତ ନଟବର ମନୋହର ।
କଟି ପାଦ ପାଣି ଗ୍ରୀବା ମୁଖ ଠାଣି ଚାହାଣି ବଙ୍କିମା ତାର ଗୋ । ସହି ।
ଲୁଚିକି ଲୁଚ ଚାହୁଁଥିଲେ ରହି ଗୋ ।   କେତେ ଅଣସ ନୟନର ତହିଁ ଗୋ ।
      କଣ୍ଠମୋହନ ମୋହନ ସେହି ଗୋ ।
ମର୍କତ ଦରପଣେ ସ୍ୱଗ ମାଣିକ୍ୟ ଇନ୍ଦୁ ନୀଳମଣି ଜ୍ୟୋତ ।
ଖଞ୍ଜନଗଞ୍ଜନ ଜଗତରଞ୍ଜନ ପାଇ କବୁ ରତପନ୍ତ ଗୋ । ମିତ ।
ଲୁଚିକି କରଥିଲା କ ବୃପତ ଗୋ ।   ମୋର ପ୍ରାଣ ଆକର୍ଷଣ ସେତ ଗୋ ।
      କ କହିବା ତା ଶୋଭା ସେମନ୍ତ ଗୋ ।
କେଲୀ ଟେକ ତାକିବାରେ ମୁଁ ସେକ୍ଷଣ ଈକ୍ଷଣ ଦେଖିଲ ଦେଲି ।
ଚାହାଣି ବଶୀଖ ବନଲୁବ୍ଧ ବ୍ୟାଧ ସାଦଲୁ ହରଣୀ ହେଲି ଗୋ । ସ୍ୱିତ ।
ଜାଲା ଗବାକ୍ଷ ରନ୍ଧ୍ରେ ଢାକବତ ଗୋ ।   ବନ ପଣ୍ଡରେ କ ରୂପାମୃତ ଗୋ ।
      ଜାଲବାଟେ କ ସ୍ୱାଗ ଲୋକତ ଗୋ ।
ତମ ବାମରେ କ ରାମଚନ୍ଦ୍ର କାମ ମଦ ବର୍ଣ୍ଣ ଅଙ୍ଗୀକୃତ ।
ତଥାପିତ ଚତ୍ତ ସ୍ୱାତ ହତ ନୋହେ କୃଷ୍ଣାମ୍ବରେ କ ଗୋପିତ ଗୋ । ଅବା ।
ନୀଳ ଚନ୍ଦ୍ରଉଦୟ ଜାଇବା ଗୋ ।   ସବ କଳାକର ବଶ୍ୟ ହବା ଗୋ ।
      ମାର ହରଙ୍କୁ ଲୁବ୍ଧ ସେଣବା ଗୋ ।
ନୀଳେନ୍ଦ୍ରମଣି କିରଣ ମର୍ଣ୍ଣ କସଳସ୍ମ ସନ୍ଧ ଭେଦକର ।
ବନଲୁବ ପଶୁ ପକ୍ଷୀ ସନ ପଡ଼କମ୍ପିଲା ପର ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ଗୋ । ସେନ ।
ପ୍ରେମାମୃତ ସିଞ୍ଚେ ସନ ସନ ଗୋ ।   ବ୍ୟାପିଲା କ କାଇନୀ କର୍ବନ ଗୋ ।
      ରଙ୍ଗ ଲାବଣ୍ୟ ଭଙ୍ଗୀ ଶୋଭନ ଗୋ ।
ସନ ସନ ସନଶ୍ୟାମସନ ରସ ବୃଷ୍ଟି ସୃଷ୍ଟି ବୁଡ଼ାଇଲା ।
ଜ୍ଞାନ ବବେକ ଶଶୀ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତରେ ଲୁମ ତମ ଆଚ୍ଛାଦଲା ଗୋ । ମିତ ।
ନ ପାଇଲି ଦୃଢ଼ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ପୋତ ଗୋ ।   ହେଲି ଅଥଳ ବ୍ୟାକୁଳ ଚତ୍ତ ଗୋ ।
      ସରଗଲା କୁଳବତୀ ବ୍ରତ ଗୋ ।
ସେ କାହିଁ ମୁଁ କାହିଁ ସତ କ ସ୍ୱପନ କହି ଶାହି କର ମିତ ।
ଜାଣିଲି ଭାବନା ହେଲା ଜୀବସେନା ଭସ୍ମ କଲା କ ନମିତ୍ତ ଗୋ । ଜୀବ ।
ସଦ୍ୟ ସଦ୍ୟ ନ ପାଇଲେ ଯିବ ଗୋ ।   ବ୍ରହ୍ମକୁଳ ପାଇ ନ ରହିବ ଗୋ ।
      ମରଣେ ଅନ ସୁଖ ପସ୍ମରିବ ଗୋ ।

ମିତ ଉତ୍ତର କଲେ କୃଷ୍ଣ କାହିଁ ଇତର କଥା ସେ ନୋହେ ।
ଭାଗ୍ୟ ବଶ୍ୟକାତ ହେଲେ ରସସୃଷ୍ଟି ସର୍ଜନା ହୋଇବ ରହେ ତା । ଭାବ ।
ଦୀନ ସାମନ୍ତସିଂହାର କବ ତା । ଜୀବ ଥିବାଯାକ ଧନ ନେବ ତା ।
ସିବ ରସିକହୃଦୟ ଦ୍ରବ ତା ।

ଅଷ୍ଟଚତ୍ୱାରିଂଶ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ଚକ୍ରମାଳିଆ

ରାଧା ଧର ସଖୀକର । ବୋଲନ୍ତି ଅକଟ ଥାଉ ନ କର ଗୋ ।
ଲାଜ ଭୟ ଛାଡ଼ିଲି ନକର । ସଜନ ଗୋ ।
ଘନଶ୍ୟାମ-ଗୁଣମାନ । ରଖିଅଛୁ କି ମୋ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଗୁମାନ ଗୋ ।
ମନ ଦହୁଛୁ ତା ସନମାନ । ସଜନ ଗୋ ।
ଭୁଜ ମୋହିବା ମୁନିଙ୍କି । ତାଙ୍କୁ ପ୍ରୀତିପଣେ ଯୋଗ୍ୟ ମୁଁ ନକି ଗୋ ।
ଅଳଙ୍କାର ସେତ ଅବନୀଙ୍କ । ସଜନ ଗୋ ।
ଶୁଣି ତାଙ୍କ କଥା ପଦେ । ରମା ଉମା ପ୍ରାଣ ବଳିବେ ପଦେ ଗୋ ।
ଶଚୀ ନ ରସିବେ ଇନ୍ଦ୍ର ପଦେ । ସଜନ ଗୋ ।
ଅନାଇ ଯାହା ବଦନ । ପବ ହେଲେ ହେବ ମୋହ ମଦନ ଗୋ ।
ସୁଖାନନ୍ଦ ଅମୃତ ସଦନ । ସଜନ ଗୋ ।
ଦେଖିଲେ ପତିବରଙ୍ଗୀ । ଦମ୍ଭ ଦେଇ ଅଟରବେ ପୀରତି ଗୋ ।
ନାଗନାରୀ ଇଚ୍ଛିବେ ସୁରତି । ସଜନ ଗୋ ।
ଗତ କରନ୍ତି ପଥରେ । ଦ୍ରବ ହୋଇ ବହି ସିବେ ପଥରେ ଗୋ ।
ନ ଭୁଲିବ କେ ମନମଥରେ । ସଜନ ଗୋ ।
ଦିନେ ମୋ ନେତ୍ରପଥରେ । ପଡ଼ିଗଲା ବାଙ୍କଚୂଳିଆ ଥରେ ଗୋ ।
ଅଳିଯାଏ ମୋ ହୃଦୟ ଥରେ । ସଜନ ଗୋ ।
ଦମ୍ଭ କଲଟେ ପବଳ । ଅଣି ରଖିବ କେ ସ୍ୱହିଁ ଛବଳ ଗୋ ।
ମୁଁତ ସାଉଳିଣି ମାନ ବଳ । ସଜନ ଗୋ ।
ନାହିଁ ପୂର୍ବେ ପୁଣ୍ୟ କରି । ସୁମନେ ମନାଇ ନାହିଁ ଶଙ୍କରୀ ଗୋ ।
ହେବ କି କର ତାଙ୍କ କିଙ୍କରୀ । ସଜନ ଗୋ ।
ଯହିଁ ମୁଖ ଦରପଣେ । ବସ୍ତୁଇଲି ହେଲେ ମୋପର ପଣେ ଗୋ ।
ଶୋଭା ନ ଦଶିବେ ଦାସୀପଣେ । ସଜନ ଗୋ ।
ମୁରଲୀ ମୁଖେ ସୁନ୍ଦର । ତୋଳାଖେଳାଇବା ଭଙ୍ଗୀ ହୃଦର ଗୋ ।
ଜାତସ୍ଥଳ ସେତ ଅନ୍ତରେ । ସଜନ ଗୋ ।
ସ୍ମିତ ରଙ୍ଗିମା-ଅଧରେ । ବିଭଙ୍ଗୀ ଛନ୍ଦରେ ମୁରଲୀ ଧରେ ଗୋ ।
ନାହିଁ ସେ ଶୋଭା ଅଧ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ । ସଜନ ଗୋ ।

ଅଳକାବୃତ ଲପନ । ବେଳେ ବେଳେ କରଇ କମ୍ପନ ଗୋ ।
ଦେଖି ନ ଦେଖିବ କେ ସ୍ୱପନ । ସଜନି ଗୋ ।
ମକରକୁଣ୍ଡଳ ଗଣ୍ଡ । ଶ୍ରୁତିରେ ଅଗମ୍ୟ ଶ୍ରୁତିସଙ୍ଗତ ଗୋ ।
ଦେଖି ନେଣ୍ଡ ପାଇଯାଏଗତ । ସଜନି ଗୋ ।
ଗୁଞ୍ଜା ଗୁଞ୍ଜର ଖଞ୍ଜିତ । ଗୋଷ୍ଠମଣ୍ଡଳୀ ବେଢ଼ା ଚୂଡ଼ା ରଞ୍ଜିତ ଗୋ ।
କେକପୁଚ୍ଛ ତହିଁ ବଶ୍ୱକୃତ । ସଜନି ଗୋ ।
ଯାମୁନାନ୍ତ ଖୋଷିବାର । କଥାପଣ୍ଡ ବେଢ଼ା ତହିଁ ଦେବାର ଗୋ ।
ଦମ୍ଭନାଶନ ତ ସେ ସୁବାର । ସଜନି ଗୋ ।
ନାଶେ ଗଜମୋତିବର । ଥୋପ ମେଲିଛୁ କି କାମଧୀବର ଗୋ ।
ଭେଦକ ସେ ନେତ୍ରଗ୍ରୀବର । ସଜନି ଗୋ ।
ଭାଲେ ଉତା ଗୋରୋଚନା । କସ୍ତୁରୀ ତିଳକ ତହିଁ ରଚନା ଗୋ ।
ବିନାଶକ ମୋ ବାମଲୋଚନା । ସଜନି ଗୋ ।
କଣ୍ଠେ କଉସ୍ତୁଭମଣି । କଳାଘନେ ଉଦେ କି ଦିନମଣି ଗୋ ।
ଉରହାର ନବଗ୍ରହ ମଣି । ସଜନି ଗୋ ।
ଶୋଭା ପୀତବସନରେ । ବିଜୁଳି ଶୋହେ କି ନବଘନରେ ଗୋ ।
ଦେଖି ମାନ ନ ରହେ ମନରେ । ସଜନି ଗୋ ।
କଟିତଟରେ କିଙ୍କିଣୀ । କି ନାଦ ମଧୁର ଶୁଭେ ଝାଣ-କଣି ଗୋ ।
କଳାହାରେ ମନ ନିଏ କିଣି । ସଜନି ଗୋ ।
ପଦେ ରଣିତ ନୂପୁର । ନାଦେ ଚମକଇ ଅମରପୁର ଗୋ ।
କାହା ହୃଦେ ନୋହେ ରସପୁର । ସଜନି ଗୋ ।
ନଟବର ମନୋହର । ଦେଖିଲେ ମୋହିତ ହୋଇବେ ହର ଗୋ ।
ନାରୀ ବାଞ୍ଛା ହେବ ଅଦେହର । ସଜନି ଗୋ ।
ଅଲକ୍ଷ ସନ୍ଦନନର । ଶୋଭା ନର ନାରୀ ନାଗ କିନ୍ନର ଗୋ ।
ପୂଜାପ୍ରତିମା କି ମଦନର । ସଜନି ଗୋ ।
କନ୍ଦର ନରତରୁଣୀ । ଦେବସ୍ତ୍ରୀଏ ହେବ ସୁରତେ ରୁଣୀ ଗୋ ।
ଶୋଭା ଦେଖି ରସିବେ ବାରୁଣୀ । ସଜନି ଗୋ ।
ସେଶୋଭାଦୃଷ୍ଟି ସାମନ୍ତ । ଅଛଇ ତହିଁର ଗୁଣ ଦେମନ୍ତ ଗୋ ।
ଦେନ ପ୍ରଶାନ୍ତଅପଣ କେମନ୍ତ । ସଜନି ଗୋ ।
ମୋତେ ଲଭିବା ହୃଦରେ । ଅକୁସଥାନ୍ତ କେତେମତରେ ଗୋ ।
ବଶ ନୋହିବ କେ ତେମନ୍ତରେ । ସଜନି ଗୋ ।
ମୋ ଗତାଗତ ବାଟରେ । ଜଗି ବସିଥାନ୍ତି ସେ କପଟରେ ଗୋ ।
ମାଣ୍ଡ ଦରଶନ ଲମ୍ପଟରେ । ସଜନି ଗୋ ।
ଲେଖନ୍ତି ଗତିପଥରେ । ପ୍ରାଣବଳା ସରେ ମନମଥରେ ଗୋ ।
ଡାକୁ ମାର ମୋର ବୋଲ ଥରେ । ସଜନି ଗୋ ।

ମୋ ପଦପଦ୍ମଧୂଳିକି । ବୋଲି ଦଅନ୍ତି ସେ ହୃଦସ୍ଥଳୀକି ଗୋ ।
        ଲୁଚିଯାଇ ସେ ସ୍ନେହାବଳି କି । ସଜନି ଗୋ ।
କୁସୁମବୋଲି ବନରେ । ଲେଖନ୍ତି କେତକୀ ସ୍ୱଚ୍ଛଦଳରେ ଗୋ ।
        ଗଣସଙ୍ଗେ ଗଣା ମୁଁ ଧ୍ୟାନରେ । ସଜନି ଗୋ ।
ମଧୁପକୁ ମାଧବିକା । ଯେମନ୍ତ ତେମନ୍ତ ଏ ମୋ ଜୀବିକା ଗୋ ।
        ସ୍ୱଇଚ୍ଛାରେ ହୋଇଛି ମୁଁ ବିକା । ସଜନି ଗୋ ।
ଏହା ପଢ଼ିଲା ଦିନରୁ । ପାସୋର ନ ଗଲା ଦଣ୍ଡେ ମନରୁ ଗୋ ।
        ସେତ ଅଧିକ ମୋ-ଜୀବନରୁ । ସଜନି ଗୋ ।
କହନ୍ତି ମିତ ଅଗରେ । ଝାସ ଦେବ ଯାଇଁ ଗଙ୍ଗାସାଗରେ ଗୋ ।
        ଛାଇ ହେବ ବନ୍ଧୁଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ । ସଜନି ଗୋ ।
ତା-ନାମ ଗାଇକୁଣ୍ଡରେ । ପ୍ରେମଡମ୍ବରୁ ବଜାଇ ଦାଣ୍ଡରେ ଗୋ ।
        ଭିକ୍ଷା ମାଗୁଥିବ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ । ସଜନି ଗୋ ।
ତା-ନାମ ଲେଖା ଛପାରେ । ଛଇ ହୋଇଥିବ ହୃଦ ଉପରେ ଗୋ ।
        ଝାପିଥିବ ତା ହାସ୍ୟରୂପରେ । ସଜନି ଗୋ ।
କେହି ଯାଇ ସନ୍ନିଧିରେ । ଜଣାଇବ ଯାଇ କୃପାନିଧିରେ ଗୋ ।
        ଦୟା ହୋଇବ ନାହିଁକି ଧୀରେ । ସଜନି ଗୋ ।
ଏହା ଯେବେ ଶୁଣାଯିବ । ପଥର ହେଲେ ତ ତରଳି ଯିବ ଗୋ ।
        ପରିବୃଢ଼ କେବା ନ ଡେଇବ । ସଜନି ଗୋ ।
ଭଙ୍ଗ ଭୋଗ ଚନ୍ଦ୍ରମଲ୍ଲୀ । ଦେଖି ଦେଖାନ୍ତି ତାଉଦେଇ ମଲ୍ଲି ଗୋ ।
        ଏହା ଦେଖି କାହିଁକି ନ ମଲ୍ଲି । ସଜନି ଗୋ ।
ରଜନୀ ତୋଷି ଧନରେ । ବୋଲୁଥାନ୍ତି କେତେ ଜନମାନରେ ଗୋ ।
        ମୋ ବସନ ଅଙ୍ଗମିଳନରେ । ସଜନି ଗୋ ।
ମୋ ସ୍ତନ କଳସାଙ୍କରେ । ଭ୍ରମିଲି ବୋଲି ପ୍ଲାବନ୍ତି ହଟରେ ଗୋ ।
        ଛଡ଼ାକୁଙ୍କୁମ ଲବ୍ଧଲଟରେ । ସଜନି ଗୋ ।
ଛଡ଼ାମାଳାକୁ ଲୋଡ଼ାଇ । କି ସ୍ନେହେ ନେଇ ଚୂଡ଼ାରେ ଗୁଡ଼ାଇ ଗୋ ।
        ହେଲି ଭଦ୍ର କରନ୍ତି ବଡ଼ାଇ । ସଜନି ଗୋ ।
ଭୃଙ୍ଗପଙ୍କଜ ପତର । ହୃଦରେ ଲଗାନ୍ତି ହୋଇ କାତର ଗୋ ।
        ଦାସ ପଦ୍ମଧ୍ୟାନ ହୃଦତର । ସଜନି ଗୋ ।
ସ୍ୱୋଚନା ଚଡ଼ା ଡାଲରେ । ବସନ୍ତି ପକ୍ଷୀ ଧରନ୍ତି ଜାଲରେ ।
        ନେଏସ୍ଥକଡ ଷଣ୍ଫୁଲରେ । ସଜନି ଗୋ ।
କ୍ଷପଳସ୍ ଭାଙ୍ଗି କରେ । ଅଦରେ ଖୋସନ୍ତି ସେ ମସ୍ତକରେ ଗୋ ।
        କରନଦେଶନ୍ତି କରକରେ । ସଜନି ଗୋ ।
ଧନ୍ୟ ଅଳ ନନ୍ଦନରେ । ମିଳାନ୍ତି ପୁଣି କି ଯେନ ମନରେ ଗୋ ।
        ସୁଖୀ ଦେଖି ହେଲା ଖଞ୍ଜନରେ । ସଜନି ଗୋ ।

ଶୁଣି ପିକସ୍ୱରଶ୍ରୀକ । ଧୀରେ କହେ ଶତ୍ରୁ ଦକ୍ଷଶ୍ରୁତିକ ଗୋ ।
କେଡ଼େ ପ୍ରଶଂସା ହଂସଗତିକ । ସଜନି ଗୋ ।
ଦେଖିଲେ ନବଦମାଳ । ଖଣ୍ଡି ଦେଉଥାନ୍ତି କୁସୁମମାଳ ଗୋ ।
କରୁଥାନ୍ତି କୋକିଳକୁଳମାଳ । ସଜନି ଗୋ ।
ସ୍ନିଗ୍ଧ ପଦ୍ମ ବଣୀଧର । ଗୋଳ ହୋଇ ଯାଉଥାଇ ଅଧର ଗୋ ।
କେଶ ହୋଇଯାଏ ଜଳଧର । ସଜନି ଗୋ ।
ଏଣୁ ତ ମମତାମାନ । କରୁଛ ଏହାକେ କ ଅନୁମାନ ଗୋ ।
ମୁଁ ଦେଖୁଛି ଏତ ସନମାନ । ସଜନି ଗୋ ।
ଦେଖିଶୁଣି ଜାଣିକରି । କେଉଁ ଗୁଣେଁ ଶ୍ରୀ ନୋହିବ କଙ୍କରୀ ଗୋ ।
ମାନସତ ଅକାରଣ-ବଇରୀ । ସଜନି ଗୋ ।
ଧରୁଛ ଭ୍ରମର କର । ସଖିଗଣ-ଗୁଣ ଏବେକି କର ଗୋ ।
ନେଇ ଜଗଂଥ ତା-ପଦଜର । ସଜନି ଗୋ ।
ସେ ଯେ ତେ ସ୍ୱର ରତଇ । ହୃଦଭିତରେ ତ ମୋର ନାଚଇ ଗୋ ।
ତାହା ବନାକି ଦ୍ୱିଧା ବଞ୍ଚଇ । ସଜନି ଗୋ ।
ତାକୁ ଦୂଷଣ ପୋଷଣ । ହେଲେ ହେବ ପଛେ ନାନା କଷଣ ଗୋ ।
ମୁଁ ତ କରିଣି କନାଭୂଷଣ । ସଜନି ଗୋ ।
ଭସ୍ମକୁ ଦେଇ ବହନ । କେବେ ଦେଖାଅ ସେ କାମମୋହନ ଗୋ ।
ହେଲା କଲେ ତ ହେଇ ଦହନ । ସଜନି ଗୋ ।
ଶୁଣି କଣ୍ଠୋଦ୍‌ଗାରଣ । ସଖୀସମୂହ ହୋଇଲେ ଅରଣ୍ୟ ଗୋ ।
ହୃଦଭିତରେ ହେଲେ କରତ । ସଜନି ଯେ ।
ଦୀନ ଅଭିମନ୍ୟୁ ଜୀବ । ସ୍ୱଧାଜୀବ ଜ୍ୱର ତାହାର ଯିବ ହେ ।
ସତେ ଏ ଭାଗ୍ୟ କି ଦେଖାଯିବ । ଗୋବିନ୍ଦ ହେ ।

ଏକପଞ୍ଚାଶ ଛାନ୍ଦ

କଣୋପରକ୍ଷଣା ଉକ୍ତି ଶୃଙ୍ଖଳା

ରାଗ—ଭୈରବୀ

ଏଥୁଅନ୍ତେ ସେନ ରସ ରସବତୀ ସଖୀଗଣ ବସନ୍ତବାସ କଣ୍ଠଶୁଣି କଥନ ।
ଥନଥନ କଲୋଳ ନ କନକନ ଶୁଣି ମନ ମନମଥରେ ଅବଶ ନାଗରତନ ।
ତନମନ ପ୍ରେମରେ କହ । କଣ୍ଠାନ୍ତ ଗତ କହନ୍ତ କର୍ମ ଅଦର ।
ଦଣ୍ଡ ସମାନତ ବାସ ବାସ ନାଗର ସଦୃଶ ଦୃଶ୍ୟରେ ଦୃଶ୍ୟ କେବଳ ଏକା ସେହିତ ।
ହିତ ହେବ ନାହିଁ ଅନ ଅନନ ଦେବାକୁ ଦାନ ଦାନବ ମାନବଦେବ ଯକ୍ଷ ନାଗତ ।
ଗତ କଲୁ ମୁକୁତବଣି । ଗୁଣିରେତ ନାହିଁ ହେବ କି କର ଦାସୀ ।
ଦାସୀକର୍ମେ ଥିବା ପାଇଁ ପାଉଛୁ ଭୂଷି ଭଜାଇ ସାଇଁ କରଥିଲା କେ ତେ ପୁଣ୍ୟ ସଞ୍ଚିତ ।

ତନୁରେ କର ଅନୁରୀ ମୁଗ୍ଧସାର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପୁତ୍ତଳୀ ପୂରଣ ଶାରଦ ଚନ୍ଦ୍ର କୋଳକୁ ଗତ ।
ଗତ ଜଳୁ ସୁରୂତ ବନା । ବନାଶିଲା ଇନ୍ଦୁଜକୁ ଏବା ନବୀନା ।
ବନାଶନ ବୁଦ ଧର ଧରଣୀରେ ସେହୁପର ପରୀକ୍ଷା ଦେଖାଇବ ମୁଁ କୃଷ୍ଣ ଅଗତରେ ।
ଗରେତ ଦହୁଛୁ କାମ କାମନା କର ଜନମ ନ ମତ ହୋଇବ ଶ୍ୟାମ ଅଛୁ ମନରେ ।
ନରେ ହେବ କୃଷ୍ଣ ମୋ ପତି । ପରାଧୀନ ଦୁଃଖ ଦେବେ ଜାଣିବେ ଧୀରା ।
ଧୀରା ଧୀରମଧ୍ୟା ଭାବେ ଭାବେ ସଖୀଏ କରନ୍ତେ ରସେ ମଜ୍ଜିବାକୁ ହେଉଛୁ ଏ କାମନା ।
ମନାସିଲେ ନକ ହେବ ହେ ବରହବେଣି ଭାବ ଭାବବେଦନା କହିବ-ଛଡ଼ ଭାବନା ।
ବନାନଳ ଦାହକୁ କଳା । କଳାସ୍ୱାଦମୋହନୀ ଇ ଚକ୍ରାକଦୁଳା ।
ଭୁଲାଙ୍ଗୀ ଭାଷିଲେ ହର ହରଷେ ଦେବାକୁ କର ବରଅଙ୍ଗୀ ସୁଦ୍ୟୁମ ପାଲଟି ହୋଇଛୁ ।
ଇଚ୍ଛିପ୍ରଣାରେ ଝାସିବା ଶିବାଙ୍କୁ ପୂଜା ତୋଷିବା ଶିବାପତିଙ୍କ ବର ଦେବା ମନରେ ଅଛୁ ।
ଅଛୁତ୍ ଏ ବାଞ୍ଛା ହେବ କି । କଣ୍ଠାପ୍ରାଣପିଅ କରବେ କି ସେବକା ।
ବଙ୍କିମା ସ୍ୱହାଣି ତାର, ତାରକ ମାରକ ଶର ଶରଣ ଅଶରଣ ଲୋକର ବସ୍ତୁ ।
ଷଡ଼ବର୍ଗ ସୁଖପଦ ପଦକେ ଅଛୁ କପଦ ପଦଦାସୀ ହୋଇଲେ ବାଞ୍ଛିବ କି କହ ।
କଣକର-କଣ ଶ୍ରୀମୁଖ । ଦୂକଙ୍କଶଙ୍କବେଶ କନକ ସହଜ ।
ହସାଇ ବଦେକମାନ ମାନବୀ କି ସେ ସମାନ ମାନ କରିବେ ଲୋକନେ ସୁରଭରୁଣୀ ।
ତ୍ରଣୀ ସୁରଭରେ ନାଗନାଗରୀ ହୋଇବେ ଅଗ ଅଗ ଅରକ୍ଷେ ଇଚ୍ଛି କାମସରଣୀ ।
ରଣିତ ନୂପୁର ନାଦରେ । ଦରେ ଦାସୀ ହେବେ ରମା ଉମାଦ ଭରେ ।
ଖରେ ଭୂରେ ଅଧଃପୁରେ ପୁରେ ଯଣ ମୂର୍ତ୍ତିମାରେ ମାରେ ସାଉ ହୋଇବ କେ ଦେଖି
ମୂରତ ।
ରତି ଇଚ୍ଛି ପତିବ୍ରତା ବର୍ତ୍ତିବେ କି ସନମତ ମଦନରେ କେ ବାଞ୍ଛା ନ କରିବ ପୀରତ ।
ରତିପତି ନାରୀ ହେବାରେ । ବାରେବାରେ ମନାସି ଝାସିବ ସାଗରେ ।
ଗରେ ଯେମନ୍ତ ଅଦର ଦରପଣେ ମୋ ମୁଖର ଦରଶନେ ତେମନ୍ତ ମଣିଲି ସଜନ ।
ଜନତ ବସ୍ତୁର ବାର ବାରିଧରକଳେବର କରଣ ନ କଲେ ଶିରେ ପଡ଼ୁ ଅଶନ ।
ଶବ୍ଦିପାଣି ପତି ଲୋଭିତ । ଉଦର ମନେ ହେଉଛୁ ରସ ଭାବିତ ।
ତଭୁପତି ମସବାର ବାରପତି ଭମାବର ବରଭୃତ ପଶୁପତି ମଣେ ଇତର ।
ତରଣିକାତଟେ ବସି ବଂଶୀଧର ଯେତେ ରସି ରସିକଣୀ ହେବାପାଇଁ ଲୋଭ ଅପାର ।
ପାର ଯେବେ ଏମନ୍ତ କର । କର ଧରୁଛୁ ଏ ଅନାଶ୍ରୀକ ତାର ।
ତାରପତିମୁଖ ତାର ତାରତମ ମନୋହର ହରଷ ହୋଇବ ତାହା ଦେଖି କ୍ଷଣ ।
କ୍ଷଣକାମୁକ ସମାନ ମାନସ ଚଞ୍ଚଳ ଅନ ଅନଳ ବନା କାହିଁକି ହେବ ସ୍ମରଣ ।
ରଣରଣ ଦହୁଛୁ ଦେହ । ଦେହଳୀ ବଢ଼ ତଟନୀ ହେଲା ଦୁର୍ବହ ।
ବହନ ତା ପଦରଜ ରଙ୍କି ମୋ ଦେହର ସଜ ସଂସାରରେ ହୋଏ କାବ ସିବାକୁ ଅସି ।
ଅଣୀବଣ ଭ୍ରମ ବାସ ବାସହିଁ କାଶ ସଦୃଶ ଦୃଶରେ ଶ୍ୟାମକଲୁପ ସାଏ ଅଭ୍ୟସି ।
ଭାସିଗଲି କାମଧନରେ । କଲେଶ ପଦ୍ମରେ ରଖ ସଜନ ଥରେ ।
ଥରେ ଅନାଅ କରିକ ଲଜ୍ଜ କଉଛୁ ଅଦେହ ଦେହ ସେ ଯେତଲ ବଡ ହେବ କଦାନ ।

ଦାନ ଏତେ ମାଗ କର କର ଧରୁଛି ମିତର ତରଣିଜାରେ ପକାଅ ହେବ ପାବନ ।
ବନଜନୀ ହୋଇଛି ହେବ ।   ହେ ବଦେକୀ ତେବେ ତାଙ୍କ ବକ୍ଷ ଲଭିବ ।
ଙ୍କି ବଗତ ହୋଇ ସିବ ଜୀବଥବପୁର ଜୀବ ଜୀବ ତହିଁକି ବସ୍ତୁର ନାହିଁ କଷ୍ଟତେ ।
ଚତୁରେ ହୋଏ କେଉଣେ ସିବ ଜୀବନେ ନାମ ଲଜବ ଜୀବକା ଭାବକୁ କହିଥିବ ଉସତେ ।
ଶତେଜନ୍ମ ଯାଏ ସଂକଳ୍ପ ।   କଳ୍ପତରୁ ତଳେ ବସି ସାଧିବ ତପ ।
ତପର ସିବ କାମର ମରକତକାନ୍ତ ବର ବରଣ କରିବ ଅବା ପର୍ଣ୍ଣ ଦେବ ।
ଦେବୀଙ୍କି ମନାଇ ବରବର ମାଗିବଧିଁ ସାର ସାରସ ପଦ ପାଦୁକା ହୋଇ ସେବନ ।
ବବଧ କାମନା ଏପରି ।   ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ କେ କରିବ କହ ବସ୍ତୁର ।
ଲୁଡବେଦେ ଯଣ ସାର ଶାରଙ୍ଗପିନାକଧର ଧରଣୀରେ ପୀରତିଅ ସେହି ଗ୍ରାମର ।
ମାରଦର ନାଶିବାରେ ବାରେ ସେବନ୍ତ ପଦ୍ମରେ ଭୃଙ୍ଗରେ ପ୍ରସ୍ତର ସେ ତାତ ତତ୍ତ୍ଵଜ୍ଞଙ୍କର
କରମକୁ ସେହି ବପକ୍ଷ ।   ପକ୍ଷପାତ କେ କରିବ ହେଲ ଅରକ୍ଷ ।
ରକ୍ଷନାସ୍ତ୍ର ରସିବାକୁ ବାରୁଣୀକି କଲେ ଗୁରୁ ଗୁରୁ କବ ବନମାସ୍ ଜ୍ୟାତ ଲୋକରେ ।
କରେ ଶୀତବେଦ ଅଙ୍ଗ ଅଙ୍ଗନା ପୀରତ ସଙ୍ଗ ସଙ୍ଗ ଲଙ୍ଗ ତେବେହେଁ ନ କଲେ
ବଥିବେ ।
ଧୀରେ ପ୍ରଶଂସିଲେ ପଦ୍ମରେ ।   ଭୃଙ୍ଗେ ଗୀରତ ରହିଲା ପ୍ରୀତିଲୋକରେ ।
କରେ ଶଶୀ ଗଙ୍ଗାଭୂଷ ଭରଗ ମଣ୍ଡନ ଯାର କାରଣ କ ନ କରିବେ ମୋର ବପଣ୍ଡ ।
ପଦକାମେ ପୂଜ ହର ହରସେ ମାଗିବ ବର ବରଦ ହେବେ ନାହିଁକି ସେନ ଲଗତ ।
ଗତବାଧା ଅଉ ନାହିଁତ ।   ହିତ କେ ହେବ ? ଉପାୟ ଯହିଁ ନାହିଁତ ।
ହିତ ବବେକନ ସହି ସହି ଦୁଃଖ ହେବ କେହି କେ ସ୍ଵାନଭାଗ୍ୟବେଲକୁ ହେବ ସାନ୍ଧାତ ।
ହାତ ଧରୁଛି ଭ୍ରମର ଭ୍ରମ ସାରଳୀ ମାର ମାରକତଦ୍ୟୁତରଦ ମତ ଇଚ୍ଛିତ ।
ଛି ତ କଳ ସବୁ କାମନା ।   ମନାନନ୍ଦ ହିତେ ହୁଏ ନାନା ଭାବନା ।
ବନାନଳ ଦାହ ବଳା ବଳାତ୍କାରରେ ବକଳା କଳାନିଧି କୃପା ବନା ନୋହିବ ହେଳା ।
ହେଳା ଲୀଳା ହାବ ଭାବ ଭାବନ୍ତି ହେବ ସମ୍ଭବ ଭବପର ପରମାର୍ଥ ସୁରତି କଳା ।
କଳା ମାଙ୍ଗଲ୍ୟଭବ ସତେ ।   ଶତେ ଜନ୍ମ ଦୁଃଖ ନ ରହିବ କଷ୍ଟତେ ।
ଚତୁରେ ଭାବନ୍ତେ ଏପରି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ନେହ ଧରି ଧରଣୀ ପତନ ବମୋହରେ ଗ୍ରଥିକା ।
ଅକୁମାର ବଥିକ ମିତେ ଅଶ୍ୱାସନ୍ତି କେତେ କେ ଦେମତ ହୋଇ ମିତେ ନାହିଁ
ପ୍ରେମାଗ୍ରଥିକା ।
ଧୀକାତରେ ଦେଖି ବଶେଷେ ।   ଶେଷେ ଚନ୍ଦ୍ର ଦୃଷ୍ଟି ଗଲା ଗୋବନ ପାଶେ ।
ପାଶେ ବାନ୍ଧି କ୍ଷୁମନ ମନମଥ ପନପନ ପନଲତାପରି ତେଣେ କମ୍ପାଉଅଛି ।
ଅଛନ୍ତି ପ୍ରୀତି ହେବାର କାରଣ ନୋହେ ସ୍ଵଧାର ଧାର ଲୁବ୍ଧ ହାର ହୃଦୟରେ
ହୋଇଛି ।
ଇଚ୍ଛି ବଦଗଧା ପୀରତ ।   ରତକଣ ହୋଇ ନାନା ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି ।
ରହିଏ ନୋହିବ ତାର ତାର ସମାନକୁ ତାର ତାର ବୋଲି ଶରଣ ପଶିବ ପାଦରେ ।
ଦରେ କମ୍ପିବ ଧୀରତ ରତ କଉତ ପୀରତ ରତରଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରଖ ବୋଲବ ଷରେ ।
ଷରେ ସେତେ ଅନ ନାବସ୍ତୁ ।   ରଉମାପଣ ରଖିବେ ଅଉ କ କଉ ।

ନସ୍ୟ-ବଳିତ ସୁଗନ୍ଧ ଗନ୍ଧ ଦେବ କ ସ୍ୱାବନ୍ତ ବର୍ତ୍ତିଣଦ୍ୱିଗୁଣ କେଉଁକଳା ସ୍ପୃଷ୍ଟ ।
ଚିତ୍ତରେ ଭାଉଛେ ସଂଜ୍ଞା ସଂଜ୍ଞା ଦେଖିବାକୁ ବଞ୍ଚା ବଞ୍ଚାଣ ହୋଇବେ ଅରୁନ୍ଧତୀ ସହିତ ।
ହିତ ମଣି ସେ ଅନସୂୟା । ସୂୟାଭାବ ଯେନ ହେବେ ପ୍ରୀତିଉଦୟା ।
ଦୟା ଇଚ୍ଛା କରି ବାଣୀ ବାଣୀକି ବୋଲିବେ ଅଣି ଅଣି କି ରଖିବେ କଳାନିଧି ରମଣୀ ।
ମଣିବେ ନୋହିବା ଯେବେ ଶରୀରେ ରହିବେ ଶିଶୁ ଶିଶୁ ବଢ଼ାଇ ରଖିବେ କେଉଁ ତରୁଣୀ ।
ଋଣୀ ହୋଇ ଗଉରୀ ସତ । ସତତ କାନ୍ତ ଅଙ୍ଗରେ ହେବେ ଗୋପିତ ।
ପୀତବାସ ଶ୍ରୀପଦରେ ବରେ ଲୁଚିଲେ ବକ୍ଷରେ ଧୀରେ ସତ ହେବାପାଇଁ କରି ଗୁମାନ ।
ମାନରେ ଫେରି କିପୁର ପୁରଷ୍ଟଅଙ୍ଗୀ ସୁନ୍ଦରୀ ଦରଶନ ନାହିଁ କାହିଁ ହେବ ସମାନ ।
ମାନସରେ ଭାବି ରସଦା । ସଦାଶିବ ଶରେ ଗୋପ୍ୟ ଲକ୍ଷେ ବଶଦା ।
ସଦା ସନକେ ବୋଲେ ଶମ୍ପା ସମ୍ପାଦନେ ଅନୁକମ୍ପା କମ୍ପାସ୍ୱମାନ ହେଉଛୁ ବାଞ୍ଛାବଗତେ ।
ଗତେ ଯେତେ ଅପସରୀ ସତ ନୋହୁ ଅପସରି ଶରୀର ରଖିଲେ ପରଲୋକ ଗତେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରେ ସେ କି ହୋଇବେ ତୁଲା । ତୁଲାଙ୍ଗୀ ସୁଶୀଳାତି ଅତୁଲା ପିତୁଳା ।
ତୁଳାକୋଟି ବାଜେ ଯାର ଲାଗି ହେବେ ଲୁଷିବାର ବାରବେନିବୟସୀ ଅମୂଲ୍ୟ
ଦରବ ।
ରବ ଯେ ଶୁଣିବେ ତାର ତାରଣ କି ହେବ ତାର ତାରପତିମୁଖୀତ ମୁକୁତମନ୍ଦର ।
ଦ୍ୱିରଦର କର ସୁଗତ । ଗତି ମୋତେ ଦେବ ସତେ କରି ପୀରତ ।
ରଭିପଦଦାନ୍ତକର କରନ୍ତି ସେବା ଅପାର ପାରବଶଙ୍କି ପୂଜନ୍ତି ବଦଦାନରେ ।
ନରେ ଖ୍ୟାତ ସେ ଅରଭ ଉନ୍ନ ହେବା ଦୁଃଖମାନ ମାନବର କି କରି ଜାଣିବେ
ବକ୍ଷରେ ।
ଧୀରେ ହୋଏ ଏ ଶଙ୍କା ଜାତ । ଯାତନା କାମର କରିବେ କି ନପାତ ।
ପାତନା ସୃଷ୍ଟି ଧାତାର ଦବେକ ବସ୍ତାର ତାର ତାରପତି କଳଙ୍କ ହେବାକୁ ଗୋଚର ।
ଚର ଅଚର ଉଦର ଦରସ୍ତନଟିମା ଦର ଚରଣୀ ତରୁଣୀ ବିନା ନାହିଁ ସୁସାର ।
ସାରସାକ୍ଷୀ ଚରଣଯୁଗ । ଯୁଗତେ ଲକ୍ଷଣ ଲୁଚାଇବ ମୋ-ଅଗ ।
ଅଗ ସ୍ତୁତିଚ୍ଛି ଲୁଚିଲ ଥିଲ ନାଗର ଗିରିକି ଥିଲ ଥିଲ କାମାନଳ ଜଳେ ଶଳରେ ।
ପୀତରେ ଶମନ-ସ୍ୱସାର ସାରବାଲ୍ଲି ଅଳିବାର ବାରବୃନ୍ଦ ଫଳେ ମିଳିଥିଲେ ପାଶରେ ।
ସରେ ନାହିଁ ଦନ ଯା ପାଇଁ । ପାଇବାକୁ ତାକୁ ହେଲ ନାହିଁ ବନସ୍ତୀ ।
ନଇଲା ଭୃଙ୍ଗେ ଉତ୍ତର ଦରଜାକ୍ଷି ପତ୍ରକର କରି ହେଲିନ ଲଙ୍କର ବନା ଧନରେ ।
ନରେନ୍ଦ୍ର ହେବା ସୁକୃତ ଲୁଚ ବନେ ଜ୍ଞାନତ୍ୟୁତ ଚୁତ ଫିଙ୍ଗି ଦେଇ ବାଇଫଳ-ଲୁଚିରେ ।
ଧୀରେ ମୋର ରସିକପଣ । ପଣକର ମୂଲଇବେ ସେନ ଦୂର୍ଗୁଣ ।
ଗୁଣନିଧି ନାମ ଧରି ଧରଣୀ ଅଟନ ସାର ସାଉବା ବିନା କି ଇଚ୍ଛି ସାଧୁବ ତପ ।
ତପରି ସିଦ୍ଧ କାମର ମରନ୍ଦ କେଶୀବର ବରଣ ନ କଲେ ନାଶ ହେଉ ସ୍ୱରୂପ ।
ରୂପ ଧ୍ୟାନ କରି ସୁଧୀର । ଧାରଣ ଯୋଗେ ପରୁଣ ଦେବ ନକର ।
କରନ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ରା ଏପରି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରେମେ ହରି ହରିତାଳୀଗୋସ୍ତ ଧ୍ୟାନେ ସାରନ୍ତି ଦିନ
ଦୀନ ସାମନ୍ତ ସିଂହାର ହାର କରି ଲୁବବାର ବାରଗୁଣି ଲୁବଲ କରିବ ଲେଫନ ।
ଘନଶ୍ୟାମ ପ୍ରଶସ୍ତ ଭାବ । ଭାବ ସାଧନେ ଲଭିବ ମହା ଉତ୍ସବ ।

CENTRAL LIBRARY

ତ୍ରିପଞ୍ଚାଶ ଛାନ୍ଦ

ବୃନ୍ଦା ସୁବଳ ଅନୁସ୍ମର କଥନ

ରାଗ—ଶୋକକାମୋଦ

ଶ୍ରୀରାଧାବାଉଳୀ ପ୍ରେମରସାଉଳୀ ଯେନ ଚତୁର ଗ୍ରାହକମାନେ ।
କୃଷ୍ଣ ଅନ୍ତର୍ଧାନେ ବୃନ୍ଦକାଙ୍କୁ ଦିନେ ପଚାରନ୍ତି କର ଧରି ଲୁଚେ ।
  ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ଶୁଣ । କହ ମୋ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କ କର ଗତ ।
ହସି ବୃନ୍ଦା ଭାଷେ ପ୍ରେମଜଳେ ଭାସେ ବରହିଉତମତ୍ତ ଦବା ଗତ ।
କାନ୍ତଅଙ୍ଗକମଳ ଦେଖିଲେ କମଳ ନୟନରେ ହୋଏ ଜରଜର ।
ଦେଖି ନବଘନ ତାର ଅପଘନ ପୁଲକ ହୁଅଇ ଥରଥର ।
  ଘନସୁନ୍ଦର ହେ । ଯମୁନା ପିବାକୁ ତରତର ।
ଏ ଅତି ବଡ଼ଣ କନ୍ଦୁଳରେ ତଣ୍ଡ ଲେଖି ଚୁମ୍ବ ଦିଏ ବାରବାର ।
ଦେଖି ତମାଳକୁ ବକ୍ଷର କୋଳକୁ ଯକ୍ତ ହେଉଥାଇ ବାହୁଯୁଗ ।
ଶ୍ୟାମସୁବାସରେ ଅଣ ମାନସରେ କଳାବତୀ ସଙ୍ଗେ ଅନୁରାଗ ।
  ରସଶେଖର ହେ । କୃଷଣ ନୀଳେନ୍ଦ୍ରମଣିବାର ।
ବସି ଶ୍ରମାବର ଫିଟାଇ କବର ଦେଖୁଥାଇ ଥୋଇ ହୃଦେ ତାର ।
ହେମ ମରକତ ଯୋଖି ଅଣକତ ପରି ନେଣ୍ଡ ମୁଦ ରହେ କ୍ଷଣେ ।
ଦଇବସନ୍ତନ ମୟୂରନର୍ତ୍ତନ ଦେଖି ସୁଖୀ ହୋଏ କେଉଁ ଗୁଣେ ।
  ଭାବବିନୋଦ ହେ । କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣଶେଷେ ମାତେ ନଦ ।
ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗଚଳକୁ ଶୁଙ୍ଘିବା ବେଳକୁ ଚିତ୍ତରେ ଜାତ ହୁଅଇ ମୁଦ ।
କେ ଜାଣେ ଭାବନା କୃଷ୍ଣେ ସମ୍ଭାବନା କେତେ କରେ ବୃନ୍ଦାବନ ଗଲେ ।
ବୋଲଇ ଅଳୀକି ଏ ବନଧୂଳିକି ବୋଳିଦିଅ ମୋର ହୃଦସ୍ଥଳେ ।
  ନବନାଗର ହେ । ଉଗ୍ରକମଳରେ ସ୍ନେହ ତାର ।
ଲଗାଇ ହୃଦରେ ଅତ୍ୟାନନ୍ଦରେ ଲହୁଥାଇ ଶିରେ ବାରବାର ।
ରସି ମଦାଳସୀ ସୁମନା ତୁଳସୀ ଗନ୍ଧ କଣ୍ଠ ସେନୁଥାଇ ନତ ।
କସ୍ତୁରୀପଙ୍କକ କରବା ଚନ୍ଦକ ବୋଲି ସଖୀ ରହେ ମୁଖ ପୋଛି ।
  କାମମୋହନ ହେ । କରୁଛି ନିତ ସାସ୍ତ୍ର ପଠନ ।
ଦେଖିଲେ କେତକୀ ବୋଲେ ଏ ପାତକୀ ହେଲା କିମ୍ପା ଭୃଙ୍ଗବିନୋଦନ ।
ସୁବଳ ପାଣିକି ଧରି ସେ ପୁଣି କି ମନତାରେ ପୁଚ୍ଛେ ଥିଲୁ କାହିଁ ।
ଗୋବିନ୍ଦପାଶରେ ଥିଲ ଏ ଭାଷରେ ଉଲ୍ଲସି ଉଠଇ ବୃନ୍ଦମୁଖୀ ।
  ଅହେ ଗିରିଧାରୀ । ନନ୍ଦଗ୍ରାମ ଯାଏ ଯେଉଁ ନାରୀ ।
ତାଙ୍କ ପଦ ଧରି ବୋଲେ ବୃନ୍ଦାଧରୀ ତୁମ୍ଭେ ମୋର ଗୁରୁଜନ ପରି ।
ଦେଖି ଗୁଞ୍ଜଫଳ ବୋଲଇ ସୁଫଳ ତୋହ ଅନୁରାଗ ଏକା ହେଲା ।
ଗୁଞ୍ଜସ୍ଫାଟିକ ତାହାର ଫାଟିକ ଅଛି ସେ ଯେତେ ବର୍ଣ୍ଣିଦେଲା ।

ଅହେ ଗୋପୀନାଥ । ଭକ୍ତର ଏ କେଉଁ ମନୋରଥ ।
ହସଇ ଭାସଇ ସ୍ୱଗୁଣ ନଦଇ ହା ଭୂମ୍ୟରେ ଘୋଷଇ ମାଥ ।
ଶୁଣି ସେ ଚରିତ ବୋଇଲେ ହରି ତ ହା ହା ଲୁଛ ମରଯାଏଁ ବନ୍ଧୁ ।
ତୋ ପ୍ରୀତିପଣକୁ ମୁଁ ନକି ପଣକୁ ବିକା ହେବ ସତେ କୃପାସିନ୍ଧୁ ।
ଅରେ ଗୁଣଗ୍ରାହି । କି କି କହ ନ ପାରଇ କହି ।
ମୁଁ ଅତି ଦାରୁଣ ତବ ପ୍ରେମଋଣ କୋଟିଜନ୍ମେ ଶୁଝା ସିବ ନାହିଁ ।
ତୋ ଗୁଣ ସୁମରି ଯେବେ ସିବ ମରି ସଂସାରେ ପ୍ରଶଂସା ହାର ହେବ ।
ଦାସବତ୍ସଳୀକି ପଣସ୍ତୁଳୀକି ବାଧିବା ତରେ ରହିଛୁ ଜୀବ ।
ଅରେ ଗୁଣବନ୍ତ । ଏ କ୍ଷରକୁ ବଳାଇଲୁ ମତ ।
ତୋତେ ଷ୍ଟନ୍ଦମୁହିଁ କେଉଁ ଗୁଣେ ମୁହିଁ ଯୋଗାଇବ ଏହା ଭାଳେ ଚିତ୍ତ ।
କଲେ ଭୁ ସେବକ ଲେଖିବ ଯାବକ ଦେଣିକ ଅହ୍ନାବ ପାରୁ ନାହିଁ ।
ମୋ ହୃଦପୀଠକୁ ହେବ ତୋ କୋଠକୁ ଯାହା ଇଚ୍ଛା ତାହା କର ଭାଇ ।
ଅରେ ପ୍ରେମବାନ । ସେ ଯାଏ ଥିଲେ ଏ ଜୀବ ଯେନ ।
ଜାଣଇଁ କୃପଣ ନୋହି ପ୍ରକୃପଣ ମୋଠାରେ କେତେ କଉଡ଼ି ଧନ ।
ଗୋବିନ୍ଦ ଅଧୀର ଦେଖି ବୃନ୍ଦା ଧୀର କରି କହି ବେଗେ ଚଳିଗଲା ।
ଶ୍ରୀରାଧାପାଶରେ ସୁଅବକାଶରେ ଗୋବିନ୍ଦ-ବିପଦ ଶୁଣାଇଲା ।
ଅରେ ରସବନ୍ଧୁ । ଭାଗ୍ୟକୁ ମିଳଇ ସବୁ ସିଦ୍ଧି ।
ତୋ ପ୍ରେମପସରା କୃଷ୍ଣ ଦାନସରା କେବଳ ତୋ-ଗୁଣେ ବାଢ଼-ବୃଦ୍ଧି ।
ତୋ ପଦ ପଦ୍ମ-ଧୂଳି କି ଯତନ ତିଳକ ଯେନଇ କପାଳରେ ।
ତାର ମନ୍ମଥରେ ତୋ-ଗନ୍ଧପଥରେ ଲେଖିଛି କଙ୍କଣ କର ବାରେ ।
ଅରେ ଭାବଭୋଳ । ତବ ଝୁଡ଼ା ପଡ଼ା ଫୁଲ ତୋଳ ।
ଚୂଡ଼ାରେ ଗୁଡ଼ାଇ କରଇ ବଢ଼ାଇ ଏବେ ରସିକେନ୍ଦ୍ର ହେଲ ବୋଲି ।
ତୋ-କେଳିବନରେ କି ଅଚ୍ଛାଦନରେ ଲେଖିଛି କଜ୍ଜଳ ବର୍ଣ୍ଣାବଳୀ ।
ହେଉଛି ନିଧନ ଦସ୍ୟୁ ଧର୍ମ ଧନ ଦେଇ କଣ ମୋତେ ଜଳବାଇ ।
ଅରେ ପ୍ରେମଶୀଳା । ଗଣି ତୋ ଗଣକି ସଙ୍ଗେ ବାଳା ।
ସରୁଛି ମୁଁ ଭୂରେ ତୋ ପଣ୍ଡ ପଲ୍ଲ ରେ ଥାଇଁ ଥାଇଁ କୁଡ଼ୁଛିତ ବେଳା ।
ତବ ଚଷ୍ଟ କରେ ଲେଖି ବାଞ୍ଛି କରେ ପଦ ଧର କହେ ଶୀଘ୍ର କର ।
କ୍ଷଣକାନ୍ତି ଗତ ଦେଖି ବୋଲେ ଗତ ବେଳେ କର ମୋତେ କ୍ଷମାବର ।
ଅରେ ପ୍ରେମୋନ୍ମାଦ । ପିଞ୍ଜାପୀଡ଼ ବାସ ହୃଦେ ଲୁବ୍ଧ ।
ନୟନରୁ ବାରି ବହେ ବାରବାର ଯେମନ୍ତେ ଝରଇ ଗିରିନଦୀ ।
କି ଯେନ ମନରେ ସଂଶ ସୁମନରେ ନୟନ ପଡ଼ିଲେ ନ ଟଳଇ ।
ସେ ଅତି ଆଦରେ କୁଙ୍କୁମ ହୃଦରେ କରିବଧି ବୋଲ ହେଉଥାଇ ।
ଅରେ ପ୍ରୀତିବନ୍ତ । ରଜନୀରେ କେତେ କର ସ୍ତୁତ ।
କଳାଇ ଅଣଲୁ ତୋ ପିଞ୍ଜାବାସକୁ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ଲଗାଏ ଏ କି ସ୍ତ୍ରୀତ ।

ଯେନ ରେ ସୁମନା କଲାଇ ସୁମନାମାଳା ଲାଗି ହେଉଥିଛ ସ୍ନେହେ ।
ଏ କି ରେ ସୁନାଇ ଦେଖିଲେ ସୁନାକ୍ଷୀ କୋଳ କରୁଥାଇଁ ହା ହା କହେ ।
ଅରେ ରାଗଲତା ।   ପିକବଚନେ କି ଅବିରତା ।
ସାରସଗତିକ ସ୍ପୃହଁ ମୁକତିକି ପାଇଲା ପରମ ପ୍ରମୋଦ ତା ।
କମଳସଙ୍ଗରେ ମିଳାଇ ଭୃଙ୍ଗରେ ବୋଲେ ଏପରି କି ସତେ ହେବ ।
ଚୂଡ଼ାରେ ପ୍ରବାଳଅଧର ପ୍ରବାଳ ଖୋଷିବାର ମହା ମହୋତ୍ସବ ।
ଅରେ ପ୍ରେମ ମୂର୍ତ୍ତି ।   ରାଗପୁଞ୍ଜେ ଅନୁରାଗ ଅତି ।
ସ୍ନେହ ଲମ୍ପଟରେ ତୋ ସ୍ତନପାଠରେ ଅବଗାହନ ଅତରେ ନତି ।
ଚମ୍ପକମାଳିକ ଲମ୍ବାଇ ଡାଳ କି ମିଶ୍ରରେ ପତ୍ରରେ କି ମାନିଲା ।
ଫୁଲକୁନ୍ତାମାଳ ସଙ୍ଗେ ବନମାଳୀ ମିଶ୍ର ପୁଣି କାହିଁ ପାଇଁ ହେଲା ।
ଅରେ ପ୍ରେମକଳା ।   ନାପିତ୍ତିଠାରୁ କି ଶିକ୍ଷା କଲୁ ।
ବେଣିକାରୀମାନେ ଏବେ ସନମାନେ ଧନ ନେଲେ ବୋଲି ଶୁଣାଗଲା ।
ହୃଦୟ-ପଦକେ ତୋ ରୂପ-ପଦକେ ଆପଣା ନାମକୁ ଲେଖାଇଛୁ ।
ମିଥିଲି ଝୁଲିକ ତା ବକ୍ଷସ୍ଥଳୀକି କେଉଁ ମମତାରେ ସଖା ଦିଛୁ ।
ଅରେ ପ୍ରେମଜ୍ଞାନ ।   ବନାଇଛୁ ଦାମ୍ପଦରଶନା ।
ବସନ ଲୋହିତ ତମ୍ଭୁ ସହିତ ଗୃପତେ କାହିଁକି ସଞ୍ଜୁଳାଇ ।
ଶୁଣି ଏ ବଚନ କିଶୋରୀ-ଲୋଚନକମଳ ଜଳରେ ବୁଡ଼ିଗଲା ।
ଭାଳଇ ରମଣୀ ପ୍ରୀତିଗୁଣମଣି ଦୁଃଖ ଏବେ ସରୁଯାଏ ଗଲା ।
ଶୁନ ଶୁନ ସହି ।   ଏଥିକି ସତ ବଇଲା କେହି ।
ଏବେ ସରୁଯାଏ କଥା ପୁଣି ଯାଏ ଏହା ଶୁଣି ପ୍ରାଣ ଅଛି ରହି ।
ମୋହନର ପଣେ ହେବଲେ ଦାସୀପଣେ ପାଦସେବା-ଯୋଗ୍ୟ ହେବେ ନାହିଁ ।
ଏଡ଼େ ଅଭାଗିନୀ ହେବାକୁ ଦେଇଗିଣି ଏଡ଼େ ଆଶା ବଳାଇବ କେହି ।
ଅହେ ପ୍ରାଣପତି ।   ପ୍ରଣୟ-ଆନନ୍ଦ-ସୁଖବଳୁ ।
ଏ ଛାର କୁମତିଠାରେ ଦେଇ ମତି ନ ଜାଣି କରୁ କି ଲୀଳା ଲୋଭିଁ ।
ହେବ ଯେବେ ତବ ନୂନାକ୍ଷୀ କଷ୍ଣିତ ରମା ଉମା ରତି ଦାସୀ ହେବେ ।
ସ୍ପୃହିଲେ ମୂରତି ବାଞ୍ଛିତ ବନାଣୀ ରତିଅଣେ ଧୃତି ନ ରଖିବେ ।
ଅହେ ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର ।   ଅମୃତସାଗର ନାମ ଯାର ।
ଶୁଣିଲେ ଗୁଣକୁ ବିବେକପଣକୁ ବେଦମାତା କରିଦେବେ ଦୂର ।
ଏମନ୍ତ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ କି କରୁ ସୁଲଭ ହେବ ବୋଲି କଲି ଆଶା ଦୂର ।
ଏ ଭାଗ୍ୟ କରାଣ୍ଡ ଭାଳେ ଅଳ୍ପ ଗତ କି କରୁ ଜାଣନ୍ତୁ ନାରୀଗଣ ।
ଅହେ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ।   ସ୍ୱତଃସିଦ୍ଧ ଭୁବେ କୃପାସିନ୍ଧୁ ।
ଧାନରେ ମଦନ୍ତ ହୋଇଛି ଉଦୟ ଯେମନ୍ତ ନଟିକ ରତେ ବନ୍ଧୁ ।
ପାଇ ଚିନ୍ତାମଣି ଶିଳକଣା ମଣି ମୁଁ ପାପିଷ୍ଠୀ କଲି କି କାରଣ ।
ଯେମନ୍ତ ଦ୍ୱିଜସ୍ୱାତନ୍ତ୍ୟ ପ୍ରୀତିଅର୍ପଣ କଲି ଭୁବେ ପରିକାଣ ।

ଅହେ ପ୍ରାଣଧନ । ବୁଝି କଲ ବନ୍ଦୁବନ ଗମନ ।
ମୋ-ହୃଦକୁମୁଦ କଳାକରମୁଦ କଲ ନ ବିଚାରି ଗୁଣ ଦୋଷ ।
ଏମନ୍ତ ବଚନୁଁ ରାଧାମୁଖଚନ୍ଦ୍ରୁ ଅରୁଣ ପରାସ୍ତ ଦିଶିଗଲା ।
ପୁଲକ ଗଣ୍ଡରୁ ହା ବନ୍ଧୁ ତୁଣ୍ଡରୁ ବାରୁବାରୁ ବଚନ ବାହାରିଲା ।
ବୋଲେ ଶୁକ ଶୁକ । ହା ହା ରେ ଜୀବନ ଅବିବେକ ।
ନ କଲୁ ସଂସାର ଏ କେଉଁ ବିଚାର ବୁଡ଼ାଇଲୁ ତାଳେ ପ୍ରୀତିଟେକ ।
ଅମୃତ ବାରିଧି ତେଜିଲୁ ଅବଧି ଅଛୁ ତୁଚ୍ଛ କୁଳ ଲାଜ ଧର୍ମ ।
ପ୍ରଣୟ-କନ୍ଦଳୀ ବନ୍ଧୁ ଦେଲୁ ବଳ ପୋଡ଼ୁ ପୋଡ଼ୁ ଅଭାଗିନୀ କର୍ମ ।
ଅରେ ପାପିମନ । ନେତ୍ରସଙ୍ଗେ ଥିଲୁ ଦେଖାଦନ ।
ବନ୍ଧୁ ରଖ କରି ଶ୍ରୀପଦେ କଙ୍କଣ ଲୁହାଇଲୁ ନାହିଁ ଏ ବଚନ ।
ଏପରି ଭାବନା କରୁଁ କରୁଁ ବନାନଳ ପରି ହୃଦ ଦହେ ପ୍ରୀତି ।
ସ୍ୱେଦଜଳାତଟକୁ କମ୍ପିଲା ସ୍ତନକୁ ଅଚେତନା ଭୂତାବେଶ ସ୍ଥିତି ।
ଏ ଦଶାକୁ ଦେଖି । ଦୁଃଖରେ ମଳିଲେ ପ୍ରିୟସଖୀ ।
ବୋଇଲେ ଦୂତୀକ ତୋ ଯୋଗୁଁ ଏତିକ ଲାଭ ପାଇଲା ଅଳନ୍ଧମୁଖୀ ।
ସେ ବୋଲେ ଗୃଧ୍ନକା ପ୍ରେମଅରାଧିକା ମୋ ବଚନ ମନେ ଥିଲେ ଯେବେ ।
କେବେ ବଇଭବ ହୃଅନ୍ତା କି ଭବପରାଭବ କି କରନ୍ତା ମାନ ।
ଅଗୋ ସଖୀବୃନ୍ଦ । ଅଙ୍ଗୀକାର ଲେଖ ଲେଖ ଅଜ ।
ମଦନ କଦନ କରିବ ଛେଦନ ଦେହୋଭି ଦେବ ରସିକରାଜ ।
ମନ୍ତ୍ର ଉପଦେଶ ପରାୟ ସନ୍ଦେଶ ମଣି ଗୁଣମଣି ଗୁଣି ଗୁଣି ।
ପ୍ରଣୟ ପିଢ଼ିକି ଲଜ୍ଜାକଳାଥିକି ବଳେବଳେ ବଳାଇଲା ପୁଣି ।
ମର୍ଯ୍ୟାଦାକୁ ରଖି । ସ୍ନେହେ ସ୍ୱହୁଁ ମନ ଜାଣି ସଖୀ ।
ବୋଇଲେ ଦୂତୀକ ଦେଶ ଏ ଶ୍ରୀତିକ କଗ୍ରାଅ ବୋଧିବା ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ ।
ଭାଳ ଏ ବଧିକ କୃଷ୍ଣସନ୍ନିଧିକି ଅତିବେଗବେଗି ଚଳିଗଲା ।
ବୋଲଇ ସାମନ୍ତସିଂହାର ସାମନ୍ତ ପୁଣ୍ୟ ଅଜ ମୋର ଧନ୍ୟ ଟି ହେଲା
ଅହେ ଧୀରଜନେ । ଯେତେବାର ହେଉ ସାବଧାନେ ।
ପ୍ରସଙ୍ଗ ଛାଡ଼ିକ ଦେବ ମୁକତିକ ଅରି ଛନ୍ଦକୁ ରସିଲେ ମନେ ।

ଦ୍ୱିପଞ୍ଚାଶ ଛନ୍ଦ

ଅରବିନ୍ଦର ଶୃଙ୍ଖଳା

ରାଗ—ବଙ୍ଗଳାଶ୍ରୀ

ଧୀରେ ଧୀରେ କର ଶ୍ରବଣ ଶ୍ରବଣରଞ୍ଜନ ବଚନରସ ।
ଥରଥର କୁଞ୍ଜେ ବଜେ ବନେ ଛନ୍ଦେ ମଦନେ ହୋଇ ଅବଶ । ମିତର ।
ଭର ଅପସର କର ।
ବାଉ ଝରଝର ଝରଇ ନୟନୁ ସୁଦନୁଭାବ ସୁମର ।

ମଧୁର ମଧୁର ବଚ ବଞ୍ଚନା ଯେ ରଚନା ଶୋଚନା ମୁଞ୍ଚ ।
ଅଧୀର ଧୀର ହେବାର ବାଉଳାକ୍ଷୀ ପାଉବାର ପାଞ୍ଚ ପାଞ୍ଚ । ମିତ ହେ ।
ଶିବ ଶିବ ଏବେ ଭଜ ।
ନବୀନା ବନା ବନାଶନ ନାଶନ ସନମତ ମତ ତେଜ ।
ଦୁର୍ଘଟ ଘଟନାସଂଘଟ ଘଟନା ଘଟ ଥିଲେ ହେବ ବଧ ।
ବଇତରଣୀର ନରମ୍ଭକ ତରତର ହେବା ଯିବା ବଧି । ମିତ ହେ ।
ଶ୍ରୁତ ସ୍ମୃତରେ ପଢ଼ିଛୁ ।
ବନ୍ଧୁ କଉ କଉଗତ ଗତ ଦେବ ଦେବବର-ବର ଅଛୁ ।
ଦୁଦର ଦର ଦରଶନ ସନକମୋକ୍ଷ ହେଲେ ହେବ ଦୂର ।
ମିତରେ ମିତରେ ଦ୍ୱାପକ୍ର ଦ୍ୱାପକ୍ର ରସରେ ସରେ ସଂସାର । ମିତ ହେ ।
ସୁଧାରଧାର ବଚନ ।
ବାରଣ ରଣରଣ ରଣବାଣକୁ ଜଉ ରଖିଲା ଜୀବନ ।
ରସିବ ଶିବ ମୋହିତରେ ହିତରେ ବନ୍ଧୁ ବହିବ କି ସଦେ ।
ଜୀବନ ବନକମୁହିଁକ ମୁହିଁ କି ବୋଲିବ ନୋହୁଛୁ ପ୍ରଦେ । ମିତ ହେ ।
ସୁକୃତକୃତ ମୋ କେତେ ।
ଦାସ ତ ସତ ହେବାର ବାରପତ ପତତ ହେବ କେମନ୍ତେ ।
ପଦ ପଦବୀକି ବଞ୍ଚ ଯିବ ଜୀବ ଜୀବନକାଙ୍କ୍ଷୀକି ପାଇ ।
ଛିମୁଦରପଣ ପଣପଣ ବୃତଫଳରୁ ଫଳ ମିଳଇ । ମିତ ହେ ।
ଶ୍ରୀପଦ ଶ୍ରୀପଦଦାୟୀ ।
ସାର୍ଥ ଲୋକର କର କର କରକଦମ୍ବ ସେବା ମାଗିବଇଁ ।
ଭବୁକରଭୁଜା ଭୁଜାଅଙ୍ଗୀ ଅଙ୍ଗୀକାର ଉରଜ ରଞ୍ଜନ ।
କଚଏ ଚଏକର କର ସୁକୃତକୃତ ବଧି ଅଲେଖନ । ମିତ ହେ ।
ସୁମନେ ସୁମନେ କଉ ।
ସୁବେଣୀ ସୁବେଣୀ ନବଭବନନ ଧନଦପଦ କି ସଉ ।
ଅବଳା ବଳା ବଳାଇ ଖଣ୍ଡିବାର ବାରପତ ଯିବି ବଳେ ।
ବାସ ବାସବପଦ ପଦତଳରେ ତଳ କଉ ଦେଇ ଛଳେ । ମିତ ହେ ।
ତା-ମୁଳ ତାମ୍ବୁଳ ସେବା ।
ବସନ ସନମାନ ମାନବରତ ବରଫଳ ଗଣିବା ।
ଯୋଗରଙ୍ଗୀ-ରଙ୍ଗୀମାନ ମାନବତୀ ବଣିଶଦ୍ୱିଗୁଣ ଭାବ ।
କଙ୍କିଣୀ କଣିକଣି କଣିବ ହରପର ପରମାଦ ଯିବ । ମିତ ହେ ।
ଜର-ଜରଜ ଶୃଜବ ।
ଯା ଯା ଅପରାଧୀ ଭ୍ରମିକା ଅନ୍ଧାର କାରଣ ଶୁଣିଲେ ହେବ ।
କେତ କବୁକବୁ କରୁଣାନ୍ୟରେ ଧୀରେ ଏବେ କହିବେବ ।

CENTRAL LIBRARY

ବିବସନ ସନମତ ମଦ୍କାଶିନୀର କରତେ ଦେଖିବ । ମିତ ହେ ।
ମନ୍ଦମନ୍ଦ ହାସ କରି ।
ଭାସିବ ଶିବର ବର ବରଦର ଦରଶନ କରିପାରି ।
ଭାବ ଭାବନ ବନଜବଦନୀର ନ ରହେ କରି ଏପରି ।
ବାତୁଳ-ତୁଳ ହେବାରେ ବାରେ ସଖା ଶଙ୍କା ଉକ ବୋଧ କରୁ । ମିତ ହେ ।
କାମ କାମନା ପୂରିବ ।
ଆସିବ ଶିବ ହେଲ୍ଲି ଦୃଷ୍ଟି ଭାସିବ ଶିବପର ହୃଷ୍ଟିସିବ ।
ସୁରନାଗରୀ ଗରିମାମାନ ସତ ମାନସ ତ ଝଙ୍କସିବ ।
ନାଗରମଣିଙ୍କ ନାଗରମଣୀ ଙ୍କ ମଣି ନ ଦେଇ ପୂଜିବ । ମିତ ହେ ।
ସୁନ୍ଦର ଦରଶନରେ ।
ମାନବୀ ଙ୍କ ବଙ୍କ ମାନ ମାନସର ସରଜବେ ପ୍ରୀତି ଖରେ ।
ଉମା ରମାର ମାର ମାରଣରେତ ଧୀର ଧୀର ଦୂର ହେବ ।
ଶଶତ ତତ୍ତ୍ୱର ତରସ୍ତ୍ର ଲଭିବା ରଙ୍ଗ ରତ ଯାତ ଦେବ । ମିତ ହେ ।
ଭାବ ଭାବନରେ ନରେ ।
ତରୁଣୀ ତୁଣିଭାବର ବରଧନ ଧନ ଲୋଭେ ହେବେ ଖରେ ।
ଝେକାଇ ଛଣି ଛତଣଛଳବଧୂ ବନ୍ଧୁତା ରସିକପଣେ ।
ଧ୍ରୁବ ଧ୍ରୁବ ଲୋକ ଲୋକ ଲୋକନରେ ବଙ୍କ ହେବେ ନାସ୍ତିଗଣେ । ମିତ ହେ ।
ଦର୍ପ ଦର୍ପକର କେତେ ।
ଦରଶନ ସନକାଦ ଜନ ଜନକାଦ ଭୁଲିବେ ସୁରତେ ।
ଏ ବସ୍ତୁରେ ଧୀରେନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ସଖା ବୋଧ୍ୱ ବୋଧ୍ୱଦ୍ରୁମ ତଳେ ବସି ।
ପ୍ରେମ ଅଶ୍ରୁକା ଶ୍ରୀକାଉଦନ୍ତ ଦତ୍ତ କଲା ଦୃଷ୍ଟି ଅସି । ବୋଇଲା ।
ହେ ବନ୍ଧୁ ବଧୂର ତେଜ ।
ବଣ ବସନ୍ତପଲ୍ଲବାଧରୀ ଧରଣୀଶସୁତା କଲଅଙ୍ଗ ।
ଅଲେଖା ଲେଖପଦ ପଦତଳରେ ଲେଖ ଲେଖ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବ ।
କାରଣ-ରତ ପଣର ତରସ୍ତୁତପତାକାଙ୍କୁ ଉଡ଼ାଇବ । ଗୋବନ୍ଦ
ହରଷରସ ଶୁଣିଲେ ।
ବାହାର ହାର କର କରଗମନା-ମନାଇଲାଜନେ ଦେଲେ ।
ପାଇ ପରସାଦ ସାଦର ସର୍ବାଙ୍ଗୀ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଗବାଳିଙ୍କର ।
ଉଙ୍ଗୀର ଗିର ପରବ୍ରହ୍ମରଙ୍କ ହୋଇ କଲ୍ପ ତତ୍ତ୍ୱହାର । ନାଗର
କଳ୍ପ କଳ୍ପଲତା ପୁଣି ।
ନରତ ରତରତନଙ୍କୁ ନଦାନ ଦାନ ଦେବ ହେବ ଉଣୀ ।
ସେ ବାସେ ବାସ୍ତୁଜାନମୀଙ୍କ ନଙ୍କ ତା କତଦବସ୍ତ ସ୍ନାନ କରି ।
ମୁକତ କଳଙ୍କ ଯିବ ଶାବତରେ ସିନା ପ୍ରକାଶିଲେ ହରି । ଦ୍ରୁତ ଗୋ
ସୁଅଙ୍ଗୀ ଅଙ୍ଗୀକାରରେ ।
ଜୀବନ ବନଜମୁଖୀଙ୍କ ମୁହିଁ କ ବଳୁଥିବ ଜନ୍ମାନ୍ତରେ ।

ଦୃଷ୍ଟି ଉତ୍ତର ତରସ୍ତ ହର ହର ଲେଖ ବରତନ କର ।
ପାଇ ସାହା ସାହା ଉତ୍ତମାର ମାର ମାରଣାକୁ ତତପର । ଏମନ୍ତ
ଶ୍ରବଣେ ଶ୍ରବଣେ ହର ।
ଭୂଷା ଭୂ-ସାଦକ୍ଷମ୍ କ୍ଷମ୍ସ୍ତମାଙ୍କ ଦେବା କି ମିଛେ ପଚ୍ଚର ।
ମଧୁମଙ୍ଗଳ ମଙ୍ଗଳ ପ୍ରକାଶିତ ଶିତହାସିତ ସିହାଣୀ ।
ମୂଢ ମୂଢପଠନକୁ ନ ରୁଚେଟି ଚେଷ୍ଟୀ ଭଙ୍ଗିଦେବ ଜାଣି । ମିତନ୍ତେ ।
ବାଣୀ ବାଣୀଶୀତପାର ।
ସଙ୍ଗୀ ସଙ୍ଗୀତବଦକୁ କି ବଚ୍ଚର ଚ୍ଚର କେ ହେବେ ପଚ୍ଚର ।
ଭାବ ଭାବନା ସରଥ କଥାଙ୍କାଉଁମନ୍ତ ଭୂଷା ଲେଖି ଦେଲେ ।
ସଂସ୍କୃତ ସ୍କୃତମୁଖ ହୁଅ ସୁମୁଖ ମୁଖରେ ଉଚ୍ଚାରି ଚଳେ । ସେ କାଳେ
ମାଧବ ମାଧବ ଭାଷେ ।
ଶ୍ରୁତ ଶ୍ରୁତକ କି ସ୍ତୁତ ଦେବ ଦେବ-ଋଣ ଯେନଲେ ଏ ଅଣେ ।
ପ୍ରାଣ ଅସି ଅସି ଆବଣେ ବଣେ କି ଏମନ୍ତ ମତ ଶ୍ରୀଧର ।
ଚପଳ ବଳ ଭାବ ଧୀରେ ପ୍ରେମର ମରନ୍ଦ ଧୈର୍ଯ୍ୟ କୃଷ୍ଣର । ଅନେକ
ଘୀରଛ ରଚ ଦେଇବ ।
ଅଭିମନ୍ୟୁ ମନୁ ମନ୍ୟୁ ମଲେ ନନ୍ଦନନ୍ଦନ ଭାବ ନ ସିବ ।

ଚତୁଃଷଷ୍ଠୀ ଛନ୍ଦ

ଗୋଷ୍ଠରଣ ବର୍ଣ୍ଣ

ରାଗ—ଦକ୍ଷିଣ ଦେଶାକ୍ଷ

ଏ ଉତ୍ତରୁ ଯେନ ଧୀରେ ସାବଧାନ ହୋଇ ଧୀରେ
କୃଷ୍ଣ ଗୋରକ୍ଷଣେ ଗିବାବେଳେ ହେ ।
ଆଗରେ କର ଗୋକୁଳ ପଛେ ସର୍ବ ସଖାକୁଳ
ବେଣୁ ଶଙ୍ଖ ରଙ୍ଗେ ବଜାଇଲେ ହେ ।
ଶୁଣି ସର୍ବ ନଗ୍ରଜନ ମାନସ ହେଲା ରଞ୍ଜନ
ଦରଶନ ଉତ୍ସାହେ ଧାଇଁଲେ ହେ ।
ବ୍ରଜମନ ଆକର୍ଷିତ କଲା ମୋହନ ବଂଶୀତ
ସ୍ଥିର ଚର ଶୁଣି ମୋହି ହେଲେ ହେ ।
ବିଯୋଗୀ ଦେଖିଲେ ଯୋଗ ସଂଯୋଗୀ ଦେଖିଲେ ଯୋଗ
ଭୋଗୀଏ ଦେଖିଲେ ଭୋଗବନ୍ଧ ହେ ।
ରୋଗୀ ରୋଗ ନ ଗଣିଲେ ରାଗିଏ ରାଗ ମଣିଲେ
ସକଳ ଦେଖିଲେ ଯେଝା ସିଦ୍ଧି ହେ ।

କେ ନେଉଥିଲା ସୁବେଶ ବଂଶୀନାଦରେ ଅବେଶ
ହୋଇଗଲା ନୋହିଲା ଅଭୋଗ ହେ ।
ସିନ୍ଦୂର ଯାବକ ଭାବ ବିପରୀତ କଲା ଭାବ
କଜ୍ଜଳ କସ୍ତୁରୀ ତଥା ଭୋଗ ହେ ।
ନାନା ବିଚିତ୍ର ଭୂଷଣ ବିପରୀତରେ ଭୂଷଣ
ବିବେକକୁ କାଳ ନ ସହିଲା ହେ ।
ନାଗବଲ୍ଲୀ ବନା ଦଳ ଭୁଞ୍ଜିଲା କେ ତା ବଦଳ
ବୀଣା ବୋଲି କୁଚ ଆଉଁସିଲା ହେ ।
ସଇନ୍ଦ୍ରୀ ସୁବେଶ କରେ କଙ୍କତିକା ଧରି କରେ
ଭ୍ରମରକୁ ଭ୍ରମେ ଶ୍ୟାମଳାଲା ହେ ।
ଯାର ଯାଇଥିଲେ ବନେ ଦୂର କରି ନିଥିବନେ
ଗତ କଲେ ହୋଇ ଅତି ଭୋଳା ହେ ।
ବାଳ ବୃଦ୍ଧ ଏ ବୟସରେ ଧାଇଁଲେ ଅତି ବର୍ଷାରେ
ମଦନମୋହନ ଦେଖିବାରେ ହେ ।
ଛାଡ଼ି ଗୁରୁ ଗଉରବ କରି ଶ୍ୟାମ ଶ୍ୟାମଗବ
ନ ମଣିଲେ ପଥ ଅପଥରେ ହେ ।
କୃଷ୍ଣ ମୁଖ ପରସନ୍ନ କରିବାରେ ଦରଶନ
ଯାଉଛି ଅନନ୍ଦ ଅଶ୍ରୁ ଗଳି ହେ ।
ଗାତ୍ର ନେତ୍ର ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ଚିତ୍ର ନାରୀ କି ସମ୍ଭୂତ
ଭୂତଗ୍ରସ୍ତ ବତ ଚେଷ୍ଟା ତହିଁ ହେ ।
କେ ତହିଁ ଅଶ୍ରୁ ମୁଞ୍ଚଇ କେ ତହିଁ ନାଚ ରଚଇ
କେ ହସଇ କେ ଭାଷଇ ଅହା ହେ ।
କାହା ଛାତି ଦୁଲକଇ କାହା ତନୁ ପୁଲକଇ
ଉତ୍ସାହରେ କେ ଦୋଳଇ ବାହା ହେ ।
କେ ଗଡ଼ଇ କେ ପଡ଼ଇ କେ ଓଷ୍ଠେ ରଦ ଛଡ଼ଇ
କେ ବାସବସ୍ତ୍ର ନ ଜାଣଇ ହେ ।
ଯେ ସାହାଠାରେ ଅଣାୟତ୍ତୀ ନ ପାରୁ ଥିଲେ ରସାଳ
ସେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ନ ଲୁହାଁଇ ହେ ।
ଯୁବତୀକୁଚରେ କର ପଡ଼ିଥିଲେ ରସିକର
ଲାଜ ଲୋଭ ବିବେକିବା ନାହିଁ ହେ ।
ଭୁଟି କଣ୍ଠ ରତ୍ନହାର ଦାଣ୍ଡେ କରୁଛି ବିହାର
ସାଉଁଟିବା କଥା ତହିଁ ନାହିଁ ହେ ।
ଚର୍ମପାଦ ସୁବେଣୀଙ୍କ ଲକ୍ଷତ ଖେଳା ଫଣୀକ
ମୁକ୍ତକେଶ ଭ୍ରମର ସମାନ ହେ ।

CENTRAL LIBRARY

ଲମ୍ବିଛି ସୁମନ ମାଳ ଛନ୍ଦନ ଅଙ୍ଗ-ତମାଳ
ବଳେ କାହ ଛଡ଼ିବା ଶୋଭନ ହେ ।
ଗଳାରୁ ପଡ଼େ ସୁମନ ଯେଣୁଛୁ ଏ ପରି ମନ
ନଖସକୁ କି ତାର ପତନ ହେ ।
ଉଡ଼ୁଛି କାହା ଅଞ୍ଚଳ ମଦନ-ରଥେ ଚଞ୍ଚଳ
ପତାକା ପରାଏ ଅନୁମାନ ହେ ।
ବଗଡ଼ ହୋଇ ଅମ୍ବର ନାଚେ କୁଚ ଦିଗମ୍ବର
ସମ୍ମୁଖବାଦନ ବଳା-ଗାନେ ହେ ।
ଖେଳୁଛି ହୃଦରେ ହାର ପଞ୍ଚିତ ଗଙ୍ଗା କହ୍ନାର
ସ୍ୱେତ ଅସି ହୋଇ ପଡେ ମନେ ହେ ।
ମୋହନରେ ବନ ତରୁ ଛଡ଼ିଲେ ଶମ୍ଭୁ ଉଚିତ
ପରାସ୍ତରେ କଥନ ପ୍ରଶ୍ନର ହେ ।
ଦେଖ ଏ ଗୋପନଗର ଦାଣ୍ଡମାନେ କି ସାଗର
ଧେନୁ-ବାର ବାର ମନୋହର ହେ ।
ଗୋମୟଶ୍ରେଣି ପଙ୍କଦ ମହଣୀ ମକର ବଡ
ମେଷ ଛଗଳାଦି ସୁଣମ୍ବର ହେ ।
ଅଛି ଲଗୁଡ଼ ସ୍ଖଳନ ହୁଣ୍ଡିର ଛନ୍ଦ କଳନ
ଗୋଫେନ ପତନ ରହୁବାର ହେ ।
ରକ୍ଷକ ଗୋକୁଳ ରଙ୍ଗ ତହିଁ ମାନଇ ତରଙ୍ଗ
କଳୁଷ ଗୋମୟ ଉଚ୍ଛଳିତ ଗୋ ।
ଅଙ୍ଗଲୁଣ୍ଠିତ ରତନ ବଡ଼ବାନଳ ଯତନ
ଶିଂଗା ଧ୍ୱନି ଘୋଷା ପରଖିତ ଗୋ ।
ବାଳକ ଡକାରଉଁଶୀ ପଞ୍ଚିତ କଳଲଉଁଶୀ
ଧେନୁ ପୁଚ୍ଛବାଳ ଶଇବାଳ ଗୋ ।
ଶ୍ରୀରାମ କୃଷ୍ଣ ଅଗମ ଗଙ୍ଗା ଯମୁନା ସଙ୍ଗମ
କଳ ତରୁ ଯୋଡ଼ନ୍ତି ସମେଳ ଗୋ ।
ନେତ୍ର ମୀନ ଅନିମିଷେ ମଗ୍ନ ହୋଇ ତହିଁ ମିଶେ
ଆଶା ହଂସ ବଶ୍ରାମ ସଦନ ଗୋ ।
ଶ୍ରବଣେ କେଉଁ ମୁକ୍ତବେଣୀ ବୋଇଲା ଏତ ତ୍ରିବେଣୀ
ସଙ୍ଗମ ସଙ୍ଗକୁ ଇଚ୍ଛେ ମନ ଗୋ ।
ଅଙ୍ଗଦାହ ତାପ ସିବ ଶୁଢ଼ପଦ ଅରଳିବ
ରସରେ ମଜ୍ଜନ ଯେବେ ହେବ ଗୋ ।
ଅମୃତ ସଦନ ସତ ନୋହିବ କେ ବା ଉଷତ
ଦେଶ ପରୁପତ ହେବାର ଭାବ ଗୋ ।

ଯାଉ ଜାତି ପତି କୁଳ ହେଲେ ହେବ ଲଜ୍ଜାକୁଳ
ଏ ଉତ୍ସବ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କେ ଦେଖିବ ଗୋ ।
ଦଣ୍ଡିଲେ ଦଣ୍ଡନ୍ତୁ ପତି ଦେହାନ୍ତରେ ଜନ୍ମପତି
ଗୁରୁଗଞ୍ଜନେ କି ଛଡ଼ାଯିବ ଗୋ ।
କୁମାରୀଏ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଯୋଗ-ଦେବୀଙ୍କୁ ଯାଗରେ
ମନାସିଲେ ବର କରିବାକୁ ଯେ ।
ପୁଣ୍ୟବତୀଏ ଅନନ୍ତ ବୋଇଲେ କି କହି ନନ୍ଦ
ବରଗିଲେ ଗୋକୁ ରକ୍ଷଣକୁ ଗୋ ।
ହୋଇଥିଲେ ଅମ୍ଭ ମୃତ ଗଲେ ବାହାରି ଅମୃ
ତ କେ ଦେଖନ୍ତା ନୟନ-ପଥକୁ ଗୋ ।
କେ ବୋଇଲା ଅଗୋ ମିତ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ପରମିତ
ରକ୍ଷକ ରଖନ୍ତି ନନ୍ଦ ଗୋକୁ ଗୋ ।
ଜନେ ଏ କରନ୍ତି ଗତ ଜନକ ଜନନୀ ଗତ
ଏଥିଁ ଅଛୁ ଆନ ପୁଣି କାହିଁ ଗୋ ।
ଏହାଙ୍କ ଶୀତ ଉଦଣ୍ଡ ଦେବାକୁ ଅସୁର ଦଣ୍ଡ
ଅକାରଣ ସ୍ୱୀତ ଛନ୍ତି ବହୁ ଗୋ ।
କେ ବୋଲେ ଶୁଣିଛୁ ମୁହିଁ ଋଷିବାଣୀକି ସୁମୁହିଁ
ନାରାୟଣ ଅନୁସଙ୍ଗୀ ଏହୁ ଗୋ ।
ଅବନୀ ଭାରକୁ ହରି କଣ୍ଟକନ ତାରି ହରି
ହେବେ ଭକ୍ତଜନ ଭାବଗ୍ରାହୀ ଗୋ ।
ପତିବ୍ରତ ସତୀଙ୍କ ଅପବାଦ ଉପୁଜିବ
ଜୀବ ଥିଲେ ପୁଣି ଶୁଣାଯିବ ଗୋ ।
ଧନ୍ୟ ପୁଣ୍ୟ ବୃନ୍ଦାବନ ଧନ୍ୟ ଗୋକୁଳ ଜୀବନ
ଦେଖୁଛନ୍ତି ଶ୍ରୀପଦ ପଲ୍ଲବ ଗୋ ।
ଏହା ଶୁଣି କେ ଭାଷିଲା ସତେ ମତେ ଅଭାସିଲା
ନୋହିଲେ କି କଷ୍ଟ ଦଇତଇ ଗୋ ।
ଏ ଯେବେ ହୋଇବ ସତ ଅବନୀ ହୋଇ
ଉଷତ କଣ୍ଟା ପାଦଶୁଦ୍ଧ ଗମନର ଗୋ ।
ପାଇବ କେତେ ଶ୍ରୀପଦ ଦୁଃଖୀ ନୋହୁବ ଶ୍ରୀପଦ
କଲ୍ପମନ୍ତ୍ରେ ଉଣ ପାଷାଣରେ ଗୋ ।
କଇ ଏପରି ବନ୍ଧୁର ଗୋବିନ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ସଞ୍ଚାର
କରୁଛନ୍ତି ପ୍ରେମଲମ୍ପଟରେ ଗୋ ।
ଯଶୋଦା ଏହି କାଳରେ ଗୋବିନ୍ଦ ଧରି କୋଳରେ
ନେତ୍ରଜଳେ ଗାତ୍ର ଧୋଇ ଦେଲେ ଯେ ।

ଚୁମ୍ବ ଦେଇ ଶ୍ରୀମୁଖରେ ସ୍ନେହରେ କହନ୍ତି ଏବେ
କେଉଁ ଲାଭ ମୋଠୁ ରଖିଗଲେ ରେ ।
କ୍ଷତହରଣୀ ବସ୍ତ୍ରରେ ଉବଅସ୍ତ୍ରକୁ ବଧୁବେ
ତୋ ଆସିବା ବେଳ ଚାହିଁ ଥାଇଁ ରେ ।
ଦାଣ୍ଡକୁ ଯାଏଁ ଦଉଡ଼ି ତୁ ମୋର ଅଙ୍କ ଲଉଡ଼ି
ତୋହ ବିନା କରଇ ଖାଅଇ ରେ ।
ତୁ ମୋର ରଙ୍କପଣସ୍ୱ ତୋ ବିନୁ ନାହିଁ ଦୋସର
କାହା ମୁଖ ଚାହିଁ ନେବ ଦିନ ରେ ।
ବୃଦ୍ଧକାଳରେ ନନ୍ଦନ ତୁ ମୋର ହୃଦଚନ୍ଦନ
କଣ୍ଠହାର ଜୀବର ଜୀବନ ରେ ।
କି ସୁଖ ପରେ ନାହିଁକି ମୋ ମୁଖ ଚାଲୁ କାହିଁକି
କାନନକୁ ଯାଉ କାହିଁ ପାଇଁ ରେ ।
ତୁ ମୋର ହୃଦପଦକ ହେଉଥାଇଁ ଦକ ଦକ
ଅସୁରଙ୍କ ଚରିତ ଚରେଇ ରେ ।
କଣ୍ଟା ପାଷାଣ କାନନେ ଖଗ ଲାଗି ସଂହନନେ
ଦୁଃଖହେବ ଭାଳୁଥାଇଁ ମନରେ ।
ନ ନେଇ କଠାଉ ଛଡ଼ ଯେବେ ମୋତେ ରଖିଲୁନ୍ତ
ବାଇ ନୋହେ କେହି ତୋ ସମାନ ରେ ।
ମୋ ଗଣ୍ଠିରେ କଢାଇଁ ପାୟସ ଦେବ ବନାଇଁ
ଭୁଞ୍ଜିବୁଟି କ୍ଷୁଧା ସମୟରେ ରେ ।
ଦେଉଛୁ ପିତାଙ୍କ ଅଜ ନୋହୁବୁଟି ଅଗିଅନ
ନ ପଶିବୁ କାନନଭିତରେ ରେ ।
ଅସିବା ଯାଏ ତୋହର ସ୍ୱନ ନାହିଁଟି ମୋହର
ଏ କଥାକୁ ସତ ଜାଣିଥିବୁ ରେ ।
ଏତେ କହି ରାମଙ୍କରେ ସମର୍ପେ ସ୍ନେହଅଦରେ
ବୋଲେ ଏ ତୋତେ ଲାଗଇ ବାବୁ ରେ ।
ହେ ବାବୁ ମଧୁମଙ୍ଗଳ ଏ ଘନଶ୍ୟାମ ମଙ୍ଗଳ
କରବ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ସମର୍ପିଲି ହେ ।
କହୁଲହେଁ ସୁନ ସହିବ ମୋହ ଅଗରେ କହିବ
କାନନେ ନ ପଶି ବସ୍ତ୍ର କେଳି ହେ ।
ବିବିଧ କଥନାନ୍ତରେ ଜନନୀ ସ୍ନେହପଟ୍ଟରେ
ଅରସ୍ତ ମୁଦ୍ରାକୁ ପକାଇଲେ ଯେ ।
ନୃସିଂହ ରକ୍ଷକୁ ବଦନେ ବରାହ ରକ୍ଷକୁ ସ୍ତନେ
ଅଙ୍ଗରେ କବଚ ନ୍ୟାସ କଲେ ଯେ ।

ଏମନ୍ତ ଜାଣି ବନ୍ଦନ ମାତାଙ୍କୁ ବନ ମୋହନ
ମନ୍ଦେ ହସି ଛନ୍ଦରେ ବୋଇଲେ ଗୋ ।
ତୁମ୍ଭର ସ୍ନାନ ଭୋଜନ ଶୁଣିଲେ ମନ ରଞ୍ଜନ
ଆସିବ ନ ଆସିବ ନୋହିଲେ ଗୋ ।
ଦେବ ଯାହା ମୋ ନମିତ୍ତେ ବାଣ୍ଟି କର ଦେବ ମିତେ
ଭୁଞ୍ଜିବ ନାହିଁଟି ଅନ ଅଛୁ ଗୋ ।
ଯେବେ ରଖିବା ଗୋଧନ ଆୟୁଃ ଶ୍ରୀ ଯଶ ବର୍ଦ୍ଧନ
ଏଥିରେ ବଳୁତ ନାହିଁ କିଛୁ ଗୋ ।
ଏମନ୍ତ ବାକ୍ୟେ ଶ୍ରୀହରି ମାତାଙ୍କର ଚିତ୍ତ ହରି
ପ୍ରଣାମି ପୁରକୁ ଯାଅ କହି ସେ ।
ଗୋବୃନ୍ଦ ପଛେ ରଙ୍ଗରେ ଗଲେ ସଖାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ
ବ୍ୟାକୁଳ ଜନନୀ ଏହା କହିଁ ସେ ।
ଅମ୍ବା କମ୍ବା ରୋହିଣୀଙ୍କ ଆଦି ଗୋପତରୁଣୀ କ
ବ୍ୟାକୁଳରେ ମନ୍ଦିରକୁ ଗଲେ ସେ ।
ଯଶୋଦା ଗଲେ ସ୍ୱପୁରେ ସେମାନଙ୍କୁ ନୟନେ ପୂରେ
ଜଟିଳାଙ୍କୁ ଭେଟି ଜଣାଇଲେ ସେ ।
ଯଶୋଦାଙ୍କ ସନମାନ ଯେତେ ଦେଲେ ଧନମାନ
ଦେଖି ଶୁଣି ବୁଢ଼ୀ ସୁଖୀ ହେଲା ସେ ।
ବୋଇଲା କୁନ୍ଦଲତାରେ ଲେଖା ଭୁ ପତିବ୍ରତାରେ
ମିତ୍ରପୂଜା ଅସମସ୍ତ ହେଲା ଗୋ ।
ଶୁଣି ସଖୀଏ ସୁଖରେ ପୂଜାର ସାମଗ୍ରୀ ଖରେ
ସଜାଇଲେ ଉତ୍କଣ୍ଠିତମନେ ସେ ।
ଯଶୋଦା ଅନ୍ତରଚିତ୍ତ ନୋହେ କବରେ ରତତ
ଯେନ ସାଧବଜନେ ସୁମନେ ହେ ।
ଦାନ ସ୍ନାନ ଅଭିମନ୍ୟୁ ସାମନ୍ତସିଂହାର ମନ୍ତୁ
ନ ଯାଉ ଯଶୋଦା କୃଷ୍ଣ ଭାବ ହେ ।
ବ୍ରଜଉପାସିକଜନ ଭାବେ ହେବ ସୁରଞ୍ଜନ
ସବୁଲାଭ ଏହି ମୋର ହେବ ହେ ।

ପଞ୍ଚସପ୍ତି ଛାନ

ରାଗ—ଯାହାଡ଼ିଆ କେଦାର

ଯେନ ସୁଧୀରେ ଏ ରସ ଧାରେ ସଦା ବସ୍ତୁରେ ବନ୍ଦ୍ୟବସ୍ତୁରେ
ହେବ୍ୟ ନାସ୍ତିରେ ବଳବେ ଧାରେ ବକ୍ଷାବସ୍ତୁରେ ସେ ।

ମନ୍ଦହାସରେ ପରିହାସରେ ମୃଦୁହାସରେ ବେଣୁଘୋଷରେ
ଚକ୍ଷୁର୍ଦଶରେ ନୋହେ ବର୍ଣ୍ଣରେ କେ ମାନସରେ ଯେ ।
ଶ୍ରୀରାମ କୃଷ୍ଣ ଗୋଚାରଣ କାଳରେ ଯେ ।
ମୁରନାଶୀ ଶ୍ରୀଦାମେ ପ୍ରେମଖେଳରେ ଯେ ।
ଗୋପନଗରେ କଳରଙ୍ଗରେ ବସି ନାଗରେ ଅଶ୍ୱବେଗରେ
ସେହି ନାଗରେ ଧେନୁ ସଙ୍ଗରେ ମଲ୍ଲି ଶ୍ରାଗରେ ଯେ ।
ଯୋଏ ସଜାଡ଼ି କାଛକଟା ଭିଡ଼ି ଧାଡ଼ିକ ଧାଡ଼ି ଅନେକ ଦଉଡ଼ି
ଯୋଡ଼ିକ ଯୋଡ଼ି ଖେଳନ୍ତି ବାଡ଼ି ତନୁକ ଅଡ଼ି ଯେ ।
କେହୁ ଲଉଡ଼ି ନଯାଇ ତଡ଼ି କେହୁ ବାହୁଡ଼ି ମାରଇ ଓଡ଼ି
କାହାକୁ ମୋଡ଼ି ଛଡ଼ାଇ ରଡ଼ି ଶିବକୁ ଝାଡ଼ି ଯେ ।
କେ ମାଲବନ୍ଧାଣରେ ଯାଉଛି ଗଡ଼ ଯେ ।
କେ କାହା ଉରେ ପୁଣ ବସଇ ମାଡ଼ି ଯେ ।
କେ ମୋଡ଼ାମୋଡ଼ି କେ ଭିଡ଼ାଭିଡ଼ି କେ ଜଡ଼ାଜଡ଼ି କେ ଛଡ଼ାଛଡ଼ି
କେ ପଡ଼ାପଡ଼ି କେ କୋଡ଼ାକୁଡ଼ି କେ ହୁଡ଼ାହୁଡ଼ି ଯେ ।
କେ ଭଙ୍ଗୀ କରି ଗୋବର୍ଦ୍ଧନଧର ଶ୍ରୀତ ବସ୍ତ୍ରାର କେ ତହିଁ ନାରୀ
ପାଣି ଅଧର କେ ଗର୍ବଧାରୀ ତର୍ଜ୍ଜନା କରି ଯେ ।
କେ ତହିଁ ନର-ବଧୂକ ଧରି କେହୁ ଅଘାର କେହୁ ବକାର
କେହୁ ଷଣ୍ଢାର କେ ଯାମଳାର କେହୁ ତୃଣାର ଯେ ।
କୃଷ୍ଣ ପ୍ରେମବହୁଳ ସଖା ଅଦର ଯେ ।
ଶେଷ ବର୍ଣ୍ଣନା କଲେ ନ ସିବ ସର ଯେ ।
ସବୁ ସୁରୂପୀମାନଙ୍କ ପୁଣ ତହିଁ ମାଧୁରୀ ନୋହିବ ବାଦ
ସୁଶୀଲହସୀ ମୁରଲୀଧାରୀ ସର୍ବହାରୀ ଯେ ।
ଶ୍ରୋଣୀକ ଶ୍ରେଣୀ ନାଚନ୍ତି ପୁଣି କଟିକିଙ୍କିଣୀ ମଧୁର କଣି
ଶ୍ରବଣେ ଶୁଣି ସ୍ୱରଧରଣୀ ହୋଇବେ ଜାଣି ଯେ ।
ସ୍ମରକୃପଣିସ୍ଥିତ ତରୁଣୀ ଦେଇ ସ୍ୱହାଣି କହନ୍ତି ବାଣୀ
ଦେଖ ମିତଣି ମନହାରଣୀ ଯାଣ ଏ ପାଣି ଗୋ ।
ବକା ନ ସିବେ ଏଥେଁ କେଉଁ ପରଣୀ ଗୋ ।
ବଲ୍ଲୋକନେ ଭୁଲିବ ମଦନରାଣୀ ଗୋ ।
ଭ୍ରୂଧାରଣୀ କାର୍ମୁକ ଅଣି ସ୍ମରୁ ସ୍ୱହାଣି ବାଣକୁ ଶାଣି
ବସିଛୁ ଠାଣି କେଉଁ ସୁବେଣୀ ରକ୍ଷିବ ଅଣି ଗୋ ।
ପସରା ସେହି କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ତହିଁ ଭଙ୍ଗୀକି ବହୁ ସଖୀଏ କହୁ
ସୁନ୍ଦର ବହୁ ମନକୁ ମୋହୁ ଦେଉଛୁ କେହୁ ଯେ ।
କନକଶ୍ୟେଣୀ ସୁପୀନା ବହୁ ରମ୍ଭା କେ ରହୁ ସୁନାଶୀରହିଁ
ଅଛନ୍ତି କେହୁ ଐରାବତହିଁ ସ୍ୱର୍ଗକ ଏହୁ ଯେ ।

ସ୍ୱଚ୍ଛ କମଳା ଦେଖା ଯାଉଛୁ ଯହିଁ ଯେ ।
ତାକୁ ବଦନୁଣ୍ଡ କି ବୋଲିବା ନାହିଁ ଯେ ।
କପର୍ଦ୍ଦୀ ଯହିଁ ଶିବସଂଗହୁ କଇଳାସହିଁ ଅଙ୍ଗେ ଏହୁ
ଦଗର ବଡ଼ାଏ ଭାବଗ୍ରାହୀ ମଣ୍ଡ ସହ ଯେ ।
କେ ବୋଲେ ଲାଷ ଏ ନୀଳବାସ ଦେଖି ମଣିଲି ମୁଁ ନୀଳବାସ
ହରିତାମ୍ବର ନଇତାମ୍ବର ବେନପ୍ରକାରେ ଯେ ।
ଶର୍ଙ୍ଗାର ପର ଦଣ୍ଡେ ଶର୍ଙ୍ଗାର ପାଏ ଦେଖିକେ ରାଜା କଂସାର
ଥିବାରୁ ନାଗ ପରତେ ନାଗର ଉରପୁଣ୍ଡ ଯେ ।
ପାଟବାଣୀଏ କାହିଁ ଅଛନ୍ତି ବସି ଯେ ।
ପାଟବାଣୀଙ୍କ ମାନ ଦଅନ୍ତି ଧ୍ୱଂସି ଯେ ।
ସୁଚର ବର୍ଣ୍ଣିଜାକୁ କରନ୍ତି କ୍ଷୀରୋଦସ୍ଥାନ ଦେଖାଉଛନ୍ତି
ଅଙ୍ଗୀ ହେବ ନା ସଙ୍ଗୀ ବୋଲିଲା ଭଙ୍ଗୀରେ ହସି ହେ ।
କେ ଦହିଁ ହାସେ କେ ଦହିଁ ଭାଷେ ରତ୍ନାକର କି ରତ୍ନାକର ମୋ
ବହୁ ଶିଖର ମେରୁଶିଖରୁ ଲୁଚ ଅଙ୍ଗେ ଯେ ।
କେ ବୋଲେ ମିତ ବ୍ରଜକଳିତ ବାସବ-ବଦ ହୋଏ ପ୍ରଣିତ
ମାରକାନ୍ତକ କଲ ମାନସେ ଯେ ।
ପଦ୍ମରାଗ-ପଦ୍ମ କରେ କି ରଞ୍ଜନ ଯେ ।
ପଦ୍ମରାଗ-ପଦ୍ମକରେ କି ରଞ୍ଜନ ଯେ ।
କେ ବୋଲେ ନାସ୍ତି ଉଦନ ସହ କାନ୍ତି ଦଶନ ଓଷ୍ଠ ସ୍ମୃତି
ହାସ ନୟନ ନଖ ଯଦନ ଥିବାରୁ ସେନ ଯେ ।
କେ ଭଣି କଇ କହେ ସୁନାସ୍ତି ଉରକପସର କି ଭୂମ୍ବଳ
ମିଳିଲେ ଧନ କରନ୍ତ ଗୋଜଦେବହିଁ ଲେଖି ଗୋ ।
ବାସ୍ତ ସ୍ମୃତି ବୋଲେ ତନୁଶ୍ରୀ ସୁବର୍ଣ୍ଣ କାମ କାମକୁ କର
ନାଗସ୍ୱାମିନୀ ଶାଣ ବକାତ ସଦା ଅମୃତ ହେ ।
କନକ ତଳେ ଲୁଚ ରହେ ସେ ବାସେ ଯେ ।
ତାକୁଧନ ମିଳିବ କାହୁଁ କି ଅଣେ ଯେ ।
ରସିକ ଭାଷେ ତନୁ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଦେବାକୁ ନିଜ କୁହ ଭଜନ
ରତ୍ନଗୁଳନା ନାହିଁ ବଦନ ନାଗସ୍ୱୀ ଭାଷେ ଯେ ।
କେ ଗନ୍ଧବଶ ପସଗ୍ର ଦେଖି କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଠାର ଦେଉଛୁ ଅଷ୍ଟ
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗଉରୀ ଶାରଦା ରତି କି ଶୋଭା ଦେଖ ଯେ ।
କୃଷ୍ଣ ଭାରତୀ ତାହାଙ୍କ ପଦ ସଙ୍ଗରୁ ଲୁହାଇଛି କୁନ୍ତ
ବନ୍ଦର କୃଷ୍ଣ ଏବେହେଁ ଛନ୍ତି କୁହତ ମୂର୍ଖ ଯେ ।
ଶୁଣ ଗୁଣିଣ ସଖୀ ବୋଲେ ଜାଣିଲି ଯେ ।
କଳଦେଶ୍ୱ ଦୂର୍ଜ୍ଜନ ଅଛନ୍ତି ମିଳ ଯେ ।

କୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ସୁରଭି ଅଛୁ ଅପୂର୍ବ ନୋହେ ପଦାର୍ଥ କହୁ
ସରଳଗନ୍ଧାମୋଦ ମାନସ ହରଣ ସୁକୀ ଯେ ।
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ବୋଲେ ରସିକା ପନରୁଚକ ଏକାନ୍ତ ବକା
ଆନ ଜୀବକା ନାହିଁ ଅଥିକା ଦେବ କି ନେବ ହେ ।
ବୋଇଲେ ହର ବକା ସୁନାସ୍ତି ଯାଉଛୁ ହତ ଗୁମାନ କର
କହ ଏପର ନୋହେ ତ ହରଭଦ୍ର କି ଦେବ ଯେ ।
   ଛଳ ଛଇଳୀ କହେ ଯେବେ ନ ଥିବ ଯେ ।
   ଉରଜ ରଞ୍ଜନ କଜ୍ଜଳ ଦଶିବ ଯେ ।
ମୋ, ବାଣୀ ଅର୍ଥ କଲକ ବ୍ୟର୍ଥ ହବ କଥନ ହୋଇବ ସ୍ୱାର୍ଥ
ଭବ୍ୟ ପ୍ରଭାବ ମାନସେ ଭାବ କର୍ପା ନୋହିବ ଯେ ।
ଜାଣି ଗୋବନ୍ଦ ହେଲେ ଅନନ୍ଦ ଶ୍ରୀମୁଖ ଚନ୍ଦ ମୋହନଫାନ୍ଦ
ହୃଦକୁମୁଦ କର ପ୍ରମୋଦ ସେଠାରୁ ଗଲେ ଯେ ।
ଗନ୍ଧନୀ ଚାହିଁ କହନ୍ତି ରହ ସର୍ବଦା ମୁହିଁ ସୁମନା—ପ୍ରେମ
ଜାତିପଦ୍ମନୀ ହୃଦରେ ବହି ଥିବାକୁ ଭାଳେ ଯେ ।
   ଫୁଲକାନ୍ତ ବଣିଜ ପସରା ଦେଖି ଗୋ ।
   କିଛି ଦେବ ସୁମନ ଭାବ କି ଦେଖି ଗୋ ।
ଅଶୋକ ଭଙ୍ଗଣୀରେ ମନୀଷା କୃତମାଳକୁ କରୁଛୁ ଆଶା
କରୁଣା କର ପାଇଲେ ହେବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁଖୀ ଗୋ ।
ଗନ୍ଧନୀ ଗିର କି ଅଟେ ମୋର ହେବ ଦେବାର ଏତକ କର
କଥା ବସ୍ତୁର ରସିକସାର ନାଗରବର ହେ ।
କେତକୀ ଅଙ୍ଗୀକୃତ ବନ୍ଧୁଶ୍ରୀ ହେଲେ କି କରୁଣବ ମାଧୁରୀ
ସୁରଭି ମେଳ ହେବାରୁ ବରଭାବ ପ୍ରସ୍ତୁର ହେ ।
   କୃଷ୍ଣବାଣୀ ରସିକ ଲେଖା ଭ୍ରମରେ ଗୋ ।
   ହେବ କି ସୁଖ ବୋଲ୍ଲି ଛଳି ଭ୍ରମରେ ଗୋ ।
ଗନ୍ଧନୀ ଦତ୍ତ କଳା ଉଦନ୍ତ ଗଣିକରେତ ମଧୁପର ତ
ଏ ସେନି ହାତ୍ତ କରୁଛୁ ସତ ସେନ ଅଦରେ ହେ ।
ସୁମନସରେ ସୁମନସରେ ସୁମନଶରେ ସୁମନ ସରେ
ସେବା ସ୍ଥାନରେ ଲେଖା ସ୍ଥାନରେ ଯେ ।
ଶ୍ରୀ ନନ୍ଦସୁତ ବାତ ପଙ୍କଟ ଅଚ୍ଛୁତ ଗନ୍ଧ କେହି ଲମ୍ପଟ
ପ୍ରୀତିଚହ୍ନଟ ହେଲେ ସଙ୍କଟ ହେବ କଥରେ ଗୋ ।
   ସଦା ମୋଦା ନବାସରେ ମୋ ମାନସ ଯେଁ ।
   ବନ୍ଧୁଜୀବ ବନେ କି ହେବ ଉଲ୍ଲାସ ଯେ ।
ରମଣୀଗିର ମଣି ତ ଗଣ ଭସ୍ତୁ କି କର କୃମୁଦମାର
ସୁମଧୁପର ପ୍ରୀତିପ୍ରସ୍ତୁର ନୋହେ କି ଭାଷ ଯେ ।

ଶ୍ରୀ ବନମାଳୀ ବୋଇଲେ ଛଳ ଅଗୋ ଛଇଳ ଲୁଚ ନାୟକ
ଲୋକଙ୍କ ଜଳ ଏଥିକି ଭଲ ହେବ କେ ବଳ ଯେ ।
କର ଦୋହଦ କଦମ୍ବ ମୁଦ କୁରୁଣ୍ଟକଦ ହେଲେତ ଖେଦ
ହୋଇବ ଛେଦ ଅଉ ପ୍ରମୋଦ ନୋହିବ ଭଳ ଯେ ।
ନାଗ୍ର କେହି ଦାସୀରେ ପ୍ରୀତକି ବନ୍ଧ ଯେ ।
କେଉଁ ଦୋହଦେ କାହା ପ୍ରମୋଦ ବନ୍ଧ ଯେ ।
ପରସ୍ପରଣ ଚୁମ୍ବ ବିଶେଷ କୋଳରେ ରମ ସୁମନାବଣ
ହେବ ବିକାଶ ଛୁଙ୍କାରେ ମୁଦ କି ଅଶେ କହ ଯେ ।
ଗୋବିନ୍ଦ ଗିର ମାନସେ ସ୍ବର ମନ୍ତ୍ର ଅଙ୍କାର ଦାନ ଦେବାର
ପ୍ରୀତସଞ୍ଚାର ହେଉ ପ୍ରଚୁର ଲଳନାବର ଗୋ ।
ସୁଗନ୍ଧଗନ୍ଧେ ମାନସ ମନ୍ତ୍ରେ କରବୀରରେ ମନ ସୁମନ୍ତ୍ରେ
ନନ୍ଦଣୀ କର କେତେ ସ୍ପୃଶ୍ୟ ହେବ ବକୁର ଯେ ।
ଅନୁପମ କସ୍ତୁରୀ ଚମ୍ପକମାନେ ଯେ ।
କାମ ପୂର୍ତ୍ତି ହେବ ତ ମନ୍ଦାର ଦାନେ ଯେ ।
ସ୍ପୃତ ବଢ଼ିଛ ଅଙ୍କୁର ସ୍ପୃହ ବସନ୍ତଦାତ ଦେଖାଉଅଛି
ଏଥି ପଢ଼ିବା କାମନା ସତ ନୋହିବ ଗାନେ ଯେ ।
ବାସ ଭୂଷିତ ଦମନକର କୁଞ୍ଜଅନାତ ପାରିବ ସତ ଦେଖି
ପାଟଳୀ ଯିବ ପା ଝଳ କେହି କାହାର ଗୋ ।
ତୁଳସୀଗତ ଲଟ୍ଟେ ନିରତ ଅନୁପମାତ ଶିର ଭୂଷିତ
ସଦା ପ୍ରସନ୍ନ କାଞ୍ଚନ ତନୁ ଦାନରେ କର ଗୋ ।
ବାଲୀ ବୋଲେ ଚମ୍ପାବରଣ ଉଜ୍ଜଳ ଗୋ ।
ରସିଲେତ ଜଣ ବୋଲାଇବ ଭଲ ଗୋ ।
ମଲ୍ଲିକା ମଧୁରେତ ନ ରସ ମଧୁପରତ ଘଣ ପ୍ରକାଶ
ପଦ୍ମିନୀ ବନେ କୁଟଜରଙ୍ଗ କେତେ ମଙ୍ଗଳ ଯେ ।
ବନଚରର୍ଭି-ରସଭାରତୀ ଶ୍ରବଣେ ମୁଦ ଗୋକୁଳପତି
ନାଗକେଶର ପାଦତଳକୁ ପକାଇ ଦେଲେ ଯେ ।
ମୁଁ କି ବନତ ଯୋଗ୍ୟ ଭାରତୀ କହ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପୁଷ୍ପ ସେବତୀ
ପାଦେ ଝିଣ୍ଟିତ ଦେଇ ଏ ଶିଖ କରିବ ବୋଲେ ହେ ।
ଅନନ୍ତରେ ଗୋବିନ୍ଦ ସେଠାରୁ ଗଲେ ଯେ ।
ତାମ୍ବୁଳୀ ବାମା ପ୍ରସଙ୍ଗ ପାଶେ ହେଲେ ଯେ ।
ବୋଇଲେ ପର୍ଣ୍ଣ ଏ ନାଗ ବଲ୍ଲୀ କଳାପି ନକ ହୋଇଲେ ଲୁଳ
ସୁଧାଂଶୁଯୋଗେ ସ୍ବାଗ କଲାଇ ମହୁଳା ଛକେ ଯେ ।
ସେଠାରୁ ଯାଇ ପାଟରାଣୀଙ୍କି ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ପାଟରାଣୀ କି
ସୁଗନ୍ଧ ବାସ ପିଟାଇ ଅଟେ ଦେଖାଅ କନା ଗୋ ।

ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଗିରି ସୁ-ବଦନରି ବର୍ଣ୍ଣିଲି ମୋର ହୃଦୟାମ୍ବର
କଳା ଚନ୍ଦ୍ରର ନେବ କି ସାର ଧନର କଳା ହେ ।
  ମଞ୍ଜୁଳ ବୋଲାଅ ପଦ୍ମ ରସିକାରେ ହେ ।
  ମଞ୍ଜୁଳ ଭ୍ରମ କି ଦେଖୁ ରସିକାରେ ହେ ।
ହରି ବୋଇଲେ ବୋଇଲ ଭଲ ଦେଖିଲେ ଗିନା କରିବା ମୂଲ
ଦଧିଅଛି ଦେଉ ନାହିଁତ କର ବାସରେ ଥରେ ଗୋ ।
କଂସାରୁଣୀଙ୍କ ବୋଇଲେ ହରି ଭଲ ପାଶକୁ ଅଦ୍ଭୁତ
ରସି ଭାଷେ ଯୋଷିତ ବନ୍ଧା ବନ୍ଧୁତ ଏ ବର୍ଣ୍ଣିକରେ ଯେ ।
ଶଙ୍ଖାରୁଣୀଙ୍କ ବୋଇଲେ ଲୋଡ଼ା ଦେବ କି ସଉବନ ବାହୁଡ଼ା
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଗିରି ଦର କର ତା ବେପାର କରେଁ ହେ ।
  ଗୁଡ଼ିଆଣୀଙ୍କ ବୋଲୁଛନ୍ତି କହାଇ ଯେ ।
  ଅଲୋ ରସିକା ଗଜା ପଣ୍ଡ ମଣଇଁ ଗୋ ।
ସାମୁଦ୍ରକାନ୍ତ ହୀରା ପରସ୍ପେ ମଣିଲ ମୁହିଁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳମସ୍ତେ
ସେ ବୋଲେ ବଧୁକେଉ ବର୍ଣ୍ଣିଲ ଝଳଦା ଥାଉ ଯେ ।
ଭଙ୍ଗାଳୀବଙ୍କ ବୋଲନ୍ତି ଗିରି ଚନ୍ଦ୍ରପଞ୍ଚଳ ବଧୂକି କରି
ସେ ବୋଲେ ସୁବାବକା ବର୍ଣ୍ଣିଲ ଏକା ମୋହର ଯେ ।
କାଚରାଣୀଙ୍କ ବୋଲନ୍ତି ଗିରି ରଙ୍ଗ ପଥରେ ବେପାର କର
ସେ ହାସେ ଭାଷେ ବରମାଳତ ଅଛି ସୁନ୍ଦର ହେ ।
  ଶିଳ୍ପକାରୀଙ୍କ ପୁଣି କହୁଅଛନ୍ତି ଯେ ।
  ସଦା ବାଞ୍ଛିତ କାଞ୍ଚାବଳୀ ମୂରତି ଯେ ।
ମଥୁରେ ହରି ବୋଲେ ବଢ଼େଇ ବରଣ କୃଷ୍ଣମୂରତି ବନା
ବନେ ଜୀବକା ଅନ କଥାରେ ନ ରସେ ମତି ଯେ ।
ବୋଇଲେ ପୁଣ ହରି ଗୋପୀଙ୍କି ମୋଦେ ଗୋ-ରସ କିଛି ଦେବ କି
ସେ ଦେଲ କହ ଦେବା ଯେ ଦହ ପୂର୍ଣ୍ଣକାମରେ ଯେ ।
ବାଣକାରୀଙ୍କ ବାତ ଚନ୍ଦ୍ରର ସୁଗନ୍ଧିତ ସଦା ସୁମନସର
ନେବ କି ବାଣ ଦେବ କି ବାଣ ଏ ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର ଯେ ।
  ଏହି ଲୋହକୃତଙ୍କ କଲେ ବଞ୍ଚନା ଯେ ।
  ମୁହିଁ ଅନ ନ ଦେବ କୃପାଣ ବନା ଯେ ।
ସେ ବୋଲେ କର୍ପୂ ଅକାର ନାଶ ତେମନ୍ତ ହେଲେ ହେବ କି ପଣ
ଧନବନ୍ତେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇବ ନିଜ କାମନା ଯେ ।
ଭାବର ସିଦ୍ଧ ଶ୍ରେଷ୍ଠେ କହୁଛି ପିହାଣୀକତ ସିଦ୍ଧ ଉଚ୍ଛିତ
ମୁଁହର କାମ କରଣେ କ୍ଷମ ହେବ କି ଭାଷ ଗୋ ।
ସେ ଭାଷେ ସୁବେଶଯବେତ ଫୁଲ ପକାଇ ସୂତ୍ରକମକୁ ଦଳ
କରିବାରେ ମୁଁ ସଦା ନିପୁଣ ଦୋଷତ କସ ଯେ ।

CENTRAL LIBRARY

ଶ୍ୟାମ ସୁଭଗ ବାନା ଉଡ଼େ ଯତନେ ଯେ ।
ମୋହ ହେବେ ବିଟପ କାମରଙ୍ଗନେ ଯେ ।
ସ୍ୱବଳସୁତା ବଶ ନ ହେଲେ ସୁକାମବୃତ ପ୍ରଶଂସା ମିଳେ
ରଙ୍ଗବାସରେ ବର ଅବେଶ ସହକେ ମାନେ ଯେ ।
କେ ବୋଲୁ ଅଛୁ ବହୁ ଭଙ୍ଗିକ ବୋଲାଅ ତୁମ୍ଭେ ସଚ୍ଚପାଳିକ
ବିବେକ ନେବା ପନରଶର ବ୍ୟବହାରକୁ ଯେ ।
ସେ ବୋଲେ ତନ୍ତ୍ରୀ ବଙ୍କୁ କରତେ ଏ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ପଣ କର ସୁରତେ
ଅମୂଲ୍ୟପାତ୍ର ଭୁଲଲେ ନାଥ ଚଢ଼ି ମନକୁ ଯେ ।
କେ ହସି ବୋଲେ ନାପିତାଣୀକି ଶୁଣ ଗୋ ।
ସୁରଙ୍ଗପଦକୀ କୁଚରେ ନିପୁଣ ଗୋ ।
ସେ ସେହି ଭାବେ କୁଳଳା ହାସେ ସବ ବତୁଳା ବଣିକ ଅଟେ
ସଦା ରଞ୍ଜନକାମିନୀ ପୁଣ ହେବାର ଜାଣ ହେ ।
କଇବର୍ତ୍ତିକ ମାଧବ ଶିର କି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣବଳ ବଣିଜ କର
ସେ ଚହିଁ ଭାବେ ଧୀବର-ପଦ ଅଞ୍ଜିତ ଦାସୀ ଯେ ।
ଦେଖି ରଙ୍ଗିଣୀ ବୋଇଲେ ବାଣୀ କି ସୂକ୍ଷ୍ମ ତତ୍ତ୍ୱବସ୍ତ୍ରକାୟଣୀ
ସେ ଭାବେ ଗୁଳସୁତା ଗଣକୁ ସଦା ପ୍ରକାଶି ଯେ ।
ମଧୁ ସଦାଦାସୃଷ୍ଟା ପସସ୍ତ୍ର ସ୍ପୃହି ଯେ ।
ମଧୁବ୍ରତ ବିଦା ତୃଷ୍ଣା ହେବ କି ଏହି ଯେ ।
ହୃଦ ଭାରତୀ ଶୁଣି ସୁଦଶ୍ମ ବୋଲେ ଗାହକ ଅଭ
ନାହାନ୍ତି ଶ୍ରୀପଦ ବଟେ ଏ ବକା ସିଦ୍ଧ ବହୁତ ଏହି ତପ ।
ନବନାଗର ପ୍ରେମସାଗର ପାଇବ ପାର କି କବଳର
ତତ୍ତ୍ୱ ପୋତର ବଣିକ ମୋର ଚହିଁ ପ୍ରକର ହେ ।
ପ୍ରେମ ପ୍ରକର ଭଜନାକାର ପ୍ରାପ୍ତି ହେବାର ଇଚ୍ଛା ଅପାର
ବ୍ରଜ-ବନଚବାସୀ ଦେବାର ଶୁଣିଛୁ ସାର ହେ ।
ସାଧବେ ଏ ଦୀନକୁ ସଙ୍ଗତ କର ହେ ।
ସୁଗତ ମାର୍ଗରେ କରାଅ ସଂସ୍କାର ହେ ।
ଯେଉଁ ବଣିଜ ମହାଉତ୍ସବ ପାଇ ଅତନ୍ତ୍ରା ହେଲେ ଉଦ୍ଧବ
ତାହା ଦାୟକ ଶ୍ରୀରାଧାଧବ ପଦ ମୁନର ହେ ।
ଯେଉଁ ରସିକ ଏ ଛନ୍ଦ ଟେକ ବିଜ୍ଞବୋଧକ ଅଜ୍ଞବାଧକ
ଭସୋଦଣ୍ଡିର ଫଳ ପ୍ରାପ୍ତିକ କର ବିବେକ ହେ ।
ବାହ୍ୟ କର୍କଶ ସୁଘନରସ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶେଷ ଭଙ୍ଗେ ମାନସଂ
ତୃଷା ବିନାଶ ହେବ ତା ବଶ ହେଲେ ଗାହକ ହେ ।
ଏଥି ଶ୍ରମ କଲେ ଯାତନା ହେବ ବିନାଶ ହେ ।
କୃଷ୍ଣକଥା ଏ କରି ଶ୍ରବଣ ଅଣ ହେ ।
ଦୀନ ସାମନ୍ତ ସିଂହାର ତତ୍ତ୍ୱ ଗତ କରତ କଲ ରଚିତ
ଗୀତ ଯେନ ହେ ଧୂତ-ଧୀମନ୍ତ ନ ଯେନ ଦୋଷ ହେ ।

ଷଟ୍‌ପଦୀ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ଶରଭ

ଏ ଉତ୍ତରୁ ଶୁଣ ଧୀରେ । କୃଷ୍ଣ ବଚନ୍ତି ସୁଧୀରେ ।
ସର୍ବସଖାକୁଳ ସହିତେ ଗୋକୁଳ ମିଳିଲେ ବନରେ ।
କୃଷ୍ଣ କହନ୍ତି ରାମଙ୍କୁ । ନିଦ୍ରା ଯାଉଛ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ।
ଗୋଚାରଣ ପାଇଁ ଯାଅ ଆଗ ହୋଇ ସେନାଇଁ ସଖାଙ୍କୁ ।
ହସି ବୋଇଲେ ଶ୍ରୀରାମ । ଏକା ଥିବ କି ଏ ଶ୍ୟାମ ।
ଆଅ ହେ ସୁବଳ ହେ ମଧୁମଙ୍ଗଳ ଶ୍ରୀଦାମ ସୁଦାମ ।
କୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ବଚନ । ସ୍ତୋକ କୃଷ୍ଣ ଅରଜୁନ ।
କିଙ୍କିଣୀ ମରନ୍ଦ ଆଦି ସଖାବୃନ୍ଦ ମୋ ବଚନ ମାନ ।
ଯାଅ ଅଗ୍ରଜ ସଙ୍ଗରେ । ଗୋଚାରଣକୁ ରଙ୍ଗରେ ।
କ୍ଷଣେ ନିଦ୍ରା କରି ଦେଇ ଶ୍ରାନ୍ତି ଯାଇ ଯିବ ମୁଁ ବେଗରେ ।
କହି ରହିଲେ ଶ୍ରୀହରି । ଗଲେ ପ୍ରଲମ୍ବଅରି ।
ସେନ ସଙ୍ଗ ମିତ ଗୋବୃନ୍ଦ ଦ୍ରୁତ କାନନେ ବିହରି ।
ବନ ବନ ଉଦ୍ଦୀପନ । କାମ ମୋହନ ମୋହନ ।
ତରୁ ଲତା ପକ୍ଷୀ ଜୀବ ପୁଷ୍ପ ଦେଖି ବୋଇଲେ ବଚନ ।
କହ କହ ପ୍ରାଣମିତ । ବନେ ଯିବ କି ଜୀବତ ।
ପ୍ରେମଅଗ୍ରଥିକା ମୋ-ବନ୍ଧୁ ରାଧିକା ପରାଏ ପଣ୍ଡିତ ।
କାନ୍ତି କେତକୀ କି ଦେଖେ । ମୃଦୁ ଶିରୀଷ ବିକାଶେ ।
ବଦନ କମଳ ନେତ୍ର ନୀଳୋତ୍ପଳ କି ମୁଦ ଅଭ୍ୟାସେ ।
ଦେଖି ଅଧର ପ୍ରବାଳ । କୋକନଦ କରତାଳ ।
ଚରଣଯୁଗଳ ସ୍ଥଳକମଳ ପରାଏ ମଞ୍ଜୁଳ ।
ସ୍ତନୁ ସୁରଙ୍ଗ ଫୁଲ । ମାନ ଅଚ୍ଛ ମୁକୁଫୁଲ ।
ଉରଜ ସ୍ତବକ ଗଣ୍ଡ ମଧୁକ ଉପମା କି ଭଲ ।
ବାଳ ସୁଦମାଳଦଳ । ନଖ ନଅଳୀ କି ଭାଳ ।
ପାଟଳୀକୁସୁମ ଶ୍ରବଣ ସୁଷମ କୁନ୍ଦ ଦନ୍ତକୁଳ ।
ନାକ ଶୁକଚଞ୍ଚୁ ଟେକ । ବାଣୀ ପ୍ରଦେପିକ ଡାକ ।
ହେବ ପୂର୍ଣ୍ଣକାମ ବାହୁଡମାବାମ ଦେବ କି ବିବେକ ।
ମିତ୍ର ବୋଇଲେ ଉତ୍ତର । କାହିଁ ପାଇଁକି କାତର ।
ସଙ୍ଗ ଲୋକଶିରୀ ଏ ବନରେ ପୂରି ଅଛନ୍ତି ବହୁର ।
ସବୁ ସୁଖ ଅନୁଭବ । ଏହି ବନରେ ପାଇବ ।
ବୋଇଲେ ଶ୍ରୀହରି ସାକ୍ଷ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଦେଖାଇ କି ଦେବ ।

ମଧୁ ବୋଇଲା ହେ ଦେଖ । ଶଙ୍ଖ ଦେଉଛି କି ସୁଖ ।
ରମ୍ଭା ଐରାବତ ବାସବ ଜୟନ୍ତ ସ୍ୱର୍ଗ କି ନ ଲେଖ ।
ବୋଲେ ସୁବଳ ଏ ଗିରି । ଦେଖ ଏ କରୁଣାକରି ।
ଅଛନ୍ତି କମଳା ସଙ୍ଗତେ ବିମଳା ଏଣୁ ବିଷ୍ଣୁପୁରୀ ।
ରୁଦ୍ରାକ୍ଷ ତହିଁ ଦିଶୁଛି । ଶିବା ସଙ୍ଗତରେ ଅଛି ।
ନନ୍ଦୀ ମହାକାଳ ବୃଷସ୍କନ୍ଧ ମେଳ କୈଳାସ ମଣୁଛି ।
ନାଗେଶ୍ୱର ବିରାଜିତ । ବିରକୁଣ୍ଡଳ ଅଛନ୍ତି ।
ଅକଳିତ ବଳ ଭାର୍ଗବହିଁ ମିଳି ଅଧ ଅପ୍ସରି ।
ସୋମ ସୂର୍ଯ୍ୟ ସୁମନ୍ଦାର । ବୁଧତାରକ ନିକର ।
ତମାଲ ବିପ୍ରବ ପୁରୁ ଅଛି ଶୋଭା ଯେନ ଇନ୍ଦ୍ରପୁର ।
ମୁନିକଦମ୍ବ ବିବେକ । ବୋଧିବାରେ ଶୁକ ବାକ୍ୟ ।
ଦେଖିବାରୁ ତହିଁ ନୈମିଷାରଣ୍ୟ କି ଆନନ୍ଦ ଦାୟକ ।
ନିବୁ ବାରେ ମଧୁଗତେ । ଅଛି ବରାହ ପୁରତେ ।
ବରୁଣ ସଙ୍ଗତେ ସୁଶୀତ ବସତେ ଇନ୍ଦ୍ରାଙ୍କର ପଦେ ।
ଶୂଳୀପ୍ରିୟହିଁ ଥିବାରେ । ଯେନ ଅଳକା ଡକାରେ ।
ଶ୍ରୀହରି କଥିତ ମର୍ତ୍ତ୍ୟର ଚରିତ ଦେଖ ମିତ ଥରେ ।
ବୋଲେ ଶ୍ରୀଦାମ କି ଶୋଭା । ବର କନ୍ୟାଙ୍କର ବିଭା ।
ବରକାତ ଫଳ ହୋଇଛି ସୁଫଳ ଉତ୍ସବ କି ଶୋଭା ।
ଶତ ଶତ ଝିଙ୍କୁ ସ୍ଥିତ । ବାଙ୍କସୁବାସରେ ମୁକ୍ତ ।
ଗଜ କୃଷ୍ଣଦାସ ଭକ୍ତନେ ବିଶେଷ ତାଙ୍କହିଁ ବ୍ୟକ୍ତ ।
ତାଳ ତାଳସ ହିଁ ଅଛି । ତାଳମୂଳୀ ବିରାଜିଛି ।
ସୁମଧୁର ଦେଖୁ ବାଜିବାରୁ ଏବୁ କି ସୁଖ ହେଉଛି ।
ମିତ୍ର ବୋଲେ ଦେଖ ଭଙ୍ଗ । ସୁମନାରୁ ତମ୍ଭେ ଭଙ୍ଗ ।
ଅରଣ୍ୟତ ଗିରି ପଞ୍ଚମ ପ୍ରସ୍ତର ବନ୍ଧନରେ ଯୋଗ ।
ରାଜବଦ୍ଧ ବସ୍ତର । କର୍ଣ୍ଣ ଜନରେ ସୁନ୍ଦର ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଯହିଁସ୍ଥିତ କିବା ନାହିଁ ତଥି ଦେଖ ଭଦ୍ରଶାଳ ।
ଦଣ୍ଡ ଯୋଜନ ଅମାପ । ରାଣୀ ସୁମନା କଳାପ ।
ଦାସୀ ଅପମିତ ହୋଇଛନ୍ତି ପୂତ ଅଛି କି ବିକଳ୍ପ ।
ବର ନାଗର ନିକୁଞ୍ଜ । କାନ୍ତା ସୁମନା ମେଳରୁ ।
ବର ବିଟପୀର ରାଜି ହୋଇବାର କେ ତୁଳନା କରୁ ।
ଦେବଦାରୁ ଦେଖ ତୁଙ୍ଗେ । ବ୍ରହ୍ମଦଣ୍ଡିବାରୁ ପୂର୍ବେ ।
ଶ୍ରୀପୁରୁଷୋତ୍ତମ ବିଳାସ ସୁଷମ ହୋଇବ ବର୍ଣ୍ଣିବେ ।
ବିଭାସ୍ତୁ ନାଗଧବ ଏ । ଭୂତବାସଙ୍ଗେ ଉଦୟେ ।
ମୃଣାଳର ସଙ୍ଗେ ବରଶାଖା ଲାଗେ ଉପଗୀତ ପରସ୍ପେ ।

ବେଣି କଳ ତସ୍କରଙ୍କୁ । ଭ୍ରମର ଏତ ଶୋଭାକୁ ।
ଜାଳବୃନ୍ଦମାନ ଖଦର ଖଳନ ମାଡ଼ ପ୍ରଭାବକୁ ।
ସେ ନଗରେ ସୁମନସେ । ଏ ନଗରେ ସୁମନ ସେ ।
ସେ ଭୁବନେ ଜାତ ପଦ୍ମିନୀ ଅଛନ୍ତି ଏଥିରେ ସ୍ଥିତ ସେ ।
ନନ୍ଦସାମନ୍ତ ବ୍ରତଶୀ । ତଥି ଏଥି ସେ ଅଛନ୍ତି ।
ଗଣିକା ସୁମନା ଦୁଇଠାରେ ସିନା ମୁଦଙ୍କୁ ବଦାନ୍ତି ।
ବରବରେ ତ ବସନ୍ତ । କେଉଁ ଦୁଇଠାରେ ଭିନ୍ନ ।
ଉଷାଳବନ୍ଦପୀ ତଥି ଏଥି ବ୍ୟାପି ନାହାନ୍ତି କ କହ ।
ତଥି ମାଗଧ ସଂସ୍କୃତ । ଏଥି ମାଗଧ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।
ତଥି ନେଣ କର ଏଥି ବେଣୁକର ଥିବାର ବସ୍ତୁର ।
ବାଲ୍ୟପଣ ତହିଁ କେତେ । ବଦପଣ ଏଥି ସେତେ ।
ବଦପଣ ହେବ ଏଥି କଲେ ଭାବ ନ ବସ୍ତୁର ଚରେ ।
ମିତ କେତେମତେ ହସ । ଅନଙ୍ଗାର କୋଳ ନଅ ।
ବୋଇଲେ ସୁମନା ବନା ମୋ କାମନା ପୂର୍ଣ୍ଣକୁ କେ ସହ ।
ହସି ବୋଇଲା ମାଧବ । ତୁମ୍ଭେ ବୋଲାଅ ମାଧବ ।
ହେଲଣି ମାଧବ ଶ୍ରୀମୂରତ ଧବ ଅବଶ୍ୟ ହୋଇବ ।
ହସବାକ୍ୟ ଜୀବ ସିଦ୍ଧ । ଅନଙ୍ଗକଳ୍ପ ସିନା ହେବ ।
ଶ୍ରବଣେ ଏ ଭାଷ ମିତ ଲଭି ପ୍ରାସ ବୋଲେ ଏକ ଭାବ ।
ଧୀରେ ମେଲୁ ତ ଅଲକ୍ଷ । ସିନ୍ଧୁ ଗମ୍ଭୀର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ।
ମନ କଲେ ବଶ ହେବ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ନାଗରୀ ଏ ଦକ୍ଷ ।
ଅସି ଦେଖାଇବ ଅଜ । ଶୁଣି ମୁଦ ଦେବରାଜ ।
ସଖୀ ସଙ୍ଗେ ରଙ୍ଗେ ବଜ୍ରେ ଉଭ ସଙ୍ଗେ ମୋହନମନୋଜ ।
ଧନୀ ମିଶ୍ର ପୁଞ୍ଜ ଅସେ । ଦେଖି ଭ୍ରମ ହେଲ ତୋଷେ ।
ପରସ୍ପରେ ପ୍ରଭା ପ୍ରତିବିମ୍ବ ଶୋଭା କହିତ ନ ଅସେ ।
ଉମା ହର ହେଲେ ଏ କ । ଭେଦେବଦା ନୋହେ ତର୍କି ।
ଏ କାଳରେ ରାମ ଡାକିଲେ ହେ ଶ୍ୟାମ ନ ଅସ କାହିଁକି ।
କରଦୁଃଖ ପଦ ଯାତ । ଶ୍ଳେଷ ତହିଁରୁ ଥିଲାତ ।
ମୁଦ ସିନ୍ଧୁ ପାନେ ପଣ୍ଡିତ ସମାନେ ରାମ ଡାକବାତ ।
ପ୍ରେମରଙ୍ଗେ ହସ ଗଲେ । ସଖୀ ଅଗଣେ ବୈଠିଲେ ।
ଧନିଷ୍ଟା ପୀୟୂଷ ଅଣିଥିଲେ ଶ୍ରାସ ମିଳ ସବେ କଲେ ।
ସେନ ସାଧିବେ ଏ ରସ । ହେବ ମାନସ ଉଲ୍ଲାସ ।
ଦୀନ ଅଭିମନ୍ୟୁ ଚନ୍ଦ୍ରେ ରାମ କାତୁଣୀପଦ ସାରସ ।

CENTRAL LIBRARY

ଚତୁଃଷଷ୍ଟୀ ଛାନ୍ଦ

କଳାବାଈର ବାଣୀରେ ଗାଇବ

ରାଗ—କଲ୍ୟାଣ

ଧୀରେ ଦେଇ କାନନରେ କୃଷ୍ଣ ବଳମିତ ।
ବାତ୍ସଲ୍ୟ ମମତା ଦେଇ ଭାଳୁଛନ୍ତି ମାତ । କଳାମାଣିକ ରେ ।
ନଥିଲ ଶଙ୍କାଇ ମୋର ଦଉଦ୍ରପସବ ।
ଅଳ୍ପ ଲଉଡ ବାଳୁ ରେ ହୃଦରହ୍ ହାର । କଳାମାଣିକରେ ।
ମୋ ଜୀବ-ଜୀବନ ତୁହି ନୟନ ପ୍ରତିମା ।
ତୋତେ କି ପାଶୋରି ହେବ ମୋର ସୁଖସୀମା । କଳାମାଣିକ ରେ । ଧୃ ।

ଡରୁଥାଇ ଅନ୍ଧାରକୁ ଭଣି ଯାଉ ଗୋରୁ ।
ଜନକ ଜନନୀ ସୁଖ କାହିଁ ପାଇଁ ସାରୁ ।
ବୃଦ୍ଧକାଳେ ତୁ ମୋହର ଏକଇ ନନ୍ଦନ ।
ହୃଦତାପ ବିନାଶନେ ତୁ ହରିଚନ୍ଦନ ।
ଗୋଷ୍ଠିକା ଅଧାମ ଘର ନ ବୁଝଇ ତୋତେ ।
ନାଚ ଲାଞ୍ଚ ମାଗୁଥାଉ ଲବଣୀ କେମନ୍ତେ ।
ଭୋଳ ମୁଁ ଧଇଲେ ଗୋଳ ହୋଇଯାଉ ତୁହ ।
ତୋ ଦୁର୍ବଳ ଦେଖି କାହିଁ ପଶିବଇଁ ମୁହିଁ ।
ଡାକଣୀ ଲୋଭନ୍ତି ବୋଲି ଡରୁଥାଇଁ ମନେ ।
ବାର ବାର ବାରୁଥାଇଁ ଯିବାପାଇଁ ବନେ ।
ନିଶାଚର ମାରିବାର ଶୁଣୁଛୁ ଶୁତକ ।
ମୁଁ ଡାକୁଣୀ ଛାଡ଼ିଦେଇ ବନକୁ କାହିଁକି ।
ଝାଳ ବହୁଥିବ ଅଙ୍ଗ ଲାଗି ଝାଞ୍ଜିଖରା ।
ଶ୍ରମ ପାଇ ତରୁତଳେ ବସିଥିବୁ ପରା ।
ନେଇଲୁ ନାହିଁ କାହିଁପାଇଁ ତୋ କଠାଉ ଛତା ।
ବନେ କଣ୍ଟା ଲାଗି ହୋଏ ମୃଦୁ ପାଦ ତଳା ।
କାନ ଡେରିଥାଇଁ ଏକା ତୋ ବେଣୁ ଗୀତକୁ ।
ଆଜ କର୍ପା ଶୁଣୁ ନାହିଁ ଭାବୁଛି ମନକୁ ।
ତୋଠାରୁ ଅଧିକ ବାଇ ତୋର ବଡ଼ଭାଇ ।
ବୋଧ କରିଗଲା ନାହିଁ କାହିଁକି ରଖାଇ ।
ତୋ ମାଧୁରୀ ମୂର୍ତ୍ତିଭୂରି ଦେଖି ମୁଣୀ ଅକ୍ଷି ।
ଅଳ କଲ୍ଲଗଲୁ ବଳା କି ମମତା ରଖି ।
ଛାଇକି ଅନାଇ ଛାଡ଼ ଫୁଲାଇ ବିଭଙ୍ଗେ ।
ମୁରଲୀ ବଜାଉଥାଉ କି ସ୍ୱଭୂତୀ ରଙ୍ଗେ ।

କୋଳପାଇଁ ଅଳି କରି ଗଡ଼ୁଥୁ ଧୂଳିରେ ।
ବେଶ ହୋଇଥାଉ ରସି କୁସୁମମାଳରେ ।
ନଟବର ପରିପାଟୀବେଶ ମନୋହର ।
ରଙ୍ଗିମା ଅଧରେ ହାସ କି କାନ୍ତି ସୁନ୍ଦର ।
ନୟନସୁନ୍ଦର ମାନେ ଭୁଲିତା ନାଟକୁ ।
ଅଳକା ଆବୃତ ଶୋଭି ଲଲାଟପଟକୁ ।
ନାକେ କାବ୍ୟଦାର ମୋତିବଣଣୀ କି ଶୋଭା ।
ମୋ ଅକ୍ଷି ଦେଖିବା ପାଇଁ କରିବଧି ଲୋଭା ।
ମକର କୁଣ୍ଡଳ ସୁଗ ଅନ୍ଦୋଳେ ଗଣ୍ଡରେ ।
ଦେଖି ଆନନ୍ଦରେ ଭାଷା ନ ଆସେ ତୁଣ୍ଡରେ ।
ଗୁଞ୍ଜବେଢ଼ା ବାଙ୍କଚୂଡ଼ା ଖୋସା କାମୁଡ଼ାଇ ।
କି ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଥାଉ ଅମ୍ଭ ଚଳି ଚଳି ।
ନେତ୍ରେ ସ୍ୱଚ୍ଛ କେକୟୂଚ୍ଛ ସୁଗୁଞ୍ଜଗପାନ୍ତି ।
ଅସିବ କାହା ପାଇଁକି ତେତେ ପରିପାନ୍ତି ।
କସ୍ତୁରୀତିଳକ ନାସେ ଭାଲେ ଗୋରଚନା ।
ଭାଲରେ ଚନ୍ଦନପାନ୍ତି ମନବଶୀକନା ।
ରଙ୍ଗମାନ୍ତି କି ରଙ୍ଗରେ ହୃଦରେ ରଞ୍ଜିତ ।
କଉସ୍ତୁଭ ବନମାଳ ସୁଷମା ବର୍ଦ୍ଧନ ।
କାଞ୍ଚଣ କଙ୍କଣ କରେ କଟିରେ କିଙ୍କିଣୀ ।
ନୂପୁର ଶବଦ ମୋର ମନ ନିଏ କିଣି ।
ସୁନ୍ଦର ତ୍ରିଭଙ୍ଗ ଭଙ୍ଗୀ ନ ଦେଖି ତୋହର ।
ବାଉଳି ହୋଇଲାଣି ଅମିତ ମୋହର ।
କଷ୍ଟ କରୁଥିଲୁ ପଶୁ କାହିଁକି ନଇଲୁ ।
କାହା ସଙ୍ଗତରେ ଏବା ପୁଣି କଳ କଲୁ ।
କି ଦୂରବନକୁ ଗଲୁ ତଥ୍ୟ ନ ଜାଣିଲି ।
ମୁଁ ପାପିଷ୍ଠୀ କାହିଁପାଇଁ ତୋ-ସଙ୍ଗେ ନ ଗଲି ।
ବନକର ଖୁନ୍ଦି ଅଛୁ କ୍ଷତମୃଗୀପଦ ।
ତନ ସବୁ ନାହିଁ ଲବ ହେଲା ସୁଗ ଶବ୍ଦ ।
କେ ଯାଇଁ କହନ୍ତା ତୋତେ ମୋହର ବେଦନା ।
ଅବଶ୍ୟ ହୃଦୟରୁ ତୁଟ ମାତା-ସ୍ନେହ-ସେନା ।
ଦଉଡ଼ିଯିବ କି ବନେ ହେଉଛ ଅଧୀର ।
ପୟୋଧରୁ କ୍ଷୀର ସ୍ରବପଡ଼େ ଧାରଧାର ।
ମନ ଛଟପଟ ବନ ନେଇଁ ନ ରହିଲା ।
ତୋ ଅଭାବ ପଶୁ ଛାଇ ମୋତେ ଘେରି ହେଲା ।

ଖଗମାନେ ମୃଗମାନେ ରହିଲା ନୟନ ।
କୃଷ୍ଣବଂଶୀସ୍ୱରେ ମୋର ବଧୀ ହେଲା କାନ ।
ଅନେକ ଅପଦୁଁ ତୋତେ ରଖିଲେ ଅମ୍ବିକା ।
ନାମ ଦେଇଅଛୁ କାହ୍ନୁ କହ୍ନା କଣା ବଜା ।
ଅପଦ୍ୟାଣି ବୋଲି ମୁଁ ବନ୍ଧାଇ ନାକ କାନ ।
ଖଣ୍ଡିଲି ବଣଶୀ ବାଳୀଲୋକଙ୍କ ଶୋଭନ ।
ମନଦୃଷ୍ଟି ନ ବାଧିବ ବସ୍ତ୍ରରେ ମୋହର ।
କଳାବିନ୍ଦୁ ଦେଇଥାଇଁ କପାଳେ ତୋହର ।
ଗୋ ରକ୍ତ ଲେପଇଁ ଅଙ୍ଗେ ଅପଦ ହରଣେ ।
ପାଦରକ୍ଷ ଦେଉଥାନ୍ତି ବୃଦ୍ଧଗୋପୀଗଣେ ।
ରଙ୍ଗବାଛି ନ ଦଅଇଁ ଡାକିନୀଙ୍କ ଡର ।
ତୁଚ୍ଛ ବେଶ କରୁଥାଇ ଲୋକଙ୍କୁ ନ ବାଉ ।
କୋଳେ ଶୋଇଥାଉ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲେ ତୋର ।
ଚମକ ମୋ ଗଲା ଛନ୍ଦ ଡାକୁ ମାତା ଗିର ।
ଏମନ୍ତ ନନ୍ଦନ ପୁଣି ବନବାସୀ ହେବ ।
ଜନନୀ ଜୀବନ ଧରି କକର ରହିବ ।
କାହାକୁ କି ସୁତ ଦେଇ ନାହିଁ ରେ ଦଇବ ।
ତୋପରି ଅବୁଝା ପୁଣି କେ କାହିଁକି ହେବ ।
ବାଲ୍ୟମରେ ସନ୍ନିକଟ ଦୂର ନ ଜାଣିଲେ ।
ଅସ ବାପ ଭାଇ ଧନ ଛଇକା ବୋଇଲେ ।
ଅୟନେ ନୟନ ଦେଲେ ଦଉଡ଼ି ଦାଣ୍ଡକୁ ।
ନୁହେ କର ମାଉ ଯତ୍ନ ନ କଲେ ପିଣ୍ଡକୁ ।
ରୋହିଣୀ କାଉରେ ଅସ କହି ବୋଧ କଉ ।
ଧୀରେ ସେନ ଏ ବାତ୍ସଲ୍ୟ ବଚନ ମାଧୁରୀ । କଳାମାଣିକ ରେ ।
ସାମନ୍ତସିଂହାର ଦୀନ କରୁଛି କାମନା ।
କୃଷ୍ଣପ୍ରେମରସ ବନା ହୋଇବ ଭାବନା । କଳାମାଣିକ ରେ ।

ଊନସପ୍ତତି ଛନ୍ଦ ।

ରାଗ—ଶୋକକାମୋଦୀ

ବ୍ୟଥିତ କଥିତ ଧନୀ ଗିଁର । ମିତ ମୋତେ ପ୍ରତୀକାର କର ।
ଲୋକ୍ଷ୍ମୀ କ୍ଷୁପଣକୁ ଅଣାଭୃପଣକୁ କୃଷ୍ଣ ଘାଁଟକଲା ପରଶୁର ଗୋ । ପ୍ରାଣସଖି ।
ଶ୍ରେଷ୍ଠରେବୀବତ ଦୃଷ୍ଟା ଅଛୁ ବହୁ ଗୋ ।
ପିତ୍ତରେଗୀବତ ଭବ୍ୟାବଳୀ ମୁହିଁ ଗୋ ।

ପୀରତିର ପୁଣି ଏଡ଼େ ଗୁଣ । କେ ଜାଣିଥିଲା କ ମନେ ପୁଣ ।
କ୍ଷଣକେ ବୁଡ଼ାଏ କ୍ଷଣକେ ପୋଡ଼ାଏ ଲୋହକାର ସଣ୍ଡୁଆସି ଗୁଣ ଗୋ । ପ୍ରାଣମିତ
ପରବ୍ରହ୍ମ ହେଲା ଭୂତଗ୍ରସ୍ତ ବଶ ଗୋ ।
ପ୍ରାଣ ସ୍ଥିତ ଧୂମଗତ ଅହିବଶ ଗୋ ।
ନ ଛାଡ଼ିଲେ ଅଉ ଗତି ନାହିଁ । ଛାଡ଼ିଲେତ ଛାଡ଼ି ହେଲା ନାହିଁ ।
ଚୂଡ଼ାନ୍ତାକୁ ନାଗ ଧରିଲା ଦୁର୍ଯୋଗ ଦରବ ସଖ୍ୟାପଥ ଥିଲା କାହିଁ ଗୋ । ପ୍ରାଣସହି ।
ସୁଧାଚଖା ଜିହ୍ୱ ପରା ହେଲା ମୁହିଁ ଗୋ ।
ଭଗ୍ନପୋତ କାକଗତି ଅଛି ବହି ଗୋ ।
ଯହିଁରେ ପଡ଼ିଲା ମନ ଆଖି । ସେହି କରାଇଲା ମୋତେ ଦୁଃଖୀ ।
ନବେ କଳାଘନ ଭ୍ରୂ-ରେ ପାଦ ଚଳ ଶ୍ରବଣଗତରେ ତମାଳ ଶାଖୀ ଗୋ । ପ୍ରାଣମିତ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲିକ ଶ୍ୟାମ ପୀରତି ସତ ଗୋ ।
ଦରଶେ ଦରଶେ ମୁକ୍ତମିକା ପରଗତ ଗୋ ।
ଯାପୀ ଶୁଦ୍ଧ ହେଲା ମୋ ଲଗାର । ବଂଶୀନାଦ ଶୁଣିବାକୁ କର ।
ସୁଖ ଦୁଃଖ ଜାତ ଉପେକ୍ଷ ନିର୍ବେଦ ହେଲାବେଳେ ହୋଏ ଯୋଗୀପଦ ଗୋ । ପ୍ରିୟସଖି ।
ନାସା ଗନ୍ଧ ଆଶା ନ ପାଇଲା ବଶ ଗୋ ।
ହେଲା କେତକୀ ପତନ ଅଳି-ଭଳ ଗୋ ।
ଶୁଣିଲା କଥାକୁ ନ ଜାଣିଲି । ଦେଖୁଥିଲେ ଚିହ୍ନି ନ ପାରିଲି ।
ହେଲେହେଁ ପମର ମାଦଙ୍କ ସଂଳାପ ଶୁଣି ପୁଣି ତହିଁ ଲୋଭ କଲି ଗୋ । ସଖୀଗଣ ।
ଶ୍ୟାମଶୋଭା କରାଇଲା ବାଇପଣ ଗୋ ।
କହ ଏଥିକି କେ କ ଉପାୟ ଜାଣ ଗୋ ।
ବୋଲିବ ଅବା ପୀରତି କର । କେହି ହେଉ ନାହିଁ ଭ୍ରମ ପର ।
ଛାଡ଼ିଲେ ଜୀବନ ଛାଡ଼ିବ ଜୀବନ କେହି ନକ ଅଉ ମୀନ ସର ଗୋ । ସଖୀବ୍ରାତ ।
ଦ୍ରବ୍ୟ ଦେଖିଲେତ କ୍ଷୁଧା ନୋହେ ହତ ଗୋ ।
ସ୍ତୋକ ମୁଦ କ ତୃଷ୍ଣର କେଶିକତ ଗୋ ।
ଶ୍ୟାମ ଶୋଭା ଗୁଣ ଭଙ୍ଗୀପ୍ରେମ । ବଂଶୀନାଦ ଅତ ହେଲେ ବାମ ।
ଅଗ୍ନିକି ପବନ ସପକ୍ଷ ସମାନ ବଳ ପାଇଲା ଲଗାଇ କାମ ଗୋ । ସଖୀବ୍ରଜ ।
କେତି ହାଣନ୍ତି ମନକୁ ଦଶାୟୁକ୍ତି ଗୋ ।
ଜନ୍ମା-ମନ୍ଦା ପାଦଙ୍କ ହିଙ୍କାରି ହେଲ ଗୋ ।
ବୋଲିବ ବା ପ୍ରୀତି ହେଲେ ନେଉ । ହୋଇ ନ ପାରିଲେ ଛାଡ଼ ଯାଉ ।
ଭଙ୍ଗ କାଷ୍ଠ କୋପେ ବନୀ ହୋଏ କ ସେ ମଲେହେଁ ପୋଡ଼ିଯାଏ କ ଅଉ ଗୋ ।
ସଖୀକୁଳେ ।
ଅଗ୍ନି ଜାଳକର ବାସ ଭୁଲି ଦେଲେ ଗୋ ।
ଖରସା କ ମଧୁ ଅଣ ଛଡ଼େ ଚଳେ ଗୋ ।
ବୋଲିବ ବା ଅବା ଅନୁଭବୀ । ଭୂତ କାହିଁକି ମନୁକୁ ଭାବି ।

ଜୀବ ପରମର ପୀରତି ବସ୍ତୁର ଅଗ୍ନି ବୋଲିଛନ୍ତି ମହାକବି ଗୋ । ସୁରଙ୍ଗିନି ।
ଦେଖ ଅକ୍ଷିକି ଅକ୍ଷି ନ ଥାଇ ଚାହିଁ ଗୋ ।
ପରିଚୟେ ଯେନାଯେନ ଯେନ ବେନ ଗୋ ।
ବୋଲିବ ଶ୍ୟାମ ନ କଲେ ପ୍ରୀତି । ତୁମ୍ଭେ କର୍ପା କଲାଇଲୁ ମତି ।
ମିତ୍ର ଅନାଦର କଲେ ପଦ୍ମିନୀର ସଂସାରେ ଅଉତ ନାହିଁ ଗତି ଗୋ । ମିତମୁଦ୍ରି ।
ଶ୍ୟାମ କଥ ମୁହିଁ କୁମୁଦିନୀ ସତ ଗୋ ।
ଯାହା ଦେନ ଯାହା ସୁଖ ଏଥି ଚନ୍ଦ୍ର ଗୋ ।
ବୋଲିବ ପ୍ରୀତିରେ ବଡ଼ ବାଧ । ଏଥିରେ କର୍ପା କରିଛ ସଧ ।
ସ୍ତ୍ରୋକ ଘନ ଅଣ ଛାଡ଼ିଲ କି ଚାଷ କୃଷକଣେ ଅନ୍ତର ହେଉ ବଧ ଗୋ । ସଖୀଗଣ ।
ଅଛୁ ଯଦ୍ୟପି ଉକ୍ଷିବ ସମୀରଣ ଗୋ ।
ନ ବହିବ କି ମଳୟାଚଳେ ପୁଣ ଗୋ ।
ବୋଲ ଦା କୁହନ୍ତି ସେ ଭ୍ରମର । ତୁମ୍ଭେ କର୍ପା କିମ୍ବା ଏତେ କର ।
ଲହଣୀ ସିନ୍ଧୁର ପିନ୍ଧୁ ଲହଣୀର କେ ବୋଲଇ ଏହା ମନେ କର ଗୋ । ସଖିଶ୍ରେଣୀ ।
କାନ୍ତା ବୋଲାଏ କାନ୍ତର ସିନା ପୁଣି ଗୋ ।
ଗନ୍ଧ ନାମରେ ବକାଏ ଫୁଲ ଜାଣି ଗୋ ।
ଦଳିବପୁରୁଷ କି କାରଣ । ଦେଇ ବୃକ୍ଷିବାକୁ ସୁଧାରସ ।
କାଳିବେଳେ ଗାଗ ପକାଇ ପାଉଁଶ ପହାରିଲା ପୁଣି ସେ କୃଷଣ ଗୋ । ସଖୀଚୟ ।
ମନ ଲୋଭ ଅଗ୍ନିକି ପତଙ୍ଗ ପ୍ରାୟ ଗୋ ।
ଦେହ ଜଳିଲେ ଅଣା ନୋହିଲା କ୍ଷୟ ଗୋ ।
ଅବଶ୍ୟ ବଧ କଲେ ସେହି । ଛାଡ଼ିବାର କଥା ହେବ କେହି ।
ଯୋଡ଼ାଏ ଭାଡ଼ାଏ ଯେବେ ଧନଚୟେ ପାଣି ପାବକ ନ ଛାଡ଼େ କେହି ଗୋ । ସଖୀବାଗ
ଅଗ୍ନି ବାରିବ ସଂଯୋଗ ପରକାର ଗୋ ।
ଦୁହିଁ ଶେଷ ହୋନ୍ତି ନୋହେ ବାରବାର ଗୋ ।
କଣ୍ଠାଇ ଖେଳିଲା କାହ୍ନୁ ମୋତେ । ଅନୁସରିଥିଲେ କେତେମତେ ।
ସାହୁ ଧନେ ରଣୀ ଦଇବୁ ପଶ୍ଚିଣୀ ପଶ୍ଚାତେ ହୋଇଲି ଅବଗତେ ଗୋ । ମିତେ ଚନ୍ଦ୍ର ।
ଲାଗିଛନ୍ତି କାମପ୍ରେମ ବଇର ତ ଗୋ ।
ହେଲା ଦକଦକ କରିବଣ ଚତ୍ ଗୋ ।
ନାଗର ସାଗର ବୋଲି ମୁହିଁ । ପ୍ରେମପୋତ ମେଲିଥିଲି ତହିଁ ।
ଦୁର୍ଯୋଗ ବତାସ ଉଡ଼ାଉଛୁ ଅଣ ତୀରଠାରୁ ପର ଅଛୁ ରହି ଗୋ । ମୃଗନୟନି ।
ମିତ୍ର କାନ୍ତ ଥାଉଁ ପଦ୍ମ ହୃଦେ ମ୍ଳାନ ଗୋ । •
କର୍ମଦୋଷ କେବେହେଁ ନୁହଇ ହାନ ଗୋ ।
ଯମୁନାରେ ଦେବ ବୋଲି ଝାସ । ନିକଟେ ହୋଇଲି ପରବେଶ ।
ପ୍ରାପ୍ତି ଅଣାବନ୍ଧ କରଇ ନିଷେଧ ସ୍ୱପ୍ନଧନ ପାଇ ଯଥା ତୋଷ ଗୋ । ପ୍ରାଣସଖି ।
ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରେ ଚକୋର ଅଣାକୁ ରଖି ଗୋ ।
ଯଥା ଦିଆବେଳକୁ ହେଉଛି ଦୁଃଖୀ ଗୋ ।

ନିରବଧି ହୃଦ ଜଳୁଥାଇ । ଦୁଷ୍ଟ ଅନଳ ପରଶେ ହୋଇ ।
ନଇ ବଳୀ ଶୁକ ପରଶେ ବିବେକ ଖୋଜିଲେହେଁ ଅଉ ନ ଦିଶଇ ଗୋ । ସ୍ୱପନଙ୍କାର
ଦଣ୍ଡେ ଦଣ୍ଡେ ଦଣ୍ଡେ ଶ୍ୟାମବନ୍ଧୁ ବଢ଼ ଗୋ ।
ଦୃଷ୍ଟିକଲେ ନିଶ୍ୱ-କାନ୍ତା ଦଶା ଜାତ ଗୋ ।
ବୋଲିବ ବା ଅଣା କହ କହ । ଜୀବ ଗଲେ ଯିବ ସବୁ ସହ ।
ଶଶ ଶଶୀ ସ୍ୱାଦ ଯେବେଛୁ ମୋ ମତ ଅବଶ୍ୟ ଲଭିବ କେଶଧାରୀ ଗୋ । ହିତକାରୀ ।
ଜୀବ ଯିବ କି ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଧ୍ୟାନ କରୁ ଗୋ ।
ହେବ କୃଷ୍ଣକାରଙ୍କ ହୃଦ ପରି ଗୋ ।
ମନ ପଡ଼ିଅଛି ପ୍ରେମାମ୍ବୁରେ । କେତେ ବର୍ଣ୍ଣିବ ପ୍ରଣ୍ଡୁର ତଟେ ।
ବନ୍ଧୁଙ୍କର ପାଦ ସମ କୃପାଶ୍ରୀତ ପଦମା ବରଷ ଏ ଜଗତେ ଗୋ । ସଖୀପୁଞ୍ଜ ।
କୃପା ଅନୁସାରେ ଶ୍ରୀରସିକରାଜ ଗୋ ।
ତାଙ୍କ ଦୋଷ କି ବାଛିବ ମନେ ହେଜ ଗୋ ।
ଘନ ରସ ବୃଷ୍ଟି କରିବାରେ । କେ ମୁଦ କହିଲ ଏ ସଂସାରେ ।
ମୌକ୍ତିକ ଶୁକ୍ତିରେ କର୍ପୂର ରମ୍ଭାରେ ଗରଳ ବଢ଼ାଏ ଅହିତାରେ ଗୋ । ମିତ୍ର ଚିନ୍ତା ।
ମୋହ ଦଶା ପରସ୍ପର ସ୍ନେହମତ ଗୋ ।
ତାଙ୍କୁ ବାଛିଲେ ହୋଇବ ନାରକୀତ ଗୋ ।
କୃଷ୍ଣିଣୀ-ପଦ୍ମାପଣ୍ଡି କର । ପ୍ରେମ ନଷ୍ଟ ଭିଛି ନାନାପର ।
ତଟେ ଅତିକାତ ଭାବନା କରଇ ହୋଇଲା ନିନ୍ଦୁଲହସ୍ତାପଦ ଗୋ । ସଖୀବୃନ୍ଦେ ।
ପରସ୍ପର ଜଣୀ ହେଲେ ଅନୁବାଦେ ଗୋ ।
ଅନାସ୍ଥାର ବନ୍ଧ ଲୃଷ ନାଶାହେବେ ଗୋ ।
ବୀଜମଧ୍ୟେ ଯଥା ତରୁ ଖ୍ୟାତ । ତଥା ମୋ ହୃଦରେ ଭାବଯୁତ ।
କୃଷ୍ଣକାର ଭିନା ହୋଏ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ବାହ୍ୟେ ପଙ୍କ ଦେଲେ କେଉଁ ହିତ ଗୋ ।
ସଖୀବାର ।
ମୋତେ ସ୍ନେହପର ତୁମ୍ଭ ଉପକାର ।
ଅଜନ୍ତକୁ ପ୍ରାଣ ଅଣା ଦୂର କର ଗୋ ।
ସଜନୀ ବୋଇଲେ ଅଣକ୍ଷଣ । ମନ କଲେ ନ ମିଳଇ ଜଣ ।
କମଠ ମଣ୍ଡକ ଧ୍ୟାନରେ ବିବେକ କୋଟିଏ ପଣେ ଦୂର କର ଅଣ ଗୋ । ଧାରାମ୍ବରୀ ।
ଜାହ୍ନବୀଲେ ସିନ୍ଧୁ ତଳୁ ହେଲା ପର ଗୋ ।
ଜୀବଂ ଥିଲେ କାଲି ହେବ ଦୁଃଖହର ଗୋ ।
ନିତବୀର ଶୁଣି ଧୀର ଧନୀ । ଧୀରେ ଯେଣ ହେବ ପାପ ହାନି ।
ଦୀନ ଅଭିମନ୍ୟୁ ଚନ୍ଦ୍ରେ ନନ୍ଦନାଡୁ ଚନ୍ଦ୍ର-ଚକୋର ଭାବନା ଯେଣ ହେ । ଶୈଳଧାରୀ ।
ପାଖେ ରଖ ଏ ଦୀନଙ୍କୁ ଦାସ କରି ହେ ।
କୃପାସିନ୍ଧୁ କୀର୍ତ୍ତି ଅଛି ବେଦେ ଲଭି ହେ ।

ଏକସପ୍ତତି ଛାନ୍ଦ

ସ୍ୱର—ଭୂପାଳ

ବଦନେ ବଦନେ ଚାହୁଁଛି ।   ପ୍ରେମେ ହୋଇ ଅବୁଝି ।
        ମିଳେ ଏକାନ୍ତେ କଦମ୍ବ ବଣୀ ସ୍ମରୁଛି ।
ଗତ ସରସେ ଜାତ ।   ସରଳତା ସଂଜାତ ।
        ଯତବୃତ୍ତିଙ୍କ କରାଉଅଛି ଲଜ୍ଜିତ ।
ମହାଦରେ କଳିତ ।   ବାଜୁଅଛି ଲଳିତ ।
        କି ବେକ କୁଳବତୀ ମାନ ଦର୍ପ ଦଳିତ ।
ମନ ନଏ ରସାଇ ।   ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଦଏ ଭସାଇ ।
        ତା ଛାଇରେ ନେବ ଯଦି ଏବେ ମିଶାଇ ।
ତନୁ ପୋଡ଼ାଇଲା ତ ।   ମନ ବୁଡ଼ାଇଲା ତ ।
        ଶ୍ରବଣ ତା ମଧୁରତା ଜୋଡ଼ାଇଲାତ ।
ବାସ ପଡ଼ାଇଲାତ ।   ମତି ଗଡ଼ାଇଲାତ ।
        ବିବେକ-ଚେତନା-ବେକ ମୋଡ଼ାଇଲା ତ ।
ଲଜ୍ଜା ଗଡ଼ାଇଲା ତ ।   ଇଚ୍ଛା ଜଡ଼ାଇଲା ତ ।
        ଦମ୍ଭତରୁ ସମୂଳରେ ଉଡ଼ାଇଲା ତ ।
ଲୋଭ ବଢ଼ାଇଲା ତ ।   ବଳେ କଢ଼ାଇଲା ତ ।
        କଳଙ୍କପଙ୍କେ ଗଡ଼ାଇ ଶଡ଼ାଇଲା ତ ।
କାମେ ଚଢ଼ାଇଲା ତ ।   ଅଣି ଛେଦାଇଲା ତ ।
        ପ୍ରଳୟ ଅଚଳ ହୃଦେ ଲଦାଇଲା ତ ।
ବାଦ ବସାଇଲା ତ ।   ନୀବୀ ଖସାଇଲା ତ ।
        କରଜ ଲାଗିଲେ ମଧ୍ୟ ଚଷାଇଲା ତ ।
ତାପେ ତପାଇଲା ତ ।   ନାମ ଜପାଇଲା ତ ।
        କରବକ୍ଷ ହୃଦୟକୁ କମ୍ପାଇଲା ତ ।
ଜ୍ଞାନ ହରାଇଲା ତ ।   ନତ ଡରାଇଲା ତ ।
        ଅପଖ୍ୟାତି ଲୋକେ ଅଣି ଭରାଇଲା ତ ।
ମଧୁ ପିଆଇଲା ତ ।   ଭ୍ରମ ଦିଆଇଲା ତ ।
        ନୂଆ ହଟହଟା-ହାଟ ଥୁଆଇଲା ତ ।
ଅଣା ଜଗାଇଲା ତ ।   ଅଶ୍ରୁ ଭଙ୍ଗାଇଲା ତ ।
        କେ ଜାଣେ କି କୁହୁକାଠ ଲଗାଇଲା ତ ।
ଧୀର ଶିଖାଇଲା ତ ।   ମୁଖ ଚଖାଇଲା ତ ।
        ମନମୋହନ-ମୂରତି ଦେଖାଇଲା ତ ।
କର୍ଣ୍ଣ ଶୁଖାଇଲା ତ ।   ମୁଖ ରଖାଇଲା ତ ।
        କଳଙ୍କବାପଙ୍କ ବଳେ ଲେଖାଇଲା ତ ।

ନବ ବଞ୍ଚାଇଲ ତ ।   ପାଞ୍ଚ ପଞ୍ଚାଇଲ ତ ।
 କେବେ କାହା ହଟ ନାଟ ଭଙ୍ଗାଇଲା ତ ।
ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଲୁଟାଇଲା ତ ।   ବଳ ଛୁଟାଇଲା ତ ।
 ଗଞ୍ଜିତ ଭଞ୍ଜିତ ଏବେ ଘଟାଇଲା ତ ।
ପଥ ହୁଡ଼ାଇଲା ତ ।   ଭେଦା ଭୁଡ଼ାଇଲା ତ ।
 ଅନ ଅଭିଲାଷ ଭଲୁ ଛଣ୍ଡାଇଲା ତ ।
ସେ ଗୋ ଏଡ଼େ ମହତ ।   କାହିଁ ଥିଲା କହତ ।
 ମୋ ଜୀବନ ନଷ୍ଟେଁ ଏବେ କରିବ ହତ ।
ନିଜ କହେ ଦୁଷ୍ଟ ।   ଶୁଣ ବଂଶୀ ଦରଦ ।
 ମୁଁ କହୁଥିଲେ ବଚନ କେତେପର ତ ।
କର କାହିଁ ବହତ ।   ଅଲୌକିକ ସେହ ତ ।
 ନାରାୟଣ ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ସେ ପ୍ରସ୍ତ ବହତ ।
ଧ୍ୱନ ଯାହାର ବଳ ।   ଭେଦେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡାବଳୀ ।
 ଅବଳା ମାନ୍ୟ କେ ଦହନ୍ତୁ ପାରିବ ବଳ ।
ଯାହା ଶ୍ରବଣେ ବଧି ।   ସରଜଲା ଅବଧି ।
 ଅଭ କେ ରଖିପାରିବ ଅବା ପ୍ରବଧି ।
ଶୁଣି ବ୍ରହ୍ମା ମୁଖରେ ।   ବେଦ ନ ସ୍ଫୁରେ ଖରେ ।
 ସୋମ ସୂର୍ଯ୍ୟାଦି ଗମନ ସ୍ତମ୍ଭନ ଖ-ରେ ।
ଯାହା ଯଶ ସ୍ମରଣେ ।   ଶୀତ ଗଙ୍ଗା ସୁରଧେ ।
 ତେଣୁ ଶିରେ ବହୁଛନ୍ତି ହର ହରଷେ ।
ଜଗତ୍ତ୍ରୟକାରିଣୀ ।   ପାପତାପ-ହାରିଣୀ ।
 ବ୍ରହ୍ମ ଦ୍ରବ ସେବ ବିଷ୍ଣୁପଦ ଧାରିଣୀ ।
ଏଡ଼େ ଗୁଣ ଯାହାର ।   କଥନ ସେ କାହାର ।
 ବଣ ଦ୍ରବ ହେବ ଏକତ୍ରରେ ଯାହାର ।
ଗୁଣ ଅଛ ଗହନ ।   ନାଦ ବଣମୋହନ ।
 ଅସାଧ୍ୟ ସାଧନ୍ତି ଯାହା ସେବ ମୋହନ ।
ଜୀବ ଦେଲେ ସଜୀବ ।   ଜୀବ ପାଏ ଅଜୀବ ।
 ଜଳ ଶିଳ ବିପରୀତ ଧର୍ମ ଅର୍ଜିବ ।
ଅଚେତନଙ୍କୁ ହତ ।   ଚେତା ହୋଏ ମୋହିତ ।
 ଜଗତରେ ରହିବ କେ ସୁମ୍ଭ ନୋହୁ ତ ।
ଅଛ କର ଗୋଲୋକ ।   ଯେତେ ଅମର ଲୋକ ।
 ଯା ଧ୍ୱନି ଶ୍ରବଣେ ଅସି ହୁଅନ୍ତି ଲୋକ ।
ପାଏ ଭ୍ରମେ ତହିଁକ ।   ଅନ ଲକ୍ଷ୍ୟ କେହ କ ।
 ପରମ ମରମ ନର୍ମ ଲୀଳ ନାହିଁକ ।

ଏହା ଶୁଣି ଶ୍ରୀରାଧିକା । ହେଲେ ପ୍ରେମାଗ୍ରସ୍ତିକା ।
ବୋଇଲେ ଲୁହାଏ ନ ବୁଝ ସେ ଅଧିକା ।
ବାଦ ଲାଗିଛି ତାର । ମୋତେ ଚହିଁବୁ ତାର ।
ମୋ ନାମ କେ ତାହାଠାରେ କଲା ବିସ୍ତାର ।
ଗୋପେ କେବା ନାହିଁ ତ । ମୋତେ ହେଲା ଅହିତ ।
ନିରବଧି ରାଧା ରାଧା ଡାକେ ସେହି ତ ।
କହ ଯାଇଁ ତହିଁକି । ପଲ୍ଲିବାସୀ ମୁହିଁକି ।
କୁଞ୍ଜବନକୁ ଡାକଇ ମୋତେ କାହିଁକି ।
ବିନୟରେ କହିବ । ମୋତେ ଦୟା ବହିବ ।
ଗୁରୁଜନ ଥିଲେ ଡାକିବାର ନୋହିବ ।
କାହିଁପାଇଁ ବଧିବ । ଏତେ ମାଂସ କୋଥିବ ।
ଗଞ୍ଜନ କାଳେ ବାଜିଲେ ବଡ଼ ବାଧିବ ।
ନ ଚେଇଁଲେ ଭାରତୀ । କି ରହିବ କୀରତି ।
କରଗତ ହେଲେ ଖାଉଦେବ ମୁରତି ।
ବସି ସଖୀ ଉଠନ । କଲା ଭଗୀବଚନ ।
ତାହା ଯୋଗୁଁ ହେବ କେବେ ସୁଖ ଉଠନ ।
ରାଧା ନାମ ତାହାର । ନିରବଧି ଅହାର ।
ଥାଉ ସେ ଭଜିବ ପୁଣି ନାମ କାହାର ।
କି କରିବ ବର୍ଣ୍ଣନ । ସେ ତ ଦୁଃଖ ଖଣ୍ଡନ ।
ପାଇବ କେବେ କାହାରେ ସେ ତ ମଣ୍ଡନ ।
ଶୁଣି ମୃଦୁ କଥାରେ । ଯେବେ ଏ ଭଷ ଧୀରେ ।
ଅଭିମନ୍ୟୁ ବଣୀଭାବ କହେ ବଧିରେ ।

ବାସ୍ତୁବା ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ପଞ୍ଚମବରାଡ଼ି

ଧୀରେ ବଚନେ ବନମାଳୀ ପ୍ରିୟସଖା ସଙ୍ଗେ ନିଜ ଶ୍ରୀରାଧିକା ପ୍ରୀତି ପ୍ରାପ୍ତି ଭଜ ।
ଦେଖି ବୃନ୍ଦାବନ ଶୋଭା ନିଜର ଭରକୁ ତଳ ବୋଲି ଛନ୍ଦ କୀକ ଯିବ ହେଲ ହେ ।
ପ୍ରାଣମିତ ।
ଋତୁବଜ ଇନ୍ଦ୍ର ହେବ କଳ ।
ଉଦ୍ଦୀପନ ଅଗ୍ନି କାଳ ପଲ୍ଲବ ହବିକ କାଳ ବରଣି କରିବ ଏଭୁବଳ ହେ ।
କି ଏ ରାମାୟଣ ରଣ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ସଲକ୍ଷଣ ଚାରକାଦ ହରିତଭୂଷଣ ।
ବାତ ବଳନଦବୃଣ ପରଭଞ୍ଜନ କପୁଣ ମନ୍ଦ ଗନ୍ଧମାଦନହିଁ ପୁଣ ହେ । ପ୍ରାଣମିତ । ଦୋଷ
ଜାମ୍ବବାନ ବଧିକ ପ୍ରମାଣ ।
ଶୁଭ୍ରବନରେ କପୁଣ ଦଣଇତ ବଦ୍ଧାଗଣ କାରମଣି ଅଗ୍ରକଟି ପୁଣ ହେ ।

ଯେଉଁକର ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପନସ ଚନ୍ଦନ ଶତଦଳ ବଦନ କି ବିଚିତ୍ର ।
କୁନ୍ଦ ଡାଳିମ୍ବ ବଦରି କଞ୍ଚନ କୁମୁଦ ହୁଡ କାମୋଦ ଗୁଣ କି କହିବା ତି ହେ ।
ଶୋଭା ବିବିଧ ତରୁ ବହିତ ।
ବଣ୍ଣିବବରେ ତ ହିତ କି ଲୁଟିକେ କେଶରୀତ ଶବସ୍ ଧାଉଡ଼ି ଅବିରତ ହେ ।

ନୀଳସୂତ ଅଗରୁର ଅପୂର୍ବ ନଳ ପଞ୍ଜର ସରସେ ଭୁରଙ୍ଗ ଶତଙ୍କର ।
ସୁଷେଣ ଭୁଜାରେ ଗିରି ସୁଶୋଭିତ ମନୋହର ବନ୍ଦ୍ରୁମରେ ହୋଇଛି ବିସ୍ତର ହେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ନଗରେ ପ୍ରସ୍ତର ।
ଦେଖ ଦେଖ ହରିବାର ଅସୁର ସଂହାର କରି ମୁଁ ହେଲି ଏଥି ଅଙ୍ଗଦବୀର ହେ ।

କାହିଁ ଲଙ୍କାରେ ଶମନ ହରି ଯବଳରେ ଯେଉଁ ପ୍ରତିବାସ ପୁରହି ନିଦାନ ।
ପରି ଭୁତ୍ୟର ବଦନ ସେନାନୀ ହେଲେ ନିଧନ ସୁତମାଳ ବସୁଭବ ଭଲ ହେ ।
ଗ୍ରହଣ ତରୁ ତ ବିଭଞ୍ଜନ ।
ମୁମନ ବମାନେ ପୁନ କପି ମଧୁପ ନିସ୍ତନ କରେ ହରେ ସେ ହିତ ଜୀବନ ହେ ।

କି ଏ ଭାରତ କୁମିତ ଏ ବନ ହୋଏ ପ୍ରତୀତ ଲକ୍ଷ୍ମ ଥିବାରୁ ଯେସନ୍ତା ସତ ।
କୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗେ ହୋଇ ପ୍ରୀତ ଅର୍ଜୁନକାଣ୍ଡ ବଦିତ ମନ ମାରୁତ ଗତି ବଦିତ ହେ ।
ଦ୍ରୋଣଦେବ ସୁଭରେ ରହିତ ।
ନକୁଳରେ ଅକର୍ଷିତ ହେବାରେ ଦ୍ରୋଣ ସହିତ ଅବଲେଶସ୍ତୁ ବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ହେ ।

ଦର୍ପକର ବିଶାଳତ ଦ୍ୱିଜରାଜହିଁ ଉଦିତ ନାଗଗ୍ରହଙ୍କେ ବାଳିବାର ଖ୍ୟାତ ।
ପରାଭୂତରେ ମଣ୍ଡିତ ମହାସେନ ଦ୍ରୁମନନ୍ଦ ପଦେ ଶୋହେ ପତିତ ସ୍ୱନ ତ ହେ ।
ନାଗସ୍ତକେ ବାଳିବାର ହିତ ।
ବିରାଟ ଉତ୍ତର ଯୁଦ୍ଧ କରୁ ବୀର ଶ୍ରୀଖଣ୍ଡିତ ଦୁର୍ଜୟ ପାଦ ମଣି ଅଛୁ ତାର ହେ ।

ଶୁକଣେ ନିତ କଥିତ ଗଉର୍ଷୀ ମହସ ରତ ସମରେ ବିଜୟୀ ହୋଇବତ ।
ବରବଣେ ବାସବତ ହେବ ହେବ ବଳେଙ୍କତ ଚଣ୍ଡୀ ତାର ହୋଇବ ରକ୍ଷିତ ହେ ।
ତହିଁରେ ଶତବୀଳ ବ୍ୟାପିତ ।
ଜୀବନନାଶିନୀ ଯେତ କାମିନୀରତ ଅଚ୍ୟୁତ ସୁଦ ହେବ ଦେବୀର ସେ ଖ୍ୟାତ ହେ ।

ଶୁଣି ହେ ମିତ ବସିଲି କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଶୁହି ଭାସିଲି ଏ ସ୍ଥାନେ ପ୍ରତୀତ ନାଟ୍ୟଶାଳା ।
ବାଜ ସୂତ୍ରଧାର ହେଲା ରତ୍ନରାଜ କରେ ଲୀଳା ସୁଦ ଗଣିକା ନର୍ତ୍ତକୀ ଭଲା ହେ ।
କାସ କମଣ୍ଡନହିଁ ମାନିଲା ।
କଳକଣ୍ଠ ରତ ହେଲେ ପଞ୍ଚମସ୍ୱର ଜଣିଲ ଅଭିନୟ କି ପଦ ଚଳିଲା ହେ ।

କୁମ୍ଭାଣ୍ଡ ଅ କରେ ସ୍ୱର ମୁରଜ ବାଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତର ବୀଣାନାଦି କି ଝିଙ୍କିଝଙ୍କାର ।
ମଧୁସ୍ରୀ ନାଦ ଭ୍ରମର କରୁଅଛୁ ପରସ୍ପର ନାନା ବିକଳତ ବାଦ୍ୟବାର ହେ ।
ବାଜତକି ଲଭିଁଣୀ ବସ୍ତର ।
କଷ୍ଟକୁପକ୍ଷୀର ଗିରି ଧୃ ବପଦ ବଷ୍ଟାମର ମାନ ତାନ ଧାରଣ ଯଥାର ହେ ।

ରାଜାନଙ୍କ ପାର୍ଶ୍ୱେ ରାଣୀ ନବ ସଦ୍ମମଧ୍ୟେ ବସି ଇଙ୍ଗିତରେ କହାଇ ଅଭିଳାଷୀ ।
ତୁମ୍ଭେ ରାସରସେ ରସିବାର ଯାଉଛ ଅଦ୍ୟାପି ଦେଖା ଯିବ ପୁଣି ମୁଖଶଶୀ ହେ ।
ଏ କାଳ ଏଥିକି ଅଛୁ ଆସି ।
ଏ ରଙ୍ଗକୁ ପରଶଂସି ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯିବ ମିଶି ହୋଇଛନ୍ତି ବୃନ୍ଦାବନବାସୀ ହେ ।

ଶୁଣି କହେ କେଉଁ ମିତ୍ର ହେଲେ ପ୍ରବୀଣା ସଙ୍ଗୀତ କେତେ ବନ ନାଟ ଉତ୍କଟ ।
ମାନ ହେଲେ ବଳକର ରାଗ କୋହିବ ଖଣ୍ଡିତ କର ଚଳନାୟିକାସ୍ ସତ ହେ ।
ହୁଙ୍କାର ଶାନରେ ବନ୍ଧାମିତ୍ର ।
ମୂର୍ଚ୍ଛନା କଳା ତାଳର ଲୟ ଭେଦ ବକଳିତ ମୁଦ ଭଣି ରାଜନାର ସ୍ୱରେତ ହେ ।

ଏମନ୍ତ ସଂଳାପକାଳେ ଦୂତୀ ଆସି ତହିଁ ମିଳେ ଦେଖି ହରି ମୁଦ କଥା କଲେ ।
ଯମୁରେ ତାକୁ ଭାସିଲେ ବଦେହରେ ଦେହ କଳେ ଘନରସେ ବଲହରି ଭଳେ ଗୋ ।
ସଙ୍କାଭଙ୍କା । ତୋଷ
ମୋ-ପ୍ରାଣକୁ ଶୀଣକର କେବେ ।
ଶ୍ରବଣେ ଦୂତିକା ଛଳେ ରାଧିକା ସେନେହ କଳେ ଭାସିବାର କେ ବାଉବ କଳେ ହେ ।

ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ରସିବାର ଶ୍ରବଣେ ଧନୀ ଉତ୍ତର ଶତଶିରୋମଣି କେଶଧର ।
କୋବଳ ପ୍ରତଉତ୍ତର ମୁଖ ହାସ କାଲି ତାର ଗଣ୍ଡ ଚମ୍ବକ କରନ୍ତି ତାର ଗୋ ।
ଏ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀକି ମନୋହର ।
ଏଥି ଅଭିଳାଷ ମୋର କରୁଛି ମାନସ ଦର ଅନ ମୋତେ ତାହା ନ ବସ୍ତ୍ର ଗୋ ।

ଶ୍ରବଣେ ବୋଲେ ସଖୀଗ୍ରୁ ପ୍ରତେ ହେଲା ମିଥ୍ୟାପର ପରଖ ଦେବ କ କେଶ୍ୟାଘ ।
ହସି ବୋଇଲେ ମୁରାରି ଧନୀକୁତ ପଟପରି ରୋମାଞ୍ଚକା ଅଛ ଅଛୁ ଭଲ ଗୋ ।
କଂସଙ୍କେ ମୁଁ ତହିଁ କର ଭଇ ।
ଏଥିରେ ପ୍ରତୀତ କରିବ ନାହିଁ କି ସହଚରୀ ଏ କ ତୁମ୍ଭ କୁହା ଅବଳୟ ଗୋ ।

ବୋଇଲେ ବଣାକ୍ଷୀ ମିଳ ଦାବାନଳ ହେଲେ ଗିଳି ଗରଳ ଶୋଷି ମାଇଲେ ନାଗ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ବଳକୋଳା କୁଞ୍ଜି କାଳୀୟ ଗରବ ଗଞ୍ଜି ଅସମଣି-ଚୂଡ଼ଦର୍ପ ହର ଗୋ ।
ସେ ଭୁଜଙ୍ଗରାଜ ଏହି ହର ।
କେତେ ଜାତ ରୂପ ଧରି ପିତାମହ ଗର୍ବ ହରି ମାୟାରେ ବଞ୍ଚିଲେ ଗର୍ଭିଧାରୀ ଗୋ ।

ବୋଇଲେ ମାଧବ ହସି ଚତୁର୍ଥ ଭୂମ୍ଭ-ବସ୍ତ୍ରୀ ନେଲେ ମିତ୍ର ଚତ୍ର ବଡ଼ଭଗିଣି ।
ଲାଗିଲେ ପ୍ରଣୟ ପାଶୀ ନ ହେବ କି ଲୋକହାସୀ ସମର୍ପଣ ହେଲି ହୃଦ ଅସି ଗୋ ।
ଯାଇଁ କୁହାଇ କହ ବଶେଷି ।
ଉବ ଲହକୁ ସୁକେଶୀ ନ ହେଲେ କହାଇବ କେଶୀ ଦଣାଦୂତ ଅଣିବେ ଅଙ୍କଶି ଗୋ ।

ଶୁଣି ଦୂତୀ କହେ ବେଗେ ନ୍ୟାୟ କାମରାଜା ଅଗେ ହେବାର ହେଲା ଏ କଥା ରାଗେ ।
ଜଣାଇ ପଡ଼ିବ ଯୋଗେ ଯେ ହାଇବ ପରସଙ୍ଗେ ତେତେବେଳେ କାହିଁଥିବ ସଙ୍ଗେ ହେ
ପ୍ରିୟମିତ୍ର ।

ଧର ଲବାଷିବ ହୃଦଙ୍କରେ ।

ବୃଦ୍ଧି ହେମ ଜଳ ଯୋଗେ ପାଇବେ ତାଡ଼ନା ଅଙ୍ଗେ ବଢ଼ାଇବେ ପୁଣି
ମାନ-ଉଙ୍ଗେ ହେ ।

ଚତୁରାଚପଳ ଗିରି ଚତୁର୍ଗୁଣ ସ୍ମରୁଣ ତାର ସ୍ୱଭ ସନ ଚଉଦଟେ ବଳ ।
ବଳଷ ଯୋଗେ ପ୍ରକୃତ ଶୋଭିଲା ଦେହ ସଞ୍ଚାର ଦଶେନ୍ଦ୍ରିୟେ ବିକଳ୍ପାଦ ପୂର ଗୋ ।
ସଞ୍ଚାରକା ।

ହେଲା ପୃଥ୍ୱୀସହ ମଳିବାର ।

ହେବ ପ୍ରଳୟ ପାଣିର ମନ ମାର୍କଣ୍ଡେୟ ସ୍ଥିର ଧଣୀ କୋଳ ବଟ ପଡ଼କାର ଗୋ ।
ଦୃଶ୍ୟ କହିଲା ପ୍ରବୋଧ କହୁଲଣି ପ୍ରେମବଧ୍ୟ ହେବ ନବରସ ସୃଷ୍ଟି ସିଦ୍ଧି ।
ଭୂମେ ସ୍ୱାୟମ୍ଭୁବ ବଧ୍ୟ ଶତରୂପା ଉଷକଥ୍ୟ ଭୋଗୀ ହେବ ମନ୍ୱନ୍ତର ବଧ୍ୟ ହେ ।
ନାଗରେନ୍ଦ୍ର । ଘୋଷ ।

ଦନ୍ତସ୍ୱରେ ଦେବାପାଇଁ ଅଧ୍ୟ ।

ନିଜ ନିଜ ମୁଖ ସିଦ୍ଧି ଭୁଞ୍ଜିବେ ସେହୁ ଅବଧ୍ୟ ପ୍ରଳୟ ଦୁଃଖଦ ହେବ ବଧ୍ୟ ହେ ।
ହର କୋଇଲେ ସଂସାର ହେଉଛନ୍ତି ମୁଁ ଏପର ପାଣବନ୍ଧୁ ରହିଛୁ କି କର ।
ଦୃଶ୍ୟ କହେ ଅଣୁ ହୃଦ ହୃଦୟ ଦ୍ୱିହଗ କର କାଳଯୁଗେ ଅଣୁର ସେ ଗାର ହେ ।

ନରହରି ପାଇଁକି ବସ୍ତୁ ।

ଶମିକ ଜରତ କର ଅଣିଅଛୁ ଶମ୍ଭୁରର ବଧ୍ୟମନ୍ତ୍ର ଯେଉଁ ଦେବ ଚର ହେ ।
ହର ହସି ଅଧୋଗତ ହେଲ ଯାହା ଉଷବନ୍ତ ତୋ-ସଙ୍ଗ ଗଙ୍ଗା ନୋହିଲା ପ୍ରାପ୍ତି ।
ନଦୋଷ କହିଲା ଦୃଶ୍ୟ ସନ୍ମତ ଉଦ୍ଧାରପୀଡ ରହି ହେବ ଉଷ ମୁରପଦ ହେ ।

ସାର୍ତ୍ତିକ ହୋଇବ କନ୍ୟାର ।

ଘନରସ ଉଦୟର ବହ୍ନିପୁର ବଣ ବୃଷ ହୋଇବାର ଦେଖାପିବ କଡ ହେ ।
ଗୋବନ୍ଦ କୋଇଲେ ଅହା ମୋତେ କେବା ହେବ ଏହା ପାପୀ କେହୁ ହେବ
ମହ୍ମନାହା ।
ଦୃଶ୍ୟ କୋଲେ ହର ଯାହା ନୋହୁବ କଳ ପାପହା ବାଟେ ମୋକ୍ଷ ଲଭ ମାଗ ଲୁହା ହେ ।

ତ୍ରିବର୍ଗ ରହିଲା ଅଭ ଯାହା ।

ଯହିଁ କଳି କାମଦୁହା ଅପୂର୍ବ କି ହେବ ତାହା ଯହିଁ ହର ଉପର ମନ ହେ ।
ହର କୋଇଲେ ହରକ ଘଟେ ଉଳବ ହରକ ସିବ ଦୁଃଖସାଗର ତର କ ।
ଦୃଶ୍ୟ କୋଇଲା ହରକି କାଇ ପୂଜିଲେ ହରକ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବ ମୁଖଲହରୀକ ହେ ।

ଭକ୍ତ ରସ୍ତ ନ କର ହରକି ।

କହୁଅଛୁ ଯେଉଁ ହର ବହୁଅଛୁ ଯେଉଁ ହର ଦୁଃଖ ଦେବାର ନୋହିବ ହର ହେ ।
କୋଇଲେ ଗୋବନ୍ଦ ହସ ଅଙ୍ଗୀକାର କାର୍ଯ୍ୟ କେଣ କଲ ଉଷକଣରେ ବଦେଶ ।
ଦେବେନ୍ଦ୍ରେ ତୋଷ ମାନସ ନ କଳତ ଲୋକରଣ ଅଣା ସନେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଗ ବଢାସ
ଗୋ । ସଞ୍ଚାରକା ।

କଲା ଜୀବ ଯଉଁକେ ନରଣ ।
ବୃନ୍ଦା ବୋଲେ ନାଗରେଣ ଶୁଣିବେ ଧନି ଅବଶ୍ୟ ଭାବେ ହେବେ ନାହିଁ କପୁରୁଷ ହେ ।
ସ୍ୱବଶେ ଗୋବିନ୍ଦ ଅଣା ବଢ଼ାଇ ପାଇ ଲଳିତା ଯୋଷାମାନେ ବଖାଣିଲେ ଜଣା ।
ରସରାଜ ରସାଳସା ଯୁଗଳପାଦାବ୍ଜେ ବସା କଲେ ଅଭ ନାହିଁଟି ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ହେ ।
ସାଧୁଜନେ ।
ଭଣେ ଅଭିମନ୍ୟୁର ମନୀଷା ।
ଧନ୍ୟ ସ୍ୱାଦୁ ଗଙ୍ଗମିଶା କେ କହିବ ପରଶଂସା ଲୋଭ ହେଲା ଦହି ଦବା ଲଣା ନି ।

ଦେବୁଣୀ ଛାନ

ରାଗ—ମାଳଶ୍ରୀ

ମାଧବ ଯେସନ ହେ କହିଁ ଭଷ । କୃଷ୍ଣ ଦୁଃଖ ଦେଖି ବୃନ୍ଦା କରଷ ।
ରାଧା ସନ୍ନିଧିରେ ହେଲା ପ୍ରବେଶ । ସ୍ୱଭାବ ଉତ୍ତରି କଲା ପ୍ରକାଶ ।
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ପ୍ରୀତି କି ନ କରଇ ହେ ମୋହନ ମୋହନ ପାଇଁ ।
ପୁଣି ସହି ରହିବ କେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ କାହିଁ ।
ଧୀର ଧରଧର ଧରିଲୁ ଭଇ । ବୁଦ୍ଧିସ୍ତ ଅପାର ଅପାର ବହ ।
କହିଲ ମୁହିଁ ଯେତେ କହଇ । ଦଇବାକୁ ଅନ ନାହାନ୍ତି ବଳୀ ।
ଯୋଗ ତେଜ ଯୋଗ ଭଜିଲେ କରଚେ ଶିବା ଶିବ ପ୍ରୀତିବଶେ ।
ପୁଣି ଗଙ୍ଗା ଦ୍ରବ ସ୍ନେହ ମିଳନ ଅଶେ ।
କହି ମିତ କେହି ତେବ ମିଳନ । ହେବ ଜନ ଦୁଃଖ ହେବ ଦହନ ।
ଥିବାରୁ ଅମ୍ଭେ ଏତେ ପରିଜନ । ହେଲାଇଁ ଅବା କେଉଁ ପ୍ରୟୋଜନ ।
ଶୁଣି ପ୍ରାଣମିତ କଲା ପ୍ରତିଭାଷ ଉପାୟେ କି ଅଛି ହେଲା ।
ପୁଣି ଦଇବଙ୍କୁ ନାହିଁ କେହିତ ବଳା ।
ଭାବ ଭାବ ଭାବବତୀ ଲୀଳରେ । କହି କହୁଥିଲା କେଉଁ ଭୁଲରେ ।
ରସାଳସା-ଦଶା ରସାଭିତରେ । ନାସ୍ତି ସହ ଜଳ ନାହିଁ ଲକ୍ଷରେ ।
ଜୀବ ଶିବ ବନା ନସାନା ଆନନ୍ଦ ଅନ ନ ଅଶଇ ସ୍ୱିଷ ।
ପୁଣି କରତେ ବୋଲଇ ଛାଡ଼ ମୋ ଅଣ ।
ବୃନ୍ଦା ବୋଲେ ଷ୍ଟଲ୍ ପୂଜବା ହର । ପାମର ମାର ଦର ହେବ ଦୂର ।
ଏମନ୍ତ ବଚନ ଯେଉଁ ସମ୍ଭାର । ବନେ ବେଷ୍ଟିଲେ ଘାଇଁ ଗୋପେଶ୍ୱର ।
ଧୀରା ଶିବ ପୂଜାବସ୍ତୁ ପରମିଷ୍ଟି ପୂଜକ ଖୋଜନ୍ତେ ତହିଁ ।
ପୁଣି ବୃନ୍ଦା ବୋଲେ ଦ୍ୱିଜ ଅଣିବ ମୁହିଁ ।
କହି ସଖୀ ବଶାଖିକାଙ୍କୁ ଯେବେ । ଭୂଦେବ ଅଣି ଦେଲେ କାମସେନା ।
କୃଷ୍ଣେ ବଟେ ମଧୁ ମାଧବ ବେଶ । ବେଷ୍ଟି ଏଣ୍ଟିରେ କଲା ଦକ୍ଷିଣା ।
ଶିବ ହେବ ଶିବବେଶ ପୂଜା ଶିବ ଭୂଦେବମୂରତି ଧର ।
ପୁଣି ବୃଷଭାନୁ ଜେମା କଲାକ୍ଷ ହର ।

କଣାଖିକା ଦେଖି ତାହା ସଙ୍ଗରେ । ସ୍ତୁତି ନାଗସ୍ୱର କଲେ ରଙ୍ଗରେ ।
ସରସ୍ୱ ପୂଜିବା ଅନୁରାଗରେ । ଚଣ୍ଡୀ ଶାସ୍ତ୍ର କହାଇବା ଯୋଗରେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣ କାମପୂର୍ତ୍ତି ହୋଇ ହେବ ସିନା ଅନ ଦେବେ କେ କ ଦେବେ ।
    ପୁଣି ପ୍ରତିକ୍ଷଣେ ରସାନନ୍ଦ ଲଭିବେ ॥
ଦୂର୍ଗା ଭାବେ ଶମ୍ଭୁ ଅଙ୍ଗଦେଶରେ । ପୂଜନ କରିବ ପାଣିପଦ୍ମରେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରଚୂଡ ପାଠ କରାଇବାରେ । ବର କି ନୋହିବ ଏବା ଶିବରେ ।
ଭଗବାନ୍‌ଙ୍କ ଦରଶନ କରିବାର ସୁକୃତର ସୀମା ନାହିଁ ।
    ପୁଣି ଦକ୍ଷିଣା ପାଇଲେ ଦୁଃଖତ କାହିଁ ॥
କଣାକ୍ଷୀ ବୋଲେ ବ୍ରହ୍ମଯୋଗ କଲେ । କାମଦହନତ ହୋଇବ ବଳେ ।
ତପମ ସାତ୍ତ୍ୱିକ ଦଶା ଅଙ୍ଗ ଛୁଇଲେ । ବରକଢ ଅନ୍ୟାଭିଳାଷେ ଛୁଲେ ।
ଯୋଗୀ ହେଲେ ଭୋଗୀ କୁହନ୍ତି କ ପୁଣି ଲଭି ବନେ ଫଳ ମୂଳ ।
    ପୁଣି ହୁଇ ରସ ଆସ୍ୱାଦନରେ ଭୋଳ ॥
ନିଜ ଉତ୍ତରତ ଏ ଦ୍ୱିଜରାଜ । ଶାସ୍ତ୍ର ଶୁଚ କର କୀର୍ତ୍ତି ସହଜ ।
ନବଗୁଣ ସୂତ୍ରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହେଜ । ଅମୃତଦାୟକ ହେବଟି ପୂଜ ।
ସତ ବ୍ରହ୍ମପଦ ଲଭତ ଅନ୍ତକ୍ତ ଲବପରତାପ ହର ।
    ପୁଣି କାମ ପୂର୍ତ୍ତିକର କେତେ ମାତର ॥
ଦୀନ ତାପହର କୃପାଳୁବର । ତାର ନାମରେତ ସ୍ନେହ ବିସ୍ତାର ।
କଟୋର ଗିରିଜୃମ୍ଭଣ ବକ୍ଷର । ସତତ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲକ୍ଷଣଧର ।
ଶୁଣି ପୁଣି ବାଣୀ ଭଣିଲା ମିତଣୀ ହସତ ଭଳକଥିବାରେ ।
    ପୁଣି ସବୁ ଶିରୋଧାର୍ଯ୍ୟ ସିନା ଶ୍ଳୋକରେ ॥
ଏମନ୍ତ ସଂଳାପ ହେବା ବେଳରେ । ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ସଖୀ ମିଳିଁ ତହିଁରେ ।
କଣାକ୍ଷୀ ବୋଲଇ ତାଙ୍କୁ ଛଳରେ । ପଡ଼ିଲୁ କି ଗୋ ଅଯି କେତେ ଗୋଳରେ ।
ଏ ପଥ ଯଶୋଦାରାଣୀଙ୍କ ନନ୍ଦନ ହୃଷ୍ଟିଅ ନାଗର-ସ୍ୱାତ ।
    ପୁଣି ଦୁବ ସଙ୍ଗୀ ଭ୍ରମେ ମୋତେ ପୁଚ୍ଛନ୍ତି ॥
ଗଉରୀ ସେବା କରିବା ବନିରେ । ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀଙ୍କ ଅମିନ୍ତନ୍ତ୍ର ସଂଗେ ।
ମୁଁ ଏହା କ[illegible] ଆନା କେମନ୍ତେ । ମନ୍ତ୍ର-ସ୍ନାନଭାଇ ହେବ ସୁଗତେ ।
ହୃଦ କ ଉଙ୍ଗ କେ ଜାଣଇ ମିତ୍ର କ ଦେବ ପରଭବର ।
    ପୁଣି ଏ ଦଣ୍ଡକୁ ବାହ ବନ୍ଦନ କର ॥
ସନ୍ତୋଷିବା ପାଇଁ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀକି । ଯାଉଥିଲ ମୁହିଁ ହୋଇ ଏକାକୀ ।
ପଥରେ ଭେଟିଲ କାମସେନାକ । ଯାଉଥିଲ ସିନା ମନ୍ତ୍ରପୁଷ୍ପକ ।
ବାଟେ ଏ ଲମ୍ପଟ କପଟସାଠ ଭେଟ ପ୍ରକଟ ଲାଗିଲା ହଠ ।
    ଏବେ ତୁମ୍ଭ ଆଗମନେ ଗଲା ସଂକଟ ॥
କହ ତୁମ୍ଭ ସଖୀକୁଶଳ ସ୍ୱତ । ବାହୁଡ଼ି ବାରତା ଦେବ ତ୍ୱରିତ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟପୂଜାକୁ ଆସିବେ ଶ୍ରୀମତୀ । ପଡ଼ିଥିଲା ମୋତେ ମହାବିପତ୍ତି ।

ଶୁଣି ପୁଣି ବ୍ୟାଜ ଜାଣି ସେବ୍ୟା ଭଣି ସେ ସ୍ତବ ଛନ୍ଦାନୁବାଦେ ।
ଶୁଣି ମୁହିଁ ଅସି ପଡ଼ିଥିଲି ପ୍ରମାଦେ ।
ଶୁଣୁଥାଇଁ କୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦନନ୍ଦନ । ନ ପୁଣ ବୋଲଇ ମନ୍ଦ ବଚନ ।
ପଠଅଥିଲେ ରାମାରତନ । ଶୁଣି ବୃଷଭାନୁସୁତା ବଦନ ।
ଭଲ ହେଲା ଭେଟ ପାଇଲି ଭ୍ରମର ଶୁଣି ଯିବ ଶୁଭମାନ ।
ପୁଣି ହେବ ଆଜ ଗୋ ଗଉରୀ ଅର୍ଚ୍ଚନ ।
ପରୋକ୍ଷାନୁବାଦ ବରୋଧ ବାଣୀ । ଶଠଶିରୋମଣି ଗୋବନ୍ଦ ଶୁଣି ।
ଶଠତା ବଚନ ବୋଇଲେ ପୁଣି । ଧନଷ୍ଟା କହିଗଲା ଏହିକ୍ଷଣି ।
କଂସଦୂତ ଆସିଛନ୍ତି ଗୋକୁଳକୁ ମୋତେ ଧରନେବା ପାଇଁ ।
ପୁଣି ସ୍ଥାନ ଖୋଜୁଇଁ ମୁଁ ଲୁଚିବା ପାଇଁ ।
ଜନକ ଅଙ୍ଗ ଚନ୍ଦ୍ରସେଣାପୁରରେ । ନୋହିଲେ ଅଥବା ମଞ୍ଜନଗରେ ।
ଗୋପନୀୟ ହେବୁଁ ଯାଇଁ ବେଗରେ । ଏହି ପେଖ ପୁଚ୍ଛୁଁ ଉଦବେଗରେ ।
ଭଲ ହେଲା ଭେଟ ହେଲା ଏକଠାରେ ସନ୍ଦେହ ରହିଲା ନାହିଁ ।
ପୁଣି କାହିଁକି ଯିବ ପାଞ୍ଚ ମୋତେ କହି ।
ସେ କୃଷ୍ଣେ ଶ୍ରବଣେ ବୋଇଲେ ଗିର । ଅମ୍ଭେ କି ଜାଣିବୁଁ ଏତେ ବିସ୍ତର ।
ଚନ୍ଦ୍ରସେନାଦ ମଉଳା ଭ୍ରମର । ଗୋବର୍ଦ୍ଧନମଲ୍ଲ କେଉଁ ସୋଦର ।
ଭଦ୍ରା ଯହିଁକି ତହିଁକି ବଳେ କର କହି ଗଲେ ଏ କଥରେ ।
କୃଷ୍ଣ କମ୍ପିଲେ ତହୁଁ ମହା ଅଭୁତରେ ।
ମଧୁସଙ୍ଗ କର ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗଲେ । ଗୋପେଶ୍ୱର ସ୍ଥାନେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ।
ସେଠାରେ ରାଧା ଦରଶନ ସୁଖେ । ମୁଖର ଆସି ହେଲା ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖେ ।
ପଚାରଇ ଦ୍ୱିଜ କାହିଁକି ପୂଜିବ ଶିବଙ୍କୁ ଏମନ୍ତ ବଳେ ।
ମଧୁ ମାଧବ ଅସି ସେକ୍ଷଣି ଭେଟିଲେ ।
ବୁଢ଼ୀ ପୁଛେ ମଧୁ ଏ ଦ୍ୱିଜ ବାସ । କେଉଁଠାରେ ଅଛ ବରଣ ବେଶ ।
ସେ ଭାଷିଲେ ଗାର୍ଗ୍ୟ ଋଷିଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ । ସୂର୍ଯ୍ୟକୁଣ୍ଡବନେ ସଦା ନିବାସ ।
ବୁଢ଼ୀ ବୋଲେ ଦେଖିଥିଲି ପରାମ୍ଭେଡ ଅଭାସୁଛି ମନେ ମୋର ।
ପୁଣି ଦୁର୍ବଳତ ମୋର ଚକ୍ଷୁ ବିକାର ।
ଅହେ ବାବୁ ମଧୁ ନାତୁଣୀ ମୋର । କି ବ୍ୟାଧି ହୋଇଛି ନୋହେ ଗୋଚର ।
ହର ପୂଜା କର ସେ ହେଉ ଦୂର । ଦକ୍ଷିଣା ପାଇବ ହେଳା ନ କର ।
ମଧୁ କହେ ଶୁଣ ଆପସ୍ମାର ଏହି ଉନ୍ମାଦ କରାଏ ମନ ।
ପୁଣି କର ଘନରସ ଔଷଧ ଦାନ ।
ବୁଢ଼ୀ କହେ ପଛେ ହେବ ସେ ଚିନ୍ତା । ଅବେ କର ଯାଇଁ ପୂଜା ଦେବତା ।
ଶ୍ରବଣେ ପୂଜିଲେ ବ୍ରହ୍ମବନ୍ଦିତା । ପ୍ରସାଦ ପାଇଲେ ବରବନିତା ।
ବୃନ୍ଦା କହେ ମୂର୍ଚ୍ଛା ନତ କର ରାଧା ସ୍ତୁତ କର ଦେବତାଙ୍କୁ ।
ପୁଣି ଅଭିଳକୁ ଲଭିବ ନାହିଁ ଚିନ୍ତାକୁ ।

ଏତେ ସୀଉକାର ପାଇ କଳେଶାଙ୍ଗୀ । କରପଦ୍ମ ଯୋଡ଼ି ସ୍ତୁତି ଉଚ୍ଚାରି ।
ଜୟ ଗୋପେଶ୍ୱର କମଳଧାରି । ସଦା ଅଙ୍ଗୀକାର କର ଗଉରୀ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣ କାମ କର କାମ ଦର୍ପ ହର ଶିବ ନାମ ଘଣ ରଞ୍ଜ ।
ପୁଣି ପଶୁପତି ଅଙ୍ଗ ହେଲ ନରେଶ ।
ବନାସ୍ତ୍ର କଷିବି ପ୍ରକାର କର । ଶମା ଅଙ୍ଗୀକାର ଯଶବସ୍ତ୍ରାଗ ।
କାର୍ଯ୍ୟସିଦ୍ଧି ପଦେ କଣ୍ଟକ ଯାର । ମୋ ଦସ୍ତିନୀ ଯୋଗ ହୃଦରମ୍ବର ।
ନମୋ ନମୋ ଯୋଗ ବନ୍ଧ ସିଦ୍ଧି ଦାତା କୃପା ଏତେ ମାତ୍ର କର ।
ପୁଣି ଶରଣରକ୍ଷଣ ବଧୂତ୍ରଣେଶ୍ୱର ।
ଶ୍ରବଣେ ଶବ୍ଦ ବୋଲେ ମହାଦେବ । ଅନୁଗତ ଜନେ ଏ ବର ଦେବ ।
କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଷପାତେ କାମନା ହରବ । ଦଗମ୍ବର ଭାବେ ପ୍ରସନ୍ନ ହେବ ।
ଗୋପେଶ ନାମହିଁ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ତୁମ୍ଭର ଗୋପେ ଯିବା ପରମାଣି ।
ପୁଣି କାଳେ କାଳେ ରହୁ ଏ କୀର୍ତ୍ତିଶ୍ରେଣୀ ।
ପୁଣି କହିଲେ କୃଷ୍ଣ ବହ୍ନିମୂର୍ତ୍ତି । ଅସ୍ତୁ ହେଉ ତୁମ୍ଭ ମନବୃତ୍ତି ।
ଶୁଣନେ ଧନୀ ମୁଦ କଲେ ମତି । ବେଗେ ବେଗେ ଜଲେ ପୁରକୁ ଗତି ।
ବୃନ୍ଦା ବରୁଣ ହେଲା ରସବୃଦ୍ଧିଙ୍କ ଅନୁବନ୍ଧେ ବନପଥ ।
ପୁଣି କଷ୍ଟେ କଷ୍ଟେ ଗଲେ କର୍ମ ଅଦର ।
ସ୍ୱମନ୍ଦିରେ ମିତ କଳେଶାଙ୍ଗମଣି । ମିତଣୀମାନଙ୍କୁ ଭଣିଲେ ବାଣୀ ।
ତୁମ୍ଭଠାରୁ ହେଉଅଛୁ ମେଲାଣି । ସଞ୍ଜୁ ସଞ୍ଜୀବନୀପୁର ସାଜେଣି ।
ଜୀଉବା ଜୀବନ ମୋହର ନଦାନ ହର-ହରଣିରେ ଯିବ ।
ପୁଣି ହର ହରଷ ହୋଇଲେ ନ ଯିବ ।
ମିତ କହେ ହୃତ ନାହିଁତ ଆଉ । କେତେ ସହିବ ମାରଣର ଦାଉ ।
ଧୀଗ୍ ଅଧୀଗ୍ ଏତେପର ହେଉ । ବଇର ଏପର ଦୁଃଖ ନ ପାଉ ।
କହିଲେ କି ହେବ ଦଇବ ଘଟନା ଆନ କାହାବଲେ ହେବ ।
ପୁଣି ସନ୍ମୁଖ ଜୀବ ଥିଲେ ଘଟିବ ।
ଚୋଥ ରଥନାଥ ନିତ୍ୟପୂଜନେ । ବଜେ ବସାଇଲେ ଶ୍ରୀ ବୃନ୍ଦାବନେ ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଲୋଡ଼ିଲେ ଦେବପୂଜନେ । ନ ଥିଲେ ଗଲେ ଗଉରୀ ଅର୍ଚ୍ଚନେ
ଏ ବାରତା ଶୁଣି ରସଲତା ଚନ୍ଦ୍ରା ଚତୁଷ୍ପାଦ କୃଦ୍ଧି ହେଲା ।
ପୁଣି ବଚେତନ ବଉର୍ଜେ ଜଳ ।
ନାଭ ଇଚ୍ଛା କର ବୋଲନ୍ତି ହର । ହେ ନରହର ଦର ପାଅହର ।
ଦୀନବନ୍ଧୁ ନାମ ଯଶ ତୁମ୍ଭର । ଦୀନ ବଧୁଅଛୁ କେମନ୍ତ କର ।
ଅପୂର୍ବ ଏକଥା ମିତ୍ର ଦେଲେ ବ୍ୟଥା କହିବ କାହାକୁ ଆଉ ।
ପୁଣି ଚରଣୀ ବଦାଇ ଉଣା ନ ପାଉ ।
କମଳାନାପ୍ରିୟ ବୋଲଉଅଛୁ । କମଳିନୀ ବଧ କେହି ସହୁଛୁ ।
ଅନନ୍ତପ୍ରିୟ ସବୁଙ୍କେ ହୋଇଛୁ । ଅନନ୍ତପ୍ରିୟ ସଙ୍ଗତେ ବାଞ୍ଛୁଛ ।

ମାରଦଣ୍ଡ ହୋଇ ମାର୍ତ୍ତଣ୍ଡକାର ଦଣ୍ଡକୁ ଲଗାଉଅଛୁ ।
ପୁଣି ବିକର୍ତ୍ତନ ବିକର୍ତ୍ତନ ଦେଖୁଛୁ ।
କହୁ ଏପରି ବିନତି ବଚନ । ବିଜୟ ନିଜପୁରକୁ ବହନ ।
ଚନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନିରେ କାମ କରେ ଦହନ । ବେଦନା ନିବେଦନ ପୁନଃପୁନଃ ।
ମିହିରେ ମିହିରେ କହନ୍ତି କାହିଁରେ ଅକଥନ ସେ କଥନ ।
ପୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଯା ଯା ରେ ପାପିଜୀବନ ।
ଅବେନୀଙ୍କର ଦଶା ଦେଖି ଅରତେ । ଦୂତୀ ଚଳିଗଲା କୃଷ୍ଣପୁରତେ ।
ବେଢ଼ିଲା କାନନେ ମିତସଙ୍ଗତେ । ଚତୁ କେମନ୍ତ ଲୁଚିବା କମନେ ।
ବାଟ ଭଙ୍ଗି ଯାଉଁ ଲମ୍ପଟଶେଖର ଦ୍ୱାର ପଛୁ ଯାଇ ଧରୁ ।
ପୁଣି ବୋଇଲେ ଗୋବିନ୍ଦ ଦଣ୍ଡିମା କରୁ ।
ଦୂତୀକି କହିଲେ ଯେବେ ମୋହନ । ସେ କଥା ରସିକ-ମନ ମୋହନ ।
ଏ ଛନ୍ଦ ବାଉଣ୍ଡା ଭକ୍ତି ବିଧାନ । ଅଭ୍ର ଛନ୍ଦରେ ଶୁଣିବ ବିଧାନ ।
ଗାନ ଅଭିମନ୍ୟୁ ମନୁ ସଦାହନେ ନ ଯାଉ ସେ ଭାବମାନ ।
ପୁଣି ରାଧା କୃଷ୍ଣ ପଦେ ବିକା ଜୀବନ ।

ଚତୁସ୍ତ୍ରିଂଶ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ଶାରଙ୍ଗ

ଦୂତୀକର ଧରି କହି ବୋଇଲେ କିଶୋରୀ ।
ମିତ୍ର ପୂଜି ଅଭିଷିଲା ଗଲୁ ତ ପାସୋରି । ଦୂତୀ ଗୋ ।
କହିବୁ ବନିକୁ । କ ଦୋଷରେ ଫିଙ୍ଗି ଦେଲା ମଦନସିନ୍ଧୁକୁ ।
କଣି ପୁଣି ଗୁଣମଣି କଲାତ ନିଗଣ ।
ଏ ଭାବ ଭାବନା ସିନା ଦେଉଛୁ ପରାଣ । ଦୂତୀ ଗୋ ।
କହିବୁ ଧନୀକି । ପରିଜନ ଗୀନ ହେଲେ କାହାକୁ ହାନି କି ।
ଉଷାଳସା ଅଣା ଧରି ରହିଛି ମୋ ଜୀବ ।
ଶମ୍ଭାଗୋପୀ ଅନୁକମ୍ପା । ନ ପାଇଲେ ସିବ । ଦୂତୀ ଗୋ ।
କହିବୁ ଗୋପୀକି । ଦାସ ଦୋଷୀ ହେଲେ ଏତେ ସହିକ କରି କି ।
ବାଳକକାଳକୁ କାଳେ ହେଲା ଅନୁଭବ ।
ଲଜ୍ଜା ଇହାରେ ଅଟି ଯାଉଅଛୁ ସବୁ । ଦୂତୀ ଗୋ ।
କହିବୁ ପ୍ରେୟସୀକୁ । କାହିଁପାଇଁ କରିଥିଲା ଲଗାଇଛାଡ଼ିକୁ ।
ମାନବଳେ ଦର୍ପ ବଚନ ଥିଲା ଯେଉଁବାରେ ।
ଏବେ ମୋ ଭାଗ ବୋଲି ଗଲଲତା ଏ ବେଳରେ । ଦୂତୀ ଗୋ ।
କହିବୁ ଧୀରାକୁ । ମହତ ଉତ୍ତର ବଳେ ପାଷାଣ ଗିରାକୁ ।
କୁମାର କୁମାରୀ ଯେବେ ଯୋଉବା ବୟସରେ ।

ବର ମୁହିଁ କନ୍ୟା ସେହି ହୋଇଛୁ ନଅରେ । ଦୂତୀ ଗୋ ।
କହିବୁ ସଖୀକି । ସେ ଦିନର ସନମାନ ମନରେ ନାହିଁକି ।
   ମଧୁଶଯ୍ୟା ହେବ ପରି ପଚାରିଲେ ମୁହିଁ ।
ଅନନ ଲଜ୍ଜାରୁ ନାହିଁ କଲା ଚନ୍ଦ୍ରମୁହିଁ । ଦୂତୀ ଗୋ ।
କହିବୁ ସଙ୍ଗୀକି । ଯାସୋଉପାଉଛି ନାହିଁ ସେ ଦିନରଙ୍ଗୀକି ।
   ବଧୂଲୀସୁମନ ବୋଲେ ଲେଖାଇ ଯାବକ ।
ସେହି ଦିନୁ କରିଅଛୁ ଶ୍ରୀପଦ ସେବକ । ଦୂତୀ ଗୋ ।
କହିବୁ କାଳୀକି । ଛଡ଼ାଇଲେ ଛଡ଼ିବ କି ମୋହର ଅଳକ ।
   ଅଙ୍କାଳୁ ଅବଜ୍ଞା ବଚନେ କରି ନାହିଁ ମୁହିଁ ।
ଅଣି ଦେଉଥାଏ ଯାହା ମାଗେ ଚନ୍ଦ୍ରମୁହିଁ । ଦୂତୀ ଗୋ ।
କହିବୁ ସଖୀକି । ଏଥର ଥରେ ମନରେ ନ କଲା ଦୁଃଖିକି ।
   ପଡ଼ି ଭିଡ଼ି ଯାଉଥିଲା ଥିଲ ଲପନରେ ।
ଲୁଚଯାଇ ବୋଲି ପୋଛୁଦେଲା ବସନରେ । ଦୂତୀ ଗୋ ।
କହିବୁ ରାଧାକୁ । କି କରି ପାସୋରିଦେଲା ଦେବେନ୍ଦ୍ରଣରାଧାକୁ ।
   ଏହି କୃପା ରହିଥିବ ତାଙ୍କ ବଡ଼ବଦନେ ।
ପଚାରନ୍ତେ ଅଶ୍ରୁ ଅନର୍ଥନ କଲା ବଦନେ । ଦୂତୀ ଗୋ ।
କହିବୁନି ତାକୁ । ଏବେତ ଉପାଡ଼ୁଅଛୁ ପୀରତି ଲତାକୁ ।
   ଶ୍ରୀପଦେ ନୂପୁରବଦନେ ଝଙ୍କିବାରେ ମୁହିଁ ।
ନାହିଁ ନାହିଁ କଲା ଅନ ପକାଇ ସୁମୁହିଁ । ଦୂତୀ ଗୋ ।
କହିବୁ ପ୍ରିୟାକୁ । କାଳକାଳି ଉପାଡ଼ି କି ପୀରତି ପୁଥାକୁ ।
   ନୀଳାମ୍ବୁଜ ସେଜ ବିହୁଁଥାଇ ମୋ ଅନନ ।
ପୁଲକ ପୁରୁ କି ଶୋଭା ମାନେ ସଂହନନ । ଦୂତୀ ଗୋ ।
କହିବୁ ଏଣକ । ଏବେ କାହିଁ ଶିକ୍ଷା କଲା କଷ୍ଟୁର ଗୁହକ ।
   କୃପାଳୁ ହୃଦକୁ ଲାଜ ହେଲା ପରବଶ ।
କାହିଁକି ନୋହିବ କଷ୍ଟୁରତା ପରବଶ । ଦୂତୀ ଗୋ ।
କହିବୁନି ଥରେ । ପାଣବନ୍ଧା ପ୍ରାଣ ବସିଅଛୁଇ ପଥରେ ।
   କନ୍ୟାସଞ୍ଚକାଳେ ବଚନେ ଲୁଙ୍କଅସ୍ନନରେ ।
ଗଣାବଣା ଏଣୀ-ଅଣି ରସି ନୟନରେ । ଦୂତୀ ଗୋ ।
କହିବୁ ପୀଡକ । ଏକାବେଳେ ସେ କାଳେ ବନ୍ଧବେଉଛୁ ମଦକ ।
   ମନ ଜାଣିବାକୁ କଟାଉଛି ନଥିବନ ।
ଭ୍ରମରେ ରସାଇ କଣି ନେଉଛୁ ଜୀବନ । ଦୂତୀ ଗୋ ।
ଦେଇ କୁରଳୀକି । ବୋଇଲା ଅଛି କି ରୁମେ କମଳକଳୀକି ।
   ଅଣା ରସି ମାଳୀ ହୋଇ ନ ବିଏ କଳୀକି ।
ବଳାଣିଲେ ହୋଇବାକୁ ଅନ ନେ ଭଳ କି । ଦୂତୀ ଗୋ ।

କହ ଅଳ୍ୟଳୀକ । କୋଇଲ ଯେପିଲା ପ୍ରୀତ କନ୍ଦଳୀ ଦଳିକ ।
ସେ ଭ୍ରସକୁ ଅଣା କରି ରଖିଛୁ ଜୀବନ ।
ସ୍ଵର ପର ପଲ୍ଲବରେ ହୋଇ ଲଭେ ଦୀନ । ଦୂତ ଗୋ ।
କହ ସୁକେଶୀକ । କୃପାଳୁ ତ ପାଳୁ ନାହିଁ କହିଲା ବାଣୀକ ।
ନ ଥିଲି ପଥିକ ହୋଇ ବଦେହପଥରେ ।
ଏବେ ତାହା ଚନ୍ଦ୍ରବାରେ ଡକୁଯାକ ଥରେ । ଦୂତ ଗୋ ।
କହ ସୁରତକ । ଶ୍ରୀମୁଖରେ ଅଜ୍ଞା ହେଉ ଏବେ ମୋ ଗତକ ।
ଜନ୍ମାନ୍ତର କଥାପର ନ ଥିଲା ମନରେ ।
ଯେତେ ଦନୁ ନାମ ପୁଣି ପଡ଼ିଲା କର୍ଣ୍ଣରେ । ଦୂତ ଗୋ ।
କହୁଛନ୍ତି ବାରେ । ଜାତସୁରସ୍ମୃତି ଏବେ ହେଲା ବେଢବାରେ ।
ଗୋରଚନା ତଡାକାନ୍ତି-ସ୍ନେହରେ ଅଦରେ ।
ପାଦପଦ୍ମ ବୋଲି ସଦା ଭୂଷଣ ହୃଦରେ । ଦୂତ ଗୋ ।
କହ ସୁହାସୀକ । ତା ନାମ ଗାଥ୍ନ ସ୍ନେହେ ରଖିଛୁ ବଣୀକ ।
ସ୍ଵଚ୍ଛ ଭେଟ ହେଲା ଦନୁ ସେ ଦମ୍ଭହରକୁ ।
ମୁରୁଛୁ ନୋହିଛୁ ବନସବ୍ ପଯସରକୁ । ଦୂତ ଗୋ ।
କହଦୁ ରମାକୁ । ଏମାନେ କି ସନମାନେ ଗଣିମେ ରମାକୁ ।
କାହିଁ କି ତପସ୍ୟା ଥିଲା କେଉଁ ଜନ୍ମାନ୍ତରେ ।
ନାଗରେନ୍ଦ୍ର-କଳା ମାଳା ଦେଇଛୁ ହୃଦରେ । ଦୂତ ଗୋ ।
କହବୁ ରାଧାରେ । ସେକାଳରେ ପ୍ରେମାମୃତ ବୁହାଇଲା ଧାରେ ।
ଅଣା ପୋତ ମେଳାଥିଲ ପ୍ରଣୟସାଗରେ ।
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଗବାତ ଯୋଗରେ ଭାଙ୍ଗିଲା ବେଗରେ । ଦୂତ ଗୋ ।
କହିବୁ ବାଳାକୁ । କୃପା ଥିଲେ ତାକୁ ଦେଇଁ ଉତ୍ପୋଲୁ ଭେଲାକୁ ।
ବର୍ଯ୍ୟା ମର୍ଯ୍ୟାଦା କି ବାଳା ଦେଇ ନାଶିବାର ।
ହେଲା କଲେ ବାଳା ହେବ କାଣୀହାସିବାର । ଦୂତ ଗୋ ।
କହ ପ୍ରବୀଣାକୁ । ପୀରତ ଖୀରତ ଯାଉଅଛନ୍ତି ଭଣାକୁ ।
ଯୋଗଭଙ୍ଗୀ-ଭଙ୍ଗୀକ ମୁଁ କରଛୁ ଜୀବନ ।
କୃପାବଲୋକନ ଧନେ ହୋଇଅଛୁ ବନା । ଦୂତ ଗୋ ।
କହ ସୁମତକ । ସେ କି ନ ଜାଣନ୍ତି କହୁଦେବ କି ମତକ ।
ଏବେ ଅନାଦର କର ଦେଉଛୁ ଭସାର ।
ସୁନ୍ଦର ଦଶିବନ୍ତି କି ମଦନେ ଦୃଷାର । ଦୂତ ଗୋ ।
କହ ପଦ୍ମଣକୁ । କାହାଦାସ ବୁହାଇବ କାମଦର୍ପଣକୁ ।
ପଦ୍ମୋଜନସ୍ଥନଲୋକ ଏ ଲୋକଭିତରେ ।
କେଉ ଲୋକ ନ ପାଇବ ଅଧରାମୃତରେ । ଦୂତ ଗୋ ।
କହବୁ ରସାଳ । ପଦ୍ମକୁ ଅହୁର ରସିକଙ୍କି ବସାଳ ।

ଏକୀଳ କାଳ ତ ପୁଣି ମଦନ କଙ୍କାଳ ।
କେହୁ କହୁନାହ ତାଙ୍କୁ ଏଥି କପଟୀ ଜାଳ । ଦୂତୀ ଗୋ ।
କହ ସୁବାସିନୀ । ଫଳ ବେଳେ ଦହ କାହିଁ ପ୍ରଣୟ ଲୁତିକ ।
ରହୁ ନାହିଁ କହୁଅଛୁ ଲୁହାଇ ପ୍ରାଣକୁ ।
ଦେଖାଇ ପାଉନି ନାହିଁ ସେବକପଣକୁ । ଦୂତୀ ଗୋ ।
କହକୁ ବାଳୀକ । ଏବେବେଳେ ଦେଉ ମୋତେ ଶ୍ରୀପଦଧୂଳିକ ।
ତୋ ଅସିବାଯାଏ ଅଭ ଥିବ କି ପରାଣ ।
ମିଛୁ କର ନ ଯୋବନ ପକାଉଛୁ ଗୁଣ । ଦୂତୀ ଗୋ ।
କହ ସୁମନାରେ । ମୋ ବାଧ ବାଧିବ ବୋଲି ଅଛ ଭାବନାରେ ।
ଦୂତୀ ବୋଲେ ଏ କି ଗୁଡ ଧୀର ମନ୍ମଥର ।
ଅଳ ବେଣ୍ଟାଇବ ରାଧା ଧଇର୍ଯ୍ୟକୁ ଧର । ଦୂତୀ ଗୋ ।
ସୁଯଣ ବସ୍ତାର । ହୃଦ ଉଜାଇଲେ ହୃଦ ବେଣ୍ଟାଇ ବସ୍ତାର ।
ଧୀରେ ଧୀରେନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଗିରେ ବୋଧିଣ ସଞ୍ଚାରି ।
ରାଧାଙ୍କୁ କହିଲା ସବୁ ପ୍ରସଙ୍ଗ ବସ୍ତୁ । ଦୂତୀ ଗୋ ।
କି କହ କହନ । କହିଁ କହିଁ ଧନୀ ଦୁଦେ ଜଳିଲା ବଦନ ।
ବସୁରଣ ଯାଠ ସ୍ମୃତିବସ୍ତରେ ଗନ୍ଧିକା ।
ମନ ହେଲା କ୍ଷଣୀ ହେଲେ ପ୍ରୀତିଅଗ୍ରଧିକା । ଦୂତୀ ଗୋ ।
କୋଇଲେ ସୁଗଳ । ମୋହ୍ନଙ୍କର ପାଇଁ କନ୍ଦି ପାଇଲେ ଦୁର୍ଗତି ।
କହିଁ କହିଁ ଝହିଁ ଝହିଁ ମୁହୁର୍ମୁହୁ ଦଶା ।
ଯୋବନ୍ଦ୍ରପ କବାଇଲେ କଣୋଣ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା । ଦୂତୀ ଗୋ ।
ମାଗୁଛୁ ଏତକ । ଅଭିମନ୍ୟୁ ବୋଲେ କର ମିଳନ ଶ୍ରୀତକ ।

ପଞ୍ଚତ୍ରିଂଶ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ଲଳିତକାମୋଦ

ଧୀରେ ରାଧା କର ଧର କହୁଛନ୍ତି ଦୂତିକି ।
ଜୀବନ ନେବାକୁ ଲଗାଇଛୁ ପାପ-ପ୍ରୀତିକି । ଦୂତୀ ଗୋ ।
ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁଙ୍କୁ କହ ଯାଇଁ ଏତକ ।
ଅପେକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି ପର୍ଣ୍ଣ ନାଶମଣ୍ଡ ଗୁତକ ।
ଯାହା ସେ କହୁଲେ ତାହା ସତ ବୋଲି ହେବ କି ।
ଜାଣିଥିଲେ ପୁଣି କନାଶରେ କେହ ସେବକି । ଦୂତୀ ଗୋ ।
ଦସ୍ତାନିଷ୍ଟ କି ପର ଏ ଅବସ୍ଥ କ ।
ଅବସ୍ଥକ କଲେ ଅଭଳବେ କେଉଁ ସିଦ୍ଧିକି ।
ଶ୍ରୀଚରଣେ ସେବ ପ୍ରାଣ ରହିଅଛୁ ମୁଛିତ ।

ତାଙ୍କ ଅନୁଗ୍ରହ ବିନା ମୋ-କରମଲିହତ ।   ଦୂତି ଗୋ ।
    ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ କହ ଅନ୍ୟଗତି ନାହିଁତ ।
ଚକ୍ଷ୍ୟପଟେ କଷ୍ଟଭଗ୍ନ ଯେ ତାହାଙ୍କ ବହୁତ ।
ଚନ୍ଦ୍ରବଦନା ଚକୋରକୁ ଅନ ଗତି ନାହିଁ କି ।
ଜଳବିନୁ ମୀନ ଦିନ ନେବ ପୁଣି କାହିଁକି ।   ଦୂତି ଗୋ ।
    କହିବୁ ଯାଇଁ ସେ ନାଗରମଣିକି ।
ଦାସୀକି ପକାଇଦେଲେ କାମ-ସିନ୍ଧୁ ପାଣିକି ।
ନିରବଧି ହୃଦୟକୁ କାମଦେବ ଦହିବ ।
ଅବଳା ମାଣ୍ଡକେ ଏତେ ତାପ କେହି ସହିବ ।   ଦୂତି ଗୋ ।
    ପ୍ରାଣନାଥରେ ଏତେମାତ୍ର କହିବ ।
ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଅଦ୍ୟ ବେନିବର୍ଣ୍ଣି ଲୋପ ହୋଇବ ।
ବଦେହ ପଥଶର୍ଙ୍ଖାର ପ୍ରାଣଧନ ହୋଇବ ।
କାହାକୁ କି ହେବ କହ ସବୁ ଜଳା ଦଇବ ।   ଦୂତି ଗୋ ।
    କହିବୁ ଦାସୀ-ଗୁଣ-କୁଳ ଗାଇବ ।
କଲକ୍ଷଣୀ ପାଇ କପା ଏତେ ଦୁଃଖ ସହିବ ।
ସ୍ନେହ ପରାଧୀନେ ଗୁଣଗ୍ରାହି-ନାମ ବହିବ ।
ତା ଭାବ ଜୀବନ ଗଲେ ପାପପଙ୍କେ ପଡ଼ିବ ।   ଦୂତି ଗୋ ।
    କୃଷ୍ଣର ପ୍ରେମ ଲୋଭସ୍ୱାଦ ଭାଙ୍ଗିବ ।
ନୋହିଲେ ମୋହର ପର ପ୍ରେମବୃନ୍ଦ ଲାଗିବ ।
ତାଙ୍କ ଶ୍ରୀଛମୁରୁ ମୋହପାଇଁ ବିଦା ମାଗିବ ।
ପଦଧୂଳି ଦତ୍ତ କଲେ ସବୁ ପୁଣ୍ୟ ଜାଣିବ ।   ଦୂତି ଗୋ ।
    ପ୍ରାଣନାଥରେ ଥରେ ଏହା ଭାଷିବ ।
ଅଭାଗିନୀକି ତାଉଲେ ଯଣ ମିନା ଦଶିବ ।
କହିଥିଲୁ କହିଥିଲେ ପର ଏହା ନାଗର ।
କରିବ ଅତୁଳ ପାତ କୋଟିଗୁଣେ ନାଗର ।   ଦୂତି ଗୋ ।
    ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ କହ ଏ କି ଶଠ ଉତ୍ତର ।
ଶଠ ହୋଇଥିଲେ ମୋତେ କରନ୍ତେ କି ଅନ୍ତର ।
କୁମୁଦିନୀ ବିନା ବାଧା କି ହୁଅଇ ସୁଧୁର ।
ସେ ପୁଣି କୁହୁଳ ନିକ ତାଙ୍କ ବିନା ସ୍ଥିର ।   ଦୂତି ଗୋ ।
    ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ କହ ଦେଖ ପ୍ରୀତି ଗଣିଗ ।
କାଳୀ ହେଲେହିଁ ଅଦର ନ ତେଜନ୍ତି ନଣୀର ।
ଦେଖୁଥିବ ଭୃଙ୍ଗ ସଙ୍ଗରଙ୍ଗ ତାମରସର ।
ଅନୁଗତ ସେନି ମିଥ୍ୟା ମୁଦେ ପ୍ରତିବାସର ।   ଦୂତି ଗୋ ।
    କହ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସ୍ୱାନ୍ତ ଦଗବାସର ।

ଭକ୍ତଙ୍କୁ ଅଙ୍ଗୀକାରୀ ହେଲେ ଅଣୀବସର ।
କମଳଙ୍ଗିରେ ବଳାସ ସର୍ବଦା ଷଟ୍‌ପଦର ।
ବାସଙ୍ଗ ସଙ୍ଗରଙ୍ଗ କି ନ କରଇ ଅଦର । ଦୂତି ଗୋ ।
    କହ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଏହି ଶୁଦ୍ଧ ବତ୍ସର ।
ରସିକ ସଂସାରେ ସିନା ହାସ ହେବ ପ୍ରଖର ।
ଦାସୀ ଦୋଷୀ ହେଲେ ତେଜିବାର ନୋହେ ସୁନ୍ଦର ।
ଅହଲ୍ୟା ସଙ୍ଗ ଲଭିଲେ ପଣ କାନ୍ତ ସାଦର । ଦୂତି ଗୋ
    ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ କହ ଦୋଷ ଥିଲେ ନ ଧର ।
ଶ୍ରୀଚରଣ ହେଲା ଦେଇ ଭାସୁଅଛୁ ଉଦର ।
ସେ ଛାଡ଼ିଲେ ମୁଁ ଛାଡ଼ିବ ନ ପାରିବ ଧନକୁ ।
ସୁନ୍ଦରକୁ ତଉ ସ୍ନେହ ଛାଡ଼ଇ କି ମନକୁ । ଦୂତି ଗୋ ।
    କହ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଲଭି ସୁଧାରସକୁ ।
ଶିରଚ୍ଛେଦ ହେଲା ରାହୁ ନ ଛାଡ଼ିଲା ଆଶାକୁ ।
ଗଉତମଙ୍କ ପଦପଦ୍ମେ ଦୃଢ଼ବ୍ରତ ହୋଇଲା ।
ଅବାକଶ ନାଗ ହେବ ବୋଲି ଶଥା ବୋଇଲା । ଦୂତି ଗୋ ।
    କହ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଭ୍ରମେ ମୃଗ ଧାଇଁଲା ।
ଅଶା କର ନାଶ ହେଲା ଚନ୍ଦ୍ର କି ନ ପାଇଲା ।
ପତଙ୍ଗ ଦୀକ୍ଷାକୁ ଶିକ୍ଷା ମନ ଏବେ କଲାଣି ।
ଦହିହେଲେ ପ୍ରୀତି ତହିଁ ଦେହ ଦେବା ହେଲାଣି । ଦୂତି ଗୋ ।
    କହ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଅଶା ଲୋଭ ମଲାଣି ।
ଲୋଭ ମନ ଶ୍ରୀପଦକୁ ଦେହ ଛାଡ଼ି ଗଲାଣି ।
ପ୍ରାଣହିଁ ସେହି ଦୀକ୍ଷାକୁ ଶିକ୍ଷା ଏବେ କରୁଛି ।
ଆନ ଅଭିଳାଷମାନ ଛାଡ଼ି ଦୃଢ଼େ ଧରୁଛି । ଦୂତି ଗୋ ।
    କହ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ସବୁ ପାଶୋରଉଛି ।
ଯାହା ଇଚ୍ଛା ତାହା କର ମାଳା ଦେଇ କହୁଛି ।
କାନ୍ତସ୍ନେହେ ମୃଗମଦ କଜ୍ଜଳକୁ ରଚିଛି ।
କଳଙ୍କିନୀ ଅପବାଦ ବଣିକରେ ପଣିଛି । ଦୂତି ଗୋ ।
    କହ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ କୁଳ ମୂଳ ନାଶିଛି ।
ପ୍ରାଣ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ଏବେ କରିବାକୁ ବସିଛି ।
ଦୁର୍ଜନ କୁବଚନ ଶରକୁ କିଣି ଅଢ଼ିଛି ।
କାନ୍ତ ଅନ୍ତ ଉଭୟଙ୍କ ଭୟକୁହିଁ ଏଡ଼ିଛି । ଦୂତି ଗୋ ।
    କହ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଲୋକାପେକ୍ଷା ଛାଡ଼ିଛି ।
ନବୀନ ମୁଁ ଅଭିମାନ-ପକ୍ଷୀ ବେକ ମୋଡ଼ିଛି ।
ଜୀବ ଥିଲେ ଭାବ ହେବ ବୋଲି ଦୁଃଖ ସହୁଛି ।

ପ୍ରୀତି ଫିଟିଯିବ ବୋଲି ଅନ୍ତରେ ରହିଛୁ । ଦୂତି ଗୋ ।
    କହ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ମନାକ୍ଷ ମୁଁ ଦହିଛୁ ।
କୃପାନୟ ଦେଇବେ କି ଏହି ଦମ୍ଭ ବହିଛୁ ।
ଶ୍ରୀଚରଣେ ଲୁଣ୍ଠିବାକୁ ଆଶା ମନେ ସେନିଛୁ ।
କେତେ ଦେବଦେବୀଙ୍କି ମୁଁ କେତେ ବର ମାଗିଛୁ । ଦୂତି ଗୋ ।
    କହ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ପରାଣକୁ ଦହିଛୁ ।
ଲାଜ ରହୁ ରହୁଯାଏ ମଦନକୁ କହିଛୁ ।
ଗତି ଅଉ ନାହିଁ ନାହିଁ ସୃଷ୍ଟି ଯାକ ଖୋଜିଛୁ ।
ଯାହା ଇଚ୍ଛା ତାହା ହେଉ ଚିନ୍ତାମଣି ଭଜିଛୁ । ଦୂତି ଗୋ ।
    କହ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ସବୁ ଦଶା ଘୋଟିଛି ।
କାମ-ଯମ ଜୀବନ ନେବାକୁ ଆସି ଛୁଟିଛି ।
ହେଳା କଲେ ପ୍ରୀତି ଭେଳା ମୋର ବୁଡ଼ିଯାଉଛି ।
ବଜ୍ରର କରନ୍ତୁ କେଡ଼େ ଅସୁନ୍ଦର ହେଉଛି । ଦୂତି ଗୋ ।
    କହ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଏ ବଜ୍ରର ହେଉଛି ।
ନାଥ ଥାଉଁ ଅନାଥିନୀ ଦଶା ପଣ ବହିଛି ।
ଶୁଣିଥିଲେ ପ୍ରେମବୀଜ ଅଙ୍କୁର ସେ ହୋଇଛି ।
ଘନରସ ଆଶା କରି ଏତେକାଳ ଜୀଉଛି । ଦୂତି ଗୋ ।
    କହ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ କାମ ଜାଳି ଦେଉଛି ।
ତହିଁ ଯେ ବଳୁଛି ପ୍ରୀତି ମୂଳ ଶୋଷି ନେଉଛି ।
ପ୍ରୀତିସୁନ୍ଦରଙ୍କୁ ଏ ନିନ୍ଦା ନକ ନୋହୁଛି ।
ପଛେ ଦୋଷ ନ ଦାଉବେ ବାର ବାର କହୁଛି । ଦୂତି ଗୋ ।
    କହ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ କେହି ଦେହ ସହୁଛି ।
ବଜ୍ରରୁ ସବୁ ଆଶା ଏହିଠାରୁ ଭାଙ୍ଗୁଛି ।
ଭବେ ହେଲା ଶ୍ୟାମ ଘନରସ ବୃଷ୍ଟି ନୋହିଲା ।
ଦୁର୍ଯୋଗ-ବତାସ ପୁଣି କାହିଁ ଆସି ବହିଲା । ଦୂତି ଗୋ ।
    କହ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ସବୁ ଆଶା ଗଳିଲା ।
ପିପାସୀ ଚାତକୀ ଚଞ୍ଚୁ ଚନ୍ଦ୍ରା-ଛଟା ଦହିଲା ।
ଶରତ୍ତ ଗତ ହୋଇଗଲେ ଘନରସ ନୋହିବ ।
ଜ୍ୟୋଷ୍ଠତାପରେ କି ଆଉ ପ୍ରେମକୁଞ୍ଜ ରହିବ । ଦୂତି ଗୋ ।
    ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଏହା ଯାହିଁ ଭାସିବ ।
ଏଥି ତାଙ୍କ ଦିବ୍ୟ ଅବଧାନକୁ ଯେ ଆସିବ ।
ଅହୁର କହିବୁ ଥରେ ମୋ ଦସ୍ତୀ ଏତିକି ।
ଅଭିମାନକୁ କରିବେ ନାହିଁ ମୋଠା ଶ୍ରୀତିକି । ଦୂତି ଗୋ ।
    କହ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ତୃଷା ହେବ ପ୍ରୀତିକି ।

ଗୁଣବିଚକ୍ଷଣ ନ ଜାଣନ୍ତି ଭେରି-ନାଦକୁ ।
କହନ୍ତୁ ଅକ୍ରୂର ଥରେ ଶ୍ରୀଶମ୍ଭୁଙ୍କ ନାଥର ।
କି ଉପାୟରେ ଏଥର ଦୂର କଲେ ଛଅର ।
କହ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଯାଇଁ ମୋର ଉତ୍ତର ।
ରାଧା ମାଗିଛନ୍ତି ଦେବ ପ୍ରେମଛତ୍ର ମନ୍ଦିର ।
କହି କହି ମୁହୁର୍ମୁହୁ ଧନି ହେଲେ କାତର ।
ହା ମୋହନ କହି ମୋହଗତ ହେଲା ତରବର ।
ଏଭାବ ଗୀତ ପୋଡ଼ୁ ପୋଡ଼ୁ ଜୀବରୀ
ଦୀନ ଅଭିମନ୍ୟୁ ଭାବେ ପଦ ରସବନ୍ତୀର ।

ଚେଷ୍ଟାଣୀ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ସଙ୍କମାଳିଆ

କୋବଦବୃନ୍ଦ ଏ ଛନ୍ଦ ଶୁଣ । ବୃନ୍ଦ-କୁମୁଦ କରବ ମୁଦ ।
ଶ୍ରୀରାଧା ଗୋବିନ୍ଦ ନୂତନ ବିନୋଦ ସ୍ୱାଦୁ ନନ୍ଦଲ ଅମୃତ କନ୍ଦ ।
ଏ ପ୍ରେମପଦ । ତାପ ନାଶନକୁ ଅହ୍ଲାଦ ପଦ ଯେ ।
ଶ୍ରୀରାଧା ଶ୍ରୀବନ୍ଧୁ ରସାବେଶେ । ଲଗି କରୁଥିଲେ ଦିନ ଉଦେ ।
କାମଦମ ଦୋଛି ଜିବାର ଚହଟି ଯାଉଛି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଅଷ୍ଟପଦେ ସେ ।
ରସକଳା । ସ୍ଥିତ ସ୍ୱୀକାରେ ହେଲା ଅନନ୍ତ କଳା ସେ ।
ଯନରସକାଳ ଉପଗତ । ସୁରତରଙ୍ଗିଣୀ ଗତମନ୍ତ ।
ନାଗର ସାଗର ସଙ୍ଗମତରଙ୍ଗ ବିଭେଦାଲିଙ୍ଗିତ ଖ୍ୟାତ ସତ ସେ ।
ବୃନ୍ଦମୁଦ । ପରସ୍ପରେ ହେଲେ ଶ୍ରୁତପଦ ପ୍ରଦ ସେ ।
ସୁମନେ ସୁବେଶ କି ମାନିଲେ । ମଧୁକାଳ ମାଧବରେ ହେଲେ ।
କୌସ୍ତୁଭମଣିଙ୍କର ସ୍ମରଣ ହେବାର ଭାବ ବମୁଦତା ପ୍ରକଟିଲା ସେ ।
ଶ୍ରୀଷ ମଣି । ତୋଟେ ଦକ୍ଷିଣା ମରୁତେ ମତ ପୁଣି ସେ ।
ରସ ପ୍ରକୃତିତ ଯହିଁ ହେଲା । ଦରଷା ଲକ୍ଷଣ ଘଟିଗଲା ।
ପାଣିଙ୍କ ଚନ୍ଦ୍ରମା ବଶେଷ ସୁଷମା ବଢ଼ିଲୁଁ ଶରଦ ଅଭ୍ୟାସିଲା ସେ ।
ଏ ବୟସରେ । କାଳ କଟିତ ନୋହିଲା ଭାବନାରେ ଯେ ।
ତନ୍ତ୍ର ସିଦ୍ଧି କରିବାକୁ ପୀଠ । ରତି କାମ ଯହିଁ ଦୃଢ଼ ଦୃଷ୍ଟି ।
ଭାବ ଚିନ୍ତାମଣି କଳ୍ପତରୁ ମଣି ବିଟପ କୁଡ଼ଣି ଯେଉଁଠି ସ୍ଥିତ ସେ ।
ଝଟିଛନ୍ତି । ନିଜ ଗୁଣଗଣ ସେନ ଲଭୁଥନ୍ତି ସେ ।
ଅନନ୍ତମସ୍ତକଫଣି ପରେ । ଶ୍ରୀପଦ୍ମଦଳ କମଳରେ ।
ରବି ବସ୍ତ୍ରିତ କେଶର ବଦନ ବିଲକ୍ଷିତ କର୍ଣ୍ଣିକାର ପରେ ସେ ।
ବନସ୍ପତି । ମହା ଯୋଗମାୟା ପୀଠ ସୁରଚିତ ସେ ।

କ୍ରୀଡ଼ାଶୟନରେ ଲୀଳାରୂଢ଼ । ରାଗ ଉପଧାନ ଥାଇ ମିଢ଼ ।
ଭାବ ଚନ୍ଦ୍ରାତପ ଆହ୍ଲାଦ କଦଳ ବ୍ୟଜନ କରେ ରଞ୍ଜନ କେବଳ ସେ ।
ମହା ଛନ୍ଦ । କାନ୍ତ ପ୍ରଦୀପେ ହୁଅଇ ଶୋଭା ଭଲ ସେ ।
ପ୍ରେମର ଉପକରଣ ଯେତେ । ଭୂଷଣ ମନାଉଁ ଅତି ଦୀପ୍ତେ ।
ସଦା ଅଙ୍କଶଲ୍ଲି ଖଟଶିରେ ସ୍ଥିତ ଆବରଣେ ଭବ ଭୟ ମତେ ସେ ।
କ୍ରୀଡ଼ାବଶ । ସର୍ବ ନମସ୍କୃତ ମହା ଭାବମୂର୍ତ୍ତି ସେ ।
ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ଆନନ୍ଦକନ୍ଦ । କେ ଜାଣିବ ତାଙ୍କ ପ୍ରେମଭେଦ ।
କୃପଣରତନ ଗୋପନ ସମାନ ଜାଣ ନ ଜାଣ ବୋଲନ୍ତି ବେଦ ହେ ।
ଯେଉଁ ରସ । ବର୍ଣ୍ଣିବାକୁ ସାହସ ନ କଲେ ଶେଷ ସେ ।
ଚତୁଦ୍ୱାରେ ଚତୁର୍ବର୍ଗ ଜୁର । ଚତୁର୍ବେଦ ବନ୍ଦୀ ପରକାର ।
ଚତୁଷ୍ଟପୁରୁଷାର୍ଥ ଯେନକଇ ଦ୍ୱାଃସ୍ଥ ଚତୁର୍ଥ ପୁରୁଷ ପରସ୍ପର ସେ ।
ଭୂଷଣ୍ଡାଳେ । ଗୁଣାତୀତ ଧାମ ଶୋଭା ଅଖଣ୍ଡରେ ସେ ।
ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ଅଜ୍ଞା ରହିଁ ଦ୍ୱାରେ । କୋଟି ସୃଷ୍ଟି ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତାରେ ବହେ ।
ଯାହାର ଆଭାସ ଯେନ ପରକାଶ ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ରୁଦ୍ର ହୁଲେ ମୋହେ ସେ ।
ନିରଙ୍କୁଶ । ଇଚ୍ଛାବଳେ ତାଙ୍କ ଲୀଳା ପରକାଶ ସେ ।
ଦାସୀ ଶାଖା, ସଖୀ ପଲ୍ଲବଜାଲ । ମୁଦ ସୁମନସ ସୁଖ ଫଳ ।
ମୂଳ ରସ ଯୋଗେ ଉଲ୍ଲାସ ସର୍ବାଙ୍ଗେ ହେବାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ଆହ୍ଲାଦ ଜାଳ ସେ ।
ରାଧା ହରି । ବଟେଦତା ବଟେଦତୀ ତାଙ୍କୁ କରି ସେ ।
ଧୀରେ ଦୀନ କ୍ଷୁଦ୍ର ନଦୀ ମୁହିଁ । ମହାନଦୀ ତୁଲ୍ୟ ରାଧା ସହି ।
ଧନୀ ସୁରଧନୀ ପୂର୍ବପକ୍ଷ ଯେନ ମିଳନ କରୁଣାସିନ୍ଧୁ ତହିଁ ସେ ।
ହେବ ସତେ । ଅବାରିତ ହେବ ତବ ପଦାର୍ପଣେ ଗୋ ।
ପୁଷ୍ପପୁଟଙ୍କ ମାଧବୀକାଳୁଟେଙ୍କ । କୁଣ୍ଡଳ ତାରୁନେ କି ବସନ୍ତେ ।
ଗୁଞ୍ଜରନ୍ତି ଭୃଙ୍ଗେ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ରଙ୍ଗେ ପରସ୍ପରେ ତୃପ୍ତ ହେବା ସଙ୍କେ ସେ ।
ଅବଲୋକନେ । ଦୀନ ଅଭିମନ୍ୟୁ ଭାବେ ଅନୁଦିନେ ସେ ।

ବସ୍ତ୍ରାନବେ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ନଟନାରୀ । ଅସାବୁଣୁକୁ ଜାଣୀରେ

ଉତ୍ତମରସିକେ ସୁମନେ ଶୁଣ । ଏ ରସାର୍ଣ୍ଣବ-ଲହରୀ ଲକ୍ଷଣ ।
ନବ କିଶୋରୀ ଗାଢ଼ମାନ ଦେଖି । ବୃନ୍ଦାକୁ ପଚାରନ୍ତି ନାନ୍ଦୀମୁଖୀ ।
ଜାଣବକି ସହି । ମାନ କି ଅଣ କରି ଅଛି ତହିଁ ॥
ହସି ହସି ତହୁଁ କହନ୍ତେ ବୃନ୍ଦା । କାମ ପ୍ରେମ ଶୁଦ୍ଧ ବସମ ଧନା ।
କାମସାଗର ପ୍ରଣୟ ଲହରୀ । ଭାବ ସାବଲ୍ୟ ତହିଁରେ ଭରିଛି ।
ତହିଁ ପଡ଼ି ମନ । କ୍ଷଣକ୍ଷଣକେ ହୋଏ ଅନୁମାନ ।

କହିବା ସାବଧାନ ହୋଇ ଶୁଣ । ମାନ ଉପଶମ ଶାନ୍ତି ବିବରଣ ।
ନାୟିକା ପଞ୍ଚଦଶ ମୁଖ୍ୟ ଜାଣ । ତହିଁ ଏକା ମୁଗ୍ଧା ସପ୍ତବିଧେଣ ।
ସ୍ୱାଭାବିକ ଧର୍ମ । ନବସଙ୍ଗମେ ନୂତନାଙ୍କ କର୍ମ ।
ଲୋକଶିକ୍ଷା କୁଳମର୍ଯ୍ୟାଦା ଲଜ୍ଜା । ଅରସଙ୍ଗ ଅପରତେ ଭୟ ଯା ।
ହେତୁରୁ ମାନବତୀ ହୋଇଥାଇ । ପ୍ରିୟ ପ୍ରିୟୋକ୍ତି ଅପ୍ରିୟ ମଣଇ ।
କଳାହାରେ ଜେବେ । ସୁଖାନୁଭବେ ଲାଜ ଭୟ ଭଙ୍ଗେ ।
ଦ୍ୱିତୀୟେ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ମୁଗ୍ଧା ଲକ୍ଷଣ । ବହୁଭୋଗିନୀ-ନୀତି ଆଚରଣ ।
ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଲଙ୍ଘି ହୋଇଥାଇ ଭୂକ । ସାମ ଦାନ ଦଣ୍ଡ ଭେଦାଦ ସେନ ।
ଉପାୟ ଗୋଟିକେ । ଶାନ୍ତି ଭଜିଯାଏ ଏକୁପଦକେ ।
ତୃତୀୟେ ପ୍ରୟୋଜନ ମୁଗ୍ଧାଶ୍ରିତ । ପ୍ରୟୋଜନବଶେ ମାଗି ଦ୍ରବ୍ୟାଦି ।
ଏକୁ ଉପାୟରେ ମାନ ନ ଛୁଟେ । ପ୍ରୟୋଜନ ପ୍ରାପ୍ତି ମାତ୍ରକେ ଛୁଟେ ।
ଇତି ମୁଗ୍ଧାଶ୍ରିତ । ଚତୁର୍ଥ ଶୁଣ ଏବେ ଦେଇ ମତ ।
କୃତକେ କାମ-ଉଦ୍ଦୀପନ ଶାନ୍ତ । ମିଳିଲେ ତହିଁ ଛଳେ ଦହେ ମାନଶ୍ରିତ ।
ହାସ ପରିହାସ ସମ୍ମାନଦାନ । ପାଇଲା କ୍ଷଣି ତୁଟିଯାଏ ମାନ ।
ବକ୍ରୋକ୍ତି ସରସେ । ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ଉଲ୍ଲାସେ ବିକାଶେ ।
ପଞ୍ଚମେ ଅର୍ଦ୍ଧ-ମୁଗ୍ଧାଶ୍ରିତ ରତ । କନ୍ୟାବୟସେ ପତି ପ୍ରାପ୍ତି-ହେତ ।
ରତି-ପ୍ରୀତିସୁଖ ଅନନୁଭବୀ । କେଉଁ କଥାକୁ କି କହ ଜାଣିବ ।
ଏମନ୍ତ ବୟସରେ । ପତିକୁ ମତ ଛଳେ ଦୂର କରେ ।
ଭୟ ବିଷୟ ଦଣ୍ଡଭେଦୋପାୟେ । ସେ ମାନ କେବେହେଁ ଶାନ୍ତି ନ ପାଏ ।
ମନ-ଅନୁରୂପ ରମ୍ୟବଚନ ଲାଳନା ଉତ୍ତମଦ୍ରବ୍ୟମାନ ଦାନ ।
ଯେବେ କରେ ପତି । ସେ ମାନ ଶାନ୍ତି ହୁଅଇ ଝଟିତି ।
ଷଷ୍ଠେ ଶୁଣ କାମ୍ୟମୁଗ୍ଧା ଲକ୍ଷଣ । ସେମାନ କାମ-ଉଲ୍ଲାସେ ନିପୁଣ ।
ପଞ୍ଚଉପାୟରେ ଶାନ୍ତି ନୋହେ ସ୍ଥିତ । ସାମ ଦାନ ଦଣ୍ଡ ଭେଦ ବିନତ ।
ତୋଷ ହୋଏ ଶୁଣି । କାନ୍ତ ସଂଭୋଗ-ଅତୁରତା ଜାଣି ।
ସପ୍ତମେ କାମମୁଗ୍ଧାଶ୍ରିତ ଶୁଣ । ଦିବ୍ୟ ସ୍ନେହାଧୀନପତି ଲକ୍ଷଣ ।
କମଳଦଳ ଜଳବତ ମନ । ଟଳ ଟଳ କରେ ପ୍ରେମପବନ ।
ଦେଖୁ କାନ୍ତ ଜଣା । ନ ସହି ମାଗି-ହୃଦୟ ଯନ୍ତ୍ରଣା ।
ପ୍ରାଣ ବଲ୍ଲଭ ଗୁମାନ କରିଗଲ । ପ୍ରାଣ ବୋଲି ହତାଦର କଲେ ତ ।
ଶିରଭୂଷଣ ଏତେ ମାନ କଲେ । ଶିର ଭୂଷଣ କାଢ଼ ଫିଙ୍ଗିଦେଲେ ।
ବୟସରେ ଏପରି । ଶୁଭ ସଙ୍ଗ ବଳାବତ କରି ।
କାନ୍ତ ସ୍ୱାଧୀନତା ସୁଖବରଶେ । ଔତ୍ସୁକ୍ୟପ୍ରେମପୂର୍ତ୍ତି ଦୈନ୍ୟ ଭାଷେ ।
ପ୍ରାଣ ସମର୍ପଣ ସ୍ଥିତ ଅକ୍ଷୟ । ଅସରେ କରେ ସଦୟ ଉଦୟ ।
ଦ୍ରବଇ ହୃଦୟ । ସେ କ୍ଷଣି ମାନ ହୋଇଯାଏ କ୍ଷୟ ।
ଏ ସପ୍ତ ଶ୍ରିତ ଗୋ ବୋଲଇ ମାନ । ସେମାନ ପୁଣ ଗୋ ହେବ ବିଧାନ ।

ଈର୍ଷା ପ୍ରଣୟ ନାମ କହନ୍ତି । ତୁଚ୍ଛେ ତୁଚ୍ଛତାକୁ ଜାତ ହୁଅନ୍ତି ।
ଈର୍ଷା ବଖାଣ । ସହେତୁକ ଅହେତୁକ କଥନ ।
ସହେତୁକମାନ ଜନମ ସ୍ଥାନ । ନାୟକ ଅନ୍ୟ ସଂଭୋଗଲୋକନ ।
ଅନ୍ୟାଭିଳାଷ ତାହାଙ୍କ ଶ୍ରବଣ । ଅନ୍ୟ ଆସକ୍ତି ଅଣୟ ଲକ୍ଷଣ ।
ଅନୁମାନ କଲେ । ପଟସିକ୍ତୁ ପ୍ରାପ୍ତ ମାନ ଉକ୍ତିକେ ।
ସେମାନ ପୁଣି କାମ କାମୋଅତା । କାମୋଝିତା ତହିଁ ସକାମ ରତା ।
ସେମାନ ରତ ବିବରଣ ଶୁଣ । ପଞ୍ଚ ଉପାୟ ତହିଁକି ପ୍ରମାଣ ।
ସାମ ଶାନ୍ତ ବାଣୀ । କପଟେ ତୋ ଦାସ ବୋଲେ ସେ ପୁଣି ।
ଦାନ କରଇ ଚୁମ୍ବ ଆଲିଙ୍ଗନ । ନଖଦନ୍ତ କ୍ଷତ ଦଣ୍ଡ ବଖାନ ।
ଭେଦ ପରୋକ୍ଷ ସଖୀ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେବା । ନତ ଶଠମତେ ପାଦେ ପଡ଼ିବା ।
ଏହିମାନେ ଶାନ୍ତ । ତହିମାନଙ୍କୁ ସେନ ଦେଲ ମତ ।
ଅବସ୍ତ୍ର ପୁଷ୍ଟ ପୁଲକ ଥରେ । ସନଜସନ ସ୍ତନ ବାହୁ ମୂରେ ।
ଭଙ୍ଗୀ ଆଳସ୍ୟ ଜୃମ୍ଭାଦ ବିକାର । ବଳାତ୍କାରରେ ଜାତ ବାର ବାର ।
ଏ ଗୁଣଙ୍କ ଦେଖି । କାନ୍ତ ହୋଏ ରସ-ଅବୁଦ୍ଧରେ ସୁଖୀ ।
ଏବେ ଶୁଣ ବାମ ଉକ୍ତିମାନ । ସମ୍ଭୋଗେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲେ ମନ ।
ଅନ୍ୟନାୟିକା ଅଙ୍କ ଚହ୍ନକୁ । ଜାଣିଲାକ୍ଷଣି ଭଞ୍ଜର ମାନକୁ ।
କାମ ପ୍ରେମ ବନା । କେବଳ ହୋଏ ଅହଙ୍କାର ସେନା ।
ତାହା ଶାନ୍ତ ପଞ୍ଚ ଉପାୟ ବନେ । ସାମ ମିଥ୍ୟା ସ୍ତୁତି ସତମାନେ ।
ଦାନ ଦେବା କରେ ବସ୍ତ୍ର ଭୂଷଣ । ଦଣ୍ଡ ପରୋକ୍ଷକୁ ନୁଳ ବଚନ ।
ଭେଦ ପରପୀତ । ପ୍ରଶଂସା କଥନେ ହରଇ ମତ ।
ନତ ପଦ କୁଳଙ୍ଗିରେ ଲଗାଏ । ଏବେଠକେ ତା ମାନ ସାମ୍ୟକୁ ପାଏ ।
ତା ଶାନ୍ତ ତହ ସେବାସ୍ୟକର୍ମନ । କାନ୍ତକର ଧୃତ ଓଷ୍ଠ ଚୁମ୍ବନ ।
ଏ ବିକାର ଦେଖି । ଧୃଷ୍ଟନାୟକ ମନେ ମହାସୁଖୀ ।
କୋଳେ ଧର କହେ ମନ ସେନାହିଁ । ତୋପର ବଲ୍ଲଭ ଆନ କେହି ନାହିଁ ।
ସତେ ଲୁଷିଲେ ନ ରଖିବ ପ୍ରାଣ । ମିଥ୍ୟା କୁହନ୍ତି ପକାଉଛି ଗୁଣ ।
କଲେ ହୃତାଦର । ଦେଖିବୁ ନାହିଁ ମୋତେ ଶମାକର ।
ଏବେ ଶୁଣ ସେ ଅହେତୁକ ଗତ । ଚତୁର୍ବିଧ ଅଣୟକୁ କହନ୍ତି ।
କାନ୍ତ କଟୁପ୍ତୁ ସେ କରେ ଅଦ୍ଭୁତ । ଯୁବତୀମାନେ ପଡ଼ନ୍ତି ପ୍ରମାଦ ।
କଟୁପୀ ପୀରଡ । କାନ୍ତ ଧନ ଦେଲେ ମଣଇ ଗ୍ରତ ।
ସୁବା ଖ୍ୟବା ପୁର-ପଥରେ ପଡ । ଅନ୍ୟ ପ୍ରବ୍ୟୋଜନେ କଲେହେଁ ଗତ ।
ନାଗରୀ ମନେ ବିକଳ୍ପ ହୋଏ । ମିତ୍ତକୁ ସତ ମଣି ମାନୀ ହୋଏ ।
ଅନ୍ୟ ଯୁବତୀଙ୍କ । ପ୍ରଶଂସା କଲେ ଭୂଷଣ ପଟଳ ।
ଚପଳା ହୋଇ ସେ ଛଳନା ବାଣୀ । ଦେଖାଇ ଶିଖାଇ କହଇ ପୁଣି ।
କର୍ମ କରୁଥାଇ କ୍ରୋଧାଧିକ୍ୟରେ । କଥନ କହେ ପରୋକ୍ଷ ବାଦରେ ।

ସେହି ସ୍ୱୀନ ଶାନ୍ତ । କେବେଁ ହେଲେ ନୋହେ ମିଥ୍ୟା ପତିତ ।
ଜାଣଇ ନାହିଁ ଏଥି କାନ୍ତ ଦୋଷ । ମିତ୍ରଙ୍କୁ ସତ ମଣି କଲ ରୋଷ ।
ଏମନ୍ତେ ଖଣ୍ଡି ଲାଜ ପାଉଥାଏ । ସେକଥା ଭୁଲିବ ମନଯୋଗାଏ ।
ମାନ-ଶାନ୍ତିରୀତ । ଅଶ୍ରୁ ଚ୍ଛହାସେ ମାରେ ସାତେ ରତ ।
ଏବେ ପରସ୍ଥମାନ ରୀତି ଶୁଣ । ପ୍ରେମଜା ଭୟଜା ଦ୍ୱିବିଧ ଜାଣ ।
ପ୍ରେମଜା ପୁଣ ଦୁଇବିଧ ହୋଏ । ଦୈନ୍ୟଜା ଲଙ୍ଘିଜା ନାମ ଉଦଏ ।
ଦୈନ୍ୟଜା ପ୍ରୀତ । ଦୈନ୍ୟରୁ ବାମଜା ହୋଏ ଉପୁଜିତ ।
ସ୍ୱାଧୀନେ କାନ୍ତର ଧରିଲେ ପଦ । ଅଥବା ବଶରେ ନାଶନେ ଖେଦ ।
କବା ପଦଧୂଳି ଶିରେ ଲଗାଏ । କି ଅବା ଛତ୍ରଫୁଲ ଲାଗି ହୋଏ ।
କେବେ ଶିରସ୍ଥର । ମନ ଜାଣି ବାରା ପଦେ ପକାଇ ।
ଅନ୍ୟ କଥା ପାଇଁ ମୋ ଗୁଣ କହେ । ଯାବକେ ସ୍ୱନାମ ଚରଣେ ଲହେ ।
ଏ ଅବ ଗୀତମାନ ଯେତେ ଯେତେ । ଏଥିଁ ସେ ମାନ ଜନମେ ଗୁପତେ ।
ସ୍ୱେଚ୍ଛାଧୀନାମାଣ । ଲଘୁ ଲଘୁ ହୋଏ ସନ୍ଧ୍ୟା ପଦ୍ମିଣ ।
ଏମାନ ଶାନ୍ତିକି ପଞ୍ଚ ଉପାୟ । ସାମ ଶତ୍ରୁବ ପ୍ରେମ ବାକ୍ୟୋଦୟ ।
ଦାନ ଚହିଁକି ଆତ୍ମନିବେଦନ । ଦଣ୍ଡ ସ୍ୱଅଙ୍ଗେ ଅସ୍ତ୍ର ବରଷଣ ।
ଭେଦ ପ୍ରେମ ସ୍ଫୂର୍ତ୍ତି । ପଦପ୍ରଶଂସା ଅବଲୋକନ ନତ ।
କହେକ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଧୀନୀ ରସବତୀ । ମାନ ରକ୍ଷିବ କି ସ୍ୱହିଁ ଏ ରୀତ ।
ହା ହା କାହାକୁ ମୁଁ କି ଦଣ୍ଡ ଦେଇ । ମଦନମତରେ ମାନ ଛୁଟିଲଇ ।
ଏମନ୍ତ ବଚନ । ସେହେ ଲହାପିନ୍ଧୁ ନ ପାରେ ତନ ।
ଖେଳା କମଳ ଶିର ଘୁର୍ଣ୍ଣାଭୂର । ମନ୍ତ୍ରଲେଖନ ନିକଟଦ ବଜାର ।
ଅସ୍ତ୍ରଜାତ କନ୍ଦୁ ଦୁଃଖ ଲୋକନେ । କମଳ ସେ ଅଭରସା ଭଇଲେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରୀଗ୍ରିର ତାପ । ନେଣ୍ଡ ମୁଦ ସୁରେ ପ୍ରେମ ସ୍ୱରୂପ ।
ମାନିକୁ ଅଧିକ ନମ୍ର ମଉଛ । ଖାସ ପକାଏ ଚନ୍ଦ୍ର ସ୍ୱେଚ୍ଛାଜନୀ ।
କି କଲି ବୋଲି କପୋଳ କମ୍ପଇ । ଦୁଃଖ ନ ସହ ଦନ୍ତ ପୁଲକତ ।
ପ୍ରାତଃପଦ୍ମ ପରି । ତଣି ଅଛଇ ଚ ଶ୍ରୀମୁଖ-ଶିରୀ ।
ସନ୍ଧ୍ୟା କୁମୁଦ ପରି ନେଣ୍ଡ ମୁଦ । ଲାଜ ଲାଜ ଛନ୍ଦେଁ କାନ୍ତର ପଦ ।
ଜାଣା ଦୋଉଲା ପରି ହେଉଥାଇ । ଚଲାଏ ଦୁଃଖ ଶୀକାର ଦୁଇ ।
ଏହା ଦେଖି ପତି । ଭୃଙ୍ଗ ମଦଣ କରଗତ ମୁକତ ।
ଲଙ୍ଘିତାମାନ ରୀତ ଏବେ ଶୁଣ । ପ୍ରସୁଙ୍ଗାର୍ଥ କାନ୍ତ-ସୁଖାର୍ଥ ଜାଣ
ଅନୁରୂପ ଭଙ୍ଗୀ ବଚନ ସୁଖ । ପାଇଲକ୍ଷଣି ଯାଏ ବ୍ୟାଳଦୁଃଖ ।
ବକ୍ର ବଲୋକନ । ମନ୍ଦହାସାଦ ମାନହାନ ଚିତ୍ତ ।
ଏବେ ଭୟଜା ମାନ ଲକ୍ଷଣ । କେନପ୍ରକାର ବବରଣ ଶୁଣ ।
ପ୍ରେମବଇଚନ୍ଧ ପ୍ରଥମେ ପୁଣି । ପ୍ରେମ ବଇଚନ୍ଧ ଦ୍ୱିତୀୟେ ଜାଣି ।
ପ୍ରେମବଇଚନ୍ଧ । କାମ ପ୍ରେମ ବଳାବଳ ଉପଦ ।

କାନ୍ତା କାନ୍ତ ଉଭୟଙ୍କ ଅସକ୍ତି । ଦେଖି ଭ୍ରମେ ଅନ୍ୟାଭିଳାଷ ଗତି ।
ବେଣୀ ପ୍ରଭେଦସ୍ଥ କାଚକାଡ଼ରେ । ସପତ୍ନୀ ମଣେ ଛବି ମାନସରେ ।
ସମ୍ଭୋଗ ଅନ୍ତରେ । ସ୍ୱପ୍ନେ ଦେଖି ମାନ କଲେ ସ୍ମରାରେ ।
ପଶ୍ଚୋପାୟରେ ସେ କୁହୁଳ ଶାନ୍ତ । ହୋଏ ଯେତେବେ ହେବେ ମିଥ୍ୟାଭ୍ରାନ୍ତ ।
ସ୍ୱପ୍ନରେ କାନ୍ତ ସେ ମରମ କହେ । ଜାଣିଲାକ୍ଷଣି ଲାଜ ପାଇ ରହେ ।
କି କଲ ବସନ୍ତ । କାନ୍ତ ପଦ ଛୁଇଁ ସ୍ନେହେ ସୁମନ୍ତ ।
ଗଣ୍ଡପାଳିରେ ପୁଲକ ପୂରଇ । କାସ ଅହ୍ଲାଦ ସ୍ପୃଷ୍ଟ ପ୍ରକାଶଇ ।
ଦୋଷ ଲମ୍ବରେ କାନ୍ତ କୋଳ ଦେଲ । ସ୍ନେହେ ଅର୍ପିତ ପୁଣ ଦକ୍ଷ ଭୁଜ ।
ଏହା ଦେଖି ପଦ୍ମ । କପଟରେ ଯାଏ କାସବି ନସ୍ତଭ୍ର ।
ପ୍ରେମ ବନ୍ଧିତ ବିଷୟିଙ୍କ ଏବେ । ଶୁଣ ଗୋପସକଳ ଆନନ୍ଦ ଭାବେ ।
କାନ୍ତ ପ୍ରଣୟାଧୀନସ୍ଥିତ ଚିତ୍ତ । କୋଳେ ଥାଇ ଥାଇ ବିରହ ମତ ।
ବସନ୍ତରେ ନାଗରୀ । କାହୁଁ ଶିଖିଲେ ପ୍ରେମ ଏଡ଼େ ରସ ।
ପୁଣ ପୀରଗତିସ୍ଥା ଅଛ କାନ୍ତର । ମୋତେ କହୁଥିଲ ଏତେ ଅନ୍ତର ।
ନ ହସନ୍ତୁ ତାହା ପ୍ରସଙ୍ଗ କଲେ । ମୁଁ କି କହିବି ତା ସ୍ନେହ ମଣ୍ଡଳେ ।
ଭାଳି ଭାଳି ଏହା । ସାକ୍ଷାତରେ ତା ମଣେ କହିଗେହା ।
ପ୍ରଣୟ ଅଛି ବଂଶରେ ମନକୁ । ଉତ୍ସାହରେ ଅହଙ୍କାର କରନ୍ତୁ ।
କାହିଁ କହି ନ ସ୍ତୁତି ସ୍ନେହ ଅଞ୍ଜନ । ଅବଶେ ଥାଉ କହଇ ମାନ ।
ଋଷବୈଦ୍ୟ ମତ । ସ୍ତ୍ରୀ ମନ୍ତ୍ରେ କହି ନ ପାରେ ଶାନ୍ତ ।
ସେ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଗନ୍ଧ ରୂପ ଦର୍ଶନ । ତମକ କାନ୍ତେ କରେ କୋଳଦାନ ।
ସଚେତ ବଶେ ସଚେତନ ବସ୍ତ୍ର । ବୃଥା ଜାଳିଲି ଭାଳ ଲକ୍ଷଳି ।
କାନ୍ତବକ୍ଷେ ମୁଖ । ଲୁଚଇ ଦଏ କୁତ୍ସାନନ୍ଦ ସୁଖ ।
ଏ ମାନ ପୂର୍ବେ କହିଥିଲି ରମା । ଭ୍ରମ ଅନୁରାଗେ ହୋଇଲା କ୍ଷମା ।
ନାଗରୀ ନାଗର ଜୀବନ ଧନ । ଏ ମାନ ପ୍ରକରଣ ବଚନ ।
ରାଧା କୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର । —ସାମନ୍ତସିଂହାର ବଳଦେବ ।

ଚୌସ୍ମନବେ ଛନ୍ଦ

ପ୍ରେମଭକ୍ତି ଲକ୍ଷଣ

ରାଗ—ବସନ୍ତ । ଅଷ୍ଟାଦଶ

ଧୀରେ କହନ୍ତ ଦନେ ଦୁର୍ବାସା ମୁନି । ଗୋପେ ମିଳଇଲେ ପ୍ରେମତନ୍ତ୍ର ପେନ ।
ଏଣାର ସଙ୍ଗ ପୁରୁଷ କାମିନୀ । ହୋଇଲେ ପ୍ରେମ ଉପଦେଶ-ଦାୟୀ ।
ଏ ରତନ ତଦ୍ଧ । ବାଣିଜ୍ୟ କହିଲ ହେବ ମହାଧନୀ ।
ଭକ୍ତର ଅନଙ୍ଗ ସ୍ୱକ ପ୍ରୀତ । ସ୍ୟାତ ସାକ୍ଷାତ ଅଷ୍ଟାଦଶ-ମୂର୍ତ୍ତି ।
ସମୁଦ୍ରଗା ସଙ୍ଗମା କିଂପ୍ରୀ ଗତ । କାର୍ଯ୍ୟ କାରଣ ମୂଳ ହେତୁ ଭୂତ ।
ପ୍ରଣୟ ଭବରେ । ସମ୍ପନ୍ନ ବଳେ ନାନା ମୂର୍ତ୍ତି ଧରେ ।

ଏକାଙ୍ଗୀ ଦ୍ୱିଅଙ୍ଗୀ ବହୁଳଅଙ୍ଗୀ । ତ୍ରିଗୁଣାତ୍ମକ କଚେଷ୍ଟା-ସଂସର୍ଗୀ ।
ପଦ୍ମ ମୁଦ ହୋଏ ଭାନୁର ସ୍ନେହେ । ଉଷାନ୍ତର ହେଲେ ସେ ତାକୁ ଦହେ ।
  ଭୃଙ୍ଗ ସଙ୍ଗ ବାଦେ । ଏକାଙ୍ଗୀ ପ୍ରୀତିଲକ୍ଷଣକୁ ଛେଦେ ।
ଏକାଙ୍ଗୀ ଚନ୍ଦ୍ର କୁମୁଦ ପୀରତି । ସହଇ ନାହିଁତ ଅଛିଦ୍ର ନତି ।
ଚନ୍ଦ୍ରକ୍ଷୟ ଗତେ ମୁଦ କି ନୋହେ । କେବଳ ସହିତ ଅଭ୍ୟାସ ସ୍ନେହେ ।
  ଚକୋର ପ୍ରଣୟୀ । ଚନ୍ଦ୍ର ବିନା ଅନମତେ ଜୀଅଇ ।
ଘନ ଚାତକ ଚନ୍ଦ୍ର ଦିନମଣି । ଅନାୟତ୍ତ ବଶ ପୀରତି ପୁଣି ।
କେକୀ ଘନ ଦେଖି ଉଲ୍ଲାସ ହୋଏ । ଘନ ବିନା କେ କି ତାହାର କ୍ଷୟେ ।
  ଏକାଙ୍ଗିନୀ ଗୁଣ । ଜୀବନ କେବଳ ମୀନ ପରାଣ ।
ଧେନୁ ବତ୍ସା ପ୍ରୀତି କୁହୁଇ ତର । କାର୍ଯ୍ୟ ବଶ ପ୍ରୀତି ଉଷି ପ୍ରକାର ।
ଯୂଥ କୋକିଳ ପଶୁ ଶଠତା ପ୍ରୀତି । ନାବ ତାରଣ ଲୋକ ଯେଉଁ ରୀତି ।
  ଧୃତ ପ୍ରୀତିମତ । ସଇକତେ ଜଳ ଦେଲେ ଯେମନ୍ତ ।
ହେଲେହେଁ ସେ ପ୍ରୀତି ନୋହିଲା ପର । ଜୀର୍ଣ୍ଣଗମନ ପୁଣ୍ୟାକ୍ଷର ପର ।
ଜୀର୍ଣ୍ଣ କାଣ୍ଠ ଶାଳଗ୍ରାମ ଯେମନ୍ତ । ଶଠପୀରତି ସହନା ତେମନ୍ତ ।
  ଦେଖା ଦେଖି ପ୍ରୀତି । କଲଙ୍କିତ ରେଖା ପରି ଅସ୍ଥିତି ।
ରସନା ସ୍ୱାଦୁ ପାଏ ଦନ୍ତଯୋଗେ । ଚର୍ବିଣ କାଳ ବଶେ ତାହା ସଙ୍ଗେ ।
ଦେଉଥାଇ ସୁଖ ଯେତେ ସଦନ । ଦାନ୍ତତଳେ ପଡ଼ିଲେ କରେ ଦଂଶନ ।
  ସ୍ୱକାର୍ଯ୍ୟସାଧନେ । ଶତ୍ରୁ ମିତ୍ରତା ପ୍ରକାଶେ ଯେସନେ ।
କ୍ଷଣମନାପୀତି ରସନା ଭାବ । ଯେଉଁ ରସ ଯେତେବେଳେ ପାଇବ ।
କେତେବେଳ ଯାଏ ସେ ଭାବ ଥାଏ । କ୍ଷଣକେ ପୁଣି ଅନ୍ୟରକୁ ପାଏ ।
  ଦେହ କଣ୍ଠକୂଳ । କର କୋଳାଇବ କି ଉପକାରୀ ।
ଅଭେଦ ଅନ୍ତର୍ଗତ ନେତ୍ର ଯତ । ଏକ ଗଲେ ପୁଣି ଏକ ରହେତ ।
ଦକ୍ଷିଣ ଭାବ ନ ସହିଲା ତହିଁ । ଏଥି ଗଣ ଯେନ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏହି ।
  ପରସ୍ପରେ ସୁଖୀ । ମନ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଭାବନାକୁ ଲକ୍ଷି ।
ଲବଣ ଷଡ଼ରସେ ସମଭାବ । ବଢପଟଲେ ତ୍ରୁଅଇ ଅଭାବ ।
ଅମ୍ଳ ମଧୁର ଅଭେଦ ପୀରତି । ପରସ୍ପର ଗୁଣ ଦୁହେଁ ବଢନ୍ତି ।
  କଷାୟ ସଙ୍ଗତେ । କଟୁ ତିକ୍ତ ପ୍ରୀତି ମିଳେ କଷ୍ଟେ ।
ମଧୁର ସଙ୍ଗେ ଉଷ୍ଣ ଲଘୁ ରସ । ସୁପାଣି ଯୋଗେ ମିତ୍ରତା ପ୍ରକାଶ ।
ପ୍ରପାନେ ହେଲା ମରିଚ କର୍ପୂର । ଯେନ ଦ୍ରୁଅନ୍ତି କେତେ ଭୁପତର ।
  ସେଠାରେ ଲବଣ । ମିଶିଗଲେ ପୁଣି ହୋଏ ଦୁର୍ଗୁଣ ।
ନ ପାଏ ଅନୁରୂପେ ପ୍ରୀତିପାତ୍ର । କାମିନୀର ଯୌବ କେଉଁ ନିରନ୍ତ ।
ହିମନ୍ତେ ଯେମନ୍ତେ ଅନଳେ ପ୍ରୀତି । କାଳବଳରେ ହୋଏ ସେହି ରୀତି ।
  ନିଜପ୍ରୟୋଜନେ । ଉଷ୍ଣ ଦ୍ରବ୍ୟ ଭାବ ଜଳନ୍ତି ଜନେ ।
କୁଟିଳର କରେ କେତେ ଆଦର । ଅନ୍ତରେ ପୁଣି ତା ପରାଣ ହରେ ।

ଖଞ୍ଜ ପକ୍ଷରେ ଏହି ପରିପାଟୀ । ଅନ୍ନ ପୋଷଣେ ସ୍ନେହ ଥାଇ ଘଟି ।
ହେଲେ ଅଙ୍ଗଭୂତ । ଛାଣ କୁଟିଳ ପକ୍ଷିଲଙ୍କୁ ମୁକ୍ତି ।
ଯଦ୍ୟପି ବୃଦ୍ଧଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଜ୍ଞାନ । କର୍ମାନୁବାଦ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରଧାନ ।
କରାଇ ପୁଷ୍ପବାଣ ଭୋଗ କରେ । ତା ଗୁଣ ସେନ* ଗଜ ପକ୍ଷ ଧରେ ।
ମଦନଙ୍କୁ ଭଜ । ପାଇ ଶିକ୍ଷା ଦେଲା ପ୍ରୀତ ପ୍ରଗତ ।
ଭବେ ଅସ୍ତ୍ର ଘନ ସଙ୍ଗେ ବିଜୁଳୀ । ଯେମନ୍ତେ ଶିବା ଶିବ ପ୍ରେମକେଳି ।
ତେମନ୍ତ ନିଶି ଚନ୍ଦ୍ର ହେଲେ ହିତ । ଏକ ପରେ ଏକ ରହିଛି ସତ ।
ହେଲେହେଁ ବିଚ୍ଛେଦ । ସ୍ତ୍ରୀନଙ୍କୁ ବହୁତ୍ର ଲଭି ବିଷାଦ ।
ଶିବ ଶିବା ଗଙ୍ଗା ଶିରେ ବହିଲେ । ଗରଳଦାତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଶାମ କଲେ ।
ଏ ପରସ୍ପର ବାନ୍ଧବ ସମ୍ବନ୍ଧ । ଭଲନ୍ତ ପ୍ରୟୋଜନରେ ନିବନ୍ଧ ।
ପରୋକ୍ଷାନୁଭବ । ତିଁସବୁ ବୁଝିବା ଯୋଗ ହୁଅବ ।
ପ୍ରିୟାପ୍ରିୟଙ୍ଗ ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖି । ଅବର ସନମାନ ହୋଏ ସୁଖୀ ।
ତେଣୁ ସ୍ନେହ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଲକ୍ଷଣେ । ତଦୀୟାଭାବ ଏମନ୍ତ ପ୍ରମାଣେ ।
ସୀତା ମଥାମଣି । ରାମ ହୃଦବୃଷା ହେବାର ଅଣି ।
ତାହା ଜାଣିବାକୁ ଏହା ଅଦର । ଶୁଦ୍ଧ ନୋହେ ଏ ତଦୀୟ ଅନ୍ତର ।
ଜାଣୁ ବା ନ ଜାଣୁ ନ କାର୍ଯ୍ୟ ତହିଁ । ତାହା ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ନେହ ହୁଦେ କହି ।
ଶିବ ସେଉଁପରି । ଶିବା ବସ୍ତୁଙ୍କୁ ଅନ୍ତରେ ଅଦରି ।
ସଖା ସଖୀ ବୃନ୍ଦ ବୁଝିଲେ ପ୍ରୀତ । ପରସ୍ପର ପ୍ରୟୋଜନ ତହିଁ ଜାତ ।
କୂପଜଳ ଉଦ୍ଧାରଣେ ପ୍ରୟୋଗ । କୂପ କୁମ୍ଭ ରଜ୍ଜୁ ଯେମନ୍ତ ଯୋଗ ।
ଜଳ ପ୍ରୟୋଜନ । ଏମାନ ନୋହିଲେ କେବେହେଁ ସମାନ ।
ଶଶି ଉଦୟ ହୁଅନ୍ତି ନିଶିରେ । କୁମୁଦ ପ୍ରମୋଦ କୁହ୍ରନିଶାରେ ।
ପଦ୍ମପ୍ରାପ୍ତି ଆଶା ରବି ହୃଦରେ । କାଳ ହରଇ ଭୃଙ୍ଗ କଣ୍ଟକରେ ।
ଅନେକ ଏଜାତ । ସଂସାରେ ଅଛୁ ଆଶାବନ୍ଧ ପ୍ରୀତ ।
ଘଟେ ଜଳ ଥିଲେ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଦିଶେ । ଥିଲେହେଁ ନ ଦିଶଇ ଜଳ ଶେଷେ ।
ଘଟ ଜଳ ଚନ୍ଦ୍ର ସମସ୍ତ ଥିବ । ଘନ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କଲେ କି ଦିଶିବ ।
ଏଜାତ ପୀରତି । ଇତ୍ୟାଦିମ୍ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷମ୍ ବୋଲାନ୍ତି ।

---

* ଶିବଙ୍କ ଦେହାବଳରେ କାମ ଭସ୍ମ ହୁଅନ୍ତେ ରତି ବିଳାପ କରିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଆକାଶବାଣୀ ହେଲା ଯେ ଦ୍ୱାପରରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅବତାର ହେଲେ ତାଙ୍କ କୋଳରେ କାମ ଜନ୍ମିବ ତୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥା । ରତି ଏହା ଶୁଣି ଶମ୍ବରାସୁର ଘରେ ମାୟାବତୀରୂପେ ରହିଥାଏ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଔରସରେ ରୁକ୍ମିଣୀଙ୍କ ଗର୍ଭରେ କାମ ଜନ୍ମ ହେବାରୁ ଶମ୍ବର ଜାଣିପାରି ମାୟାରେ ହରଣ କରି ନେଇ ସମୁଦ୍ରରେ ପକାଇଦେଲା । ତାଙ୍କୁ ମତ୍ସ୍ୟ ଗିଳି ଦେବାରୁ ଜାଲରେ ପଡ଼ନ୍ତେ କେଉଟ ସେହି ବଡ଼ ମାଛ ନେଇ ରଜା ଶମ୍ବରାସୁରଙ୍କୁ ଭେଟିଲା ତାହାର ସୂପକାର ସେହି ମତ୍ସ୍ୟକୁ କାଟନ୍ତେ ମତ୍ସ୍ୟ ପେଟରେ ସୁନ୍ଦର ବାଳକ ଦେଖି ମାୟାବତୀକୁ ପୁତ୍ରଭାବରେ ପାଳିବାକାରଣ ଅର୍ପଣ କରିଦେଲା । ରତି ନାରଦଙ୍କଠାରୁ ସେହି ବାଳକ ତାହାର ପତି ବୋଲି ଜାଣି ତାଙ୍କୁ ପାଳି ବାଲ୍ୟ ବୟସ ଶିକ୍ଷା କରାଇ ଶମ୍ବରକୁ ତାହାଦ୍ୱାରା ବଧ କରାଇଥିଲେ ।

ବୀଜରୁ ବୃକ୍ଷ ଯେ ବୃକ୍ଷରୁ ବୀଜ । ଏହି ପ୍ରକାରେ ଚଳେ ସୃଷ୍ଟି ହେଜ ।
ଏ ଦୁହେଁ କେବଳ ନିମିତ୍ତ ସାକ୍ଷୀ । ଫଳରେ ସ୍ୱାଦୁ ଜୋଗାଉପଣ ଲକ୍ଷି ।
ଜାତ ଯେତେ ଭବ । ସେହି ପ୍ରୀତିର ଅନନ୍ତାନୁଭବ ।
ପାର୍ଥିବ ଭିତରେ ଶକ୍ତି ଭିନ୍ନେ ଧରେ । ନାନାଭାବ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ବସ୍ତୁରେ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟ-କାନ୍ତ ହୁଏ ଅନଳ ଜାତ । ଚନ୍ଦ୍ର-କାନ୍ତ ହୁଏ ହୋଇ ଦ୍ରବିତ ।
ନିର୍ମଳ କଳଙ୍କୀ । ଦର୍ପଣେ ପ୍ରତିବିମ୍ବ ଦୃଶ୍ୟ ତହିଁ ।
ସୁମନ ଭିତରେ ସୁବାସ ଥାଇ । ବିକାଶ ହେଲେ ତହୁଁ ପଡ଼ଇ ।
ସଜୀବ ଅନ୍ତଃସ୍ଥିତ ଭୁବନ । ଜୋଡ଼ିଲେ ହୋଏ ଲୋକ ସଂଯୋଜନ ।
ଗାବଦେହେ ଦୁଗ୍ଧ । ଦୁଗ୍ଧ ଘୃତ କର୍ମଯୋଗରେ ସିଦ୍ଧ ।
ଏମନ୍ତ ପ୍ରୀତି ସଙ୍ଗଠନା-ପୀରତି । ଜାତ କର୍ମବଳେ ଉଦେ ହୁଅନ୍ତି ।
ନ ଥାଇ ହୁଅଇ ଅଛି ଏମନ୍ତ । କାଷ୍ଠ କାଷ୍ଠଯୋଗେ ଅଗ୍ନି ଯେମନ୍ତ ।
ବଜ୍ରାଘାତେ ପ୍ରୀତି । ଲୌହ-ପାଷାଣ ଯୋଗେ ଅଗ୍ନି ସ୍ଥିତି ।
ପରସ୍ପରେ ହୋଇ ଯେଉଁ ପୀରତି । ବ୍ୟଜନସ୍ଫାଳନ ପବନ ସ୍ଥିତି ।
ସ୍ଫାଳନ ରହିଲେ ପବନ ରହେ । ସୁଖାନୁଭବ ସେ ହୁଅଇ ଦେହେ ।
ଭୂତ ବସ୍ତୁଜାତ । ଉଭୟ ମିଳିତେ ବୃଦ୍ଧିତ ହିତ ।
ସ୍ୱପ ମୂଲ୍ୟତା ପରସ୍ପରେ ଦଶଇ । ବିଚ୍ଛେଦ କଲେ ମୂଲ୍ୟ ନ ସହଇ ।
ବାହ୍ୟ-ପ୍ରୀତି ସେହିସଂଜାତ ଚିନ୍ତା । ତଦ୍‌କାରି ତତ୍ପର ସଙ୍ଗଠନା ।
ବାହ୍ୟ ତୋଷ ଦଶେ । ଭିତରେ ଲୁପ୍ତ ଥାଇ ବଣେସେ ।
ମିଥ୍ୟାପୀରତି କେବଳ ଅଭାସ । ଅଜାଗଳ ସ୍ତନ ପରସ୍ପେ ଦୃଶ୍ୟ ।
ଜାହାର ହୃଦସ୍ଥ କର୍ତ୍ତରୀ ଯନ୍ତ୍ର । ବାହ୍ୟମିଳନ ଦଣ୍ଡ ଥାଇ ତୋଷ ।
ଖଳଲୋକ-ରୀତି । ହେତାଲିଙ୍ଗନଗୁଣ ହୋଏ ଖ୍ୟାତ ।
ଦାସ ଭୂଷଣ ସର୍ବ ଲଗ୍ନ ଅଙ୍ଗେ । ବିଚ୍ଛେଦ ଭଜଇ ବେଶବିଭଙ୍ଗେ ।
କଣ୍ଠଲଗ୍ନ ହାର ବଳୟ ବନ୍ଧ । କାହାର କାହାର ପ୍ରଣୟ ସିଦ୍ଧି ।
ପୁଷ୍ପ ସଜ୍ଜାତରେ । ପକାଇଦିଅନ୍ତି ଭୋଗଅନ୍ତରେ ।
ବଡ଼ ହୋଇ ପୁଣି ସାନ ହୁଅଇ । ଶୂଦ୍ରପାର୍ଶ୍ୱରେ ଅନୁସରି ଥାଇ ।
ପାଦତଳେ ପଣେ ଦେହରେ ଲୁଚେ । ଏ ଛାୟା କରଇ ସେ ତାହା ରଚେ ।
ଛଳ ଅଭିମତ । ଅନୁସରଣ ଗୁଣ ମଣ୍ଡନ ତ ।
ଦୂର ନିକଟ ପୀରତରେ ନାହିଁ । ମନକୁ ମନ ପାଇଥାଇ ସହି ।
କମଠଚକୋର ପୋଷଇ ଦୂରରେ । ଦମସ୍ତ ମନ ଦତ୍ତ କରିବାରେ ।
ନିକଟରେ ଅଛି । ଅଗୀଲ ଅଗୀ ଦେଖି ନାହିଁ କହି ।
ମହତ ପ୍ରୀତି ଦୁଃଖରେ ନ ଛୁଟେ । ଇକ୍ଷୁଚର୍ବଣରେ ସ୍ୱାଦୁ ପ୍ରକଟେ ।
ତାହାକୁ ପାଇ ସେ କେଳକୁକେଳ । ଅଧିକେ ଅଧିକେ ରୁଚି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।
ଦାହ ତାଡ଼ନରେ । ସୁବର୍ଣ୍ଣ-ବାନ ବଢ଼େ ଅଧିକରେ ।
କ୍ଷୀର ନୀର ପ୍ରୀତି ଅତି ଅଭେଦ । କ୍ଷୀରଠାରେ ଲଭି ମହତପଦ ।

ତାପ-ଯୋଗେ ଜଳ ପଡ଼େ ଉତୁରି । ତାପ-ସଙ୍ଗୀ ହୁଅଇ ପ୍ରୀତି ଅତଇ ।
ଜଳପ୍ରାପ୍ତି ବନେ । ଶାନ୍ତ ନ ଭଜଇ କେବେହେଁ ଅନେ ।
ମଧୁ ସଞ୍ଚିତ ମଧୁକରପନ୍ତ । ମଧୁ ବିନା ନାହିଁ ତାଙ୍କର ଗତି ।
ଗଙ୍ଗାଯୋଗରେ ସାଗର ପୂରଣ । ସିନ୍ଧୁନୀରରେ ଗଙ୍ଗା ପ୍ରତରଣ ।
ହୃଦୟ ଅଭେଦ । ଯୁଗଳାଙ୍ଗୀ ପ୍ରୀତି କହନ୍ତି ବେଦ ।
ଯେଉଁ ପ୍ରୀତରେ ନାହି ପରାପର । ସମ୍ବନ୍ଧ ତହିଁରେ ଜଣା ବଷ୍କର ।
ପରଧନରେ ଯେ ବାଣିଜ୍ୟ କରେ । ସେ କି ସାଧୁ ନ ବୋଲାଏ ସଂସାରେ ।
ବୃଦ୍ଧି ବିନା କ୍ଷୟେ । ନରବନ୍ଧ ଦକଦକ ହୃଦୟେ ।
ଜୀବ ପରମ ପ୍ରଣୟୀରେ ସାର । ଲୀଳାନିମିତ୍ତେ ଭେଦ ପରସ୍ପର ।
କର୍ମିଙ୍କୁ ସାକ୍ଷୀ ପରସ୍ପରେ ସେହି । ଏକ ଗଲେ ଏକ ରହଇ ନାହିଁ ।
ଶୁଦ୍ଧ ଯାହାର । ପ୍ରୀତି ସଂସାରେ ସେହି ପୁରନ୍ଦର ।
ଲୂନ ଲୁହାଁଇ ଅଭିସାର କରେ । ଘନ ରସାଗମେ କାନ୍ତ ଅଣାରେ ।
ଅଭେଦାଳିଙ୍ଗନ ସ୍ୱଭାବ ତେଜେ । ପ୍ରିୟଗୁଣକୁ ଐକ୍ୟ କର ଭଜେ ।
ନଦୀ ସିନ୍ଧୁ ପରି । ପୀରତିରେ ଧନ୍ୟ ସେହି ନାଗରୀ ।
ବୃତ୍ତ ଅବଗଣ ଅଙ୍ଗେ ଆଦର । ଘନରସ ରଙ୍କ-ହୃଦରେ ଭର ।
ବାହ୍ୟ ସୁନ୍ଦର ଅନ୍ତଃସ୍ଥ କର୍କଶ । ବାହ୍ୟ ଅନ୍ତଃସ୍ଥେ ସମ ସ୍ୱାଦୁରସ ।
କିବନ୍ତି ଏମନ୍ତ । ଲଙ୍କାଳୀ ରସାଳ ଦ୍ରାକ୍ଷା ଯେମନ୍ତ ।
ଅଦ୍ୟେ ବଡ଼ ହୋଏ କ୍ରମେ ଭୁଟଇ । ଅନ୍ତ୍ୟରେ ଜଣା ମଧ୍ୟେ ଚହଟଇ ।
ଅନ୍ତ୍ୟରେ ଜଣା କ୍ରମେ କ୍ରମେ ବୃଦ୍ଧି । କୁସୁମ୍ଭ ନାଲୀ ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା ବିବଧି ।
ଏ ଜାତି ପୀରତି । ବିବେକାବିବେକମାନେ ଜାଣନ୍ତି ।
ସ୍ନେହେ ସ୍ମରଣ ଯେ ଯାହାକୁ କରେ । ସାଯୁଜ୍ୟ ପାଏ ସେ ତାହାଙ୍କଠାରେ
ବଇରଭାବେ ସାଯୁଜ୍ୟ ଲଭଇ । ଏ ଦୁଇ ଭେଦ ବିବେକୀ ଜାଣଇ ।
ଏମନ୍ତ ଏ ରୀତି । ମୁମୁକ୍ଷୁ କାଣ୍ଡରେ ସଂସ୍ଥିତ ଗୀତ ।
ନ ଥିଲେ ପ୍ରୟୋଜନ ଅମ୍ବା କୋଳେ । ଅମ୍ବା ଜନ୍ୟ କେଳ କରଇ ବୋଲେ ।
କରଇ ହରଇ ବିଳାସ ଅନ୍ତେ । ନବନବ ଭାବ ଜାତ ନିମିତ୍ତେ ।
ଲକ୍ଷଣସମ୍ପନ୍ନ । ସ୍ୱଭାବ ଜନ୍ୟ ଉର୍ଣ୍ଣନାଭ-ରୀତି ।
ସ୍ୱଭାବ ଜନ୍ୟ ପ୍ରୀତି ସୁଖଦାୟୀ । ଉତ୍ତମପାତ୍ରରେ ଯେତେବେ ହୁଅଇ ।
କୁତ୍ସିତପାତ୍ରରେ କଲୁଷ ଜାତ । ଔଷଧ ରୋଗ ବଧାନେ ଯେମନ୍ତ ।
ଗରଳକୁ ଦେଖ । ସଜ୍ଜନସଙ୍ଗେ କରେ ପ୍ରାଣିସୁଖ ।
ସ୍ୱପ୍ନକେଳି କି ସୁଖ ନ ଦିଅଇ । ନିଦ୍ରାଭଙ୍ଗବୋଧେ ମିଥ୍ୟା ଅଟଇ ।
ଅନୁଭବ କରେ ଦୁଃଖ ଯେମନ୍ତ । ସ୍ୱଭାବଜନ୍ୟରେ ଭେଦ ଏମନ୍ତ ।
ଅତି ତର୍କକଷ୍ଟେ । ଦେଖି ସୁଖୀ ହେଲେ ମୁଖ କି ରୁଷ୍ଟେ ।
ଶୁଦ୍ଧପ୍ରୀତି ହେଲେ ଅଳ୍ପ ବହୁତ । କାଞ୍ଚନମଧ୍ୟେ ଯଥା ତନ୍ତୁ ଗୁପତ ।
କପଟପୀରତି ହେଲେ ବହୁତ । ଶରଦଘନାଚ୍ଛନ୍ନ ସ୍ୱନ ମତି ।

ଫଳ ଫଳିଥାଇ । ଧାନ ଅଗାଡ଼ି ସମ ତ କୁହାଇ ।
ସାନ ସାନ ଶାଖା କଲେ ଛେଦନ । ମୂଳଶାଖା ବୃଦ୍ଧି ହେଲ ବଧାନ ।
ଅନ୍ୟ ଅଭିଳାଷ ଦୂରକୁ କରି । ତେମନ୍ତ ବନ୍ଧୁରେ ପ୍ରୀତି ଅଦରି ।
ଦୁଃଖ ସୁଖ ପ୍ରୀତି । ଉପେକ୍ଷିତବର୍ଣ୍ଣ ହେଲ ପ୍ରଶାନ୍ତ ।
ପ୍ରଣାଳୀକ୍ରମେ ଅନୁସରି ପ୍ରୀତି । କ୍ଷୁଦ୍ରନଦୀ ମହାନଦୀ ସଙ୍ଗତି ।
ସିନ୍ଧୁ-ସଙ୍ଗମ ସେ ହୁଅଇ ଯେବେ । କ ନଦୀ କେ କାହାକୁ ବାରିଦେବେ ।
କଲକ୍ତି ଶବଦ । କଦାଚିତେ କେବେ କୁହାଇ ଭେଦ ।
କୁସୁମଗନ୍ଧ ପୃଥିବୀ ଧରଇ । ପୃଥ୍ୱୀ-ଗନ୍ଧକୁ ପୁଷ୍ପ ନ ଧରଇ ।
ଉତ୍ତମ ମଧ୍ୟମ ପ୍ରୀତି ଏମନ୍ତ । ସମସ୍ୱଭାବ ବନା ପ୍ରୀତିବନ୍ତ ।
କୁହାଇ ଘଟନା । ବାୟୁଗନ୍ଧ ଯେନା ଜଳକୁ ସିନା ।
ଶଶୀ ସୂର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ତମେ ପୀଡ଼ିତ । ଲୋକାକ୍ଷିସ୍ୱଲୁ ହୁଅନ୍ତି ଉଦିତ ।
ତେମନ୍ତ ସିନା ମହତ ପୀରତି । ପ୍ରୀତିସ୍ୱାକୁ ପ୍ରୀତିମାର୍ଗ ଦେଖାନ୍ତି ।
ହେଲେହେଁ ସେ ଦୁଃଖୀ । ପ୍ରୀତିତଲ୍ଲୟଭାବେ ସଦା ସୁଖୀ ।
ଜାତି ଭଙ୍ଗିଗଲେ କୁହାଇ ଯୋଡ଼ି । ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଯୋଡ଼ି ହୁଏ ଦେଲେ ପୋଡ଼ି ।
ଘୃତଦ୍ରବ୍ୟ ଦ୍ରବ କ୍ଷଣ କ୍ଷଣକେ । ମଧୁ ଦ୍ରବତା ନ ଛଡ଼େ କାଳକେ ।
ଭକ୍ତ ଶୀତ ପ୍ରୀତି । ସିତ କୃଷ୍ଣ ପକ୍ଷ ଚନ୍ଦ୍ରମାରୀତି ।
ପ୍ରେମବଳେ ପ୍ରେମୀ ସଦା ଅସ୍ଥିର । ମାଦକେ ଯେମନ୍ତ ମାଦକେ ମତ୍ତ ।
ପ୍ରେତାବେଶୀ ଚେଷ୍ଟା ପ୍ରେତର କରେ । ପ୍ରେମୀ କର୍ମ କରେ ପ୍ରେମାଧୀନରେ ।
କଳା ସୁତ ଦୁଇ । ସୁସାଧୁ ସମାନେ ସମ ମଣଇ ।
ସାନକୁ ବଡ଼ ଯେବେ ଗୁରୁ କରେ । ମାନ୍ୟକୁ ଯୋଗ୍ୟ କି ନୋହେ ବୟସରେ
ସାନ ବଡ଼ ପ୍ରୀତିପନ୍ଥାରେ ନାହିଁ । ଭକ୍ତିରସିକରେ ମାନ୍ୟ ଗଣା କାହିଁ ।
ହେଲେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ । କଲବ୍ରି ବୋଲିବା କି ଘନପିଣ୍ଡ ।
ପରସ୍ପରଭାବ ପ୍ରୀତିରେ ନାହିଁ । ସମ୍ବନ୍ଧାସମ୍ବନ୍ଧ ରହିବ କାହିଁ ।
ରକ୍ତ ବୀର୍ଯ୍ୟ ଯୋଗେ ଜାତ ନନ୍ଦନ । ଜାତ କର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ କେ ତହିଁ ସେନ ।
ମୁକ୍ତବାସ ସ୍ୱତ । ଭେଦ କଲେ ନାମ ତହିଁ ଯେମନ୍ତ ।
ଧୂତପିତୁଳୀ କେତଶଙ୍ଖ ସ୍ୱତ । ବିବାହ ସମ୍ପର୍କେ ଭିନ୍ନ ପୀରତି ।
ମୁନା ଭୂଷଣ ଗଢ଼ାଇଲେ ଭାଙ୍ଗି । ନାମ ଭିନ୍ନ ସେ ସ୍ଥାନାନ୍ତର ଲାଗି ।
ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟ ସେହି । କର୍ମ ଭେଦରେ ନାମ ଭିନ୍ନ କହି ।
ମନକୁ ଜନମ ମାନ ପୀରତି । ମନକୁ ଅନ୍ତର କରେତ ସ୍ୱତି ।
ସ୍ନେହାସ୍ନେହରେ ବଳାବଳ ହୋଏ । ରବି ଭୃକୁଟୀ ଅନ୍ତର ପର୍ତ୍ତ୍ୟେ ।
ଶିଳ୍ପ ଲୌହ ଜାତ । ଶିଳକୁ ପୁଣି ଭେଦଇ ଯେମନ୍ତ ।
ପ୍ରୀତିରେ ହାନି ଲାଭ ସମସର । ପୋତବଣିକାର ଲୋଭିତ ପର ।
ମୁଣ୍ଡ ଗଳ ଭୁଣ୍ଡ ସ୍ୱାଦୁରେ ଗ୍ରହ । ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ କହାଳଇ ସେହି ।
ଲଭିଲେ ତାପକୁ । ପୁଣପୁଣ ଦ୍ରବୀହ ପିଏ ଜଳକୁ ।

ପ୍ରୀତି ଯେ ବଣିକପସରା ପରି । ଗ୍ରାହକ ଇଚ୍ଛା ଦ୍ରବ୍ୟ କ୍ରୟ କରି ।
ତୁଳନା ତୁଳକୁ ଦ୍ରବ୍ୟମୂଲକୁ । ଭାବ ବସ୍ତୁଲାଗି-ପ୍ରୀତିସ୍ଥାବକୁ ।
ଅନୁପାନ ଯୋଗେ । ଏକ ଔଷଧ ହିତ ନାନାରୋଗେ ।
ଆକୈତବପ୍ରୀତି କର୍ପୂର ଭବତ । କଦଳିଗଲେହେଁ ଗନ୍ଧ ନ ଛାଡ଼େ ତ ।
କଇତବ ଦୁର୍ଗୁଣକୁ ନ ଦେଖେ । ପଲାଣ୍ଡୁପଣ୍ଡା ସୌରଭ ନ ଲଭେ ।
ଦୁଇମିଶା ପ୍ରୀତି । କେତକୀ ଗନ୍ଧ ଯେସନେ ଅଳେ ପ୍ରାପ୍ତି ।
ଷୀଠା ପୀଠା କଲେ ତୃପ୍ତି ନୁହଇ । ହସେ ନାଚେ କାନ୍ଦେ ପଡ଼ି ଗଡ଼ଇ ।
ବାତ୍ସଲବନ୍ଧୁକ ଅନ୍ତର କରେ । କନ୍ଦର ନିର୍ଦୋଷ ରୋଗବଧୂରେ ।
ପ୍ରେମାସ୍ପଦେ ଥାଇ । କୁଣ୍ଡଳୀ ଯଦମା ପକ୍ଷ ନାଚଇ ।
ଜାଣି ନ ଜାଣି କଲେ ସୁଧାପାନ । ତାହା ଗୁଣ କି ସେ ନ କରେ ସେନ ।
ଉତ୍ତମ ପୀରତି ତେମନ୍ତ ସିନା । ବୃଥା କି ଦାନିକ ଦାନ-ପ୍ରାର୍ଥନା ।
ହୀନଜନ-ପ୍ରୀତି । କ୍ଲ-ଧେନୁସେବନ ଫଳ ପ୍ରସୂତି ।
ଏମାନ ସବୁ ପ୍ରୟୋଜନ ପ୍ରୀତି । ସୁନ୍ଦରି ଜମିବେ କେଣ ଦୁଃଖନ୍ତି ।
ଜାନ୍ତସୁଖ ହୋଏ ତହିଁରୁ ଜାତ । ଉଭୟ ପ୍ରୟୋଜନ ତହିଁ ସ୍ଥିତ ।
ଜାନ୍ତସୁଖ ବଶ । ଉଭୟ ମାନସ କି ନୋହେ ତୋଷ ।
ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରେମରେ କୃଷ୍ଣଭାଷାମାନ । ମଧୁରେ ଅମ୍ବୁ ମିଶିଲା ସମାନ ।
ସ୍ୱଭାବସିଦ୍ଧ ପ୍ରେମ ଶୀତଳ ଦୁଗ୍ଧ । ଦଧି ଯୋଗରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣତା ସିଦ୍ଧ ।
ଅଶୁଦ୍ଧପୀରତି । ତପ୍ତ ଦୁଗ୍ଧ ଦଧି ସଂଯୋଗ ରୀତି ।
ଚୁମ୍ବକ ଲୌହ ମାତ୍ର ଦ୍ରବ କରେ । ପରଶ ସୁନା କରେ ସ୍ପର୍ଶରେ ।
କାମି ମନକୁ ହରେ ଚନ୍ଦ୍ରା ମଣି । ସର୍ବତୋଭଦ୍ର କଉସ୍ତୁଭ ମଣି ।
ନିଷ୍କାମୀ ଯେ ହେବ । ଏମାନଙ୍କରେ ତାହାର କି ଭାବ ।
କେକୀ ଘନସ୍ୱନ-ଶ୍ରବଣେ ସୁଖୀ । ଚକୋର ମୁଦ ଚନ୍ଦ୍ରମାକୁ ଦେଖି ।
ଭୃଙ୍ଗ ପଦ୍ମମଧୁ ଭୋଗେ ଅନ୍ତବ । ଏଥିର କେ କାହିଁ ଲଭନ୍ତି ମୁଦ ।
ଫଣି ଦେଖି ମଣି । ଖଳାବନ୍ତ ମତ ନିଷ୍କାମୀ ଅଣି ।
ଅଳ୍ପ ଦେଇକନ୍ତ ବହୁତ ଲୋଭରେ । ଧନୀ ଲମ୍ପଟୀ ବଶସ୍ୱ କଥିରେ ।
ତୃଷାର୍ତ୍ତ କୂପ ଦେଖେ ସିନ୍ଧୁ ଦେଖି । କ୍ଷଣମାତ୍ର ସାର କେବଳ ଦୁଃଖୀ ।
କି ମହତ ଗଣି । ନିଷ୍ପୃହ ଲୋକ ନ ଦେଖଇ ବଣି ।
ଯେ ଯାହା ପ୍ରୀତି ସେ ତାହା ଜୀବନ । ଉକ୍ତ ନୀତଶ୍ଳୋକେ ନୋହେ ବର୍ଣ୍ଣନ ।
ଦେଖ ଦେଖି ଜଳବିନା କି ମୀନ । ଷରପଣା ପାଇ ବଞ୍ଚିବ ଦନ ।
ଗୋପିକାମାନେ । ଦୃଢ଼ ପୀରତି କରନ୍ତି ଏସନେ ।
ଏ ଯାହା କରଇ ସେ ତାହା କରେ । ସମସ୍ୱଭାବ ମନ ହୋଇବାରେ ।
ତାହା ଦୁଃଖରେ ଏହା ଦୁଃଖ ଖ୍ୟାତ । ଏହା ସୁଖରେ ତାହା ସୁଖ ଜାତ ।
ଶ୍ରୀମୁଖ ଚରିତ । ଦର୍ପଣେ ଯେସନେ ପ୍ରତିବିମ୍ବ ଖ୍ୟାତ ।
ପ୍ରେମବୃତ୍ତ-ଜନ୍ୟ ଭାବ ବହୁଳ । ଲୁବ୍ଧଲଭଥିଲେ ଫୁଟି ଦଶେ ଥାଗ ।

ଚନ୍ଦ୍ରମଣିଗୁନ୍ଥା ସୂତ୍ର ସମାନ ।   ପଦେ ମିଶ୍ର ଅଳ୍ପେ ନ ଜାଣେ ଜନ ।
ଫୁଲ୍‌ବାସ ପରି ।   ଅନାୟତ୍ତେ ଦୂରେ ମନ-ସଂଚରି ।
ସାରଙ୍ଗଶ୍ରୋତୃଜନ ଲହନ୍ତି ପ୍ରୀତ ।   ପତଙ୍ଗ ପ୍ରାଣ ଅନଳେ ଦହନ୍ତି ।
ରସାସ୍ୱାଦ-ଦ୍ରବ୍ୟରେ ବାଳକ ଭୋଳା ।   ଗୀତ ଶୁଣିଲେ ଅନ୍ଧ କରେ ଖେଳା ।
ଦ୍ରବ୍ୟ ଗାନ ଲୋଭ ।   କହୁଦନହିଁ ବଦ୍ଧ ଥାଇ ଲୋକ ।
ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରୀତି ନୋହେ ଜାବଜ୍ଜୀବ ବାଧ ।   ଦାରୁର ଅନଳ ସଂଯୋଗ ପର ।
ପ୍ରୀତି କଲେହେଁ ପଡ଼େ ପରମାଦ ।   କୋଟିଗୁଣେ ବାଧେ ପ୍ରୀତିବିଚ୍ଛେଦ ।
ଦୁଃଖ ଦୁରନ୍ତ ।   ନାଗ ଛୁଞ୍ଚୁନ୍ଦ୍ରୀ ଧରିବା ଯେମନ୍ତ ।
ପ୍ରଣୟପୟୋଧି ଅକଥନ ।   ମନ ଜାଣିଲେ ନ ଜାଣେ ବଚନ ।
ଜନ୍ମାନ୍ଧ ଜଡ଼ ବଧିର ଯେମନ୍ତ ।   ସୁଖୀ ହୋଏ ସ୍ୱପ୍ନେ ଦେଖି ସଙ୍ଗୀତ ।
ଭାବ ଭାବ ମନେ କି କହିବ ଯେ ବିବେକୀଜନମାନେ ।
ଏ ପ୍ରେମବିୟୋଗୀମାନଙ୍କ ସ୍ତୋତ୍ର ।   ପ୍ରେମପଥିକଙ୍କ ପଥସଞ୍ଚାର ।
ପ୍ରେମିକ ବର୍ଣ୍ଣନା ଏମାର୍ଗେ ରସ ।   କ୍ଷୀର ସାରଗ୍ରାହୀ ଯେମନ୍ତ ହଂସ ।
କୃଷ୍ଣପ୍ରେମ ଭାବ ଗାନ ଅଭିମନ୍ୟୁ ବୋଲାଏ କବି ।

ସମରତରଙ୍ଗ

BY BRAJANATH BADAJENA

ପ୍ରଥମ ଛାନ୍ଦ

ରାଜାଙ୍କ ପରିଚୟ

ରାଗ—ରସକୋଇଲି

ତାଙ୍କ ତନୁ ସିନ୍ଧୁ ଚନ୍ଦ୍ରମା ପ୍ରାୟେ ।   ରାଜସିଂହ ଭ୍ରମରବର ରାୟେ ।
କୁଳବଧୂଙ୍କ କାମ ସମ ରୂପ ।   ଆଶ୍ରିତଲୋକର କଳ୍ପପାଦପ ସେ ।
ସକଳ ଗୁଣେ ନିପୁଣ ଯେ ।
ଏଥି ଉତ୍ତାରୁ ଯେ ନୃପ ହୋଇଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ଯଶ ଗୁଣ ଶୁଣ ଯେ ।
ଯଦୁବଂଶରେ ଯଥା ପରୀକ୍ଷିତ ।   ପାଣ୍ଡବେ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଯେଉଁ ରୀତ ।
ସିଂହ ବନ୍ଧ୍ୟାଧରଙ୍କ କୁଳେ ତେମନ୍ତ ।   ଉଦୟ ମହା ଗ୍ରୀଷ୍ମ ସୂର୍ଯ୍ୟବତ ସେ ।
ତ୍ରିଲୋଚନ ନାମେ ଖ୍ୟାତ ଯେ ।
ରାଜା ମହେନ୍ଦ୍ର ବାହାଦୁର ପଦ ଯା ସଂସାର ମଧ୍ୟେ ବିଦିତ ଯେ ।
ଢେଙ୍କାନାଳ ମଣ୍ଡଳଗଗନଶଶୀ ।   ଲକ୍ଷଣବନ୍ତ ଦୁଃଖତମ ନାଶି ।
କଳାକର ତାପ ଅନଳକର ।   ଉଦେ ହୋଇ ରାଜ୍ୟେ ସର୍ବ ଦୁଃଖ ହର ସେ ।

ଉତ୍କଳକମଳା ପଦ୍ମାବନେ ଭୃଙ୍ଗ ।
ପଦ୍ମଶ୍ରୀ ମୁଦ୍ରିତ ହୋଏ, ଯା ଲୋକଜନେ ସୁଭଗଣଙ୍କୁ ଦୃଷ୍ଟ ତୋଷେ ଜଯ ।
ଯାହାର କୀରତିକାନ୍ତି ପ୍ରବଳେ । ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ମଣ୍ଡମଣ୍ଡଳେ ।
ସ୍ଥାନ ନ ପାଇ ବାହାର ପଡ଼ିଲା । ଦଶଦଗରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ସେ ।
ତହିଁ ସ୍ଥାନ ହୋଏ ନାହିଁ କ୍ଷଯ ।
ତାରକୁଳ ଛଳେ ଠାବେ ଠାବେ ଏବେ ଆକାଶେ ଲୋଟନ୍ତି ଯାଇ ଯେ ।
ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବୀର ପ୍ରତାପ-ତପନ । ଶୁଣାଇଲା ଅରି-ଆନନମନ ।
ନୃପତିବଳ ଅନ୍ଧକାର ହରି । ତେଜଜାତ ସକଳ ଭୁବନେ ପୂର ଯେ ।
ଦୁଷ୍ଟ କୁହୁଡ଼ି ନାଶିଲା ଯେ ।
ଅନୁଗତ ଲୋକ ପଙ୍କଜକମଳକୁଳ ଶୋଭା ବକାଶିଲା ଯେ ।
ସେ ପ୍ରତାପବର୍ଣ୍ଣି ହୋଇବ ନାହିଁ । ସହସ୍ର କବି ନ ପାରିବେ କହି ।
ସିନ୍ଧୁବାଲି କେ କରିବ ପ୍ରମାଣ । ଆକାଶ କଳନା ହୋଏ କି ପୁଣ ଯେ ।
ତଥାପି କହିବା କିଛି ଯେ ।
ଏ ନୃପସିଂହ ଚରିତ ବର୍ଣ୍ଣିବାକୁ ଶରଧା ତ କରୁଅଛୁ ଯେ ।
ବରଗି ଓଡ଼ିଶା କଲେ ଅମଳ । ଖରତର ଦେଉଥିଲେ କୃପାଳ ।
ବହୁଯୋଗେ ହେଲା ଅନବନାଉ । ରାଜାରାମ ଯୋଗ୍ୟ କହିଲେ ତହୁଁ ସେ ।
ଫଉଜ କଟିଲେ କୋପେ ଯେ ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ଭଉଥିଲା, ସଙ୍ଗତେ ବଂଶଜ ବାହାର ହୋଇଲେ ଯେବେ ଯେ ।
ମୋଟରି * ନିକଟେ ପଡ଼ିଲେ ବଳ । ଓଡ଼ୁଳ ଦେଖିଲେ ଅବନୀପାଳ ।
କାହିଁ ପାଇଁ ପୃଥ୍ୱୀ ନାଶିବ ମୋର । ପଇଶା ନେଇ ଫେରାଅ ଲସ୍କର ସେ ।।
ନ ଶୁଣେ ତା ରାଜାରାମ ଯେ ।
ଦଗା ଦେବା ମନେ ଗୁପତେ ଅରଣ୍ୟେ ବାହାରିଲେ କହି ତମ ଯେ ।
ନୃପତି ଜାଣି ସେ କୂଟକଥାର । ଆଜ୍ଞା କଲେ ଦେଖି ପାଅ ଅମର ।
ରାଜାରାମ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ବାଟରେ ସଙ୍କୋଚ ଅଛ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଦେବାରେ ସେ ।
ହାକିମ ଅଟନ୍ତି ସେହୁ ଯେ ।
ଶିର କୁଳ ଦେଇ ଲୋଟିବ ତାହାକୁ ପାରୋଇବେ ନାହିଁ ଆଉ ଯେ ।
ଆଜ୍ଞାପାଇ କିଛି ଫଉଜ ଗଲେ । ରାଜାରାମଙ୍କୁ ଦରଶନ କଲେ ।
ଧାଇଁବେ ସେତ ପଣ୍ଡିତ ଗୋସାଇଁ । ବହୁତମତେ ସେବା କଲେ ଯାଇଁ ସେ ।।
ଏକାଣେ ଅନୁସରି ଗଲେ ଯେ ।
କେତେ ଜମାଦାର ସେବାରେ ତାଙ୍କର ଠାବେ ଠାବେ ବସା କଲେ ସେ ।
ଅତି ଦୟାଳୁ ପଣ୍ଡିତସାହେବେ । ଭଉଥିଲା ବଡ଼ଲୋକ ଦଳବେ ।
ତାଙ୍କ ଏ ଅନୁସରଣ ଯେନ । ଅତି ପରସନ୍ନ ହୋଇଲେ କେନ ସେ ।
ଇନାମ ଦେଲେ ବହୁତ ଯେ ।

---

* ଢେଙ୍କାନାଳ ସହରୁ ସା ୨୫ ରଲ ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ଗାଡ଼ି ଘୋଡ଼ା ଓଟ ପାଲିକି କନାଟ ତମ୍ବୁ ଖାରୁ ବନାଉତ ଯେ ।
ଖରଚ୍ଚ ସଉରଙ୍ଗି ଗଟ ଭୂତ । ଭେଣ୍ଡାର ଖାଇବା ଶେଷ ମୁଣ୍ଡ ।
ଗଉଡ଼ ଖଇଲା କେତେ ବାହନ । କେତେ ଯାଚ ଦେଲେ ହୋଇ ପ୍ରସନ୍ନ ।
ଶାହୁଙ୍କ ଅଟନ୍ତ୍ର ଖେତ ଯେ ।
ଶୁଣ ଭଜି ଅଛ ଭଗତ ଯାଇ ସେ ବୋଇଲେ ନାଥ ସମସ୍ତ ଯେ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଛାନ୍ଦ

ମରହଟ୍ଟା ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କ ଢେଙ୍କାନାଳ ପ୍ରବେଶ

ରାଗ—ପାହାଡ଼ିଆ କେଦାର

ସାଗ୍ରପଲ୍ଲିକ ହେଲେ ତମ୍ବୁ ଭାରି ମୁଖଦ ମୁଖା ହେଲେ ବାହାର
ଘାଗା ମୁଖଲ କ ଜମାଦାର କ ସରଦାର ଯେ ।
ଯେ ଯାହା ମୁସ୍ତଦକ ସମ୍ଭାର ଦୌଲତ ଯେନ ହେଲେ ହାଜିର
ମନ୍ତ୍ରୁଷ୍ଣ କର ହୁକୁମ ପାଇ ଯାତ୍ରା ସହିତ ଯେ ।
କେତୁ ଚଢ଼ିଛି ଡାଳବାଳ ଉପର ଯେ ।
ରଙ୍ଗଫଙ୍ଗା ଅଙ୍ଗକୁ ବଣେ ସୁନ୍ଦର ଯେ ।
ଭାଟେରକ ପୁର ବାମହାତରେ ଢାଲ କସିଛି ଦକ୍ଷିଣ କରେ
ଇଲଷଗଡ଼ି ଭଲ ମାନଛି ଗିରକୁ ତାର ଯେ ।
କେ ଅଛୁ ଡାଳ ବାଳକ ଚଢ଼ି ଧର ନେଉଛି ଘୋଡ଼ାଙ୍କ ଯୋଡ଼ି
ଇଣାସ୍ତ୍ର କଲେ ମଣ୍ଡଳ ଛଡ଼ି ସିକ ସେ ଉଡ଼ି ଯେ ।
କେତୁ ଭୁରୁକ ପିଠିରେ ବସି ଡାଲ୍ ବଳଛି ଧାଉଛି କଷି
କର୍ଣ୍ଣରେ ବଣ ଦେଉଛି ଟୋପି ଲମ୍ବିଛି ଦାଢ଼ି ଯେ ।
କେତୁ ଶୁଅର ହୋଇ ଅଣସମ୍ଭ ଯେ ।
ଯେତେ ସମ୍ଭାରଲେ ସେ ନୋହେ ସ୍ଥିରତ ଯେ ।
ଫମ୍ପୁ ଶବଦ ମୁଖ ବାହାର ବଲ୍ଲୁଚପଣ ତରଣ ତାର
ହୁଅନ୍ତେ ତୁରୁକାଣ ପିଠିରେ ଠୁକୁଛି କଲ ଯେ ।
ସ୍ଥିର ତଲବ ସ୍ମରୁଛି କେହୁ କାହା ହାଙ୍ଗଣ ଯାଉଛି କହ
କେ ଘୋଡ଼ା ଅଡ଼ି ରହନ୍ତେ ବେତ ଯୋଡ଼ି ଲଗାଇ ଯେ
କେଉଁଠି ସ୍ଥଳେ ଦୁଇଘୋଡ଼ାରେ ସୁଅରି ଖସିପଡ଼ିବା ତଳେ
ଦର୍ଶକ ଧର ଉଡ଼ି ଦୁରରେ ସମ୍ଭାଇ ରହ ସେ ।
କାହା ଘୋଡ଼ା ଘୋଡ଼ାଙ୍କ ଦେଖି ଅଗଲେ ଯେ ।
ମରେ ମିଶି ଯାଆନ୍ତେ ଅତ ବେଗରେ ଯେ ।
ବାଗବାଟକୁ ଅପସ ମୋଡ଼ି ଅଡ଼େ ସଲଙ୍ଗ ଲଗାନ୍ତେ ଲେଡ଼ି
ପବନପଥ ଭଲ ସେ ଉଡ଼ି ଦେହୁ ଲାଗରେ ଯେ ।

କାହା ତୁଷାର ସ୍ତନେ ସଂସାର ଜଣି ଉଠୁଛି କେତେ ହଜାର
ଶିବ ଲିଙ୍ଗଙ୍କେ କେ ବାଳ ଷର ପଦ୍ମ ଗଢ଼ଲେ ଯେ ।
ଜଳଭଉଁର ପଦ୍ମ କେ ଖର ଫେଣ ପଡ଼ଇ ଅତିପ୍ରଖର
ବାମ ଦକ୍ଷିଣେ କରଇ ଜଣ ତୁଷ୍ଟମଣ୍ଡଳେ ଯେ ।
କେତେ ନାହୁଁଅ ପଣ୍ଡ ଦଣେ ଗଢ଼ିରେ ଯେ ।
କାହା ଚରଣ ଅସ୍ତ ନୋହେ ଶିଖରେ ଯେ ।
କେ ବନେ ଅସେ ଛାବାକୁ ମୋଡ଼ି ଦେଇଁ ଯାଉଛି ଯୋଡ଼ିକ ଯୋଡ଼ି
କେ ସ୍ରୋତ ନଦୀ ନାବ ପର୍ବତେ ସ୍ୱଇ ସ୍ଥାନରେ ଯେ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନୁମାତଙ୍ଗକୁଳ ତଳନ୍ତି ଧୀରେ ହୋଇ ପ୍ରବଳ
କି ସେ ପ୍ରବଳ ପର୍ବତ ମାଳମାଳ ସଂକୁଳ ଯେ ।
କିବା ଧରଣୀ-ତରୁଣୀ ନୀଳଦୁକୂଳ ପିନ୍ଧ ବଣେ ମଞ୍ଜୁଳ
କି ସେ ଅକାଶୁ ଛୁଟି ପଡ଼ୁଛି ଜଳଦଜାଳ ଯେ ।
ଏହି ସମସ୍ତେ ମଦଜଳ ବରଷେ ଯେ ।
ଅବଲୋକନେ ଅଦ୍ଭୁତ ମାନସେ ଯେ ।
ପୁଣି କି ସିନ୍ଦୁ ମଣ୍ଡିଲେ ଦେବେ ସିନ୍ଦୂର କୁଳ ଜନମି
ଏବେ ଅଭାଙ୍ଗ ହୋଇ ଅନୁଅଳନ୍ତି ଅତି ଦୂରସେ ଯେ ।
କେଉଁ ଦନ୍ତୀକି ମୋହର୍ଦ୍ଦାରର ମାରନ୍ତି କାହା ମୁଣ୍ଡେ ସିନ୍ଦୂର
ପଣ୍ଡି ପାଗୁଡ଼ି କାହାର ଥୋଇଦନ୍ତି ବଡ଼ିଁ ଯେ ।
ପ୍ରବଳ ଭୁଜଂ କେଉଁ ମାତଙ୍ଗ ରଙ୍ଗ ସଜରେ ସାଜୁଛି ଅଙ୍ଗ
ସ୍ୱଇକ ଚାଲ ଗଙ୍ଗାତରଙ୍ଗ ଯୋଷିବା ମାତ୍ର ଯେ ।
କେଉଁ ଗଜରାଜର ବସନ୍ତ ସଜ ଯେ ।
ପଦ୍ମ କୁସୁମେ ଅତି ଚୋଭ କା ଚେଜ ଯେ ।
ତାହାଙ୍କ ମସ୍ତକରୁ ଜଳ ଜଣିର ହୋଏ ନଷ୍ଟ ବଦନ-
ଲୁଚକମଳବନକୁ ଦଇ ଦେବ ଏ ଅଙ୍କ ଯେ ।
ଏହି ସମସ୍ତେ ଗଣନ ଯାଇଁ ସାଏତ ଧାଇ କହଲା ଏହି-
କ୍ଷଣି ପ୍ରୟାଣ କରବେ ସାରବରକେଶରୀ ହେ ।
ନେପାଳଦେଶ ଜାତ ସୁନ୍ଦର ଅମାପ୍ର କଷି କଳ ଚ୍ଛାଳର
ତହିଁ ଅଶ୍ୱୋତ୍ତ ରାଜା ଦେମନାବାକୁ ବାହାଲ ଯେ ।
ସ୍ୱର ପାଲୁଣେ ପାଗା ଝୁଲଇ ସେଉ ଯେ ।
ନାମଜାଦା ସିପାହିମାନେ ବାହାର ଯେ ।
ରତ୍ନବନ୍ଧ୍ୟପଦାରେ ଚାଳନ୍ତି କହୁ ନୋହେ ଏ ସେଉଁ ସମ୍ଭାର
କି ଅବା ଛୁଟିପଡ଼ିଲା ସୁରନଗର ଶିଖା ହେ ।
ଦଳଖାଜାଇ ଜାଗା ପଦ୍ମର ବାଟେ ଅବାଟେ ଗଲେ ଯେ ବହୁ
ଦଣ୍ଡକୋଣରେ ରହିଲା ନାହିଁ ତରୁ ତୃଣହିଁ ଯେ ।

CENTRAL LIBRARY

ଚଳନ୍ତେ ତାଙ୍କ ଚରଣ ଘାତେ ମହୀ ସମାନ ହେଲେ ପର୍ବତେ
ପିଚ୍ଛିଦାରେ ଶୁଖିଲେ କେତେ ପୋଖରୀ ନଈ ଯେ ।
ପଥରହିଁ ରହିଲା ନାହିଁ ପଥରେ ଯେ ।
କାହା ଧୃତ ରହିବ ଅବା ଏଥିରେ ଯେ ।
ଧୂମାଳ କରି ମୁଲକ ଯାକ ଧନ କାଞ୍ଚନ ଲୁଟି ଅନେକ
ଯାଇଁ ପଶିଲେ ଷାଠିଏବାଟି * ବଳ ଭିତରେ ଯେ ।
ରାଜନମଣି ପୂର୍ବରୁ ଜାଣି ଅଗାଧପାଣି ଜଳ ନିର୍ମାଣି
ପାଷାଣ କାନ୍ଥି ସଜାଡ଼ି ପୁଣି ମୁରୁଜ୍ କରି ଯେ ।
ତୁଣ୍ଡ ବାଜିବା ସ୍ଥାନକୁ ହେଳ ଲଣ୍ଡି କାଙ୍ଗୁଲା ଅଛନ୍ତି ସାଙ୍ଗ
ଚଣ୍ଡିପ୍ରସାଦ ତୁଣ୍ଡକୁ ଖଞ୍ଜିଛନ୍ତି ବଢ଼ାଇ ଯେ ।
କାହିଁ ମୁଲକ ମଇଦାନ ତୋପକୁ ଯେ ।
ସଜ କରିଅଛନ୍ତି କୋଣେ ଧାପକୁ ଯେ ।
ଅଲପ ପାଇ କେଉଁ ମୁଣ୍ଡକୁ ଲୁଚିଅଛନ୍ତି ଖାଲ ମୁଣ୍ଡକୁ
ମଉଡ଼ା ଟେକିଛନ୍ତି କାହାର ଉଚ୍ଚମାପକୁ ଯେ ।
କେଉଁ ମୁରୁଜବାଡ଼ିରେ ନଳ ସଜାଡ଼ିଛନ୍ତି ଧାଡ଼ିକ ଧାଡ଼ି
ଲୁଚିଅଛନ୍ତି ଲାଗୁଲେ ଉଡ଼ିଯିବ କଉଡ଼ି ଯେ ।
କାହିଁରେ ସିପା ଲଗାଇ ଛିଡ଼ିଛନ୍ତି ଜଙ୍ଗାଲ ଯୋଡ଼ିକ ଯୋଡ଼ି
ଅର୍ଦ୍ଧକୋଣରେ ବାଜିଲେ ଝଡ଼ିପଡ଼ିବ ଯୋଡ଼ୀ ଯେ ।
ଲୁଚ କାହିଁରେ ପେଟକଟା କମାଣ ଯେ ।
ତାର ଫିଟିଲେ ଅଛି ଏହି ପ୍ରମାଣ ଯେ ।
କୋଣେ ସଜଳ କି ତରୁ ଦାରୁ କିବା ପଥର କି ଅବା ମେରୁ
କି କରିବ ନର ବାଜିଲାକରି ପ୍ରବେଶ ମାଣ ଯେ ।
କାହିଁରେ ଧାଉଡ଼ିଆ ପହଣ୍ଡ ଜଳା ଭିତରେ ପକାଇ କାଣ୍ଡ
ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ହୋଇଛି ମୁଣ୍ଡଲୁଅଣ ଲଣ୍ଡି ଯେ ।
କାହିଁ ଚକ୍ରଣମାପକୁ ଅସି କେତେବେଳରେ ସିବେ ବା ପଶି
ବୋଲି ଚକ୍ରଣଅଛନ୍ତି କତି ଗୁଣ୍ଡିବେ ଗଣ୍ଡି ଯେ ।
ଅସ୍ତ୍ର କସ୍ତାରେ ମାରି ବହଳପଟା ଯେ ।
ଦଗବାରଣଭିଡ଼ି ଗୋଟାକୁ ଗୋଟା ଯେ ।
କେହୁ କର୍ଷିବା ଗଡ଼ଦୁଆର ଶଙ୍କା ନୋହିବ ଅବା କାହାର
ଲଙ୍କାରେ ମାଏ ଥିଲା ସଜାଡ଼ି ଦଣମୁଣ୍ଡଟା ଯେ ।
ଏହି ସମସ୍ତେ ଜଣାଏ ବୀର ବେଗେ ମହାରାଜା ପ୍ରତାପବୀର
ଟେମଣା ବାଟୁ ପଶିଲେ ତାର ସୈନ୍ୟ ଅପାର ଯେ ।

---

* ଢେଙ୍କାନାଳର ଜଙ୍ଗଲ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ପଶ୍ଚିମଦଗ ଜମି ଅର୍ଥାତ୍ କୁଞ୍ଚିଗ୍ରାମ ପର୍ବତ ତଳରୁ ଚକୁଣିଗ୍ରାମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ ଜମିକୁ ଷାଠିଏବାଟି କହନ୍ତି ।

CENTRAL LIBRARY

ମହିମା ଦଣ୍ଡ ନାହିଁ ଧରଣୀ ରହୁଚି ନାହିଁ ପଥର ପାଣି
ଦେଖିଅଛୁ ମୁଁ ଏହିକ୍ଷଣି ଗଡ଼ ପାଶର ହେ ।
ପୁଣି ପୁଣି କହନ୍ତି ଅନେକଲୋକ ଯେ ।
ମହାରାଜା ବୁଡ଼ିଲା କଟକ ମୁଲକ ଯେ ।
କେ ବୋଲେ କଟକେ ରହିଁଥିବ କେ ବୋଲେ ରାଜା ଲେଉଟିବେ ଘର
କେ ବୋଲେ କିଛି ନୋହିବ ମଗ୍ନ ପଡ଼ିବେ ଲୋକ ଯେ ।
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ସେ ନୃପମଣି ହ୍ରିଦଲ ପରେ ଚଢ଼ିଁ ଦକ୍ଷଣି
ନ ବଣେ ଗଜ ତୁରଙ୍ଗ ପୁଣି କେ ପାରେ ଗଣି ହେ ।
ଦେଖିଲା ଲୋକେ ହୋଇ କାତର କହନ୍ତି ପୋଟିଅଛେ ସାଗର
ଲୋକଚଳନ୍ତେ ବୋଲନ୍ତି ଦେଖ ତରଙ୍ଗପାଣି ହେ ।
ଗଜମାନଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ଏ ମଗର ଯେ ।
ଓଟ କୁହନ୍ତି ଖମ୍ଭନ୍ତି କୁମ୍ଭୀର ଯେ ।
ଘୋଡ଼ବା ଅଶ୍ୱ ଗହଳ ଚହିଁ ବୋଲନ୍ତି ମୀନ ଯାଅନ୍ତି ତେଲି
ଫେଣପଟ୍ଟାଏ ମଣନ୍ତି ତହିଁ ଶୈବଳମଳ ଯେ ।
ଉଡ଼ୁଛନ୍ତି ଯା ଧ୍ୱଜା ବୈରଖ ପୁଣି ବୋଲନ୍ତି ମହିମା ଦେଖ
ଏ କେତେ କେତେ ଲହଡ଼ିମାନ ଅଛୁଛି ଉଠି ଯେ ।
ଗଡ଼ିଶଗଡ଼ ଚଳବା ଚହିଁ ଡୋଲପ ପଟ୍ଟ ମଣନ୍ତି ତହିଁ
ତମ୍ବମାନଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ଦେଖ ବୋହିତ ଏଟି ହେ ।
ଶୁଣ୍ଡମାନଙ୍କୁ ସର୍ପ ପରାଏ ମଣି ଯେ ।
ନଳମାନଙ୍କୁ କ୍ଷୁଦ୍ର ମୀନରେ ଗଣି ହେ ।
କେ ବୋଲେ ଅହେ ହେଲ କି ବାଇ ସାକ୍ଷାତେ ସିନ୍ଧୁ ଗର୍ଜିଅଛ
ମିଶୁଅଛନ୍ତି କେତେ ନୃପତି ଭରତ ପୁଣି ହେ ।
ମହାପ୍ରବଳ ଫଉଜ ଚହିଁ କାହା ଧଇର୍ଯ୍ୟ ରହିଲା ନାହିଁ
କେହୁ ବସିଲେ ବିଷାଦ ହୋଇ ମଥାକ ଚହିଁ ହେ ।
କେ ଅବା ତହିଁ ମନେ ବିସ୍ମୟରେ ଅବଶ୍ୟହିଁ ମରିବା ଥରେ
କେବଳ ହସ୍ତ ପିଟିବା କାଳ ହେବ କି ନାହିଁ ହେ ।
କେହୁ ବୋଲଇ ମରିବାର ପ୍ରମାଣ ଯେ ।
ଛାଡ଼ିଦେଲେ ବାଳକ ମୋର ତକୁଣ ଯେ ।
କେ ବୋଲେ ଆମ୍ଭେ କହୁ କି ହେବ ଯାହା କରିବେ ଏ ବଳଦେବ
ମନେ ହଉଛୁ ଅଖତେ ଯିବ ପଞ୍ଚ ପରାଣ ଟିଁ ଯେ ।
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ସେ ନୃପବୀର ବୋଲନ୍ତି ଏ ଯେ ଘୋର ସାଗର
ଘୋଟି ଅଛୁଛି କିଛି ବସ୍ତୁର ନାହିଁ ମନର ହେ ।
କଣରେ କର ପକାଇକରି ବୋଲନ୍ତି ହେବ ମନ୍ଦରଗିରି
ମନ୍ଥି ଦେବ କି ଅଛି ବସ୍ତୁର ମନେ ଭ୍ରମର ହେ ।

ଏହି ସିନ୍ଧୁ ମନ୍ଥନ କରିବା ଯେବେ ହେ ।
କେତେ ଧନରତନ ମିଳିବ ତେବେ ହେ ।
କେବଳ ତୁମ୍ଭେ ସୁର ଅସୁର ପରାୟେ ମତେ ଅଣ୍ଟାପି ଧର
କାଳକାଳକୁ କୀରତି ରହିଯିବ ଏ ଜଗେ ହେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଭଟନ୍ତେ ଫଳ ଫାଟିଗଲା କି ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଟେକି
ବୋଇଲେ କାଲି ଲୁଟିବା ସ୍ୱଇତରଣ ସଙ୍ଗୁ ଯେ ।
ପ୍ରାଣକୁ ଆଶା ରଖୁଛ ଯେତୁ କହୁଛ ଏତେବେଳେ ସେ ଯାଉ
ମରିବା ଲୋକ ମୋ ପାଖେ ଥାଉ ଟେମଣାବାକୁ ଯେ ।
ଲୁଟା ଛଣ୍ଡାଉଥାଅ କଣକୁ ମୋଡ଼ି ଯେ ।
କାଲି ଅଛୁ ଏତେକବେଳକୁ ପଡ଼ି ଯେ ।
କେ ଯାବ କେତୁ ମରଦ ଚଳା ଏହି ଠାବରେ ପଡ଼ିବ ସିନା
ଛଡ଼ିଣ ଦେବା ଗୋବର ପଗ ପାଟ ଉପାଡ଼ି ଯେ ।
ଶୁଣି ଏମନ୍ତ ବଚନ ତହିଁ ଜଣେ କାଣକେ କର ପକାଇ
ସହି ନ ପାର ବୋଇଲେ କେହି ଡରିବ ନାହିଁ ଯେ ।
ଖାମିନ୍ଦ ବୋଲି ବୋଇଲ ଏହା ନୋହିଲେ ନକ ଯାଅନ୍ତା ସୁନା
କେବଳ ଗଣ୍ଡିଦେଖିବ ମୁଣ୍ଡ ଦେଖିବ ନାହିଁ ଯେ ।
ଛଡ଼ ଦେଖି ଏ ପାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଥରେ ହେ ।
ଗଡ଼ ଭିତରେ କର୍ପା ଲୁଚନ୍ତି ଡରେ ହେ ।
ଗର୍ଜ୍ଜନ ମାର ପକେ ଗୋସାଇଁ ଏ କଥା କେଉଁ ପାରିବ ସହି
ରଙ୍ଗବଦନ ଅଙ୍ଗ ତାଙ୍କର କ୍ରୋଧରେ ଥରେ ହେ ।
ଶୁଣି ସାନନ୍ଦ ନରେଶ୍ୱର ବୋଇଲେ ଏବେ ହେଲା ଗୋଚର
ଏହା ଶୁଣିବାପାଇଁ ପଡ଼ିଲା ସିନା କେବଳ ହେ ।
ପରିଷା ସତରେ ନାହିଁ ଅମ୍ଭର ସେହିତ ଦଶ ବଂଶ ହଜାର
ନ ନେବେ ପୁଣି ସୁଝିବା କଥା ହୋଇଲା ମୂଳ ହେ ।
ଆଜ୍ଞା କଲେ ବଳଙ୍ଗେ ଶ୍ରୀପାଲିଙ୍କିରେ ଯେ ।
ଯାଇ ପବେଶ ଗଡ଼ ମୁରୁଳିଦ୍ୱାରେ ଯେ ।
ପୂର୍ବକୁ ଜଗିଥିଲେଡ ଲୋକ ଯେଉଁ ଠାବକୁ ଯେଉଁ ପାଏକ
ଖଞ୍ଜି ରଖିଲେ ଗଡ଼ନାୟକମାନଙ୍କଠାରେ ଯେ ।
କାନାକୁ ଗୁହିଁ ବୋଲନ୍ତି ବାପା ମୁଖ ଶୁଖାଇ ଦେଇଛୁ କର୍ପା
ଦେବ ସମ୍ମୁଖ ଯୋଡ଼ା ଶିକ୍ଷେପା ମୁକୁତା ଲୋଭ ରେ ।
କେତେବେଳକୁ ମରଦପଣ ଏହି ଠାବରେ ଲୁହିବା ଟାଣ
ଦେଖି କରିଛୁ କେତେ କମାଣ କଳାଲି ନଚ ରେ ।
ଗୋଡ଼ ବଢ଼ାଇ ସେ କି ଦେଇଁବେ ଜଳ ରେ ।
ଅସୁର ତ କୁହନ୍ତି ଦେବାଙ୍କୁ ଗିତ ରେ ।

CENTRAL LIBRARY

ଘଡିଏ ମାତ୍ର ଅନାଥ କରି ଯୋଡ଼ିବା ଏକାବେଳକେ ସିନା
ଭଲା କେମନ୍ତେ କାଟିବ ନାହିଁ ଅମୃତ ଗୁଡ଼ ଯେ ।
ଅଦ ମୁକୁନ୍ଦ କରକ ଯାଇଁ କହନ୍ତି କିଛୁ ବସ୍ତୁ ନାହିଁ
ପିଠି ଉପରେ ଅଛୁ ଯେ ମୁହିଁ ଥାଅ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ଯେ ।
ବାନ୍ଧି ସେ ପକ୍ଷେ ପତାକା ବାନା ଯେତେ ହୋଇଲେ ଲଡ଼କା ସିନା
କଡ଼ାକା ରଙ୍ଗି କ କରିବ ନା ମୂଳ ହେମନ୍ତ ହେ ।
କନକ ଏ କ ଟେଣାପାଇଲେ ଏବେ ହେ ।
କଳକାନ୍ତରେ ଅଗ୍ନି ଉଡ଼ିପଡ଼ିବେ ହେ ।
କ ଅବା ତାଙ୍କ ଅଙ୍ଗ ପଥର କାଟିବ ନାହିଁ ଅମୃତ ଶୀର
କେ କକ କେହୁ ଶ୍ୟାମଳ ଚନ୍ଦ୍ରା ସିବ ଦଇବେ ହେ ।
କାହ୍ନା ମୁଁ ଭୃଙ୍ଗ କରକ ଯାଇଁ ପିଠିରେ ଠାକ ବୋଲନ୍ତି ଷାଇ
ଏହି ସକଳେ ଅଶ୍ରୁନ୍ତି କହି ଅଇଲେ ବାହୁ ସେ ।
ହାତେ ତୋ ଅଛୁ ଯେଉଁ ଜମ୍ବୁଗ ଯୋଡ଼ିବ୍ୟ ଏକା ହୋଇଣ ଧୀର
ହାଣି ହୋଇଲେ କେଉଁଠିତେ ଣେ ପଡ଼ିବ ଯାଇ ଯେ ।
ମନ୍ଦହାସେ କହନ୍ତି ପୁଣି କାହାକୁ ଯେ ।
ସବୁ ବେଳେତ ଠକୁଥାଉ ବାହାକୁ ଯେ ।
ଲୋକଙ୍କୁ ଗୁହିଁ ଛଦ ଫୁଲର କହନ୍ତି ଥାଉ କଣ ହେଲଇ
ଦେଖିବା ଦେଖି କେତେ ଟାଣ ତୋ ମନ ଲୁହାକୁ ଯେ ।
ଏମନ୍ତ କଲେ ଖାଦରକଣା ସୁଧାକରତ ସିନା ସେ ଭାଷା
ମରମକଟା ଯେଉଁ ପ୍ରଶଂସା ଜୀବନଅଣା ସେ ।
ଛଡ଼ି ସକଳେ କଲେ ହେମନ୍ତ ଜଗି ରହିଲେ ଯେହୁ ଯେମନ୍ତ
ବସ୍ତୁ କଲେ ନୋହିବା ସ୍ୱାଦ ଏ ଲୋକହସାରେ ।
ସଉଦାର ଯହିଁରେ ଅପେ ନ ପଡ଼ ଯେ ।
ମନ କର୍ପିଲ ହେଲା ପଥରମତ ଯେ ।
କ ଦନ ଗୁଡ ଆଠପହର ବାନ୍ଧି ରହିଲେ ଲୋକ କମର
ମୀନକୁ ବକ ଜଗିଲାପର ଜଗି ଥାଆନ୍ତି ଯେ ।
ଯେହୁ ମାଗିଲା ଯେଉଁ ଅହାର ଅଜ୍ଞାପ୍ରମାଣେ ଦେଲେ ସତ୍ୱର
ପାଶ୍ଵକଲୋକେ ପାଇଲେ ପୁଣି ଯାଉଁଳ ପଡ଼ି ଯେ ।
ଡାଲି କଦଳ ବଡ଼ି ଅନ୍ନର ପୁଡ ନବାତ ଦଧି ଶାକର
ଯହିଁକି ଯାହା ମନ ବଳଲା ନେଲା ସେ ଗୋଡ଼ି ହେ ।
ଅନୁରୂପରେ ଦେଲେ ଗୁଡ଼ ବାରଦ ଯେ ।
ଲୁଉପାଖେ ନାଗରୀ ଝମଙ୍କ ନାଦ ଯେ ।
ଅଭ ଛଳରେ କର୍ଷିବା ପୁଣି ଯେମନ୍ତ ହେଲା ପୁରକାହାଣୀ
ବ୍ରଜନାଥର ଭରସା କୃଷ୍ଣ କମଳପାଦ ହେ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଛାନ୍ଦ

ଢେଙ୍କାନାଳରେ ଯୁଦ୍ଧ ଓ ମରହଟ୍ଟାଙ୍କ ପରାଜୟ

ରାଗ—ଚକ୍ରକେଳି

ଶୁଣ ସାଧୁଜନେ ତୋଷଚିତ୍ତରେ । ଏବେ ସମର ହେଲା ଯେମନ୍ତରେ ।
ଗଡ଼ପାଶରେ ଫଉଜ ପଡ଼ିଲେ । କେହି ଲଢ଼ିବା ଏ ବିଚାର କଲେ ।
ବାନ୍ଧି ହୋଇଲେ ଜନମୁକ୍ତା ହୋଇ । ଜନ ଦଳରେ ବାହାରିଲେ ସେହି ।
ସେନ କଣ୍ଟମସ୍ତାଜଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ । ଚଇତନ୍ୟ* ଦାସ ଗଲେ ଆଗରେ ।
ଅସ୍ତ୍ର କଟାଇ ସେ ବାଟ ଛଡ଼ାଇ । ତେଲଙ୍ଗୀଙ୍କୁ ସେନଗଲା କଢ଼ାଇ ।
ଏଣେ ସାରା ଲସ୍କର ତଯ୍ୟାର । ଅପେ ତେମଣାବାଳୁଏ ବାହାର ।
ପଞ୍ଚ ଦେଉଳ† ଉପରେ ଚଢ଼ାଇ । ବାଜେ ନାଗରା ଅସ୍ତ୍ର ଧାଇ ଧାଇ ।
ପାଇଁ ପିଅଦା ଢାଲ ତଲୁଆର । ବାହାରିଲେ ଦଶ ବାର ହଜାର ।
ଆଠ ଦଶ ହଜାର ହେଲେ ସଜ । ଅତି ପ୍ରବଳ ସେ ବରକନ୍ଦାଜ ।
ସେନ ଚଳୁଣିଆମାନେ ଚଳୁଣ । ପାଞ୍ଚ ସାତ ହଜାର ଗଲେ ପୁଣ ।
ଗଡ଼ଦ୍ୱାର ସନମୁଖେ ଅପାର । ହେଲେ ବାହାର ବଳିଆଶୁଆର ।
ହସ୍ତୀ ପଲ ପଲ କରି ଆଗରେ । ଚଳାଇଲେ ବନ୍ଧୁକ କାଣ୍ଡରେ ।
ଗୁଳି ବାରୁଦ ଗଡ଼ିମାନ ଭରି । ଲଦାବଳଦ ନୋହେ ଲେଖା କରି ।
ତୋପମାନ ଚଳାଇଲେ ପ୍ରବଳ । ଯୋଗ୍ୟ ମହିଷ ଆଠ ଦଶ ହଳ ।
ସେନକମାଣ କନ୍ଧରେ ଦୃଶିର । ଜେତେ ସୀରଦାର ହେଲେ ବାହାର ।
ହସ୍ତୀପରେ ଗଣ୍ଡିଆ ପେଟରା । ଓଟ ଉପରେ ଜଞ୍ଜାଳ ଜମ୍ବୁରା ।
ଅନେକ ବାଣ ବଣାଣଙ୍କୁ ଚଳାଇ । ଯହିଁ ସଂସାର ଅନ୍ଧାର ଦିଶଇ ।
ତେଣେ ତେଲଙ୍ଗାବଳଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ । ଚଇତନ ଦାସ ଫୁଟି ଲଟାରେ ।
ଅର୍ଦ୍ଧଅସ୍ତ୍ରରେ ହେଲେକ ବାହାର । ଏହିକାଳେ ସେ ହୋଇଲା ଗୋଧର ।
ଶଏ ପଞ୍ଚାଶ ଲୋକ ଥିଲେ ଜଗି । ଆଗେ ଆଖଦନଢ ଦେଲେ ଦାଗି ।
ବାଇବନ୍ଧ କ ସମ୍ଭାଳେ ସଇତ । ଟେଲା ମାଇଲେ କ ଭାଙ୍ଗେ ପଙ୍କତ ।
ପିନ୍ଧୁ ପଗ୍ରହେ ତ ଯୋଡ଼ି ଅସନ୍ତ୍ର । ଡାଙ୍କ ବଳେ କ ଅଟକ ପାରନ୍ତ୍ର ।
ପେଲି ପ୍ରବଳେ ଆଗସର ଗଲେ । ଯାଇଁ ଲୋକେ ହଜୁରେ ଜଣାଇଲେ ।
ଅସ୍ତ୍ର ଫୁଟିଲେ ବରଗି ମଣିମା । କେତେ ଫଉଜ କ ଥିବା ଗଣିମା ।
ଭୋଇସାହିରୁ ଅଇଲେଣି ବଳ । ଅମ୍ଭେ ନ ପାରିଲୁଁ ଅଉ ଓଗାଳ ।
ଏହା ଶୁଣି ଆଜ୍ଞା କଲେ ରାଜନ । ଦେଖି ଅମ୍ଭ ଲୋକେ ଯାଅ ବହନ ।

---

* ଚଇତନ ଦାସ ଜଣେ ବଙ୍ଗଦେଶୀୟ ମନ୍ତ୍ରୀ, ପ୍ରଥମେ ଢେଙ୍କାନାଳ ମହାରାଜାଙ୍କପାଖରେ ଚାକିରି କରୁଥିଲା । ତାହିଁ ଉତ୍ତାରୁ ରାଜାଙ୍କ ସହିତ ମନାନ୍ତର ହୋଇ ମରହଟ୍ଟାଙ୍କ ଅଧୀନରେ ରହି ଦୁଷ୍ଟତା କାର୍ଯ୍ୟ କଲା ।

† ଢେଙ୍କାନାଳ ରାଜାମାନଙ୍କ ସମାଧି ସ୍ଥାନ ।

ତୁମ୍ଭେ ଅଟକ ଥାଅ ମାତ୍ର ଯାଇଁ । ଅମ୍ଭେ ପଛେ ପଛେ ଯାଉଅଛୁଇଁ ।
ଶୁଣି ଶୂରବୀରମାନେ ବାହାର । ଦେଖି ଧାଇଁଲେ ଯେଝା ହତଅର ।
ଫୋଟ ଉଡ଼ିରେ ଶତ୍ରୁ ନାହିଁ କହୁ । ଗୁଳି ବରଷା କେବଳ କରୁଛୁ ।
ବୃକ୍ଷମାନଙ୍କରେ ନାହିଁ ପତର । ଫାଟି ଯାଉଅଛୁ କାଠ ପଥର ।
ଦାଗି ବନ୍ଧୁକ ହଜାର ହଜାର । ଦଣଦଗ କରନ୍ତି ଅନ୍ଧକାର ।
ଫେଲ ଅସୁଛନ୍ତି ସେହୁ ଧୂଆଁରେ । ଯାଇଁ ମିଳଲେ ବୀରସଇଦାରେ ।
ଦୁଇ ବଳଙ୍କର ମେଣ୍ଟ ପଡ଼ିଲା । ଅତି ପ୍ରବଳ ଲଢ଼ାଇ ହୋଇଲା ।
ଜଣ ଜଣକୁ ଘେରବନ୍ଦୀ କରି । ଟଙ୍କୁଣିଆଁ ବେଢ଼ିଲେ ଦନ ଲଢ଼ି ।
ଅତହାଣି ରହୁଥିଲେ ସମ୍ଭାଳି । ପଶିଗଲା ମରମସ୍ଥାନେ ଗୁଳି ।
ଜୀବ ଯିବାଯାଏ ନୋହୁ ନରତ । ଫିଟୁଥିଲା ତାଙ୍କର ଖଣ୍ଡାହସ୍ତ ।
ଜଣ ଜଣକେ ସେ ଦ୍ରୋଣ ସମାନେ । ରଣ ଯାଗ କଲେ ଅତି ସୁମନେ ।
ଗୁଳି ଗଳିଗଲାନ ନା ହୁଦର । ଦେବେ ବୋଲୁଛୁ ଭାଇ ମାର ମାର ।
ଫୋଟ ବସିଲାନ କାହା ମୁଖରେ । ଖଣ୍ଡାହସ୍ତ ସେ ବଞ୍ଚଇ ପ୍ରଖରେ ।
କାହା ଗୋଡ଼ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼େ ଧରଣୀ । ଯାଇ ସମ୍ମୁଖ ମିଶୁଅଛୁ ହାଣି ।
ଗୁଳି ଉପରେ ତ ଗୁଳି ବାଜଲା । ତେଣୁ ପ୍ରାଣପ୍ରୟାଣ ହୋଇଗଲା ।
ବଳେ ରଜା ମହେନ୍ଦ୍ର ବାହାଦୁର । ତେଲଙ୍ଗାଏ ଅଛନ୍ତି ଗହଣର ।
ପାଣି ସିନା କାଟି ପାରେ ପାଣିକ । ଜାତ ସେହିରୂପେ କାଟେ ଜାତକ ।
ଦେବତାଙ୍କ ରୀତି ଦେବେ ଜାଣନ୍ତି । ଅସୁରଙ୍କ ମାୟା ଦୈତ୍ୟ ବୁଝନ୍ତି ।
ଦୁଇବଳ ହୋଇଲେ ମିଶାମିଶି । ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କ ମେଣ୍ଟ ହେଲେ ଆସି ।
ଅତି ରୁଷି ଟଙ୍କଣକୁ ଟଙ୍କଣ । ତତ କ୍ଷତ ଦଅନ୍ତି ପୁଣ ପୁଣ ।
ଫିଟି ଫିଟି ଛୁଟିକାଇ ରୁଷନ୍ତି । କଟି ପାଉ ଅଣ୍ଟାଇ ବସନ୍ତି ।
ଯୋଖି ରଖିଥାନ୍ତି ଅଖିଅଖିରେ । ଦେଖି ଦେଖି କେ ଡାକ ହାକ ମାରେ ।
ଲାଗି ପଡ଼େ କାହା ହୃଦେ ଟଙ୍କଣ । ଅଖିବାଟେ କ୍ଷତ ଯାଏ ପଶ୍ଚଣ ।
କେଉଁ ବୋଲି ବ ସ୍ତ୍ରୀ ବୋଲି ଡାକଇ । ଦେଇଁ ଟଙ୍କଣ ମସ୍ତରେ ଠୁକଇ ।
ଅଦେଡ଼ ଦେଉଛୁ ଲୁଷିଦେଲା ନେଇ । ଫୁଟି କଙ୍କାଳ ପଡ଼ିଗଲା ମସ୍ତ ।
କୃପା କଲେ ପ୍ରଭୁ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର । ଲୋକ ବଳ ମାଇଲେ ରଜାଙ୍କର ।
ଯାହା ପ୍ରବଳ ହୋଇ ଆସୁଥିଲେ । ଆଗେ ନ ଆସି ଅଟକ ପଡ଼ିଲେ ।
ଛନପରତ ହୋଇଗଲେ ଉହି । ତଡ଼ ତଡ଼ ଅଗ ନଳ ଫିଟାଇ ।
ପୁଣ ମଣି ଲୋକେ ଅଗ ହୁଅନ୍ତି । ସେହୁ ସେକେ ସେକେ ଲେଛୁ ଦଅନ୍ତି ।
ପୁଣ ପଛ ଲୋକେ ହୋଇ ହାଜର । ଦାଗି ଦନ୍ତି ସେହୁ ଗରଡ଼ର ।
ଅଗ ଲୋକେ ପୁଣି ଫୋଟ ପକାଇ । ବେଗେ ହାଜର ହୋଇଥାନ୍ତି ଯାଇ ।
ଦଣ୍ଡେ ମାତ୍ର ନ କରନ୍ତି ବିଶ୍ରାମ । କଲେ ଦେବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲଭ ସଂଗ୍ରାମ ।
ଗୁଳି ଗୋଟିଏ ନ ପଡ଼େ ତଳରେ । ଯାଇ ବସଇ କାହା କପୋଳରେ ।
କାହା କ୍ଷତରେ କଙ୍କାଳେ କାଢ଼ାଇ । କାହା ପେଟ ଫୁଟି ଯାଏ ବାହାର ।

CENTRAL LIBRARY

କେଉଁ ଲୋକର ଦନ୍ତି ଯାଏ ଫୁଟି । ଭାଙ୍ଗି ପକାଏ କାହାର ଛକାଠି ।
ଯାଉଁ ବାଜଇ କାହାର ହସ୍ତରେ । ଛିଡ଼ ବନ୍ଧୁକ ଭାଙ୍ଗେ ସେ ଅସ୍ତ୍ରରେ ।
ଭାଙ୍ଗି ପକାଏ କାହା କାନ୍ଧହାଡ଼ । ସେ ଯେ ଯୁଦ୍ଧରେ ହୋଇ ଲଡ଼ବଡ଼ ।
କାହା ଥାନ ମୁଦ୍‌ଗରେ ହାଡ଼ବୋଡ଼େ । ଫୁଲ ପଡ଼ିଏ ଯେହ୍ନ ଝଡ଼ପଡ଼େ ।
କାହା ବଦନେ ହେଉଛନ୍ତି ବାକଲା । ଫାଳେ ଦାନ୍ତ ପାଟିରୁ ଯେବେ ଗଲା ।
ଥୁଥୁ କରି ପକାଏ ସେ ରକତ । କଥା କହିବାକୁ ନୋହେ ଶକତ ।
ତେଲଙ୍ଗବଳଙ୍କେ ପଦାତି ସତର । କେଉଁ ଉପରେ ଲୋକ ବାର ତେର ।
କେଉଁ ଥର ଅଠ ଦଶ ପଡ଼ନ୍ତି । କେଉଁ ଥରକ ପଚଶ ଝଡ଼ନ୍ତି ।
ହେଡ଼େ ଫଉଜ କଷ୍ଟମସ୍ତକର । ପଡ଼ିଗଲେ କେତେ ନୋହେ ସୁମାର ।
ଯେବା ବନ୍ଧୁଲା ଗଲା ସାଥ ହୋଇ । ଝୁଣ ନୋହି ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ନାହିଁ ।
ଲୁହ ଲୁହ ମଡ଼ା ପଡ଼ି ଅଛନ୍ତି । ପଙ୍କ ହୋଇଲା ରକତରେ କ୍ଷିତି ।
ଯେବା ପଛେ ଅସୁଥିଲେ ଭାଜିଲେ । କେତେ ତଙ୍କଣ ନଦ ଛାଡ଼ିଗଲେ ।
ଯାଗ ମଥାରୁ ଫିଙ୍ଗି କେ ପଳାଏ । କେବା ବାଙ୍କ କଟାର ଫିଙ୍ଗି ଧାଏଁ ।
କାହାପାଖେ ରାଜାଲୋକେ ମିଳନ୍ତି । ରଖ ବୋଲି ଚରଣ ଧରେ ବସନ୍ତି ।
କେଉଁ ବୀର ତହିଁ ହସ୍ତ ଚଳାଇ । ପ୍ରାଣ ଦେଲା ଜୀବନ ଆଉ ନୋହି ।
ଏହିରୂପରେ ପ୍ରହରେ ଲଢ଼ାଇ । ଶୈନ୍ୟ ରହି ନ ପାରିଲେ ଚଢ଼ାଇ ।
ଦିଗ ନ ଦିଶିଲା ଧୂଆଁ ହେବାରେ । କଣି ପଣ ଭ୍ରମ ହେଲା ଦବାରେ ।
ବ୍ୟାଘ୍ର ମୃଗଆଦି ଗଲେ ପଳାଇ । ଭୟେ ଦୂରରେ ରହିଲେ ସେ ଯାଇଁ ।
ପୂର୍ବେ ଲଙ୍କା ଲଢ଼ାଇ ଯା ଶୀତରେ । ଶୁଣୁଥାଇଁ ଏବେ ସେହି ମତରେ ।
ଗଲା ରକତ ନଦୀ ପରି ବହି । ଗିରି ପରି ମଡ଼ା ପଡ଼ି ଦିଶଇ ।
ଦେଖାଗଲା ନାଚବାର କବନ୍ଧ । ଥାଉ ଥାଉ ନୟନ ହେଲା ଅନ୍ଧ ।
ସହୁଁ ବରଗି ହାରି ପଳାଇଲେ । ଜୟ କରି ରାଜନ ଲେଉଟିଲେ ।
ଏଣେ ମୁଲୁକରେ ଶୁଣ୍ଡ ଦାବନ୍ତେ । ଉଡ଼ିଗଲେ ଫଉଜ ଅବା କେତେ ।
ଉଡ଼ିଗଲେ ବା କେତେ ଯୋଡ଼ା ଯୋଡ଼ୀ । କେତେ ତମ୍ବୁ କନାତ ନେଲା ତଡ଼ି ।
ଶୁଭା ଗୋଟିକେ ଦଶ ବାଂଶ ସହି । ଉଡ଼ ଯାଆନ୍ତି ଭୁକା ପ୍ରାୟେ ହୋଇ ।
ସାରା ଫଉଜ ପଡ଼ିଗଲା ହାଲି । ଘଣ୍ଟାରେ ପାଉଅ ପଲ ପଲ ।
କେତେ ମଲେ ସେ ହେଲା ନାହିଁ କଳ । ସହିଁ ଶୁଣିବ ତକା ହାଲହୋଇ ।
ଶୁଭ ଦାଉରେ ସେଠାରେ ନ ରହି । ସୈନ୍ୟ ପଡ଼ିଲେ କୋଣେ ସଞ୍ଚିପାଇ ।
କେହି ବୋଲଇ ହେଲା କ କରମ । ଏତେ ଅନର୍ଥ କଲା ରାଜାରାମ ।
କେହି କାନ୍ଦି ବୋଲେ ମନ୍ତ୍ରୀ କ କଲା । ଢେଙ୍କାନାଳରେ ବଂଶ ବୁଡ଼ାଇଲା ।
କେହି ବୋଲଇ ହାହା କେଉଁଠା ମେର । କଣେ ଶୁନ ବସୋରୁ ମହିଁ ଦେବ ।
କେହି କାନ୍ଦଇ ହାହା ମେର ଭାଇ । କଥ ଶୁଣ ମୁଣ୍ଡରୁ ଖେଦାଗଲ ।
କେହି ବୋଲେ ହା ବେଟି ମେରେ ଭେଟି । ହାହା କୁଅଁର ଉପା ଶିର କାଟି ।
କେ ବୋଲଇ ହଜାରଟଙ୍କା ଯୋଡ଼ୀ । ଗସ୍ତା ମେରା ତୋପଙ୍କ ମାରେ ଉଡ଼ି ।

କେ ବୋଲଇ କଥ କଥ ଖୋଦାଇ । ତାଲା ଫଟି ଯୋ ଗିରା ମେରା ଭାଇ ।
କେ ବୋଲଇ ସାଏ ଲହୁଅନାଥି । ଗୁଳା ଲଗି ପାଓ ମୁ ଯାତ ଯାତ ।
କେହୁ ଛାତିପରେ କର ଠୁକଇ । ହାହା ମେରା ବାବା ବୋଲି ଡାକଇ ।
କେହୁ ଭୂମିରେ ପଡ଼େ ହାହା କରି । କେହୁ ଗୋଡ଼ୁ କାଣ୍ଡଫଳ ଉତାରି ।
ନହିଁ କାହାକୁ ଝୁଅଇ ମାଲୁମ । ଗୁଳା କାହିଁକେ ଯାଉଅଛି ଝାମ ।
କେହୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ମାନ୍ତି ଦେଉଛି । କେହୁ ମଉଲାଙ୍କୁ ନେଇଁ ଦହୁଛି ।
କେହୁ କାଣ୍ଡକାଡ଼ି ଘାଅ ମିଥାଇଁ । କାହା ଘାଅ ରକତ ନ ରହଇ ।
ଏହିରୂପେ ସବୁଲୋକେ ଅକୁଳ । ଯହିଁ ଶୁଣିବ ନେତେ ଶୋକାକୁଳ ।
ବସି ପାଞ୍ଚଜଣ ଅଟାର ବଜାରେ । ଅଜ ଗୁହାପରିକ ନେବେ ମାରି ।
କେ ବୋଲଇ ଖୁଲ୍ ସିବା ପଳାଇ । କେ ବୋଲଇ ବାଟ ପାଇବା ନାହିଁ ।
ଠାବେ ଠାବେ ଲଗିଛନ୍ତି ଦୁହାଡ଼ । ଭାଙ୍ଗି ପକାଉଛନ୍ତି ହାତ ଗୋଡ଼ ।
କେ ବୋଲଇ ମୁଁ ଶୁଣିଲି ଭାଇରେ । ଏହି ଲଟାକାନ୍ତେ ଛନ୍ତି ରହିରେ ।
ଖାଲ କାଣ୍ଡ ଧନୁ କରେ ତାଙ୍କର । ଲୁଚି ପଡ଼ିଛନ୍ତି ପାଞ୍ଚହଜାର ।
ଜଳବୁଡ଼ା ସରଙ୍କ ସେ ମିଶିବେ । ଅଜ ଗୋଟିକଠାରୁ ଦାଇ ଦେବେ ।
କେ ବୋଲଇ ରୁପିଆ ନେବା ପାଇଁ । ଜାଣି ମରିବାକୁ ଆସି ଅଛୁଇଁ ।
ତଳାଗମର ଝାଡ଼ିନେଲେ ଜନା । ପ୍ରାଣଦାନ କ ଲୁହି ଦେଲେ ଜନା ।
ଏଡ଼େ ସିଙ୍ଗିତ କାହିଁ ନାହିଁ ଶଜା । ସିବ ତେମଣା ବାଲୁ ପାଇ ଲଜ୍ଜା ।
କେତେ ଏହିମତେ କେ ତା କହିବ । କହିଲେତ ଲଙ୍କାପୋଥି ହୋଇବ ।
ଅର ଛନ୍ଦେ ପୁଣି କିଛି ଚରିତ । ଗୀତେ କହିବ କବି ବ୍ରଜନାଥ ।

ଚତୁର୍ଥ ଛନ୍ଦ

ଯୁଦ୍ଧ ଉତ୍ତାରୁ ମରହଟ୍ଟା ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କ ଅବସ୍ଥା

ରାଗ—କଲ୍ୟାଣଅହାରୀ

ଏମନ୍ତେ ରସିକ ଅତି କଉତୁକ ଚରିତ କହୁଥାଇଁ ଶୁଣ ।
ବାଗିଲେ ବରଗି ଗଡ଼ଦ୍ୱାର ଭାଙ୍ଗିବାକୁ କେତେମତେ କମାଣ ।
କେ ଗୁଳା । କବାଟରେ ଯାଇ ବାଜିଲା ।
କେଉଁ ଗୁଳା ଭାଡ଼ିପଟା କେଲା ଉଡ଼ି ପଡ଼ି କେତେ ଗଛ ଭାଙ୍ଗିଲା ।
କେଉଁ ତୋପ ଫିଟି ସେନାଗଲା ଏତି ଯୋଡ଼ା ଦୁଇ ଝୁଣ ଗୋଟାକୁ ।
ଉପରେ ଉପରେ ଯାଇ କେଉଁ ଗୁଳା ଗଳଜାଇ ଦେଲା ଲଟାକୁ ।
କେ ବାଜ । ଭାଙ୍ଗି ପକାଇଲା ପଥରେ ।
କେଉଁ ଗୁଳା ଏଡ଼େ ଧାପ ଦେଇଛି ସେ ଖେଳିହେଉ ନାହିଁ ପଥରେ ।
କେ ଗୁଳା ବାଜଲା ମୁଣ୍ଡ ଘେନି ଗଲା ଭାଡ଼ି ଉପରୁ ଭାଡ଼ିଆର ।

କେଉଁ ଗୁଳା ଅଗ୍ନି ପଶିଯାନ୍ତେ ଲଗି ଗଲା ଡେଢ଼େ ବଡ଼ ଦୁଆର ।
ଏରୂପେ । ଦାଗିଲେ ଅନେକ କମାଣ ।
କେ ଅବା ଲାଗିଲା କେହୁ ଉଡ଼ି ଗଲା ଭସ୍ମ ପାଇଲେ ପାଇକାଣ ।
ତରୁରମଣି ଶିରୋମଣି ନୃପତି ପତି ମୁରୁବ୍ବି ରୁଦ୍ରସାଇ ।
ଏମନ୍ତ ଅନୁମାନ କରି ବସାଇ ତୋପମାନ ଦେଲେ ଦଗାଇ ।
ଗୋଟିଏ । ଗୁଳା ନ ଛୁଡ଼ିଲ ଦଳକୁ ।
ବାଙ୍କ ଦଣବଂଶ ଲୋକ କରି ନାଶ ମଣ୍ଡିଦେଲା ଡେଢ଼େ କଳଙ୍କ ।
ନାନା ନଟକୁଟ କୁଟପଟ ହଠ ଉପାୟ କଲେ ତାହାଙ୍କର ।
ଶୁଙ୍ଗ ଖୋଲା ଲୋକ ଅଙ୍ଗ ଦେଣେ ସେବେ ଗୁଳ ବାଙ୍କର ଉପର ।
ମୁରୁବ୍ବି । ବନାଇବେ ଅବା କି କରି ।
ଯଦ ଦଶେ ମୁଣ୍ଡ ସେହ ତାଙ୍କୁ ଖଣ୍ଡ ମାରନ୍ତ ନଇ ଯୋଖି ଧରି ।
ଯାଲା କରି ବାଙ୍କୁ ଭଲା ବନ୍ଧୁର ଯେ ତଳାଇ ଅସନ୍ତେ ସାହସେ ।
ଶୁନ ଶବ୍ଦ ହୋଇ ଜମ୍ବୁର ଛୁଟିଲ କି ମସ ଗୋଟିଆଇବେ ସେ ।
ଜଳନା । ଦେଖିଲେ ଦୁଃଖନ୍ତ ଜଇକ ।
ନଇକ ଦାଗି ଦେବାବେଳେ ନୃପତି ସମ୍ମୁକ୍ ଲାଗଇ ରେଲକ ।
ଏହିରୂପେ ବନ୍ଦ ନୋହି ଡେଢ଼େ ବଳ ଫଉଜ ପଡ଼ିଗଲେ ବନ୍ଧ ।
ଭବାନି କାଳକୁ କେ ସଙ୍କାଶମନ୍ତ୍ର ଚଉଥିଶୀକ କେବା ନନ୍ଦ ।
ଟେମଣା । ବାଙ୍କୁ ବରସମତି ହୋଇ ।
ଏହିରୂପେ ବଡ଼ ନଗରେଣ କହିଲେ ସବୁ ସରଦାର ଡକାଇ ।

ହନୀଭାଷା

ଅବ ସବ ସରଦାର ବନ୍ଦରେ । ଏକଟୋ ଝଗଡ଼ା ହୋତ ନ ଅସ୍ ।
ଭଲେ ଭଲେ ଭୁମ ସ୍ୱାର୍ଥେ ।
ଢାଲ୍ ତାଲ୍ଭର ପଇସା ଲେକେ କୋଇ ଅବ ମାର୍ ଦୋ କଞ୍ଚା ।
ଥୋଡ଼ା ଗଡ଼ ଟୁକଲ୍ଡାକେ ନାହିଁ କ୍ୟା କରୁ ଯାକେ ବଙ୍ଗାଲା ।
ରାଜା ମୁଦ୍ଦେଂ କ୍ୟା କହେଗା ନାମ ନହିଁ ବଡ଼ି ଥୋଡ଼ା ।
ଲାଖ ଫଉଜ ଅବ ସାଥ ହେ ମେରା କେତା ହାଥନ ଘୋଡ଼ା ।
ଯାତେ ଯାତେ କେତା କଞ୍ଚା ଲଅ ତୋପକେ ମାରେ ।
ବଣ ବଣ ଶ୍ରେକ ସଡ଼ଗଡ ପଡ଼ତେ କ୍ୟା କହୁଁ ସାଲ ଭୁମାରେ ।
ଲନ୍ତଲେ ସବ ଭୁମୁ ପାର୍ଟିଉ ଠାକେ ମାରନେକୁ କଲକତା ।
କୋଇ ନ ପାଏ ଉଠାଓନ୍ତିଲା ପାହାଡ଼ତୋଡ଼ୁ ମମତା ।
ମୁଛ ଦାଢ଼ି ପର୍ ହାଥ୍ ଲଙ୍ଖୋମତୁ ଭୁକୁ କାମ ନହିଁ କଥ ।
କାଢ ଶୁନ ବ୍ରଜନାଥ କହେ ସରଦାର ଲୋକ ଜଲଗିର୍ ।

ସରଦାରମାନେ କପରବଚନେ କମ୍ପିଲେ ପଦ୍ମର ପତ୍ରଭ ।
ବୋଇଲେ ଶୁନେ ରାଜା ତୁମ୍ କହେ ଯାହା ମେର ଗୁଣାଜେବେ ଖାଇ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣୀ । ରାଜାରାମ ସବୁ ଉବସ୍ ।
କସ୍ କାମ ବଦ କସ୍ ହୋଓ ରାଜା ସାରୁଫଉଜ ଝୁକଦସ୍ ।
ସବ ଦୁନଆଙ୍କ ଖୁଦାଇ ତୁମିହେ ତୁମାର ପରେହେଁ ଖୁଦାଇ ।
କନାଆଗମେଆଜ ଦୋଷ କହେ ଯୋନ ଫଟେ ହୁଅ କାମ ଭାଇ ।
ହାମି ସୋ । ତୁମାର ଉହସିଲ ବସ୍ ।
ବଡ଼ି ହୋରସେ କାମଦେଖୋ ହାମାର ଖଡ଼େପାଏ ନେହିଁ ମୁଲୁକ୍ ।
ଏମନ୍ତ କହି ସରଦାର ମଞ୍ଜୁର କର ବାହାଇଲେ ବସାକୁ ।
ପନ୍ଥରେ ଯାଉ ଥାଉଁ ଅଶ୍ମା ବାଜିବଁ ମୁଲ କଲେ ଏହି ଭାଷାକୁ ।
ଭବାନୀ । ଜାଲେ ମନ୍ତ୍ରିବର ତହିଁରେ ।
ବଳରେ କାମହିଁ କିଛି ହେବ ନାହିଁ ମାଏ ମାଉବେ ସରଦାରେ ।
ଏତ ରାଜପୁତ ରୋହଲା ମୁଗଲ୍ ବପେଲ ତୁହାଣ ପଠାଣ ।
ଗଡ଼ାକୁ ବୋଲି ପଣି ଝାସି ପିବେ ସେ ଜଳ ଲଙ୍ଘିବେ କେହି ପୁଣ ।
ମାଉବେ । ରାଜା ଖବରଦାର ବଡ଼ ।
କେତେ ଲୋକ ମଲେ ଏବେହେଁ ମଉବେ ମାଏ ଛୁଟିବେ ନାହିଁ ଗଡ଼ ।
ଏମନ୍ତ ବଚନ ଦେଲେ ମନା କର ସରଦାରକୁ ଏହା କହି ।
ବଚନ ଲଢ଼ିଲେ କାମ ହେବ ସିନା ଲୋକ ମାରିବା କାହିଁ ପାଇଁ ।
ଦ ଦନ । ଅଉ ରହି ଥା ସବୁ କର ।
ଧର୍ମ ଧାଡ଼ିସ୍ତାକୁ ରାଜାଙ୍କ ଛାମୁକୁ ପେଷିଲେ ଏହିପର କହି ।
ଏତେ ଅବସ୍ଥର କାହିଁକ ତୁମ୍ଭର ହାକମଠାରେ ଇସ୍ତୁ ଦବ ।
ଏବେହେଁ ଅମ୍ଭ ଭାଷା ମାନ ଦ ଦନ ଗଡ ତୁମ୍ଭର ଛାଡ଼ି ସିବ ।
କଲଣି । ଏବେ ତୁମ୍ଭେ ସେଉଁ ଲଢ଼ାଇ ।
ଅଳପାଏ ଏହା କେହି କର ନାହିଁ ରକ୍ଷିଲ ଓଡ଼ିଶା ବଢ଼ାଇ ।
ମୁଧାଙ୍କ ଅପଣ ଚଢ଼ିଛନ୍ତି ପୁଣ ସିବେ କ ଗଡ଼ ଫତେ ନୋହି ।
ସାଜାସ ତୁମ୍ଭର ବାଦସାରେ ଡଲୁଅର ବାଜି କଲ ଲଢ଼ାଇ ।
ଅଜହିଁ । ଗଡ଼ ଅମ୍ଭର ହୋଇ ସିବ ।
ଏମନ୍ତେ କାଲି ଫଉଜ ଉଠିସିବେ ହାକମ ମରଜ ରହିବ ।
ଶୁଣି ନରପତି ନ କଲେ ସମ୍ମତ ବୋଇଲେ ସେ ସିନା ଚତୁର ।
ବନ୍ଧାସୀ ସେମନ୍ତ ଦବାକୁ ଦଅନ୍ତି ସେ ପାଠପଢ଼ା ଅଛି ମୋର ।
କଲାବ୍ରି । ଚନ୍ଦ୍ରମାକରଣୀ ପାତକ ।
ତମ କଲ ନାଶ ବ୍ରଜନାଥ ଦାସ ସେନ ହେ ରସିକବରେକ ।

ପଞ୍ଚମ ଛନ୍ଦ

ମନ୍ତ୍ରଣା

ରାଗ—ଆଷାଢ଼ଶୁକ୍ଳ

ଏଥି ଉତ୍ତରେ ଶୁଣ ହେ ସୁମତି । ଗଡ଼ ଛାଡ଼ିବା ଶୁଣି ନରପତି ।
ବିବେକ ପାତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ ସରଦାର । ଦଳବେହେରା ଯେ ଉତ୍ତମ ନର ।
ସବୁହିଁ ହକାରି । ବୋଇଲେ କହ କହ ହେ ବିଚାରି ।
କାହା ମନକୁ ଆସୁଛି କେମନ୍ତ । କେଉଁ ବିଚାର କରିବା ନିଶ୍ଚିତ ।
ଲଢ଼ିବା କି ଅବା ଛାଡ଼ିବା ଗଡ଼ । ଦୁଇ କଥାକୁ କେ ବିଚାର ବଡ଼ ।
ଶୁଣି ଏ ବଚନ । କହନ୍ତି କେହୁ ଶୁଣିମା ରାଜନ ।
ଗୋସାଇଁଙ୍କ ପୂର୍ବ ସୁକୃତବଳ । ଅଖଣ୍ଡ ହୋଇ ଥିବାରୁ ସକଳ ।
ମନେ ନ ଥିବା କଥାମାନ ହୋଇ । ବଇରି ଶିରେ ବଜ୍ରକ ପଡ଼ଇ ।
ଏବେ ଯା ହୋଇଲା । କାହା ମନରେ କି ପରତେ ଥିଲା ।
ଯେଉଁ ଲଢ଼ାଇ ହେଲା ନୃପମଣି । ଯେଣକଲେ ଶତ ହୋଇଯାଏ ପାଣି ।
ପିଣ୍ଡକୁ ବାନ୍ଧି ରଖିଛୁ ଅଟକ । କାହା ବେଳେ ଏ କର୍ମ ହୋଏ ନିକ ।
ଯା ନାଗରସାଚେ । ଉରେ ଅରହର ନୃପତି ଯେତେ ।
ଅଠରବନ ଏବେ ହେଲା ସେହି । ଯଶ ଓ କୀର୍ତ୍ତି ଗଲାଣି ଗୋସାଇଁ ।
ଅଠର ହେଲେଣି ଲଢ଼ିବା ନର । ଗଡ଼ ଛାଡ଼ିଲୁ ହୋଇବା ଅନ୍ତର ।
ଶୁଣି ନରସାଇଁ । ଅଛ ବୋଲି ପୁଣ ଆରକୁ ଚାହିଁ ।
ସେ ହାତଯୋଡ଼ି ବୋଲେ ନୃପମଣି । ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କେ ଏହା ଅଛି ଶୁଣି ।
ଯେ ଯାହାକୁ ବଳେ ବଳେ ଅବଳ । ତା ସଙ୍ଗେ ଅପ୍ରୀତ କୁହେ ବିଚାର ।
ଯେବେ ହୋଏ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ । ପ୍ରୀତି କଲେ ପୁଣ ହୋଏ ଆନନ୍ଦ ।
ହଉ ବୋଲି ପୁଣ କାହାକୁ ଚାହିଁ । ସେହ ପୁଣି ହାତଯୋଡ଼ି ଜଣାଇ ।
ଏକ ପରିତ ନଜିବା ନ ରହେ । ଅଲୋକେ ଯଥା ଅନ୍ଧକାର ଦହେ ।
କେତେବେଳେ ଯଶ । ଦୁଷଦ୍ କେତେବେଳେ ଅପଯଶ ।
ଅଠରବନେ ନାହିଁ ଅପଜସ୍ୱେ । ସଂସାରେ ପ୍ରଶଂସା କଲେ ସତ୍ୱଏ ।
ଆଉ କି କଥା କହିବ ଗୋସାଇଁ । ଯେମନ୍ତ ଅବଧାନକୁ ଆସଇ ।
ଶୁଣି ବଚନକୁ । ଗଲା ହରଷ କହନ୍ତି ଆନକୁ ।
ସେ ବୋଇଲା ଯେଉଁ ଜୟ ହୋଇଲା । ତହିଁକି କାରଣ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ହେଲା ।
ମାରିଲଇଁ ଏବେ ମାରିବା ପୁଣି । ଏଥିକୁ ଟଳେ ଭୟ ନାହିଁ ଜାଣି ।
ଭଲ ଭଲ ଏବେ । କରନ୍ତୁ ଆଉ ସେ ଯାହା କରିବେ ।
କନକ ବାନା ଅମ୍ଭର ନ ଥାନ୍ତା । କାରଦ ଗୁଳି ଅବା ଯଉଥାନ୍ତା ।
ତେବେ ବା ହୁଅନ୍ତା ଅମ୍ଭ ଓହରା । ବଳେ ନ ଜାଣ କେବଣ ବିଚାର ।
ଶୁଣି ଏହି ବାଣୀ । ବୋଇଲେ ଆଉ କେହୁ କହ ପୁଣି ।

ଶୁଣି କେ ବୋଲେ ସୀଉକାର କର । ପୃଥ୍ୱୀଥିଲେ ହୋଏ ଯୋଦ୍ଧା ବସ୍ତୁର ।
ସେ ଭାଜିଗଲେ କିଛି କଣ ନୋହି । ପଳାଏ ଥିଲେ ରାଜା ଟେକ ରହି ।
ସେ ହେଲାଣି ବହି । ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଯୋଦ୍ଧା ଅଛନ୍ତି ରହି ।
ଅନ୍ଧ ବୋଲି କାହା ମୁଖ ଢଳାନ୍ତେ । ସେ ବୋଲେ ବସୁଉଛି ଏହିମତେ ।
ଗଡ଼ ଛାଡ଼ି ବନେ ହେବା ଅନ୍ତର । ଏବେକେ ଲେଉଟିଯିବେ ଲସ୍କର ।
ମୁଲକ ରହିବ । ଯେମନ୍ତ ଦବ୍ୟ ଚଉକୁ ଅସିବ ।
ଶୁଣି କହନ୍ତି ତହିଁ ନରସାଇଁ । ଏତେ କଥା କପାଁ କହ ଯୋଦ୍ଧାଇ ।
ସମସ୍ତେ କହୁଛ ପଳାଇ ଯିବା । କେହିତ କହୁଲ ନାହିଁ ରହିବା ।
ମୁଁ ନ ଯିବ ଛାଡ଼ି । ଭଲା କେମନ୍ତେ ମୋତେ ଦେବ ତଡ଼ି ।
ହାତଥାର ବାନ୍ଧିଥିବା ଲୋକର । ମରିବାକୁ ଯେବେ ହୋଇବ ଡର ।
ହାତଥାର ଛାଡ଼ି ଷଣ୍ଢ କମାଉ । ତେବେ ତାହାକୁ କ କହିବା ଅଉ ।
ନିସତ ଜୀଇବା । କ୍ଷତ୍ରିଙ୍କ ଶୋଭା ରଣେ ପ୍ରାଣ ଦେବା ।
ଭୀମ ଅର୍ଜୁନ ଦ୍ରୋଣ କର୍ଣ୍ଣବୀର । କାହିଁ ଅଛନ୍ତି ଯେନ ଶରୀର ।
ଯଶହିଁ ମାତ୍ର ଯାଇଅଛି ରହି । ନାମରଦକୁ କେ ଭୁଣ୍ଡେ ବଖାଇ ।
ଏହା ନ ଯେନିଲ । ଗଡ଼ ଛାଡ଼ ଛାଡ଼ ସମସ୍ତେ ବୋଲ ।
କାହାର ପୃଥ୍ୱୀକେ ସଙ୍ଗରେ ନେବ । ଯଶ ଅପଯଶ ଦୁଇ ରହିବ ।
ଯେତେ ରାଜା ଗଲେ ପୃଥ୍ୱୀ ନ ଯାଇ । ଦୁଇ କଥାରେ ନାମ ରହିଥାଇ ।
ଦାତା ଶୂରପଣ । ଏ ଦୁଇ ବିନା ନାମ ନୋହେ ଜାଣ ।
ଦେଖ ହୋଇଅଛୁ କେତେ ମଉଜ । ଲଢ଼ି ରଖିଥାଇ କେତେ ଫଉଜ ।
କମର ବାନ୍ଧିଥାଇ ତନ ଗଛି । ଏଥିଁ କ ବଡ଼ ବାସବସମ୍ପଦ ।
ଛତ ଉଠେ ଫୁଲି । କେମନ୍ତେ ବୋଲ ଗଡ଼ ଛାଡ଼ ବୋଲି ।
ଫଉଜ ଉତରେ ଯୋଦ୍ଧା ପଶାଇ । ମାରେ ବରଛି ନରଲସ୍ ହୋଇ ।
ସଞ୍ଜି ପଡ଼ାସ୍ତେ ପଣି ଜ୍ୟାସିଯିବ । ଫେରି ଅଇଲେ ସେ ସକଳ ଭବ ।
ନୋହିଲେ ସେ ମଲେ । ବାସବ ସଙ୍ଗେ ସେ ବସିବ ଭଲେ ।
ହାତ ଉଠାଇ ଯେ ମରିବ ବୀର । ତାହାକୁ ମାତ୍ର ସେହି ପଞ୍ଚାନ୍ତର ।
ରଣେ ଯା ଦେହ ହୋଏ ଛିନଭିନ୍ନ । ତାହାର ଅଟଇ ସୁଫଳ ଜନ୍ମ ।
ଯେ ନିସତ ହୋଏ । ପୁରୁଷ ହେଲେ ସେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାପ୍ୟେ ।
ବୋଲ ଅଙ୍ଗରେ କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ । ମନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇଥିବ ହେମ ରତନ ।
ଯେବେ ଥିବ ଶତ-ପତ୍ର ସମ୍ପତ୍ତି । ରକତ ଦେଖି ଦୁଲୁକେ ଯା ଛାତି ।
ସେ ମନୁଷ୍ୟ ହୀନ । ହୋଇଗ ନୋହେ ତାର ବେଗି ସମାନ ।
କାହିଁକି କନ୍ଧାବଳେ ଏଥି ଥିବା । ସୁଲ ଡାଲ ଶସ୍ତ୍ର ହୋଇ ମିଶିବା ।
ନରଜବୋଲି ଜ୍ୟାସ୍ତୁଁ ଯେତେହିବ ହେଉ । ଏବେ ବଳୁରରେ କଫଳ ଅଉ ।
ଏହି କଥା ମୂଳ । କେ ସହିବ କରଗୀଙ୍କ ଜଞ୍ଜାଳ ।
ଲେଉଟିର ବୃଢ଼ା କହୁଣିକ ଗଲେ । କେମନ୍ତ ସଙ୍କଟ ଦୂଅଇ ଭଲେ ।

କର ସାରେଣି ଗୁଣ ଗଲେ ଛାଡ଼ି । ତାତଙ୍କୁ ଅସତ କି ଯେବେ ଲୋଡ଼ି ।
    ବରଗି କପଟ । ଜାଣିନାହିଁ ତାଙ୍କ ହୃଦର ନଟ ।
ତାଙ୍କ ଭରସାରେ ଗଡ଼ ଛାଡ଼ି ଯିବା । ଭୈରବଙ୍କ ପଦ ଅରଣ୍ୟେ ଭୁଲିବା ।
ତହିଁ ଉତ୍ତାରୁ ଗଡ଼ କର ପଡେ । ବୋଲିବେ ଠକା ବୁଦ୍ଧିହୀନ ମୋତେ ।
    ତେତେବେଳେ ଯାଇଁ । କି ବୁଦ୍ଧି ଏହା ନକଲ୍ଲ କପାଇଁ ।
ପଛେ ଅଦ୍ଭୁତ ବାଇ ହୋଇ ଥିବ । ସେ ପୁଣି ତାତ ଗୁଣ୍ଡାରେ ପଶିବ ।
ତେତେବେଳେ ମନେ ପଡ଼ିବ ଯିନା । ଯେହେବ ଏତେବେଳେ ହେଉ କନା ।
    ନ ଛାଡ଼ିବା କଷ୍ଟ । କଥାତ ରହିଯିବ ଭଲ ଭଲ ।
ଏମନ୍ତ କହି କୋପେ ଶୁଭୁଦର । ମୁରୁଙ୍କୁ ତହିଁ ଦେଲେ ଖବର ।
କାହାର କହିବା ଯୋଗ୍ୟତା ନୋହେ । ନବତିଁ ରହିଲେ ପାଏ ମନ୍ତ୍ରିଏ ।
    କେ କହିଲେ ହେଉ । ସବୁ ବନେତ ନଶୀଘବା ଅଉ ।
ନଗରବଣେ ଏ ଖବର ହେଲା । ରଜା ସାହେବଙ୍କୁ କେବଣ କଲା ।
ନରେନ୍ଦ୍ର ସାହେବ ଶୁଣି ଚକିତ । ଭାଙ୍ଗି କହିବାକୁ ନୋହେ ଶକତ ।
    ସକଳେ ବିଷାଦ । ବସ୍ତୁରନ୍ତ୍ର ହେଲା କି ପରମାଦ ।
ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ହେଲେ ଅକାରଣ । କାହାବଳେ କି ଧରି ଯାଏ ପୁଣ ।
ଅନ୍ଧାରେ ଆଣ୍ଟାସି ହୋପରେ ଧୀରେ । ଯେମନ୍ତେ ଧଇନ୍ତ୍ର ନାନା ବଥରେ ।
    ଏହିମତ ଯିନା । ମନ୍ତ୍ରଣା ଉପାୟ କଲେ ଘଟନା ।
କଥା ଭଙ୍ଗିରେ ଦେଖାଇ ଜଣାନ୍ତ୍ର । ନବଙ୍କୁ ହେଲା ପଣ୍ଡୟେ ସମ୍ମତ ।
ଦ୍ୱିବନ ଯିବା ଗଡ଼ୁଁ ଦୂର ହୋଇ । ବସ୍ତର ଏଠାରେ ରହି ଗୋସାଇଁ ।
    ସେ ନ ଯିବେ ଯେବେ । ମୁଲକ ମାଟିତ ଖୋଲି ନ ନେବେ ।
ଠାବେ ଠାବେ ମିଳ କରିବା ହାଲ । ଦାନା ନ ପାଇ ହେବେ କଲବଲ ।
ସାଟ ବାଟ ଷଣ୍ଡ ଲଗିବା ଯହିଁ । ରସ୍ତା କେମନ୍ତେ ଚାଲିବେଟି ଅଉ ।
    ଦବ୍ୟ ଭରେ ସେନ । ଛାଡ଼ିଯିବା ମାତ୍ର ଗଡ଼ ଦ୍ୱିବନ ।
ସାନ କଥାରେ ବୁଲେ ପଣ୍ଡି ବଣ୍ଡି । ତେତେବେଳେ କଲେ ରଜାସମ୍ମତ ।
କାହାକୁଟି କେତେ ଲଙ୍ଘିବେ ପୁଣ । ଛାଡ଼ିଗଲେ ଏହିରୂପେ ସେ ଜାଣ ।
    କୃଷ୍ଣ ପଦ୍ମପାଦ । ଭଣି ବ୍ରଜନାଥ ନାଶେ ବିଷାଦ ।

ଶରୀରଭେଦ ଭଜନ

By ACHYUTANAND DASS

ଅରେଭଜମନ

ଅରେ ଭଜ ମନ । ଭଜପାଇଲେ ପାଇବୁ ଦରଶନ । ପଦ
ତଡ଼ା ସଳଖରେ ଥିନସର, ଧବଳ ଚନ୍ଦ୍ରାତାଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ କର ।
ଧାଇଁଅଛୁ ଜୀବ ପରମ ସଙ୍ଗତେ ଧଯା ଦେଉଅଛୁ ନିରନ୍ତର ।

ତ୍ରିବେଣୀ ବହୁଛି ବହୁଛି ତିନିଧାର, କହନ୍ତା ନଦୀଙ୍କ ଅନ୍ତ କର ।
ବଙ୍କନାଳେ ପାଣି ଉଠିବ ଉଜାଣି ଉଡ଼ିଯିବ ତୋର ହଂସାପକ୍ଷୁ ।
ତ୍ରିବେଣୀ ନଦୀ ପଶ୍ଚିମେ ଯାଇ, ତ୍ରିକୂଟ ସନ୍ଧିରେ ଅଛି ଅଛି ।
ସେହି ଅଛିବର ଶବଦ ଘାତରେ ପଶି ନ ପାରଇ ତହିଁ କେହି ।
ଦେଉଳ ଭିତରେ ଦେଖ ଠୁଳ, ଦେବତା ଅଛନ୍ତି ହୁଲ ହୁଲ ।
ଦେଉଳେ ପଶିଲେ ଦର୍ଶନ ପାଇବୁ, ମୋକ୍ଷ ହୋଇଯିବ ପିଣ୍ଡ ତୋର ।
କହଇ ଅଚ୍ୟୁତ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ, କୃଷ୍ଣପାଦପଦ୍ମେ ଦେଇ ମନ ।
ସଦା କରୁଅଛି ଏହି ନିବେଦନ କର କୃପା ମୋତେ ସାଧୁଜନ ।

ଗୋପାଳଙ୍କ ଓଗାଳ

ଓ

ଲଉଡ଼ିଖେଳ

BY ACHYUTANAND DASS

ଇନ୍ଦ୍ରପୂଜା—ସମ୍ପାତି

ଜୟ ଜୟ କୃପାସିନ୍ଧୁ କମଳାବର ।
କଉତୁକେ ବନ୍ଦେ ପ୍ରଭୁ ନୀଳକନ୍ଦର ।
କାହ୍ନୁ ସଂକର୍ଷଣ ବୋଲି ନାମ ବୋଲାଇଲେ ।
ଲୀଳା କରିବାକୁ ନନ୍ଦଘରେ ବଢ଼ିଲେ ।
ଅନାଥର ନାଥ ପ୍ରଭୁ ବୈକୁଣ୍ଠେ ବାସ ।
ନନ୍ଦଘରେ ବଢ଼ିଣ ଦ୍ୱାଦଶ ବରଷ ।
ବର୍ଷା ତରନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ନନ୍ଦଙ୍କ ଘରର ।
ଇନ୍ଦ୍ରପୂଜା ପଡ଼ିଅଛି ନନ୍ଦର ଘର ।
ଗୋପପୁରେ ନନ୍ଦ ଇନ୍ଦ୍ରେ କରନ୍ତି ପୂଜା ।
ପୂଜା ଦେଖିବାକୁ ବସେ ଦେବାଧିରାଜା ।
ଇନ୍ଦ୍ରପୂଜା ଭଗ୍ନ କଲେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ।
ପୂଜା ଭଗ୍ନ ହେବା ସ୍ୱର୍ଗେ ଜାଣିଲେ ଇନ୍ଦ୍ର ।
କୋପେ ଇନ୍ଦ୍ରରାଜା ଧୂର ମେଘକୁ ପେଷେ ।
ବଜ୍ରର ଚମକ ଶୀଳା ବରଷି ଆସେ ।
ବଜ୍ରାଘାତେ ଗୋପପୁର କଲେ ସେ ଦୂର ।
ଆତଙ୍କେ ଡାକନ୍ତି ରକ୍ଷ କମଳା-ବର ।

ଦୋଳରେ ବସିଲେ ଯାଇ ନନ୍ଦକୁମର ।
ଗୋପୀ ଗୋପାଳେ ଅବୋଇ ଧଇଲେ କୋଳ ।
ଅଢଙ୍ଗେ ଡାକନ୍ତି ସ୍ୱାହା କମଳା ବର ।
ତାଙ୍କ ପଚ୍ଛଅରେ ପ୍ରଭୁ କରନ୍ତି ଭର ।
କୁମ୍ଭ ଯେ ବୁଡ଼ାନ୍ତି ନେଇ ଯମୁନା ଜଳେ ।
ଯମୁନାର ନୀର ସେନ ଗୋପକୁ ଗଲେ ।
ଗୋପେ ଗୋପାଳୁଣୀମାନେ ବହିଁଣ ଥିଲେ ।
ଦ୍ୱାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭମାନ ନେଇ ସ୍ଥାପିଲେ ।
ଘରେ ଘରେ ହୁଳହୁଳି ଶବଦ ପୂର ।
କୁମ୍ଭ ଯେ ବହାନ୍ତି ଗୋପ ଯୁବତୀ ମିଳ ।
ଦାମ ଯେ ସୁଦାମ ବାହୁ ସୁବାହୁ ମେଳେ ।
ଗୋପସୁତ ସଙ୍ଗେ କାହ୍ନୁ ଲଉଡ଼ି ଖେଳେ ।
ପିନାକୀ ଧନୁର ଶେଷ ଥିଲା ବାଉଂଶ ।
ତାହା ଆଣିଦେଲେ ବ୍ରହ୍ମା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଶ ।
ଦିବ୍ୟ ବଂଶୀ କରି ହରି ଧରଣ କରେ ।
ଆନନ୍ଦେ ବଜାନ୍ତି ଗୋପସୁତ ମେଳରେ ।
କୁବେର ଯେ ଆଣିଦେଲେ ଦିବ୍ୟ ପଦମୀ ।
ମଣ୍ଡନ ହୋଇଲେ କୃଷ୍ଣ ଅଙ୍ଗରେ ଆଣି ।
ପାଟ ପଦମୀକୁ ଦିବ୍ୟ ଫେଟା ବାନ୍ଧିଲେ ।
ଫୁଲ କରି କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଶିରେ ବାନ୍ଧିଲେ ।
ଗୋପାଳ ପୁଅଙ୍କୁ ବାନ୍ଧିଦେଲେ ଝୁଲଣି ।
ମୟୂରପୁଚ୍ଛକୁ ଚୂଳେ ବାନ୍ଧିଲେ ହରି ।
କର୍ଣ୍ଣଦନ୍ତେ ବ୍ୟାଘ୍ରନଖ ପାଦୁକା ଦେଇ ।
ଘରେ ଘରେ ବଜେ ପ୍ରଭୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସାଇଁ ।
ପୂଜାବସ୍ତ୍ର ବଢ଼ାଇଲେ ଦେବ ଶ୍ରୀଧର ।
ସଙ୍ଗତେ ଯେତେଣ ସବୁ ଗୋପକୁମର ।
ସରଳବଂଶୀ କୃଷ୍ଣେ ହୋଇଲେ ତୋଷ ।
ଗୀତରେ ଭଣିଲେ ଦୀନ ଅଚ୍ୟୁତ ଦାସ ।

ଓଗାଳ

ଶୁଣ ହେ ଗୋପାଳ ଭାଇ ଅପୂର୍ବ କଥା ।
ଉତ୍ତର ନ କହିଲେ ଯେ ନ ଛେଦିବ ମଥା ।
ଜହ୍ନମାମୁଁ ବୋଲି ନନ୍ଦ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ।
ଜଗତର ମାମୁଁ ଜହ୍ନ କେଉଁପରି ହୋଇ ।

CENTRAL LIBRARY

ଶ୍ୟାମକୃଷ୍ଣ ବ୍ରତ କୃଷ୍ଣ କାହିଁ କଲେ ।
ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଗଦା ପଦ୍ମ କେଉଁ ତାଙ୍କୁ ଦେଲା ।
ନନ୍ଦଘୋଷ ତାଳଧ୍ୱଜ କେହୁ ଦେଲା ପୁଣ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭାଇ କରୂପେ ହୋଇଲେ ଅର୍ଜୁନ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଲେଖାରେ ଯେ ସୁଭଦ୍ରା ଭଉଣୀ ।
ଅର୍ଜୁନଙ୍କର କରୂପେ ହୋଇଲେ ଘରଣୀ ।
ଏଥିର ଚରିତ ଭାଇ ମୋତେ କହି ଦେବ ।
ଅଶୁଦ୍ଧ ହେବାଲେ ତେବେ ମଣ୍ଡପକୁ ଯିବ ।

ଉତ୍ତର

ଶୁଣ ଶୁଣ ଭାଇମାନେ ପଚାରିଲ ଯାହା ।
ଯାହା କିଛି ଜଣାଅଛି କହୁଅଛି ତାହା ।
ଜହ୍ନମାମୁ ବୋଲି ଲୋକେ ଯହିଁକ ଡାକନ୍ତି ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେବୀ ଜଗତର ଜନନୀ ଅଟନ୍ତି ।
ଚନ୍ଦ୍ର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦୁଇଜଣ ସମୁଦ୍ରରୁ ଜାତ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କର ଅଟନ୍ତି ସହୋଦର ଭ୍ରାତ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ଭ୍ରାତ ଭଗ୍ନୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଜଗତମାତା ହେଲେ ।
ତେଣୁ ମାମୁ ବୋଲି ଚନ୍ଦ୍ରେ ଜଗତେ ଡାକିଲେ ।
ଶ୍ୟାମକୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣବ୍ରତ କରୁଥିବା ବେଳେ ।
ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଗଦା ପଦ୍ମ ତହିଁରୁ ପାଇଲେ ।
ନନ୍ଦଘୋଷ ତାଳଧ୍ୱଜ ସେଠାରୁ ପାଇଣ ।
ଆନନ୍ଦେ ବ୍ରତ ସମାପ୍ତ କରିଲେ ହେ ଜାଣ ।
ଦେବକୀ ଦେବବତୀ ବେନି ଜଣ ବେନି ଭଗ୍ନୀ ।
ଉଗ୍ରସେନ ସନ୍ତତି ଅଟନ୍ତି ସେ ବେନି ।
ଯେ ଦେବବତୀ କୋନ୍ତି ସେହି ଉଗ୍ରସେନ ଝିଅ ।
କୃଷ୍ଣ ଦେବକୀର ପାର୍ଥ ଦେବବତୀ ତନୟ ।
ମାଉସୀ-ପୁଅ ଭାଇ ଯେ ଏହିପରି ସେହି ।
ପାର୍ଥ ଶିବାଙ୍ଗ ସୁଭଦ୍ରା ଦୁର୍ଗା ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ।
ଶିବପୁରାଣ ଭବିଷ୍ୟ ପୁରାଣକୁ ଦେଖ ।
ତହିଁରୁ ଜାଣି ପାରିବ କହନ୍ତି ଅଚ୍ୟୁତ ।

ବାରମାସୀ ଗୀତ

ଅଦ୍ୟ ମାର୍ଗଶୀର ଶିଶିରେ ଶୀତ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଜାଣନ୍ତି ରାଧିକାଚିତ୍ ।
ଦୁଃଖୀର ଜୀବନ ଦୁଃଖିସଙ୍ଗାତ । କାହିଁ ଅଣିଦେବ କମଳାକାନ୍ତ । ମୋ କାହ୍ନୁରେ ।

CENTRAL LIBRARY

ପୌଷେ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ କପଟ ବସି । ହସ୍ତେ ବର୍ଣ୍ଣମାଳା କଣ୍ଠେ ତୁଳସୀ ।
ସେଦିନ ଗାଇବ ଗୋବିନ୍ଦବର । କୃଷ୍ଣ କଥା ଯାକ ପଡ଼େ ମନର । ମୋକାହ୍ନୁରେ ।
ମାଘରେ ମାଧବ ଆସିବେ ବୋଲି । ଶେଜ ଶୋଯାଇଲି ପାଖୁଡ଼ା ମଲ୍ଲୀ ।
ଜାଳି ବସାଇଲି ମାଣିକ୍ୟବତୀ । ଚକ୍ଷୁ ଉଜାଗରେ ପାହିଲା ରାତି । ମୋକାହ୍ନୁରେ ।
ଫଗୁଣ ମାସରେ ଦୋଳଗୋବିନ୍ଦ । ଫଗୁ ଖେଳୁଥାନ୍ତି ପରମାନନ୍ଦ ।
ଅବିର ସଙ୍ଗେ ଗୁଲାଲ ମିଶାଇ । ଫଗୁ ଖେଳୁଥାନ୍ତି ପହୁ ଗୋସାଇଁ ।
ମୋକାହ୍ନୁରେ ।
ଚଇତ୍ର ମାସରେ ଫୁଟଇ ମଲ୍ଲୀ । ଚନ୍ଦ୍ରାଚନ୍ଦନକୁ ମୁଁ ଦେଜ୍ୟାକଲି ।
ମଲ୍ଲୀ ପୁଷ୍ପରେ ମୁଁ କରି ବନ୍ଧଣୀ । ଯୋଗେ ଭେଟ ହେଲେ ଶାରଙ୍ଗପାଣି ।
ମୋକାହ୍ନୁରେ ।
ବୈଶାଖ ମାସରେ ଖରା ଗ୍ରୀଷମ । ଚନ୍ଦନ କର୍ପୂର ଅଙ୍ଗେ ଲେପନ ।
ଅଲଟ ଚାମରଧରନ୍ତି ବାଳୀ । ମୋ ପୁରରେ ବିଜୟ ଶ୍ରୀବନମାଳୀ । ମୋକାହ୍ନୁରେ ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ମାସରେ ଏ ଗୁଳଗୁଳ । ସ୍ନାନକୁ ବିଜେ ଶ୍ରୀବନମାଳୀ ।
ସ୍ନାନ ସାରି ଅଣସର ଗଲେ । ଗୋପଯୁବତୀଙ୍କି ଅନାଥ କଲେ । ମୋକାହ୍ନୁରେ ।
ଆଷାଢ଼ ମାସରେ ଗୁଣ୍ଡିଚା ଯାତ । ରଥେ ବିଜେ କଲେ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ।
ଆଗେ ବଳଭଦ୍ର ବସିଲେ ଯାଇ । ମଧ୍ୟେ ସୁଭଦ୍ରାଦେବୀ ପଛେ କହ୍ନାଇ ।
ମୋକାହ୍ନୁରେ ।
ଶ୍ରାବଣ ମାସରେ ଘୋର ବରଷା । ସକଳେ ଛାଡ଼ି କୃଷ୍ଣରେ ଆଶା ।
ନ ବୁଝଇ ମୋତେ ସୁବାସ ବାସ । ଅନ୍ନ ପାଣିଯାକ ଲାଗୁଛି ବିଷ । ମୋକାହ୍ନୁରେ ।
ଭାଦ୍ରବ ମାସରେ ହରିଜନମ । ପରେ ପରେ ପ୍ରଭୁ ହେଲେ ଜନମ ।
ଜନମ ହୋଇ ଗୋପରେ ବଢ଼ିଲେ । କଂସାସୁରକୁ ଶେଷରେ ନାଶିଲେ ।
ମୋକାହ୍ନୁରେ ।
ଆଶ୍ୱିନ ମାସରେ କୁଆଁରୀ ଜନ । ପଶା ଖେଳିବାକୁ ବଳୁଛି ମନ ।
ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣରେ ଖେଳନ୍ତି ପଶା । କୃଷ୍ଣ କଲେ ମୋତେ ଲଗାଇ ହସା ।
ମୋକାହ୍ନୁରେ ।
କାର୍ତ୍ତିକେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏ ବାର ମାସ । ବାଳୁକା ପୂଜ କରନ୍ତି ହବିଷ୍ୟ ।
ଦାମୋଦର ପୂଜାଠାରେ ମୋର ଆଶ । ଭାବରେ ଭଣିଲେ ଅଚ୍ୟୁତ ଦାସ ।
ମୋକାହ୍ନୁରେ ।

ଲଉଡ଼ିଖେଳ (ବାଡ଼ିଭୂଷଣ)

ରେ ରେ ଗହାକୁ ଗହା ଦେଇ । ବାହାକୁ ବାହା ଦେଇ ।
ସେହି ଗୋଡ଼ ସେହିଠିଥିବ । ସେହି ହାତ ସେହିଠିଥିବ ।
ଅଣ୍ଟା ହଲାଇ, ଛାତି ଫୁଲାଇ, ଆସି ମୋର ଭାଇ, ଯାକଯୁକ ହୋଇ ;
ରାଧାକୃଷ୍ଣ ନିତ୍ୟ କେଳିକଦମ୍ବ ମୂଳେ ଭେଟ । (ପ୍ରଥମଖେଳ)
ରେ ରେ ଲାଗିଲା ପେଞ୍ଚାଟ, ଲାଗିଲା ପେଞ୍ଚାଟ, ଛାଟ, ଦେଛଟ,
ଓଲଟ, ପାଲଟ, କଷ୍ଟକୋଲପ, ବାଡ଼ିବାଜିଲା ମୂଲ୍ୟ କପାଳ ।
ରେ ରେ ରେ ଦୁଷ୍ଟର ଛାଟଏ, ପାଟଏ, ବଳଏ, ଢାଲଏ, ସୁମାଳ ଭାଙ୍ଗିବ ।

CENTRAL LIBRARY

Typical Selections from Oriya Literature

SECTION IV.

EARLY BRITISH PERIOD.

(1803—1850)

କିଶୋରଚନ୍ଦ୍ରାନନ୍ଦଚମ୍ପୂ

By BALDEV RATH KAVISURYA.

ଲଳିତା ପ୍ରତି ଶ୍ରୀ କିଶୋରୀ

ରାଗ—ସାବେରୀ । ତାଳ ଝିଗୁଣା

କି ହେଲା ରେ, କହିବ ନୁହଇ ଭାରତୀରେ ।
କାଲି ଯା ଦୂରରୁ ସଖି, କଳନା କଲା ମୋ ଆଖି, କଳାଇନ୍ଦୀବର ଆରତୀ ରେ । ପଦ
କେଳିକଦମ୍ବଲତାର କୋଳେ କି ଶ୍ୟାମଳ ତାର, ଦେଇ ସେ ରବିସୁତାର ତୀରେ ।
କହିଁ ମୋର କଳେବର ହୋଇଗଲା ଅରପାର, ଯାହାକୁ ଡରଇ ତା-ରତିରେ ।
କୁସୁମକୋଦଣ୍ଡ କାଣ୍ଡ କେତେ କରିଥିଲା କୁଣ୍ଡ, କର୍କଶ ନୋହିବା ଭାରତୀରେ ।
କହୁଛି ବରଜ ଲଜ୍ଜା କେବଳ ହେଲା ମୋ ମଜ୍ଜା, ମଜ୍ଜିଯିବ କି ଉଜ୍ଜ୍ୱ ରତିରେ ।
କି ମୋହନଲୀଳା ଧରି କୋଟିକାମକଳାଶିଳ୍ପୀ, ପୂରୁଛି ସେ ଶ୍ୟାମମୂରତିରେ ।
କୁତ୍ସା କରେ ମୁଁ ଧାତାକୁ କାହିଁକି ସରଜ ତାକୁ, ତସ୍ମାତ୍ତୁ ରଖିଲା କଳତୀରେ ।
କି ଗୀତ କି ନାଦ ଶୀଳ କି କୁଳବରଦଫଳ, ଠଉଦ ନ ପାରେ ମୋ ମତିରେ ।
କୋମଳତର ମୋହନ କୁଞ୍ଚକୁଞ୍ଚେକୁ କି ସ୍ୱନ, ଅସି ଚୁମ୍ବିଦେଲା ମୋ ଶ୍ରୁତିରେ ।
କଳବଳ ଛଟପଟ ହୋଇ ଯାଉଛି କପଟ, ସଂବେଶ-ଅଶନ-ବିରତିରେ ।
କହଇ ଶ୍ରୀ ବାଳୁକେଶ-ଶରଣ-ଧରଣୀଦ୍ରଣ ଏ କି ଦଣ୍ଡ ବିନା ପୀରତିରେ ।

ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କ ପ୍ରତି ଲଳିତା

ରାଗ—କେଦାର । ତାଳ ଝିଗୁଣା

ଖଣ୍ଡପତ ହେଲୁ ରେ । ଖେଳା ଲୋଳା ଖଞ୍ଜନାକ୍ଷି କି ସାହସ କଲୁ ରେ । ପଦ
ଖର୍ବ ହୋଇ ସୁରତରୁକୁସୁମ ବାଛିଲୁ ରେ ।
ଖେଦବୀଜ ନିଜହୃଦ-କେଦାରେ ବଞ୍ଚିଲୁ ରେ ।
ଖିଆଲପରି କି ଧନ ମନରେ ଭାବିଲୁ ରେ ।
ଖଳକାର ନୋହି କଳାନାଗକୁ ଛଳିଲୁ ରେ ।
ଖାଇଦେଲୁ କି ଅମଳ ଅଟେଡା ହୋଇଲୁ ରେ ।
ଖାଣ୍ଡାଖଣ୍ଡାଧାର ଖଟ ବସ୍ତ୍ର ଶୋଇଲୁ ରେ ।
ଖଗ ସୁଖ ଝାଉଁଳିବା ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ପାଇଲୁ ରେ ।
ଖମଣି ମଣ୍ଡଳକୁ ଭୁ କରି ବତାଇଲୁ ରେ ।
ଖଟେ ଅନ୍ଧ ଦୁର୍ଗନାଥ ଦୋ ପାଦେ ପହିଲୁ ରେ ।
ଖଣ୍ଡକରେ ଧନ ଦେଇ ପଦେ ନ କହିଲୁ ରେ ।

ସଖୀଙ୍କ ପ୍ରତି ରାଧା

ରାଗ—ଭୋଡ଼ି ସରଜ । ଆଡ଼ତାଳ

ଗଲ୍ପଣିତ ଗଲା କଥା ରେ ସଙ୍ଗୀତ ।

ଗୁପତେ ସିନା ମୁଁ ତୋତେ ପର୍ଯ୍ୟବୁଛି ବଢ଼ପଡ଼ିବାରୁ ବ୍ୟଥା ରେ । ପଦ
ଗଙ୍ଗାରୁ କଷଦ ଗମ୍ଭୀର ତୋ ହୃଦ ଗଣ୍ଠିଧନ ତୋର ସ୍ନେହ ।
ଗୋପ୍ୟ ଖପି ଖେଦ ହେବାର ଦରଜ ସିବାର ଉପାୟ କହ ରେ ।
ଗଣ୍ଡ୍ରାଇଲ କଣି ଲାଗି ଝାଙ୍କେ ପୁଣି ରଙ୍କାଇଲା ମନ ଝଙ୍କ ।
ଗୋଳା ଗରଳକୁ କରି ପୀୟୂଷକୁ ସ୍ୱାଦୁଗୁଣ ଗଲା ବଳ ରେ ।
ଗିଳିଦେଲା ପୁରନ୍ଦର-ନୀଳ-କର କନ୍ଦକାମସ୍ତ ତିମିର ।
ଗହନ କ ଗୃହ ହୋଇଲା ସନ୍ଦେହ ନଷ୍ଟସ୍ୟ ହୋଇଲା ଦୂର ରେ ।
ଗତାଳସନା ଚପଟ୍ଟ ଖଣ୍ଡସ୍ଥିଟ ପଗାସ୍ତେ ଅସିଲା ଉଡ଼ି ।
ଗଣ୍ଡିରନ୍ଧେ ଗୁଜ ଗଲା ପଗ ଗଢ଼ ବଦେକ ଦେଲା ସଉଡ଼ି ରେ ।
ଗଗନ କୁସୁମ ପାଇଁ ଏତେ ଶ୍ରମ ଫଳ ହୋଇବ କ କାଳେ ।
ଗୋଇଥା ନ ରଖି କହ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖି ଗହଳ ନ ଥିବା ବେଳେ ରେ ।
ଗୋଇ ଦେଲା ମୋର ବାହାର ଭିତର ସ୍ମର ସେ ଏବା ଦରସେ ।
ଗାଢ଼ ଗୋଟିଯାକ ପୂରିଲା ପୁଲକ ଶ୍ରବଣସୀମା ସ୍ମରଣେ ରେ ।
ଗଭସ୍ତ ଅବୁଝ କାହିଁକ କରୁଚ ଅଶନ ବସନ ତେଜିହେ ।
ଗୁରୁଜନତନ୍ତ୍ର ଜାଣିଲେ କ ଗତି ଅଭିମନ୍ଦୁର୍ଗପଳ କହେ ରେ ।

ରାଧାଙ୍କ ପ୍ରତି ସଖୀ

ରାଗ—କାମୋଦୀ । ଏକତାଳୀ

ସେନାଇ ଅମ୍ଭେ ଯେତେ କହିଲୁ ଗୋ ।
ସେନାଲୁ ନାହିଁ ବାଳା ପହିଲୁ ଗୋ ।
ସୁତସଟକୁ ଶିଖିଶିଖା ପାଶରେ ରଖି, ଶିଶ୍ରୁସଦେହ ଏହା ସହିଲୁ ଗୋ । ପଦ
ସତ୍ରୁନାଥନନ୍ଦନା-ଅନାଉଣିକ ମନା କରୁ ଯେ ଥାଇଁ ହଠି ଗ୍ରହିଲୁ ଗୋ ।
ସନ୍ଧି ସରକ କରେ ନାହିଁ କ-ବଦେକରେ ମହାର୍ଣ୍ଣବରେ ଅବଗାହିଲୁ ଗୋ ।
ସୋନ୍ଧି କତକମୂଳ ସୋଇ ସୋର କାଗଳ କହର ଭୁଲେ ତାହା ପିଇଲୁ ଗୋ ।
ସମ୍ଭାଇ ମାର ସମ୍ବଳ ନାହିଁକ ଆମ୍ଭ ସୁଯୋଗେଁ ସିନା ବଞ୍ଚି ଅଇଲୁ ଗୋ ।
ସେକ ସେନାଇଁ ଯାଇଁ କହିବା ସମୟାଇଁ ସଞ୍ଚିଲେ ସିନା ଏକା ଜୀଇଲୁଁ ଗୋ ।
ସଞ୍ଚନା ବରହରେ ଅବଶ୍ୟତ କହରେ ତୋ ସେକ ଅମ୍ଭଯାଗୀ ହୋଇଲୁଁ ଗୋ ।
ସୋଲାତେ ପଛେ ମରୁ ଆଙ୍ଗ ତୋ ହୃଦୁମରୁ ନଳ୍ପଙ୍କଟଉତାଲୁ ରହିଲୁଁ ଗୋ ।
ସାକ୍ଷୀ ହେଉଛୁଁ ମାତ୍ର ଉକ୍ତିଦୃଶଦପଦ୍ମନେତ୍ରା ଯା ଅମ୍ଭ ବଶ ନୋହିଲୁ ଗୋ ।
ସନେ ରପଳାଲୀଳା ଗୃହିଁ ସନକୁଳା ଭୁ କ ଏ ଅଭିଳାଷ କହିଲୁ ଗୋ ।
ସାର ହେଲୁ କ ଭସେ ଅଭିମନ୍ଦୁର୍ଗେଣ ଭାସେ ଅବଶ୍ୟ ମୋହନକୁ ମୋହିଲୁ ଗୋ ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପ୍ରତି ଲଳିତା

ରାଗ—କୁମ୍ଭକାମୋଦୀ । ଏକତାଳୀ

ନୃତ୍ୟନଟପଟଳୀମୁକୁଟ ହେ ! ନାହିଁ କି ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ସୁଖ ।
କପଟ କଟସ୍ତ୍ରେକ ଦଶୁଛ ତ ଅଳ୍ପ କରଳସଚନ୍ଦ୍ରମୁଖ । ପଦ
ନୀଳୋତ୍ପଳ କାଶି ହେଲାପରି ଦଶି ଯାଉଛ ଦୂରୁଁ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ।
ନାସା ନୀଳଜଳଫୁଲକୁ ଅନଳ ପ୍ରସରୁଛ ବେଗ ବେଗ ।
କପଟ ପବନ ନକଟ ପବନ ସ୍ମରଣକୁ ଯେବେ ଡର ।
ନଦୀକୂଳ ସ୍ଥଳ ଏ ବଡ଼ ଶୀତଳ କୁହୁକ୍ରାନ୍ତିକ ବିହାର ।
କିବ ନାହିଁ କି ନୟନ କଣି-ଦନ ଅହା ମରଇ ମୋ ଧନ ।
ନବନୀତ ତହୁଁ ମୃଦୁ ଦେହେ କାହୁଁ ସମ୍ଭବିଲା ଏ କଦନ ।
ନବହେମଦ୍ୟୁତି ଅମସ୍ତାଏ ନୀତ ନଅନ୍ତ ଫୁଲ ଏ ବନୁ ।
ନେତ୍ରପଥେ ପଡ଼ି ଗଲେ କ ଯେ ଛଡ଼ ଛଡ଼ ଯାଉ ନାହିଁ ମନୁ ।
ନ ବହ୍ନର ଗୋପସଖୀ ନ ଏ ପ୍ର,ପଗହନରେ କହୁଛନ ।
ନରେଶମଣ୍ଡନ ଶ୍ରୀ ହରିଚନ୍ଦନ ଜଗଦେବ-ସୁତ ଭଣେ ।

କୃଷ୍ଣ

ରାଗ—ପଞ୍ଚମବରାଡ଼ୀ । ତାଳ ତ୍ରିପୁଟା

କାହିଁ କାହିଁ ଗୋ ସରଣୀକକୁଞ୍ଜକୁ ରେ ତରୁଣୀ ତଳ୍ପାର୍ପିତ ପଇ ଥିଲି ବସି ।
ଛନ୍ଦ ମଣିଲ ମୁଁ ତୋତେ କାହିଁ ଯା ଅନ୍ତରକତେ କୃତଘ୍ନ ମିଶାଇଲୁ ଅସି ରେ ।
ଚଳାପାଙ୍ଗି ।
ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଚପୁଡ଼ି ସୁଧାଂଶୁ । ଡାଗଭୂଷିତର ମୁକେ ଲଭ ।
କୃତଘ୍ନ କୃପାଳୁପଣ କଥା ରଖିଲା ମୋ ପ୍ରାଣ ଯେବନଲୁଚ ଏବେ ସର କଥ ରେ ।
ଚେତା ଥିଲାପରି କଛୁ ପ୍ରତୀତ ହେଉଅଛୁ ତତ୍କ୍ଷଣତ ଦଶୁଛ ତୋ ଦେହ ।
ଚନ୍ଦ୍ରି କି ଲାଞ୍ଛନ ସତେ କୃମରଚକୁରି ମୋତେ ଚର୍ହି କାହିଁ ପରୁ ଗଲୁ କହ ଗୋ ।
ତୁମ୍ଭି ଭବନନ୍ଦନୀର ନୀର । ଚନ୍ଦ୍ରିକାଚମ୍ପ ଭୁଷାର ସାର ।
କୃଷ୍ଣ ମାରୁତକୁ ତରୁତଳ ଶୀତଳ ହେଉଛୁ ଚନାଏତ ଖେଦ ନାହିଁ ମୋର ଗୋ ।
କୃଷ୍ଣ ହୃଦତରେ ଯେଉ ତରୁଅଥାନ୍ତି ବାଳୁର ତୃଳମୂଲକ୍ଷିଅ ସଖୀମାନେ ।
ଚରମସ୍ତ ଶୃଙ୍ଗ ବେଣୁ ବାଦ୍ୟନାଦ ଶୁଣ ଶୁଣ ଶେଷ ହୁଏ ଦନ ଦନେ ଦନେ ଗୋ ।
ତୁମ୍ଭି ବାରୁଣୀଙ୍କ ଦନଦ୍ୟୁତ । ତପନେ ଅମୁର ବରଜନ୍ତ୍ର ।
ଚରମଭାଗ ମୋ ଭାସ୍ରା ଲାଗନାହିଁ ଭୁମେ ତାର ଚମକନ ନାହିଁ ମୋର ଛତ ଗୋ ।
କୃମୀକର କୃରୁଣୀଶ ସୁନାଁଶ କେଉଁ ଅମଣ୍ତ କୃଶି ନାହିଁ ଦନେ ମୋ ନୟନ ।
ଚମତ୍କାର କଥା ଦେଖି କପଟ ପେଟରେ ରଖି ତୋତେ ନକ ନ କହନ୍ତି ଧନ ଗୋ ।
ତସଚସ୍ତ କୃଳ ଲକ୍ଷ୍ମନସ୍ତ । ତକଟି ଦେଲୁ ମୋ ହୁତାଶସ୍ତ ।
ଚରଣଯୁଗଳୁ ଚୋର ବନ୍ଦେ ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗେଶ୍ୱର ତୋର ନାହିଁ ଥିଲେହେଁ ବଞ୍ଚାଅ ଗୋ ।

ରାଧା

ରାଗ—ମୁଖାରୀ । ତାଳ ଝିଣ୍ଣଟ

ଛଳବାହୁନାଶ ହେ ! ଛାଡ଼ ଏ ସାହସ ହେ । ପଦ
ଛକର ଅବଳ ଜଣେ । ଛପିବାରେ ଆଛୁ କ ସେ ।
ଛେଲଛୁଡ଼ ଚନ୍ଦ୍ରା ବନ । ଛଳରେ ଗଲଣି ଗଳ ।
ଛୁଟି ଯାଉ ବଚେତନା । ଛଟପଟ ହେବ ମିନା ।
ଛଣାସୁଧାପଣ୍ଣ ଜଣେ । ଛୁଇଁ ଦେଲେ ବସନ୍ତି ସେ ।
ଛଟା କାହା କଟାକ୍ଷର । ଛୁଣ୍ଣ ଦେଲଣି ବକ୍ଷର ।
ଛନ୍ନ ମନ ଭ୍ରମ ବୃଣେ । ଛ ଦୁର ଦୁର୍ଗେଶ ଭଣେ ।

କୃଷ୍ଣ

ରାଗ—ସୁନାଗ । ଅଡ଼ତାଳୀ

ଜାଣିଛୁ ଏବେ ମାଣିକ ଗୋ ଲଳନେ, ଯାହା ଇଚ୍ଛା ତୋର ତାହା କର
ଜୀବନକୁ ବଳ ସେହି ଦନ୍ତ କେଇ ଜରେ ନବଜଳଦନାଦାକର । ପଦ
ଜଣକେତେ ବ୍ରଜଶିଶୁ ଥିଲେ ନନ୍ଦପୁରୁଁ ଅସୁଥିଲେ ଖେଳାଉ ସମାଜ ।
ଜମ୍ବୁଆଦମଣି ଗିରିନ୍ଦ୍ରକୁ ଜଣିବାର ପୂରେ ହେଲ ମୋ ନଜର ।
ଜାତ ଲୁଲୁବନ ବାଟାସ୍ଥନହୁନ ଆନାଇଁ ମୁଁ ଚାଲୁଥିଲ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ।
ଜଙ୍ଗମ ହେବାର କାମୁନଦଷାରଶିଣ୍ଣ ଥିଲ ସେ କ ପ୍ରକାର ।
ଜୀବନଦ ନୀଳକଳଜ୍ୟୁଗଳ ବଧୁବନ୍ଧ ହୋଇ ବଳାସ ବଲ୍ଲୋଳ ।
ଜାତ ବଳ ଗର-ଜରଜର ଶରିନନର ବରଷା ଖରତର ।
ଜହରକୁ ବୋଳ ଦେଲାପର ଗିର ଦେହରେ ମୋହର ପୀଡ଼ା ଗଲା ବଢ଼ ।
ଜୀବନାଶା ଚଳ ଯାଉଅଛୁ ଜଳ ପାରୁ ନାହିଁ ମୁଁ ମୋ ହୃଦଲ୍ଲର ।
ଜନମନୋହାରୀ ସେ ବରନଗିରି କାହା କେଶପାଶେ ଯାଇ ନାହିଁ ପୂର ।
ଜଗଦେବ ହୃଦୟଜନ ମୋହର ନାମ କହୁଅଛୁ ନନ୍ଦସ୍ତୁର ।

ରାଧା

ରାଗ—ତୋଡ଼ୀସନ୍ଧ । ଅଡ଼ତାଳୀ

ଝଗଡ଼ି ମାଣ ହେଲ ହେ ଶ୍ୟାମ ।
ଝିମିଟ ହେବାକୁ ସନ୍ଧ୍ୟେ ଯାମ । ପଦ
ଝାଉଁଳବା ନବଜମାଳ ରମା । ଝିଙ୍କିଅଣି ଅଙ୍ଗେ କଲଣି କ୍ଷମା ।
ଝଡ଼ିବ ବଲ କୋମଳ ଲଭରୁ । ଝସଧ୍ଵଜ ଝାଙ୍କି ପଡ଼ା ତାରକୁ ।
ଝିମିଝିମି ଲୁଠି ପୁଷ୍ପେ ରଷାଇ । ଝୁରବାର ଏକା ହୋଇବ ସାର ।
ଝଳ ପାଖାଲୀ ଝଟକେ ନାହିଁକ । ଝୋଲା ମାଇଲା ଭ୍ରମୁକୁ କାହିଁକ ।
ଝଲକ ଗଲ କୃଷ୍ଣ ଅକାରଣେ । ଝାଉଁଷଣ୍ଡରସା-ତାବସା ଭଣେ ।

କୃଷ୍ଣ

ରାଗ—ମୋହନା । ଅଠତାଳ

ନ ଯାଅ ରେ ଶୁଭାଙ୍ଗି ଘଡ଼ିଏ ଦୁଃଖ ସାହା । ପଦ
ନୋହିଲେ ଭ୍ରୂ ପଞ୍ଚବାଣ, କନ୍ଦର୍ପ ଅତନୁବାଣ, କାଟେଶର କଲାଣି ରଚନା ହା ।
କପଟାକ୍ଷ ଉପକଣ୍ଠେ, ନ୍ୟସ୍ତ କରିଅ ମୋ କଣ୍ଠେ, ନାଗପାଶ ତନୁ ଦମନା ହା ।
କସ୍ତୁରୀ ଏ ସେନ ଚତ୍ରେ, ନ ଗାଇବ କଦାଚତେ; ନ କହାଇଲେ ଭ୍ରୂ ମୁକ୍ତସହା ।
ନେତ୍ରାନ୍ତବିଳାସ ଡାରି, କଦାନ ଏ ଅବସ୍ଥାରି, କରେଣି ଉତାନ୍ତୁ ଥରେ ଅହା ।
ନାଥ ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗର ଯେ, କଭ ମେ ତୋ ପାଦେ ଲକ୍ଷେ, କଦବେହି ନ କରେତ ତାହା ।

ଲଳିତା

ରାଗ—ବସନ୍ତ । ଏକତାଳି

ଟଙ୍କାର କ ଶ୍ରବଣରକ ବାସବ କୋଦଣ୍ଡରୁ ଡଣ୍ଡ ଧନୁ ।
ଟାଣି ବକ୍ରେ ଶମ୍ଭୁ ସଦୃଶ କଲମ୍ଭୁ ଭ୍ରମ୍ଭୁ ଏକା ଅତନୁ ।
ଟେକାଟେକ ମୋଟେଡ କଇ ନାନାମତେ ଭ୍ରମ୍ଭୁ କାମନା ପୂରବ ।
ଟାଣଖଣ୍ଡା ଗୁରୁଜନ ଗଞ୍ଜଣାରୁ ମୋ ପ୍ରାଣସଖୀ ସହିବ ।
ଟପାଥିବା ଡର ବଡନୁ ଗୋଚର ଯେତେ ସମାଚର ଗୋପେ ।
ଟିପି ଦେଲେ କଂସ ଆଗେ କେ ନୃଶଂସ ନନ୍ଦବଳୀ କେବେ ଟୋପେ ।
ଟେକ ଏ ସୁନ୍ଦର ଶ୍ରୀମୁଖଟି ପର ପରଭୃତା ଫରମାସ ।
ଟିକାଏ କେଲେ ଯେ ହୃଦୟସରୋକେ ନୋହିଲା ଶାସ ବଳାସ ।
ଟାକଛ ସୁଧାଂଶୁ କଳାକୁ ଅକାଣ୍ଡେ କରବାକୁ ପାଣିଗତ ।
ଟୀକାସ୍ୱିତ ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗ କହିଲ କେ ଶ୍ୟାମ ଏକ ଅତରତ ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ

ରାଗ—ବେଶାଖ । ଅଡ଼ତାଳ

ଠିକ ଠବର୍ତ୍ତୁଳ ଚନ୍ଦ୍ରାନନା ତୋ ଚରଣେ । ପଦ
ଠକଣ୍ଠାଡ ନ ଅଚଇ, ମୋ ବେଦନାକୁ କହଇ,
ଅକପଟ ଶ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ତୋତେ ଉଚଡରେ ।
ଠୋ କଇ ଛନ୍ଦାଇ ଦେନା, ପ୍ରିୟସଖି ମୋ ବେଦନା,
ନ ଲଗଇ ତୋତେ କକ କେଲେ କଷ୍ଟଟରେ ।
ଠାଇଦେଲେ ନେତ୍ରାନ୍ତରେ କଳନସୂରେ ସେ କରେ
କଗଜବ ଝଣସୂତ ପଦ ମୁଚଭରେ ।
ଠଣା ଠୁଳି ଡାପ-ଶାପ- ମୁରେଣ୍ଡ ମନମଥପାଶ,
ବନ୍ଧନୁ କର ଭ୍ରୂ ସିନା ମୋତେ ମୋ ଚରଣେ ।

CENTRAL LIBRARY

ଚଉରାଇ ଅବସର କଲେ ତୁ ପ୍ରସଙ୍ଗ ମୋର
ଗଙ୍କ ସ୍ୱଜୀବନେଶାଙ୍କୁ କହ ଉଚ୍ଚତରେ ।
ଠାକୁର-ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ପଦାମ୍ବୁଜ ଧ୍ୟାନରତ
ନୃପ ଜଗଦେବ କହେ ରସେ ରଚ୍ଚତରେ ।

ଲଳିତା

ରାଗ—ତୋଡ଼ୀବରାଡ଼ି । ଆଡ଼ତାଳୀ

ତର ନାହିଁ କି ହେ ସରଡନୁଣୀ ହରଣ ।
ତୋର ଲାଗି ସେର ପଡ଼ିବା ହେବଣ୍ଟି ତୋରପଦ ଅଚରଣ । ପଦ
ତୋଳାପଦ୍ମମାଳୁ ପରସ୍ପରେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ସଶୋଦା ଅଙ୍କେ ପାଇ ।
ତୁବବଣ୍ଟି ଧନ କେଉଁଙ୍କ ମୋହନ ଲୋଚନରୁ ଯେ ବ୍ରଜପାଳୀ ।
ତକା ଦେବା ବନେ ଅରଣ୍ୟେ ଉତ୍ତମେ ଦେଖିଲୁଁ ଶକଟ-ଦଶା ।
ତାଙ୍କମଧ୍ୟମାଳୁ ତାଙ୍କ ଅଣିମାଳୁ ଏଠାଳୁ କାହା ଭରସା ।
ତବତ୍ରବ ବାର ନଃସରବ ସ୍ୱରସନ୍ଧରେ ନୟନ ଯୁଗ୍ମ ।
ତହତହ ହେବ ମୃଦୁ ଅବୟବ ଶ୍ୟାମ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠି ବେଗ ।
ତାକଉ କାଣ ମୋହନ ବଂଶୀରବେ ବହର ସୁଖେ ଏ ବନେ ।
ତୁମ୍ଭ ହେଲୁ ସିନା ଅମ୍ଭେ ଫଳ ବନା ନ ପକା ତା ଆମ୍ଭମାନେ ।
ତାଳମ୍ପକ୍ତିମଞ୍ଜୁଳଦଶନା ସେ ଖେଳୁଥାଉ ତୁମ୍ଭ ଭୁଲେ ।
ତେଉଁଥାଏ ବନସାକ ତୁମ୍ଭ ମନ ଶ୍ରୀହରଚନ୍ଦନ ବୋଲେ ।

କୃଷ୍ଣ

ରାଗ—ଦେଶାକ୍ଷ । ତାଳ ଝିଂପୁଟ

ଚାଲେତ ଚାହଁଲୁ ନାହିଁ କୃପାସୁଧାଂଶୁଙ୍କ ରେ । ପଦ
ଚନ୍ଦ୍ରା ବାକ୍ୟଥାଇ ବ୍ରଜେ ଲଳିତାର ହୃଦାମ୍ବୁଜେ,
କରୁଣା ଅଛୁ ବୋଲି ଯେ ନେଲା ନେ ତା ହୃଦ କ ରେ ।
ଚୋବାଇ ଦେଲେ ତୃଷିତ ଚକୋର ଚଞ୍ଚୁରେ ଶୀତ,
ସ୍ୱଳ୍ପଚନ୍ଦ୍ରକାଳୁ ବଢ଼ୁ ଯାଏ କହୁ ସଉ କ ରେ ।
ତୁଳାଇଲା ପର ତଳ ଚଳେ ପଡ଼ସିବା ଭଳ,
ହେଲେଣି ସେ କୁନ୍ଦକଳୀଦଶନା ଏ ସତ୍ୟ କ ରେ ।
ତୋ ଲୁଚିଙ୍କ ସିନା ଦଣ୍ଡି ମୋ ଖାର ସାଉଛୁ ଗୁଣ୍ଡି,
ପିଇ ଦାଅନ୍ତ୍ର କ ଗୋଷ୍ଠିପାନ ଦେ କଶୋଖି କ ରେ ।
ତ୍ରିବାଦନାବଳୁ ଗୋପନଗରୀର ବନ୍ଦେ ନୃପ,
ବାଲ୍ଲେଖଣ ଦେବ ନପଲୁଞ୍ଚପୁଞ୍ଜ ଷଉ କ ରେ

CENTRAL LIBRARY

ଲଳିତ।

ରାଗ—ସୋମ । ଅଠତାଳୀ

ଅତସୀକୁସୁମ ସମ ଶ୍ୟାମ ହେ ମୁଁ ଗଲିଛି । ପଦ
ଅଳି ଅମ୍ବର ନବୀନ ଅସହ୍ୟ ସେ ଯେ ବଡ଼
ଅବଶ୍ୟ ତା ଛାମୁରେ ମୁଁ ନିବେଦନ କରିଛି ।
ଅରବିନ୍ଦ କଲେ ମୁଖ ଅକ୍ଷଣ୍ଡ ସୁଧାମୟୂଖ
ଅବର ସଉବ ମୋର ଖାଇଲେହେଁ ମଣିଛି ।
ଅଥ ଅଧରରେ ସ୍ମିତ ଉଲ୍ଲସି ହେଲେ ଲକ୍ଷିତ
ରହିବ ଏହିଟି ବୋଲି କୃପାକଳ୍ପବଲ୍ଲୀଟି ।
ଅଦୃଷ୍ଟବଳୁଁ କଶୋଣ୍ଡ ଅଙ୍ଗୀକାର କଲେ ସବୁ
ଅଭାବେ ଉଦ୍ଭବ ହେବ ଏ ବନ୍ଧୁରପଂକ୍ତି ।
ଭୁଷ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ନୂପୁର ଉପବନ ଗୋପପୁର
ଅଶସ୍ ନୋହିବ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନଗିରିଦରୀଟି ।
ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗନାଥ ଭଣେ ଅହା ଯାନେ କି ଶୋଭା ସେ
ଅଖିଳ ଲଳନା-ନାସା-ମୃଗମଦକରିଛି ।

ଲଳିତ।

ରାଗ—ବାନଡ଼ସଉଡ଼ା । ତାଳ ଝିପ୍ତା

ତୋ ଦେହ ତମାଳଶ୍ୟାମ ମୋ ମନକୁ କଷିଲା ରେ ।
ତଥାପିତ ହେଲେ ଭଲେ, ତୋ ସ୍ନେହେ ନ ରସିଲା ରେ । ପଦ
ତଳେ ବଦନ ପ୍ରସାରି ତୃଣ ଦଶନରେ ଧରି କହିଲି ଯେ ଅନୁସର
ଶଙ୍କିତ ନ ବସିଲା ରେ ।
ତହିଁକି ବିଷମ ଭାବ ଦର୍ଶିଲା ମୋ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଶବ-ଦୃଷ୍ଟିକୁ ପଛେନ୍ତ
ଅବଧାନ ବନା ହସିଲା ରେ ।
ତପନଜାତଟକୁ ତୁ ତରୁଣୀଟା କେଉଁ କୁସୁମକଳକୁ ଅମିଳୁ
ନେବୁ ଜହ୍ନ ବୋଲି ପୋଷିଲା ରେ ।
ତାର ତୋର ସୁଲୋଚନା ତାରତମ ବିବେଚନା ଲବ ହୋଇ ନାହିଁ ତହିଁ
ତୋ ଚରିତ ରସିଲା ରେ ।
ନେସ୍ତାର ପୂର୍ବକୁଞ୍ଜ ତରକାର ବୃକ୍ଷଅଣା ହୋଇକି ଚୁମ୍ବିଲା ଦୃଷ୍ଟା
ତମିର ବଳାମିଳା ରେ ।
ଭୁଚା ସ୍ନେହ ଜନ ମନ ତୋ ସଙ୍ଗକୁ କି ଭଜନ ଯଶକୁ ହରଚନ୍ଦନ
ଜଗଦେବ ଭାଷିଲା ରେ ।

CENTRAL LIBRARY

ଶ୍ରୀରାଧା

ରାଗ—ତୋଡ଼ୀଭୈରବ । ଅଠତାଳୀ

ଥାପି ରେ କହ ତଥାପି, ରେ ପ୍ରିୟସଖି !
ଥିବ କି ଛାଡ଼ିବ ପ୍ରାଣ । ପଦ
ଥିଲାପରି ସ୍ନେହ ଲାଗିଲା କି କହ ଅଛନ୍ତି ତୋତେ ମୋ ଗୁଣ ।
ଥରେ ହେଲେ ବଙ୍କ ହେବ ମୋତେ ନଙ୍କ ବର୍ଷାଇବ ପଞ୍ଚବାଣ ।
ଥୋକାଏ ମୋ ପ୍ରୀତି-ବଧୂକି ସମ୍ମତ ନ କଲେ କି ପରିତ୍ରାଣ ।
ଥକାଇ ଶ୍ରୀ କହୁଁ କହୁଁ ଧୃତ ରହୁ ନାହିଁଟିରେ ମୋର ଜାଣ ।
ଥୋଇ ହୃଦେ ଛଳ ନ କରୁ ବକଳ କହେ ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗଗଣ ।

ଲଳିତା

ରାଗ—ଦକ୍ଷିଣୀ । ଆଦିତାଳୀ

ଦୁଃଖିଧନ ! ଦୁଃଖମୟ ନ କର ସରସ ମନ ।
ଦମ୍ଭ ଦେଖିବାକୁ ସିନା କଲି ଛନ । ପଦ
ଦୁରୁଁ ମୁଁ ସିବାର ଜାଣି ହରି । ଦରତ୍ର କଥା ଲଭିଲା ପରି ।
ଦ୍ୱିଗୁଣ ଆଦରେ ପ୍ରମୋଦନଦରେ ମଜ୍ଜି ସେନସଲେ କର ଧରି ।
ଦୟା ଜରଜର କରି ତରୁ । ଦନ୍ତବାସେ ରଖି ଦରସ୍ମିତ ।
ଦଣବାର ଅନାମୟ ମୋତେ ସେନାସେନ କରି ପଚାରିଲେ ମିତ ।
ଦେଖିଲି ଯାହା ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଦ୍ୟୁତି । ଦଳିତ ହୋଇଗଲା ମୋ ଛାତି ।
ଦ୍ୱିତୀୟାର ଶଶିରେଖା ପ୍ରାୟ ଦିଶି ଗଲେଣି ସେ ଇନ୍ଦ୍ର-ନୀଳଦ୍ୟୁତି ।
ଦୁର୍ବଳ ଆଳସ ଦେଖି ସ୍ୱଭି । ଦୃଢ଼ମତେ କହୁ ପଚାରଇ ।
ଦୀର୍ଘ ତମ ନାସାନିଳ ତେଜକମ୍ପିତ ଅଧା ମରଣ ଦର୍ଶାଇ ।
ଦୁର୍ବାର ତୋ ନେତ୍ରାଞ୍ଚଳ-ଶର । ଦେବାକୁ ଦୁଃଖ ଦୁଃସହତର ।
ଦବାଗ୍ନି ହେବାର ଦେହ ମଦ୍ଧ୍ୟା ସାର ଜାଣି ଯା ହେଲାମାନସ ମୋର ।
ଦେବ ଦଇବ ତୋ ଅଭିମତ । ଦୂର କର ଦ୍ୱାପରକୁ ମିତ ।
ଦକ୍ଷ ଏ କଣ୍ଠସାର ହେବ ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗନାଥର ଏ ବରଚନ ।

ଶ୍ରୀରାଧା

ରାଗ—ତୋଡ଼ିଭୈରବ । ଅଠତାଳୀ

ଧୀର ରେ କି ଧନ ତୁ ନ ଦେଲୁ ଅଙ୍କ ।
ଧଇଲେ କି ସତେ କର ସ୍ୱବଶ । ପଦ
ଧରମବଳୀ କି ମୋର ଧୂପି ଦେଲି ନଳ କର
କୋଳକୁ ଅଣିଲୁ କଳାଦ୍ୱିଜରାଜ ।

CENTRAL LIBRARY

ଧନ୍ୱନ୍ତରେ ଯେବେ ପୁରୁଷେ ଧୃଷ୍ଟ ତାହାଙ୍କ ଗୁରୁ ସେ
ଧନଙ୍କୁ ସେ କଲେ ତାହାଙ୍କର ବ୍ୟାଜ ।
ଧୂରନ୍ଧର ସେ ଇଙ୍ଗିତେ ଧରଷିଲୁ କେଉଁ ସତେ
ଧମକାଇଲା କ ତୋତେ କହୁ ଲାଜ ।
ଧନ ହୋଇ ବଳହୀନ ଧୂସର ହୋଇବା ମନ
ଧୋଇ ଦନ୍ତା କଳଙ୍କସମାଜ ମାଜ ।
ଧରଣୀନ୍ଦ୍ର ଜଗଦେବ ଧ୍ୟାନେ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ବନ୍ଧୁର
ଧର୍ମଧ୍ୱଜ କରେ ମସ୍ତକରେ ଅଜ ।

ଲଳିତା

ରାଗ—କାମୋଦୀ । ଏକତାଳୀ

ନବକଳାପିନ ରେ ! ନକ୍ଷତ୍ରେଶହାସିନି । ପଦ
ନଶି ନଦ ନୟନ ନ ଜାଣଇଁ ନବୀନବନିନୀଦଳ ଶେଯେ ସାଇକଇ ।
ନପବନପବନ ନର୍ଯ୍ୟମଣିଷା ଧନଞ୍ଜୟ ଶ୍ୱାସକୁ କରେ ନାହିଁ ନେଇ ।
ନଷ୍ଟୁରଗୁଣ ଲୁଣଣକୁ ପଢ଼ିଛୁ ବନ ନୟମ୍ ଉନବର୍ଣ୍ଣ ନାହିଁ ଲେଖି ।
ନାଗସ୍ୱରମୋହନ ମନ୍ତ୍ର ମାଣ୍ଡକ ମନ କପଟସଂପୁଟରେ ଅଛୁ ରଖି ।
ନାହିଁବୋଲିବା ବାଣୀ କପଟ ନାହିଁ ଶୁଣି ନଳିନାକ୍ଷରେ ହୋଇ କସ ହେବ ।
ନନ୍ଦନନ୍ଦନ ପ୍ରେମବଶେ ନୋହିବ ଭ୍ରମ ନିତମ୍ବିନୀକିଯେବେ ଶଠ ଥିବ ।
ନବବରଷ ଭୃଣା କାଳିନ୍ଦି ଅଛୁ ଜଣା ନଖାଗ୍ରେ ଉଦ୍ଧରିଲା ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ।
ନବନୀରଜକୋଷନଭ୍ ତୋ କୁଚ କସ ଅଣ୍ଟିବ କଞ୍ଚୀରକମଣ୍ଡା ଯେନ ।
ନିରନ୍ତରରେ ରସ ପ୍ରସରଣ ପୀୟୂଷଧାରାଧିକାରକାରୀ ପଦ ଲାଗେ ।
ନିମିଷକରେ ଜ୍ୱାଳା ଜନ୍ମାଇ କଣି ହଳାହଳକୁ ସେ ସଙ୍ଗୀତ ମହାନାଗେ ।
ନନାର ନବେନ୍ଦନ ହୋଇଲୁ ରେ ନୂତନ ମନ୍ଦାର ବନ୍ଧା କୁନ୍ଦବନ୍ଦାଧର ।
ନଣାରମଣକର-କନ୍ଦକାତର୍ ତୋର ହୋଇଁସିବ କନ୍ଦାନ୍ତ କାଳ ଖର ।
ନବେଦନ କରୁଛୁ କରକଞ୍ଜ ଧରୁଛୁ ହେଲେ ହେଉ ବରୁତ ନଦ୍ରାହାରେ ।
ନରନାଥ ଶ୍ରୀହରିଚନ୍ଦନ ବନ୍ଦେ ଗୋପ ନ ରସ ମାଳବାନ୍ଧୁ ମୁଦ୍ରାହାରେ ।

ଶ୍ରୀରାଧା

ରାଗ—ଭୈରବ । ଆଡ଼ତାଳୀ

ପ୍ରିୟସଖୀ ! ପରମାଦ ବଡ଼ ଭୁଲ ଗୋ ।
ଯାକୁ ଭଜେ କେବେ ଛନ୍ଦେ ମୋହ ଗୋ । ପଦ
ପରମପଦରେ ନେଇ ଜାଣୁ ଭୁ ବସାଇ । ପୁଣି ତହୁଁ ଅଣୁ ତଳାତଳକୁ ଖସାଇ ।
ଯାହେ ଶରୀ ମନୁ ନାନା କଦନ ଲଗାଇ । ପୀଡୁ ଅଣୁ କରଯାଇ ଗୋ ।

CENTRAL LIBRARY

ପରିବଚନ୍ଦ୍ର ତପ୍ତୁଡ଼ି ପିଇବା ପୀୟୂଷ । ପରିଣତ ସମୟେ ସେ ହେବ ଯେବେ ବଶ ।
 ପ୍ରସନ୍ନ ହେବା ଗଙ୍ଗାରେ ଲଭିଲେ କଲ୍ମଷ । ପ୍ରୟୋଗ କରିବା କସ ଗୋ ।
ପ୍ରବଞ୍ଚନା କରେ ଜଣା ନ ଥାଏ ସନ୍ଦେହ । ପସନ୍ଦ କୁହିଲି ପରପୁରୁଷରେ ସ୍ନେହ ।
 ପରବେଶ ହେବ ଯେବେ ପ୍ରାଣରୁ ଲେ ଦେହ । ପ୍ରାଣୀ କି କରିବ କହ ଗୋ ।
ପିଅଇ ଦୁହିଁଙ୍କ ଥରେ ଦୁହିଁଙ୍କ ଅଧର । ପଛେ କହ ଆଚରଣ ପୁତନା-ବଧର ।
 ପୀତପଟ୍ଟ ନଟ ନା ମୋ ଆଗରେ ନ ଧର । ପାଇଏ ମାଣ୍ଡ ଉତ୍ତର ଗୋ ।
ପୁରନ୍ଦରମଣି ଶ୍ୟାମେ ଅଛ ମୋର ଅଣ । ପରପରିବାଦ-ମୁଣ୍ଡେ ଟାକର ବରଷ ।
 ପୃଥ୍ୱୀରକ୍ଷବାଳ ପରବୃତ୍ତ ବାଲୁଙ୍କେଣ । ପସରାଇଲେ ଏ ରସ ଗୋ ।

ଲଳିତା

ରାଗ—ତୋଡ଼ିପାଳକ । ଏକତାଳୀ

ଫାଟିପଡ଼ିବାର ନକ୍ଷତ୍ରସଂଖ୍ୟର ଶମ୍ଭୁ ମୋ ତରଣତଳ ।
ଫଲୁରସୋର ଅଧରକୁ ହେବାର ଏହି ଏକା ଏଥୁଁ ଫଳ ରେ ।
  କିଶୋର ! ଫାଟିଗଲା ମୋ ସନ୍ଦେହ ।
ଫୁଲିଗଲୁ ଫୁଲଲୀଳ ରସିକା ଜାଣି ପରା ଶ୍ୟାମସ୍ନେହ ରେ ।
ଫନ୍ଦାଇ ନାନା ବନସ୍ତ କହି ଦନ୍ତେ ତୃଣ ଧରିବାର ଗଲା ।
ଫଟା କପାଳରେ କୁଟିଳ ଦୁଦଶା ବୋଲିଇବା ଲେଖାଥିଲା ରେ ।
  କିଶୋର ! ଫନ୍ଦାଧନ ଭୂତ ମୋର ।
ଫରିଆଦ କାହିଁ କରିବ ତୋ ନାମେ ନନ୍ଦା କଲେ ପଛେ କର ରେ ।
ଫଲୁଅର ପର ଉରଜରେ ଭିଦ ରଖ ସେ ନୀଳମଣିକି ।
ଫଉଜ ଭୁଲେ କୁଞ୍ଜଦ୍ୱାରେ ରଖାଅ କହ ବଳ୍ପୀଧାରଣୀଙ୍କ ରେ ।
  କିଶୋର ! ଫରମାସ ମନେ ମନେ ।
ଫେରି ଦଅନୁ ସେ ଆବର ମୁଁ ଯେବେ ଯିବ ସେ ଦଗକୁ ଦନେ ରେ ।
ଫଉତ ହୋଇ ଦୂରରେ ଥିଲେ ହେଲେ ଲଭିଥିବାରନ୍ଧ ସତ ।
ଫେଡ଼ନ୍ତୁ ତୋ କଷ୍ଟ ସୁଖ ଦେଇ ଅଶ୍ରୁତ ଏ ଅମୃ ବାଞ୍ଛିତ ରେ ।
  କିଶୋର ! ଫଗୁଣା ହୋଇ ତୁ ରସ ।
ଫେରି ଅସି ମାଣ୍ଡ ଅମୃ ଆଗେ ନେତ୍ରକଞ୍ଜୁ ନୀର ନ ବରଷ ରେ ।
ଫୋଟକା ହେଉଛି ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ସିଞ୍ଚିଲେ କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ବାରି ।
ଫୁଙ୍କିଦେଲେ ଉଡ଼ିଯିବାପରି ପଡ଼ିଅଛୁଟି ତନୁବଲ୍ଲରୀ ରେ ।
  କିଶୋର ! ଫୁଙ୍କାର ନୋହୁ ଜଗତେ ।
ଫଗୁଆ କୃଷ୍ଣ ତୁ ବୋଲେ ଜଗଦେବ ହରିଚନ୍ଦନ ଏ ଗୀତ ରେ ।

ରାଧା ସନ୍ନ୍ୟାସ

ରାଗ—ଖମ୍ବାବତୀ । ଅଠତାଳୀ

ବଡ଼କ୍ଷଣା ରେ ! ବନା ତୋ ପୀରତି କେ ଗଢ଼ି ଅଛି ଜଗତରେ । ପଦ
ବୋଲି ଦେଲ ସିନା ଗଲେ ହସି । ବନ୍ଧେ ତୋ ସମେ ନାହିଁ ବଣ୍ଟାସୀ ।
ବାନ୍ଧିବାକୁ ମୋ ମନ ଭୁ ପାଶୀ ।
ବଶେଷରେ ମୋ ହୃଦକମଳ ଦୋଦେ କଣା ରେ ।
ବକ୍ରେ କଣେ ଯେ ଯାହାକୁ ସ୍ନେହେ । ବଡ଼ ତା ଠାରୁ ଜୀବନ କୁହେ ।
ବଲ ତାହାଠାରେ ସିନା ରହେ ।
ବହୁରଙ୍ଗେ ରହି ବୃନ୍ଦାବନ୍ ଅଗଣାରେ ।
ବଣମୃଗରଙ୍ଗ-ଖେଳା-କାଳେଁ । ବହୁ ପ୍ରାଣ ପର ପରପାଳୁ ।
ବ୍ୟଥବର୍ଣ୍ଣ ନିସର୍ଗ କୃପାଳୁ ।
ବୃନ୍ଦେ ହେଉଛି ଏହି ଭଣ୍ଡିମ ବାଜଣା ରେ ।
ବୋଲେ ବସୁଦୁର୍ଗର ମଘବା । ବନ୍ଧୀ ନିକଟକୁ ଶୁଭ୍ ସିବା ।
ବଣୀ-ଗୀତ ପୀୟୂଷ ପିଇବା ।
ବଲ୍ଲବସ୍ତ୍ରୀ ନ ପାନ୍ତି ଅସିବା ଅକ୍ଷଣା ରେ ।

ଲଳିତା

ରାଗ—କେଦାରଗୌଡ଼ା । ତାଳ ତ୍ରିପୁଟା

ଭଙ୍ଗୀ ଶୁଣ୍ଠି, ଭ୍ରୂମାଳଭ୍ରଙ୍ଗୀ-ଭ୍ରମରଜୀବସଙ୍ଗି । ପଦ
ଭାଗ୍ୟ ଏ ଜନ ଅଖି ଜନନରଞ୍ଜି ସଖି ଜାଣ ରେ ।
ଭରମି ଭୁ ନ ଯା ମନ୍ମଥବାଣରେ । ଭୁଜପାଶକୁ ଛନ୍ଦ ମୋ ଗଳେ ।
ଭଡ଼ି ପାଦ କଞ୍ଜ ଶଙ୍କ ଧରଣୀ ତଳେ । ଭୂମଣ୍ଡନା ରେ ! ପଢ଼ି ।
ଭଲା ମାନୁଛି ଦେଖ ସୁଧାମୟୂଖମୁଖ ଅଳକଦଳ ଅଖଣ୍ଡିତ
ରୋଚନାରେଖ ତଳକେ ଦୃଷ୍ଟି ରଖ ସଖି ରେ !
ଭ୍ରୂ ଦଣେ ଚଳାଚଳ ଶୃଙ୍ଗୁ ଚନ୍ଦ୍ରକାଚୂଳ ।
ଭର୍ତ୍ସିତ ନବରବି କୁଣ୍ଡଳ ଯୁଗ ଛବି ଗଣ୍ଡରେ ।
ଭଦୁର ଏହୁଟି ବବେକ ମୁଣ୍ଡରେ । ଭବାଦାମ୍ବିକ ମାଣିକ୍ୟବର ।
ଭ୍ରମ ଜାତ କରୁଅଛି ମଧୁରାଧର । ଭୂମଣ୍ଡନା ରେ ! ପଢ଼ି ।
ଭୃତଭୂଷାବିପକ୍ଷ ପ୍ରକ୍ଷେପଣକୁ ଭିକ୍ଷ ଏ କଣୋର-କଟାକ୍ଷ
• କେବଳ ଏହାଲକ୍ଷ ଜନକାତଳବକ୍ଷ ସଖି ରେ !
ଜହ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ଭରେ ସୁବଢ ଧୃତ କେଡେ ।
ଭଙ୍ଗୀଶସ୍ୱରେ ଭକ୍ତି ହେବାର କେତେ ଶୋଭା ପ୍ରକାଶେ ।
ଭରଜ କ ହାର ଯେ ବକ୍ଷ ଅକାଶେ । ଭର୍ଗ ସମାପ୍ତ ଭଙ୍ଗ କହବ ।

ଭଲେ ଏହା କରକମଳ ବଶୀରବ । ଭୂମଣ୍ଡନା ରେ ! ପଡ଼ି ।
ଭୂଷୁଡ଼ିବନ୍ତି ସତୀବ୍ରତ ନିୟମ ଧୃତ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଶୋଭା ଅତି
ରତି ନାୟିକଦ୍ୟୁତି ପଦଦ୍ୱିରଦଗତି ସଖି ରେ !
ଶୋଭାନିଧି ତୋ ଗାଣ୍ଡ ନ ତମ୍ଭୁ ଶ୍ୟାମନେଣ୍ଡ ।
ଭାଷିଲେ ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗ କ୍ଷିତ କପଟବୃର୍ଗ ମଘବା ।
ଏ ଶୃଙ୍ଗାରରସ ବରଷେ ମେଘ ବା । ଲୁବ୍ଧ୍ୟପଣରେ ହେଲେ ଏହାର ।
ଭୁଜ ଭୁଜଗେନ୍ଦ୍ର କରନ୍ତା କଣ୍ଠେ ହାର । ଭୂମଣ୍ଡନା ରେ ! ପଡ଼ି ।
ଭଜଥାନ୍ତ ରଜନୀ ଦିବସେ ପିକବାଣୀ ଝଟି ଏ କୃପା ଯେବ
ସ୍ୱାର୍ଥ କରନ୍ତା ଜନୀ ସେତ ଜଳଜଯୋନି ସଖି ରେ !
କରିବେ ଅନୁଭବ ଏ ମୋହନବପୁହ ।

ପଦ—ମଲ୍ଲାର । ତାଳ ଝିମ୍ପକ

ମଧୁରେ । ମନ୍ଦମନ୍ଦ ହୋଇ ଗନ୍ଧବହ ପ୍ରସରିଲା କଦମ୍ବନିକୁଞ୍ଜ-ସୀମାରେ ।
ମରନ୍ଦ-ସେକେ ତମାଳ ଟୋକେ ଭାସିଲେ ଲସି ମାରେ ।
ମିଳନ ଲତା-ଦମ୍ପ-ବନିତା-ବଦନେ ମିଶି ମାରେ ।
ମଣ୍ଡି ହେଲା ସେ ବନସ୍ଥଳ ମହାରଞ୍ଜିତ ମହେନ୍ଦ୍ରନୀଳ-
ମୟୂଖଶିଖୀମୟମଞ୍ଜରୀ ବିସର ସୁଷମାରେ ପଦ ।
ନିଶିଲା ଶ୍ରବଣସ୍ୱନ ବାରବୃନ୍ଦ-ବଦନ ଲଭିଲା ବାସ ନିଭିଲା ଶ୍ୟାମ ଶରୀର ଦୁଇ ମୁହିଁ ।
ମଧୁପପୁଞ୍ଜ ଲଭିଲା ଅବା ନବସରସୀରୁହ ।
ମାନସ ଅଗଭେଦ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଭଙ୍ଗି ରଚିଲା ପ୍ରେମ ।
ମଉଳ ଗଲା ସେହି ସାତ୍ତ୍ୱିକ ମୃଦବଲଣ୍ଡ ସଂଖ୍ୟକଯାକ
ମଜ୍ଜାଇ ଦେଲା ଦୁହିଙ୍କମନ ମହାମୋଦ-ପ୍ରବାହ ।
ମଦଦ୍ୱିରଦ ମଥିତ ହ୍ରଦ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ମହୋତ୍ପଳ ଅମୋଦ ଫୁଲପରାଗ ପର ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ବାସ ।
ମୃଗଲାଞ୍ଛନ ମରୀଚ ପୂର୍ଣ୍ଣଧାବଲ୍ୟ ପରକାଶ ।
ମଧ୍ୟମାଦକଗୁଣସୂଚକ କୋକିଳ କଳ ଘୋଷ ।
ମଣିମଣ୍ଡିତ-ମଞ୍ଜୁ-ମଞ୍ଜିର-ନୂପା ଶିଞ୍ଜିତ ରସନାହାର ଶୀତ୍କାର
ପରକଟି ଶ୍ରବଣେ କଲା ବିବେକ ମୋଷ ।
ମଧୁ ମଧୁର ବଧୂଅଧର କଣ୍ଟଶାରବର ଦଶନାଗ୍ରର ବିମ୍ବ ଚୁମ୍ବନ ଚୁଲୁଚି ସ୍ୱନ ମେଳା ।
ମୃଦୁ ମଲ୍ଲଥ୍ୱନ ଜନନ କଲାଟି ଯନ୍ତ୍ରି ଖେଳା ।
ମହେନ୍ଦ୍ର-ମଣି ବଳୟ ଶ୍ରେଣୀ ରଚିଲା ଦୋଳ ଲୋଳା ।
ମନୋଜ ସ୍ୱର ପୀୟୂଷମୟ ମିଶ୍ରିତ ହେଉଁ ସେହି ସମୟ ମାର
ମହତ୍ତ୍ୱ ଗଲା କି ନାହିଁ ହେଲା ସଂଶୟ ଲୋଳା ।
ମନ୍ଦାରବନ ସେ ବନରସାତଙ୍କେ ରଚିଲା ସୂନବରଷା
ରସିଲେ ସବା ଗନ୍ଧର୍ବମାନେ ଗାନେ ।

ମାଡି ତାଣ୍ଡବ ରଚିଲେ ଦେବଦାସୀଏ ସାବଧାନେ ।
ମର୍ଦ୍ଦଳ ଘୋଷହେଲା ତ୍ରିଦଶମଣ୍ଡଳେ ସବୁ ସ୍ଥାନେ ।
ମୁକତି ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲା ତ୍ରିଲୋକ-ମାନସଙ୍କୁ ମ୍ଳାନ କଲେ ପାତକ
ଶ୍ରୀଜଗଦେବ ସେ ମହୋତ୍ସବ ବାଞ୍ଛିତ ଧ୍ୟାନେ ଗାନେ ।

ରାଗ—ମୁଖାରି । ଅଡ଼ତାଳୀ

ଘୋଷାକର ରେ ! ଯଥାର୍ଥରେ ଜାଣ ମୁଁ ତୋହର ରେ ।
ଯାମଳଭୂଧରନର ପୟୋଧର-ମରଦନଶ୍ରୀ କୁଞ୍ଜର ରେ । ପଦ
ଯାବତ ତୋ ପାଦକଞ୍ଜର ସୁମଦ ଗଙ୍ଗଗତ ମୋ ଶେଖର ରେ ।
ଯଶୀନ୍ଦ୍ରସମାଶ୍ରୁଖଣ୍ଡନା ଭୁ କଥି ମୁଁ ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ବର ରେ ।
ଜନକ କି ଭୃହ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର-ମୁହଁ ମୋ ମହାଶୁରଦଶାର ରେ
ଯହିଁ ସମ୍ପାଦବା ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ଅବା ମୋ କରେ ଦେଲୁ ସୁସାର ରେ ।
ଯୁବତୀକଦମ୍ବଜା ଅବଲମ୍ବ ହୋଇଲି ଯେବେ ନାଜର ରେ ।
ଯୁବକୁ ସମ୍ବିଦ ହୋଇ ଅତି ତ୍ରପ ହେଉ ଏବେ ପଞ୍ଚଶର ରେ ।
ଯମୁନାବାହିନୀତଟକୁହବନୀ ଅବନୀ-ବନାଇବାର ରେ ।
ଯଶ ରଖି ନନ୍ଦା-ପକ୍ଷଙ୍କରୁ ବୃନ୍ଦା ବନ୍ଧୁଭଲ୍ଲତ ନବାର ରେ
ଯଶୋଦାକୁମର-ଗିରେ ରାଧା ଶିର ନୁଆଇଁଲେ ଲଜ୍ଜାଭର ରେ ।
ଯୁଗଳବିଗ୍ରହ କର ଅନୁଗ୍ରହ ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗପୁରନ୍ଦର ରେ ।

ରାଗ—କେଦାର । ଅଡ଼ତାଳୀ

ରସାଳସା ରେ ! ରସି ପୁଣି ଏ କି ଲୋକହସା ରେ । ପଦ
ରକ୍ତିମା ଚୁମ୍ବିଲା ଚନ୍ଦ୍ର-ଆଶାରେ । ଶଙ୍କାବେ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲହେଲେ କାସାରେ ।
ରଚନାଥସମର ପ୍ରଶଂସାରେ । ରମଣୀ କେ କ ରସନ୍ତ୍ର ସଂସାରେ ।
ରସିକେ ରସତ୍ର ସିନା ନିଶାରେ । ରଜନୀ ଶେଷରେ ଏ କି ଦଶାରେ ।
ରହୁ ନାହିଁ ଯଶ ଆଡମ୍ବୁଷା ରେ । ରସାକୁଦ୍ଧକୁ ଲଦାକୁ ଲଷା ରେ ।
ରମଣୀସ୍ ହେମକୁ ସ୍ମଦୃଶା ରେ । ରଖିଲୁ କେତେ ନବତୋମସାରେ ।
ରାଜା ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗର ଏ ଭାଷାରେ । ରସେ ଏବେ ବନ୍ଦେ ହେଉସୁସାରେ ।

ରାଗ—ଅବକାଶ । ବିସ୍ତୃତା, ପଦ୍ଧତି, ଅଡ଼ତାଳୀ

ଲୀଳାନିଧି ହେ ! ଲାଜେ ମୁଁ ଗଲିଟି ସରି ।
ଲୁଣ୍ଠିଲ କାହିଁ ଶ୍ୟାମ ହେ ଦୟା ମୋ ଲାଗି ଶାଢୀ । ପଦ
ଲଭ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ପ୍ରାଣନିଧି କରି । ଲୋକହସାରେ ଯେବେ ଯିବ ସରି ।
ଲସିବ ଯେବେ ପାଇ ନନ୍ଦାବାଉ । ଲାଗିଲି ଅପଣଙ୍କୁ କେହି ଥାଉ ।

ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଗୁଣ ଅଛନ୍ତି ମୋର । ଲଗାମ ଅଦ ରୂପା ଚକ୍ର କର ।
ଲୁମ୍ବ ଧ୍ଵଳକ । ଲେଖିବାଅ କେବେ ନ ଦେଖୁଁ ଲୋକ ।
ଲୋଭ ଶ୍ରୀରୁକ୍ମବନ୍ଧା ସିନ୍ଧୁବାଅ । ଲତା ଗନ୍ଧକ ଗନ୍ଧଲେ ପଳାଅ ।
ଲାଗିଛି ଲକ୍ଷାମୁଲ୍ୟଶିଖଣ୍ଡେ । ଲାଜକଥା ଲୋକେ ଦେଖିଲେ ବାଣ୍ଡେ ।
ଲଗାଇଛନ୍ତି ଲଟ ସେହି ରସରେ । ଲୁଟିବ ସିନା କାଳି ପ୍ରଭାତରେ ।
ଲଫି ଅଣିଦେ ଥିବ କୃପାସିନ୍ଧୁ । ଲାଖୁଅଛି କେତେ ହେଲ ହେ ବନ୍ଧୁ ।
ଲଳିତା କୁହେନ୍ତି ସେ ତାକୁ ଅଛି । ଲକ୍ଷେ ଦୁଃଖରେ ମୁଁ ରଖିଛି ବାଛି ।
ଲଘୁ କରିବ ସେ ଦେଖିଲାକ୍ଷଣେ । ଲେଖାଅଛ ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗର ଭଣେ ।

ରାଗ—ଖାବେଳି । ଆଠତାଳୀ

ବଚସ୍ଵରେଣମଞ୍ଜୁଳା ରେ ବାଳା ! ବବଷୟୁଗୁଣୀଳା ।
ବହ୍ମବସ୍ତ୍ର ଅର୍ଦ୍ଧେ ଏକାଙ୍ଗୀ ହୋଇ ତୁ ଉତ୍ତ ଅଙ୍କୁ ଫୁଲଡୋଳା ।
ବଳାସଲୁଣଳା ରେ । ବନ୍ଧୀନିଳୟ-ବହାର ଲୋଳା ।
ବାଳକାଳୁଁ ଦାସୀ ପର ରେ ବାଳା ! ବକ୍ଷଥିଲୁଁ ଅନୁସର ।
ବଲକ୍ଷଣ ବନବହାର ଉତ୍ସବ ବେଳେ ତୁ ଦେଲୁ ପାସୋର ।
ବସ୍ମରତ ମୋର ରେ । ବଧେ କାହିଁକ ପ୍ରୀତି ଅତର ।
ବକ୍ଷି ଅନାଇଁ ଦୂରକୁ ରେ ବାଳା । ବାସରେଡ ଭସ୍ମ କଲୁ ।
ବୃକେ ଅଙ୍କ ଶୁଣି ଅଟିଲୁଣି ପୁଣି ଚଢରାଡ ଅସୁ ପଲୁ ।
ବଜନେ ସହିଲୁ ରେ । ବଡ଼ ବଷମ ଏ ଯା ନ ଡଲୁ ।
ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଚନ୍ଦ୍ରମାଛ ରେ ବାଳା ! ବୃଣଗଣଡ ଦଶୁଛ ।
ବମ୍ବାଧରୁ ନବପଲ୍ଲବମାନଙ୍କୁ ବାଣ୍ଟି ଦେଲୁ ତାଙ୍କୁ କହ ।
ବଶୁଥ ହୋଇଛ ରେ । ବାସ ପିଞ୍ଜଥାଉ ପରା କାହ ।
ବନସ୍ତ୍ର ସୁନସ୍ତବତ ରେ ବାଳା ! ବମୋହନ କଳାବତ ।
ବରୂପାକ୍ଷଦେବବପକ୍ଷକୁ ଜଣି ଯତେ ମଣ୍ଡିଲୁ କ କ୍ଷିତ ।
ବକ୍ଷରସୁକରଗରେ ! ବନେ ଅଷ୍ଟଦୁର୍ଗଧରାପତ ।

ରାଗ—କେଦାରଗୌଡ଼ା । ତାଳ ଝୁଲ .

ଶ୍ୟାମ ଶିଖଣ୍ଡଚୂଳ ! ଶ୍ରମ କ ଅଳସାକେ ହେଲା ସୁଫଳ । ପଦ
ଶଙ୍କସ୍ତ ନତ୍ରା ବନ୍ଦ ଗଲା କସର । ଶମ୍ବରପରସୁର ଦେଲେ କ ଲୁଚ ।
ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗଦେଶ ଦଶେ ଏପରି ଅଛ । ଶରଦଚନ୍ଦ୍ରମୁଖେ ନାହିଁକ ଲାଜ ।
ଶିଶୁ ହେଲେହେଁ ତୁମ୍ଭେ କେଶରୀ ସର । ଶତ କଣୋସ୍ଥିକ ଦେଲ ଯେ ଶାଢ ।
ଶିର ସୁନ୍ଦର ଦଶେ ଯାବକବୋଳେ । ଶରଣ ବୋଲି ପଡ଼ିଲ କ ପାଦତଳେ ।
ଶିଞ୍ଜିତମାଳା ଦଉ ଦେଉ କୁଠାରେ । ଶଙ୍କା ନ କଲ ସଖୀମାନଙ୍କଠାରେ ।

CENTRAL LIBRARY

ଶରମପଦ ଅଙ୍କପଟଳ ନେହଲା । ଶମନସ୍ୱସା-ତଟ ଅଟବୀ ଭୁଲା ।
ଶପଥ ଶତ ଶତ କହୁଛି ସତ । ଶ୍ରୀ ବାଲୁଙ୍କେଶ ଦେବ ରଚିଲେ ଗୀତ ।

ରାଗ—ମୁଖାରୀ । ତାଳ ଝିମ୍ପା

ସପତ୍ନି ମୋର ରେ । ସତ୍ୟ ଏହି ଅଟେ ରେ । ସାରଦାର ନିଶାରମଣୀବର
ପଦ ଧରି ବକ୍ଷସ୍ଥଳେ ନିରନ୍ତର ନ ଫିଙ୍ଗ ପୁଣି ଦୃଷ୍ଟି ସୁନ୍ଦର ନୁହଇଟି
ବସ୍ତ୍ରର ଭରସା କହା ଅପରିମିତ । ପଦ

ଶୁଣିଲେ ଆଉ କେ ବ୍ରଜେ । ହସିଯିବ ଜିନା ଲାଜେ ।
ସାହା ତୁ ନୋହିଲେ କହୁ । ସଂସାରେ ମୁଁ କେଉଁ ଅଛୁ ।
ସାଧୁଜନ ଭୁଞ୍ଜି କପେ । ଜିନା ଭଲ ମନ୍ଦ ରୂପେ ।
ସଂହର କ୍ରୋଧ ଉଦୟ । ସହଜେ ତୁ ସୁହୃଦୟ ।
ସାକ୍ଷାତ ଦେଖିଲୁ ପରା । ସାକ୍ଷୀ ଦେବାକୁ କାହାର ।
ସାଧୁବାର ଅବସ୍ଥର । ସପତ୍ନୀ ମୁଁ ନୁହେ ତୋର ।
ସାନ୍ଦୀପନସୁତ ଯଥା । ସେ କି ଜାଣେ ବୋଲି ଗୀତ ।
ସରସେ ପିନ୍ଧିବେ ଲକ୍ତା । ସମ୍ପାଦକୁ ଏତେ ଏକା ।
ସମାଂସମୀନା ଅସ୍ତୁତେ । ସମର୍ପି ଦେବ ମୁଁ ତୋତେ ।
ସମ୍ଭାଳ ମୋର ଅବୋର । ସର୍ବସ୍ୱ ପର ତୁ ମୋର ।
ସବୁ ଅନ୍ୟାସ୍ୱ ତଥିତ । ଶିକ୍ଷାକୁ ଗୁରୁ ଭୁହିତ ।
ସମସ୍ତେ କାହ୍ନୁ ତୋଷିବ । ସଖୀ ଲକ୍ଷଣ ଏ ଟିକ ।
ଶୁଣି କିଶୋରବଦନ । ସଖୀ କଲା ଅଭିଗନ ।
ସୁଶ୍ୟାମା ଅଙ୍କଦୁର୍ଗର । ସନ୍ତୋଷେ ଯୋଡ଼ିଲେ କର ।

ରାଗ—ମୋହନା । ଏକତାଳୀ

ଷଟ୍‌ପଦନୀଳକେଶି ଅହୋ ଚାହିଁ ଚାହିଁ । ସର୍ବାଂସହାରେ ଖେଳୁଛୁ ନବକାନ୍ଦବାନ୍ଧ ।
ସମୀପରେ ତାର ରହ । ସରଜୁଅଛନ୍ତି ନୃତ୍ୟ ଅନେକ ବରହୀ ।
ସଞ୍ଚରଣଶୀଳ ନବତମାଳବୃନ୍ଦ । ସଙ୍ଗେ ଯେବ ଅଛିଛୁ କି ସଖୀ ସଖୀବୃନ୍ଦ ।
ଶାଖୀ ଶୁକ ପଙ୍କ୍ତିତ । ଶାଖାମାନଙ୍କରେ କରୁଅଛନ୍ତି ସଙ୍ଗୀତ ।
ସୁରେଶ୍ୱରରଚନ କି ହେବାକୁ ଜଙ୍ଗମ । ସବୁ ମଣିମାନଙ୍କୁ ମିଳଇ ଯେହୁ କ୍ରମ ।
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣବର୍ଣ୍ଣା ଏ ଏଣିକ । ସମ୍ପାଦକେ ମୂର୍ତ୍ତିବନ୍ତ ଉଦନଶ୍ରେଣୀକି ।
ସକ ହୋଇ ସୁର-ସରଦାର ଅବା ଅଟେ । ସୁଲାଳ୍ ଫଳକ ଯେଣିଅଛି ତାଉପାଶେ ।
ସାଉଦେବ ନଟେ ଅଙ୍କ । ସରୋଜ-ସୁନ୍ଦରନେତ୍ରା ଜନମକୁ ଲାଜ ।
ସୁରଧୁନୀଗୀରେ ଯେବେ କରଥିବା ତପ । ଶର୍ଙ୍ଗାତ କରିବା ଏ ତାପିତ୍ତଅନାତପ ।
ସୁକ୍ଷେ ବାନ୍ଧିବା ବସନ୍ତେ । ସାମନ୍ତସୁଧାଂଶୁ ଜଗଦେବ ବୋଲେ ଗୀତେ ।

ରାଗ—ଗୌଡ଼ା । ତାଳ ଝୁଲା

ହିଉ ଅମୃତ ଗୋ ଏତ ପ୍ରାଣଧନ । ପଦ
ହିଉଛନ୍ତି ମଣିକ କଣ୍ଠୁ ଅପସନ ଗୋ ।
ନିନ୍ଦୁଛି ଇନ୍ଦୁକୁ ମୁଖବଦନ ଗୋ ।
ହଜାରସଂଖ୍ୟକ ଏକ ହେଲେହେଁ ମଦନ ଗୋ ।
ହେବ କି ଏ ମୋହନ ସମାନ ଗୋ ।
ହଜ ନ ଯିବ କମୁଦକେଶାର କି ଜ୍ଞାନ ଗୋ ।
ଶୁଣି ମୃଦୁ ବେଣୁ ଗାନ ଗୋ ।
ହଟେ ଥରେ କରିଥିବା ଉଦାମୃତ ପାନ ଗୋ ।
ହେବତ ସଫଳ ଯଉବନ ଗୋ ।
ହାରମଧ୍ୟରେ ତରଳରତନ ସମାନ ଗୋ ।
ହେବ କି ଏ ଯୁବତୀଜୀବନ ଗୋ ।
ହୁଙ୍କି ହୁଏ ଅନ୍ତଦୁର୍ଗ ନମୁତ ସୁଦନ ଗୋ ।
ହେଲା ଏ ରସର ବରତନ ଗୋ ।

ରାଗ—କେଦାର । ଅଡତାଳ

କ୍ଷମାନୁକମ୍ପା ଧର ହେ ! କ୍ଷୀରସାଗରସମ୍ଭବ-କୁଚକୁମ୍ଭଯୁଗଳ-ପରିରମ୍ଭଲୁବ୍ଧ ହେ ।
କ୍ଷିତିଚକ୍ରବାଳ ମହାଖଣ୍ଡନବାରଣ ହେ ।
କ୍ଷୁଦ୍ରଶିର ଅବତଂସାରୂଢ ଶ୍ରୀଚରଣ ହେ ।
ମଙ୍ଗଳବନ୍ଧୁରଣ-କଣ୍ଟକିତ ତରଣ ଧଟାଙ୍କୁର-ହରଣ ତସ୍କରଣରଣ
ତତ୍ତ୍ୱବରକରଣ କଶ୍ୱବର ତରଣ ନଖାଂଶୁ ସୁରଗଣ ଶିଖାଭରଣ ହେ ।
କ୍ଷଣେ ହେଲେ ନାମକୁ ମୁଁ ନ ଭଜେ ଭ୍ରମୁର ହେ ।
କ୍ଷମେ ହେବାକୁ ମୁଁ ପାପିଗଣେ ବଣମ୍ଭର ହେ ।
ମନା ନ କର ହିତ ଅନାଦର କହିତ ଅନାଉଛି କରତ ତୃନାକକୁ ଦୁରତ
ଅନାରତ ମୋ ତତ୍ତ୍ୱ ମନାସୁଛି ଅହିତ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ପତିତମାନଙ୍କ ହିତ ହେ ।
କ୍ଷମ ମୁଁ କୁହେତ ଅନୁପମ ଅନୁଭବ ହେ ।
କ୍ଷମଦଣ୍ଡରୁ ମୋ ରକ୍ଷା କେମନ୍ତି ହେବ ହେ ।
କଳାକରରଞ୍ଜନ କଳାମୁଖଭଞ୍ଜନ କଳାହିତରଚନ କଳାଧର ଯତନ କଳାପର
ଭୁଜନଦଳୀସୁଲୁତ ଧନ୍ୟକଳାଢ୍ୟ ମୁନିଜନକଳାପସନ ହେ ।
କ୍ଷମାଧିପ ଜଗଦେବ ବନ୍ଦେ ସମୀପରେ ହେ ।
ଶ୍ରୀମାର୍ତ୍ତ ହେବାକୁ ଭବବ୍ରମାଭଣସ୍ଥରେ ହେ ।
ବ୍ୟଥାନିବହ ହର ପ୍ରଥା ତଳୁ ମିହିର ପଥାଗ୍ରଭକ୍ତହିର ରଥାଦକୁ ଅମର
ମଥାମଣିକର ରଥାଙ୍ଗ ସୁତ କର କଥା ବନସ୍ତ ମୋର ବୃଥା ନ କର ହେ ।

CENTRAL LIBRARY

ପ୍ରବନ୍ଧପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର

BY JADUMANI MAHAPATRA.

(Circa 1835–1850.)

ପ୍ରଥମ ଛାନ୍ଦ

ମଙ୍ଗଳାଚରଣ । ଦ୍ୱାରକାପୁର ବର୍ଣ୍ଣନ

ରାଗ—ରସକୁଲ୍ୟା।

ମଧୁପୁର-ପଦ-ଅନନ୍ତ ଶେଷେ । ପଦ୍ମା କରଇ ମଣ୍ଡନତା ସର୍ବେ ।
ହଂସ ମତରେ ଜାଣି ଏହି ମୂଳ । ତାର କବଳେ ବର୍ଣ୍ଣିଥାନ୍ତି କୁଳ ସେ ।
ମୀନ-ଧ୍ୱଜ ସ୍ୱରୂପେ ଶୋଭା ଯେ ।
ବଯୋଗୀ ଯେ ଶୁକ ରଙ୍କାର ତାରଣେ ପ୍ରକାଶିତ କରେ ପ୍ରଭା ଯେ ।
ଅପାର-ଅସ୍ତ୍ରିକ ଅମୃଜ କଉ । ଛବ ବର୍ଣ୍ଣିବାର କବ ସ୍ୱଭୁଇ ।
ବରଣ୍ଣ ଦର୍ପକାର ସର୍ପ-ଇନ । ଚତୁର-ପଞ୍ଚ-ସହସ୍ର ବଦନରେ ।
କାହା କୀର୍ତ୍ତିଗୁଣ ଗାଇ ଯେ ।
ଅଷ୍ଟ ପନର ବଂଶ ଶତ ନେଇକୁ ମୁଦନ୍ତି କାହାକୁ ଧ୍ୟାଇ ଯେ ।
ବରଜବଧୂଙ୍କ ଭଉଜବଧୂ । ରଜଚନ୍ଦନ ବନନେ ବେ ସାଧୁ ।
ଧନ୍ୟ ଅକାଶର ଭୂତସଂକୁଳେ । ଧନ୍ୟ ରହିଲେ କାହା ଗର୍ଭିସ୍ଥଳେ ସେ ।
ସନକାଦ ପୂଜ୍ୟନଦୀ ଯେ ।
କନକାର୍ଯ୍ୟକୁ କାହିଁକୁ ବନ୍ଦେଇକଲେ କନକାଦ୍ରୁ ହୃଦଭେଦ ଯେ ।
ସଦ୍‌ଜଉବାକୁ ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରମା । ଛନ୍ଦୁ କଉଛନ୍ତି ପଦ୍ମ ମହିମା ।
ଗଉଡ଼ ମତାଶ୍ରୟିଙ୍କ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ । ରସତରଙ୍ଗରେ ତାହାଙ୍କ ତୈଜ ସେ ।
ଲୁସାଇ ନେବାକୁ ସେନ ଯେ ।
ଫନ୍ଦାକର ଧର ରହିଛନ୍ତି ଗିର ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ବୃନ୍ଦାବନ ଯେ ।
ଏମନ୍ତ ଗୁରୁଗୀତାଙ୍କ ଗିରୁ । କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ମୋର କର୍ଣ୍ଣେ ସଞ୍ଚରୁ ।
ଦେବ ସୁଧାରସ ଅମୋଦ ସ୍ୱାମ୍ୟୀ । ହୃଦସ୍ୱରେ ପରିପୂରଣ ହୋଇ ସେ ।
ମୁଖ ହେଲା ଉଚ୍ଛୁଳିତ ଯେ ।
ଦ୍ୱିବଣ୍ଟ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରସିବି ଜନଙ୍କେ ପ୍ରବନ୍ଧ ହୋଇଲା ଖ୍ୟାତ ଯେ ।
'ଜାତ-ବେଦେ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ସୁବର୍ଣ୍ଣ । ଛନ୍ଦମୁଖେ ହୋଇଅଛି ଉତ୍ପନ୍ନ ।
ଶଙ୍କର-ମୁକୁଟେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପ୍ରଭା । ବହିଉ ପଦରେ ପ୍ରକାଶେ ଶୋଭା ଯେ ।
ଏହି ଚରଣେ ଏ ଛନ୍ଦ ଯେ ।
ଛନ୍ଦନ ହେବାକୁ ଜାଣିକ ବହିଲା ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ପୁରୁଷାର୍ଥ ଯେ ।'

ଶୂଦ୍ରମୁଖୁଁ ଏ ନୋହୁଛି ବାହାର । ଗୌଡ଼ୀତା ବହି କେହି ନ ବସ୍ତୁର ।
ବଧୂ ବଧୂଜନ ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଜଣା । ଶିବେ ବାନ୍ଧେ ଚନ୍ଦ୍ରଚୂଡ଼ ବାଜଣା ସେ ।
ପଦ୍ମାପତିଙ୍କର ପଦ ଯେ ।
ସଂଭବ ସଂପଦ ପଦାର୍ଥରେ ବ୍ୟର୍ଥ ଗଣିବାର ଅପବାଦ ଯେ । ୧
ସୁମତି ଦେଇଁ ବସ୍ତୁର ସୁମତି । ଅମ୍ବୁଧି ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଦ୍ୱାରାବତୀ ।
ପୁରର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଳ୍ପନା ଶିଳ୍ପ । ସଂକଳ୍ପ କର୍ତ୍ତାର ପ୍ରଶଂସା କଳ୍ପ ସେ ।
କବିକର କଳ୍ପକଳ୍ପ ଯେ ।
ରମା-କାମକଳ୍ପ-ପାଦପଙ୍କଜଲ୍ପ ପ୍ରଜଳ୍ପନେ ହେବ ଅଳ୍ପ ଯେ ।
ଶତକୋଟୀ କ ଶତକୋଟୀ ଗୁଣେ । ବଳ ବଳସ୍ତୁ ହୋଇବା ପାଷାଣେ ।
ସଙ୍କଟା ହୋଇଛି ଦୁର୍ଗ ପ୍ରାକାର । ସୁରପତିର ସୁରକମ ନକର ସେ ।
ତା କପାଟ ପାତ ଧ୍ୱନି ଯେ ।
ବଳସୁଁ କୈଳାସେ ମୟୂର କଳାପେ ରମ୍ଭ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସେନାଣୀ ଯେ ।
ଏମନ୍ତ କୋଟର ଗୁମଟ ଦ୍ୱାର । ଯାର ଅହୋରାତ୍ର ପହରା ଦାର ।
ଦୁଇ ପୁଣ୍ଡ୍ରୀକ କୁମୁଦ ପର । କୁଣ ପୁଣ୍ଡ୍ରୀକ କୁମୁଦ କର ସେ ।
ହେବେ ତା ସ୍ୱପତ୍ର ମାତ୍ରେ ଯେ ।
ଦେବତାଙ୍କ ଅମ୍ବୁଧର ଧୂଳି କର ଦେବ ତା ଅମ୍ବୁଧ ଏତେ ଯେ ।
ଶକଟ ପ୍ରାତ ବନା ସେ କଟକେ । ନ ପ୍ରକଟନ୍ତି ଅଭ ଦର ତାକେ ।
ମଳୟସଂସର୍ଗତା ଚନ୍ଦନ ବାତେ । କଳ ଉନ୍ମାତ୍ତ ପୁଷ୍ପ ଲତା ବ୍ରାତେ ସେ ।
ଉଦ୍‌ବେଗ ମାଣ୍ଡବ ପୂର୍ବେ ଯେ ।
ଉପବାସେ ସଦା ରହୁଛନ୍ତି ଏକା କେବଳ ବଡ଼ାଉ ବର୍ଗେ ଯେ ।
ପଦ୍ମ ପଦ୍ମ ଯହିଁ ଅଛନ୍ତି ଗିର । ପଦ୍ମ ସଦ୍ମ ସ୍ୱର୍ଗ ଦେଲା ପଦ୍ମାର ।
ଏଣୁ ପରମାନନ୍ଦେ ସାତ ବାରେ । ନୃତ୍ୟନ୍ତି ପ୍ରତି ପୁରେ ସାତବାରେ ସେ ।
ବନାଶରେ ନାହିଁ ଦର ଯେ ।
ଗାନାଶ-ପୁରୁ ଗୁରୁପୁଷ୍ଟ ଅଣିବା ବ୍ୟକ୍ତି ହରଣବା ପୁର ଯେ ।
ମହା ଉପକାରୀ ରୈବତ ନାଗ । ତାହାପଛ ବହୁ ବଢ଼ିକ ଅଗ ।
ଅତେ ଆପଣାର ଜଣେ ଲୁଚଛି । ତା ଶୀତ ତାପ ଶାସିତକୁ ଇଛି ସେ ।
ଏ ପରମ ସାଧୁ ନୀତ ଯେ ।
ଋଷି ଅଖଣ୍ଡିତ ପ୍ରୀତ ହୋଇଛନ୍ତି ବୃଷ୍ଣିକୁଳ ହୋଇଁ ଯତ ସେ ।
ମାତଙ୍ଗ କୁମ୍ଭ ଅଗସ୍ତି ସଂସର୍ଗି । ଭୃଗୁ କପିଳ ମରୀଚ ସଙ୍ଗିଗି ।
ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ କଉଶିକ ତାକେ ବ୍ୟାସ । ଭରଦ୍ୱାଜ ଶୁକ ହାରୀତ ବଶ ସେ ।
ବଶିଷ୍ଠ ସୋମାଙ୍କ ସଙ୍ଗ ଯେ ।
ଗ୍ରାମ ଶତାନନ୍ଦ ପର୍ବତ ନାରଦ ଜନକ ସଞ୍ଚାର ଲଗ ଯେ ।
ଚଣ୍ଡଗୁପ୍ତେ ଲେଖିବାରେ ଆଦେଶ । ମନୁ ଜନ୍ମାଇ ଅତନୁ ଅବେଶ ।
ଋଷିଅଧରକୁ ବହଇ ପୀଡ଼ା । ଶମନ ଦୁଃଖ ସମ କାମକ୍ରୀଡ଼ା ସେ ।

ବସ୍ତୁର ଭ୍ରମନ୍ତି ଜାଣି ଯେ ।
ନିରାଞ୍ଜନାଞ୍ଜନେ ନେତ୍ରକୁ ରଞ୍ଜନ କରି ବସିଛନ୍ତି ଆଣି ଯେ ।
ଦେଖ ମଧୁକାଳଙ୍କର ବିହାର । ହାର ଶୁଦ୍ଧି ନ କରଇ ବାହାର ।
କଟାକ୍ଷ ଶୋଭାଭିରାମ ଅରାମ । ଅବସ୍ଥାରେ ଶସ୍ତା ଯୌବନ ଦାମ ଯେ ।
ଅନନ୍ତ ହେବାକୁ ପୂର୍ବ ଯେ ।
କରିଅଛି ଦେବ-ବନ୍ଦନ ବନକୁ ନନ୍ଦନ ବଢ଼ିଣ ବାଲୁ ଯେ ।
ସରସୀଜବାସିନୀ ଏ ସରଣୀ । ଅରସ୍ ବରକୁ ଅଛି ପ୍ରକାଶି ।
ସନ୍ନିପାତ ବେଗେ ସଲିଳବର୍ଗେ । ଯୋଗ ସାରସ ଯୁଗଳ ସଙ୍ଗରେ ଯେ ।
ଚତୁର ନାଗରେ ସ୍ନାନ ଯେ ।
ବିଧାନ ବସ୍ତୁକୁ ଏଣୁ ନର ସ୍ୱରୂପର ହୁଏ ଅନୁମାନ ଯେ ।
ଯେ ମଣ୍ଟି ମଣ୍ଡିତ ମନ୍ଦର ସ୍ଥିର । ପାଶରେ ଅଛନ୍ତି ଅବାସ କରି ।
ମାତଙ୍ଗ ତୁରଗ ଶତାଙ୍ଗ ସେନା । ବଜାଇ ନିଶାଣ ଉଡ଼ାଇ ବାନା ଯେ ।
ଶୁଣିଲେ ତାହାଙ୍କ କୀର୍ତ୍ତି ଯେ ।
ଖଡଗାରଗୁଣ୍ଡ ସ୍ୱରେ କୁଣ୍ଡଳୀନ୍ଦ୍ର ମୁଣ୍ଡ ବରଜନ୍ତ କ୍ଷିତି ଯେ ।
ଉନ୍ନତରେ କରିଙ୍କ ଗର୍ବ କେତେ । ବର୍ଣ୍ଣିବ କେ ପୂର୍ବ ପର୍ବତ ତୁଟେ ।
ନ୍ୟସ୍ତ ହେମଲକ୍ଷଣି ଗତ ଅଗତ । ଅସ୍ତଗିରି ବଳେ ଯେତେ ଅଛନ୍ତି ଯେ ।
ଅଭିସାରି କୋକୀ କୋକ ଯେ ।
ପାହିଗଲା ରାତି ଜାଣି ନ ପାରନ୍ତି ନ କର୍ଣ୍ଣନ୍ତି କ୍ରୀଡ଼ା ଶୋକ ଯେ ।
ନର ଗର୍ଭସ୍ଥଳେ ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭ । ନୀତ ଉଚିତା କରଇ ସନ୍ଦର୍ଭ ।
ପରମ ଉଚିତ ବିଧାନ କଳ୍ପନା । ବିଧାନ ଏ ବୋଲି ବାନ୍ଧିଛି ବାନା ଯେ ।
ମେରୁ କଇଲାସ ନାମ ଯେ ।
ଅଦ୍ୟ ପ୍ରାନ୍ତ କରି ଦ୍ୱିବିଧେ ଦେଖିଲେ ବର୍ଗଛନ୍ତି ମେଖ ସମ ଯେ ।
କରିଛି ଶୃଙ୍ଗକୁ ଶିଖରେ ସ୍ଥିର । ବସୋଉଲ ସୃଷ୍ଟିଚନ୍ଦ୍ର ଯୋଗକୁ ।
ଉତ୍ତୁଙ୍ଗ ଉତ୍ତମାଙ୍ଗ ଠେକା ରମ୍ଭ । ସର୍ଜ୍ଜିବାର ବର୍ଜ୍ଜିଅଛି ବଜ୍ରୀର ଯେ ।
ରଦ ପୀଡ଼ା-ବ୍ରୀଡ଼ା ଯୋଗେ ଯେ ।
ପୁଣି କାଷ୍ଠାନ୍ତରେ ଉନ୍ନତ ସମ୍ଭାରେ ଲୁଣ୍ଠି ଅଷ୍ଟନାଗ ସଙ୍ଗେ ଯେ ।
ବ୍ୟଗ୍ରତାରେ ଉଗ୍ରତର ତୁରଙ୍ଗେ । କାହା ପକ୍ଷ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଦେବ ତରଙ୍ଗେ ।
ସଗର ସାଗର ବାକୀ କ ଛାର । ଶଶୀ ଅବେ ହୋଇଅଛି ବାହାର ଯେ ।
ତାରହେବ ଗୁରୁତର ଯେ ।
ବାମନ ଜଣା କଙ୍କର ଏହାଙ୍କର ମୁଁ ବାମନ ପରି କରି ଯେ ।
କୈରବବନର ବୈଭବ କରି । ବହାର ବମାନ ବୈରବଙ୍କର ।
ଅଖପରି ଯଷ୍ଟି ଅବଲମ୍ବନେ । ପାଦକେ ସ୍ଥଳନ୍ତି ଦଣ୍ଡୁ ସମାନେ ଯେ ।
କାହିଁ ପଳାଇବେ ଶଙ୍କା ଯେ ।
ରଥପତି ସୁଥ ଏହୁ ମନୋରଥ ବରତନ୍ତି ଶଙ୍କ ଶଙ୍କ ଯେ ।

ତମୁଙ୍କ ନିଶାଣ ଚମକ ସ୍ଥିତ । ଧାଇଁ ଝାଇଁ ଝାଲ ଯମୁ ଜନ୍ମାନ୍ତି ।
ନାଶିର ବହାର ବଲ୍‌କଯନ୍ତ୍ର । ଜାତକର ବାତ ଶାନ୍ତ ହରନ୍ତି ।
ତପନ ରୂପତ ବହି ଯେ ।
ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ତପ୍ତାକାର ଲୁଣ୍ଠ ସେ ସ୍ଥଳେ ପକାନ୍ତି ନାହିଁ ଯେ ।
ଜଗତ ତାତଙ୍କ ପଣ୍ଟେ ସଞ୍ଚାର । କରନ୍ତେ କି ବାତ ଅରୁଣ କର ।
ବଜ୍ରପାତ ପାତ ଛେଦନ ବନ୍ଧ । ପୂର୍ବରୁ ଯେବେ ନ ଥାନ୍ତେ ଅବାଧ ସେ ।
ତାଙ୍କ ଧ୍ୱଜ ବାତୋଦୟେ ଯେ ।
ମେରୁମନ୍ଦର କର ପତ ନ ଥିଲେ ଉଡ଼ିଥାନ୍ତେ ଦେବତାଏ ଯେ ।
ଦ୍ୱିଜବୃନ୍ଦାନନ୍ଦ ଦାନେ ଗଗତା । ବହିବାରେ ତହିଁ କାର ବନତା ।
ଅବଲାଙ୍କୁ ବଳ କୁହନ୍ତି ପୁଂସେ । ବହୁଛନ୍ତି ସିନା କର ଶିତପେ ସେ ।
ତରୁରେ ବଲ୍କର କର ହେ ।
କେଶଦୂଷ ନାଶା ଭୂଷା କଣ୍ଠ ସ୍ତନ ଗମନେ ସ୍ପୃହା ତାଙ୍କର ଯେ ।
ପତନରେ ବକ୍ର ବଡ଼ାଣି ଶୋହେ । ପତନରେ ବକ୍ର ବଡ଼ାଣି ନୁହେ ।
ଧନୀ ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଏମନ୍ତ ଭଳି । ଦାମୀ ପଲଙ୍କର ଚରଣ ଧୂଳି ସେ ।
ଦେବଦେବ ବୃନ୍ଦ ମୁଣ୍ଡେ ଯେ ।
କିଛି କେ ନ ମାଗଁ ଇଚ୍ଛିତ ପଦାର୍ଥ ବନ୍ଦିଦେବା ଯେନ ଦାଣ୍ଡେ ଯେ ।
ମଧୁକ ମଧୁର ଅମୃତନତ-ଶିର ହେବାଗେର କରନ୍ତି ଜାତ ।
ସିଦ୍ଧିରୁ ସିଦ୍ଧିନାଥ ସିଦ୍ଧିରୁ ଅଧିକ । ଅଧିକ ନୋହିବାରୁ ପ୍ରସିଦ୍ଧି କି ।
ମଣ୍ଡିତ ପଣ୍ଡିତ ଗଣ ଯେ ।
ତୁମ୍ବୁରୁ ନାରଦ ଗାଇଲେ ନାରଦ କରିବା ଗୁଣୀଙ୍କ ଠାଣ ଯେ ।
ଭସାଦ୍ଭୁକ ବନ୍ଦୁଭକ୍ତି ଜୀବନ । ପ୍ରଧାନ କର ତାର ଏ ବିଧାନ ।
ବସ୍ତ୍ର ଲୁବ୍ଧେ ରସ ବସଯ୍ ବସ । ଦେଖି ନାହିଁ ନାରୀ ନେଶ ବଳାସ ।
କବିପଦେ ସାହା ଶୁଦ୍ଧେ ଯେ ।
ଦବାକର କାଳ ବୋଲିଏ ଏଡ଼ାନ ବନ୍ଦେ ଜାତ କବି ତନ୍ଦେ ଯେ ।
ମୋକ୍ଷ କରିଦଏ ଦେବ ଶରୀର । ମୋକ୍ଷ ଏ କବତେ ସ୍ୱାବନୀଙ୍କର ।
ପୁରାଣ ଏ ବୋଲି ନ କର ତର । ପାଣିନି ବାକ୍ୟେ କରିବେ ଇତର ସେ
ଜଡଛନ୍ତି ଅଦରେକେ ଯେ ।
ପଢ଼ିଛନ୍ତି ବାତ୍ସ୍ୟାୟନ ଶାସ୍ତ୍ର ଯେଉଁ ତଡ଼ତାଗୀ ଉପାସିକେଁ ଯେ ।
ଦ-ଅଷ୍ଟ ଯୁଗଳ ପୁରାଣେ ଯୋଗ । ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବସ୍ତ୍ରବଧାନେ ବରାଗ ।
ବହିଛନ୍ତି ମନେ ନିଶୀ ଦବସେ । କହୁଛନ୍ତି କର ନବେଶି ନଣେ ସେ ।
ଉଦ୍ଧାରଣ ଧାମ ଗ୍ରାମ ଯେ ।
ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରେ ଦ୍ୱମାକ୍ଷଦ ବକ୍ଷଲେ ସୌଖ୍ୟଶୀଳକାନ୍ତି ରମା ଯେ ।
ଶୋଭା ନ ଦଶନ୍ତି ଗଣିକାହାରେ । ଏମନ୍ତ ସେ ତାଙ୍କୁ ଗଣି କାହାରେ ।
ବଟପୀ ଅମୃତପାନୀ ରମ୍ଭାକୁ । ବଟପୀ ଅମୃତପାନୀ ରମ୍ଭାକୁ ସେ ।

ସମ କଲେ ନ ସଟଇ ଯେ ।
ରସାବଳୀ ହାର ନେଇ ଗଜପତି ମନ ମୋହନ କରଇ ଯେ ।
ଧାଇଁ ଧର ଏକୁ ରକୁ ଖାଇବେ । ଏତ ଜ୍ୟୋତିକ ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଖାଇବେ ।
ପ୍ରଦୀପ ପ୍ରଦୀପ୍ତି ପାଇ ଅଦର । ଅତରଣ କି ଅତରେ ତସ୍କର ।
ଜଣାବେ ଅତଇ ଭସ୍ମ ଯେ ।
ଗାଢ ବନ୍ଧକୁ ଧ୍ୟାନକୁ ନ ଛାଡ଼ନ୍ତି ଥିବାଯାକେ ତନ୍ଦ୍ରୋଦୟ ଯେ ।
ଜଗ୍ଗୁପଦ ହୃଦେ ଧରିଲୁ ବନ୍ଦି । ଗୁମାନେ ଏମାନ ସମୁଦ୍ରେ ସନ୍ଧି ।
ମୁଷ୍ଟିକାଉ ହର ବହ୍ନିରବାର । ଦୃଷ୍ଟିପାତେ ଦେବେ କଲେ ବସ୍ତୁର ଷେ ।
ଅନନ୍ତ ଏ ଦୁଷ୍ଟ ନାଶେ ଯେ ।
ଚକ୍ରୀ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତି ଚକ୍ରିଙ୍କ ସଙ୍ଗତ ଲବଣାବ୍ଧି ମଧ୍ୟେ ବସେ ଯେ ।
ଅଜ୍ଞାନୀ ଯେ ଜ୍ଞାନୀ ବଲଗଡରେ । ଲଭେ କି ଚଟକ ବଲଗଡରେ ।
ଯେ କଲେ ପଶୁକୁ ବଲଗଡିରେ । ମଣ୍ଡିଛୁ ଯେ ତାଙ୍କ ବଲଗଡରେ ।
ସ୍ତୁତିକ ସାକ୍ଷାତ୍କୁ ଧରି ଯେ ।
ଜ୍ଞାନୀ ସେ ତା ତୋଷ ପ୍ରଦାନେ ଏ ରସ ହିକ ବଳାହକ ବାଉ ଯେ ।
ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଦ୍ୱାଦଶ ଷୋଡ଼ଶ । ଚକ୍ର ତଳକୁ ଜାତ ହେବା ଦୋଷ ।
ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚ୍ଚ ବାହୁଡ଼ାରେ ତୌଶଣି । କସ୍ତୁଶଙ୍ଖ ପଇ ଯାଏ ଅଭ୍ରଷି ।
ଏମନ୍ତ ଉତ୍ସବ ଲକ୍ଷି ଯେ ।
ଦିବସ ରଜନୀ ଏ ଭାବ ଭଜନୀ ଗ୍ରନ୍ଥକାର ହୋଇଅଛୁ ଯେ ।

ତୃତୀୟ ଛନ୍ଦ

ରାଗ—ଅହାରି

କ୍ଷୀରସାଗର ଉଦର ଅଦଉଛ ନବ ମୁଦର ଜ୍ୟୋତି ସଙ୍ଗ ।
ତଣ୍ଡୀ କଣୀଧବ ଧବଳେ ମିଶିଛ ଅଧବଳ ବଷ ଲୁବଙ୍ଗ ।
ହାସେ ଶମାର । ନୀଳମାର ନାହିଁ ସଞ୍ଚାର ।
ଏପଉ ବଦସ୍ତୁ କାର୍ତ୍ତି ଯାର ଶୁଦ୍ଧ ସେହି ଏହି କଳା ବସ୍ତୁର ।
ଶ୍ରୀସ୍ତୁକ ଆନନ୍ଦ କନ୍ଦୁଲ ବନ୍ଦୀ ବନ୍ଦବା ପଦକ ଭୂଷା ଯେ ।
ରୁକ୍ମଣୀ-ନନ୍ଦନେ ନୀଳମଣି ମେଳ ବହନ୍ତେ ପଦକ ଭୂଷା ଯେ ।
ଧନ୍ୟ ଦେବାଙ୍କି । ମଣ୍ଡିବା ଦାସୀଏ ଇଚ୍ଛିଲେ ।
ତାକଲୁଣି ପିକ ବପିନେ ପାଠିକ ସ୍ୱରୂପା ପିବା କାଙ୍କ୍ଷିଲେ ।
ମଧୁ ସଙ୍ଗୀ ଉତ୍ପଳକୁ ଥିବ କାବ ନେବ ମୁଁ ଏକାକ୍ ଲଳନା ।
କୁହିଲ୍ ଉଚତ କଣ୍ଠିତ କୁଣ୍ଠିତ କୁନ୍ତଳା କର ନା କଳନା ।
ମନ୍ଦଅନ୍ତରେ । ବହିଲ ନାହିଁ ସେ ପୋଇସେ ।
ଯେବେ ବା ବହିବ ତେବେ ପଳାଇବ ତବ ଲୋକନେ କଣୋସ୍ମି ଷେ ।

ପରସ୍ପର ବର୍ଗ ଅଟଇଲେ ମାର୍ଗ ମାର୍ଜ୍ଜନା ସିଦ୍ଧି ବେଗକାର ।
ଶିଳ୍ପ କଳ୍ପନାରେ କମଳ କୋମଳ ଦଳ ବହଳ କରୁ ପାରୁ ।
ତାହା ଉପରେ । କେତକୀ ଗର୍ଭସ୍ଥ ରଜକୁ ।
ସୁସଙ୍ଗେ ସିଞ୍ଚି ସେ କରାଇଲେ ବଳେ ଅବଳା ସମାଜ ରାଜକୁ ।
ସନକ ଅଙ୍ଗୀରସବଣୀ କନକ-ଅଙ୍ଗୀ ନୃପଜା କର ସଙ୍ଗୀ ।
ଇଙ୍ଗିତ ବିଦ୍ୟା ବିନୋଦ କଣେ କଣେ ସଙ୍ଗୀତ ରାଗ ରଙ୍ଗେ ରଙ୍ଗି ।
ମୃଗ ମୟୂର । ପୁଚ୍ଛ ପିଚ୍ଛ ଲୀଳା ପ୍ରକଟେ ।
ନିର୍ବେଦ କି ବୁଦ୍ଧି କଲେ ଯାଉଥିଲେ ଶୁଦ୍ଧ ସ୍ୱର ଦ୍ୱାରା ଅଲଟେ ।
ବସୁଙ୍କ ମାଙ୍କ କନକ ଦଣ୍ଡଲଗ୍ନ କେଉଁ ଶତପକ୍ଷ ଲୋଚନା ।
ଟେକିଲା ତାକଲା ସାବଧାନେ କଣେ ଛଣାମୃତକଣା ବଚନା ।
ବୀନ ମର୍ଦ୍ଦଳ । ବେଣୁ ବାଣାରବା ଅମୃତ ।
ବାଦକୁ ଗାୟକୁ ବରଷିଲେ ଦିନ ବସୁଧାରେ ସୁଧା ପ୍ରସନ୍ନ ।
ପଦ ଶବଗ୍ରାଣ ଗଜ ବିମର୍ଦ୍ଦନ ହାସ ବିସ୍ତାରିତ ଆନନେ ।
ଅତର ତର୍ଜ୍ଜନୀ କେଳକ ମିଳଲେ ଯାଇଁ ପାରିଜାତ କାନନେ ।
ଉଦ୍ଦବତରେ । କରାଜନ୍ମ ଅବରତରେ ।
କବ କଣ୍ଠାଷ୍ଟମ ମୋଦ ନାନାପଦ୍ମ ବିରଚିଲା ଅବାରତରେ ।
ଦଣ୍ଡୀ ମୋଦି କ୍ୟୋତି ଖଣ୍ଡ ମଣ୍ଡ ଦେଲା ଚଣ୍ଡୀଶ ଅଗ୍ରତ ଭୂଣୀର ।
ସଂଗତ ବରଦ୍ଧ ଅନ୍ୟବାଣ ବ୍ରାତ ମୁଗ୍ଧପ୍ରକାରେ ଭୂତର ।
କରିଁ ବିବର୍ଣ୍ଣ । ଲପନ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କୁନ୍ତଳକୁ ।
ଉଦିତ ଚନ୍ଦ୍ରମା କରଣ ସୁଷମା ଭମା ମୁଖ କଳା ଦଳକୁ ।
ଅଞ୍ଜନ ଲଙ୍କୀରେ ରଞ୍ଜନ କୁଅରେ ବହିଲା ଏ ପରିପାଟିକି ।
କାବଦେଇଥାନ୍ତି ପାବକରେ ଯଥା ଚକୋର ଶାବକ ଖୋଟିକି ।
ହେମରେଖା ତ ଦେଖାରେ ହୋଇଲା କୃପଣ ।
ସୁରଙ୍ଗ କନାତ କୋଷରେ ଯେମନ୍ତ ଲୁଚିରହିଥାଏ କୃପାଣ ।
ହଂସକର ଯଥା ସୁରତ ପଣ୍ଡିତା କଟୀ ସଣ୍ଢିରବେ ବଢ଼ିର ।
ହଂସକର ସ୍ୱନପର ହେଲା ବନ ପତନ ହେବାରେ ଅକାର ।
ରହି ସ୍ତବକେ । ସବେ ଲଭିଲେ ପିଚ୍ଛୁଡ଼ାକୁ ।
ସ୍ୱମୃଦେବୀ ଚମ୍ପକ ଶୋଭାଯଣ ଦ୍ରୁମେ ଲଗାଇଲେ ଚଢ଼ାକୁ ।
ଧରାଧର ପୟୋଧରା ଧୀର୍ବୃନ୍ଦ ଧରାଧର ହୋଇଁ ବାହାର ।
କିଷ୍ପୁର ରମଣୀ ଶ୍ରେଣୀ ଶିରୋମଣି ଉଦବାସ ହାସ ଅଦର ।
ଭଙ୍ଗୀ ଉଚନେ । ଉଙ୍ଗୀ ସେ ଉଦ୍ଧାରଲେ ସେଣୁ ।
ବିପରୀ ପତନ ବିମଳ କମଳେ କୁମୁଦ ବିକାଶିଲା ବେଣୁ ।
କୁଧଜା କଥିତ ତା କଥନ ପ୍ରକୃ ପ୍ରସ୍ତ କେ ନ କର ମିଳନ ।
ଅଦ୍ୟକୁ ମିଶାଇ ସେକଲେ ଯେ ହେଲା ତାହା ବର୍ଣ୍ଣି କଳା ମଦନ ।

CENTRAL LIBRARY

ତନବର୍ଣ୍ଣିଙ୍କୁ । ବ୍ୟସ୍ତ କଲେ ଯାହା ବାହାରେ ।
ତାଙ୍କ ଶଯ୍ୟନାବୁଁ ତରଙ୍ଗେ ବଶେଷ ହୋଇଲା ଏହ ସମୟରେ ।
ଯାନ ପାନକରୁଁ ସୁମୁଖୀ ସଖିଏ ଆଖି ନକ୍ଷେପିଲେ ଅଧରେ ।
କହିଲେ ଏହା ବାଧା କେ ସମ୍ପାଦେନ୍ତା କପିଁ ରଙ୍ଗ ହେଲା କ୍ରୋଧରେ ।
ଲମ୍ବେ ଭଙ୍ଗିମା । ଲୁପାଇଲନ୍ତ ବମ୍ଫଳେ ।
ପଲ୍ଲବ ମନ୍ଦାର ଶରଣ ତୋହର ଚରଣ ଶତପଦ୍ମ ତଳେ ।
ସନ୍ତତରେ ତବ୍ ରତ କର ଭୃତ ବଦରଣ କଲୁ ମନାକ୍ଷ ।
ଯେ ଦବ୍ ସେ ପ୍ରାପ୍ତି ପୁରାଣେ ବଦତ ତୋତେ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉ ମନାକ୍ଷ ।
ଏହ ଉତ୍ତର । କହ ମଣ୍ଡପତ ଲୁମାଣ୍ଡ ।
କବପୁଣୀ-ନେଏଲୁବ ଭାଙ୍ଗିଦେଲା ଅଙ୍କାରଭଙ୍କ ମାଉମାତ ।
ଲତାନ୍ତେ ଲୁଚ ଡାକଲା ଡାକମଧ୍ୟା ବାକ୍ୟେ ଧୀବର ଭୁ ବୋଲାଉ ।
ନାଶ୍ର ନେଏମୀନ ପଦଵା ଅଛୁତ ଉପତ ତୋର କର ଦାଉ ।
ଶ୍ଵଣି ଶଣୀର । ପ୍ରଣୟ୍ ଦୃଢ଼ିମା କେମନ୍ତ ।
ଅବାସ୍ଥିକିତ ଅଶ୍ରୁଜଳଛଳନ୍ତି ସେହ ବାଷ୍ପ କଲା ଶୋଣିତ ।
ଅମରଯତ ଅମରମାର୍ଗେ ଗତ ରଚୁଥିଲେ ଦ୍ଵାସବଣୀକ ।
ସଙ୍ଗିନୀସଙ୍ଗ ସଙ୍ଗୀତ ଗୀତରଙ୍ଗ ଭ୍ରଜ ବାଜଗଲା ଶୁଦକ ।
ବାଳା ବଳାସ । ବନେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଯାଇଁ ।
ଅଯକର୍ତ୍ତନ କର୍ତ୍ତା କୀର୍ତ୍ତି କୀର୍ତ୍ତନ ନର୍ତ୍ତନେ ରସନା ରସାଇ ।
ବହୁଛନ୍ତ ମୁନ ମୁକୁଟପିଙ୍ଗଳ ଜ୍ୟୋତଜଟବସ୍ତୁ ଭୂଷିତେ ।
ଗଳଭକଣ୍ଠଙ୍ଗେ କଯନ କୌଶିକ ଯନ ହୋଇଥାଇ ଯେମନ୍ତେ ।
ତଦେ ଚନ୍ଦ୍ରିକା—ତସ୍ୟର ସ୍ଵରୁଣ ଯେସନ ।
କଳତ କଉଛ ବଦନ ଶୋଭାକୁ ପଳତ ଶ୍ରମସ୍ତୁ ତେସନ ।
କରକଦମ୍ବୀ କରକାଣ୍ଡ ଫୁଟିତ କୋରକତ ହେଲା ଦେଖି ଯେ ।
ବଲ୍କଳା ଅକ୍ଷମାଳାକୁ କକ୍ଷକଣ୍ଠେ ଅତ ଦୃଢ଼େ ଦେଲେ ରଖି ଯେ ।
ରହ ଅନନ୍ତେ । ଅଞ୍ଜଳ କର କରଦ୍ଵୟ ।
ବହୁକ ବହୁ ଯତନେ ଏ କଲ୍ୟାଣ ମୋହ ସେନଗଲେ ହୃଦୟ ।
ଯାହାଙ୍କ ଶ୍ଳୋକକୁ ଉଚ୍ଚ କଲେ ମନୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇଯିବା କର୍ମକୁ ।
ନର୍ବକାଉତ ପଶ୍ଚୁର ଆଚରଲେ ଭାସା କ୍ଳେଶ ନାସ୍ତ୍ ଜନ୍ମକୁ ।
ସେହ ମୋହନ ଅପଯନେ ଦୃଷ୍ଟ ନଯନ ।
ବକୁଳୀ ଫୁଲ ବମ୍ବୁଳ କଳନଜାଭଳ ଦଣ୍ଡ ବଳମର୍ଦ୍ଦନ ।
ଧଭଣୀଶିରୀ ଦକ୍ଷିଣକର ଧଇ ଥିବା କବାଧରୀ ଉତ୍ତର ।
ବ୍ରତକ ଶ୍ୟୋଟି କଳ୍ପରେ ଅଳ୍ପ ବୃଷ୍ଟି କେଉଁ ସୃଷ୍ଟି ଯନାଯନର ।
ଲୁଷି ଭାଷିଲେ । ହାସେ ମଣ୍ଡିଦେଇ ଅଧର ।
ଶ୍ରୀପତ କୀର୍ତ୍ତି କର୍ତ୍ତା ନୃତ୍ୟସ୍ଥଳେ ପାଉଦେଲାପର କର୍ପୂର ।

ମହେନ୍ଦ୍ରମଣି ସୁନ୍ଦର ଯଦୁବୃନ୍ଦ ପୁରନ୍ଦର ଚୌର୍ଯ୍ୟକନ୍ଦର ।
ନାଥ ଯା ପାଥୋଜ ପଦାଙ୍କେ ପକାନ୍ତି ମଥା ମୁଦ ନେଇ ପନ୍ଦର ।
ଅଙ୍କ ନେଇର ।   କଙ୍କ ହରଣେ ସେ କୁଶଳ ।
ଯାହା ରୋମମାଳ ଲତା ଅଲବାଳ ସଦୃଶ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଣ୍ଡଳ ।
ଦ୍ୱାରକାପୁର ତାରକାବରକର ବର ବରଣେ ନାହିଁ ରସି ।
ନଷ୍ଟଖଞ୍ଜରୀଟ ନେତ୍ରୀ ରାଜପୁତ୍ରୀ ଏ ହେବ ତା ପଟ୍ଟମହିଷୀ ।
ଶୁଣି ସନ୍ୟାସି- ।   ଜ୍ଞାନ ବନାଶୀ ବାମକର ।
ନ୍ୟାସୀ ହେବା ଦାସୀ ସ୍ୱର ମିଶା ମିଶି କର ଦତ୍ତ କଲା ଉତ୍ତର ।
ଶଙ୍କର-ପରଙ୍କରେ ପଡ଼ି ରହିଲେ ଯୋଗ ଅଣାବସ୍ଥା ଗଉସ୍ତି ।
ଲଳିତ ବସନ୍ତ ଭୈରବ ହେବାରୁ ବହିବ କୋଳାହଳପୁଞ୍ଜି ।
ମାଳବରେ ଯେ ।   ହୋଇବ ଶଙ୍କରାଭରଣ ।
ବସଅହାସ୍ତି ହୋଇବୁ ନ ଭେଟିଲେ ମୋହନା ମଙ୍ଗଳ କଲ୍ୟାଣ ।
ଋଷି ଭାବେ ମେଘ ମଲ୍ଲାରୁ କେଦାର ପାଳ ଭୂ କାମୋଦତ ହୁଏ ।
ସେହି ଭୂ ବଲ୍ଲଭ କଲହଂସଗତି ବୃଥା କେଣ ସଞ୍ଚାରିବ ଏ ।
ପୁରବଦତ ।   ପରେ କାଇ ନାଟ ହେବାର ।
ଲୁଚ୍ଚିର ମନରେ ଗୁପ୍ତ କରୁ ଯଥା ତଥା ଏ କଥାକୁ ବସ୍ତିର ।
ସୁରଠ ହେଲେ କାଫିଙ୍କୁ ଲେଉଟାଇ ମୁଖରେ ପ୍ରକାଶ କରବେ ।
ସାରଙ୍ଗ ସଙ୍ଗବର୍ଜ୍ଜିତ ସେ ମଳତ ମୁଖୀଙ୍କି ପୁଂନାଗ ହରବେ ।
ଏହି ଅନନ୍ଦ ।   ଭୈରବୀ ଦର୍ଶନେ ହେବ ଯେ ।
ବଙ୍ଗଳା ଶ୍ରୀଜଳ ଜନନ ଜଳଜ ପଦ ମୂଳ କରୁ ଭାବ ଯେ ।
ଭୂ ଶ୍ରୀବୃତ ନାସ୍ତ ମୁଣ୍ଡିଅଲୁମାସ୍ତ କୁଣ୍ଡୀଶ କୁମାରୀ ସଙ୍ଗତେ ।
କଲ୍ୟାଣେ ପ୍ରବୀଣ ବୋଲି ନୃପବାଣ ଯତ୍ନ ଗତ କରେ ଭୂଉତେ ।
ସବେ ମଞ୍ଜିଲେ ।   ଏପରି ପ୍ରମୋଦ ନଦରେ ।
ଅଣିମାଦ ଅଷ୍ଟନଅଙ୍କ ଅଦୃଷ୍ଟ ଅଣି ନ ଅଣିଲେ ନଜରେ ।
ମନମୋହନା ଅନ୍ତଃପୁର ଗହନେ ବହନ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ।
ସ୍ୱାର୍ଥ ସୁଧା ସୀତା ସ୍ୱାଦୁ ଗବହସ୍ତ ଉକ୍ତି ଦାନେ ହେଲେ ଉଲ୍ଲାସ ।
ଜଣେ ଭଣିଲୁ ।   କାମପୂର୍ତ୍ତି ଧାମ ପରିଏ ।
କେମନ୍ତ ? ସୀମନ୍ତ ଶୋଭୁଏ ପଦ୍ମର୍ଁ ଉଜାଇଲା ସ୍ଥୂଳୀଲାଏ ।
କଲ୍ପ ବଟାରେ ବଜାୟ କରାଇଛି ବକ୍ରଳାଟ କଟାଉପଲ ।
କପଟ ଉରାଟ ସୌରଭ କସ୍ତଟ ଧନେ ଜାଣା ହେବା କୁସଳ ।
ଦେଖିଁ ପରଶ ।   ଲାଗିଛି କର ଯା ବଜ୍ରକ ।
କର ନାଶ ବର୍ଷି ଦବ ଯାଗ କୁଚ ଲବାଇଛି ମଧୁ ପୂଜକ ।
ଜଣେ କମାଶବ୍ଦରୁ ଭଣେ ପ୍ରମାଣ ଅର୍ଜନ ଅଛି କ ସଉଛି ।
ହେତେ ଦାଡ଼ିମ୍ବ ରମ୍ଭାଫଳ ପାଖୁଡ଼ା ତାଳପାଣୀ ରଖା ହୋଇଛି ।

ଶୁଣି ସେ କହେ । ସ୍ୱାନ୍ତରେ ପ୍ରାନ୍ତ କର ସେନ ।
ନାଂକେଳ ଗୁଚ୍ଛକୁ ଅଳି ଚଳିବାର ଗଣ୍ଠେ ନୀଳ୍ପଜନ ମାଧନ୍ୟ ।
ଅକାଳ୍ପକୁ ଅଳ୍ପ ଗୁଳ କାଣ୍ଡଚୟ ବରଦ ହେଲେ ଏ ସ୍ଥଳରେ ।
ଯେଷି ଏକାଙ୍କ ପିଷିତ ଅଣିଅଛି ଭୃଙ୍ଗ କରବୀର ଛଳରେ ।
ଶୁଣି ନୃପଙ୍କା କର୍ଣ୍ଣ ବହିଲେ ଅପସନେ ।
କୋକନେଳ ବକ୍ଷସ୍ଥଳେ ନେଷାଞ୍ଚଳ ରଖି କେ ଭୂଷିଲା ବଦନେ ।
ପୃଷ୍ଠାପୃଥ ବ୍ୟାଧ ଜାଲ ବନ୍ଧା କୋକ ଯୁଗଳ ହେଲେ ଅଳସାଇ ।
ଏ ଦର ବରଙ୍ଗ ନ କର ଉରଜ ହରଙ୍କୁ ଅଞ୍ଚଳ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ।
କାମ୍ୟ କର୍ମରେ । ଲେଖିଛୁ ଶୂଲ ଗୋ ଖୋଜିବା ।
ଛଣ୍ଟର ଦାନରେ ମାଧବୀ ମିଳିଲେ ବାନ୍ଧିବା ଏ ଚମ୍ପା ହରବା ।
ଶୀର୍ଷ ମଧ୍ୟାକୁଳ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ କର୍ଣ୍ଣୋତ୍ପଳ ପଦ୍ମା ପୋଡଲେ ଶ୍ରୀମୁଖ ।
କହିଲା ପଦକପର ଏ ପଦକ ହେଲା ନୋହିଲା କ ପରଖ ।
ଅଳୀ ବଧୂଲା । କେଳିକ କେ କଲା କସ୍ତୁର ।
ବନ ବନିତାର ଅଞ୍ଜନବନ୍ଧୁଏ ସିନ୍ଦୂର ତଡାନ୍ତେ ସୁନ୍ଦର ।
କେ କହିଲା ନାଗେଶ୍ୱର ପଦ୍ମଦୋଳା ବଦ୍ୟାରେ କପୁଣ ମୁଁ ଅଟେ ।
ଶୁଣି ବେନ ଅର୍ଥ ମଣି ରମଣୀ ଏ ବେନ ଅର୍ଥକୁ ରଖି ରଟେ ।
ତେବେ ଭୋଗୀର । ବନ୍ଧାର ବଧାନ କରବୁ ।
ରଞ୍ଜନକର ଶୁଣିଲେ ସେ ନାଗର ଉତ୍ତ ପରତାପ ହରବିଁ ।
ବନଭ୍ରମଣ ଶ୍ରମ ଘର୍ମ ହରଣେ ଅଣାରେ କାସାର ଗୁଠରେ ।
ହର କୋପନା ସ୍ଥାପନା ବଟଦ୍ରୁମ ବଦ୍ରୁମ ଚୌରିଣି ପିଠରେ ।
ସବେ ବସିଲେ । ମୋଦ ପୂରିଣ ପରସ୍ପର ।
କରଣେ ରସିକ ଭାବ ରସିକାଏ ଏ ଭାଷାରେ ହେଲା ପ୍ରବୀଣ ।
କ୍ଷତ୍ରିୟକୁଳସମ୍ଭବା ସେ ତାହାଙ୍କୁ ଅବଳା ପଦ ଅସୁନ୍ଦର ।
ବନ୍ଧୁ ପୁଣ୍ଡରୀକ ଅଣତ ଓଁକାର କଟାକ୍ଷ କଟାକ୍ଷ ତୋହର ।
ମନ୍ଦା ବଳସ୍ତ । ପଦଙ୍କୀ ବାହାର କହିବୁ ।
ଦୁର୍ନୀତି ଜାଗତ ଜରଢ ବନିତା ଶ୍ରୁତରେ ଏ ଉକ୍ତି ବହିବୁ ।
କଷ୍ଟ କରଗତ କଉବାରେ ଉତ ନର୍ତ୍ତେ ହେଲେ ଏହା ଜାଣିଲା
ସେତ କାନ୍ତିଣାସ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରର ଚକୋର ନେଏ ଭଙ୍ଗ ହେଲା ଭଣିଲା
ଦେଲା ସ୍ୱଣୀଙ୍କ । ସ୍ୱଣ ଲୁଫିଲେ ହେବ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ।
ଅରବିନ୍ଦକନ୍ଦ ଉତ୍ପାଟନେ ପଦଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଚଳନେ କରିଁ ବନ୍ଦ ।
ମାରମଦସ୍ୱର୍ଗୀ ମଧୁପସଂସର୍ଗୀ ଏ ସଲିଲେ ବୁଡିଚାହିଛି ।
ଦ୍ରୁମ୍ମ ଚହଟ ଅରମ୍ଭକୁ ରମ୍ଭକୁ ଦାଡ଼ି ଶୋଭା-ମୁଖ କାଢ଼ିଛି ।
ଦେଖି ଦେଖିବା । ଦେଖାଅ ବୋଲନ୍ତେ ସଖିଏ ।
ମାଣବକ ଅଲୀକେଳି ଭୂତସ୍ଥଳ କଞ୍ଜେ ନବେଶିଲା ଅଖିଏ ।

କହେ ଚତୁରୀ ଏକଥା ଶୁଣୁ ଏ ନୃ ଦ୍ରନେତ୍ରାନଳଦ୍ଧୂତିକ ।
ଭଜବାର ମାତ୍ରେ ଶମନ୍ତ ବନ୍ଦନେ ପଟେଟ କ ପଟାଉ ଶ୍ରୀଦକ ।
ବୃଦ୍ଧି ଗମ୍ଭୀର । ନ ଥିଲେ କର ଦନ୍ଦନସି ।
ଏକାଳେ ଅସ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ପ୍ରଶସ୍ତ ହେଲେ ବନ୍ଦୋମ ବଧନସି ।
ଦଶିଲେ ଭଙ୍ଗାଳ ବଲକବଳିତ ହୃଷନ୍ତ୍ରୀ ଅନଳ ଅକ୍ଷୁଦ ।
ତରମାତଲେ ତକୋରଚତଣରେ ଚତୁର ହୋଇଲା ଝଟିତ ।
ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ପବସ୍ତା । କାନ୍ତକାନ୍ତି କର ମଜ୍ଜିସ୍ତା ।
ପ୍ରକାଶୁ ପ୍ରକାଶେ ଏଣ୍ଟେ କ ନାଶେ କ୍ଷୀରସାର ମିଠା ପ୍ରଭସ୍ତା ।
କୁଣ୍ଡଳ ଅକ୍ଷୁଦ କୁଣ୍ଡ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଚନ୍ଦ୍ର କ୍ରୀଡ଼ା ହୋମ ଦହନ ।
ବିସର୍ଜ୍ଜନ ପ୍ରପାନକର ପତନ ସ୍ଥଳ ଉତ୍ତ ମିଞ୍ଚ ଲାଞ୍ଛନ ।
ଅଙ୍ଗ ସୁରଙ୍ଗ । ଭଙ୍ଗ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଲୋଡ଼ନ୍ତୁ ।
ଧରନ୍ତୁ ଧବଳ ବସ୍ତ୍ରିକ ଯାହା ବସ୍ତୁତ ବଡିମା ବଢ଼ନ୍ତୁ ।
ଜାଗ୍ରତ ଭଲ ହେବ ଭାବ ବ୍ୟଥାକୁ ଗମନ ସର୍ଜ୍ଜିଲେ ସକଳେ ।
ମହାମନ୍ତ୍ର ତନାସାଧନ ଅଣକା ଅଙ୍କୁରଇ ଭୂତ ଯୁଗଳେ ।
ପୁରେ ପ୍ରବେଶ । ନୃପୁର ପବଶା ହୋଇଲେ ।
ନୃପ କଇଥାନ୍ତି ନତ ଯେ ଶାଢ଼ିକ ସେ ସେବା ଅଦଭ ବହିଲେ ।
ମୂର୍ଚ୍ଛି ଲୋଳା ଏବା କଳାଚଳ ଲୀଳା ଲଜ୍ଜିତ ପାମର ସଂସର୍ଗ ।
ଷଣ୍ଢ ଦରଷାରେ ଧଣ୍ଢ ରହିବାରେ ଦାଣ୍ଡେ ଉଗ୍ରତର ସଙ୍ଗତ ।
ଶତ୍ରୁ କର୍ଣ୍ଣର । ଭବାରେ ସେ ଦସ୍ୟୁ ଶକଟ ।
ତକା ତନ୍ତୁ ତକବାନ୍ତୁ ଦଣ୍ଡାଲୋକ ଧର ପକଟେନ୍ତ୍ର ଧପଟ ।

ପଞ୍ଚମ ଛନ୍ଦ

ସ୍ୱର—ଦେଶୀ

ଚତୁରପଣ ପ୍ରବୀଣ ଗଣ ଗଣନା କୃପଣ ମଣି ଏ କଲ ଏକଲା କଳ୍ପନ ଶ୍ରୀତ ।
ଦାପ ଅପଗା ତରଣୀ ଅସ୍ତତ ଗତ ତରଣି ବଦର୍ଜ୍ଜ ବସୁଧା ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁଧା ଦୀଧିତ ।
ବାହାର ବିହାର ସମୟ । ଅନ୍ତେ ଅନ୍ତଃପୁରେ କଲେ ଗମନୋଦୟ ।
ଶୁଣିଲେ ପଟ୍ଟମହିଷୀ ସେନ ସବ ପ୍ରିୟ ଦାସୀ ପଦ୍ମପାନ୍ତି ପୁଷ୍ପ ବାଟି ବିନୋଦ ଅର୍ଥୀ ।
ଅନ୍ତର୍ଗତେ ଥିଲା ଭାବ ଶୁଣାଇଦେଲା ଦଇବ ଦୋଷେ ନୃପତି ଗତିକ ରଚିଲେ ତଥି ।
ଗଲେ ଦାସୀ ମହାଦେବୀଙ୍କି । କହିବାକୁ ନୃପାଗମ ପୁଷ୍ପାଟବୀକ ।
କୁସୁମରେଣୁ ଲମ୍ପଟ ଭଙ୍ଗଧାତ୍ରିକା ଧପଟ ଲୋକନେ ନୃପ ମୁକୁଟ ହେଲେ ଉଗ୍ର ।
ବସିଥିଲେ ଅନ୍ତର୍ଗତେ ଏକା ଦେଖି କାମ ମଦେ କଲା ମନ୍ତ୍ର ଗଜାଙ୍କିତ କାଲସର୍ପାସ୍ତ୍ର ।
କାମା ଭେଟେ ମନ ବଳଲା । କାମାନଳ ମରମସ୍ଥଳରେ ଜଳଲା ।

ସାରସ ସୌରଭ ଦଶେ ଗମନ କଲେ ଉଦ୍‌ବେଗେ ଶୁଣିଲେ ଦୂରେ ସୁନ୍ଦରୀବ୍ରଜ ଚଞ୍ଚଳ ।
ବିପିନ ଶୋଭା ଲୋଚନରେ ଦୃଷ୍ଟି ଉପମା ପ୍ରଭାରେ କହୁଛନ୍ତି ବଚନାମୃତକୁ ବହଳ ।
ଯନ୍ତୁଂ କୁଚଉରେ କୂଚଳ । ଶୁଣିବାକୁ ଲତାନ୍ତେ କୂପତ ଲୁଚଳ ।
ଶ୍ରବଣେ ପ୍ରମଦାଜନେ ଭଣିଲ କୋବିଦାଗ୍ରଣୀ ସୁରଦା ତୋର ଶାରଦା ଭୁଲେ ଗୁମାନ ।
କନ୍ଦ ଚେତକେ ହେବ ଜସ ଭୂପାଳକୁଳାବତଂସ ରମଣୀଙ୍କ ରମଣୀଏ କଲେ ଉଚନ ।
ନୋହିବାରୁ ଦୋହଦା ବଧ୍ୱା । କାନ୍ତ ଲାଗି ଯଥା ତଥା ପାଉଛୁ ଶୋଭା ।
ପଣ୍ଡୁ ଏ ଉତ୍ତର କର୍ଣ୍ଣେ ବାହୁଡ଼ାବଳଙ୍କେ ଦୂର୍ତ୍ତେ କଥାନ କର ଏକାନ୍ତ ନିଧାନେ ରହ ।
ସଚିବପୁତ୍ରୀଧାମେ ମେଳେ ସଚନ୍ତେ ମାନସେ ଭାଳେ ଜେମାଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ବନ୍ଧୁର ଲଭିବେ କେହ ।
ପଟ୍ଟମହିଷୀର ଉତ୍ତର । ଖଞ୍ଜନ ମାରୁଛୁ କାଢ ଲେପି ଜହର ।
ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଅଛୁ ପୀଡ଼ା ସର୍ପଦନ୍ତ ଦର୍ପବ୍ରୀଡ଼ା ଲୋଡ଼ା କରବ ତା ସଙ୍ଗେ ଭୁଲବସିଲେ ।
ଉତ୍ତରାରେ ଅସମର କୁସୁମଶର କୁମର ମୃଗସ୍ତ୍ରୀ ବନୋହୁଁ ଗମି ନମିବସିଲେ ।
ନୃପ ପଣ୍ଡିତବା ବକ୍ତ୍ରେରେ । ଭ୍ରମାଇଁ ଭ୍ରମାଇଁ ମନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଉଚ୍ଚାରେ ।
ଉଦସ୍ଥାଚଳ ସଂଯୋଗେ ରକ୍ତିମାଭିଞ୍ଜନସଙ୍ଗେ ମୁକ୍ତାଛବି କଣ୍ଠାଟକ କଞ୍ଚୁକ ଧରେ ।
କୁନ୍ଦନାଙ୍ଗୀ ନନ୍ଦନାଙ୍କୁ ଭୁଲବନ୍ତିଲ ଅବା ତାଙ୍କୁ ବହି ବହୁଛୁ ଜନମ ସେହି କଣରେ ।
ଜେମା ସମେ ସଙ୍ଗ ସ୍ଥାବର । ଦଶୁ ନାହିଁ କାହିଁ ହେ କୃତକ ସ୍ଥାବର ।
ପୁତ୍ରବଧୂ କହେ କସଟି ଶିଳାପଟରେ ଧୂର୍ଜଟି ଗଳାକୁ ଗରଳପାଶେ କରି ଅଛନ୍ତି ।
ବାହୁ ରେଖା ଲେଖା ଯାଉ ସଚିବ ବଦନ ଚହିଁ ଅର୍ଦ୍ଧାସନବଶୀ ହେମବତୀ ହୁଅନ୍ତି ।
ନୃପ ଭାଷେ ଭୁଲ ବସିଲେ । କି କାର୍ଯ୍ୟ ସେ ପୂଜ୍ୟ ଋଷି ମେଳେ ବସିଲେ ।
କଂଶ ବାମା ବଣ ନେତ୍ରରଞ୍ଜନ ଅଞ୍ଜନ ଚକ୍ଷ୍ୟ ଉଜଳ ହୋଇଲା ଯାହା ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ସ୍ଫୁରଣେ ।
ଏମନ୍ତ ମହାନ୍ତ ନୀଳମଣି ଆଣି କର ମେଳ ଅଛନ୍ତି ଦ୍ୱାରକା ପୁର ମଞ୍ଜୁ ମଞ୍ଜୁଷେ ।
ପ୍ରମାଣ ପ୍ରମାଣ ବଚନ । ବକ୍ତା ହୋଇଥିଲେ ଦୁହେଁ କଲେ ଉଚନ ।
କୁମର ଶ୍ରବଣ ନଳ ଯୋଗେ ଏ ବଚନାନିଳ ଜାଳଦେଲା ମର୍ମସ୍ଥଳ କ୍ରୋଧ ଅନଳ ।
ଉଡ଼ିଲାପରି ସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗ ଦଶିଗଲା ନେତ୍ର ରଙ୍ଗ ତାମ୍ବୁଳ ସଂସର୍ଗେ ଓଷ୍ଠ ଶିଖା ଚଞ୍ଚଳ ।
ଧୂମ ଚେଟକଦେଲା ପ୍ରକାରେ । ବୀରକେଶ ଫୁଲାଇ ଏ ଭାଷା ଉଚ୍ଚାରେ ।
ଦଳତାଞ୍ଜନ ପ୍ରକାର ପ୍ରତୀକ ଭୁଚଉରର ଗୋକୁଳ କୁଳାବତାର ଅସ୍ପୃଷ୍ଟ ବେଣୁ ।
ଶିରମଣି କେକପୁଚ୍ଛ ଦୁଦମଣି ଗୁଞ୍ଜଗୁଚ୍ଛ ତନୁ ଭୂଷଣ ଧେନୁ ଚରଣ ରେଣୁ ।
କୁଞ୍ଜକବାଧସ୍ୱ ଲମ୍ପଟ । ଷଣ୍ଢ ଦସ୍ୟୁ ହତ୍ୟା ଭାରତୁହା ଶକଟ ।
ଏହା ଯୋଗେ ଅମ୍ଭ ବଂଶ ପ୍ରକାଶିବ କେଉଁ ଯଶ ମନ୍ତ୍ରୀ ତୁମ୍ଭ ସୁନମତ କେହି ଦଶିଲା ।
କୁଳାଙ୍ଗୁଳିଙ୍କୁ କହିବା କହୁ ପ୍ରାସ୍ତିତ କରିବା ମନ୍ଦ ଦୁର୍ଯୋଗ କଥା ଏ କର୍ଣ୍ଣେ ବାଜିଲା ।
ପୁତ୍ରୋହିତ ହସେ ହରଷେ । ଦାନକର ହରବର ବର୍ଣ୍ଣିଇ କ୍ଳେଶେ ।
କହିଲା ଚେଦନଗର ନଭ ଚନ୍ଦ୍ରମା କୁମର ଗୁଣ ନିକେତନ ବୀରଗଣ କେତନ ।
ଅର୍ଥ ଦାନେ କାମଧେନୁ ସାମର୍ଥ ଦଶଇ ତନୁ ପୀନଜସନ୍ତି କୁଳର ମୀନକେତନ ।
ଅସି ଯେବେ କରେ ଧରଇ । ମୃତ୍ୟୁ ଦେବ ବୋଲି ମୃତ୍ୟୁଦେବ ଡରଇ ।
ଯୋଗ୍ୟ ହେବାକୁ ଏ ବର ଶୁଣି ଏମନ୍ତ ଉତ୍ତର ଦ୍ୱିଜମନ୍ତ୍ରୀ ଅନାଇଁଲେ ମଣ୍ଡପଚକି ।

ମାନସିକେ ସେ ରାଜନ ଦାନବାରିଙ୍କି ପ୍ରଦାନ କରି କପଟ ସଂଯୋଗେ ଦେଲେ ଉକ୍ତିକ ।
ଶୁଣ ଦୂତ ଲେଖି ଉଦନ୍ତ । ଅଟନ୍ତି ସେ ବଳବନ୍ତ କୁଳଦ୍ୱିଦନ୍ତ ।
ଆଜ୍ଞା ମାନ ପତ୍ର ଧରି ମନ୍ତ୍ରୀ ମୁଦ ନିର୍ବି କରି ଚତୁରବନ୍ତ ଦୂତଙ୍କୁ ଡକାଇ ଦେଲେ ।
ଉଚିତ ଅର୍ପିବ କହି ଦ୍ୱିଜନୃପେ ମାନ୍ୟ ବହି ମନ ଭୁଲି ଭୁରଙ୍ଗ ସେ ଆରୋହି ଗଲେ ।
ନୃପ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିଲେ ନୀତିରେ । ଦୂତ ପରବେଶ ବିମଳଯୋଷ କ୍ଷିତିରେ ।
ବାଳକ ବରଜ କରି କଣ୍ଠ ଅଭିହାର ଦ୍ୱାଃସ୍ଥ ପାଶେ ମିଳି ଭାଷେ ଯାଇଁ କହି ତରସେ ।
ବଦରୀଁ ଅଗତ ଦୂତ ଶୁଣି ସେ ରମନେ ରତ ହୋଇକରି କହେ ସଦ୍ୟ ଚୈଦ୍ୟ ମହାଶେ ।
କୁଣ୍ଡିନରୁ ଅଗତ ଦୂତେ । ଉଣ୍ଡିଲ ସେ ଲୋଭୀ ଛମୁ ଦର୍ଶନବତେ ।
ଜାଣି ଅଙ୍ଗୀକାର ଗଲ ଅଣି ତାଙ୍କୁ ଭେଟାଇଲା ନୃପେ ମୁଦ ସମର୍ପି ସେ ନମି ବସିଲେ ।
କୃପ କରି ମନ୍ତ୍ରୀ ନେଇ କୁଶଳ ପତ୍ରିଦ୍ର ଦେଇ ଫେଡ଼ି ଗଣ୍ଠି ପଢ଼ି ଉକ୍ତି ଭାବେ ଭାଷିଲେ ।
ନନ୍ଦନମଣି ଶ୍ରୀ ସାରସ—ସ୍ୟନ୍ଦନ ମଣ୍ଡି ଦେବ ଜ ବଦନ ଯଶ ।
କୁଣ୍ଡିନନଗର କ୍ଷୀରସାଗର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଆମ୍ଭର ମନ୍ଦିର ମଣ୍ଡିବେ ଅଛୁ ଏହି ସମ୍ମତ ।
ଋତୁ ପକ୍ଷ ତିଥି ବାର ଶୁଭଯୋଗ ଯୋଗେ ସାର ସ୍ଥାନେ ଅଷ୍ଟମଚନ୍ଦ୍ରାଦରିଷ୍ଟ କୁହନ୍ତି ।
ଶୁଣରେ ସ୍ୱହ୍ନ ଚୈଦ୍ୟଶେଖର । ଉଚ୍ଚାରେ ସେ ଏ ମଧୁରତର ଉତ୍ତର ।
ଉମାରମଣ ବଢ଼ାଇ ଭ୍ରମା ରସିକ ଛଡ଼ାଇ ଦେଲେ ଗେଲେ ବହି ଯେଉଁ ମୋହନ ମୂର୍ତ୍ତି ।
ସେହି ଲକ୍ଷଣ ସନ୍ଦର୍ଭେ କନ୍ୟା ଗୋଟିଏ ବିଦର୍ଭେଶ୍ୱରଙ୍କ ପଟ୍ଟମହିଷୀଗର୍ଭୁଁ ଉତ୍ପତ୍ତି ।
ବର କରି କାହାକୁ ଦେବା । ଭଜନୀ ହୋଇଲେ ରାଜା ରଜନୀ ଦବା ।
ମନ୍ତ୍ରୀ ପୁରୋହିତ ବସି ପଣ୍ଡିତେ ଦୂତ ପେଷି ଅଣିଲେ ନରେନ୍ଦ୍ର ନନ୍ଦନଙ୍କର ନାମ ।
ତୁମ୍ଭ ସୁତ ନାମ ମେଳ ହୋଇଥିବାରୁ ସୁଶୀଳ ମରମରେ ବହିକରି ପରମ ପ୍ରେମ ।
କାମ୍ୟକର୍ମେ କରି ଉଦ୍ୟମ । ଦେଇ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଉଦନ୍ତ ବୋଇଲେ ରାମ ।
ବହି ପ୍ରମୋଦ ରାଜନ କହିଲେ କୁଣ୍ଡିନ ଇନ ଅଗତେ କହିବ କହିଅଛନ୍ତି ଏହା ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଜନ ଉଚନ୍ତ ସୁତ ବଚନ ଏ ମଣ୍ଡଳରେ ଲୋଚନ ବୋଲନ୍ତି ଯାହା ।
ସତେ ଦେଖା ଦେଖିତ ନାହିଁ । ବନ୍ଧୁ ଦର୍ପଣେ ଅର୍ପଣ କରୁଛୁ ବହି ।
ପ୍ରେମ ବହି ହେମଦାମେ ଦୂତେ ଦଉ କରି ଗମେ ସତବେ ସୂଚଲେ ବରଚଢ଼ା ପ୍ରସ୍ଥାଣ ।
ବଳାସହିତ ବଳବନ୍ତ କୁଳେ କୁମର ଦ୍ୱିଦନ୍ତ ଆରୋହିବେ ହୋଇଥିବେ ବଳଭୂଷଣ ।
ଚଢ଼ି ବୃଷଭତି ବିମାନ । ବାହାର ହେବେ ପୁରୋଧା ଯଜ୍ଞ ଇଶାନ ।
ଅମ୍ଭେତ ସହିତେ ଶୂର ମଣ୍ଡି ସାରସରେ କର ଦନ ରଙ୍ଗେ ଦୋଷ ବରଧନ କରିବା ।
ତନ୍ତ—ଚରଣ ଆରୋହି ଶରେ ଗମନଙ୍କୁ ବହି ବରଇ କଇରବଙ୍କୁ ଭୈରବ ହେବା ।
ସୁଖାସନେ ବନ୍ଦିବାନ୍ଦବେ । ବସିବେ ଅଉ ସମସ୍ତ ବସିବେ ଅବେ ।
କହିଲେ ଯାହାକୁ ଯାହା ଦେବାକୁ ବସ୍ତୁଥାନାହା ତାହା ସେହିପରି ମନ୍ତ୍ରୀ ସଦ୍ୟ ସର୍ଜିଲା ।
କଣ୍ଠ ବାଜୁ କରିବାରୁ ଧପଟ ଧୂଳି ମହାରୁ ଭାସୁର କରବାକୁ ପୂର୍ବରେ ତର୍ଜିଲା ।
ଘନ ଯୋଟିଗଲା ସଂମାନେ । ସ୍ତନିତ ପରି ଜନିତ ବାଦ୍ୟ ଗର୍ଜନେ ।
ଅଳାପି ବିଷ୍ଟପୀବେଣୀ କଳାପୀ ନୃତ୍ୟ ସେ କ୍ଷଣି ବହି କରି ମୋହି ଧରି ନେଲା ମାନସେ ।
ସୁପୁରିଟତରବେଦେ ତରବେଦେ ତହଟକେ ବନ୍ଧ୍ୟହିସମୂହ ସମାନେ ହେଲେ ବନ୍ଧ୍ୟ ସେ

ମୋଦାଶ୍ରୁ ଜଳରେ ଜବନେ । ମଜ୍ଜନ ହୋଇ ରହିଲେ ନେତ୍ର ନଳିନେ ।
ଛବି କରେ ବଶ କଲେ ଛବିକପର ଶ୍ରୀକଲେ ହାସରେ ପ୍ରକାଶ ହେଲେ ଯାତି ମାଳତୀ
ବର୍ଣ୍ଣରେ ମାଣିକ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଭଗରର ହେଲା ଧର୍ମ ଧଇଲେ ସେ ଇନ୍ଦ୍ରଗୋପ କରକାନ୍ତି ।
ନଟ ନାଟ କନ୍ଦୁକବାରେ । ହେଲା ଲକ୍ଷ ପ୍ରିୟଙ୍କର ଲୀଳା ପ୍ରକାରେ ।
ଛଇଲୀ ଛମୁ ଛଡ଼ିବା ଛଇଲେ ପୁଲକ ଦୁବା ଅଙ୍କୁରିତ ଖରଣ୍ଡାଣ ପ୍ରଖର ବାତ ।
କାଦମ୍ବ କଦମ୍ବମାନେ ରସିଲେ ଅଗ ଗମନେ ଉଡ଼ିଲେ ଧବଳପାର୍ଶ୍ୱ ବକାଳିବତ ।
ନୀଳରଙ୍ଗ ପୀତ କେତନ । ଉଡ଼ି ଦଶିଲେ ବାସବ ଧ୍ୱଜ ସମାନ ।
ବଦର୍ଭେ ମିଳିଲେ ଯାହିଁ କୁଣ୍ଡିନ ପାଶେଣ୍ଟି ନେଇ ରସା ଶିରଭୂଷାପୁର ବସା ବହିଲେ ।
ସନ୍ତୋଷି ସଜ୍ଜାସମ୍ଭାରେ ବବାହ ତଥ୍ୟ ଅଣାରେ ସ୍ୱତଳ ଶ୍ରବ ସେ ଜାତ କଇ ରହିଲେ
ରୁକ୍ମିଣୀଙ୍କ ସଖୀ ଏ ବାର୍ତ୍ତା । ଶୁଣି କହିଲେ ଗୋ ଶୋଭାଭୁବନ କର୍ତ୍ତା ।
ଦମଘୋଷାତ୍ମଜ ତମ ସମାନେ ଅସିଛୁ ବାମନେଶ୍ୱୀ ବୁଦ୍ଧ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ।
ଶୁଣିଲ ବେଳରୁ କିଛି ସ୍ମରଣେ ମନେ ନୋହୁଛି ଜୀବନଧନ ରହିଛି ଉତ୍ସର୍ଗ ହୋଇ ।
ସଂଯୋଗରେ ଦାନ ହୋଇବ । କି ଦୁର୍ଯୋଗ ପକାଇଲା ଅଣି ଦଇବ ।
ପରମ ତନ୍ତ୍ରା ଅର୍ଣ୍ଣବେ ମଜ୍ଜିଲେ ସଜନୀ ସବେ ସ୍ତୁତିକ କାଳ କୋଟିଏ କଳ୍ପ କଳ୍ପିଲେ ।
ସଦ୍ଭସହ୍ୟ ସମୂହର ପଦ୍ମକ ପୁଷ୍ପ ଉତ୍ତର ଛିଦ୍ରିତ ନୋହିବ କେହି କେହି ଜଳ୍ପିଲେ ।
ପିବା ଜୀବ ଛଟକାକ୍ଷିର । ସ୍ପଟକର ଅଙ୍କ ରଶିଲା ଏ ଗିର ।
କୂପ ଗର୍ଭୁଁ କୂପଭାଇ ଯଥା ବାହାର ନୁହଇ ସେପରି ହୃଦରେ ପ୍ରେମ ମଜ୍ଜି ରହିଲେ ।
ବଦର୍ଭ ମଣ୍ଡଳ ଦଣ୍ଡଧର କୁମର ଉଦଣ୍ଡ ଅଧିକାର କି ହକାର କର କହିଲେ ।
ପଟ ପଟକର ରଥାଙ୍ଗ । ଅର୍ଚ୍ଚନ ତର୍ଚ୍ଚାରେ ମତ୍ତା ମତ୍ତାଶ ବେଗ ।
ଚଳିଲା ଖଳିଲା ସବ ବସ୍ତ୍ର ବଧାନେ ସେ ପର ଗର୍ବିତ ହେବାରେ ଦର ମହିସା ନାଦ ।
ବସ୍ତ୍ରଇଲା ଚେଦପତ ନନ୍ଦନ ମୋ ବେକଣ୍ଠଭ ପାଇଲେ ଅଳକା ପ୍ରଭୁ ସ୍ୱର୍ଗ ସମ୍ପଦ ।
ସମ୍ଭାବତେ ସମ୍ଭାର କ୍ଲମ୍ଭ—କାର ପାଇଁ ପୁରରେ କଲା ଗମନାରମ୍ଭ ।
ଯଜ୍ଞବେଦୀ ସ୍ନାନବେଦୀ ନୀଳାଦ୍ରି ଭୋଜନଗାଦ ଏଣୁ ସୁଦରଶନଙ୍କ ଧାମଟି ବାମେ ।
କଳ୍କି ଅଶନ ଅମ୍ବର ସଙ୍କି ଯାଉକୁ ଭୂଷିର ଅର୍ଚ୍ଚିତ ଦୁଇତଚମ୍ବ ଛେଦନ କାମେ ।
ତାଙ୍କୁ ଦକ୍ଷମାର୍ଗେ ଧରନ୍ତି । ଯେ ପ୍ରଭୁ ଇନ୍ଦ୍ରକର୍ତ୍ତାର ସବ ସମ୍ପତ୍ତି ।

ଅଷ୍ଟମ ଛାନ୍ଦ

ସ୍ୱର—ବସନ୍ତ

ପ୍ରଧାନ ଗୁଣନିଧାନ ଜନମାନେ ମାନସ କର ସାବଧାନ ।
ଏ କଳାରେ କବି କଳ୍ପି କଳ୍ପି କର ଜଳ୍ପିଅଛି ଯେତେ ବଧାନ ।
ଉଦନ୍ତ । ଶୁଭ ବେଳ ଅଳୀ ଅସିଲା ।
ଗଣ୍ଡରେ ମଦକ ଅତି କ୍ଷିପ୍ରରେ ବପ୍ରକୁ ପେଷିଲ ଦଂଶିଲା ।
ଶ୍ରବଣେ ରୁକ୍ମିଣୀ ଭଣିଲେ ଏ ବାଣୀ ଶୁଣିଲେ ପ୍ରାପ୍ତିତ ଉଚିତ ।

ଜଙ୍ଗମ ଗମନ ମନକୁ ଜବନ ଦମନ କଲୁ କି ହୁରତ ।
ସେ ଭୂପେ । ଆପଣତ ମନ ପେଷିଲୁ ।
ସେଠାକୁ ଏଠାକୁ କେ ଆଗ ଆସିବ ଜାଣିବା ହେବେ ସଦ ମିଛୁ ।
ଝଟିତ ଏ ଗିର ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶପୁର ମୋହିନୀ ମଉନ ହୋଇଲା ।
ନର ଧର୍ମ୍ମ ଦେବ ଲୋକେ ଧର୍ମ୍ମ ଦେବ ଯିବା ମାର୍ଗ ଜଗି ରହିଲା ।
ଏକାଳେ । ଉଦତ ହେଲେ କୁମୁଦନୀ ।
ନନ୍ଦ୍ରା ମୁଦ୍ରାପାଣି ଲୋକନେ ଝଟିତ ବଦଇ ପ୍ରମୋଦ ବାଦନୀ ।
କ୍ଷରତ ଅମ୍ବର ଭୂଷିତ ଦେବୀର ପଣିକରେ କରଅଛନ୍ତି ।
ଦନକର ତାପ ହାରକ ଗତକ ବସ୍ତୁପଦରେ ସଞ୍ଚରନ୍ତି ।
ବଣାଖା । ଚନ୍ଦ୍ରା ତୋଷକା କୁମୁଚନ୍ଦ୍ର ।
ଆସି ଉପସ୍ଥିତ କ ବେଗରେ ଦ୍ରୁତ ହେଲ ଚନ୍ଦ୍ରା-କଣ୍ଠ ପାଉନ୍ତ ।
ଯହିଁ ନବବଧୂ ବଧୂ କୁହେ ବଧୂ ବଧୂର ଯେ କଲେ ଚେତାକୁ ।
କଇ ଦକ୍ଷ ଆଳୀ ବକ୍ଷରେ ସମ୍ଭାଳ ରଖିଲା କୃପ ତନସ୍ୱାକୁ ।
ବୈଦ୍ୟକା । ସଦ୍ୟ ଦେଖି ଦୁଃଖୀ ହୋଇଲା ।
ଆପଣା ଭୁଜରେ ସକଳ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତ ବନ୍ତ କଲ କହିଲା ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀବିଳାସ ବନ୍ୟାସ ବନା ଲେଶ ଲିପିବ ନାହିଁ ଏ ମାରକ ।
କୁସୁମାକର ହିମାଂଶୁ ପୁଷ୍ପାଶୁଗ ଧାରକ ଏ ରୋଗ-କାରକ ।
ଶଣାଙ୍କ । କରଣ ଉଦୟ ଭୂପୁର ।
କ କଉଦେଇଁ ଅଛନ୍ତି କଲ୍ପତରୁ କାମଧେନୁ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ।
ସଖିଏ ଭୁଷିଲା କ୍ଷ୍ୟୋତଷ ସୁତାକୁ ଫଳ ଫୁଲ ଅମ୍ଭେ ଉଚ୍ଚାକୁ ।
ନ ରଖି ସନ୍ଦେହ ଭଲ ମନ କହ ନାହିଁ କଲା ସେ ଏ ବସ୍ତୁକୁ ।
ମାଥାଳୀ । କଣ୍ଠ ନୀଳକଣ୍ଠ ଅଶୋକ ।
ରସାଳ କେହି କହିଦେଲେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୃଶାଳ ହୋଇଯିବ ଶୋକ ।
କହିଲା ଅତ ସଂକ୍ଷେପେ ଧନୁ ମୀନ ମଧ୍ୟେ ସୁଧାଂଶୁ ଯୋଗଠାରେ ।
ଶରଣ କସ୍ତା ଯେ କରେ ସେ ନ କରେ ଗତକ ଦକ୍ଷିଣ କାଷ୍ଠାରେ ।
ଏ କାଳ । ବଜାଇ ଅଛନ୍ତି ବାରଣ ।
ମୁକରଜାରକ ହଜାଇଛୁ ମନ୍ତ୍ର ସେ ରସେ ଲଭିବ ମରଣ ? ।
ଶୁଦ୍ଧ ଫୁଙ୍କିବାର ଦୃଶ୍ୟ ସଖିବାର କରତ ଥିଲା ଏ ଉତ୍ତର ।
ଉଡ଼ି ଯାଇଁ ପଡ଼ି ଦଡ଼ିଲା ମରମ୍ମୁଁ ତଡ଼ିତାଙ୍ଗୀ ମୋହ ବକାର ।
କହିଲେ । ଅସୁରସୂଦନ ବହିଲେ ।
କୁସୁର କହିବା କାରଣ କରକୁ ଜାଣିବ ଜୀବନେ ରହିଲେ ।
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି କବିସୁତା ଭଣିଲା ଫଣୀ ମସ୍ତକେ ମଣି ଅଛି ।
ଏ ଯେଉଁ ମେଦନୀ ଭରି ବହିବାରେ ଯୋଗ ଧୁରନ୍ଧର ହୋଇଛି ।
ନଦାସ- । ଧାମ ନାମରେ ସେ ରହିଲେ ।

CENTRAL LIBRARY

ଭୂଭ୍ରମଣ ଭାର ଧାରଣରେ ପାରଗମ ଏଣୁ ହେଲେ ଜଗତେ ।
ନବ ନବନୀତ ଲତାଙ୍ଗୀ ଅବଳା ସ୍ତ୍ରୀକୁ ସୁକୁମାରୀ ଆଖ୍ୟାରେ ।
ଥିବାକୁ କହିଲେ ବକ୍ଷେ ଯେଉଁ ଭାର ଲକ୍ଷ ସେହି ମାଦ୍ରୀ ପ୍ରଶ୍ନାରେ ।
ସେ ଯତୁ । ସଙ୍ଗୀ ବହୁକୃତ୍ର ଜଗତେ ।
ଏଣୁ ସେ ସଗର ଅବ ଶ୍ୱେର ଗଙ୍ଗ ଷଙ୍କ କଲେ ଧର ପଙ୍କତେ ।
ଏ ସଙ୍କଟ ଘଟା ଯୋଟା ଉଟାଉଟା ଫିଟାଇ କଟାକ୍ଷ ପକାନ୍ତୁ ।
ପଦକର ପଦ୍ମ ଅଙ୍କ ଅବଧାରି କଳ୍କିକୁ ଅଛୁ ନ ଅସନ୍ତୁ ।
ନୃପକଳା । ଦଂଶନ୍ତେ ରସନା ଦଶନେ ।
ଅଖଣ୍ଡିତ ଜ୍ଞାନ ମଣ୍ଡିତ ପ୍ରଧାନ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ରସେ କଥନେ ।
ବଜ୍ରଯୋଗରେ ପଦ୍ମାକର କଞ୍ଜରେ ବନ୍ଦନଙ୍କୁ ସେ ଯେ ଲଭଇ ।
ଶିବପରିଶୁଣେ ସୁରଭି ସର୍ବଦା ସୁରଭିକ ଦୂର କରଇ ।
କେଦାରକଳା । ମଧୁକରତ ମଧୁକର ।
ବଧୂକରେ ବନ୍ଧା ନୋହିବ ଏ ଲେଖା ପାଠ ଦେଖା ନାହିଁ ଅମ୍ବର ।
ମର୍ଦ୍ଦଳବିଦ୍ୟାବିନୋଦିନୀ ଭୃଙ୍ଗକନକାଙ୍କି ଶୃଙ୍ଗି ଉଚ୍ଚାରେ ।
ଅନ୍ତରେ ଏକତାଳୀପରି ପଢ଼ିବ ସଂଗୀତ ନାରାୟଣ କରେ ।
କହୁଲା । ବାଣୀଶ୍ରେଣୀ ଶ୍ରବଣେ ତହିଁକ ।
ମୁନିବରବାଣୀ ଦେଶାକ୍ଷ ବୃଥା ଭୁ ପ୍ରଥା କଥା କହୁ କାହିଁକ ।
ଭଙ୍ଗିତ ରଚନେ ଭଙ୍ଗୀ ଯେ ବଚନେ ଶ୍ରଗେ ଶଗିଣୀକୁ ଭାଷିଲା ।
ଯତିଷରମାନେ ଗୁମାନ ଯାହାର ଯତିଷରମାନେ ଭାଷିଲା ।
ଧନାଶ୍ରୀ । କର ଧରଅଙ୍କୁ ଅସ୍ତୁଧ ।
ଶତେତାଳ ଯେ ପାଣିରେ ପକାଇବ ତା ସଙ୍ଗେ ବିରତ୍ନ ବିସ୍ତ୍ରେଧ ।
ଯାମୁତାଳ ଶିଙ୍ଗା ବେଣୁବେଣୁ ବର୍ଜି ଅର୍ଜ୍ଜୁନସଂସର୍ଗୀ ପୁଲାଗ ।
ପାଶେ ସୁନାଗ୍ରୀ ଶୃଙ୍ଗମିଳି ଅଗତ ଧୃତ ମଞ୍ଜାରୀ ଶିଶୁରଙ୍ଗ ।
ତ୍ର୍ୟନ୍ତକଳୁ । ସେ ପଲ୍ଲଣ ଯେବ ଅଶିବ ।
ଅଶୋକ କ୍ଷୀର କଦମ୍ବ ଅଶନରେ କୁମ୍ଭୀ ଗମନଙ୍କୁ ତୋଷିବ ।
ଉତ୍ତ୍ରନ ମସ୍ୟର ବଡ଼ିଶୀ ମସ୍ୟର କଣ୍ଠେ ଦେଖାଇଲା ଭୁଲାଇ ।
ଯୋଟିଥିଲା ବ୍ୟଥା ଦୂର କର ଦେଲୁ ଏଗଲୁ ସେଗଲୁ ଦେଖାଇ ।
ମୋ ଛର । ସମକନ୍ତୁ କୂଟେ କଥାରେ ।
ଶ୍ରୀଗ ସେ ଶ୍ରଗିଣୀ ଉଚ୍ଚାର ଏ ବାଣୀ ପାଣି ନବେଶିଲ ମଥାରେ ।
ନୃପକଳାର ଲେଖେ ଗୋପରଞ୍ଜବକ୍ଷେ ବସ ଉଦ୍‌ବେଗେ ଯୋଗ କଲ ।
ଲେଉଟି ଲେଟିଲେ ତାଙ୍କ ସିବା ବାଟେ ଥିଲା ସେ ପିଞ୍ଜରା ନବାଇ ।
ଶଙ୍କରୀ । ଭାବ ସେ ଚନ୍ଦ୍ରର ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ତ୍ରୀ ।
ଶିବ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶିବା କଲତରତ ଭାସିବାରେ ହେଲେ କଣ୍ଠଇ ।

ପରଶୁରାମ କଳାକର ବରୁଚ ଶ୍ରୀଦେଳ ପ୍ରକାଶ ଯାହାର ।
ଅତନୁପୀଡ଼ାଙ୍କୁ ବନାଶେ ଗଉସ୍ତ କଲେ କ ତନୁ ଅଙ୍ଗୀକାର ।
    ସର୍ବଦା । ନାଗରପୁରରେ ଯା ବିହାର ।
ଅସୁର ଶିଶୁ ପାଇବାରେ ପରମ କୋପ ଅରୋପଣ ତାହାର ।
ସେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଢ଼ାପିଗଲା ଦୋଷରାଶି ସଦତ ହେବାରେ ପ୍ରବୃତ୍ତି ।
ମିଳିଲା ତତ୍କାଳ ରସନଥ୍ ଲୁଚ ପୂର୍ଣ୍ଣସୁଧାନଥ୍ ସନ୍ଧିଥ୍ ।
    ସଚେତ । ଅଚେତନବୃ ଯାଇଛନ୍ତି ।
ଶୀତଳାଗତାଙ୍କୁ ସ୍ତିତ କଲ ରଣ୍ଡି ଖଣ୍ଡି ଦେଲା ମଣ୍ଡି ଏ ଭକ୍ତି ।
କଣ୍ଠରେ ସଞ୍ଚର ପରମ ବଇଭ ଅଭିମାନେ କଉଶିକର ।
ଭୁବଳୟ ନାଗର କରେ ପ୍ରତାପ ପ୍ରକାଶିବାରେ ଅଗ୍ରସର ।
    ଭୁଜଙ୍ଗ । ହୋଗ ଦଳନରେ ଭୁଣଳ ।
ଅଣାଙ୍କୁ ଅବଧରେ ଦ୍ୱିଜବଦନେ ଜନତ ହେଲେ କଳକଳ ।
ସୁପର୍ବାଣଧ୍ୱନି ମୂର୍ଦ୍ଧନୀଙ୍କପୁରେ ଦରଥିବ ହେଲା ଉପ୍ରତ ।
ଦିବାକରକର ଲୁଳୁ ଟ ସଞ୍ଚର ତର ଦେଇଗଲା ସ୍ଫୁଟ ।
    ରଥାଙ୍ଗ । ବିଯୋଗଯୋଗେ ଦ୍ୱିଜରାଜ ।
ପୁନ୍ୟାହ ବାଚନେ ଭୁଣିଥିଲା ଯେଉଁ ଅକ୍ଷତ ନକ୍ଷତ୍ରସମାଜ ।
ବଦର୍ଲ-ପତ୍ର ସ୍ଫୁଟ ସାର ଶୀତ ମୃଗପତିଦ୍ୱାର ଜଗତ ।
ଉଦୟଗେ ମଣି ସିଂହାସନେ ପ୍ରସନ୍ନେ ବସି ଭ୍ରାଷିଲେ ଏ ଭାରତ ।
    ମନ୍ତ୍ରିକ । ଭୁକୁଣୀ ଭୁଦ୍ରାଣୀ ଦର୍ଶନେ ।
ତଢବାବଥ୍ ମାନସରେ ମାନସ ହଂସବଳସା ଅଜବନେ ।
ନୃପତିବରର ଏପରି ସଂସ୍କାର କରନ୍ତେ କର୍ଣ୍ଣେ ସତବର ।
କୋଟି ଶତୀବର ସମ୍ପର୍ତ୍ତ ସମ୍ଭାର ଦୃଷ୍ଟିକେ ସର୍ଜିବା କାର୍ଯ୍ୟର
    ମୁଖକୁ । ଅନାଇ ଦଂଶନ୍ତେ ନେଷାନ୍ତେ ।
କଳ୍ପଦ୍ରୁମ କାମଧେନୁ ଚିନ୍ତାମଣି ଭସାଇ ସେ ଭାଷା ଅମୃତେ ।
ଦମାମିଧ୍ୱଂସୀ ନାଗସ୍ୱଲୁ ମେଳକ ମାତଙ୍ଗ କାଳରେ ବାଜଲେ ।
ପ୍ରଚପାଦ୍ୟ ଯେତେ ବାଦ୍ୟ ସମୁଦାୟ ନାନାବର୍ଣ୍ଣ କରେ ଶୁଣିଲେ ।
    କର୍ମନ । ଗିରଏ ହୋଇଲେ ତପନ ।
କଲେ ତପୀ ନାମେ ରହିଛୁ ଯେ ଲୁପି ସେ ଭାଗ୍ୟ ନୋହିଲେ ପତନ ।
ସନ୍ଧ୍ୟାସଂଖ୍ୟା ବଇରେଖ ଉଭିଲେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ହେଲା ପବନ ।
ଶ୍ୱେତଦ୍ୱୀପେ ହର ତନ୍ତ୍ରସର୍ପାଧିପ ମୁଖକସ୍ତାଭ କଲେ ପାନ ।
    ଏ ଲକ୍ଷ୍ମେ । ବଡ଼ବାଗ୍ନିକ ଏ ବଡ଼ବା ।
ଅସ୍ତ୍ରପିବ ଯେବେ ଅଗସ୍ତି ପ୍ରଶସ୍ତି କସ୍ତାର କରଥାଉ ଅବା ।
ମର୍ଦ୍ଦଳ ମନ୍ଦରା ବୀଣାର ତମ୍ବୁରା ଅମୃତ ସାରଦା ଶାରଙ୍ଗୀ ।
ସଙ୍ଗୀତକେଲ କରସ୍ତୁକେ ନର୍ତ୍ତକେ ରଙ୍ଗୀ ହୋଇଥିଲା ନତାଙ୍ଗୀ ।

ଲୋଚନ । ଚଲ ଚଲ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଭ୍ରମଣ ।
ସ୍ଵସ୍ତୁର୍ଯ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ଐଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟ ଚାତୁର୍ଯ୍ୟ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଲ ଅପଣ ।
ଥାଇକ ଥାଇ ମାଳୀଅଳୀ କାଳୀଙ୍କ ମାଳଣୀଙ୍କୁ ଯାହା କହିଲେ ।
ଫଳ ଶିଳୀମୁଖ ଭଳ ଶତମୁଖ ମୁଖ ହେବ ତାହା ସହିଲେ ।
ଅଛୁ ଏ । ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ମାନବ ପୁରେ ।
କହର ମୋ ଭାଗ୍ୟ ଉଚ୍ଛୁ ଅଞ୍ଜଦନେ ଅଞ୍ଜଦତ ହେଲେ ବପୁରେ ।
ଅବରୋଧ ଦ୍ଵାରେ ମିଳ ଦଇବଙ୍କ ସ୍ଵତ ଦ୍ଵାସ୍ଥମୁଖେ କୁହାର ।
ଭଣିଲା ବାଣିକ ଜଣାଅ ରାଣୀକ ଶୁଭଲଗ୍ନ କଲା ବହାର ।
ନରେନ୍ଦ୍ର । ନନନାସମାଜ-ଶିଖାଙ୍କୁ ।
ବାହାର କରୁଅ କହାରକଗର୍ବ-ମୂର୍ଦ୍ଧାଙ୍କ ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗୀ ଦେଖାଙ୍କୁ ।
ଶୁଣି ନୃପତ୍ତ ପୁରନ୍ଧ୍ରୀ ସଉନ୍ଧ୍ରୀଙ୍କ ପୁଞ୍ଜେ ସାଉଛ୍ର କେମା ବେଶ ।
ସେ ଭାବେ ଅଞ୍ଜନବତ କଞ୍ଜନ୍ତ୍ରମଣି ଅଙ୍ଗ କଲ କ ଭୂଷ ।
ପଦ୍ମିନୀ । ମଣିର, ସୁବାସ କରଣ ।
ହେବାକୁ ଅକଳ୍ପ କଳ୍ପି ନାହିଁ କଳ୍ପ ବେନକଳ୍ପ ଅଙ୍ଗୁ ଧାରଣ ।
ନମ୍ରକରେ ଛତ ଛତ୍ର । ଯାର କାନ୍ତ । ଦନ୍ତ । ବର୍ଣ୍ଣିତାଙ୍କୁ ଦର୍ଶିଲୁ ।
ଅଳକାଭଣ୍ଡାର ଭଣ୍ଡର କହବା ଅଳଙ୍କାରେ ତାଙ୍କୁ ମଣ୍ଡିଲୁ ।
ଶ୍ୟାମାଙ୍ଗୀ । ଦେଖା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେହୁ ସିବେ ।
ଦୂର ଅବୋଲ ଏମନ ହାଦୋଳାଏଭଣ୍ଡାରୁ ବାଛୁ ଅଣ ଦେବେ ।
ରାଣୀ ଦେଉ ସ୍ଵତ ଶୁଣି କୋଷକୁ ଧାଇଣୀ ଧାଇଁ ଅଣାଇଲେ ।
ପାଣିକର ସ୍ଵାସ ମାଣିକ୍ୟରେ ଦୋସ ଉରଭର ଯେ ହୋଇଥିଲେ ।
କର୍ପୂର । ଧୂଳ ପୂର୍ଣ୍ଣଭୂଲୀ ମୃତ୍ତୁଳୀ ।
ମେଚକ ନଶ୍ଵେଳ ଦୋଡ଼ଣିକ ମେଳ କର ଲୁଚର କଲେ ବାଳୀ ।
ତାନମାନେ ଗାନ କରେନ୍ତ ମଙ୍ଗଳ କାନ ପାନ କଲେ ଅମୃତ ।
କାନନପ୍ରିୟ ଭାଷୀଙ୍କ ବସାଇଲେ ଅନନ ବାଦ୍ୟ କର ଜାତ ।
ସେ ଛବ । କବତତ୍ତ୍ଵେ କଲା ଏ ସ୍ଵଭ ।
ପତଙ୍ଗଜା ଭୁଙ୍ଗ ତରଙ୍ଗଗର୍ଭରେ ଲୁଚିଲା ପଭ ପଦ୍ମକଳୀ ।
ଫୁଲ ଅଲ୍ପ ଫୁଲପକ୍ଷ ସ୍ଵମଭ ଫଶୀଥଳ ହୋଇ ରହିଲେ ।
ଉତ୍ତୁଥିପଙ୍କ୍ତି ଅନୁଷ୍ଟୁ ଅନଳେ ଯହୁଁ ମଳୟଜ ବହିଲେ ।
ସଧବା । ଦ୍ଵିଜ ନାପିତ ମନୋହାରୀ ।
ଅଗ୍ରରେ ଦର୍ପଣାକର ପୂର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭ କରେ ଶିରେ ଧର ବାହାର ।
ରାମାଏ ରାମାଙ୍କୁ ଏକ ଲୀଳାଏ କଳାଇଲା ଧର ଦକ୍ଷିଣା ।
କଉଶିକେ ମୋକ୍ଷ ଲକ୍ଷ୍ମୀଲବ୍ଧ ଶିଖ ଦୂର୍ବାଦଳ ଫଗ କେତକୀ ।
ପ୍ରଥମ । ରାମଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ଜନକ ।
ସଭାରେ ଭକ୍ତ କରାଇ ଏ ବଚନ ରଚନାରେ ହେଲେ ରସିକ ।

ସୁନ ସୁନସ୍ୱୀଙ୍କୁ ମାଉ ସିଦ୍ଧବନେ ଯୋଗ ସିଦ୍ଧ କରୁ ଚରଣ ।
ମୋଚନ ହୁଉଣ ଲୋଚନା ଶୋଚନା ଲୋଚନାର୍ଥୀ ହେଲେ କମାଣ ।
ଉତ୍ସବ । ଉତ୍ପଳ କରନ୍ତନ୍ତି ମନ୍ଦ ।
ସାକେତ ନାକେଶ୍ୱରଙ୍କର ସୁତ ଏ ଶୁଣି ସେ ଭୂପତ ବଦତ ।
ଏ କାର୍ମୁକ ଦେଖି ଲ୍ଲ-ଶଙ୍କ ଉପେକ୍ଷି ଭାର୍ଗବ ଭଡଲେ ବଦନ ।
ଦଣ୍ଡ ଶତକର ଯଣ ସୁଧାକର ଭାବେ ଏ ସିଂହିକା ନନ୍ଦନ ।
କପୀଶ । ବଳ ଲୁପିଗଲା ଦର୍ଶନେ ।
ବାଲୀ ବାଲୀ ବୋଲି ମାଉବାଲେ ତାର ବାଳକ ରହିଲେ ନର୍ତ୍ତନେ ।
ଏଙ୍ଗାର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗାତ ହୋଇଲାଣି ଲାଗେ ଶୁରଙ୍କୁଳ ତନୁ ଯେ ।
କଂର୍ଥ ମନୋରଥ କରୁ ଅପିଛନ୍ତି ଦଶରଥଙ୍କର ତନୁଜେ ।
ଏ କାତ । ହୋଇଅଛନ୍ତି ଯୌବନେ ।
ତାଙ୍କ ପ୍ରଭା ନାଶି ପକାଉଛି ଶଶି ବୋଲାଉଥିବା ଧନୁମାସେ ।
କ୍ଷୋତା ଶୁଣି ବୋଧେ ବ୍ୟସ୍ତଙ୍କୁ ଦ୍ୱିବଧେ କରୁ ମକରଙ୍କୁ ବଲୋମ ।
କଲେ ହେଲା ଯାହା ତାହା ସକାଂସହା ନନ୍ଦନାର ଅଟେ ଶ୍ରୀରାମ ।
କରୁ ସେ । ତୋଷ ପୀୟୂଷସର ।
ସାଧୁଜନଙ୍କ ଅଙ୍କ ଅଦ୍ଭୁତ କହିଥିଲେ ତା ଅଯୋଧ୍ୟା କରତା ।
ଇକ୍ଷ୍ୱାକୁବଂଶ ଅପେକ୍ଷା କରୁଁ ଋଷି ଶୁଶ୍ରୂଷା ଭାଷିଲେ କର ତା ।
ଗମିଲେ । ନମି ବେନ ମୁନିରାଜାଙ୍କୁ ।
ଅମ୍ବିକା କାମୁକ କାର୍ମୁକ ସିଞ୍ଜିକ ବର୍ତ୍ତିଲା ସର୍ଜିବା ଦେଖିଲୁ ।
ପରମ ତନ୍ତ୍ରୀ ସନ୍ତାନବନ୍ତ୍ରୀ କରୁ ମରମ ଜନକ କୁମାରୀ ।
କରୁ ସଖୀସଙ୍ଗ ହୋଇଥିଲେ ଭୃଙ୍ଗ ଅଙ୍ଗୁଳୀ ଭୁଜଙ୍ଗ ସଞ୍ଚାରୀ ।
ମୋଦାଶ୍ରୁ । ଜନନ ହୃଦ୍ୟନ୍ତ୍ରେ ଲୋଚନେ ।
ମନ ମାସ୍ତାଙ୍କୁ ଅନୁସୂୟା ଅନାଇ ଅଙ୍କେ ବସି କଙ୍କେ ଏସନେ ।
ଏ ସୁନ୍ଦର ସାର ଲାବଣ୍ୟ କାହାର ଗର୍ଦ୍ଦ ଗର୍ଭରେ ଲୋକ ରଖି ।
କ ବଦନ୍ତ ସୁବେ ମେଳ କରୁ ତୋଳା ନୀଳୋତ୍ପଳ ନୀଳୋତ୍ପଳାକ୍ଷୀ ।
ପକାଇ । ଅଣିଛି ସେହୁ ଦେବଲାଗେ ।
ତକଇ ନାହିଁ ମଦାକ୍ଷଙ୍କୁ ମଦାକ୍ଷ ହୋଇ ଗଲାତ ଅନୁରାଗେ ।
କ୍ରୀଡାକୁ ହସ୍ତ ଅସ୍ତୁଧ ଦେଇ ଦୁବେ ବଦନ୍ତୁ ଧରଲେ କାର୍ମୁକ ।
ଅତରକୁବନ୍ତ୍ରୀ ହେଲା ମୁଠାକଲା ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା ପଦଷ୍ଠାଙ୍କୁ ଧ୍ୱଜ ।
ତନ୍ଦ୍ରୁରେ । ଏହ୍ନ ଅଙ୍ଗମାନେ ଉଶ୍ୱିଲେ ।
କୁଶାଙ୍କୁରେତାଙ୍କୁ ଅନୁରାଗରକ ଧନୁ ଠାବୁ ଯେବେ ଆସିଲେ ।
କରେ ଯଥା କଣ୍ଠ ଅଙ୍କଶବଦଣ୍ଡ ତଥା ଅଙ୍କଶବ ଦଣ୍ଡକୁ ।
କହ ଶୁଣାଇଲେ ବଲଦେବଙ୍କର ଅରତ ସଚତ ଗଣ୍ଡକୁ ।

ଭରଣୀ । ସମାପ୍ତି ମିଳିଲେ ହରଷେ ।
ରଙ୍ଗଦଙ୍ଗିର ବିହାରୀ ମନୋହାରୀ ବଳୟ ପ୍ରାସାଦ ପ୍ରଦେଶେ ।
ବର୍ଜି ସୁଖାସନ ସର୍ଜିଲେ ଗମନ ଅର୍ଜିଲେ ଦେବୀଙ୍କ କଟକ ।
ପୂର୍ବପଶ୍ଚିମ ଉତ୍ତର ଦକ୍ଷିଣେ ଅପୂର୍ବ ମଣିବା କାର୍ତ୍ତିକ ।
ଭଜନ୍ତା । ରହି ଅନ୍ତରେ ବେଷ୍ଟିଲେ ।
ମୁକ୍ତ କର ଦସ୍ତ କାଞ୍ଚନ କଟାରୀ କରଯୁଗ ଯୋଡ଼ି ରହିଲେ ।
ମୃଦୁ ଶବ୍ଦ ଯେ ଅଛନ୍ତି ସେ ଅଛନ୍ତି ସଭାପର ଭୂମି ତରଣେ ।
କହ ଯାହାକୁ ଔଷଧୀଶ ତାହାକୁ ବହ ରହିଛ ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
ମରଣୁ । ରଖ ଦେଇ ଏହି କସ୍ତୁରୀ ।
ପ୍ରଥମୁ ଠକସ୍ଥାବୃତ୍ତି ସଂଯୋଗ ହୋଇ ନ ଥିବ ସଂହାର ।
ଶିବାଳୟେ ଚନ୍ଦ୍ରେ ଦେଖିଥିଲୁଁ ନେତ୍ରେ ପୁରାଣେ କରନ୍ତି ଶ୍ରବଣ ।
ଶୁଭ୍ର ଅଭ୍ର ଅର୍ଦ୍ଧେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଂଶ୍ଳେଷେ ବହ୍ନ୍ୟ କରଛୁ ଆକର୍ଷଣ ।
ସେ ପର । ଅଶ୍ରୁ ଅଭ୍ରେ ଦଉଡ ।
ଜଡ଼ିବ ଦେଖାଇ ତଡ଼ିଦବ ଚନ୍ଦ୍ରା ସଖିଙ୍କ କଣାଣ ଜନତ ।
ପୁତ୍ରବଧୂ ନନ୍ଦନା ସାଉ ବନ୍ଦାପନା ମଣ୍ଡିଦେଇ ଧନ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରସାଦ ।
ମୁଣ୍ଡିଅଛୁ ତନ୍ତ୍ରୀ ପାଦେ ପ୍ରଚାରିଲ ଗୁଣ ପଣ୍ଡିତାଙ୍କୁ ପ୍ରାସାଦ ।
ଉଦର । ବାହୁଡ଼ା ବଳୟ କଙ୍କଣ ।
ନନ୍ଦଯୋଷଙ୍କୁ ଇନ୍ଦୀବର ସୁନ୍ଦର ରୂପାଇତ ଥିଲେ ଅନନ୍ତ ।
ଧପଟେ ଲମ୍ପଟ କସ୍ରୁ ତାହାକୁ ପରମ କପଟୀ ଶେଖର ।
ଝିଟ କର ଉଠି ଧଇଲେ ଉଦନ କଟକ ଶୋଭିକାର କର ।
କାଂଶଙ୍କେ । ନେଇ କଲେ ଅଙ୍କବହାରୀ ।
ନେଲେ ହର ହର ହରନେଶାଙ୍କୁ ବହର ଗଲା ଏହି ହୁଦ ।
ମୋଦାଶ୍ରୁ ବରଷା କର ପଙ୍କରଷା କଲେ ସଙ୍ଗୀ ଯୋଷା ନକର ।
କ ବକଳ ଶୋକ କରେ ଏ ସକଳ ଲୋକ ଦୁବେଦ କଲ ସଞ୍ଚାର ।
ଲୁଣ୍ଠିନ । ଇନ ଭଳିଲେ ଦୃପତକ ।
ତେଷାଶକୁ ଲଜ୍ଜା ବେଦକର ମଙ୍କ୍ଷେଦ ଯେନଗଲ ଖିଚକ ।
ଲୁକ୍ଷ ଶରପଟା କୋଷ୍ଠାତପ ଚେଷ୍ଟା ତହିଁଚାଲିଲ ଅଚଳସ୍ ।
ବରଷା ଭଙ୍ଗରେ ଶର ଶାରଙ୍ଗରେ ସର୍ଦ୍ଧି ଶାରଙ୍ଗୀ ଜଲେ ଋଷ୍ୟ ।
ଭର୍ତ୍ତ୍ସ । ହୋଇ ବସିଲ ହରପାନେ ।
ସତ୍ୟ ଲୁଚୁଙ୍କ ବାଲପର ଶାଲୀ ସେ ଅସତ୍ୟ ପଠ ଅଳ୍ପନେ ।
ସୁମ ଲୋମ ପଡ ସୁଖ ନୋହି ଖିଟିଏର ପୁଣ୍ଡୀ-କର ଧଇଲ ।
ମୋ ଗର୍ବ ଯଣ ଶବଙ୍ଗଣ ପାସ୍ତି କ ଶରଦ ଲେଉଟାଇ ଦେଲ ।

ଅଜନ୍ତୁ ।   ବହୁଛୁ ଧନୁ ସ୍ମରଣଶୀ ।
ଏ ବାର ବର୍ଷେ ଏକାର ଧରେ ଧରେ ଯେ ସେ ଭୁ ନ କଲୁ ସ୍ମରଣ ।
ଶିଶିର ବସନ୍ତ ଗ୍ରୀଷମ ବରଷା ଅଦ୍ୟବର୍ଷ ମୋଡ଼ି ପାରଇ ।
ଯାଗ ଲଗ ପଇ କରନ୍ତ ନଗେଶ ଅଛୁ ଷଣ୍ଡାର କ ନ ବୁଝି ।
ପବନ୍ତ ।   ହେବା ବୁଝିବା ଦେବେ ଅମ୍ଭେ ।
ସ୍ମାର୍ଣ୍ଣି ହୃଷୀକେଶ କାନ୍ତି ବୃନ୍ଦୀ ନଶ ବନ୍ଦନ କଲେ ରଥସ୍ତମ୍ଭେ ।
ଏକାଳେ ସବଳ ହୋଇ କଇ ବଲ ସେଠାରେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ।
ଭକ୍ତଙ୍କୁ ପଦ ନେଶ୍ୱପୁର କଇ ହୃଦଠାରେ ହେଲେ ଅବେଶ ।
ବନ୍ଧୁରେ ।   ବନ୍ଦ୍ୟ ଏ କଉନ୍ତୁ ବନ୍ଦିତ ।
ଅତ୍ୟୁତଙ୍କୁ ଶଳି ତ୍ୟେଦ କଲେ ବଳୀ ଦାସ୍ୱାର କାଳନ୍ଦୀଅହୃତ ।
ଜୟ ଶଙ୍ଖ ଦେଇ ଦୁନ୍ଦୁଭି ଦ୍ୱିଗୁଣ ଉଡ଼ାଇ ବଡ଼ାଇ ପତାକା ।
ବଂଶ ବଦ୍ୟାରେ ଅନ୍ତସର କଗ୍ରଇ ଗଉଳ ମିଳଲେ ଦ୍ୱାରକା ।
ଦର୍ପରେ ।   ବଦର୍ପକା କର ମାଧବ ।
ବନ୍ଦନ ମନ୍ତ୍ର ମହିମା ବହିବାରେ ସେ ମହା ହୋଇଲା ସାଧକ ।
ମଧୁଶଯ୍ୟା ବାସ ଶୋତଳ ସଦୃଶ ନବବଧୂ ମଧୁସୂଦନେ ।
ହୃଦ ପଟ୍ଟଖିଲା ଏକ କଇଦେଲା ସୂତ୍ରରସସୂତ୍ର ଭେଦନେ
ପଙ୍କ୍ତୁ ।   ଗଙ୍କକର ଦେଲା ବସ୍ତ୍ର ।
ସଙ୍କ ପଣ୍ଡିତ ସାର୍ବଭୌମତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞ ତକୁ ଯାବ ହେବା ପ୍ରକାର ।
ସେହିଁ ଉସ୍ତବେ ହୃଦ ମୁଖ ସୁଷମା ରମା ପଞ୍ଚାଙ୍ଗୁଳ ଦେଖାଇ ।
ଫଲ୍ଗୁଣ ଛଳେ ଡାକନ୍ତି ପାପିଙ୍କି ଉଦ୍ଧାର ଧନ ଦେବାପାଇଁ ।
ସୁମତ ।   ମନେ ତା ସନ୍ତକାର ସଦା ।
ପୁରୁଷୋତ୍ତମଙ୍କୁ କଣି କୋଟିଗୁଣେ ପ୍ରମୋଦ କଉଅଛୁ ଗଦା ।

CENTRAL LIBRARY

Typical Selections from Oriya Literature

SECTION V.

MODERN WRITINGS IN OLD FORM AND STYLE.

ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ-ପରିଚୟ

MISCELLANEOUS SONGS

By

VARIOUS WRITERS OF VARIOUS UNASCERTAINED TIMES.

I.

RAJA SOMANATH OF ANGUL
(Circa 1850).

ରାଗ—ଭୁଷ୍ଟିଅଣ୍ଟ ଏକତାଳୀ

ନାହା ରହିଲେ କାହା ସଦନେ ଗୋ ।
ମୋର ଯାହା ହେଉଛୁ ଦେହ ମଦନେ ଗୋ ।
କା ଅଗେ କହିବଇଁ, ସାହାର କେହି ନାହିଁ,
ଅହା ବୋଲୁନ୍ତେ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନେ ଗୋ ।
ଆସିବେ ବୋଲି ନନ୍ଦକୁମର ଗୋ ।
ବେଗେ ମଣ୍ଡନ କଲି କେଳି ମନ୍ଦିର ଗୋ ।
ନାନା କୁସୁମେ ଅଳ- କରେ ଗୁନ୍ଥାଇ ମାଳ,
ଗୋଳି ରଖିଲି ଚୂଆ ଚନ୍ଦନ ଗୋ ।
ବାସକ ଶଯ୍ୟା କଲି ସଦନେ ଗୋ ।
ସହୁ କଣି ବଞ୍ଚିଲି ଘୋର କର୍ଦ୍ଦନେ ଗୋ ।
ରମଣୀ ଶିରୋମଣି, କେଉଁ ମାନସ ଜାଣି
ନେଲା କଟିକିଙ୍କିଣି-ବାଦନେ ଗୋ ।
କୁଣଲେ ଅନୁକୂଳ ଭୂପତି ଗୋ ।
ସୋମନାଥ ବୀରବର ବଦଇ ଗୋ ।
ବୋଲନ୍ତି ରଙ୍କସୁତା ହୋଇଣ ଉତ୍କଣ୍ଠିତା
ମୋତେ ନବେଶି କେଳି-ସଦନେ ।

II.

PADMANAV DEV.

ରାଗ—ଛିଙ୍ଗୋଟି ଝୁଲା

ଗଜଗାଳ ଗମନ, ଅଳ କରେ । ଘୋଷା ।
ଦଣେ କେଉଡ଼େ ମଦନ ସନ୍ତକାନ୍ତି ବଦନ
ବଳାଉ ନାହିଁ ମନ ବେଶରେ, ହାସରେ, ବାସରେ, ରସରେ ।
ପ୍ରିୟକୁ ବରଜଣ ରହିବୁ କେବେ ଧନ ?
ଥରେ କର ଚନ୍ଦନ ସେ ସ୍ନାନ, ମଦନ, କଦନ, ମାନରେ ।
ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଉଦ୍ଧପଦ ଛାଡ଼ ଦର୍ପ କରାଦ
ବୋଲ କହେ ମୋ ମତ, ସେ ରତ, ବନତ, ମୂରତ, ଅଧରେ ।
ଲବ ଦୋଷକୁ ମୋର ଭୃଷାତ ଶୁଭ୍ରତର
ଜାଣି ଅତଭବାର ଉଦତ, କୁହେତ, ସ୍ତବଦ, ଚରିତରେ ।
ପଦ୍ମନାଭ ଦେବଙ୍କ ଦେଖ ଅଙ୍କ-ପଲଙ୍କ
ତଳେ ନ ବସ ଉଙ୍କ ରଦନ, ଏ ପାନ, ଜଣାଣ, ସେନରେ ।

III.

BANAMALI DAS.

(1)

କଦମ୍ବେ ମୁରଲୀ-ପାଣି ସେ ଭଲ ଠାଣି । ଘୋଷା ।
ଦକ୍ଷିଣ ବାମକୁ କଣି ।
ଚାଳଇ ଅପାଙ୍ଗ, ଶଙ୍ଖାଉ କରତ,
ପକାଇ ମରମ ହାଣି ।
ତନୁ ଇନ୍ଦ୍ର ନୀଳମଣି ।
ବଳକ୍ଷ ପକ୍ଷରେ, ନକ୍ଷତ୍ର-ମାଳକା,
କିରଣେ ଲୁଚନ୍ତି ଅଣି ।
ବଲକି-ଦ୍ୱିଜ-ରମଣୀ ।
କେତେ ସୁକୃତରେ, ଏ ସୁଖ ପାଉଛୁ,
ଭଲ ଭଲ ସୁଲକ୍ଷଣୀ ।
ଯେ ଧରବ ଏହା ପାଣି ।
କୃତାର୍ଥ ତାହାର, ରମଣୀ ହେବାର,
ବନମାଳୀ ଉପେ ଭଣି ।

(2)

ରାଗ—ମୁଖାରୀ ଅଠତାଳୀ

କାହାରେ କହିବ ସହି ମୋ ଅନ୍ତର ଦାହାରେ ।
ଯାହାରେ କହିଲେ କେହି ନ ବୋଲିବେ ଅହାରେ । ପଦ ।
ନାହାରେ କି ଦୋଷ କରି ଦେଖିଲେ ସେ ଯାହାରେ ।
ସାହାରେ ପଶିବ କର୍ଣ୍ଣେ ନ ପାଇଲେ ତାହାରେ ।
ଆହାରେ ନାହିଁ ପୀରତି କ୍ଷୀଣ ହେଲି ସ୍ନେହାରେ ।
ସାହାରେ ଭୁ ହେଲେ ଯିବ ଶରଣ ମୁଁ ତାହାରେ ।
ବାହାରେ ଶୁଣିବ ସତେ ମୋ ଶ୍ରବଣ ଗୁହାରେ ।
ତାହାରେ ହୃଦୟ-ଶେଯ ସତେ ହେବ ବହାରେ ।
ହା ହା ରେ ଦେଖିଲି ମୁହିଁ ସବୁ ଆଶା ଗହାରେ ।
ଗୁହାରେ ଯେ ଜାଣେ ପ୍ରୀତି ବନମାଳୀ ଜୁହାରେ ।

(3)

ରାଗ—ସୌରାଷ୍ଟ୍ର ଝୁଲା

ଦନ୍ତୁ ଦନ୍ତୁ ନନ୍ଦ-ତନୟ ଗୋ ନବ ନବ ପର୍ଗ ମିତ ।
ନିତ ଦେଖୁଥିଲେ ପ୍ରୀତି ବଢୁଥାଇ ଲୁପତି କୁହଇ ତତ୍ତ୍ୱ । ପଦ ।
ହାସରେ ସକ୍ଷି ସ୍ପର୍ଶରେ ତାର ପୀୟୂଷ ଯେ ଥାଇ ପୂର
ଶ୍ରୁତିରେ ପଡ଼ି ଧୃତ ନାଶଇ କୃଷ୍ଣ ଦେଖିଲ ନାସା ।
ଖଞ୍ଜନ-ମୀନ-ଗଞ୍ଜନ-ମୃଗ- କଞ୍ଜ-ନୟନ ତାର
ଛଳରେ ପଡ଼ି କାତି ମାରଇ ଜାତି ମଦନ ଶର ।
ଛଡ଼ି ସବୁ ସଜାଡ଼ିଲା ଦନ୍ତୁ କେତେ କାଳ ବସି ବହି
କାମ ହୋଇଲେ ଝାମ ହୋଇବ ଶ୍ୟାମ ମୂରତି ସହିଁ ।
ବନମାଳୀ ବୋଲେ ମନ ମିଳିଗଲେ ବସୋଇ କୁହଇ ଅଖି
ଯେତେ ତତ୍ତ୍ୱେ ଭାଳୁଥିଲେ ପୁଣି ଦେଖେ ନୂଆ ନୂଆ ଦିଶେ ସକି ।

(4)

ରାଗ—ମାଳବ । ତାଳ ସରିମାନ

ଜୟ ହେ ଜୟ ବ୍ରଜରାଜ ନନ୍ଦନ-ମୋହନ ନଟବର ଭଙ୍ଗିମା । ଘୋଷା ।
ଦଳିତ କଜ୍ଜଳ ଶ୍ୟାମଙ୍ଗଳ, କୁଞ୍ଚିତ ଘନ ନୀଳ କୁନ୍ତଳ ;
ଚୂଡ଼ା ବେଷ୍ଟିତ ତଳ ପରିମଳ ; ବରଷି ଚନ୍ଦ୍ରିକା ଭୂଷୟା ।
ଭାଲେ ଚନ୍ଦନ ବିନ୍ଦୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ଶରଦ ଶଶିର ପୂର୍ଣ୍ଣ ମଣ୍ଡଳ ;
କର୍ଣ୍ଣେ ଶୋଭିତ ମକର କୁଣ୍ଡଳ ; ତରଳ ତର ଭ୍ରୂ ଭଙ୍ଗିମା ।

CENTRAL LIBRARY

ଶାରଦ ବଦନ ବିକଶିତ, ମନ୍ଦ ମଧୁର ମୃଦୁ ହସିତଂ ;
କଟୀ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ କିଙ୍କିଣୀ ଶୋଭିତ ; ନବୀନ ନଟବର ଭଙ୍ଗିମା ।
ଶ୍ରୁତି ମଣ୍ଡଳେ ମଣି ଝଲକ, କୋଟି ଶଶୀର ତେଜ ଶୋଭିତ ।
କୁସୁମଚୟ ରଞ୍ଜିତ ; ନବ ଯୁବତୀ—ମାନ ଭଙ୍ଗିମା ।
କଟୀରେ ପୀତ ପଟ୍ଟ ଭୂଷଣ, ଦେଖିତ ଏ ଶତ କାମ ମନ ।
ନୀପ-ମୂଳେ ଧେନୁ ଉଚାରଣ ; ବରଜ-ବାଳକ-ସଙ୍ଗିମା ।
ଚରଣ-ପଙ୍କଜ କି ସୁନ୍ଦର, ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ସର୍ବଦା ମନ୍ଦିର ।
ସଲ୍ଲିତ ଗାନ ବନମାଳୀର ; ଭକ୍ତ ଲୋକ ସାନନ୍ଦ ରଙ୍ଗିମା ।

(5)

ଶଙ୍କରାଭରଣ—ତାଳ ଝୁଲା

ନବ ନାଗର କହ୍ନା ମୁରଲୀ ବଜାଏ ।
ଶୁଣିଲେ ତରୁଣୀ ପଞ୍ଚବାଏ । ପଦ ।
ଶୀତ ଲଗୁ ନୋହେ ତନୁ କମ୍ପାଏ ।
ବଶିଷ ନୋହେ ମରମକୁ ପାଏ ।
ଶିଖି ନୋହେ ମାନସ ଉଡ଼ାଏ ।
କେବା ଜାଣେ କେଉଁ ମନ୍ତ୍ରର ଗାଏ ।
କର୍ଣ୍ଣେ ବାଜି ଅଉ ନ ଟଳେ ପାଏ ।
ଟଳେ ଧଇ ମଦନେ ମତାଏ ।
ଛୁଟ କରି ଜନ ଘାଟକୁ ଯାଏ ।
ଅଞ୍ଜଳି-କୂଳେ କଳଙ୍କ ଲଗାଏ ।
ନୀପ ମୂଳେ ଉଭା ଶୋଭା ପାଏ ।
ବନମାଳୀ ଏହୁ ରସରେ ଗାଏ ।
ଅସତ କଥାକୁ ସତ କରାଏ ।
ତାହା ସେବ ଏବେ ଦୁଃଖ ପାଏ ।

(6)

ସଙ୍ଗ—କାମୋଦ । ଅଠତାଳି

ବନେ ନ ଡାକନ୍ତୁ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ କୋଇ ରେ ମୁରଲୀ ତୋରେ ଶରଣ ଗଲି । ଘୋଷା ।
ସେ ନନ୍ଦସୁତ ମୁଁ ଗର୍ଜ-କୁମାରୀ । ବଂଶୀ ଦେଲୁ ସିନା ପରତେ କରି ।
ଲୁଚ ଲୁଚ ଯାଏ ସଖୀ ସଙ୍ଗତେ । କ ସେବ ଚଢିଲୁ ମୁରଲୀ ମୋତେ ।
ଜାତ ତୋର କଷ୍ଟା ବାଉଁଶ ଖଣ୍ଡ । ଧୂବ ସଙ୍ଗେ ଥାଉ କୁସୁମ କାଣ୍ଡ ।
କୃଷ୍ଣହସ୍ତେ ତୋତେ କେ ଦେଲା ମୋତେ । ଭସାଇ ଦଅନ୍ତି ଯମୁନା ସ୍ରୋତେ ।
ମୁରଲୀରେ ତୋର ଏତେ ବଡ଼ାଇ । ପତିବ୍ରତା-ପଣ ଦେଉ ଛଡ଼ାଇ ।
ବନମାଳୀ ବୋଲେ ଯୋଡ଼ୁଛୁ କର । ଆଉ ବନେ ମୋର ନାମ ନ ଧର ।

(7)

ରାଗ ଲଳିତା—ଅଠତାଳୀ

ଘନ କାନନରେ ସେ ମୋ ଜୀବ ଜୀବନ ।
ମିଳଣୀ ମୋ ବନ୍ଧୁ ସବୁ ପୀତ-ଦୁକୂଳଡ଼ିଆ । ପଦ ।
ଗଲେ ଏ ପରାଣ ଯାଉ, ନ ଦେଖିବି ତାଙ୍କୁ ଆଉ ।
ନାଚଲେ ନେତ୍ରେ ସର୍ବଦା କାଦମ୍ବିନୀ-ରୁଚିଆ ।
ଯାଉ କୁଳରେ କଳଙ୍କ, ଜୀବକା ମୋ ପଦ୍ମମୁଖ ।
ଦୁଃଖ ପାଶୋରା ମଧୁର ଶିଖଣ୍ଡଚୂଡ଼ିଆ ।
ବନାଶିବା ସେ ଅଧର, ମନାସୁଛି ସଙ୍ଗ ତାର ।
ନୟନ ପିଉଳା ରଙ୍ଗ କାନ୍ତଶ ମାଳିଆ ।
ଟେକି କହିଲ ଏଣିକି, ସଜନୀ-ଛଳ-ବାଣୀକି ।
ଦେଖିବାକୁ ସତେ ମନ୍ଦ ନନ୍ଦଦୁଲାଳିଆ ।
ଶ୍ରୀମତୀ ଏସନ ବାଣୀ, ପ୍ରିୟ ସଖୀ ଆଗେ ଭଣି ।
କହେ ବନମାଳୀ ଚନ୍ଦ୍ରା ବରଜ-ଧୂଡ଼ିଆ ।

IV.

HRIDANANDA.

ଭୋଗୀସରଳ—ଅଡ଼ତାଳ

ଦୀନବନ୍ଧୁ ଜୟ ନୀଳାଦ୍ରିବିହାରୀ ।
ଭକ୍ତଙ୍କର ହିତେ ନାମ ବହୁଅଛ
କରେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଧରି । ଘୋଷା ।
ସୀତାମାତା-ଧର ମୃତା-ବାହନର
ଲକ୍ଷ, ଡାକିଲା ଆରତେ ।
ରଥାଙ୍ଗ ଟେପିଲ ଅସୁର ନାଶିଲ
ରକ୍ଷା କରିଲ ଦ୍ୱାରତେ ।
ନାକଲୋକପତ୍ନି- ତନୁଜ-ଅଗ୍ରଜ-
ଜାୟା ଚଳିଲା ଅକୂଳେ ।
ଲଜ୍ଜା ନିବାରଣ ଅବଳା ତାରଣ
କରିଅଛ ଅବହେଳେ ।
ଗିରୀଶନନ୍ଦନ— କନଷ୍ଟ-ମାତୁଳ
ସଙ୍ଗେ ମଲ୍ଲ ହୋଇଲ ।
ବାମନାଗ-ଅରି- ଅନୁଜାକୁ ହରି
ଏକା କାଣ୍ଡକେ ବଧିଲ ।

ସମ୍ଭାର-ପର- ଧରଧସ୍ମର
କଣ ଅଜାମିଳ ଛାର ।
ଅନ୍ତକାଳେ ଥରେ ନାମ ଜପିବାରେ
ବଇକୁଣ୍ଠେ କଲା ସ୍ଥିତ ।
କହେ ଧ୍ରୁବାନନ୍ଦ ବେନ ଜନ୍ମ ମନ୍ଦ
ମୁଁ ଅଜାମିଳୁଁ ଅଧିକ ।
ଲୋକ-ପ୍ରିୟ-ପୁଞ୍ଜ- ଭକତ-ବାନ୍ଧବ
ତୁମର ଭୟରୁ ରଖ ।

V.

BALLAVANANDA.

ରାଗ ସାବେରୀ—ତାଳ ଝୁଲ

ତୋ ଲାଗି ଗୋପବାଳା ମନାରେ କାହ୍ନୁ ଯମୁନା ।
ତୋ ଲାଗି ନ ପିବ ଯମୁନାରେ । ପଦ ।
ନିତ ଏହି ବାଟେ ଯାଉରେ କାଳିଆ, ନିତ ଏହି ବାଟେ ଯାଉ ।
ସାଙ୍ଗର କଉଡ଼ ମାଗିଲେ କାଳିଆ, ମୁରଲୀ ବଜାଉ ଥାଉରେ ।
ତୁହି ଗୋପପୁରେ ରାଜାରେ କାଳିଆ, ତୁହି ଗୋପପୁରେ ରାଜା ।
କେମନ୍ତେ ସଙ୍ଗରେ ମୁରଲୀ ବଜାଉ, ଅହୁରି ଟିକଏ ବଜାରେ ।
ତୁହି ବଡ଼-ଘର-ପୁଅରେ କାଳିଆ, ମୁହିଁ ବଡ଼-ଘର-ବୋହୂ ।
ସରମ ତୋତେ ତ ନାହିଁରେ କାଳିଆ, ମରମ କଥା ତୁ କହୁରେ ।
ତୁହି ଅଟୁ ନନ୍ଦସୁତରେ କାଳିଆ, ତୁହି ଅଟୁ ନନ୍ଦସୁତ ।
ମଥୁରା ହାଟକୁ ଦଧି ବିକି ଗଲେ, ନିତି ମାଗୁଥାଉ ସାଟରେ ।
କହଇ ବଲ୍ଲଭାନନ୍ଦ ସଖିବୃନ୍ଦ, ଶୁଣ ଅହେ ସଖିବୃନ୍ଦ ;
ଯମୁନା-କୂଳରେ ମୁରଲୀ ବଜାଏ, ତୁମ୍ଭ ସେହି କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ।

SELECTIONS FROM GOPALKRISNA'S WRITINGS.

(Author died in 1862.)

(1)

ସ୍ୱାଦୃଷ୍ଟସଲସା

ଏଡ଼େ ଭାଗ୍ୟ ମୋର ହେବକି ? ହେବ ବୃନ୍ଦାବନେଶ୍ୱରୀ-ସେବକୀ
ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଦତ୍ତ ରାଜମନ୍ତ୍ର କଳପ-ବଲ୍ଲୀରେ ପ୍ରେମ-ଫଳ ଫଳିବ କି ?
ଶ୍ରୀସ୍ୱାମିନୀଙ୍କର କାବଡ଼, ଅଷ୍ଟକାଳ ସେବା ସନ୍ତତ
ଶ୍ରୀରୂପ-ମଞ୍ଜରୀ ଆଜ୍ଞା ଶିରେ ଧରି କରିବ, ମନୋରଥ ପୂରିବ କି ?

ବ୍ରଜସୁନ୍ଦରୀ-କୁଳ-ଚନ୍ଦ୍ରମା, ଦୋଷ କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମା
ମୁଁ ଲଳିତାଙ୍କ ପଦାମ୍ବୁ ପଡ଼ି ଜଣାଇବା ଶୁଭଦଶା ସମ୍ଭବିବ କି ?
ଗୋଷ୍ଠେଶ୍ୱରୀ କୋଳରେ ଧରି, ବଧୂ-ମଧ୍ୟେ ଲାଳନା କରି
ସ୍ନେହେ ଅଶ୍ରୁପୋଛି ବ୍ରଜେଶ୍ୱରୀଙ୍କ ଲଜ୍ଜା-ନମ୍ରମୁଖ ବହି ଦେଖାଇବ କି ?
ରାସ-ରସାମୃତାମ୍ବୁ ବଧୂ, ଅଙ୍କରେ ଜଟିଳାଙ୍କ ବଧୂ
ବଳେ କରିବାର ଦେଖି ମୋ ଅନ୍ତର ସୁଖ ଅକୂପାର ଉଚ୍ଛୁଳିବ କି ?
ହୃଦେ ଧରି ସେ ହୃଦଭୂପ, ଶ୍ରୀମଞ୍ଜରୀ ସଖୀ-କଳାପ
ବୋଲେ ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ମୁଖେ ଶ୍ରୀରାଧାକୃଷ୍ଣ ବୋଲି ଜୀବ ବରଜିବ କି ?

(2)

ରାଧାଙ୍କ ପ୍ରତି ସଖୀ-ଉକ୍ତି

ଯିବାପରି ପଶ୍ଚିମ-ସଙ୍ଗିନୀ ଉଠି ଅରେ
ଦଶୁଥିବ ଶ୍ୟାମ, ବାମପାଶ ପଡ଼ିଅରେ । ଘୋଷା ।
ବ୍ରଜ-ହାଟବାଟ, ହେଲଣି ନିଘଟ ।
ଜଗିଥିବେ ବ୍ରଜ-ବଧୂ ନିକୁଞ୍ଜ-ଦୁଆରେ ।
ପବନେ ପଲ୍ଲବ, ଚହଲିଲ ମାଧବ ।
ପଥ ଚାହିଁ ଛନ୍ତି ଧରି କେଶର ପୁଅରେ ।
ଅଳି ହେବା ଛଳ, ସଗର୍ବ ଚଞ୍ଚଳ ।
କରିଛନ୍ତି କେତେ ହୋଇ ପଦତଳଅରେ ।
ଅନା ଊଷାଧୀଶ, ହେଲଣି ପ୍ରକାଶ ।
ଶୁଣୁନାହୁଁ କୁଞ୍ଜେ ଅଳିଙ୍କ ଏ କୁହିଅରେ ।
କାମ ହେଲା ଅସି, ଉପାଉଛୁ ବସି ।
ହାଲୁ ହାଲୁ ଡାକିବଢ଼ କୃକୁଟ ଲୁଅରେ ।
ଅଳୀ-କର ଧରି, ସ୍ମରି ଶ୍ରୀକିଶୋରୀ ।
ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ଭାଷେ ହେଇଁ ସେ କାଳିଅରେ ।

(3)

ବାସକସଜ୍ଜା

ମୋହନ-ମୁରଳି ଡାକ ପଡ଼ିଲା ମା ।
ଅପାର ରଜନୀ ହେଲାରେ ସଜନୀ ।
ପ୍ରାଣ-ବଧୂକୁ ବଧୂ ଭୁଲିଲା ମା ।
କ ଯୋଗରେ ଅଳି ସାଜିଥିଲି ସଜ ।
କାନନ ମଲ୍ଲୀ-ଦଣ୍ଡା ଫୋଟିଲା ମା ।

ତୋହର ଦେ ଲୋ ତନ୍ତ୍ର   ପୂରିଲା ସଂକଳ୍ପ ।
ନିକୁଞ୍ଜ ଭବ୍ୟ-ଭୋଗ ଅର୍ପିଲା ମା ।
ପର ପୀରତିକି   ପୂରୁଷ ଜାତିକି ।
ପରତେ କଲା ଫଳ ଫଳିଲା ମା ।
ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ସେ   ସେ ସମୟରେ ଭାଷେ ।
ଲୁଚିଛନ୍ତି ସବୁ ଶୁଭିଲା ମା ।

(4)

କଲହୋହଣ୍ଡା

ବ୍ରଜ-ବଧୂଙ୍କୁ ପଥ କେ ଛଡ଼ାଇଲାରେ ।
କେ କଷ କହିକି ବଗଡ଼ାଇଲାରେ ।
ସୁଖେ ପୁଅଇବ ନିଶା   ବୋଲି କରିଥିଲି ଆଶା,
ନ ସହି କେ ମୋର ମନୋରଥ-ଆଶା-ମୂଳ ଉପୁଡ଼ାଇଲା ରେ ।
ପାଞ୍ଚବାର ଗଲି କେଣେ   ବେଣି ହେଲି ଅକାରଣେ
ନିକୁଞ୍ଜ-ତଳପତଳେ ପଣନ୍ତରେ ମୋତେ ତ ଗଡ଼ାଇଲା ରେ ।
ମଦନ ଦାବ ଦହନ   କଦନର ବିମୋଚନ
ପରମ ପ୍ରେମ-ପୀୟୂଷପୂର୍ଣ୍ଣ ତୋଷକ କରୁ ଛଡ଼ାଇଲାରେ ।
ଅହା ତୋଳାର ପିନ୍ଧୁଳା   ଗଳାର ମଥାର ମାଳା
ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାକ ଦୂର କରି ନୟନରୁ ନୀର ନିଗଡ଼ାଇଲାରେ ।
ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ଭାଷଣ   ଉଠ ଆଇଲେ ରମଣ
ବୋଲି କୃଷ୍ଣ ଦେହଧିକ ଦର୍ଶନୀ ବଢ଼ାଇଲାରେ ।

(5)

ଖଣ୍ଡିତା

ଶ୍ୟାମ ଯାଯା କୁହାର ତୋ ପୀରତି କି ।
ତୋର କଥାରୁ ଜାଣିଲା   ପରତେ କରିଥିବ ଯା
ହୃଦୟରେ ନମାଉ ସେନ ଜାତିକି ।
କରନ୍ଦର ଗାରିଆ   ଦେଖି ଏ କୁରୁଡ଼ିଆ
ମନମଥ ଭୂତ ଲଗାଉ ସଖୀକି ।
ମୁଁ ଲୁଚି ହିଁଡ଼ିଲଣିତ   ହୋଇଲା କାଳେ କାଳୁତ
ମାର ପକାଇଥିଲା କେ ମୁରଳୀକି ।
ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ-ମଲ୍ଲ ସବୁ   ଲୁଚ ଆଇଲା ବେଳକୁ
ଏହିଁ ନଥିଲି ମୁଁ କ ସେ ପବତିକି ।
ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ କହିଲି   ବୋଲନ୍ତି ସେ ମୁଁ କୃହଇ
ଲୁଞ୍ଚ ବୋଇଲେ ଲୁଚିବ ଧରଣୀକି ।

Raja Bahadur Prataprudra Sing Deo, Late Ruling Chief of Sonepur State.

(Born July 1853, Died August 1902.)

(1)

ସଖୀ-ବଦନେ ରାଧିକା, ଶ୍ୟାମ-ପ୍ରେମାଧିକା,
ହୋଇ ନୟନରେ ଲୁହ ବାହି ;
ବୋଲେ ସେ ରୂପ ଦେଖାଅ, ଜୀବନ ରଖାଅ,
ନଦେଖିଲେ କଷ୍ଟେ ଯିବ ମରି ।
ନାମ ସୁଧାରୁ ମଧୁର, ଲାଗୁଛି ମଧୁର,
ହୋଇଥିବ ଯେତେ ଭଲ ରୂପ ;
ଦେଖି ମୋର ଦେହ ନେତ୍ର, ହୋଇବ ପବିତ୍ର,
ଦୂର କର ଚର କାଳ ପାପ ।
କୃଷ୍ଣ ନାମ ଶୁଣି ତୃଷ୍ଣ, ହେଲଣି ମୋ କୃଷ୍ଣ
ବର୍ଣ୍ଣି କହୁଁ ଥାନ୍ତ୍ର ଅବରତେ ;
ସୁଧା ଯାହାକୁ ଚଖାଇ, ସେନକ ନଖାଇ,
ମୁରୁଛି ରହିଲି ସେନ ଚଟେ ।
ନାମ ଶୁଣିବାକୁ ମୋତେ, ଶ୍ରବଣ ଅମୃତେ,
ଦେଇନାହିଁ ସଖି ! ବେଦବର ;
ମୋର ଅନନ୍ତ ରସନା, ହୋଇଥିଲେ ସିନା,
ଗୁଣିବା ମନ ହୁଅନ୍ତା ସ୍ଥିର ।
କୃଷ୍ଣ ନାମକୁ ଶୁଣାଇ, ମରମେ ହଣାଇ,
କୃପା ନ କରୁଛ କର୍ଣ୍ଣ ମୋତେ ;
ମସ୍ତାଚକା କହିଁ ମୃଗ, ଯଥା ଭବ ବେଗ,
ମିଥ୍ୟାରେ ଭୁଲାଅ କିକ ମୋତେ ।
ଯେବେ ଶ୍ୟାମ ନାମ ସମ, ସ୍ୱରୂପ ସୁଷମ,
ଅଛୁ ଦେଖାଇଣ ମୋତେ ରଖ ;
ଯଣ ଅଶେଷ ମଣ୍ଡାରେ, ସ୍ୱର୍ଗ ସହିରେ,
ଦୁଃଖି ନେତ୍ରକୁ ମୋ ଦେଇ ସୁଖ ।
ରାଧା ବାଣୀ ଶୁଣି ଭଲ, ତହିଁ କେଉଁ ଆଳି,
କୃଷ୍ଣଚିତ୍ରପଟ ଆଣିଦେଲା ;
କହିଁ କଣୋସ୍ତ ଅନୁର- ଗିତର କାତର-
ତରଙ୍ଗିଣୀ ହୃଦି ହୋଇଗଲା ।

ନିରଖିଣ ଦିବ୍ୟ ରୂପ, ଲଳିତଭାବ କୂପ-
ଶୀଳ-ତଟଦେଶୁ ଡଡ଼ାଇଲି ;
ଅଷ୍ଟ ସାତ୍ତ୍ୱିକ ପବନ, ସାଦରେ ଯତନ,
ବିବେକ-ନାବକୁ ବୁଡ଼ାଇଲି ।
ମାର ପାଇ ଅବସର, ଶାଣଦିଆ ଶର,
କୋଟିକୋଟି ବିନ୍ଧିବାକୁ ବାଞ୍ଛ ;
ତିଳେ ନ ପାଇ ସେରସ୍ତ, ସ୍ୱେଦଜଳେ ବ୍ୟସ୍ତ,
ଫୁଟି ରୋମାଞ୍ଚ କ ଫୁଲଗଛି ।
କମ୍ପି କମ୍ପି ସ୍ୱରଭଙ୍ଗ, ହୋଇ କମ୍ପି ଅଙ୍ଗ,
ଯହୁଁ ଯହୁଁ ଭଜଣ ବିବର୍ଣ୍ଣ ;
ଅଶ୍ରୁ ନୟନରୁ ଗଳି, ନପାରି ସମ୍ଭାଳି,
ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟିତ ହୋଇଗଲି ଦୃଷ୍ଟି ।
ଚେତା ଲଭନ୍ତେ ମହିଳା, କେ ସଖୀ କହିଲା,
ଦେଖି ଶ୍ୟାମ ରୂପ ଦିବ୍ୟ ଧନ ;
ହେଲେ କୋଟି କୋଟିମାର, ଅଣିମା କୁମାର,
ପାଦ ତଳକୁ ନୋହିବେ ସରି ।
ସହଚରୀ-ବାଣୀ ଶୁଣି, କହନ୍ତି ରମଣୀ-
ଶିରୋମଣି ଧନ୍ୟଧନ୍ୟ ସ୍ୱରୁ ;
ମୋର ନୟନେ ଲଖିଲା, ଯେ ଚିତ୍ର ଲେଖିଲା,
ହୋଇଥିବ ବିଶ୍ୱକର୍ମା ଗୁରୁ ।
ନାହିଁ ତ୍ରିପୁରେ ସମାନ, ଯହିଁଲେ ସମାନ
ହୋ ନରହିବେ ନାରୀ କେହି ;
ଯେବେ ଦେଖି ଦେବ ରତି, ତା ପଦ ବରତି-
ପଣ ବରଣ ଲହିବ ନାହିଁ ।
ସଖି ମୋହନ ସଦନ, ନଶ୍ୱେ ଏବଦନ
ପାଇ ନୟନ ଛଡ଼ିଲି ନାହିଁ ;
ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ଅହର୍ନିଶେ, ସେ ମୁଖ ମାନସେ,
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପୁର ଯୁବରାଜ କହି ।

ଗୀତ

ସୁଧଙ୍କା ଅଧିକା ପ୍ରେମରେ କହି ;
ସଂସାରର ସାର ରୂପ ଏସହି ।
ସବୁ ଉପମା ଛଣି ଛଣି ଅଣି,
କହି ଏ ଲାବଣ୍ୟ ପୁର ନିର୍ମାଣି ସେ ।
ନରହି ନୟନ କାରୁ ଯେ ।

CENTRAL LIBRARY

ଚମ୍ପକ୍ୟାଳି ଚମ୍ପ ପ୍ରକାଶିତ ନେତ୍ର
ସୁଖ ପାଇ ପଡ଼ି ଥିଲା ଗୋ ।
ରୂପାସ୍ୱପଣ ମାର ଠାରେ ଥିଲା ;
ବହୁ ଦହିଁରୁ ମିଳି ନ ପାଇଲା ।
ଏବେ ଏହାଙ୍କୁ ତା ଦେଇଛୁ ଦେଖ,
ଭ୍ରୂ ଲତା ଧନୁ ନେତ୍ର ଶିଳୀମୁଖ ସେ ।
ନାସିକା ତୂଣୀର ସତ ଏ ।
ଚନ୍ଦ୍ର-ହାସ ଧରି ଦଶୁଛୁ ମାଧୁରୀ
କନ୍ଦର୍ପ ଜେଶାନ୍ତ ଭୂମ୍ର ଯେ ।
ବାଦେ କଣି ଏ ଅଣିମା-କୁମାର ;
ବଳେ ଅଣିଛୁ ସର୍ବାଙ୍ଗ ସୁନ୍ଦର ।
ଭୃଙ୍ଗ ପଦସାର କନ୍ଦର୍ପ ଏହି ;
ଚପଳାକ୍ଷ କୃଷ୍ଣ ପୁଷ୍କର ସହି ଗୋ ।
ବଂଶଧାରୀ ଶ୍ରୀପେ ଦେଖ ଗୋ ।
ଦେହ ଦାହ ଦେଗ ନାଶ କର ବେଗ
ସ୍ନେହ ଜନେ ଦେବ ସୁଖ ଗୋ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣମା ଚନ୍ଦ୍ର- ଶିଶୁ ବଳେ ହରି ;
ସକଳ ଲକ୍ଷଣେ ଦଶେ ମାଧୁରୀ ।
ଶ୍ୟାମା ସୁଖ ମଣ୍ଡେ ଉଦୟ ଯାଇ ;
ହରତ ଅମ୍ବରେ ଦଶେ ଭୂତର ଗୋ ।
ଚକ୍ଷୁ ଚକୋରଙ୍କୁ ତୋଷି ଗୋ ।
କରସ୍ପର୍ଶରେ ଏ ଅନାସ୍ୱାଦରେ
ତାପଙ୍କୁ ଦେବ ବନାଶି ଗୋ ।

(୨)

ଘୋଷା

କୃଷ୍ଣ ବିହାର ବନରେ, ହରଷ ମନରେ,
ରାଧାଙ୍କୁ ପେନ ପବେଶ ସଖୀ ।
କୁଳ କୁଳ ଫୁଲ ତୋଳି, କହିଛନ୍ତି ଛଳ,
ନାମ ତରୁ ଲତା ଶୋଭା ଦେଖି ।
ସଖି ଦେଖ ଏ ଦର୍ଷଣ, ବାଢ଼ ବିଚକ୍ଷଣ,
ଦର୍ଷଣ ନାୟକ ଗୁଣ ଧରେ ।
ସତେମ ସୁମନା କୁଳଙ୍କୁ, ଦେଇ ଆନନ୍ଦଙ୍କୁ,
ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ବାସ ହରି ।

କେ ବୋଲେ ରେ ଜବାଧର, ଦେଖ ଅଶ୍ରୁଧାର,
ମାଧବୀ ସାଧବୀ ଗୁଣ ଧରି ।
ଶଠ ନାୟକ ମିଳନ, ଅଗରେ ମରନ୍ଦ,
ଲୋତକ ମୁଞ୍ଚି ବେଦନ କରି ।
ଦେଖ ମାଳତୀ ରସିକା, ସ୍ୱାଧୀନ ଭର୍ତ୍ତୃକା,
ଅଧୀର କମ୍ପ ବହୁଛି ବେଶେ ।
ଇଷ ଛୁଟେ ଲୁ ସୁମନା, ମୋର ଗନ୍ଧ ସିନା,
ଭୃଙ୍ଗ ଅନୁକୂଳ ପୁଂସ ଭାଷେ ।
ଭୃଙ୍ଗ ହୋଇ ନାଗେଶ୍ୱର— ପରାଗେ ଧୂସର,
ଧୃଷ୍ଟ ନାୟକ ସ୍ୱଭାବେ ଅଛି ।
ଦୃଷ୍ଟି ବନ୍ଧୁକ ଖଣ୍ଡିତା, ଧୀରାଙ୍କୁ ପଣ୍ଡିତା,
ଇବେ ତୁ ମୋ ବନ୍ଧୁଜୀବ ଭାଷି ।
ଦେଖ କିଂଶୁକ ନର୍ତ୍ତକେ, ଗର୍ଜି ପୁନ ତର୍କେ,
ତୋବକୁ କ ମୋ ପ୍ରେୟସୀ ନାହିଁ ।
ଶାଖାସ୍ଥିତ ଶୁକରବେ, କଣାଗଲା ଏବେ,
ବୋଲି ସେ ବକ୍ର ଉକ୍ତିକ କହି ।
ଦେଖ ତମାଳ ବଲ୍ଲରୀ. ତମ ବଲ୍ଲବରୀ,
ଦେଖି କବା ଅଭିସାରୀ ବେଶ ।
ପିଙ୍ଗବନମାଳ ତେଳ, ବର୍ଣ୍ଣୁଛି ମଞ୍ଜୁଳ,
ରଙ୍ଗପୁଷ୍ପ କରି କେଶ ବେଶ ।
ଦେଖ କେତକୀ ବନତା, କଳହାନ୍ତରିତା,
ଭ୍ରମର ଶ୍ରୀଷ୍ଟ ନ ସେନ ତେଜ ।
ତତ୍ରେ ତନ୍ତ୍ର ରୂପ ଗୁଣ, ହେବା ଅକାରଣ,
ପଶ୍ଚାତାପେ ଏବେ ମ୍ଳାନ ଭଜ ।
ଦେଖ ସକ୍ତି ଅଳିପ୍ରିୟ, ତତ୍ରେ ତନୁପ୍ରିୟ,
ଯଥା କରହୋତ୍କଣ୍ଠିତା ନାରୀ ।
ପୁଷ୍ପବ୍ୟାଜେ ରୋମାଞ୍ଚିତ, ପବନ କମ୍ପିତ,
ବେପଥୁ ମରନ୍ଦ ଅଶ୍ରୁ ଧରି ।
ଦେଖ ଦେଖ ସୁରସିକା, ପ୍ରୋଷିତ ଭର୍ତ୍ତୃକା-,
ପତ ପତ୍ରସେ ପଲାଶବନ ।
ପୁଷ୍ପ ବ୍ୟାଜରେ ବରନ୍ତ, ଜାତ କୁତବନ୍ତ,
କଲୁଛି ପ୍ରିୟା ବଯୋଗେ ସେନ ।

ଲୁଲ ପାଟଳିକା ବାଳକା, ପରିଶେଫାଳିକା,
ଦେଖ ହୋଇଛୁ ବାସକ-ସଜ୍ଜା ।
କଳ ମଣ୍ଡନେ ସୁବେଶ, ହୋଇ ସୁମନସ-
ପାଦଛୁଲେ ସଜାଇଛୁ ଶଯ୍ୟା ।
ଦେଖ କେଶରୀ ସୁମଧ୍ୟା, ଚମ୍ପା ବିପ୍ରଲବ୍ଧା,
ବନ ସଂକେତ ସ୍ଥାନରେ ରହୁ ।
ପୁଂସ ଭ୍ରମର ପାଶରେ, ନୋହୁଁ ପ୍ରବେଶରେ,
ବିରସରେ ଅପମାନ ବହୁ ।
ଦେଖ ଗଣିକା କଳାପ, ଭ୍ରମିଣ ମଧୁପ,
ସୁନାର ପାଶେ ପ୍ରବେଶ ଅଛି ।
ବାତ ପ୍ରକମ୍ପନ ବ୍ୟାଜେ, କମ୍ପକୁ ସେ ଲଜେ,
ଢରକେ କପୋତ ଦଣ୍ଡପାଣି ।
ଦେଖ ସେବତୀ ସୁବତୀ, ନବ ପୁଷ୍ପବତୀ,
ଭ୍ରମର ଯାଚେ ଲୋଲୁପ ବହୁ ।
ଭ୍ରମି କରୁଛନ୍ତୁ କୋଳ, ହୋଇ ମତଭୋଳ,
ବୃଷ୍ଟିପୁର ଭୂପ-ସୁତ କହୁ ।

ଗୀତ

ନନ୍ଦ ନନ୍ଦନ ମଦନ ସୁନ୍ଦର ।
ସୁନ୍ଦରୀ-ମାନ— ଉଦଧି-ମନ୍ଦର ।
ଏକାଳେ ମିଳି ରସୋଦଧି ବନେ ।
ସଂଭ୍ରମେ ଭ୍ରମନ୍ତି ବରଜ ଭୁବନେ ସେ ।
ଶୁଣିଲେ ଭୃଙ୍ଗ-ଝଙ୍କାର ଯେ ।
ହୁଅନ୍ତି କାତର, ମଣିଅନଙ୍ଗର ।
ଧନୁ-ଶିଞ୍ଜିନୀ-ଟଙ୍କାର ସେ ।
ଦେଖି ବିକଚ କିଂଶୁକ ବହନ ।
ମନେ ପାଞ୍ଚନ୍ତି ଏ ଦାବ ଦହନ ।
ମନ୍ଦଶୀତ ବାତ ଲାଗୁଁ ତପତ ।
ବହ୍ନିରେ ତାର ଜ୍ୱାଳା ବ୍ୟାପତ ସେ ।
ଅଙ୍ଗରେ ପଡ଼ୁଁ ପରାଗ ସେ ।
ନ ସହୁ ତା ଲଷି, ଲଷ ଉଳେ ଲଷି,
ପିଇତେ ହୁଏ ମୂର୍ଛଙ୍ଗ ସେ ।
ଭ୍ରମୁଁ ପ୍ରବେଶ କଶୋଙ୍କ ସନ୍ନିଧି ।
ପାଞ୍ଚିଲେ ଦେଖି ଏତ ରସନିଧି ।

CENTRAL LIBRARY

ଲାବଣ୍ୟକୁ ଭରି ଜଳ ପୂରିତ ।
ଉଚ୍ଛଳିତ ହେବ ମଣିଲେ ପୋତ ସେ ।
ମୀନ ଚଞ୍ଚଳ ନୟନେ ଯେ ।
ସ୍ଥଳୁ ଜଳ ସନ୍ଧି ଲାଗି କର୍ଣ୍ଣେ ଏହି,
ବୋଲି ବୟସ୍ୟଗଣ ମନେ ଯେ ।
ପୁଣି ବୟସ୍ୟଗଣ ନୋହେ ଏ ସିନ୍ଧୁ ।
ବଦନ ଶରତ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା-ଚନ୍ଦ୍ର ।
ବରଷନ୍ତି ହାସ ପୀୟୂଷ ରସ ।
ଜୀବ ଅଜୀବ କରୁଛି ସରସ ସେ ।
ବର୍ଣ୍ଣେ ନୋହେ ଅନ ନାରୀ ଯେ ।
ବୃଷଭାନୁ-ଜେମା, ଅତି ଅନୁପମା,
ହେବ ଏ ବଚନେ ବହୁଭ ଯେ ।

VAN-VIHAR.

KALPATARU DAS OF GANJAM.

(From author's Ramalila-jatra.)

ରାମ—ଦେଖ କେତେ ଚମ୍ପାଫୁଲ, ଗୋଟିକୁ କୋଟିଏ ରତନ ମୂଲରେ ।
ନାଗସ୍ୱବର । ଦେଲେ ଅଣି ଦେବ ଫୁଲ । ନାଗସ୍ୱବର ।
ସୀତା—ରତନ ମୋଠାରେ ନାହିଁ, ଯତନେ ଅଧର ଦେବ ଚଖାଇ ହେ
ମୋ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ! ଅଣିଦଅ ସ୍ନେହବହି । ମୋ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ।
ରାମ—ଦେଖ ଫୁଟିଅଛି କଥା, ଏହା ମୂଲ ହେବ ଶତେ ସୁନଅରେ
ନାଗସ୍ୱବର । ଦେଖି ହୋଇଥାଅ ଠିଆ । ନାଗସ୍ୱବର ।
ସୀତା—ସୁନଅ କାହୁଁ ପାଇବ, କରତେ ଭୂମ୍ପାଦେ ସେବୁଥିବ ହେ
ମୋ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । ଅଣିଦଅ ସ୍ନେହବହି ମୋ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ।
ରାମ—ଧନରେ ଦେଖ ଫୁଟିଛି ମନ୍ଦାର, ଏହା ମୂଲ ହେବ ତୋର ଅଧରରେ
ନାଗସ୍ୱବର ! ବୋଇଲେ ଦେବ ସତ୍ୱର, ନାଗସ୍ୱବର ।
ସୀତା—ମୁଁ ବୋଲିବ କେଉଁ ପଦ, ମୁହିଁ ଗିନା ତୁମ୍ଭର ଅଙ୍କଶାଶୀ ହେ
ମୋ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । ମୁଁ ଅଟଇ ମନୋହାରୀ । ମୋ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ।
ରାମ—ଦେଖ ଫୁଟିଛି କଅଁଳ, ଅଳକା ଦଳକୁ ହେବ ଶିଳୁଣରେ
ନାଗସ୍ୱବର । କହ ଅଣି ଦେବ ତୋଳ ନାଗସ୍ୱବର ।
ସୀତା—ଅଶିତ ହେବ ବାସନା, ଯତ୍ନ କ ନ କ ଣ ମୋର ବେଦନା ହେ
ମୋ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । କେ କଲା ତାହିଁକ ମନା ମୋ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ।

ସ୍ୱାନ—ଏପରି ଫୁଲର ଶୋଭା, କେବେ କହିବ ମୋ ପ୍ରାଣ-ବନ୍ଧୁ ରେ
ନାଗରୀବର । କ୍ଷଣେ ହୋଇଥାଅ ଭଲ ନାଗରୀବର ।
ଭାବ କଳ୍ପତରୁ ଛନ୍ଦେ, ଭକ୍ତିଭାବେ ମୁଁ ସେବିବି ପାଦେ ହେ
ମୋ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । ନ ଭୁଲାଅ ଭବାର୍ଣ୍ଣବେ ମୋ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ।

DAK-VAÇAN.

(1) ପୂର୍ବ ମେଘ ଉଠିଁ ପଶ୍ଚିମେ ପବନ,
ସଞ୍ଜ ଗୋବରରେ ଅଂସାଇ ବସେ,
ଡାକ ବୋଲେ ପୂଦା ନିଶ୍ଚେ ବରଷେ ।
(2) ଅରେ ଜାଇଅ, ପୋଇଲୁ ଲୁହା ଭାଇଅ ।
(3) ଉଷା ମୁଠି, ଅଡ଼ା ଦମୁଠି, କଅଣ୍ଡୀ ମଝିରେ ପୋଡ଼ିଲୁ କାଠି ।
ବଲରେ ରଖିଲୁ ପାଣି ସମାନ,
ପର୍ବତ-ଶିଖରେ କରିଲୁ ଧାନ,
ଯେବେ ନୋହିବ ତହିଁରେ ଧାନ,
ତେବେ କାଟିବୁ ଡାକର କାନ ।
(4) ବାଂଶ ଅଙ୍ଗୁଳ କରିଲୁ କାଠ,
ତହିଁର ଅଧା କରିଲୁ ଲାଠ,
ଯେତେ ଅଙ୍ଗୁଳ ତେତେ ଦଣ୍ଡ,
କି କରିବ ଚୋର ପୋଥାଖଣ୍ଡ ।
(5) ସିଂହ ସବୁ ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ ମୋଟା,
ଡାକ ବୋଲେ ପାଖେ, ନଯାଅ ବେଟା ।

DHAGAMALA

or

Popular Adages and Sayings.

(1) 'ଶୁକ୍ଳ ପକ୍ଷକେ ଅଧିଆ ହେଉ
ଯେଉଁ ହେଉ ବହୁଳଅ,
ଘଇତା ପକ୍ଷକେ ସନ୍ଧିଆ ହେଉ
ଲୁଗା ହେଉ ଦର୍ପିଅ ।'
(2) ତେଲ୍ଲୁଁ ଶୋଇଥିବ ସିଏ, ତାକୁ ଉଠାଇବ କିଏ ?
(3) ହାତରେ ବାହୁ, ଦର୍ପଣେ ଖୁହିଁ ।
(4) ମନେ ମନେ ଲୁଚିଛି, ଗୋଡ଼ ଦୁଇ ଦିଶୁଛି ।

(5) ଘରେ ନାହିଁ ଲେମ୍ବୁ ଲୁଣ, ସଭାରେ ଭଣେ ସାତ ଗୁଣ ।

(6) ଯାହା ନଖାଇଲି ହିଂସ, ତାହା ଖାଇଁ ପଟେ ଦଷ ।

(7) ପାଖରେ ଶୁଏ କାନରେ କୁହେ, ତା କଥା କି ଅନ୍ୟଥା ହୁଏ ।

(8) ନ ଦେଖିଲା ଅଉ ଛୁ ଫଡ଼ା ।

(9) ଯାହା ନ ଦେଖିବ ନେଳ ନୟନେ,
ପରତେ ନ ଯିବ ଗୁରୁ-ବଚନେ ।

(10) ବୋହୂ-ଉପରେ ନଈଠା ବଢ଼େ,
ଭାତ ଉପାସକୁ ସକାଳ ଗୋଇଠା ।

(11) ପ୍ରୀତି-ପଥ ବଡ଼ ଖରଡ଼ା,
ପଦେ ପଦେ ତହିଁ କତଡ଼ା ।

(12) ଧୀର ପାଣି ପଥର କାଟେ ।

(13) ଦେହକୁ ଲାଗିଲେ ପୁଅକୁ ପକା ।

(14) ଚୋର-ମନ ଗଣ୍ଠିରେ ।

(15) ବୁଡ଼ା ଶେଉଳ କି କାଞ୍ଜି-ପାଣିରେ ଭୁଲେ ?

(16) ସାତ ଟଙ୍କା ଯୋହଳ-ପଞ୍ଚା,
ବକୁଳ-ବୃନ୍ତ ଦ୍ୱିଗାଲ କଣ୍ଠା,
ଚଲ-ପ୍ରସାଦେ ଚଉଦ ଭୁବନ ଦେଖିଲି
ଏବେ ହଲଉଛି ବନଣୀ-କଣ୍ଠା ।

(17) ମାଙ୍କଡ଼ ହାତରେ ଶାଳଗ୍ରାମ,
ନଚାଇ ନଚାଇ ନେଲା ପ୍ରାଣ ।

(18) ଅଖାଇ ପାଉଛି ଭଲାଣି,
ଲାଞ୍ଜ-ମୁଣ୍ଡ କରି ଗଲୁଛି ବସି ।

(19) ଯାହା ନାହିଁ ବାଳକାଳେ, ତାହା ନାହିଁ କାଳେକାଳେ ।

(20) ତୁଳସୀ ଦୁ' ପତ୍ରରୁ ବାସେ,
ବଳୁଅଡ଼ ଦୁ' ପତ୍ରରୁ କୁଣ୍ଡଳ ହୁଏ ।

(21) ନଈ ନ ଦେଖୁଁ ଲଙ୍ଗଳା ।

(22) ହାଣ୍ଡିରେ ଖାଏ, ଗୋଡ଼ରେ ପଡ଼ିଲେ ଗାଧୋଇଁ ଯାଏ ।

(23) ଲୁହା ଜାଣି କମାର ପାଣି ଦିଏ ।

(24) ମନରେ ନାହିଁ, ମାଳରେ ନାହିଁ,
ଜପି ଜପି କି ପାଇବୁ କାହିଁ ?

(25) କଂସାର-ଘର ପାଗ କି କୁଳା ଟପ ଟପ କୁଡ଼ରେ ?

(26) ମୁଣ୍ଡ ହାସ୍ୟ, ତୁଣ୍ଡ କହେ ।

CENTRAL LIBRARY

(27) ଦୁଧ ଗୁଡ଼ ନେଇ, ଲିମ୍ବ ମୂଳେ ଥୋଇ,
ଲିମ୍ବ କି ମଧୁର ହେବ,
ସାତ ପାଞ୍ଚ କଥା, କହିଲେ ବୁଝାଇ,
ପର କି ଆପଣା ହେବ ।

(28) ଭୁଞ୍ଜିଲୁ ଏବେ,
ମୁଦ ନାହିଁ ଗୋଡ଼ କଣ୍ଡୁ କେବେ ।

(29) ଯେତେକ କରିବ ଅହିଂସା ଘଷା,
ସେତେକ ହୋଇବେ କୁଟମ୍ବ ପୋଷା ।

(30) ଢେଙ୍ଗା ମୁଣ୍ଡରେ ଠେଙ୍ଗା ।

(31) ଝାଙ୍ଗରା, ବାଙ୍ଗରା, ହମ୍ବା ଗୋଟି ଗୋଟି ବାଳ,
(ଏହାଙ୍କୁ) ପରଦେ ନ ସିଦ୍ଧ କରିଥିବ ଯେତେକାଳ ।

(32) କଷିଲା ପୁଅ ବସେ ନାହିଁ,
ବସିଲା ପୁଅ କଷେ ନାହିଁ ।

(33) ତୁ ଯେବେ ମାଠିଆ ମାଠ, ମୁଁ ସେହି ଦରପୋଡ଼ା କାଠ ।

(34) ଅଳସୀ ମାଇର ଫାଲୁଅ ଗୁଣ୍ଡା, ଯହିଁ ବସିଥାଏ ଗେରସ୍ତ ହୁଣ୍ଡା ।

NURSERY RHYMES AND GAME SONGS.

(୧) ଇଚିଡ଼ି ମିଚିଡ଼ି କାମୁଚିଡ଼ିଚିଡ଼ି
ପିଟିଲ ମାଇଲେ ଚୋଲ,
ଥିଲୁ ଖଣ୍ଡି ଖଣ୍ଡି ପିଚକା ପାଣି
ବୋଉ ଲୋ ! ଏ ଗୋଡ଼ ଖଣ୍ଡି ମୋର ।

(୨) ଅକଲ ମାକଲ ଝାକଲ ଠାଇ
ଗଣେଶ ମାଦଳ ବଜାଏ ଡିଂଇ
ରାଇ ରଙ୍ଗ ଫିରିକ ଫୁଲ
ରଜା ବୋଇଲେ ଏଇଟି ଭୁଲ ।

(୩) ଖୁଣ୍ଟିକି ଖୁଣ୍ଟି ପବନ ଖୁଣ୍ଟି
ଟିଁବେଇ ଦେଉଛି ଖୁଣ୍ଟାଖୁଣ୍ଟି,
ଗୋଟିଏ ମଲା,
ଗୋଟିକ ଉପରେ କୋଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ।

(୪) ଟୁକୁ ମୁସି, ଟୁକାର ମସି
ଧାନ ଭରଣକ ଖାଉଥା ବସି
ତୁ ଥା ମୁଁ ଯାଉଛି ଘୁସି ।

CENTRAL LIBRARY

(୫) ଅ ଅ ଜହ୍ନମାମୁ ଶରଦଶଶୀ
କାହୁଁ ହାତେ ମୋର ପଡ଼ରେ ଖସି
ଅ ଅ ଜହ୍ନମାମୁ ଅ ଅ
ପାଟ କାନ୍ଥିଟିଏ ଦେଇଯାଅ
ଗୋଟିଏ ଦେଲେ କାହୁଁ ମୋର ହସିବ
ଯୋଡ଼ିଏ ଦେଲେ ପିଢ଼ା ମାଡ଼ି ବସିବ ।

(୬) ଶଙ୍ଖ ଚିଲ ମହାବଲ ଯୋବଯାଉଛଅ ପକ୍ଷୀ,
ରାମଚନ୍ଦ୍ର କହୁ ପାଇଚନ୍ତି ସୀତା ବଡ଼ ଦୁଃଖୀ
ତୋ ଅଣ୍ଟରେ ମାଛ ଥାଉ ମୋ ହାତରେ କାଚ ଥାଉ,
ତୋ ଅଣ୍ଟ ମାଛ ମିଳିଯାଉ ମୋହାତ-କାଚ ବଜ୍ର ହଉ ।

(୭) ବଲୁଅ ନନା ବଲୁଅ ନନା
ଘର ପୋଡ଼ିଗଲା ପଣ୍ଟକୁ ଅନା ।

(୮) ଖରା କରଚ ମେଘ ବର୍ଷୁଚ
ବଲୁଅନନାର ପୁଅ ବାହା ହଉଚ ।

(୯) ମେଘ ପଳାଇଲା ଟପର ଟପର କେଶୁର ମାଇଲା ଗଜା,
କେଉଁ ଗାଈଳରେ ରହିଲେ ମୋ'ରଜା
ଦେଇଙ୍ଗ ବାଉଦ ବଜା ।

(୧୦) ଝିପି ଉବେଇ ଲୋ ଝିପି ଉବେଇ,
ଅଣ୍ଟୁକ ପାଣିରେ ବୁଡ଼ି ମରଇ ।

(୧୧) ଖରା ଦନ ଦାଣ୍ଡ-ଧୂଳି ।
ଉଷ୍ମ-ପିଣ୍ଡାରେ ବସି ଭାଇନା ପଢ଼ୁଥିବ ହେ
ହଲୁଥିବ କାନ-ନୋଳି । ମହାପ୍ରଭୁ ହେ । ଦୋଷ ।
ଅଟିକା ଦଉଡ଼ି ଯୋଇ ଯୋଇଲ
କଚିଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ମନ୍ଥୁ
ଲୋକେ ପଚାରଲେ ତ ବୋଲି କହିବ
ମୁଁ ତ ଗାଁ-ମକଦମ-ବୋହୂ ।
• ଜଞ୍ଜାଳୁ କାଟିଲ ଫାଳେ ।
ଦାଣ୍ଡ-ଦୁଆରେ ଅମି ନନା ଡାକୁଥିବ ହେ,
ଭୁଞ୍ଜିଯିବ ମୋର ନାହୁଁକ ସରେ ।
•ଶାଗଭାତ ଦେଇ ରଖି ।
ଖରାବେଳେ ଭାଇନା ମୋର ବାଟ ଚାହୁଁଥିବେ ହେ
ମା କମଳାର ସାକ୍ଷୀ ।

ALEKH MAHIMA GURU BHIM BHOY.

D.—1895.

କ୍ଷୀର-ସିନ୍ଧୁ-ବାସୀ ଯେହୁରେ ସୁମନ, କ୍ଷୀର-ସିନ୍ଧୁ ବାସୀ ଯେହୁ ।
କ୍ଷୀନାନଳେ ଜଳି ଅନ୍ତ୍ର ଜନ୍ତୁ (ସୁମନରେ),
କ୍ଷମା ମହିମାଙ୍କୁ ଆସି ।
ହରଷିରେ ପଡ଼େ ଝର ରେ ସୁମନ, ହରଷିରେ ପଡ଼େ ଝର ।
ହରଷରେ ଝର ପିଅନ୍ତି ହର (ସୁମନରେ),
ହୋଇଛନ୍ତି ଅଜାମର ।
ଅକାର ମକାର ବେଦ ରେ ସୁମନ, ଅକାର ମକାର ବେଦ ।
ସାକାର ସହିତେ ଉଁକାରୁ ଅଣି (ସୁମନରେ),
ସଞ୍ଚଇଲେ ଏ ମେଦନୀ ।
ଶରଦ ଉଷମ ନାହିଁ ରେ ସୁମନ, ଶରଦ ଉଷମ ନାହିଁ ।
ସଦା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସେ ଅରୂପା ଦେଶଟି (ସୁମନରେ),
ଶୂନ୍ୟପୁରରେ ଛନ୍ତି ରହି ସୁମନରେ ।
ଶତଦଳ ଅଛି ଫୁଟିରେ ସୁମନ, ଶତଦଳ ଅଛି ଫୁଟି ।
ଶତଦଳେ ଗୁରୁ ଆସନ ଗୁଣ୍ଠି (ସୁମନରେ),
ସେହୁ ଅମରା ଭୂମିଟି ସୁମନରେ ।
ବଙ୍କନାଳ ଭେଦ ଗଲେ ରେ ସୁମନ, ବଙ୍କନାଳ ଭେଦ ଗଲେ ।
ବସିବୁ ଯାଇ ଅବାସ୍ତୁ ମଣ୍ଡଳେ (ସୁମନରେ)
ବ୍ରହ୍ମକୁ ପରତେ ହେଲେ ସୁମନରେ ।
ଲାବଣ୍ୟ ନଅକ ଅନାରେ ସୁମନ, ଲାବଣ୍ୟ ନଅକ ଅନା ।
ଲଲାଟଚକ୍ରେ କାଉଁସ୍ତି ପାଟଣା (ସୁମନରେ)
ଲାଗିଛି ନାମ ଭଜନା ସୁମନରେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରପୁର ସିଂହାସନ ରେ ସୁମନ, ଚନ୍ଦ୍ରପୁର ସିଂହାସନ ।
ଉଭେଁ ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ରୁଦ୍ର ସଗେଣ (ସୁମନରେ),
ଉଷି ଭକ୍ତ ନେବେଁ ଚଳ ସୁମନରେ ।
ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ଏହୁ ରେ ସୁମନ, ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ଏହୁ ।
ଜନ୍ମାମୂଳେ ଜ୍ଞାନ ଦୀପ୍ତ ଜଳାଇ (ସୁମନରେ),
ଜୀବଙ୍କୁ ତାରିବା ପାଇଁ ସୁମନରେ ।
ମରଣ ପଥକୁ ଡରିରେ ସୁମନ, ମରଣ ପଥକୁ ଡରି ।
ମୂଢ଼ ଜ୍ଞାନ ଖୋଇ କରେ ଗୁହାଇ (ସୁମନରେ),
ମହିମାଙ୍କ ଅଣ୍ଟେକରି ସୁମନରେ ।

ଭାଗୀରଥୀ ଯେଉଁ ଜଳରେ ସୁମନ, ଭାଗୀରଥୀ ଯେଉଁ ଜଳ ।
ଭବଦ୍ୱାରେ ଲାଗି ବସିଛୁ ଯମ (ସୁମନରେ),
ଲୁଣ୍ଠି ଯାଉ ଭକ୍ତ ବୃନ୍ଦ ସୁମନରେ ।
ବାଳ ରଙ୍କ ସମ୍ପ୍ରତ ରେ ସୁମନ, ବାଳ ରଙ୍କ ସମ୍ପ୍ରତ ।
ବହୁ ମାତା ପଦେ ପଡ଼େ ଗଚ୍ଛନ୍ତି (ସୁମନରେ),
ବୃକ୍ଷରେ ଲଗାନ୍ତୁ ମନ ସୁମନରେ ।
ଫିଟିଛୁ ତ୍ରିବେଣୀ ଧାର ରେ ସୁମନ, ଫିଟିଛୁ ତ୍ରିବେଣୀ ଧାର ।
ଫିଟିଥିଲେ କର୍ମ ବାସନା ଡୋରି (ସୁମନରେ),
ଫୁଙ୍କାବନ୍ତେ ସ୍ନାନ କର ସୁମନରେ ।
ପତନ ପ୍ରକୃତ ଦେଖ ରେ ସୁମନ, ପତନ ପ୍ରକୃତ ଦେଖ ।
ପରମ କନ୍ଦାର ଯତନେ ଖାଇ (ସୁମନରେ)
ପକା ବାଳ ଦଣ୍ଡ ଭଳି ସୁମନରେ ।
ନାମକୁ ଜଣାଣି କରରେ ସୁମନ, ନାମକୁ ଜଣାଣି କର ।
ନିତ୍ୟ ସ୍ଥଳରେ ଶ୍ରୀବାସ ତାର (ସୁମନରେ),
ନାଚନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମା ଶଙ୍କର ସୁମନରେ ।
ଧ୍ରୁବ ମାରକଣ୍ଡ ଆଦରେ ସୁମନ, ଧ୍ରୁବ ମାରକଣ୍ଡ ଆଦ ।
ଧ୍ରୁବ ମସ୍ତକକୁ ଥିଲେ ଯେ ଭେଦ (ସୁମନରେ),
ଧନ୍ୟ ନୀର ସୁରନଦୀ ସୁମନରେ ।
ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଜନ୍ମ ଚୋ ସିଦ୍ଧିରେ ସୁମନ, ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଜନ୍ମ ଚୋ ସିଦ୍ଧି ।
ତନ ଆଉଁ ଜ୍ଞାନ ପାଉଲେ ସାଧୁ (ସୁମନରେ),
ଦୟା କରବେ ଅନାଦ ସୁମନରେ ।
ଥିଲୁ ନାମ ବ୍ରହ୍ମେ ରସିରେ ସୁମନ, ଥିଲୁ ନାମ ବ୍ରହ୍ମେ ରସି ।
ଅସ୍ତ୍ର ନପାଇଲୁ ମନ୍ଥରେ ଋଷି (ସୁମନରେ),
ଅସ୍ତ୍ର କର ଯୋଷି ଯୋଷି ସୁମନରେ ।
ତ୍ରିଗୁଣରୁ ଦେଖ୍ୟା ହେଲେ ରେ ସୁମନ, ତ୍ରିଗୁଣରୁ ଦେଖ୍ୟା ହେଲେ ।
ତ୍ରିବେଣୀ ଘାଟରେ ସ୍ନାନ କଲେ (ସୁମନରେ),
ତରନ୍ତୁ ପାଦ-କମଳେ ସୁମନରେ ।
ଅନାର ଉତ୍କଳ ନାହିଁରେ ସୁମନ, ଅନାର ଉତ୍କଳ ନାହିଁ ।
ଅନନ୍ତ ମହିମା ଅଚ୍ଛନ୍ତି ଯହିଁ (ସୁମନରେ),
ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ରୂପ ହୋଇ ସୁମନରେ ।
ଚାକ୍ଷୁଣି ଫିଟାଇ ଧରରେ ସୁମନ, ଚାକ୍ଷୁଣି ଫିଟାଇ ଧର ।
ଚାଉ ଭଙ୍ଗ ଧର ଲୁଚଛୁ ଶେଷ (ସୁମନରେ),
ଚାଳ ପାଣି ହର-ଶିର ସୁମନରେ ।

ଡଙ୍ଗରି ବୁଡ଼ି ମୋ ସ୍ଥାନରେ ସୁମନ, ଡଙ୍ଗର ବୁଡ଼ି ମୋ ସ୍ଥାନ ।
ଡଗରା ଅଛଇ ମହିମା ନାମ (ସୁମନରେ),
ଡାକ କହେ ଭୋଇ ଭୀମ ସୁମନରେ ।
ଠୂଳ ଶୂନ୍ୟ ଯାହା କହରେ ସୁମନ, ଠୂଳ ଶୂନ୍ୟ ଯାହା କହ ।
ଠିକଣା ପୁଣ ସେ ତାଙ୍କୁ ଅଛଇ (ସୁମନରେ),
ଠାବ କର ତତ୍ତ୍ୱ ଦେଇ ସୁମନରେ ।
ଟାଣି କରୁଥିଲୁ କେବେ ରେ ସୁମନ, ଟାଣି କରୁଥିଲୁ କେବେ ।
ଟିଆ କର ଯାକୁ ମାରିଲୁ ହସ୍ତେ (ସୁମନରେ),
ଟେକି ଧରନ୍ତିନି ତୋତେ ସୁମନରେ ।
ନିଷ୍କାମ ଗୁରୁଙ୍କୁ ଖଣ୍ଡରେ ସୁମନ ନିଷ୍କାମ ଗୁରୁଙ୍କୁ ଖଣ୍ଡ ।
ନିଷ୍ଠା ପୁରୁଷଙ୍କେ ବାନ୍ଧିଛୁ ଘଣ୍ଟ (ସୁମନରେ),
ଚୈତନ୍ୟ ନାମ ବ୍ରହ୍ମେ ରଟ ସୁମନରେ ।
ଝାଡ ଗହନକୁ ଡେଇଁରେ ସୁମନ, ଝାଡ଼ ଗହନକୁ ଡେଇଁ ।
ଝାସ ଦେଇ ପଶ ତ୍ରିବେଣୀ ନଈ (ସୁମନରେ),
ଝଲକ ଉଠୁ ତୋ ଦେହି ସୁମନରେ ।
ଜୀବନ ଯାହାକୁ କହରେ ସୁମନ, ଜୀବନ ଯାହାକୁ କହ ।
ଜଳରେ ଯେସନେ ମୀନ ଖେଳଇ (ସୁମନରେ),
ଜୀବ ସଙ୍ଗେ ନାହିଁ ଦେହି ସୁମନରେ ।
ଛନ୍ଦି ନିର୍ବାଣ କରଇଲା ରେ ସୁମନ, ଛନ୍ଦ ନିର୍ବାଣ କରଇଲା ।
ଛଡ଼ ଚକ୍ରେ ତୋର ପିଣ୍ଡ ସ୍ଥାପିଲା (ସୁମନରେ),
ଛଡ଼ ବେଦ ବୋଲାଇଲା ସୁମନରେ ।
ଚର୍ମ୍ମ ଦେହକୁ ତୋର ଅନାରେ ସୁମନ, ଚର୍ମ୍ମ ଦେହକୁ ତୋ ଅନା ।
ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ବେନି ନୟନ ସିନା (ସୁମନରେ),
ବୃହିଁଲେ ଙ କାର ଜଣା ସୁମନରେ ।
ଓଁକାର ଯେଉଁ ଅକ୍ଷରରେ ସୁମନ ଓଁକାର ଯେଉଁ ଅକ୍ଷର ।
ଉଦେ ହେଲେ ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ଶଙ୍କର (ସୁମନରେ),
ଉଦ୍ଧ ଅନନ୍ତ ଶରୀର ସୁମନରେ ।
ଘୋଟିଛି ମାୟା ମୋହନ୍ତିରେ ସୁମନ ଘୋଟିଛି-ମାୟା ମୋହନ୍ତି ।
ଘାଣ୍ଟି ପକାଉଛି ଚର୍ମ୍ମ ଦେହଟି (ସୁମନରେ),
ଘାଟି ମୂଳେ ଦିଅ କାଟି ସୁମନରେ ।
ଗରିଷ୍ଠ ସେବାରେଁ ଯେବେ ରେ ସୁମନ ଗରିଷ୍ଠ-ସେବାରେ ଯେବେ
ଗୁରୁଙ୍କୁ ପଇରେ କରିବୁ ଦେବେ (ସୁମନରେ),
ଗରବକୁ ଧନ ଦେବେ ସୁମନରେ ।

ଛିଦ୍ରକ କର ଭାବନା ରେ ସୁମନ ଛିଦ୍ରକ କର ସାଧନା ।
କ୍ଷମା ମହିମାଙ୍କୁ ପଟ୍ଟରେ ଅନା (ସୁମନରେ),
ଖଣ୍ଡିବେ ତୋ ଦୁର୍ବାସନା ସୁମନାରେ ।
କଦେହ ସ୍ୱାମ ଦେଖିବ ମୁକ୍ତିରେ ସୁମନ କଦେହ ସ୍ୱାମ ଦେଖିବ ମୁକ୍ତ ।
କରତା ପୁରୁଷ ସଂସାରେ ବଡ଼ (ସୁମନରେ),
କାଳ ଦଣ୍ଡ ସ୍ୱାମୀ ଫେଡ଼ ସୁମନରେ ।

ବ୍ରହ୍ମ - ନିରୂପଣ

ଭଗ୍ୱାନ ଅଗାଧବା

ବହୁଛ ଅବନା ବାଣୀ ଦବା କଣି ଏକ ହୋଇ
ବେ ତାଙ୍କୁ କହନ୍ତୁ ଠାବ ତଉରଶିଅଛ କାହିଁ ।
ମହା ଶୂନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟେ ବାଟ ଅରୂପ ଅବନେ ବେଢ଼
ପିଣ୍ଡ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ଭେଦ ଖଗ ନ ପାଇଲେ କେହି ।
ନାହିଁ ତେତା କେହି ଦ୍ୱାରେ ନ ଥାଇ ମନ ଭିତରେ
କାୟା ଛାୟା ମାୟା ଠାରେ, କାହିଁ କହ ନ ଲଗଇ ।
କାମନା କଳ୍ପନା ଦ୍ୱାରେ ନ ମିଳେ ଦେହ ପାଖରେ
ବେ ତାଙ୍କୁ କହନ୍ତୁ ଠାବ ସାର ନାହିଁ ହାର ଛାଡ଼ି ।
ନମିଳେ ଶବ୍ଦ ଅକାଳେ ଏକୁଣପୁର ବାହାରେ
ସାର ବ୍ରହ୍ମ ଏକ ପାଦ ରହନ୍ତି ଗୁପତ ହୋଇ ।
ସ୍ଥିତି-ବସ୍ତିରେ ନୋହିଲା କାହିଁ ଭିତରେ ରହିଲା
ତାଙ୍କୁ ଯେ ଦେଖାଇ ଦେବ ତା ପାଦ ଧରିବ ମୁହିଁ ।
ନ ପେଶେ ସେବା ଭକତ ଦର୍ଶନ-ଭଜନ ନାସ୍ତି
ଭଣେ ସ୍ୱାମ ଅରକ୍ଷିତ ବନସ୍ତେ ରହିଲା ଯାଇ ।

(୨)

ଶୂନ୍ୟ ମନ୍ଦରେ ବେହାର, ରୂପ ରେଖ ନାହିଁ ଯାର
ଦୁଇ ପାଦ ନ ମିଶାଇ ଏକ ପାଦ ଧରି ଥର ।
ଅଲେଖ ପାଟନା ପୁର ସେଠାରେ ତାଙ୍କ ଘର
ନାହିଁ ଶବଦ ଭୂମ ସାଧୁ ଜନେ କେହୁ କର ।
ନବ୍ରମିଶ ନ ଅଇଁଠା ପିଣ୍ଡ ଥିଲେ ଲାଗେ ମିଠା
ଦେଖି ତା ଛଟକ ଋଚ ଜ୍ଞାନୀ-ମନ୍ତ୍ରଛନ୍ତ୍ର ଭାଇ ।
ଭକ୍ତ ମଠ କର ବେଗ ବନ୍ଧୁଭାଗୁ ଅଥଳର
ତାହାଙ୍କୁ ଯେଉଁଜଣ ଜନ କରେବେ କରେ ଦର୍ଶନ ।

ଅଖଣ୍ଡିତ ବ୍ରହ୍ମ ଜ୍ଞାନ — ଜୀବ ମରଣକୁ ପାର
ନିତ୍ୟ କର୍ମ ନ ଲାଗଇ ସାଧୁ ସଙ୍ଗ କଲେ ପାର ।
ଦୀକ୍ଷା ତା ନିଷ୍କାମ ଧର୍ମ — ଭଜନ ଏକା ଅକ୍ଷର
ସେହିଁଠାରେ ବ୍ରହ୍ମ ଅଛି, ତଦେ ଅନ୍ୟ ନାହିଁ କିଛି
କହେ ଭୀମ ଅରକ୍ଷିତ ଜଗତ ମୋ ଅନ୍ଧକାର ।

(ଖ)

ଅଲେଖ ପୁର ମଣ୍ଡଳ — ନାହିଁ ଆକାର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ
ଅକଳ୍ପନା ଅଣାକାର ନାହିଁ ତାଙ୍କ ସ୍ଥିର ଠୁଳ ।
ନାମ ଯହିଁରେ ହୁଅଇ — ଭରସା ଅଛି କାହାର
ନିରାମୟ ବ୍ରହ୍ମ ସେହୁ କି ନିର୍ଭର ଅତୁଳ ।
ମୁହଁଠାଏ ଯହିଁରେ ଦୀପ — ଲକ୍ଷ୍ୟ ଦେବା କେଉଁ ରୂପ
ଅକଳ୍ପନା ଅଣାକାର ଅଟେ ଆପଣ ନିର୍ମଳ ।
ଧର୍ମ ଯାର ବାମ କରେ — ସେ କି କାହାକୁ ପଲ୍ଲରେ
ଭଇଁ ଅଛି ଏତେବେଳେ ବାନା କି ହେବ ନିଷ୍ଫଳ ।
ସେବା ଯାର ନଅ-କୋଣ — ଭକ୍ତ ହେବା କରି ଜନ
ପାଉଛୁ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ତନୁ ଅଣିତ କର ସଫଳ ।
ମୁକ୍ତି ଯାର ପୃଷ୍ଠରେ — ସେ କି ସେବା ଭକ୍ତି ମାଗେ
ଆଲେଖ ଚରଣ ପଦ୍ମ ଅଣ ଅକାରେ କୁଶଳ
ଏବେ ସେହୁ ବ୍ରହ୍ମ ଦେଖ — କୈବଲ୍ୟ ମୂରତି ରୂପ
କହେ ଭୀମ ଅରକ୍ଷିତ ନମସ୍ତେ ଧବଳ ମୂଳ ।

(ଗ)

ଜଳୁଛି ବ୍ରହ୍ମ-ଅନଳ — ଅଲେଖ-କୁଣ୍ଡେ
ଧୂପ ଦେଉଅଛି ଏକୋଇଶ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ।
ବ୍ରହ୍ମ-ଯୋନି ଭୁଗ କଲା — ଅଧେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ରଚିଲା
ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ରହୁଛି ଅଦ୍ଭୁତ ଖଣ୍ଡେ ।
ଏକ ବ୍ରହ୍ମ ରୂପ ଗୋଟି — ତାହିଁ ତକ୍ଷ ପିଣ୍ଡ ଫୁଟି
• ଯାହା ମୁଁ ଦେଖିଛି କଣ କହିବ ତୁଣ୍ଡେ ।
କାଠର ଯାଉଁଣ କାହିଁ — ଦ୍ରୁ ମୁ ଧୂଆଁ ନାଁ ଉଠଇ
ଶୂନ୍ୟ ସୁଦ ନାହିଁ କୁଣ୍ଡାଗ୍ନ ଘଟଣ୍ଡେ ।
ସାବଧାନ ହେଲେ ଯାଇ — ବସ୍ତୁ ନାଇ ଦେଖେ କହି
ଲଲାଟ ପଟ୍ଟରେ ଲେଖା ହୋଇଛି ମୁଣ୍ଡେ ।
ସଦ୍ ବ୍ରହ୍ମ ଏକ ରୂପ — ସକଳ ଜୀବଙ୍କ ବାପ
ଅଜ୍ଞାନ ତଳରେ ସେବା ଲଭତ ଛାଣ୍ଡେ ।

ବସି ଅଛନ୍ତି ଅନାଦି ଶୂନ୍ୟ ଆସନ ସମାଧି
ଏଣୁ ଶବଦେ ପ୍ରକାଶ ଆସନ ଦଣ୍ଡେ ।
ଦକ୍ଷ ସାଧୁ ଅଛୁ ଯିନା ଛନ୍ଦେ କରଅ ବାସନା
ଯେବଣ ମୁକୁତ ଅଛୁ କରମ-କାଣ୍ଡେ ।
କରମ ପଥ ଅବୋଧ ଅସାଧନାରେ ସୁମତ
ଦୁଇ ବନ୍ଧେ ଧର ଜୀବ ଥାଇ ଏ ପିଣ୍ଡେ ।
କହେ ଭୀମ ଜ୍ଞାନ ଭୋଇ କେହି ଅନ୍ତ ପାଇ ନାହିଁ
ଯୋଗୀତ ବସିଛୁ ଶୂନ୍ୟ ଗୁପତ ଖଣ୍ଡେ ।

(୫)

ଜାଣୁଛ ଶୁନ୍ୟେ ଶବଦ, ଅନୁମାନ ପରେ ବେଦ
ଅକଳନ କାରଣଅ* ନାମ ମହିମା ଅନାଦି† ।
ଗମ୍ୟ ନାହିଁ ସତ୍ୟ ଧର୍ମ ଜ୍ୟୋତି ଜ୍ୱାଳ ନିର୍ମଧର୍ମ‡
ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ଶିବ ଦଶ ଏମନ୍ତ ବେ ଯେଉଁ ପାଦ ।
ଯେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଅନନ୍ତ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଜଗନ୍ନାଥ
ଚଉଯୁଗ ଅବତାରେ ହୋଇ ନ ପାଇଲେ ସିଦ୍ଧ ।
ଋକ୍ ଶାମ ଯଜୁ ଅଥର୍ବ§ ହ୍ରୀଂ ଶ୍ରୀଂ କ୍ଲୀଂ ମୃତ¶
ଦଶ ଅବତାରେ ଭ୍ରମି ନ ପାଇ ମନେ ବିଷାଦ ।
ପୃଥ୍ୱୀ ଆପ ତେଜ ବାୟୁ ଜ୍ୟୋତି ବ୍ରହ୍ମକଳା ବୋଲି
ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦେ ହୋଇ, ନ ପାଇଲେ ଅନ୍ତ ଆଦ୍ୟ ।
ଛପନ କୋଟି ଜନ୍ତୁ ଜୀବ କହ ନ ପାଇଲେ ଠାବ
ମୁନି ତପସ୍ୟାରେ ବସି ମନରେ ହେଲେ ତ ବାଧ ।
ଅବ୍ୟକ୍ତ ବ୍ରହ୍ମ ଯେହୁ ରୂପ-ରେଖନାରେ ନାହିଁ
କହେ ଭୀମ ଅରକ୍ଷିତ ଅନାମେ ରହିଲା ବେଦ ।

(୬)

ପାଦ ପାଣି ନାସ୍ତି ନାହିଁ ଧବଳ ବର୍ଣ
ଏମନ୍ତ ବ୍ରହ୍ମ-ମୂରତି ଦେଖା ନ ଯାଏ ।
ନାହିଁ ତାଙ୍କ ପେଟ ଅଣ୍ଟା ଫିଟା କ ହୋଇଛୁ ଗୋଟା
ନର ଦେହ ବୋଲି କେହୁ କହିବା ନୋହେ ।
ତାଙ୍କ ପର ଶାନ୍ତ-ପଣେ ଶିଶୁବନ୍ଧନ ନାହିଁ ଜଣେ
ବନ୍ଦୀ ସ୍ତୁତି ଦାନ ଲାଭ ସକଳ ସନ୍ଦେହ ।

* ସମୂଚ । † ଅଚଳ । ‡ ଜ୍ୟୋତିର୍ ବଣସ୍ । § ଅଥର୍ବ । ¶ ହ୍ରୀଂ, ଶ୍ରୀଂ, କ୍ଲୀଂ ।

CENTRAL LIBRARY

ଭକ୍ଷଣ ନାହିଁ ଅହାର ଏକ ଶରୀରୁ ବାହାର
କ୍ଷୁଧା ତୃଷ୍ଣା କଲେ କ୍ଷୀର ନୀର ନ ପିଏ ।
ଅଙ୍ଗେ ନ ଲାଗଇ ଧୂଳି, ବଗାଳ ଦଶନ୍ତି ମୂଳ
ନିଦ୍ରା ଘୁମାଇଲେ ଉଭା ଅସନେ ଶୁଏ ।
ଇଚ୍ଛାରେ ଯାଉଛ ଭ୍ରମି ଭକତ ଭାବକୁ ଚେନି
ଶୁଣି ସହିଁବାକୁ କର୍ଣ୍ଣ ଚକ୍ଷୁ ନ ଲାଗେ ।
ନାହିଁ ମୁଖ ଜିହ୍ୱା ନାସା ଉତ୍ତର ନ ଦିଏ ଭାଷା
ଅଗପନ୍ଥ ଜାଣି ଧୀର ସମୀରେ ରହେ ।
ଉଲଟ ପାଲଟ ନୋହି ମହା ଶୂନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟଦେହୀ
ମୁଖ ବାଟେ ଜିହ୍ୱା କଣ୍ଠେ ବଖାଣି ନୋହେ ।
ସଦାଜୟେ ପୂର୍ଣ୍ଣାନନ୍ଦ ପାଇଲେ ଚରଣ ବନ
ନିରନ୍ତରେ ଅତ୍ମା ତନପୁରେ ଉଦୟେ ।
ନାହିଁ ତାଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣ ଚିହ୍ନ, ଅଶେଷ ରୂପକୁ ଭିନ
ସକଳ ଧର୍ମ୍ମ ପ୍ରମାଣେ କରନ୍ତି ନ୍ୟାୟେ ।
ଅମିବା ପିବା ନେଉଛ କର ସର୍ବ କରାଉଛ
ନିଷ୍କାମ ଯୋଗରେ ନିଜ ନାମକୁ ଥୋଇ ।
ସେ ବ୍ରହ୍ମାର ତେଜ-ଶ୍ୱାସେ ରହି କୁହିଲ ପାଲୁଣେ
ଅନୁମାନ ପଦେ ମାତ୍ର କହୁଛ ଲଦ୍ୟେ ।
କହେ ଭୀମ ହୀନ ଢୋଇ ପୂର୍ବ-ଦଶେ ଲିଖନ୍ତି ରହି
ଦୁଃଖ ସୁଖ ଜଣାଇବ ଭେଟିଲେ ପାଦେ ।

(୭)

ଅଶେଷ ମହିମା ଜଣି ଭୁବନେ ଖ୍ୟାତ,
ନର ଦେବ ବହି କେହି କହିବ ଅନ୍ତ ।
କହିଁ ମହିମା ଭଜିବ କେଉଣ ଭାବେ ମଜିବ,
ସତ-ତତ୍ତ୍ୱ ଦୃଢ ବ୍ରତ କେତେ ଶକତ !
ଜନ୍ମ ଲଭି ଗଲେ ବହି ଅଗମ୍ଭକ ପାଇ ନାହିଁ,
ସର ଯାଉଅଛି ଯୁଗ କଳ୍ପ କଳ୍ପାନ୍ତ !
କୁହଳ ଉଶ୍ୱାସ ବୋଝ ବୋହିବାକୁ ବଡ଼ ସଜ
ଅଣିବା ନେବାକୁ ଅଛି କେହି ସମର୍ଥ ।
ସ୍ତୁତିରେ ଥୋଇଲେ ନେଇ, ଧଇ ହୋଇ ନ ରହିଲ
ଅଭୟ ନ ଲାଗେ କୁହେ ଅଳ୍ପ ବହୁତ ।

କୁଟିଳ ଜ୍ଞାନ-ଅଜ୍ଞାନ   ନାହିଁ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗ ସାଥୀ
ଭକ୍ତି ବନ୍ଧୁ ତାତ ମାତ ନ କରି ମିତ
କୁମତି ସେ ସବୁ, ଯୋନି-ଜନମ ଜାତ ।
ଜିଜ୍ଞାସା ହେଲେ ଯହିଁ   ଉଦେ ହେଲେ ମହାବାହୁ
ଜିଜ୍ଞାସା କରିବା ଯେତେ ସବୁ ଭକତ ।
ବ୍ରହ୍ମ-ଅନଳେ ଝାଳିବେ   ନାମ ଜଳେ ପଖାଳିବେ
ନିର୍ମ୍ମଳା ସ୍ଥାନେ ଥୋଇବେ କରି ନିର୍ମ୍ମିତ ।
ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ ଅମୂର୍ତ୍ତି ଦ୍ୱାର   ବାହୁ ବଳୁର ନକର
ଅଗମ୍ୟରେ ଗମିଲେ ଲଭିବ ମୁକତ ।
ସେଇ ପଶିଲେ ଝରାଇ   ଦଶା ହେବ ଦେବେ ଯାଇ
ଅନାମିକା-ପଦ ନିଷ୍ଠେ ହେବ ପ୍ରାପତ ।
ଦୁର୍ଗମ-ରାସ୍ତା ଅଟଇ   ବସ୍ତୁ ଗୋଡ଼ ପାଉ ନାହିଁ
ଗତପଦ ହର୍ତ୍ତାକର୍ତ୍ତା ଭକତ-ହତ ।
କହେ ଭୀମ ହୀନ ଭୋଇ   କେ ବୋଲିବ ମିଥ୍ୟା ଏହି
ନାମ ବ୍ରହ୍ମ-ପଦ ଶୁଦ୍ଧ ଯୁଗରେ ସତ୍ୟ ।

(୮)

ପରତେ ହୋଇ ପାରଲେ   ଏଣ ଅନ୍ଧାରେ
ନିଶ୍ଚୟ ପାଇବ ଭେଟ   ଅମର ପୁରରେ ।
ହାଇ ଛାଇ ସମସ୍ତଙ୍କୁ   କ୍ଷୁଧା ତୃଷ୍ଣା ଆଦିଙ୍କୁ
ଆଶା ଭରସାକୁ ସବୁ ଫିଙ୍ଗିବା ଦୂରେ ।
ଅବାଙ୍ମ ମଣ୍ଡଳେ ନେଇ   ବାନ୍ଧି ପାରଲେ ପୁରାଇ
ତେବେ ସେ ପ୍ରବେଶ ହେବ ଶୂନ୍ୟ-ସମୁଦ୍ରେ ।
ପିଣ୍ଡ ପ୍ରାଣ ଐକ୍ୟ କରି   ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁକୁ ନ ଡରି
କାଳ ବିକାଳକୁ ନିବାରିବ ନିଷ୍ଠାରେ ।
ବ୍ରହ୍ମ-ଅନଳ ଦହୁଡ଼ି   ଜ୍ଞାନ ଫିଟାଅ କୁହୁଡ଼ି
ଅର୍ଗଳୀ କବାଟ ଫେଇଯିବ ସ୍ୱତରେ ।
ଅବନ ବନରେ ପାଣି   କଳାଅ ଲହରୀ ଟାଣି
ଅକ୍ଷୟାନନ୍ଦଙ୍କ ପାଦ ଚରଣ କରେ ।
ଚିରକାଳ ଥିବ ରହି   ବ୍ରହ୍ମ ଅଙ୍ଗ-ଦେହ ବୋହି
ଉଲଟି ଉଜାଣି ନଦୀ ସମ୍ମୁଖେ ଭରେ ।
ଅଶାବଧ୍ୟ ପାଇଲେ ଖାଇ   ଅମୃତ ମାପିଲେ ଯାଇ
ସାଧୁ ସଙ୍ଗ କଲେ ପୂର୍ବ ପାତକ ତୁଟେ ।

CENTRAL LIBRARY

ଯୌବନା ବୃନ୍ଦେ ଧାନ ଲୟ କଲେ ଶବ୍ଦ ଦନ
ବଦଳଲେ ପିଣ୍ଡ ନୂଆ ନବୀନ ଥରେ ।
ଅଜପା ମାପିଲେ ସାର ଅଦେଖା ଦେଖିଲେ ପାର
ଅଚଳକୁ ଚଢ଼ି ବଜ ଅଣ ରୂପରେ ।
ଦରବାକୁ ଥିଲେ ଅଣା ନବେଦ କର୍ମ୍ମରେ ଟାନ
ସଦ୍‌ଜ୍ଞାନ ମୁକ୍ତି ପଦ ଗୁରୁ-ଦୁଆରେ ।
ଅଲେଖ ପୁର ଭୁବନ ନାହିଁ ତହିଁ ବଡ଼ ସାନ
ସମାନରେ ଦୟା ଦୃଷ୍ଟି ସର୍ବ ଜୀବରେ ।
କହେ ଭୀମ ହୀନ ଦାସ ଅବନା ମଣ୍ଡଳେ ପଣ
ନିଶୁଣୀ ଲଗାଇ ଉଠ ଶୂନ୍ୟ ଶିଖରେ ।

ଏକୋଇଶ ଭୁବନ ଜିଣି ଯେବେ ଯିବ ହେବ ଅଲେଖର ଭକ୍ତ ।
ସୃଷ୍ଟି ଦଶମୁଣ୍ଡ ଯେ ଅଛି ସଂସାରେ କେ ହେବ ସମର୍ଥ ।
ଅଲେଖ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଯେ ଭକ୍ତ ପାଇବ, ନ ପଡ଼ିବ ତାର କାୟା ।
ତେଡ଼ା ତଇତନ ହେବୁ ନ ଛୁଟିବ କଇବେ ସେ ଯେବେ ଦୟା ।
ଭକ୍ତ ବାଜରେ ସେ ଜନ୍ମ ନ କରିବ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଅଜାମର ।
ଇଚ୍ଛିଲେ ଦେହ ଅଦେହ ହୋଇପାରେ ଇଛା ମରଣ ତାହାର ।
ଭବାର୍ଣ୍ଣବ ମାୟା ନ ଲାଗଇ ତାକୁ ନ ପଶଇ ଯୋନି ଦ୍ୱାର ।
ମୋ ପିଣ୍ଡ ଗଢ଼ିଲା ଶକତି ମୋ ଅଛେ ଏଥି ହୋଇଛୁ ବାହାର ।
ମାତାର ପଦକୁ ଯେ ଭକ୍ତ ପାଇଛି ପ୍ରଳୟରୁ ହେଲା ପାର ।
ଅଲେଖ ପୁରୁଷ କରନ୍ତି ତାହାଙ୍କୁ ଜନ୍ମ ମରଣରୁ ଉଧାର ।
ମହାସୁଖ ପାଇ ଅଲେଖ ପୁରୁଷ ଏତେ କର୍ମ୍ମରେ ଯେ ଥିଲେ ।
ତାକ ତାକ ତାଙ୍କୁ ଅଲେଖ ପୁରୁଷ ମୁକତି ଦଅନ୍ତି ବଲେ ।
ଜହ୍ନା ସ୍ୱସ୍ୱାଦରେ ନଥାଇ ସେ ଜନ କଟେୟ ଅସାଧନା ଯୋଗ ।
ମୁକତି ଭଣ୍ଡାରୁ ସେ ଅଲେଖ ପୁରୁଷ ବଳେ ଅଧେ ନେଲେ ଭାଗ ।
ଭୁହ ମତେ ଜାଣୁ ମୁହିଁ ତତେ ଜାଣେ ଏଥିରେ ସଂଶୟ ନ ଭାବ ।
ଭୁହ ଯହିଁ ଯିବୁ ମୁରଛୁ ନ ପାଇ ମୁହିଁ ସଙ୍ଗତରେ ଯିବ ।
ମୁହିଁ ତୋର ପୁଏ ଭୁହ ମୋର ପିତା ଏଥିକ ବଶ୍ୱାସ ନେବ ।
ମତେ ଭୁହ ଯହିଁ ବସାଇବୁ ନେଇ ତହିଁ ମୁହିଁ ବସିଥିବ ।
ଏମନ୍ତେ ବୋଲନ୍ତି ଅଲେଖ ପୁରୁଷ ନିଷ୍କାମ ଭକ୍ତଙ୍କ ଲହିଁ ।
ତୋର ମୋର ବାବା ! ଯେବଣ ପୀରତି କେହ୍ନୁ ବନେ ଜାଣି ନାହିଁ ।
ନିଷ୍କାମ ଭକତ ଦେଖିଲେ ଅଲେଖ ହସି ହସି ହୁଅଇ ।
ଇତର ଦୁଆରକୁ ଅଗି ଯାଇ ବ୍ରହ୍ମ କାଦୋ ଉଠି ଯାଉଥାଇ ।

ନିଷ୍କାମ ଭକ୍ତି ବଳେ ବନ୍ଦୀ ହୁଏ ଏକା କାହିଁ ନୋହିବ ବଞ୍ଚନା ।
ଭକ୍ତ ପାଶରୁ ନ ଛଡ଼ ଯାଇ ପାରେ ଯୋଗନେ ଘଟରେ ପ୍ରାଣ ।
ଅଲେଖ ଭକ୍ତିର ଏସନ ବଧାନ ଶୁଣ ସାଧୁ ସୁଜ୍ଞ ନର ।
ଅପୋଗଡ଼୍ ସାର ଧର୍ମ୍ମ ଭଗତ ପାରୁଅଛୁ ଯେତେବ କର ।
ଅଖଣ୍ଡ ନିଷ୍ଠା ଭଗତରେ ଯେ ଜନ ଅମନେ କରିବ ମନ ।
ଅପୂର୍ବ ନାହିଁ ଅଲେଖ ପୁରୁଷର ହେବେ ତାହାର ଅଧୀନ ।
କିବା ନରଲୋକ କିବା ଦେବ ଲୋକ କେ କରୁଛନ୍ତି ଭକ୍ତି ଦେଖ ।
କିବା ସୁର ଲୋକ କିବା ଭୁବ ଲୋକ ଯେ ଅନନ୍ତ କନ୍ୟ ଲୋକ ।
ଅଲେଖ ବ୍ରହ୍ମରେ ଭକତ ହୋଇଲେ ନ ହୁଅଇ କେହି ସାହା ।
ତ୍ରିଭୁବନ ଲୋକେ ସନ୍ତ ଏକା ଯାଣି ବୁଝି କର ତାହା ।

Calcutta :—Printed at the Baptist Mission Press.

61 P X